

Ìtoò Kristo yî Ñsigìnè: m̀kàà yî mfì

Bafut 1999 Edition

This Bible is copyrighted by Wycliffe Bible Translators (Wycliffe.org) and is printed with permission by the Digital Bible Society (dbs.org) for non-commercial use.

This Bible is available for free download in a variety of digital formats at dbs.org/bibles.

Mateo	4
Mark	38
Lukas	61
Jɔn	97
Ìfà'à.....	124
BaRoma.....	157
1 BaKorinto.....	172
2 BaKorinto.....	186
BaGalatia.....	196
BaEfeso	202
BaFilipi.....	208
BaKolosi	213
1 BaTesalonika	217
2 BaTesalonika	221
1 Timoti	224
2 Timoti	229
Titus	232
Filemon	235
BaHeber	237
Jɛms	249
1 Peta.....	254
2 Pita.....	259
1 Jɔn	263
2 Jɔn	268
3 Jɔn	269
Ìnnǔ nlwì'ìnjìm	271
Ìnnǔ nlwì'ìnjìm	273

Mateo

ÑJÏ'INNÛ ANWÀ'ÀNÈ YÛ

A aḡwà'ànè yû aa a le ḡḡwà'ànè Mateo, ḡḡaḡḡoo Kristo yii mæ ikûm yi yî mɔ'ɔ le mbæ Levi aà. Ñtoo yi ñsigìnè yii mæ Mateo à le ḡḡwà'ànè aa i swoḡè ni mæ Yesu à ñf Àyo'ò Nwí wa mæ Nwí à le ḡkà'á mæ yu ka yí too tâ à zi ny-weensæ bê aà. Ñswoḡè ni mæ ñnnù tsîm jii mæ i le mfè'è a nu Yesu bo bî jii mæ à le ḡḡhîræ aa, i le nyoḡ aa aḡaḡ yii mæ bi leè ñte'è mfoo ḡḡwà'ànè tètè a mum Mîkàà yí Lwèn, ñnnù tsîm i fe'è mboontæ aa a mfîḡtæ tâ bè zi mæ Yesu à ni tsi'í Àyo'ò Nwí wá.

Mateo à naḡsæ ntaḡtæ ñnnù jii mæ Yesu à le si dî'î aa a ni mânji yii mæ ñdî'înnù a kòḡè ni mæ tâ bî ghotæ ñnnù jii mæ a dî'î aà. A ḡhîræ a naḡsæ ñlaa mæ Yesu à le mbæ Rabbi, Ñdî'înnù yí ḡwè yii mæ à le si ḡhàà ñf àdà'á aà. Bîma bi ñnnù bî mɔ'ɔ bii mæ Yesu à le ḡḡhàà ḡhu aa a bæ ànnù Nwí a atu nta'a (5-7), ànnù ntoo bè a mûm mbi tâ bî aa nseensæ ñf ñtoo yi ñsigìnè (10), ànnù ñl'înæ ñfansennù bè a mûm ḡḡhòtè, ànnù mbæ ḡḡaḡyḡḡennù (18) ñnnù ñl-wî'înjîm bo bî ànnù aḡaḡ mæ ànnù ñifñ Nwí a zi aà (24-25).

Mateo à naḡsæ ndî'î tsi'í sigìnè mæ Yesu à ñf m̄fñ, ḡki ntigæ ñlḡḡæ noð ḡḡhaa ñlḡḡæ annù ñifñ aburæ. (Mateo, tsõ mæ à le mbæ ḡû baYuda, ḡwa'anæ aa a mbo baYuda ya'a aa, a ḡha'a ntwonæ ñf ànnù ñifñ Nwí aa ñf ànnù ñifñ aburæ. Àbùræ a tæ aa ni ñkûm Nwí yii mæ bo le si bɔ'ɔ a ntwonæ aà.) ḡḡhîræ bi yæ mæ Yesu à lḡḡæ noð ñdî'î bê ḡhu aḡaḡ mæ bi tswe a mûm ànnù ñifñ Nwí aà. 'Mburæ naḡsæ ñlḡḡ ni mæ tâ bè bîtsîm a ñf ñtoo tsîm bî zî ntoo yi ñsigìnè ya ñlḡḡæ annù ñifñ aburæ (24.14). Mateo à lwi'îsæ ñf ñdî'î yí ḡwè ya mæ tâ bi ḡḡhæ ḡḡhîræ tâ ḡḡwè'è mu ḡû ñtsîm fàa mbi tigæ ḡḡaḡyḡḡennù Kristo tâ ki tigæ yu'unæ nii a ñf ñnnù jii mæ à le ndî'î aà (28.18-20).

Bi yatæ aḡwà'ànè yû aa laà:

1. ḡwè'è Yesu Kristo bo bî aḡaḡ mæ bi le njwe yi aà 1.1—2.23
2. Àfà'á Jɔn ḡḡaḡmùræ bõ ḡki 3.1-12
3. Àḡaḡ mæ bi le mmuræ Yesu a ḡki bo aḡaḡ mæ bi le ḡkwà'ànè yi aà 3.13—4.1
4. Àfà'á Yesu a Galilea 4.12—18.35
5. Àḡaḡ mæ à le ñlõ a Galilea ḡkɔ'ɔ ni Yerusalem aà 19.1—20.34
6. ḡḡyà yí ñlwi'înjîm a Yerusalem bo bî maa mbèè àla'a 21.1—27.66
7. Àḡaḡ mæ à le nyweenæ ni ñtwo ndî'î ñbînnù yi a mbo bè aà 28.1-20

Ñḡaḡaḡtsæ Kristo

(Lk. 3.23-28)

- 1 Bi sḡḡ bîtà bi atsæ bi Yesu Kristo, yii mæ à le mfè'è a atsæ David, mu Abraham aa mæ:
 - 2 Abraham à le mbæ ta bî Isaac,
 - Isaac a bæ ta bî Yakob,
 - Yakob a bæ ta bî Yuda bo bî bɔɔ bi maà bi bi mbâḡḡnè,
 - 3 Yuda a bæ ta bî Perez bo Zerah yii ñdè wàà à le mbæ Tamar aa,
 - Perez a tigè mbæ ta bî Hezron,
 - Hezron a tigè mbæ ta bî Ram,
 - 4 Ram a bæ ta bî Amminadab,
 - Amminadab a bæ ta bî Nashshon,
 - Nashshon, abæ ta bî salmon,
 - 5 Salmon a bæ ta bî Boaz, yii mæ ñdè yí à le mbæ Rahab aa,

Boaz a bæ ta bî Obed yii ñdè yí à le mbæ Ruth, mbæ ta bî Jesse, ⁶Jesse tigè mbæ ta bî M̄fñ David.

David, yii mæ à le mbæ ta bî Solomon yii ñdè yí à le mbæ ḡḡwæ Uriah aà,

⁷ Solomon a bæ ta bî Rehoboam,

Rehoboam a bæ ta bî Abijah,

Abijah a bæ ta bî Asa,

⁸ Asa a bæ ta bî Jehoshaphat,

Jehoshaphat a bæ ta bî Joram,

Joram a bæ ta bî Uzziah,

⁹ Uzziah a bæ ta bî Jotham,

Jotham a bæ ta bi Ahaz,

Ahaz a bæ ta bî Hezekiah,

¹⁰ Hezekiah a bæ ta bî Manasseh,

Manasseh a bæ ta bî Amos,

Amos a bæ ta bî Josiah,

¹¹ Josiah a bæ ta bî Jechoniah, yii mæ à le njwe waa bî bɔɔ bi maà bi fyâ noð mæ bi le ñlḡḡè baYuda ḡḡhæ ni bu a ala'a Babylon tsõ ñbù'u ntsò aà.

¹² Bo ghèè mē òtswe a ala'a Babylon aa, Jechoniah a bə ta bɛ Shealtiel, Shealtiel a bə ta bɛ Zerubabel, ¹³ Zerubabel a bə ta bɛ Abiud, Abiud a bə ta bɛ Eliakim, Eliakim a bə ta bɛ Azor, ¹⁴ Azor a bə ta bɛ Zadok, Zadok a bə ta bɛ Achin, Achin a bə ta bɛ Eliud, ¹⁵ Eliud a bə ta bɛ Eleazar, Eleazar a bə ta bɛ Matthan, Matthan a bə ta bɛ Yakob, ¹⁶ Yakob a bə ta bɛ Joseph, yii à lɛ mbə ndoo Mary, Mary mə à lɛ njwe Yesu yii bi twonə ni Kristo aà. ¹⁷ Ma la a bə mə bɛta bi atsə bi Yesu, òlɔgɪnə a nu Abraham ŋkɔ'ɔ nywe'e a nu David, bi lɛ mbə nɪghûm òtsò nɪkwà, m̃bu ñlò a nu David ŋkɔ'ɔ nywe'e fyâ noò mə bi lɛ ñlɔgè waa ŋghɛɛ ni bu a ala'a Babylon tsò ìbù'u ñtsò aa, bo kɛ m̃bə nɪghûm òtsò nɪkwà, ŋkɪ m̃bu ñlɔgɪnə wa noò ìbù'u ñtsò ŋkɔ'ɔ nywe'e a nu Kristo bo kɛ m̃bə nɪghûm òtsò nɛ kwà.

Ajàn yii mə bi lɛ njwe Yesu aà

(Lk. 2.1-7)

¹⁸ Bi lɛ njwe Yesu Kristo aa laà mə: Joseph à lɛ kosə Mary, òdè bɛ Yesu nɛ ŋgwɛ yì, lā m̃bɔŋ tã nòò ñyɔ'ɔ yì à ku'u, Mary a yə mə Àzwì Nwí a b̃ɔŋnə mē ŋghirə yu tswe nɛ m̃ú! ¹⁹ Tsò mə Joseph à lɛ mbə ŋú yii m̃ɛnnù mi m̃i tsinə aa, kaa à lɛ ŋwa'à kɔŋ mə yu d̃ɛr̃sə̃ atu Mary a nsi bə. À lɛ ntigə ñlɔɔ ni m̃ɔnjì yii mə yu ka ŋe'esə tuu Mary ghu. ²⁰ À kà mē aa kwa'atə nɛ àtu ni ma yú ànnù, Angel Mmà'àmbi a zì ghu mbo ni a ñjəə, òswonə mə: "Joseph, m̃ú m̃fɔ David, tsuu l̃ɔ bɔ'ɔ a l̃ɔgə Mary nɛ ŋgwɛ ghò bə, òlɔŋ mə mu wa mə à tswe ni ghu aa a fā Àzwì Nwí yii mə a laa m̃ɔŋsə aà. ²¹ À ka jwe m̃úmb̃ɔŋnə tã ò tswe ìk̃úm yì ni Yesu † òlɔŋ mə à ka yì yweensə bə bi nɛ ìb̃f̃ waa aà."

²² Ma yú ànnù a lɛ mfè'è tsi'i tsim ma mùu ajàn aa, tã ànnù yii mə Mmà'àmbi à lɛ gh̃ɛr̃ə òg̃ɔŋtoò yì a swonə aa, tã à fɛ'e mbòontə tsi'i maa ajàn mə:

²³ "Yə nɛ, M̃úŋgɔò m̃ɔŋgyɛ à ka yì tswe ni mu, i jwe m̃úmb̃ɔŋnə,

tã bɛ tswe ìk̃úm yì ni Emmanuel," (òjì'i ìk̃úm ma ghù i bə mə, "Nwì à tswe bi'inə").

²⁴ Joseph à b̃ɛñnə mē wa ñjəə, òyɔ'ɔ Mary tsi'i wa ajàn mə Angel Mmà'àmbi wa à lɛ nswonə ghu mbo mə tã à ghirə aà. ²⁵ Lā kaa à lɛ ŋwa'a ni ghu ñŋ òywe'e a noò yii mə Mary à lɛ njwe m̃ú yì yì m̃b̃ɔŋnə wa aà. À jwè mē aa Joseph a tswe ìk̃úm yì ni Yesu.

Ajàn yii mə ŋg̃ɔŋñlii m̃ɔŋj̃ɔŋ i lɛ nzi òkwe'etə Yesu aà

² Bi lɛ njwe Yesu aa a ala'a Bethlehem a mbù'ù Yudea, wa noò wa yii mə Herod à lɛ mbə Mfɔ aà. Ma mùu noò, bə b̃f̃ m̃ɔ'ɔ b̃ii mə bi lɛ si l̃iì ni m̃ɔŋj̃ɔŋ aa, bi lɛ ñlò a mbi nsa'a nòò, òzi a Yerusalem. ² Bo zì mē aa, m̃betə mə: "Bi jwe mu wa mə à ka yì bə Mfɔ baYuda aa fə aa ɛ? Bi'i lɛ nyə f̃ɛŋj̃ɔŋ fi a ajàn yii mə fi lɛ mfè'è a m̃b̃f̃ nsa'a nòò wa nòò yii bi lɛ njwe yì aà. Bi'i zi aa a mmii yì."

³ Mfɔ Herod à yù'ù mē laà, òt̃ɔŋ yì i lwí, ñú yì i tsig̃ɔŋnə, ìd̃ig̃ə i k̃i òtigə ñtsig̃ɔŋnə tsi'i tsig̃ɔŋnə a Yerusalem. ⁴ À lɛ ntwonə bil̃i bi ŋg̃ɔŋmaa'anwì bi tsim bo bi ŋg̃ɔŋnd̃i'f̃ ñòŋsə tsim bi zì a betə a mbo bo mə: "Bi lɛ ntswe ñf̃ òjwe Ñyɔ'ɔ Nwì wa aa a fə aa ɛ?" ⁵ Bo kwi'i mə, "A ñj̃ɔ'ɔ àla'a Yerusalem a mbù'ù Yudea. Yulà à ñf̃ ànnù yii mə òg̃ɔŋtoò Nwì à lɛ ŋŋwà'ànə aà:

⁶ "Wò, àla'a Bethlehem, a mbù'u Yudea, wò, kaa ò s̃i kə'ətə bə, a t̃i'f̃f̃ ila'a jì wè j̃ii mə i tswe a mbù'ù Yudea aà;

òlɔŋ mə òtsyàsə bə à ka yì fè'è a t̃i'f̃f̃ wò; òj̃ yii mə à ka yì k̃i tsisə ñf̃ bə bə, baIsrael aà." ††

⁷ Herod à yù'ù mē l̃alà, òtwonə ŋg̃ɔŋñlii m̃ɔŋj̃ɔŋ jya bo bo tswe òŋe'esə ŋghaanə, a betə waa bo ñɔŋsə òswonə noò wa yii mə bo lɛ nyə f̃ɛŋj̃ɔŋ fya ghu aà. ⁸ À yù'ù mē, òtigə ñtoò waa a wa Bethlehem òswonə mə: "Ñf̃ ghɛɛ ñɔŋsə ñlɔɔ mu wà; bɛɛ ñf̃ lɔɔ nyə, ñf̃ tigə m̃bu m̃b̃f̃ òswonə a mbo mə, ta mə k̃i ŋghɛɛ mmii yì." ⁹ Bo yù'ùtə mē ànnù ya mə mfɔ wa à swonə aa, ñtigə mfɛ'e ŋghèè waa. F̃ɛŋj̃ɔŋ fya mə bo lɛ nyə a m̃b̃f̃ nsà'a nòò aa, fi tigə òghɛɛ ni mbii bo, òghɛɛ ñtəə wa adigə yii mə bi lɛ njwe mu wa a tswe ghu aà. ¹⁰ Bo yə mē f̃ɛŋj̃ɔŋ fya mburə ndoritə tsi'i a mbə ànnù. ¹¹ Bo ghèè òkkuu wa nda, òyə mu wa bo òdè yì Mary, òwo ghu nsi, m̃mii yì. Bo mii mē yì, òŋa'a ìb̃àà jya m̃f̃i'f̃i ñjoo j̃ii mə bo lɛ nzi a ñtsà'atə mu wa ñf̃ ju aa, m̃fa ñtəŋə yì ghu; bo lɛ m̃fa aa gold, ni frankinsense a b̃ɔ'ɔ ni məə ghu mbò. ¹² Bo fè'è mē òka m̃b̃f̃ waa fu m̃b̃ɔŋnə ñtigə ñtsya ni m̃ɔnjì yì d̃ɔŋ òlɔŋ mə à lɛ si bə aa b̃onə òj̃əə ì lè mē waa, Nwì a swonə a mbo bo mə tã bo tsuu b̃f̃ b̃f̃ ghèè fu wa a mb̃ɛ mfɔ Herod.

Ajàn yii mə bi lɛ ñlɔgə Yesu ŋkhə ŋghèè ni ghu a ala'a Egipto aà

¹³ Nòò yii mə bo lɛ mmà'atə ŋghɛɛ waa laa, angel Mmà'àmbi a zì a mbo Joseph a m̃úm òj̃əə òswonə ghu mbo mə, "Wa Herod à ka k̃i l̃òò mu wa mə yu zwitə, b̃ɛñnə ñlɔgə yì b̃ò òdè yì, òkhə ŋghèè ni ghu a ala'a Egipto, òtigə ñtswe ghu nywe'e a noò yii mə ka yì b̃f̃ swonə a mbo wò aà."

¹⁴ Joseph à lɛ mb̃ɛñnə òlɔgə mu wa b̃ò òdè yì tsi'i ñf̃-tugə, ŋghèè a ala'a Egipto, ¹⁵ òtigə ñtswe ghu nywe'e a

† Ñj̃i'f̃i Yesu ì bə aa "Ŋg̃ɔŋyweènsə bə."

†† 2.6: Mic. 5.2

noò yii mə Herod à le ɲkwo aà. Ma yû ànnù a le mfɛ'è aa a nɔwensə ànnù yii mə Mmà'àmbi à le ghìrè ɲgàŋntoò yì a foò ɲswonɔ aa mə, "Mè le ntwonɔ mû ghà a fe'è aa a ala'a Egipto." †

Àjàŋə bi le nzwitə bônkhə aà

16 Nòò yii mə Herod à le nyə mə bə bya mə bi le nìò a mbi nsa'a nòò bi bwe'esə yi aa, ɲtɔŋ i le nɔwi tsi'i si'i si'i. A too bə mə tã bi ghɛɛ nzwitə bɔɔ mbàŋnə bitsim a ala'a Bethlehem bo bɛ ni a ɲla'a jii i le ntswe ghu mbɛɛ aa, ɲlɔginə ni bɔɔ bii bi le mbə ɲlòò ji baa aa ntigə nsigə, ɲyonɔ aa wa ni nòò wa mə bə bya le nswonɔ mə ɲŋjɔŋ fya le mfɛ'è aà.

17 Ma yû ànnù a le mfɛ'è ɲɔwensə aa annù yii mə ɲgàŋntoò Nwi Yeremiah à le nswonɔ aa mə:

18 "Nù a yə'a a Rama, nɔlɔrə nɛ àkhɛ yi, Rachel a yə'a bɔɔ bi; kaa wa'à bii ni mə mbə ɲù tsimsə yi, ɲlonɔ mə bi kwòkə mə aà." ††

19 Nòò yii Herod à le ɲkwo aa, Angel Mmà'àmbi a zì a mbo Joseph a mûm ɲjəə a ala'a Egipto nswonɔ mə, 20 "Bɛɛnə nɔɔgə mu wa bô ɲdè yi, mbi ala'a Israel, ɲlonɔ mə bə bya mə bi le si lɔɔ nzwitə mu wa aa bo kwòkə mə." 21 À le mbɛɛnə ɲɔɔgə mu wa bo ɲdè yi, mbi a ala'a Israel. 22 La à bɛ mə ɲyu'u mə Archelaus à le ɲjì ndà taà yi ɲtigə mfi a ala'a Yudea aa, le mbɔ'ɔ a ɲghɛɛ ghu. Nwi à le mbu ndi'itə yi a mûm ɲjəə mə tã à ghɛɛ a mbu'u ala'a Galilea. 23 À le ɲghɛɛ ɲtigə ɲka ntswe aa a ɲjɔ'ɔ àla'a Nazareth, tã lwensə annù yii ɲgàŋntoò Nwi à le nswonɔ aa, mə, "Bi ka yì kɛ twonɔ nii ni ɲù ba-Nazareth."

Àjàŋ yii mə Jɔn ɲgàŋmùrə bə ɲkì à le si swonɔ annù Nwi aà

3 À le mbə maa noò, Jɔn ɲgàŋmùrə bə a ɲkì a zì a atu nta'a miwèè miwèè yii i le ntswe a mbu'u Yudea aa, ɲlɔginə ɲka nswonɔ nɛ ànnù Nwi ghu. 2 À le si swonɔ ni mə, "Nɛ bəŋkə mɛntɛ muu, mma'atə ibɛ ghuu nlonɔ mə annù nifɔ aburə a tigə a abò.

3 "Jɔn à le mbə aa ɲù wa mə ɲgàŋntoò Nwi Yesaiah à le nswonɔ nlonɔ yi mə,

'Nji ɲù i tɔŋnə ni a atu nta'a miwèè miwèè ɲswonɔ ni mə,

Nɛ naŋsə a mɛnɲi Mmà'àmbi, ɲnaŋsə iyaà ji tã i tsinə! " †

4 Jɔn à le si wɛ'ɛ itsə'ə jii bi le naŋsə nɛ ɲnɔŋ kamel aa, ɲkii ɲwɛ'ɛ nɛ ɲkò ɲgùù a atii yu; mɛjɛ mi mi le mbə ɲgweenə bo nwu yi ɲtə'à. 5 Bə le si zì ghu mbɛɛ ɲlo ni a Yerusalem, bo bɛ a mbù'ù Yudea ntsim, bo bɛ nɛ ɲla'à tsim jii i le ntswe ɲkarisə ɲkì Jordan aà. 6 Bo le si bii nɛ ɲfansənnù jyaa, Jɔn a tigə ɲmmurə nɛ waa a ɲkì Jordan.

† 2.15: Hos. 11.1 †† 2.18: Yer. 31.15 † 3.3: Yes. 40.3

7 Lâ nòò yii mə à le nyə baFarisai bî ghà'atə bo bî baSadukai bi zì ghu mbo mə tã à murə waa a ɲkì aa, a le nswonɔ a mbo bo mə, "Bù bɔɔ bi nò! A ghuu aa a wà'əsə wò mə tã nɛ khə àlwintɔŋə Nwi yii mə a zì aa ɛ? 8 Nɛ ka ɲkoonə mɛntə mii mə mi dɛ'ɛ ni mə nɛ bəŋkə mə mɛntɛ muu, mma'atə ibɛ ghuu aà. 9 Nɛ tsee ki mɔ̀ntə ni mə mbə nɛ yì ɲkhə ɲjo Nwi ɲlonɔ mə ni swonɔ ni mə, 'Taà yì' i à ni aa Abraham.' Mè swonɔ a mbo bù mə mbə Nwi à zì àjàŋ mə mbə yu bəŋkə ɲgɔ'ɔ jùlà i tigə bɔɔ bi Abraham! 10 Tsi'ì tsitsɔŋ wa bi nɔŋsə mə ɲjàà ɲlɔɔ nɛ ɲwà itì ghu tsi'ì mɛŋgàŋ! Itì tsim jii mə kaa i si mɛntə mɛ siginə koonə aa, bi ka wə mmà'a a mɔ'ɔ tã i khì.

11 "Mə murə ghuu aa a ɲkì a ndi'ɛ mə nɛ bəŋkə mə mɛntɛ muu, lâ ɲù yi mɔ'ɔ a yonə a ɲjɛm mə, yii mə à kɔ'lonə ntsyətə ghà, kaa mə wa'à kù'unə tsi'ì tugiətə ɲbaakòrə ji. À ni yu wa yii à ka yì ki murə ghuu a mûm Àzwi yì Làà ni a mum mɔ'ɔ aà. 12 Àyoo nsəgə mɛsəŋ a tswe ghu abo, à ka səgə mɛsəŋ mya i tii ntsà'a tsim fi'isə i tigə ghotə mɛsəŋ mya a mûm àta yu, i bəŋnə tɔɔ ntsà'a jya a ni mɔ'ɔ yii mə i khì kaa wa'à ɲmɛ aà."

Àjàŋ mə bi le mmurə Yesu a ɲkì aà

(Mk. 1.9-11; Lk. 3.21-22)

13 Yesu à le ntigə nlo a Galilea nzi a mbɛɛ Jɔn a ɲkì Jordan mə tã à murə yi a ɲkì. 14 Jɔn à le ɲka nɔɔ ntuù, ɲswonɔ ni mə, "A ku'unə mə bɔŋ a mùrə wò ɲmmurə gha a ɲkì, ò bəŋnə ɲmbu nzi bə a mbo mə aa ɛ?" 15 Yesu a kwi'ì ghu mbo mə, "Mà'atə tã à bə laà tsitsɔŋə; ɲlonɔ mə àà àjàŋ yii mə a ku'unə mə tã bɛ ghìrə tã ɲnnù tsim i tsinə aà." Jɔn à le ntigə mbii mmurə yi a ɲkì.

16 Nòò yii bi le mmurə Yesu a ɲkì aa, à le ɲghèsə mɛfɛ'ɛ wa mûm ɲkì ɲkɔ'ɔ ntə a nta'a. Àbùrə a le ɲŋa'anə a yə Azwi Nwi a sigə, mbə tsɔ bugirəmɛkuu ntə ghu atù.

17 Nji Nwi i tigə ɲghaa nlo a aburə nswonɔ mə, "Àa mû ghà yì mbiŋnə yii mə mə kɔŋə aa à ghulà, mə naŋsə ndoritə nlonɔ yi."

Àjàŋ yii mə Satan à le ɲkwà'ànə Yesu aà

(Mk. 1.12-13; Lk. 4.1-13)

4 Ma yaa ànnù a ghə mə ki tsyà, Àzwi Nwi a tsyàsə Yesu a atu nta'a miwèè miwèè mə tã Devil à kwa'anə yi ghu. 2 À le ntswe ghu mitugə mi ɲjwi mighum mi ɲkwà, a si'inə bo bɛ a tɛtugə, ɲtuu ɲjɛ, ɲji i yanə yi. 3 ɲgàŋkwà'ànə bə wa a zì ghu mbo nswonɔ mə, "Mbə ò bə Mu Nwi, ò swonɔ a mbò ɲgɔ'ɔ jù mə tã i bəŋkə ntigə abaà."

4 Yesu a kwi'ì mə, "Bi ɲwa'anə a mûm àŋwà'ànə Nwi mə,

'Kaa ɲù à si ntɛ tswe nlonɔ aa tsi'ì àbaa yu yu bə, a kii nɔɔ mighàà mi tsim mii mi fè'ɛ a ntsu Nwi aà.'" ††

5 Devil a bù ɲlɔgə Yesu ɲghɛɛ ni ghu wa ɲjɔ'ɔ àla'a yi ɲlàà maŋsə, ɲtɛ'ɛ yi wa atu nidòò ni ndàmà'anwi, 6 ɲs-

†† 4.4: Deut. 8.3

wonj ghu mbo mə, “Mbə ò bə Mu Nwì, ò tso'wnè òlo fàa atu nda nnàṅə a nsyè; òlonj mə bi ṅwa'anə mùm àṅwà'ànə Nwì mə,

'Nwì à ka swonj annù a mbo baangel bi nlonjə ghô.' Mbu nswonj mə,

'Bo ka tigə ṅee gho i tugitə a mbo bo a ndəṅ mbɛ'ɛ ò tumə àkòrə yo a nɛ ṅg'ò. †”

⁷ Yesu a kwi'i mə, “Bi bû ṅwà'ànə a mùm àṅwà'ànə Nwì mə, 'Tsùu Mmà'àmbi Nwìṅḡḡ ghô kwà'ànə.'” ††

⁸ Devil a ku'ùsə mbu nlogə Yesu ṅk'w ṅghɛɛ ni ghu a atu nta'a yii a le ṅk'w njonjə aa, ṅd'i' i toò tsim jii mə bɛfɔ bi mbi bù sa'a aa bo bɛ nɛgha'a nyaa ghu mbô.

⁹ Nswonj ghu mbo mə, “Mə ka fa ṅḡḡ ṅjoo ma jù tsim a mbo wò mə mbə ò wo a nsyɛ mmii ghâ.” ¹⁰ Yesu a kwi'i ghu mbo mə, “Lò ṅghɛɛ, Satan! Bi ṅwa'anə a mùm àṅwà'ànə Nwì mə,

'Ka mii tsi'i Mmà'àmbi Nwìṅḡḡ ghò, ṅk'w ṅka mfa'a tsi'i ghu mbo yuyu.' †”

¹¹ Devil à le ntigə mma'atə Yesu, baangel bi zì mfa'a ghu mbô.

Àjàṅ yii mə Yesu à le nloginə afà'á yi a Galilea aà

(Mk. 1.4-15; Lk. 4.14-15)

¹² Yesu à yù'ù mə mə bi niṅə Jɔn Ngàṅmùrə bə a ṅki a atsaṅ, ṅtigə nlo ṅghɛɛ a Galilea. ¹³ À ghɛɛ mə ghuu aa, mma'atə Nazareth ṅghɛɛ ntigə ntswe a Kaper-naum, a mbɛɛ àtsumə Galilea, a mbù'u Zebulem bo Naphtali. ¹⁴ A le mfɛ'è laa a nɛwensə annù yii mə ṅgàṅntoò Nwì Yesaiah à le nswonj aa mə,

¹⁵ “Àla'a Zebulum ni ala'a Naphtali, jii mə i tswə a mbɛɛ ṅki miyaa, a njii ṅki Jordan, Galilea, wò àla'a bɛtzi Nwì!

¹⁶ Bə bii mə bi le si tswə a mùm mfiì ìdìgə aa bi yə mə ṅkà'à yì wè, bə bii mə bi le si tswə a ala'a yii mə àliləṅə niwo a le ntswe ghu aa, ṅkà'à i tà mə a nu bo.” †

¹⁷ Nloginə maa noò Yesu a lɔginə ṅka nswonjə nɛ àn-nù Nwì nswonjə ni mə, “Nɛ bəṅkə mɛnti muu, mma'atə ibɛ ghuu, ṅlonj mə annù nifɔ aburə a tigə a abô.”

Àjàṅ yii mə Yesu à le ntwonj ṅgàṅkò mbwè ji nkwà aà

(Mk. 1.16-20; Lk. 4.14-15)

¹⁸ Yesu à kà mə aa ntəə nzi a aghəṅə ṅki miyaa Galilea nyə ṅgàṅkòmbwè ji baa, a bə Simon yii bi le si twonjə ni Peta aa, bo mumaà yì Andrew, bi tswè wa mùm ṅki ṅlə nɛ mbwè nɛ àmbunja. ¹⁹ Yesu a swonj a mbo bo mə, “Nɛ zi ṅka nyonjə nàà, mə ka ṅhɛrə tà nɛ tigə mbə ṅgàṅko bə.” ²⁰ Bo kɛ ṅghensə mmà'àtə mbun-ja jya jya ṅyonjə yi.

²¹ Bo bo kà mə aa ṅghentə a bû ṅyə bɔɔ bi ma bɛ mɔ'w bi baa, a bə Jems bo Jɔn, bɔɔ bi Zebedee. Bo bɛ taà wàà

† 4.6: Ps. 91.11-12 †† 4.7: Deut. 6.16 † 4.10: Deut. 6.13 †† 4.16: Yes. 9.1-2

Zebedee le ntswe a mùm àkànu'u ṅkɛɛ nɛ mbunja jya. Yesu a twonjə waa. ²² Bo kɛ ṅghesə mmà'àtə àkànu'u yaa ya bo bɛ taà wàà ṅyonjə yi.

Àjàṅ mə Yesu à le ṅka ndi' i nɛ ànnù, ṅswonjə nɛ ànnù Nwì ṅk'w ṅghurə nɛ ṅgàṅ mighòò aà

(Lk. 6.17-19)

²³ Yesu à le ntigə ṅkarə ni ala'a Galilea tsim ṅd'i' i nɛ ṅnnù a ndàghòtə baYuda, ṅk'w nswonjə nɛ ṅtoo yì ṅsiginə ya nlonjə annù nifɔ aburə. ṅghurə ni mighòò mi tsim bo bɛ ṅl'w tsim jii i le ntswe a nu bə aà. ²⁴ Ànnù ṅlonj ṅgaà yi a le ntigə nseɛnə a mùm àla'a Syria tsimə. Bə tigə ṅlɔgə nɛ ṅgàṅmighòò jya tsim, tsi' i bə bii bi le si ghòò ni mighòò a mbuu mbuu, bo bə bii mə bi le si yu'u nyaṅə a mbuu mbuu aa, bə bii mə bɛ demon le ntswe a nu bo aa, ṅgəṅwo abùbùrə, bo bɛ bɛbwènkə ṅzi ni bo, a kɛ ṅghurə waa. ²⁵ Mɛnnòò mi ghà'àtə le ntigə nlo a mbù'u Galilea bo bɛ ni a Decapolis, ṅlo a Yerusalem, ni a Yudea, ni a njii ṅk'w Jordan ṅyonjə nii.

Ànnù Nwì yii mə Yesu à le nswonj a atu nta'a aà

(Lk. 6.20-23)

5 Yesu à yè mə nnòò bə wa ntigə ṅk'w ṅghɛɛ a atu nta'a, ntswe a nsyɛ, ṅgəṅyagəṅnnù ji i yòṅ ntswe ghu mbɛɛ. ² A lɔginə ṅka ndi' i waa mə:

³ “Mbcɔnə a mbo bə bii mə bo fumə a mùm Àzwi aà, ṅlonj mə ànnù nifɔ aburə à nɛ à yaa.

⁴ “Mbcɔnə a mbo bə bii mə mɛnti myaa luu nɛ àjəṅnə aà, ṅlonj mə bi ka tigə bɔrisə mɛnti myaa.

⁵ “Mbcɔnə a mbo bə bii mə bi bɔnə aà, ṅlonj mə bo ka yì ji mbi yù aà.

⁶ “Mbcɔnə a mbo bə bii mə nji i yanjə nɛ waa, mɛnti myaa kɛ ṅloo nlonj innù jii i tsinə aà, ṅlonj mə bo ka yì ywurə.

⁷ “Mbcɔnə a mbo bə bii mə bi ko mɛlɛṅnə bə bi mɔ'w aà, ṅlonj mə bi ka yì kɛ ko mɛlɛṅnə wàà.

⁸ “Mbcɔnə a mbo bə bii mə mɛnti myaa mi laa aà, ṅlonj mə bo ka yì yə Nwì.

⁹ “Mbcɔnə a mbo bə bii mə bi fà'à a ṅghɛrə mə tà mbcɔnə tswə a tɛtɛ bə aà, ṅlonj mə baa yì tigə twonjə waa ni bɔɔ bi Nwì.

¹⁰ “Mbcɔnə a mbo bə bii mə bi tso'w àkòrə yaa ṅlonj mə bo ṅhɛrə annù yii a tsinə aà, ànnù nifɔ aburə a nɛ à yaa.

¹¹ “Mbcɔnə a mbo bù mə mbə bə ka mbəḡitə nɛ ghuu, ṅtsɔ'w nɛ àkòrə yuu, ṅk'w nswonjə nɛ mbuu innù ji bɛ tsim, tsi' i àdàṅə dàṅə, a atu bù ṅlonj ṅgaà yə aà.

¹² Nɛ ka ndoritə ṅk'w ṅwyɛ nsəḡitə nlonj mə mɛtsɔ'wnə mi afà'à mii mi gha'a aa mi tswə a mbo bù a aburə aà. ṅlonj mə à kɛ mbə ajàṅ yii bi le si tso'w akorə ṅgàṅntoo Nwì jii i le ntswe a mbii bù aà.

M̀bə fɪŋgwaŋ bô ñkà'á

(Mk. 9.50; Lk. 14.34-35)

13 “Nì laa mbə fɪŋgwaŋ a mbô mbí. Lâ mbə fɪŋgwaŋ fi tuu nii bú kɪ lìi boŋ bi ka tigə bú ghírə aa mə akə tâ fi bú ka nlii aa ɛ? Kaa fi sɛ nɛ àfà'á bú ntswe, ntigə mbə aa mə tâ bɛ me'e tâ bə tigə ntəəntə ghu ni m̀kòrə.

14 “Nì laa mbə ñkà'a mbi ghù. Kaa mbə bi wa'á ñjò'ò àla'a yii ɛ təə a atu nta'a aa l̀ò'sə. 15 Kaa bə si lâm kosə nniŋə ni a m̀m̄m̄ àntòò ñkusə, bi bàŋnə ñtɛ'ɛ aa bə a atu atətɛ, ñkà'á yi wa i tigə ñta ñke'etə ni bə b̀tsɪm̄ a m̀m̄m̄ ñdā. 16 Ma mùu ajàŋ, nɛ ghírə tâ ñkà'á ghuu ka nta a nsi mi'i bə, tâ bo ka nyə innù jì sigìñè jii ni ghírə aa ta tigə gha'asə Taà ghùu yii à tswe a aburə aà.

Àjàŋ yii mə Yesu a tɔ'ɔtə ǹŋsə Nwì aà

17 “Nì tsee wa'atə mə mə zì aa a mbwesə ǹŋsə yii à tswe a m̀m̄m̄ ñŋwà'ànə Moses kə ànnù yii a tswe a m̀m̄m̄ àŋwà'ànə ñgǎŋntoo Nwì aà. Kaa mə sɛ zì aa a mbwesə ǹŋsə, mə zì aa bə a nlwensə. 18 Mə swɔŋ tsi'í annù ǹŋkoŋ a mbo bù mə kaa ñli'i nɛ àŋwà'ànə nì fùùrə kə àntsò'ò'ò yì fùùrə kaa ka yì wa'á bwe wa nɛ àŋwà'ànə ǹŋsə ñywe'e a noò yii mə aburə bo ñsyə ka yì tsysə aà; bi ka yì ghírə innù jii i tswe ghu aa tsi'í tsɪm̄ ya'a. 19 Nù tsù yii mə a wò tsi'í ñdɪ'í yì kəgə yì m̀'ɔ a nɛ ñdɪ'í ma jù, ñkɪ ntigə ndɪ'í ni a mbo bə b̀ m̀'ɔ mə bɛ ka ñghírə mala aa, bi ka yì tɔwɔŋ yì ni nù yì kə'ətə nsigə nliw'i a m̀m̄m̄ ànnù nɪf̄ aburə. Lâ nù yii mə a ləə ndɪ'í mə jù ñkɪ m̀m̄rɪsə ni bə b̀ m̀'ɔ mə bɛ kɪ ñka nləə aa, bi ka yì tɔwɔŋ yì ni nù yì ñwə a m̀m̄m̄ ànnù nɪf̄ aburə.

20 “Mə swɔŋ a mbo bù mə, mbə innù juu tsuu tsinə i tsyatə jì ñgǎŋndɪ'í ǹŋsə bo bɛ jì baFarisai, bəə boŋ kaa nɛ ka yì wa'á a m̀m̄m̄ annù nɪf̄ aburə kuù.

Ànnù ñlonə annù alwintɔŋ bo ñzwitə nù

21 “Nì yu'u mə bi lɛ si swɔŋ a mbo bə a mbii mə, ‘Tsee nù zwitə; nù yii mə à ghírə ma la aa bi ka l̀gə yì ghɛɛ ni ghu a ndàntsò'ò'òtə m̀sa'á.’ 22 Lâ, mə swɔŋ a mbo bù mə, ‘Nù yii mə à lwisə ntɔŋ a nù ñdɪm̄ yì aa, † a bɔŋ mə bɛ niŋ isa'a ghu nù.’ Nù yii mə à twòŋə ndɪm̄ yì nɛ àtɪrə aa, a bɔŋ mə bɛ l̀gə ñghɛɛ ni ghu a nsi ñgǎŋnsa'a m̀sa'á. Nù yii mə twòŋə ndɪm̄ yì nɛ àjɪŋtə ayoo dàŋə dàŋə aa, a ku'unə mə tâ bɛ ma'a yì a m̀m̄m̄ m̀'ɔ tì mɛ. ††

23 “M̀bə ò yì nzi nɛ ñjoo mmà'anwì jo a nsi ǹkəntə ni m̀'ɔ ni mmà'a Nwì, ñwa'atə mə ò fànsə annù a mbo ñdim̄ ghò, 24 ò ma'atə ñjoo mmà'anwì jya wa mbɛ ǹkəntə ni m̀'ɔ, mfoo ñghɛɛ bú ndim̄ ghò wa m̀ŋsə ànnù ya, mbɔŋ tâ ò zi mfa njoo mmà'anwì jo jya.

† ñŋwa'anə jì m̀'ɔ i kù'ùsə a yuà annù mə, “Tɪ ghə mə à ghírə ànnù tsu aa” †† “Raca” à ni ñghàà ni baGrikia (m̀bəgìtə)

25 “M̀bə nù yii à ñŋ isa'a a nu wò a l̀gə gho ñka ñghɛɛ ni wò a kɔrə, ò swɔŋ bu yu m̀ŋsə ñsa'a wa a m̀nɪ ñbɔŋ ghɛɛ kuu wà kɔrə; ñlonə mə bu yu bə ghɛɛ kuu ghu, boŋ à ka ghɛɛ fa gho a mbo ñgàŋnsa'a m̀sa'a tâ à tigə mfa gho a mbò ñgàŋmbɛ àtsàŋə tâ à ghɛɛ nniŋə gho a atsaŋə. 26 Mə swɔŋ tsi'í ànnù ǹkoŋ a mbo wò mə ò bə kuu wa atsaŋ boŋ ò ka tigə tswe ghu i ywe'e a noò yii ò ka yì m̀ŋsə tu ñkabə yii mə o tswa nii ghu aa tsi'í ñtsɪm̄, i sigə ywe'e nɛ ànini yii a lwi'i aà.”

Ànnù ñlonə annù m̀ghàbə

27 “Nì lɛ nyu'u bi swɔŋ a mbii mə, ‘Tsee annù m̀ghàbə ghírə.’ 28 Lâ mə swɔŋ a mbo bù mə, nù yii mə à lèntə m̀ŋgyə ñyə'ətə yi aa, à ghírə mə annù m̀ghàbə bo yu a m̀m̄m̄ ñtɪ yu. 29 Maa ajàŋ m̀bə ñli'i no ni mà'á ni ghírə mə tâ ò wo a m̀m̄m̄ innù jì bɛ, ò twe'è m̀me'e! A bɔŋ mə tâ ò bwe adigə nù yo yì m̀'ɔ ntsyatə mə tâ bɛ yi mmà'a ñbɪnù gho tsɪm̄ a m̀m̄m̄ m̀'ɔ Satan. 30 M̀bə abò yo yì mà'á a ghírə mə tâ ò wo a m̀m̄m̄ ñnnù jì bɛ, ò kwyé m̀me'e! A bɔŋ mə tâ ò bwe nɪkwe'è no nɪ m̀'ɔ ntsyatə mə tâ bɛ yi mmà'a ñbɪ nù gho tsɪm̄ a m̀m̄m̄ m̀'ɔ Satan.

Ànnù nsà'a ǹyɔ'ò

(Mt. 19.19; Mk. 10.11-12; Lk. 16.18)

31 “Bɛ lɛ swɔŋ mə, ‘Nù yii à fi'i ñgwé yì a nda yu aa, tâ à yə mə yu fa àŋwà'ànə nsà'ànə ǹyɔ'ò ghu mbò.’ 32 Lâ, mə swɔŋ a mbo bù mə, m̀bə nù a fi'i ñgwé yì a nda yu, ntsuu nlonə aa annù atsuùrə bə, bəə boŋ à ghírə aa mə tâ à tigə m̀ŋgyə àjɪrə; nùmbàŋnə yii à ỳ'ɔ yi aa, a ghírə aa annù m̀ghàbə bo m̀ŋgyə ma wà.

Ànnù ñlonə annù ñka ñkàà

33 “Nì yu'u mə bi lɛ si swɔŋ a mbii mə, ‘Nì tsuu kɪ kàà annù a mbwe'esə bə, lâ m̀bə ò tɛ'ɛ ñkaa a mbo M̀mà'àmbi mə ò ka ghírə annù, ò ghírə ànnù ma yà.’

34 La mə swɔŋ a mbo bù mə, nɛ tɛ'ɛ tsuu burə kɪ kaa kàà. Nì yì tì kà'a annù nɛ tsuu kɪ kàà. Nì tsee nɛ àbùrə kàà, ñlonə mə àa adigə yii mə àbèrə Nwì a tswe ghu aà; 35 kə a nsyɛ, nlonə mə àa adigə yii mə Nwì a tətə m̀kòrə mi ghu aà; kə nɛ Yerusalem, ñlonə mə àa ñjò'ò àla'á M̀f̄ yì ñwə aà. 36 Nì tsee kɪ kàà nɛ àtù yuu, nlonə mə kaa mbə nɛ wa'á inùŋ yì m̀fù'ù kə yì m̀fiì ghírə aà. 37 Tà ànnù yii mə nɛ ka kɪ swɔŋ aa tâ bə tsi'í ‘ñŋə’ kə ‘ñŋaŋ’; ànnù yì dàŋ yii nɛ bù ñswɔŋ aa a tigə nlo aa a mbo nù yì mbi wà.

Ànnù ñlonə annù ñkwì'inə ànnù yì bɛ

(Lk. 6.29-30)

38 “Nì lɛ nyu'u mə bi lɛ nswɔŋ mə, ‘Nìli'i a atu ñli'i, bo bɛ ñisòŋə a atu ñisòŋə.’ 39 La mə swɔŋ a mbo bù mə,

‡ M̀'ɔ Satan, “Gehenna” a ni ñghàà ni baGrikia, a bə àdigə m̀'ɔ tì mɛ.

tsuu ibi yii nù yì mbi a ghìrè a nu bù kɪ tuu. Lâ mbè nù a fɛɛ nìgha'á no ni abò mà'á, ò bəŋkè nɪ mɔ'ɔ mfa ghu mbò. ⁴⁰ Mbè nù a lɔɔ gho nɪ ɪsa'a nka nɔɔ mɛ yu kwɛrɛ atsə'è yo yì mà'á, ò kɪ mfa akutè yo ghu mbò. ⁴¹ Mbè nù a gaansə gho mɛ tã ò kwetə yì tã bu yu ghɛɛ malè yì m̄fùrè, ò bii bu yu bāŋnè ñghɛɛ bi baà. ⁴² Mbè nù a yì nɔɔ ayoo a mbo wò, ò fâ, ñtsee tuu a ntsə'ɔsə nù nɪ àyoò.

Ànnù a nka n̄kɔŋ n̄gàŋ kibàà

(Lk. 6.27-28,32-36)

⁴³ "Nɪ lɛ nyu'u bi swon mɛ, 'Ka kɔŋè a ndɪm ghò, nka mbaa n̄gàŋkibàà ghò.' ⁴⁴ La mɛ swònə a mbo bù mɛ, nɪ ka n̄kɔŋ n̄gàŋkibàà juu, nka ntsa'atə nɪ Nwɪ a atu bɛ bii bi tɔ'ɔ akòrè yuu aa, ⁴⁵ tã tìgè bə bɔɔ bi Taà ghùu yii à tswe a aburə aà; ñlon mɛ a ghìrè n̄nòò yì a tã nɪ a atu bɛ bɪ bi bo bɪ bɪ siginè, ñghìrə mbəŋ i loò nɪ bɛ bii annù yaa a tsinə aa bo bɪ bii annù yaa sɪ tsinè aà.

⁴⁶ Mbè nɪ ka n̄kɔŋ aa tsi'ì bɛ bii bi kɔŋè ghuu aa, bon mbə Nwɪ a bù ñtsə'ɔ ifà'á ghuu aa a ya aa ɛ? Tsi'ì ñ-gǎŋkwɛrə bɪtax, bi si ma mùu ajàn ghìrə aa ɛ?

⁴⁷ "Mbè nɪ ka ntwon tɛ aa tsi'ì bɔɔ bi maà buu, bon kwensə nɪ ànnù yii nɪ ghìrè aa à nɪ àkè aa ɛ? Tsi'ì bɪtizi Nwɪ, bi si maa ajàn kii ñghìrə aa ɛ?

⁴⁸ "Nɪ ghìrə tã ñnnù juu ñ bɔŋ m̄ŋsə tsi'ì àjàŋ mɛ Taà ghuu a aburə à bɔŋ m̄ŋsə aà."

Ìnnù ñlon ñghìrə ibɔŋè

6 "Nɪ ka ntsyəsə ghuu ntsuu innù jii mɛ i tsinə aa a nsi mi'ì bɛ kɪ ghìrè bə mɛ tã bɪ ka nyə ghuu. Ñlon mɛ nɪ bə kɪ ghìrè maa ajàn bon kaa nɪ ka wa'á m̄tsə'ɔnè mi ifà'á a mbo Taà ghùu yii à tswe a aburə aa kwɛrè.

² "Maa ajàn, nɪ yì tɪ fa ayoo a mbo ñgàŋəfɛmɛ nɪ tsuu ntàn kɪ tɔŋ, tsi'ì tɔɔ ajàn mɛ n̄gǎŋabagilə i ghìrə a ndaŋghotə bo bɪ a nɪ m̄m̄fāŋnè mɛ tã bɪ ka n̄gha'asə waa aà. Mɛ swònə a mbo bù tsi'ì annù ñkɔŋ mɛ bo kwèrə mɛ m̄tsə'ɔnè mi ifà'á myaa m̄tsɪmè. ³ Lâ nɪ yì mbàŋnè tɪ fa ayoo a mbo ñgàŋəfɛmɛ, nɪ tsuu ghìrə mɛ tã àbò yuu yì ñkwàbè à zi ayoo yii mɛ àbo yì mà'á a tugitə aà. ⁴ Tã tã ñjoo jya mɛ nɪ fa aa tã ñ tswe a al'ɔsə, bon Taà ghùu yii mɛ a yə idigə a al'ɔsə aa, à ka tɔ'ɔ ifà'á ghuu.

Ànnù ñlon annù ntsə'atə Nwɪ

(Lk. 11.2-4)

⁵ "Nɪ yì tɪ tsə'atə Nwɪ, nɪ tsuu bə tsi'ì tɔɔ n̄gǎŋabagilə mɛ bo kɔŋ mɛ bo kɪ b̄inə tə nɪ a ndaŋghotə kɛ a mbɛɛ m̄m̄fāŋnè mɛ bə ka nyə waa aà. Mɛ swònə a mbo bù tsi'ì annù ñkɔŋ mɛ bo kwèrə mɛ m̄tsə'ɔnè myaa. ⁶ Lâ nɪ yì mbàŋnè tɪ tsə'atə Nwɪ, nɪ kuu ñghèè a m̄m̄ n̄ja'á ñda bù, ñtsetə abà'á, m̄bu'u mbo a mbo

Taà ghùu yii à tswe al'ɔsə aa, bon Taà ghùu yii a yə idigə a al'ɔsə aa, à ka tɔ'ɔ ifà'á ghuu.

⁷ "Nɪ yì tɪ tsə'atə Nwɪ, nɪ tsuu bu'usə kɪ ghàà m̄ghàà bə àdànə dāŋə tsi'ì tɔɔ ajàn yii mɛ bɪtizi Nwɪ bi ghìrə aà. Ñlon mɛ bo wa'atə nɪ mɛ Nwɪŋgɔŋ à ka yu'u niyè'è nyaa i yòŋə aa m̄ghàà mya m̄i ghà'á ñgha'a. ⁸ Nɪ tsuu tɔɔ bo bə, ñlon mɛ Taà ghùu à zi njoo jya jii mɛ nɪ bonə aa m̄bɔŋ tã nɪ ka mbetə. ⁹ Nɪ tìgə nka ntsa'atə Nwɪ aa laà mɛ:

Taà yì'ì a aburə,
ghìrè tã bɪ ka n̄gha'asə ikòm ghò.

¹⁰ Tã ànnù n̄fɔ yo à zi,

Ta bānsyɛ aa nyu'u ndi'ɪ jo tɔɔ bāburə.

¹¹ Fa miji mii mɛ mi ku'unə a mbo bi'ì sii aà. †

¹² Li'ìnə ifansənnù jii'ì a ajàn mɛ bi'ì k̄i nli'ìnə nɪ jì bɛ bii bi fānsə a nu bi'ì aà.

¹³ Ñtsuu bii bi'ì kwo a n̄kɪrə Satan bə. Lâ yweensə yii'ì n̄i ñnnù jì bɪ. ††

¹⁴ "Ñlon mɛ nɪ bə kɪ li'ìnə ifansənnù bə, bəə bon Taà ghùu yii à tswe a aburə aa à ka kii li'ìnə juu. ¹⁵ Lâ mbə nɪ tsuu ifansənnù bə kɪ li'ìnə bəə bon kaa Taà ghùu kaa à ka wa'á juu ka nli'ìnə.

Ànnù ñlon annù nsi'isə ib̄i nu tɪ jɪ

¹⁶ "Nɪ yì tɪ si'isə ib̄inù ghuu tɪ jì, nɪ tsuu kɪ jəŋnə tsi'ì tɔɔ n̄gǎŋabagilə ñlon mɛ bo tsun m̄ŋsɪ myaa mɛ tã bə ka nyə mɛ bo si'isə ib̄i nu waa tɪ jɪ. Mɛ swònə a mbo bù tsi'ì annù ñkɔŋ mɛ bo kwèrə mɛ m̄tsə'ɔnè mi ifa'á myaa m̄tsɪmè. ¹⁷ Lâ nɪ yì mbàŋnè tɪ si'isə ib̄i nu ghuu tɪ jì, nɪ ka nsi'itə m̄ŋsɪ muu nyɔ'ɔ, ¹⁸ tã bə tsee yə mɛ nɪ si'isə ib̄inù ghuu tɪ jɪ. Tã Taà ghùu yii à tswe al'ɔsə aa, tã yə. Bon Taà ghùu wa mɛ a yə idigə a al'ɔsə aa, à ka tɔ'ɔ ifà'á ghuu.

Àfù'ù a aburə

(Lk. 12.33-34)

¹⁹ "Nɪ tsuu afù'ù yuu a ità fàa nsyɛ kɪ lèè, a adigə yii mɛ mbə ñsəgè ñ kurə kè ñtsəbè ñ kò, kè b̄iyərə bəgə nyərə aà. ²⁰ Nɪ bāŋnə nka n̄ləə afù'ù yuu bə a atá aburə, a adigə yii mɛ mbə ñsəgè ñ wa'á kurə, kaa ntsəbè wa'á kɪ ñko, kaa b̄iyərə wa'á kɪ mbəgə nyərə. ²¹ Ñlon mɛ adigə yii mɛ afù'ù yo a tswe ghu aa, ñtɪ gho i ka kii tswe aa ghu.

Ñkà'a ib̄i nu.

(Lk. 11.34-36)

²² "N̄li'ì no laa mbə lām ib̄inù ghò. N̄li'ì no bə tswe siginè, bəə bon mb̄i nu yò ntsɪm ñ luu n̄i ñkà'á. ²³ Lâ n̄li'ì mo bə tsuu i siginè tswe bon mb̄i nu yò ntsɪm ñ luu n̄i m̄fii idigə. Mbə ñkà'á yii mɛ i tswe a nu bù aa i bə m̄fii idigə bəə bon à n̄i m̄fii idigə yì ñswèrə ñswerə.

† Kə àbaa yii bi'ì ka lɔ jì a yɔɔ aà. †† Kə ñgàŋmbù'ù ñnnù jì bi wā.

Nwiŋgɔŋ bo bi ñjoò
(Lk. 16.13; 12.22-31)

²⁴ “Kaa mbə ɲu à wa'à a mbo bità bi afà'à bi baa ka mfa'a; ñloŋ mə à ka bàà yî mò'ɔ̀ i bəŋnə kɔŋ yî mò'ɔ̀; kə a ká mfa'a a mbo yî mò'ɔ̀ nî ñtɛ̀ yî tsɛ̀m, mbaŋnə ntsa'a nî yî mò'ɔ̀. Kaa mbə ò wa'á a mbo Nwí bo bi a mbô ñk-abə ka mfa'a.”

²⁵ “Ma mùu ajàŋ, mə tigè ñswɔŋ a mbo bù mə nɛ tsuu ìnnù kɪ wa'a nloŋ ntswɛ̀ntɛ̀ yùu, mə nɛ ka jɪ aa àkè, kè no aa àkè lɛ, kè ñloŋə ibɛ̀nù ghuu, mə nɛ ka wɛ'ɛ aa àkè lɛ. Ñtswɛ̀ ñtɛ̀ yùu, ɛ̀ sɛ̀ miji tsyàtə aa ɛ? Mibɛ̀mɪnù muu mi wa'a ìtsə'ə̀ kɪ ntsyàtə aa ɛ? ²⁶ Nɛ̀ lentə bɛ̀sɪŋ bii bi dàrə a ndəŋ aà. Kaa bi si waa njoo bwe'e, kaa wa'a kɛ̀ mfu'u nɛ̀lè nɪ a atà. Lâ Taà ghùu yii à tswe a aburə aa, a jɛ'ɛ̀ nɛ̀ waa. Ñdùu ghuu i sɛ̀ i waa tsyàtə aa ɛ? ²⁷ Mbə ɲu ñbù ghùu yí tsu a ku'ùsə̀ múbàŋtə a nɛ̀ ñtswɛ̀ntɛ̀ † yí ñloŋ mə a wa'a ìnnù aa ɛ?”

²⁸ Ni wa'a nɛ̀ ìnnù ñloŋ ìtsə'ə̀ aa aya aa ɛ? Nɛ̀ lentə ibwí'ì ɲgɛ̀ɛ̀ jii i kwe a ɲgɛ̀ɛ̀ aà. Kaa i si nwùgɛ̀nə, kaa kɪ'ɛ̀ nɛ̀ àsisì kɛ̀ mba'a. ²⁹ Mə swòŋə a mbo bù mə tsi'ì mɔ̀ Solomon, a mum nɛ̀gha'ə̀ ni nɛ̀ tsɛ̀m, kaa à lɛ̀ ɲkɪ'ì at-sə'ə̀ yí tsu wɛ'ɛ̀ tã à bɔŋ mbə tsi'ì tsò jyaa. ³⁰ Lâ mbə Nwiŋgɔŋ a ka nwe'ɛ̀ ìtsə'ə̀ a nù ɲgɛ̀ɛ̀ a itu mɪnta'a, yii mə i kwe sii a lo tɪ bə a yɔ̀ bi tɔ̀ a abu aa, bɔŋ mbə a kɪ'ì ìtsə'ə̀ a nu bù naŋsə̀ ɲwɛ'ɛ̀ ntsyàtə aa ɛ? Àbiintɛ̀ yuu a kə'ə̀ bi laa aa a ya ɛ? ³¹ Ma mùu ajàŋ, a ku'unə mə nɛ̀ tsuu ìnnù kɪ wa'a, i betə nɪ mə, 'Bi'ì ka jɪ aa àkè, kə bi'ì ka no aa àkè, kə bi'ì ka wɛ'ɛ̀ aa àkè lɛ?' ³² Ñloŋ mə bɛ̀tɛ̀zɪ Nwí bi lɔ̀ ma jù ɲjòò tsɛ̀m; lâ Taà ghùu a aburə à zi mə nɛ̀ bɔŋ njoo mà jù tsi'ì tsɛ̀m. ³³ Lâ tã nɛ̀ foo ɲka nɔ̀wə̀ bə ànnù nɛ̀fɔ̀ Nwí bo bi ànnù yii yii mə a tsinə aà, bɔŋ à ka kɛ̀ fa njoo mà jù tsi'ì tsɛ̀m a mbo bù.

³⁴ “Ma mùu ajàŋ, nɛ̀ tsuu ìnnù kɪ wa'a nloŋ annù ayɔ̀wə̀ bə, ñloŋ mə ɲɔ̀wə̀ ka lɔ̀ tswe nɛ̀ ɛ̀ jii ìnnù. Tã ɲgɪ'ɛ̀ yii sii tã ɛ̀ ku'unə siì.”

Ànnù ɲka ntwi mɪl'ɔ̀ mɪ bə bɪ mɔ̀'ɔ̀
(Lk. 6.37-38,41-42)

7 “Tsuu mɪl'ɔ̀ mɪ bə kɪ twi tã bɛ̀ tsuu mo i kɛ̀ twi. ² Ñloŋ mə àjàŋ yii mə o twi mɪl'ɔ̀ mɪ bə aa, à nɛ̀ àjàŋ yii mə bi ka yí kɛ̀ twi mɔ̀. Fɛ̀gè yii mə o fa nɛ̀ a mbo bə aa, à nɛ̀ fɛ̀gè yii bi ka kɛ̀ fa nɛ̀ a mbo wò aà. ³ A ghɛ̀rə̀ àkè mə ò ka nyə̀ nɛ̀ abà'a ati yii mə a tswe nɪlɪ'ì ndɛ̀m ghò kaa ɲkɪ'ì nɛ̀ koonə yii mə à tswe a nɪlɪ'ì wò aa yə̀ aa ɛ? ⁴ Kə̀ mbə ò tsyà aa la nswɔŋ a mbo ñdɛ̀m ghò mə, 'Zi ta mə fi'ì abà'a ati a nɪlɪ'ì wò', mə koonə à bəŋnə ntswe a nɪlɪ'ì wò aa ɛ? ⁵ Wò ɲgàŋə̀bagɪlè, foo ntyá mbii mɛ̀fi'ì koonə wa a nɪlɪ'ì wò, bɔŋ ò ka naŋsə̀ yə̀ abà'a ati ya a nɪlɪ'ì ndɛ̀m ghò i fi'ì.

† Kə̀ a nɛ̀ ñsà'ətə̀ yí.

⁶ “Nɛ̀ tsuu njoo jii i laa mənɔ̀sə̀ aa a mbô mɛ̀bu kɪ fa bɔŋ i ka bəŋkə̀ i wò a nu bù. Nɛ̀ tsuu njoo atɛ̀ndùu juu a mbo bɛ̀kwɪŋyám kɪ fa bɔŋ bi ka nɛ̀ŋtə̀ i ta ɲgɪ'ɛ̀ ghu.

Mbetə, ñlɔ̀wə̀ bô ɲkwɛ̀ntə̀
(Lk. 11.9-13)

⁷ “Nɛ̀ ka mbetə bɔŋ bi ka kɪ fa a mbo bù. Nɛ̀ ka nɔ̀wə̀ bɔŋ nɛ̀ ka yə̀. Nɛ̀ ka ɲkwɛ̀ntə̀ bɔŋ bi ka ɲa'a a mbo bù. ⁸ Ñloŋ mə ɲu ñtsɛ̀m yii a betə aa, a kwɛ̀rə̀, ɲu ñtsɛ̀n yii a kɛ̀ nɔ̀wə̀ aa, a yə̀. Nù yii mə a kwɛ̀ntə̀ aa, bi kɛ̀ ɲɲa'a ghu mbô. ⁹ Kə̀ à nɛ̀ mɛ̀buu ɲu ghuu yii mə à tswe a atɛ̀tɛ̀ bù mə mbə mù yí à betə yí mə tã à fa abaa a mbo yu a bəŋnə̀ mfa bə̀ ɲgò'ɔ̀ ghu mbo aa ɛ? ¹⁰ Kə̀ bɛɛ̀ mə a betə yí mə à fa fɛ̀bwə̀ a mbo yu a bəŋnə̀ mfa bə̀ no aa ɛ? ¹¹ Mbə̀ bù bii mə nɛ̀ nɛ̀ ɲgə̀ŋghɛ̀rə̀ ìnnù jɪ bi, nɛ̀ zi ajàŋ mə mbə̀ nɛ̀ ka mfa njoo jɪ sigɛ̀nə̀ a mbo bɔ̀wə̀ buu, bɔŋ mbə̀ Taà ghùu yii à tswe aburə aa a kɪ'ɛ̀ njoo jɪ sigɛ̀nə̀ a mbo bə̀ bii mə bi betə aa ka mfa aa mə akə̀ aa ɛ?”

¹² “Ka ɲghɛ̀rə̀ a nu bə̀ i ìnnù jya jii mə o kɔŋə̀ mə bi ka ɲghɛ̀rə̀ a nu wò aà. Ñloŋ mə àà ànnù yii mə nɔ̀ŋsə̀ bə̀ bi nɛ̀ghàà nɛ̀ ɲgə̀ŋntoo Nwí swɔŋə̀ aa a yulà.

Ñtsù ɲkya yí kə̀gə̀
(Lk. 13.24)

¹³ “Nɛ̀ tsya nɛ̀ ñtsù ɲkya yí kə̀gə̀ wa ɲkuu, nloŋ mə ñtsù ɲkya mà wa i jwaanə̀ ntə̀ə̀, mɛ̀nɛ̀jɪ yí a kɛ̀ mɛ̀fwaatə̀, i ghɛ̀ɛ̀ aa a ñtsù nɛ̀wə̀ nɛ̀ nɔ̀wɪ'ì ɲɛ̀mə̀, bə̀ kɛ̀ ɲzɔ̀wə̀ nyɔŋə̀ ghu ɲgha'a. ¹⁴ Lâ ñtsù ɲkya yii mə i ghɛ̀ɛ̀ a mùm ñtswɛ̀ntɛ̀ aa i kə̀'ətə̀; mɛ̀nɛ̀jɪ yii mə a kɛ̀ ɲghɛ̀ɛ̀ ghu aa a tsyànə̀, a bə̀ tsi'ì mɛ̀bùmtə̀ bə̀ mə mbə̀ bi yə̀.

Àti bo fɛ̀ntà fi
(Lk. 6.43-44)

¹⁵ “Nɛ̀ ka ntsyɛ̀sə̀ ghuu nɛ̀ ɲgə̀ŋntoo Nwí mɛ̀bwe'esə̀, jii i zɪ a mbo bù mɛ̀ma'a ɲgùu mɛ̀bɛ̀nɛ̀rə̀ a nu bo, lâ mbaŋnə̀ mbə̀ naàŋgwyè mɛ̀tsə'ə̀ aà. ¹⁶ Wa nɛ̀ ka yí zi waa aa a ɲɛ̀m mɛ̀ntà myaa. Mbə̀ àtɪ ɲjɔŋ ɲjɔŋ a koonə̀ mɛ̀ŋgòlè aa ɛ? Kə̀ ñtsɛ̀bɛ̀nɛ̀jɔŋ i koonə̀ àjɔ̀wə̀ aa ɛ? ¹⁷ Wa àtɪ yí sigɛ̀nə̀ a koonə̀ aa mɛ̀ntà mɛ̀ sigɛ̀nə̀, àtɪ yí bi a ɲkoonə̀ aa mɛ̀ntà mɛ̀ bɛ̀. ¹⁸ Kaa mbə̀ àtɪ yí sigɛ̀nə̀ a kɪ'ɛ̀ yii mɛ̀ntà mɛ̀ bi koonə̀. ¹⁹ Àtɪ tsɛ̀m yii kaa a si mɛ̀ntà mɛ̀ sigɛ̀nə̀ koonə̀ aa, bi wà mɛ̀ma'a a mum mɔ̀'ɔ̀. ²⁰ Wa nɛ̀ ka yí kɪ zi waa i yòŋə̀ aa a ɲɛ̀m mɛ̀ntà myaa.

Ànnù ñloŋ bə̀ bii bi bwe'esə̀ ibɛ̀nù waa aà
(Lk. 13.25-27)

²¹ “Kaa à sɛ̀ ɲu ñtsɛ̀m yii mə a twɔŋə̀ nàa mə, 'Mmà'ambí, Mmà'ambí', aa bə̀ mə à ka yí kuu a mùm ànnù nɛ̀fɔ̀ aburə. A ka yí kuu tsi'ì bə̀ bii mə bi ghɛ̀rə̀ an-nù yii mə Taà ghà a aburə a lɔ̀wə̀ aà. ²² À ka yí bə̀ wa ɲjwi ñtsò'ɔ̀tə̀ mɛ̀sa'a, tã bə̀ bi ghà'ətə̀ zi nswɔŋ a mbo mə mə, 'Mmà'ambí, Mmà'ambí, bi'ì lɛ̀ si swɔŋ ntoo yí

ñsigìnè nê ìkùm gho, mfi'i nê ìzwì jì bi nê ìkùm gho, ñkii ñghirè nê ìnnù jì yëyerè jì ghà'atè nê ìkùm gho.'²³ Tâ mæ swon a mbo bo nê ñsi nê ñsi mæ, 'Wa mæ le wa' à ghuu zî. Nê lo ghuu a mbèe mæ ñghèe mba a ñgãñghirè ìnnù jì bî!

Bìbwo bi nda bi baà

(Lk. 6.47-49)

²⁴ "Nù ñtsim yii a yu'u mighàa ma mù mfa ni mu aa, à bè aa tsi'i tsõ ñù mitsyè yii mæ à bwo nda yi a atù àlànşə ngò'ò; ²⁵ bæe mbèñ ì zi nloo, ñki ì luu, àfisè a ki ntsya ntum nda ya, kaa ì k'ì yi wò, ñlon mæ à le mbwo a atu alànşə ngò'ò aà. ²⁶ Lâ ñù yii mæ a yu'u mighàa ma mù kaa wa' à ni mu fa'a aa, à bə aa tsi'i tsõ àjñtè ñù yii mæ à le ghùrè nda yi a atù àwànşə. ²⁷ Nòò yii mbèñ ì le nloo, mñkì luuñkè, à fisè a kii ñtsya ntumè nê nda ya aa, ì wò tsi'i ni nìwò ní wè."

Àdà'a Yesu

(Mk. 1.21-22)

²⁸ Nòò yii Yesu à le mmànşə a nswon ma jù ìnnù aa, ìkùrè nòò bə wa ì yerè àjàn yii mæ à le si d'ì' ànnù Nwi aa, ²⁹ Ñlon mæ à le si d'ì' waa aa tsõ ñù yii à tswe nê àdà'a, kaa wa' à aa tsi'i tsõ ñgãñnd'ì' nòşə jyaa d'ì' bə.

Àjàn yii mæ Yesu à le ñghùrè ñù àkìkwen aà

(Mk. 1.40-45; Lk. 5.12-16)

8 Yesu à lò mæ wa atu nta'a nsigə mabem ñnòò ì yonşə yi. ² Nù àkìkwen yí m'ò' à le ñki nzi ntsi'i yi, nswetə miku'utə mi ghu nsi, ñswon mæ, "Mmà'ambí, ò bə kñ, bon ò ghirè nù yà ì laà."

³ Yesu a nāsè àbò yi mmwontə yi ghu, ñswon ghu mbo mæ, "Mè kñşə, tâ nù yò laa." Àkìkwen ya a le ki mburə ñghesə nsigə ghu nu, a laa. ⁴ Yesu a tigə ñswon ghu mbo mæ, "Yə, ò ghèe, ò tsuu annù tsu a mbo ñù lö swonşə, la mbànşə ñghèe nd'ì' ibii nù gho a mbò ñgànşə'anwì, ñki mfa ayoo mma'anwì yii mæ Moses à le làè aa, tâ d'ì' a mbo bə mæ nù yò ì làè mæ."

Àjàn yii mæ Yesu à le ñghùrè ñgànşə'á à àtu bisogyè ñkhì ñù baRoma aà

(Lk. 7.1-10)

⁵ Nòò yii mæ Yesu à le ñghèè ñkuu a Kapernaum aa, àtu bīsogyè ñkhì a le nzi ntsi'i yi, m'bu'u mbo ghu mbo mæ à kwetə yi. ⁶ Ñswon mæ, "Mmà'ambí, nìghòò bwen-tə a ñgànşə'á ghà, à nòşə a nda tsi'i nê ñgi'ì."

⁷ Yesu a tigə ñswon mæ, "Wa mæ ka zì ì ghùrè yi."

⁸ Àtu bīsogyè ya a kwi'i mæ, "Mmà'ambí, kaa mæ sè ku'unè mæ mbə ò zì ñkuu a nda mæ; lâ, ghènsə ñghàà tsi'i ñghàà ní fùurè bon ñgànşə'á ghà ghù à ka tii.

⁹ Ñlon mæ mæ laa mbə ñù, ñtswe nê bə bii mæ bi tswe nê ada'a a atu mæ ñsa'a nê ghà, mæ kè ñtswe nê ada'a a atu bīsogyè bii mæ mæ sa'a aà: Mè bə swon ni yi m'ò'

mæ, 'Ghèè!', bon à ghèè; mæ ki nswon ni yi m'ò' mæ, 'Zì!' a kè ñzi; Bæ mæ ki nswon a mbo àbù'ù ya mæ 'Ghèrè yulà ànnù!' a kè ñghirə."

¹⁰ Yesu à yù'ù mæ ànnù ya yii mæ à le nswon aa, nyerə, nswon a mbo bə bya mæ bi le si yònşə nii aa mæ, "Mè swon tsi'i annù ññkon a mbo bù mæ, tsi'i a ala'a baIsrael, kaa mæ leè ñk'ì' abəñə abìntii mà yù yə. ¹¹ Mè swonşə a mbo bù mæ bə bî ghà'atə ka yì lò a mbi nsà'a nòò, ni a mbi ntso nòò, ì zì tswe a atu atetə bo bî Abraham, Isaac, ni Yakob wa a mùm annù nifə aburə, ¹² lâ tâ bî banşə mmè'e bībwo bi annù nifə Nwi a mùm mfi ìdìgə a abe; tâ bo tigə nyə'ə ghu ñkurə nê mīsōñə myaa." ¹³ Yesu a tigə m'bu nswon a mbo atu bīsogyè ya mæ, "Ka ñghèè; wa ànnù ya mæ ò bii aa a ka ghèrə ñgànşə'á ghò wā." Ñgànşə'á yì wa à le ñki ntii tsi'i maa noò.

Àjàn yii bi le mbù ñghurə bə bî ghà'atə aà

(Mk. 1.29-30; Lk. 4.38-41)

¹⁴ Yesu à le ñghèè ñkuu a nda Peta nyə nōşə yi a nōñ ñghwo ni fibà. ¹⁵ A ghensə àbò yi mmwontə ghu, fibà wa a ma'atə yi, a bīñè ñtigə nloo miji mfa a mbo bo bo jì.

¹⁶ À bə mæ a noò ñkwé'ò bi zì nê bə bî ghà'atə bii mæ ìzwì jì bi ì le ntswe a nu bo aà. Yesu a ghésè ñghaa ñghàà ní fùurè m'furə izwì jya, ñki ñghurə bə bīsīm bii bi le si ghòò aà. ¹⁷ À le ghèrə ma yù ànnù aa a lwensə ànnù yii mæ ñgànşə'á Nwi Yesaiah à le nswon aa mæ, "À le ñkwerə ìb'ò' jì'inè ñki be'e mighòò m'ì'nè m'ìtsimè." †

Ànnù bə bi baa bii bi le si l'ò a ñka nyòñşə Yesu aà

(Lk. 9.57-62)

¹⁸ Àjàn mæ Yesu à le nyə m'ñnòò mí ghà' à ñgha'a mii mæ mi le karisə yi aa, ñswonşə a mbo ñgànşə'á ñnnù jì mæ tâ bî too ñghèe wa njii àtsùm yí m'ò'.

¹⁹ Ñgànşə'á nòşə yí m'ò', à le nzi ñswon ghu mbo mæ, "Ndi'ñnnù, mæ ka ki yònşə nê gho a nê ñgòñ ìdìgə tsim jii mæ o ghèè ghu aà."

²⁰ Yesu a kwi'i ghu mbo mæ, "Itso ì tswe nê m'imbore myaa, bīsīñ kè ñtswe nê nda jyaa; la kaa Mu Nù à sè nê àdìgə yii mæ mbə a nōşə àtù yi ghu mmīntə aa tswé."

²¹ Ñgànşə'á ñnnù yì yí m'ò' à le ñki nswon ghu mbo mæ, "Mmà'ambí, làè tâ mæ bii ñghèè m'foo ntwiñşə taà ya'a." ²² La Yesu a swon ghu mbo mæ, "Zì ñka nyòñşə nàà, mma'atə tâ biku ka ntwiñşə biku bi bə byaa."

Àjàn yii mæ Yesu à le ñghirə afisè a bwrè aà

(Mk. 4.35-41; Lk. 8.22-25)

²³ Yesu à le ntigə ñkuu a mùm àkànu'u, ñgànşə'á ñnnù jì jya ì kè nyonşə yi ñkuu ghu. ²⁴ Bo kà mæ aa ñghèe, àfisè yí tii a le ñghésè m'be'enə ñka ntsya wa mùm ñki. ñkànşə ñki ì tumè nê àkànu'u ya a tigə ñl'ò nê m'bwè wa

† 8.17: Yes. 53.4

mûm ñki. La Yesu à le mbàññè ñncwɔ mbwii. ²⁵ Bi le ñghèè ñtsigità yì nswonɔ mæ, “Yweensæ yì'i, Mmà'àmbrî; wa bi'lî tigə ntswe aa a ntsu nî wô.” ²⁶ Yesu a kwi'i mæ, “Ni nanɔsə mbɔ'c aa àkè laà aa ε? Àbiintî yuu a k'ə'ə bi laa a ya aa ε?” À le ntigə mbiinə, ñwenə afisə ya bo bî ñkàññə ñki jya, ñdîgè i m̄bɔrə mæ tûk ñtigə ñghèè ni mæ swee.

²⁷ Bè bîtsim le nyerə ntigə nswonɔ ni mæ, “Àà m̄buu ñu akè à ghuà aa ε? Tsi'lî àfisə bo bî ñkàññə ñki i yu'unə nii aa ε?”

Àjàñ mæ Yesu à le ñghùrə bē bi baa bii bi le ntswe ñ bîdemon aà.

(Mk. 5.1-20; Lk. 8.28-34)

²⁸ Yesu à tòò mæ atsum ya, m̄fɛ'ε a ala'a Gadara m̄bàññè jì baa jii mæ bîdemon le ntswe a ito'o bo aa, bi lò a itu m̄isyè ñzi ntsi'i yì. Bè ma bù le ntsə'ə si'lî ñghirə mæ tâ ñu tsee maa m̄anji ki tsyà. ²⁹ Bo ghèsè m̄ ñyə Yesu aa, ñka ntɔñnə nswonɔ ni mæ, “Bi'inə tswe aa nî àkə aa ε, a Mu Nwi? Ò zì faa mæ o zì nniñ ñgi'i a nu bi'lî tighə nòò à kù'u aa ε?”

³⁰ Àkàrə bîkwiñyàm a le ntswe maa mbèè àdîgè ñji.

³¹ Bîdemon bya bi tigè m̄bu'u mbo a mbo Yesu mæ, “M̄bè ò ka m̄fi'i yì'i, ò toò yì'i bi'lî ghèè ñkuu a nu àkàrə bîkwiñyàm yì.”

³² Yesu a swonɔ a mbo bo mæ, “Ni ghèè.” Bo le m̄fɛ'è ñghèè ñkuu a nu àkàrə bîkwiñyàm yà tsim, a ju'u ñsigə mbaa yà; ñtigə ñkonɔ wa a mûm ñki.

³³ Bè bii bi le si be bîkwiñyàm bya aa, bi le nlò ñkhə ñkuu wa ñjò'ò àla'a ñtigə nswonɔ innu tsim bo bî ànnu yii a le m̄fɛ'è a nu bè bya bi baà. ³⁴ Bè bîtsim le m̄fɛ'è wa ñjò'ò àla'a nzi ñtsi'i Yesu. Bo yè m̄ ñyè aa m̄bu'u mbo ghu mbo mæ tâ à ma'atə mbù'u àla'a yàà ya m̄burə ñghèè yì tâ àgha'a sa'a.

Àjàñ mæ Yesu à le ñghùrə mbwenkə aà

(Mk. 2.1-12; Lk. 5.17-26)

⁹ Yesu à le ñkuu a mûm àkànu'u ntoo ñghèè a ñjò'ò àla'a bo. ² Bè le mbè'e a m̄bwenkə yì m̄'c nî ñkùù yì nzi ni ghu ghu mbo. Yesu, à yè mæ àbiintî yaa, nswonɔ a mbo m̄bwenkə wa mæ, “Tswa ntî ghə mbă mû ghà; wa bi li'inə mæ ibî ghô.”

³ Ñgãñndî'i n̄ɔsə jya jì m̄'c i yu'u nswonɔ bo ni bo mæ, “M̄bâ ghû a bəḡitə aa Nwi.”

⁴ Yesu à le nzi annu yii mæ bo le si m̄d̄ntə aa nswonɔ mæ, “Ni m̄d̄ntə ijãñ innu jì bi juà a mûm m̄intî bù aa a ya aa ε? ⁵ A wãñsə aa a swonɔ mæ, ‘Bi li'i mæ ifansənnu jo,’ kè a nswonɔ mæ, ‘Bîñnə ñka ntə ghèè aa ε?’

⁶ “Là mæ ka d̄i'i a mbo bù mæ Mu Nù à tswe nî àdà'ə fàa atu nsyə a li'inə ñbî.” A tigə m̄bu nswonɔ a mbô m̄bwenkə wa mæ, “Bîñnə mbè'e ikuu ghə ñghèè ghə a ndùgè.”

⁷ À le mbîñnə ñghèè yì a ndùgə yu. ⁸ Àjàñ yii mæ nnòò bē bya le nyə laà aa, bo le mbɔ'c, ñtigə ñgha'asə ñ Nwî, nlonɔ mæ à fà àjàñ ada'a ma ya a mbo bè aà.

Àjàñ yii mæ Yesu à le ntwonɔ Mateo aà

(Mk. 2.13-17; Lk. 5.27-32)

⁹ Yesu à lò mæ maa adigə ñka ntsya, nyə Mateo, ñu ñkwèrə bîtax a tswe a ndâfà'a yu. A swonɔ ghu mbo mæ, “Ka nyòñè nàà.” À le mbîñnə ñyonɔ yì.

¹⁰ Yesu à ghèè mæ ntswe ñka ñji a nda Mateo, ñgãñkwèrə bîtax jì ghà'atə bo bî ñgãñghirə innu jì bi i zì ntswe bo bî Yesu ñ ñgãñyägənnu jì wa atu atətə. ¹¹ Ba-farisai yè mæ aa, mbetə ñgãñyägənnu jì mæ, “Ñdî'innu ghùu a jì bo bî ñgãñkwèrə bîtax ni bè bî bi aa a ya?”

¹² Yesu a yu'u, ñswonɔ a mbo bo mæ, “Kaa bè bii mæ bi tswe bitî aa si dokta lɔɔ, là a lɔɔ ñgàñmighòò.

¹³ “Là nî ghèè nlò ñji'i ñghàà ni Nwî nya mæ ni swonɔ mæ: ‘Mæ lɔɔ aa annu ñko m̄ññə, kaa mæ si aa njoo mmà'anwi lɔɔ.’ Kaa mæ le ñwa'ə zì aa a ntwonɔ bè bii mæ m̄innu myaa m̄ tsinə aà, mæ le nzi aa a ntwonɔ bè bii bi ghirə innu jì bi aà.”

Àbetə ñlonɔ annu nsi'isə nu tî jî

(Mk. 2.18-22; Lk. 5.33-39)

¹⁴ Ñgãñyägənnu Jɔn i le nzi mbetə Yesu mæ, “Bi'i bî baFarisai si'isə mibî m̄ mi'li tî jî, kaa ñgãñyägənnu jo wa'ə si'isə aa a ya le?”

¹⁵ Yesu a kwi'i mæ, “M̄bè bè bii bi twonɔ waa a adigə ñyɔ'c kâ ñjəñə wâ noò mæ ñdoo m̄ñgèn à tswe bo bo aa ε? Ñgan! Là nòò à ka yì zì yii mæ bi ka yì lɔgə ndoo m̄ñgèn wa i l̄'òsə a mbè bo aa, tâ bo bimbɔñ tigə ki si'isə mibî m̄ mi'li myaa tî jî.

¹⁶ “Kaa ñu laa wa'ə lɔgə ñ ñsà'a atsə'ə yì fii a nniñə ñ àbù'u àtsə'ə yì lwèn ñtatə; à bə ghirə ma m̄u ajàñ bonɔ a satə atsə'ə yì fii ya a ka swòñə yì lwèn ya i sà'atə abù'u yà tâ à gha'atə. ¹⁷ Kaa bi si k̄i nlonɔ ni m̄lù'u m̄ fii nniñə ñ ñgùu m̄lù'u jì lwèèñ; bi bə ñiñ, bə bonɔ ñgùu jya i ka bwi'ikə, tâ m̄lù'u mya saa, tâ bî ki nta ñgi'i ñ ñgùu jyà. Là bi bə ñiñ m̄lù'u m̄ fii a ñ ñgùu jì fii, bə bonɔ ñgùu jya ka tswe siḡnə tâ m̄lù'u mya ki ntswe ghu.”

Àjàñ mæ Yesu à le ñghùrə m̄ñgyè wa mæ à le m̄d̄ntə atsəñə atsə'ə yì ñki bîñsə m̄ ñtsyàsə ñu baYuda yì m̄ñgyè a niwo aà

(Mk. 5.21-43; Lk. 8.40-56)

¹⁸ Nòò yii mæ Yesu à le si swonɔ ma ya ànnu aa, ñtsyàsə baYuda yì m̄'c a zì ghu mbô, ñswetə m̄ku'utə mi ghu nsi, nswonɔ mæ, “Mû ghà yì m̄ñgyè à ghènsə ñkwo; là zì nniñsə abò yo ghu nu ta tâ à bu ntswe ntî.” ¹⁹ Yesu à le mbîñnə bo bî ñgãñyägənnu jì, ñghèè bo bo.

²⁰ Mànggyè yí m̀'w yii mə à le nghòò nighòò ni bāngyè ni ìlòò nighúm òtsò baa, ni zì tsi'ì nìtì kaa wa' à kentè aa, à le nyòò ìmmòntə atsəṅə atsə'ə Yesu; ²¹ ñloṅ mə à le nswonə a m̀m nti yu mə, “Mè bə t'e m̀òntə tsi'ì atsə'ə yi boṅ mə ka tì.”

²² Yesu à le ṅkarikə, ñyə yi, nswonə mə, “Tswa nti ghò m̀ba m̀u ghà yí m̀àngyè; wa àbiintì yo a ghìrè m̀è ò tì.” Mànggyè wa à le mburə ṅki nti tsi'ì maa noò.

²³ Yesu a gheè ṅkuu wa ndà òtsyàsə baYuda wa, ñyə ṅḡṅmbu'u m̀kòò bo b̀ ñnòò ṅḡṅyè'ə ñəwo wa i tsigè nì ìdìgè, ²⁴ ñswonə mə, “Bè b̀tsim lòkè nì! Wa mumànggyè ghù kaa à s̀ aa kwò kwò; a bwii aà bwii.” À swòṅ m̀è laa aa bo kà ṅwye yi. ²⁵ Lā b̀ ghìrè m̀è ñnòò wa i f'e'è ṅghèe a abee, a kuu ntswa abo mu wa, a b̀ñnè.

²⁶ ṅḡṅàn ñloṅ ma yaà ànnù ì le nseènə ṅghèe idigè tsim wa ala' à.

Àjàṅ yii Yesu à le ṅghùrè bifè'ənè bi baa aà

²⁷ Yesu à m̀à'atè mə adigè ma ya ṅka ṅghèe, b̀fè'ənè bi baa kà ñyòṅ nii, ñtəṅnə nswonə ni mə, “Ko m̀lèṅṅè yì'ì m̀bà mu David.”

²⁸ Yesu à ghèè m̀è ṅkuu a m̀m ñda aa, b̀ fè'ənè bya bi baa bi zì tsi'ì yi. Yesu a betè waa mə, “Nì bii mə mbə m̀è ghurè ghuu aa e?” Bo kwi'ì mə, “Ìṅṅ, Mm̀à' àmbì.”

²⁹ Yesu a tigè ìmmòntə mi'ì myaa nswonə mə, “Ànnù ya mə nì bii aa, tã à ghìrè ghuu.” ³⁰ Mi'ì myaa mya le nlaa, bo kà ñyè idigè. Yesu a wa'àsə waa tsi'ì nìtì ñswonə mə, “Nì tsee annù ỳ a mbo ṅù swonə.”

³¹ Lā bo le ñlò ṅghèe ntigè nseensə annù ñloṅ Yesu wa mb̀' à àla' à ñtsimè.

Àjàṅ yii mə Yesu à le ṅghùrè a tighàà aà

³² Nòò wa yii mə bi fè'ənè bya le mfè'è ṅka ṅghèe aa, b̀è b̀' wà' le nzi ni ṅù yii mə àzwì ỳ bi a le ṅghìrè kaa a wa' à ghàà aa a mbo Yesu. ³³ Yesu à fi'ì mə azwì ỳ bi ya, ṅù wa a lḡṅnè ṅka ṅghaa; ñnòò b̀è wa i le nyerə mbu'u nì ṅgòò mə, “Kaa b̀'ì leè ṅwa' à mbuu annù yulà a ala' a Israel yè.”

³⁴ BaFarisai bāṅṅnè ñswonə mə, “A fi'ì bidemon aa nì m̀fì b̀idemon wa mə à tswe ni ghu aà.”

Àjàṅ mə Yesu à le ṅko m̀lèṅṅè b̀è bya aa

³⁵ Yesu à le s̀i tigè ṅkarə a m̀m ṅj'ò àla' a bo b̀è b̀ò bi ala' a, ñdì'ì nì ṅghàà ni Nwì a m̀m ñdāṅghotə nswonə nì ṅtoò ỳ ñsigìnə ya ñloṅ annù nif' aburə, ṅkì ṅghurə ni m̀ghòò m̀tsim bo b̀è ìl'ò' tsim jii i le ntswe a nu b̀è aà. ³⁶ Nòò yii à le nyè m̀nòò myaa, à le ko m̀lèṅṅè wàà ñloṅ mə bo le s̀i tsìṅṅ nkarə nì ṅḡ'ì kaa wa' à nì àkwetè tswe tsò m̀binjèrè jii mə kaa i s̀i nì ñt-sèè tswe aà. ³⁷ Yesu a tigè ñswonə a mbò ṅḡṅyèḡḡnù jii mə, “Mijì mi b̀è m̀è a nsoo gha' a lā b̀fù'ù bāṅṅnè

ṅkə'ətə; ³⁸ nì ka ntsa'atə Nwì mə tã M̀m̀à' àmbì m̀bòṅ ñsòò à too ṅḡṅfà' à tã ì ghèe mfù'ù mijì mi myà.”

Àjàṅ mə Yesu à le ntoo ṅḡṅtoò jii yia nighúm ñtsò baa aà

(Mk. 3.13-19; Lk. 6.12-16)

10 Yesu a twòṅ ṅḡṅyèḡḡnù jii yia nighúm ñtsò baa mfa ada' a a mbo bo mə bo ghèe ṅka mfi'ì nì ìzwì jì b̀ ṅkì ṅghurə ni m̀ghòò m̀tsim bo b̀è ìl'ò' tsim a nu b̀è. ² Àa m̀kum mi ṅḡṅtoò Kristo jya mi muà: Ǹt-syambì à le mbə Simon, yii mə bi k̀i ntwonə ni Peta aà; ni Andrew yii mə à le mbə muma b̀i Peta aà; Jems bo mumaà ỳ Jōn, b̀ò bi Zebedee; ³ Philip bo Batholomew; Thomas bo Mateo, yii à le mbə ṅḡṅk-werə tax aa; Jems mu Alfeus, bo Thaddaeus, ⁴ Simon ṅù Cananaan, ni Judas Iscariot, yii à le mfèè Yesu aà.

Ìfà' à yii mə bo bya nighúm ñtsò baa le mfà' à aà

(Mk. 6.7-13; Lk. 9.1-6)

⁵ Yesu à le ntoo waa ma b̀u nighúm ñtsò jii baa nswonə a mbo bo mə: “Nì tsee ala' a b̀tìzì Nwì i lò kuu, kə a ṅj'ò' àla' a Samaria ỳ tsù. ⁶ Nì ghèe tsi'ì a mbo m̀bi ṅjèrè Israel jya mə i bwe aà. ⁷ ṅghèe ṅka nswonə ni mə, ‘Wa ànnù nif' aburə a tigè a abò.’ ⁸ Nì ka ṅghurə ṅḡṅmighòò, m̀b̀nsə ni b̀ku bi b̀è, ṅghurə nì ṅḡṅjakikwen, ṅkì mfurə nì ìzwì jì bi a nu b̀è. Nì kwèrə aa tì ṅkabè, nì k̀i mfa tì ṅkabè. ⁹ Nì tsuu a gold, kə silver, kə ṅkabè koper lò lḡḡ; ¹⁰ Nì tsee abàa nniṅ njoo, kə itsə'ə jii baa, kə ntam, kə ati ỳ tswè'è lò lḡḡ. A ku'unə mə b̀è ka mfa mijì a mbo ṅḡṅàfà' à.

¹¹ “Nì ỳ ṅghèè ṅkuu a ṅj'ò' àla' a ỳ tsù, kə a ni àla' a ỳ kəḡ, nì lḡḡ ṅù yii à k̀'ùnə aa, ṅka ntswe bu bo nywe'è a noò yii nì ka m̀m̀à' atè aà. ¹² Nì ỳ ṅkuu a nda yii nì k̀u ghu aa, nì swonə mə, ‘M̀b̀òò a mbo b̀u.’ ¹³ Bèe mə banda bya bi ku'unə, boṅ m̀b̀òò ya ì ka lwi'ì ghu; bèe mə ñda ya ì s̀i ku'ùnə, m̀b̀òò ỳu ya i b̀u m̀b̀i fu a nu b̀u. ¹⁴ Bèe nì ỳ ṅghèè ṅkuu a adigè ṅù tsuu ghuu kwèrə, kə ñtsuu annù yii mə ni swonə aa yu'utə, nì yetè abirə yii mə a tswe a mikòrə b̀u aa mfè'è ghuu maa nda kə maa ṅj'ò' àla' à. ¹⁵ Mè swòṅ a mbo b̀u tsi'ì annù nìṅkoṅ mə, à ka yi bə wa ṅjwì ñtsò'ìtə m̀sa' a tã Nwì à ko m̀lèṅṅè Sodom bo Gomorrah ntsyatə ỳ ṅj'ò' àla' a ma yà.

Àjàṅ yii mə bi ka ỳ k̀i tsò' à akòrə ṅḡṅmbii Kristo aà

(Mk. 13.9-13; Lk. 21.12-17)

¹⁶ “Yə nì, mə too ghuu aa tsi'ì tsò b̀i too m̀binjèrè a tìtì b̀itakurè. Maa ajàṅ nì tsyesə tsi'ì tsò no, ṅkì mbòò mbə tsò b̀bugiləm̀kuu. ¹⁷ Nì ka ntsyesə ghuu, bi ka ỳ k̀i lḡḡ nì ghuu i ghèè ni b̀u a mbo ṅḡṅnsa' a m̀sa' a, tã b̀i ghòò nì ghuu a ndāṅghòtə. ¹⁸ Bi ka ỳ k̀i swùṅṅ nì ghuu zì ni b̀u a nsi b̀ìḡm̀nàà bo b̀i b̀fì ñloṅ ikum ghà, mə tã nì zì nswonə ntoo ỳ ñsigìnə ya a mbo bo b̀tìzì

Nwí. ¹⁹ Bεε bi yi nɔ̀gè ghuu ɲghεε ni bù, nɛ tsee ki wa'a nlonɔ̀ annù yii nɛ ka swonɔ̀, kè mánji yii nɛ ka swonɔ̀ ghu aà. Wa nòò à bə kù'ù bonɔ̀ bi ka fa annù yii nɛ ka swonɔ̀ aa a mbo bù. ²⁰ Wa kaa à ka wa'a bu ka ɲghaa. Mìghàà mii nɛ ka ki ghàà aa, mi ka ki lò aa a mbo Àzwi Taà ghùù tã à ka ɲghaa ntsyà ni a nu bù.

²¹ “Njù à ka yí ki fa ni mumaà yì mə bɛ zwiwə, tã tã à ka mfa ni mù yì mə bɛ zwiwə, tã bɔɔ fa nɛ bɛtaà byaa bo bɛ bɛmaà byaa mə bɛ zwiwə.

²² “Bè bɛtsɛm ka yí ki bàà ghuu nlonɔ̀ ikùm ghâ. Lâ ɲù yii mə à tswa ntɛi yì nywe'e a nɔ̀wì'ì aa, à ka yì yweenə.

²³ Bεε bi yì tì tɔɔ'ɔ̀ akòrê yuu a mùm ɲj'ò'ò àla'a yì tsù, nɛ khê ɲghεε ni yì dàɲè. Mə swonɔ̀ tsi'í annù nɛɲkonɔ̀ a mbo bù mə, nòò yii mə Mu Njù à ka yí bũ bɛi aa, kaa tã nɛ burə tì a mùm ɲj'ɔ̀'ɔ̀ ila'a baIsrael tsɛm kuù.

²⁴ “Kaa ɲgàɲyɛgənnù kaa à si ndɛ'ɛ yì tsya, kaa ɲgàɲafà'à a wa'a ni ta àfà'â yì kɛi ntsyatə.

²⁵ ɲgàɲyɛgənnù à bə bə tsi'ì tɔ̀ ɲdɛ'ɛ yì bonɔ̀ a ku'unə, ɲgàɲafà'à a ki mbə tɔ̀ ta àfà'â yì a ku'unə. Mbə bi ka ntwonɔ̀ a tã ɲdùgè ni Beelzebul, bonɔ̀ bi ka tɛ'ε twonɔ̀ bandùgè bya nɛ ikùm yii i bi'í ntsyà ma wâ.

Njù yii mə a ku'unə mə bɛ ka mbɔ'ɔ̀ aà

(Lk. 12.2-7)

²⁶ “Maa mùu ajàɲ, nɛ tsuu bə ki bɔ'ɔ̀; ànnù tsɛm yii mə bi bɔɔntə aa, a ka yí fɛ'ε yentə, kə yii mə bi lɔ'ɔ̀sə aa, a ka fɛ'ε bɛ yə.

²⁷ “Ànnù yii mə mə swonɔ̀ a mbo bù a mfii idɛgè aa, nɛ swonɔ̀ a nlaa idɛgè, ànnù yii mə mə tsùmte a mbo bù aa, ni tigə ntə a atu nɛdòò ni nda ɲkè'ɛnə. ²⁸ Nɛ tsee ɲù yii mə mbə a zwiwə ɛbɛnù ghuu lâ kaa wa'á nzwitə ɲtɛi ghuu zì aa ki bɔ'ɔ̀; nɛ ka mbɔ'ɔ̀ ɲù yii mə mbə a tsə ɲgí'í a nɛ ɲtɛi ghuu nɛ ɛbɛnù ghuu mma'a a mum mɔ'ɔ̀ tì mɛ. †

²⁹ “Tigə bi fèe nda'a ji baa aa ni kabà aa ε? La kaa mbə ɲda'a yì ɲfùurə wa'á a nsyε wò tigə Taà ghùù à bi. ³⁰ Lâ ɲghεε ni yuu ɲgaa, tsi'ì ɲnɔ̀ɲ atu jii i tswε a itu bù aa, à sɛɲ mə tsɛm. ³¹ Maa ajàɲ, nɛ tsee ki bɔ'ɔ̀; wa ɲdùù ghuu i tɛi ntsyatə yì nda'a jì ghà'atə!

Bè bii bi bii, bo bɛ bè bii bi tuu Kristo aà

(Lk. 12.8-9)

³² “Njù yii mə a bii gha nɛ ɲsi ni nsi fàa mbi aa, mə ka yí ki bii yì a nsi mi'ì Taà yii à tswε a aburə aà; ³³ lâ ɲù yii mə a tuu nàa a nsi mi'ì bə aa, mə ka yí kɛi tuu yì a nsi mi'ì Taà yii à tswε a aburə aà.

Kaa mə sɛ aa nɛ ɲbɔɔnə zì, mə zì aa ni munwí ɲtsò

(Lk. 12.51-53; 14.26-27)

³⁴ “Ni tsee wa'atə mə mə zì aa a mfâ ɲbɔɔnə a mbò ɲbì; kaa mə sɛ zì aa a mfâ ɲbɔɔnə, mə zì aa a ɲghɛrə mə bə ka nto ni munwí ɲtsò. ³⁵ Mə zì aa a ɲghɛrə mə tã

† Kə “Gehenna” a ni nigh àà ni Grikia aà.

mùmbàɲnə bo taà yì tigə mfunə itù jyaa, tã mumàɲgyɛ bo ɲdè yì tigə mfunə nɛ itù jyaa, tã m̀ɲgyɛ bo manə yì kɛi mfunə nɛ itù jyaa; ³⁶ Tã ɲgàɲkibaa ɲù i baɲnə mbə aa bə ɲgàɲgwè'É ji.

³⁷ “Njù yii à kɔ̀ɲə taà yì kə ndè yì ɲtsyatə gha aa, kaa à sɛ ku'unə a mbə ɲgàɲyɛgənnù ghà. Njù yii a kɔ̀ɲə mù yì yí ɲbàɲnə kə yì m̀ɲgyɛ ɲtsyatə gha aa, kaa à sɛ ku'unə a mbə ɲgàɲyɛgənnù ghà. ³⁸ Njù yii mə kaa à sɛ ati abàɲnə bàɲnə yì be'è ɲka nyonɔ̀ nàa aa, kaa à sɛ ku'unə a mbə ɲgàɲyɛgənnù ghà.

³⁹ “Njù yii mə a lɔ̀ɔ̀ nɔ̀ə ntswɛntɛi yì aa, à ka bàɲnə bwe, ɲù yii mə à bwe ntswɛntɛi yì ɲlonɔ̀ ɲgaa yà aa, à ka baɲnə ləə.

Ànnù ɲlonɔ̀ m̀tsɔ'ɔ̀nə mi ifà'â

(Mk. 9.41)

⁴⁰ “Njù yii mə a kwɛrə nɛ ghuu laa, a kwɛrə aa ghâ; ɲù yii mə a kwɛrə naa laa, a kwɛrə yu wa yii mə à lɛ ntoo gha aà.

⁴¹ “Njù yii mə à kwɛrə ɲgàɲntoò Nwi ɲlonɔ̀ mə à ni ɲgàɲntoò Nwi aa, à ka ka yí kɛi kwɛrə m̀tsɔ'ɔ̀nə mi ifà'â mii à ni mi ɲgàɲntoò Nwi aà; ɲù yii à kwɛrə ɲù yii mə ànnù yì tsinə nlonɔ̀ mə a ghɛrə innù jii i tsinə aa, à ka yí kwɛrə m̀tsɔ'ɔ̀nə mi ifà'â mii à ni mî ɲù yii mə ɲn- nù jii i tsinə aà.

⁴² “Njù yii mə à fa tsi'ì ɲdɔ̀ɲ ɲki yì fwètə a mbo mùntsirə ɲù ghù yì m̀ɔ'ɔ̀ nlonɔ̀ mə à ni ɲgàɲyɛgənnù ghà aa, mə swɔ̀ɲ tsi'ì ànnù nɛɲkonɔ̀ mə kaa à ka yí wa'a m̀tsɔ'ɔ̀nə mi ifà'â mi saà.”

ɲgàɲntoo jii mə Jɔn ɲgàɲmùrə bə ɲki à lɛ ntoo aà

(Lk. 7.18-35)

11 Yesu à m̀ɲsə mə a ndi'itə ɲgàɲyɛgənnù ji jya nɛghùm ɲtsò baa, ɲlo ɲkuu ɲghεε ntiɲə ndi'í nɛ ɲnnù ɲkɛi nswonɔ̀ nɛ ànnù Nwí a mùm ɲj'ɔ̀'ɔ̀ ila'a jyaa maa kə'ə àdìgè.

² Nòò yii mə Jɔn ɲgàɲmùrə bə ɲki à lɛ ntswe a ndàtsaɲ nyu'u innù tsɛm jii Kristo à lɛ si ghɛrə aa, ntoo ɲgàɲyɛgənnù ji a mbo Yesu. ³ Mbətə yì mə, “Ò ni yu wa yii mə à tswε nɛ nzi aa ε? Kə bi'ì ka nyu'utə yì dàɲ aa ε?” ⁴ Yesu a kwí'ì a mbo bo mə, “Nɛ ghεε nswonɔ̀ a annù yii mə nɛ nyu'u ɲki yə aa a mbo Jɔn; ⁵ mə bɛfə'ənə bi yə idìgə, bɛbwɛnkə təə, nu ɲgàɲàkɛkwɛnə i laà, ɛkwotu yu'ù nɛ innù, bi bɛɲsə ni bɛku bi bə a niwo, ɲkɛi nswonɔ̀ nɛ ɲtoo yì sigɛnə ya a mbò ɲgàɲɔ̀fumə. ⁶ Mbɔɔnə a mbo ɲù yii mə à si ɲù yii mə mə ni ghu aa jɛɲkə aà!”

⁷ ɲgàɲyɛgənnù Jɔn jya i mà'atə mə ɲlo ɲka ɲghεε aa, Yesu a lɔ̀gɛnə ɲka nswonɔ̀ a mbo ɲnɔ̀ bə wa ɲlonɔ̀ Jɔn mə: “Nɛ lɛ mfɛ'è ɲghεε wa atu nta'a miwèè miwèè laa a nyə àkə? A nyə ɲkɛɲkà'à yii mə fɛfərə a tsìgè aa ε? ⁸ Nɛ lɛ nnaɲsə mfe'ε ɲghèè aa a nyə wò aa ε? A nyə ɲù yii à we'ε itsə'ə nifɔ̀ a nu yu aa ε? Yə nɛ, bè bii bi we'ε ɲjəɲ it- sə'ə ma jya aa, bi tswε aa a nɔ'ò. ⁹ Nɛ lɛ ntiɲə mfe'ε

ngghèè aa a ya aa ε? A nyə ngàŋntoò Nwì aa ε? Ìŋŋə, mè swòŋə a mbo bù mə, nì lɛ nyə aa nù yii à tsyàtə ngàŋntoo Nwì aà. ¹⁰ Wa àa yu wa yii bi lɛ ɲɲwà'ànə ñlɔŋə yi aà, mə,

'Yə, mè ka too ngàŋntoò ghà a mbii wò, yii à ka ghèe nnaŋsə mánjì a mbo wò aà.' †
¹¹ Mə swɔŋ tsi'ì ànnù nŋŋkoŋ a mbo bù mə, a títì bə bíttsim bii mə bəŋgyè bi jwe aa, kaa nù tsù à sɛ ghu tswé yii à kò'òŋə ntsyàtə Jɔŋ Ñgàŋmùrə bə a ɲkì; lâ nù yii à kə'ə nsigə nliwì'ì a mùm ànnù nifɔ ni aburə aa, à kò'òŋə ntsyàtə yì. ¹² Ñlɔŋinə wà noò yii mə Jɔŋ Ñgàŋmùrə bə ɲkì à lɛ nzi aa, nyì nywe'e tsɛtsɔŋ, ànnù nifɔ aburə a yə mə ɲgì'ì yì ñghà'atə, bə bî ghà'atə tonè ñlɔɔ nŋ ɲkuu ghu aa bə nì mɛdà'á. ¹³ Ñlɔŋ mə ɲgàntoo Nwì tsim bo bɛ nòŋsə lɛ sɛ tɛ'ɛ nswɔŋə aa ànnù ñlɔŋ annù nifɔ aburə, ɲkɔ'ɔ nywe'e a noò Jɔŋ. ¹⁴ Mbə ni ka ɲkɔŋ nyu'u ñtoò yàa ya i bii, tâ nì zi mə Jɔŋ à bə aa Elijah wa mə bi lɛ nswɔŋ mə à ka yí zi aà. ¹⁵ Nù yii à tswe nŋ ìtòŋə aa, tâ à yu'u.

¹⁶ "Mbə mə figinè nɛwàà ni bə búlā aa a nŋ àkə lɛ? Nì bə aa tsò bòŋkhə bii bi tswe a nsaanə mɛtaa ndorə nt-wɔŋə nì bî mɔ'ɔ mə bɛ zi bo bo ka ndorə;

¹⁷ ñswɔŋə ni mə, 'Bì'ì lɛ mbu'u ikòò niyɔ'ɔ a mbo bù kaa nì wa'à mbènə;

bì'ì bú ñyə'ə, mma'a atsaà nɛwo, nì tuù mbii!'

¹⁸ "Jɔŋ à lɛ nzi nsi'isə nŋ ìbhinù yi tì jì, kaa wa'à nì mɛlù'ù kii nno, nì swɔŋ mə, 'À tswe nì demon!' ¹⁹ Mu nù a zì ñji ɲkii nno, bə bíttsim swɔŋ mə, 'Nì yə a mbə ghù! Àa lɛnàà, mbə abərə mɛlù'ù, ɲkì mbə nsùkà'á ñgǎŋkwərə bɛtax bo bɛ ñgǎŋghərə innù jì bɛ! Ka mə a bə laa aa, bi zi mitsyè mi Nwì ñyɔŋə nì innù jii mə a ghìrə aà."

Ànnù ñlɔŋ ɲjɔ'ɔ ala'a jii kaa i lɛ ɲwa'a ntoo ya bii aà
 (Lk. 10.13-15)

²⁰ Yesu à lɛ ntigə nloginə ɲka ɲwenə bə bii mə bi lɛ ntswe nŋ ñjɔ'ɔ ala'a jya jii mə à lɛ ɲghìrə innù jì yeyerə jì wè ghu aa, ñlɔŋ mə kaa bi lɛ ɲwa'à mŋnti myaa bəŋkə mma'atə ibi waa aà.

²¹ ɲwenə nŋ waa nswɔŋə ni mə, "Ñgì'ì yì ñwè a mbo wò mba Chorazin! Ñgì'ì yì ñwè a mbo wò, Bethsaida! Ñlɔŋ mə innù jì wè jì wè jya mə bi ghìrə a mbo bù aa, bi lɛ mbaa ghìrə aa mbo Tai bo Sidon boŋ bo lɛ è mbəŋ kə mŋnti myaa tsi'ì tètè, ɲwə'ɛ itsə'ə ɲgì'ì ɲkì mfu'u atù yaa nŋ àbù. ²² La mə swòŋ a mbo bù tsi'ì annù nŋŋkoŋ mə, àa yí bə wa ɲwì ñtsò'òtə mɛsa'a tâ Nwì à ko mɛlòŋnə bə bi Tai nì Sidon ñtsyàtə ghùù! ²³ A mbo wò, Kapernaum, ò bə tɛ'ɛ ɲentə ibii nù gho i kɔ'ɔ ywe'e bə a aburə, boŋ baa yí sigisə gho i mà'a a bəŋsyé. Ñlɔŋ mə innù jì wè jì wè jya mə bi lɛ ɲghìrə a nu wò aa, bi lɛ mbaa ghìrə aa a ala'a Sodom, boŋ kaa bi lɛ ɲwa'a yi bwesə. ²⁴ La mə swɔŋ tsi'ì ànnù nŋŋkoŋ a mbo bù mə

àa yí bə wa ɲwì ñtsò'òtə mɛsa'a tâ bɛ ko mɛlòŋnə ba-Sodom ñtsya ghùù."

Yesu a swɔŋ mə, "Nì zi a mbo mə ta mŋntə"
 (Lk. 10.13-15)

²⁵ Yesu a tigə ñswɔŋ maa noò mə, "Mə fà mb'ikə a mbo wò, Taà, Mmà'ambì àburə bə ñsyɛ, ñlɔŋ mə ò l'òsə innù juà a mbo bə bii bə tswe nì mitsyè ɲkì nzi innù aà, mbəŋnə ndi'ì a mbo bɔɔ bi bɔrə aà; ²⁶ ñŋŋə, Taà ghà, àa àjàŋ yii mə a lɛ mbòŋə gho mə tâ ò ghìrə aà.

²⁷ "Taà ghà à fà mə innù tsim a mbo mə. Kaa nù tsù à sɛ Mu zì, a kì nzi tsi'ì Tà. Kaa nù tsù wa'à Ta kì nzi, ntsy-atə Mu nì nù yii mə Mu à tsò'ɔ mə yu dɛ'ì yi ghu mbo aà.

²⁸ "Nì zi a mbo mə, bù bi tsim bii ni nwùgə nù juu nŋ ìfà'á ɲkì mbe'e ibè'è jii mə i dɛrə ghuu aà, boŋ mə ka ghìrə nì fwetə. ²⁹ Nì kwərə ikò'ò gha nniŋ a ntɔŋ bù, ɲka nyəgə nŋ innù jii mə mə ghìrə aà; ñlɔŋ mə mə bòŋə ɲkii nsigisə nŋ ìbii nù gha a nsyɛ aa, boŋ mŋnti muu ka fwetə. ³⁰ Ñlɔŋ mə ikò'ò gha i yəŋsə, àbè'ə ya a kŋ mfwatə aà."

Àbetə ñlɔŋ ɲwìŋgòŋ
 (Mk. 2.23-28; Lk. 6.1-5)

12 Tsi'ì maa nŋ àtì noò, Yesu bo bɛ ñgǎŋyégənnù jì lɛ ngghèè ɲka ntsya a mùm ñsòo ansaŋ a ɲwìŋgòŋ; ɲjì lɛ sɛ yəŋə nŋ ñgǎŋyégənnù jì jya, bo lɔŋinə ɲka ntì nŋ ànsaŋ wa yì mɔ'ɔ ɲkurə. ² Bi kà mə aa ɲghìrə aa baFarisai yə waa, nswɔŋ a mbo Yesu mə, "Yə, ñgǎŋyégənnù jo i ghìrə annù yii kaa a sɛ ku'ùnə a ɲghìrə a ɲwìŋgòŋ aà!"

³ A swɔŋ a mbo bo mə, "Nì lɛ è ɲwa'á annù ya mə David à lɛ ɲghìrə aa twɔŋə aa ε? Wà noò yii mə ɲjì lɛ sɛ yəŋə nii bo bɛ bə bii bo bo lɛ ntswe aa. ⁴ Mə à lɛ ɲkuu a ndānwì bo bɛ bə bi bya ɲkurə àbaa ya mə bi lɛ nɛə a mbo Nwì, ka mə nòŋsə à lɛ ndi'ì mə kaa mbə bo wa'à kurə aà, ñlɔŋ mə a abaa mà yu aa a lɛ sɛ kurə tsi'ì ñ-gǎŋmà'a Nwì aà.

⁵ "Kə nì lɛ è ɲwa'á kè ñtwɔŋə a mùm àŋwà'ànə mə, a yi mbə a ɲwìŋgòŋ aa, tsi'ì ɲgǎŋmà'a Nwì i wò nŋ nòŋsə la kaa bi wa'à lògə ni mə bo wò aa annù aa ε? ⁶ Lā mə swɔŋ a mbo bù aa mə wa àyoo yi mɔ'ɔ a tswe faà mə a tsyàtə ndāmà'anwì. ⁷ Nì lɛ mbaa kii zi yuà ànnù mə, 'Wa mə kòŋ aa annù ɲko mɛlòŋnə ñtsyàtə a annù ntòɔ ɲjoo mmà'anwì,' boŋ kaa ni sɛ isa'a a nu bə bii bi sɛ annù wò aa niŋə. ⁸ Wa Mu ɲjù à ni Mmà'ambi yii a sa'a ñwìŋgòŋ aà."

Àjàŋ yii mə Yesu à lɛ ɲghùrə ɲù yii mə àbò yi a lɛ ɲkwo aà
 (Mk. 3.1-6; Lk. 6.6-11)

⁹ Yesu a tigə mbu nò ñghèe ɲkuu a ndāŋghòtə bo. ¹⁰ ɲù yi mɔ'ɔ yii mə àbò yi a lɛ ɲkwo aa, à lɛ ntswe ghu.

† 11.10: Mal. 3.1

Bi tigè ìmbetə Yesu mə, “Nòŋsə à dǝi mə mbə bi ghurè ñù a ñjwíngòŋ aa ε?” Bi le mbetə laa aa a ñkwà'ànə yu tâ tsysə ghu i ñj isa'a ghu nù.

¹¹ Yesu a kwi'i mə, “Mbə ñù nǝ b̀ a tswə nǝ mb̀ yi, i wò a múm ñǝb̀rə a ñjwíngòŋ, a wa' à sẁŋ ñfi'isə aa ε? ¹² Nù à si mbi tsysàtə aa ε? Tso mə a bə laa aa, nòŋsə à dǝi mə, tâ bi'ìnə ka ñghirə ìb̀òŋ a ñjwíngòŋhə.”

¹³ A tigè ñswonə a mbo ñù wa mə àbò yi ya a le ñkwo aa mə, “Sèntə abò yo yà.” Nù wa à le sèntə abò yi ya a tiǝ ñtigə mbə tso yi mɔ'c yà.

¹⁴ BaFarisai le mfè'è ñghεε ñtigə ñtanə minàŋ a jànə mbə bi zwi'tə yi aà.

Ñgàŋàfà'a Nwí yii mə à tsò'c aà

¹⁵ Yesu à yù'ù mə bi tanə minàŋ a atu yu aa ñlò maa adigə ñghεε yi. Ñnò'c bə yí ghà'atə i le nyòŋhə yi. A ghurè bə b̀tsim bi bi le si ghò'c aà, ¹⁶ ñswonə a mbo bo mə tâ bo tsuu lö ghirə tâ bə zi. ¹⁷ À le ñghirə ma yuà ànnù aa a lwensə ànnù yii ñgàŋntoònwí Yesaiah à le nswonə aa mə:

¹⁸ “Yə ñǝ, àà ñgàŋàfà'á ghà yii mə mə tsò'c aa à ghuà, yii mə mə kòŋə, ñtiǝ gha i kǝ ñdoritə ghu nù aà.

Mə ka ñj Azwí ya ghu nù,

tà à ka ñkε'εnə ànnù Nwí yii mə a zi ñǝ ànnù yí tsinə aa a mbo b̀tizí Nwí.

¹⁹ Kaa à ka yi wa' à bo b̀ bə ka nyòŋhə, kə ka ñghaa ñǝ tǝ,

kə tâ ñù tsù à yu'u ñji yi a mfàŋhə;

²⁰ Kaa à ka yí wa'á ñkǝŋkà' à yii i yəŋhə aa bəgè;

kə fə'ə a lám yii a tigə mbwenə aa i bwetə,

ñywe'e a noò yii mə ànnù a tsinə aa a ka yí fε'ε laa;

²¹ B̀tizí Nwí b̀tsim ka yí tigə tε'ε atú yaa ki bε nii.” †

Yesu bo ñf̃ b̀demon

(Mk. 3.20-30; Lk. 11.14-23)

²² Bə b̀ mɔ'c le nzi ñǝ ñù yii mə demon à le ñghirə a fə'ə, kaa a wa' à kǝ ñghaa aa a mbo Yesu mə tâ à ghurə yi. À le ñghurə a tigə ñghaa ñkǝ nyə ñǝ ìdìgè.

²³ Bə b̀tsim le nyerə ñlonə ànnù ya yii à le ñghirə aà. Ñtigə mbetə ñǝ mə, “Mbə a bə mə àa Mu David wa à ghuà aa ε?”

²⁴ Nòò yii baFarisai le nyu'u ma yú ànnù aa, bi le ñkwi'i mə, “Mbà ghù a fi'i ñǝ b̀demon aa ñǝ àdà'a Beezebul, mf̃ b̀demon wa.”

²⁵ Yesu à le nzi ànnù yii mə bo le si m̀òntə aa, ñswonə a mbo bo mə, “Átoò yii mə a yatə a akùrə kùrə, ñtigə nto ñǝ waa bo b̀mboŋ aa, kaa a ka wa' à tǝgítə a mbwé. Ñj'ò'c àla'a kə ñgwè'è yii i ki nyàtə ñtigə ntonə bo ñǝ bo aa, i ka jà'ànə.

²⁶ “Mbə a bə mə a múm ànnù ñf̃ Satan, Satan à tǝgítə ñf̃urə ñǝ yí mɔ'c, bəə boŋ ànnù ñf̃ yi ya a yàtə mə mbèè ji baa; ñmbə Satan a bú ñtəə aa mə akə aa ε?

²⁷ Mbə a bə yii mə mə fi'i ñǝ b̀demon aa ñǝ àdà'a Beezebul, bəə boŋ b̀ò buu b̀ŋŋə ñfi'i aa ñǝ àdà'a wo aa ε? Maa ajàn tâ ànnù yii mə b̀ò buu ghirə aa tâ à tigə ñtsɔ'c'tə isa' à ghuu. ²⁸ Mbə mə ka mf̃i'i b̀demon aa ñǝ àdà'a Azwí Nwí, a dǝi aa mə ànnù ñf̃ Nwí à zi mə ñtswe a titǝ bù.

²⁹ “Mbə ñù a kuu mf̃u'u ndà ñtiǝ ñù ti ghə à foo ntswa ñtiǝ ñù wa ñkwerə aa ε? À bə kwere boŋ à ka b̀ŋ fu'u ndà yi yà.

³⁰ “Nù yii à s̀ bi'iyu tswé aa, à bə aa ñùk̀bàà ghà, ñù yii à si bi'iyu ghotə aa, a jà' à aa jà' à. ³¹ Mə swonə a mbu bù mə, bi ka yí li'ìnə ìb̀ tǝim bo b̀ ñmbəgítə yii bə bəgítə Nwí ghu aa, la kaa bi ka yí wa'á mbəgítə yii bi bəgítə Azwí Nwí ghu aa li'ìnə. ³² Bi ka yí li'ìnə ìb̀ ñù yii mə à swòŋə ànnù yi bi a atu Mu Nù aà; la kaa bi ka yí wa' a ìb̀ ñù yii mə à swòŋə ànnù a atu Azwí yí Làà aa li'ìnə, kə bə fàa mbi, kə ñǝ mbi yii i ka bú yí zi aà.

Àti bo m̀ntà mii a koonə aà

(Lk. 6.43-45)

³³ “Ghirə tâ àti tâ à b̀ŋ, tǝ tâ m̀ntà mi ki m̀bòŋ; kə ò ghirə àti ya a bi'i, m̀ntà mi kǝ ñmbi'i; ñlonə mə bi zi ati nyonə aa ñǝ m̀ntà mii mə a koonə aà. ³⁴ Bù b̀ò bi nò!

Mbə ñǝ kà ñghaa ñnnù j̃i sigìnə aa mə akə tso mə ñǝ bə aa bə b̀ bi aa ε? Nù ghàà aa ànnù yii a luu ghu ñtiǝ aà.

³⁵ Nù yí ñsigìnə a fi'isə aa ñnnù j̃i sigìnə jii i lò ñǝ àtǝ ñnnù j̃i j̃i sigìnə jya aà, ñù yí m̀bi a kǝ ñfi'isə aa ñnnù j̃i bi jii i lò ñǝ àtǝ ñnnù j̃i bi j̃i jya aà.

³⁶ “Mə swonə a mbo bù mə, à ka yí bə wa ñjwí ñtsò'c'tə m̀sa'a tâ ñù ñtsim à swonə ànnù ñlonə mighàà mi adàŋə d̀ŋə m̀tsim mii à le è ñghaa aà. ³⁷ Bi ka yí l̀gè aa mighàà muu i tsɔ'c'tə m̀sa'a muu ghu. A ka yí ghirə mighàà muu mə tâ ñǝ ji isa'a kə ñki ñwo isa' à.”

Àjàŋ mə bi le si betə mə tâ Yesu à ghirə ànnù yí yèyera aà

(Mk. 8.11-12; Lk. 11.29-32)

³⁸ Ñgàŋndǝ'i ñnòŋsə bo b̀ baFarisai bi mɔ'c le ñtigə mbu nswonə ghu mbo mə, “Ñdǝ'innù, bi'i l̀ò mə tâ ò ghirə alènsə bi'i yə.”

³⁹ A kwi'i a mbo bo mə, “Áa tsi'i ñèwàà ñǝ bə bi bi ghirə ìb̀ ñki mme'e Nwí aa mə bi l̀ò ìlènsə; la kaa mbə bi wa'á alènsə a mbo bo fa ntsyatə ya ñlonə ñgàŋntoò Nwí Jona. ⁴⁰ Tso àjàŋ yii mə Jona à le ntswe ñjwi j̃i tarə, ñitugə ñǝ àsi'ìnə, fya mum àtò'o f̃bwè fi wè fya aa, àa ajàn mə Mu Nù à ka yí kǝ tswə ñjwi j̃i tarə, ñitugə ñǝ àsi'ìnə, a ñb̀m nsyé. ⁴¹ Áa yí bə a ñjwí ñtsò'c'tə m̀sa'a tâ baNineveh b̀ñnə ññj̃ isa'a a nu bù, ñèwàà ñǝ mbi nulà, ñlonə mə bo le nyu'u ànnù Nwí yii mə Jona à le nswonə aa mbəŋkə m̀ntǝ myaa, mme'e ìb̀ waa. La tsit-sòŋ, àyoo yí mɔ'c yii a tsysatə Jona aa, a tswə faà! ⁴² Áa yí bə a ñjwi ñtsò'c'tə m̀sa'a tâ ñf̃ m̀ŋgyé yii mə à l̀ a Sheha aa, tâ à b̀ñnə bo b̀ ñèwàà ñǝ bə bulà ññj̃ isa'a a

† 12.21: Yes. 42.1-3

nu bo; ñlonj mə à le nlo a ala'a yu ñzi a nyu'u annù ñlonj mitsyè mi Solomon aà. Lâ tsitsɔŋ àyoo yí mɔ'ɔ a tswe faà mə a tsyatə Solomon!

Ànnù ñlonj Azwì yí bi yìi mə mbə a fɛ'è a ntii ñù m̄bu mbɛ̄i ñkuu ghu aà.

(Lk. 11.24-26)

⁴³ “Azwì yí bi a yi mfè'è a nu ñù aa a, təə ñkarə a idigə jii mə kaa ñki sɛ̄ ghu tswe aa, ñlɔɔ nɛ̄ àfwetə kaa wa'ə yə. ⁴⁴ Ñtigə nswonj mə, ‘Mə ka bi ghèè wa nda mə mə ghìrə mfè'è ghu aà.’ A bu mbii nyə nda ya i tswe ñɛ'ɛ, bi ye'ɛ ñki naŋsə ntaŋntə, ⁴⁵ bonj à ka bũ ghèɛ i lɔɔ izwi jii mɔ'ɔ ji sàmbaa, jii i bi'ɛ ñtsyàtə yi aa, tã bo bo yi ñkuu ntswe wa ndā. Bɛɛ a ghìrə laa, ànnù ñù wa a tigə m̄bi'ɛ ntsyàtə ajàŋ yii a le mbə a mbii aà. Àa ajàŋ yii a ka yí kii fè'è a nu ñwàà ni bə bii bi nulà aà.”

Ñdè bi Yesu bo bi bɔɔ bimaà yi

(Mk. 3.31-35; Lk. 8.19-21)

⁴⁶ Nòò yii mə Yesu à le mburə ka ki ghàà bo bi bə bya aa, ñdè yi bo bi bɔɔ bimaà yi le nzi, ñtəə a abɛɛ, ñlɔɔ ni mə tã à zi bo bo ghaanə. [⁴⁷ Ñù wa yi mɔ'ɔ à le ntigə nswonj ghu mbo mə, “Yə, ñdè gho bo bi bɔɔ bimaà ghò təə a abɛɛ, ñlɔɔ ni mə bũ bo ghaanə.”] ⁴⁸ A kwi'ɛ ghu mbo mə, “Ñdè ghà aa wò aa ɛ? Bɔɔ bimaà aa biwò aa ɛ?” ⁴⁹ Ñtigə nnansə abò yi, ñdi'ɛ ñgǎŋyagənnù ji nswonj mə, “Àa ñdè ghà bo bi bɔɔ bimaà ba bi buà! ⁵⁰ Ñù ñt-sim yii mə a ghìrə annù yii mə Taà ghà a aburə a lɔɔ aa, àa mumaà yí m̄bàŋnə, ni yi m̄angyè, ni ñdè ghà.”

Ñighàà nî nãnaa nlonj ñù m̄mà'á ñjoo

(Mk. 4.1-9; Lk. 8.4-8)

13 Tsi'ɛ maa njwi, Yesu à le mfè'ɛ a nda ngheè ñtswe a mbèè àghəŋə ñki miyaa, ² ñnɔɔ bə a kùrə kùrə i le ngotə ñkarisə yi. A tigə ñlɔɔgə akànu'u ñkuu ghu ntswe a m̄m̄ ñki. Ñnɔɔ bə wa i bāŋnə ntəə wa aghəŋə ñki. ³ A lɔɔgìnə ñnaa ñnnù jii ghà'atə a mbo bo a ni m̄ighàà m̄i nãnaa. Ñswonjə ni mə, “Ñgàŋmà'a ñjoo, à le mfè'è ñghɛɛ a mà'a ñjoo yu. ⁴ À kà mə aa mma'a njoo jya aa, m̄bum njoo jya jii mɔ'ɔ i wò a ndômānjì. Bìsɛ̄ zì m̄bwɛɛntə. ⁵ Jii mɔ'ɔ i wò a atù àlāŋsə ñgò'ɔ yii mə ñsyé i le mbɔɔ ntswe ghu tsi'ɛ muntsirə. I waŋsə ñtoo ñkɔ'ɔ nlonj mə kaa m̄anji yii mə mbə m̄iŋgǎŋ mi kuu a nsyɛ aa kaa à le ñwa'ə bə aà. ⁶ Lâ àjàŋə mə nòò yí ñt̄insə à le nta aa, à le ntɔɔ njoo jyā. Tsò mə i le ñwa'ə ni m̄iŋgàŋ tswé aa i ghènsə ñyoo yi. ⁷ Jii mɔ'ɔ i le ñwò a t̄it̄i b̄ik̄ərə kərə. B̄ik̄ərə kərə bya kwe nzwitə njoo jyā. ⁸ Jii mɔ'ɔ i wò ñf̄ àbwènə nsyɛ yi sigìnə. Ñtigə ñkwe, ntigə mbaa, jii mɔ'ɔ i baa ansaŋ ñkhè yí fùurə, jii mɔ'ɔ i baa m̄ighum mi nto'o, jii mɔ'ɔ i baa m̄ighum mi ntarə. ⁹ Ñù yii à tswe ñf̄ àtonjə aa, tã à yu'u.”

Ñji'ɛ ànnù yii Yesu a ghàà ni m̄ighàà m̄i nãnaa aà

(Mk. 4.10-12; Lk. 8.9-10)

¹⁰ Ñgǎŋyagənnù ji i le nzi ghu mbo mbetə yi mə, “O ghàa a mbo bo ni m̄ighàà m̄i nãnaa aa aya aa ɛ?” ¹¹ Yesu a kwi'ɛ a mbo bo mə, “Nwi à fa m̄itsyè a mbo bù mə tã ñzi ñnnù jii lɔ'ɔsə ñlonjə annù nif̄ aburə. La, kaa wa'ə a mbo bo fā. ¹² Ñlonj mə a mbo ñù yii à tswe ni yu aa, bi ka kù'ùsə ta tã à tswe ni ju i gha'atə. Lâ a mbo ñù yii à s̄i ni yu tswe aa, tsi'ɛ m̄i àt̄i yii à tswe ni yu aa, bi ka kwərə. ¹³ A bə ñji'ɛ ànnù yii mə mə ghàà ni a mbo bo ni m̄ighàà m̄i nãnaa aà. Ta tã bo naŋsə ñka nlii nlii kaa wa'ə yə. Ñnaŋsə ñka nyu'utə nyu'utə kaa wa'ə yu'ù tã àt̄u yaa a laa ghu. ¹⁴ Tã tã à lwensə annù yii mə ñgàŋntoo Nwi Yesaiah à le nswonj nlonj ñgaà yàà aa mə, ‘Ñi ka yí ki naŋsə yu'u lâ kaa at̄u yuu wa'a ghu ka nlaa, i kii ki naŋsə yə kaa tã mi'ɛ muu wa'a ghu laà. ¹⁵ Ñlonj mə m̄int̄i m̄i bə bù luu ñf̄ àj̄ŋtə. Bi jesə ñt̄oŋnə jyaa kaa bo wa'ə ñf̄ ñnnù bù ñyu'u. Ñki ñkusə mi'ɛ myaa mb̄i'ɛ bo lô ñyə ni mi'ɛ myaa, ñki yu'u ñf̄ ñt̄oŋnə jyaa, ñki nyu'u m̄int̄i myaa laa ghu, mbəŋkə waa, ñzi a mbo mə, mə ghurə waa.’ ¹⁶ “Lâ, m̄bɔɔnə a mbo bù nlonj mə mi'ɛ muu mi yə idigə, ñt̄oŋnə juu i yu'ù ñf̄ ñnnù aà. ¹⁷ Mə swɔŋ a mbo bù tsi'ɛ annù ñf̄ŋkəŋ mə ñgǎŋntoo Nwi jii ghà'atə bo bi bə bii mə annù yaa a tsinə aa bo le si yè'atə ni a nyə ànnù yii ni yə aa, lâ kaa ñki'ɛ yə. Ñyə'ətə ni a nyu'u ànnù yii ni yu'u aa la ñkaa ñki'ɛ yu'ù.”

Àjàŋ mə Yesu à le ntɔ'ɔtə ñighàà nî nãnaa nya aà

(Mk. 4.13-20; Lk. 8.11-15)

¹⁸ “Ñi naŋsə nyu'utə la nyəgə annù yii mə ñighàà ni nãnaa nlonj ñgàŋmà'á ñjoo ghù swonjə aà. ¹⁹ Bə bii mə bi yu'u ñighàà nlonj annù nif̄ Nwi kaa ni wa'ə ni a atu bo laa, ñu yi mbi wa a ghènsə ñzi nswà ni a mbo bo ñghɛɛ ni nu aa, bi bə aa tsi'ɛ tsò mb̄m̄ njoo jya mə i le ñwò wa ndômānjì aà. ²⁰ M̄b̄m̄ jya jii i le ñwò a atù àlāŋsə ñgò'ɔ aa, i bə aa tsi'ɛ tsò bə bii mə bi yu'u ñighàà ni Nwi ñwaŋsə ñkwərə ni ñdorə. ²¹ Lâ kaa ni wa'ə m̄iŋgàŋ mi a nu bo t̄wiŋə, bo bɔɔ ñtswa ntugitə tsi'ɛ a ni m̄i àt̄i noð. Ñgi'ɛ i yi ñghènsə ghəə ki zi ñlonj ñighàà ni Nwi nya, kə bɛɛ bi ti t̄ɔ'ɔ àkòrə yaa aa, bo burə m̄ma'atə ñkhə. ²² M̄b̄m̄ njoo jya jii i le ñwò wa m̄m̄ b̄ik̄ərə kərə aa, i təə a atu bə bii mə bi yi nyu'u ntoo yi ñsigìnə ya, ànnù ñka nwùgə nu nlonj ntswènt̄i yàà kə ànnù ñka ñkɔŋ ñkabə, a fumsə àzwì ntoo yi ñsigìnə ya, kaa bo wa'ə m̄int̄a koonə. ²³ M̄b̄m̄ njoo jya jii i le ñwò wa abwenə nsyɛ yi sigìnə yaa, i təə aa a atu

† Kaa bə bii m̄i'ɛ s̄i at̄i yuà ñiŋə.

†† 13.15: Yes. 6.9-10

bè bii bi yu'u ntoo yi ñsigìnè ya i laa a atu bo, bo tigè ñkoonə mîntà, bí mɔ'c, ñkhi yí fùùrè, bí mɔ'c, mîghum mi nto'o, bí mɔ'c, mîghum mi ntarê."

Nìghàà ní nǎnaa nlon ɱgwenè

²⁴ Yesu à le ɱkù'ùsè naa nìghàà ní nǎnaa a mbo bo mə, "Ànnù nifɔ aburə a bə aa laa mə: Nù yí mɔ'c à le mbwe'e nsoo mikuu yi. ²⁵ À bè mē nftugə a noò yii bè bwiiŋkə aa, ñgàŋkibàà yí a ɱe'esè ñzi mmà'à bñnèghè ghu ɱghɛe yi. ²⁶ Nòo yii mə mikuu mya mi le ɱka ɱkwi aa, nòo ñkòòna a ku'ù aa, ñgwen ya i kē ñkɔ'c tsò mikuu myā. ²⁷ Ñgǎŋfà'à ɱù wa i le nzi m̄betə yi mə, 'Taà, ò le mbwi'i aa mikuu mi sigìnè fàa m̄m ñsòò, bñnèghè bù ñtigə nlo aa a fə ghu aa ɛ?' ²⁸ A kwi'i a mbo bo mə, 'Wa ma yù ànnù aa a ghìrə ñgàŋkibàà.' Bo betə yi mə, 'Bì'ì ghɛɛ ndwèn bñnèghè bya aa ɛ?' ²⁹ A kwi'i a mbo bo mə, 'Ñgaŋ, nì tsuu ghèè, ñlon mə m̄bè nì ghɛè ñka ndwenə, ndùntə mikuu mya mi mɔ'c. ³⁰ Nì ma'atə t̄a mikuu mya bo bñ bñnèghè bya ka ɱkwe, nywe'e a noò ñkyā. Bon mə ka swon a mbo ɱgàŋfà'à jya mə, t̄a bo foo ntsyā mbii ñdwen bñnèghè bya ɱkwerə a nìbñŋ nìbñŋ, ntòò, m̄baŋnə ɱkya mikuu mya nniŋ a at̄a mə.' "

Nìghàà ní nanaa nlon aburə m̄ghumè

(Mk. 4.30-32; Lk. 13.18-19)

³¹ Yesu a bù ñnaa nìghàà ní nǎnaa a mbo bo mə, "Ànnù nifɔ aburə a bə aa tsi'i tsò aburə m̄ghum yii mə ɱù à le nìlgè m̄bwe'e a m̄m ñsòò yu. ³² Àbùrə ma yù, à nì f̄ntà f̄i mɔ'c f̄i f̄i kə'ə ñsigə nliw'isə. Lā f̄i yi ntoo aa, f̄i kwe ntigə mbə ati yii mə a faŋ ntsyatə it̄i ts̄im aà, bisñŋ tigè ñghurə ñi ñdā jya ghu."

Nìghàà ní nana nlon mbè'è àbaa

(Lk. 13.20-21)

³³ Yesu a ku'ùsè m̄bu nnaa nìghàà ní nǎnaa a mbo bo nswon mə, "Ànnù nifɔ aburə a bə aa lâlà: M̄ngyè à le nìlgè a m̄m̄kùgè m̄bè'è àbaa, nniŋ a n̄i àkaŋ abaà, a tigè m̄morə ɱkɔ'c nluu idigə."

Ñji'ì ànnù yii Yesu à le si naa mighàà ghu aà

(Mk. 4.33-34)

³⁴ Yesu à le nìlgè aa m̄ghàà mí nǎnaa ndi'i n̄i ñnnù ma jù ghu a mbo nndò bē byā. Kaa à le ɱkì'ì ànnù tsu di'ì t̄i ghè mə à nàa a n̄i nìghàà. ³⁵ Ma yù a le nliwense aa nìghàà n̄i mə ñgàŋntoò Nwì à le nswon aa mə, "Màa ɱa'a ntsù gha a n̄i m̄ghàà mí nǎnaa, i swon ñnnù jii i le ntswe a alò'òsè, ñlgìnə a noò ñnànşə m̄bi aà." †

Yesu a tɔ'ctə nìghàà ní nanaa nya nlon ɱgwenè

³⁶ Yesu à le mmà'atə nndò wa ntigə mbu mbii fu a ndā. Ñgǎŋyèḡnnù j̄i i z̄i ghu mbèè ñzi nswon ghu mbo

mə, "Tɔ'ctə ɱji'ì nìghàà ní nǎnaa nlon ɱgwen ya a mbo bi'ì." ³⁷ A kwi'i a mbo bo mə, "Nù yii mə a bwe'e mikuu mya aa à laa mbə Mu Nù. ³⁸ Ñsòò wa a bə m̄bi yù. M̄kuu mya, a bə bè bi ànnù nifɔ Nwì. Ñgwen ya a bə bè bi ɱù yí m̄bi wā. ³⁹ Ñgàŋkibàà wa mə a bwe'e waa laa, a bə Devil. Nòò m̄fù'u m̄ji wa, a bə nòò ñlwi'ì m̄bì. B̄fù'ù bi m̄ji bya, a bə baangel. ⁴⁰ Tsi'ì tsò ajàn mə bi le ndwèn bñnèghè bya ɱkwerə ntɔɔ aa, àà àjàŋ mə a ka yí k̄i bə a nliw'ì m̄bì aà. ⁴¹ Mu Nù à ka yí too baangel bi t̄a b̄i ghɛɛ a m̄m ànnù nifɔ yi, m̄fi'ì bē bii bi ghìrə bè b̄i mɔ'c bi ghìrə n̄i ñnnù j̄i bi aa tsi'ì bits̄im, bo b̄i ñgǎŋm-bù'u ñnnù, ⁴² t̄a b̄i ma'a waa a mum mɔ'c yí t̄t̄i nt̄i wa, t̄a bo tigə nyə'ə ɱkurə n̄i m̄sɔŋə myaa, ⁴³ t̄a bè bii ñnnù jya a t̄sinə aa b̄i baŋnə ɱka nta tsi'ì tsò ñnòò a m̄m ànnù nifɔ Taà wàà. Nù yii à tswə n̄i ñtòŋnə aa t̄a à yu'u.

Nìghàà ní nǎnaa nlon afù'ù yí lò'òsè

⁴⁴ "Ànnù nifɔ aburə a bə aa lâlà: Nù yí mɔ'c à le ɱghèè m̄fɛ'ɛ n̄i afù'ù a n̄i nsòò yí mɔ'c. M̄bɔɔ m̄bɔɔntə fu, ñ-nanşə nluu n̄i ñdorə, ɱghèè ñghɛɛ mfèe ɱgɔŋ ñjòò ts̄im j̄i à tswə n̄i juu aa, ɱghɛɛ nyuu nsoo wā.

Nìghàà ní nǎnaa nlon ayoo t̄indùù

⁴⁵ "M̄bə bi k̄i m̄bu m̄f̄igìnə ànnù nifɔ aburə lâlà: Nù ñ-tan̄m̄t̄àà yí mɔ'c à le ɱka n̄lɔɔ a ayoo t̄indùù, ⁴⁶ à ghèè m̄h̄yè à yii a le nanşə m̄bɔŋ a nu yu, ɱghɛɛ mfèe njòò j̄i ts̄im, ñghɛɛ nyuu ghu.

Nìghàà ní nanaa nlon filwà'à

⁴⁷ "M̄bə bi bù m̄f̄igìnə ànnù nifɔ aburə aa laa mə: A bə aa tsi'ì tsò filwà'à f̄ii mə ɱgǎŋkò m̄bwè i mà'a a ɱkì, ñko m̄bwè ghu a mbuu, mbuù. ⁴⁸ Nòò yii mə filuu aa, bo swùŋ m̄fɛ'esə a ɱkì, ñyarə m̄bwè mí sigìnə mya nniŋə a m̄m ñjoo bo, ñtigə m̄m'e mí bi myā. ⁴⁹ Àà àjàŋə mə a ka yí k̄i bə a nliw'ì m̄bi aà. Baangel ka yí f̄ɛ'ɛ i ghɛɛ yàrə bē b̄i bi fi'isə a t̄t̄t̄i bè bii mə ànnù yaa a tsinə aa, ⁵⁰ i mà'à waa wa mum mɔ'c yí t̄t̄i wa, t̄a bo tigə nyə'ə ghu, ɱkurə n̄i m̄sɔŋə myaa.

Ñnnù n̄iŋkon j̄i f̄ii bo b̄i j̄i lwènè

⁵¹ "N̄i yu'ù ñnnù j̄i t̄i ts̄im aa, ñt̄u juu i laa ghu aa ɛ?" Bo bii ghu mbo mə, "Ññŋə." ⁵² A tigè ñswon a mbo bo mə, "Tsò mə a bə laa, ɱndi'ì b̄i n̄dŋsə nts̄im yii mə bi mirisə a n̄i ànnù nifɔ aburə aa, à bə aa tsi'ì tsò m̄bɔŋndùgè yii mə a fi'isə njoo j̄i f̄ii bo b̄i j̄i lwèn a at̄a yu."

Àjàŋ mə bi le ntuu Yesu a ala'a Nazareth aà

(Mk. 6.1-6; Lk. 4.16-30)

⁵³ Àjàŋ mə Yesu à le m̄ansə m̄ghàà mí nǎnaa ma m̄u aa, à le mmà'atə ñghɛɛ. ⁵⁴ À ghèè m̄h̄ywe'e a ala'a bo, ñkuu a ndāŋghòtə, ñdi'ì ànnù ghu. Ànnù a gha'a bē bya, bo tigè m̄betə n̄i mə, "Nù ghù à nanşə nìlgè mulà m̄tsyè bo b̄i ñnnù j̄i wè juà aa a fə? ⁵⁵ À si mu kabindà

† 13.35: Ps. 78.2

wa à ghuà bə aa ε? Bi si a ndè yì aa a ni Mary twonə le? Jems, Joseph, ni Simon, ni Yuda, à si bəwə bimaà bi bə aa ε? ⁵⁶ Bəjjaàntə bi bi sɛ a titɛ bi'inə tswé aa ε? Nù ghu a tigè ñlɔgə mbuu innù jù aa a fə aa ε?" ⁵⁷ Mɛntɔŋə myaa le nɛwɛnə ghu nù. Lâ Yesu a swonə a mbo bo mə, "Bi ghu'usə ngəŋntoo Nwi a idigə tsɛm lâ kaa wa'à nii a ala'a bo kə a nda bo ghu'usə. ⁵⁸ Kaa à le ŋkɛ'ɛ innù jì wè jì wè jì ghà'atə ghu bû ñghɛrə, ñlonə mə kaa bo le ŋwa'à nɛ àbiintɛ tswé aà."

Àjàŋ yii mə Herod à le nzwitə Jɔn Ngəŋmurə bə ŋkɛ aà
(Mk. 6.14-29; Lk. 9.7-9)

14 A bə maa noð Herod yii à le mbə mfɔ, nsa'a nɛ mbù'u Galilea aa, a yu'ù ànnù ñlonə ikum Yesu. ² Ñtigə nswonə a mbo ìtsendā jì mə, "Wa à ni Jɔn Ñgəŋmurə bə ŋkɛ mə bi bu nyweensə ni nɛwɔ. A bə ñjɛ'ɛ ànnù yii mə mɛdà'à muà mi fà'à ghu nu aà." ³ Ñlonə mə à le ti bə maa noð aa bonə Herod à bəŋnə mə Jɔn ŋkwɛrə yì, nniŋ yì a ndàtsəŋ, mbi'ɛ ŋgaa Herodias, ŋg-wɛ ndɛm yì Philip. ⁴ Ñlonə mə Jɔn à le sɛ ghèè ghu mbo nswonə ni mə, "Kaa a sɛ ku'ùnə a mbo wò a nyɔ'ɔ mən-ŋyè ghù." ⁵ Ka mə à le sɛ lɔc mə bonə yu zwitə Jɔn aa, à le mbo'ɔ mi'ɛ mi bə bya nlonə mə bi le bii mə Jɔn à nɛ ñgəŋntoo Nwi aà. ⁶ Lâ noð yii mə ñjwɛ ñjwɛ Herodias ì le mbòontə aa, mu Herodias yì mənŋyè à le nanəsə nzi mben ikòò a nsi bə bii bi le twonə waa aà. Ñtɛ Herod ì doritə. ⁷ A tigè ŋkaa, ŋka'a mə yu ka fa a ayoo yii mə à bətə aà. ⁸ Ñdè yì a tintə yì, ñswonə mə tâ à swonə a mbo Herod mə, "Fa a atu Jɔn Ñgəŋmurə bə ŋkɛ a mbo mə a mùm àkanə." ⁹ Nù mfɔ wa ì le mbi'ɛ tsi'ɛ nɛ mbə ànnù. Lâ àjàŋ mə à le ŋkaa a nsi mi'ɛ bə aa, à le nswonə mə tâ bɛ fa. ¹⁰ À le ntoo bə bi ghèè ñkwɛyɛ atu Jɔn wa ndàtsəŋ, ¹¹ ñlɔgə atu ya nniŋ wa mùm àkanə, mfa a mbo mùmənŋyè wa a ghèè mfa a mbò ñdè yì. ¹² Ñ-gəŋyɛgəŋnù Jɔn ì le nyu'u, ŋghɛɛ nɔlɔgə akù yì ŋghɛɛ ntwiŋ, ntiŋə ŋghɛɛ ŋkɛ'ènə a mbo Yesu.

Àjàŋ mə Yesu à le nje'ɛ bə ñtsù'ù jì ntaà aa
(Mk. 6.30-44; Lk. 9.10-17; Jn. 6.1-14)

¹³ Noð yii mə Yesu à le nyu'u ma yù ànnù ñlonə Jɔn aa, à le mmà'atə adigə ma ya ŋkuu a mùm àkanu'u ŋghɛɛ a adigə yì mɔ'ɔ yii bə sɛ ghu tswé aa, mə yu tswé ghu tsi'ɛ yù yù. Noð yii mə nnò bə wa le nyu'u maa àjàŋ aa, bi le mfɛ'èkə a nɔ'ɔ ìla'a jyaa ntəə ni mɛkòrə ñyonə yì ghu. ¹⁴ Yesu à ghə mə mə yu kɛ fɛ'è wa a mùm àkanu'u, nyə nnò bə wà. Ñtɛ yì ì luu nɛ àjəŋnə ñlonə ŋgaà yàà. A tigè ñghurə ñgəŋmighɔ̀̀ a titɛ bo.

¹⁵ À bə mə a ŋkwɛfɔ tsi'ɛ maa ŋjwɛ, ñgəŋyɛgəŋnù jì ì zì ñswonə ghu mbo mə, "Wa noð à tigè ñtsya, àdigə yù a kɛ mbə àfumnə adigə. Ghɛrə tâ bə bû sɛɛnə mə mbə bo ghèè ñlɔc ayoo niji yaa ni ìla'a itoo jì mɔ'ɔ nyuu nji."

¹⁶ Yesu a kwi'ɛ a mbo bo mə, "Kaa bo sɛ nɛ mmà'atə tswé, bùmboŋ, nɛ fa ayoo a mbo bo bə jì." ¹⁷ Bo kwi'ɛ

ghu mbo mə, "Àyoo yii bi'ɛ tswé ni yu faà, à ni tsi'ɛ ŋkya ibaa jì ntaà ni mbwè mi mbaà." ¹⁸ Yesu a swonə mə bɛ zì ni mu a mbo yu. ¹⁹ A swonə a mbo nnò bə wa mə tâ bo tswetə a nyə nɛ ñgèè yà. Bi tswé mə aa, a lɔgə ñkya ibaa jya jì ntaà bo bɛ mbwè mya mi mbaa, ñŋentə mi'ɛ mi a ndəŋ, mfa mbi'ikə a mbo Nwi, mbatə abaa ya mfa a mbo ñgəŋyɛgəŋnù jì mə tâ bo fa a mbo bə byà. ²⁰ Nù ñtsɛm à le nji nyurə, ñgəŋyɛgəŋnù jì jya ì bû ñtigə nsyə abùgə miji jya a luu a nɛ ñkyè ñghùm ñtsò baà. ²¹ Ñdùu mbəŋnə yii ì le nji miji myaa, ì le mbə tsò ntsù'ù jì ntaà; kaa bi le ŋwa'à bəŋgyè bo bəŋkhə səŋə.

Àjàŋ yii mə Yesu à le ŋka ntəə a atu ŋkɛ aà
(Mk. 6.45-52; Jn. 6.15-21)

²² Yesu à le swonə ñgəŋyɛgəŋnù jì ì kuu a mùm àkanu'u mbu ntoo ŋghɛɛ fu a nji yì mò'ɔ. Yu mbɔŋ a tigè mbəŋnə ntswe a nɛm ñswonə nnò bə wa ì sɛɛnə. ²³ Ñnnò bə wa ì sɛɛnə mə, a kɔ'ɔ ŋghèè wa atu nta'a tsi'ɛ yù yù a ntsà'atə Nwi. Noð ñkwɛfɔ à le ŋkù'ù a tswé ghu tsi'ɛ yù yù, ²⁴ le bonə àkanu'u ya a bürə mə ñghɛɛ a mùm ŋkɛ àgha'a a sa'a. Ñkəŋnə ŋkɛ ì tumə ñghɛɛ, ntumə mbi'ɛ nlonə mə àfisə a le ŋgha'a a mùm ŋkɛ. ²⁵ À bə mə a ni noð ñjwɛ a zì a mbo bo, ñtəə ni a atu ŋkɛ. ²⁶ Noð yii ñgəŋyɛgəŋnù jì ì le nyə yì a təə wa atu ŋkɛ aa, nɛbɔ'ɔ ni wè tswə waa, bo tigè ñtɔŋnə nswonə ni mə, "À nɛ ñkù!" ²⁷ Yesu a wəŋsə ñghaa a mbo bo nswonə mə, "Tswa ni nti'ɛ ghuu, à wa ni mə. Nɛ tsuu bɔ'ɔ."

²⁸ Peta a swonə ghu mbo mə, "Mmà'ambɛ, mbə a bə wò, ò swonə mə zì a mbèe wò fya mùm ŋkɛ." ²⁹ Yesu a swonə ghu mbo mə, "Zì!" Peta à le mfɛ'è wa mùm àkanu'u, ntəə wa atu ŋkɛ ñghɛɛ a mbèe Yesu. ³⁰ Lâ, àjàŋ mə à le nyə afisə ya aa, nɔlɔgəŋnə ñka mbo'ɔ, ntiŋə mbwe nsigə ŋghɛɛ wa mùm ŋkɛ. Ñtɔŋnə nyə'ə mə, "Mmà'ambɛ, yweensə ghà." ³¹ Yesu a wəŋsə ñnasə abò yì ñtswa yì ghu, nswonə mə, "Àbiintɛ yo a kə'ə bə laà aa a ya aa ε? O ghɛrə ñjɛŋkə aa a ya?" ³² Noð yii bo le ŋkɔ'ɔ ŋkuu wa mùm àkanu'u aa, àfisə ya a kentə. ³³ Bə bii bi le ntswe wa mùm àkanu'u aa, bi mi'ɛ yì nswonə mə, "À ànnù ñkəŋə, ò ni Mu Nwiŋgəŋə."

Àjàŋ yii mə Yesu à le ŋghurə ñgəŋmighɔ̀̀ a ala'a Gennesaret aà
(Mk. 6.53-56)

³⁴ Bo tòò mə ñghɛɛ a ala'a Gennesaret. ³⁵ Badigə bya le nyə yì nzi, ñtsyasə ñkɛ tsi'ɛ a idigə idigə maa mbèè àla'a mə bɛ ghotə ñgəŋmighɔ̀̀ ñzi ni ju ghu mbò. ³⁶ Bo le mbu'u mbo ghu mbo mə tâ à ma'atə tâ ñgəŋmighɔ̀̀ jya bɔc mɔcɔntə tsi'ɛ àtsəŋ atsə'ə yì. Bə bitsɛm bii bi le mmòntə aa, bi le nti'ɛ ñghɔ̀̀.

Àjàn yii mə Yesu à le ɣwenə baFarisai ñlon ɓîndɔŋɔŋ bi ɓîtà bi ɓîtaà byaa aà
(Mk. 7.1-13)

15 BaFarisai bo bi ɣgãŋndi'i nɔŋsə le nlo a Yerusalem nzi mbetə Yesu mə, ² "Kaa ɣgãŋyɛgənnu jo i si ɓîndɔŋɔŋ bi ɓîtà bi ɓîtaà bi'i laə aa a a ya aa ε? Ñlon mə kaa bi si mbô myaa si'i a ni mânji yii a kù'unə nsi'i mbɔŋ ki ji."

³ Yesu a kwi'i mə, "Kaa nɛ si ndi'i Nwi yu'unə, mbaŋnə yonə bə ɓîndɔŋɔŋ bu aa a ya aa ε? ⁴ Ñlon mə Nwi à le ndi'i mə, 'Ka nyu'unə a taà ghò bo ñdè ghò, † ñki ndi'i mə, 'Nù yii à bəgìtə a taà yì kə ndè yì aa, a ku'unə mə tâ bi zwiətə yì.' †⁵ Nɛ bāŋnə ñswoŋə nɛ yùu ɣgaa bə mə, Mbə nù a swonə a mbo taà yì kə ñdè yì mə, 'Wa àyoo yii mə boŋ mə fa ɣkwetə gho ghu aa, mə fà mē a mbo Nwi,' ⁶ boŋ kaa à sɛ nɛ nyu'unə taà yì bù ntswe. Ma yù a di'i aa ajàn mə ni tigə mbwesə nɛ nɔŋsə Nwi mbaŋnə ɣka nyon nɛ ɓîndɔŋɔŋ buu aà. ⁷ Bù ɣgàŋabagilè! Ñgàŋntoò Nwi Yesaiah à le nyə aa tsi'i siginə ñŋwà'ànə annu yii mə Nwi à le nswon nlon ɣgaa yùu aà, mə, ⁸ 'Bè buà, bi ghu'usə nɛ gha aa tsi'i nɛ ñghon ntsu jyaa, lâ mɛnti myaa bāŋnə ntswe a ndisyà; ⁹ Bo mii nɛ gha laa tsi'i àdànə àdànə ñlon mə bo bāŋnə ñdi'i bə ɓîndɔŋsə bi bə tsɔ ñdɛ'f jya! ‡ "

Ñjoo jii mə ghìrə mə tâ nù tsuu laa aà
(Mk. 7.14-23)

¹⁰ Yesu a tigə ntwon nnò bə wa i zì ghu mbèè a swon a mbo bo mə, "Nɛ nanse nyu'u tâ à laa a atu bù: ¹¹ Àyoo yii mə nù a ji a ntsu yu aa kaa a si ma ya ghìrə mə tâ à tsuu laa, a ajàn yii mə nɔŋsə à dɛ'f aà, a bāŋnə ñghìrə ayoo yii mə a fè'è ghu nti aa mə tâ à tsuu laa."

¹² Ñgãŋyɛgənnu ji i zì nswon ghu mbo mə, "Ò zì mə baFarisai ghìrə nlwisə nton a nu wò ñlon annu ya mə ò ghìrə nswon aa ε?"

¹³ Yesu a kwi'i mə, "Àyoo yii mə a sɛ Taà ghà a aburə bə aa bi ka yì dü l'ò'sə. ¹⁴ Nɛ ma'atə waa; bo bə aa bɛfə'ənə mə bi tsyàsə bɛ mɔ'ɔ. Mfə'ənə à bə ki tsyàsə yì mɔ'ɔ boŋ bo bitsim ka wò a ataà."

¹⁵ Peta a swon ghu mbo mə, "Tɔ'ɔtə nji'i ñghàà nì nàà ma nù a mbo bi'i." ¹⁶ Yesu a swon mə, "Mala a bə mə, tsi'i bù, kaa nɛ sɛ ki nzi aa ε? ¹⁷ Nɛ sɛ zi mə àyoo yii mə nù ji a ntsu yu aa, a sigə aa ghu ato'o a kɛ mbu nyi aa ε? ¹⁸ Lâ àyoo yii mə a fè'è a ntsu nù aa a fè'è aa ghu nti, ñghìrə ni mə tâ à tsuu laa. ¹⁹ Ñlon mə a nti nù aa a fè'è imòntə jì bɛ, ànnu nzwitə nù, ànnu mǎghàbè, ànnu ajirə, ñyərə, ñswonə àbaŋnənnu a atu nù, bo bi ñswonə ànnu yì bi a atu nù. ²⁰ Àa ma jù ñnnu mə i ghìrə mə nù à tsuu laa aà; kaa ñji tì si'i mbo tsɔ mə bo swonə aa, kaa a si ghìrə mə nù à tsuu laa."

† 15.4: Exod. 20.12; Deut. 5.16 †† 15.4: Exod. 21.17; Lev. 20.9 ‡ 15.9: Yes. 29.13

Màŋgyè yii à le ntswe nɛ àbiinti aà
(Mk. 7.24-30)

²¹ Yesu à le ntigə mma'atə adigə ma ya ɣghɛ a mbù'u Tai bo Sidon. ²² Màŋgyè baKana yì mɔ'ɔ, yii à le ntswe maa mbù'u aa, à le nzi nyə'ə nswonə ni mə, "Ko miŋŋnə ghà, mɔbā Mmà'àmbi Mu David! Demon yì mɔ'ɔ à nanse ntswe a ato'o mù ghà yì màŋgyè ñdi nɛ ñg'i'f ghu nu si'i."

²³ La kaa Yesu kaa a wa'ă yi kwe'è. Ñgãŋyɛgənnu ji i tigə ñzi mbu'u mbo ghu mbo nswonə mə, "Furə màŋgyè ghù tâ à bi a nɛm bi'inə! Wa a yə'ə ñyon aa nzwì nɛ àtu nù."

²⁴ Yesu a kwi'i mə, "Bi le ntoo gha aa tsi'i a mbo mbin-jərə jii i bwe a ɣgwè'è nda baIsrael aà."

²⁵ Maà noò màŋgyè wa a zì nswetə miku'utə mi ghu nsi, nswonə mə, "Mmà'àmbi, Kwetə ghà."

²⁶ Yesu a kwi'i mə, "Kaa a sɛ ku'unə a nloḡḡ àbaa bɔɔ mbāŋnə mma'a a mbô mbù."

²⁷ Màŋgyè wa a kwi'i mə, "Ñŋə, Mmà'àmbi, lâ mbu jya i syè nɛ ñkùgə abaa jya mə i lò wa atu atetə taà wàà ñ-wokə aa ɣkurə."

²⁸ Yesu a tigə ñkwi'i ghu mbo mə, "Oh! Màŋgyè, ò tswè nɛ àbiinti si'i! Wa ò ka tswè nɛ ànnu ya yii o lò aà." Mù yì wa à le ɣghensə ñki nti tsi'i maà noò.

Àjàn yii Yesu à le mbù ñghurə bə bɛ ghà'atə aà

²⁹ Yesu à le ntigə nlo maa adigə ɣghɛ ntsyà a mbèè àtsùmə Galilea. Ñkɔ'ɔ ɣghɛ a atu nta'a, ñtigə ntswe a nsyè. ³⁰ Mā mbəm ñnnò à le nzi ghu mbèè ni bɛt-səŋkərə, bɛbwènkə, bɛfə'ənə, bɛtighàà, nɛ ñgàŋmighòò jì mɔ'ɔ tsi'i jì ghà'atə, ñnɔŋsə a mikòrə Yesu a ghurə waa. ³¹ Bè bya le nyerə si'i a ajàn yii mə bo le nyə bɛtighàà ghaà, bɛbwènkə tii, bɛtsəŋkərə təè, bɛfə'ənə kɛ ñyə nɛ ñdigə aà; bo le ntigə ɣgha'asə Nwɛŋɔŋ baIsrael.

Àjàn yii mə Yesu à le nje'è mbāŋnə ntsu'ù ji nkwà aà
(Mk. 8.1-10)

³² Yesu à le ntigə ntwon ɣgãŋyɛgənnu ji jya nswon a mbo bo mə, "Mə ko miŋŋnə bə bù, ñlon mə bi tswè mē bi'ibo tsɛtsɔŋ njwi ji tarə kaa wa'a nɛ àyoo yì jì tswè aà. Kaa mbə mə wa'a swon mə tâ bo lo ɣghèè nɛ ñji ñlon mə mbə bo ghìrə ñghɛ ɣwòkə a mânji."

³³ Ñgãŋyɛgənnu ji i betə yì mə, "Mbə bi'inə loḡḡ abaa aa fə fàa a atu nta'a miwèè a ku'unə a nje'è māmɛm ñnnò ghù ghu aa ε?"

³⁴ Yesu a betə waa mə, "Nɛ tswè nɛ ñkya abaa aa ji səgə aa ε?" Bo kwi'i mə, "Ɔ ni ji sàmbaa nɛ bɔɔ bi mbwè bɛ mɔ'ɔ."

³⁵ Yesu a swon mə tâ ñnnò bə wa tswè a nsyè. ³⁶ A tigə ñloḡḡ ibaa jya ji sàmbaa ni mbwè mya, mfa

mbi'ikə a mbo Nwi, m̄batə, m̄fa a mbô ñgǎnyəgənnu ji bo yatə a mbo bə byā.

³⁷ Bə bya b̄ts̄im lə n̄ji nyurə; b̄i bwēē àbùgè m̄iji ya, ìbà'a abaa jya bo b̄i ìsà'a mbwē jya, i luu n̄i ñkyè ji s̄ambaà. ³⁸ Nd̄u mb̄āñnè jii i lə n̄ji aa lə mbə n̄ts'ù'ù ji n̄ikwà; kaa bi lə wa'à b̄āngyè bo b̄i b̄ōñkhə s̄əñ.

³⁹ Yesu à lə ntigə n̄s̄eensə b̄ə bya, ñkuu a m̄um àk̄anu'u n̄too ñgh̄e a mbù'ù àla'a Magadan.

Àjàñ m̄ə bi lə mbetə alənsə a mbo Yesu àà

(Mk. 8.11-13; Lk. 12.54-56)

16 BaFarisai b̄i m̄ò'c bo b̄i baSadukai bi lə n̄zi a bo Yesu n̄lɔc m̄ə bi kwà'ànè yì, m̄betə yì m̄ə t̄ā à gh̄irə alənsə yii m̄ə a lo a aburə aa a nd̄i' i m̄ə Nwi à tswe bo yu. ² Yesu a kw̄i' i waa n̄i àbetə m̄ə, "A yì mbə a ñkwēf̄ aa n̄i swonjə n̄i m̄ə ìd̄igè ka gh̄irə b̄ōñè ñlonj m̄ə m̄bà'à àbùrə i b̄āñè." ³ A yì ñki mbə a t̄itugə aa n̄i swonjə n̄i m̄ə, 'Sii à ka gh̄irə bə ñjw̄i àfisè ñlonj m̄ə m̄bà'à àbùrə i b̄āñè ñki mbosə n̄i ìd̄igè.' N̄i z̄i àjàñə m̄ə mbə n̄i k̄ā ñyè n̄i ñnnu a ajàñ m̄ə m̄bà'à àbùrə i d̄i' i aà. L̄ā kaa mbə n̄i wa'ā ìlensə noð ñgù'u mbi yulà z̄i. ⁴ B̄u ñgǎñgh̄irə ñnnu j̄i bi b̄it̄biil Nw̄i b̄i ñgù'ù bulà, n̄i betə n̄āa m̄ə m̄ə d̄i' i alensə annu a mbo bù aa ε? Ñganj, àlensə yii m̄ə mbə m̄ə d̄i' i a mbo bù à ki mbə aa tsi' i yì j̄ona." À swōñ m̄ə laa ntigə mma'atə waa ñgh̄e yì.

M̄bè'è àbaa baFarisai bo b̄i baSadukai

(Mk. 8.14-21)

⁵ Nòò yii m̄ə ñgǎnyəgənnu ji i lə n̄too ñgh̄e nywe'e wa mbèè àts̄um ya yì m̄ò'c aa, bo lə yə m̄ə bo li'inə a n̄lɔgə àbaa. ⁶ Yesu a swonj a mbo bo m̄ə, "N̄i ka n̄s̄yēsə gh̄uu, n̄tsee n̄i àt̄u yuu nlonj mbè'è abaa baFarisai bo b̄i yì baSadukai." ⁷ Bo lɔḡinè ñtigə ñgh̄aa a at̄it̄i bo n̄swonjə n̄i m̄ə, "À swōñ laa aa nlonj m̄ə kaa bi'inè gh̄irə ñwa'ā abaa lɔḡè aà." ⁸ Yesu a z̄i ànnu yii m̄ə a lə n̄tswe a n̄ti bo, ñtigə n̄swonj m̄ə, "Bù b̄ə b̄ii m̄ə àb̄iint̄i yaa a kə'ətə, a gh̄irə àkè m̄ə n̄i ka ñgh̄aa a t̄it̄i bù m̄ə n̄i s̄i ñi àbaa tswe aa ε? ⁹ N̄i s̄i annu z̄i t̄ā àt̄u yuu laa gh̄u aa ε? N̄i s̄i burə ki wa'atə ajàñ m̄ə m̄ə k̄i j̄è'è b̄ə bya ñtsù'ù ji n̄taà ñi ñkya ibaa jya ji n̄taà aa ε? N̄i lə n̄syè ñkugə ji i luu aa a ñi ñkyè ji s̄əgə aa ε? ¹⁰ N̄i s̄i ki ñwa'atə ñkya abaa jya ji s̄amba m̄ə m̄ə k̄i j̄è'è b̄ə n̄tsù'ù ji ñikwà gh̄u aa ε? N̄i lə ñki n̄syè ñkùgè ji i luu aa a ñi ñkyè ji s̄əgə aa ε? ¹¹ À tigè ñgh̄irə akə m̄ə n̄i bu ñka ñij̄kə, kaa ñk̄i' i z̄i m̄ə m̄ə s̄i aa annu nlonj abaa gh̄àà aa ε? N̄i ka n̄s̄yēsə gh̄uu ñi m̄bè'è àbaa baFarisai ni baSadukai." ¹² Bo tigè ñzi maa noð a laa m̄ə kaa à s̄i a mbo bo gh̄aa m̄ə t̄ā bo ka n̄s̄yēsə nlonj aa m̄bè'è àbaa. À b̄āñnè ñgh̄aa nlonj aa ñnnu jii m̄ə baFarisai bo b̄i baSadukai lə s̄i d̄i' i aà.

Àjàñ m̄ə Peta à lə n̄swonjə a ñu yii m̄ə Yesu à ni gh̄u aà

(Mk. 8.27-30; Lk. 9.18-21)

¹³ Yesu à lə ñgh̄èè ñka ñkoontə a mb̄e Kaisaria Filipi, m̄betə ñgǎnyəgənnu ji m̄ə, "B̄ə swonjə ni m̄ə Mu N̄j̄u à bə aa wo aa ε?" ¹⁴ Bo kw̄i' i m̄ə, "B̄i m̄ò'c swonjə ni m̄ə, J̄on ñḡāñm̄urə b̄ə ñki, b̄i m̄ò'c swonjə ni m̄ə, Elijah, b̄i m̄ò'c k̄i m̄bu n̄swonjə ni m̄ə, Yeremiah, k̄è ñḡāñntoð Nw̄i wa yì m̄ò'c." ¹⁵ A betə waa m̄ə, "L̄ā n̄i swōñ yuu ñgaa m̄ə m̄ə laa mbə wo aa ε?" ¹⁶ Simon Peta a kw̄i' i m̄ə, "Ò ñi Àyɔ'c Nw̄i w̄ā, m̄bə Mu Nw̄iñḡōñ yii m̄ə à tswe n̄t̄i aà." ¹⁷ Yesu a swonj gh̄u mbo m̄ə, "M̄b̄ə m̄ə a mbo wò mb̄ā Simon mu j̄ona nlonj m̄ə a ma ȳu ànnu ññk̄onj a mbo wò aa kaa a s̄i ñum̄is̄ōñ d̄i' i. A d̄i' i Taà gh̄ā a aburə a mbo wò. ¹⁸ M̄ə swōñjə a mbo wò m̄ə, ò laa mbə Peta †, m̄ə ka b̄w̄c ñgh̄otè yà ma m̄uu at̄u àl̄ānsə ñḡò'c. Kaa t̄ā tsi' i ñiw̄o, t̄ā n̄i wa'ā t̄i ñtsya. ¹⁹ M̄ə ka fa b̄ikey bi annu n̄if̄ aburə a mbo wò. Ànnu yii m̄ə ò kw̄erə f̄āa n̄syè aa boñ baa k̄i kw̄erə a aburə. Ànnu yii m̄ə ò f̄e f̄āa n̄syè aa boñ baa k̄i f̄e a aburə." ²⁰ A tigè ñn̄āñsə ñkwantə ñgǎnyəgənnu ji m̄ə t̄ā b̄i tsuu a mbo ñj̄ l̄ō swonj m̄ə yu laa mbə Ayɔ'c Nw̄i w̄ā.

Àjàñ m̄ə Yesu à lə ñgh̄àà ñlonj ñgi' i yii yu ka yə i kwo aà

(Mk. 8.31—9.1; Lk. 9.22-27)

²¹ Ñlɔḡinə maa noð Yesu a lɔḡinè ñd̄i' i a mbo ñgǎnyəgənnu ji m̄ə, yu tswe n̄i ñlɔḡinə ñk̄ò'c ñgh̄èe a Yerusalem i gh̄èe i yə mbuu ñgi' i ji gh̄à'atè gh̄u a mbo b̄it̄ā bi ala'a, bo b̄i b̄iñi bi ñḡāñm̄ā'anwi ñi ñḡāñnd̄i' i n̄ōñsè, t̄ā b̄i zwitə yì, a t̄i bə ñi ñj̄wi ji tarə bi bu nyweensə yì fu ni ñiw̄o. ²² Peta à lə n̄swun̄j̄t̄ə yì ñgh̄entə ni gh̄u, ñlɔḡinə ñka ñgh̄aantə nii n̄swonjə ni m̄ə, "Wa mbə Nw̄i wa'ā ma ȳu ànnu b̄ii, M̄m̄ā'āmb̄i. Wa kaa mbə ajàñə annu ma ȳu a wa'ā a nu wò f̄e'è." ²³ A b̄əñkè yì n̄swonj a mbo Peta m̄ə, "T̄syā mb̄i a ñj̄m̄ m̄ə, m̄b̄ā Sattan! Ò ñi m̄f̄ānsè m̄āñji a mbo m̄ə ñlonj m̄ə kaa ò s̄i aa a ñj̄m̄ Nw̄i t̄əè, ò b̄āñnə n̄t̄ə aa a ñj̄m̄ b̄è."

B̄ə b̄ii m̄ə bi ni ñgǎnyəgənnu Yesu àà

²⁴ Yesu a tigè ñswonj a mb̄o ñgǎnyəgənnu ji m̄ə, "M̄b̄ə ñu ts̄u a ka n̄lɔc a ñka nyōñjə a ñj̄m̄ m̄ə, a tuū ìb̄i n̄u yì, m̄be'e ab̄āñnè b̄āñnè yì ñka nyōñjə n̄āā. ²⁵ Ñlonj m̄ə ñu yii m̄ə a l̄ɔc m̄ə yu yweensə ìb̄i n̄u yì aa, à ka b̄āñnə b̄w̄e. Ñu yii m̄ə a b̄āñnè m̄b̄w̄e ìb̄i n̄u yì nlonj ñkwi at̄u gh̄a aa, à ka b̄āñnə tswe ni gh̄u. ²⁶ M̄b̄ə a kw̄etə ñu ts̄u aa ñi àkè m̄ə mbə a tswe ñi m̄bi ȳu n̄ts̄im m̄b̄āñnə mb̄w̄e n̄ts̄w̄ent̄i yì aa ε? K̄è m̄b̄ə ñu a fa aa àkè ñkw̄ensə ñts̄w̄ent̄i yì gh̄u aa ε? ²⁷ Ñlonj m̄ə Mu N̄j̄u à ka ȳi z̄i bo b̄i baangel bi a m̄um ñgh̄a'a ni Taà yì i t̄s̄ò'c if̄ā'ā ñu ñts̄im i yōñjə ñi àf̄ā'ā yii m̄ə à lə m̄f̄ā'a aà. ²⁸ M̄ə swōñjə a mbo bù tsi' i annu ññk̄onj m̄ə b̄ə b̄i m̄ò'c bi t̄ə faà b̄ii

† Ñji' i Pita, "Petros" ni ñgh̄àà ni baGrikia, ì bə aa àl̄āns̄əñḡò'c.

mə kaa bo ka yí wa'à niwo ywe'etè ti yə nòò wa mə Mu Nù à ka yí zi a mùm ànnù nifó yu aà."

Àjàn yii mə Yesu à lè mbəŋkə yi ntigə ηŋweenə aà
(Mk. 9.2-13; Lk. 9.28-36)

17 Njwi i tɔyà mə ji nto'o, Yesu a lɔgə Peta bo Jems ni mumaà yì Jɔn bo bo kɔ'ɔ ghèè a atu nta'a yì syà yí mɔ'ɔ, ntswe ghu tsi'i bò bo. ² Nù yì i bəŋkə a nsi bo, nsi yì i tigè nta tsi'i tso nènòò, ɛtsə'è jì i fu'ù ηŋɛŋkə. ³ Bo ghəə ki yə Moses ni Elijah wi'ikə mɛ'ɛ ntigə nghanə bo bɛ Yesu. ⁴ Peta a swonə a mbo Yesu mə, "Mmà'ambí, a bɔŋ mə bi'inə tswə faà aà. Ò bə kŋŋ bɔŋ mə ka ghùrə mɛntàn mi ntarə faà, tã yì fùùrə ɛ tswə a mbo wò, yí mɔ'ɔ ɛ tswə a mbo Moses, tã yí mɔ'ɔ ɛ tigə ntswe a mbo Elijah."

⁵ Àjàn mə à lè mburə ki ghàà aa mbà'á yí nta yí mɔ'ɔ i wi'ikə ηkusə waa, nji nù i fɛ'è wa mùm mbà'á nswonə mə, "Áa mú ghà yí mbəŋnə yii mə mɛ kŋŋ aa à ghulà, mə nanɔə ndoritə nlonə yì. Nɛ ka nyu'u annù yii a swonə aà."

⁶ Nòò yii ηgəŋyagənnù jì i lè yu'u lálàà aa, bo lè ηwò a nɔyɛ àkùu kuu, nluu ni nɛɔ'ɔ. ⁷ Lá Yesu à lè nzi nzi mmòntə waa nswonə mə, "Bɛnə nɛ, nɛ tsuu ki bɔ'ɔ."

⁸ Bo ηentə mi'i myaa ntigə yə tsi'i Yesu, kaa ηki'ɛ ηú dən bù nyə.

⁹ Àjàn mə bo lè nlò wa atu nta'a nka nɔigə aa, Yesu a swonə a mbo bo mə, "Nɛ tsuu annù nlonə njəə təə təə ma yú a mbo nù ló swonə, i ywe'e noò yii mə Mu Nù à ka yí yweenə ni nɛwo aà." ¹⁰ Njgəŋyagənnù jì jya i betə yì mə, "Njgəŋndɛ'ɛ nɔŋsə i nswonə ni mə Elijah à tswə nɛ mɛfòo ntsyá mbii i zi aa a ya aa ɛ?"

¹¹ Yesu a kwi'i a mbo bo mə, "Elijah à tswə nɛ zì, ηki tswə nɛ nzi tɔsə ɛnnù tsɛm fu i bɛnsə a ajàn mə i lè ntswe aà." ¹² La mə swonə a mbo bù mə Elijah à tɛ'è mə nzi, kaa bo wa'á yì zì, mbəŋnə ηghɛrə annù yii mə bi kŋŋ aa ghu nù. Á ki mbə a ηgɛŋgɛŋ a ajàn mə Mu Nù à ka yə ηgi'ɛ a mbo bo aà.

¹³ Njgəŋyagənnù jì jya i tigə nyu'u a laa atu bo maa noò mə a swonə aa ànnù nlonə ηgaa Jɔn Njgəŋmürə bə ηki.

Àjàn mə Yesu à lè ηghùrə mùmbəŋnə yii mə à lè ntswe ni demon aà
(Mk. 9.14-29; Lk. 9.37-43)

¹⁴ Nòò yii mə bo lè mbù mbii ntsi'i nnòò bə wa aa, ηùmbəŋnə yí mɔ'ɔ à lè nzi nswetə miku'utə mi a nsi Yesu, nswonə mə, ¹⁵ "Mmà'ambí, ko miŋŋnə mù ghà ghù, nlonə mə a wò àbùbùrə nnanɔə nyə nɛ ηgi'ɛ tsi'i nɛ mbə ànnù. A yì mbə noò mɔ'ɔ a wò a mùm mɔ'ɔ, a bə a noò mɔ'ɔ a wò a mùm ηki. ¹⁶ Mə ghɛrə nzi ni ghu a mbò ηgəŋyagənnù jo kaa bo ki'ɛ ajàn mə mbə bo ghurə yì zì." ¹⁷ Yesu a swonə mə, "Oò, bɛ niwaa ni bə bii bi sɛ nɛ àbiintɛ tswé, ηghɛrə nɛ ɛnnù jii i sɛ tsinə aa, mə

ka tswə bi'inə i ywe'e aa a noò àkə aa ɛ? Mə ka ki tswa nti gha nlonə ηgaa yùù i ghɛɛ ywe'e aa a noò àkə aa ɛ? Nɛ zi ni ghu a mbo mə."

¹⁸ Yesu a wenə demon wa, a burə mɛ'ɛ ghu nu, mu wa a ghesə nti.

¹⁹ Njgəŋyagənnù Yesu i lè ntigə nzi ghu mbo a alò'òsə mbetə yì mə, "Bi'i ghɛrə ηki'ɛ a mfi'i demon wa zi aa a ya aa ɛ?"

²⁰ A kwi'i a mbo bo mə, "Nlonə mə àbiintɛ yuu a kə'ə aà. Mə swonə a mbo bù tsi'ɛ annù nŋŋkonə mə, mbə nɛ tswə nɛ àbiintɛ a tɛ'ɛ ηkə'ə mbə tsi'ɛ tso àbùrə mǎghum, bəə bɔŋ mbə nɛ swonə a mbò nta'a ghù mə, 'Bɛnə faà ηghɛɛ ntəə fi' i kɛ mbɛnə. Maa mùu ajàn bɔŋ kaa mbə ànnù tsu a wa'á ghuu tɔyá. [²¹ Mbuu demon ma ghù a lòò aa mə mbə nɛ si'isə ɛbɛ nù ghuu ti jì ntsa'atə Nwí mbɔŋ fi'i.] †

Àjàn mə Yesu à lè mbu ηghaa annù nlonə annù niwò yì aà

²² Nòò yii mə ηgəŋyagənnù jì i lè mbù ηghotə a ala'a Galilea aa, Yesu a swonə a mbo bo mə, "Bi ka fa Mu Nù a mbo bə, ²³ tã bɛ zwitə yì, a tì bə a nɛ nji jì tarə bi bù mbɛinsə yì fu a niwò." Nù yàà ɛ lè nnanɔə mbi'ɛ tsi'i nɛ mbə ɛnnù.

Àjàn mə Yesu à lè ntu tax ndàmà'anwì aà
(Mk. 9.30-32; Lk. 9.43-45)

²⁴ Nòò yii bo lè nzi ηku'u a Kapernaum aa, ηgəŋkwərə tax ndàmà'anwì bo zì a mbo Peta mbetə yì mə, "Nɛ ɛnnù ghùù ghù, à sɛ tax ndàmà'anwì tu aa ɛ?"

²⁵ Peta a kwi'i mə, "A tu."

Nòò yii mə Peta à lè ηkuu a nda aa, Yesu a betə yì mə, "Simon, àmòntə yo a ni mə akə aa ɛ? A tax a mbo bɛfɔ bɛ fàa nɔyɛ aa a tu wo aa ɛ? Bə bi ala'a bya, kə bɛgɛ aa ɛ?"

²⁶ Peta a kwi'i mə, "Bɛgɛ."

Yesu a tigə nswonə mə, "Mbə a bə la bɔŋ kaa bəla'a bya sɛ nɛ nti tswé. ²⁷ Lá kaa bi'inə sɛ lòò mə mbə bi'inə lwísə mɛntɔn myaa. Tso mə a bə laa aa, ghèè fii atsùm mma'a nsa'a ghu. Fɛbwè fi mbii fii ò ko aa, ò ŋa'atə ntsú yì, bɔŋ ò ka fi'ɛ abətə ηkabə ghu tã à ku'u a ntu tax ndàmà'anwì ghà bo ghu. Lɔgə ηghɛɛ ntu tax yì'ò ghu a mbo bo."

Àbetə nlonə ηú yii mə à kò'ɔ ntsirə a mùm ànnù nifó Nwí aà
(Mk. 9.33-37; Lk. 9.46-48)

18 À bə maa noò, ηgəŋyagənnù Yesu zì ghu mbo mbetə yì mə, "Nù yii mə à kò'ɔ ntsirə a mùm ànnù nifó aburə aa à nɛ wò aa ɛ?" ² Yesu a twonə mùŋkhə nzi ntsɛ'ɛ a titɛ bo ³ nswonə mə, "Mə swonə a mbo bù tsi'ɛ annù nŋŋkonə mə mbə nɛ tsuu ghuu bəŋkə i bə tsi'ɛ

† Kaa bə bɛ mɔ'ɔ sɛ atɛ yuà niŋə.

tsõ bõnkhə boŋ kaa nɛ ka yɪ wa'ə a mûm ànnù nifɔ̃ aburə kuù. ⁴ Nù ñtsim yii mə à sɪgɪsə ɪbɪ nù yì a nsye tsõ mu ghulà aa, àa bə nù yii à kò'ɔ̃ ñtsirə a mûm ànnù nifɔ̃ a aburə.

⁵ “Nù ñtsim yii mə à kwērə ajàŋ mu mà yù nɛ ɪkùm gha aa boŋ à kwērə aa ghâ. ⁶ Lâ nù yii mə à ghîrə mə ajàŋə mu ma yù yì mɔ'ɔ̃ mə à nɛŋ ntɪɪ yì a nu mə aa tâ à wo a mûm ɪnnù jì bɪ, a bɔŋ mə tâ bɪ kwērə ngɔ'ɔ̃ abaa yì ñwè ghu ntɔŋ, m̄ma'a yì a mûm ñki miyaa tâ à bwe nsigə ngheɛ a nsyê ñki.

ɪkwà'ànə jii mə ɪ ghîrə bə wò nɛ ɪnnù jì bɪ aà

(Mk. 9.33-37; Lk. 9.46-48)

⁷ “Ñgɪ'ɪ yì ñwè a mbô mbì mə ɪ zì nɛ ɪkwà'ànə jii mə bə wò ghu aà. ɪkwà'ànə ɪ te'ɛ ntswe nɛ ñzɪ, lâ ñgɪ'ɪ yì ñwè a nu nù yii mə ɪkwà'ànə ma jya ɪ tsya ghu nɛm ñzi aà.

⁸ Mbə abô yo kə àkòrə yo a ghîrə mə tâ ò wo a mûm ɪnnù jì bɪ, ò kwyé m̄me'e. A bɔŋ mə ta ò bə abô mɔ'ɔ̃ kə àkòrə mɔ'ɔ̃ ñtsyatə a ntswe nɛ mbo mi mbaa kə m̄kòrə mi mbaa, tâ bɪ yì mbàŋnə m̄ma'a gho a mum mɔ'ɔ̃ tɪ m̄. ⁹ Mbə nɛli'ì no nɛ ghîrə mə ò wo a mûm ɪnnù jì bɪ, ò twe'e m̄me'e. A bɔŋ mə tâ ò bə nɛli'ì mɔ'ɔ̃ nyi ñkuu a mûm ñtswëntɪɪ, ñtsyatə a ntswe nɛ mi'ì mi mbaa tâ bɪ yì mbàŋnə m̄ma'a gho a mum mɔ'ɔ̃ Satan.

Nɛghàà nɛ nanaa nlonŋ annù mbɪnjərə yii mə ɪ bwe aà

(Lk. 15.3-7)

¹⁰ “A nɛ yə mə kaa nɛ si bɔɔ bɪ kəgə tsõ buà bù tsa'a. Mə swòŋə a mbo bù tsi'ì annù nɛŋkoŋ mə baangel byaa bɪ təə a nsi mi'ì Taà a ngɔŋ bɪnòò bitsim a aburə. [¹¹ Nlonŋ mə Mu Nù à lɛ nzi aa nyweensə bə bii mə bɪ bwe aà.] ¹² Nɛ wa'atə mə akə aa ɛ? Mbə nù à tswe nɛ mbi njərə jì ñkhɛ, bɛɛ yì mɔ'ɔ̃ ɪ fa'anə mbwɛ, a wa'ə jì mɔ'ɔ̃ jya mighum mi bù'u ntsò bù'u a atu nta'a mmà'atə ñgheɛ nɔ̀ò yà mə ɪ fà'a a m̄nji aa ɛ? ¹³ Bɛ lə mə a yə, boŋ mə swòŋə a mbo bù nɛ ànnù nɛŋkoŋ mə àa kɪ doritə nlonŋ ngaa mbɪ mà ya ɪ tsyă ajàŋ mə a doritə nlonŋ ngaa jya mighum mi bù'u ntsò bù'u mə kaa ɪ ghîrə wa'ă a m̄nji fa'ə aà. ¹⁴ À kɪ mbə a ngɛŋ ngɛŋ ajàŋ mə Taà ghùù yii à tswe a aburə aa, kaa à si kòŋ mə tâ m̄ntsirə mu ghulà yì mɔ'ɔ̃ tâ à bwe.

Ñdɪm ghò yii à wo annù aà

¹⁵ “Mbə ndɪm ghò ghîrə annù yì bɪ a nu wò, ò gheɛ ghu mbèè, bu yu tswé tsi'ì bũ yu bɪ baa, ò dɪ'ɪ ɪbɪ yì ghu mbô. Bɛɛ a yu'utə bəə boŋ ò bù m̄ ñtswe nɛ ñdɪm ghò wa fu. ¹⁶ Bɛɛ a tsuu yì nyu'utə, ò bù ñtwoŋtə a nù yì m̄fùurə kə bə bɪ baa, bɪ zɪ nɛ gheɛ bũ bo, ta tâ ɪnnù tsim jii mə bɪ swonŋ aa tâ tswe nɛ bɪyəfə bɪ baa kə bɪ tarə bii bɪ beentə. ¹⁷ Bɛɛ mə a kɪ mbu ntuu yì a nyu'utə ànnù yii mə bũ bo swonŋ aa, nɛ lɔgə yì ngheɛ nɛ ghu a nsɪ ñghòtə. Bɛɛ a kɪ mbu ntuu annù yii mə ñghòtə ɪ

† Kaa bə bɪ mɔ'ɔ̃ si atii yuà ñnə.

swòŋə aa, nɛ lèntə yì tsi'ì tsõ tɪzɪ Nwí kə ñgàŋkwērə tax.

Ànnù yii mə bə beentə aa bo bɪ à yii bə tuu aà

¹⁸ “Mə swòŋə a mbo bù tsi'ì annù nɛŋkoŋ mə, ànnù yii mə nɛ kwērə fàa nsye aa boŋ baa kɪ kwērə a aburə, yii mə nɛ fɛɛ fàa nsye aa boŋ baa kɪ fɛɛ a aburə. ¹⁹ Mə ku'usə m̄bu nswonŋ a mbo bù tsi'ì annù nɛŋkoŋ mə, mbə bù bɪ baa beenə fàa nsye a nɔɔ ayoo boŋ Taà ghà yii à tswe a aburə aa à ka fa a mbo bù. ²⁰ Nlonŋ mə àdɪgə yii mə bə ghotə ntswe ghu bɪ baa kə bɪ tarə nɛ ɪkùm gha aa, mə tswe a tɪtɪ bo.”

Nɛghàà nɛ nanaa nlonŋ ngàŋfà'ə tɪ lɪ'ìnə àfansənnù

²¹ Peta à lɛ nzi a mbo Yesu mbetə yì mə, “Mmà'ambɪ, m̄bə ndɪm ghà a ghîrə ànnù yì bɪ a nu mə aa ngàà jì sigə mə kɛ ñli'ìnə ɪ tsim aa ɛ? Mbə ngàà jì sàmbaa ɪ ku'ù aa ɛ?” ²² Yesu a kwi'ì ghu mbo mə, “Kaa mə ka wa'ə a mbo wò swonŋ mə ngàà jì sàmbaa, mə ka bəŋnə swonŋ mə, ñgàà mighum mi sàmbaa ngàà jì sàmbaa. ^{††23} Ma mùu ajàŋ, mbə bɪ'ìnə figɪnə ànnù nifɔ̃ aburə tsõ mfɔ̃ yì mɔ'ɔ̃ yii mə à lɛ nɔ̀ò mə yu sèntə ɪnnù ñkabə jì bo bɪ ñgàŋfà'ə jì, ²⁴ Nòò yii mə bɪ lɛ nɔ̀gɪnə ñka nlen-tə aa, bɪ zɪ nɛ nù yì mɔ'ɔ̃ yii à lɛ si tswa nii nɛ bɪ million bɪ francs bɪ nighumə. ²⁵ Tsõ mə kaa à lɛ ñkɪ'ɪ ajàŋ yii mə mbə yu tũ ñkabə ya zì aa, m̄fɔ̃ wa a swonŋ mə bɪ tswa yì mfee a bɔ'ɔ̃ bɪ ñgwé yì nɛ bɔɔ bɪ, nɛ ñgɔŋ ñjoo tsim jii à tswe nɛ ju aa ntu ñkabə yì ya ghu. ²⁶ Ñgàŋfà'ə wa a swétə m̄kù'utə mi a nsye, mbu'u mbo ghu mbo, nswonŋ mə, “Mmà'ambɪ, tswa ntɪɪ gho a nu mə, wa mə ka yì tu njoo tsimə.” ²⁷ M̄fɔ̃ wa a kò m̄lɪŋnə yì, m̄ma'atə yì, nswonŋ mə tâ à tsuu ñkabə ya bũ tu.

²⁸ “Tsi'ì ma waà ñgàŋfà'ə à ghè mə yu kɪ fɛ'ɛ, m̄boo ñù nɛbô wàà yì mɔ'ɔ̃ yii à lɛ si bəŋnə ñtswa nii nɛ ñtsù'ù jì nighum, m̄fanŋ a ntɔŋ, nswonŋ mə, ‘Tu ñkabə yà yâ.’

²⁹ A wò ghu nsi, ñyə'ə mə, ‘tswa ntɪɪ gho a nu mə, wa mə ka yì tu ñkabə yò yâ.’ ³⁰ A tuù yì, ñswonŋ yì ngheɛ nɛ ghu, ngheɛ nniŋə a ndatsaŋ mə tâ à tswe ghu nywe'e a noò yii à ka yì tu ñkarə ni nya aà. ³¹ Nòò yii mə ñgàŋfà'ə jya jì mɔ'ɔ̃ ɪ lɛ nyə ma ya ànnù aa, nù yàà ɪ bɪ'ɪ tsi'ì nɛ m̄bènnù. Bo gheɛ ñkɛ'ɛnə ngɔŋ ɪnnù tsim jii ɪ lɛ mfɛ'è aa a mbô m̄fɔ̃ wâ. ³² M̄fɔ̃ wa à lɛ ntwoŋə yì a zɪ a swonŋ ghu mbo mə, ‘Wò ñgàŋfà'ə à àbɪ'ɪntɪɪ, mə kɛ lɛ mmà'atə ñkarə nya nɛ tsim nii ò lɛ ntswa gha ghu aa, nlonŋ ajàŋ mə ò lɛ nyə'ə a mbo mə aà. ³³ Ò kɛ wa'ə zɪ ajàŋə mə mbə ò ko m̄lɪŋnə ñdɪm ghò, tsi'ì tsõ ajàŋ mə mə lɛ ñko ghò aa ɛ?’ ³⁴ M̄fɔ̃ wa à lɛ nlwɪnsə ntɔŋ, ntwoŋ ñgàŋmfɪ bə, m̄fa yì a mbo bo mə bɪ gheɛ mfɪ yì nywe'e a noò yii à ka yì tu ñkarə ni nya nɛtsimə.

³⁵ “Àa ajàŋə mə Taà ghà mə à tswe a aburə aa, àa yì ghîrə a nu bù bitsim, mə mbə nɛ tsuu ifansənnù bɪlɪm buu a mûm ñtɪ bɪ ɪ kɪ lɪ'ìnə.”

†† Kə ñgàà mighum mi sàmbaa ntsò sàmbaa.

Àjàn mæ Yesu à le ndi'i annu ñlon annu nsà'anə nɔy'v aà

(Mk. 10.1-12; Lk. 16.18)

19 Nòo yii mæ Yesu à le mən̄sə nswonj ma jù ìnnũ tsɛm aa, à le mà'atə ala'a Galilea n̄ghɛɛ a mbu'u Yudea a njii ñkɪ Jordan, ² Mɛn̄n̄n̄ mɪ bē mɪ ghà'atə le nyon̄ə yì, a ghurə m̄ìghòò a nu bo maa adigə.

³ BaFarisai bɪ mɔ'v bi le nzi, a n̄kwà'anə yì, mbetə yì mæ, "N̄n̄sə a bii mæ mbə n̄u a fi'i n̄gwɛ yì ñlon annu tsu mæ à ghɪrə aa ɛ?" ⁴ A betə waa mæ, "N̄i leɛ ñkɪ'ɪ twonj mæ, n̄u yii à le nan̄sə waa n̄lɔgɪnə a n̄lɔgɪnə aa, à le nan̄sə waa aa n̄umbān̄n̄ bo m̄āngyɛ aa ɛ?" ⁵ N̄tigə nswonj n̄i mæ, "Tsɔ mæ a bə laà, n̄umbān̄n̄ à ka kɪ mà'atə taà yì bō ndè yì, i zɪ bōonsə bō ñgwɛ yì, tâ bo bi baa tigə mbə n̄jyānu yì m̄fũurə aa ɛ?" ⁶ Maa ajàn kaa tâ bo wa'à bē bi baa bù mbə, n̄tigə mbə n̄jyānu yì m̄fũurə. Àyoo yii mæ Nw̄ingɔn̄ à bōonsə mē aa, tâ n̄u tsù à tsuu lō yātə." ⁷ Bo bù mbetə yì mæ, "Moses à le n̄tigə nswonj mæ mbə n̄u à tse fa aṅwà'anə nsà'a n̄yɔ'v a mbo ñgwɛ yì, i fi'i yì aa a ya aa ɛ?" ⁸ A kwi'i a mbo bo mæ, "Moses à le mbeentə mæ mbə n̄u kâ m̄fi'i ñgwɛ yì aa nlon ajàn mæ m̄int̄i muu t̄i aà. Lâ kaa a wa'ă aa ajàn mæ a le ntswe a n̄lɔgɪnə aa bē. ⁹ Mè swonj a mbo bù mæ mbə n̄u a fi'i ñgwɛ yì a nda yu, ntsuu nlon aa annu atsũurə bə, m̄bu n̄yɔ'v yì dān, bəə bonj à ghɪrə aa annu m̄āghàbə."

¹⁰ N̄gānyəgənnu jì i betə yì mæ, "M̄bə a bə ma mùu ajàn a t̄it̄i n̄umbān̄n̄ bō ñgwɛ yì a kɪ'ɪ kù'unə aa bə mæ tâ n̄umbān̄n̄ waa a tswe yì t̄i yɔ'v aa ɛ?" ¹¹ Lâ a kwi'i a mbo bo mæ, "Ànnu ma yù mæ mæ d̄i'ɪ aa, kaa mbə a kɪ'ɪ a mbo n̄u ñtsim ghɛɛ. M̄bə a k̄i ñghɛɛ aa tsi'ɪ a mbo bə bii mæ Nw̄ingɔn̄ à tsɔ'v mfa a mbo bo aà. ¹² Nlon mæ bə bɪ mɔ'v à n̄i b̄isɔn̄ aa a n̄jwé, bɪ mɔ'v, bɪ ghɪrə n̄i m̄bō, bɪ mɔ'v bɪ ghɪrə ìb̄in̄u waa maa ajàn mbi'ɪ aa annu n̄if̄ aburə. N̄u yii mæ mbə kwɛrə annu ma yù mæ mæ d̄i'ɪ aa, tâ à kwɛrə."

Àjàn mæ Yesu à le nniñ mbɔɔnə a nu bōn̄khə aà

(Mk. 10.13-16; Lk. 18.15-17)

¹³ Bə bɪ mɔ'v le nzi n̄i bōn̄khə ghu mbo mæ tâ à n̄n̄sə mbō mi a atu bo ntsa'atə Nw̄i. N̄gānyəgənnu jì i wenə bə byā. ¹⁴ Lâ Yesu a swonj mæ, "N̄i ma'atə bɔɔ bya tâ b̄i zɪ a mbo mæ, ñtsuu waa kɪ k̄n̄ə b̄; ñlon mæ annu n̄if̄ aburə a tswe aa a mbo bə tsɔ bo." ¹⁵ À swonj mē laà aa n̄tigə n̄n̄sə mbō mi a atu bo, ñghɛɛ yì.

Ànnu m̄ūngwà'à ñgān̄kabə

(Mk. 10.17-31; Lk. 18.18-30)

¹⁶ N̄u yì m̄'v à le nzi ghu mbo mbetə yì mæ, "N̄di'ɪn̄-n̄, ànnu yì sigɪnə yii mbə mæ kâ ñghɪrə nyi n̄kuu a m̄m̄ ñtswənt̄i yii ì lwɪ'i n̄ñkonj aa à n̄i yu aa ɛ?"

† 19.4: Gen. 1.27; 5.2 †† 19.5: Gen. 2.24

¹⁷ Yesu a betə yì mæ, "Ò bətə gha nlon annu yì sigɪnə aa a ya aa ɛ? Wa n̄u yii à b̄n̄ aa, à n̄i tsi'ɪ n̄u yì m̄fũurə. M̄bə ò ka ñkɔn̄ mæ o kuu a m̄m̄ ñtswənt̄i, ò kâ ñlèə ndi'ɪ Nw̄i j̄ā." ¹⁸ A betə Yesu mæ, "ɪ juu aa ɛ?" Yesu a kwi'i ghu mbo mæ, "Tsèe n̄u zwitə. Tsèe annu m̄āghàbə ghɪrə. Tsèe yərə. Tsèe abān̄n̄n̄n̄ tsweɛ. ¹⁹ Ka nyu'unə taà ghò bō ndè ghò. † Ka ñkɔn̄ə n̄i ndim ghò tsò ìb̄i n̄u ghò. ††"

²⁰ M̄ūngwà'à wa a kwi'i ghu mbo mæ, "Mè làè mæ ndi'ɪ ma jù tsi'ɪ tsimə, a t̄igə mbonj akə a mbo mæ aa ɛ?"

²¹ Yesu a kwi'i ghu mbo mæ, "M̄bə ò ka ñkɔn̄ mæ òo b̄n̄ m̄ān̄sə, ò ghɛɛ m̄fee n̄gɔn̄ ñjoo tsim jii ò tswe n̄i ju aa, mfa a mbo ñgān̄əf̄umə, nzi n̄ka yonj naa, bonj ò ka tswe n̄i àfũ'ù a aburə."

²² M̄ūngwà'à wa à yù'ù mē ma yù ànnu aa, ñlo ñghɛɛ yì n̄i àjəñnə ñlon mæ ñjoo jì i le ñgha'a.

²³ Yesu a tigə ñswonj a mbō ñgānyəgənnu jì mæ, "Mè swonj tsi'ɪ annu n̄ñkonj a mbo bù mæ a tsyanə a mbo ñgān̄kabə a n̄kuu a m̄m̄ ànnu n̄if̄ aburə. ²⁴ Mè bu ñkù'usə ñswonj a mbo bù tsi'ɪ annu n̄ñkonj mæ, a f̄waatə a mbo kamel a n̄surə a n̄il'i n̄i nsa'a, n̄tsyatə a mbō ñgān̄kabə a n̄kuu a m̄m̄ ànnu n̄if̄ Nw̄i."

²⁵ N̄gānyəgənnu jì yù'ù mē ma yù ànnu aa, ànnu a tsyā waa tsi'ɪ mb̄nnu. Bo tigə mbetə yì mæ, "N̄u yii mbə a yweenə aa a tigə mbə aa wò aa ɛ?"

²⁶ Yesu a lii ñsɪ waa nswonj a mbo bo mæ, "A tsyā aa n̄m̄sɔn̄, lâ a ghɛɛ n̄i Nw̄i, mbə à tse ghɪrə innu tsimə."

²⁷ Peta à kwi'i nswonj mæ, "Yə, bi'i bii bi'i mà'atə mæ n̄gɔn̄ ñjoo tsim ñyonj gho aa, bi'i ka yì tigə n̄nan̄sə tswe aa n̄i àkə aa ɛ?"

²⁸ Yesu a swonj a mbo bo mæ, "Mè swonj a mbo bù tsi'ɪ annu n̄ñkonj mæ wa a m̄m̄ m̄bi yì m̄fii, wa a noo yii mæ Mu N̄u à ka yì ñan̄nə a n̄i àbərə ñgha'a yu aa, bù bya bii mæ n̄i le n̄ka nyonj n̄aa aa, n̄i ka yì k̄i ñan̄nə n̄i ìbərə ñgh̄m̄ ñtsò baa, i tigə sa'a itsə baIsrael jya ñgh̄m̄ ñtsò baa. ²⁹ N̄u ñtsim yii à mà'atə m̄la'a mi, kə b̄if̄m̄ bi, kə b̄ijàantə bi, kə taà yì, kə ndè yì kə b̄ɔɔ bi, kə ìbwənə nsyɛ jì, nlon ñk̄m̄ gha aa, à ka yì b̄u tswe n̄i ñjoo mæ jya ñgāa ñk̄h̄; i kɪ b̄u tswe n̄i ñtswənt̄i yii ì lwɪ'i n̄ñkonj aa. ³⁰ Lâ bə bɪ ghà'atə bii mæ à n̄i b̄itsyā b̄i mb̄i ts̄tsɔn̄ aa, bi ka yì tigə bə bitsirə bi n̄j̄m̄, tâ b̄it-sirə bi n̄j̄m̄ tigə mbə bitsyā bi mb̄i."

Ànnu ñlon ñgān̄fà'à a akò m̄il'ù'ù

20 "N̄lon mæ ànnu n̄if̄ aburə a bə aa tsi'ɪ tsò ajàn yii mæ n̄u yì m̄'v à le m̄fè'è tsi'ɪ a t̄it̄ugə a mbà'a mbà'a ñghɛɛ a n̄l̄ b̄ə mæ b̄i zɪ m̄fà'a a akò m̄il'ù'ù yu. ² À le mbii mæ yu ka tu waa n̄i ñkabə yii ì kù'unə n̄i f̄fà'a n̄jwi yì m̄fũurə aà, ñtigə n̄too waa wa m̄m̄ akò m̄il'ù'ù yu. ³ À bù mē mbə a n̄l̄ontə nòo, a bù m̄fè'è ñghɛɛ

‡ 19.19: Exod. 20.12-16; Deut. 5.16-20 †† 19.19: Lev. 19.18

nyə bē bī mɔ'ɔ bi təə a nsaanə mītaa tsi'i àdàŋà dāŋà;
⁴ a swonj a mbo bo mə, 'Nì ki ŋghɛɛ wa mûm àkò, wa
 mē ka ghìrə fa ayoo yii mə a ku'unə aa a mbo bù.' ⁵ Bo
 tìgè ñkì ŋghɛɛ. A bú m̄fɛ'ɛ a nsi'i nòò bo b̄i a nyəŋ nòò,
 ñkì ŋghɛɛ ŋghìrè tsi'i wa ajàn mə à lɛ ŋghìrə a mbii aà.
⁶ À bē mə a mbāŋ nòò, a bú ŋghɛɛ nyə bē bī mɔ'ɔ bo
 təə, a swonj a mbo bo mə, 'Nì si'i ntəə faà m̄bwesə n̄
 ñjwi yù a adàŋə dāŋə aa a ya aa ɛ?' ⁷ Bo kwi'i ghu mbo
 mə, 'Kaa ñù tsù à ghìrə wa'a yi'i lɔgè mə bi'i zi mfà' à a
 mbo yu.' A swonj a mbo bo mə, 'Nì ki ŋghɛɛ ŋka mfa'a
 wa mûm àkò.'

⁸ "Nòò ñtso nòò à kù'ù mē m̄bɔŋə àkò m̄il'ù'ù wa a
 swonj a mbô ñgàŋh̄lèntə ñjoo yì mə, 'Twoŋ ñgāŋfà' à
 jya ntu ŋkabə yàà, ñlɔgìnə n̄ b̄i nlwi'i ñj̄m bya, ŋkɔ'ɔ
 mmāŋsə n̄ b̄i ntsyàmbii byā.'

⁹ "Bè bya mə bi lɛ ñlɔgè waa a noò m̄baŋ nòò aa bi zì
 mē, ñù yì m̄'ɔ yì m̄'ɔ a kwèrə ñkabə yii mə ì kù'ùnə a
 ntù ñgàŋfà' à ghu a atù ñjwi aà. ¹⁰ Nòò yii mə b̄itsyà b̄i
 mbii bya bi lɛ nzi aa, bo lɛ ŋwa'atə mə ì yàà ñkabə ì ka
 gha'atə; la ñù ñts̄im a k̄i ñkwèrə tsi'i ñkabə yii mə bi tu
 ñù ghu a atù ñjwi aà. ¹¹ Bo kwèrə mē, ñlɔgìnə ŋka
 nwurikə a mb̄ɔŋ àkò wā, ¹² ñswonjə n̄ mə, 'Bè bi nlwi'i
 ñj̄m bú bi fa'a aa tsi'i a atu mu f̄bàŋtə, lâ bi'i bāŋnə
 ñsi'i nyɔ'ɔ n̄nòò m̄fa'a ñjwi yù nts̄im, ò tū ñkabə yi'ibo
 i ku'unə!' ¹³ Mb̄ɔŋ àkò wa a kwi'i a mbo ñù ñib̄o wàà yì
 m̄'ɔ mə, 'Ñsùkà'a ghà, kaa mē s̄i annù a mbo wò fān-
 s̄ə; ò ghìrə wa' à bii aa mə ò ka kwèrə aa ñkabə yii mə ì
 kù'ùnə n̄ ìfà' a ñjwi yì m̄fù'ùrə aa a mbo mə aa ɛ?

¹⁴ Lɔgè ñkabə ò ya ŋghèè gh̄o; à wa a k̄ŋ mē ñkɔŋ a
 ñkì mfà àyoo yii mə mē fa a mbo wò aa a mbo ñù ñl-
 wi'i ñj̄m gh̄u.'

¹⁵ "Mbə mē wa'ă annù yii mē k̄ŋ aa ñ ñjoo jii mə à
 n̄ ì ja aa ghìrə aa ɛ? Kè ñ ghè'əñə aa gha nlonj mə mə
 fa aa ɛ?"

¹⁶ Yesu a tìgè ñlwi'isə nswonj mə, "Ma mùu ajàn, b̄il-
 wi'i bi ñj̄m ka yì bə b̄itsyà bi mbii, tâ b̄itsyà bi mbii tìgè
 mbə b̄i lwi'i bi ñj̄mè."

Àjàŋ mə Yesu à lɛ ŋghàa ŋgaa yii i ywe'e ji tarə nlonj annù ñiwó yi aà

(Mk. 10.32-34; Lk. 18.31-34)

¹⁷ Yesu à kà mē aa ŋkɔ'ɔ ŋghɛɛ a Yerusalem, ñlɔgè
 ŋgāŋyəgəñnù ji jyà ñtsò baà, a tswè tsi'i bò bo. Bo kà
 mē aa ŋghɛɛ a m̄anji a swonj mbo bo mə, ¹⁸ "Yê ñì,
 àjàŋə mə bi'inə ŋkɔ'ɔ ŋghɛɛ n̄ a Yerusalem laà aa, bi
 ka tswa Mu Nù i fa a mbo b̄il̄i bi ŋgāŋmà'anwi bo b̄i ñ-
 gāŋd̄i' i n̄ŋsə tâ bo tswà'atə isa' à yi ñtsərə mə b̄i zwiə
 yi, ¹⁹ tâ b̄i fa yi a mbo b̄it̄zi Nwí tâ bo wye yi, ñghɔ'ɔ yi,
 ñkweentə yi a atu atibàŋnə bāŋnə; lâ a ti bə ñ ñjwi ji
 tarə bi bú m̄b̄insə yi ñiwó."

Ànnù yii mə ndè b̄i b̄ɔɔ bi Zebedee lɛ mbetə nlonj b̄ɔɔ bi aà

(Mk. 10.35-45)

²⁰ Ndè b̄i b̄ɔɔ bi Zebedee à lɛ ntìgə nzi a mbo Yesu bo
 b̄i b̄ɔɔ bi, ñswetə m̄iku'utə mi ghu nsi, ñlɔɔ annù yì
 mɔ'ɔ ghu mbô.

²¹ Yesu a betə ghu mbo mə, "O l̄ò àà àkè aa ɛ?"

A kwi'i ghu mbo mə, "Bii mə tâ b̄ɔɔ aa bù bi baa b̄i yi
 ntswe a mûm ànnù n̄f̄ wò, tâ yì m̄'ɔ a tswə a abo wò
 yì m̄'à, tâ yì m̄'ɔ a tswə a abo wò yì ñkwàbè."

²² Yesu a kwi'i a mbo b̄ɔɔ bya mə, "Kaa ñ s̄i annù yii
 mə ñi betə aa zì. Mbə ñ n̄ ñdɔŋ yii mə mē ka no aa ɛ?"

Bo kwi'i ghu mbo mə, "Mbə bi'i n̄o."

²³ Yesu a swonj a mbo bo mə, "Tsi'ŷ annù ñŋkɔŋə, ñ
 ka no ndɔŋ yii mə mē tswə ñ nno aà, tâ b̄i k̄i mmurə
 gh̄uu a mûm ñkì a ajàn yii mə bi tswə ñ m̄m̄urə mē
 ghu aà. La kaa a si adigə ya bē a ntsɔ'ɔ bē bii mə bi ka
 yì tswə a mbèè ñkwèɛ mē ñi m̄'à à kè ñi ñkwàbè aà, a
 ñi ìd̄igè ma jù aa a ka yì tswə bē bii mə Taà ghà à
 n̄ŋsə ñlèè a mbo bo aà."

²⁴ Àbùgə ŋgāŋyəgəñnù jya ñghum i yù'ù mē ànnù
 ma ya, ñlwisə nɔŋ a nu bo bya bi baà. ²⁵ Lâ Yesu a
 twoŋə waa b̄its̄im, ñswonj mə, "Nì zi mə bē bii mə bi
 sa'a b̄it̄zi Nwí aa, bi nɔŋ aa atu bo, m̄bu'utə ñi waa; bē
 b̄i wè byaa bi tswè ñi àdà' à a atu bo. ²⁶ Kaa m̄bə wa'ă
 maa ajàn a t̄it̄i bù bē; ñù yii mə a l̄ò mbə ñù yì ñwè a
 t̄it̄i bù aa, tâ à bə ŋgāŋfà' à gh̄u, ²⁷ tâ ñù yii mə a l̄ò
 mbə ñtsyàmbii aa, tâ à bə abù'ù yuu; ²⁸ ñlonj mə, tsi'i
 Mu Nù, kaa à lɛ ŋwa' à zi aa mə tâ b̄i ka mfa'a ghu
 mbô. À lɛ nzi aa a mfà' a a mbo bē, i k̄i fa ntswènt̄i yì a
 ntsu'u atu bē b̄i ghà'atə ghu."

Àjàŋ yii mə Yesu à lɛ ŋghùrə b̄ifə'əñə bi baà

(Mk. 10.46-52; Lk. 18.35-43)

²⁹ Yesu bo b̄i ñgāŋyəgəñnù ji kà mē aa m̄fɛ'ɛ a Jeri-
 cho, m̄ambēm ñn̄ò a kà ñyonjə waa. ³⁰ B̄ifə'əñə bi baa
 lɛ ntswe a mbèè m̄anji ñyu'u mə Yesu a t̄syà. ñlɔgìnə
 ntìgə nɔŋnə nswonjə n̄ mə, "Ko m̄il̄ŋə yì'i, Mu David!"
³¹ Ñn̄ò wa i wenə waa nswonj mə tâ bo kutə ntsū waa;
 la bo bāŋnə ñku'usə nɔŋnə nswonj mə, "Mmà'àmbi,
 ko m̄il̄ŋə yì'i, Mu David!"

³² Yesu à lɛ ntəə ntwoŋə waa mbetə mə, "Ni l̄ò aa mə
 tâ mē ghìrə mə akə ñi bù aa ɛ?"

³³ Bo kwi'i mə, "Mmà'àmbi, ghìrə tâ bi'i bu ŋka nyə
 idigə."

³⁴ Yesu à lɛ ŋko m̄il̄ŋə wàà, m̄m̄ɔntə mi'i myaa, bo
 ghèè ñlɔgìnə ŋka nyə idigə, ñlò ntìgə nyonjə nii.

Àjàn yii mə Yesu à le ŋkuu a Yerusalem tsô m̄f̄ aà
(Mk. 11.1-11; Lk. 19.28-40; Jn. 12.12-19)

21 Bô ghèè mâ ŋka ywe'e a Yerusalem ŋkuu a Betfage yii à le ntswe a ŋji'i ñta'a Olive aà. Yesu a toò ñgǎŋyǎgǎnnù ji ji baa a mbii ² ñswon a mbo bo mæ, "Nì ghèe fii a ni mû àla'a yi a mbii bù, àjàn yii nì ka ghèe ki kuu aa, i yə jàkasi yii bi tɪŋnə bo mu yi. Nì yə, nì fèè ñzi ni ju mfa a mbo mæ. ³ Bæe ñu a betə annu a mbo bù, nì swon ghu mbo mæ, 'A lɔc Mmà'àmbi,' bonj à ka tigə ghèsə swonj tã nì lɔgə."

⁴ Ma yû ànnù a le mfè'è aa a nlwensə ànnù ya yii mə ñtoò Nwì à le nswonj aa mæ,

⁵ "Swonj a mbo bɔc bi Zion mæ,
'Yê nì, m̄f̄ ghùù à ghuà mæ a zì a mbo bù aà!'
À sɪḡisə ìb̄in̄u yi a nsye, ŋkɔ'c a atu jàkasi,
a bæ tsi'i mu jàkasi yí ñkəḡə." †

⁶ Ñgǎŋyǎgǎnnù ji jya i le ntigə ghèe ŋki ŋghirə tsi'i ànnù ya mæ à le nswonj mæ tã bo ghirə aà; ⁷ Bo le nzi ni jàkasi wa bo mû yi, ñncɔŋsə itsə'è jya a ñjɪm nnàà jya a tigə ñkɔ'c ntswe ghu. ⁸ Bè bî ghà'atə wa a tɪt̄i nnòò wa le nsàŋtə itsə'è jya a mânji, bî mɔ'c kwyê ñtaa iti ŋki sanjə wa a mânji. ⁹ Ñnòò yii i le si ghèe a mbii bo bɪ yii i le si yòŋə a ñjɪm ə aa i le nlòḡinè ñka ntɔŋnə mæ,
'Hosiana, a mbo Mu David! Bì'inè gha'asə yu wa yii mæ a zì ñi ñk̄um Mmà'àmbi aà!

Hosiana a mbô Nwì Àkɔ'òntsirə!" ††

¹⁰ Yesu à kò'ò mâ ŋkuu a mûm ñjò'ò àla'à Yerusalem aa, ìd̄igə tsɪm ghu i tigə tsiḡinə tsi'i ñtsiḡinè, bə tigə m̄betə ni mæ, "Àà wòò ghùlà aa ε?"

¹¹ Ñnòò wa i kwi'i mæ, "Àa Yesu, ñgàŋntoò Nwì yii mæ à lo a Nazareth a mbù'u Galilea aà."

Àjàn mə Yesu à le ŋkuu a mûm ñdâmà'anwì aà
(Mk. 11.15-19; Lk. 19.45-48; Jn. 2.13-22)

¹² Yesu à le ŋghèè ñkuu a mûm ñdâmà'anwì, m̄fura bə b̄itsɪm bii bi le ntswe ghu mfee ñi ñjoo ñk̄i nyuu aà. À le ntii itet̄ə bə bii mæ bi le si kwensə ñi ñkabə bo b̄i ìl̄əŋ bə bii mæ bi le si fèè ñi b̄i bugirəm̄k̄uu aa mmà'ànə a nsyê. ¹³ Ñswonj a mbo bo mæ, "Bì űwa'anə a mûm àŋwà'ànə Nwì mæ,

'Bì ka yí ki twonj ndâ yà aa ñi ñdâ ñtsà'atə Nwì.' †
Lâ nì ghìrè m̄ i tigè m̄bə a adigə ñlèntə b̄iyər̄ə! ††

¹⁴ B̄if̄'ə'nə bo b̄i b̄ibwènkə le nzi ñtsi'i yi wa ndâmà'anwì, a ghurə waa. ¹⁵ B̄il̄i bi ñgǎŋmà'anwì bo b̄i ñgǎŋndi'í n̄ɔŋsə yə mæ innũtsyâmbo jya jii mæ à le ghìrè aa, ŋki nyə bɔc bya mæ bi le ntswe wa ndâmà'anwì ñtɔŋnə ni mæ, "Hosiana a mbo Mu David!" aa m̄it̄ɔŋ myaa b̄aŋnə ñlwi lwi, ¹⁶ bo swonj a mbo Yesu mæ, "Ò yù'ù ànnù yù mæ bɔc bù swonj aa ε?"

Yesu a kwi'i mæ, "Ìŋjə; nì leè ñwa'à twonj, a mûm àŋwà'ànə Nwì mæ,

'Wò Nwì ò ghìrè mæ mæ tã bɔc bi bɔrə bo b̄i bii bi burə aa ki n̄ɔŋsə aa
tã b̄i ka mfa ñgha'a nii ni bɔŋ m̄aŋsə aa a mbo wò' †
aa ε?"

¹⁷ Yesu à le ntigə mma'atə waa, m̄fè'e ŋghèe a ala'a Bethany, ñle ghu.

Àjàn yii mə Yesu à le nniŋ ndòò a atu àti figè aà
(Mk. 11.12-14,20-24)

¹⁸ À bə mæ a t̄itugə a noò yii mæ à le mbù ñka ŋkuu ŋghèe a Yerusalem aa, ñji i yanjə yi. ¹⁹ A yê àti figè yí mɔ'c a mbèè mânji, ñghèe ghu, kaa wa'à f̄intə ghu yə a ñj̄i, a b̄aŋnə ñluu tsi'i ñyèŋ ghu. A swonj a mbô àti ya mæ, "Tã ò yí ntsùù f̄intə i l̄ò b̄i koonə!" Àti ya le ki mburə ŋghensə nyoo ñkwo.

²⁰ Ñgǎŋyǎgǎnnù ji i le nyə ma yaà ànnù, ñyerə, ñswonj mæ, "A ghìrè àkə àti yù a burə ñghesə ñkwo tsi'i lâ aa ε?"

²¹ Yesu a kwi'i a mbo bò mæ, "Mè swonj tsi'i ànnù ñiŋkonj a mbo bù mæ, nì bæ tswe ñi àb̄iint̄i i tsuu ki j̄iŋkə bəə bonj mbə nì ghìrè ànnù yù mæ mè ghìrə a nù àti figè yù aà. Kaa wa'á aa tsi'i ma yù ghìrè bə, bonj m̄bə nì t̄e'è ñswonj bə a mbô ñta'a ghù mæ, 'Tɔ'cɔnə ñlò faà ñghèe nnàŋə a mûm ñki miyaa,' bonj wa i ka k̄i l̄ò ghèe nnàŋ ghu. ²² Nì bæ tswe ñi àb̄iint̄i bonj ni ka ki kwerə ñi ñḡɔŋ innù tsɪm jii mæ ni betə ni a mûm àtsà'atə Nwì aà."

Àbetə ñlonj ada'a yii Yesu à le ntswe ni yu aà
(Mk. 11.27-33; Lk. 20.1-8)

²³ Yesu à ghèè mâ ŋkuu a ndâmà'anwì b̄il̄i bi ñgǎŋmà'anwì bo b̄i b̄itə bi ala'a z̄i ñtsi'i yi ghu a noò yii à le si d̄i'í annù Nwì aà, m̄betə yi mæ, "O ghìrə innù juà jii mæ o ghìrè aa ñi àda'a wo aa ε? A adà'a ma yù a mbo wò aa, a fa wò aa ε?"

²⁴ Yesu a kwi'i mæ, "Mè ka k̄i betə ghuu ñi àbetə, bæe mæ nì fa akwi'i a mbo mæ bəə bonj mæ ka k̄i swonj a adigə yii mæ mè l̄ògə ada'a ya mæ mè tswe ni yu a ñka ñghìrè ñnnù jù ghu aà.

²⁵ "Jɔn à le ñlògə ada'a aa fə a ñka mmurə b̄ə ñki aa ε? A le ñlò aa a mbo Nwì kə a mbo bə aa ε?"

Bo le ñlòḡinè ñka nswuŋnə bo ni bo nswonj ni mæ, "M̄bə b̄i'inè swonj mæ 'A le ñlò aa a mbo Nwì,' bonj à ka swonj a mbo b̄i'inè mæ, 'Nì leè ñtigə wa'á annù yii mæ àle si swonj bii aa a ya aa ε?' ²⁶ Kə m̄bə b̄i'inè swonj mæ 'A le ñlò aa a mbo bə,' bonj b̄i'inè aa ki bɔ'c nnòò bə bù; ñlonj mæ bə b̄itsɪm bii mæ Jɔn à le mbə aa ñgàŋntoò Nwì." ²⁷ Maa ajàn bo le ntigə ñkwi'i mæ, "Kaa bi'í s̄i z̄i."

A tigè ñswonj a mbo bo mæ, "Kaa mè ka wa'à ñu yii mæ à fa ada'a mè ghìrè ñi ñnnù jù ghu aa a mbo bù ki nswonj."

† 21.5: Zech. 9.9 †† 21.9: Ps. 118.25-26 † 21.13: Yes. 56.7
†† 21.13: Yer. 7.11

†† 21.16: Ps. 8.2

Àbetè ñloŋ annũ ntu bítax

(Lk. 20.20-26; Mk. 12.13-17)

¹⁵ BaFarisai bi gheè ñtaŋ minàŋ a ntswâ yi a ni ñìghàà ni. ¹⁶ Bo toò ñgǎŋyegènnũ jyaa jì m'w' bo bɛ ñgǎŋjɛm Herod ghu mbo, bi betè yi mæ, "Ñdɛ'innũ, bi'ì zi mæ, ànnũ yii mæ o dɛ'ɛ aa, à ñè ànnũ ñɛŋkoŋè, ñkɛ nanjsæ ndi'ì ni mǎnji yii mæ Nwì a lɔc mæ bè ka ntswe ghu aa tsi'ì ànnũ ñɛŋkoŋè, ñkaa wa'à ñè ñsi ŋù lii; ñloŋ mæ kaa ò si abwarè bɛ lanɛ. ¹⁷ Tsɛtsɔŋ, swoŋ a mbo bi'ì, àyoò àmɔ̀ntè a ni mæ akæ . A ku'unæ ni nɔŋsè yì'inè a ntu bítax a mbo Kaisa kè ñgaŋ aa ɛ?" ¹⁸ Lâ Yesu à zì àtaŋtè yì bi yaa, ñkwi'ì a mbo bo mæ, "Ni lɔc ñkwà'ànè a gha aa a ya aa ɛ, a ñgàŋabagilè. ¹⁹ Nè dɛ'ì aba'atè ñkabè yii mæ ni tu tax ghu aa a mbo mæ." Bo zì nè yì m'w' mfa ghu mbô? ²⁰ Yesu a betè waa mæ, "A tswè àtu wo bo bɛ ñkũm wo fàa ñè ñkabè aa ɛ?" ²¹ Bo kwi'ì mæ, "Àa yì Kaisa." Yesu a tigè ñswoŋ a mbo bo mæ, "Mala a bæ mæ nè ka mfa njoo jii mæ à ni jì Kaisa aa a mbo Kaisa ñkɛ mfa ñè njoo jii mæ à ni jì Nwì aa a mbo Nwì." ²² Bo yù'ù mæ mala aa, ànnũ a tsyâ waa; bo ma'àtè yi, ñghɛ waa.

Ànnũ ñloŋ annũ nyweenè ñè ñiwò

(Mk. 12.18-27; Lk. 20.27-40)

²³ A bæ tsi'ì maa ñjwi, baSadukai bìi mæ bi swoŋè ni mæ kaa bè si a ni ñiwò yweenè aa, bi zì a mbo Yesu, ñbetè yi mæ, ²⁴ "Ñdɛ'innũ, Moses à le nswoŋ mæ, 'Mbæ ñù a kwo tì mu, ñdɛm yi a lɔgè ñkwi'ì yì, ñjwe bɔc bo yu a mbo ñdɛm yi wa.' ²⁵ Tsɛtsɔŋ bɔc bima bi mbàŋnè bi sàmbaa bi le ntswe ghu faà; yì ñtsyàmbi a y'ò mǎŋgyè ñkwo yi tighè bo yu tswè ñè mù, mma'atè mǎŋgyè wa a mbô ñdɛm yi. ²⁶ Àbùgè bilɛm bi bya bi nto'o bi lɔgè mǎŋgyè wa yì m'w' yì m'w', ñkɛ ñkwokæ waa tì mù. ²⁷ Mbàŋnè jya tsɛm i kwòkè mæ aa, mǎŋgyè wa a kɛ ñkwo yii ñgaa a ñjɛm. ²⁸ Nòò yii mæ bè ka yì yweenè ni ñiwò aa ta mǎŋgyè ghù à bæ aa ñgwé wò a tɛtɛ bɔc bi ma bù bi sàmbaa aa ɛ? Ñloŋ mæ bo bitsɛm bi le ny'w' yì aà."

²⁹ Yesu a kwi'ì a mbo bo mæ, "Ànnũ yii mæ ñè swòŋè aa kaa a sɛ ku'ùnè ñloŋ mæ kaa ñè sɛ annũ yii mæ a tswè a mùm àŋwà'ànè Nwì aa zi, kaa wa'à mɛda'a mi Nwì kɛ nzi aà. ³⁰ Ñloŋ mæ nòò yii bè ka yì yweenè ni ñiwò aa, kaa baa yì wa'à kà ñy'w', kaa wa'à bǎŋgyè a nda ñy'w' ka mfa, i bàŋnè bæ aa tsi'ì tsò baangel a aburæ. ³¹ Lâ ñghɛ ñè ànnũ a nyweenè ñè ñiwò, ñè leè ñwa'a a annũ yii mæ Nwì à le ñwà'ànè a mbo bù aa twoŋ, à ajàŋ mæ a swòŋ mæ, ³² 'Mè laa mbæ Nwíŋgòŋ Abraham, mbæ Nwíŋgòŋ Isaac, ñkɛ mbæ Nwíŋgòŋ Yakob aa ɛ? † Kaa à laa wa'à Nwíŋgòŋ bɛku bi bɛ bɛ, à bæ aa Nwíŋgòŋ bè bìi bi tswè bitsɛm." ³³ Ñnɔ̀c bɛ wa i yù'ù mæ aa, ñyerè a ñè ñnũ jii à le si dɛ'ɛ aà.

Ñdɛ'ì yì ñwè yâ

(Mk. 12.28-34; Lk. 10.25-28)

³⁴ Nòò yii mæ baFarisai le nyu'u mæ à kùtè mæ mɛntsù mi baSadukai aa, bo ghotè ñzi. ³⁵ Nù ñibò yì m'w', mbæ ndi'ì nɔŋsè, a betè yi ñè àbetè a ñkwà'ànè yu.

³⁶ "Ñdɛ'innũ, ñdɛ'ì yì àk'ò' ñtsiræ a mum bɛnɔŋsè àa yu aa ɛ?"

³⁷ Yesu a kwi'ì ghu mbo mæ, "Tigè kòŋè a Mmà'àmbi Nwíŋgòŋ ghò ñè ñtɛ ghò i tsɛm, ñè ñtswèntɛ yò ntsɛm, ni mɛtsyè mo mɛtsɛm. †³⁸ Àa ndi'ì yì àk'ò' ñtsiræ ñkɛ mbæ yì ñtsyàmbi. ³⁹ Yii mæ i yòŋtè aa, i kɛ mbæ ñgɛŋ ñgɛŋ tsò ma yù. Tigè kòŋè a ndɛm ghò tsò ñbɛ ñù ghò.

⁴⁰ Bɛnɔŋsè bitsɛm, ñè ñnũ tsɛm jii mæ ñtoo Nwì le ñgwà'ànè aa, i tsuginæ aa a ñè ñdɛ'ì mæ jù ji baà."

Àbetè ñloŋ Ayo'ò Nwì wâ

(Mk. 12.35-37; Lk. 20.41-44)

⁴¹ Tsò mæ baFarisai le ñghotè ntswe aa, Yesu a betè waa ñè àbetè yuà: ⁴² "Nè mɔ̀ntè mæ akæ ñloŋ Ayo'ò Nwì wa aa ɛ? À bæ aa mù wò aa ɛ?"

Bo kwi'ì ghu mbo mæ, "À bæ aa mu David."

⁴³ Yesu a betè waa mæ, "A tigè ñtsya aa mæ akæ mæ David, ñyoŋ ajàŋ mæ Àzwi Nwì a le ntintè yì aa, mæ tâ à twoŋè yi ni Mmà'àmbi aa ɛ? Ñloŋ mæ à le nswoŋ mæ,

⁴⁴ 'Mmà'àmbi a swoŋ a mbô Mmà'àmbi ghà mæ, tswè a mbèè ñkwè mæ ñè mà'à, ñywe'e a noò yii mæ mæ ka yì nɔŋsè ñgàŋkibàà jò a ñji'ì mikòrè wò aà.' †

⁴⁵ "Ma mùu ajàŋ mbæ David a ka ntwòŋè yi ñè Mmà'àmbi, a tigè mbu ntsyà aa la mbæ mu David aa ɛ?"

⁴⁶ Kaa ñù ñibò yì tsù à le wa'à ñè ànnũ a ñkwi'ì tswè, kè ñlɔŋnæ maa ñjwi, kaa ñù a wa'à ñè yi ñè ànnũ yì tsu bù mbetè ñè àbetè.

Ajàŋ yii mæ Yesu à le ñwà'àsè ñgǎŋndi'ì nɔŋsè bo bɛ ba-Farisai aà

(Mk. 12.38-39; Lk. 11.43,46; 20.45-46)

23 Yesu a bæŋkè a mbo ñnɔ̀c bɛ wa bo bɛ ñgǎŋyegènnũ jii ñswoŋ a mbo bo mæ, ² "Ñgǎŋndi'ì nɔŋsè bo bɛ baFarisai, bi tswè ñè àlèŋè Moses. ³ Maa ajàŋ a ku'ùnè mæ tâ ñè ka nyu'unæ ni waa ñkɛ ñghirè ñè ñnũ tsɛm jii bi swoŋ a mbo bù aà, lâ ñtsuu ñè ñnũ jii mæ bo ghìrè aa kɛ ghìrè; ñloŋ mæ bo dɛ'ɛ ñè ñnũ la kaa wa'à bàŋnè ñghirè. ⁴ Bo kwèrè ñè ñbè'è jii mæ i dɛrè aa ñnɔŋsè ni a mbèŋnè bè; la kaa bo bɛmbɔŋ wa'à ni a muswèbo ghu nɔŋsè a ñkwetè abè'è yâ. ⁵ Bi ghìrè ñnũ tsɛm aa bæ mæ bè ka nyè waa; jyaa ibàa ñgùù jii mæ bi ñwà'ànè ñìghàà ni Nwì ñinè ghu aa bo bɛ i jyaa itsəŋè itsə'è, bo ghìrè i nanjsè mfaŋ ñkɛ nsa'a! ⁶ Bo kòŋè ñè ñlèŋ jii i k'w'cæ aa, a adigè àdinà, ñkɔŋ a ntswe a ñè ñlèŋ

† 22.32: Exod. 3.6

†† 22.37: Deut. 6.5 † 22.39: Lev. 19.18 †† 22.44: Ps. 110.1

jii i tswe a mbii a ndângghôtê, ⁷ ñkî ñkòŋə ni mə tâ bə ka ntsa'atə waa nî àghu'usə a nsaanə mītaa, ñkî ñkòŋə ni mə bî ka ntwoŋə nî waa nî 'Rabbi.'

⁸ "Lâ nî tsuu lõ bii tâ ñu à twoŋə ghuu nî 'rabbi,' ñloŋ mə nî tswe nî Ñdî'innū aa tsi'i yî ñfùùrè, bù bitsim bânŋə mbə aa bə bilim bilimə. ⁹ Nî tsuu ñu tsù fàa a atu nsye ni taà ghùu kii twoŋə, ñloŋ mə nî tswe nî Tà aa tsi'i yî ñfùùrè, yii mə à tswe a aburə aa. ¹⁰ Nî tsuu kii bìlî tâ baa ntwoŋə ghuu ni bîmasà, ñloŋ mə nî tswe nî Masà aa tsi'i yî ñfùùrè, a bə Àyò'ù Nwî wâ. ¹¹ Nù yii mə à kò'òŋə a titî bì ñtsyatə abùgè bə aa, tâ à baŋŋə bə ñgàŋfà'á ghùu. ¹² Nù yî mə a ŋentə ni mbîi nù yî aa, baa sigitə ni ghu, lâ ñu yii mə a bāŋŋə ñsigisə nî mbîi nù yî a nsye aa, baa bāŋŋə ŋentə yî.

Yesu à tùú àbagilè yaa

(Mk. 12.40; Lk. 11.39-42,52; 20.47)

¹³ "Lâ ñgi'i yî ñwè a mbo bù, mba ñgāŋndî'i nòŋsə, bo bî ba Farisai, ñgāŋabagilè! Ñloŋ mə ni tsetə abà'a annù ñfò aburə a nsi bə. Kaa bù bumbòŋ kaa nî wa'a ghu kuu, kaa wa'a kè mma'atə bə bii mə bi kòŋə ñkuu aa mə bî kuu ghu! [¹⁴ Ñgi'i yî ñwè a mbo bù mba ñgāŋndî'i nòŋsə bo bî baFarisai, ñgāŋabagilè! Ni nî'î ni bîkwi'lî bi bāŋgyè, ñkwèrə nî ñjoò jyaa ni mîla'à myaa, mbagilè ntsa'atə nî Nwî nî idanŋə mighàà. Ma mùu ajāŋ, wâ ñgi'i yii ñ ka yî kuu a nu bù aa ñ ka yî swèrè!"] †

¹⁵ "Ñgi'i yî ñwè a mbo bù mba, ñgāŋndî'i nòŋsə bo bî baFarisai, ñgāŋabagilè! Bù bii mə ni too ni bî mîyàà, ñghèe ni a itoo itoo, a nyə mə mbə nî ghìrè ñu yî ñfùùrè a bii ànnùnwî yuu, nòò yii mə nî ghìrè mē a bəŋkè mbii aa, nî bāŋŋə ñghìrə a ku'ùnə bə ñkuu a mow'c Satan, ñtsyatə ghuu.

¹⁶ "Ñgi'i yî ñwè a mbo bù mba, bîtsyàsè bii bi fə'ə aà, ni dî'î mə, 'Nù à bə kàa nî ñkūm ñdāmà'anwî, boŋ ñkàa mà ya ñ tsyā àdāŋè dāŋè; lâ ñu à bə kàa ni ñkūm atîi gold yii a tswe a ndāmà'anwî aa, boŋ à tswe nî ñlèə akàà ma yâ. ¹⁷ Bù itirè jii i ki mfə'ə aa! Nî zî mə a kò'òŋə yuu aa ε, àtîi gold ya kè ñdāmà'anwî ya yii mə ñ ghìrə atîi gold ya a tìgè àyoo aba'atə aa ε? ¹⁸ Ni kii nswonŋə ni mə, 'Nù à bə kàa ni ñkèntə ni mow'c ni mà'anwî, boŋ àkàà ma ya a tsya yî a dāŋè dāŋè; la mbə ñu a baŋŋə ñkàa nî ñjoo mmà'anwî jii mə i kòŋ wa ñikentə aa, boŋ à tswe nî ñlèə àkàà ma yâ. ¹⁹ Bù bîfə'əñè! Àyîi mə a kow'c aa, à ni yuu aa ε, àyoo mmà'anwî ya, kè ñkèntə ni mmà'a Nwî nya mə ni ghìrə àyoo mmà'anwî ya a tìgè àyoo yii a laa màŋsə aa ε? ²⁰ Maa ajāŋ, ñu yii mə a kàa ni ñkèntə ni mmà'anwî aa, a kàa aa nî ñkèntə nya bo bî ñjoò tsim jii mə i kòŋ ghu aà; ²¹ Nù yii mə a kii ñkaa nî ñdāmà'anwî aa, a kàa aa nî ñda ya bo bî yu wa yii à tswe ghu aà; ²² ñu yii mə a kii ñkaa nî àbùrè aa, a kàa aa nî àbèrè Nwî bo bî yu wa yii mə à ñāŋŋə wa nî àbèrè aà.

† Kaa bə bî mow'c sî atîi yuà ñiŋə.

²³ "Ñgi'i yî ñwè a mbo bù ñgāŋndî'i nòŋsə bo bî ba-Farisai, ñgāŋabagilè! Ni yàtè bāmbòrè bî kè'əkè tsi'i tsò bî mint, ni dill, ni cumin, jii à nî ñjoo àghò'ò aa, itîi ñighum, mfa nî àtîi yî fùùrè a mbo Nwî, mbaŋŋə mmà'atè nî ñnnū jî wè jii mə i tswe a mum nòŋsə, tsi'i tsò annù yii mə atsinə aa, bo bî ñko mîlîŋŋə, nî àbliintî; boŋ nî laa mfà'á nî ñnnū ma jù tsi'i tsim kaa wa'a nî jî mow'c mà'atè. ²⁴ Bîtsyàsè bii bi fə'ə aà! Ni kèe firîŋji a ni mîlù'ù mbaŋŋə nno nî ləŋə ghu bò'ò!

²⁵ "Ñgi'i yî ñwè a mbo bù ñgāŋndî'i nòŋsə bo bî ba-Farisai, ñgāŋabagilè! Ñloŋ mə ni lògè nî noò ñsi'i nî ñdòŋ bo bî àkaŋ tsi'i a abee abee, lâ mùm yî i bāŋŋə ñluu nî ñyərə bo bî àghè'əñè. ²⁶ Bù baFarisai, bîfə'əñè, nî foo nìògîŋè ñsi'i mùm ñdòŋ ya bo bî àkaŋ ya ya'a, boŋ ñjîm àbèè ñ ka bōŋ laa.

²⁷ "Ñgi'i yî ñwè a mbo bù ñgāŋndî'i nòŋsə bo bî ba-Farisai, ñgāŋabagilè! Nî bə aa tsi'i tsò mîsyè mii mə bi yow'c nî mbèè yî ñfù'ù, mboŋŋə ni a ñkirə tsi'i àbèe abee, la ò ti kuu ghu mum, mî bāŋŋə ñluu nî ñkwèe iku bə bo bî ñjoo jii mə i sî laa aà. ²⁸ Àa ñgîŋ ñgîŋ ajāŋ yii mə ni kîrə abee aà, tsi'i tsò bə bii mə ànnù yaa a tsinə, lâ bî ti kuu a mùm ñtîi bù, nî luu nî àbagilè nî ñnnū jî bî.

Yesu à swōŋ ñgi'i yii ñ ka zî a mbo bo aà

(Lk. 11.47-51)

²⁹ "Ñgi'i yî ñwè a mbo bù ñgāŋndî'i nòŋsə bo bî ba-Farisai, ñgāŋabagilè! Ñloŋ mə ni bwa ni mîsyè mî ñgāŋ-too Nwî, ñkîi nnaŋsə ñləŋtə ni mîsyè mî bə bii ñnnū jyaa i tsinə aa, ³⁰ nswonŋə ni mə, 'Bî'i le mbaa tswe aa a noò bîta bi bîta bi'î boŋ kaa bi'î le wa'á abò yî'i ñiŋ a nsaansə àləə ñgāŋntoo Nwî. ³¹ Ma mùu ajāŋ nî fîgîtè aa mə ni bîyəfè buu búmbòŋ mə nî laa mbə bwa bi bə bii mə bi le nzwitə ñgāŋntoo Nwî aà. ³² Nî ghèe la nî mbii mmaŋsə afà'a yii mə bîta bi bîta buu le nìògîŋè aà. ³³ Bù nò, bù bwa bi bîmwe'enə, mbə nî tsyā aa mə akə ñkhə a ñkuu a mow'c Satan aa ε? ³⁴ Mbə yii mə a bə ma mùu ajāŋ aa, mə too nî ñgāŋntoo Nwî bo bî ñgāŋmîtsyè, nî ñgāŋndî'i nòŋsə, bî mow'c bii mə nî ka zwitə a ajāŋ mə nî ka kwèentə waa a ati bāŋŋə bāŋŋə aa, i bāŋŋə ghòò bî mow'c a ndāŋghòtə bù, i kî ki tsow'c nî àkòrə yaa, i yòŋè nî waa a nî ñla'a jii bo khè ñghèe ghu aà, ³⁵ tã tâ àləə bə bii ànnù yaa a tsinə, mə ni le nzwitə waa ti ghè bo fansə ànnù aa, ñlògîŋə ni yî Abel ñghèe nywe'e ni yî Zacharias mu Barachiah, yii mə nî le nzwitə, a titîi ndāmà'anwî bo bî ñkèntə ni mà'anwî aa, tâ à kuu a atu bù. ³⁶ Mè swōŋ a mbo bù tsi'i annù ñiŋkoŋ mə, ñjo ñnnū ma jù ñ ka kuu a atu ñwàà ni bə buà.

Àjāŋ yii mə Yesu à le ñkòŋə Yerusalem aà

(Lk. 13.34-35)

³⁷ "Wèe! Yerusalem, Yerusalem! O zwitə ni ñgāŋntoo Nwî, ñtumntə nî bə bii mə bi too a mbo wò aa nî ñgò'ò!

Ngàajî ghà'àtè mē lōò mē mē mē ghotə bɔɔ buu, tsō mē māngū a ghotə bɔɔ bi a nji'i mibǎ yu aà. Lâ kaa nē wa'a bi! 38 Yê nē bi mē'è mē ndâ yùù i tigè ñghεε nē m̄f̄umndùgè. 39 Mē swōŋ a mbo bù mē kaa nē ka wa'à gha bù ñyè, i ywe'e a noò yii mē nē ka yí tigè swonə nimə 'Bi'inè gha'asə yu wa yii mē a zì nē ìkùm Mmà'àmbi aà! † ”

Àjàŋ yii mē Yesu à le ñghàà ñlonḡ annū nsà'a Ndâmà'a Nwi aà

(Mk. 13.1-2; Lk. 21.5-6)

24 Yesu à fē'è mē wa ndâmà'anwì ñka ñghεε, ñ-gǎŋyǎgənnū jì i zì, ñdì'i ndâmà'anwì ya mē tâ à yè ajàŋ yii mē bi le naŋsə mbɔɔ tsi'i sigìnè aà. ² A bāŋnè ñkwì'i a mbo bo mē, “Tigè nē naŋsə nyè, kè a sè la bə aa ε? Mē swōŋ tsi'i ànnū ññkoŋ a mbo bù mē, Kaa tsi'i ñgɔ'ò yí m̄f̄ùrè kaa ì ka yí wa'à a atu yì mɔ'ɔ bù nɔŋə. Bi ka yí sà'à tsi'i tsim mà'anə a nsyé.”

Ànnū nyə ñgi'i bo bi ajàŋ mē bi ka yí kì tsɔ'ɔ akorə bɔɔ bi Kristo aà

(Mk. 13.3-14; Lk. 21.7-19)

³ Yesu à ghèè mē ñtswe a nsyé a atu nta'a Olive, ñ-gǎŋyǎgənnū jì jya i zì ghu mbèè a tswè tsi'i bo bo, mbetə yí mē, “Naŋsə nwoŋ tâ bì'i yu'u, ìnnū ma jù i ka yí fē'è aa a noò àkè aa ε? Àlensə yii mē a ka yí dè'i a noò ñzi ghò bo bē nòò ñlwi'í m̄bi aa à ka yí bə aa akè aa ε?”

⁴ Yesu a kwì'i mē, “Nē ka ntsyəsə ghuu ntsee lõ lèè tâ ñù tsù à bwe'esə ghuu. ⁵ Bè bì ghà'àtè ka yí kì zì a nē ìkùm gha i swonə ni mē, 'Wa mē bə aa Àyɔ'ò Nwi wà,' i bwe'esə nē bə bì ghà'àtè. ⁶ Nē ka yí kì yu'u mē bi mà'a ntsò, i kii yu'u nē fiswonə ñlonḡ m̄intsò. Lâ nē yì ti yu'u, nē tsuu kì bɔ'ɔ, ñlonḡ mē ma jù ìnnū i tswè nē m̄f̄é'è, lâ kaa a wa'à bə aa mē nòò ñlwi'í m̄bi wa à kù'ù mē. ⁷ Ñlonḡ mē ìtoo i ka yí kì mà'a ntsò bo bē jì mɔ'ɔ, tâ ìtoo jii mē bifì bu'utə aa tâ ì kì ñka ma'anə bo bē jì mɔ'ɔ; tâ m̄ikwenè à kuu a ala'à. Tâ ñsyè i tsigìnə nē a idigə idigə. ⁸ Ma jù ìnnū tsim i ka yí bə aa tsò ajàŋ yii maburə à lõgìnə a nyu'u ñyaŋə a noò yii à tsigè aà.

⁹ “Bi ka yí tswa ghuu i fa a mbo bə tâ bē ñiŋ ñgi'i yì ñwè a nu bù kè i zwiwə ghuu. M̄bi ñtsim ì ka yí kì bàà ghuu ñlonḡ ìkùm ghà. ¹⁰ Bè bì ghà'àtè ka yí mà'àtə abiiñtè yaa, i fèè nē waa bo ni bo, i kii bànè nē waa. ¹¹ Ñgǎŋntoo Nwi mbwe'esə jì ghà'àtè i ka yí fē'è i kì bwe'esə nē bə bì ghà'àtè. ¹² Ìbi i ka yí gha'a si'i tâ àkòŋnè bə bì ghà'àtè à bɔrə. ¹³ Lâ ñù yii à tswa ntè yì nywe'ə a ñlwi'í aa, à ka yí yweenə. ¹⁴ Bi ka yí swonḡ ntoo yì sigìnè yù ñlonḡ annū ñf̄ɔ aburə a mbô m̄bì ñtsim, tâ ì bə àyəfə a mbo ñgwè'è mu ñù ntsim, mbɔŋ tâ nòò ñlwi'í m̄bi à zì.

Ànnū yí ñswèrè ñswerə yâ

(Mk. 13.14-23; Lk. 21.20-24)

¹⁵ “Nē ka yí yə annū yí swèrè ñswerə ya mē ñgǎŋntoo Nwi Daniel à le nswonə aa tâ à tswè wa Adigə yí Làà maŋsə. (Tâ ñù yii a twonḡ annū yuà aa tâ à naŋsə nyu'u nzi.) ¹⁶ Bεε mē nē yə ma mùu ajàŋ, tâ bə bii mē bi tswè a ala'a Yudea aa bē fē'è ñkhèkè ñkɔ'ɔ ñghεε a itu m̄inta'a. ¹⁷ Tâ ñù yii à tswè a atu nda aa, tâ à tsee lõ bǔ sigè i kuu a ñlògè ñjoo jì jii i tswè a mùm ñda aà. ¹⁸ Tâ ñù yii mē à tswè a mùm ñsòò aa tâ à tsuu bǔ b̄i a ñlògè àkutè yì. ¹⁹ Wεε! Ñgi'ì b̄imaburə bi ato'o bo bē yì bii mē bi nɔŋsə bɔɔ maa nē ñjwi ma jya aà! ²⁰ Nē ka ntsa'atə Nwi tâ ìnnū ma jù ì yì ntsuu fē'è aa a noò m̄fə'ə, kè a ñjwíŋgòŋə. ²¹ Ñlonḡ mē ñgi'ì yii ì ka yí tswè maà noò aa ì ka yí swèrè i tsyǎ ñgi'ì ñtsim yii ì leè m̄fə'è ñlògìnə a noò yii mē Nwi à le naŋsə mbi, i kɔ'ɔ ywe'e tsitsòŋə. Kaa yì dàŋ ì ka yí wa'à bù m̄fə'è tsò ma yù. ²² Lâ Nwi à ka yí kwyètə ndùu ñjwi mà jù ñlonḡ ñkwitu bē bi bii à tsò'ò aà. A sè laa bə boŋ kaa ñù tsù à ka yí wa'a yweenə.

²³ “M̄bə ñù a zì ti swonə a mbo bù mē, 'Yê, Àyɔ'ò Nwi wa à ghuà!' kè 'Yê, à wii!' nē tsee annū yii a swonḡ aa lõ bii. ²⁴ Ñlonḡ mē b̄Ayɔ'ò Nwi bi mbwe'esə bo bē ñgǎŋntoo Nwi mbwe'esə i ka yí fē'è i kì ghìrè nē ñlensə ìnnū jì wè bo bē ñnnūtsyambo a mbwe'esə bə ghu, i tē'è kì ywe'etə ni a mbwe'esə tsi'i bə bii mē Nwi à tsò'ɔ aà. ²⁵ Yê nē, wa mē swòŋ mē a mbo bù m̄bɔŋ tâ nòò ma wa a ku'u.

²⁶ “Maa ajàŋ, m̄bə bə yì ka nswonə ni a mbo bù mē, 'Yê, wa à tswè a atu nta'a miwèè miwèè,' nē tsee ghu ghèè; kè bi swonḡ mē, 'Yê, à tswè a mùm ñja'a nda jì mum,' nē tsee lõ bii. ²⁷ Ñlonḡ mē ànnū nzi Mu Nù a ka yí bə aa tsi'i tsò ajàŋ mē mbəŋ ñwà'à a mb̄ nsà'a nòò ñkà'á yì wa i ta ñghèè ñywe'è a mbi ntso nòò aà.

²⁸ “Àdìgə yii mē àkwo ayoo a nɔŋ ghu aa, b̄ibu'um-b̄irè ghotə ghu.

Àjàŋ mē Mu Nù à ka yí bǔ b̄i aà

(Mk. 13.24-27; Lk. 21.25-28)

²⁹ “Ñjwi ñgi'ì mà jya i ka yí ghèsè kì mē aa, tâ ñnòò à fii, kaa tâ sàŋ à wa'à bù ñka nta, tâ m̄iŋjòŋ mi ka nlo a aburə ñwokə ni a nsyé, tâ bē tsigè ida'a tsim jii i tswè a aburə aà. ³⁰ Maa noò tâ àlensə Mu Nù tâ à fē'è a aburə, tâ ñgwè'è mu ñù ñtsim a nsyé tâ à yə'ə, nyə Mu ñù tâ à zì ni a mùm m̄bà'à à b̄urè ni m̄idà'à ni ñgha'a ni wè. ³¹ Ñtàn Nwi ì ka yí ghàà nē t̄t̄, tâ à too baangel bi a nē m̄bèe mbi jì ñkwà mē tâ bo ghεε ñghotə bē bi bii mē à tsò'ò aa, ñlògìnə a mbèè m̄bì yì mò'ɔ ñghεε ñlwi'isə ni yì mò'ò.

† 23.39: Ps. 118.26

Ànnù yii mə mbə bi yəgə nî àti figè aà
(Mk. 13.28-31; Lk. 21.29-33)

³² “Tà nî yəgə annù a nî àti figè. A yi mbə a noò yii ntaà ji i fi'isè mə iyèh jî fii aa, nî zi mə noò òtsũ mbèh à tìgə a abô. ³³ A kî mbə ni a nggîh nggîh mə, mbə nî yî nyə ìnnù juà tsìm, nî zi mə à zì mē ĩkoontə, òtìgə aa tsi'í a ntsũb'ù. ³⁴ Mè swonj tsi'í annù nîhkonj a mbo bù mə, kaa nîwàà ni bē nuà ni ka wa' à tsiyà tì ghè mə ìnnù ma jù tsìm i fè'è mē. ³⁵ Àbùrè bô ònsye ka yí tsiyà, lâ kaa tà nìghaà na nî wa' à tsiyà.

Kaa nù tsù à sî njwi ya kè noò ma wa zî.
(Mk. 13.32-37; Lk. 17.26-30,34-36)

³⁶ “Kaa nù tsù à sî njwi kè noò wa zî, kaa tsi'í baangel bii bi tsewe a aburə aa, kè Mú. A kî nzi tsi'í Tà yuyu. ³⁷ Àjàn yii mə a le mbə wa noò Noah aa, àa àjàn yii a ka yí kî bə a noò yii mə Mu Nù à ka yí kî zì aà. ³⁸ Tsi'í tsò mə a le mbə wa noò mbəh mîyàa mbèh wa a fe'è aa, bə le sî jî ĩkîi nno, nyw'ə kə ni bəngyè, ĩkîi mfa nî bəw byaa a nda nîy'ə, ñywe'e wa njwi mə Noah à le ĩkuu wa múm àbanj aà, ³⁹ kaa wa'a annù tsu zî, ñywe'e wà noò mə mîyàa mbèh wa à le nzi ñye'è waa aà. Àa àjàn yii mə a ka yí kî bə a noò yii mə Mu Nù à ka yí zì aà. ⁴⁰ Mbəhñè jî baa i ka yí kî fà' à a af' à tì bî yî nìlgè yî ñfùùrè ñma'atə yí m'ò'ò. ⁴¹ Bəngyè bi baa ka yí tsewe adigə nggh'ò'ò àbaa tì bî zì nìlgè yî ñfùùrè ñma'atə yí m'ò'ò. ⁴² Maa ajàh, nî ka ntsyesə ghuu nlonj mə kaa nî sî njwi ya yii mə Mmà'ambí ghù à ka zì ghu aa zì. ⁴³ Nî zì tì à laa mə, mbəhñè ndà wa à le mbaa zì a noò yii mə nyèrè à ka zì ghu ñtugə aa bonj à tsewe nikerè ĩka be ndà yì ya mə tì ñyèrə wa à tsee zì bəgə i kuu ghu. ⁴⁴ Maa ajàh, nî ka ĩkîi ntahtə nù juu, nlonj mə Mu Nù à ka yí zì aa a noò yii mə kaa nî sî zì aà.

Ànnù ñlonj ngàhàfà' à yii mə fà' à nî ñtîh yî tsìm bo bî ĩgàhàfà' à yí mbî
(Lk. 12.41-45)

⁴⁵ “Ñgàhàfà' à yii a fà' à nî ñtîh yî tsìm ĩkîi ntswe ni mîtsyè aa, yii mə masà yì à lèə mə tì à ka nìlentə ndà yì, ĩka mfa ni mîjî a mbo banda bya a ni noò yii a kù'ùnə aa, à ni wò aa è? ⁴⁶ Mbəwə a mbo ngàhàfà' à ma wa mə mbə masà yì a ka mbî nyə a ghìrè maa ajàh. ⁴⁷ Mè swonj tsi'í annù nîhkonj a mbo bù mə, taà yì wa à ka tìgə ghìrè mə à ka nìlentə njoò jî tsi'í tsìm. ⁴⁸ Lâ mbə ngàhàfà' à yí mbî wa a swonj a mbo ìbî nù yì mə, ‘Masà ghà à ka tìgə’ ⁴⁹ ñlgìnə ĩka ngghəw ngàhàfà' à jya jî m'ə'ə, ñjî, nno, mbaanə, ⁵⁰ bonj masà yì wa à ka zì a njwi yii à sî nii yu'utə aa, bo a ni noò yii kaa à sî zì aa, ⁵¹ i ñj njo ghu nu, i lègè yì i lèə bo bî ĩgàhàfà' à; maa adigə bə yè'ə ghu ĩkîi kurə ni mîsəhə myaa.”

Nìghàà nî nānaa nlonj bəw nggòò bi nìghùmə

25 “Bi'ìnə figìnə annù nif' aburə ni bəw nggòò bi nìghum bii bi le nìlgè bîlām byaa nggəe a mbòo ndòò nîy'ə ghu. ² Bî bi ntaà le nîhñtə, bî bi ntaà bi bāhñè ñtsyesə. ³ Bî ajàh tì bya le nìlgè bîlām byaa kaa kî'ì bîywe'e bi mîghurə bi dāh bû ñtugitə. ⁴ Lâ bî tsiyèsə bya le ntugitə bîywe'e bi mîghurə bi dāh. ⁵ Tsò mə ndoo nîy'ə wa à le ntìgə a nzi aa, bo bîtsìm le ntsìh fî-lo mbwiihñkə. ⁶ Lâ à bə mē nî ñtîh ñtugə, bə təhñè ñswonj mə, ‘Wa ndoo nîy'ə wa à zì mē, nî ghìrə bi'ìnə fe'è ntsi'í yì.’ ⁷ Bəw nggòò bya bîtsìm le mbîhñè, ĩk'ə'ətə ni mîhñkìrè mî bîlām byaa. ⁸ Bî jìh tì bya swonj a mbo bî mîtsyè bya mə, ‘Fa nî yì' i ni mîghurə ñlonj mə bîlām bi' i bwenə nggəe.’ ⁹ Lâ bî mîtsyè bya kwi' i a mbo bo mə, ‘Mbə bi' i fa bonj kaa mî ka wa' à a mbo bi' inə bîtsìm ku'ùnə. Nî ghèe a mbò ĩgàhñmîtaa nyuu muu ghu.’ ¹⁰ Bò lò mē ĩghèe a nyuu, ñdoo nîy'ə wa a zì. Nìlgə bə bii bi le ntahtə nù yàà ñtìgə nyu'utə aa bo bo kuu ngghèè waa wa adigə ĩjî nîy'ə ntsetə ntsũndà. ¹¹ Àbàhñtə a bə mē, bəw nggòò bya bî m'ə'ə kî ñzi, ntìgə nt-wonjə nswonjə ni mə ‘Mmà'ambí, m'ə'ə'ambí, ĩa' a ntsũnda a mbo bi' i.’ ¹² Lâ ñdoo nîy'ə wa a kwi' i a mbo bo mə, ‘Mè swòh annù ñhkonj a mbo bù mə kaa mē sî ghuu zì. ¹³ Ma mùu ajàh nî tsewe nìkə'è ĩka mbè nlonj mə kaa nî sî njwi ya kə abàhñtə noò ya zì.’

Nìghàà nî nānaa nlonj ngàhàfà' à jî tarè
(Lk. 19.11-27)

¹⁴ “Maà noò a ka yí bə aa tsò nù yii à le sî ghèè a nìghaa a ndisyà ñt-wonj ngàhàfà' à jî, ñfa njoò jî a mbo bo. ¹⁵ A mbo yì m'ò'ò, a fa bîtalent bi ntaà. † Ñghèe a mbo yì m'ò'ò mfa bi baa, ĩkîi ntìgə mfa yì m'ò'ò'ətə a mbo yì m'ò'ò. Ñyatə nyòh aa a ni mîtsîh myaa, ñtìgə nggəe yì wa a nìghaà. ¹⁶ Nù wa mə à le ĩkwèrə bîtalent bi ntaà, à le mburə nggəe ĩka ntahtə mîtaa ni bu. Àbîi a yonj ghu mbə bîtalent bi ntaà. ¹⁷ Wa yii à le ĩkwèrə bîtalent bi baa aa, à le ĩkîi nggəe ntahtə mîtaa ni bu, àbîi a kî ñy-onj ghu, mbə bîtalent bi baà. ¹⁸ La wa yii mə à le ĩkwèrə talent yì ñfùùrè aa, à le mbəhñè ñghèe ntonj nsyè ntwinj ĩkabè taà yì ya ghu. ¹⁹ Àgha' a a lèè ñsa' a, taà wàà wa a bîh wa a nìghaa, nt-wonjə waa mə bo bo tsewe a nsyè nìlentə annù ĩkabə yà. ²⁰ Wa mə à le ĩkwèrə bîtalent bi ntaà aa, à le ntsyà ñtə a nsyè nswonj mə, ‘Taà, ò le mfa aa bîtalent bi ntaà a mbo mē, mē fù'ù mē bi ntaà ĩku'usə ghu.’ ²¹ Taà yì wa a swonj ghu mbo mə, ‘Ò ghìrè sigìnə mbə ngàhàfà' à ghà yì sigìnə yii à tsiyèsə aà. Àjàh mə ò lèntə ayoo yì kè'ətè nî ñtîh gho tsìmè aa, mē aa lèə gho tì ò ka nìlentə jî ghà'ətè. Tìgə ĩkuu nzi tì sî ka ndorìtə.’ ²² Wa yii à le ĩkwèrə bîtalent bi baa aa, à le ĩkîi ntsya ntə yii ngaa nswonj mə, ‘Taà ghà, ò kî fa aa bîtalent bi baa a mbo mē, mē bù mē ñ-

† Talent yì ñfùùrè à le ntsyàtə 500,000 frs.

fu'u bi baa ñkù'ùsè ghu, bi bulà.' ²³ Taà yì wa a swonj ghu mbo mæ, 'Wa ò ghìrè sigìnè mba ngàñàfà'â ghà yí ñsigìnè yì à tsyèsè aà. Àjàñè mæ ò kî lèntè ayoo yì kà'ètè ñî ñtî ghô tsimè aa, mæ aa tigè lèè gho tâ ò tigè nientè jî ghà'atè. Kuu nzî tâ sî ka ndorità.' ²⁴ Wa yì mæ à le ñkwèrè a talent yì m'fù'ùrè aa, à le ntsyà ñtæ, nswonj mæ, 'Taà, mæ zi gho mæ ò ñî àtintè ñû, m'fu'u ni m'jji a adigè yì kaa ò sî ghu bê, ñkîi kya ti ghè ò bwi'î. ²⁵ Mè kî si b'w'k ñî ghô, ñghèè ñtonj nsyè nniñjè a talent ghò wa ghu. Kò, àyoo yì à ni à yo aa a yùlà.' ²⁶ Lâ, tâfà'â yì wa a swonj ghu mbo mæ, 'Àb'rikè ngàñàfà'â yì m'bbi! Ò le nzi mæ mæ fù'ù ti ghè mæ be, ñkîi ñkya ti ghè mæ bwi'î, ²⁷ boñ ò le mbaa ñghèè ñlæ ñkabè yà ya a ndân'lèè ñkabè, tà mæ ti b'ji, mæ kwèrè ayoo yì a ñî àyaa ñî àbii ghu. ²⁸ Tsîtsòñ, tâ ñî kwèrè a talent gha wa ghu mbo mfa a mbo ñù wa mæ à tswe ni bitalent bi nighum aà. ²⁹ Ñlonj mæ, a mbo ñù ñtsim yì à tswe ñî ñjoo aa, bi aa kù'ùsè tâ à tswe ni ju ñ gha'a. Lâ, ñù yì mæ à sî ñî ñjoo tswè aa, bi ka kwèrè, ñ kwèrè m'ntsirè yì à tswe ni ghu aà. ³⁰ Ñghèè ñî ndè àb'rikè ngàñàfà'â ghù, ñî ma'a yì a abeè a m'um m'fii ñdìgè; a adigè yì mæ b'è yè'è ñkura ñî m'isòñjè myaa ghu aà.'

Ànnù nts'w'ctè m'isa'a a noò ñlwi'î ñjìmè.

³¹ "Nòò yì mæ Mu Ñù à ka yí zì, a mum ñìgha'a yu bo bi baangel b'itsim aa, à ka yì ñarñè ñî àbèrè ñifò yì wè. ³² Ìtoo itsim ñî ka yì tigè ghotè tswe ghu nsi, tâ à yatè waa mbèè baa tsi'î tsò ajàñ mæ ntsèèmbi a yàrè mbinjèrè m'fi'isè ñî a titi mbindonj aà. ³³ Ì tigè lèè mbinjèrè jya a abo yu yì m'â'â, ñ bàñjè lèè jì ndonj jya a abo yu yì ñkwàbè. ³⁴ Tâ m'f'w wa a tigè nswonj a mbo b'è bya mæ bi tswe a abo yu yì m'â'â aa mæ, 'Ñî zi mbâ b'è bii mæ Taà ghà à ñjñ m'w'w'w a nu bù aà, ñzi ñjì ñjì annù ñifò yì bi le ntarjè n'èè a mbo bù ñlòginè a ñlòginè m'bi aà. ³⁵ Ñlonj mæ ñjì ñ le si yanjè nàa, ñî fa m'jji a mbo mæ. Ñjì ñkî ñî kâ yanjè nàa, ñî fâ ñkî à mbo mæ. Mè b'è ñg'jì, ñî kwèrè ghâ. ³⁶ Mè tswè ñswèrè ñswèrè, ñî fâ àts'è'è a mbo mæ. Mè kâ ñgh'w, ñî lèntè ñìgh'w nâ. Mè tswè a ndâtsarj, ñî lèntè ghâ.' ³⁷ Maa noò, tâ b'è bya mæ ànnù yaa a tsinè aa tâ b'è betè yì mæ, 'M'mà'âmbî, bi'î le nyè gho aa a fâ, ñjì ñî kâ ñyanjè noo, bi'î jè'è gho, kè ñkî mfa ayoo yì nò a mbo wò a janjè ñjì ñkî le si yanjè nò aa è? ³⁸ Bi'î le nyè gho aa fâ ò b'è ñg'jì bi'î kwèrè gho, kè ò tswè ñswèrè bi'î wè'è àts'è'è a nu wò aa è? ³⁹ Bi'î le ñlèntè ñìgh'w no aa fâ, kè ñkî lentè gho a ndâtsarj aa fâ aa è?' ⁴⁰ Tâ m'f'w wa a kwi'î a mbo bo mæ, 'Mè swòñ a mbo bù tsi'î annù ññkonj mæ, àjàñè mæ ñî le ñghìrè ma ya annù a nu mumaà ghà ghù yì m'w'c yì à kè'è ñsigè ñlwi'î aa, ñî le ghìrè aa a nu mæ.'

⁴¹ "A ñghèè a ñî b'è bya bii mæ bi tswe a abo yu yì ñkwàbè aa, à swonj a mbo bo mæ, 'Lò ñî ghuu a mbèè mæ mba ñgàñnd'w, ñghèè ñkuu ñî m'w'c ti mæ wa yì bi ñarñè a mbo Devil bo b'è baangel bi aà. ⁴² Ñlonj mæ ñjì ñ

le si yanjè nàa kaa ñî wa'â miji a mbo mæ fâ; ñjì ñkî ñî kâ ñyanjè nàa, kaa ñî k'î'î ayoo yì nò a mbo mæ fâ. ⁴³ Mè le mbè ñg'jì kaa ñî k'î'î gha kwèrè; mæ tswè ñswèrè ñswèrè kaa ñî wa'â àts'è'è a nu mæ wè'è. Mè gh'w kaa ñî k'î'î ñìgh'w na lèntè. Mè tswè a ndâtsarj, kaa ñî k'î'î gha ghanthè.' ⁴⁴ Tâ bo kî mbetè yì mæ, 'M'mà'âmbî, bi'î le nyè gho aa fâ, ñjì ñî yanjè noo, kè ñjì ñkî ñî yanjè noo, kè ò k'î'î mbè ñg'jì, kè ò k'î'î ñtswe ñswèrè ñswèrè, kè ñkîi ñgh'w, kè ñkî ntswe a ndâtsarj kaa bi'î k'î'î annù tsu a nu wò ghìrè aa è?' ⁴⁵ Boñ à ka kwi'î a mbo bo mæ, 'Mè swòñ a mbo bù tsi'î annù ññkonj mæ, àjàñè mæ ñî le ñkî'î a nu ghùlà yì m'w'c yì à kè'è ñsigè ñlwi'isè aa ghìrè aa, kaa ñî le ñkî'î aa a nu mæ kî ñghìrè.' ⁴⁶ Tâ bo tigè ñlò ñghèè, ñghèè ñkuu a ñî ñjò t'è mæ ya. Tâ b'è bii mæ ànnù yaa a tsinè aa tâ bo bàñjè ñkuu a m'um ñtswènt'jì yì ñ lwi'î ññkonjè aà."

Àjàñ yì mæ bi le ntarj ànnù atu Yesu aà
(Mk. 14.1-2; Lk. 22.1-2; Jn. 11.45-53)

26 Yesu à m'arjè mæ a nd'è'è ñnnù ma jù, ñswonj a mbò ñg'jìyèg'ènnù jì mæ, "Ñî zi mæ ² ñjw'î Passa ñ tswe aa a ñjñ ñjw'î jì baà. Bi ka fa Mu Ñù, tâ b'è l'ogè ñghèè ñkwèèntè a ati bàñjèbàñjè."

³ Maà nòò, b'jìi bi ñg'jì m'â'â Nwî, a b'w'c ñî b'itè bi ala'a bo le mbòontè a n'w'c ñg'jì m'â'â anwî yì ñwè mæ bi le si twonjè ñî Kaifas aa, ⁴ a ntarjè a ajanjè mæ bo ka ñe'esè tswa Yesu ghèè zwitè aà. ⁵ Lâ bo le nswonj mæ, "A b'w'c mæ tâ bi'î ñè tsuu ma yu à ànnù fâa ñjw'î Passa ghìrè ñlonj mæ mbè bi'î ñè tswa yì boñ f'ik'w'è ka f'è'è a titi b'è ñ bùrè idigè."

Àjanj yì mæ m'angyè yì m'w'c à le ny'w'c Yesu ñî m'ighurè aà
(Mk. 14.3-9; Jn. 12.1-8)

⁶ Yesu à le ntswe a Bethany a nda Simon yì mæ à lèè mbè ñk'ikwen aa ñka jì, ⁷ m'angyè yì m'w'c a z'î ghu mbèè, ñî m'ighurè m'ì l'umtè m'ì ant'nd'ù m'ì sigìnè ñî ñts'îñ ñg'w'w' alabasta. À z'î mæ aa, ñlògè m'ighurè mya ntswentè ny'w'c atu Yesu ghu. ⁸ Ñg'jìyèg'ènnù Yesu bo yè, m'nt'w'ny myaa m'ì l'w'î, bo betè mæ, "À ñarñè nta ñg'j'î ñî m'ighurè mù laà aa a ya?" ⁹ Ñlonj mæ mbè bi l'ogè m'ighurè mæ mù m'fee ñî ñkabè yì ñwè m'fa a mbo ñg'jì m'f'umè aa è?

¹⁰ Yesu a yu'ù à àjàñ yì mæ bo ghàà laà aa, ñswonj a mbo bo mæ, "Ñî fa ñg'j'î a mbo m'angyè ghù aa a ya è? Ñî s'î zi mæ à ñî ànnù yì sigìnè mæ à ghìrè a nu mæ aa è? ¹¹ Ñg'jì m'f'umè ñî tswe a titi bù aa b'innò b'itsimè, lâ kaa mæ ka wa'a a titi bu aa a ñg'w'ny b'innò b'itsim tswè. ¹² À y'w'c gha ñî m'ighurè mù, ñnarñè aa nù yà m'w'ny tâ nòò ñtw'w'ghè ghà à ku'u. ¹³ Mè swonj a mbo bù tsi'î ànnù ññkonj mæ, a ñî ñg'w'ny idigè tsim jii mæ bi ka yì k'î swonjè ñî ñtoo yì ñsigìnè yù ghu fâa mbi aa, bi ka yì k'îi k'î

swonɔ nɛ ànnu yuà mɛ mànɔyɛ ghuà à ghìrɛ a nu mè aà, òwà'atɛ nɛ yi."

Àjàn yii mɛ Judas a lɛ mbii mɛ yu ka fèè Yesu aà
(Mk. 14.10-11; Lk. 22.3-6)

¹⁴ Ma mùu noò nù yí mò'ɔ a titɛ ògǎnyɛgɛnnù Yesu jya nɛghùm ntsò baa mɛ bi lɛ si tɔwɔnɛ ni Judas Iscariot aa, a ghɛɛ a mbɛɛ bɛlɛ bi ògǎnyɛmà'a Nwí ¹⁵ òswonɔ a mbo bo mɛ: "Mbɛ mɛ fɛe Yesu a mbo bù boɔ nɛ ka fa akɛ a mbo mɛ aa ɛ?" Bɛlɛ bi ògǎnyɛmà'a Nwí bya bo lɔ̀ bɛ'atɛ òkabɛ Silva miɔghum mi ntarɛ mfa ghu mbô. ¹⁶ Nlɔgɛnɛ maà noò Judas à lɛ si tɔgɛ nɔɔ nɛ mǎnjɛ yii mɛ mbɛ yu tsyá ghu mfee Yesu.

Àjàn yii mɛ Yesu bo bɛ ògǎnyɛgɛnnù ji lɛ nji miji mɛ Passa aà

(Mt. 26.17-25; Lk. 22.7-14,21-23; Jn. 13.21-30)

¹⁷ A bɛ a njwi yí ntsyá mbii a njwi òkurɛ àbaa ti kɔ'ɔ, ògǎnyɛgɛnnù Yesu i zɛ mbetɛ ghu mbo mɛ, "Ò lɔ̀ mɛ bɛ nanɔsɛ aa yuu adigɛ a mbo wò tǎ tǎ ò ji miji mi Passa ghu aa ɛ?"

¹⁸ Yesu a kwi'i a mbo bo mɛ, "Nɛ ghɛɛ a mbɛɛ nù kikyɛ a múm àla'a, òswonɔ ghu mbo mɛ, 'Nɛ'innù à swòɔ mɛ noò ghà à kù'ù mɛ. Wa mɛ ka ji miji mi Passa bi'i bɛ ògǎnyɛgɛnnù ja aa a nda wò.' "

¹⁹ Ògǎnyɛgɛnnù Yesu jya i kɛ òghɛɛ òghìrɛ tsi'i wa ajàn mɛ Yesu à swòɔ aà, ònanɔsɛ njoo nji Passa jyá.

²⁰ Noò òkwɛfɛ à kù'ù mɛ, a tswe a atu atetɛ òka ji bo bɛ ògǎnyɛgɛnnù ji jya nɛghùm ntsò baà. ²¹ Bô kà mɛ aa nji, Yesu a swonɔ a mbo bo mɛ, "Mɛ swòɔ a mbo bù tsi'í annù nɛ òkonɔ mɛ, nù yí mò'ɔ a titɛ bù à ka ghìrɛ fèè ghá."

²² Bo lɛ mburɛ njɔɔnɛ si'i si'i a nyu'u annù ma yu, òtɔgɛ nɔgɛnɛ òka mbetɛ nɛ Yesu yi mò'ɔ, yi mò'ɔ mɛ, "Mmà'àmbí, à ni mɛ aa ɛ?"

²³ Yesu a kwi'i a mbo bo mɛ, "Nù yii mɛ bi'i yu ji, a niɔ nɛ àbò yi bi'iyu a akanɔ yi fùùrɛ aa, à ka ghìrɛ fèè ghá. ²⁴ Lâ ànnù ma yú a ka yɛ Mu Nù aa tsi'í à àjàn yii mɛ bi òwà'anɛ a múm àwà'ànɛ Nwí òlonɔ gɛaa yi aà. Ngi'i yi òswèrɛ òswèrɛ a nu nù yii à fèe Mu Nju aà. Lâ a lɛ mbaa mbòɔ mɛ tǎ bɛ tsee ajàn nù ma yú lô burɛ jwe, jwe bɛ."

²⁵ Judas mɛ a lɛ ntswe nɛ mfee yi aa, a kɛ mbetɛ yii gɛaa mɛ, "Rabbi, tɔgɛ kaa ò si aa gha swonɔ aa ɛ?" Yesu a kwi'i ghu mbo mɛ, "Ò swòɔ mɛ!"

Ntarɛ Mmà'àmbí

(Mk. 14.22-26; Lk. 22.14-20; 1 Kor. 11.23-25)

²⁶ Bo kà maa nji, Yesu a lɔgɛ àbaa, mfa mbi'ikɛ a mbo Nwí, mbatɛ, mfa a mbô ògǎnyɛgɛnnù ji jya, òswonɔ mɛ: "Kò òkurɛ nɛ; à nɛ bɛlɛ nù gha i ghuà."

²⁷ Mbu ntiɔgɛ nɔgɛ ndɔɔ mɛlù'ù, mfa mbi'ikɛ a mbo Nwí, mfa a mbo bo, nswonɔ mɛ, "Kò nò nɛ bu bitsimɛ."

²⁸ À nɛ àlɛ nù ya á yuà, àlɛ òwà'rɛ àkàà yii mɛ bi ka saansɛ atu bɛ bi ghà'atɛ aà. ²⁹ Mɛ swòɔ a mbo bù tsi'í annù nɛkonɔ mɛ, òlɔgɛnɛ tsɛtsɔɔ, kaa mɛ ka yi wa'á mɛlù'ù bù òno, nywe'e a njwi yii mɛ mɛ ka yi bú no mɛlù'ù mí fii bi'inɛ a múm ànnù nifɔ Taà ghà a aburɛ aà."

³⁰ Bo yɛ àkòò, mfe'e òkɔ'ɔ òghɛɛ a atu nta'a Olive.

Àjàn yii mɛ Yesu à lɛ nswonɔ mɛ Peta à ka tuu yi aà
(Mk. 14.27-31; Lk. 22.31-34; Jn. 13.36-38)

³¹ Bo kò'ɔ mɛ ònywe'e ghu, Yesu a swonɔ a mbo bo mɛ, "Bù tsi'í bitsim, nɛ ka ghìrɛ mà'atɛ gha khèkè nɛtugɛ sii, òlonɔ mɛ a tswe a múm àwà'ànɛ Nwí mɛ, 'Mɛ ka zwitɛ ntsèembi tǎ àkàrɛ mbinjèrɛ yi tǎ à ja'anɛ.' ³² Lâ noò yii mɛ mɛ ka yi yweenɛ ni nɛwo aa, mɛ ka yi tsyá a mbii bù, i fòò òghɛɛ a Galilea."

³³ Peta swonɔ ghu mbo mɛ, "Mbɛ bɛ bitsim tɛ'e ki mà'atɛ nɛ ghò mà'atɛ khè boɔ kaa mbɛ mɛ wa'á gho mà'atɛ bɛ."

³⁴ Yesu a kwi'i ghu mbo mɛ, "Mɛ swòɔ a mbo wò tsi'í ànnù nɛkonɔ mɛ, tsi'í nɛtugɛ sii, mbɔɔ tǎ ànkègè tǎ à tɔɔ boɔ ò tùù mɛ ghá ògàà ji tarɛ."

³⁵ Peta a kwi'i mɛ, "À tɛ'e ki bɛ bɛ ànnù nɛwo boɔ mɛ ka kwo bi'ò; kaa mbɛ mɛ wa'á gho tuu."

Ògǎnyɛgɛnnù Yesu jyá tsim bo lɛ òki nswonɔ tsi'í maa ajànɛ.

Àjàn yii mɛ Yesu a lɛ ntsà'atɛ Nwí a Getsemane aà
(Mk. 14.32-42; Lk. 22.39-46)

³⁶ Yesu a bɔ'ɔ ni ògǎnyɛgɛnnù ji jya ghèè mɛ nywe'e a adigɛ yí mò'ɔ yii mɛ bi lɛ si tɔwɔnɛ ni Getsemane aa, Yesu a swonɔ a mbo bo mɛ, "Nɛ tswe faà, tǎ mɛ ghɛ ntsà'atɛ Nwí fii." ³⁷ Yesu à kà mɛ aa òghɛɛ aa, òlògɛ Peta a bɔ'ɔ ni bɔɔ bi Zebedee bya bi baà. Nù yí ì lɛ nɔgɛnɛ òka mbi'i, ntiɛ yi i luu nɛ àjɔɔnɛ. ³⁸ Yesu a swonɔ a mbo bo mɛ, "Àjɔɔnɛ a luu a nti mɛ si'i mburɛ mbɛ tsi'í a nzwitɛ mɛ; nɛ tswe faà, òtswe nikìrɛ bi'inɛ."

³⁹ A mà'atɛ waa, òghɛntɛ a mbii, òwo nnòɔnɛ a nsyɛ a kuu kuu, òtsa'atɛ Nwí òswonɔ mɛ, "Taà ghà, mbɛ mǎnjɛ a tswe ghu, Ò ghìrɛ mɛ tǎ òdɔɔ ògi'i yuà i tsyá. Lâ mɛ kòɔ aa òghìrɛ annù yii mɛ o lòò aà, kaa wa'á bɛ ànnù yii mɛ mɛ lòò aa bɛ."

⁴⁰ A biinɛ mbii òghɛɛ a mbɛ ògǎnyɛgɛnnù ji jya ònyɛ bo bitsim bwii. A tɔwɔntɛ Peta mbetɛ ghu mbo mɛ, "Mbɛ nɛ wa'á nikèrɛ bi'inɛ a ni àbàntɛ noò yí fùùrɛ tswé aa ɛ? ⁴¹ Nɛ ka ntswe nikèrɛ òtsa'atɛ nɛ Nwí ta wa'á a òkìrɛ Satan lô òwo; mɛ zi mɛ ntiɛ ghuu i lɔ̀ òghìrɛ ànnù yii a ku'unɛ aà, lâ nji'ánnù yuù i bǎɔnɛ mbɔrɛ."

⁴² Yesu a mà'atɛ waa, mɛ òghɛɛ òtsa'atɛ Nwí mɛ, "Taà ghà, mbɛ a bɛ yii mɛ mǎnjɛ kaa à sɛ ghu tswé a òkwèrɛ ndɔɔ ògi'i yu a mbo mɛ, tǎ tǎ mɛ tsuu no, Ò tɔgɛ òghìrɛ bɛ ànnù yii mɛ o lòò aà." ⁴³ A bù mbii òghɛɛ,

† 26.31: Zech. 13.7

nyə ngǎnyəgənnù ji jya i burə ki bwii tsi'i bwii, ñlonj mə fīlo le nluu a mi'i bo aà.

⁴⁴ A ma'atə waa mbu ngghèè ñtsa'atə a Nwí a nī ñgàà yii mə ì ywe'e ji tarə aa, mbu nswonj tsi'i ànnù ya yii mə a le mfòò ñswonj a mbii aà ghu mbò. ⁴⁵ À màñsə mē, m̄bu mb̄xi wa a mb̄xi ngǎnyəgənnù ji jya, ñswonj a mbo bo mə, “N̄i burə ka ki bwii tsi'i bwii, m̄m̄iintə n̄i ghuu aa ε? Wa nòò à tigə a abò; bi fèè mə Mu N̄u a mbo bə b̄i b̄i. ⁴⁶ B̄iñə n̄i t̄a b̄i'ìnə ghεε, wa n̄u yii mə à fèe gha aa, à zì mē.”

Àjànj yii mə bi le ntswa Yesu aà

(Mk. 14.43-52; Lk. 22.47-53; Jn. 18.3-12)

⁴⁷ Yesu à kà mə aa ngghaa laà, kaa mburə ti màñsə, Judas, n̄u yì m̄'ɔ wa a tit̄xi ngǎnyəgənnù Yesu jya n̄ighum̄ ñtsò baa, a burə ñzi bo b̄i ñn̄z̄z̄ b̄e yì ghà'atə mə b̄iñ̄i bi ngǎnjmà'a Nwí n̄i ñgǎñd̄i'í n̄ɔñsə bo bi b̄it̄a bi ala'a bo le ntoo. Bo le ntugitə nwi ntsò ni m̄ibu'ù.

⁴⁸ Judas, yii mə à le mfèè yì aa, à le mfa alènsə a mbo bo mə, “N̄u yii mə mə ka ghèe n̄ɔñ mighègè mi aa, bonj à ni ghu; n̄i banjə yì.”

⁴⁹ À zì mē, m̄burə ntsinə ngghεε a mb̄xi Yesu, ñn̄ɔñ mighègè mi, ñswonj ghu mbo mə, “Rabbi, mə tsà'atə n̄i ghò.”

⁵⁰ Yesu a kwi'i ghu mbo mə, “Nsú ghà, gh̄irə annù yii mə ò tswe n̄i ñgh̄irə aà.” Bè bya mə bo b̄i Judas le nzi aa, bo tigə m̄banjə Yesu. ⁵¹ Bo b̄an̄jə mē yì aa, ñgànyəgənnù yì wa yì m̄'ɔ a tsɔ'ɔ munwi yì ñkwye atòñjə abù'u ngànjmà'a Nwí yì ñwè ghu n̄l'ɔsə.

⁵² Yesu a swonj ghu mbo mə, “N̄iñə munwi ghò wa fu a mba'à, ñlonj mə n̄u yii mə à s̄ɔñə munwi a mba'a aa, a ka yì k̄i kwo aa tsi'i n̄iwo ni munwi. ⁵³ Ò s̄i zì mə mbə mə betə Taà ghà a tsyàsə ñda b̄im̄anj̄ɔñ bi baangel bii mə bi tsyatə ntsù'ù n̄ighum̄ ñtsò baà aa, tsi'i ts̄its̄ɔñ t̄a b̄i zì ñkwetə gha aa ε? ⁵⁴ Mbə mə gh̄irə ma mùu ajanj bonj kaa ànnù yii mə àñwà'ànə Nwí a swonj aa, kaa a ka wa'ə n̄i ànnù n̄iñkonj fè'è.”

⁵⁵ Yesu à ghàà mē laà aa, m̄bən̄jə mbetə n̄z̄z̄ b̄e bya mə, “N̄i zì n̄i nwi ntsò a b̄'ɔ ni m̄ibu'ù aa a ntswa mə tsò n̄i zì a m̄banjə àñgāmigheε aa ε? Tigə mə k̄i si tswe bi'ìnə a Ndāma'anwi aa a njwi njwi nd̄i'xi ni ghuu, kaa n̄i wa'ə gha tswa aa a ya aa ε? ⁵⁶ L̄a ñnnù ma j̄u ts̄im̄ i fε'ε aa, a n̄lwen̄sə n̄ighàà nii mə ñgǎñntoo Nwí i le ñwà'ànə aà.”

Ñgǎnyəgənnù Yesu jyā ts̄im̄ i tigə m̄ma'atə yì ñkhəka waa.

Àjànj yii mə ngǎnjndasa'a le ntsɔ'ɔtə isa'a Yesu aà

(Mk. 14.53-65; Lk. 22.54-55,63-71; Jn. 18.13-14,19-24)

⁵⁷ Bè bya mə bi le ntswa Yesu aa le ntigə n̄lɔgə yì ngghεε ni ghu a nda Kaifas, ñgànjmà'a Nwí yì ñwè, a adigə yii mə ñgǎñd̄i'í n̄ɔñsə ni b̄it̄a bi ala'a le ngghotə ghu aà. ⁵⁸ Peta à le si tigə nyonjə a nj̄im̄, ñtəə nii ni a

sà'a agha'ə. À yòñ mē ñywe'e a ndùgə Kaifas laa, ñkuu ntswe a nsàñabèè bo b̄i ngǎñmbèè ñdāmà'anwi a nyè ànnù yii mə bi ka gh̄irə a nu Yesu aà. ⁵⁹ B̄iñ̄i bi ngǎnjmà'a Nwí bo b̄i ngǎnjndasa'a le si lɔɔ ni m̄anj̄i yii mə mbə bə swòñ ñb̄an̄jənnù a atu Yees̄ t̄a bo tsya ghu nzwitə yì. ⁶⁰ L̄a kaa wa'ə yè, ka mə b̄iyəfə bi ab̄anjənnù b̄i ghà'atə le mfè'è ñtsweε ñb̄an̄jənnù ghu atu aà. Ñgǎñaban̄jənnù jya j̄i m̄'ɔ j̄i baa i fε'è ñtəə nswonj mə: ⁶¹ “M̄b̄a ghulà à le nswonj mə yu tswe n̄i àdà'ə a nsà'a ñdāmà'anwi i b̄u gh̄urə fu a nj̄im̄ njwi j̄i tarə.”

⁶² Ñgànjmà'a Nwí yì ñwè a b̄iñ̄i ñtəə mbetə Yesu mə, “Ò si n̄i ànnù yì tsu a kwi'i tswè? Ò swòñ mə akə n̄i ñn̄n̄u j̄u mə bi swonjə a atu wò aa ε?” ⁶³ Yesu a təə kaa wa'ə yì kwè'è. Kaifas a b̄u ñswonj ghu mbo mə, “Kàà n̄i ñkum̄ Nwí yii à tswe nt̄xi aa mə o swonj aa tsi'i ànnù n̄iñkonj mə ò n̄i Àyɔ'ɔ Nwí wa mə à ni Mu Nwí aa le?”

⁶⁴ Yesu a kwi'i ghu mbo mə, “Ò swòñ mē. A ngghèe ghu, mə swòñ a mbo bù mə, ñlɔḡinə ts̄its̄ɔñ, n̄i ka yə Mu N̄u t̄a à tswe a mb̄xi ñkwεε Nwí yii mə à tswe n̄i m̄idà'ə aa ni mà'ə, ñlo a aburə nsigə ni a m̄um̄ m̄bà'ə.”

⁶⁵ À kwi'i mē laà, ñgànjmà'a Nwí yì ñwè wa a satə ñt-sə'ə j̄i, ñswonj mə, “À b̄eḡitə Nwí! N̄i yù'ù àjànj yii mə à b̄eḡitə Nwí aà. Bi'ìnə bù ñlɔɔ n̄i b̄iyəfə aa, a ya aa ε?”

⁶⁶ Kè n̄i wà'atə mə akə le?”

Bo bits̄im̄ bo kwi'i mə, “A ku'unə mə t̄a à kwo.”

⁶⁷ Bo swòñ mē laà aa, ñlɔḡinə ntigə tsee m̄itwye ghu nsi, ñghɔɔ nii, b̄i m̄'ɔ bi fε'è nii, m̄betə nii ni mə: ⁶⁸ “Tsò mə ò swòñ mə ò ni Àyɔ'ɔ Nwí aa, twi n̄u yii mə à fεε gho aà.”

Àjànj yii mə Peta à le ntuu Yesu aà

(Mk. 14.66-72; Lk. 22.56-62; Jn. 18.15-18,25-27)

⁶⁹ Maa noò Peta a tswè wa nsàñabèè. Ñgànjfà'a Kaifas yì m̄angyè yì m̄'ɔ a zì ñyè yì, m̄betə yì mə: “Tigə ò gh̄irə mbaa ñk̄i ntswe bu Yesu mu baGalilea wa aa ε?”

⁷⁰ Peta a tuu a nsi mi'i bo bits̄im̄, ñswonj mə, “Kaa mə s̄i ànnù yii mə o swonj aa z̄i.” ⁷¹ Peta à ghàà mē mùu ajanj aa, m̄fè'è ñghεε a ntsùbù'ù. À fè'è mē, ñgànjfà'ə yì m̄angyè yì d̄anj a b̄u ñyè yì, ñswonj a mbo bə bya mə bo bo le ntəə aa mə, “N̄u ghulà à gh̄irə ntswe bo Yesu mu Naaserə w̄a.”

⁷² Peta a ku'usè ñtuu, ñkaa nswonj mə, “Kaa mə s̄i n̄u ma wí z̄i.”

⁷³ Mu f̄ib̄anj̄tə à bù mē ñghèə ki bə, bə bya mə bo b̄i Peta le ntəə aa, b̄u ñswonj ghu mbo mə, “O l̄ò aà ñswonj mə kaa ò si ngǎnyəgənnù Yesu yì m̄'ɔ bə? M̄anj̄i yii mə o ghàà ghu aa, a d̄i'xi mə bu Yesu lo aa ad̄igè yì f̄ùrə.”

⁷⁴ Peta a lɔḡinè ñtigə ñkaa nswonjə ni mə, “Kaa mə s̄i n̄u yì z̄i. Bεε a bə yii mə mə swonjə aa ab̄anjənnù, Nwí ññj̄ ñd̄z̄z̄ a atu mə.”

Tsi'i maa noò ànkàgè a tɔŋè. ⁷⁵ Ànkàgè wâ à tɔŋ mâ, Peta a wa'atè ànnù ya yii mæ Yesu à ghìræ nswon ghu mbo aa mæ, "Mbɔŋ tâ ànkàgè à tɔŋ, le boŋ ò tùu mæ ghâ ñgàà ji tarè". À wà'atè mæ, mfe'e ñghèè ñyè'ə tsi'i a mbâ ànnù.

Àjàŋ yii mæ bî le ñghèè ni Yesu a nsi Pilato aà.

(Mk. 15.1; Lk. 23.1-3; Jn. 18.28-32)

27 Àbèè fù'ù mæ, bilii bi ñgǎŋmà'a Nwi bitsim a bò'ɔ ni bità bi ala'a bitsim bo boòntè a ntarɛtə ajàŋ yii mæ bo ka zwitə Yesu aà. ² Bô tãŋtè mæ m-manɔsə, ñkwerə mbô mi Yesu, ñlɔgə yi ñghèe mfa a mbo Pilato, mæ à le mbə Gûmnàà aà.

A ajàŋ yii mæ Judas à le ñkwo aà

³ Judas mæ à le mfèè Yesu aa, à yè mæ ajàŋ yii mæ bi swon mæ bi ka zwitə Yesu aà, ñtiɛ yi i sa'á yi, a lɔgè ìbàtə ñkabə silva jya mǐghum mi ntarə ñghèè mfa fu a mbo bilii bi ñgǎŋmà'a Nwi a bò'ɔ ni bità bi ala'a, ñswon a mbo bo mæ, ⁴ "Mè ghìrè ìbɛ ñlon mæ mè fèe ñú tighê mæ à ghìrè ànnù yí bi yí tsu aà!" Bo kwi'i ghu mbo mæ, "Ma ya a yə yi aa ni àkè? Á ka zi wô zi annù yii mæ ò ka ghìrè ni yu aà."

⁵ Judas a ma'á ñkabə ya a mûm ñdâmà'anwi, mfe'e ñghèè ñlɔŋə.

⁶ Bilii bi ñgǎŋmà'a Nwi bya bi bwèè ñkabə ya nswon mæ, "Nɔŋsə yì'ìnè à dɛ'i mæ kaa à sɛ ku'ùnè mæ tâ bɛ ləə ajàŋə ñkabə ma yú a mûm àbàa ñkabə ñdânwi ñlon mæ à ñi ñkabə àləə aà." ⁷ Bo swòŋ mæ laà aa, ñtswe a nsyè ñghàànə, ñlɔgə ñkabə ya ñghèè ñyuu adigə ñú m̀bɔɔ bantɔɔ ghu, tâ bɛ ka ntwiŋə ñi bɛgɛ ghu. ⁸ Nzi nywe'e sii, bi twonə adigə mayú aa ni Àdɛgə Aləə.

⁹ Ma yú ànnù a kɛ mfe'e mbòòntè ñi ànnù yii mæ ñgàŋntoò Nwi Yeremiah à le nswon aà, mæ, "Bi le ñlɔgə ìbàtə ñkabə silva jya mǐghum mi ntarə mæ bɔɔ bi baIsraël le ntarə mæ bi ka yi tu a atu yu ma wa aa, ¹⁰ ñghèè ñyuu adigə ñú m̀bɔɔ bantɔɔ ghu, tsi'í a ajàŋ yii mæ Mmà'àmbí à le nswonə a mbo mæ aà." †

Pilato à betə ñnnù a mbo Yesu

¹¹ Bilii bi ñgǎŋmà'a Nwi bya ni bɛ bità bi ala'a bya bo tigè ñlɔgə Yesu ñghèe ni ghu a nsi Gûmnàà. Gûmnàà a betə yi mæ, "Ò bə aa mfi baYuda aa ɛ?" Yesu a kwi'i mæ, "Ò swòŋ mæ!" ¹² Bilii bi ñgǎŋmà'a Nwi a bò'ɔ ni bità bi ala'a bo le niŋ ñnnù a nu Yesu a nsi Pilato. La Yesu a na'á waa bitsim.

¹³ Pilato a tigè mbetə ghu mbo mæ, "Ò si ndùu ñnnù jù mæ bi swonə ni mæ ò ghìrə aa yu'u?"

¹⁴ Ànnù a le mburə ntsya Gûmnàà tsi'ì tsa'ə a nyə mæ kaa Yesu à le ñwa'á ànnù yí tsu burə ñkwikwi'i bə aà.

À jàŋ yii mæ bi le ntsèrè mæ bî zwitə Yesu aà

(Mk. 15.2-5; Lk. 23.13-25; Jn. 18.28-38)

¹⁵ À le mbə nɔŋsə Gûmnàà mæ a yi mbə ñjwí Passa aa a fi'isè ñgàŋatsaŋ yi mfuùrè yii mæ bə le ñkɔŋ aa mfa a mbo bo. ¹⁶ Ma mùu noò ñgàŋatsaŋ yi m̀'ɔ à le ntswe a atsàŋ mæ bə bɛ ghà'atè bi le nzi yi, bi twonə nii ni Barabas. ¹⁷ Nnɔɔ bə bya bi ghòtè mæ aa, Pilato a betə waa mæ, "Nɛ kɔŋ mæ tâ mè fi'isə aa wò mfa a mbo bù, Barabas kə Yesu mæ bi twonə ni Àyɔ'ɔ Nwi aa ɛ?" ¹⁸ Pilato à le mbetə ma mùu ajàŋ aa, ñlon mæ à le nzi mæ à le ñghìrə àghè'ənə mæ tâ baYuda tswa Yesu ñzi mfa ghu mbo aà.

¹⁹ Pilato à tswè mæ a aləŋə nsa'a mɛsa'a, ñgwé yi a toò ñkɛ ghu nu mæ, "Si'i mbô mo wa a nu ñú wâ, ñlon mæ kaa à sɛ annù yí tsu fãnsə aà. Mè swon laà aa ñlon mæ ñjèè yí m̀bɛ ñ ghìrə ñle gha sii a ñgaa yu."

²⁰ Lâ bilii bi ñgǎŋmà'a Nwi a bò'ɔ ni bità bi ala'a bi totə bə bya mæ tâ bɛ betə Pilato tâ fi'isə Barabas tã tâ bɛ baŋnə nzwitə Yesu. ²¹ Gûmnàà a bù ñku'usə mbetə waa mæ, "A tɛtɛ bə buà bi baa, ñi lɔɔ mæ tâ mè ma'atə aa ghuu?" Bo kwi'i bitsim mæ, tâ bɛ fi'isə Barabas.

²² Pilato a bù mbetə waa mæ, "Nɛ lɔɔ mæ tâ mè tigə ñghìrə aa mæ akə ni Yesu ghú mæ bi twonə ni Àyɔ'ɔ Nwi aa ɛ?" Bo tɔŋnə ñswon mæ, "Ta bɛ kweentə yi a ati bəŋnəbəŋnə."

²³ Pilato betə mæ, "Nɛ lɔɔ mæ bɛ kweentə yi aa a ya? Ànnù yí bi yii mæ à bù'ù aa à ñi àkè aa ɛ?" Lâ bo bù ñku'usə ntwonə ghaa bə ñi m̀tɛtɛ ñswon mæ tâ bɛ ghèe ñkwèentə Yesu.

²⁴ Pilato à le nyə mæ yu ghènsə aa nòò yì, ñki nzi mæ yu bə ghèè ñi m̀bɛl boŋ fɛkɔrè fi ka fè'è. Nswon bi zì ñi ñki, a si'ì m̀bô mi ghu a nsi bə bitsim, ñswon mæ, "Kaa àbô ya kaa a sɛ a ni àləə nu ñú ghú mæ ni lɔɔ a nsaansə aa tswè. A annù yii mæ ni lɔɔ a ñghìrə aa, a zi tsi'ì bù."

²⁵ Bə bitsim bi kwi'i mæ, "Nɛŋə, tâ àləə nù yi tâ kuu a atu bi'ì bo bɛ a atu bɔɔ bi'ì."

²⁶ Pilato a fi'isə Barabas mfa a mbo bo, ñghìrə bi ghɔɔ Yesu, a fâ yi mæ tâ bɛ tigə ñlɔgə ñghèè ñkweentə a ati bəŋnəbəŋnə.

Àjàŋ yii mæ bɛsogye le si wye ñi Yesu aà.

(Mk. 15.16-20; Jn. 19.2-3)

²⁷ Bɛsogye bi Pilato tigè ñlɔgə Yesu ñkuu ñghèe ni ghu a mûm ntwɔ'ɔ Gûmnàà (mæ bi le si twonə ni Praetorium aà), ñtwon bɛsogye bitsim bi zì ñghotə ghu nsí.

²⁸ Bo tswɔ'tə ìts'ə'è ji, ñlɔɔ ats'ə'è yí ghè'è boò ñwe'e ghu nù. ²⁹ Bi wè'è mæ, ñlɔɔ m̀ndigə mi ñjɔŋ ñjɔŋ mba'a tsò ats'ə'ətu nifɔ ñsosə ghu atú. Nki mfa ñkɛŋkà'á ghu abo yi mà'á. Ntigə ñwye nii nsigítə ñwo ghu nsi nswonə ni mæ, "O lɛlɛ lɛlɛ! Mfi baYuda à kɛ kwèl! À kwèl!" ³⁰ Bo le si kɛ ntsee ni m̀tɛwye ghu nu, ñkɛ ñghɔɔ ñi àtú yi ñi ñkɛŋkà'á yá. ³¹ Bɛsogye bya bi nàŋsə mæ ñwye yi laà aa,

† 27.10: Zech. 11.12-13; Yer. 32.6-9

ntsw'w atsà'è yí bagitè ya ghu nu, m̄bu n̄we'e jii itsà'è
jya fu ghu nu, ñtigè n̄lɔgè yí m̄ bo ghèe kwèèntè a ati
bàñnèbàñnè.

Àjàn̄ yii m̄ bi le ñkwèèntè Yesu a ati bàñnèbàñnè aà
(Mk. 15.21-32; Lk. 23.26-43; Jn. 19.17-27)

³² Bo kà m̄ aa ñgheè a m̄n̄jì, ñyè n̄j̄ baCerene yí
m̄w'w, ìkũm yí i b̄e Simon, ñtswa yí ni àdà'á m̄ tâ à be'e
ati bàñnèbàñnè Yesu yá. ³³ Bo ghèè m̄ ñywe'e wa
adigè yii bi le si twon̄ ni Golgota aa, (ñji'ì ìkũm ma ghù
i b̄e m̄, àdigè akweè atu n̄j̄) ³⁴ ñlɔw milù'ù m̄i bi le
m̄f̄r̄inè n̄ ãfù yii bi twon̄ ni gall aa m̄fa ghu m̄bo m̄
tâ no. Yesu a ywe'etè ñtuu yí a nnò.

³⁵ B̄isogyè bya kwèèntè yí a ati bàñnèbàñnè, m̄ma'a
ìb̄irè a nyè b̄è bii m̄ bi ka j̄i itsà'è j̄i jyá. ³⁶ Bi ghèrè m̄
làà aa, n̄tswè n̄syè ntigè m̄be nii. ³⁷ Bi le ñgwa'ànè an-
n̄ yii m̄ à le ñghèrè bi ññ̄ ìsa'a ghu nu aa m̄be wa
ati bàñnèbàñnè ghu atu m̄, "À ni Yesu, M̄f̄ b̄aYuda à
ghuà m̄." Ma yú a ãf̄i ni ànnù yii m̄ à le ñghèrè bi
kweèntè yí aà. ³⁸ Bi le ñk̄i ñkweentè b̄yèrè bi baa bo b̄i
Yesu, ñkweentè yí m̄f̄ùrè ghu m̄bèè a abo m̄à'á, ñk̄i
t̄igè ñkweentè yí m̄w'w ghu m̄bèè a abò ñkwàbè.

³⁹ B̄itsya bi m̄n̄jì bi le si wyè n̄ Yesu n̄sigè n̄ ñt̄u jyaa
n̄swon̄ ni ghu m̄bo m̄, ⁴⁰ "Wò yii m̄ ò le n̄swon̄ m̄ ò
ka sà'a ndàmà'anwi i bú b̄w fu a j̄m̄ njwi j̄i tarè aa,
yweensè itu ìb̄in̄ù gho lá. M̄bè a b̄è annù ññ̄koñ m̄ ò
ni Mu Nwì, ò sigè la fya atu ati bàñnèbàñnè bi'ì yá."

⁴¹ B̄il̄i bi ñgãñm̄à'a Nwì, bo b̄i ñgãñd̄i'ì n̄ñsè ni b̄it̄a
bi ala'a bo le ñk̄i ñywe n̄ Yesu tsi'ì m̄u ajàñ m̄, ⁴² "À
le si yweensè badàn, tâ wa'á ìb̄i n̄ yí yumb̄w̄ ts̄ts̄w̄
yweensè la tâ bi'inè yè. À ni yu yii m̄ à ni M̄f̄ b̄aIsrael
aà. Tâ à sigè la fii atu ati bàñnèbàñnè bon̄ bi'inè ka bii
annù yí. ⁴³ À le n̄niñ n̄swènt̄i'ì yí n̄ts̄im a m̄bo Nwì; tâ
Nwì à wa'á yí ts̄ts̄w̄ z̄i ñkwetè la, m̄ m̄bè a k̄w̄ yí. À
le m̄baa t̄e'è wa'á swon̄è ni m̄ yu ni Mu Nwì aa è?"

⁴⁴ B̄yèrè bya m̄ bi le ñkwèèntè waa bo aa, bo le si k̄i
m̄bagitè n̄ Yesu tsi'ì m̄u ajàñ.

Àjàn̄ yii m̄ Yesu à le ñkwo aà
(Mk. 14.33-41; Lk. 23.44-49; Jn. 19.28-30)

⁴⁵ Ìtugè i le m̄fii ñkusè ala'á ts̄im, ñlɔḡinè ni nòò ñsi'ì
nòò ñgheè nywe'e ni nòò nyèñ nòò. ⁴⁶ Nòò nyèñ nòò à
kà m̄ aa ñku'u, Yesu t̄w̄n̄è nyè'è n̄swon̄ m̄, "Eli, Eli,
lama sabachthani?" Ma la a b̄è m̄, "Nw̄iñḡw̄ ghà,
Nw̄iñḡw̄ ghà, ò mè'e gha aa a ya aa è?" †

⁴⁷ B̄è bya b̄i m̄w'w m̄ bi le nt̄èntè maa adigè aa bi
yu'u n̄swon̄ m̄ "N̄j̄ ghù a twon̄ aa Elijah." ⁴⁸ N̄j̄ yí m̄w'w
a t̄it̄i bo a burè ñgheè n̄l̄w̄ k̄unt̄sa n̄tsu ni m̄ilù'ù m̄i
tsè'è, ñsw'w n̄ ñk̄iñk̄à'á, ñk̄w'w m̄fa m̄ tâ Yesu à
no.

⁴⁹ Là bi m̄w'w bi swon̄ m̄ "yu'utè tâ bi'inè yè m̄ Elijah
à ka zi kwetè yí le."

⁵⁰ Yesu a bú ñku'usè ñgentè ñji yí ñyè'è m̄burè n̄ts̄i.

⁵¹ Maa nòò, àtsè'è ya yii m̄ a le ñkwàsè m̄m̄
ñdàmà'anwi aa, a le mbò'ònè a t̄it̄i, ñlɔḡinè a nd̄eñ
n̄sigè nywe'e a n̄syè, ìd̄igè i ts̄igènè, ìl̄ñs̄eñḡw̄'ì i
ba'ákè. ⁵² M̄isyè m̄i ña'akè b̄è bi Nwì b̄i ghà'atè m̄ bi
leè ñkwokè aa, bi b̄in̄è niwò. ⁵³ B̄è ma bú bi le m̄f̄'èkè
a m̄isyè, ñkuu ñgheè wa m̄m̄ ala'a yí làà, b̄è b̄i ghà'atè
bi yè waa a nòò yii m̄ Yesu à le nyweenè niwo aà.

⁵⁴ Àtu b̄isogyè ya bo b̄i b̄isogyè bya b̄its̄im m̄ bo le
n̄tswè m̄be n̄ Yesu aa, b̄ò yè m̄ a ajàñ yii m̄ ñsyè ì
ts̄iḡinè aa, a b̄w'w ni ñnnù ts̄im j̄i m̄ i le m̄f̄'è aa, ñb̄w'w
ni tswà waa, bo swon̄ m̄, "Tsi'ì ànnù ññ̄koñ, ñj̄ ghuà
à b̄è aa Mu Nwì."

⁵⁵ B̄angyè b̄i ghà'atè bi le tswè ghu, ñt̄è a sà'a
agha'a, ñlii. À le m̄bè b̄angyè ma bú m̄ bi le n̄l̄ò a
Galilea ñyon̄ n̄ Yesu, ñkwetè nii aà. ⁵⁶ A t̄it̄i b̄angyè
ma bú, Mary Magdalene, Mary ñdè b̄i Jems ni Joseph, a
b̄w'w ni ñdè b̄i b̄w bi Zebedee, bo le n̄tswè ghu.

Àjàn̄ yii m̄ bi le n̄twiñ Yesu aà
(Mt. 27.57-61; Lk. 23.50-56; Jn. 19.38-42)

⁵⁷ Nòò ñkwèf̄i à kù'ù m̄, ñḡañkabè yí m̄w'w, m̄ à le
n̄l̄ò a ala'a Arimathea, bi twon̄è ni Joseph, ñk̄i m̄bè
ñḡañḡèḡènnù Yesu yí m̄w'w aa, a z̄i ⁵⁸ ñgheè a m̄bèè Pi-
lato a m̄betè aku Yesu ya m̄ yu l̄ḡè i ghèe twiñ. Pila-
to a f̄à àdà'á m̄ tâ b̄i fa ghu m̄b̄. ⁵⁹ Joseph a t̄igè
ñgheè n̄l̄ḡè aku Yesu ya n̄l̄im n̄ ãtsè'è yí f̄ù'ù yí siḡinè
yí fii, ⁶⁰ ñgheè ññ̄ a m̄m̄ n̄syè ni n̄ fii nii m̄ à le n̄ton̄
a m̄m̄ àl̄ñs̄eñḡw̄'ì aà. À ññ̄ m̄ aa, ñt̄ii al̄ñs̄eñḡw̄'ì yí
m̄w'w n̄tsetè n̄ts̄u n̄syè nya ghu, ñtigè n̄l̄ò ñghèè yí.

⁶¹ Mary Magdalene ni Mary yí m̄w'w wa bo le n̄zi ñtswè
n̄lii ni n̄syè nyá.

Àjàn̄ yii m̄ bi le si be n̄syè ni Yesu aà

⁶² N̄j̄w̄ ñn̄ñs̄è ñjoo ñj̄w̄iñḡw̄ yí ñ tsyà m̄, àbèè a
fu'u, b̄il̄i bi ñgãñm̄à'a Nwì a b̄w'w ni baFarisai bo ghotè
ñgheè nyè Pilato, ⁶³ ñswon̄ ghu m̄bo m̄, "Taà, bi'ì
wa'atè m̄ nòò wa yii m̄ ñḡañm̄bwe'esè wa, m̄ à k̄i
swon̄ m̄ yu ni M̄f̄ b̄aIsrael à k̄i burè aa, à k̄i swon̄ m̄
yu ka b̄in̄è niwo a ññ̄m̄ njwi j̄i tarè. ⁶⁴ Bi'ì zi aa a n̄swon̄
a m̄bo wò m̄ tâ ò too b̄è tâ b̄i ghèe ñka m̄be n̄syè nya
a at̄u ñj̄w̄i j̄i tarè. Bi'ì swon̄ laà aa n̄l̄on̄ m̄ bi'ì b̄w'w m̄
ñḡañḡèḡènnù j̄i jya i ka z̄i yèrè akù yí ya ghèè ni yu i
b̄añnè t̄igè swon̄ a m̄bo b̄è m̄ à ywèèntè m̄ niwò.
M̄bè bo ghèrè ma m̄u ajàñ bon̄ àb̄añnènnù ma yú a
ka bàñnè bi'ì tsyàtè yí n̄tsyàmb̄iì yá." ⁶⁵ Pilato a swon̄ a
m̄bo bo m̄, "N̄i l̄ḡè b̄isogyè tâ b̄i ghèe ñka m̄be n̄syè
nyá." ⁶⁶ Bo fe'è ñgheè n̄s̄iñtè n̄syè nya ni m̄n̄jì yii m̄
m̄bè bi ña'a, bi z̄i, ñk̄i n̄l̄è b̄isogyè m̄ tâ b̄i ka m̄be.

Àjàn yii mə Yesu à le nyweenə ni n̄wo aà
(Mt. 28.1-8; Lk. 24.1-12; Jn. 20.1-10)

28 N̄jwīngòṅ ya ì t̄syà m̄, àbèè fu'u, a bə t̄si'i a t̄t̄-tugə t̄t̄tugə a n̄jwī yì n̄tsyàmb̄iil a m̄m̄ n̄gyà, Mary Magdalene, a b̄ò'c ni Mary yì m̄ò'c wa bo le mf̄è'è n̄gh̄e a lèntə n̄isyè ni Yesu nyā. ² N̄syè ì le n̄tsiḡinè t̄si'i n̄t̄t̄t̄, angel Nwì a lô a aburə n̄sigə n̄tii n̄gò'ò ya mə bi le ntsetə n̄isyè ni Yesu nya n̄i yù aa n̄l'ò'sə, n̄k'c n̄tswe ghu at̄. ³ N̄s̄i yì i le si n̄wàṅkè t̄s̄ mb̄əṅ yì n̄wà'akè, ìt̄-s̄'è ji i fu'ù t̄si'i f̄u'ù mə buu. ⁴ N̄i'c'c ni le n̄tswa b̄iso-gyè bya mə bi le si b̄e n̄isyè nya aa, bo t̄igə n̄tsiḡinə, m̄bəṅ n̄tigə t̄s̄ b̄iku bi b̄.

⁵ Angel wa a swon̄ a mbo b̄angyè bya mə, “N̄i tsuu ki b̄'c. M̄ zi mə ni l̄ò aa Yesu mə bi k̄ kwèntə yi atu ati b̄əṅb̄əṅ aà. ⁶ Wa kaa à s̄ faà mə t̄swé. À b̄in̄è m̄ a n̄wo t̄si'i wa ajàṅ mə à le n̄swon̄ aà. N̄i zi nyə ad̄igə yii mə à k̄ n̄ṅ ghu aà. ⁷ N̄i w̄əṅsə n̄gh̄è n̄swon̄ a mbo n̄ḡəṅȳəṅn̄n̄ ji mə wa à b̄in̄è m̄ n̄iw̄. À t̄syà mə a mb̄ii bo n̄gh̄e ni a Galilea. Bo b̄ə gh̄è b̄on̄ bo ka t̄igə yə yi ghu. N̄i ka n̄wa'atə ni ànn̄ ma yù mə m̄ swon̄ a mbo bù aà.”

⁸ M̄nt̄i mi b̄angyè bya mi le n̄luu ni n̄idorè, n̄i'c'c ni k̄ n̄tswa waa, bo f̄'è n̄tigə n̄khə gh̄è a n̄kè'èṅə a mbo n̄ḡəṅȳəṅn̄n̄ Yesu jya.

⁹ Yesu yumb̄on̄ a z̄i m̄boo b̄angyè bya, n̄tsà'atə waa. Bo z̄i n̄wo ghu n̄si, n̄tswa m̄k̄òr̄ə mi mm̄ii yi. ¹⁰ Yesu a swon̄ a mbo bo mə, “N̄i t̄see ki b̄'c. N̄i gh̄e n̄swon̄ a mbo b̄'c bi maà ba mə t̄a bo gh̄e a ala'a Galilea t̄a b̄i' bo boontə ghu.”

Àjàn yii mə baYuda bi le n̄tsweə àb̄əṅn̄n̄ n̄lon̄ ann̄
nyweenə Yesu ni n̄wo aà

¹¹ B̄angyè bya bi k̄ mə aa n̄gh̄e laa, b̄isogyè bya bi m̄'c bi k̄ n̄lo n̄kuu n̄gh̄e a m̄m̄ àla'a a n̄kè'èṅə ìnn̄ jyā t̄s̄im jii mə i f̄'e aa, a mbo b̄i'c bi n̄ḡəṅm̄'a Nwì.

¹² B̄i'c bi n̄ḡəṅm̄'a Nwì bya bo twon̄ b̄it̄a bi ala'a bo t̄swe a n̄syè n̄gh̄àànè, n̄l'c n̄kabə yì n̄gh̄à'atə m̄fa a mbo b̄isogyè bya ¹³ n̄swon̄ a mbo bo mə, “B̄e bi betə ghuu n̄ ànn̄, n̄i swon̄ mə, ‘B̄i'c k̄ si bwii aà bwii n̄-ḡəṅȳəṅn̄n̄ Yesu jya i z̄i n̄t̄ugə, n̄i n̄yərə aku yi yā.’ ¹⁴ Ḡūmn̄à à b̄ə t̄'e yuyu'u, wa bon̄ b̄i'c ka zi m̄ān̄ji yii mə b̄i'c ka t̄syà ghu i gh̄ir̄ə t̄a n̄gi'i yì t̄s̄ t̄a ì wa'a a nu bù kuu b̄.”

¹⁵ B̄isogyè bya bi kwèr̄ə n̄kabə ya n̄tigə n̄gh̄e n̄gh̄ir̄ə wa ajàṅ yii mə b̄i'c bya bi le n̄swon̄ aà. N̄zi nywe'e sii, baYuda bo burə ki b̄ii mə à ni ànn̄ yii mə a le mf̄è'è aà.

Àjàn yii mə Yesu à le z̄i n̄tsi'i n̄ḡəṅȳəṅn̄n̄ ji m̄fa n̄d̄i'i
yì n̄wè ya a mbo bo aà

¹⁶ N̄ḡəṅȳəṅn̄n̄ Yesu jya n̄gh̄um n̄tsò m̄'c i le mf̄è'è n̄gh̄e a ala'a Galilea wa a atu n̄ta'a mə Yesu à le mf̄iḡit̄ə mə t̄a bobo zi mb̄ònt̄ə ghu aà. ¹⁷ B̄ò yè m̄ Yesu aa, mm̄ii yi, ka mə kaa bo b̄i'c bi le wa'a b̄ii mə, t̄si'i a ann̄ n̄i'c'c, à ni Yesu aà. ¹⁸ Yesu a swon̄ a mbo bo mə, “Nwì à f̄à àd̄'a t̄s̄im a aburə bo bi a n̄syè a mbo m̄: ¹⁹ N̄i gh̄e l̄a a mbo n̄gwè'è mu n̄j̄ n̄ts̄im f̄aa a atu n̄syè, n̄gh̄ir̄ə waa t̄a bo t̄igə n̄ḡəṅȳəṅn̄n̄ j̄a; n̄ka mm̄urə n̄i waa a n̄ki n̄i'c'c Ta, n̄i yi Mu n̄i yi Azwì yì L̄à. ²⁰ N̄k̄i n̄d̄i'i n̄i waa mə t̄a bo ka nyu'u n̄k̄i n̄l̄ə n̄i n̄d̄i'i t̄s̄im jii mə m̄ k̄ fa a mbo bù aà. T̄a n̄i zi mə m̄ ka t̄swe a mbo bù a n̄ḡon̄ b̄in̄òò b̄i'c t̄s̄im i ywe'e a noò n̄l̄wì'f̄ m̄b̄i yù.”

Mark

ÑJÏ'INNÛ ANWÀ'ÀNƏ YÛ

A aḡwà'ànə yû aa a le ḡwà'ànə Jɔn Mark, mûḡwà'à, ḡù baYuda yii mə bi ghaa nlon ḡgaà yi a mum İfà'à 12.12 aà; ḡdè yi a bə Mary yii mə bɔɔ bi Kristo le si ghotə ghu nda ntsà'atə nı Nwı aà. À le mbə ḡgàḡkòrə Peta yii mə à le si twonə ni mû yi aà (1 Peta 5.13). Ma mùu ajàḡ mbə a tse bə mə â le nswon Peta ghu mbo nswon innù jii mə Yesu à le ḡḡhìrə ḡkì nswonə aa, Mark a tigə ḡḡwa'anə. Jɔn Mark à le ḡkii nyonə nı Paul bo Barnabas ḡkwetə nı waa a noð yii mə bo le ḡka ḡḡhèe a akòrə nitəə ni ifà'à yi ntsyàmbii aà (İfà'à 13.5), Barnabas a lɔgè yi a noð ḡḡim bo yu tigə ḡkarə a ḡgaà jii mɔ'ɔ (İfà'à 15.36-39). Kaa Mark à le ḡwa'à ḡù yı mɔ'ɔ a titii ḡḡḡyḡḡḡnnù Yesu jya nıḡhùm ḡtsò baa bə.

Ñtoo yi ḡsiginè yii mə Mark à le ḡwà'ànə aa i dı'ı nı Yesu tsò ḡù yi mə fà'à, ḡḡhìrə nı ḡnnù nı àdà'à bo bı mıdà'à. Bi yə nı àdà'à yi bo bı mıdà'à mii mə à le si fà'à ni muu aa a noð yii mə à le si dı'ı nı ḡnnù Nwı, ḡḡhurə nı bə, mfi'i nı ḡzwi jii bi a ato'o bə, ḡta nı ḡḡi'ı a nu bıdemon, ḡli'inə nı İfansənù bə. Mark à ḡwà'ànə ḡḡan Yesu aa a ni mánji yii i ḡhù'ütə, ḡḡhìrə mə bı ka nyə nı İfà'à yii mə à le si fà'à tsò ḡḡḡḡḡfà'à aa ntsyàtə ajàḡ yii mə à le mbə Ndı'ınnù aà. Yesu a twonə nı İbıinù yi ni Mu Nù, (yə Nji'i Mıḡhàà) İkùm yi mə i dı'ı ni mə, ka mə Kristo à le nzi tsò ḡmıtsòḡ a mùm ḡjyānu aa, à le mbə aa Mu Nwı, Àyɔ'ɔ Nwı wa mə bi le ḡkà'à mə à ka yı zı a nyweensə mbi aà. Ma nıḡhàa àḡwà'ànə Mark à nı àtii ya mə Yesu a swonə ghu mə Mu Nù à nı ḡḡḡḡfà'à yi àa yə ḡḡi'ı i fa ntswəntii yi i tsu'u atù bə ghu aà (10.45).

A mbo Mark, Ntoð Yesu yı Nsiginè i yə aa ḡù ḡtsim a nı ḡtswəntii yi tsimə: Yesu à le si swonə nı ḡnnù Nwı, Nıḡhàà ni ḡtswəntii nii ni fa İlòḡ ḡkwetə nii a mùm Àzwi, ḡdı'ıtə nii ḡkii nı'ətə nı ḡtii yi. Yesu à le si ḡhùrə mıḡhòɔ mı bə, ḡkwetə nı ḡḡḡḡfımə bo bı bii à yaa a mbonə aa, mfa nı mıji a mbo bo. Yesu à le si fi'i nı ḡzwi jii İbi a ato'o bə, ḡḡhìrə mıtsyē myaa mı laà, ḡtii waa i doritə. Mark a ḡwa'ànə mə ḡù ḡtsim yi mə à nıḡ ḡtii yi a nu Yesu, ḡmbii ntoo yi ḡsiginè ya aa, à ka yweenə, i tigə kii ḡhìrə nı ḡnnù jii wə jii mə Yesu yumbɔḡ à le si ḡhìrə aà (16.16-18).

Mark à zı ḡtswəntə ḡnnù, ḡdı'ı nı Yesu a ḡhìrə nı ḡnnù ḡtswa'atə, a yi nı'ə ni yuà, a danə a ni yı mɔ'ɔ, Àzwi Nwı a tintə nii a wāḡsə ḡḡhìrə nı ḡnnù ḡkhənə ghu, ḡywe'e noð yii mə à ka kɔ'ɔ ḡhèe mmanḡsə İfà'à yi a Yerusalem aà. A Yerusalem, Mark a lɔgè noð mfiḡitə ḡḡi'ı yii mə Yesu à yə ghu a mbo baYuda ni bıtsyàsə byaa a nsi mi'i Pilato, bi kweəntə yi a kwo mbù ḡyweenə, Taà yi a tigə mbu lɔgè yi ḡkɔ'ɔ ntswesə a mbèè nıkwèe yu nı mà'à, a ndı'ı àdà'à yi, ni nıḡha'a nii mə à kwèrə a nıḡm İfà'à yi mə à mənḡsə aà.

Bi yatə àḡwà'ànə yû aa laà:

1. Nı'əḡinə ḡtoo yi ḡsiginè yā 1.1-13
2. İfà'a Yesu a Galilea 1.14—9.50
3. Nı'ə a Galilea ḡkɔ'ɔ ḡḡhèe ni a Yerusalem 10.1-50
4. ḡḡyà yı ḡlwi'ınjım a Yerusalem bo bı maa mbèè àla'à 11.1—15.47
5. Ajàḡ mə Yesu à le nyweenə ni nıwo aà 16.1-8
6. Ajàḡ mə Mmà'àmbi à le ndı'ı İbıinù yi a mbo bə ḡtigə ḡkɔ'ɔ ḡḡhèe a aburə aà 16.9-20

Ajàḡ yii mə Jɔn ḡḡḡḡmùrə bə ḡkì le si swonə annù Nwı aà

(Mt. 3.1-12; Lk. 3.1-18; Jn. 1.19-28)

1 Ntoò yi ḡsiginè ḡlonə Yesu Kristo Mu Nwıḡḡḡḡ ḡ İ'əḡinə aa faà. ² Ntoò mə yû i İ'əḡinə aa tsi'ı a ajàḡ yii mə ḡḡḡḡntoð Nwı, Yesaiah à le ḡwà'ànə aà; “Nwı à swòḡ mə: ‘Yə nı, mə ka too ḡḡḡḡntoð ḡhà a mbii wə mə à ka nanḡsə mánji ḡhò.’ †

³ Nji ḡù yi mə a tɔḡḡə à nta'a mıwèè mıwèè ḡswonə ni mə:

‘Nı nanḡsə mánji Mmà'àmbı ḡnanḡsə İyàà jii tã i tsinə.’ † †

⁴ Ma mùu ajàḡ Jɔn ḡḡḡḡmùrə bə ḡkì a le ntigə nzi a nta'a mıwèè mıwèè ḡswonə nı ḡnnù Nwı ghu, ḡswonə ni a mbo bə mə bı bəḡkə mıntii myaa mma'atə İbı waa, ḡkwèrə ḡkì tã Nwı à li'inə İfansə ḡnnù jyaa.

† 1.2: Mal. 3.1 †† 1.3: Yes. 40.3

⁵ Bè bîtsîm le si fê'è ni a njò'c ala'a Yerusalem bo bî a mbù'u Yudea ntsîm ñghêe ni a mbèè Jôn, m̄bii ni ìfansè innù jyaa ghu mbo, a tigè m̄murè nî waa a ñkí Jordan.

⁶ Jôn à le si wê'e itsə'ə jii mə bi le nnaŋsə ni ìnòŋ naà yii mə bi twonə ni kamel aà; ñkii ñwê'e nî ìkō ñgùù, a atii yu, ñkurə nî ñgwèènè ñkii ñji ni nwu yì ñt'à. ⁷ À le si swonə ni mbo bè mə: "Ñù yì m'ò'c a yòŋə a ñjîm mə yii mə à k'ò'nə ntsyàtè ghâ, m̄bə a ajàn yii mə, tsi'ì m̄, kaa m̄ s̄ kù'ùnè a ntunə mfêe ñkîrə ibaamikòrê ji.

⁸ Mə murə ghuu aa tsi'í a ñki, lá yu à kà yì kî murə ghuu nî Àzwì yí Làà."

Àjàŋ yii mə Yesu à le ñkwèrə ñki Satan kî ñkwa'anə yì aà

(Mt. 3.13—4.11; Lk. 3.21-22; 4.1-3)

⁹ À le mbə tsi'ì maà noò Yesu a fê'è a Nazareth a mbù'u Galilea ñzi, Jôn a murè yì a ñkí Jordan. ¹⁰ Yesu à fê'è m̄ wa ñki ñghèə kî təə a nta'a, ñyə aburə a ña'anə, Àzwì Nwí a sigə ntəə ghu atu, mbə tsō bugirəm̄kuu. ¹¹ A sigə m̄ ñtəə ghu tu aa, ñji ì ló a aburə ñghaa nswonə mə: "Ò ni Mú ghà yì m̄bâŋnè yii mə m̄ ñkòŋə aà, mə naŋsə ndoritə nlonə ghô."

¹² Àzwì Nwí a burè ñlɔgə yì ñghêe ni ghu a nta'a miwèè miwèè. ¹³ À le ñghèè ñtswe wa a anta'a miwèè miwèè a t̄t̄t̄ nàà m̄tsə'ə ñjwi m̄ghum mi ñikwà, Satan kwa'anə yì. A nî ñjwi m̄ jù; baangel bi le nzi m̄fa'a ghu mbô.

Àjàŋ yii mə Yesu à le ntwonə Ngăŋkômbwè ji ñikwà aà

(Mt. 4.12-22; Lk. 4.14-15; 5.1-11)

¹⁴ Nòò wâ mə bi le ntswa Jôn nniŋ a andâsanə aa, Yesu à le nzi a Galilea ñswonə nî ñtoò Nwì yì ñsigìnə ghu. ¹⁵ À le si swonə ni mə: "Nòò à kù'ù m̄; ànnù nif̄ Nwí a tigə a abô. Nî bəŋkə m̄nt̄t̄ muu, m̄ma'atə ib̄ ghuu, mbii ntoo yì ñsigìnə yâ."

¹⁶ Yesu à kà m̄ aa ntsya a aghəŋə ñki miyaa Galilea, ñyə ñgăŋkômbwè ji baa, Simon bo mumaà yì Andrew, bo l̄ ñî m̄bwè nî àmbunjya. ¹⁷ Yesu a swonə a mbo bo mə, "Nî zi ñka nyonə nâà, m̄ ka ghîrə tâ nî tigə mbə ñgăŋko bə." ¹⁸ Bo kî ñghensə mmà'atə mbunjyâ jyaa jya ñyonə yì.

¹⁹ Bo bo kà m̄ aa ñghentə, a yê Jems mu Zebedee bo mumaà yì Jôn bo tswè a m̄m̄ àkàn'u'ù yaa, ñkêe nî m̄bunjyâ jyaa. ²⁰ À yè m̄ waa, m̄burə ntwonə waa, bo ma'atə taà wàà Zebedee wa m̄m̄ àkàn'u'ù bo bî ñgàŋəfà'â ji ñtigə nyonə nî Yesu.

Ñù yì m'ò'c yii mə à le ntswe nî àzwì yì bî aà

(Lk. 4.31-37)

²¹ Bo ló ñghêe ñkuu a ala'a Kapernaum. À bè mə ñjwîŋgòŋ Yesu a ghèè ñkuu a ndâŋghòtə ñlɔgìnə ñka ndí'í nî ànnù Nwí ghu. ²² Bè yerə ajàn yii mə à le si d̄'í'í ànnù Nwì aa, ñlonə mə à le si d̄'í'í waa aa tsō ñjù yii à

tswe nî àdà'à, kaa wa'à aa tsi'ì tsō ñgăŋnd̄'í'í nòŋsə d̄'í'í.

²³ Tsi'ì maà noò, ñù yì m'ò'c yii mə a le ntswe wa ndâŋghòtə ntswe nî àzwì yì bî aa, a tɔŋnè tsi'ì nî t̄t̄ m̄betə mə: ²⁴ "Ò tswe aa nî àkè bi'inè a Yesu mu Nazareth ? Ò zi aa a ntâ ñgí'í a nu bi'ì aa è? Wa m̄ zi ñjù yii mə ò ni ghu aà. Ò bə aa Yu wa yii mə à Laa m̄aŋsə, ñlo a mbo Nwì aà."

²⁵ La Yesu a wenè yì nswonə mə, "Kutə ntsù gho wâ, m̄fê'e ghu nù."

²⁶ Àzwì yì bî ya a tsigə ñù wa, ñyə'ə tsi'ì nî m̄t̄t̄ m̄fê'e ghu nù. ²⁷ Bè bîtsîm bii mə bi le ntswe wa nda aa bi yerè ñtigə mbetə nî waa bo ni bo mə: "Ma yuù ànnù a lo aà f̄è aa è? Àa ànnù yì fii yì m'ò'c mə a l̄ɔ nd̄'í'í aa è? A wenə nî ñzwì j̄i bî nî àdà'à, ñghîrə ì yu'unè nii!"

²⁸ Ñlɔgìnə maà noò ñgàn Yesu ì burə ñsɛɛnə a idigə tsim a mbù'ù àla'a Galilea.

Àjàŋ yii mə Yesu à le ñghùrə b̄ bî ghà'atə aà

(Mt. 8.14-17; Lk. 4.38-41)

²⁹ Yesu bo bî ñgăŋyəgənnù ji, Jems ni Jôn le mburə nlo ñghèè ñkuu a nda bî Simon bo Andrew. ³⁰ N̄ŋsə Simon à le nnòŋ a ñkuu ñghɔɔ ni fibà. Yesu à kùù m̄ bî burè ñswonə ghu mbô. ³¹ A ghèè ghu mbèè, ñtswa abô yì, ñjêe yì, m̄b̄insə. Fibà wa a burè m̄ma'atə yì, a b̄inè ñlɔɔ m̄ji mfa a mbo bo.

³² À bè mə a ñkwèf̄, a ni nòò ñtso nòò, bi lɔgə ñgàŋmighòò a b'ò'c ni bè bii mə bi le ntswe ni b̄idemon aa b̄itsîm ñzi ni bo a mbo Yesu. ³³ Bè b̄itsîm ma mùu ñj'ò'c àla'a bi le mburə m̄fê'e nzi ghotə wa ntsū ndà.

³⁴ Yesu à le mburə ghurə waa bii mə bi le si ghòò aa tsi'ì bî ghà'atə; bo le ntswe ni m̄ghòò tsi'ì ibəŋ ibəŋə. À le ñkí m̄f̄'í b̄idemon b̄i ghà'atə a ato'o bə, kaa wa'à ló m̄bii ni mə tâ demon wa yì tsù à ghaa, ñlonə mə bi le zi ñjù yii mə Yesu ni ghu aà; kaa Yesu yumboŋ kaa a wa'à b̄aŋnè ñlɔɔ mə tâ bo ghîrə tâ b̄e zi.

À àjàŋ yii mə Yesu à le nswonə annù Nwí a Galilea aà

(Lk. 4.42-44)

³⁵ Yesu à le nle m̄b̄inè m̄fê'e tsi'ì t̄t̄ugə t̄t̄ugə, nòò a burè nsa'atə mbɔŋ tâ àbèè fu'u, a ghèè a adigə yii mə kaa bè le wa'à ghu tswè aa a ntsà'atə Nwì ghu. ³⁶ Là Simon bo bî ñgàŋakòrê ji le m̄fê'è ñka nɔɔ yì nyonə.

³⁷ Bo yè m̄ yì, ñswonə mə: "Bè b̄itsîm bî l̄òò nòò!"

³⁸ A swonə a mbo bo mə: "Nî zi tâ bi'inè fê'e faà ñghêe ìla'a j̄i m'ò'c jii mə ì tswè ñkòòntè fàa a mbèè àla'a yua aà, tâ m̄ kî nswonə annù Nwì ghu, ñlonə mə a ni annu yii mə ma le nzi a ghîrə aa."

³⁹ A fê'è ñtigə ñkuu nî idigə tsim jii mə ì le ntswe a Galilea aa, ñswonə nî ànnu Nwì a ndâŋghotə, ñkii m̄f̄'í'í ni b̄idemom a ato'o bə.

À àjàn yii mæ Yesu à le nghùrè nù àkikwen aà

(Mt. 8.1-4; Lk. 5.12-16)

⁴⁰ Nù àkikwen yí m'ò'c à le nzi a mbèe Yesu ñswetə miku'utə mi ghu nsi, mbu'u mbo ghu mbo mæ tã à kwetə yi; ñswonə mæ: "Ò bæ kɔŋ boŋ ò ghírə nù yà i laà."

⁴¹ Yesu à le ŋko miñŋnə yí ñnāsə abò yi, m'ncwntə yi ghu nswonə mæ: "Mə kòŋê; tã nù yò ya laa!" ⁴² Àkikwen ya a le ŋki mburə ŋghesə nsigə ghu nù, nù yi ya i kɛ ñtigə nlaa. ⁴³ Yesu a tigə ñnanəsə ŋghaa ghu mbo tsi'i siginè ñswonə mæ tã à lo ŋghèè yi ⁴⁴ ŋki nswonə mæ: "Yə, ò gheɛ, ò tsuu annù tsu a mbo nù lɔ swonə, lã mbàŋnə ñghɛɛ ndi'i ibi nù gho a mbò ñgàŋmà'a Nwi, ñki mfa ayoo mma'anwi yii mæ Moses à le lèè aa, tã dɛ'i a mbo bə mæ nù yò i laà mæ." ⁴⁵ Lã nù wa a bāŋnə ñghɛɛ ŋka lensə ñf àjàn yii mæ Yesu à le nghùrè yi aa a mbo bə bɛtsimə, a tigə ñghírə a tsyānə a mbo Yesu mæ tã à bu ŋka ŋkuu ala'a yi tsu ñf nsi. Ma mùu àjàn, Yesu a tigə ñtswe tsi'i a idigə jii mæ bə le wa'à ghu tswe aà, bə tigə ñlo ni idigə idigə nzi ghu mbèè.

À àjàn yii mæ Yesu à le nghùrə mbwenkə aà

(Mt. 9.1-8; Lk. 5.17-26)

2 Njwi jì tsu le ŋghəə kɪ tɪsɪ Yesu a bũ mbifi fu a ala'a Kapernaum; à bii mæ bə burə ñlaansə mæ à kwèè mæ ñtswe a ndugə. ² Bə le nyu'u nzi ŋghotə a ntsūnda yii mæ Yesu à le ntswe ghu aà, mburə ŋgha'a nluu idigə, kaa àbwarə wa'à bù mbə a ntsya ŋkuu a mùm ndā. Yesu a tigə ñswonə ñf ànnu Nwi a mbo bo. ³ À kà mæ aa nswonə aa bæ bɪ m'c'c bi ñikwà bi be'è mbwenkə nzi ni ghu ghu mbò. ⁴ Tsɔ mæ kaa àbwarə a le ŋwa'ă wa ntsūnda tswe aa, bo le k'c'c a atunda, ñlɔbitə nnanəsə abù'ù ghu, a kə'ə àdɛgə ya yii mæ Yesu a le ntswe ghu aà. Bo màŋsə mæ ñlɔgə mbwenkə wa ñf ñkùù yii mæ bo le mbè'è ghu aa, ntsurisə wa ñf àbù'ù ñsigisə a nsi Yesu. ⁵ Yesu à yè mæ abiintii yii mæ bo le ntswe ni yu aa, ñswonə a mbo mbwènkə wa mæ: "Mù ghà, wa bi li'inə mæ ifansənù jò."

⁶ Ñgāŋndi'i nòŋsə jì m'c'c le ntswe ghu, ñtigə mbetə ni a mùm ñiti bo mæ: ⁷ "Nù ghù à tsyà aa la ŋka ŋghaa fàa àjàn aa ɛ? A ghàà laà mbəgítə aa Nwi! Kaa nù tsu kaa sɛ ghu tswe mæ mbə li'inə ifansənnù bə ntsyatə Nwi yuyu."

⁸ Yesu à le mburə ñghesə nzi innù ma jù mæ bi le si kwà'atə ni a atu bo aà, ŋwa'asə waa, mbetə mæ: "Ni kwa'atə ijāŋ innu ma jù a atu bù aa a ya aa ɛ? ⁹ A laà wāŋsə aa a nswonə a mbo mbwènkə ghuà mæ, 'mè li'inə ifansənnù jò,' kə mæ: 'Biiñə ñlɔgə ikuu gho wa ŋka ghèè noò le?' ¹⁰ Wa mæ kà dɛ'i a mbo bù mæ Mu Nù à tswe ñf àdà'ə fàa mbi a li'inə ifansənnù bə." À ghàà mæ laà aa ñtigə nswonə a mbo mbwènkə wa mæ:

¹¹ "Mə swonə a mbo wò, biiñə ñlɔgə ikuu gho wa ŋghèè gho a nda wò."

¹² Mbwènkə wa a biiñə, mburə ñlɔgə ikuu yi wa, ñtəə tsya mfɛ'è yi a nsi bə bya bɛtsim; a burə mbə tsi'i ànnù yí yɛyɛrə a mbo bo. Bo tigə ñgha'asə ñf Nwi ñswonə ni mæ, "Kaa bi'i leè wa'ă annù tsu laà yə!"

A àjàn yii mæ Yesu le ntwonə Levi aà

(Mt. 9.9-13; Lk. 5.27-32)

¹³ Yesu à le mbù ñghɛɛ fu a aghəŋə ŋki miyaa Galilea; àkùrə bə a zɪ ñkarisə yi, a tigə ñlɔgɪnə ŋka ndi'i waa.

¹⁴ À màŋsə mæ ñlo ŋka ŋghɛɛ wa aghəŋə ŋki, nyə ñgàŋkwɛrə bitāx, Levi, mu Alfeus a tswe a ndā ŋkwɛrə bitāx. Yesu a swonə ghu mbo mæ: "Zɪ ŋka nyonə nā." Levi a burə mbiiñə ñtigə nyonə nii.

¹⁵ À gha'ə a bɔ̀̀ mæ ñsa'atə, Yesu bo bɛ ñgāŋyəgənnù jì ghèè a nda Levi a nji ghu. Ñgāŋkwɛrə bitāx bo bə bɪ bɪ ghà'atə le si yonə Yesu maa noò. ¹⁶ Ñgāŋndi'i nònsə jì m'c'c jii mæ i le mbə baFarisai aa i le nyə a àjàn yii mæ Yesu le si jì bo bɛ ñgāŋkwɛrə bitāx bo bɛ bə bɪ bi aa, mbetə a mbo ñgāŋyəgənnù jì mæ: "Taà ghùù a jì bo bɛ ñjàn bə ma ju aa a ya ɛ?"

¹⁷ Yesu a yu'ù ànnù yii mæ bo le si ghàà aa, ñswonə mbo bo mæ: "Bə bii mæ bi tswe bitxi aa, kaa bi si dɔgítə lɔɔ, a dɔgítə aa a lɔɔ ŋgàŋmighɔ̀̀. Kaa mæ le wa'ə aa a ntwonə bə bii mæ ànnù yaa a tsinə aa zɪ, mæ le zɪ aa a ntwonə bə bɪ bɛ."

Ànnù ñlonə nsi'isə ibi nu tɛ jì

(Mt. 9.14-17; Lk. 5.33-39)

¹⁸ À le mbə maà nòò ñgāŋyəgənnù Jɔn bo bɛ baFarisai le si si'isə ibiinu waa ti jì ñtsa'atə ñf Nwi; bə bɪ m'c'c zɪ mbetə Yesu mæ: "Ñgāŋyəgənnu Jɔn bo bɛ jì baFarisai bi si'isə ibiinu ti jì ñtsa'atə ñf Nwi lã kaa bɔ̀̀ wa'ə ma mùu àjàn ghírə aa a ya aa ɛ?"

¹⁹ Yesu betə waa mæ: "Mbə bə bii mæ bi twonə waa a adigə niy'c'c bi tuu miji, ñsi'isə ibiinu waa ti jì, ñlii ñf ñdoo mùŋgèn wa yii mæ bo tswe ghu mbèè aa ɛ? Àjànə mæ ñdoo mùŋgèn wa à tswe bo bo aa, kaa mbə bo wa'ə miji tuu ñsi'isə ibiinu waa ti jì. ²⁰ Lã nòò yí m'c'c à tswe ghu mæ bi ka yi lɔgə ñdoo mùŋgèn wa ghèè ni ghu, maa noò, mbə bo tse bɔŋ tuu mijɛ, i si'isə ibiinu wa ti jì.

²¹ "Kaa mbə nù tsu wa'ə kà ñlɔgə asà'a atsə'ə yí fii a ŋkèè àtsə'ə yí lwèn ghu; mbə a ghírə ma mùu àjàn boŋ, àdɛgə ya mæ bi kɛɛ aa a ka bu sà'anə lɔ yi, tã àbà'a atsə'ə yí fii ya tã à yenə ñlò yi, mbəŋnə ñtigə niŋə abù'ù yi ghà'atə a ni atsə'ə yí lwèn yá. ²² A kɛ mbə ñgāŋgɛŋ mæ kaa mbə nù a wa'ə mɪl'ù'ù mɪ fii lɔgə ñniŋə ñf ñgùù mɪ l'ù'ù jì lwènə, à bə niŋ boŋ mɪl'ù'ù mya mɪ ka bwí ŋgùù jya, tã mɪl'ù'ù mya saa, tã ŋgùù jya kɪ mbi'i. Bi niŋ mɪl'ù'ù mɪ fii aa a ñf ŋgùù jì fii."

Àbetè ñlon njwíngdòhè

(Mt. 12.1-8; Lk. 6.1-5)

²³ Yesu bo bɛ ɔgǎnyægǎnnù jì lɛ sɪ tsyà a múm ñsòo ànsaŋ a njwíngdòh, bo kà mē aa tsya, ɔgǎnyægǎnnù jì i kà ñtií nfi ànsaŋ wa yì mɔ'ɔ ŋkurə. ²⁴ BaFarisai bfi mɔ'ɔ lɛ nyə, nswonɔ ghu mbo mə: “Yè, kaà sɛ ku'unè a ni nòhɔsè mə tã ɔgǎnyægǎnnù jo i ka ŋghirə laà, a njwíngdòhè.”

²⁵ Yesu a kwi'i a mbo bo mə: “Nɛ lɛè wa'à ànnù ya yii David lɛ ŋghirè aa twonɔ, wa noò yii mə à lɛ sɪ lɔɔ ayoo yì jì, a ajàŋ yii mə ñjì i lɛ yaŋə yì bo bɛ bə bi aa ɛ?”

²⁶ David à lɛ ŋkuu a ndàmà'anwì, a noò yii mə Abiata a lɛ mbə ɔgǎŋmà'a Nwi yì ñwè aa, ñkurə abaa Nwi, ñkɪ mfa yì mɔ'ɔ a mbo bə bii mə bo bo lɛ ntswe aà. Nɛ zi mə a ni nòhɔsè yì'inè mə a abaa mà yù aa mbə a kurə tsi'i ɔgǎŋəmà'a Nwi. [†]

²⁷ Yesu a lwì'isè ñswonɔ a mbo bo mə: “Bì lɛ lèè njwíngdòh aa nlonɔ bə, kaa bi lɛ ŋwa'à lèè aa mə tã njwíngdòh kà nsa'a nfi bə. ²⁸ Wa Mu Nyu a nfi Mmà'àmbfi yii a sa'a njwíngdòh aà.”

Àjàŋ yii mə Yesu à lɛ ghùrè ñù yii mə ñikwèè ni ni lɛ ŋkwo aà

(Mt. 12.9-14; Lk. 6.6-11)

3 Yesu à lɛ mbù ɔghɛɛ ŋkuu a ndāŋghòtə. Nù yì mɔ'ɔ à lɛ ntswe ghu mə ñikwèè ni lɛ ŋkwo. ² Bə bfi mɔ'ɔ lɛ ntswe ghu ñlɔɔ nfi ñnɛŋə ànnù a nu Yesu. Bo lɛ nnaŋsə ntigə nlii ni a nyə mə kə à ka ghùrə ñù wa a njwíngdòh lɛ. ³ Yesu à lɛ nswonɔ a mbo ñu wa mə ñikwèè ni lɛ ŋkwo aa mə: “Fè'ɛ nzi ntəə a mbii faà mə!” ⁴ À fè'ɛ mē ñzi ntəə, Yesu a bəŋ mbetə a mbo bo mə: “Nòhɔsè yì'inè a dɛ'i mə tã bɛ ka ŋghirə aa ibòŋ kə ibi a njwíngdòh aa ɛ? À bii mə bɛ yweensə ñù kə mə bɛ zwitə a njwíngdòh aa ɛ?”

À bètè mē laà aa kaa bo tswè wa'à kwè'è. ⁵ A lii waa ntsya ŋkarisə nfi afii mi'i, la mbàŋŋnè ñjəŋnə si'i nlonɔ mə bo lɛ ŋkii mfiñtií myaa aà; ñswonɔ a mbo ñù wa mə: “Sèntè ñikwèè nò.” A sèntè ñikwèè ni nya, ni burè ñtií. ⁶ BaFarisai bya bi biñnè mfi'ɛ wa ndāŋghòtə ŋghɛɛ bo bɛ bə bi Herod burè boontə a ntaŋə ajàŋ yii mə bo ka tsyà ghu zwitə yì aà.

Ñnɔɔ bə yii mə i lɛ nyòhè Yesu wa aghəŋə ŋkɪ miyaa aà

⁷ Yesu bo bɛ ɔgǎnyægǎnnù jì lɛ mfi'è ɔghɛɛ a ŋkɪ miyaa Galilea. Ñnɔɔ bə bfi ghà'à ɔgha'a bii mə bi lɛ nlo a Galilea bo bɛ a Yudea aa i burè mfi'ɛ ntigə nyonɔ nii. ⁸ Bfi mɔ'ɔ bi lo a Yerusalem, bi mɔ'ɔ bi fè'è a mbèè àla'a Idumia, bo bfi mɔ'ɔ bi lo a njii ŋkɪ Jordan, ñkɪ lo a mbèè àla'a Tai bo bɛ Sidon. Ñnɔɔ bə yì ɔghà'à ɔgha'a ma ghù i lɛ mfi'è nzi ghu mbèè aa nlonɔ mə bi lɛ nyu'u innù jii mə à lɛ sɪ ghìrè aà. ⁹ Yesu à yè mə nɔɔ bə wa i zì ñtigə mburə ɔgha'a bə si'i; a swonɔ a mbo ɔgǎnyægǎnnù jì

† 2.26: 1 Sam. 21.1-6

mə tã bɛ lɔɔ akànu'u mfa tã yù kuu ghu mum tã bə bya wa'à yì lo ñnɔrè. ¹⁰ À lɛ sɪ bə aa bonɔ à ghùrè mē bə bi burè ɔgha'a tsi'ɔ annù, ma yù a tigè ɔghirə mə tã ɔgǎŋmighlɔ tsim tigə nzwu nyonɔ ni a mmoɔntə yu.

¹¹ Bɛ mə ñzwì jì bi i yì nyə yì, i wò ghu nsi ntonɔ nswonɔ mə: “Ò ni Mu Nwi wà.”

¹² A bāŋnè ñswonɔ a mbo i ñkwantə mə tã bo tsuu lo ghìrè tã bɛ zi ñù yii mə yu ni ghu aà.

Àjàŋ yii mə Yesu à lɛ ntsɔ'ɔ ɔgǎŋtoò jì nighùm ñtsò baa aà

(Mt. 10.1-4; Lk. 6.12-16)

¹³ Yesu à lɛ ŋkɔ'ɔ ŋghɛɛ a atu nta'a, ñtwonɔ bə bii mə à lɛ nlo ntwonɔ aà; à twonɔ mē, bi tigè ñzi ghu mbèè. ¹⁴ À lɛ ntsɔ'ɔ bə nighùm ñtsò baa a tifi bo mə tã bo bo tswe, tã tã yù too waa a nswonɔ ànnù Nwi, ¹⁵ tã yù kɪ mfa ada'a a mbo bo a mfi'ɛ bɛdemon a ato'o bə.

¹⁶ Bə bii mə à lɛ ntsɔ'ɔ waa à lɛ mbə: Simon yii mə è lɛ mfa mfi'è'èsè mi ni Peta aà. ¹⁷ Jems ni mumaà yì jɔn, bɔɔ bi Zebedee bii mə Yesu à lɛ twonɔ ŋkɛ'ɛsə ni Boanarges, ñji'i ñkùm ma ghù i bə mə, “bɔɔ bi mbèhè.”

¹⁸ Andrew, ni Philip, ni Batolomeo, ni Mateo, ni Tomas, ni Jems mu Alfeus, ni Thadeus, ni Simon mu Kana. ¹⁹ A bɔ'ɔ ni Judas Iskariot mə lɛ mfi'è Yesu aà.

Àjàŋ mə bi lɛ nswonɔ mə Yesu à tswe ñi Beelzebul a ato'o yu aà

(Mt. 12.22-32; Lk. 11.14-23; 12.10)

Yesu à lɛ ntigə nlo ŋkwèɛ yì fu a ndùgə. ²⁰ À kwèè mē ŋkuu a nda, àkùrè bə a bù ɔghotə nzi ghu mbèè a tigè ñtsyanə ghu mbo bo bɛ ɔgǎnyægǎnnù jì a nji mù àyoo. ²¹ Ñgwè'è yì i lɛ nyu'u, mfi'ɛ nzi a ntswa yu nlonɔ mə bə lɛ sɪ tigə nswonɔ ni mə: “A baanə aà bāànə.”

²² Ñgǎŋdɛ'i nòhɔsè jii mə i lɛ nlo a Yerusalem ñsigə aa, i lɛ sɪ swonɔ nfi mə: “À tswe ñi Beelzebul a ato'o yu. A fi'i ñi ñzwì jì bfi a ato'o bə aa nfi àdà'a mfi'ɛ bɛdemon mà ghù.”

²³ Bfi kà mē aa nswonɔ laà aa, Yesu a twonɔ waa ɔghaa a mbo bo ni nighàà nfi nàà, mbetə waa mə: “Mbə Satan a bù mfi'ɛ Satan yumbɔŋ aa mə a kə aa ɛ?” ²⁴ Mbə àla'a a yàtè yì ñtswe itu itu, ñka nto nfi waa bo ni bo bonɔ mbə a tigè mbu ntəə aa la aa ɛ? ²⁵ Kə mbə ñda i yàtè yì ntswe ntsùtsù, ñtigə nto nfi waa bo ni bo bonɔ mbə i tigè mbu ntəə aa mə a kə aa ɛ? ²⁶ Ma la a bə mə, mbə Satan a biñnè ñka nto nfi ñgwè'è yì, ñja'a nda yì yumbɔŋ, bo tigè ñtswe ntsùtsù, bə bonɔ kaa mbə i wa'à təə, a bāŋnè ñlɔɔ aà mbò'ɔ ñkwè'è yì.

²⁷ A kfi mbə ɔgǎŋ ɔgǎŋ mə kaa mbə ñù tsu wa'à ghèè ŋkuu a nda ñù mfi'è, mfi'ɛ nda yì ti fùù ñtswa yì ŋkwè'è mbo fu'u nda yà.

²⁸ “Mə swonɔ a mbo bù tsi'ɔ annù nfiŋkonɔ mə mbə Nwi à tse li'inə ifansənnù bə tsi'i tsim bo bɛ mbəgìtə ntsim yii bi bəgìtə nii ghu aà. ²⁹ Lā ñù ñtsim yii mə à ghàa

nighàà mbəgītə Azwī Nwī yīi mə a laa mən̄sə ghu aa, kaa Nwī à ka yī wa'á íb̄i yī li'inə bē, ñloŋ mə à gh̄rə aà íb̄i yīi í lwi'i n̄ŋkəŋ aà.”³⁰ Yesu le nswəŋ ma m̄u ajàŋ aa nloŋ mə bo le swəŋ mə: “À tswe n̄ àzwī yī bī a ato'o yu.”

N̄dè b̄i Yesu n̄i b̄w̄ b̄i maà bī

(Mt. 12.46-50; Lk. 8.19-21)

³¹ N̄dè b̄i Yesu n̄i b̄w̄ b̄i maà bī bī mb̄āŋə le n̄zī ñtəə a abeɛ, ñtoo bē mə b̄i twəŋə yī. ³² N̄n̄d̄ b̄i le n̄tswe n̄tsya ŋkarisə yī; bī kuu nswəŋ ghu mbo mə: “N̄dè ghò bo b̄i b̄w̄ b̄i maà bo b̄i mb̄āŋə b̄i təə a abeɛ n̄w̄ n̄d̄.”

³³ Yesu a kwi'i mə: “N̄dè ghà n̄i b̄w̄ b̄i maà ba b̄i mb̄āŋə, à n̄i b̄w̄ aà ɛ?” ³⁴ Mb̄əŋkə yī, ñlii bē bya mə bī le n̄tswe n̄tsya ŋkarisə yī aa, ñswəŋ mə: “Àa ñdè ghà bo b̄i b̄w̄ b̄i maà ba b̄i mb̄āŋə buà mə! ³⁵ N̄u ñtsim̄ yīi mə a gh̄rə ann̄u yīi mə Taà ghà a l̄d̄ aa, à n̄i mumaà ghà yī mb̄āŋə bo mumaà ghà yī m̄āŋyè ñf̄ ñdè ghà.”

N̄ghàà n̄i n̄àà ñloŋə ŋgàŋmbwe'e ñjoo

(Mt. 13.1-9; Lk. 8.4-8)

4 À le mb̄u mb̄ə a ŋwi yī m̄w̄ Yesu a l̄ḡin̄ə ŋka d̄i'i ñf̄ ànn̄u a mbo b̄ə a mb̄ɛ ŋki m̄iyaa Galilea, ñn̄d̄ b̄i ñzī ŋkarisə yī mburə ŋgha'a ŋgha'a; a tigə ñk̄uu a m̄um̄ àkanu'u, ñkuntə ŋghɛ wa m̄um̄ ŋki, ñn̄d̄ b̄i bya ñ tigə mb̄āŋə n̄tswe a n̄ta'a wa aghəŋə ŋki.

² A d̄i'i ñf̄ ànn̄u jī ghà'atə a mbo bo ñf̄ m̄ighàà m̄i n̄ānaa, ñswəŋ a mbo bo mə: ³ “N̄u yī m̄w̄ à le ŋghɛ mbwe'e ñjoo ŋgwè'ɛ jī, ⁴ àkà m̄ə aa mbwe'e aa, ñjoo jya jī m̄w̄ ñ w̄ a nd̄m̄āŋjī, b̄is̄iŋ b̄i zī ñsyɛ ŋkurə. ⁵ Jī m̄w̄ ñ w̄ a adigə ñsyɛ yīi mə a le mb̄ə tsi'i ñḡw̄'ɛ ñḡw̄'ɛ, kaa ñsyɛ ñ wa'á ghu tswè ñgha'atə. ñjoo jya ñ w̄āŋsə ñtoo, ñloŋ mə kaa ñsyɛ yīi mə ñ le n̄tswe wa atu ñḡw̄'ɛ aa kaa ñ le ŋwa'á tsotə aà. ⁶ ñ t̄d̄ m̄ə, ñn̄d̄ a t̄d̄ m̄jī mya m̄i ȳrə, ñloŋ mə kaa m̄iŋḡəŋ myaa kaa m̄i le ŋwa'á a ñsyɛ tsotə aà. ⁷ ñjoo jī m̄w̄ ñ le w̄ a tit̄i k̄əŋk̄əŋ. ñ t̄d̄ m̄ə, k̄əŋk̄əŋ wa a k̄w̄ lim̄tə ŋkwerə ñ kwo, kaa ñ wa'á m̄in̄tə koonə. ⁸ ñjoo jya jī m̄w̄ ñ le n̄tigə ŋw̄ a adigə ñsyɛ yī siḡin̄ə, ŋk̄w̄ ñsensə ŋwè'ɛ ñ gha'atə: jī m̄w̄ koonə m̄b̄um̄ m̄ighum̄ m̄i n̄tarə, jī m̄w̄ koonə m̄ighum̄ m̄i nto'o, jī m̄w̄ koonə ñkh̄i yī f̄ūrə.”

⁹ Yesu à ghàà m̄ə m̄maŋsə, ñswəŋ mə: “N̄u yīi à tswə ñf̄ ñt̄ŋə aà t̄à à yu'u.”

N̄ji'i n̄ghàà n̄ya n̄i mə Yesu à le n̄naa aà

(Mt. 13.10-17; Lk. 8.9-10)

¹⁰ N̄d̄ yīi mə Yesu à b̄i m̄ə tswə tsi'i ȳu ȳu aa, b̄ə bya b̄i mə bo bo le n̄tswe a b̄w̄ ñf̄ ñḡəŋyeḡənn̄u jī jya ñgh̄um̄ ñtsò baa aa, b̄i zī ghu mb̄èè, mb̄etə yī mə t̄à à t̄w̄tə n̄ji'i n̄ghàà n̄ya mə à le n̄naa aa a mbo bo. ¹¹ B̄i b̄etə m̄ə aa, a swəŋ a mbo bo mə: “Nwī à fa m̄tsyè a mbo b̄u mə t̄à ñzī ann̄u yī àl̄'ɛsə ñloŋə ann̄u ñf̄ yī.

L̄a a ŋghɛ a ñi b̄ə b̄i mə b̄i s̄i a tit̄i b̄u tswə aa, b̄i yu'u ñnn̄u t̄s̄im̄ aa ñi ñghàà ñi n̄ānaa.

¹² “Ta bo n̄ŋsə ñlii ñlii, kaa wa'á ȳə;

ñn̄ŋsə yu'utə yu'utə, kaa wa'á b̄āŋə yu'u t̄à à laa a atu bo;

mb̄i'ɛ bo l̄o mb̄əŋkə m̄int̄i myaa t̄à t̄à Nwī à li'inə ifan-sənn̄u jyaa. † ”

Yesu à t̄w̄tə ñji'i n̄ghàà ñi n̄àà n̄ya ñloŋ ŋgàŋmbwe'e ñjoo w̄a

(Mt. 13.18-23; Lk. 8.11-15)

¹³ Yesu a betə a m̄bo bo mə: “N̄i s̄i ñji'i n̄ghàà ñi n̄ānaa ma n̄u zī aa ɛ? Mb̄ə ñi tuu ma nuu ñghàà yu'u boŋ mb̄ə ñi tigə ñtsya aa la mb̄w̄ zī ñji'i m̄ighàà m̄i n̄ānaa m̄i m̄w̄ aa ɛ? ¹⁴ ñḡəŋmbwe'e ñjoo w̄a a b̄ə aa ñghàà ñi Nwī. ¹⁵ B̄ə b̄i m̄w̄ b̄i b̄ə aa ts̄o ñjoo jya mə ñ le ŋw̄ a nd̄m̄āŋjī aà. A ŋghɛ ñi ma buu b̄ə, b̄i yī mb̄ə ñghàà ñi Nwī n̄ya a n̄ti bo aa, bo yu'u, l̄a Satan a bur̄ə ñzī m̄f̄i'ɛ n̄o ñi nu. ¹⁶ B̄ə b̄i m̄w̄ b̄i mb̄ə tsi'i ts̄o ñjoo jya mə ñ le ŋw̄ wa adigə ñsyɛ ñḡw̄'ɛ ñḡw̄'ɛ aà; ma buu b̄ə, b̄i yī nyu'u ann̄u Nwī ya aa, bo bur̄ə ñghesə ŋkwerə tsi'i ñi ñd̄orə. ¹⁷ A kuu a atu bo, l̄a kaa wa'á ñi m̄iŋḡəŋ tswè, ñghesə n̄tswa ntugitə tsi'i ñi mu àt̄i noò; b̄e mə ŋḡi'ɛ yī m̄f̄i'ɛ k̄ə b̄e b̄i l̄ḡin̄ə ŋka n̄ts̄w̄ ñf̄ àk̄or̄ə yaa ñloŋə ànn̄u Nwī ya aa, bo bur̄ə m̄b̄w̄ m̄ma'atə àb̄iint̄i yaa. ¹⁸ B̄ə b̄i m̄w̄ b̄i tigə k̄i mbu mb̄ə aa tsi'i ts̄o ñjoo jya mə ñ le ŋw̄ a tit̄i k̄əŋk̄əŋ aà. Ma buu b̄ə a ñi bya b̄i mə b̄i yī nyu'u ann̄u Nwī aa, ¹⁹ ann̄u n̄w̄ḡə nu ñloŋ ñjoo m̄bi j̄u, bo b̄i ànn̄u ŋk̄ŋ n̄tswe ñi ñkabar̄ə s̄i'ɛ s̄i'ɛ, k̄ə ann̄u nyè'ə ñjoo jī m̄w̄, ñnn̄u ma j̄u, ñ kuu a atu bo m̄fem̄ ñghàà n̄ya ñi kwo kaa wa'á m̄int̄ə koonə. ²⁰ L̄a b̄ə b̄i m̄w̄ tigə mb̄ə aa tsi'i ts̄o ñjoo jya mə b̄i le bwe'e wa ñf̄ adigə ñsyɛ yī siḡin̄ə ya aà. Ma buu b̄ə, b̄i yī nyu'u ñghàà ñi Nwī aa, bo b̄i ñl̄ə a atu bo, ñi tigə ñgh̄rə bo koonə m̄int̄ə; bo b̄i m̄w̄ b̄i koonə m̄int̄ə m̄ighum̄ m̄i n̄tarə, b̄i m̄w̄ b̄i koonə m̄ighum̄ m̄i nto'o, b̄i m̄w̄ tigə ñkoonə m̄int̄ə ñkh̄i yī f̄ūrə.”

L̄am̄ yīi mə b̄i kosə mb̄āŋə ŋkusə ñf̄ ànt̄d̄ aà

(Lk. 8.16-18)

²¹ Yesu b̄u mb̄etə waa mə: “B̄i yī ŋkosə l̄am̄ ñk̄uu ñi ghu a m̄um̄ nda aa b̄i ñŋə aa a m̄um̄ ànt̄d̄ ñkusə k̄ə b̄i t̄ɛ'ɛ aa a ñji'i ñk̄ū le? Tigə b̄i kosə l̄am̄ ñt̄ɛ'ɛ aa a atu at̄et̄ t̄à t̄à b̄i ka n̄n̄ŋsə nyə aa ɛ? ²² Kaà ànn̄u yī l̄ò'ɛsə yī tsu kaa a s̄i ghu tswè mə a ka yī wa'á f̄ɛ'ɛ ñyentə a ñsi m̄i'ɛ b̄ə. B̄i b̄ə l̄ò'ɛsə ann̄u boŋ a ka yī ya'a f̄ɛ'ɛ yentə a ñsi m̄i'ɛ b̄ə. ²³ N̄u yīi mə à tswə ñf̄ ñt̄ŋə a ŋka nyu'u ànn̄u aa t̄à à yu'u.” ²⁴ A b̄u ñswəŋ a mbo bo mə: “N̄i ka ñtsyəsə ñf̄ gh̄uu ñf̄ ànn̄u yīi mə ñi yu'u aà. F̄iḡə yīi mə ñi fa ñi a mbo b̄ə aa, à ñi f̄iḡə yīi b̄i ka k̄i k̄i fa ñi a mbo b̄u aà, ñ b̄u k̄u'ùsə. ²⁵ N̄u yīi mə à tswə ñf̄ ñjoo aa b̄i ka b̄u k̄u'ùsə t̄à à ku'usə n̄tswe ñf̄ ju t̄à ñ gha'atə. L̄a ñu yīi

† 4.12: Yes. 6.9-10 †† K̄ə “b̄i w̄o”

mê à sê nê àyoo tswê aa, bi ka bànḡnə bú kwera, i kwera kwere mú àyoo yii mə à tswə nî ghu aà."

Nìghàà nî nàà ḡlonḡ njoo jii mə bi bè aà

²⁶ Yesu a bú ḡswonḡ mə: "Ànnù nifḡ Nwí a bæ aa tsǒ mə ḡù a bwe'e njoo a múm ḡsòo yu aà. ²⁷ A yí mbwe'e njoo jya aa, a ghèè ḡtswe yí, ḡlè nncḡḡ nii, àbèè a fu'ù, a tigè ḡghèè ḡghìrè nî ḡnnù jii ḡi ḡi dàḡ; ḡjoo jya mə à bwè'è aa, i toò ḡk'w. Lâ kaa a wa'á ajànḡ yii mə ḡjoo jya i tsya mbḡḡ ki kwe k'w aa zí! ²⁸ ḡsye ya yii mə bi bwe'è ḡjoo jya ghu aa, i ghìrè nî mə tâ ì too. I loḡinə, i fi'isè ìyèḡḡ jii, ḡtoo mbərə nḡigè ḡk'w ḡkoonə mîntà mii mə mî burə ḡgha'atə aà. ²⁹ Bèe mə njoo jya i ḡi, bi tigè ḡghèè ḡkya, ḡlonḡ mə nòò mḡfù'u mḡji à kù'ù mə aà."

Nìghàà nî nàà ḡlonḡ aburə māghumə

(Mt. 13.31-32; Lk. 13.18-19)

³⁰ Yesu a bú ḡbetə mə: "Mbə bi bú mḡḡinə annù nifḡ Nwí aa nî àkə aa ε? Mbə bi'inə bú naa aa nuu nìghàà tā ghìrə à fè'e nlaa atu bè aa ε?" ³¹ Ànnù nifḡ Nwí a bæ aa tsǒ àbùrə māghum yii mə a burə ḡkə'ə nḡsyatə mbúm ḡjoò tsim jii mə bi bwe'e aà. ³² Lâ bi yii mbwe'e abùrə ati ma yú aa, a too ḡk'w, àti yii a tigè ḡmbarḡnə mḡfanḡ nḡsyatə ḡḡḡ ḡtí tsim jii mə bi bè aà. Bèe mə a k'w, ḡtaà jii i burə mḡfanḡkə mbə ajànḡ yii mə ḡmbə bḡsḡḡ bi tigè ḡzi ḡghùrè nî ḡdā jya ghu aà.

³³ Yesu à lè mbù ḡswonḡ annù Nwí a mbo bè nî mḡghàà mí nānaa mí ghà'atə tsǒ ma mú. À lè mburə nswonḡ ḡnnù jii ghà'atə, ḡyonḡ aa ajànḡ yii mə bè bya lè ḡkii ḡkḡḡ nî ḡyù'ù ànnù ya yii mə à lè sḡ swonḡ aà. ³⁴ Kaa à lè sḡ wa'á ànnù tsu a mbo bè ghaà tḡ nìghàà nî nānaa, lâ a yii mbù ḡmbii nḡswe tsi'i yù bo bḡ ḡ-ḡḡḡḡḡḡḡ jii jya aa, a bú ḡnanḡsə nḡ'wḡtə ḡji'i ḡnnù tsim a mbo bo.

Àjàḡ yii mə Yesu à lè ḡghìrè àfisè bḡrè aà

(Mt. 8.23-27; Lk. 8.22-25)

³⁵ À bè mə a kwéḡḡ tsi'i maa ḡjwi, Yesu a swonḡ a mbò ḡḡḡḡḡḡḡ jii mə: "Nì zì tā bi'inə too ḡki ghù ḡghèe fii ḡjii." ³⁶ ḡḡḡḡḡḡḡḡ jii jya i tigè ḡma'atə nncḡḡ bə wa wa aghəḡḡ ḡki ḡkūu ḡkwetə Yesu wa múm àkànu'u, ḡlcḡ yii bo bo tigè ḡtoo nî ḡki wā. ḡbanḡ jii ḡw'w i lè sḡ yòḡḡ nî waa. ³⁷ Bo kà mə aa nḡoo ḡghèe, àfisè yí tḡḡ ḡtḡi a loḡinə ḡka nḡsya, ḡmbe'e nî ḡkḡḡ ḡki ḡma'a wa múm àkànu'u; ḡki i kuu ḡḡigè ḡlcḡ ḡluu ghu mum. ³⁸ Lâ Yesu a bāḡḡḡ ḡncḡḡ yii wa ḡjḡm àkànu'u nḡḡisə atu yii nî pilò ḡmbwii nii; ḡḡḡḡḡḡḡḡ jii jya i ghèè ḡyə yii, ḡmbetə ghu mbo mə: "ḡdḡḡḡḡ, ò tswə kaa wa'á nî ḡho kwe'è! Ò sḡ zii mə ḡmbə bi'inə kwo fāa múm ḡki?"

³⁹ Bò bètə mə làà aa, Yesu a bḡḡḡ ḡwenə afisè ya, ḡswonḡ a mbo mḡyàà wa mə, "Kèntə! Tsu bú ki jù'ù!" Àfisè ya a burə ḡkèntə a nḡsya, ḡḡḡḡ i ḡmḡrə mə tük, ḡḡigè ḡghèe nî mə swee. ⁴⁰ Yesu a bəḡkə yii ḡghaa a

mbò ḡḡḡḡḡḡḡḡ jii jya mbetə mə, "Nî bḡ'w aa àkə? Nì sḡ nî àbiḡntḡ tswè aa ε?"

⁴¹ Nìbḡ'w nî burə ḡtswa waa si'i si'i, bo tigè ḡswonḡ bo nî bo mə, "Ghuà ḡù à lò aà fè? Yè nî àjàḡ yii mə tsi'i àfisè bo bḡ mḡyàà yu'unə nii!"

Àjàḡ yii mə Yesu à lè mḡfi'i ḡzwi jii bi a ato'o ḡù yí mḡ'w aà

(Mt. 8.28-34; Lk. 8.26-39)

5 Bo lè nḡoo ḡmḡ'è a ḡjii ḡki mḡyaa wa a mbèè àla'a Gerasenes. ² Yesu a fè'è mə wa múm àkànu'u ḡghèè ki təə, ḡù yí mḡ'w yii mə àzwi yí bi a lè nḡswe ghu ato'o aa, a lò a itu mḡsyè ḡmḡ'è nzi ḡtsitə yii. ³ ḡù ma ghù à lè sḡ tswə aa wa itu mḡsyè. A lè mburə nḡsyanə a mbo bè bḡtsim a nḡswā àbarə mə yú ḡkwerə nî mḡḡkḡrè ⁴ ḡlonḡ mə, a ḡḡaa jii ghà'atə, bè lè sḡ tswa nii, ḡkwerə nî mḡkòrə mi bo bḡ ḡmbò mi, kə ḡkḡ nḡḡḡ nî mḡka'a ghu mḡkòrə, lâ tsi'i a ḡḡḡḡ bḡnòò bḡtsim, a bāḡḡḡ ḡntentə nî mḡḡkḡrè mḡy, kə ḡkḡ mḡbatə nî mḡka'a mḡyā. Kaa ḡù tsù kaa à lè ḡwa'á nî mḡtḡḡ tswə nḡsyatə yii a ajànḡ yii mə mbə a tswā yii ḡghìrə mə tā à ḡe'esə nḡswe. ⁵ À lè sḡ karə wa itu mḡsyè bo bḡ a itu mḡnta'a, a si'inə bo bi a nḡtugè, ḡlwugə, ḡwatə nî nū yii nî ḡbà'a ḡḡ'w.

⁶ À yè mə Yesu a sà'a agha'a, ḡmburə ḡkḡḡ nzi ḡjwo ghu nsi ḡmii yii; ⁷ ḡncḡḡḡ nswonḡ mə, "Sḡ tswè aa nî àkə aa ε, Mu Nwḡḡḡḡ ḡk'w'ḡtsirə? Mə bu'ù ḡmbo a mbo wò nî ḡkūm Nwí, tsùu ḡḡi'i nu mə ló nḡḡ bə." ⁸ À lè ḡghàà ma múu ajànḡ aa ḡlonḡ mə Yesu à lè mḡdò ḡswonḡ mə, "Àzwi yí bḡ, fè'è ghu ato'o!"

⁹ Yesu a betə yii mə, "ḡkūm ghò nî wò?" A kwi'i mə, "ḡkūm ghà nî ḡncḡḡ ḡlonḡ mə bi'i burə gha'atə fāa a ato'o ḡù ghù." ¹⁰ A tigè ḡnanḡsə mbu'u mbo a mbo Yesu mə tā à tsuu waa ló furə tā bo fè'è maa ḡmbèè àla'a.

¹¹ À lè sḡ bæ aa àkàrə bḡ kwḡḡḡḡ a jii nî a mḡbḡḡ ḡmbaa maa adigə; ¹² ḡzwi jii bi jya i bu'ù ḡmbo a mbo Yesu ḡswonḡ mə, "Tsyàsə yii'ì tā bi'i kuu fii nu nàà jii mə." ¹³ Yesu a yu'u mbii; i tigè ḡmḡ'è wa nu ḡù wa ḡkūu wa nu nàà jya. Àkàrə bḡkwḡḡḡḡ ma yú a lè mbə tsǒ ḡtsù'ù jii baà. ḡzwi jya i kùu mə ghu nu aa, i tigè ḡmburə ḡlò ḡkḡḡ mə kàrə, ḡsigə mḡbḡḡ ḡmbaa ya, ḡsigə ḡwokə wa múm ḡki mḡyaa ḡkonḡ.

¹⁴ Bè bii mə bi lè sḡ jè'è nî naà jya aa, bo lò ḡmburə ḡkḡḡ ḡghèè ḡswonḡ a mbo bè a mún àla'a bo bi a afḡ. Bi tigè ḡmḡ'èkə nzi a nyə annù yii mə a lè mḡfè'è wa adigə aà.

¹⁵ Bò zii mə, ḡghèe a mbèe Yesu, ḡyə ḡù wa mə ḡzwi jii bi jya lè nḡswe ghu ato'o aa, a tswè ghu mbèè, ḡwè'è ḡt-sə'è jii, mḡtsyè mi mi kḡ ḡtswe ghu tsi'i mḡtsim, bi yè a kḡ ḡmbə tsi'i ḡù wa mə ḡncḡḡ ḡzwi jii bi jya i lè nḡswe ghu ato'o aà. Bi yè mə làà aa, nìbḡ'w nî tswā waa. ¹⁶ Bè bii mə bi lè nyə annù ma yú yii mə a lè mḡfè'è wa nu ḡù wa bo bḡ a nu nàà jya aa, bo lè sḡ tigè nswonḡ nî a mbo bè.

¹⁷ Bo lè sḡ tigè nḡsa'asə nî Yesu mə tā à ma'atə mbèè àla'a yàà ma ya ḡlò ḡghèe yii.

¹⁸ Yesu a lô ñka ñkuu a mûm àkànu'u mē yu ghèè yi; ñu wa mē ìzwì jî bi jya le ntswe ghu ato'o aa, a bu'u mbo ghu mbo mē tâ à ma'atē yi tâ yù ka nyoŋə nii.

¹⁹ Lâ Yesu a tuu, ñswon ghu mbo mē, “Kwēē ñghèē a ndùgè, a mbèē bē bō, ñswon annù yii mē Mmà'ambî à ghîrə a nu wò aà; a ajàn yii mē à ko milîŋnè ghò, ñk-wetə gho aà.”

²⁰ Yesu à swòŋ mē ghu mbo laà, a lô ñghèē ntigə nswonə ni annù yii mē Yesu à ghîrə ghu nu aa, a mbo bə wa mbù'u Dekapolis. Bə bi tsim yu'u, a burə mbə tsi'i ànnù yí yēyerə a mbo bo.

Àjàŋ yii mē Yesu à le ñghùrə mǎŋgyè wa mē à le mmòntə atsəŋə atsə'ə yi ñkí mbînsə mu Jairius yí mǎŋgyè a niwo aà
(Mt. 9.18-26; Lk. 8.40-56)

²¹ Yesu à bù mē ñtoo ñki wa a mûm àban ya ñghèē mfè'è a aghəŋə ñki, ñnòò bē i burə ñzi ñgha'a ñgha'a, ñtə ntsya ñkarisə yi. ²² Ñdî ñdā ñghòtə baIsrael maa adigə, ñkûm yi i bə Jairius, a kî ñzi yii ñgaa. À yè mē Yesu, ñwo ghu mikòrə, ²³ mbu'u mbo ghu mbo, ñswon mē, “Mûntsîrə mû ghà yí mǎŋgyè, a ghòò, ñtigə tsi'i a ñkwò. Zí nòŋsə mbò mo ghu nù tǎ tâ à fwetə ñtswe ntî.”

²⁴ À swòŋ mē laa, Yesu a yòŋ yi bo yu tigè ñghèē. Bo kà mē aa ñghèē aa, ñnòò bē yí wè i kî ñtigə nyoŋə nii, ñtsya ñkarisə yi, bo bo tigè ñghèē.

²⁵ Mǎŋgyè yí mò'ù à le ntswe a titî ñnòò bē wā. Àləə a le si zì ghu nù. À le si bə maa noò aa bon ñghòò ma nù ni tswè mē ghu nu ilòò ñghùm ñtsò baà. ²⁶ Le bon à yè mē ñgi'i ni ñghòò nya si'i si'i, ñghèē ni nu a mbèē bî-dogita bî ghà'atə, mbwesə ñkabə yii mē à le ntswe ni yu aa tsi'i ñtsimə. Kaa ñghòò nya ni wa'à tî, mbəŋnə ñkù'usə ñgha'atə ñ ghà'atə. ²⁷ Mǎŋgyè ma ghù à le nyu'u ñgàn ñlonə Yesu. À yè mē Yesu aa, ñtigə nyoŋə nii bo bî ñnòò wā, ñyon mfaatə ghu ñjîm, ñghesə abò yi mmòntə atsə'ə Yesu ghu. ²⁸ À le si wa'atə ni a mûm ñtî yu mē, “Mbə mē tē'è ñghensə mmòntə tsi'i ñtsə'ə ji bon mē ka tî ñghòò ma nù.”

²⁹ À mòntə mē aa, àləə ya a burə ñghesə ñkentə a nzi ghu nù. A kî mburə nzi a mûm ñtî yu mē ñghòò nya ni fwètə mē! ³⁰ Maa noò, Yesu a yə mē mîdà' à mî fē'è a nu yu; mbəŋkə yi, mbetə a mbò ñnòò bē wa mē le si yòŋə nii aa mē, “A ñtsə'ə ja aa a mòntə wò aa é?”

³¹ Ñgǎŋyègənnù ji i swon ghu mbo mē, “Ò yə mē ñnòò bē i ywu nyoŋə ñ ghò, mbù mbetə ni mē ñtsə'ə jo aà mòntə wò le aa a ya?”

³² Yesu a ku'usə ñlii ñ bə bya tsi'i lii, mē yu ka yə ñu yii mē à mòntə yi aa le. ³³ Lâ mǎŋgyè wa à le mbəŋnə ñzi annù yii mē a ghîrə yi aà; ñtigə mfe'è nzi, nù yi i tigè mbenə ba'à bà'à ni ñb'w'c, a wò a ñji'i mikòrə Yesu, ñkē'enə innù tsim ghu mbò. ³⁴ Yesu a swon ghu mbo mē, “Mû ghà, wa àbîintî yo a ghîrə mē mē ta ò

tî. Tigə ñlò ñghèē gho la ñè mbòcnə, tâ ñghòò nya ñ fwetə.”

³⁵ À ghà mē a mbo mǎŋgyè wā ñghəə ki mǎŋsə, bə bî m'w' bi lô wa ndùgè ñdî ñdāŋghotə nzi nswon ghu mbo mē, “Wa mû ghò wā à kwò mē! O tigə mbu mfa ñ ñgi'i a mbo Taà ghù aa a ya?”

³⁶ Yesu a foonsə waa, ñswon a mbo ñdî ñdāŋghotə baIsrael wa mē, “Tsèe ki b'w'c bē, ñi tsi'i ñtî gho a nu mē.” ³⁷ À swòŋ mē maa ajàn, ñlo ñka ñghèē wa ndā ñdî wa, kaa wa'à bii mē tâ ñu tsù à bu nyòŋə yi ntsyatə Peta, ni Jems a b'w'c Jcn, muma bî Jems. ³⁸ Bo ghèè mē ñywe'e wa ndùgə ñdî ñdāŋghotə baIsrael wa, ñyè idigə i burə ñju'u tsi'i jù'ù, bə yə'ə, mburə mbo'o tsi'i ñtî. ³⁹ Yesu a kuu ñghèè a nda, mbetə a mbo bo mē, “Ni yə'ə aa àkə, ñghîrə idigə i tigə ñju'u laà? Wa kaa mu ghù kaa à sè aà kwò kwò! Wa a bwii aà bwii.”

⁴⁰ À swòŋ mē laa, bə bya bāŋnə ñka wye ñfi yí bə wyè. A furə waa tsi'i bîtsim mē tâ bî fē'ekə ñghèē a abeē. Mbəŋnə ñlògə ta bî mu wa bo bî ñdè yí a b'w'c bə bya mē bo bo le nzi aa, bo bo tigè ñkuu ñghèē wa adigə mē mu wa à le ñnòŋ ghu aà. ⁴¹ Bo kùu mē, a tswa ñk-wēē ni mu wa, ñswon ghu mbo mē, “Talita koumi,” a bə aa mē, “Mûntsîrə mumǎŋgyè, mē swòŋ a mbo wò mē tâ ò bînə ntəə a ñdəŋə.”

⁴² À swòŋ mē ma mùu ajàn, mumǎŋgyè wa a burə mbînə ñlò ñka ntəə ñkarə. (Ilò mu mē ghù i le mbə aa ñghùm ñtsò baà.) Bə bya bi lii ñyè, ànnù a burə ñtsya waa tsi'i tsyà.

⁴³ Yesu a swon a mbo bo ñkwantə mē tâ bo tsuu ló ghîrə tâ ñu tsù à zi; ñki nswon mē tâ bo l'w' ayoo mfa a mbo mu wa tâ à ji.

Àjàŋ yii mē bi le ntuu Yesu a Nazareth aà
(Mt. 13.53-58; Lk. 4.16-30)

6 Yesu bo bî ñgǎŋyègənnù ji bo le ñlò maa adigə ñtigə mfe'è ñghèē a Nazareth, a ala'a bo. ² À bə mē a ñwîŋŋòŋ a ghèè a ndāŋghotə, ñka ñdî' i ñfi ànnù Nwî ghu, a ki mburə mbə tsi'i ànnù yí yēyerə a mbo bə bî ghà'atə bii mē bi le ntswe ghu aa a nyu'ù ànnù yii mē à le si dî'è aà. Bo le si tigə mbetə bo ni bo mē, “Mbā ghù à l'gə yulà ànnù aa fə le? Mulà mîtsyè ghu atu mî lo aa fə? Yə ñ innù jî wè jî wè jii mē a ghîrə aà! ³ À sî kabindà wa à ghuà bə, là' à yu wa mē à ni mu Mary ñki mbə, muma bî Jems, ni Joses a b'w'c Judas ni Simon aa é? B'w'c bi maà bi bî bāŋgyè bî sî faà a titî bî' inə kî ntswe é?” Bò swòŋ mē laa, ñtigə ntuu yi.

⁴ Yesu a swon a mbo bo mē, “Bi ghu'usə ñgàŋntoò Nwî a idigə tsim, lâ kaa wa'à nii a ala'a bo, kə a ñgwè'è yu, kə a ndùgə yu bāŋnə ghu'usə.” ⁵ Tsò mē a le ntigə mbə maa ajàn aa, kaa à le ñwa'ə innù jî yēyerə jî ghà'atə ghu ghîrə ñtsyatə ajàn yii mē à le ñnòŋsə mbò mî a atù ñgàŋmighòò mbùmtə jî tsu, ñghurə waa.

⁶ Àjàŋ yii mē bə bi ala'a bi bi le ñwa'ə ñfi àbîintî tswè aa, a le mburə ntsya Yesu tsi'i tsyà.

Àjàn yii mə Yesu à le ntoo ngǎnyəgǎnnu ji a abeə aà
(Mt. 10.5-15; Lk. 9.1-6)

À le ntigə nlo ŋka karə ñdî'i nî ànnu Nwî a ila'a ji mɔ'ɔ jii mə i le ntswe wa mbèè àla'a bo aà. ⁷ Yesu à le ntwoŋ ngǎnyəgǎnnu ji jya nìghùm ñtsò baa, ñlɔgìnə ŋka ntoo nî waa bi baa bi baà; ñmfa ada'a mbo bo mə ta bo ka mfi'i nî izwi jî bi a ato'o bə. ⁸ Nswon a mbo bo mə beə bo ti ghèe, bo tsuu àyoo tsu lɔ lɔgè, ñtsyatə itî jyaa. Nswon mə tâ bo tsuu abaa kə abàà lɔ lɔgè; ñtsuu ŋkabə a abàà bo lɔ nìŋə bə. ⁹ Nswon mə mbə bo tse we'e ibaa mikòrə, lâ kaa wa'ă itsə'ə ji baa lɔ ñmma'a bə. ¹⁰ A bû ñswon a mbo bo mə, "Bee nî ghèe ŋkuu a nda yii mə nî kuu ghu aa, nî tswé ghu nywe'e a noò yii mə ni ka mà'atə a adigə ma ya lɔ ghèè aà. ¹¹ Bee nî ghèe a adigə yî tsu, beə mə bə bii mə bi tswé ghu aa, bi tsuu ghuu kwerə, ñtuu a nyu'ù ànnu yii mə ni swonə aa, nî ma'atə waa, nlo ghuu. Bee mə nî ti fè'è maa adigə, nî bu'utə àbìrə yii mə a tswé a mikòrə bu aà, tã tâ à bə alènsə a ajàn mə bo tuu ghuu aà."

¹² Bo tigè ñmfe'e ngħèè ŋka nswonə ni mbo bə mə tâ bo bəŋkə mîntî myaa, ñmma'atə ibî waa. ¹³ Bo le mfi'i izwi jî bi jî ghà'atə a ato'o bə, ñyɔ'ɔ ŋkànighɔɔ jî ghà'atə ni mighurə, ñghurə waa.

Àjàn yii mə Jon Ngàŋmùrə bə ŋkì à le ŋkwo aà
(Mt. 14.1-12; Lk. 9.7-9)

¹⁴ Mfɔ Herod à le nyu'u ma juu ànnu, ñlon mə à le si bə aa bon bə bî ghà'atə bi burə mə nzi Yesu. Bə bî mɔ'ɔ bi le si tigə nswonə nî mə, "À ni Jon Ngàŋmùrə bə ŋkì mə à bù mə mbîinə niwô. À nî annu yii mə a ghîrə mə tâ à tswé ni mîdà'ə a ngħîrə ànnu jî yeyerə ma jû ghu aà."

¹⁵ Lâ, bə bî mɔ'ɔ bi bāŋnə ñswonə ni mə, "À ni ngàŋntoo Nwî, Elijah." Bî mɔ'ɔ bi swonə ni mə, "À ni ngàŋntoo Nwî tsò ngǎntoo Nwî ji mbii mbii jyâ." ¹⁶ Lâ Herod à yù'ù mə aa, ñswon yii ngaa mə, "Jon wa mə mə le ŋkwyé atû yi aa, à bîinə mə niwô." ¹⁷ À le ti bə maa noò aa le bon Herod à zwiə mə Jon. À le ngħîrə bi tswā Jon, ñkwerə nniŋ a ndātsan nlonə Herodias, ñgwe mumaà yi Philip, yii mə à le ŋkwerə aà. ¹⁸ Jon à le ŋka ghaantə nî Herod, ñswon ghu mbo mə, "Ò lɔgə ngwe mumaà ghò laa kaa a wa'ə kù'ùnə a ni nɔŋsə."

¹⁹ Tsò mə Jon à le si ghàà ma mûu ajàn aa, Herodias à le si lwisə nî ñtɔŋ ghu nû, ñlɔ nî mǎnji yii mə mbə yu tsyā ghu nzwitə yi, kaa wa'ə zî, ²⁰ ñlon mə Herod à le si bɔ'ɔ nî Jon, ñzi mə Jon à le mbə ŋû Nwî, ànnu yi a tsinə. À le ntigə nɔgə yi nɔ'ɔsə mə tâ ànnu tsu tsuu yi lɔ ghîrə. À le si doritə a ngɔŋ bîndò bîtsim a yu'ù ànnu yii mə Jon à le si swonə aà, ka mə a yi nyu'u, a wa'ə nî ànnu yii mə yu ka ghîrə aa kî kan aà.

²¹ Lâ a yî mbə ni a njwi yi mɔ'ɔ, Herodias a tswé nî àbwarə a ngħîrə ànnu ya yii mə à le si tɛ'e nɔɔ ni a ngħîrə

aà. Mfɔ Herod à le ghîrə àdinə a mbo bîkûm bi bo bî bîtamândoo bi, ni bə bî wè bî wè bii mə bi le ntswe a ala'a Galilea aà, ñlon mə à le mbə njwî ñjwé yi aà. ²² Mu Herodias yî mǎngyè à le ŋkuu zi nnaŋsə mben ikòò tsi'ì sigìnə, nû Herod bo bî yi bə bya bii mə à le ntwoŋə aa, i nnaŋsə m̄bɔŋ bɔŋ. Mfɔ Herod a swon a mbo mumǎngyè wa mə, "Betə ayoo yii mə ò kɔŋ aa a mbo mə, bon mə ka fa a mbo wò." ²³ Ntigə ŋkaa nswon ghu mbo mə, "Ayoo yii mə ò betə a mbo mə aa bon mə ka ya'a fa, ò bə tɛ'e kɔŋ bə mbèè àla'ə yà yî ñfùurə bon mə ka kî fa tsi'ì fà."

²⁴ À swon mə laà aa, mumǎngyè wa a fe'e ñghèe mbetə ndè yi mə, "Mə betə akə ghu mbô?"

A kwi'i mə, "Betə atu Jon Ngàŋmùrə bə ŋkì."

²⁵ Mu wa a tigè ñmfe'e ngħèè tsi'ì nîntî, ñzi ŋkuu nswon a mbo m̄fɔ wa mə, "Mə lɔ mə ta ò fa atu Jon Ngàŋmùrə bə ŋkì a mûm akan, a mbo mə tsi'ì tsit-sɔŋə."

²⁶ A ajàn mə à bətə mə atu Jon laa, ma yû a ghîrə mə tâ nû m̄fɔ Herod i burə mbi'i bi'i. Lâ, mbə yii mə à le mfòò mbii a mbo mumǎngyè wa a nsi bə bya bii mə à le ntwoŋə aa, à le nɔɔ a ngħîrə tsi'ì wa ajàn mə à le ŋkà'ə mə yu ka ghîrə aà. ²⁷ Mfɔ wa a tigè mburə ntoo ŋû sogyè yî mɔ'ɔ a titî bii mə bi le si be nî yi aa, ñswon mə tâ à ghèe nzi nî atu Jon. A ghèe ñkwye atu yi a ndāt-san, ²⁸ ñlɔgə ñniŋ a mûm akan nzi ñmfa a mbo mumǎngyè wā. A tigè ñlɔgə ngħèè ñmfa a mbô ñdè yi.

²⁹ Ngǎnyəgǎnnu Jon, i yù'ù mə, ñtigə nzi nɔgə akû Jon ñtigə ngħèe twiŋə.

Àjàn yii mə Yesu à le nje'e bə ñtsù'ù ji ntaà aà
(Mt. 14.13-21; Lk. 9.10-17; Jn. 6.1-14)

³⁰ Ngǎntoo Yesu jya i le mbî ñswon ngɔŋ ànnu tsim jii mə bo le ngħîrə ñkì ndi'i aa ghu mbô. ³¹ Bə bî ghà'atə le si burə ŋkuu ŋkî mfe'e, a ghîrə mə tâ Yesu bo bî ngǎnyəgǎnnu ji wa'ə ni nòò a nji mû àyoo burə ntswe tswé. Yesu a tigè ñswon a mbo ngǎnyəgǎnnu ji mə, "Nî zi bi'inə ghèe a adigə yii mə mbə bi'inə tswé ghu tsi'ì bi'inə tã mîntə." ³² À swon mə laà bo bo tigè ñlo ngħèè ŋkuu a mûm àkànu'u ntoo ngħèe a adigə yii mə kaa bə sî ghu tswé aa tã tswé ghu tsi'ì bo bo.

³³ Lâ bə bî ghà'atə le nyə ajàn yii mə bo le nɔ ñka ngħèe aà, ñzi bə bii mə bo ni bu aà, mburə mfe'ekə a mikurə mikurə, ñkhə ntsyā mbii ñghèe ntswe wa adigə mə bî Yesu le ŋka ngħèe ghu aa, mbon tə bo zi ŋkuu ghu. ³⁴ Yesu à tòò mə ñka mfe'e wa mûm àkànu'u, nyə akùrə bə a tswé wa aghəŋə ŋkì mburə ngħa'a ngħa'a; a ko mǎŋŋnə wàà si'i si'i, nlon mə bə bya bi le ntswe tsò mbinjèrə jii mə kaa i sî nî ntsèè tswé aà. À le ntigə nɔgìnə ŋka ñdî'i waa nî ànnu jî ghà'atə. ³⁵ Ngǎnyəgǎnnu Yesu jya i yə mə nòò à ghèè mə, ñtigə ntsya ñzi ñswon ghu mbo mə, "Adigə yû à nî adigə yii mə kaa bə sî ghu tswé, nòò à kî mə ñghèe ngħèè; ³⁶ ghîrə tə bə bû

gheε waa, ta t̄a bo gheε ηkuu a if̄i bo bi a mumè ila'a jii i tswe faa mbèè àdìgè, ñyuu mijj ghu njj.

³⁷ L̄a Yesu a b̄aηnè ηkwi'i a mbo bo m̄a, "N̄i l̄o ayoo mfa t̄a bo j̄i."

À swòη m̄a laa, bo betè yi m̄a, "O l̄o m̄a t̄a bi'i nan̄sə n̄l̄ogə b̄ifran̄cs n̄tsù'u ηkh̄i ji baa † ηghεε nyuu tsi'i àbaa ni yù ta jε'ε b̄è b̄u ghu aa ε?"

³⁸ A b̄u ñswon̄ a mbo bo m̄a, "N̄i gheε nlentè m̄a n̄i tswe n̄i ìbaa ji s̄əgə lε?" Bo gheε nlentè, mb̄i ñswon̄ ghu mbo m̄a bo tswe n̄i ìbaa aa ji n̄taà, ab̄o'c ni m̄bwè mi mbaa.

³⁹ Yesu a t̄igè ñswon̄ a mbo bo m̄a t̄a bo ghotè b̄è bya ηgh̄irè t̄a bo tswe a ìbwen ìbwen, a atu ηgèè. ⁴⁰ Bè bya bi t̄igè ηghotè waa n̄tswetè a ìbwen ìbwen, ñtswe ni a abwen ȳi f̄uùrè ηkh̄i ȳi f̄uùrè, k̄ə m̄ighum mi n̄taà.

⁴¹ Yesu a l̄ogè ìbaa jya ji n̄taà n̄i m̄bwè mya mi mbaa, η̄ηentè at̄u yi a ndəη, ñlii aburə, mfa mbi'ikə a mbo Nw̄i, m̄batè ìbaa jya, m̄fa a mbo ηḡaηȳəḡənn̄u ji m̄a t̄a bo yatè a mbo b̄è byā. À lε ηki nyatè m̄bwè mya mi mbaa a mbo b̄è byā b̄itsim̄. ⁴² Bè b̄itsim̄ bi lε n̄ji nyurə. ⁴³ Bi lε ηghotè abugè ìbaa jya bo b̄i àb̄ugè m̄bwè mya m̄a bi lε nyatè aa, a lwensè ηkyè n̄igh̄um ñtsò baà. ⁴⁴ M̄b̄aηnè jii m̄a i lε ηkurə ìbaa jya aa, i lε m̄bè n̄tsù'u ji n̄taà.

Àjàη yii m̄a Yesu à lε ηka ntəə ni a atu ηki aà

(Mt. 14.22-33; Jn. 6.15-21)

⁴⁵ Yesu à lε mburə ηgh̄irə ηḡaηȳəḡənn̄u ji jya i b̄u ηkuu fu wa m̄um àbaη, ñtsya mb̄i ηka n̄too ηghεε a njii ηki a Betsaida. Bo k̄a m̄a aa n̄too ηghεε aa a swon̄ a mbo b̄è bya m̄a t̄a bo t̄igè n̄lo ηkwεεηkə waa. ⁴⁶ À f̄a m̄a filò fyaa, ηk̄o'c gheε a atu n̄ta'a a n̄tsà'atè Nw̄i ghu. ⁴⁷ Itugè lε mfii ηkwetè àk̄anu'u ya wa m̄um ηki; Yesu a b̄aηnè ñtswe a abεε wa atu n̄ta'a tsi'i yù yù. ⁴⁸ Nyə m̄a a lε n̄tsyànè a mbo ηḡaηȳəḡənn̄u ji jya a tii àbaη ya n̄loη m̄a àf̄isè a lε si t̄syà ñtii n̄i waa mb̄insə ni n̄j̄imè. À b̄è m̄a a ni n̄dò ηjwi a l̄o ηka ntəə wa atu ηki ñzi ni a mb̄εε bo. À lε ηka zi aa ηwa'atè ni m̄a yu ka z̄i kwaatè t̄syà yi a mb̄εε bo. ⁴⁹ L̄a ηḡaηȳəḡənn̄u ji jya i yè m̄a aj̄aη yii m̄a à lε si t̄ə n̄zi wa atu ηki aa, m̄m̄d̄ontè m̄a à lε m̄bè ηk̄u; m̄burə n̄t̄oηnə m̄bo'o tsi'i n̄i t̄t̄i, ⁵⁰ ñloη m̄a n̄b̄o'c lε n̄tswa waa.

L̄a Yesu a burè waηsə gh̄àà ñswon̄ a mbo bo m̄a, "Tswā n̄i n̄t̄i ghuu, ñtsuu ki b̄o'c b̄è, ñloη m̄a à ni m̄è aà." ⁵¹ À swòη m̄a laa, ηk̄o'c ηkuu wa m̄um àk̄anu'u, àf̄isè ya a kentè a n̄tsyā. A t̄igè m̄burə mb̄è tsi'i ànn̄u ȳi ȳȳerə a mbo ηḡaηȳəḡənn̄u ji jyā, ⁵² ñloη m̄a, kaa bo lε ηwa'a àñj̄i'ì ànn̄u ȳi ȳȳerə ȳi m̄o'c ya m̄a Yesu à lε ηgh̄irè aa z̄i, a aj̄aη yii m̄a a lε jε'ε b̄è bya n̄i ìbaa jya aà; bi lε mf̄i at̄u yaa!

† 200 denarii; denarius ȳi m̄f̄uùrè à lε m̄bè ηkabè ηḡaηāf̄ā'a a at̄u ηj̄w̄i.

Àjàη yii m̄a Yesu à lε ηgh̄urə ηḡaηm̄ighd̄d̄ a Gennesaret aà

(Mt. 14.34-36)

⁵³ Yesu bo bi ηḡaηȳəḡənn̄u ji bo lε n̄too ηki wa ηgh̄èè m̄f̄e'ε a Gennesaret, ñt̄iηnə ak̄anu'u ya a aghəηə ηki. ⁵⁴ Bo gh̄èsè m̄a ηgh̄əə ki f̄e'ε wa m̄um àk̄anu'u, b̄è burè ñyə Yesu ñzi. ⁵⁵ Bè lε si n̄tigè ηkh̄ənə ηkarə n̄i àla'a ya bo bi a mb̄u'ù ma yā ñtsim̄, ñl̄ogə n̄i ηḡaηm̄ighd̄d̄ jyaa, m̄be'e a ni m̄ik̄uù ñzi ni ju ghu mbo a n̄i ηḡoη id̄igə tsim̄ jii m̄a bi lε nyu'u m̄a Yesu à tswe ghu aà. ⁵⁶ A n̄i ηḡoη id̄igə tsim̄ jii m̄a Yesu à lε gh̄èè ghu aa, a ila'a, a m̄um ìla'a k̄ə a if̄i aa, b̄è bi lε si l̄ogè n̄i ηḡaηm̄ighd̄d̄ ñzi ni ju a ns̄aanə m̄itaa, m̄bu'u n̄i m̄bo ghu mbo m̄a t̄a à ma'atè t̄a ηḡaηm̄ighd̄d̄ jya i gh̄esə mb̄o myaa m̄m̄d̄ontè tsi'i àtsəη atsè'è yi. Ñḡoη b̄è b̄itsim̄ bii m̄a bi lε m̄m̄d̄ontè yi aa bo lε n̄t̄i.

Àjàη yii m̄a Yesu à lε wenə baFarisai n̄loη n̄oηsə b̄it̄a bi b̄it̄a byaa aà

(Mt. 15.1-9)

7 BaFarisai bo bi ηḡaηnd̄i'f̄i n̄oηsə j̄i m̄o'c jii m̄a i lε n̄lo a Yerusalem n̄zi aa, lε n̄zi ηghotè a mb̄εε Yesu. ² Bo bo tswè m̄a, bo yè ηḡaηȳəḡənn̄u Yesu j̄i m̄o'c i j̄i n̄i m̄bo m̄ii mi lε ηwa'a laa, ma la a b̄è m̄a kaa bo lε ηwa'ā mb̄o myaa si'i ñyoηə a aj̄aη yii m̄a baFarisai lε si l̄ò m̄a b̄i ka n̄si'i aà.

³ Ñloη m̄a kaa mb̄è baFarisai, bo bi baYuda b̄itsim̄ kaa mb̄è bo wa'a ji ti gh̄è m̄a bo si'i m̄b̄o myaa, ñyoηə aa ni n̄oηsə b̄it̄a bi b̄it̄a byaa. ⁴ Bεε m̄a bo yi ηki mb̄i a m̄itaa, kaa bo wa'a l̄o m̄bii n̄ji ti gh̄è m̄a bo si'i n̄u jyaa m̄a t̄a i laa. B̄in̄oηsə b̄i gh̄à'atè b̄i m̄o'c bi ki mbu tswe ghu m̄a bo lε si yòηə, tsi'i ts̄o ñn̄aηsə n̄si'f̄i ñd̄oη j̄i n̄o ghu, ni b̄ant̄d̄ bo b̄i ηjoo n̄n̄iη ηjoo jii bi nan̄sə n̄i at̄i bronze aà.

⁵ BaFarisai bya bo bi ηḡaηnd̄i'f̄i n̄oηsə jya b̄o yè m̄a laa aa, mbetə Yesu m̄a, "A gh̄ir̄è àk̄ə kaa ηḡaηȳəḡənn̄u j̄o wa'a n̄i n̄oηsə b̄it̄a bi b̄it̄a bi'i l̄èè, m̄baηnə n̄ji tsi'i t̄i si'i n̄i m̄b̄o myaa mi laa aa ε?"

⁶ A kwi'i m̄a, "Ñḡaηntoò Nw̄i Yesaiah à lε nyə aa tsi'i siḡinè η̄wà'ànə ann̄u yii m̄a Nw̄i à lε n̄swon̄ n̄loη ηgaa yùu aa, b̄u ηḡaηabagilè, m̄a,

'Bè buà, bi ghu'usə n̄i gha aa tsi'i n̄i ñghon̄ n̄tsū jyaa, l̄a m̄nt̄i myaa b̄aηnè ñtswe a nd̄isyà;

⁷ Bo mii n̄i gha laa tsi'i àd̄aηə àd̄aηə

ñloη m̄a bo b̄aηnè ñd̄i'f̄i b̄è b̄in̄oηsə bi b̄è ts̄o ñd̄i'f̄i jyā!

⁸ N̄i m̄a'atè ñd̄i'f̄i Nw̄i, m̄baηnə n̄tswa n̄oηsə b̄è a t̄iηnsè."

⁹ Yesu a b̄u ñswon̄ a mbo bo m̄a, "W̄a n̄i nan̄sə n̄zi a n̄tuu ñl̄èè ñd̄i'f̄i Nw̄i t̄a b̄aηnə ki l̄èè n̄i n̄oηsə gh̄uù!

¹⁰ Moses à lε n̄swon̄ a m̄a, 'Ka yu'unə taà gh̄o bo maà

†† 7.7: Yes. 29.13

gho.' † Njki mbu nswonj mə, 'Nù yii mə à bègìtə taà yi kě ndè yi aa, a ku'unə mə tâ bî zwitə yi.' ††11 Lâ nê bâñnə ñswonə nê yùu ñgaa mə mbə ñu a swonə a mbo taà yi kə ñdè yi mə, 'Wa àyoo yii mə bonj mə fa ñkwètə gho ghu aa a ni Corban,' (mala a bə mə mə fà mē a mbo Nwí) 12 bəə bonj kaa à sɛ nê ñkwètə taà yi, kě ndè yi bú ñtswe. 13 Ma mùu ajàn, nê bwesə aa ñghàà ni Nwí, ñlonə nŋsə ghùu yii mə ni dɛ'ɛ ni a mbo bə aà. Njki ñghirə nê ñnnù ji ghà'atə jì mɔ'ɔ jii mə i bə tsó ma jù aà."

Ñjoo jii mə i ghìrə ni mə tâ ñu tâ à tsuu laa aà
(Mt. 15.10-20)

14 Yesu a bú ñtwonj bə bya nswonj a mbo bo mə, "Bù bɛtsim nê yu'utə nê annù yii mə mə swonj aa, tâ à laa a atu bù. 15 Kaa àyoo yi tsu kaa a sɛ a abeɛ tswē mə mbə ñu a ji a kuu ñghìrə mə tâ à tsuu laa; lâ a ñu aa a bəñnə ñghirə nê ñnnù ji bɛ jii mə i lò ghu ato'o mfe'ɛ aa mē à tsuu laa. [16 Nù yii mə à tswe nê ñtŋnə a nyu'u annù aa, tâ à yu'u annù yii mə mə swonə aà."]

17 À mà'atə mē bə bya nlò ñkuu ñghɛɛ a mùm nda, ñ-gǎñyǎgəñnnù ji i betə ñj'i'ì ñghàà nê nānaa ma nù ghu mbô. 18 Bô bətə mē aa, a swonj a mbo bo mə, "Ma la a bə mə kaa nê sɛ yùu ñgaa kɛ nyu'u aa ɛ! Nê sɛ zi mə ayoo yii mə a lò bə a abeɛ ñkuu ni a nu ñu aa, kaa mbə a wa'à yi ghìrə mē à tsuu laa aa ɛ? 19 Nlonj mə kaa a sɛ aa ghu ntii kuu; a bəñnə ñkuu aa ghu ato'o, i kii bú tsyǎ mfè'ɛ fu." (Ma mùu ajàn à lɛ nswonj mə wa mɛjì mɛtsim mɛ laà, ñku'unə a njɛ.)

20 A bú ñswonj mə, "A ñu aa a sɛñ njoo jii mə i fè'ɛ ghu nù aà, ñghirə ni mə tâ à tsuu laa. 21 Nlonj mə ñnnù jì bɛ tsim i lò aa a mùm ntii ñu mfe'ɛ: Nwà'atə ñnnù jì bɛ, àn-nù ajirə, ìyərə, ñzwitə bə, ànnù mǎghàbə, 22 ñyà'ətə ñjoo bə; àbɛ'ɛntii, mbwè'èsə bə, ìbuurənnù, àghà'ənə, ñswòñ ñnnu jì bɛ a atu bə; ñjɛe nù, nê ñjɛntə ñnnù. 23 ñnnù jì bɛ mà jù tsi'ì tsim i lò aa a nu ñu, a mùm ntii yu, mfe'ɛ nsɛñ nê ñu, ñghirə ni mə tâ à tsuu laa."

Àbiintii mǎngyɛ baSirofonisia
(Mt. 15.21-28)

24 Yesu a lɛ nlò ñghɛɛ a mbɛ Tai bo Sidon. À ghèè mē ghu, ñkuu ntswe a mùm nda yi mɔ'ɔ, kaa wa'à lò mē tâ bə zi; lâ a bəñnə ñtsyanə a ñghirə mə tâ bɛ tsuu lõ zi. 25 Mǎngyɛ yí mɔ'ɔ yii mə mù yi yí mǎngyɛ à lɛ ntswe nê àzwì yí bɛ a ato'o yu aa, à lɛ nyu'u mə Yesu à tswe wa ndā. À yù'ù mē, mburə mfe'ɛ nzi a mbèe Yesu, ñwo ghu mikòrə. 26 Mǎngyɛ ma ghù à lɛ mbə mǎngyɛ Grikia, yii mə bɛ lɛ njwe aa a ala'a Sirofonisia. À wò mē a mikòrə Yesu aa, mbu'u mbo ghu mbo mə tâ à fi'ì azwì yí bɛ ya a ato'o mù yi wā. 27 Yesu a swonj ghu mbo mə, "Ləə tâ bɛ foo nje'ɛ bɔɔ ya'a, ñlonj mə kaa a sɛ ku'unə a nlògə àbaa bɔɔ mbəñnə mma'a a mbô mbù."

† 7.10: Exod. 20.12; Deut. 5.16 †† 7.10: Exod. 21.17

28 Lâ Mǎngyɛ wa a kwi'ì ghu mbo mə, "Njɛ, Mmà'àm-bí, lâ tsi'ì mbu jii mə i nŋnə a nji'ì àtətə aa, i kii mbwɛɛ nê ñnùgə abaa bɔɔ bya njɛ."

29 Yesu a tigə ñswonj ghu mbo mə, "Nlonj mə ò nǎñsə ñghàà ma mùu ajàn aa, tigə nlò ñghèè gho mbà. Wā demon wa a mà'atə mə mu ghò wā."

30 À yù'ù mē laà aa ntigə nlo mbɛ jii yì a ndùgə yu. À bɛ mē ñkuu a nda, nyə mu wa a nŋnə a ñkuu, lɛ bonj demon wa a fè'ɛ mē ghu ato'o.

Yesu À ghùrə àkwo atu yii mə a lɛ ñki mbə tì ghàà aà

31 Yesu a lɛ ntigə nlo wa mbù'ù àla'a Tai ñghɛɛ ntsya a ala'a Sidon, ñghɛɛ a ñki miyaa Galilea, ñlo ghu ñghɛɛ ntsya a mbù'ù àla'a Dekapolis. 32 À kà mē aa ntsya ghu, bɛ zì ni ñu yí mɔ'ɔ mə àtù yi a lɛ ñkwo, a kii mmi nê ñghàa kɛ kan, mbu'u mbo a mbo Yesu mə tâ à nŋñsə mbô mi ghu nu ñghùrə yi. 33 Bɛ swòñ mē laà aa, Yesu a lɔgə ñu wa bo yu mà'atə àkùrə bə ya ñghèè a adigə dǎñ, bo yu ghèè mē aa, a nŋnə bɛswɛbɛbo bɛ ghu itŋnə, ñtwutə mitwye a abo yu, mɔɔɔntə aləə ñu wa ghu; 34 ñjɛntə mi'ì mi ñka lii aburə, ñtsaa nù yi, ñswonj a mbo ñu wa mə, "Efata", ñswonj aa mə, "ña'anə!"

35 À swòñ mē laà aa, itŋnə ñu wa i burə ñña'anə, àləə yi a kɛ mburə mfɛɛnkə, a ghaà tsi'ì sigɛnə. 36 Yesu a swonj a mbo bə bya mə tâ bo tsuu a mbo ñu tsù lõ swonə. Lâ a yi nswonj mə tâ bo tsuu kɛ swonə aa, bo bəñnə ñku'usə ñghèè bə nê mbii a kè'ènə a mbo bə bɛ mɔ'ɔ. 37 Ànnù a lɛ mburə ntsya bə bɛtsim bii mə bɛ lɛ nyu'u aa, bo tigə ñswonj ni mə, "À fà'à mē mbuu ñnnù tsi'ì tsim, ñki nŋñsə mfa'a; ñkii ghìrə ni mə tâ ñkwotù ñ tigə nyu'u nê ñnnù, ñghirə ni mə tâ bɛtìghàà bɛ ghaa!"

Àjàñ yii Yesu à lɛ nje'ɛ bə ñtsù'ù ji ñkwà aà
(Mt. 15.32-39)

8 À lɛ mbə nê ñjwi mà jya, ñnnò bə i bú mboontə ghu mbèè. Kaa àyoo niji yi tsu kaa a lɛ ñwa'à a mbo bo tswè a njɛ. Yesu a twòñ ñgǎñyǎgəñnnù ji nswonj a mbo bo mə, 2 "Mə ko miññnə bə bú ñlonj mə bo tswè mē bi'ì bo tsɛtsɔñ njwi ji tarə kaa wa'à nê àyoo yi jɛ tswè aà. 3 Mbə mə swonj mə tâ bo lo ñghèèñkə a mla'a bo nê ñji bonj bo ka ghìrə ghèe wòkə a mǎñji, ñlonj mə bɛ mɔ'ɔ a tɛtɛ bo bɛ lo aa a sà'a agha'à aà."

4 Nǎñyǎgəñnnù ji jya i betə yi mə, "Mbə bɛ nŋñsə ñlɔgə abaa aa fə fàa atu nta'a miwèè miwèè a nje'ɛ ñdùù bə wā ghu aa ɛ?"

5 Yesu a betə waa mə, "Nê tswe nê ñkya abaa aa Ji sǎgə aa ɛ?"
Bo kwi'ì mə, "ji sàmbaà."

6 A tigə ñswonj mə tâ ñnnò bə wa ñ tswe a nsyɛ. Bɛ tswè mē, a lɔgə ñbaa jya ji sàmbaa, ñtsa'atə Nwí, mbatə mfa a mbô ñgǎñyǎgəñnnù ji jya mə ta bɛ yatə a mbo bə byā. 7 Bo lɛ ñki ntswe nê mbùmtə mbwè mɛ kà'əkə mɛ mɔ'ɔ; Yesu à nŋnə mə mbɔɔnə ghu, nswonj mə

tâ bi ŋki nyatə a mbo bə byā. ⁸ Bo le ŋji nyurə; bɛ bweɛ àbùgə miji ya, ìbà'a abaa jya bo bɛ ìsà'a mbwɛ jya, i luu nɛ ŋkyɛ ji sàmbaà. ⁹ Bə bya bɛtsim le mbə tsi'i tsɔ ntsù'u ji nɛkwà. ¹⁰ Yesu à le ntigə nswonə mə tâ bo lo ŋghɛ̀ŋkə waa, m̀burə ntigə ŋkuu a m̀m̀m̀ àkànu'u bo bɛ ŋgǎŋyɛgənnù ji ŋghɛ a mbù'u àla'a Dalamanuta.

À àjàŋ yii mə baFarisai bi le si lɔ̀ a nyɛ̀ àlɛ̀nsə aà

(Mt. 16.1-4)

¹¹ BaFarisai le nzi ntsi'i Yesu bo bo kà nswurə bo lɔ̀ ŋkwà'ànə yu, nswonə ghu mbo mə tâ à ghirə alɛ̀nsə yii mə a lo a aburə aa tâ dɛ'i mə Nwi à tswe bo yu. ¹² Bɔ swonə mə laà, a naŋsə nso nti yi, a tsaa nù yi, mbetə mə, "Bə bɛ bɛ lɔ̀ alɛ̀nsə aa a ya ε? Mə swonə a mbo bɛ tsi'i ànnù nɛkorə mə kaa mbə mə wa'ǎ alɛ̀nsə yɛ tsu a mbo bɛ bɛ faa ŋgù'u dɛ'ɛ."

¹³ À swonə mə laà, m̀ma'atə waa, mbu nlò ŋghɛ ŋkuu ji fu wa m̀m̀m̀ àkànu'u, ntoo ŋghɛ a njii ŋki.

M̀bɛ'ɛ̀ àbaà baFarisai bo bɛ yɛ Herod

(Mt. 16.5-12)

¹⁴ ŋgǎŋyɛgənnù Yesu jya i le nli'inə a nlɔ̀gə̀ àbaa; nyə mə bo le ntswe tsi'i nɛ àbaa yɛ fùrè wa m̀m̀m̀ àkànu'u. ¹⁵ Yesu a lɔ̀gɛ̀nə ŋka dɛ'itə nɛ waa nswonə ni mə, "Nɛ ka ntsyəsə nɛ ghuu, n̄tsee nɛ àtù yuu nlonə mbɛ'ɛ̀ àbaà baFarisai bo bɛ yɛ Herod."

¹⁶ Bo tɛgə̀ n̄lɔ̀gɛ̀nə ŋka ŋghaa bo ni bo, nswonə ni mə, "A swonə laa nlonə mə kaa bɛ'inə sɛ nɛ àbaa tswé aà."

¹⁷ Yesu à le nzi annù yii mə bo le si ghà aà, mbetə waa mə, "Nɛ bɛ ŋghaa àkə, m̀bu nswonə ni mə nɛ sɛ nɛ àbaa tswé aa ε? Nɛ burə tɛ zi, kə ŋyu'u tâ à laa a atu bɛ ε? A atù yuu laa a fɛ̀ àkə ε? ¹⁸ Nɛ tswe nɛ mi'i aa kaa wa'ǎ nɛ ìdɛ̀gə̀ yə aa ε? Kə nɛ si innù nɛ ìtɔ̀ŋnə juu yu'u le? Kə kaa nɛ si annù kii mbu ŋwa'atə le? ¹⁹ Mə kɛ bətə ìbaa jya ji ntaà m̀fa wa mbo bə bya ntsù'u ji ntaà aa nɛ bweɛ ìbà'a abaa jya i luu aa nɛ ŋkyɛ ji səgə aa ε?"

Bo swonə mə, "Nɛghùm ntsò baà."

²⁰ A bɛ mbetə waa mə, "Mə kɛ bətə ìbaa jya ji sàmbaa m̀fa wa mbo bə bya ntsù'u ji nɛkwà aa, nɛ ghotə ìbà'á ji i kɛ̀ n̄luu aa nɛ ŋkyɛ ji səgə aa ε?"

Bo kwi'i ghu mbo mə, "Ji sàmbaà."

²¹ A tɛgə̀ m̀bu mbetə waa mə, "Kaa nɛ wa'ǎ annù yɛ tsu ghu kɛ̀ n̄yɛgə̀ nzi aa ε?"

À àjàŋ yii mə Yesu à le ŋghùrə mfə'ənə a Bethsaida aà

²² Bo le nlò ŋghɛ a Bethsaida. Bo ghɛ̀ mə ŋkuu ghu, bə bɛ m̀w'c bi zi nɛ mfə'ənə ghu mbo, m̀bu'u mbo ghu mbo mə tâ à m̀w'ntə yi. ²³ A tswā àbo mfə'ənə wa, n̄lɔ̀gə̀ yi bo yu fɛ'ɛ wa m̀m̀m̀ àla'á. Bo yu fɛ'ɛ mə ŋghɛ, a tutə m̀twey ghu mi'i, n̄w'ntə mbo mi ghu, mbetə ghu mbo mə, "O yə ayoo yɛ tsu aa ε?"

²⁴ A ŋentə mi'i mi a n̄dəŋ, nswonə mə, "Mə yə bə, lâ bi bəŋnə m̀bə bə tsi'i tsɔ̀ itɛ̀ jii mə i təə ŋghɛ."

²⁵ Yesu a bɛ n̄w'ntə m̀bə mi ghu mi'i, n̄mfə'ənə wa a naŋsə n̄santə mi'i mi nlii ìdɛ̀gə̀ ghu, mi laa, a yə n̄joo tsim tsi'i sigənə. ²⁶ Yesu a swonə ghu mbo mə tâ à lo ŋkwɛ ghɛ yi a ndùgə yu, m̀bu nswonə ghu mbo mə, "Bɛ è tɛ kwɛ, è tsuu a m̀m̀m̀ àla'a bɛ kuu."

Àjàŋ yii mə Peta a le nswonə a ŋù yii mə Yesu à ni ghu aà

(Mt. 16.13-20; Lk. 9.18-21)

²⁷ Yesu à le mbù n̄lo bo bɛ ŋgǎŋyɛgənnù ji ŋka ŋghɛ a ìla'a Kaisaria a mbù'u Filippi. Bo kà mə aa ŋghɛ, a betə ŋgǎŋyɛgənnù ji mə, "Bə swonə ni mə mə bə aa wo aa ε?"

²⁸ Bo kwi'i ghu mbo mə, "Bə bɛ m̀w'c bɛ swonə ni mə è ni n̄w'ntə ŋgàŋmùrə bə ŋki, bɛ m̀w'c bɛ swonə ni mə è ni Elijah, bɛ m̀w'c bɛ swonə ni mə è ni ŋgàŋntoo Nwi yɛ m̀w'ntə."

²⁹ A bɛ mbetə waa mə, "Là nɛ swonə yuu ŋgaa mə mə laa mbə wo aa ε?"

Peta a kwi'i ghu mbo mə, "Ò ni Kristo, Ày'ò Nwi wā."

³⁰ Yesu a tɛgə̀ ŋkwantə waa, nswonə mə tâ bo tsuu a mbo ŋù tsù lɔ̀ swonə.

Àjàŋ yii mə Yesu à le ŋghàà nlonə ŋg'i yii yu ka yə i kwo aà

(Mt. 16.21-28; Lk. 9.22-27)

³¹ Yesu à le ntigə̀ n̄lɔ̀gɛ̀nə ŋka t'w'ntə a m̀bə ŋgǎŋyɛgənnù ji mə Mu Nù à tswe nɛ nyə m̀buu ŋg'i ji ghà'atə. Bɛtə bi ala'a ni bɛlɛ̀ bɛ ŋgǎŋmà'a Nwi, bo bɛ ŋgǎŋndɛ'ɛ̀ n̄w'ntə ka yɛ tuu yi. Bi ka yɛ zwitə yi, lâ tâ yu bu yweenə niwo a n̄jɛm n̄jwi ji tarə. ³² A le naŋsə nswonə ma yuù ànnù aa mə tâ à fɛ'ɛ n̄laa a atu bo. À swonə mə laà, Peta a lɔ̀gə̀ yi bo yu ghɛ̀ntə, a lɔ̀gɛ̀nə ŋka ŋghaantə nii. ³³ Là Yesu a bəŋkə yi nlii n̄jɛm, nyə ŋgǎŋyɛgənnù ji, ŋghaantə Peta, nswonə mə, "Tsyā m̀bɛ a n̄jɛm mə m̀bà, Satan! Nlonə mə kaa è si aa n̄jɛm Nwi təə, è bəŋnə n̄tə a n̄jɛm bə."

³⁴ Yesu à le ntigə̀ twonə n̄n̄lɔ̀gɛ̀nə bə bya a b'w'ntə nɛ ŋgǎŋyɛgənnù ji bi zɛ̀ ghu mbɛɛ, a swonə a mbo bo mə, "M̀bə ŋù tsù à ka n̄w'ntə a ŋka nyonə a n̄jɛm mə, à tuu ìbɛ̀ nù yi, m̀bɛ'ɛ̀ ati bəŋnə bəŋnə yi ŋka yonə n̄a. ³⁵ Nlonə mə ŋù n̄tsim yii mə a lɔ̀ a nyweensə ìbɛ̀n̄u yi aa, à ka bəŋnə bwe; lâ ŋù n̄tsim yii mə a lɔ̀ a mbwɛ̀ ìbɛ̀n̄u yi nlonə ŋkwitù gha aa, kə nlonə ntoo yɛ n̄sigɛ̀nə ya aa, a ka bəŋnə nyweensə. ³⁶ M̀bə a kwetə ŋù tsù aa nɛ àkə mə m̀bə a tswe nɛ m̀bi yɛ n̄tsim m̀bəŋnə m̀bwe n̄tswɛ̀ntɛ̀ yɛ aa ε? ³⁷ Kə m̀bə ŋù a fa aa àkə ŋkwensə n̄tswɛ̀ntɛ̀ yɛ ghu aa ε? ³⁸ M̀bə ŋù tsù à ka n̄dirə atu nlonə ŋgaa yə, kə nlonə ànnù yii mə mə swonə aa, a titɛ̀ bə bɛ fàa ŋgù'u m̀bi yu mə i tuu Nwi, bo bɛ n̄w'ntə ni bə bɛ bɛ bɛ bɛ innù jɛ̀ bi aa, bonə Mu Nù à ka yɛ kɛ̀ dɛ̀rə nɛ àtu nlonə ŋgaa yɛ a noò yii mə à ka yɛ bɛ̀ bɛ̀ a m̀m̀m̀ n̄gha'a ni Taà yɛ bo bɛ baangel bii mə bi laa m̀m̀m̀n̄sə aà."

9 Yesu a bû ñswonj a mbo mæ, “Mê swonj a mbo bù tsi'i ànnù nî ñkonj mæ bè bî m'w'c bi tswè faà mæ kaa bo ka yî wa'à kwo ti ghæ mæ bo yè mê ànnù nifî Nwî a zî tsi'i nî àdà'à.”

Àjànj yii mæ Yesu à lè mbænkæ yi ntigæ ñjweenæ aà
(Mt. 17.1-13; Lk. 9.28-39)

2 Ñjwi i tsiyà mê ji nto'o, Yesu a lɔgè Peta, ni Jems, a b'w'c ni Jon bo bo k'w'c ñghèè a atu nta'a yî syâ yî m'w'c, ñtswè ghu tsi'i bo bo. Nû yî i bænkæ a nsi bo, 3 ãtsè'ê ji i bænkæ ñtigæ ñjweenæ tsi'i ñwèènè, ñtigæ mfu'u ni mæ buu, mfu'u ntsyatè ajànj yii mæ mbæ ñj tsù fàa mbi a ghîrè ãtsè'ê i kâ mfu'u aà. 4 Ñgãjyægènnù ji jya i yê Elijah bo Moses bo zî ñka ñghaanæ bo bî Yesu. 5 Peta à yè mê laà, ñswonj a mbo Yesu mæ, “Rabbi, a b'w'c mæ bi'inè tswè faà aà. Tâ bi'i ghuræ mîntàn mi ntarè, tâ yî fùurè ã tswè a mbo wò, yî m'w'c ã tswè a mbo Moses, tâ yî m'w'c ã tigæ ntswe a mbo Elijah.” 6 Peta à lè nswonj ma mùu ajànj aa nlonj mæ ñb'w'c ni lè nnañsæ ntswa waa, kaa a wa'a annù yii mæ mbæ yu swonj aa bù ñzi.

7 Bo ghè mæ kî yè mbà'à i fè'è ñkusæ waa, ñji ñj i fè'è wa mûm mbà'à ñswonj mæ, “À ni Mû ghà yî mbâñjè yii mæ mè kònj aa à ghulà; ñi ka nyu'unæ nii.” 8 Bo yù'ù mæ ñji ya aa, ñkarikæ waa, ñlii idigæ, la kaa wa'à ñj dån bû ñyæ ntsyatè Yesu yii mæ à lè ntswe bo bo aà.

9 Bô lò mê wa atu nta'a ñka nsigæ, Yesu a swonj a mbo bo mæ tâ bo tsuu annù ya mæ bo ghîræ nyæ aa, a mbo ñj tsù ló swonj bê, ñywe'e a ni nòò wa yii mæ Mu Ñj à ka yî yweenæ ni ñwò aà.

10 Bo lè nyu'u annù ya mæ Yesu à lè nswonj aa, a kî ñtigæ nlwi'i tsi'i a mbo bo. Lâ bo lè mbâñjè ñtigæ mbetæ ñi waa bo ni bo mæ, “Ñji'i ñyweènè niwo, ã bè aa àkè lè?” 11 Bo lè mbetæ Yesu mæ, “Ñgãñdî'î ñòñsè i swonjè ni mæ Elijah à tswè ñi m'fòò nzi ya'a aa a ya?”

12 A swonj mæ, “À ñi ànnù ñiñkonjè, Elijah à ka fòò zi a ntsisè innù tsi'mè. Lâ ñi kî ñwa'atæ mæ àñwà'ànè Nwî a swonjè ni mæ Mu Ñj à ka yî yè mbuu ñgi'î ji ghà'àtè tâ bè tuu yî. Ñi m'w'c mæ a swonjè laà aa a ya?” 13 Lâ mè swonj a mbo bù mæ wa Elijah à lè ñzi, lâ bè bânjè ñghîræ ghu nu a ajànj yii mæ bo k'w'c aà, tsi'i a ñgãjyægè ñjwa wa ajànj yii mæ àñwà'ànè Nwî a lè nswonj nlonj ñgaa yî aà.”

Àjànj yii mæ Yesu à lè ghuræ mûmbâñjè yii mæ à lè ntswe ñi àzwî yî bî aà
(Mt. 17.14-21; Lk. 9.37-43)

14 Bo sîgè mê ñtsi'i ñgãjyægènnù Yesu jya jî m'w'c, ñyæ mæ nnòò bê yî ghà'à ñgha'a i lè ntswe bo bo, ñ-gãñdî'î ñòñsè i betæ ñi ñnnù a mbo bo, bo bo swûñjè. 15 Bè bya bi ghè mê mæ bi kî lèntè, ñyæ Yesu, ànnù a tsiyà waa bo burè ñkhæ ñghèè a ntsà'àtè yî.

16 A betè waa mæ, “Ñi swûñjè aa ñi ànnù akæ bu bo aa è?”

17 Ñj yî m'w'c a titi bo a kwi'i mæ, “Ñdî'înnù, mè ghîræ nzi ni mû ghà a mbo wò, ñlonj mæ à tswè ñi àzwî yî bi yii mæ a ghîrè mæ tâ à tsuu kî ghàà. 18 Àzwî yî bi ya a yî ntswa yî aa, a ma'à yî nsyè, ñghîrè àjwò'ò a ka mfe'è ghu ntsù, a tigè ñkuræ ñi mîs'w'c mi, nû yî tsi'm i tèntè. Mè ghîræ nswonj a mbò ñgãjyægènnù jo jù mæ tâ bo fi'i azwî ya ghu ato'o kaa bo wa'ã mfi'i zî.”

19 Yesu a swonj a mbo bo mæ, “Oò, bù, ñwaa ni bê bi mæ kaa bî sî ñi àbiintî tswè! Mè ka tswè bi'inè i ywe'e aa a noò àkè aa è? Mè ka kî tswa ntî gha nlonj ñgaa yù'ù i ywe'e aa a noò àkè aa è? Zî mfa ñi mu wa a mbo mæ!”

20 Bè bya bi yu'u, nzi mfa mu wa ghu mbô. Àzwî ya a ghèè mê ghèè kî yè Yesu, mburæ ntswa mu wa ntsigè, a wò a nsyè, ntigæ mbînkæ ghu, àjwò'ò a fè'è ghu ntsù.

21 Yesu a betè ta bî mu wa mæ, “Ñi ghòò nû ñi tswè mê ghu nu aa ñlòò ji sægè?”

A swonj mæ, “Ñlɔginæ a mûñkhâ. 22 Àzwî yî bi yù a burè mæ nlonj a nzwitæ mu ghù tsi'i a ñi ñgàà jî ghà'àtè, ñtswa mma'a ni a mum m'w'c bo bî a mûm ñkî. Tsò'ò tsò'ò Taà, mæ ò zî ñghîrè ànnù tsu, ò kô mîlîñjè yî'i, ñkwetæ yî'i.”

23 Yesu a swonj ghu mbo mæ, “Ò swònj bæ mæ, ‘Mbæ ò zî ñghîrè ànnù tsu! Kaa mbæ ànnù yî tsu a wa'à ñj yii mæ à ñj ntî yî a nu Nwî aa tsiyà bê.”

24 Ta bî mu wa a burè ñt'w'c ñghaa tsi'i ñi ñswonj mæ, “Wa mè ñj ñtî gha a nu wò, lâ kaa àbiintî ya kaa a wa'à kù'ù, kwetæ ghâ ta mè ku'usè ñniñ ntî gha a nu wò.”

25 Yesu a yè ñnòò bê wa i ka nzwunæ nzi ghu mbèè, mburæ ñwenæ azwî yî bi ya, ñswonj ghu mbo mæ, “Wò, àzwî yii mæ a ghîrè ni mæ tâ mu ghù à tsuu kî ghàà, ñkî ñghîræ mæ tâ àtù yî kwo aa, mè swònj a mbo wò mæ ta ò fè'è ghu ato'o, ñyî tsùu ghu nu buræ bû kuu kuu.”

26 À swònj mê laà, àzwî ya a yè'è, ñnañsæ ntsigè mu wa tsi'i ñi mîti, mfe'è ghu nû. Mu wa à tigè mbæ tsò àku ñj. Bè bî ghà'àtè bi mæ bî lè nyæ yî aa, bi lè nswonj mæ, “À kwò mê.” 27 Lâ Yesu a tswâ àbò yî, ñjyè yî mbîñsæ, a bîñjè ñtæ.

28 Yesu a tigè ñlò ñghèè ñkuu a ndâ, à kùu mê bo bî ñgãjyægènnù ji tswè tsi'i bò bo, bo betæ ghu mbo mæ, “A ghîræ ñghîræ akæ kaa bi'i wa'ã mfi'i azwî ya zî aa è?”

29 Yesu a kwi'i mæ, “Kaa mbæ bi wa'ã mbuu azwî ma yù ñi àyoo dån fi'i ntsyatè atsà'àtè Nwî.” †

Àjànj yii mæ Yesu à lè mbù ñghaa nlonj annù niwò yî aà
(Mt. 17.22-23; Lk. 9.43-45)

30 Bo lè mmà'àtæ adigè ya, ñlò ñghèè ñtsya a mûm àla'a Galilea. Kaa Yesu à wa'à k'w'c mæ tâ ñj tsù à zi 31 nlonj mæ à lè si dî'î ñnnù a mbo ñgãjyægènnù ji aà; ñswonjè ni a mbo bo mæ, “Bi ka fa Mu Ñj a mbo bè tâ

† ñdigæ añwà'ànè jî m'w'c i kù'ùsè ñi yuà: “bo bî ñsi'isè nu tî jî”

bi zwiṭə yi, bæ mə bi zwiṭə yi boŋ a ka bũ b̄̀nè fu niwo a n̄j̄m n̄jwi ji tarə.

³² La kaa bo le ŋwa'ă n̄ji'ì ànnù ma yû mə à le ŋka d̄i'ì aa z̄i, la mbàŋnè m̄bɔ'ɔ ni a mbetə yi.

Àbetə òlɔŋ N̄j̄u ȳi mə à kò'ɔ n̄tsirə àà

(Mt. 18.1-5; Lk. 9.46-48)

³³ Bo zì mē òywe'e a Kapernaum, òkuu n̄tswe a m̄m̄ ònda, Yesu a betə waa mə, "N̄i gh̄rè òghaa aa ànnù akə a m̄n̄j̄i aa ɛ?" ³⁴ À betə mē aa, kaa bo wa'ə waa b̄̀n̄nè òghaa n̄lɔŋ mə bo gh̄rè n̄tswe a m̄n̄j̄i òghaa n̄swùŋnè bo ni bo, òlɔɔ n̄i òzi òj̄u ȳi mə à kò'ɔ n̄tsirə a t̄it̄i bo aà. ³⁵ Yesu, a tswé a n̄syɛ, òtswɔŋ ŋḡəŋyɔḡənnù j̄i j̄ya n̄iġh̄m òtsò baa, n̄swɔŋ a mbo bo mə, "N̄j̄u ȳi mə a l̄ò a mbē òtsyàmb̄i aa, à tswé ni m̄b̄əŋ i t̄igə bə n̄l̄w̄i'ìnj̄im a t̄it̄i bē b̄̀ts̄im, òki n̄tswe n̄i m̄b̄ə ŋḡàŋàfà'ə a mbo bē b̄̀ ts̄imə." ³⁶ À swòŋ mē laà, òlɔgə m̄n̄j̄khə n̄tɛ'ɛ a t̄it̄i bo, òŋyɛ mu wa n̄tukitə a mbo yu, òswɔŋ a mbo bo mə, ³⁷ "N̄j̄u òts̄im ȳi mə à kwèrə m̄n̄j̄khə ȳi tsò tsò ghuà n̄i òk̄m̄ gha aa, à kwèrə aà gh̄a. N̄j̄u òts̄im ȳi mə à kwèrə gha aa, kaa à s̄i aa t̄s̄i'ì gha kwèrə, à ki ŋk-wèrə aa yu wa ȳi mə à le ntòò gh̄a aà."

N̄j̄u à bə tsuu annù yì'inè ki tuu boŋ à b̄̀i aà òj̄im yì'inè
(Lk. 9.49-50)

³⁸ Jɔn a swɔŋə a mbo Yesu mə, "N̄d̄i'innù, b̄̀i'ì gh̄rə nyə òj̄u ȳi mə'ɔ a fi'ì ni òz̄w̄i j̄i b̄̀i a ato'o bē n̄i òk̄m̄ gho, b̄̀i'ì tsu'unə yi n̄lɔŋ mə kaa à s̄i òj̄u àkòrə yì'inè ȳi m̄ò'ɔ bə aà." ³⁹ Yesu a swɔŋ mə, "N̄i tsuu n̄i ki tsu'unə bē, òlɔŋ mə òj̄u à bə gh̄rə annù ȳi ȳȳerə n̄i òk̄m̄ gh̄a boŋ kaa m̄b̄ə wa'ə bù òzi a w̄əŋsə a ŋgh̄aa ànnù ȳi b̄̀i a noò òj̄im a ngaa m̄." ⁴⁰ N̄lɔŋ mə òj̄u ȳi mə kaa à s̄i annù yì'inè tuu aa, à b̄̀i aà òj̄im yì'inè. ⁴¹ Mə swɔŋ a mbo bù t̄s̄i'ì annù n̄iŋkɔŋ mə, òj̄u ȳi mə à fa n̄d̄ŋ òki mə t̄a n̄i no n̄lɔŋ mə ni b̄̀i n̄i òk̄m̄ Kristo aa, kaa à ka ȳi wa'ə tswé t̄i kwèrə m̄tsɔ'ɔnè m̄i afà'ə mi.

Àkwà'ànə a ŋghirə ib̄i

(Mt. 18.6-9; Lk. 17.1-2)

⁴² "N̄j̄u ȳi mə à gh̄rə mə ta mu ȳi m̄ò'ɔ fàa t̄it̄i b̄̀ɔɔ b̄̀i kəgə buà b̄̀i mə b̄̀i n̄iŋ òt̄i waa a nu m̄ə aa, òj̄u ȳi mə a gh̄rə a gh̄rə ànnù ȳi b̄̀i ŋwò aa, a bɔŋ mə t̄a b̄̀i kwèrə ŋgò'ɔ àbaa ȳi òwè ghu n̄tɔŋ ŋgh̄ɛ m̄m̄à'ə a ŋki m̄iyaa." ⁴³ M̄b̄ə àb̄ò yo a gh̄rə mə t̄a ò wo a m̄m̄ ònnù j̄i b̄̀i, ò kwyé òlɔ'ɔsə. A bɔŋ mə ta ò bə ab̄ò m̄ò'ɔ nyi òkuu a m̄m̄ òtswènt̄i, òtsyātə a n̄tswe n̄i mbo mi mbaa nyi mbàŋnè ògh̄ɛ a mum m̄ò'ɔ Satan, a ad̄igə ȳi mə m̄ò'ɔ i kh̄i ghu, kaa k̄i'ì bwenè aà. [⁴⁴ Ma mùu ad̄igə kaa m̄w̄i'ì m̄i m̄i kurə bē aa, kaa m̄i si kwokə, kaa m̄ò'ɔ ȳi mə i t̄ò bē ghu aa kaa wa'ə k̄i'ì m̄bwenə.] ⁴⁵ K̄i bæ mə àkòrə yo a gh̄rə mə ta ò wo a m̄m̄ ònnù j̄i b̄̀i, ò kwyé òlɔ'ɔsə. A bɔŋ mə ta ò bə nt̄a m̄ò'ɔ nyi òkuu a m̄m̄ òtswènt̄i, òtsyātə a n̄tswe n̄i m̄ikòrə mi mbaa t̄a

b̄̀i ȳi mbàŋnè m̄ma'a gho a mum m̄ò'ɔ Satan. [⁴⁶ Ma mùu ad̄igə kaa m̄w̄i'ì m̄i m̄i kurə bē aa, kaa m̄i si kwokə, kaa m̄ò'ɔ ȳi mə i t̄ò bē ghu aa, kaa i wa'ə k̄i'ì m̄bwenə.] ⁴⁷ Bæ mə n̄l̄i'ì no ni gh̄rə mə t̄a ò wo a m̄m̄ ònnù j̄i, b̄̀i ò twe'è m̄me'e. A bɔŋ mə ta ò bə n̄l̄i'ì m̄ò'ɔ nyi òkuu a m̄m̄ ònnù n̄i'ì Nw̄i, òtsyātə n̄tswe ni m̄i'ì mi mbaa t̄a b̄̀i ȳi mbàŋnè m̄ma'a gho a mum m̄ò'ɔ Satan. ⁴⁸ Ma mùu ad̄igə kaa m̄w̄i'ì m̄i m̄i kurə bē aa, kaa m̄i si kwokə, kaa m̄ò'ɔ ȳi mə i t̄ò bē ghu aa, kaa i wa'ə k̄i'ì m̄bwenə.

⁴⁹ Bi ka ȳi n̄əŋsə òj̄u òts̄im ni m̄ò'ɔ, [a ŋḡiŋḡi a ajàŋ ȳi mə bi n̄əŋsə n̄i òj̄oo m̄m̄à'anw̄i ts̄im ni f̄iŋgwəŋ aà.] ††

⁵⁰ F̄iŋgwəŋ fi bɔŋə, L̄a m̄b̄ə f̄iŋgwəŋ fi tuu n̄i b̄̀i ki l̄i, boŋ bi ka t̄igə b̄̀i gh̄rə aa mə akə t̄a fi b̄̀i ka n̄l̄i aa ɛ?

A bɔŋ mə t̄a n̄i gh̄rə t̄a f̄iŋgwəŋ tswe a nu bù t̄a t̄a ni tswé n̄i m̄b̄ɔɔnə bù ni bù.

Yesu à d̄i'ì ànnù òlɔŋ nsà'ànə n̄yɔ'ɔ

(Mt. 19.1-12; Lk. 16.18)

10 Yesu à le mbù òlɔ maa ad̄igə ŋgh̄ɛ a mbù'u Yudea, òtoo ŋgh̄ɛ a n̄j̄i òk̄i Jordan. À gh̄è mē òtswe ghu, àkòrə bē a bù m̄boontə ghu mb̄è. À bù òka ndi'ì waa n̄i ànnù Nw̄i t̄s̄i'ì ajàŋ ȳi mə à le si gh̄rə a ŋgaa ŋgaa aà.

² BaFarisai b̄̀i le n̄zi òtsitə yi, òlɔɔ mə bi kwà'ànə yi, m̄betə yì mə, "N̄òŋsə à b̄̀i mə t̄a òj̄u à fi'ì ŋgwé ȳi a nda yu aa ɛ?"

³ A betə waa mə, "Moses à le n̄swɔŋ a mbo bù mə akə n̄lɔŋ ma yu ànnù aa ɛ?"

⁴ Bo swɔŋ mə, "Moses à le n̄lèə mə m̄b̄ə òj̄u a tswé n̄i m̄fi'ì ògwé ȳi a nda yu, a ŋwà'ànə àŋwà'ànə nsà'a n̄yɔ'ɔ m̄bɔŋ furə yì."

⁵ L̄a Yesu a swɔŋ a mbo bo mə, "Moses à le ŋwà'ànə n̄òŋsə mà ghu a mbo bù aa n̄lɔŋ mə m̄nt̄i muu le nt̄i aà. ⁶ L̄a òlɔḡinə a noò ȳi mə Nw̄i à le n̄n̄əŋsə mbi yù aa, àŋwà'ànə Nw̄i a swɔŋ mə, 'Nw̄i à le n̄n̄əŋsə waa aa, òj̄umbàŋnè ni m̄əŋgyé.' ⁷ 'Tsò mə a bə laà aa, òj̄umbàŋnè à ka ki m̄à'atə taà yì b̄̀ò òndè yì, i z̄i b̄̀ònsə b̄̀ò ògwé yì, t̄a bo bi baa t̄igə m̄b̄ə n̄j̄ənu yì m̄f̄ùrè. ⁸ Maa ajàŋ kaa t̄a bo wa'ə bē b̄̀i baa bù m̄b̄ə, nt̄igə m̄b̄ə n̄j̄ənu yì m̄f̄ùrè.' ⁹ Ma mùu ajàŋ àyoo ȳi mə Nw̄iŋgòŋ à b̄̀ònsə mē aa, t̄a òj̄u tsù à tsuu l̄ò yàtə."

¹⁰ Yesu à bù mē òlɔ òkuu ŋgh̄ɛ a nda, òḡəŋyɔḡənnù j̄i i bù m̄betə ònnù ghu mbo n̄lɔŋ annù ma yù. ¹¹ A kwi'ì a mbo bo mə, "M̄b̄ə òj̄umbàŋnə a fi'ì ògwé ȳi a nda yu m̄bu n̄yɔ'ɔ ȳi d̄àŋ boŋ à gh̄rə aa annù m̄agh̄ab̄ə; m̄fan-sə annù a m̄b̄ò ògwé yì. ¹² Kè bæ mə m̄əŋgyé a tuu ndoò yì, m̄f̄e'ɛ ŋgh̄è òyɔ'ɔ ȳi d̄àŋ boŋ à gh̄rə aa annù m̄agh̄ab̄ə."

† Kaa ad̄igə yuà kaa a s̄i n̄i òwà'ànə j̄i m̄ò'ɔ tswé. †† Ma yù àt̄i a yòŋ aa "bi ka ȳi n̄i f̄ikw̄əŋ a n̄i òj̄oo m̄m̄à'a Nw̄i ts̄im," (Lev. 2.13) ȳi kaa a s̄i m̄m̄ òwà'ànə j̄i m̄ò'ɔ tswé. ‡ 10.6: Gen. 1.27; 5.2 †† 10.8: Gen. 2.24

Àjàn yii mə Yēeso à le nniḡ mbɔɔnə a nu bɔŋkhə aà
(Mt. 19.13-15; Lk. 18.15-17)

¹³ Bə bī mɔ'ɔ bi le nzi ni bɔŋkhə ghu mbo mə tā à nɔɔsə mbɔ mi a atu bo, lā ḡgǎnyəgənnū ji i wenə waa. ¹⁴ Bi kà mē aa ḡwenə waa aa, Yesu a yə, n̄tɔŋə yi i lwī, a swon a mbo bo mə, “N̄i ma'atə bɔɔ bya tā b̄i zi a mbo mə, n̄tsuu waa k̄i k̄iḡə b̄i; n̄lon mə ànnū n̄f̄i Nwī a tswe aa a mbo bə tsɔ bo. ¹⁵ Mə swɔŋə a mbo b̄i tsi'ī annū n̄f̄i mə, ḡ yii mə à si annū n̄f̄i Nwī tsi'ī tsɔ m̄ŋkhə kwɛə aa, kaa à ka yī wa'à ghu ku.” ¹⁶ À swɔŋ mə laà aa, ḡḡɛ bɔɔ bya ḡkw'e'e, n̄nɔɔsə mbɔ mi a atu bo, n̄niḡ mbɔɔnə a nu bo.

Ànnū M̄ŋgwà'à ḡgàŋkabə
(Mt. 19.16-30; Lk. 18.18-30)

¹⁷ Yesu à le mf̄è'è ḡghəə k̄i gh̄èè n̄ghaa, ḡumbāŋnə yī mɔ'ɔ a khə n̄zi nsw̄èt̄ə m̄ku'ut̄ə mi ghu nsi, m̄betə yi mə, “N̄d̄i'īnnū yī n̄siḡn̄ə, m̄bə mə gh̄ir̄ə aa mə akə m̄bɔɔ ji il̄on yii mə i tswe n̄f̄i mə aa ɛ?”

¹⁸ Yesu a betə ghu mbo mə, “Ò twɔŋə gha ni ḡ yī n̄siḡn̄ə aa a ya aa ɛ? Kaa ḡ yī n̄siḡn̄ə à si ghu tswe, n̄tsyatə Nwī yuyu. ¹⁹ Ò zī n̄d̄i'ī Nwī: 'Tsuu ḡ zwiət. Tsuu annū m̄ghabə gh̄ir̄ə. Tsuu yèr̄ə. Tsuu abāŋnənnū tswe. Tsuu ḡkòbə a nu ḡ j̄tə. Ka nyu'unə taà ghò bo n̄dè ghò. †”

²⁰ N̄ŋ wa a swon a mbo Yesu mə, “N̄d̄i'īnnū, mə ləə mə n̄d̄i'ī mə j̄ tsi'ī ts̄im̄ə, n̄lɔḡinə aa a m̄ŋkhə.”

²¹ Yesu a lii yi, ḡkɔŋə yi, n̄swon ghu mbo mə, “Àyoo yi f̄ùr̄ə a bonə a mbo wò: Gh̄è mf̄èe n̄jod ts̄im̄ jii mə ò tswe ni ju aa, n̄lɔḡə ḡkabə yii mə ò f̄ee ghu aa, nyātə a mbɔ ḡgàŋf̄umə, bonə ò ka bāŋnə tswe n̄i'ī'ù a aburə. Ò gh̄è ḡgh̄ir̄ə ma m̄uu ajāŋ, ò b̄i m̄b̄i n̄zi ḡka nyonə n̄ā.” ²² A yu'ù ànnū ma yū, n̄ŋ yi i bɔrə, a l̄ò n̄tigə ḡgh̄è n̄i'ī'ə, n̄lon mə a le mburə mbə ḡgàŋkabə yī ḡwè aà.

²³ Yesu a karikə yi n̄lii ḡgǎnyəgənnū ji nswon mə, “A burə n̄tsyanə si'ī a mbo ḡgàŋkabə a ḡkuu a m̄m̄ ànnū n̄f̄i Nwī.”

²⁴ Ànnū ma yū a le mburə ḡgha'a ḡgǎnyəgənnū Yesu. La a b̄i ḡku'usə nswon a mbo bo mə, “Bɔɔ b̄i, a burə n̄tsyanə si'ī si'ī a ḡkuu a m̄m̄ ànnū n̄f̄i Nwī. ²⁵ A fwaatə a mbo kamel a n̄surə a n̄li'ī ni sa'a n̄tsyatə a mbo ḡgàŋkabə a kuu a m̄m̄ ànnū n̄f̄i Nwī.”

²⁶ Bo yū'ù mə nuà n̄ghàà ni burə n̄tsya waa tsi'ī a mbənnū bo tigə m̄betə bo ni bo mə, “N̄ŋ yii mbə a yweenə aa a tigə mbə aa wò aa ɛ?”

²⁷ Yesu alii waa nswon mə, “Ànnū a tsya aa bə ḡm̄sɔŋə, kaa a si Nwī tsya, n̄lon mə mbə Nwī à tse gh̄ir̄ə innū ts̄im̄ə.”

²⁸ Peta a lɔḡin̄ə ḡka nswon ghu mbo mə, “Tigə ò yə mə bi'ī m̄m̄'atə n̄jod ts̄im̄ tā k̄i yòŋə nò?”

²⁹ Yesu a swon mə, “Mə swon tsi'ī ànnū n̄f̄i ḡka mbo b̄i mə, ḡ n̄ts̄im̄ yii mə à m̄'atə nda yi, k̄ə bɔɔ bi maà bi bi mbāŋnə kə bi bāŋgyè, k̄ə ndè yī, kə taà yī, k̄ə bɔɔ bi, k̄ə i bwensye ji nlon ḡgaa yà kə nlon ntoo yi n̄siḡn̄ə aa, ³⁰ à ka yi kwɛrə, ts̄f̄tson f̄aa atu nsye, nda bo b̄i bɔɔ bi maà b̄i bi mbāŋnə bo b̄i bi bāŋgyè, ni b̄indè, ni bɔɔ, n̄i'ī bwensye, ḡgaa ḡkh̄i, tā bə k̄i n̄tsɔ'ɔ n̄i'ī àkòr̄ə yi. Lā b̄e a yi t̄i bə a noò n̄jim, a j̄i il̄on yii mə i lwī'ī n̄f̄i ḡka aà. ³¹ Lā bə b̄i gh̄'atə b̄i mə bi ni b̄itsya bi mb̄i ts̄f̄tson aa ka yi tigə bə b̄itsirə bi n̄jim, tā b̄itsirə bi n̄jim tā b̄i yi mbāŋnə n̄tigə b̄itsya bi mb̄i.”

Àjàn mə Yesu à le mb̄i ḡghaa a ḡgaa yii i ywe'e ji tarə nlon annū niwò yi aà.

(Mt. 20.17-19; Lk. 18.31-34)

³² Yesu à le nswon ma juu ànnū aa a noò yii mə bo le n̄tswe a m̄n̄ji, ḡkɔ'ɔ ḡgh̄è ni a Yerusalem aà. À le si gh̄èè ni a mb̄i ḡgǎnyəgənnū ji jya i yonə ni a n̄jim, ànnū a burə n̄tsya waa tsi'ī tsyà; n̄bɔ'ɔ ni tswā bə bya b̄i mə bi le si yòŋə n̄i'ī waa laà. Yesu a lɔḡə ḡgǎnyəgənnū ji jya n̄gh̄um̄ n̄tsò baa bo bo gh̄entə a mb̄i, a b̄i ḡka ḡkwatə nswon n̄i'ī ànnū jii mə i ka f̄è'è a nu yu aà. ³³ A swon a mbo bo mə, “Yə n̄i, tsɔ mə bi'inə kɔ'ɔ ḡgh̄è a Yerusalem aa, bi'inə ka kɔ'ɔ gh̄è ghu, tā b̄i tswa Mu N̄ŋ m̄fa a mbo b̄i'ī bi ḡgǎm̄'a Nwī bo b̄i a mbɔ ḡḡnd̄i'ī n̄ŋsə tā bo tsɔ'ɔtə isa'à yi n̄tsərə mə tā b̄i zwiət yi. B̄e bo tsərə laà bonə bo ka tigə l̄ḡə yi fa a mbo b̄itzi Nwī, ³⁴ tā bo ka ḡwye n̄i, ntutə m̄twye ghu nu, ḡgh̄ə yi, m̄bɔ n̄zwiət yi. B̄e mə n̄jwi i tsya ji tarə, a b̄i mb̄inə niwò.”

Ànnū yii mə Jems bo Jɔn le mbetə a mbo Yesu aà

(Mt. 20.20-28)

³⁵ Jems bo Jɔn, bɔɔ bi Zebedee, bo le n̄zi n̄tsi'ī Yesu n̄swon ghu mbo mə, “N̄d̄i'īnnū, bi'ī l̄ɔ mə ta ò gh̄ir̄ə annū yī mɔ'ɔ a mbo bi'ī.”

³⁶ A betə a mbo bo mə, “Ni l̄ɔ mə ta mə gh̄ir̄ə aa annū kə a mbo b̄i aa ɛ?”

³⁷ Bo swon ghu mbo mə, “Bi'ī l̄ɔ mə ta ò b̄i mə, nòò yii mə ò ka yī kuu a m̄m̄ ànnū n̄f̄i wò aa, ta bi'ī bi baa tswe, yī mɔ'ɔ a mb̄èè n̄kw̄e wò n̄i'ī m̄'atə, yī mɔ'ɔ, a mb̄èè abò ḡkwàbə.”

³⁸ Lā Yesu a swon a mbo bo mə, “Kaa n̄i s̄i annū yii mə ni betə aa zī. Mbə n̄i n̄ò n̄dɔŋ yii mə mə tswe n̄i n̄no aa, kə mbə n̄i b̄i mə b̄i m̄murə gh̄uu a m̄m̄ ḡki a ajāŋ yii mə bi tswe n̄i m̄murə mə ghu aa ɛ?”

³⁹ Bo b̄i mə, “ḡḡə.”

Yesu a swon a mbo bo mə, “Tsi'ī annū n̄f̄i ḡka, n̄i ka no n̄dɔŋ yii mə mə tswe n̄i n̄no aà, tā b̄i k̄i m̄murə gh̄uu a m̄m̄ ḡki a ajāŋ yii mə bi tswe n̄i m̄murə mə ghu aà. ⁴⁰ La kaa à si adigə ya b̄i a n̄tsɔ'ɔ b̄i b̄i mə bi ka yī tswe a mb̄èè n̄kw̄e mə n̄i'ī m̄'atə kə n̄i ḡkwàbə aà,

† 10.19: Exod. 20.12-16; Deut. 5.16-20

a nî ìdìgè ma jû aa a ka yí tswe bê bìi mæ bi nanjsæ iləŋ ghu a mbo bo aà."

⁴¹ Àbùgə ngǎŋyagənnu jya nìghum bô yù'ù mæ annu ma ya, ñlwisə ntɔŋ a nu Jems bo Jɔn. ⁴² Yesu a tɔwŋə waa bitsim, bo zi a mbèe yu, a swonj mæ, "Nì zi mæ bè bìi mæ bi sa'a bitizí Nwí aa, bi nɔŋ aa atu bo, m̄bu'utə nî waa; bè bì wè byaa bi tswè nî àdà'á a atu bo. ⁴³ Kaa m̄bə wa'á maa ajàn a titxi bù bē; n̄y yii mæ a lɔc m̄bə n̄y yí n̄wè a titxi bù aa, tâ à bə ngàŋàfà'á ghùù, ⁴⁴ tâ n̄y yii mæ a lɔc m̄bə n̄tsyambii aa, tâ à bə abù'ù yuu bitsimə. ⁴⁵ Ñlonj mæ, tsi'ì Mu N̄y, kaa à lɛ n̄wa'á zi aa mæ tâ b̄i ka mfa'a ghu mbô. À lɛ n̄zi aa a mfà'a a mbo bè, i kii fa n̄tswèntxi yì a n̄tsu'u atu b̄i b̄i ghà'atə ghu."

Àjàŋ yii mæ Yesu à lɛ nḡhùrə mfə'ənə Batimeo aà
(Mt. 20.29-34; Lk. 18.35-43)

⁴⁶ Yesu bo b̄i ngǎŋyagənnu ji bo lɛ zi ñywe'e a Yeriko, bô lò mē ghu n̄ka mfɛ'ɛ bo bi àkùrə b̄i b̄i ghà'atə, ñyə Batimeo, mfə'ənə mu Timeo, a tswè a mbèe m̄n̄ji, ñlɔc n̄i n̄joo. ⁴⁷ À yù'ù mæ mæ à n̄i Yesu mu Nazareth, ñlɔginə n̄ka ntɔŋnə n̄swonj n̄i mæ, "Yesu, Mu David, ko m̄l̄ŋnə ghà!"

⁴⁸ À kà mē aa nḡhaa laà, bè bì ghà'atə bi ka nḡhaantə n̄swonj ghu mbo mæ tâ à kutə n̄tsu' yì; la a b̄n̄jə ñku'usə nḡhèè bə n̄i mbii ñtɔŋnə n̄swonj n̄i mæ, "Mu David, ko m̄l̄ŋnə ghà!"

⁴⁹ Yesu a tæ, ñswonj mæ, "Nì tɔwŋə yì tâ à zi."

Bi tɔwŋə mfə'ənə wa n̄swonj ghu mbo mæ, "Gaansə m̄itxi mô m̄b̄inə, wā a tɔwŋə nò!"

⁵⁰ A burə m̄furə atsə'ə yii mæ à lɛ n̄wabətə a nu yu aa, mma'a, ñl̄i m̄biinə nḡhɛɛ a mbèe Yesu.

⁵¹ Yesu a betə ghu mbo mæ, "O lɔc mæ tâ mē ghìrə aa akə a mbo wò?"

Mfə'ənə wa a swonj mæ, "Taà, ghìrə tâ mē bu n̄ka nyə idigə!"

⁵² Yesu a swonj ghu mbo mæ, "Tigə ñlɔ n̄ka nḡhèè nò ñbà, wa àb̄iintxi yo a ghìrə mē ò t̄i."

À swonj mē laà, mi'ì mi mfə'ənə wa mi k̄i nḡhensə ñlaa, ñtigə nyə n̄i ìdìgə, a tigə ñlo n̄ka n̄yonj n̄i Yesu.

Àjàŋ yii mæ Yesu à lɛ n̄kuu a Yerusalem tsô m̄f̄i aà
(Mt. 21.1-11; Lk. 19.28-40; Jn. 12.12-19)

11 Bô ghèè mē n̄ka n̄kuu a Yerusalem, nḡhɛɛ nywe'e a Betfage bo a Bethany, a mb̄i n̄ta'a Olive, Yesu a toð ngǎŋyagənnu ji ji baa ² ñswonj a mbo bo mæ, "Nì ghɛɛ n̄kuu a m̄m̄ m̄ àla'a yì, a mbii bù. Nì bə ghèè k̄i kuu ghu boŋ n̄i ka yə mu nàà jàkasi yii mæ kaa n̄y à lɛè m̄buritə ghu atu kɔ'ɔ aa, tâ b̄i t̄iŋnə. Nì yə, n̄i fèè ñzi mfa n̄i mē. ³ Bɛɛ n̄i t̄i fèè n̄y a betə ghuu mæ n̄i fèè aa a ya lɛ, n̄i swonj ghu mbo mæ, 'A lɔc Mmà'amb̄i. Wā à ka wàŋsə bènsə fu.' "

⁴ Bô ghèè mē nyə jàkasi wa b̄i t̄iŋnə a n̄tsunda a mbèe m̄n̄ji, bo tigə nḡhɛɛ n̄ka mfɛɛ. ⁵ Bo kà mē aa

mfɛɛ aa, bè bìi mæ bi lɛ ntəə maa adigə aa, bi betə waa mæ. "Nì ghìrə aa àkə? Nì fèe mu jàkasi wa aa a ya?"

⁶ Bi betə mē laà, bo k̄i ñkwì'ì tsi'ì wa ajàn yii mæ Yesu à ghìrə n̄swonj mæ tâ bo kwì'ì aà. Bè bya bi tigə m̄ma'atə waa bo ghèè n̄i nàà yā. ⁷ Bo zì n̄i jàkasi wa a mbo Yesu, ñlɔgə ìtsə'ə jya n̄nɔŋsə wa n̄j̄m̄ nàà, Yesu a tigə ñkɔ'ɔ n̄tswe ghu. ⁸ Bè bì ghà'atə bi lɔgə ìtsə'ə jya n̄sanjə a m̄n̄ji, bè bì m̄ɔ'ɔ bi ghèè ñlɔc ij̄an a m̄m̄ m̄n̄sò ñk̄i n̄zi n̄n̄sə wa m̄n̄ji. ⁹ Yesu à kà mē aa nḡhɛɛ, bè bìi mæ bi lɛ si ghèe a mbii aa, bo b̄i bìi mæ bi lɛ si yòŋə ghu n̄j̄m̄ aa, bi tigə ñtɔŋnə n̄swonj n̄i mæ, "Hosiana! Bì'inə gha'asə yu wa yii mæ a zi a n̄i ñk̄m̄ Mmà'ambi aà." †

¹⁰ Bì'inə gha'asə annu ñif̄i taà yì'inə David yii a zi aà. Hosiana a mbo Nwí Àkò'ñtsirə.

¹¹ Yesu à kùu mē a Yerusalem, ñkuu nḡhɛɛ a ndàmà'anwì, ñl̄i nyə nḡɔŋ n̄joo tsim̄ jii mæ i lɛ n̄tswe ghu aà. Tsò mæ à lɛ t̄i bə aa boŋ nò ò ghèè mē aa, bo b̄i ngǎŋyagənnu ji jya n̄gh̄m̄ ñtsò baa bo tigə ñlo m̄bu mb̄i fu a Bethany.

Àjàŋ yii mæ Yesu à lɛ n̄niŋ ndòò a atu àti fig aà
(Mt. 21.18-22)

¹² Àbèè a lò mē m̄fu'u bo lò a Bethany n̄ka mbii, ñj̄i k̄i k̄a n̄yanjə Yesu. ¹³ A tæ a sà'a agha'a nyə ati fig, ñyəŋ ji i nanjsə m̄fwe m̄fwe ntigə m̄fii n̄i mæ ts̄iŋ, a ghèe ghu mbèe mæ m̄bə yu yə àyoo ghu t̄i kya ji lɛ. À ghèe mē ñyə tsi'ì ñfu fù kaa wa'á ayoo ghu yē, ñlonj mæ kaa à lɛ n̄wa'á noò m̄ntà mi fig bə aà. ¹⁴ À yè mē laà, ñswonj a mbo àti fig ya mæ, "Ñlɔginə sii, kaa ò ka yì wa'á m̄ntà b̄u ñkoonə tâ bè j̄i."

Ngǎŋyagənnu ji jya lɛ yu'u annu ya mæ à lɛ n̄swonj aà.

Àjàŋ yii mæ Yesu à lɛ m̄furə nḡŋtanj m̄t̄àà a m̄m̄ ñdàmà'anwì aà

(Mt. 21.12-17; Lk. 19.45-48; Jn. 2.12-22)

¹⁵ Bô ghèè mē ñywe'e a Yerusalem, Yesu a kuu a m̄m̄ ñdàmà'anwì. À kùu mē, ñyə b̄i tswè ghu, m̄fee ñk̄i nyuu n̄i n̄joo. A tigə ñlɔginə n̄ka m̄furə n̄i waa ma byā bìi mæ bi lɛ si tanjə m̄taa ghu aà. N̄t̄i itetə b̄i bìi mæ bi lɛ si kwensə n̄i ñkabə ghu aa, bo b̄i ñl̄n̄ b̄i bìi mæ bi lɛ si fèè n̄i b̄i bugirəm̄k̄uu aa, m̄m̄'ànə a n̄syé. ¹⁶ Kaa wa'á lò mbii mæ tâ n̄y n̄bò wàà yì tsù tâ à be'e n̄joo ñkuu n̄tsya n̄i ju wa ndàmà'anwì.

¹⁷ À ghìrə mē laà, ñtigə ñlɔginə n̄ka nd̄i'ì waa, ñswonj mæ, "A tswè a m̄m̄ àŋwà'ànə Nwí mæ, 'Bi ka yì tigə tɔwŋə n̄i ñdā yà n̄i ñda yii mæ bè bi itoð tsim̄ ka yì tigə z̄i tsà'atə n̄i Nwí ghu'.

Lā ñi b̄an̄nə mē m̄b̄əŋ i tigə àd̄igə ñlèntə b̄iyər̄ə." ††

¹⁸ B̄il̄xi bi ngǎŋm̄'a Nwí bo b̄i ngǎŋnd̄i'ì n̄n̄sə lɛ nyu'u annu yii mæ à lɛ nḡhìrə aa, ñtigə ñlɔc n̄i m̄n̄ji yii

† 11.9: Ps. 118.25-26 †† 11.17: Yes. 56.7

mə mbə bo tsyā ghu nzwitə yi. Bo le si bɔ'ɔ nīi nloŋ mə nnɔ̀ɔ̀ bə wa tsīm le mburə yerə nī ɛnnu jya yīi mə à le si dī'ɛ aà.

¹⁹ À bə mə a noð ñkwɛfɔ Yesu bo bi ñgǎŋyənənnu ji bo fɛ'ɛ wa mûm àla'a Yerusalem, ñghɛɛ waa.

Ànnu yīi mə Yesu à le ndī'ɛ ñloŋ ati Fig ya aà
(Mt. 21.20-22)

²⁰ Àbèè a fù'ù mə bo ka ñtsya a tītugə, nyə mə ati fig ya a yòð mə tsi'i tsīm ñsigə nywe'e nī mǎŋgǎŋ mi.

²¹ Peta a yə ŋwa'atə annu ya mə Yesu à le nswonə aà, ñswonə ghu mbo mə, "Rabbi, yə ati fig ya mə ò kī ññǎŋ ndòò ghu atu aà. A yòð mə!"

²² Yesu a swonə a mbo bo mə, "Nī nīŋ ntiɛ ghuu a nu Nwi." ²³ Mə swonə tsi'i ànnu ñkoŋ a mbo bù mə, "Nù ñt-sīm yīi mə à swonə a mbò ñta'a ghulà mə, 'Tɔw'ɔnə ñghɛɛ nnəŋə a mûm ñkī miyaa,' ñswonə aa kaa ñkī'ɛ jīŋkə a mûm ñtɛ yu, m̄bii nī mə ànnu yīi mə yu swonə aa, a ka fɛ'ɛ tsi'i maa ajàŋ, boŋ Nwi à ka ghīrə annu ma ya fa ghu mbò." ²⁴ Ma mûu ajàŋ, mə swonə a mbo bù mə, "Ñgòŋ ɛnnu tsīm jii mə nī loɔ nī a mûm àtsà'atə Nwī aa, nī bii mə nī kwɛrə mə, boŋ Nwi à ka fa a mbo bù. ²⁵ Ñgòŋ bīnòð bītsim bii mə nī təə a ntsa'atə Nwi aa, tã nī nli'inə ifansənnu bə bītsim bii mə bi fansə in-nu a mbo bù aà, tã tã Taà ghùu a aburə tã à kī nli'inə juu ifansənnu. [²⁶ Mbə nī tsuu ifansənnu bə bī mɔ'ɔ kī lī'inə boŋ Taà ghùu a aburə kaà m̄bə a wa'a juu ifansənnu kī nli'inə.]" †

Àjàŋ yīi mə bi le mbetə annu a mbo Yesu ñloŋ ada'a yīi aà
(Mt. 21.23-27; Lk. 20.1-8)

²⁷ Bo le mbù ñzi fu a Yerusalem. Bo zì mə, Yesu a ka ñkarə nī a mûm ñdāmà'a Nwi, bīlī bi ñgǎŋmà'a Nwi, nī ñgǎŋndi'ɛ nòŋsə bo bī bità bi ala'a bo zī ghu mbèè.

²⁸ Mbetə ghu mbo mə, "O ghīrə innu juà jii mə o ghīrə aa ñi àda'a wo aa ɛ? A adà'a ma yū a mbo wò aa, a fa wò aa ɛ?"

²⁹ Yesu a swonə a mbo bo mə, "Mə ka kī betə ghuu ñi àbetə, bɛɛ mə nī fa akwi'i a mbo mə boŋ mə ka bōŋ swonə adigə yīi mə mə lògə ada'a yīi mə mə ghīrə innu ma jū ghu aà. ³⁰ ɔn à le nloŋ ada'a aa fə a ñka mmurə bə ñkī aa ɛ? A le nlo aa mbo Nwi kə a mbo bə aa ɛ? Nī kwi'i tã mə yu'u."

³¹ À bətə mə laà, bo loŋinə ñtigə nswunə bo nī bo nswonə nī mə, "Mbə bī'inə kwi'i mə a lo aa a mbo Nwi boŋ à ka betə mə, lã nī tīgə wa'ă annu yīi mə à le si swonə bii aa a ya aa ɛ? ³² Kə m̄bə bī'inə swonə bə mə, 'A lo aa a mbo bə le?" Bo le ñka mɔ'ɔ a nswonə ma mûu ajàŋ aa nloŋ mə bo le si bɔ'ɔ nī bə bya aà. Bə bīt-sīm bi le mbii tsi'i ànnu ñŋkoŋ mə ɔn à le mbə aa

ñgàŋntoð Nwi. ³³ Bo tīgə ñkwi'i a mbo Yesu mə, "Kaa bi'i sè zī."

Yesu a kī ñkwi'i a mbo bo mə, "Kaa mə ka wa'a ñu yīi mə à fa ada'a mə ghīrə nī ɛnnu jū ghu aa a mbo bù kī nswonə."

Nīghàà nī nàà ñloŋ bīlensə bi akò mīlù'ù
(Mt. 21.33-46; Lk. 20.9-19)

12 Yesu a loŋinə ñka ñghaa a mbo bo nī mīghàà mī nānaa nswonə mə, "Nù yī mɔ'ɔ à le mbə akò mīlù'ù yī, ñji'i ñkya ñkarisə ghu, ñkī toŋ nīgho nī nīŋ mīlù'ù wa mûm ñkyà, m̄bɔɔ ndānīkàŋ yīi bi ka kī tswə ghu i bɛ nī akò ya aà. À le ntīgə nīlensə akò ya a mbo bə, m̄fɛ'ɛ ñghèè yī a atoo dàŋ. ² Nòð ñkya mīntà mī ati mīlu'u mya à kù'ù mə a toð ñgàŋàfà'á yī yī mɔ'ɔ mə tã à ghɛɛ ñkwɛrə mīntà mī ati mīlù'ù mya mī mɔ'ɔ a mbo bīlensə bi akò byà. ³ Bo tswā yī ñghɔɔ, ntsyàsə yī a bī tsi'i mbò m̄bò. ⁴ A bù ñtoo ñgàŋàfà'á yī yī mɔ'ɔ, bə bya bi ghɔɔ àtū yī nniŋ ala'a ghu, ñdirisə atū yī. ⁵ A bù ñtoo ñgàŋàfà'á yī yī mɔ'ɔ, bo zwitə yī. A bù ñtoo bī mɔ'ɔ bi ghà'atə, bi kī ñghīrə nī bo tsi'i maa ajàŋ, ñghɔɔ bī mɔ'ɔ, ñzwitə bī mɔ'ɔ. ⁶ Nù yīi mə à le ntīgə mburə ghu mbo aa, à le ntīgə mbə aa tsi'i mū yī yīi mə a le nnaŋsə ñkɔŋ kòŋ aà. A loŋə mū yī ma ghù ñkī ntoo a mbo bə bya, nswonə nī mə, 'Bo ka bɔ'ɔtə mū ghà ghù'. ⁷ Lã bīlensə bi akò bya bi yə mə mū yī wa nswonə bo nī bo bə mə, 'À ñjīndā yī à ghulà mə, nī zī bī'inə zwitə yī tã lògə njoð jī tã ñ tīgə mbə jī'inə.' " ⁸ Bo le ntīgə ntswa mū wa nzwitə yī mmà'a a abɛɛ wa ñjīm ñkya mīlù'ù.

⁹ Yesu a betə mə, "Mbə m̄bɔŋ akò mīlù'ù wa a ghīrə aa mə akə a nu bə bya le? À ka ghɛɛ zwitə bīlensə bi akò bya i lògə akò mīlù'ù ya i fa a mbo bādàŋə. ¹⁰ Kə nī lɛè ñwa'ă a mûm àŋwà'ànə Nwi twoŋ mə, 'Tsi'i ñgò'ɔ ya mə bībɔɔ bi nda bi le ntuu aa, ñ bəŋ mə ñtigə ñgò'ɔ nībbuu nī nda yī ñwə;

¹¹ a ma yū ànnu aa a ghīrə Mmà'ambī, a bə ànnu yī yēyerə a mbo bi'i.' †††

¹² Bītsyàsə bi baYuda bya bi yù'ù mə annu ya mə Yesu à le nswonə aa nloŋ a ntswā yī nloŋ mə bo le nyə mə Yesu a le nnaa nīghàà nya aa nloŋ ñgaà yàà, lã kaa wa'ă ajàŋ yīi mə mbə bo tswā yī aa zī ñloŋ mə bo le si bɔ'ɔ nnɔ̀ɔ̀ bə wa mə bi le ñghotə ghu aà. Bo le ntīgə mma'atə yī nlo ñghèè waa.

Ànnu ntu bītax Kaisa
(Mt. 22.15-22; Lk. 20.19-26)

¹³ Bi le ntoo baFarisai bī mɔ'ɔ bo bī ñgǎŋjīm Herod jī mɔ'ɔ a mbèè Yesu mə ta bo zī ntswa yī nī nīghàà nī.

¹⁴ Bo zī ghu mbèè ñswonə mə, "Ñdī'ɛnnu, bi'i zī mə annu yīi mə o dī'ɛ aa à ñi ànnu ñŋkoŋə, kaa wa'ă ñi ñsi ñu līi, ñloŋ mə kaa ò si abwarə ñu laŋtə, lã ñdī'ɛ a tsi'i m̄anji yīi mə Nwi a lòð mə tã bə ka ntswe ghu aà. A

† Kaa adigə yuà kaa a sī ñi ñwà'ànə jī mɔ'ɔ tswé.

†† 12.11: Ps. 118.22-23

ku'unə ni nòŋsə yì'inə a ntu tax a mbo Kaisa kə ñkàŋ aa ε? Bì'i ka mma'a tax kə bì'i tsuu ki mà'à le?"

15 Lâ Yesu a zî àbagilê yaa, mbetə waa mə, "Ni lɔɔ a ñkwà'ànə a gha aa a ya aa ε? Fâ nɛ ñkabə silva a mbo mē tā mē yə le."

16 Bo fâ ñkabə ya ghu mbô, a betə waa mə, "A tswé àtu wo bo bɛ ñkúm wo fàa nɛ ñkabə aa ε?"

Bo kwi'i ghu mbo mə, "Aà yi Kaisa."

17 Yesu a tigè ñswonɔ a mbo bo mə, "Nɛ ka mfa njoo jii mə à ni jî Kaisa aa a mbo Kaisa ñkii mfa nɛ njoo jii mə à ni jî Nwí aa a mbo Nwì."

Bo yù'ù mē ànnù a burè ñtsya waa tsi'i tsysà.

Àbetə ñlon annŋ nyweenə ni nɛwò

(Mt. 22.23-33; Lk. 20.27-40)

18 BaSadukai bìi mə bi swonɔ ni mə kaa bə si a niwo yweenə aa, bi le nzi a mbɛɛ Yesu, mbetə yi mə,

19 "Ñdɛ'innù, Moses à le ñŋwà'ànə ndi'i a mbo bì'i mə, mbə ñdim ñù a kwo mma'atə ñŋwé yi ti bɔɔ, mumaà yi wa a lɔgə ñŋwé yi wa jwe bɔɔ bo yu a mbo ñdim yi wá.

20 Bɔɔ bi ma bi mbàŋŋə bi le ntswe ghu bi Sàmbaà; yi ñtsyàmbiil a lɔgə ñŋwé yi, ñka ñkwo kaa wa'a bɔɔ jwí.

21 Yii mə à yòŋtə aa a lɔgə mǎngyè wa, lâ ñki ñkwo tsi'i tɛ bɔɔ; muma yii mə à le nywe'e bitarə aa, à le ñki nyɔ'ɔ mǎngyè wa, ñki kwo yii ñŋaa tsi'i tɛ bɔɔ.

22 Bɔɔ bi ma bya bi sàmbaa bi yɔ'ɔ mǎngyè wa ñki ñkwo tsi'i bɛtsim ti bɔɔ. Mǎngyè wa yu mbɔŋ a yí ñki ñkwo yii ñŋaa a ñjɛm. 23 A noò yii bə ka yí yweenə ni nɛwò aa tā mǎngyè wa tā à bə aa ñŋwé wò, tsó mə bo bya bi sàmbaa bi le nyɔ'ɔ yi aa ε?"

24 Yesu a kwi'i a mbo bo mə, "Nɛ sɛ zi mə nɛ fànsə aa ànnù laà ε? Nɛ fànsə ànnù aa nlon mə kaa nɛ sɛ annù yii mə a tswə a mûm àŋwà'ànə Nwí aa zi, kaa wa'á mɛda'a mi Nwí ki nzi aà. 25 Nlon mə noò yii bə ka yí bɛɛnə niwo aa, kaa baa yi wa'à kà nyɔ'ɔ, kaa wa'à nɛ bàŋgyè a ndâ nɛyɔ'ɔ kii mfa, bi ka yí bàŋŋə bə aa tsó baangel a aburə. 26 Lâ ñŋhɛɛ nɛ ànnŋ nyweenə bɛku bi bə, nɛ leé ñwa'á adigə ya a mûm àŋwà'ànə Moses, nlon atsùgə iti ya mə mɔ'ɔ le si khi ghu aa, twonɔ aa ε? Nwì à le nswonɔ a mbo Moses mə, 'Mə laa mbə Nwìŋgɔŋ Abraham, mbə Nwìŋgɔŋ Isaac, ñki mbə Nwìŋgɔŋ Yakob.' †27 Kaa à laa ñwa'à Nwìŋgɔŋ bɛku bi bə bə. À bə aa Nwìŋgɔŋ bə bìi bi tswə bi tɛ. Wa nɛ burə mfànsə aa ànnù."

Ñdɛ' Nwì yí ñwè yá

(Mt. 22.34-40; Lk. 10.25-28)

28 Ñŋgàŋdɛ'i nòŋsə yí mɔ'ɔ à le ntswe a titɛi bo, ñyu'u ajàn yii mə bo le si ghàà aà. À yè mē mə Yesu à kwi'i abetə yaa ya tsi'i siginè aa, mbetə yi mə, "Ntsyàmbiil ñdɛ' Nwì ñ bə aa yuu aa ε?"

† 12.26: Exod. 3.6

29 Yesu a kwi'i mə, "Ñdɛ' yí ñtsyàmbiil ñ bə aa mə, 'Nɛ yu'u mbâ, baIsrael! Mmà'àmbi Nwìŋgɔŋ yì'inə, Mmà'àmbi à ni tsi'i yù yu yí mǎfùurə. 30 Tigə ñkɔŋə Mmà'àmbi Nwìŋgɔŋ ghò nɛ ñtɛ ghò tsimè, nɛ ñtswèn-tɛi yò ñ tsim, ni mɛtsyɛ mo mɛtsim, ni mɛdà'á mo mɛtsim. †† " 31 Yii mə ñ yòŋtə aa, ñ bə mə, "Tigə ñkɔŋə a ndim ghò tsó ñbɛi nù ghò. ‡ Kaa ñdɛ' yí dàŋ kaa ñ si ghu bù ñtswe mə ñ tsysàtə ma jù ji baà."

32 Ñŋgàŋdɛ'i nòŋsə wa a swonɔ ghu mbo mə, "Ñdɛ'innù, Ò swonɔ aa ànnù yii mə a ku'unə, Ò swonɔ aa tsi'i ànnù nɛŋkonɔ mə Mmà'àmbi Nwìŋgɔŋ à ni aa tsi'i yù yu yí mǎfùurə, kaa yí dàŋ kaa a wa'à ghu bù ñtswe ntsyatə yi.

33 A ñka ñkòŋə nii nɛ ñtɛ ghò tsim, ni mɛtsyɛ mo mɛtsim, ni mɛtɛi mo mɛtsim, a ñka ñkii ñkòŋə nɛ ñdim ghò tsó ñbɛi nù gho, a nɛà ñdɛ' ma jù, a burə mbòŋ ñtsyatə a mfa nnaà tā bɛ tɔɔ i tsim mma'a Nwí ghu, kə njoo mmà'anwi jì mɔ'ɔ tsi'i tsimè."

34 Yesu à yè mə ajàn yii mə à kwi'i siginè aa nswonɔ ghu mbo mə, "Kaa àgha'a a sɛ bù ñsa'atə a mbo wò a ñkuu a mûm ànnù nifɔ Nwí."

Ñlɔŋinə maà noò kaa ñù tsù kaa a wa'à bù ñywe'etə a mbetə Yesu nɛ àbetə.

Àbetə ñlon Ayo'ɔ Nwì

(Mt. 22.41-46; Lk. 20.41-44)

35 Yesu à le ñka ndi'i nɛ ànnù Nwì a mûm ñdámà'anwi, mbetə mə, "mbə ñŋgàŋdɛ'i nòŋsə i swonɔ mə Ayo'ɔ Nwì à ni mu David aa mə akə aa ε? 36 Àzwi yí Laa a le ntintə David yumbɔŋ a ghaà swonɔ mə:

'Mmà'àmbi a swonɔ a mbô Mmà'àmbi ghà mə: Tswe a mbɛɛ ñikwɛɛ mə ní mà'à, ñywe'e a noò yii mə mə ka yí nòŋsə ñŋgàŋkibàà jò a nji'i mɛkòrə wò aà.' ††

37 "Mbə David yumbɔŋ a ka ntwonɔ yi nɛ Mmà'àmbi, a tigè mbu ntsyà aa la mbə mu David aa ε?"

Àjàŋ yii mə Yesu à le ñwà'àsə bə ñlon ñŋgàŋdɛ'i nòŋsə aà

(Mt. 23.1-36; Lk. 20.45-47)

Àkùrə bə yí ghà'à ñgha'a yii mə a le bòontə a mbɛɛ Yesu aa a le ñkòŋ a nyu'u ànnù yii mə à le si swonɔ aà.

38 Yesu à kà mē aa ndi'i nɛ ànnù Nwí a mbo bo, ñswonɔ mə, "Nɛ ka ntsyɛsə ghuu nlon ñŋgàŋdɛ'i nòŋsə; bo kòŋə nɛ ñwè'ɛ ñdàŋə itsə'ə ñkarə ni ju, ñkii ñkɔŋə ni mə tā bə ka ntsa'atə nɛ waa ni àghu'usə a mitaa. 39 Bo kii ñkɔŋə nɛ ñtswe nɛ ñlɔŋ jii mə i tswə a mbiil a mûm ñdàŋghotə aà, ñkɔŋə nɛ ñtswe a nɛ ñlɔŋ jii i kɔ'ɔnə aa a idigə àdina. 40 Bo nɛ'ɛ ni bɛkwi'i bi bàŋgyè, ñkwɛrə nɛ ñjòð jyaa ni mɛla'à myaa, mbagilə ntsa'atə nɛ Nwí nɛ ñdàŋə mighàà. Wá ñŋg'i yii ñ ka yí kuu a nu bo aa ñ ka yí swèrə!"

†† 12.30: Deut. 6.4-5 ‡ 12.31: Lev. 19.18 †† 12.36: Ps. 110.1

Ñkabè ñtsà'atè Nwí ñkwi'i Màngyè wá

(Lk. 21.1-4)

⁴¹ Yesu à le ntswe a mbèè ñkòm ñnñ ñkabè ñtsà'atè Nwí, ñlilii ñé àjàñ yii mæ bè le sí ñnñ ñé ñkabè wa mûm ñkom aà. Ñgãñkabè jì ghà'atè ì le sí ñnñ ñé ñkabè yì ñwè wa mûm ñkòmè. ⁴² Ñkwi'i màngyè yì m'ò'ò yii mæ à le mbè ñgàñàfùm aa, à le nzi ñnñ ñbà'atè ñkabè cop-per jì baà, ñdùù yì ì bè tsò kabà yì ñfùùrè. ⁴³ Yesu a twôn ñgãñyègènnù jì bo zì ghu mbèè, a swon a mbo bo mæ, "Mè swòn a mbo bù tsi'ì ànnù ññkonj mæ ñkwi'i màngyè ghù mæ à ñ ñgàñàfùm aa, à ññ ñkabè fàa mûm ñkòm ñtsyatè bè b'ìtsim bìi mæ bi ma' à ñkabè ñtsà'atè Nwí ghu aà. ⁴⁴ Ñlonj mæ bo swatè aa tsi'ì mûntsirè a ñ ñkabè yii bo luu ñi yu aa mma'a Nwí ghu, lá màngyè ghù mæ à ñ ñgàñàfùm aa, à k'òntè aa ñkabè ñtsim yii mæ à tswè ñi yu aa mfa, à s'òrètè aa ñdâ yì."

Àjàñ yii mæ Yesu à le ñghàà ñlonj annù nsà'a ñdâmà'anwì aà

(Mt. 24.1-2; Lk. 21.5-6)

13 Yesu bo b'ì ñgãñyègènnù jì bo kà mæ aa mfe'e wa ndâmà'a Nwí, ñgàñyègènnù yì wa yì m'ò'ò a swonj ghu mbo mæ, "Ñdè'innù, yè ajàñ yii mæ ñg'ò'ò jù ì burè mbòñ mbòñ ñghirè nda jii mæ bi b'ò'ò ghu aa ì k'ì mbòñ mbòñ!"

² Yesu a swonj ghu mbo mæ, "Ò yè ñda jì wè jì wè jù? Kaa tsi'ì ñg'ò'ò yì ñfùùrè kaa ì ka yì wa' à a atu yì m'ò'ò bù ñkonj. Bi ka yì sà' à tsi'ì tsim mà' ànè a nsyè."

Ànnù nyè ñgi'ì bo bi ajàñ mæ bi ka yì k'ì tsò'ò akòrè b'ò'ò bi Kristo aà

(Mt. 24.3-14; Lk. 21.7-19)

³ A k'ò'ò ñghèè ñtswe nsyè a atu nta'a Olive, mæ ì tswè ñlilii ñé ñdâmà'anwì aa, Peta ñi Jems, ñi Jon, a b'ò'ò ñi Andrew, bo betè Yesu a noò yii mæ à le ñtigè ntswe tsi'ì bo bo aa mæ, ⁴ "Ñanjsè nwonj tâ bì'ì yu'u, ñnnù ma jù ì ka yì fè'è aa a noò àkè aa è? Àlènsè yii mæ a ka yì d'è'è mæ noò à kù'ù mæ a nyè ñnnù ma jù aa a ñi aa akè è?"

⁵ Yesu a l'gè'è ñka nswonj ñi a mbo bo mæ, "Ñé ka ntsyèsè ghuu tsee l'ò l'è tâ ñù tsù à ñmbwe'esè ghuu. ⁶ Bè bì ghà'atè bi ka yì zì ñé ñkùm ghâ, ì k'ì swonj ñi mæ, 'Mè ñi yu!' ì bwe'esè ñé bè bì ghà'atè. ⁷ Bè mæ ñi yu'u mæ bi mà'a ntsò, kè bè mæ ñi yu'u fiswonj ñlonj ntsò, ñé tsuu k'ì b'ò'ò b'è. Ma juù ñnnù ì tswè ñé ñfè'è, la kaa a wa' à b'è mæ noò ñlwi'ì mbi wa à kù'ù mæ. ⁸ Ètoo ì ka yì k'ì mà'a ntsò bo b'ì jì m'ò'ò, tâ ètoo jii mæ b'ìf'ì bu'utè aa tâ ì k'ì ñka ma'anè bo b'ì jì m'ò'ò. Ñsyè ì ka yì k'ì tsigè'è a idigè idigè, tâ m'ìkwenè tâ à kuu ala' à. Kaa ma juù ñnnù kaa ì ka yì wa' à kà ñd'è'è aa mæ noò ñgi'ì à mè mæ, ñgi'ì mà yù ì ka yì b'è aa tsò ajàñ yii maburè à l'gè'è a nyu'u nyanjè a noò yii à tsigè aà.

⁹ "Ñé ka ntsyèsè ñé ghuu ñlonj mæ bi ka yì k'ì tswatè ñé ghuu fa ñi a mbo ñgãñsa'a m'isa'a; ì k'ì gh'ò'ò ñé ghuu a ndànghotè. Ñé ka yì ghèè tæ a ñsi b'ìg'òmnaà bo b'ì b'ìf'ì ñlonj ñgaa yà, ì swonj annù yà a mbo bo. ¹⁰ Lá mbòñ tâ noò ñlwi'ì mb'ì à ku'u, bi tswè ñé ñf'ò'ò nswonj ntoo yì ñsigè'è ya a mbo itoò tsimè. ¹¹ Bè mæ bi yì ntswa ghuu ñghèè ñi bù a ñsi ñgãñsa'a m'isa'a, ñé tsuu k'ì wa' a ñé ànnù yii mæ ñé ka ghèè swonj aà. Bè mæ noò ñghàa a ku'u, ñé swonj ànnù yii mæ a zì a atu bù aà, ñlonj mæ kaa à sí bu swonj, a swonj ñé Àzwì Nwí. ¹² Ñù à ka yì k'ì fa ñé mumaà yì mæ b'ì zwitè, tâ tà à ka mfa ñi m'ù yì mæ b'ì zwitè, tâ b'ò'ò b'ì b'ìnnè ntswatè b'ìtaà byaa bo b'ì b'ìmaà byaa ñé ñsa'a, ì l'gè'è waa fa mæ b'ì zwitè. ¹³ Bè b'ìtsim ka yì k'ì b'è ghuu ñlonj ñkùm ghâ. Lá ñù yii mæ a tswa ntè yì mbi ñgi'ì nywe'e a ñlwi'ì aa, à ka yì yweenè.

Ànnù yì swèrè ñswerè yà

(Mt. 24.15-28; Lk. 21.20-24)

¹⁴ "Lá b'è mæ ñi yì nyè annù yì swèrè ñswerè ya a tswè a adigè yii mæ a s'è ñé ñtswe ghu tswè aa, (tâ ñù yii mæ a twonj annù yuà aa tâ ñanjsè nyu'u nzi,) tâ b'è bìi mæ bi tswè a ala'a Yudea aa b'ì fè'è ñk'èk'è ñk'ò'ò ñghèè a itu m'inta' à. ¹⁵ Tâ ñù yii mæ à tswè a atu nda aa tâ à tsuu l'ò b'ù sigè, tâ à tsuu a nda yu a ñl'gè'è àyoò tsu b'ù kuu b'è. ¹⁶ Tâ ñù yii mæ à tswè a m'ù m'nsò aa tâ à tsuu b'ù b'è a ñl'gè'è àkutè yì. ¹⁷ Wèè! Ñgi'ì b'è maburè bi ato'o bo b'è yì bìi mæ bi ñkonj b'ò'ò maa ñé ñjwi ma jya aà! ¹⁸ Ñé ka ntsa'atè ñé Nwí mæ tâ ñnnù ma jù ì yì ntsuu fè'è a noò ñfè'è. ¹⁹ Ñlonj mæ ñgi'ì yii mæ ì ka yì tswè maa noò aa ì ka yì tsyatè ñgi'ì ñtsim yii mæ ì l'è ñfè'è ñl'gè'è a noò yii mæ Nwí à le ñnanjsè mbi yu aa ì k'ò'ò ywe'e ts'it-s'ò'ò. Kaa yì dàn ì ka yì wa' à bù ñfè'è tsò ma yù. ²⁰ Lá Nwí à kwyètè mæ ndùu ñjwi mà jù ñlonj ñkwitu b'è bi bìi mæ à tsò'ò aà. A s'è laa b'è bonj kaa ñù tsù à ka yì wa' à yweenè.

²¹ "M'è ñù a zì t'ì swonj a mbo bù mæ, 'Yè, Ày'ò'ò Nwí wa à ghuà! kè 'Yè, à wii! ñé tsee annù yii a swonj aa l'ò bìi. ²² Ñlonj mæ b'Ày'ò'ò Nwí bi mbwe'esè bo b'è ñgãñntoo Nwí mbwe'esè ì ka yì fè'è ì k'ì gh'è'è ñé ñlènsè ñnnù bo b'è ñnn'utsyâmbo a mbwe'esè b'è ghu, ì t'è'è k'ì ywe'etè ñi a mbwe'esè tsi'ì b'è bìi mæ Nwí à tsò'ò aà. ²³ Ñé t'igè ñka ntsyèsè ghu; wa mæ swònj mæ ñnnù tsim a mbo bù mbòñ tâ noò ma wa à ku'u.

Àjàñ mæ Mu Ñù à ka yì b'ù b'è aà

(Mt. 24.29-31; Lk. 21.25-28)

²⁴ "À ka yì b'è ñi a ñj'è, a ñé ñjwi jii mæ ì ka yì k'ì yò'ò noò ñgi'ì wa aa, ta ñnnò à fii, kaa tâ sàñ à wa' à bù ka nta. ²⁵ Tâ m'ìnj'ò'ò m'ì ka ñlo ñi a aburè ñwokè ñi a nsyè, tâ b'è tsigè ida'a tsim jii ì tswè a aburè aà. ²⁶ Maa noò tâ b'è t'igè nyè Mu Ñù tâ à ka nzi ñi a m'ù m'nbà' à ñi m'ìdà' à m'ì wè ñi ñghà' à. ²⁷ Bè a sigè, a t'igè ñtoo

baangel bi a nî mbêe mbi ji nikwà mæ tâ bo ghæc ngghotê bê bi bii mæ à tsò'c aa, ñloginæ a mbêe mbî yi mò'c ngghæc nlw'isæ ni yi mò'c.

Ànnù yii mæ mbæ bè yægè ni àti fig aà
(Mt. 24.32-35; Lk. 21.29-33)

²⁸ "Tâ nî yægè annù a ni àti fig. A yi mbæ noò yii mæ ntaà ji i fi'isè mæ iyèh jî fii aa, nî zi mæ noò ñtsù mbèh à tîgè a abô ²⁹ A kî mbæ ni a nggîh nggîh mæ, nî bæ yè tâ ñn-nù juà ð ka mfe'e, nî zi mæ à zì mæ ñkoontæ, ñtigè aa tsi'í a ntsùbù'u. ³⁰ Mè swòh tsi'í annù ñîhkoñ a mbo bù mæ, kaa ñiwàà ni bê nuà ni ka wa'à tsyà tî ghæ mæ ñn-nù ma jû tsim i fè'è mæ. ³¹ Àbùrè bô ñsyè ka yí tsyà, lâ kaa tâ ñghaà na nî wa'à tsyà.

Kaa nù tsù à si njwi ya kè noò ma wa zî.
(Mt. 24.36-44)

³² "Kaa nù tsù à sî njwi kè noò wa zî, kaa tsi'í baangel bii bi tswæ a aburæ aa, kè Mû. A ki nzi tsi'í Tà yuyu. ³³ Nî ka ntsyèsæ ñî ghuu, ñka ntswe ñikèrè ñloñ mæ kaa nî sî noò ma wa zi aa. ³⁴ À bæ aa tsò nù à fè'e mæ yu ghèè a ñghaa, à kà mæ aa mfe'e, ntwon nggâñfà'â ji mfa ifà'â yii mæ bo ka ki fà'â aa, a mbo bo yí mò'c yí mò'c, ñswon a mbô ñgâñmbê ñtsùnda mæ ta à tswæ tsi'í ñikèrè ñka mbe nii. ³⁵ A bçñ mæ tâ nî tswæ ñikèrè ñka mbe ñî mbôñ ñdùgè ñloñ mæ kaa nî sî noò yii mæ à ka yí bîñ ghu aa zi aà. Mbæ a tse bæ a noò ñkwé'f, ñî ñtîñ ñtugè, ni noò ñjwi, kè a tîtugè. ³⁶ Ta bæ mæ à bu'unæ nzi, kaa a wa'à zì ñyè mæ ni bwii. ³⁷ Ànnù yii mæ mæ swonæ a mbo bù aa, à ki mbæ yii mæ mæ swonæ ni a mbo bè bitsimè: 'Nî ka ntswe ñikèrè.' "

Àjàñ yii mæ bi le ntañ annù atu Yesu aà
(Mt. 26.1-5; Lk. 22.1-2; Jn. 11.45-53)

14 A le ntigè mburæ njwi ji baa mbçñ tâ ñjwi Passa bo bî ñjwî ñjî àbaa ti kò'c ð ku'u. Bîñi bi nggâñmà'a Nwi bo bi ñgâñdî'í nòñsè bo le ñka ñlç ni ajàñ yii mæ mbæ bo ñe'esè ntswa Yesu ghu nzwitè. ² Bo le sî swonæ ni mæ, "A bçñ mæ tâ bi'inè tsuu ma yuù àn-nu fàa njwi Passa ghîrè ñloñ mæ mbæ bi'inè tswa yi boñ fîkòrè ka fè'è a tîtî bè i bùùrè idigè."

Àjàñ yii mæ màngyè yí mò'c à le nyç'c Yesu ni mîghuræ aà
(Mt. 26.6-13; Jn. 12.1-8)

³ Yesu a le ntswe a Bethany a nda Simon yii mæ à leè mbæ ñukîkwen aa ñka njî. À kà mæ aa njî, màngyè yí mò'c a zi ni mîghuræ mì lùmtè mì atîndùù mii mæ mì le nañsæ mbæ tsi'í mì narda aa, a ñî ñtsîñ ñgò'c alabasta. À zì mæ, ñzwi mîghuræ mya ntswentæ nyç'c atu Yesu ghu. ⁴ Mîntòñ mì bê bí mò'c bii mæ bi le ntswe ghu aa, mì lwîñè, bo tîgè ñmbetè ñî waa bo ni bo mæ, "À nañsæ nta ngî'í ni mîghuræ mù laà aa a ya aa è? ⁵ Ñloñ mæ

mæ bi feè mîghuræ ma mù ñdùù yi tsyâtè iba'atè ñk-abæ silva ñkhî ji tarè † bi lçgè ñkabæ ya mfa a mbo ñgâñfumæ." Bo ghaantè màngyè wa mfa afîrè yi.

⁶ La Yesu a swonæ a mbo bo mæ, "Ni ma'atæ yi; ni fa ngî'í a mbo màngyè ghû aa a ya aa è? Nî sî zi mæ à ghîræ aa ànnù yí sigîñè a nu mæ aa è? ⁷ ñgâñfumæ i tswæ a tîtî bù aa bîñòò bitsimè, mbæ ni tse kwetæ waa a noò yii mæ nî kòñ aà, lâ kaa mæ ka wa'â tîtî bù aa a ngòñ bîñòò bitsim tswé. ⁸ À ghîræ aa annù yii mæ mbæ a ghîrè. À yç'c gha nî mîghuræ mù, ñnañsæ aa nù ya mbçñ tâ noò ñtwîñè ghà à ku'u. ⁹ Mè swòh a mbo bù tsi'í ànnù ñîhkoñ mæ, a ñî ñgòñ idigè tsim jii mæ bi ka yí ki swonæ ñî ñtoo yi ñsigîñè yú ghu fàa mbi aa, bi ka yi kî ki swonæ ñî ànnù yuà mæ màngyè ghuà à ghîræ a nu mæ aà, ñwa'atè ñî yi."

Àjàñ yii mæ Judas a le mbii mæ yu ka feè Yesu aà
(Mt. 26.14-16; Lk. 22.3-6)

¹⁰ Judas Iskariot, mæ le mbæ nù yi mò'c a tîtî nggâñyægènnu Yesu jya ñghûm ñtsò baa aa, à le nghèè a mbêe bîñi bi nggâñmà'a Nwi a mfèe Yesu a mbo bo. ¹¹ Bo le mburæ ndoritè a nyu'u annù yii à le nzí a nswonæ a mbo bo aa, mbii mæ bo ka fa ñkabæ ghu mbô. Judas a tigè ñlç ni mânji yii mæ mbæ yu tsyâ ghu mfèe Yesu.

Àjàñ yii mæ Yesu bo bî ñgâñyægènnu ji le njî mijî mæ Passa aà
(Mt. 26.17-25; Lk. 22.7-14,21-23; Jn. 13.21-30)

¹² A bæ a njwi yi ñtsyàmbiì, a njwî ñkurè àbaa ti kò'c a noò yii mæ bi wà ñî mù mbîñjèrè Passa aa, ñgâñyægènnu Yesu bo betæ ghu mbo mæ, "O lç mæ bi'ì ghæc nañsæ aa yuu adigè a mbo wò tâ ò ji mijî mì Passa ghu aa è?" ¹³ A toò ñgâñyægènnu ji ji baa nswonæ a mbo bo mæ, "Nî kuu ngghæc a mûm àla'a, boñ nî ka yè ñù mbâñgè yí mò'c yii mæ a bè'e àntòò ñki aa tâ zi ntsi'í ghuu. Bæc a zi ntsi'í ghuu, ¹⁴ nî kâ ñyonæ nii ngghæc ñkuu a nda yii mæ a kuu ghu aà, ñswonæ a mbo mbôñ ñda wa mæ, 'Ndî'innu à bètæ mæ, ñja'â ñda yii mæ bi'í bî ñgâñyægènnu ja ka ji Passa ghu aa ð fè aa è?" ¹⁵ Boñ à ka dî'í nja'â ñda yi ñwè yí mò'c a ndøn bi ñîñ ñjoo ghu mum ñki nañsæ aa a mbo bu. Bæc a dî'í, nî tigè nañsæ njoo jii mæ bi'inè ka ghîrè ji Passa ghu aa ghu."

¹⁶ ñgâñyægènnu Yesu jya ghæc wa mûm àla'a nyè a bæ tsi'í maa ajàñ mæ à swòñæ aa, ñtigè nañsæ njoo njî Passa jyâ.

¹⁷ Noò ñkwé'f à kù'u mæ Yesu a ghæc ghu bo bî ñgâñyægènnu ji jyâ. ¹⁸ Bo ghèc ñtswe ñka njî atu atetè. Bo kà maa njî, Yesu a swonæ mæ, "Mè swòñæ a mbo bù tsi'í annù ñîhkoñ mæ nù yí mò'c a tîtî bù à ka ghîræ feè ghâ, nù ma ghû a ji bi'í yu."

† 300 denarii, ñkabè baGrikia, denarius yí mfuùrè a le mbæ ñkabè ngâñfà'â a atu ñjwî.

¹⁹ Bo loḡɛnè ñtigè njəŋnə, mbetə yî mɔ'ɔ yî mɔ'ɔ mə, “À nî mə aa ɛ?”

²⁰ A swonɔ a mbo bo mə, “À nî nù yî mɔ'ɔ a titɛ̀ bù nighùm ñtsò baa mə a tsùtə abaa bi'i yu a mùm àkaŋ yî fùùrè aà.” ²¹ Lâ ànnù ma yû a ka yə Mu nù aa tsi'í ajàn yii mə bi ŋwa'anə a mùm àŋwà'anə Nwí ñlon ɲgaà yî aà. Njgi'í yî swèrè ñswerə a nu nù yii mə à fèe a Mu Nù aà! A le mbaa mbɔŋ mə bɛ tsee ajànɔ nù ma yû ló burə jwe jwe bə.”

Ñtarə Mmà'àmbí

(Mt. 26.26-30; Lk. 22.14-20; 1 Kor. 11.23-25)

²² Bo kà maa nji, Yesu a loḡè àbaa, mfa mbi'íkə a mbo Nwí, mbatə mfa a mbo bo, ñswonɔ mə, “Kó nɛ; à nɛ ìbɛ̀ nù gha ghuà.” ²³ A kɛ̀ ñloḡə ndɔŋ mɛ̀lù'ù, mfa mbi'íkə a mbo Nwí, mfa a mbo bo, bo bitsim nò. ²⁴ Bò nò mē, a swonɔ a mbo bo mə, “À nɛ̀ àlæə nù ya à yuà, àlæə ŋwàrè àkàà yii mə bi ka saansə atu bə bɛ̀ ghà'atè aà.” ²⁵ Mè swɔŋ a mbo bù tsi'í annù nɛ̀ŋkoŋ mə kaa mə ka yí wa'a mɛ̀lù'ù bù ñno, nywe'e a njwi yii mə mə ka yí bú no mɛ̀lu'u mɛ̀ fii a mùm ànnù nifɔ̀ Nwí aà.”

²⁶ Bo yəè ìkòò ñtigè mfe'e ɲkɔ'ɔ ŋghɛɛ a atu nta'a Olive.

Àjàŋ yii mə Yesu à le nswonɔ mə Peta à ka tuu yi aà

(Mt. 26.31-35; Lk. 22.31-34; Jn. 13.36-38)

²⁷ Yesu a swonɔ a mbo bo mə, “Bù tsi'í bɛ̀tsim, nɛ̀ ka ghìrə mà'atè gha khəkè, ñlon mə a tswe a mùm àŋwà'anə Nwí mə, ‘Mè ka zwitə ntsèembi tà mbɛ̀njərə̀ jya ì ja'anə.’” ²⁸ Lâ nòò yii mə mə ka yí yweenə nɛ̀ nɛ̀wo aa, mə ka yí tsyá a mbii bù fòò ghèè a Galilea.”

²⁹ Peta a swonɔ ghu mbo mə, “Mbə bə bitsim tɛ'e kɛ̀ mà'atè nɛ̀ gho mà'atè ɲkhə boŋ kaa mbə mə wa'à gho mà'atè bə.”

³⁰ Yesu a kwi'i ghu mbo mə, “Mè swɔŋ a mbo wò tsi'í ànnù nɛ̀ŋkoŋ mə, tsi'í nɛ̀tugə sɛ̀, mbɔŋ tà àŋkəgè tà à tɔŋ ɲgaà ji baa, boŋ ò tùù mē ghà ñgàà ji tarè.”

³¹ Lâ Peta a swonɔ ghu mbo nɛ̀tɛ̀ mə, “À tɛ'e kɛ̀ bə bə ànnù niwo boŋ mə ka kwo bi'ò; kaa mbə mə wa'à gho tùù.”

Ñgǎŋyɛgənnù Yesu jya tsim bo le ɲkɛ̀ nswonɔ tsi'í maa ajànɔ.

Àjàŋ yii mə Yesu a le ntsà'atè Nwí a Getsemane aà

(Mt. 26.36-46; Lk. 22.39-46)

³² Bo le ŋghèè ñywe'e a adigə yî mɔ'ɔ yii mə bi le si twonɔ nɛ̀ Getsemane aa, Yesu a swonɔ a mbo ñ-gǎŋyɛgənnù ji mə, “Nɛ̀ tswe faà tà mə ghɛɛ ntsà'atè Nwí.” ³³ Ñloḡə Peta nɛ̀ Jems a bɔ'ɔ ɔn mə tà bo bo ghɛɛ, nù yî ì loḡɛnè ɲka mbi'í, ñtɛ̀ yî ì luu nɛ̀ àjəŋnə. ³⁴ A swonɔ a mbo bo mə, “Àjəŋnə a luu a ntɛ̀ mə si'í mburə mbə tsi'í a nzwitə mə; nɛ̀ tswe faà mə, ñtswe nɛ̀kərə.”

³⁵ A ghèntè a mù ñtsirè, ñwo a nsye ntsa'atə Nwí ñswonɔ mə, mbə mǎnɔ a tswe ghu a ghìrè nòò ɲgi'í ma wa a tsyà tà yù wa'à lò ñyə. ³⁶ Ñswonɔ mə, “Abba, Taà ghà, mbə Ò ghìrè ñnnù tsi'í tsimè, ghìrə mə tà mə tsuu ndɔŋ ɲgi'í yuà mə no; lâ mə kɔŋ aa a ŋghìrə tsi'í ànnù yii mə ò lɔ̀ aà, kaa wa'à bə à yii mə mə lɔ̀ aa bə.”

³⁷ À lò mē mbii, nyə waa bo bwii, a betə a mbo Peta mə, “Nɛ̀ bwii aà bwii, Simon? Mbə nɛ̀ wa'à nɛ̀kərə a nɛ̀ àbànɔ̀tə noò yî fùùrè tswé aa ɛ? ³⁸ Nɛ̀ ka ntswe nɛ̀kərə ñtsa'atə nɛ̀ Nwí tà wa'à ɲkìrè Satan lô ñwo. Ntɛ̀ ghuu ì lɔ̀ ñghìrə annù yii mə a ku'unə aa lâ ñjyá nù yùù ì bǎŋnə mɔ̀wə.”

³⁹ A bù ñlo ŋghèè a ntsà'atə Nwí ɲkɛ̀ mbu nswonɔ tsi'í ànnù ya mə à le mfòò ñswonɔ a mbii aà. ⁴⁰ A bù mbii ŋghèè ñyə ɲgǎŋyɛgənnù ji jya ì burè kɛ̀ bwii tsi'í bwii ñlon mə fɛ̀lo le nluu a mi'í bo aà; kaa bo wa'à annù yii mbə bo swonɔ ghu mbo zɛ̀.

⁴¹ À bù mē mbii nɛ̀ ñgàà yii mə ì ywe'e ji tarə aa nswonɔ a mbo bo mə, “Nɛ̀ burə ka kɛ̀ bwii tsi'í bwii, mǎmɛ̀ntə nɛ̀ ghuu aa ɛ? Wa à kù'ù mē lâ; nòò à kù'ù mē; bi fèè mē Mu Nù a mbo bə bɛ̀ bɛ̀. ⁴² Nɛ̀ bɛ̀nə tà bi'inə ghɛɛ. Yê nɛ̀, wa nù yii mə à fèe gha aa à zì mē.”

Àjàŋ yii mə bi le ntswa Yesu aà

(Mt. 26.47-56; Lk. 22.47-53; Jn. 18.3-12)

⁴³ Yesu à kà mə aa ŋghaa laà, kaa mburə tɛ̀ mǎŋsə, Judas, nù yî mɔ'ɔ wa atɛ̀tɛ̀ ɲgǎŋyɛgənnù Yesu jya nɛ̀ghùm ñtsò baa, a burè ñzi bo bɛ̀ ñnɔ̀ bə mə bɛ̀lɛ̀ bi ɲgǎŋmà'a Nwí nɛ̀ ɲgǎŋdɛ̀'í nɔ̀ŋsə bo bi bɛ̀tə bi ala'a bo le ntoo. Bo le ntugitə nwi ntsò nɛ̀ mɛ̀bu'ù. ⁴⁴ Judas, yii mə à le mfèè yi aa, à le mfa alənsə a mbo bo mə, “Nù yii mə mə ka ghèe kɔŋ mighəgə mi aa, boŋ à nɛ̀ ghu. Nɛ̀ bǎŋnə yi; ñloḡə ŋghèè nɛ̀ ghu. Bɛɛ nɛ̀ tɛ̀ ghèe, nɛ̀ nǎŋsə mɛ̀yɛ.”

⁴⁵ À zì mē, mburə ntsya ŋghèè ghu mbèè ñnɔŋ mighəgə mi, ñswonɔ mə, “Rabbi!” ⁴⁶ Bə bya bi tigè ñghɛɛ mbaŋnə yi. ⁴⁷ Nù yî mɔ'ɔ yii mə a le ntəə a titɛ̀ bo aa a tsɔ'ɔ munwí yî ɲkwye atɔŋnə abù'u ɲgǎŋmà'a Nwí yî ñwè ghu nɔ'ɔsə. ⁴⁸ Yesu a betə waa mə, “Nɛ̀ zì nɛ̀ nwi ntsò a bɔ'ɔ nɛ̀ mɛ̀bu'ù aa a ntswa mə tsò nɛ̀ zì a mbaŋnə àŋgámighee aa ɛ?” ⁴⁹ Tigə mə kɛ̀ si tswe bi'inə a ndá-ma'anwí aa a njwi njwi ndɛ̀'í nɛ̀ ghuu, kaa nɛ̀ wa'à gha tswa aa a ya aa ɛ? Lâ ma yû ànnu a tswe nɛ̀ mfè'è tá lwensə annù yii mə aŋwà'anə Nwí a swonɔ aa.

⁵⁰ Ma mùu noò ɲgǎŋyɛgənnù ji jya tsi'í tsim ì tigè m-ma'atə yi ɲkghəkə waà.

⁵¹ Mùjɔŋ yî mɔ'ɔ a ka nyonə nii, ñwe'e tsi'í àbà'a at-sə'è yî fù'ù a nu yu. Bə bya bɛ̀ ma'à mɔ̀ mɔ̀ myaa ghu nu mə bi tswa yi mbaŋnə tswa atsə'è yi. ⁵² Lâ a bǎŋnə m-ma'atə abà'a atsə'è yî fù'ù ya ɲkhə yi tsi'í ñswèrè ñswèrè.

Àjàn yii mæ ngǎṅndasa'a le ntsɔ'ɔtə isa'a Yesu aà
(Mt. 26.57-68; Lk. 22.54-55,63-71; Jn. 18.13-14,19-24)

⁵³ Bi lɔgè Yesu ḡghɛɛ ni ghu a mbɛɛ ḡgàṅmà'a Nwi yí ḡwè. Bìlìi bi ḡgǎṅmà'a Nwi bitsim bo bi bità bi ala'a bo bi ḡgǎṅndi'í nòḡsè bo le ḡghotə ntswe bo bo. ⁵⁴ Peta à le si yòḡè ni a ḡjím Yesu a sà'a agha'à. À yòḡè mē ḡkūu ḡghɛɛ ntswe a nsàḡàbɛɛ ḡgàṅmà'a Nwi yí ḡwè bo bi ḡgǎṅmbɛ ḡdama'anwi ḡyɔ'ɔtə nī mɔ'ɔ. ⁵⁵ Bìlìi bi ḡgǎṅmà'a Nwi bo bi ḡgǎṅndasa'a tsim bo le ḡka nɔɔ nī mánji yii mæ mbə ḡu a swòḡ ànnu yí tsu a atu Yesu yii mæ mbə bo tsyā ghu nzwitə yi, lā kaa wa'à yí tsu yó. ⁵⁶ Bè bī ghà'atə bi le si tswɛɛ nī ìbǎḡḡnənnu a atu Yesu, kaa mīghāā myaa mi wa'à bāḡḡnə mboontə.

⁵⁷ Bè bī mɔ'ɔ bi bīnə ḡtswɛɛ nī ìbāḡḡnənnu ghu atu ḡswonə ni mæ, ⁵⁸ "Bì'lì le nyu'u a swonə mæ yu ka yí sà'a ndāmà'anwi yuà mæ bi bɔɔ nī mbo aa i bú ḡhùrè yí dàn fu yii mæ kaa bi sɛ aa nī mbo bɔɔ aa, a ḡjím ḡjwi ji tarə." ⁵⁹ Lā a ḡki ḡghɛɛ a ni ma buù bə, kaa ḡtsu waa kaa wa'à kī mboontə.

⁶⁰ ḡḡgàṅmà'anwi yí ḡwè wa a bīnə ḡtə a titi bo mbetə Yesu mæ, "Ò si nī ànnu yí tsu a kwi'i tswé? Ò swòḡ mæ akə nī ìnnu jū mæ bi swonə a atu wò aa ɛ?"

⁶¹ La a təə kaa wa'à yi kwɛ'ɛ. ḡḡgàṅmà'anwi yí ḡwè wa a bú mbetə ghu mbo mæ, "Ò nī Àyɔ'ɔ Nwi, Mu Nwi yii mæ bi gha'asə aa ɛ?"

⁶² Yesu A swonə mæ, "À ni mæ, nī ka yi yə Mu Nù tã à tswe a mbèè nīkwɛɛ Nwi yii à tswe ni mēdà'à aa ni mà'à ḡlo a aburə nsigə ni a mūm m̀bà'à."

⁶³ À kwi'lì mæ laà, ḡḡgàṅmà'a Nwi yí ḡwè wa a satə ìt-sə'ə ji, nswonə mæ, "Bì'inə bù ḡlɔɔ ni bīyəfə aa a ya aa ɛ?"

⁶⁴ Nī yù'ù àjàn yii mæ à bəḡitə Nwi aà. Kə nī wà'atə mæ akə ɛ?"

Bo bitsim tsərə ìsa'à yi nswonə mæ a ku'unə mæ bi zwiṭə yi.

⁶⁵ Bo bī mɔ'ɔ bi tigə ḡlɔḡinə ntigə ntsee ni mētɔwɛ ghu nu, nɔḡḡ nī ìtsə'ə m̀bɔɔ nī mi'i mi ghu, ḡḡḡḡ nī yi, ḡswonə ghu mbo mæ, "Twi ḡu yii mæ à ḡḡḡ gho aà." Bi le ntigə mbu nɔḡḡ yi ḡghɛɛ mfa a mbo ḡḡḡmbe ḡdāmà'anwi bi lɔgè yi ntigə ḡku.

Àjàn yii mæ Peta a le ntuu Yesu aà
(Mt. 26.69-75; Lk. 22.56-62; Jn. 18.15-18,25-27)

⁶⁶ Peta à tswè mē wa nsàḡàbɛɛ a mbī ḡnii ḡka yɔ'ɔtə nī mɔ'ɔ aa ḡḡḡḡfà'a ḡḡḡmà'a Nwi yí ḡwè yí mǎḡḡyè yí m̀ɔ'ɔ a zī ⁶⁷ ḡyə Peta ḡlii yi nswonə mæ, "Tigə ò ḡḡḡḡ mbaa ḡki ntswe bu Yesu mu Nazereth wa aa ɛ?"

⁶⁸ Peta a tuu nswonə mæ, "Kaa mē sɛ yi zī, kaa wa'ā an-nu yii mæ o swonə aa ki nzi." À swòḡè mē laà aa ǹlò wa nsàḡàbɛɛ m̀fɛ'ɛ ḡḡḡḡ a ntsūbù'ù. [Tsi'lì maa noò, àkəḡè yí ḡtsyàmbiì a burə ḡtɔḡ.] †

† Kaa adigə yuà kaa a sɛ nī ḡwà'ànə jī mɔ'ɔ tswé.

⁶⁹ À fè'è mē, mu mǎḡḡyè wa a yə yi, ḡmbu mbè'ènə ḡ-ka nswonə a mbo bə bii mæ bi le ntəə wa ntsūbù'ù aa mæ, "Nù ḡghuà à ni ḡu nībò wàà yí m̀ɔ'ɔ." ⁷⁰ Lā Peta a bú ḡkwatə ntuu yi.

Mu fìbàḡtə à bú mē ḡḡə ki bə, bə bya mæ bi Peta le ntəə aa bú ḡswonə ghu mbo mæ, "Tsi'lì ànnu nīḡḡḡḡ, ò ni ḡu nībò wàà yí m̀ɔ'ɔ nlonə mæ ò ni mu Galilea."

⁷¹ Peta a lɔḡinə ḡtigə ḡkaa nswonə ni mæ "Kaa mē sɛ ḡu yii mæ ni swonə aa zī. Bɛɛ a bə yii mæ mæ swonə aa àbāḡḡnənnu, Nwi a nīḡ ḡd̀d̀d̀ a atu mæ."

⁷² Tsi'lì maa noò, àkəḡè bú ḡkwatə tɔḡ, Peta a wa'atə ajaḡ yii mæ Yesu à ḡḡḡḡ nswonə ghu mbo mæ, "M̀bɔḡ tã àkəḡè à tɔḡ ḡḡaa ji baa le bɔḡ ò t̀uḡ mē ḡha ḡḡaa ji tarə." À wà'atə mæ laà aa mburə nāḡsə yə'ə.

Àjàn yii mæ bi le ḡḡḡè ni Yesu a nsi Pilato aà.
(Mt. 27.1-2; Lk. 23.1-5; Jn. 18.28-38)

15 Àbèè a ḡḡsə mē mfu'u, bìlìi bi ḡḡḡmà'a Nwi, ni bità bi ala'a, nī ḡḡḡḡḡ'í nòḡsè, bo bi ḡḡḡḡ-ḡdasa'a tsim, bo tswā ḡḡḡtə ḡḡḡàà, ḡtigə ntswa yi, ḡkwɛrə mbo mī, ḡlɔḡ ḡḡḡḡ mfa a mbo Pilato. ² Bi ḡḡḡḡ mē ni ghu a mbɛɛ Pilato, a betə yi mæ, "Ò bə aa mfì baYuda aa ɛ?"

A kwi'i ghu mbo mæ, "Ò swòḡ mē!"

³ Bìlìi bi ḡḡḡmà'a Nwi bi le mbù ḡnii ḡnnu jī ghà'atə ghu nù. ⁴ Pilato a bú mbetə ghu mbo mæ, "Ò sɛ nī ànnu yí tsu a kwi'i tswé aa ɛ? Yə ḡnnu jii mæ bi swonə ni a atu wò i burə ḡha'a laà aà!"

⁵ Lā kaa Yesu a wa'à yi annu yí tsu burə ḡmbu kwikwi'i. Ma mùu ajaḡ annu a kī mburə ntsya Pilato tsi'lì tsyà.

À jàn yii mæ bi le ntsərə mæ bi zwiṭə Yesu aà
(Mt. 27.15-26; Lk. 23.13-25; Jn. 18.28-38)

⁶ À le mbə nòḡsə Pilato mæ a yi mbə a ḡwí Passa aa, a fi'isə ḡḡḡḡtsaḡ yí m̀fùrè yii mæ bə betə aa mfa a mbo bo. ⁷ À le mbə ma mùu noò aa, ḡu yí m̀ɔ'ɔ mæ ìkum yi le mbə Barabbas, a tswe a atsaḡ a titi ḡḡḡm-bùrə àla'a. Ma ḡhuù ḡu à le nzwitə ḡu a noò yii mæ bo le si bùrə ala'a aà. ⁸ ḡǹd̀d̀ bə wa i le nzi ḡswonə a mbo Pilato mæ tã à ḡḡḡḡ a ajaḡ yii mæ a tɛ'ɛ ḡḡḡḡ a alò lò aà. ⁹ A betə a mbo bo mæ, "Nī l̀l̀ mæ tã mē fi'isə aa mfì baYuda a mbo bù aa ɛ?" ¹⁰ À le mbetə ma mùu ajaḡ aa nlonə mæ à le zi mæ à le ḡḡḡḡ a ḡḡ'əḡḡ mæ tã bìlìi bi ḡḡḡmà'a Nwi bya bi tswa Yesu ḡzi mfa ghu mbo aà.

¹¹ Lā bìlìi bi ḡḡḡmà'a Nwi bya bo totə ḡǹɔ̀d̀ bə wa mæ tã bo ḡḡḡḡ tã Pilato à bāḡḡ fi'isə bə Barabas m̀fa a mbo bo. ¹² Pilato a bú mbetə a mbo bo mæ, "Nī l̀l̀ mæ tã mē tigə ḡḡḡḡ aa mæ akə ni ḡu ḡḡu mæ ni twonə nī mfì baYuda aa ɛ?"

¹³ Bo bú ḡtɔḡḡ nswonə tsi'lì nī tti mæ, "Kwèèntə yi a ati bāḡḡbāḡḡḡ."

¹⁴ Lâ Pilato a bû m̄betə waa m̄ə, “N̄i l̄òò m̄ə b̄i kweentə ȳi aa a ya? Ànnù ȳi b̄i ȳii m̄ə à bù'ù aa à n̄i àkè aa ε?”
Lâ bo bû ñku'usə ntɔŋnə ghaa bə n̄i m̄it̄t̄i ñswon̄ m̄ə, “Kwèentə ȳi a ati b̄an̄nəb̄an̄nə.”

¹⁵ Pilato a l̄òò m̄ə yu gh̄irə tâ n̄u ñn̄òò b̄ə wa ñ b̄ɔŋ, ñtigə m̄fi'isə Barabbas m̄fa a m̄bo bo, ñgh̄irə b̄i gh̄ɔɔ Yesu a f̄a ȳi m̄ə tâ b̄i tigə n̄lɔgə gh̄èè ñkweentə a ati b̄an̄nə b̄an̄nə.

Àjàn̄ ȳii m̄ə b̄isoḡyè l̄e si wyè n̄i Yesu aà.

(Mt. 27.27-31; Jn. 19.2-3)

¹⁶ B̄isoḡyè bya b̄i tigə ñlɔgə Yesu ñkuu ñgh̄eε n̄i ghu a m̄ùm ñtɔ'ò Ḡúm̄n̄àà (b̄i l̄e si t̄won̄ə aa n̄i Pretoriun) ñt̄won̄ b̄isoḡyè b̄its̄im̄ b̄ii m̄ə b̄i l̄e n̄tswe maa n̄tɔ'ɔ aa b̄i ghotè. ¹⁷ Bo l̄e n̄lɔgə atsə'è ȳi b̄aḡitə ȳi at̄ind̄ùù ñw̄e'ε ghu nu ts̄ò m̄f̄, ñlɔc m̄ind̄igə m̄i ñj̄ɔŋ ñj̄ɔŋ m̄ba'a ts̄ò àtsə'ətu n̄if̄ ñs̄osə ghu at̄u; ¹⁸ ñlɔḡinə n̄tigə n̄tsa'atə n̄ii, m̄bitə ñswon̄ə n̄i m̄ə, “O l̄e l̄e l̄e l̄e! M̄f̄ baYuda à k̄i kwèè! À kwèè!” ¹⁹ Bo tigə ñtsya ȳi m̄ò'ɔ ȳi m̄ò'ɔ, ñgh̄òò n̄i àt̄u ȳi n̄i àt̄i, ñtutə n̄i m̄it̄wye ghu nu, ñswetə n̄i m̄ik̄ù'ut̄ə myaa ghu n̄si a m̄m̄ii ȳi. ²⁰ Bo n̄ansə m̄ə ñwye ȳi laà, ñtɔ'ɔ atsə'è ȳi b̄aḡitə ya ghu nu, m̄bu ñw̄e'ε j̄ii itsə'è j̄ya fu ghu nu, ñtigə n̄lɔgə ȳi m̄f̄e'ε gh̄èè a ñkwèentə a ati b̄an̄nə b̄an̄nə.

Àjàn̄ ȳii m̄ə b̄i l̄e ñkwèentə Yesu a ati b̄an̄nəb̄an̄nə aà

(Mt. 27.32-44; Lk. 23.26-43; Jn. 19.17-27)

²¹ N̄u ȳi m̄ò'ɔ ȳii m̄ə ñk̄ùm ȳi l̄e m̄bə Simon, m̄bə mu baCyrene, ñk̄i m̄bə ta b̄i Alexander bo Rufus aa, a l̄e n̄l̄o a af̄ ñka ñkw̄eε, à z̄i m̄ə ñka n̄tsya, b̄i t̄swā ȳi n̄i àdà'ə m̄ə tâ à be'e ati b̄an̄nə b̄an̄nə Yesu ȳa. ²² B̄i gh̄eε n̄i Yesu wa adigə ȳii m̄ə b̄i l̄e si t̄won̄ə n̄i Gologota aà (ñj̄i'ì ñk̄ùm ma gh̄ù ñ bə àdigə akwèet̄u ñj̄). ²³ Bo fa m̄l̄l̄ù'ù m̄ii m̄ə b̄i l̄e m̄f̄r̄inə n̄i af̄ù ȳii m̄ə b̄i t̄won̄ə n̄i m̄əə aa m̄ə tâ à no, a tuù ȳi. ²⁴ B̄i kweentə ȳi wa ati b̄an̄nə b̄an̄nə; ñlɔgə itsə'è j̄i a nyatə a tit̄t̄i bo, m̄ma'a ñb̄irè t̄ə z̄i a aj̄an̄ ȳii m̄ə bo ka yatə itsə'è j̄ya a tit̄t̄i bo b̄its̄im̄ aà. ²⁵ B̄i l̄e ñkwèentə ȳi aa a n̄i b̄in̄òò b̄i bù'ù a t̄t̄-tugə. ²⁶ Ñwa'anə annù ȳii m̄ə à l̄e ñgh̄irə b̄i ñf̄ ñsa'a ghu nu aa, m̄b̄eε wa ati b̄an̄nə b̄an̄nə ghu atu m̄ə, “M̄f̄ baYuda.” ²⁷ B̄i l̄e ñk̄i ñkwèentə b̄iȳèrə b̄i baa bo b̄i Yesu, ñkweentə ȳi m̄f̄urə ghu m̄b̄èè a ab̄ò m̄à'ə, ñk̄i n̄tigə ñkweentə ȳi m̄ò'ɔ ghu m̄b̄èè a ab̄ò ñkwàb̄ə. ²⁸ A k̄i m̄f̄e'ε m̄b̄òntə n̄i ànnù ȳii m̄ə àŋwà'anə Nwí a l̄e n̄swon̄ n̄lɔŋ ñgaà ȳi aà, m̄ə, “B̄i l̄e n̄n̄i ȳi a tit̄t̄i ñḡāŋgh̄irə ñn̄n̄ù j̄i b̄i.”

²⁹ B̄itsya b̄i m̄āŋj̄i b̄i l̄e si wyè n̄ii, ñtsigə ñf̄ ñt̄u j̄yaa, ñswon̄ə n̄i ghu m̄bo m̄ə, “Wò ȳii m̄ə ò l̄e n̄swon̄ə m̄ə ò ka sà'a ndāmà'anwí ñ b̄i b̄ɔc fu a ñj̄m̄ ñj̄w̄i j̄i tarə aa, ³⁰ yweensə ñtu ñb̄i n̄u gh̄o lâ, ñsigə wa atu ati b̄an̄nəb̄an̄nə b̄i'ì ȳa!”

³¹ B̄il̄i b̄i ñḡāŋma'a Nwí bo b̄i ñḡāŋnd̄i'ì n̄òŋsə bo l̄e si k̄i ñwye ñf̄ ȳi, ñswon̄ə bo n̄i bo m̄ə, “À l̄e si yweensə ñf̄

bad̄an̄, tâ à wa'ä ñb̄in̄ù ȳi yumb̄ɔŋ ts̄its̄ɔŋ yweensə tâ b̄i'inè ȳa! ³² T̄ā Àyɔ'ò Nwí, M̄f̄ baIsrael, tâ à lo f̄ii atu ati b̄an̄nə b̄an̄nə ñsigə tâ b̄i'ì ȳa m̄b̄ɔŋ b̄ii annù ȳi.”

B̄ə bya b̄i baa m̄ə b̄i l̄e ñkwèentə waa bo aa, bo l̄e si k̄i m̄b̄aḡitə n̄ii ȳa ñgaà.

Àjàn̄ ȳii m̄ə Yesu à l̄e ñkwo aà

(Mt. 27.45-56; Lk. 23.44-49; Jn. 19.28-30)

³³ Nòò à si'ì m̄ə itugə ñ f̄ii ñkusə ala'ə ts̄im̄ ñgh̄eε nywe'e n̄i n̄òò ñȳəŋ n̄òò. ³⁴ À b̄ə m̄ə n̄i n̄òò ñȳəŋ n̄òò, Yesu a t̄ɔŋnə ñȳə'ə n̄swon̄ə m̄ə, “Eli, Eli, Lama Sabachthani?” Ma la a bə m̄ə, “Nw̄iŋḡɔŋ gh̄à Nw̄iŋḡɔŋ gh̄à, Ò m̄e'ε gha aa a ya aa ε?”

³⁵ B̄ə bya b̄i m̄ò'ɔ b̄ii m̄ə b̄i l̄e n̄t̄əntə maa adigə aa, b̄i yu'u laà, ñswon̄ə m̄ə, “Yu'u n̄i, a t̄won̄ə aa Elijah.” ³⁶ N̄u ȳi m̄ò'ɔ a kh̄ə ñgh̄eε m̄murə k̄untsa a m̄um m̄l̄l̄ù'ù m̄i tsə'è, ñs̄ɔ'ɔnə a ñf̄ ñk̄iŋk̄à'ə, ñk̄ɔ'ɔsə m̄fa ghu m̄bo m̄ə tâ à no. À f̄a m̄ə, ñswon̄ə m̄ə, “N̄i yu'utə tâ b̄i'inè ȳa m̄ə Elijah à ka z̄i gh̄irə tâ à lo f̄ii atu ati b̄an̄nəb̄an̄nə sigə l̄e.”

³⁷ Yesu à l̄e nyè'è t̄si'ì n̄i t̄t̄i m̄burə n̄ts̄i.

³⁸ Àtsə'è ya ȳii m̄ə a l̄e ñkwàsə m̄ùm ñdāmà'anwí aa, a l̄e m̄b̄ò'ònə a tit̄t̄i, ñlɔḡinə a ñd̄əŋ ñsigə nywe'e a n̄syé. ³⁹ Àtu b̄isoḡyè ya m̄ə à l̄e n̄t̄ə n̄lii ñf̄ Yesu aa, à ȳə m̄ə m̄āŋj̄i ȳii m̄ə Yesu à l̄e ñkwo ghu aa, ñswon̄ə m̄ə, “T̄si'ì ànnù ñk̄on̄ə, ñu ghuà à bə aa Mu Nwí!”

⁴⁰ B̄āŋgyè b̄i m̄ò'ɔ b̄i l̄e n̄tswe ghu, n̄t̄ə a sà'a agha'a n̄lii. At̄it̄t̄i bo, Mary Magdalene, n̄i Mary, ñdè b̄i b̄i Jems ȳi ñk̄əgə, bo b̄i Jose, a b̄ò'ɔ Salome l̄e n̄tswe ghu. ⁴¹ Bo l̄e si yòŋə ñf̄ Yesu wa noò wa m̄ə à l̄e n̄tswe a Galilea aa, ñkwetə n̄ii. B̄āŋgyè b̄i m̄ò'ɔ b̄i gh̄à'atə b̄ii m̄ə bo b̄i Yesu l̄e ñk̄ɔ'ɔ n̄zi a Yerusalem aa, bo l̄e ñk̄i n̄t̄ə ghu.

Àjàn̄ ȳii m̄ə b̄i l̄e n̄twiŋə Yesu aà

(Mt. 27.57-61; Lk. 23.50-56; Jn. 19.38-42)

⁴² Ts̄ò m̄ə à l̄e m̄bə ñj̄wí ñn̄ansə ñj̄oo n̄lɔŋ ñj̄w̄iŋḡɔŋ aa, a b̄ə m̄ə a ñkwèf̄ maa ñj̄wí m̄ə àb̄èè a k̄a l̄ò fu'u a ñj̄w̄iŋḡɔŋ aà, ⁴³ Joseph m̄ə à l̄e n̄l̄o a ala'a Arimathea, ñyu'utə ñf̄ ànnù ñf̄ Nwí, ñk̄i m̄bə ñu ȳii m̄ə b̄ə l̄e si l̄e si b̄ɔ'ɔ n̄ii, m̄bə ñu ȳi m̄ò'ɔ a tit̄t̄i ñḡāŋndasa'a aa, à l̄e n̄t̄əŋ n̄t̄i ñgh̄èè a m̄b̄eε Pilato a m̄betə aku Yesu ya m̄ə yu l̄ɔgə ñ gh̄eε twiŋə. ⁴⁴ À gh̄èè m̄ə Pilato a betə m̄ə Yesu à kwò m̄ə l̄e, ñt̄won̄ə atu b̄isoḡyè ya m̄betə ȳi m̄ə à n̄i t̄si'ì ànnù ñf̄ ñk̄on̄ə m̄ə Yesu à kwò m̄ə l̄e. ⁴⁵ À yù'ù m̄ə m̄ə Yesu à kwò m̄ə aa, m̄b̄ii m̄ə tâ Joseph à gh̄eε n̄lɔgə ak̄ù ȳi ya ñgh̄èè ñt̄swiŋə. ⁴⁶ A gh̄eε ñyuu atsə'è ȳi f̄ù'ù ȳi siḡin̄ə, ñzi n̄lɔgə Yesu ñsigisə, ñl̄im̄ n̄u ȳi ñf̄ àt̄-sə'è ȳa. À l̄im̄ m̄ə, ñtigə n̄lɔgə ȳi ñgh̄eε n̄n̄i a m̄ùm ñsyè n̄ii m̄ə b̄i l̄e n̄t̄on̄ a m̄ùm àl̄āŋsəŋḡò'ò aà. À ñf̄ m̄ə, ñt̄i ñḡò'ò ñgh̄eε ñkusə n̄ts̄u ñsyè wa ghu. ⁴⁷ Mary Magdalene bo Mary, ñdè b̄i Joses l̄e nyə adigə ya ȳii m̄ə b̄i l̄ə n̄twiŋə ȳi ghu aà.

Àjàn yii mə Yesu à le nyweenə ni n̄wo aà
(Mt. 28.1-8; Lk. 24.1-12; Jn. 20.1-10)

16 N̄jwīngɔɔɔ ya ɛ tsyà m̄, Mary Magdalene, bo Salome ni Mary, ñdè bi Jems, bo yuu m̄ghurə mi l̄umtə mə bo gh̄ɛ yɔ'ɔ n̄ Yesu ghu. ² À l̄ò m̄ mbə a n̄jwī yī ñtsyamb̄ii a m̄m̄ ñgyà, tsi'i a t̄tugə t̄tugə, a noò ñsa'a noò, bo fe'è a ñgh̄ɛ wa n̄tsu n̄isyè. ³ B̄ò fe'è m̄ ñka ñgh̄ɛ a m̄n̄ji ñtigə mbetə ñ waa bo ni bo m̄, "A ñḡɔ'ɔ ya wa n̄tsu n̄isyè aa a ka tii wo l̄ò'òsə a mbo bi'inə aa ɛ?" ⁴ B̄ò gh̄ɛ m̄ ñywe'e wa n̄tsu n̄isyè, ñgh̄ə k̄i ñentə mi'i myaa, ñyə m̄ bi t̄i m̄ ñḡɔ'ɔ ya n̄l̄ò'òsə. ñḡɔ'ɔ ma yū ɛ le mburə mbə tsi'i ñḡɔ'ɔ yī ñf̄añ ñf̄añ. ⁵ Bo kuu ñgh̄ɛ wa m̄m̄ n̄isyè. B̄ò k̄u m̄, ñyə m̄j̄ɔn̄ yī m̄'ɔ a we'è àdanə atsə'è yī f̄u'ù, ñtswe a mb̄ɛ àb̄ò m̄'à; m̄b̄ɛ myaa m̄ syənə.

⁶ A swonə a mbo bo m̄, "T̄a m̄b̄ɛ muu m̄ tsuu l̄ò syənə b̄. Ni l̄ò aa Yesu mu Nasareth wa m̄ bi k̄i kwèentə a ati b̄añnə b̄añnə aa ɛ? W̄a à b̄ñnə m̄ a niw̄ò. Wa kaa à s̄ faà m̄ tswé! Ȳə ñ àdigə yii m̄ bi k̄i n̄ɔsə yī ghu aà. ⁷ N̄i gh̄ɛ nswonə a mb̄ò ñḡañyən̄nn̄ ji bo b̄i a mbo Peta, m̄ Yesu à tsyà m̄ a mb̄ii bù ñgh̄ɛ ni a Galilea. N̄i ka gh̄ɛ ghu, ɛ yə yī tsi'i wa ajàn yii m̄ à le nswonə a mbo bù aà."

⁸ Bo fe'è wa m̄m̄ n̄isyè ñkh̄ə nlonə m̄ n̄ jyaa ɛ le nswèrə, ñtigə m̄benə ba'à b̄'à. Bo kà m̄ aa ñgh̄ɛ a m̄n̄ji kaa wa'à ànn̄ a mbo ñu tsu burə swoswonə, ñlonə m̄ ñb̄ɔ'ɔ ni le ntswa waa aà.

Àjàn yii mə Yesu à le nd̄i'ɛ ib̄ñ̄ n̄u yī a mbo Mary Magdelene aà
(Mt. 28.9-10; Jn. 20.11-18)

⁹ N̄òò wa m̄ Yesu à le nyweenə a niwo a n̄jwi yī ñtsyamb̄ii a m̄m̄ ñgyà aa, à le mf̄òò ñd̄i'ɛ ib̄ñ̄n̄u yī aa a mbo Mary Magdelene, wa yii m̄ à le mfi'i izw̄i j̄i bi jya ji s̄mbaa ghu ato'o aà. ¹⁰ Mary Magdelene a tigə ñgh̄ɛ nswonə ann̄ yii m̄ a le mf̄ɛ'è aa a mbo b̄e bya m̄ bo b̄i Yesu le si karə aà, ñlonə m̄ bo le ntswe tsi'i ñ àj̄əñnə, ñyə'ə. ¹¹ Bo yū'ù m̄ m̄ Yesu à b̄ñnə m̄ ni niwo Mary Magdelene a ȳə yī aa, ñka liḡitə, kaa wa'à waa biì.

Àjàn yii mə Yesu à le nd̄i'ɛ ib̄ñ̄ n̄u yī a mb̄ò ñḡañyəḡəñn̄u j̄i j̄i baa aà
(Lk. 24.13-35)

¹² Ma yū à tsyà m̄, a b̄u ñzi nd̄i'ɛ ib̄ñ̄n̄u yī a mbo bo b̄i m̄'ɔ bi baa, m̄ bi le mf̄ɛ'è a Yerusalem ñtigə mfu ñgh̄ɛ ñ waa a af̄. Ma m̄u noò Yesu a b̄añnə ñtigə nd̄i'ɛ aa b̄ə ñk̄ir̄ə yī yī d̄àn a mbo bo ma b̄u. ¹³ B̄ò b̄ñ̄ m̄, ñswonə a mbo àb̄ùgə yaa biì m̄ bo le ntswe a Yerusalem aa, kaa bo wa'à waa biì.

Àjàn yii mə Yesu à le nd̄i'ɛ ib̄ñ̄ n̄u yī a mbo ñḡañyəḡəñn̄u j̄i jya ñigh̄um̄ ñtsò m̄'ɔ aà
(Mt. 28.16-20; Lk. 24.36-49; Jn. 20.19-23; ɛf̄à' à 1.6-8)

¹⁴ À b̄ə m̄ a noò ñj̄im̄ Yesu a z̄i ñtsi'i ñḡañyəḡəñn̄u j̄i jya ñigh̄um̄ ñtsò m̄'ɔ bo tswé ñji, a ghaantə waa nlonə m̄ kaa bo le ñwa'à ñ àbiint̄i tswé, ñki ñk̄i m̄nt̄i myaa, kaa wa'à ànn̄ yii m̄ b̄e bya m̄ bi le nyə yī a noò yii m̄ à le nyweenə ni n̄wo aa bii aà. ¹⁵ A swonə a mbo bo m̄, "N̄i gh̄ɛ a mbo mb̄i ñts̄im̄, ñka nswonə ñ ñtoo yī ñsiḡənə ya a mbo b̄e b̄i ts̄im̄. ¹⁶ N̄u yii m̄ à yū'ù, n̄niñ nt̄i yī a nu m̄, bi mur̄ yī a ñki aa, à ka yī yweenə, ñu yii m̄ kaa à s̄ nt̄i yī a nu m̄ niñ aa, Nw̄i à ka yī niñ isa'a ghu n̄. ¹⁷ B̄ə bi m̄ bi niñ nt̄i waa a nu m̄ aa, bi ka yī tswé ñ ñl̄ensə juà: Bo ka yī k̄i fi'i ñ b̄idemon a nto'o b̄ə ñ ik̄um̄ gh̄a. Bo ka yī k̄i gh̄à m̄igh̄à m̄ fii ¹⁸ bo ka yī k̄i bw̄ɛ ñ no tuḡitə ñ a mbo bo kaa t̄a ɛ wa'ă ann̄ a nu bo gh̄ir̄ə; k̄ə b̄ɛ m̄ bo t̄ɛ'ɛ nno b̄ə ñli'ɛ, kaa ɛ wa'ă ann̄ tsu a nu bo gh̄ir̄ə b̄ə. Bo ka yī k̄i n̄ɔsə ñ m̄b̄ò myaa a n̄ ñḡañm̄igh̄ò t̄a bo ka m̄fw̄ɛtə."

Àjàn yii mə Yesu à le ñk̄o'ɔ ñgh̄ɛ a aburə aà
(Lk. 24.50-53; ɛf̄à' à 1.9-11)

¹⁹ M̄m̄'àmbi Yesu à gh̄à m̄ a mbo bo laà aa, Nw̄i a l̄ḡə yī ñk̄o'ɔ gh̄ɛ ni ghu a aburə, ñgh̄ir̄ə a tswé a mb̄ɛ ñik̄w̄ɛ yu ní m̄'à. ²⁰ Bo fe'è ñgh̄ɛ ñtigə nswonə ñ ñtoo yī ñsiḡinə ya a id̄igə ts̄im̄; M̄m̄'àmbi a fa'à bo bo ñgh̄ir̄ə ñ ñl̄ensə t̄a b̄ə zi m̄ bo le si swonə aa tsi'i ànn̄ ññ̄ñonə. Amen.

Lukas

ÑJI'INNŪ ANWÀ'ÀNƏ YŪ

A aḡwà'ànə yŭ aa a le ḡwà'ànə Lukas, mə à le mbə docta aà. Kaa à le ḡwa'a ḡŭ yŭ m'ɔ a titi ḡḡḡtooo Kristo jya bə, kaa ḡki'i ḡŭ baYuda ki mbə. À le mbə ḡŭ àkòrə Paul, Paul a kŭ naḡsə ḡkɔḡə yi, bo yu karə ḡḡḡe ni a nitəə a idiḡə jŭ ḡhà'àtə (İfà'à 16.10-17; 20.5-15; 21.1-18; 27.1-28).

Lukas à swòḡ mə yu ḡwà'ànə aa a mbo Theophilus tã tã à naḡsə nzi annù nŭkoḡ yii mə bi dŭi ḡhu mbo, bo bŭ àjàḡə mə ìnnù ma jŭ i le mfè'è aà. Ànnù nŭkoḡ ma yŭ a bə ḡtoo yŭ ḡsiḡinə ya nloḡ Yesu Kristo, yii mə Àzwŭ Nwŭ a le ntsɔ'ɔ yŭ mə tã à zi nswonə ntoo ma yŭ a mbò ḡḡḡḡfuma, ḡkè'ənə ajàḡə mə Nwŭ à ka yweensə bə aà (4.18-19). Lukas a dŭi nŭ àjàḡə mə annù ḡḡḡḡfuma, à yŭ bə bŭ kəḡə, bo bŭ à yŭ bə bŭ bi, a le naḡsə ntswe a nu Yesu aà. Yesu à le ntwonə Mateo ḡkàḡkwərə bŭtax, ḡswonə mə kaa yu le ḡwa'ă aa a ntwonə bə bii annù yaa a tsinə aa zŭ, yu le mbàḡnə ḡzi aa a twonə ḡḡḡḡḡḡḡ ḡnnù jŭ bŭ (5.32); ḡtwonə a Zacchaeus aa nloḡ mə yu le nzi aa nłɔ bə bii mə bi bwə aa, i yweensə waa (19.10). ḡḡḡḡ mŭḡwà'à wa mə à le mbwə aa, i dŭi nŭ ḡbɔḡ Nwŭ bo bŭ ḡko mŭḡḡḡ Taà yŭ'ìnə a mbo bɔɔ bi (15.11-32).

Lukas à dŭi tsi'à ànnù nŭkoḡ mə ḡtoo yŭ ḡsiḡinə ya kaa i si aa tsi'i a mbo baYuda tswé. İ tswə aa a mbò mbi ḡt-simə, mbi "ḡkà'à...a mbo bə bi atoo dàḡə" (2.32). Yesu à zi aa a ḡḡḡḡ "tã mu ḡŭ ḡtsim à yə ajàḡ mə Nwŭ a yweensə bə aà" (3.6).

Lukas a kŭ ḡdŭi'ŭ abwarə bāḡḡyè a nsi mi'i Yesu; ḡḡḡḡ nloḡə Mary ḡdè yŭ, Elizabeth, Martha bo Mary, bŭsubika'à bi (10.38-40), bāḡḡyè bŭ ḡhà'àtə bii mə bi le si kwetə nŭi, mfa'a ḡhu mbo aà (8.2-3). ḡki nŭdŭi'ŭ ajàḡə mə Yesu à le mbəḡkə yi ḡḡḡḡ a mbo bāḡḡyè bya bii mə bi le si yə'ə ḡnyonə nŭi a māḡji Golgotha aà (23.27). Bāḡḡyè bŭ ḡhà'àtə le si yòḡə Yesu, ḡlɔḡinə a Galilea, ḡtswe bo bo a Yerusalem, ḡtəə nyə ajàḡə mə bi le si kwèentə yi aa (23.40), bo bŭ àdiḡə yii bi le ntwonə yi ḡhu aà (23.55-56), ḡyi mfòò ḡḡḡḡ nyə mə Yesu à ywèenə mŭ ni nŭwo (24.1-80) ḡtigə ḡḡḡḡ nswonə a bò ḡḡḡḡḡḡḡḡ jŭ jya nŭḡḡḡḡ ḡtsò m'ŭ (24.9-10).

Lukas à naḡsə ḡkwèè fŭmfaa a nŭ ànnù ntsà'àtə Nwŭ (3.21; 5.16; 6.12; 11.1; 22.32; 23.34,46). Ka mə Yesu à le mbə Mu Nwŭ aa, à le si lɔḡə nŭ noò ḡtsa'atə nŭ Nwŭ ḡhu tã zi annù yii mə Taà yŭ a lɔɔ aa, i kŭ kwərə mŭtsyè bo bŭ mŭdà'à a mfà'a ifà'à yi ḡhu. Bi'inə yə mə, mɔḡ tã à tɔ'ɔ ḡḡḡḡtoò jŭ jya a titi ḡḡḡḡḡḡḡ jŭ jŭ ḡhà'àtə, a le ḡḡḡḡ ḡle ḡka ntsa'atə Nwŭ àbèè fu'ù (6.12).

Lukas a ḡḡḡḡ bi yə nŭdorə nŭi mə ḡtoo yŭ ḡsiḡinə ḡlɔḡə Yesu Kristo i zi ni nu aà, ḡlɔḡinə a ni ikòò baangel wa a noò yii bi jwe yi aa (2.14) ḡḡḡḡ nywe'e a noò yii mə Yesu à māḡsə İfà'à yi ntiḡə ḡkɔ'ɔ ḡḡḡḡ ni a aburə fu a mbèè Tà aà. ḡḡḡḡḡḡḡḡ jŭ i "tiḡə ḡḡḡḡ'asə nŭi, ḡtiḡ waa i luu nŭ nŭdorə, bo tiḡə mbu mbŭ waa fu a Yerusalem. Ntiḡə ntswe ni a ndāmà'anwŭ a ḡḡḡḡ bŭnòò bŭtsim, ḡḡḡḡ'asə nŭ Nwŭ." (24.52-53).

Bi yatə àḡwà'ànə yŭ aa laà:

1. ḡji'ŭ ànnù àḡwà'ànə yŭ 1.1-4
2. Àjàḡ mə bi le ḡjwe Yesu bo bŭ Jɔn ḡḡḡḡmürə bŭ ḡki bo bŭ nòò yii bo le mburə bŭḡkə aà 1.5—2.52
3. İfà'a Jɔn ḡḡḡḡmürə bŭ ḡki 3.1-20
4. Àjàḡ mə bi le mmurə Yesu ḡki bo ajàḡ mə bi le ḡkwà'ànə yi aà 3.21—4.13
5. İfà'a Yesu a Galilea 4.14—9.50
6. Nłɔ a Galilea ḡkɔ'ɔ ḡḡḡḡ ni a Yerusalem 9.51-19.27
7. ḡḡyà yŭ ḡlwi'ḡḡḡḡ a Yerusalem bo bŭ maa mbèè àla'a 19.28—23.56
8. Àjàḡ mə Mmà'àmbi à le nyweenə ni nŭwo, ḡdŭi'ŭ ibiḡnù yi a mbo bə ḡtiḡə ḡkɔ'ɔ ḡḡḡḡ a aburə aà 24.1-53

İnnù ntsyàmbii

1 Taà Theophilos, bə bŭ ḡhà'àtə bi gaansə mŭtiḡ myaa a ḡwà'ànə innù jii mə i le mfè'è a titi bi'i aà. 2 Bo ḡwa'anə aa ajàḡ mə bə bii mə bi le nyə innù ma jŭ ḡlɔḡinə a noò ḡlɔḡinə ḡkŭ nseensə nŭ ḡtoo ya aa,

bi swonə a mbo bi'i aà. 3 Àjàḡə mə a bə laa aa, Taà, mə nāḡsə mŭ ḡlɔḡə noò ḡyəḡə innù ma jŭ mbe'enə a lɔḡinə, ḡwa'atə mə a ku'unə mə tã mə naḡsə ntsisə ḡḡwa'anə ajàḡ mə innù ma jŭ i le mfè'è aa a mbo wò. 4 Mə ḡḡḡḡ mŭu ajàḡ aa mə tã ò naḡsə nzi annù nŭkoḡ

yii mə a tswe ghu nlon ɲgɔŋ ɲnnu tsɛm jii bi swon a mbo wò aà.

**Àjàŋ yii mə bi le ɲkè'ɛnə ànnu nlon ɲgaa Jɔn
Njgàŋmùrə bə a ɲki aà**

⁵ Nòò yii mə Herod à le mbə mfi a ala'a Yudea, ɲgàŋmà'a Nwi yí mò'ɔ à le ntswe ghu, mfe'ɛ aa a titɛ àkhìrə bə bii mə bi le si fà'à bɔ bɛ bə bi ɲgàŋmà'a Nwi Abija aà, ɲkùm ɲgwé yi i le mbə Elizabeth, ɲki mfe'ɛ aa a ɲgwé'ɛ Aaron ɲgàŋmà'a Nwi wa. ⁶ Àkòrə nizi yaa bo bitsim a le ntsinə a nsi mi'i Mmà'àmbi, kaa bo wa'à nfi àl'ò'ɔ tswé nlon mə bo le si làè bɛnɔŋsə bi Nwi ɲkii nyu'unə nfi ndi'fi ji tsi'i tsɛm. ⁷ La kaa bo le ɲwa'à ni mu bəŋnə tswe nlon mə Elizabeth à le mbə afirə, bo kfi ɲtigə bilwèn aà.

⁸ À leè mbə a ɲjwi yi mò'ɔ, a bə ɲjwi yii mə ɲgàŋmà'a Nwi Abija i tswé nfi mfi'a a mùm ndàmà'anwi, Zechariah a kà mfi'a ifà'á yi a mùm ndàmà'anwi, ⁹ ɲyɔŋə ni nɔŋsə ɲgàŋmà'a Nwi maa noò, bi le mmà'a ibirə ɲtsɔ'ɔ yi mə tà à tɔɔ alùmtə a nɛkəntə ni mɔ'ɔ ni mɔ'ɔ a Nwi. A tigə ɲkuu ɲghɛ a mùm ndàmà'anwi. ¹⁰ Nnòò bə bitsim bii le ntswe a abeɛ aa bi le si tsà'atə Nwi maà noò yii mə à le mbə noò ntɔ'ɔ alùmtə aà. ¹¹ Angel Mmà'àmbi à le ɲwi'ikə mfe'ɛ ghu nsi, ntə a mbèè àbò amà'a nɛkəntə ni mɔ'ɔ ni alùmtə nyá. ¹² Nòò yii mə à le nyə angel wa aa, mibé mi le nsyənə, nɛbɔ'ɔ tswá yi. ¹³ Angel wa a swon ghu mbo mə, "Tsuu bɔ'ɔ mbə Zechariah. Wa Nwiŋgɔŋ à yù'ù mə atsà'atə yò. Njgwé ghò Elizabeth à ka jwe mùmɔŋnə tà ò tswé ikùm yi ni Jɔn.

¹⁴ À ka yí bə annu nfidorə a mbo wò tà nú yò i nɔŋsə mbɔŋ, bə bfi ghà'atə kii ndoritə nlon mə bi jwe yi aà. ¹⁵ Nlon mə à ka yí bə ɲu yí ɲwè a nsi mi'i Mmà'àmbi, kaa wa'á mfi'ù'ù ka nno, kə mfi bɔnə kə mfi tɛ. Àzwí Nwi a ka yí lwensə yi lɔŋinə a ato'o ndè yi.

¹⁶ À ka yí ghìrə tà baIsrael bfi ghà'atə tà bfi bú mbii fu a mbo Mmà'àmbi Nwiŋgɔŋ wàà.

¹⁷ À ka yí tsi'á a mbii Mmà'àmbi nfi àzwí ntoò Nwi Elijah bo bfi mfi'á mi.

À ka yí bòònsə bitə bo bfi bɔ, i bəŋkə ɲgàŋatɛ atu tà bo tswe ni mɛtsyɛ tsò bii ɲnnu jyaa i tsinə aà.

À ka yí taŋtə bə tà bfi ku'unə a mbò Mmà'àmbi."

¹⁸ Zechariah a betə Angel wa mə, "Mə ka zi aa mə akə mə ma yú ànnu a ka fè'è aa ɛ? Nlon mə mə tigə nlwèn ɲu, ɲgwé ghà a kfi nlon lwen aa ɛ?"

¹⁹ Angel wa a kwi'i ghu mbo mə, "Mə ni Gabriel yii mə a təə ni a nsi mi'i Nwi, yu wa yii mə à too gha mə tà mə zi ɲkè'ɛnə ntoo yi ɲsiginə ma yú a mbo wò aà.

²⁰ Lá, tsó mə kaa ò si ntoo yi ɲsiginə yú mə i ka yí fè'ɛ ni nòò yii mə à kù'unə aa bii aa, kaa ò ka wa'à bù ɲghaa. Ò ka ghèɛ ni tighàà i ywe'e wa noò yii mə ɲnnu ma jù i ka yí fè'ɛ laa aà."

²¹ Bə bya mə bi le ntə a abeɛ aa, bi le nyu'utə Zechariah ki kaŋ ntigə ɲwa'a ni mə a ghìrə àkə a tigə ɲtigə a mùm ndàmà'anwi ɲtigə aa ɛ? ²² Nòò yii mə à le mfe'è aa, kaa à le ɲki'ɛ a ɲghàa a mbo bo bú ɲzi. Bo tigə ɲzi mə ɲjəè təə təə i le yi wa mùm ndàmà'anwi. À le ntigə nseensə waa nfi mbo, ɲtigə ntswe ni tighàà.

²³ Nòò yii mə à le mmàŋsə afà'á yi a mùm ndàmà'anwi aa, a tigə nlon mbii yi a ndugə yu. ²⁴ À tɛ mə bə ni mù àtɛ noò, ɲgwé yi Elizabeth a tswé ni mù, ɲtigə tswe tsi'í a nda mə bfi tsuu yi ló yə atu bɛsàŋ bintaà. ²⁵ Ntigə nswon ni mə, "Mmà'àmbi à lèntə mə ɲghìrə ma yú ànnu a nu mə aa, a mfi'i ndìrə atu a atu mə a titɛ bə."

Àjàŋ yii mə bi le ɲkè'ɛnə a mbo Mary mə à ka jwe Yesu aà.

²⁶ Bɛsàŋ bi le ntsyà bi nto'o ajàŋ yii mə Elizabeth à le ntswe ni mu aà, Nwi a too angel Gabriel a ɲj'ò'ɔ àla'a Nazareth a ala'a Galilea. ²⁷ À le ntswe nfi ɲkɛ a mbo mùŋgɔ'ɔ mɔŋgyè yii mə ɲu yí mò'ɔ yii mə ɲkùm yi i le mbə Joseph, nlo a atsə Mfi David aa, à le ɲkosə. ɲkùm mùŋgɔ'ɔ mɔŋgyè ma ghù i le mbə aa Mary. ²⁸ Angel wa à le nzi ghu mbo nswon mə: "Mə tsà'atə ghò! Mmà'àmbi à tswe bu yu, à kfi mə ɲniŋ mbɔɔnə yi ɲwè a nu wò."

²⁹ Mary à le mbɔ'ɔ tsi'í ànnu nfiŋkon a ajàŋ yii mə à le nyu'u annu ya mə angel wa à le nswon aà, ɲtigə ɲwa'a ni mə ma yú mbuu atsà'atə a di'í aa àkə le. ³⁰ Angel wa a swon ghu mbo mə: "Tsuu bɔ'ɔ mbə Mary, wa ɲbɔŋ Nwiŋgɔŋ i tswe a mbo wò. ³¹ Ò ka tswe ni mu i jwe mùmɔŋnə i tswé ikùm yi ni Yesu.

³² À ka yí bə ɲu yí ɲwè tà bfi ka tɔŋə nii ni Mu Nwiŋgɔŋ Àkò'òntsi'ə.

Yaweh Nwiŋgɔŋ à ka yí ghìrə yi nfi mfi tsi'í tsò ta bfi taà yi David.

³³ À ka yí bə Mfi a ɲgwé'ɛ Yacob, i lwi'í nfiŋkon, kaa tà ànnu nfi'í yi tà wa'à nfi nlon'í tswé."

³⁴ Mary a betə angel wa mə: "Mə bürə ni mùŋgɔ'ɔ mɔŋgyè, kaa mə leè ɲwa'à ɲùmɔŋnə zi, mbə ma yú ànnu a fè'è aa mə akə le?"

³⁵ Angel wa a kwi'i ghu mbo mə,

"Wa Àzwí Nwi a ka kusə gho tà àdà'a Àkò'òntsi'ə tà à kuu a nu wò.

Ma mùu ajàŋ, mu wa mə ò ka jwe aa, wa yii mə à làa mɔŋsə aa, bi ka yí tigə tɔŋə yi ni Mu Nwi.

³⁶ Wa'atə ɲu ɲgwé'è ghùù, Elizabeth. Bi swonə ni mə kaa mbə a wa'à bɔɔ jwé. La tsɛtsɔŋ, yumbɔŋ à tswé mə ni mu a ni bɛsàŋ bi nto'o, ka mə à lwen mə si'í si'í aa.

³⁷ Kaa ànnu yí tsu sɛ ghu tswé mə mbə Nwi a wa'à ghìrə."

³⁸ Mary a kwi'i mə, "Yə, mə laa mbə abù'u Mmà'àmbi, tà a fè'ɛ a nu mə wa ajàŋ mə ò swòŋə aà." Angel wa a tigə mfi'atə yi ɲghɛ yi.

Ajàn mæ Mary, à le nghanè a nghanatè Elizabeth aà

³⁹ Tsi'i maa noò Mary a burè òntantè njoò ji mmà'atè ònghanè a njoò'ò àla'ò yì mò'ò yìi mæ ì le ntswe a atu nta'a a Yudea aà. ⁴⁰ À ghèè mæ aa, nghanè òkkuu a nda Zechariah ntsa'atè Elizabeth. ⁴¹ Mary à yù'ù mæ atsà'atè Elizabeth aa, mu wa a litè ònnañ ghu nibùm, Àzwì Nwí a lwensè Elizabeth ⁴² a tònghè ònswon mæ, "Nwí à nàñsè nniñ mbwònè a nu wò a titiì bàngyè, mbwònè ì kfi ònswè a nu mu wa yìi mæ ò ka jwe aà! ⁴³ Ma yù ànnù yì wè, ajàn mæ ndè bî Mmà'ambi ghà à zi nghanatè gha aa, a fè'e a nu mæ aa a ya aa è? ⁴⁴ Òlon mæ ajàn mæ mè ghèrè nyu'u atsà'atè yo aa, mu ghù a nibùm m1è à ghèrè nliatè nnañ ni òndorè. ⁴⁵ Mbwònè a nu wò mbâ mângyè, yìi ò le mbii mæ ànnù ya yìi mæ Mmà'ambi à le nswon a mbo wò aa, mæ a ka fè'e tsi'i maa ajàn aà."

Ìkòò yìi mæ Mary à le nyèè aà

⁴⁶ Mary a swon mæ,
"Ìbii nú gha tsim ì gha'asè Mmà'ambi;
⁴⁷ òtìi gha ì doritè nlon Nwìngòñ nghanjweensè gha
⁴⁸ òlon mæ à wà'atè mæ gha, àbù'ù yì yìi mæ à ni tìkùm aà.
Òlon mæ, òlginè tsitsòñ, bè bitsim ka tigè twon nfi gha ni nù yìi mbwònè ì tswè ghu nu aà,
⁴⁹ òlon ìnnù jì wè jii mæ Mmà'ambi yìi à nfi Ntìi aa à ghèrè a nu mæ aà, ìkùm yì ì laa màñsè aà.
⁵⁰ A ko mliñghè bè bii mæ bi b'ò'ò nii aa miwaa miwaa.
⁵¹ À nàsè mæ òkweè òd'i'ì ada'a yì,
òseensè ngàñgèe nu bo bî ìnnù jii mæ bo mòntè a mùm òtìi bo aà.
⁵² À sigisè mæ bifò bî wè a ìbèrè bo,
ògentè bítìkùmè.
⁵³ À jè'è mæ ngàñgè, òlwensè waa nfi òjoo jì siginè,
mbarñgè mfurè bè bii mæ bi tswè nfi òjoo aa bi kwèngkè nfi àbo gè'e.
⁵⁴ À zì mæ a kwetè ngàñfà'á yì Israel,
òwa'atè òko mliñghè yìi mæ à le kà'ò òlon ngàè yàè
⁵⁵ òswon a mbo bítàè bi'inè,
a mbo Abraham bo bè ngwè'è yì, òlwi'ì nfiñkonè."
⁵⁶ Mary à le ntswe bo Elizabeth bisàn bi tarè mbu mbè yì fu.

Ajàn mæ bi le njwe a Jon Ngànghmùrè bè a òkì aà

⁵⁷ Nòò njwe Elizabeth à le òkù'ù, a jwe mùmbànghè.
⁵⁸ Ngànghmèè ndugè jyaa nfi ngwè'è yàè bi le nyu'u ànnù yì wè yìi mæ Nwìngòñ à le nghanè ghu nu aa, bo bo bitsim tigè òndoritè.
⁵⁹ À bè mæ nfi òjwi jì nifwaa aa, bi zì a ngètè mu wa, òlò mæ bi tswè ìkùm yì ni Zechariah, ni yì taà yì, ⁶⁰ là òdè yì a tuu tsi'i nfi, òswon mæ, "Ngan, ìkùm yì à ni Jon."

⁶¹ Bè bya swon ghu mbo mæ, "kaa nù tsù a ngwè'è bù kaa à sè nfi ìkùm ma ghù tswè." ⁶² Bo tigè òghaa a mbo Zechariah nfi mbò mbetè yì mæ à kòñ mæ bi tswè ikum mu wa nfi wò aa è?

⁶³ Zechariah à le mbetè taafèrè ònwa'anè ghu mæ, "Ìkùm yì à ni Jon." Ànnù a le ngaha'a waa bo bitsimè.

⁶⁴ Tsi'i maa noò, òtsù Zechariah ì òa'anè, àlèè yì a fèngkè, à bù òka ngaha fu, ntigè ngaha'asè Nwí.

⁶⁵ Nìb'ò'ò le ntswe bambèè òdùgè bi bya, ngàn ya ì seèñè fya ala'a nta'a Yudea tsi'i tsimè. ⁶⁶ Nù òtsim yìi mæ à le nyu'u ngàn ya aa, a le si mòntè atù yì ghu ntigè mbetè ni mæ, "Mu mà ghù à ka yì bè aa àkè aa è?" Òlon mæ a le nlaa mæ àdà'a Mmà'ambi a le ntswe ghu nù.

Òtoo yìi mæ Zechariah à le òkè'èñè aà

⁶⁷ Àzwì Nwí a le òlwensè Zechariah ta bî Jon, a tigè ònswon nfi òtoò Nwí mæ,

⁶⁸ "Tà bi'inè ka ngaha'asè a Mmà'ambi Nwìngòñ baIsrael,

òlon mæ à zì mæ òkwetè bè bi, ntsu'u atù yaa.

⁶⁹ À fi'isè mæ a Ngànghwèensè bè yìi mæ à tìi aa a mbo bi'inè,

a bè nù àtsè ngànghà'á yì David

⁷⁰ tsi'ì ajàn yìi à le òkà'ò òtsya a njim ngànghòò jì jii laa aa a ngu'u,

⁷¹ mæ yu ka yì yweensè yì'inè a mbò ngànghkèbàè jì'inè, ì kwèrè yì'inè a mbo bè bii mæ bi naa yì'inè aà,

⁷² ì d'i'ì òbòñgè yì yìi mæ à le òkà'ò a mbo bítàè bi bitaà bi'inè aà,

ì kii wa'atè a akàà yì yì làà yà,

⁷³ là'a akàà ya mæ à le ngwàrè bo taà yì'inè Abraham aà.

⁷⁴ À le òkà'ò mæ yu ka kwèrè yì'inè a mbo ngànghkèbàè jì'inè,

tà bi'inè tigè mfa'a ghu mbo kaa wa'ò b'ò'ò,

⁷⁵ ni màñji yìi à laa mmanjè òki ntsinè a nsi mi'ì yu a ni nòò yì'inè ntsim faa atu nsyè.

⁷⁶ Wò, mù ghà, bi ka yì tigè twon nfi gho ni ngànghòò Nwìngòñ Àkò'òntsirè.

Òlon mæ ò ka yì ghèe a mbii Mmà'ambi, a nnañsè màñji yì.

⁷⁷ Ì tigè ghèrè tà bè bi zì mæ bo ka yì yweenè aa mæ mbè bi li'inè ifansè ìnnù jyaa,

⁷⁸ ì tsyà aa a njim òko mliñghè Nwìngòñ yì'inè, a ajàn mæ àbèè a ka yì ló a aburè ì fu'u sigè a nu bi'inè,

⁷⁹ a mfa òkà'ò a mbo bè bii mæ bi tswè a mùm mfi òdìgè,

a adigè àlilèngè niwo aa,

ì kì tsisè mli'òrè mi'inè tà mli ka ntèè ni màñji mbwònè."

⁸⁰ Mu wa à le ñkwe, ntii a mûm Àzwî Nwî, ñtswe ni a nta'a miwèè miwèè, ñywe'e a noò yii mæ bi le ndî'î yi a mbo baIsrael aà.

Ànnù àjàn yii mæ bi le ñjwe Yesu aà

(Mt. 1.18-25)

2 A bæ maa noò Mfî Kaisa Augustus a swonj mæ tâ bî sɛn bê tsi'î bî tsim a itoo itoo jii mæ baRoma bî le si bu'utæ aà. ² Nòò wa mæ ànnù sɛn bæ ma yû yii mæ a le mbæ yi ntsyambii a le mfè'è aa, Kwirinius à le mbæ Gûmnàa a mbù'u Syria. ³ Nù ñtsim à le ntigæ ñghæe mæ yu ñwà'ànæ ikûm yi a ñikuræ bo.

⁴ Joseph à le nlò a ñj'ò ala'à Nasareth yii ñ le ntswe a Galilea aa, ñkî ñk'ò'c ñghæe ñikuræ ni Bethlehem nii mæ ni le ntswe a ala'a Yudea aa, a bê àdìgè yii mæ bi le ñjwe Mfî David ghu aà. Joseph à le ñghèè ghu aa nlonj mæ à le mbæ ñù àtsè David aà. ⁵ À le ñghèè ghu mæ yu ghæe ñwà'ànæ ikûm yi bo yî Mary yii mæ à le ñkosæ ñî ñgwé yi aà. Mary à le ntswe ni mû. ⁶ Àjàn mæ bo le ntswe a Bethlehem aa, a tsigè mu wâ; ⁷ ñjwe mû yi yî ñtsyambii yî mbâñnè, ñlimtæ yi ñî ñbà'a itsè'è, ñncwæ yi ñî àkhî miji naà ñlonj mæ kaa àdìgè a le ñwa'à a mbo bo wa ndâ bîgî tswé aà.

Bìtsèè bî mbi bo bî baangel

⁸ Bìtsèè bî mbi bî m'ò'c bî le ntswe maa mbèè àla'a, a atu nta'a, mbe ñî mbî jyaa. ⁹ Bo kà mæ aa mbe ñî mbî jyaa jya aa, Angel Mmà'àmbi a wi'ikè mfe'e a nsi mbo. Ñkà'a Mmà'àmbi yii mæ ñ ñwèènè tsi'î ñwèènè aa, ñ ta ñkarisæ waa, ñb'ò'c ni wè ni tswâ waa, ¹⁰ la angel wa a swonj a mbo bo mæ: "Ñî tsuu b'ò'c bê, wa mæ zì aa ñî ñ-too yi ñsigè'è a mbo bù, yii mæ ñ ka zì ni ñdoræ ni wè a mbo ñù ñtsimè. ¹¹ Bî jwè mæ Ñgànywèènsè ghùù, mæ ni Kristo Mmà'àmbi aa, a itugæ mbi sii, a ñikuræ Mfî David. ¹² Àlènsè yii mæ a ka dî'î a mbo bù aa, a bæ mæ, ñî ka ghæe yæ mu yi ñncwæ tâ bî limtæ yi ni ñbà'a itsè'è, ññè'è yi ni àkhî miji naà."

¹³ À ghèè kî mænşæ, ñtsüntò baangel yî wè bî lô a aburæ nsigè, ñyæ ñî ñkòò ñgha'asè ñî Nwî ghu, ñswonj ni mæ,

¹⁴ "Ñîgha'a a mbo Nwîngò'è yii mæ à tswæ a aburæ ñk'ò'c ntsiræ aà,

ñncwæ a mbo bæ fàa nsye bii mæ Nwîngò'è a doritè nlonj ñgaa yàà aà."

¹⁵ Nòò wa mæ baangel bya bi le mbù mma'atæ waa ñk'ò'c ñghæe a aburæ aa, bîtsèè bî mbi bya bi tigè ñghaa bo ni bo mæ, "Ñî ghiræ bî'inè ghæe a Yerusalem, ñghæe nyæ annù yii mæ a fe'e ghu, Mmà'àmbi a ke'enè a mbo bî'inè aà."

¹⁶ Bo le ntswa'atæ ñghæe nyæ Mary ni Joseph ni mu wa a ññè a akhi miji naà. ¹⁷ Bìtsèè bî mbi bya bi yæ mu wa ñkè'è'è a mbo bo ajàn yii mæ baangel bya bi le nswonj nlonj mu wa aà. ¹⁸ Ñgò'è bæ bîtsim bii mæ bi le nyu'u aa,

bî le nyeræ ànnù ya mæ bîtsèè bî mbi bya bi le nswonj aà. ¹⁹ Mary à le nlògè innù jyâ tsim ñlæ a ntii yu ntigæ mmwontæ ñî àtù yi ghu. ²⁰ Bìtsèè bî mbi bya bi le mbù ñlò ntigæ mbi ñghèè waa, ñyæ ñî ñkòò ñgha'asè ñî Nwî ghu nlonj ànnù yii mæ bo le nyu'u ñkî nyæ a boontè tsi'î wa ajàn yii mæ baangel bya bi le nswonj aà.

Àjàn yii mæ bi le ntswé ikum Yesu aà

²¹ Ñjwî ñ tsysà mæ ji ñifwaa, a ajàn mæ bi le ñjetæ yi aa, bî tswé ñkûm yi ni Yesu, ñkûm wa mæ angel wa le mfa mbwɛn tâ bî tswæ ni yu a ato'o aà.

²² Nòò à le ñkù'ù mæ tâ taà yi bô ñdè yi ghiræ annù nsi'î waa tâ bo laa nyonj ni ñncwæ Moses, bo lògè Yesu mæ tâ bo bo k'ò'c ñghæe a Yerusalem, tâ bo ghæe ndî'î yi a mbò Mmà'àmbi, ²³ ñyonj ajàn mæ a le ntswe bî ñwà'ànè a ni ñncwæ Mmà'àmbi aà, "Mfòò àjèè mângyè ntsim yii à ni mûmbâñnè aa, bî ntswe ñî ñlèè yi ñî àyàræ ayoo a mbò Mmà'àmbi." ²⁴ Bo le ñghèè aa ta ñ kî m'ò'c Nwî, "ni bîbugèræmîkuu bi baa bo bî bîts'ò'c bî kègè bi baà." ²⁵ ñ yò'è ñî àjàn yii mæ ñncwæ Nwî à le ndî'î aà.

²⁵ Nù yi m'ò'c à le ntswe a Yerusalem, ñkûm yi ñ bæ Si-mon, a bæ ñù yii mæ mînnù mi le ntsinæ, a kî'è b'ò'c ñî Nwî. Àzwî Nwî a tswé ghu nu, a yu'utè ñî noò yii mæ Nwîngò'è à ka yî lè'atæ mîntii mi baIsrael aà. ²⁶ Le bonj Àzwî Nwî a leè ñdî'î ghu mbo mæ à ka yî yè Ày'ò'c Nwî Mmà'àmbi wa ñ b'ò'c kwo. ²⁷ Àzwî Nwî a le tintæ yi mæ tâ à zì a ndâmà'anwî maa ñjwî mæ bi le nzi ni mu wa aà. Ta bî Yesu ñî ñdè yi bî zì mæ ñî ghu a ñlwensæ ñncwæ aa ²⁸ a ñgè yi ntugitæ a mbo yu, ñgha'asè Nwî ñswonj mæ, ²⁹ "Mmà'àmbi, m'ò'c tâ àbù'ù yò tâ à ghæe ñî ñncwæ

nyò'è ñî ñghàa nò;

³⁰ ñlonj mæ mî'î ma mî yè mæ ànnù nyweensæ bæ,

³¹ yii mæ ò tàn'è mæ ñlæ a nsi mî'î bæ bîtsimè aà,

³² a bæ ñkà'è a ñka ndî'î mænji ghò a mbo bæ bî itoo dån,

ñ zì ni ñgha'a a mbo bæ bo baIsrael aà."

³³ Taà yi bô ñdè yi bî le nyeræ nlonj annù yii mæ bi le nswonj mbi'î ñgaa yi aà. ³⁴ Simon a tigè ññè mbcwæ a nu bo nswonj a mbo Mary, ndè yi, mæ,

"Mu ghulâ à ka yî ghèrè tâ bæ bî ghà'atè wo, ñ kî ñjentæ bî ghà'atè a ala'a baIsrael.

À ka yî bæ alènsè yii mæ bæ ka yî tigè ñghàa nlonj ñgaa yi, ñ tuu ñî ànnù yi,

³⁵ tâ munwî ñtsò tâ à kî nso ntii ghò.

Tâ innù jii mæ bæ bî ghà'atè m'ò'c a mîntii bo aa, tâ bî ghèrè tâ ñ fe'e nlaa."

³⁶ Ñgàn'òò Nwî yî mângyè yî m'ò'c à le ntswe ghu, ñkûm yi ñ bæ Anna, a bæ mu Fanuel, yii mæ à le nlò a ñgwè'e Asher aà. A ñ bæ aa bonj à lwèn mæ. À le ny'ò'c ntswe bô ñdòò yi tsi'î ñlòò ji sàmbaa a kwò. ³⁷ A tigè

† 2.23: Exod. 13.2,12,15 †† 2.24: Lev. 12.8

ñtswe tsò ñkwí'i màngyè i ìlòò mighum mi nifwaa ñtsò ji ñikwà. Kaa à le kí'í nìi ndâmà'anwì ñmà'atè, ñgha'asè ñí Nwí, ñsi'isè ñí ñbìnnú yi tí ji, ñtsà'atè ñí Nwí a ñtugè bo bì a sí'inè. ³⁸ À le ñki nzi tsi'ì maa bàntè noò, ñfa mbi'íkè a mbo Nwí, ñghaa ñlon ñgaa mu wà, a mbo bè bítisim bìi mē bi le si be ni mē tā Nwìngòḡ à tsu'u atu Yerusalem aà.

³⁹ Nòò yìi mē bo le ñghìrè ñnnù tsim ñyonè ni ñnsè Ìmà'ambi aa, bo le mbù mbiì fu a Galilea, ñghèe a ñikurè bo a Nazareth. ⁴⁰ Mu wa à le ñtigè ñkwe, ñtswe ni mètì, ñki ñluu ni mètisyè; ñbòḡ Nwí i tswè ghu nù.

⁴¹ Taà yi bō ñdè yi le si k'ò' ni a Yerusalem a atù àlòò a atù àlòò a noò ñkòò Passa. ⁴² Nòò yìi à le mbè ñlòò ñighum ñtsò baa aa, bi ñgè yi bo bo k'ò' ñghèè ghu tsi'ì ajàḡ yìi bi le si ghìrè aà. ⁴³ Bo màḡsè mē ñkòò wa ñka ñkwèe, mu wa, là'à Yesu, a benè ñtswe a ñjìm a Yerusalem, kaa taà yi bō ñdè yi wa'à zì. ⁴⁴ Là bo le si wa'atè ni mē à tswe a tìtì bè bìi mē bo bo le si zinè aà, ñtigè ñghèe, ñtè ñtè ñi jwi yi ñfùùrè; ñlòò yi a mbèe ñkà'á jyaa bo bì ñgǎḡwè'e jyaa. ⁴⁵ Bo lòò mē yi kaa wa'à yè, mbu mbiì fu a Yerusalem a ñlòò yi ghu. ⁴⁶ Ñjwí i tì mē tì tsi'ì ji tarè, bi yè yi a ndâmà'anwì a tswè a tìtì bìdì'ì bi ñnnù, ñyu'utè ñí ànnù yìi mē bo le si swonè aa, ñkii mbetè ñí ñbetè a mbo bo. ⁴⁷ Bè bítisim bìi mē bi le nyu'u ànnù yìi mē à le si ghàà aa, bi le nyerè ñlon mitsyè mii mē à le ñtswe ni mu aa, bo bì ñkwí'i jii à le si fa aà. ⁴⁸ Nòò yìi mē bi le nyè yi aa, ànnù le ñtsyà waa, ñdè yi a swonè ghu mbo mē, "Mù ghà, ò ghìrè ñí bì'ì lâlà aa a ya le? Ye ajàḡ mē ò fa ñgí'í a mbo bì'ì taà ghò, bì'ì ghàà ñlòò ñí ghò aà."

⁴⁹ A kwí'i a mbo bo mē, "Ñí ghìrè ñghaa ñlòò ñí gha aa a ya le? Ñí sè zì mē a ku'unè a mbo mē mē tā mē tswe a nda Taà ghà aa è?" ⁵⁰ Là, kaa bo le ñwa'á ñjì'ì ànnù yìi mē à le si swonè a mbo bo aa ñaḡsè ñzi.

⁵¹ À le ñlòò ñyonè waa bo bo sigè ñghèè fu a Nazareth. A tigè ñyu'unè ñí waa. Ñdè yi à le ñaḡsè ñlè ñnnù ma jù tsi'ì tsim a mùm ñtì yu. ⁵² Yesu à le ñtigè ñkwe ni mètisyè bo bì àjìḡ nù, Nwìngòḡ bo bì bè kòḡè ni yi.

Ajàḡ mē Jón Ñgàḡmùrè bè a ñki à le si swonè annù Nwí aà

(Mt. 3.1-12; Mk. 1.1-8; Jn. 1.19-28)

3 À le mbè ñí ñlòò jii mē i le nywe'e ñighum ñtsò ñtaà a noò yìi mē Tiberias à le mbè Kaisa aa, Pontius Pilate a bē Gumnaa a Yudea, Herod a sa'á ñí Galilea, mumaà yi Philip a sa'á ñí Ituria, ni Trachonitis Lysanias a sa'á ñí Abilene, ² Annas bo Kaifas bē ñgǎḡmà'a Nwí jì wè; ñghàà ni Nwí ni le nzi a mbo Jón mu Zecharias a nta'a miwèè miwèè, ³ a tigè ñkarè ñbu'ù itoò tsim jii i le ñtswe a Jordan aa, ñswonè ni mē tā bè bəḡkè mīntì myaa, ñkwèrè ñki tā bì li'inè ñfansènnù jyaa. ⁴ À le si ghìrè ma làa a bē aa ajàḡ yìi mē bi ñwa'anè a mùm àḡwà'anè ñgàḡntoò Nwí Yesiah aa mē,

"Ñji ñù i tɔḡnè ni a nta'a miwèè miwèè ñswonè ni mē, 'Ñí ñaḡsè a mánji Ìmà'ambi, ñnaḡsè iyaà jì tā ñ tsinè,

⁵ Nwí à ka tsirè idigè mibɔrè ñ tsim, i kii sigisè mīnta'a mi wè bo bì mi kègè mītsim, i ghìrè tā idigè jì ñjòrìkè tsim tā ñ tsinè.

I lwensè mibirè mītsim tā mánji à laanè.

⁶ Tā mu ñù ñtsim tā à yè ajàḡ mē Nwí a yweensè bē aà." †

⁷ Ñnnò bē yì ghà'atè i le si zì a Jordan mē tā Jón a murè waa a ñki. A swonè a mbo bo mē, "Bù bɔɔ bi nò, a ghuu aa a wà'asè wò mē tā ñí khè alwintɔḡ Nwí yìi mē a zì aa è? ⁸ Tā ñí ka ñkoonè mīntà mii mē mi dī'í mē ñí bəḡkè mē mīntì muu mma'atè ñbì ghuu. Ñtsuu i kii swonè ni mē, 'Taà yì'ì à ni aa Abraham'. Mè swonè a mbo bù mē Nwí à zì àjàḡ mē mbè yu bəḡkè ñgò'ò jù i tigè mbè bɔɔ bi Abraham. ⁹ Tsi'ì tsìtsòḡ wa bi ñnsè mē ñjàà ñlòò ñí ñwà itì ghu tsi'ì mīḡḡḡḡ! Itì tsim jii mē kaa i si mīntà mī sigìḡ koonè aa, bi ka wá mma'a a m'ò' tā ñ khì."

¹⁰ Ñnnò bē wa i betè yi mē, "Bì'ì ka tigè ghìrè aa mē akè aa è?"

¹¹ A kwí'i a mbo bo mē, "Ñù yìi mē à tswe ni ñtsè'è jì baa aa, tā à fa yì m'ò' a mbo ñù yìi mē kaa à sè ñí yi tswè aà. Ñù yìi à kii ñtswe ni mījì aa, tā à ka nyatè a mbo bè."

¹² Ñgǎḡkwèrè tax i le ñki nzi mē bì murè waa a ñki, mbetè yi mē, "Ñdì'ìnnù, bì'ì ghìrè yì'ì ñgaa mē akè le?"

¹³ A kwí'i a mbo bo mē, "Ñí ka ñkwèrè tsi'ì àyoo yìi ñí tswe ñí ñkwèrè aa, ñtsuu kii kwèrè i tsi'ì." ¹⁴ Bìsogye le ñki mbetè yi mē, "Ñgàà yì'ì ñ bə la aa è? Bì'ì ka ghìrè mē akè aa è?"

A kwí'i a mbo bo mē, "Ñí tsuu njoo bē ni ñkòrè i kii twèe kwèrè. Ñtsuu ñbaḡḡnènnù a atu bè kii tswèe, i kwèrè ñí ñjoo jyaa, ñki mbeentè mē ñkabè yìi mē bi tu ghuu ghu aa ñ kù'ùnè."

¹⁵ Ajàḡ mē bè bya bi le si wa'atè mē ànnù yì wè yi m'ò' a ka fè'è aa, bo bítisim le si tigè mbetè ñí ñbetè ñlon ñgaa Jón mē à làa mbè yu mbè Ay'ò' Nwí wa aa è?

¹⁶ Jón a fà àkwí'i a mbo bo bítisim mē, "Mè murè ghuu aa a ñki, là ñù yi m'ò' à tswe ghu yìi mē a yòḡ a ñjìm mē, à kò'òḡ ñtsyà gha, kaa mē te'è kí'ì kù'ùnè mē mbè mē fèè mīḡkìrè mi ntām mi bē. À ka yì kii murè ghuu aa a mùm Àzwí bo bì a mum m'ò'. ¹⁷ Àyoo nsègè mīsàḡ a tswe ghu abo, à ka sègè mīsàḡ mya i tii ñtsà'a tsim fi'isè i tigè ghotè mīsàḡ mya a mùm àta yu, i bəḡḡ tɔɔ ñtsà'á jya a ni m'ò' yìi mē i khì kaa wa'à ñmè aà."

¹⁸ Ma mùu ajàḡ Jón à le si dī'itè waa ni bīmānji bì ghà'atè ñswonè ñí ñtoò yì ñsigìḡè ya a mbo bè. ¹⁹ Là, Jón à le ñghààntè Herod yìi à le mbè Gúmnaà aa ñlon mē à le ñkwèrè Herodias, ñgwè ñdīm yì, ñki ñghìrè in-

† 3.6: Yes. 40.3-5

nù jî bi jî ghà'atè jî m'ò. ²⁰ Herod a ku'usè m̄bu nḡhìrè bē ànnù yî t̄nsè, n̄tswa J̄on m̄f̄i a ndàtsan̄è.

Àjàn yîi m̄a bi l̄e mmur̄e Yesu a ñkì aà
(Mt. 3.13-17; Mk. 1.9-11)

²¹ Nòò yîi m̄a bi l̄e mur̄e bē bits̄im a ñkì aa, Yesu à l̄e ñkì nzi bi mur̄e yi a ñkì. Bi mur̄e m̄e yi a k̄a n̄tsa'atè Nw̄i, àbùr̄e a ña'an̄è. ²² Àzwì Nw̄i a lô a abur̄e nsiḡe nt̄e ghu atu m̄b̄e ts̄o bugir̄em̄ikuù. Ñjì ì lô a abur̄e nḡhaa nswon̄ m̄e, "Ò n̄i m̄u ghà yî m̄b̄an̄n̄e yîi m̄e m̄e k̄n̄j̄e aà, m̄e nan̄s̄e ndor̄it̄e nlon̄j̄e gh̄o."

Ñk̄an̄j̄ets̄e Kristo
(Mt. 1.1-17)

²³ Yesu à l̄e ñka n̄loḡin̄e if̄à'à yi aa bon̄j̄e à b̄e m̄e ìlòò m̄ighum mi ntar̄è, b̄e wa'atè n̄i m̄e à n̄i mu Joseph yîi m̄e

à l̄e m̄b̄e mu Heli.

²⁴ A b̄e mu Matthat,
a b̄e mu Levi, a b̄e yi Melchi,
m̄b̄e yî Janni, m̄b̄e yî Joseph.

²⁵ A k̄i m̄b̄e yî Mattias, a b̄e yi Amos,
m̄b̄e yî Nahum, yîi à l̄e m̄b̄e mu Esli,
m̄b̄e yî Naggai,

²⁶ a b̄e mu Maaf,
a b̄e mu Mattathias, m̄b̄e mu Semein,
m̄b̄e yî Josech, m̄b̄e yî Joda,

²⁷ a b̄e mu Joanan, m̄b̄e yî Rhesa
ñkì m̄b̄e mu Zerubabel, m̄b̄e mu shealtiel,
m̄b̄e mu Neri,

²⁸ m̄b̄e yî Melchi,
m̄b̄e yî Addi, m̄b̄e yî Cosan,
m̄b̄e yî Elmadam, m̄b̄e yî Er,

²⁹ m̄b̄e yî Joshua, m̄b̄e yî Eliezer,
m̄b̄e mu Jorim, m̄b̄e mu Matthat
m̄b̄e mu Levi,

³⁰ a b̄e yi Simeon,
mu Yuda, mu Joseph,
mu Jonam, mu Eliakim,

³¹ a b̄e mu Melea, a b̄e yi Menna,
a b̄e yi Mattatha, m̄b̄e mu Nathan,
m̄b̄e mu David

³² a b̄e mu Jesse,
m̄b̄e mu Obed, m̄b̄e mu Boas,
m̄b̄e mu Sala, m̄b̄e mu Nahshon

³³ m̄b̄e mu Amminadab, m̄b̄e mu Admin, m̄b̄e yî
Arni,

m̄b̄e yî Hezron, m̄b̄e mu Perez,
m̄b̄e mu Yuda

³⁴ m̄b̄e mu Jakob,
m̄b̄e mu Isaac, m̄b̄e mu Abraham,
m̄b̄e mu Terah, m̄b̄e yî Naho,

³⁵ a b̄e mu Serug, m̄b̄e mu Reu,

m̄b̄e mu Peleg, m̄b̄e mu Eber,
ñkì m̄b̄e mu shela,
³⁶ m̄b̄e mu Cainan,
m̄b̄e mu Arfaxad, m̄b̄e mu Shem,
m̄b̄e mu Noah, m̄b̄e mu Lamech,
³⁷ a b̄e mu Methuselah, m̄b̄e mu Enoch,
m̄b̄e mu Jard, m̄b̄e mu Mahalaleel,
m̄b̄e mu Cainan,
³⁸ a b̄e mu Enos,
m̄b̄e mu Seth, m̄b̄e mu Adam,
M̄b̄e mu Nw̄i.

Àjàn yîi m̄a Devil à l̄e ñkwà'an̄e Yesu aà
(Mt. 1.1-11; Mk. 1.12-13)

4 Yesu a lô wa ñk̄i Jordan, Àzwì Nw̄i a luu ghu nu, n̄loḡe yi n̄tsyas̄e a n̄ta'a m̄iwèè m̄iwèè ² a tswè ghu m̄ituḡe m̄i njwi m̄ighum mi ñkwà, Devil a kwà'an̄e yi. A n̄i ñdùu njwi m̄a j̄u, kaa à l̄e ñwa'ã ayòò tsu j̄i; ñjwi jya m̄ighum mi ñkwà k̄a maa n̄tsya, ñjì ì yan̄j̄e yi. ³ Devil a swon̄j̄e ghu m̄bo m̄e, "M̄b̄e ò b̄e Mu Nw̄i, ò swon̄j̄e a m̄b̄o ñḡò'ò ȳu m̄e t̄a ì b̄an̄j̄e n̄tiḡe abaà." ⁴ Yesu a kw̄i'i ghu m̄bo m̄e, "Bi ñwa'an̄e a m̄ùm àñwà'an̄e Nw̄i m̄e, 'kaa ñu à si n̄t̄i tswe nlon̄j̄e aa tsi'i àbaa yuyu b̄e. † "

⁵ Devil a b̄u ñloḡe yi ñkwà'ò nḡh̄e ñi ghu a nd̄an̄j̄e, nd̄i'ì itoò ts̄im j̄ii m̄e b̄if̄ò bi m̄bi b̄u sa'a aa ghu m̄bo tsi'ì ñi m̄u ñtsir̄e nòò, ⁶ ñswon̄j̄e ghu m̄bo m̄e, "M̄e ka fa ada'a a m̄bo wò m̄e t̄a ò ka mbu'ut̄e itoo m̄a j̄u tsi'ì ts̄im t̄a ì k̄i ñka nḡha'as̄e ñi gh̄o; ñlon̄j̄e m̄e bi f̄a m̄e itoo m̄a j̄u tsi'ì ts̄im a m̄bo m̄e, m̄e tswè ñi m̄id̄à'à a m̄fa a m̄bo ñu yîi m̄e m̄e k̄n̄j̄e aà. ⁷ Ts̄its̄on̄j̄e, m̄b̄e ò b̄ii m̄e ò ka m̄ii gha, bon̄j̄e m̄e ka fa itoo m̄a j̄u t̄a ò tiḡe mbu'ut̄e." ⁸ Yesu a kw̄i'i ghu m̄bo m̄e, "Bi ñwa'an̄e a m̄ùm àñwà'an̄e Nw̄i m̄e,

'Ka m̄ii tsi'ì M̄m̄à'àmb̄i Nw̄i nḡon̄j̄e gh̄o,
ñk̄i ñka m̄fa'a tsi'ì ghu m̄bo yuyu. †† "

⁹ Devil a b̄u ñloḡe Yesu nḡh̄e ñi ghu a Yerusalem, ñt̄e'ε yi wa atu ñid̄òò ñi nd̄am̄à'anw̄i, ñswon̄j̄e ghu m̄bo m̄e, "M̄b̄e ò b̄e Mu Nw̄i, ò tsw̄'on̄n̄e ñlo f̄aa atu nda nn̄an̄j̄e a nsȳe; ¹⁰ ñlon̄j̄e m̄e bi ñwa'an̄e a m̄ùm àñwà'an̄e Nw̄i m̄e,

'Nw̄i à ka swon̄j̄e a m̄bo baangel bi nlon̄j̄e gho
m̄e t̄a b̄i ka m̄be ñi gh̄o,'

¹¹ ñkì mbu nswon̄j̄e m̄e,
'Bo ka tiḡe ñe gho ì tuḡit̄e a m̄bo bo a nd̄an̄j̄e
m̄b̄i'ì ò tum̄e àkòr̄e yo a ñi ñḡò'ò.' †† "

¹² Yesu a kw̄i'i ghu m̄bo m̄e, "Àñwà'an̄e Nw̄i a swon̄j̄e m̄e, 'Ts̄uu a M̄m̄à'àmb̄i Nw̄i nḡon̄j̄e gh̄o kwà'an̄e.' †† " ¹³ Nòò yîi m̄e Devil à l̄e m̄an̄s̄e a ñkwà'an̄e Yesu aa, à l̄e m̄m̄à'at̄e yi nḡh̄e yi, nywe'e a noò yîi m̄e à l̄e m̄b̄u n̄tswe ñi àb-war̄e yî d̄an̄j̄e aà.

† 4.4: Deut. 8.3 †† 4.8: Deut. 6.13 † 4.11: Ps. 91.11-12 †† 4.12: Deut. 6.16

Àjàn yii mæ Yesu à le nìògìnə afà'á yi a Galilea aà

(Mt. 4.12-17; Mk. 1.14-15)

¹⁴ Yesu a mà'atè m̄bu mb̄xi fu a Galilea, nluu ni m̄dà'á mi Azwí Nwí. Ngàn ñlon ngaa yi i ghèè n̄ ìdìgə tsim jii mæ i le ñkarisə Galilea aà. ¹⁵ Yesu a ghèè n̄ m̄bii ñtigə ndi'í n̄ ànnu Nwí a ndānghòtə baYuda, bə bitsim bi gha'asə n̄i.

Àjàn yii mæ bi le ntuu Yesu a Nazareth aà

(Mt. 13.53-58; Mk. 6.1-6)

¹⁶ Yesu a ghèè a Nazareth a adigə yii mæ à le ñkwe ghu aà; à ghèè m̄ aa ñkuu a ndāghòtə a ajàn yii mæ à le si gha'asə ñghirə a ñwīngòrə aà, m̄b̄inə ntəə a ndəŋ a ntwoŋ ñghàà ni Nwí, ¹⁷ bi fā àŋwà'ànə ñgàŋntoò Nwí Yesaiah ghu mbo, a ña'á àŋwà'ànə ya, nyə adigə ya yii mæ bi le ñwà'ànə ghu mæ,

¹⁸ "Àzwí Mmà'ambi a tswe a nu mæ, ñlon mæ à tsò'c gha mæ mæ mæ ka nswon ntoo yi ñsigìnə a mbò ñgàŋəf̄um. À tòo gha mæ tâ mæ ke'ənə a mbo ñgàŋətsaŋ mæ bi ka fi'isə waa,

i k̄i swonə a mbo b̄ifə'ənə mæ tâ b̄i ka nyə idigə.

Bə b̄i mæ bi ni'í n̄i waa laa bi ka kentə a n̄i'í bo, ¹⁹ i k̄i k̄e'ənə a mbo bə mæ nòò yii mæ Mmà'ambi à ka gh̄irə ìbòŋ a nu bo aà à kù'u m̄.

²⁰ À m̄ansə m̄ aa, ñkusə àŋwà'ànə ya mfa fu a mbo ñgàŋəf̄à'á ñdānghòtə wā, ñtigə ntswe a nsyē. Mi'í mi b̄ə bitsim wa nda mi b̄əŋkə ñtigə n̄i n̄i. ²¹ A l̄ògìnə ñtigə nswon a mbo bo mæ, "Sii, ànnu yii mæ bi ñwa'anə f̄aa adigə àŋwà'ànə aa, a f̄e'è m̄ mboontə n̄i yu'u."

²² Bə bitsim bi le si tigə nswon innu j̄i sigìnə ñlon ngaa yi. Ñk̄i yerə ni m̄ighàà mi mb̄wə m̄i mæ le si f̄e'è ghu ntsu aà; ñtigə nswon ni mæ, "À s̄i tsi'í mu Joseph wa à ghuà bə aa ε?"

²³ Yesu a swon a mbo bo mæ, " Mè zi mæ n̄i ka swon ñghàà ní n̄anaa nuà a mbo mæ, 'Dokta, tsu'u ib̄inú ghò; i ghèè n̄ m̄bii swon mæ tâ mæ k̄i ñghirə innu j̄i ȳyerə j̄i mæ n̄i k̄i yu'u mæ mæ k̄i gh̄irə a Kapernaum aa, f̄aa ñikurə bù.' " ²⁴ Yesu a ghèè n̄ m̄bii ñswon mæ, "Tsi'í annu ññkòŋ, mæ swon a mbo bù mæ kaa bi si ñgàŋntoo a ala'a bo bii. ²⁵ La mæ swon tsi'í ànnu ññkòŋ a mbo bù mæ, b̄ikwi'í bi b̄angyè b̄i ghà'atə bi le ntswe a ala'a Israel wa noò Elijah, mæ Nwí a le ntsetə aburə atu ìlòò j̄i tarə ni b̄isəŋ bi nto'o, kaa mbəŋ wa'á loo, m̄ikwenə ȳi ñt̄i a kuu wa ala'á. ²⁶ Kaa Nwí à le wa'á Elijah a mbo ñu dāŋ too ntsyatə m̄angyè Zarephath yuyu yii mæ à le ntswe a ala'a Sidon, mbə ñkwi'í m̄angyè aà. ²⁷ Ñgàŋək̄ikwen i le ntswe a ala'a Israel ñgha'a wā noò ñgàŋntoò Nwí Elisha; a k̄i mme tsi'í Naaman, ñu baSyria yii mæ bi le gh̄urə ak̄ikwen yi."

† 4.19: Yes. 61.1-2

²⁸ Bə bitsim bii mæ bi le ntswe wa ndānghòtə aa, bi yu'u mæ annu yii mæ Yesu à swon aa, ñtòŋə waa i ñansə ñlwi, ²⁹ bo b̄inə, ñtii yi m̄f̄e'è ni ghu wa m̄um ala'a bo, ñlwgə yi ñk'c ñghèè ni ghu a mbèè nta'a yii mæ bi le mb̄wə ala'a ya ghu aà, a adigə yii mæ mbaa i le ntswe ghu aa mæ bi b̄insə yi ghu. ³⁰ La Yesu a b̄angnə ñtsya a t̄it̄i bo ñghèè yi.

Ñu yi m̄'c yii mæ à le ntswe n̄i àzwí yí b̄i aà

(Mk. 1.21-28)

³¹ Yesu a ma'atè ñsigə ñghèè a Kapernaum, yii mæ à ni ñj'c àla'a yi m̄'c a Galilea aà. À bə a ñwīngòrə a ghèè ñka ndi'í n̄i ànnu Nwí. ³² Bə yerə a ajàn yii mæ à le si d̄i'è aà, ñlon mæ ñghàà ni ni le ntswe ni àdà'á. ³³ Ñu yí m̄'c à le ntswe wa ndānghòtə mæ à le ntswe n̄i àzwí demon yí b̄i. À yè m̄ Yesu aa, nyə'ə tsi'í n̄i ñj̄i yí ñt̄i, ñswon mæ, ³⁴ "Ah! Mà'atə yi'í! Ò tswe aa n̄i àkə bi'inə, a Yesu, mu Nazareth? Ò zi aa a ntā ñḡi'í a nu bi'í aa ε? Wa mæ zi ñu yii mæ ò ni ghu aà. Ò bə aa Yu wa yii mæ à Laa m̄ansə, ñlo a mbo Nwí aà."

³⁵ La Yesu a wenə yi nswon mæ, "Kutə ntsu ghò, f̄e'è ghu n̄i!" Àzwí yí bi ya a ma'á ñu wa a nsyè a t̄it̄i bo, m̄f̄e'è ghu n̄i, la kaa wa'á yi b̄angnə ñl̄ənsə.

³⁶ Bə bitsim bii bi le ntswe wa nda aa, bi yerə ñtigə nswonə bo ni bo mæ, "Àa ajànə m̄buu ñghàa akə a yuà aa ε? Ñlon mæ à wenə izwí j̄i bi n̄i àdà'á bo b̄i m̄it̄i i f̄e'èk̄ə." ³⁷ Ngàn yi ì le ñghèè a idigə tsim maa mb̄u'ù àl'á.

Àjàn yii mæ Yesu à le ñghurə b̄i b̄i ghà'atə aà

(Mt. 8.14-17; Mk. 1.29-34)

³⁸ Yesu a ma'atè ñdānghòtə ya ñghèè ñkuu a nda Simon. Maa noò ññsə Simon a tswé ni fibà yí ñt̄i. Bi twonə yi mæ tâ à zi ñkwetə yi. ³⁹ Yesu a z̄i ñtəə wa mbèè ñk̄u m̄angyè wa, ñwenə fibà wa nswon mæ tâ à ma'atə yi. À swon m̄ ti m̄ansə aa fibà wa a ma'atə m̄angyè wa a burə m̄b̄inə ñtigə ñl̄w m̄ij̄i fa a mbo bo.

⁴⁰ Nòò à kà m̄ aa ntso, bə bitsim bii mæ bi le ntswe ni ñgàŋmighòò, jii mæ i le tswe ni m̄ighòò tsi'í ibəŋ ibəŋ aa, bi l̄gə ñzi ni ju a mbo Yesu; a ññsə m̄bò mi a atu bo yí m̄'c yí m̄'c, ñghurə waa. ⁴¹ İzwí j̄i bi i le ñk̄i m̄f̄e'è a ato'o bi ghà'atə, ñyə'ə mæ, "Ò laa mbə Mu Nwí!" Lā Yesu a wenə waa kaa wa'á mà'atə mæ tâ bo ghaa ñlon mæ izwí jya i le nzi mæ Yesu à laa mbə Ayc'c Nwí wā.

Àjàn mæ Yesu à le si d̄i'í annu a ndānghòtə aà

(Mk. 1.35-39)

⁴² Àbèè a kà m̄ aa m̄f̄u'ù Yesu a ma'atə m̄um ala'a ya ñghèè a adigə yii kaa bə le ñwa'á ghu tswé. Bə bya bi tigə ñl̄w n̄i, ñghèè nyə adigə yii mæ à le ntswe ghu aa, kaa wa'á bù mbii mæ à ma'atə waa. ⁴³ La Yesu a swon a mbo bo mæ, "Mè tswe n̄i ñka nsènsə ntoo yi ñsigìnə

ñlonḡ annù nifñ Nwí ya a mikurə mi mɔ'ɔ; ñlonḡ mə à nfi ñji'i ànnù yii mə bi le ntoo gha fàa mbi ghu aà."

⁴⁴ Maa ajàḡ a tigə ñghɛɛ ntigə nswonḡ nfi ànnù Nwí a mûm ndanḡhòtə jii i le ntswe a Yudea aà.

Àjàḡ yii Yesu à le ntwonḡ Ngăḡyogəñnù jii ntsyàmbii aà
(Mt. 4.18-22; Mk. 1.16-20)

5 Yesu à le ntəə a mbèè àtsùmə nta'a a Gennesaret, bə tinə ñzi ghu mbèè a nyu'u nighàà ni Nwí. ² A yə ñkanu'u jii baa i tswə wa aghəḡə ḡki jii mə ḡḡḡñləmb-wè jii i le ntswe ni juu aa, i le mmà'atə mfi'e ḡghèè a nsi'i mbunjyà jyaa. ³ Yesu a kuu wa mûm àkanu'u ya yi mɔ'ɔ yii mə a le mbə yí Simon aa, ñswonḡ ghu mbo mə tâ à tintə nlo ni yu wa aghəḡə ḡki ḡkuntə ni yu. Yesu a tigə ñtswe wa mûm àkanu'u ntigə ndi'i nfi bə bya ghu.

⁴ À mənḡsə mə a ndi'i waa laa, ñswonḡ a mbo Simom mə, "Ghèntə a adigə yí tsòtə mma'a mbunjya yo ya ghu tã ko mbwè."

⁵ Simon a kwi'i ghu mbo mə, "Masa, bi'i ghirə nzwi nù yí'i nfi tugə kàa tsi'i ḡkò àyoò! Lā mbə yii mə à swonḡ wò aa, mə ka mà'a mbunjya yā." ⁶ Bo mà'à mə mbunjya ya maa noò aa, mbwè mfi ghà'atə mi kwo ghu, mbunjyà jyaa jya i tigə ñlɔɔ nàà ñtèḡḡkə. ⁷ Bo tigə ñtwonḡ ḡḡḡḡkòrə jyaa jii mə i le ntswe nfi àkanu'u jii mɔ'ɔ jyaa mə i zi ḡkwetə waa. Bo zí bo bo lwensə àkanu'u jya jii baa i luu, ntigə nɔɔ ni bə ḡsigə ḡkonḡ a mûm ḡki. ⁸ Simon Peta, à yə mə ma la, ḡkenə a nsi Yesu ñswonḡ mə, "Lò gho a mbèè mə mbə Mmà'ambí ñlonḡ mə mə ñi ḡghirə ñnnù jii bfi."

⁹ À le nswonḡ laa nlonḡ mə annù kòntsù a le ntswa yi bo bfi bə bfi mɔ'ɔ bya bii mə bo bo le ntswe aa, ñlonḡ nduu mbwè mya mii mə bo le ḡko aà. ¹⁰ Ma yú a le ḡki mbə annù kòntsù a mbo Jon ni Jems, ḡḡḡḡkòrə Simon jii mɔ'ɔ, bii mə bi le mbə bɔɔ bi Zebedee aà. Yesu a swonḡ a mbo Simon mə, "Tsùu ki bɔ'ɔ bə; ñlḡḡḡ tsít-sòḡ, ò ka tigə koo aa bə." ¹¹ Bo le nswonḡ ikànu'u jyaa jya mfi'èsə a nta'a mmà'atə njoò tsim ḡtigə nyonḡ nfi Yesu.

Àjàḡ yii mə Yesu à le ghurə ḡḡ àkikwen aà

(Mt. 8.1-4; Mk. 1.40-45)

¹² Yesu à kà mə aa ḡghɛɛ wa ḡjò'ɔ àla'a ya yi mɔ'ɔ, ḡḡ mɔ'ɔ a zí, yii mə nù yi i le nluu nfi àkikwen aà. À yə mə Yesu aa, ḡwò ghu nsi à kuu kuu. Mbu'u mbo ghu mbo nswonḡ mə, "Mmà'ambí, ò bə kḡḡ bonḡ, ò ghirə nù yà i laa." ¹³ Yesu a nāsə àbò yi mmoɔntə yi ghu, ñswonḡ ghu mbo mə, "Mə kḡḡ; tâ nù yò i laa." Àkikwen ya a le ḡki mburə ḡghensə nsiḡ ghu nù. ¹⁴ Yesu a wa'asə yi mə tâ tsuu a mbo ḡḡ ló swonḡ; lâ mbarḡnə nswonḡ ghu mbo mə, "Ghèè ndi'i ibiinú gho a mbo ḡḡḡḡmà'anwi. Mfa ayoo mmà'a Nwí yii mə Moses à le nliè aa tã dfi'i a mbo bə mə nù yò i làà mə."

¹⁵ Ka mə Yesu à le nswonḡ ma mûu ajàḡ aa, ḡḡḡḡ ya i le bāḡḡnə mbu sèènə sèènə. Ñnòò bə i le si tigə nzi a nyu'utə ànnù yii mə à le si dfi'i aa, bo bfi mə tâ à ghurə mighòò myaa. ¹⁶ Lā Yesu a ma'atə waa ḡghɛɛ a nta'a miwèè miwèè a ntsà'atə Nwí ghu.

Àjàḡ mə Yesu à le ḡghurə mbwenkə aà

(Mt. 9.1-8; Mk. 2.1-12)

¹⁷ À bə mə a ḡjwi yi mɔ'ɔ, Yesu a kà ñdi'i annù Nwí, baPharisai bo bfi ḡḡḡḡndi'i bñḡḡsə bii mə bi le nli a mikurə mfi tsim a Galilea ni Yudea, bo bfi Yerusalem aa, bi tswè ghu. Yesu à le nluu ni midà'à mi Mmà'ambi a ḡghurə mighòò ghu. ¹⁸ Bi tē mē ti yə bə bfi mɔ'ɔ bi zí, mbe'e ḡḡ yi mɔ'ɔ yii mə à le mbwenkə aa ni fikuú. Bo le si lóò mánji yii mə mbə bo tsyā ghu nte'e ḡḡ ñighòò wa a nsi Yesu.

¹⁹ Mbə yii mə ñnòò bə i le ntswe nluu idigə, kaa mánji yii mə mbə bo tsyā ghu a wa'ə bə aa, bo le ḡkɔ'ɔ a atu nda, ḡsaa nikāḡ, ñtsurisə fikuu fya nsiḡisə nte'e ḡḡ ñighòò wa a nsi Yesu. ²⁰ Yesu à yə mə ajàḡə abiiñti yii mə bə bya le ntswe ni yu aa, nswonḡ mə, "Ñùmbāḡḡnə, wa bi li'inə mə ifansə ñnnù jò." ²¹ Ñḡḡḡndi'i bñḡḡsə bo bfi baFarisai bo lḡḡḡḡ ñtigə mbetə mə, "Ghuu ḡḡ mə a ghàa mighàà mbəḡitə nfi Nwí ghu aa à ni wò aa ε? Ñù tsù à tswe ghu mə mbə a li'inə ibi bə ñtsyatə Nwí aa ε?"

²² Yesu a zí ñnnù jii mə bo le si betə nfi waa bo ni bo aa, ḡkwi'i a mbo bo mə, "Ni betə ibetə jù a mûm ñti bii bii aa a ya? ²³ A laa ñyanḡsə aa a nswonḡ mə, 'Bi li'inə ñfansənnù jò,' kə a nswonḡ mə, 'Bññə ḡka ntəə aa ε?'

²⁴ Lā mə ka ghirə tâ ñi zi mə Mu Ñù a tswe ñi àdà'à fàa atu nsiyè a nli'inə ñfansənnù bə." À ghàà mə laa ñtigə nswonḡ a mbo mbwènkə wa mə, "Mə swonḡ a mbo wò, bññə, mbe'e fikuú fo fya ḡghèè gho a nda wò." ²⁵ Mbwenkə wa a kfi mburə mbiñnə a nsi bo, mbe'e fikuú fya mə à ghirə nñḡḡ ghu aa, ntigə ḡghɛɛ ñii a nda yu, ḡgha'asə nfi Nwí. ²⁶ Ànnù kòntsù a kò waa bitsimə. Bo tigə ḡgha'asə nfi Nwí, ñibɔ'ɔ ni tswā waa, bo tigə ñswonḡ ni mə, "Bi'i yə ñnnù jii swèrə ñswerə sii."

Àjàḡ yii mə Yesu à le ntwonḡ Levi aà

(Mt. 9.9-13; Mk. 2.13-17)

²⁷ Ma yú ànnù a tsyā mə a kà mfi'e nyə ḡḡ ḡkwèrə bñtax yii mə ñkum yi i le mbə Levi aa, a tswè a nda ḡkwèrə bñtax. Yesu a swonḡ ghu mbo mə, "Zí ḡka nyonḡ nàà."

²⁸ A bññə mma'atə njoò tsim, ḡka yonḡ ñii.

²⁹ Levi a ghèè ḡghirə adinà yí wə a nda yu a mbo Yesu. Ñḡḡḡḡkwèrə bñtax bfi ghà'atə ni bə bi mɔ'ɔ bi le ḡki nzi ghu bo bo tswè a atu atetə ñji. ³⁰ BaFarisai bo bfi ḡḡḡḡndi'i nḡḡsə a bo lḡḡḡḡ ḡka nnurəkə nlonḡ ḡḡḡḡyogəñnù Yesu, ñswonḡ ni mə, "A ghirə àkə mə tâ ò ka ḡji ḡkfi nno bu bfi ḡḡḡḡkwèrə bñtax bo bfi ḡḡḡḡḡḡ ñnnù jii bfi aa ε?" ³¹ Yesu a kwi'i a mbo bo mə,

“Bè bii mə bi tswe bixxi aa, kaa bi si docta lɔɔ, a docta aa a lɔɔ tsi'i bə bii mə bi ghɔɔ aɔ. ³² Kaa mə sɔ zi aa a ntwoŋ bə bii mə innu jyaa i tsina aɔ, mə bəŋnə nzi aa a ntwoŋ ɔŋgəŋhɔɔ innu ji bi mə tã bo bəŋkə mɔntxi myaa.”

Àbetə ñlonə annu nsi'isə ibixxi ti jɛ

(Mt. 9.14-17; Mk. 2.18-22)

³³ BaFarisai bya bi swoŋ ghu mbo mə, “Ŋgəŋyegənnu jɔn i gha'a si'isə mibixxi mi nu myaa ti ji nkɔ ntsa'atə nɛ Nwi. Ŋgəŋyegənnu baFarisai i kxi ŋghirə malã, lã xi jo i bəŋnə ñji nkɔ nno.” ³⁴ Yesu a kwi'i a mbo bo mə, “Mbə ò ghirə bə bii mə bi zi a adigə niyɔ'ɔ aa bi si'i nɛ ñji wa noð mə ndoo mɔŋgen wa à tswe a titxi bo aa ɛ? ³⁵ Nòð a zi mə bi ka lɔgə ndoo mɔŋgen wa l'ɔsə tã bo tigə nsi'isə ni mibixxi mi nu myaa ti jɛ maà noð.”

³⁶ A le ɔghɛɛ nɛ mbii ñki nswon nighàà ni nãnaa a mbo bo: “Kaa ɔu à si asà'a àtsə'ə nɛ àtsə'ə yɛ fii sàtə ñkɛɛ nɛ yi lwèn ghu; à bə ghirə maa ajàn boŋ à sàtə at-sə'ə yɛ fii ya, kaa asà'a at-sə'ə yɛ fii ya bo bi yi lwèn ya kaa wa'à bòontə. ³⁷ Kaa ɔu a wa'à nɛ mɔlù'ù mɛ fii kii nɔgə nniŋə ni ɔgùù mɔlù'ù yɛ ñlwenə; à bə ghirə ma la boŋ mɔlù'ù mɛ fii mya ka bwi ɔgùù ya, i saa, le boŋ mi kxi mə ñta ɔgi'i nɛ ɔgùù yã. ³⁸ Bi bəŋnə ñniŋə ni mɔlù'ù mɛ fii laa a nɛ ɔgùù mɔlù'ù yɛ mɔfii. ³⁹ Ànnu yɛ mɔ'ɔ a kxi mbə mə kaa ɔu yii mə à no mɔlù'ù mɛ lwènə aa, kaa à si mɔlù'ù mɛ fii bù ñlɔ; nlon mə a nswonə ni mə, ‘Mì lwèn mya mi bəŋə.’”

Ajàŋ yii mə bi le mbetə Yesu nɛ àbetə ñlonə njwɔŋdɔŋ aà

(Mt. 12.1-8; Mk. 2.23-28)

6 À le mbə a njwɔŋdɔŋ baYuda, Yesu bo bɛ ñ-gəŋyegənnu ji kã ñtsya a mɔm ñsòð misàŋ, ñ-gəŋyegənnu ji i kyã nɛ misàŋ mya mi mɔ'ɔ, nnwùgə ñkurə. ² BaFarisai bɛ mɔ'ɔ bi betə waa mə, “Nɛ ghirə an-nu yii mə nɔŋsə à sɛ bii mə bɛ ka ɔghirə a njwɔŋdɔŋ aa a ya?” ³ Yesu a kwi'i a mbo bo mə, “Nɛ lɛɛ ñwa'ã annu ya mə Mfɔ David a le ɔghirə a noð yii mə ñji i le nyanə yi bo bɛ bə bii mə bo bo le ntswe aa twoŋ aa ɛ? ⁴ Ajàn à le ɔkuu a ndãnwɛ ñlɔgə abaa a Nwi ya ɔkurə ñki mfa yɛ bə bii mə bo bo le ntswe aa ɛ? Lã bi'inə zi mə nɔŋsə à dɛ'i mə mbə a kurə tsi'i ñgəŋmà'anwɛ ɔkurə abaa ma yã!” ⁵ Ntigə nswon a mbo bo mə, “Wa Mu Nù à ni Mmà'àmbi yii a asa'a njwɔŋdɔŋ aà.”

Ajàŋ yii mə Yesu à le ɔghurə ɔu yii ñikwɛɛ ni le ɔkwo aà

(Mt. 12.9-14; Mk. 3.1-6)

⁶ A bù mbə a njwɔŋdɔŋ yɛ mɔ'ɔ, Yesu a kuu a ndãŋhòtə ɔka ndi'i annu Nwi ghu. Nù yɛ mɔ'ɔ a tswé ghu mə ñikwɛɛ ni nɛ mà'à ni le ɔkwo. ⁷ Ŋgəŋdɛ'i nɔŋsə bo baFarisai bi lii mə bo ka yə tã à ghurə ɔu a njwɔŋdɔŋ tã bo niŋ annu ghu nu lɛ. ⁸ Lã à le nzi im-mòntə jyaa, ntigə nswon wa mbò àku ñikwɛɛ wa mə,

“Zi ntəə faà.” A kxi mbixxi nzi ñtəə ghu. ⁹ Yesu a tigə ñ-betə waa mə, “Nɔŋsə à laa mbii aa mə mbə bi ɔghirə aa ibɔŋ a njwɔŋdɔŋ kə ibi aa ɛ? Mə bɛ yweensə ɔu kə mə bɛ zwiə aa ɛ?” ¹⁰ A tigə mbəŋkə yi, ñlii waa ntsya ɔkarisə, ñswon mə, “Sintə abò yò.” A kxi ɔghirə tsi'i maa ajànə. Àbò yi ya a txi. ¹¹ Bi yə mə laà, mɔntɔŋ myaa mi lwìnə bo tigə ñghaa bo ni bo ɔwa'a ni mə bo ka ghirə ni Yesu mə akə lɛ?

Ajàŋ yii mə Yesu à le ntsɔ'ɔ ɔgəŋtoð ji nighum ñtsò baa aà

(Mt. 10.1-4; Mk. 3.13-19)

¹² A bə a nɛ ñjwi mà jya Yesu a kɔ'ɔ ɔghɛɛ a atu nta'a a ntsaatə Nwi ñtigə ɔghɛɛ nle a ntsà'atə Nwi ntsà'atə. ¹³ Àbèè a fù'ù mə, a twoŋ ɔgəŋyegənnu ji, ntsɔ'ɔ waa nighum ñtsò baa, ntwoŋə waa nɛ ñgəŋtoð ji. ¹⁴ À le ntwoŋ Simon yii mə à le ntswé ikùm yi ni Peta aa, bo Andrew, mumaà yi, ni Jems abò'ɔ jɔn, ni Philip bo Batholemiah, ¹⁵ ni Mateo bo bɛ Thomas, ni Jems yii mə à le mbə mu Alfeus, ni Simon yii mə bi le si kxi ntwoŋə ni Zealot aa, ¹⁶ a bò'ɔ Judas mu Jems, ni Judas Iscariot, wa yii a le mfèè Yesu aà.

Ajàŋ mə Yesu à le ɔka ndi'i nɛ innu ñkxi ɔghurə nɛ ñgəŋmighɔɔ aà

(Mt. 4.23-25)

¹⁷ A tigə ñsigə bo bo nsiŋə ntəə a adigə ni bɔrə, bo bɛ ñnɔɔ ɔgəŋyegənnu ji nɛ ñnɔɔ bə yɛ ghà'atə yii i le nlò a ala'a Yudea bo bɛ a ala'a Yerusalem tsi'i tsɔm, bo bɛ i-too jii i le ntswe a aghəŋə ɔkɛ Tai bo bɛ a Sidon aà. Bə ma bù le nzi aa mə bi zɛ a nyu'u annu yii à le si swonə aà, mə tã à ki ntsu'u mighɔɔ myaa. ¹⁸ À le ɔki mfi'i izwi ji bi a ito'o bə bii i le si fa ɔgi'i a mbo bo aà. ¹⁹ Ñnɔɔ bə bya le si to nɛ a mmòntə yi nlon mə àdà'à a le si fɛ'è ghu nu ntsu'u nɛ waa.

Ñidorə bò àjəŋnə

(Mt. 5.1-12)

²⁰ A ɔentə mi'i mi nlentə ɔgəŋyegənnu ji ghu, nswon mə, “Mbɔɔnə a mbo bù bii mə nɛ fumə aa, nlon mə àn-nu nifɔ a aburə à nɛ à yuu.

²¹ “Mbɔɔnə a mbo bù bii mə ñjɛ i yanə ghuu tsɛtsɔŋ aa, nlon mə nɛ ka ji i yurə. Mbɔɔnə a mbo bù bii mə ni yə'ə tsɛtsɔŋ aa nlon mə nɛ ka yɛ wyètə aà.

²² “Mbɔɔnə a mbo bù mə mbə bə kã mbaa nɛ ghuu, ɔka mfurə nɛ ghuu, ɔkxi mbəŋitə nɛ ghuu, mme'e nɛ mɛkùm muu mə nɛ ni ɔgəŋghirə innu ji bi nlon ɔgaa Mu Nù aà. ²³ Nɛ ka ndoritə nliə nnaŋə ni ñidorə maa njwi ñlon mə mɛtsɔ'ɔnə mi afà'à muu a aburə mi gha'à. À nɛ àjàŋ mə bità bi bɛtə buu le si ghirə a nu ɔgəŋtoò Nwi aà.

²⁴ “Lã ɔgi'i i tswe a nu bù bya bii nɛ ni ɔgəŋkabə aa, nlon mə nɛ kwèrə mə ñjoo jya jii i ghirə nɛ doritə aà.

²⁵ “N̄ngi'í ì tswe a nu bù bya bii n̄ j̄ nyurə aa, nlon̄ m̄ n̄ ka yí t̄igə n̄tswe n̄ ñ̄j̄.

“N̄ngi'í ì tswe a nu bù bii m̄ ni wyè ts̄ts̄s̄d̄ŋ aa nlon̄ m̄ n̄ ka yí t̄igə j̄əŋə ì yà'ə.

²⁶ “N̄ngi'í ì tswe a nu bù m̄ mbə b̄è b̄ts̄s̄m̄ ka swon̄ə n̄ ìnn̄ j̄ siḡin̄ə ñ̄lon̄ ŋgaà yùù ñ̄lon̄ m̄ a ni aj̄əŋ m̄ b̄t̄à b̄i b̄t̄aà byaa b̄i l̄e si gh̄r̄ə a nu ŋḡəŋntoo Nw̄i j̄i mbwe'esə aà.”

N̄ka ŋk̄ŋ ŋḡəŋk̄b̄àà j̄o

(Mt. 5.38-48; 7.12)

²⁷ L̄a n̄ naŋsə yu'utə ann̄ yii m̄ swon̄ a mbo bù aa m̄, “Ka ŋk̄ŋ n̄ ñ̄ḡəŋk̄b̄àà juu, ñ̄k̄i ŋgh̄r̄ə n̄ ìb̄ŋ a nu b̄è b̄i b̄i b̄àà gh̄uu aà. ²⁸ Ka niŋ mb̄w̄nə a nu b̄è b̄i m̄ b̄i niŋ nd̄d̄ a atu bù aa, ŋka n̄tsa'atə n̄ Nw̄i a atu b̄è b̄i m̄ b̄èḡt̄ə n̄ gh̄uu aà. ²⁹ Mb̄ə ŋù à f̄eə gh̄o faa niŋha'a l̄a, ò ku'ùsə mb̄əŋtə mb̄èè yí m̄'w̄ m̄fa gh̄u mbo m̄ t̄a à f̄eə. Belə m̄ ŋù à kw̄erə akutə yo ò ts̄w̄'ò àtsə'ə yo yí m̄'w̄ à ñ̄yonḡ ŋk̄'ùsə gh̄u. ³⁰ Ka m̄fa njoo a mbo ŋù ñ̄ts̄s̄m̄ yii m̄ a l̄ontə a mbo w̄ò aa. B̄eə m̄ ŋù a zi n̄l̄ḡə ayòò yo, ò tsuù gh̄o b̄i betə kw̄erə. ³¹ Ma mùu aj̄əŋ ka ŋgh̄r̄ə a nu b̄è ì inn̄ j̄ya j̄i m̄ o k̄ŋə m̄ b̄i ka ŋgh̄r̄ə a nu w̄ò aà.

³² “Mb̄ə ò ka ŋk̄ŋ t̄s̄i'ì b̄è b̄i m̄ b̄i k̄ŋə n̄ gh̄o aa, bon̄ Nw̄i à ka ts̄w̄'ò if̄à'ə gh̄o aa m̄ akə aa ε? Nlon̄ m̄ t̄s̄i'ì ñ̄ḡəŋgh̄r̄ə ìnn̄ j̄i b̄i ì k̄i ŋk̄ŋ n̄ ñ̄ b̄è b̄i m̄ b̄i k̄ŋə waa aà. ³³ Mb̄ə ò ka ŋgh̄r̄ə ìb̄ŋ t̄s̄i'ì a nu b̄è b̄i m̄ b̄i gh̄r̄ə ìb̄ŋ a nu w̄ò aa bon̄ Nw̄i à ka ts̄w̄'ò if̄à'ə gh̄o aa m̄ akə aa ε? Nlon̄ m̄ t̄s̄i'ì b̄è b̄i b̄i k̄i ŋgh̄r̄ə maa aj̄əŋə. ³⁴ Mb̄ə ò ka n̄ts̄w̄'ò ŋkabə t̄s̄i'ì a mbo b̄è b̄i m̄ ò zi m̄ bo ka b̄i fa fu aa, bon̄ Nw̄i à ka ts̄w̄'ò if̄à'ə gh̄o aa m̄ akə aa ε? T̄s̄i'ì ñ̄ḡəŋgh̄r̄ə ìnn̄ j̄i b̄i ì ts̄w̄'ò ŋkabə a mbo ŋḡəŋgh̄r̄ə ìnn̄ j̄i b̄i j̄i m̄'w̄ ta b̄i kw̄erə nd̄d̄ ma wa fu. ³⁵ L̄a n̄ baŋŋə ŋka ŋk̄ŋ ŋḡəŋk̄b̄àà juu, ŋka ŋgh̄r̄ə n̄ ìb̄ŋ a nu bo. O yí t̄i ts̄w̄'ò ŋù ñ̄ ñ̄k̄abə ò tsuù k̄i wa'atə m̄ ò ka b̄i kw̄erə fu b̄ə bon̄ m̄ts̄w̄'ò n̄ m̄ if̄à'ə mo m̄ ka yí gha'a t̄a n̄ t̄igə mb̄ə b̄w̄ b̄i Nw̄iŋd̄ŋ Àk̄'ònts̄irə. Nlon̄ m̄ Nw̄i a gh̄r̄ə ìb̄ŋ a nu b̄è b̄i m̄ kaa b̄i si miyà fa aa bo b̄i a nu b̄è b̄i ìnn̄ j̄yaa ì b̄i'í aà. ³⁶ Ka ŋko m̄l̄əŋn̄ə b̄è t̄s̄i'ì ts̄ò Taà gh̄uù a k̄i ŋko m̄l̄əŋn̄ə b̄è aà.

Ànn̄ ŋka n̄twi m̄l̄'ò m̄i b̄è b̄i m̄'w̄

(Mt. 7.1-5)

³⁷ “T̄see m̄l̄'ò m̄i b̄è b̄i m̄'w̄ k̄i twitə bon̄ kaa b̄i ka wa'ə n̄ muu k̄i n̄twitə. Tsuù k̄i swon̄ə ni m̄ ŋù à w̄ò ìsa'ə bon̄ kaa b̄i ka wa'ə k̄i ñ̄swon̄ə ni ma ò w̄ò ìsa'ə. Ka n̄l̄'ìnə if̄ansənn̄ b̄è t̄a b̄i k̄i n̄l̄'ìnə if̄ansənn̄ j̄o.

³⁸ Ka m̄fa ni njoo a mbo b̄è bon̄ b̄i ka k̄i fa ni a mbo w̄ò. F̄iḡi yí ñ̄siḡin̄ə yii m̄ b̄i ts̄igə, nn̄ŋ niŋ, a n̄əŋsə n̄luu aa, yii m̄ à l̄uu n̄t̄igə ya'anə aa, à ni yii m̄ b̄i ka swi'í a m̄m̄ àbo atsə'ə yii m̄ ò n̄ŋsə m̄t̄u'ù w̄ò aà.

Ma la a b̄ə m̄ f̄iḡə yii m̄ o fa ni a mbo b̄è aa, à ni f̄iḡə yii m̄ b̄i ka k̄i k̄i fa ni a mbo w̄ò aà.”

³⁹ À l̄e mb̄u ñ̄naa niŋh̄àà a mbo bo m̄, “Mb̄ə ñ̄f̄ə'ən̄ə a ka n̄ts̄yasə ni m̄f̄ə'ən̄ə yí m̄'w̄ aa ε? Bon̄ bo bits̄m̄ ka wa'ə a m̄m̄ àtaa gh̄èè ñ̄wo aa ε? ⁴⁰ Kaa mb̄ə ŋḡəŋyaḡənn̄ a wa'ə ŋḡəŋnd̄'inn̄ ts̄yāt̄ə b̄è. L̄a ŋù yii m̄ à yèḡə ànn̄ m̄əŋsə aa, a ka b̄ə aa t̄s̄i'ì ts̄ò ñ̄d̄'inn̄ yì.

⁴¹ “A gh̄r̄ə àk̄ə m̄ ò ka nyə ñ̄ àb̄à'a ati yii a tswe a n̄l̄i'ì nd̄m̄ gh̄o kaa ŋk̄'í ñ̄ koonə yii à tswe a n̄l̄i'ì w̄ò aa yè aa ε? ⁴² Kè mb̄ə ò ts̄yā aa la n̄swon̄ a mbo ñ̄d̄m̄ gh̄o m̄, 'Ñ̄d̄m̄ gh̄à, zi ta m̄ fi'ì ab̄à'a ati ya a n̄l̄i'ì w̄ò, m̄ mb̄ə ò tuu koonə wa yii à tswe n̄l̄i'ì w̄ò k̄i yə aa ε? W̄ò, ñ̄ḡəŋəbagil̄ə, f̄oo n̄ts̄yā mb̄i ñ̄fi'ì koonə wa a n̄l̄i'ì w̄ò, bon̄ ò ka naŋsə yə ab̄à'ati ya a n̄l̄i'ì nd̄m̄ gh̄o ì fi'ì.”

Àti bo b̄i f̄int̄a fi

(Mt. 7.16-20; 12.33-35)

⁴³ À wa àti yí siḡin̄ə a si m̄int̄a m̄i b̄i koonə. Kaa àti yí b̄i wa'ə ñ̄ m̄int̄a m̄i siḡin̄ə k̄i koonə. ⁴⁴ B̄i zi mbuu ati yii a ni gh̄u n̄ts̄yā aa a nj̄im̄ m̄int̄a mi. Kaa mb̄ə ò wa'ə m̄əŋd̄rə a n̄ àti nj̄ŋ kyā, kaa wa'ə aj̄d̄ a ni ñ̄ts̄ib̄ŋj̄ŋ k̄i ŋk̄yā. ⁴⁵ N̄u yí s̄iḡin̄ə a fi'isə aa ìnn̄ j̄i siḡin̄ə a n̄t̄i yu yii ì luu ñ̄ njoo j̄i siḡin̄ə aà, ŋù yí mb̄i a k̄i fi'isə aa njoo j̄i b̄i a n̄t̄i yu yii ì luu ñ̄ njoo j̄i b̄i aà. Nlon̄ m̄ ñ̄ts̄u ŋù ì gh̄àà aa ìnn̄ j̄i ì luu gh̄u n̄t̄i aà.

B̄i b̄w̄ b̄inda bi baà

⁴⁶ B̄i twon̄ə n̄ gha m̄ Mm̄'ambi, Mm̄'ambi, la kaa k̄i'í ñ̄ ìnn̄ yii m̄ m̄ swon̄ə a mbo bù aa gh̄r̄ə aa a ya aa ε? ⁴⁷ N̄u ñ̄ts̄s̄m̄ yii m̄ à zi a mbo m̄ ñ̄yu'ù ni ñ̄gh̄àà na ŋk̄i m̄fa'ə ñ̄ ìnn̄ yii m̄ m̄ swon̄ə aa, ⁴⁸ à b̄è aa t̄s̄i'ì ts̄ò ŋù yii à gh̄èè a mb̄w̄ ñ̄da, naŋsə n̄ton̄ə atsənda ya a tsot̄ə ñ̄siḡə a n̄ àl̄əŋsə ŋḡ'ò. Nòò yii ñ̄k̄i ì l̄e n̄luu aa, àk̄ànə ñ̄k̄i a z̄i ñ̄tum̄ nda ya, kaa k̄i'í ñ̄da ya ts̄iḡit̄ə b̄è ñ̄lon̄ m̄ b̄i l̄e n̄naŋsə ŋgh̄urə ì t̄i aà. ⁴⁹ L̄a ŋù yii m̄ a yu'ù kaa k̄i'í gh̄r̄ə aa, à b̄ə aa t̄s̄i'ì ts̄ò ŋù yii m̄ à gh̄urə nda t̄i tum̄ə àtsə aà. Nòò yii m̄ ñ̄k̄i ì l̄e n̄luu aa, àk̄ànə ñ̄k̄i a z̄i ñ̄tum̄ nda ya ì bur̄ə ñ̄gh̄ensə ŋw̄ò yì, njoo nda j̄ya ì b̄i'í t̄s̄i'ì ts̄s̄m̄, b̄we yii m̄ a tswe gh̄u aa a gha'ə!

Àj̄əŋ m̄ Yesu à l̄e ŋgh̄urə ŋḡəŋf̄à'ə à àtu b̄isogyə ŋkh̄i ñ̄u baRoma aà

(Mt. 8.5-13)

7 Yesu à m̄əŋsə m̄ a n̄swon̄ ìnn̄ j̄i j̄i m̄ à l̄e n̄l̄ò m̄ b̄è yu'ù aa t̄s̄i'ì ts̄s̄m̄, ŋkuu ŋgh̄eə a ala'a Kapernaum. ² Àtu b̄isogyə ŋkh̄i ñ̄u baRoma yí m̄'w̄, à l̄e n̄tswe ni ñ̄ḡəŋf̄à'ə yii m̄ à l̄e naŋsə ŋk̄ŋ ŋk̄ŋ aa, a gh̄w̄ ñ̄t̄igə t̄s̄i'ì a ŋkw̄ò. ³ À yù'ù m̄ m̄ Yesu a z̄i aa, n̄too b̄i'í b̄i baYuda gh̄u mbo m̄ t̄a b̄i zi n̄twon̄ə yì t̄a à zi ŋgh̄urə ŋḡəŋf̄à'ə yì w̄a. ⁴ Bo z̄i m̄ m̄ a mb̄eə Yesu aa naŋsə mbu'ù mbo gh̄u mbo n̄swon̄ə m̄, “Wa à ni ŋù yii

à kù'ùnə mə mbə ò kwetə yi ⁵ ñloŋ mə à kòŋə ala'a yi'inə yû, à le ñghùrə yu ñghurə ndāŋghòtə yi'i yû."

⁶ Yesu a yòŋə waa bo bo gheè. Bo ghèè mə ñtigə ŋku'u a nda aa, àtu bîsogyé ya a too bîsubika'â bi mə bî gheè nswonə ghu mbo mə, "Mmà'ambî, tsuu ŋgî'i ya a nzî bê, ñloŋ mə kaa mə sî ku'ùnə mə mbə ò zî ñkuu a nda mə. ⁷ Kaa mə ghîrə wa'à kî mmwontə mə mə kù'ùnə a nzî a mbèè wò. Lâ, ghènsə ŋghàà tsi'i nighàà ní fùùrə bonə ñgàŋàfà'â ghà ghû à ka tîi. ⁸ Ñloŋ mə mə laa mbə ŋû, ñtswe nî bə bîi mə bî tswe nî àda'a a atu mə ñsa'a nî ghà, mə kî ñtswe nî àda'a a atu bîsogyé bîi mə mə sa'a aà: Mə bə swonə nî yi m'ò'ò mə, 'Ghèè!' bonə à ghèè; mə kî nswonə nî yi m'ò'ò mə, 'Zî!' a kî ñzî; Bèe mə kî nswonə a mbô àbù'ù ya mə 'Ghîrə yulà ànnù!' a kî ñghîrə."

⁹ Yesu à yù'ù mə ànnù ya yîi mə à le nswonə aa, nyerə, mbəŋkə yi nswonə a mbo nnò bə wa mə i le sî yòŋə yi aa mə, "Mə swòŋə a mbo bù mə, tsi'í a ala'a baIsrael, kaa mə leè ñkî'í abəŋə abiintîi mà yû yâ."

¹⁰ Bə bya mə bî le ntoo aa i le mbù mbîi ñghèè fu a nda, mbîi nyə mə ñgàŋàfà'â wa à tîi mə.

Àjàŋ mə Yesu à le nyweensə mù ñkwî'i màŋgyè aà

¹¹ Àbàŋtə a tsyà mē, Yesu a gheè a nîkurə ni m'ò'ò mə bî le sî twonə nî Nain. Ñgāŋyägənnù jî bo bî ñnò bə le ñghèè bo bo ghu. ¹² À ghèè mə ñka ŋku'u a ntsùbù'ù yî i le sî kuu wa nîkurə, nyə bî be'è àku ŋùmbəŋnə yî m'ò'ò yîi à le mbə tsi'í yù'yù a mbô ñdè yî, ñdè yî wa a kî mbə ñkwî'i màŋgyè, ñnò bə i yonə nîi. ¹³ Mmà'ambî a yê yi, ŋko mîlîŋnə yî, ñswonə ghu mbo mə, "Tsèe kî yà'è." ¹⁴ Ñghèe mmwontə fîkuu fîi bî le mbè'e aku ŋû wa ghu aa, bîbè'è bya bî təè tsi'í la, a swonə mə, "Mùjòŋ, mə swòŋə a mbo wò mə tâ ò bîi!" ¹⁵ Ñku wa a bîi nò ñtswe, nlcŋinə ñka ñghaa. Yesu a fâ yi fu a mbô ñdè yî.

¹⁶ Nîb'ò'ò le ntswa ŋû ñtsim, bo gha'asè Nwî ñswonə nî mə, "Ñgàŋntoò Nwî yî ñwè à fè'è mə a tîi bî'inə;" ñkî swonə mə, "Nwîŋgòŋ à kî mē nzi ñghantə bə bî."

¹⁷ Ñgàn ma yû mbî'i ñgaà yi i le nseènə a mbù'u Yudea tsim bo bî itoo jî i le ntswe ñkoontə ghu aà.

Ñtoo jîi mə Jón Ngàŋmùrə bə ñkî à le ntoo aà (Mt. 11.2-19)

¹⁸ Ñgāŋyägənnù Jón i le nswonə innù ma jû tsi'í tsim ghu mbô. ¹⁹ Jón a twonə ñgāŋyägənnù jî jî baa ntoo waa a mbô Mmà'ambî mə bî gheè mbetə mə, "Ò nî yu wa mə à tswe nî ñzi aa, kə bî'i ka nyu'utə aa yî dāŋ aa?"

²⁰ Ñgāŋntoo jî jya i gheè nyə yi mbetə yi mə, "Jón Ngàŋmùrə bə ñkî à toò yî'i a mbo wò mə tâ bî'i zi mbetə gho mə, 'Ò nî yu wa yîi à tswe nî ñzi aa? Kə bî'i ka nyu'utə yî dāŋ aa?"

²¹ A tî bə tsi'í maa noò aa Yesu à ghurə mighòò mî ghà'atə a nu bə bo bî mîghòò mî ñkwonə bə; mîfî'i izwî jî bî a ato'o bə, ñkî ña'a mî'i mî bîf'è'nə. ²² A tigə ñkwî'i a

mbo bo mə, "Ñè ñghèe nswonə annù yîi mə nî yə ñkî nyu'u aa a mbo Jón. Bîf'è'nə yə ñdigə, bîbwenkə bî təè, àkîkwenə a sigè nî a nu ñgāŋakîkwenə, ñkwotu i yu'ù nî ñnnù, bîku bîi nî ñwò, bî swonə nî ntoo yî sigìnə a mbo ñgàŋəfùmə. ²³ Mbəwə a nu ñù yîi mə kaa à sî ŋû yîi mə mə nî ghu aa jîŋkə aà."

²⁴ Nòò yî mə ñgāŋntoo Jón jya i le mbu ñghèe waa laa, a lōŋinə ñka ñghaa annù ñloŋ ñgaà Jón ñswonə nî mə, "Ñè le ñwa'atə mə nî ghèè a nyə aa akə a nta'a mîwèè mîwèè aa? I ñkîŋkà'â yîi mə fîf'è'rə a tsikə aa? ²⁵ Nè le mf'è'è ñghèe aa a nyə àkə aa? A ŋû yîi mə à le ñwè'e it-sə'è jî sigìnə aa? Bə bîi mə bî wè'e ijàn it-sə'è majya ñ-nanə ntswe nî sigìnə aa, i tswe aa a n'ò'ò bîf'ò. ²⁶ Lâ nî le nnanə ñghèe aa a nyə àkə aa? A nyə ñgàŋntoò Nwî aa? ñŋə, lâ mə swòŋə a mbo bù mə à tsyàtə ñgàŋntoò Nwî. ²⁷ À nî yu wa yîi mə bî le ñwà'ànə ñloŋ ñgaà yi aa mə,

'Yê, mə ka too ñgàŋntoò ghà a mbîi wò, yîi mə à ka ghèe nanə mânjî ghò aà.' †

²⁸ Mə swòŋə a mbo bù mə kaa ñù tsù à sî ghu tswé a tîi bə bîi mə màŋgyè à jwe aa, mə à k'ò'ò ntsyà Jón. Lâ ñù yîi mə à k'è'è nsigə n'wî'i a mûm ànnù nîf'ò Nwî aa, à k'ò'ò ntsyà yi."

²⁹ Bə bîtsim bo bî ñgāŋkwerə tax bîi bî le nyu'u annù ma yû aa, bî le mbeentə mə Nwî à ghîrə ànnù yîi atsîna aà, ñloŋ mə a waa a ñkî aa a le mmurə Jón aà. ³⁰ Lâ ba-Farisai bo bî ñgāŋndî'i nòŋsə bî le ntuu waa ñkà'a Nwî ya yîi à le ñkà'â nloŋ ñgaà yàà aà, nloŋ mə bî le ntuu mə tâ Jón à wa'è waa a ñkî murə aà. ³¹ Yesu a gheè nî mbîi ñswonə mə, "Mbə mə figìnə ñwàà nî bə bûlā aa a nî àkə le? Bo nanə mbə aa tsi'í tsò àkə aa? ³² Bo bə aa tsi'í tsò bòŋkhə bîi bî sigitə ntswe a nsaanə mitaa, bî m'ò'ò bî twonə nî bî m'ò'ò nswonə nî mə,

'Bî'i bu'ù ñkòò nîy'ò'ò a mbo bù kaa nî wa'è benə, bî'i yə'è, mma'a atsàà nîwo, kaa nî wa'è kîi nyə'è.'

³³ Mə swonə laa aa nloŋ mə Jón ñgàŋmurə bə a ñkî à le nzi kaa wa'è nî abaa kurə kaa wa'è nî mîlù'ù nô, nî swonə mə, 'À tswe nî demon.' ³⁴ Mu Ñù à zî mē ñjî ñkîi nno, nî swonə mə, 'Yə nî! À nî leènàà, mbə àbàrə mîlù'ù! Ñkî mbə nsùkà'a ñgāŋkwerə bîtax bo bî ñgāŋghîrə in-nù jî bî!' ³⁵ Lâ bəwə bîi mə mîtsyè mî Nwî mî jwe aa, bî dî'i mə ñnnù Nwî i tsinə."

Àjàŋ mə Yesu à le ñghèe a dugə Simon ñù baFarisai aà

³⁶ Ñù baFarisai yî m'ò'ò à le ntwonə yi mə tâ à zî nji a nda yu. ³⁷ Nòò yîi mə à le zî ñtswe ñka nji aa, màŋgyè nîkurə wa yî m'ò'ò yîi à le mbə ŋû ñghîrə innù jî bî aa, à le nyu'u mə à tswe nji wa nda ñù baFarisai wà, ñzi nî mîghurə mî lùmtə a nî ñtsîŋ ñg'ò'ò àlàbasta, ³⁸ À zî mē ñghèe ntə a nîm Yesu, a mbèe mîkòrə yu ñka nyə'è, ntswu nî mîkòrə mî nî mîlāà, ñlcŋə inòŋtù jî nyè'e nî mîkòrə mî mya ghu, ntigə nncwə nî mîkòrə mî, ñkîi

† 7.27: Mal. 3.1

nyɔ'ɔ ni mighurə mi lùmtə myá. ³⁹ Nù baFarisai wa mə à ghìrə ntwonə Yesu aa, à yə mə annù ya mə mǎngyè wa à le si ghìrə aa, nswonə a mùm nti yu mə, “Nù ghù à ghìrə mbaa bə ngàntoò Nwi bon à zi nù yì à ni ghu aa, nzi mbuu mǎngyè ghù mə a mǎntə yì aà, ñlonə mə à nfi ngàngghìrə ìnnù jì bfi.”

⁴⁰ Yesu a swonə ghu mbo mə, “Simon, mə tswe nì àn-nù a swonə a mbo wò.”

A betə yi mə, “À nfi àkè le ndi'innù?”

⁴¹ Yesu a swonə ghu mbo mə, “Ngàntə'òsə ñkabə yì mǎ'ɔ à le ntswe ni ngàntə'ikarə jì jì baa, yì mǎ'ɔ a tswà nì, ni ibà'atə ñkabə silva ñkhi jì ntaà, † yì mǎ'ɔ a kfi ntswa nì ni ibà'atə ñkabə silva mighum mi ntaà, ⁴² Tsò mə a le ntsyànə a mbo bo a ntu aa, a ma'atə waa bit-simə. Swonə a mbo mə, ò mǎntə mə, a ka kɔnə ghuu i kɔnə yì i tsyatə yì mǎ'ɔ aa ɛ?”

⁴³ Simon a kwi'i mə, “Mə wà'atə mə, nù wa mə nì nìkarə nya ni le ngħa'atə aà.” Yesu a kwi'i ghu mbo mə, “Wa ò kwi'i tsi'ì siginè.” ⁴⁴ Ntigə mbəŋkə a nu mǎngyè wa, nswonə a mbo Simon mə, “Ò yə mǎngyè ghù aa ɛ? Nòò yì mə mə ghìrə ñkuu a nda wò aa, kaa ò ghìrə wa'á ñkì fa mə tã mə si'ì mikòrə ma ghu. Lã à bàŋnə mə nsi'ì mikòrə ma nì mǎlã mi, nys'e nfi ìnɔŋtù jì.

⁴⁵ Kaa ò ghìrə ŋwa'á mighègə ma nɔŋə, lã ñlɔginə ni nòò yì mə ghìrə nzi ñkuu faà aa kaa à ghìrə ŋwa'á kentə a nɔŋ mikòrə mǎ. ⁴⁶ Kaa ò ghìrə ñkì'ì atù ya nì mighurə yɔ'ɔ. Lã, à bàŋnə mə nsi'ì mikòrə ma nì mighurə. ⁴⁷ Ma mùu ajàn mə swonə a mbo wò mə, ìnnù jì bfi jì jya mə i għa'a aa, bfi li'inə mǎ. A laa ma mùu ajàn ñlonə mə à ghìrə ndi'ì àkɔŋnə yì wè aà. Lã nù yì mə bfi li'inə ìnnù jì bfi jì jì kə'ətə aa, a kfi ndi'ì nfi àkɔŋnə yì kə'ətə.”

⁴⁸ Ntigə mbəŋ nswonə a mbo mǎngyè wa mə, “Bi li'inə mə ifansənnù jò.”

⁴⁹ Bè bii mə bfi le si jì bo bo aa, bfi le ñlɔginə nti gə nswonə bo ni bo mə, “Ghuu nù à bə aa wò mə a li'inə ifansənnù bə aa le?” ⁵⁰ Yesu a swonə a mbo mǎngyè wa mə, “Àbiintfi yo a ywèensə mə ghò, ghèè nfi mbcɔnə.”

Bǎngyè bfi Mǎ'ɔ bii bfi le si yonə Yesu aà

8 À kà mə aa mǎŋsə ñkuu wa mùm ñjɔ'ɔ àla'a bo bfi mīkurə, nti gə ndi'ì nfi ìnnù Nwí ñkii nzi ni ntoo yì ñsiginè ñlonə annù nfi Nwí. A le mbə bo bfi ngǎngyègənnù jì jya ñghùm ntsò baa mə à le ntsɔ'ɔ nfi ngǎngtoò jì aà ² bo bfi bǎngyè bfi mǎ'ɔ bii mə à le ngħurə waa nfi ìzwì jì bfi bo bfi mighòò myaa: Mbə Mary yì bfi le si twonə ni Magdalene aa, yì mə à le mfi'ì izwì jì sàmbaa ghu ato'o aa, ³ ñkì mbə Juana, ngwe Tsuzə, yì mə à le si lèntə njoo Herod aà, ñkì mbə Susana, bo bfi bfi mǎ'ɔ bfi ghà'atə. Bǎngyè ma bù bitsim bfi le si fa nfi njoo ñkwetə nfi waa ghu.

† 500 denarii, ñkabə baGrikia, denarius yì mǎfùrə a le mbə ñkabə ngàŋfà'á a atù ñjwí.

Nìghàà nfi nàà ñlonə nù mbwe'è ñjoo

(Mt. 13.1-9; Mk. 4.1-9)

⁴ Nòò yì mə nnoò bə i le nzi ñghotə, ñlo aa a idigə idigə nzi ghu mbèè aa, a għaà a mbo bo ni ñghàà nfi nàà: ⁵ “Nù mbwè'è ñjoo à le ngħèè a mbwe'e ñjoo jì; ñjoo jya jì mǎ'ɔ i wò a ndò mǎnji, bə tǎntə ghu, bisiŋ bfi kfi ñsyè jì mǎ'ɔ ñkurə. ⁶ Jì mǎ'ɔ i wò a atù àlǎŋsə ngɔ'ɔ; i tòò mǎ aa, mbù ñyɔrə ñlonə mə kaa i le wa'á nfi ñkì tswé. ⁷ Jì mǎ'ɔ i wò a titfi kərə kərə; i kà mǎ aa ñkì'ɔ aa kərə kərə wa a limtə i kwò. ⁸ Jì mǎ'ɔ i le ñkì wo nfi àdigiə nysè yì siginè, ñkì'ɔ tsi'ì siginè, ñkì mfa ngwè'è mǎji i għa'á.” À swonə mə mǎŋsə aa, ntwonə nswonə mə, “Nù yì mə à tswe ni ìtɔŋnə aa, tã yu'ù.”

Ñji'ì ànnù yì mə Yesu à le si ghàà ni mighàà mfi nǎnaa aà

(Mt. 13.10-17; Mk. 4.10-12)

⁹ Nòò yì mə Ngǎngyègənnù jì i le mbetə yì nfi ñji'ì ñghàà nfi nǎnaa ma nù aa, ¹⁰ a swonə mə, “Nwí à fa mīt-syè mə tã nfi zì ìnnù jì lǎ'òsə ñlonə annù nfi yì; la a mbo bə bfi mǎ'ɔ, bfi naa a mbo bo aa nàà, tã bo tì yə, kaa bo wa'á kà ñyə, kə tì yu'ù, kaa a wa'á a atu bo ka nlaa.

Yesu à tǎ'òtə ñji'ì ñghàà nfi nǎnaa ma nù

(Mt. 13.18-23; Mk. 4.13-20)

¹¹ “Ñji'ì ñghàà nfi nǎnaa ma nù i bə aa mə: ‘Ñjoo ngwè'è jya à ni ñghàà ni Nwí. ¹² Jya jì mə i le ngwò a ndòmǎnji aa à ni bə bya mə bfi yu'ù; Satan a zì mfi'ì ñghàà ni Nwí nya a nti bo, tǎtã bo tsuu bii i yweenə. ¹³ Jya mə i le ngwò a atu alǎŋsə ngɔ'ɔ aa a bə bə bii mə bo kfi nyu'ù ñghàà ni Nwí aa, bo kwèrə ni nidorə; kaa ajàn bə ma bù kaa bfi sè ni mǎŋarə tswé. Mbii aa tsi'ì ni mù àtifi noò. La nòò yì mə àkwà'ànə Satan a zi aa, bo wò. ¹⁴ Ngħeè nfi ñjoo jya mə i le wò a titfi kərə kərə aa, à ni bə bya mə bfi yu'ù ñghàà ni Nwí, la a mùm ntswèntfi yaa, ñjoo mbi bo bfi ñkabə, nfi ìnnù yì mə ñjyá nù jya i yə'ətə aa i fém ngħirə kaa mǎntə mii mi koonə kaa mi wa'á tifi. ¹⁵ Ntigə ngħeè nfi ñjoo jya mə i le ngwò a adigə nysè yì ñsiginè aa, à ni bə bya mə bfi kfi nyu'ù ñghàà ni Nwí bfi tswa ntugitə a mum ìntifi yì i laa ñkì mbcɔŋ aà, nti gə ñkoonə mǎntə a ñjim àtǎŋtifi.’

Lám yì mə bfi kosə mbəŋnə ñkusə nfi àntòò aà

(Mk. 4.21-25)

¹⁶ “Kaa nù à laa ŋwa'á nfi lám kosə mbu ñlɔgə nfi àntòò ñkusə ghu, kaa kfi'ì kfi ñkosə nniŋə ni a nji'ì ìkùù. Nù a kfi ñkosə lám, a tɛ'e aa a atu atətə tã nù tì kuu a nda a yə ñkà'á wá. ¹⁷ Ñlonə mə kaa àyoo tsu a sǎ alǎ'òsə tswé mə a ka yì wa'á fè'è nyentə. Kaa ànnù yì lèntə yì tsu a wa'á kfi ntswe ghu yì mə kaa bfi ka yì wa'á zì. ¹⁸ Maa ajàn, nfi ka ntsyèsə nfi ghuu ajàn yì mə ni yu'ù aà; ñlonə mə nù yì mə à tswe nfi ju i għa'atə aa, bfi ka bù kù'ùsə,

sìim bìi mæ bi le ntæə ghu aa bi yu'ù. A tigè ñswonə ajàn yii mæ yu le mburə ntiï wa noð mæ yu mòðntè mæ atsəŋə atsə'è Yesu ya aà. ⁴⁸ Yesu a tigè ñswonə a mbo mǎngyè wa mæ, “Mù ghà, wa àbiintii yo a ghurə ghò; tigə nghèè nî mbɔɔnè.”

⁴⁹ Ajàn yii mæ à le mburə ka ki ghàà aa, nù a lô wa nda ndii ndāghotə wa nzi ñswonə ghu mbo mæ, “Wa mù ghò wa à kwò mæ; tsuu ngi'i a mbo Ndi'innù bũ ki fa.”

⁵⁰ Yesu a yù'ù mæ aa ñkwii'ì mæ, “Tsuu bɔ'ɔ bə, bii tsi'i bìi boŋ à ka tii.” ⁵¹ Nòò wa mæ à le nghèè ñku'u wa nda aa, kaa à le wa'á bii mæ tâ nù dàn à bu ñkuu ntsyatə Peta ni Jon ni Jems bo bɛ ta bɛ mu wa nɛ ñdè yì. ⁵² Bè bit-sìim bìi mæ bi le ntswe ghu aa bi le si yè'è m̃bu'u nî nù jyaa nlonə mu mǎngyè wá; la Yesu a swonə a mbo bo mæ, “Nì tsuu ki yè'è; ñlonə mæ kaa à sɛ aa kwò kwò, a bwii aa bwii.” ⁵³ Bo wyé yì, nlonə mæ bo le nzi mæ mu wa à kwò mæ aà. ⁵⁴ La Yesu a tswa ñkwæe ni mu wa, ñswonə mæ, “Mu, biiñè.” ⁵⁵ Azwí mu wa a bú m̃bii fu, a burè m̃biiñə ngaa yì m̃'ò; Yesu a swonə mæ tâ bɛ lɔ ayoo niiji mfa ghu tâ à jì. ⁵⁶ Taà yì bò ñdè yì nanşə ñyerə tsi'i m̃bènnù; lâ a kwàntè waa m̃bɛ'ɛ bo lö nswonə an-nù yii mæ a fe'ε a mbo nù.

Ajàn mæ Yesu à le ntoo Ngǎnyəgənnù ji nighùm ñtsò baa a abeε aà

9 Yesu a twonə ngǎnyəgənnù ji jya nighùm ñtsò baa mfa mitii bo bɛ àdà'á mæ, bo ka mfi'i izwi jì bi ñkii nghurə ni m̃ighò. ² Ntigə ntoo waa mæ tâ bo gheε ñka nswonə annù nlonə annù nifɔ Nwí ñkii nghurə ni m̃ighò. ³ À kà mæ aa ntoo waa nswonə mæ, “Nì tsuu ayoo tsu lö lɔgè, kə ati yì tswi'ì, kə abàà, kə miji, kə ngabə, ntsuu itsə'è ji baa lö lɔgè. ⁴ Nì gheε nghèè ñkuu a nda yii nɛ kuu ghu aa, nɛ tswé ghu, nywe'e noð yii mæ nɛ ka lö bũ fè'ε ghèè. ⁵ Bεe nɛ gheε ñkuu a adigə bi tsuu ghuu kwera, nɛ ghira ti fè'è ghu, nɛ yè'tè àbɛrè yii mæ a tswe a mikòrè bù aa, a ndi'f mæ kaa bũ bo sɛ nɛ ñnnù tsũ burè.” ⁶ Bo tigè m̃ma'atə nghèè ñtsya ni a itoo itoo nswonə nɛ ñtoo yì siginè ya, ñkii nghurə ni bə a idigə tsimè.

Ajàn mæ atu Herod a le mbùurè aà

(Mt. 14.1-12; Mk. 6.14-29)

⁷ Nòò yii mæ Herod yii mæ à le mbə Mfɔ a ala'a Galilea aa, à le nyu'u innù ma jù aa, àtú yì a le mbùurè, nɛbɔ'ɔ tswá yì, nlonə mæ bə bi mɔ'ɔ le si swonə ni mæ Jon Ngànɔmùrə bə a Nki à bù mæ m̃biiñə ni nìwò.

⁸ Bì mɔ'ɔ swonə ni mæ, Elijah à bù mæ m̃bii fu, bí mɔ'ɔ kii ñswonə ni mæ ngànntoð Nwí yì m̃bii mbii yì mɔ'ɔ à bù mæ m̃bii fu. ⁹ Herod a swonə ni mæ, “Mè kɛ kwyə atu Jon, ghuu nù mæ mæ bù ñtigə nyu'u nɛ ñnnù ñlonə ngaa yì aa à ni ghuu aa ε?” Ñtigə nlonə ni mæ yu lɛginə yè yì.

Ajàn mæ Yesu à le nje'ε bə ñtsù'ù ji ntaà aà

(Mt. 14.13-21; Mk. 6.30-44; Jn. 6.1-14)

¹⁰ Nòò yì mæ ngǎntoo jya i le mbù m̃bii aa, bo le kè'ènə innù jii mæ bo le ngħirè aà a mbo Yesu, A swùntə waa, ñlɔgə waa bo bo lô ñgheε ntswe a ala'a Bethsaida. ¹¹ Nòò yii mæ bə bi ghà'atè le nyu'u mæ bo tswe ghu aa, bi yonə yì ghu. A kwera waa ghu ntigə ngħaa a mbo bo nlonə annù nifɔ Nwí ñki nghurə bə bì mæ ñighò le ntswe a nu bo aà.

¹² Itugə i lɔginè mæ ñka mfii, ngǎnyəgənnù ji jya ñighùm ñtsò baa i zì ghu mbo nswonə mæ, “Mà'atə nnò bə ghù tâ bo ngħeε mæ mbə bo kuu a m̃m m̃ikurə bo bɛ a mbèε ifɔ jù mæ mbə bi yè àyoo ghu nji kə ñki nyə adigə yì le ghu, ñlonə mæ àdigè yù mæ bi'inè tswe ghu aa kaa bə sɛ ghu ghurə aà.”

¹³ Yesu a kwi'i a mbo bo mæ, “Bù bumbɔŋ nɛ fa ayoo bo jì.”

Bo swonə ghu mbo mæ, “Kaa bi'ì sɛ ni miji mî dàn tswé, ñtsyatə ñkya abaa ji ntaà ni m̃bwè mi mbaà. Mbə a bə yii mæ bi'inè tswe nɛ ñjè'ε bə bù bitsim boŋ bi'inè tswe nɛ ñgħeε nyuu miji a mbo bo.” ¹⁴ Bè bìi mæ bi le ntswe ghu aa le mbə mbāŋnə ntsù'ù ji ntaà.

A swonə a mbo ngǎnyəgənnù ji jya mæ, “Nì ghira tâ bo tswe a nsye ikirè ikirè, tâ bə tswe nɛ àkirè yì fùurè mighum mi ntaà.”

¹⁵ Bo le ngħirè tsi'i maa ajàn bə bya bitsim tswé a nsyè. ¹⁶ A lɔgè ñkya baa jya ji ntaà bo bɛ m̃bwè mya mi mbaa, ñjentə mi'ì mi a ndəŋ, ntsa'atə Nwí, ñniŋ m̃bɔɔnə ghu, mbatə mfa a mbo bo mæ bɛ fa a mbo bə byá. ¹⁷ Bè bitsim le nji nyurə, bi ghotə àbùgè, ñwùkè jì i luu ñkyè nighùm ñtsò ji baà.

Ajàn mæ Peta à le ñkè'ènə nù yii Yesu ni ghu aà

(Mt. 16.13-19; Mk. 8.27-29)

¹⁸ A bə njwi yì m̃'ɔ Yesu a kà ñtsa'atə Nwí tsi'ì yù. Ñ-gǎnyəgənnù ji i tswé ghu mbèè, a betə waa mæ, “Bè bi swonə ni mæ mæ bə aà wò aa ε?”

¹⁹ Bo kwi'i mæ, “Jon Ngànɔmùrə bə ñki.” Bi m̃'ɔ mæ, “Elijah.” Bì m̃'ɔ swonə ni mæ, “Ñgànntoð Nwí yì m̃bii mbii wa yì m̃'ò.”

²⁰ A betə waa mæ, “Lâ nɛ swonə yuu ngaa mæ mæ laa mbə wo aa ε?”

Peta a kwi'i mæ, “Ò ni Àyɔ'ò Nwí wá.”

Ajàn mæ Yesu à le ngħàà ñlonə ngi'i yii yu ka yə i kwo aà.

(Mt. 16.20-28; Mk. 8.30—9.1)

²¹ Yesu a kwàntè waa nswonə mæ tâ bo tsuu a mbo nù tsũ lö swonə. ²² Ñki mbu nswonə a mbo bo mæ, “Mu Nù à ka yə mbuu ngi'i ji ghà'atè tâ bità bi ala'a, bilii bi ngǎnmà'a Nwí, ni ngǎndi'f nòŋsə, tâ bɛ tuu yì, ñzwitə yì, a ti bə nɛ ñjwi ji tarə, a bú ñyweenə ni nìwò.”

²³ A swonj a mbo bè b̄ts̄s̄m m̄ə, “M̄b̄ə n̄ù ts̄ù à ka n̄lɔɔ a n̄ka nyòd̄ə a n̄j̄m m̄ə a tuù ìb̄i n̄ù yì, m̄b̄e'e ati b̄àŋn̄ə b̄àŋn̄ə yì n̄ka nyon̄ə n̄àa tsi'i n̄j̄wì ts̄s̄m̄ə. ²⁴ N̄lonj m̄ə n̄ù n̄ts̄s̄m̄ yìi m̄ə a l̄ɔɔ a nyweens̄ə ìb̄i n̄ù yì aa, à ka b̄àŋn̄ə b̄w̄e; l̄à n̄ù n̄ts̄s̄m̄ yìi m̄ə a l̄ɔɔ a mb̄w̄é ìb̄i n̄ù yì n̄lonj n̄kwit̄ù gha aa, a ka b̄àŋn̄ə yweens̄ə. ²⁵ M̄b̄ə a kwet̄ə n̄ù ts̄ù aa n̄è àk̄ə m̄ə mb̄ə a ts̄w̄e n̄è m̄bi ȳù n̄ts̄s̄m̄ m̄b̄aŋn̄ə mb̄w̄e ìb̄i n̄ù yì k̄ə yì nȳə n̄ḡi'i aa ε? ²⁶ M̄b̄ə n̄ù ts̄ù a ka n̄dir̄ə atu n̄lonj n̄gaa yà bo b̄i n̄ìgh̄àà na, b̄əə bonj Mu N̄ù à ka yì k̄i d̄ir̄ə atu m̄b̄i'i n̄gaa yì a noò yìi à ka yì zì a mum n̄ìgh̄a' à ni, ni n̄ìgh̄a' a ni Ta bo b̄i baan- gel bi b̄i bi laa m̄àŋs̄ə aà. ²⁷ A mb̄ù n̄gh̄èè ghu, m̄ə swonj a mbo bù tsi'i annù n̄k̄onj m̄ə, bè b̄i m̄ɔ'ɔ bi t̄əə faà b̄i m̄ə kaa bi ka yì wa' à kwo, nywe'e noò yìi m̄ə bi ka yì yə annù n̄if̄ Nwì aà.”

Àj̄àŋə m̄ə Yesu à l̄e mb̄əŋk̄ə yì aà

(Mt. 17.1-8; Mk. 9.2-8)

²⁸ N̄j̄wi i tsyà m̄ə ji n̄if̄waa, a aj̄àŋ m̄ə à l̄e nswonj innù ma j̄ù aa, a l̄oḡə Peta, ni J̄ems ni J̄on, bo bo k̄ɔ'ɔ n̄gh̄èe a atu n̄ta'a a n̄ts̄à'at̄ə Nwì ghu. ²⁹ Bo k̄à m̄ə aa n̄ts̄a'at̄ə Nwì aa, n̄s̄i yì bo b̄i n̄k̄əŋ̄ə yì i n̄kwens̄ə, ìts̄ə'è ji i t̄iḡə m̄- fu'u n̄j̄eŋk̄ə. ³⁰ B̄ə gh̄è m̄ə aa ki yə, bè bi baa bi t̄iḡə n̄gh̄aa bo bo. A b̄ə Moses bo Elijah ³¹ b̄i m̄ə bi l̄e nzi a m̄ùm n̄ìgh̄a'a, n̄j̄ween̄ə, n̄ka n̄gh̄aa bo bo, n̄lonj aj̄àŋə à ka yì m̄àŋs̄ə if̄à' à yì m̄à'at̄ə m̄bi yu a Yerusalem aà. ³² F̄il̄o fi l̄e n̄naŋs̄ə n̄ts̄w̄e a mi'i Peta bo b̄i b̄ə bya m̄ə bo bo l̄e n̄ts̄w̄e aà. Bo gh̄è m̄ə ki wì'in̄ə, n̄ȳə n̄ìgh̄a' à ni bo b̄i b̄ə bya m̄ə bo bo t̄əə aà. ³³ Àj̄àŋ m̄ə b̄ə bya l̄e n̄gh̄əə m̄m̄à'at̄ə Yesu i l̄ò aa, Peta a swonj m̄ə, “Taà, a b̄ɔŋ m̄ə b̄i'in̄ə ts̄w̄e faà aà. T̄à b̄i'i ghur̄ə m̄iŋt̄àŋ mi n̄tar̄ə, t̄à yì f̄uùr̄ə ì ts̄w̄e a mbo w̄ò, yì m̄ɔ'ɔ ì ts̄w̄e a mbo Moses, t̄à yì m̄ɔ'ɔ ì t̄iḡə n̄ts̄w̄e a mbo Elijah.” (Kaa à l̄e n̄j̄wa' à annù yìi m̄ə yu swonj aa z̄i.)

³⁴ Àj̄àŋə à l̄e mbur̄ə ki gh̄àà aa, m̄b̄ə' à i wi'ik̄ə n̄zi n̄kus̄ə waa. N̄ìb̄ɔ'ɔ ni t̄swa n̄ḡəŋȳəḡəŋn̄n̄ù j̄ȳà. ³⁵ Bo yu'u n̄j̄i i gh̄aa wa m̄ùm m̄b̄ə' à n̄swonj m̄ə, “À ni M̄ù gh̄à yìi m̄ə ts̄ɔ'ɔ aa à ghul̄à; n̄i ka nyu'u annù yìi a swonj aà.”

³⁶ Nòò yìi m̄ə n̄j̄i ya ì l̄e n̄kent̄ə aa, bo t̄iḡə n̄ȳə Yesu tsi'i yùyù. Bo l̄e n̄kut̄ə m̄iŋts̄ù myaa, kaa n̄k̄i'ì ì annù yìi m̄ə bo l̄e nȳə aa a mbo n̄ù ts̄ù maa noò swonjə.

Àj̄àŋ m̄ə Yesu à l̄e n̄ghur̄ə m̄ùm̄b̄àŋn̄ə yìi m̄ə a l̄e n̄ts̄w̄e n̄f̄ à z̄wì yì bi aà

(Mt. 17.14-18; Mk. 9.14-27)

³⁷ Àb̄èè a f̄u'ù m̄ə, Yesu bo b̄i n̄ḡəŋȳəḡəŋn̄n̄ù ji j̄ya bi siḡə wa atu n̄ta'a, n̄n̄òò b̄ə yì w̄è i z̄i n̄ts̄i'i yì. ³⁸ N̄ù yì m̄ɔ'ɔ wa a t̄it̄i n̄n̄òò a t̄ɔŋn̄ə n̄swonj m̄ə, “N̄d̄i'inn̄ù, m̄ə bu'ù m̄b̄ò, kwet̄ə a m̄ù gh̄à gh̄ù, n̄lonj m̄ə à ni tsi'i mu yìi m̄ə m̄ə ts̄w̄e ni ghu aà. ³⁹ Àz̄wì yì bi a yì naŋs̄ə n̄k̄o mu gh̄ù m̄ma'a a n̄sȳe, n̄gh̄ir̄ə a wi'ik̄ə m̄bo'o, a tsiḡə yì, àj̄w̄ò'ò a t̄iḡə m̄f̄e'e ghu n̄ts̄ù. A naŋs̄ə n̄wuk̄ə yì kaa wa' à w̄àŋs̄ə m̄b̄ii m̄ma'at̄ə yì. ⁴⁰ M̄ə gh̄ir̄ə m̄bu'u mbo a

m̄b̄ò n̄ḡəŋȳəḡəŋn̄n̄ù jo m̄ə t̄à bi fi'i az̄wì ya, kaa bo wa' à m̄fi'i z̄i.”

⁴¹ Yesu a swonj m̄ə, “Oò, bù b̄ə b̄i m̄ə bi s̄i n̄f̄ à b̄iint̄i t̄sw̄é, kaa innù j̄yaa i wa' à tsin̄ə aa, m̄ə ka b̄ù ts̄w̄e bi'in̄ə i k̄i ki t̄swa n̄t̄i gha n̄lonj n̄gaa yùù i ywe'e aa a noò àk̄ə aa ε? Zì ni mu gh̄ò wa faà.”

⁴² À k̄à m̄ə aa zi ni ghu, àz̄wì yì bi ya a k̄ò yì m̄ma'a a n̄sȳe n̄ts̄iḡə n̄t̄iḡə n̄l̄ɔɔ tsi'i n̄s̄àt̄ə. Yesu a wen̄ə àz̄wì yì bi ya, n̄ghur̄ə mu wa m̄fa a mbo taà yì. ⁴³ B̄ə b̄i t̄s̄s̄m̄ l̄e nȳer̄ə a aj̄àŋə m̄ə bi l̄e nȳə m̄ida'a mi Nwì aà.

Àj̄àŋ m̄ə Yesu à l̄e mb̄ù n̄gh̄aa annù n̄lonjə ànnù n̄iw̄ò yì aà.

(Mt. 17.22-23; Mk. 9.30-32)

Àj̄àŋ m̄ə bo l̄e mbur̄ə ki wa'a ma j̄ù ìnnù m̄ə à l̄e n̄gh̄ir̄ə aa, a swonj a mbo n̄ḡəŋȳəḡəŋn̄n̄ù ji m̄ə, ⁴⁴ “N̄i naŋs̄ə nyu'ut̄ə n̄ìgh̄àà n̄ù ta n̄i kuu a atu bù. Bi ka fa Mu N̄ù a mbo b̄ə.” ⁴⁵ L̄à kaa bo l̄e n̄j̄wa' à yu'u t̄à àt̄ù yaa a laa ghu. N̄lonj m̄ə bi l̄e n̄l̄ɔ'ɔs̄ə a mbo bo m̄ə t̄à bo tsuu zi; bo k̄i m̄b̄ɔ'ɔ ni a m̄bet̄ə yì.

N̄ù yìi à k̄ɔ'ɔ n̄ts̄ir̄ə aa à n̄f̄ w̄ò?

(Mt. 18.1-5; Mk. 9.33-37)

⁴⁶ Bo l̄e n̄l̄ɔ'ɔḡin̄ə n̄ka n̄swur̄ə, m̄bet̄ə n̄i waa bo ni bo m̄ə n̄ù yìi m̄ə à k̄ɔ'ɔ n̄ts̄ir̄ə a t̄it̄i bo aa à ni w̄ò aa ε?

⁴⁷ Yesu a z̄i ànnù yìi m̄ə bo l̄e s̄i wa'at̄ə ni a n̄t̄i bo aà, n̄l̄ɔḡə m̄ùŋk̄h̄ə n̄t̄e'ε a m̄b̄èe yu, ⁴⁸ n̄swonj a mbo bo m̄ə, “N̄ù n̄ts̄s̄m̄ yìi m̄ə à kw̄er̄ə mu gh̄ù ni ìk̄ùm gha aa, à kw̄er̄ə aa gh̄à. N̄ù n̄ts̄s̄m̄ yìi m̄ə à kw̄er̄ə gha aa, à ki n̄k̄- w̄er̄ə n̄ù yìi m̄ə à l̄e n̄too gh̄à aà. N̄lonj m̄ə aa yu wa yìi à k̄ə'ə a t̄it̄i bù n̄siḡə n̄l̄wì'i aa, à b̄àŋn̄ə m̄b̄ə aa yu yìi à k̄ɔ'ɔ n̄ts̄ir̄ə aà.”

N̄ù yìi m̄ə kaa à s̄i annù yì'in̄ə tuu aa, à b̄i aà n̄j̄m̄ yì'in̄ə

⁴⁹ J̄on a swonj m̄ə, “Taà b̄i'i gh̄ir̄ə nȳə n̄ù yì m̄ɔ'ɔ a fi'i ni ìz̄wì j̄i bi a ato'o b̄ə n̄f̄ ìk̄ùm gho, b̄i'i tsu'un̄ə yì n̄lonj m̄ə kaa à s̄i n̄ù àk̄òr̄ə yì'in̄ə yì m̄ɔ'ɔ b̄ə aà.” ⁵⁰ Yesu a swonj m̄ə, “N̄i tsuu n̄i ki tsu'un̄ə b̄ə, n̄lonj m̄ə n̄ù yìi m̄ə kaa à s̄i annù yì'in̄ə tuu aa, à b̄i aà n̄j̄m̄ yì'in̄ə.”

Àj̄àŋ m̄ə n̄ikur̄ə ni Samari ni m̄ɔ'ɔ ni l̄e n̄tuu a n̄kw̄er̄ə Yesu aà

⁵¹ Àj̄àŋ m̄ə nòò à l̄e n̄k̄òont̄ə m̄ə bi ka b̄ù kw̄er̄ə Yesu fu a abur̄ə aa, a kw̄er̄ə n̄t̄i yì, n̄tan̄t̄ə m̄ə yu gh̄èe a Yerusalem. ⁵² N̄too b̄ə a m̄b̄ii yu m̄ə t̄à b̄i gh̄èe n̄naŋs̄ə n̄ikur̄ə ni Samaria ni m̄ɔ'ɔ a mbo yu. ⁵³ La b̄ə bya bi tuù n̄kw̄er̄ə yì, n̄lonj m̄ə bo l̄e n̄zi m̄ə à l̄e s̄i tsyà aa b̄ə tsyà n̄gh̄èe ni a Yerusalem aà. ⁵⁴ N̄ḡəŋȳəḡəŋn̄n̄ù ji, J̄on bo J̄ems, yè m̄ə maa aj̄àŋ, m̄bet̄ə yì m̄ə, “M̄m̄à'amb̄i, ò bèènt̄ə m̄ə t̄à b̄i'i twonj m̄ɔ'ɔ t̄à ì lo a abur̄ə n̄siḡə n̄t̄ɔ waa aa ε?” ⁵⁵ Yesu a b̄əŋk̄ə yì n̄wen̄ə waa. ⁵⁶ Bo t̄iḡə n̄l̄o n̄gh̄èè a n̄ikur̄ə ni d̄àŋ.

Ànnù bê bii mə bi tswe nê ñka nyòŋə Yesu aà
(Mt. 8.19-22)

⁵⁷ Àjàŋ mə bo le si ghèè a mǎnji aa, ñù yí mò'c a swonj mə, "Mè ka ki yòŋə nê gho a nê ñgòŋ ìdìgə tsim jii o ghèè ghu aà."

⁵⁸ Yesu a kwi'i ghu mbo mə, "Ìtsò i tswe nê mǎmborə myaa, bèsinj bi kē ñtswe nê ñdâ jyaa, la kaa Mu Njù à sè ni àdìgè yii mə mbə a nŋsə àtù yi ghu mmǎntə aa tswé." ⁵⁹ A mbo ñù yí mò'c a swonj mə, "Zí ñka nyòŋə nàà."

A bàŋŋə ñkwi'i mə, "Mmà'àmbí, ləə tâ mə bii ñghɛɛ mfoo ntwiŋə taà ya'a." ⁶⁰ A swonj ghu mbo mə, "Mà'àtə tâ biku ka ntwiŋ biku bi bê byaa. Lâ a mbo wò, ghèe ñka nswonj ntoò ànnù nifí Nwí."

⁶¹ Yí mò'c a swonj mə, "Wa mə ka ki yòŋə noo Mmà'àmbí. La mà'àtə tâ mə foo ñghèè mfa filó fi bê a ndùgə ya'a."

⁶² Yesu a swonj ghu mbo mə, "Ñù yii mə à tswa aso afà'à mbu mbəŋkə yi ñka nili ñjǎmə aa, kaa à sè ku'ùnə a ñkuu a mǎm ànnù nifí Nwí."

Àjàŋ mə Yesu à le ntoo bê bi mò'c mǎghum mi sǎmbaa
ntsò baa mə bɛ tsya mbii yaa laa

10 Ma ya à ghəə ki tsyǎ Mmà'àmbi a bú ñtsò'c bê bi mò'c mǎghum mi sǎmbaa ntsò baa ntoo waa mə tâ bo tsya mbii yi ñka nzinə bi baa bi baa ñghɛɛ nê ìtoo nê ìdìgə tsi'i tsim jii mə yu ka bɔŋ zì ghu aà. ² À kà mē aa ntoo waa nswonj mə, "Miji mi bè mē a nsoo gha'a lâ bɛfù'ù bàŋŋə ñkə'ətə; nê ka ntsa'atə Nwí mə tâ Mmà'àmbí mbɔŋ ñsòò à too ñgǎŋfà'à tâ ì ghɛɛ mfù'ù mijǎ mi myâ. ³ Nê ghɛɛ lâ, a ajàŋə mə mə too ghuu aa, ni ghɛɛ tsi'i tsǒ mbinjərə a tǐtǐ bɛtakurə. ⁴ Nê tsuu mǎ àbàa ñkabə tugitə, ntsuu abàà kii tugitə, ntsuu ntam kii tugitə, ñtsuu ki təə a ntsà'àtə ñù tsù a mǎnji. ⁵ Bɛɛ nê yi ñghèè ñkuu nê ñda yii nê ñkuu ghu aa nê fòò ñs-wonj mə, 'Á Mbɔɔnə kuu fàa nda laa.' ⁶ Bɛɛ mə ñù mǎbɔɔnə a tswe ghu boŋ mbɔɔnə ya ì ka kuu ghu nǎ, a tsuu ghu tswe boŋ mbɔɔnə yùù ya ì ka bii kuu fu a nu bù. ⁷ Bɛɛ nê ghɛɛ ñkuu nê ñda yii nê kuu ghu aa, nê lwi'i maa nda ñka ñji ñkii nno nê àyoo yii bi fa a mbo bù aà. Ñlonj mə wa bi tswe nê ñka ntú ñgǎŋfà'à. Nê tsuu a mǎla'a ki kuu ghɛɛ, i kuu bɛɛ. ⁸ Bɛɛ nê yi ñghèè ñkuu a atoo, bɛɛ bi kwɛrə ghu sigǎnə, nê ka ñji ayoo yii bi fa a mbo bù aà. ⁹ Nê ghurə mǎghɔɔ mii mi tswe a nu bè ghu aa, ntigə nswonj ñkɛ'enə a mbo bo mə, 'Wa annù nifí Nwí a zì mē ñkoontə a nu bù.' ¹⁰ Lâ, mbə nê yi ñkuu ni atoo bi tuu ghuu ghu kwɛrə, nê fɛ'è ñghɛɛ a mǎmfǎŋnə ñswonj mə, ¹¹ 'Àbírə ala'à yuu yii mə a ghírə mbanə a mǎkòrə bì'i aa, bì'i yètə, a ndǎ'i mə kaa bì'inə sè nê ànnù tsu tswé. Lâ bì'i swonj a mbo bù mə ànnù nifí Nwí a zì

† ñwà'ànə jì mò'c i ku'usə yuà ànnù: "Kaa nê sǎ mbuu azwi yii mə nê tswe ni yuu aa zì; ñlonj mə kaa Mu Njù à le ñwa'à zì aa a ta ñgǎ'i a nu bə, à le mbàŋŋə zì aa a nyweensə bə."

mē ñkoontə a nu bù.' ¹² Mə swonj a mbo bù mə ñgǎ'i àtoo mə ya a ñwí ñtsò'òtə mǎsa'a ì ka yí tsyàtə yí Sodom.

Ñjò'c ñla'a jii kaa i le ñwa'ǎ ntoò Kristo bii aà
(Mt. 11.20-24)

¹³ "Ñgǎ'i yí ñwè ì tswe a mbo wò mǎbà Chorazin, bo bɛ a mbo wò mba Bethsaida, nlonj mə bi le mbaa bə ghírə ñnnù jì wè jì wè jù mə bi ghírə a ala'a bù aa a ala'a Tai kə Sidon boŋ bi lèè mbəŋkə mǎntǐ myaa tetə, ñtigə ñwɛ'ɛ itsə'ə ñgǎ'i ñkí mfú'u atú yaa nê àbú. ¹⁴ Lâ a ka yí swèrə a mbo bù wa jwí ñtsò'òtə mǎsa'a i tsyàtə a mbo Tai bo Sidon. ¹⁵ Ñgaa yò i bə mə akə aa ɛ, a Kaper-naum? Ò ghírə ñwa'atə mə bi ka ñentə ibi nù ghoi kɔ'ɔsə gho a aburə aa ɛ? Wa bi ka yí mà'à gho ò sigə ñghɛɛ a bàŋnsyɛ."

¹⁶ Yesu a swonj a mbo ñgǎŋyǎgənnù jì jya mə, "Ñù yii mə a bii ànnù yii ni swonj aa, à bii aa annú yâ. Ñù yii a ntúú ànnù yii ni swonj aa, a ki ntuu aà ghâ. Ñù yii mə à tūu gha aa, à ki ntuu aa yu wa yii mə à le ntoo gha aà."

Àjàŋə mə bə bya mǎghum mi sǎmbaa ntsò baa le mbù
mbii aà

¹⁷ Bə bya mǎghum mi sǎmbaa bi le mbii ni ñidore nswonj mə, "Mmà'àmbí tsi'i bɛdemon bi ghírə ñyu'unə nê yí'i nlonj ikúm ghô."

¹⁸ A swonj a mbo bo mə, "Mə ghírə nyə Satan a lô a aburə ñwo tsi'i tsǒ mbəŋ yí ñwà'àkə. ¹⁹ Yə nê, mə fà mē àda'a a mbo bù mə nê ka ntəəntə a atu no bo bɛ bəŋ-gaa bí bɛ, ñkii ñgha'a nê àdà'a ñgǎŋkǐbàà wa kaa tâ ày-oò tsu wa'à ghuu ləənsə. ²⁰ Lâ ta nê tsuu ki doritə bə mə ñzwi jì bi yu'unə nê ghuu, nê ka ndoritə nê bə mə bi ñwà'ànə mē mǎkúm muu a aburə aà."

Àjàŋ mə Yesu à le ndoritə aà
(Mt. 11.25-27; 13.16-17)

²¹ A bə maa noò, Yesu a doritə a mǎm Àzwi Nwí ñs-wonj mə, "Taà, mə fà mǎbɛ'ikə a mbo wò a Mmà'àmí àbúrə bô ñsyɛ nlonj mə ò l'òsə ñnnù jùla a mbò ñgǎŋmitsyɛ bo bɛ bə bii bi zì annù aa, mbəŋŋə ñdǎ'i a mbo bɔɔ bi bɔrə. Ìŋŋə, Taà ghà, a bə àjàŋ yii mə a le mbòŋə gho mə tâ ò ghírə aà.

²² Taà ghà à fà mə ñnnù tsim a mbo mə. Kaa mbə ñù wa'ǎ ñù yii Mu à ñi ghu aa zì ntsya a Ta. Kaa ñù a wa'ǎ a Ta ñki nzi ntsya Mu, mə mbə a tsuu ñù yii mə Mu à tsò'c mə yu dǎ'ɛ a Ta ghu mbo aa bə."

²³ Yesu a bəŋkə yi nswonj a mbo ñgǎŋyǎgənnù jì jya mə, "Mbɔɔnə a mbo mi'i mii mə mi yə annù yulà mə ni yə aà, ²⁴ ñlonj mə mə swonj a mbo bù tsi'i annù ñkòŋə mə, ñgǎŋntoo Nwí jì ghà'àtə bo bɛ bɛfí bí ghà'àtə bi le si yè'àtə a nyə ma juu ñnnù mə ni yə aa, la kaa wa'à yə.

Nyà'etə ni a nyu'u innù jù mə ni yu'u aa kaa wa'à yu'ù."

Nìghàà ní ònanaa nloŋ ɲù baSamaria ɲgàŋàbòŋəntɪ

²⁵ ɲgàŋndɪ'ì nòŋsə yì mɔ'ɔ à le ɲkwà'ànə yì nswon mə, "Nɔ'ì'innù, m̀bə mə ghìrə mə akə mbɔŋ jì ìlòŋ aa ɛ?"

²⁶ A betə yì mə, "O twonə nyə mə bi ɲwa'anə a m̀m̄m̄ àŋwà'ànə nòŋsə aa mə akə aa ɛ?"

²⁷ A kwi'ì mə, "Tigə ɲkòŋə M̀m̀à'ambi Nwìŋgòŋ ghò nɪ̀ òtɪ̀ ghò tsìm, nɪ̀ òtswèntɪ̀ yò ì tsìm, nì m̀tɪ̀tɪ̀ mo m̀tɪ̀sìm bo b̀ì nì m̀tsyè mo m̀tɪ̀sìm. Ì kɪ̀ tigə kòŋə ndɪ̀m ghò tsò ìb̀ì nù ghò."

²⁸ Yesu a swon ghu mbo mə, "Ò kwi'ì tsi'ì sigìnə. Ka ɲghìrə ma mùu ajàŋ boŋ ò ka tswe ntɪ̀."

²⁹ Ajàŋ mə à le sɪ̀ lɔ̀ ndɪ̀'ì mə ànnù yì a tsinə aa, a bú m̀betə Yesu mə, "Nɔ'ìm ghà aa wò aa ɛ?"

³⁰ Yesu a kwi'ì ghu mbo mə, "Nù yì mɔ'ɔ à le nìlò a Yerusalem ɲka nsìgə ɲghɛɛ a Yeriko, b̀yərə bi tswá yì, ntsɔ'ɔtə itsə'è ghu nu, naŋsə ɲghɔ̀ yì tsi'ì sigìnə, a tigə ɲkwò, bo ma'atə òlo waa, ³¹ ɲgàŋm̀a' Nwì yì mɔ'ɔ à le ɲka nzi maa m̀nɔ̀, à zì m̀ m̀fɛ'ɛ ghu nu aa, òdaŋsə mbɛ̀, òstya yì. ³² Mu Levi yì mɔ'ɔ à le ɲkì nzi nyə, ɲghìrə tsi'ì maa ajàŋ, òdaŋsə mbɛ̀ ntsya yì, ³³ Lâ ɲù baSamaria yì mɔ'ɔ yì à le ɲka ɲghɛɛ a nìghaa yu aa, à le nzi nyə, ɲko m̀lìŋŋə yì. ³⁴ ɲghɛɛ ghu mbɛ̀, nsi'ì ìla' à jì jya, ònɪ̀ŋə afù ghu ɲkwərə, ntswesə yì a atu nàa yu, òlɔ̀gə yì ɲghɛɛ nì ghu a nda b̀ìg̀ì, a ǹlèntə yì ghu. ³⁵ Bo yu le ghu, àbɛ̀ a fù'ù m̀, a ghə yu kì ghɛ̀, m̀fì'ì ìb̀a'atə ɲkabə silva jì baa, † m̀fa a mbo ɲù òlèntə òdà b̀ìg̀ì wa, òswon mə, 'Ka ǹlèntə nì, bɛɛ mə a lɔ̀gə ɲkabə ntsya yulà, boŋ maa bú b̀ensə fu, a noò yì mə b̀ì aà.'"

³⁶ Yesu a betə ndɪ̀'ì nòŋsə wa mə, "Ò wà'atə mə òdim ɲù wa mə b̀yərə bya le ɲghò yì aa, a tɪ̀tɪ̀ bə buà bi tarə, à nì wò aa ɛ?"

³⁷ A kwi'ì mə, "Nù wa mə à le ɲko m̀lìŋŋə yì aà." Yesu a swon ghu mbo mə, "Ghɛ̀ ɲkì ɲka ɲghìrə maa ajàŋə."

Ajàŋ mə Yesu à le ɲghantə Martha bo Mary aà

³⁸ Yesu bo b̀ì ɲgàŋyəgənnù jì ì le ghɛ̀ ɲkuu a nìkurə nì mɔ'ɔ, m̀ŋgyè yì mɔ'ɔ, ìkũm yì ì bə Martha, a twonə yì a nda yu, ³⁹ Muma b̀ì m̀ŋgyè wa, ìkũm yì ì bə Mary a tswè bo yu. Yesu à zì m̀ aa, a zì òtswe yì tsi'ì a mbɛ̀ m̀kòrə Yesu, ònyutə nɪ̀ ànnù yì à le sɪ̀ dɪ̀'ì aà. ⁴⁰ Lâ Martha à le sɪ̀ nwùgə nù yì, ɲwa'a tsi'ì annù a ɲghìrə m̀jì a mbo b̀ìg̀ì byà. À le nzi òswon a mbo Yesu mə, "M̀m̀à'ambì, ò sɪ̀ yə mə à nɪ̀ ànnù yì b̀ì mə muma à à ghìrə, mə à m̀'atə gha tsi'ì mə mə, mə yə nɪ̀ ɲgì'ì a nì m̀jì mù aa ɛ? Ghàntə yì tã à zì ɲkwetə ghà."

⁴¹ Yesu a swon ghu mbo mə, "Martha, Martha! O nwùgə nù yò sɪ̀'ì a nì ònnù jì ghà'atə! ⁴² Ayoo yì fùurə a

† 2 denarii, ɲkabə baGrikia, òndù yì ìbə tsò ɲkabə ɲgàŋfà' à ɲjwì jì baà.

ku'unə a ntswe nɪ̀ yù. Mary à tsò'ò mə mbɛ̀ yì sigìnə kaa mbə ɲù a wa' à ghu mbo kwərə."

Yesu à dɪ̀'ì ɲgàŋyəgənnù jì m̀nɔ̀ ɲtsà'atə Nwì

(Mt. 6.9-13; 7.7-11)

11 Yesu à le sɪ̀ tsà'atə Nwì a adigə yì mɔ'ɔ, à m̀ŋsə mə aa, ɲgàŋyəgənnù yì yì mɔ'ɔ a swon ghu mbo mə, "M̀m̀à'ambì, dɪ̀'ì ntsà'atə Nwì a mbo b̀ì'ì, tsò mə ɔ̀n à le ndɪ̀'ì a mbo ɲgàŋyəgənnù jì aà." ² Yesu a swon a mbo bo mə, "Nɪ̀ kɪ̀ tì tsà'atə Nwì nɪ̀ swon mə: 'Taà yì'ì, ghìrə tã b̀ì'ì ka ɲgha'asə ìkũm ghò. Tã ànnù nìf̀ yò à zì. ³ Ka m̀fa m̀jì mii mə m̀ ku'unə a mbo b̀ì'ì aa a ɲjwì ɲjwì; ⁴ ɲkì ɲka ǹlì'ìnə nɪ̀ ìfansənnù jì'ì, nloŋ mə b̀ì'ì ɲkɪ̀ ǹlì'ìnə nɪ̀ jì b̀ì b̀ì mə b̀ì f̀ansə a nu b̀ì'ì aà; òtsuu kì b̀ì b̀ì'ì ka ɲwo nɪ̀ àkwà'ànə b̀ì.'"

⁵ A bú òswon a mbo bo mə, "M̀bə ɲù nɪ̀bò ghùu a ghɛ̀ a mbo nsùkà' à yì nɪ̀ òtɪ̀ itugə nswon ghu mbo mə, 'Ǹsù ghà, tsɔ'ɔsə gha nɪ̀ ɲkya abaa jì tarə; ⁶ òloŋ mə òsù ghà yì mɔ'ɔ à lo nìghaa a asà'a agha'a nzi, kaa mə wa' à nɪ̀ àyoo nìjì a m̀fa ghu mbo tswè. ⁷ M̀bə nsù yì wa a kɔ̀ŋə a ìkuu ɲkwi'ì ghu mbo mə, 'Tsùu ɲgì'ì a mbo mə fa; mə tsètə mə abà' à yà, b̀ì'ì b̀ì b̀ì ba nòŋtə; kaa mbə mə wa' à bú m̀b̀ìnə a m̀fà àyoo a mbo wò. ⁸ Mə swòŋ a mbo bú mə, mbə tuu b̀ìnə fa ayoo ghu mbo mə à nì nsùkà' à yì aa, lâ ònyonə ajàŋ yì mə à ghɛ̀ nɪ̀ m̀b̀ì ɲka m̀betə kaa wa' à lò aa, à ka b̀ìnə fa ɲjòò tsìm jì mə a lò aà.

⁹ Ma mùu ajàŋ, mə swòŋə a mbo bú mə: Nì ka m̀betə boŋ b̀ì ka fa a mbo bú; nɪ̀ ka nloŋ boŋ nɪ̀ ka yə; nɪ̀ ka ɲkwentə boŋ b̀ì ka ɲa'a fa a mbo bú. ¹⁰ Nloŋ mə ɲù òtsìm yì a betə aa, a kwərə; ɲù òtsìm yì mə a kɪ̀ nloŋ aa a yə. Nù yì mə a kwentə aa b̀ì kɪ̀ ɲna'a ghu mbò. ¹¹ Tã yì tsù à tswe a tɪ̀tɪ̀ bù mə mbə mù yì a betə f̀bwè, a tswe tɪ̀ fa f̀bwè m̀baŋnə m̀fa bə no ghu mbo ¹² kə a betə nìbòò nì ɲgu ghu mbo a b̀aŋnə m̀fa bə àŋgaa ghu mbo aa ɛ? ¹³ M̀bə bú b̀ì mə nɪ̀ nì ɲgàŋghìrə ònnù jì b̀ì aa, nɪ̀ zì ajàŋ yì mə nɪ̀ ka m̀fa ɲjoo jì sigìnə a mbo b̀ì buu, nɪ̀ sɪ̀ wa'atə mə mbə Taà ghùu yì mə à tswe a aburə aa a naŋsə ɲkɔ̀ŋtə a m̀fà Àzwì yì a mbo b̀ì b̀ì mə b̀ì betə nɪ̀ yì ghu aa ɛ?"

Yesu bo Beezebul, m̀f̀ b̀idemon

(Mt. 12.22-30; Mk. 3.20-27)

¹⁴ Yesu à le sɪ̀ fì'ì azwì yì b̀ì yì mə a le mbə yì tì ghàà; nòò yì mə àzwì yì b̀ì ya a le m̀fɛ'ɛ aa, àkiko'o ya a lògìnə ɲka ɲghaa b̀ì b̀ì le nyə aa b̀ì yərə tsi'ì mbə ànnù. ¹⁵ La bo b̀ì mɔ'ɔ b̀aŋnə òswon mə, "A fì'ì nɪ̀ ìzwì jì b̀ì ntsya aa a ɲj̀m Beezebul, m̀f̀ ìzwì jì b̀ì wà." ¹⁶ La bə bya b̀ì mɔ'ɔ, a ɲkwà'ànə yu, b̀ì b̀aŋnə òswon mə, tã à ghìrə annù yì ỳyərə a ndɪ̀'ì mə Nwì à tswe bo yu.

¹⁷ M̀bə yì mə Yesu à le nzi m̀m̀òntə jya aa, a swon a mbo bo mə, "Àla'a yì mə a yatə waa ntə a atutu, nto

nî waa bo ni bo aa, a wàŋsə ñwo. Ñgwé'è yii mə ì ki nyàtə waa laa, i kii ñwàŋsə ñwò.

¹⁸ Mbə a bə mə Satan à ki nyàtə yi, boŋ à ka ki to nii yumbɔŋ, tâ ànnù nifɔ yi təə mə akə aa ε? Ñlon mə nî swon mə mə fi'i izwi jî bi aa nî mɪdà'à mi Beezebul.

¹⁹ Mbə mə ka mfi'i izwi jî bi aa ni mɪdà'à mi Beezebul, boŋ bɔɔ buu tigə mfi'i aa nî mɪdà'à mi wo aa ε? Mbə mə a bə maa ajàŋ aa, à ni bo bii mə bo ka yí tigə tsərə i sa'a ghuu. ²⁰ Lâ mbə a bə mə mə fi'i izwi jî bi aa ni mɪdà'à mi Nwí boŋ ànnù nifɔ Nwí à zì mə a mbo bù.

²¹ "Nòò yii mə ñtɛ̀ ñù, yii mə à tswe nî ñjoo mitsə'ə a bə ndùgə̀ yì aa, ñjoò jì i tswe ni mbɔɔnə; ²² Lâ mbə nyərə̀ yii mə à tɛ̀nsə ntsyàtə̀ yì aa, mbə a zì boŋ à ka kwərə̀ njoo mitsə'ə jya mə à niŋ ntiɛ̀ yì ghu aa, i sɛ'ε njoò jì tsi'i tsim i yàtə. ²³ Nù yii mə à si njəm̀ yà bii aa, à bii aa njəm̀ ngàŋkɛ̀bàà yà. Nù yii mə à si ghotə̀ aa, a bəŋnə̀ nja'a aa jà'à.

Àjàŋ yii mə mbə̀ àzwì yí bi a fɛ'ὲ ñmbù ñkuu fu aà

(Mt. 12.43-45)

²⁴ "Nòò yii mə àzwì yí bi a fɛ'ὲ a nu ñù aa, a karə̀ a nî àdɛ̀gə̀ yii mə kaa ñkì i sɛ̀ ghu tswé aa, ñlɔ̀ ni mə mbə̀ yu mɛ̀ntə̀ ghu lɛ; a tuu yə aa, a swon mə 'mə̀ ka bù bɛ̀ gha fu a nda yii mə mə̀ fɛ'ὲ ghu aà." ²⁵ A tì bɛ̀ ñyə̀ mə̀ bi yé'ὲ mə̀ nda ya i laa ñkù'ùnə̀, ²⁶ boŋ à ka ghɛ̀ὲ bũ̀ bɛ̀ nî izwì jì sàmbaà jì bi jì dāŋ̀ jii i bi'i ntsyàtə̀ yì, i zì ñku'usə̀ yì ghu tâ bo bo kuu ñkuu ntswe ghu; bɛὲ i kuu maa noò boŋ ñtswé̀ ñù wa ì ka bi'i tsyàtə̀ ajàŋ yii à lɛ mbə̀ a mbii aà."

Ñidorə̀ nii mə̀ ni ni annù̀ ñiŋkoŋə̀ aà

²⁷ Àjàŋ mə̀ Yesu à lɛ mmàŋsə̀ nswonə̀ ma jù̀ ñnnù̀ aa, mǎŋgyè̀ yí mɔ̀'ɔ̀ wa atitɛ̀ nòò a swon ghu mbo mə̀, "Mbɔɔnə̀ a mbo mǎŋgyè̀ yii mə̀ à lɛ njwe gho aa bo bi a nî mbɛ̀ mii mə̀ mi lɛ nɔŋsə̀ gho aà!"

²⁸ La Yesu a bəŋnə̀ ñkwí'i mə̀, "Mbɔɔnə̀ ì bəŋnə̀ ñtswə̀ aa a mbo bə̀ bii mə̀ bi yu'u nighàà̀ ni Nwí̀ ñlə̀ə̀ aà!"

Bə̀ bya lɔ̀ mə̀ tâ Yesu à ghìrə̀ annù̀ yí yeyərə̀

(Mt. 12.38-42)

²⁹ Nòò yii mə̀ nnòò̀ bə̀ wa i lɛ nɔ̀gɛ̀nə̀ ñka ngħa'atə̀ aa, Yesu a be'enə̀ ñka nswonə̀ mə̀, "Ñiwàà̀ ni bə̀ buà tsɛ̀tɔ̀ŋ̀ à ni ñiwàà̀ nî bɛ̀; bi lɔ̀ nyə̀ àlɛ̀nsə̀, la kaa mə̀ ka wa'ǎ̀ alɛ̀nsə̀ yì dāŋ̀ a mbo bo fa ntsya alɛ̀nsə̀ Jonah. ³⁰ Ñlon mə̀ ajàŋ yii mə̀ Jonah à lɛ mbə̀ alɛ̀nsə̀ a mbo baNineveh aa, àà ñgɛ̀ŋ ngɛ̀ŋ ajàŋ yii mə̀ Mu Nù̀ à ka bə̀ alɛ̀nsə̀ a mbo nuà̀ ñiwàà̀. ³¹ Mfɔ̀ mǎŋgyè̀ wa yii mə̀ à lɛ nɔ̀ a mbù'ù̀ ñtii aa, à ka yí bɛ̀nə̀ a noò ñtsɔ̀'ɔ̀tə̀ misa'a bo bɛ̀ ñiwàà̀ ni bə̀ bũ̀ tsɛ̀tɔ̀ŋ̀ i niŋə̀ wa a isa'a. Ñlon mə̀ à lɛ nɔ̀ a nɔ̀wí'í̀ mbi yù, ñzi a a nyu'u nighàà̀ ni mitsyè̀ a mbo Mfɔ̀ Solomon, lâ yə̀ nɛ̀, ñù yii mə̀ à kò'ɔ̀nə̀ ntsyàtə̀ Solomon aa, à ghuà a titɛ̀ bù. ³² Bə̀ bi Nineveh ka yí bɛ̀nə̀ a noò ñtsɔ̀'ɔ̀tə̀ misa'a, i təə̀ bo bɛ̀ ñiwàà̀ ni bə̀ buà

tsɛ̀tɔ̀ŋ̀, i niŋə̀ waa a isa'a à; ñlon mə̀ baNineveh lɛ mbəŋkə̀ mɛ̀ntɛ̀ myaa wa noò mə̀ Jonah à lɛ ngħàà̀ a mbo bo aà, lâ yə̀ nɛ̀, ñù yii mə̀ à kò'ɔ̀nə̀ ntsyàtə̀ Jonah aa, à ghuà mə̀ a titɛ̀ bù."

Ñkà'a ibɛ̀ ñù

(Mt. 6.22-23)

³³ "Kaa ñù à laa ngħa'ə̀ nî lām kosə̀ ñghɛ̀ὲ nniŋə̀ ni a atə̀, kə̀ m̄bu nɔ̀gə̀ nî àntɔ̀ ñkusè ghu, kaa kɛ̀ ñkɛ̀ ñkosə̀ nniŋə̀ ni a nji'ì ñkù. Nù a kɛ̀ ñkosə̀ lām, a tɛ'ὲ aa a atu atə̀tə̀ tà ñù tì kuu a nda a yə̀ ñkà'ə̀ wā. ³⁴ Nɛ̀lì'ì no laa mbə̀ lām ibiɛ̀nù ghò. Nɛ̀lì'ì no bə̀ tswe siginə̀, bəə̀ boŋ mbɛ̀nù yə̀ ntsim ì luu nɛ̀ ñkà'ə̀. Lâ ni bə̀ tsuu i siginə̀ tswe boŋ mbɛ̀nù yə̀ ntsim ì luu nɛ̀ m̄fii idɛ̀gə̀. ³⁵ Mbə̀ yii mə̀ a bə̀ ma mùu ajàŋ aa, nɛ̀ ka ntsyəsə̀ tâ ñkà'ə̀ yii mə̀ i tswe a nu bù aa, i tsuu bəŋnə̀ bəŋ tigə̀ itugə̀. ³⁶ Mbə̀ ibiɛ̀nù ghuu tsim i luu nî ñkà'ə̀, ñtsuu nî àdɛ̀gə̀ yí fii tswe, boŋ i ka ki nansə̀ ta, tsi'ì tsɔ̀ lām yii mə̀ a ta ni a nu bə̀ m̄fa nɛ̀ ñkà'ə̀ aà."

Yesu a firə̀ baFarisai bo bɛ̀ ñgǎŋndi'ì nòŋsə̀

(Mt. 23.1-36; Mk. 12.38-40)

³⁷ Yesu a burə̀ ki ghàa ñù baFarisai yí mɔ̀'ɔ̀ a twonə̀ yì mə̀ tâ à zì nji a nda yu; Yesu a ghɛ̀ὲ ghu nda bo yu jì.

³⁸ Ànnù a tsyà ñù baFarisai wa ajàŋ yii mə̀ à lɛ nyə̀ Yesu a jì tighə̀ à fòo nsi'ì mbò mi aà. ³⁹ Yesu a swon ghu mbo mə̀, bù ba Farisai, ni sɛ̀'ì ndɔŋ bo bɛ̀ ñkaŋ tsi'ì a abɛὲ abɛὲ, la a mum, nɛ̀ bəŋnə̀ ñluu nî ñnnù̀ jì bi, ñkii mbaŋnə̀ nî ñjoo bə̀ ñkwərə̀, ⁴⁰ itərə̀ ndə̀ jì tsu! Nɛ̀ sɛ̀ zì mə̀ ñù yii mə̀ à lɛ nansə̀ abɛὲ laa, a ni yu mə̀ à lɛ ñkì nnaŋsə̀ mum aa ε? ⁴¹ Lâ tâ nɛ̀ bəŋnə̀ mfa njoò tsim ghu mum a ñkwetə̀ ngǎŋə̀fum ghu, nɛ̀ bə̀ ghìrə̀ ma mùu ajàŋ, boŋ a ka bə̀ annu yii a ku'unə̀ aà, tâ ñjoò tsim a mbo bù ì laa.

⁴² "Lâ ñgi'ì yì ñwè a nu bù mbə̀ baFarisai! Ñlon mə̀ ni lɔ̀gə̀ nî ñjoo aghò'ɔ̀ bo bɛ̀ bəmbɔ̀rə̀ buu ñyatə̀ nɛ̀ nî ñtɛ̀ ñighum, mfa nî àtɛ̀ yì fùurə̀ a mbo Nwí, lâ kaa wa'ə̀ nî ànnù yii mə̀ a tsinə̀ aa ghìrə̀, kaa wa'ə̀ nî Nwí kɛ̀ ñkɔŋə̀; boŋ ni ghìrə̀ nî ñnnù ma jù tsi'ì tsim, kaa wa'ə̀ nɛ̀ jì mɔ̀'ɔ̀ mà'atə̀.

⁴³ Ñgi'ì yì ñwè a nu bù mbə̀ baFarisai! Ñlon mə̀ ni kɔŋə̀ a ntswe nî ñlən jii mə̀ i kɔ'ɔ̀nə̀ aa a m̄m̄ ñ-dāŋghòtə̀ bù, ñkɔŋə̀ ni mə̀ tâ bə̀ ka nzi ntsà'atə̀ nî ghuu a idigə̀ m̄itaa, ⁴⁴ Ñgi'ì yì ñwè a nu bù! Ñlon mə̀ nɛ̀ bə̀ aa tsi'ì tsɔ̀ m̄isyè̀ mii mə̀ kaa bi sɛ̀ lɛ̀nsə̀, kaa bə̀ wa'ə̀ yə̀, ñtsya ghu itu tɛ̀ zì."

⁴⁵ Nù yí mɔ̀'ɔ̀ a titɛ̀ ngǎŋndi'ì nòŋsə̀ jya a kwi'ì a mbo Yesu mə̀, "Ñdɛ̀'ìnnù, ò swon ma mùu ajàŋ ñkii mbə̀gitè aa yì'ì." ⁴⁶ Yesu a swon mə̀, "Ñgi'ì yì ñwè a nu bù mbə̀ gǎŋndi'ì nòŋsə̀! Ñlon mə̀ ni bə̀'èsə̀ bə̀ nî àbè'è̀ yii mə̀ a tsya waa a mbè'è̀. Kaa bù bũmbɔŋ kaa nî wa'ə̀ zì ajàŋ yii mə̀ mbə̀ nɛ̀ tɛ'ὲ ñkoontə̀ abè'è̀ ma yù kə̀ ñkwetə̀ waa tâ bo be'e. ⁴⁷ Ñdòò a atu bù! Ñlon mə̀ ni bɔɔ m̄isyè̀ mi

ngǎŋntoo Nwí jii mə b̄taà buu le nzwitə aà. ⁴⁸ Maa ajàn n̄i n̄i b̄yɛfə ŋk̄i mbeentə n̄i inn̄u jii mə b̄taà buu le mb̄u'ù aà; ñlon mə bo le nzwitə waa, n̄i b̄ŋŋnè m̄b̄iñə mb̄ɔɔ misyè myaa. ⁴⁹ Mbə yii mə a bə ma la aa, m̄itsyè mi Nwí mi swonj mə, 'Mè ka too ngǎŋntoo jya, bo b̄i ñgǎŋnswonjə ann̄u Nwí t̄a bo zwitə b̄i m̄ɔ'ɔ ŋk̄i ŋka n̄tsɔ'ɔ akòrè b̄i m̄ɔ'ɔ,' ⁵⁰ ta t̄a àləə ngǎŋntoo Nwí ts̄im, yii mə bi le nsaansə n̄lɔḡinə a n̄lɔḡinə mbi aa, ta b̄i betə a mbo n̄wàà n̄i b̄e buà, ⁵¹ ñlɔḡinə n̄i àləə Abel ŋghɛ nywe'e n̄i à yì Zechariah yii mə bi le nzwitə a tit̄i n̄ikèntè n̄i m̄a'anwi bo b̄i Àdigə ya yii mə a laa m̄ŋsə aà. ñŋjə, m̄ə swonjə a mbo bù mə bi ka yì betə aləə yaa a mbo n̄wàà n̄i b̄e buà.

⁵² Ñḡi'yi yì ñwè a nu bù mb̄a ñgǎŋnd̄i'yi n̄ŋsə, ñlon mə n̄i kwèrə m̄ə b̄ikey bi m̄itsyè bii mə bi ŋa'a m̄ŋji; n̄i tuu ŋkuu, ŋk̄i ŋk̄i b̄e b̄i m̄ɔ'ɔ mə t̄a b̄i tsuu k̄i kuu."

⁵³ Ajàn yii mə Yesu à le mmà'atə waa ŋka ŋghɛ n̄i aà, ñgǎŋnd̄i'yi n̄ŋsə bo b̄i baFarisai lɔḡinnè ŋka ligitə n̄i ñnn̄u jya mə Yesu à le nswonjə aa tsi'i n̄i m̄it̄i ŋk̄i mbetə n̄i ñnn̄u j̄i ghà'atə, ⁵⁴ mə mbə a swonjə ànn̄u yì bi yì tsu t̄a bo tswa yì.

N̄i tsuu k̄i b̄ɔ'ɔ a nswonjə ànn̄u n̄ŋŋonjə

(Mt. 10.26-27)

12 Ajàn mə nn̄ò b̄e wa ŋkam n̄i ñkam i le nzi ñghotə, n̄tigə n̄tinə waa n̄tinə ŋghɛ aa, Yesu a lɔḡinè m̄foo nswonjə a mbo ñgǎŋyaḡənn̄u jii mə, "N̄i ka n̄tsyəsə ghuu n̄i m̄b̄e'è àbaa baFarisai, yii mə à n̄i abagilè aà. ² Kaa àyoo yì tsu a s̄i ghu tswè mə bi b̄ɔɔntə mə kaa bi ka yì wa'à f̄urè, kə mə a ləəntə yii mə kaa a ka yì wa'à f̄e'è yentə t̄a b̄i zi. ³ ñnn̄u ts̄im jii mə n̄i swonjə a m̄um ñtugə aa, bi yu'u a n̄laà ñd̄igə. ñnn̄u jii mə n̄i k̄i n̄ts̄umtə a adigə yì l̄ò'sə aa, ba yì tigə tə a itu m̄ila'a i kè'è'nè.

N̄u yii mə mbə bi k̄a m̄b̄ɔ'ɔ aà

(Mt. 10.28-31)

⁴ "Mè swonjə a mbo bù, ñka'à j̄a, mə, n̄i tsuu k̄i b̄ɔ'ɔ b̄e bii mə mbə bi zwitə tsi'i m̄b̄iñnu, kaa wa'à ann̄u d̄an b̄u ñghirə aa b̄e. ⁵ La mə ka b̄ŋŋnə ŋwà'àsə ghuu nlon ŋu yii mbə n̄i b̄ŋŋnè ñka m̄b̄ɔ'ɔ aà: N̄i ka m̄b̄ɔ'ɔ yu wa yii mə a zwitə, ŋk̄i n̄tswe n̄i m̄idà'à a mmà'a a mum m̄ɔ'ɔ Satan; ñŋjə, m̄ə swonjə a mbo bù mə n̄a m̄b̄ɔ'ɔ n̄i.

⁶ Tigə bi f̄eə nda'a jii n̄taà aa n̄i b̄ikabè bi baa aa ε? Kaa Nwí a wa'à n̄i nda'a ma yú tsi'i yì f̄urè li'ìnə. ⁷ Yə mb̄a, à zi nd̄u in̄ŋntu jii i tswə a atu bù aa tsi'i ts̄im; tsuu k̄i b̄ɔ'ɔ, n̄i tswə n̄i ñd̄u, n̄tsyatə nda'a a nn̄ò.

Ànn̄u mbii k̄ə ann̄u n̄tuu Kristo

(Mt. 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

⁸ "Mè ghɛè n̄i m̄b̄iñ a nswonjə a mbo bù mə, ŋu yii mə à bii gha a nsi mi'i b̄e aa, Mu N̄u à ka yì k̄i bii yì a nsi mi'i baangel bi Nwí; ⁹ la ñu yii à tuu gha a nsi mi'i b̄e aa, bi

ka yì k̄i tuu yì a nsi mi'i baangel. ¹⁰ N̄u n̄ts̄im yii mə à ghà ànn̄u yì bi nlon Mu N̄u aa bi ka yì li'ìnə ifansənn̄u jii; l̄a ñu yii mə à b̄eḡitə Azwí Nwí aa, kaa bi ka yì wa'à ifansənn̄u jii li'ìnə.

¹¹ "N̄ò yii mə bi lɔḡè n̄i ghuu nzi n̄i bù a nd̄ŋghotə bo bi a nsi b̄isa'a bi ala'a bo b̄i b̄it̄a bi ala'a aa, n̄i tsuu k̄i wa'a ann̄u yii mə n̄i ka swonjə k̄ə ajàn yii mə n̄i ka kwi'i aà; ¹² ñlon mə Azwí Nwí a ka d̄i'yi ann̄u yii mə n̄i ka swonjə aa maa noò."

N̄ighàà n̄i n̄anaa nlon ñgǎŋkabə yii mə à le mbə aj̄ŋtə aà

¹³ N̄u yì m̄ɔ'ɔ wa atit̄i nn̄ò a swonjə a mbo Yesu mə, "N̄d̄i'inn̄u swonjə a mbo mumaà t̄a à yatə njoo jii mə Taa à le mmà'atə aa a tit̄i bi'iyu." ¹⁴ Yesu a kwi'i ghu mbo mə, "Mb̄a gh̄u, a gha n̄i ñsa'a m̄isa'a k̄ə ñyat̄ə ñjoo a tit̄i bù aa a ts̄ò'ɔ wò le?" ¹⁵ Yesu a ghɛè n̄i m̄b̄iñ ñswonjə a mbo bo mə, "N̄i ka n̄tsyəsə ŋk̄i n̄tsu'utə n̄i ghuu nlon aghà'è'nə ts̄im yii mə a gh̄irè b̄e yə'ət̄ə n̄i ñjoo aà; ñlon mə n̄tswènt̄i ñu kaa à laa ŋwa'a aa njoo jii wè jii mə à tswə n̄i ju aa b̄e."

¹⁶ A ghɛè n̄i m̄b̄iñ ñswonjə n̄ighàà n̄i n̄anaa a mbo bo mə, "Àbwènə n̄syə ñgǎŋkabə yì m̄ɔ'ɔ a le fi'isə m̄iji tsi'i a mbə n̄i; ¹⁷ a n̄ŋsə ñtswe ŋwa'atə ann̄u yii mə mbə yu ghirè aa, m̄betə mə 'Mè ka n̄ŋsə gh̄irè aa mə akə i tswə n̄i it̄a jii mə i gha'atə mə mbə mə fu'ù m̄iji ma mù ñləə ghu aa ε.'" ¹⁸ A swonjə a atu ib̄in̄u yì mə, "Ànn̄u yii mə mə ka gh̄irə aa a n̄i mə: Mè ka sà'a it̄a jya tsi'i ts̄im bu gh̄urè j̄i wè, jii mə mbə lɔḡè m̄iji aa mya bo b̄i ñjoo j̄ȳa ts̄im. ¹⁹ Mè gh̄irə ma la, boŋ mə ka tigə swonjə a mb̄o ñt̄i gha mə, ñt̄i gh̄a, wa ò ləə njoo a at̄a i gha'a ŋgha'a ajàn mə mbə ò j̄i a atu ilòò ñlòò; l̄ɔ l̄a àd̄igè ñtswe ghu, n̄tigə n̄i ŋk̄i no, ŋk̄i ndoritə." ²⁰ L̄a Nwí a swonjə ghu mbo mə, "Àt̄irè ndə yì tsu! Mè ka twonjə n̄t̄i gho ñtugə sii, t̄a ñjoo jya mə ò f̄u'ù ñghotə aa t̄a ñ tigə mbə jii wo aa ε? ²¹ À n̄i ŋḡiŋ ŋḡiŋ a mbo ñu yii mə a ghotə n̄i ñjoo, ñlèè n̄i a ata ñlon ib̄in̄u yì, kaa wa'à n̄i ñjoo a mb̄e Nwí b̄ŋŋnè ñtswe."

Ànn̄u n̄n̄i n̄t̄i a nu Nwí

(Mt. 6.25-34)

²² A bù ñswonjə a mbo ñgǎŋyaḡənn̄u jii mə, "Ma mùu ajàn mə tigè ñswonjə a mbo bù mə n̄i tsuu inn̄u k̄i wa'a nlon n̄tswènt̄i yùu, mə n̄i ka j̄i aa akə, k̄ə ñlon ib̄in̄u ghuu, mə n̄i ka wɛ'ε aa akə le. ²³ Ñlon mə ñtswènt̄i ñ tsyatə m̄iji, ñb̄i nu i k̄i ñtsyatə its̄ə'è. ²⁴ N̄i wa'atə ñŋj̄ȳa, kaa i s̄i njoo bwe'e, kaa wa'à n̄i m̄iji k̄i m̄fu'u, kaa wa'à n̄i m̄int̄an̄ k̄ə n̄i it̄a tswè, l̄a Nwíŋḡŋ a je'è n̄i waa. N̄i s̄i n̄i ñd̄u tswè ñtsyatə b̄is̄iŋ ma bù aa ε? ²⁵ Mb̄ə ñu ñb̄u yì tsu a ku'usə mùb̄ŋt̄ə a n̄i ñtswènt̄i yì ñlon mə a wa'a inn̄u aa ε? ²⁶ Ma mùu ajàn, mbə n̄i tsuu zi ajàn yii mə mbə n̄i n̄ŋsə ñku'usə tsi'i m̄unts̄irè àyoo tsi'i ts̄ò ma yù, n̄i bù ñtigə wa'a nlon njoo jii m̄ɔ'ɔ aa a ya aa ε?

²⁷ Nî lentə ìbwì'i nggèè, ìnyə a ajànj mə i kwe aà; kaa i si nwùgìnə kaa wa'à nî àsìsì kii mba'a; la mè swonj a mbo bù mə, tsi'i mfi Solomon a mùm nigha'à ni nî tsim, kaa à le ñk'i'ì atsə'ə yí tsu we'e tâ à bɔnj mbə tsi'i tsò jyaa. ²⁸ Lâ mbə Nwì a ka ñwe'e ìtsə'ə a nù ñggèè yii mə i kwe ni a atu mînta'a sii a lo ti bə a yɔɔ bi tɔɔ a abu aa, nî sî mɔɔntə mə mbə a we'e ìtsə'ə a nu bù ñtsyatə aa ε? Àbiintix̄ yuu a kə'ə bə laa aa a ya ε? ²⁹ Maa ajànj, nî tsuu ki betə mə, nî ka jì aa àkə, kə nî ka no aà àkə le, tâ mîntix̄ muu tsuu innù i ki wa'a. ³⁰ Ñlonj mə à nî ñnnù jii mə bîtzîzî Nwì bi si'isə ni mîbîmînnù myaa nɔɔ aà; la Taà ghùù à zi mə ni bɔnj njoo mà jù. ³¹ Lâ tâ nî bənjə ñka nɔɔ annù nifî Nwì bɔnj à ka fa njoo mà jù a mbo bù.

Àfù'ù a aburə

(Mt. 6.19-21)

³² “Nî tsuu ki bɔ'ɔ mbà bɔɔ bi mbînjə̀rə̀ bā, ñlonj mə, Taà ghùù a doritə a mfā ànnù nifî aburə a mbo bù. ³³ Fée nî ñjoo juu mfa a mbô ñgǎñə̀fə̀mə̀ tǎ tswe nî ìbàà ñkabə jii mə kaa i si sà'akə aà, i ləə afù'ù yùù a atà a aburə, a adigə̀ yii kaa ñkabə̀ ì si ghu me, kaa bîyərə̀ wa'à ghu kuù. Kaa nsə̀bə̀ wa'à nî ñkabə̀ ghu kii ñji aà. ³⁴ Ñlonj mə adigə̀ yii mə afù'ù yo a tswe ghu aa, ñtix̄ gho i ka kii tswe aa ghu.

Ñgǎñə̀fə̀'ə̀ jii mə a tswe ñkərə̀ aà

³⁵ “Nî ka kwərə̀ mikò muu ñkii ñkosə̀ ni bîlām buu bî ka ñkhi, ³⁶ mbə tsi'i tsò ñgǎñə̀fə̀'ə̀ jii mə a yu'utə̀ masa wàà yii mə à tswe a adigə̀ adinà ñiyɔ'ɔ̀ aa, mə mbə a ghîrə̀ mbî ñkwentə̀ abà'ə̀ bo wānsə̀ ñjə̀'a a kuù. ³⁷ Mbɔɔnə̀ a mbo ñgǎñə̀fə̀'ə̀ jii mə masà wàà a bî ñnyə̀ waa bi tswé ñkərə̀ aà; mə swonj tsi'i ànnù ñkɔnj a mbo bù mə, tâfà'ə̀ wàà wa à ka bənjə̀ we'e atsə'ə̀ afà'ə̀ yi, i ghîrə̀ tâ bo tswe a atu atətə̀ tâ à tsyasə̀ mijj a mbo bo. ³⁸ À ka bə annù ñidorə̀ a mbo ñgǎñə̀fə̀'ə̀ jii mə mbə a ka mbî ñ ñtix̄ ìtugə̀ kə̀ ñ ñtsyatə̀ ñtix̄ ìtugə̀ bo tswé ñkərə̀ aà! ³⁹ Lâ tâ nî zi mə, mbɔnj ñdā à laa bə zi noò yii mə ñyərə̀ à ka zì ghu aa bɔnj kaa à sî mà'atə̀ mə bî zi mbəgə̀ ndā yi. ⁴⁰ Nî ki ñka ntswe ñkərə̀; ñlonj mə Mu Nù à ka yí zì aa a noò yii mə nî si wa'atə̀ mə à ka zì ghu aà.”

Ñgǎñə̀fə̀'ə̀ yii mə a fà'ə̀ nî ñtix̄ yi tsim aà

(Mt. 24.45-51)

⁴¹ Peta a betə̀ Yesu mə, “Mmà'ambî, o swonj nighàà nî nānaa nù aa a mbo bî'ì kə̀ a mbo bə̀ bîtsimə̀ aa ε?” ⁴² Yesu akwi'ì ghu mbo mə, “Yu'u ni annù ñlonjə̀ ñgǎñə̀fə̀'ə̀ yii a fà'ə̀ nî ñtix̄ yi tsim ñki mbə̀ yi mîtsyè̀ yii mə mbə̀ masà yi a ləə̀ mə tâ a ka nlentə̀ njoo jì, ñkii ny-atə̀ ni mîjji a noò mîjji aà. ⁴³ Mbɔɔnə̀ a mbo ñgǎñə̀fə̀'ə̀ ma ghù yii mə mbə̀ masà yi a bî nyə̀ a fa'ə̀ maa ajànj aà. ⁴⁴ Mə̀ swonj tsi'i ànnù ñkɔnj a bo bù mə à ka tigè

nləə̀ ñgǎñə̀fə̀'ə̀ ma wa mə tâ à tigè nlentə̀ nî ñjoo jì tsimə̀. ⁴⁵ Lâ mbə̀ ñgǎñə̀fə̀'ə̀ wa a bənjə̀ nswonj a mbo ìbînnù yi mə, ‘Masà ghaà ka tigè a mbî,‘ mbañjə̀ ñka ñghɔɔ nî ñgǎñə̀fə̀'ə̀ jya jì mbənjə̀ bo bî jì bāngyè̀, ñkii ñji, nno, ntigə̀ mbaanə̀ nii, ⁴⁶ bɔnj masa ñgǎñə̀fə̀'ə̀ jya à ka zì a nî ñjwi bo bî noò yii mə kaa à sî wa'atə̀ mə à ka bî ghu aà. Bεε a bî aa bɔnj à ka tsə̀ ñgi'ì ghu nu, kii ñijə̀ yi a tix̄ ñgǎñə̀fə̀'ə̀ jii mə kaa bi si ni mîntix̄ myaa mîtsim fa'a. ⁴⁷ Ñgǎñə̀fə̀'ə̀ yii mə à zi annù yii mə masà yi a ləə̀ aa, la kaa wa'à nù yi tanjə̀ kə̀ ñkii mfa'a annù yii mə a ləə̀ aa, bi ka yí nanjə̀ ghòò yi.

⁴⁸ “Lâ ñgǎñə̀fə̀'ə̀ yii mə kaa à sî annù yii mə masà yi a ləə̀ zi aa, mfa'a annù yii mə bɔnj bi ghɔɔ yi ghu aa, bi ka yí ghòò yi tâ à kə'ətə̀. Nù yii mə bi fā̀ àyoo ghu mbo a gha'atə̀ aa, bi ka yí kii ləə̀ a ñkwərə̀ àyoo ghu mbo tâ à gha'atə̀; nù yii mə bə̀ fa njoo jì ghà'atə̀ ghu mbo aa, bi bε mə à ka bînsə̀ jii mə jì gha'atə̀ ntsyà.

Àyətə̀ yii mə a kuu a tix̄ bə̀ ñlonjə̀ Yesu

(Mt. 10.34-36)

⁴⁹ “Mə̀ le nzi aa a ñghîrə̀ mə tâ mbi ñka ñkhi; ñyərə̀ətə̀ ni mə bɔnj i ləè̀ mbàa nte'è nloginə̀ ñka ñkhi! ⁵⁰ Mə̀ tswe nî ñki yii mə mə̀ tswe nî ñkwərə̀ aà; kaa mbə̀ ntix̄ gha i wa'ə̀ nî mbɔɔnə̀ tswé ñywe'e a noò yii mə mə̀ ka yí mǎnjə̀ aà! ⁵¹ Nî laà mɔɔntə̀ ni mə mə̀ sigə̀ fā̀ a atu nsyə̀ aa a mfa mbɔɔnə̀ aa ε? Ñganj, mə swonjə̀ a mbo bù mə mə̀ bənjə̀ nzi aa nî àyətə̀; ⁵² ñlonj mə, ñloginə̀ tsitsɔnj, a nda yii bə̀ tswe ghu bi ntaà aa, bi ka yətə̀ tâ bî bi baa ka tonə̀ nî bî bi tarə̀; ⁵³ bi ka yətə̀ waa, tâ tà bo mù yi yí mbənjə̀ ka ntonə̀, tâ ma bo mù yi yí mǎngyè̀ ka ntonə̀, tâ manə̀ bo ñgwè mù yi ki ñka ntonə̀.”

Ànnù ñlonjə̀ nzi bînnò bî mbî

(Mt. 16.2-3)

⁵⁴ Yesu a gheè̀ nî mbî ñswonjə̀ a mbo ñnɔ̀ bə̀ wa mə, “Nî bə̀ yə̀ tâ mbà'ə̀ ì ka ñkɔ'ɔ̀ a mbî ñtso noò bɔnj nî burə̀ nswonj mə, ‘mbənj ì ka loo’; nî swonjə̀ a kî mfe'è maa ajànjə̀. ⁵⁵ Nî bə̀ yə̀ tâ àfìsə̀ à ka nzi a mbi ntii, bɔnj ni swonjə̀ mə, ‘àbabə̀ yi tix̄ a ka zì’; a kî mfe'è maa ajànjə̀. ⁵⁶ Ñgǎñə̀bagilə̀! Nî zì aa tsi'ì ñtɔ'ɔ̀tə̀ ìlensə̀ jii mə ni yə̀ i fe'è ni a nsyə̀ bo bî a mbà'ə̀ àbùrə̀, a ghîrə̀ akə̀ mə tâ nî tsuu a ntɔ'ɔ̀tə̀ innù jii mə i fe'è fā̀ ni yulà ñgù'ù aa zi aa ε?”

Ànnù ñka mmǎnjə̀sə̀ ànnù bu bî bə̀ bîi mə bŭ bo tswe nî ìsa'a aà

(Mt. 5.25-26)

⁵⁷ “Nî tuù ñlòò ànnù jì tsinə̀ a ñghîrə̀ aa a ya? ⁵⁸ Bu nù yii mə à ñijə̀ isa'a a nu wo aa, mbə̀ bù yu ka ñghεε a nsi ñgǎñə̀sa'a mîsa'a, ò ywe'etə̀ mə mbə̀ bŭ yu mǎnjə̀ a mǎnjì. Tā à wa'ə̀ gho a mbo ñgǎñə̀sa'a mîsa'a wa fa, tâ ñgǎñə̀sa'a mîsa'a wa tâ à fa gho a mbo nù bîburə̀sì tâ nù bîburə̀sì wa à ñijə̀ gho a atsanjə̀. ⁵⁹ Mə̀ swonj tsi'ì

ànnù nîkōŋ a mbo wò mē ò bē kuu wa atsaŋ boŋ ò ka tīgē tswe ghu i ywe'e a noò yī ò ka yī mǎŋsē tu ŋkabē yī mē o tswa nīi ghu aa tsi'i n̄tsīm, i sigē ywe'e n̄ ànini yī a lwi'i aà."

N̄i bəŋkə m̄ntī muu, n̄ma'atə ib̄i ghuu, kə boŋ n̄i ka kwo

13 À lē mbē maà noò aa, bē bī mō'c lē nswōŋ a mbo Yesu àjāŋ yī mē Pilato à lē nswōŋ bi zwiṭē baGalilea bī mō'c a noò yī mē bi lē nzi ŋka nzwitē njoo mmà'anwī aà. ² Yesu a kwī'i a mbo bo mē, "N̄i mōṅntē mē ma buū baGalilea lē ŋkwo aa nloŋ mē bo lē mbē ŋgǎŋgh̄rē ìnnù jī bi ntsyàtē baGalilea bī mō'c b̄tsīm aa ε? ³ Mē swòŋə a mbo bù mē, N̄gaŋ; mē swōŋ a mbo bù mē n̄i bē tuu m̄ntī muu bəŋkə mmà'atə ib̄i ghuu boŋ bù bi tsīm n̄i ka yī k̄i kwo tsō bo. ⁴ Kē n̄i wà'atē mē akē nloŋ baSiloam bya n̄ghum ntsò jī n̄fwaa, b̄i mē àtu nda n̄kàŋ ya a lē ŋwò ñzwitē aa, n̄i mōṅntē mē bo lē mbē ŋgǎŋgh̄rē ìnnù jī bi ntsyàtē bē b̄tsīm b̄i bi lē ntswe a Yerusalem aa ε? ⁵ Mē swòŋə a mbo bù mē, "N̄gaŋ." N̄i bē tuu m̄ntī muu bəŋkə boŋ n̄i ka yī k̄i kwo maa ajāŋə."

N̄ighàà n̄i nānaa nloŋə ati t̄i koonə

⁶ A b̄i n̄swōŋ n̄ighàà n̄i nānaa a mbo bo mē: "N̄yū yī mō'c à lē mbē ati aj̄ḍ a m̄m̄ ŋkya yu; à lē ñzi a lèntē, nyə mē kaa a lē wa'à koonə. ⁷ A swōŋ a mbo ŋyū lèntē ŋkya wa mē, 'Yē, àa ìlòḍ jī tarə mē mē zì mē ñlèntē ati yū, kaa wa'à aj̄ḍ ghu atu yē. Wǎ mmà'a a n̄syē; a tsàə adigē n̄syē yū aa a ya aa ε? ⁸ N̄gǎŋnlèntē ŋkya wa a kwī'i mē, 'Taà, mē'atē tā yuà àlòḍ a ku'usə n̄tsyà, mē ka toŋ mf̄əŋ i karisə i n̄iŋ n̄tsà'a ghu. ⁹ Bē mē a bē fīi alòḍ, s̄i yə mē a ka koonə m̄ntī lē, bē a tuu koonə, boŋ ò ka tīgē wǎ mmà'a a n̄syē."

Ajāŋ mē Yesu à lē ŋgh̄rē m̄ŋgyē yī mē à lē ŋgəmkə a njwīŋgōŋ aà

¹⁰ À lē mbē a njwīŋgōŋ yī mō'c Yesu a tswē a m̄m̄ ñdāŋghòtē ŋka ndi'i n̄i ànnù Nwī ghu. ¹¹ M̄ŋgyē yī mō'c à lē ntswe ghu yī mē àzwi yī bi a lē ntswe ghu nu, ŋgh̄rē a ghōḍ a atū ìlòḍ n̄ighūm n̄tsò jī n̄fwaa; ñtigē ŋgimnə ntəə, kaa wa'à a sentə ìb̄i nū yī zī. ¹² Nòḍ yīi Yesu à lē nyə yī aa, nswōŋ mē, "M̄ŋgyē, wa n̄i ghōḍ no nya n̄i mē'atē mē ghō." ¹³ À lē ŋgh̄nsə abō yī n̄n̄ŋsə ghu nu, a burē ñtigē n̄sentə nū yī, n̄tsinə ntəə, ñtigē ŋgha'asə n̄i Nwī.

¹⁴ N̄d̄ī ñdāŋghòtē à lē n̄lwisə ntōŋ nloŋ mē Yesu à lē ŋgh̄rē m̄ŋgyē wa a njwīŋgōŋ aà, ñtigē nswōŋ a mbo bē b̄i bi lē ntswe ghu aa mē, "N̄jwi ifà'a i tswe ghu aa jī nto'o; n̄i ka nzi n̄i n̄jwi mē jū tā b̄i ghurə ghūu, ntsee bē a njwīŋgōŋ k̄i zī."

¹⁵ M̄mà'àmbi à lē ŋkwī'i ghu mbo mē, "Wò ŋgàŋəbagilè! N̄yū n̄b̄u yī tsū à s̄i mbōŋ yī kē jākāsī yī fēə

mfi'isə a abū'ù a njwīŋgōŋ, ŋgh̄e n̄i yu a n̄tsū ŋk̄i mē tā ñ no ŋk̄i aa ε? ¹⁶ Lā, yē n̄i, a n̄i mu Abraham yī mō'c à ghua yī mē Satan à lē ŋkòḍ n̄i àtsaŋ, ìlòḍ n̄ighūm n̄tsò n̄ifwaa, a s̄i ku'ùnə mē mbē bi ketə atsaŋə yī ya a njwīŋgōŋ aa ε?" ¹⁷ À kwī'i mē ma m̄u ajāŋ aa, atu ŋgàŋk̄ibāà jī jya a lē nd̄r̄; bē bya b̄tsīm bi tīgē ñ-doritə nloŋ innù jī yēyērə jya mē à lē ŋgh̄rē aà.

N̄ighàà n̄i nānaa nloŋ abūrə m̄ghumə

(Mt. 13.31-32; Mk. 4.30-32)

¹⁸ Yesu a tīgē ñswōŋ mē, "Ànnù n̄if̄ aburə a bē aa tsō àkə aa ε? Kē m̄bē mē fiḡinə aa n̄i àkə aa ε? ¹⁹ A bē aa tsi'i tsō àbūrə m̄ghum, yī mē ŋyū à lē n̄lōgē ŋgh̄e mb-we'e a m̄m̄ ŋkya yu; a too ŋkō'c n̄tigē mbē ati, b̄is̄iŋ bi tīgē ñzi ŋgh̄rē n̄i ñdā jya n̄i ñtāə jī."

N̄ighàà n̄i nānaa nloŋ mb̄e'è àbaa

(Mt. 13.33)

²⁰ Yesu a ku'usə ñswōŋ mē, "M̄bē mē fiḡinə ànnù n̄if̄ Nwī aa n̄i àkə aa ε? ²¹ A bē aa tsi'i tsō m̄b̄e'è àbaa yī mē m̄ŋgyē à lē n̄lōgē ñn̄iŋə a m̄m̄ àbaa yī ghà'atē a gh̄rē àbaa ya a tīgē ŋkō'c ŋgha'a ŋgha'a aà."

Ñtsunda yī kə'ətə wā

(Mt. 7.13-14,21-23)

²² Yesu à lē mb̄u ŋgh̄e n̄tsyà a m̄m̄ ñla'a jī wē bo b̄i jī kəkē, ñdi'i n̄i n̄ighàà n̄i Nwī ghu, a ajāŋ mē à lē s̄i kō'c ŋgh̄e n̄i a Yerusalem aà. ²³ N̄yū yī mō'c a betə ghu mbo mē, "Taà, à ka yī yweenə tsi'i m̄b̄umtə bē aa ε?" Yesu a kwī'i mē, ²⁴ "N̄i ka ŋgaansə m̄it̄ī muu a ŋkuu n̄i n̄tsū nda yī kə'ətə wā; ñloŋ mē bē b̄i ghà'atē ka yī k̄i ywe'etə a ŋkuu ghu, kaa wa'à b̄əŋnə ñzi a ŋkuu. ²⁵ Nòḍ yīi mē mbōŋ ñda à b̄iŋnə mē ñtsetə abà'a aa, bēə boŋ n̄i ka tīgē təə a abē tīgē kwèntə n̄i àbà'a ya i swōŋə n̄i mē, 'Taà, ŋa'à b̄i' kuu! Tā à kwī'i a mbo bù mē, 'Kaa mē s̄i adigē yīi n̄i lo ghu aa zī.' ²⁶ Tā n̄i lōḡinə ŋka nswōŋə n̄i mē, 'b̄i' lē s̄i jī ŋk̄i n̄no bi'inə, ò k̄i ñdi'i n̄i ànnù Nwī a m̄m̄ àla'a b̄i'i.' ²⁷ Lā tā à swōŋə a mbo bù mē, 'Kaa mē s̄i adigē yīi n̄i lo ghu aa zī. N̄i lo ghūu a mb̄e mē ŋgh̄e mba ŋgǎŋmbu'u ñnnù jī b̄i! ²⁸ N̄i ka yī tīgē yə'ə i kurə n̄i m̄s̄ōŋə muu, a noò yī mē n̄i ka yī yə Abraham bo Isaac n̄i Yakob, n̄i ŋgǎŋntoo Nwī tsīm tā tswe a m̄m̄ n̄if̄ n̄i Nwī. Tā b̄i b̄əŋnə ntii ghūu m̄f'e'sə a abē! ²⁹ Bē ka yī lo a m̄bi n̄sa'a noò bo bi a m̄bi ntso nòḍ, a mb̄e m̄bitu bo b̄i mb̄intii, i zī tswe a atu atetə, i tīgē jī n̄i àd-inà a m̄m̄ ànnù n̄if̄ Nwī. ³⁰ Yē, bē b̄i mō'c b̄i à n̄i bil-wi'i bi n̄j̄m̄ ts̄i'ts̄ōŋ aa ka yī tīgē bē b̄i'tsyà bi mb̄i, tā bē b̄i mō'c b̄i mē à n̄i b̄i'tsyà bi mb̄i ts̄i'ts̄ōŋ aa tā b̄i tīgē b̄i'lwī'i bin̄j̄m̄ə."

Àjàn yii Yesu à le ñkòŋe Yerusalem aà

(Mt. 23.37-39)

³¹ Tsi'i maa noò baFarisai bî mɔ'ɔ bî le nzi a mbèe Yesu, ñswonɔ ghu mbo mɔ, "Lò faà mɔ ngheɛ a adigɛ yɛ dɔŋ ñlonɔ mɔ Herod a lɔɔ nzwitɔ wò."

³² Yesu a kwi'i a mbo bò mɔ, "Nɛ ghɛɛ nswonɔ a mbo ñimàŋ ma nya mɔ, 'Yê, sii mɔ fi'i izwi jî bî a ato'o bɛ, ñkii ñghurɛ ñi mighòò myaa, i ghɛɛ ywe'e a yɔɔ, a ti bɛ ñi ñjwi ji tarɛ, mɔ mɔŋsɛ ifà'â ghâ." ³³ Lâ mɔ tswe ñi ñghɛɛ ñi mbii sii, bo a yɔɔ, ñi ñjwi yii ñi yòŋtɛ aà; kaa a sɛ tsinɛ mɔ mbɛ bî zwitɛ ñgàŋntoò Nwi a adigɛ dɔŋ ñt-syatɛ a Yerusalem. ³⁴ Wɛɛ, Yerusalem! Yerusalem! O zwitɛ ñgàŋntoo Nwî, ñtumtɛ ñi bɛ bii mɔ bî too a mbo wò aa ñi ñgò'ò! Ñgàà jî ghà'atɛ mɔ lɔɔ mɔ mɔ ghotɛ bɔɔ buu tsò mɔ mɔŋgu a ghotɛ bɔɔ bî a nji'i mibá yuu aa, kaa ñi wa'à bii. ³⁵ Yê ñi, bî mè'è mɔ ndâ yùù. Mɔ swɔŋ a mbo bú mɔ, kaa ñi ka wa'à gha bù ñyɛ nywe'e a noò yii mɔ ñi ka yí tigɛ swonɔ ñi mɔ, 'Bî'ìnɛ gha'asɛ yu wa yii mɔ a zi ñi ñkùm Mmà'ambi aà! "

Àjàn mɔ Yesu à le ñghùrɛ ñu yí mò'ɔ yii mɔ nú yí ñi le ñk'ɔkɛ aà

14 A bɛ ñi ñjwíŋgɔŋ yí mò'ɔ Yesu a ghɛɛ a nji a nda ñsa'à àla'a yí mò'ɔ mɔ à le mbɛ ñu baFarisai, à tswɛ mɔ ghu aa, bî ka ñkænsɛ ñi. ² Nù yí mò'ɔ à le ntswe ghu mɔ nú yí ñi le ñk'ɔkɛ, ³ Yesu a betɛ ñgàŋdî'i ñòŋsɛ bo bî baFarisai bii mɔ bî le ntswe ghu aa mɔ, "Nòŋsɛ à laa ndî'i mɔ mbɛ bî ghurɛ ñu a ñjwíŋgɔŋ kɛ ñgɔŋ aa ɛ?" ⁴ Bo tswɛ waa atsitsi kaa wa'à akwi'i fá. Yesu a lògɛ ñu ñighòò wa ñghùrɛ yí ntigɛ nswonɔ mɔ tâ à ghɛɛ yí. ⁵ Yesu a tigɛ ñswonɔ a mbo bo mɔ, "Nù ñibù à tswɛ ghu mɔ mbɛ mú yí kɛ ñbòŋ yí wò a múŋ àtaa a ñjwíŋgɔŋ kaa a wa'à bùrɛ ñwanɔŋ ñghɛɛ mfi'isɛ aa ɛ?" ⁶ Kaa bî le ñwa'à ñi àkwi'i ñi àbetɛ ma yú tswɛ.

Ànnù ñsigisɛ ñbii nu a nsyɛ bo bî ñka ñkwɛrɛ bîgɛ.

⁷ Yesu a ghɛɛ ñi mbii ñnaa ñighàà ñi ñánaa a mbo bɛ bya bii bî le ntwonɔ waa wa nda aa, ñyonɔ àjàn yii mɔ à le nyɛ bo tɔ'ò ñi ñlɛŋ jî kò'òŋnɛ a ntswe ghu aa, nswonɔ a mbo bo mɔ ⁸ "Mbɛ ñu a twonɔ gho a adigɛ adinà ñiyɔ'ɔ, ò tsuu ghɛɛ tswɛ ñi àlɛŋ yí kò'òŋnɛ, ñmbî'ì ñu yii mɔ à kò'òŋnɛ ntsyatɛ gho aa, a bú ñyonɔ; ⁹ bonɔ ñu wa mɔ à kà'a adinà ya ntwonɔ ghuu yu bîtsimɛ aa, à ka zî a mbo wò swonɔ mɔ, 'Bî'ìnɛ mfa alɛŋ ya a mbo ghuà ñu', bonɔ ò ka bî'ìnɛ maà noò ñi àdîrɛ atu a ntswe ñi àlɛŋ yii mɔ kaa a sɛ kò'òŋnɛ aà. ¹⁰ Lâ mbɛ bî twonɔ gho a adigɛ adinà, ò ghɛɛ ò tswɛ ñi àlɛŋ yii mɔ a tswɛ a ñjîm kaa wa'à kò'òŋnɛ aà, ta bɛɛ mɔ mbɔŋɛ àdinà wa a zi nyɛ gho, bonɔ à ka swonɔ a mbo wò mɔ, 'Nsú ghà, kò'ɔ ntswe ñi àlɛŋ yí ñɛnɛ yí'; maa noò bonɔ bî ka fa aghu'usɛ a mbo wò a tî'ì bɛ bii mɔ bú bo ka tswɛ wa atu atɛtɛ aà. ¹¹ Nlonɔ mɔ ñu ñtsim yii mɔ a ñɛɛ ñi nú yí

aa, bî ka sigisɛ yí, ñu yii mɔ a bɔŋnɛ ñsigisɛ ñi ñbii nú yí a nsyɛ aa, bî ñɛntɛ yí."

¹² Yesu a ghɛɛ ñi mbii ñswonɔ a mbo ñu wa mɔ à le ntwonɔ yí mɔ tâ à zi nji aa mɔ, "Mbɛ ò ka ntwonɔ bɛ a adigɛ adinà, ò tsuu tsi'i ñkà'â jo, kɛ bɔɔ bî maà bo, kɛ ñgàŋgwɛ'ê jo, kɛ ñgàŋmbɛê ñdùgɛ jo jî wɛ i twonɔ. Nlonɔ mɔ ò bɛ ghîrɛ ma la bonɔ bo kî ñkà'â yaa adinà ñkî ntwonɔ ghò, tâ ma ya a bɛ mî'itunɛ mò. ¹³ La mbɛ ò ka'a adinà, ò twòŋ ñgàŋfufum, bîtsɛŋkɛrɛ, bîbwɛnkɛ bo bî bîfà'èñɛ. ¹⁴ Ò bɛ twonɔ ñjàn bɛ ma jù bonɔ ò ka tswɛ ñi mbɔɔnɛ, nlonɔ mɔ kaa mbɛ bî wa'à ñi àyoo tsu a ñghîrɛ a ntwu wò ghu aà. Ò ka yí kwɛrɛ mî'itunɛ mî afà'â mo wa noò mɔ bɛ bii mɔ ñnnù jyaa i tsinɛ bî ka yí yweenɛ ñi ñiwo aà."

Ñighàà ñi nanaa nlonɔ adinà yí wɛ

(Mt. 22.1-10)

¹⁵ Nù yí mò'ɔ yii mɔ bo bî Yesu le ntswe wa atu atɛtɛ ñi aa à yù'ù mɔ annù ya mɔ Yesu à le nswonɔ aa, ñswonɔ a mbo Yesu mɔ, "Mbɔɔnɛ a mbo ñu yii mɔ à ka yí jî abaa a múm ànnù ñifò Nwî aà!"

¹⁶ Lâ Yesu a swonɔ ghu mbo mɔ, "Nù yí mò'ɔ à le ñkà'a adinà yí wɛ ñtwonɔ bɛ bî ghà'atɛ; ¹⁷ ñjwî àdinà ya ñi kù'ù mɔ, a toò ñgàŋfà'â jî nswonɔ mɔ tâ bo ghɛɛ a mbo bɛ bya mɔ bî twonɔ waa wa adigɛ adinà aa, ñswonɔ mɔ, 'Zî ñi; noò ñjî àdinà ya à kù'ù mɔ.' ¹⁸ La bo bitsim, yí mò'ɔ, yí mò'ɔ, bî lɔgîñɛ ñka nswonɔ ñi ñnnù jii mɔ i ghîrɛ mɔ kaa mbɛ bo wa'à zi aà. Yí ñtsyambii a swonɔ ghu mbo mɔ, 'Mɔ yuu àbwɛnɛ nsyɛ yâ, ñtswe ñi ñghɛɛ ñlɛntɛ; mɔ bù'ù mbo mɔ tâ ò ghɛɛ nswonɔ a mbo Taà ghò mɔ kaa mɔ ka wa'à zi.' ¹⁹ Yí mò'ɔ a swonɔ yii ñgaa mɔ, 'Mɔ yuu bîkaù bî ñligɛ ñsòò bî ñighum ñtswe ñi ñghɛɛ ñlɛntɛ; mɔ jɛŋŋɛ, ghɛɛ nswonɔ ghu mbo mɔ kaa mɔ ka wa'à zi.' ²⁰ Yí mò'ɔ a swonɔ mɔ, 'Wa mɔ yò'ɔ ñgwɛ ghà, kaa mɔŋji ñzi kaa a wa'à bɛ.'

²¹ Ñgàŋfà'â wa a bî ñkɛ'ɛnɛ ñnnù tsim a mbo Masà yí, ñtɔŋ yí i lwí, a swonɔ a mbo ñgàŋfà'â wa mɔ, 'Wàŋsɛ mfè'ɛ ñghɛɛ a itu mîŋfâŋnɛ bo bî a itɛ ñndorɛ itsim a múm ñjò'ò àla'a, ñtwonɔ ñgàŋfufum ñi bîtsɛŋkɛrɛ, ñi bîfà'èñɛ, bo bî bîbwɛnkɛ.' ²² Ñgàŋfà'â wa à ghɛɛ mɔ ñbii nswonɔ mɔ, 'Taà, wa ànnù yii mɔ ò swonɔ mɔ tâ mɔ ghɛɛ ñghîrɛ aa, mɔ ghîrɛ mɔ, lâ àb-warɛ a burɛ a mbo bɛ bî ghà'atɛ.' ²³ Masà wa a ghɛɛ ñi mbii ñswonɔ a mbo ñgàŋfà'â yí wa mɔ, 'Ghɛɛ ñi ñyàa itsim bo bî a mum mîfu'u mîtsim, ñgaansɛ bɛ bii mɔ ò yɛ aa mɔ tâ bo zi, ta tâ ñdâ yà ñi luu.' ²⁴ Mɔ swonɔ tsi'í annù ñi'konɔ a mbo wò mɔ, kaa ñu wa yí tsu mɔ bî kî fòò ntwonɔ aa kaa à ka wa'à ayoo wa adigɛ adinà mɔ ywe'etɛ."

Àjàn yii mæ a tsyanæ a mbæ ñgànyægânnu Yesu aâ
(Mt. 10.37-38)

²⁵ Ñnòò bâ i le si yòhè ni a njim Yesu; a karikè yi nswon a mbo bo mæ, ²⁶ "Ñù à bæ ki yòhè nàa, i tuu taà yi, nî ñdè yi, nî ñgwé yi, ni bɔɔ bim ni bɔɔ bi maà yi bî bânghè ni bî bânghyè i tuu, i tuu ibii nû yi yumbɔɔ, i kii tuu bon kaa mbæ wa'á ñgànyægânnu ghà bâ. ²⁷ Ñù yii mæ à sɛ ati bânghè bânghè yi be'è ñka nyonè nàa laa, kaa mbæ wa'á ñgànyægânnu ghà bâ.

²⁸ Ñlon mæ ñù ñibù yii mæ a lɔɔ mbɔɔ ñdânìkàn kaa wa'á fòò ñtswe a nsye, ñtanɛ ndùu njoo jii mæ yu ka mænɛsè nda ya ghu mbɔɔ ñlògìnè aa, à nî wò le? ²⁹ À bæ tuu maa ajàn tanɛ, i bânghè fòo tumæ atsènda, tsuu ñghèè nî mbii a mænɛsè ñda ya i zi, bon bè bîtsim bii mæ bi yè nda ya aa bi ka ki wyè nii, ³⁰ i swonè ni mæ, 'Ñù ghù à kî lògìnè ñghùrè ñdâ, i tsyà mæ yi a mmænɛsè.'

³¹ Kè ñfɔ yí mɔ'ɔ à tswe ghu mæ mbæ a ka ñghèè a mmà'á ñtsò bô ñfɔ yí mɔ'ɔ, kaa wa'á a nsye tswè, ñtanɛ mæ mbæ yu lɔgè bɛ ntsù'ù ñghum mmirè ñgha'á a mfɔ yí mɔ'ɔ yii mæ à tswe nî bɛ ntsù'ù ñghum mi mbaa aa è? ³² Mbæ a yè mæ mbæ yu wa'á gha'a, bon à ka too bâ a noò yii mæ mfɔ yí mɔ'ɔ wa à búrè a sà'a agha'a aa, mæ mbæ yu tsu'unè ñtsò wa, tâ bo yu tswe nî mbɔɔ. ³³ Mè tigè ñswonè ni a mbo bù aa mæ, ñù tsù yii mæ à sɛ njòò tsim jii mæ à tswe ni ju tuu aa, kaa mbæ wa'á ñgànyægânnu ghà bâ.

Fɛngwan fii mæ kaa fi si lii aâ
(Mt. 5.13; Mk. 9.50)

³⁴ "Fɛngwan fii bɔɔ; Lâ mbæ fɛngwan fii tuu nii bú ki lii, bon bi ka tigè bú ghèrè aa mæ akè tâ fɛ bú ka nlii aa è? ³⁵ Fi bæ tuu bú ki lii bon kaa fi sɛ nî àfà'á bù ñtswe; kaa wa'á kî ñku'unè a nniñ a nsye bo bî a bɔ'ɔ ñtsà'á. Ñù yii mæ à tswe nî ñtòhè a nyu'u aa, tâ à yu'u."

Mbînjàrè yii mæ i bwè aâ
(Mt. 18.12-24)

15 À le mbæ a njwi yi mɔ'ɔ, ñgãñkwèrè bîtsakì bo bî ñgãñghèrè ñnnù jì bî zî ñtswe a mbèè Yesu a nyu'u ñnnù jii à le si swon aâ. ² BaFarisai bo bî ñgãñndè'i nɔhɛ kâ nnurækè nswonè ni mæ, "Mbâ ghù à lɔgè nî ñgãñghèrè ñnnù jì bî bo bo jî!" ³ Maa ajàn, Yesu a tigè ñnaa ñghàà nuà a mbo bo:

⁴ "Àa ghuu ñù ñibù yii mæ mbæ a tswe nî mbînjàrè jì ñkhè yí fùùrè, bɛe mæ yí mɔ'ɔ bwè, bon à ka wa'á mà'atè jya mighum mi bù'ù ñtsò mbù'ù a atu nta'a, ñghèè ñka nɔɔ ya mæ i bwè aa, nywe'e noò yii mæ à ka yè ma ya aa è? ⁵ Bɛe mæ a yè, a ñɛe nnòhɛ à abè'e yu, ñtigè ñndorìtè. ⁶ Ñtigè ñkwèe a ndùgè, ñtwonè ñka'á jì bo bî bambèè ndugè bi, ñswonè a mbo bo mæ, 'Bì'inè ka ñndorìtè ñlon mæ mæ yè mæ mbii yà ya mæ i le mbwe aâ."

⁷ Mè swòhè a mbo bù mæ a kî mbæ aa tsi'i ma mùu ajàn, ñndorè ni ghà'atè ka tswe a aburè mæ mbæ ñù yi mbi yi ñfùùrè a bɛhè ntiè yi, ntsyatè ajànè bî doritè ñlon bè mighum mi bù'ù ñtsò bù'u bii mæ ànnu yaa a tsinè kaa bo wa'á nî mbèhèkè mîntiè myaa bù ñtswe aâ.

Àbà'atè ñkabè yii mæ a le mbwe aâ

⁸ "Kè à ni ghuu mánghyè mæ à tswe nî ñbà'atè ñkabè jì jì ñghum, bɛe mæ yí mɔ'ɔ a bwè, a wa'á lām kosè nyè'e ñdâ yi, ñnanɛsè ñka nɔɔ nywe'e noò yii à ka yè aa è? ⁹ Bɛe mæ a yè, a twòhè ñkà'á jì bo bî bambèè ñdùgè bi bî zî, a swon a mbo bo mæ, 'Bì'inè ka ñndorìtè ñlon mæ mæ yè mæ ñkabè yà ya mæ i le mbwe aâ.' ¹⁰ Mè swòhè a mbo bù mæ à kî mbæ tsi'i a ñghè ñghè mæ, ñndorè ni tswe a aburè a mbo baangel bî Nwí ñlon ñù ñghèrè ñnnù jì bî yi ñfùùrè yii mæ à bɛhè ntiè yi aâ."

Mûmbânghè wa yii mæ à le mbwe aâ

¹¹ Yesu a bù ñghèè nî mbii ñswon mæ, "Ñù yi mɔ'ɔ à le ntswe ni bɔɔ mbânghè bi baà. ¹² Yi ñkègè a swon ghu mbo mæ, 'Taà, yàtè njòò jo mfa jii mæ ò tswe nî mfa a mbo mæ aa tsítsòhè.' Taà waa wa a tigè ñyatè njoo jya a titi bo. ¹³ Ñjwi jì tsu i ghè mæ kè tsyá, mu yi kègè wa a ghotè jii njoo jya mfèè, ñlɔgè ñkabè yi ñfè'e ñghèè yi a atoo asà'a agha'á, ñta ñgí'i nî ñkabè yi ya, nji nî mbi ghu. ¹⁴ Nòò yii mæ ñkabè yi ya ñtsim i le mmè aa, mîk-wenè yí ñtèè a kuu wa ala'a, a tigè ñkarè nɔɔ nî àyoo yi jè kíkàñ, ¹⁵ ñghèè ntsi'i ñù àla'a wa yi mɔ'ɔ, mbu'u mbo ghu mbo mæ tâ à lɔgè yi nî ñgàñfà'á yi. Ñù wa a lɔgè yi ntoo a mûm ñsòo yu mæ à ghèe ñka ñjè'e bîk-winyàmè bi. ¹⁶ À le si yè'ètè mæ bon yu jì ntsà'á bî kwinyàm jyá, la kaa ñù wa'á ghu mbo fâ. ¹⁷ À leè mbæ ni a njwi yi mɔ'ɔ, àtù yi a tɔh, a swon mæ, 'Ñgãñfà'á Taà tsi'i tsim i tswe nî mji a nji mi gha'á nî waa, lâ mæ tswè faà mbânghè ñkwò nî ñji ghu! ¹⁸ Mè ka bîñnè i kwèe ghèè a mbèè Taà ghà, i swon gho mbo mæ, "Taà, mæ ghèrè ñbì a nsi mi'i Nwí bo bî a mbo wò: ¹⁹ Kaa mæ sɛ ku'unè mæ mbæ ò twonè gha ni mù ghò yí mbânghè; tigè ñlɔgè gha bæ tsi'i tsò ñgàñfà'á ghò yí mɔ'ɔ." ²⁰ À le ñtigè mbîñnè ñka ñghèe a mbèè Taà yi wâ. Lâ nòò yii mæ à le mburè tsi'i a sà'a agha'a aa, Taà yi wa a yè yi, ñko mîñghèè yi, ñkhè ñghèè ñkotè yi a ntsüntiè yu, ñnɔh mighèhè mi.

²¹ Mu wa a swon ghu mbo mæ 'Taà ghà, mæ ghèrè ñbì a nsi mi'i Nwí a aburè, ñkí ñghèrè a nu wò; wa kaa mæ sɛ ku'unè mæ tâ ò ka ñtwonè nàa ni mù ghò.' ²² La taà yi wa a bânghè ñswon a mbò ñgãñfà'á jì mæ, 'Nî wænɛsè nzi nî àtsà'è yí bòh bɔɔ ya, mmà'á ghu nù; ñkí ñwè'e nî a karè ghu mbo, nî ñtam ghu mîkòrè; ²³ Zí nî ni kau wa mæ bi nanɛsè ñjè'e a fan mfan aa, ñwa, tâ bì'inè jì, ñka ñndorìtè; ²⁴ ñlon mæ mù ghà ghù à le ñkwò, à bú ntswe fu ntiè; à le mbwe, bi bù mæ ñyè yi fu.' Bo le ntsu'u ñtigè ñji ñndorè.

²⁵ “À le mbə maa noò aa, mu yì ndii wa a tswé a afɔ; noò yii mə le ɲkwɛɛ ɲka nywe'e a mbɛɛ ñdùgè bo aa, nyu'u ajàŋ mə bi yəə nɛ ñkòò m̄bu'u nɛ ñgɔɔ.

²⁶ “A tɔwɔŋə ñgàŋàfà'á wa yì mɔ'c mbetə yi mə, a fɛ'è ànnũ akə le. ²⁷ A swɔŋ mə, ‘Mu maà ghò wa à ghìrə ɲkwɛɛ, taà ghò a tigè ɲwa a kaù wa mə bi le nnaŋsə nje'e a faŋ aà, ñloŋ mə à le mbù ɲkwɛɛ ɲkuu sigìnə aà.’

²⁸ “Mu yì ndii wa à le nɔwɛsə nɔŋ, ntuu ɲkuu a ndùgə bo. Taà yì wa a fɛ'è ñghɛɛ ntsi'i yi ɲka nɔlɛtə mə tã à kuu. ²⁹ A kwi'i a mbo Taà yì mə, ‘Yə, mə nwùgè mē nù ya mfa'a a mbo wò nɛ ñdùu ñlòò jì ghà'atə, kaa mə leɛ ɲwa'á atu a mbo wò tɛ; lâ kaa ò leɛ ɲwa'á tsi'i m̄u mbi yi ɲkə'ətə a mbo mə fa mə ta mə wa ta bi'i bɛ ñkà'á jya kurə ɲka ndoritə. ³⁰ Lâ m̄u ghò ghù, mə à le nɔgə njoò jo ɲghɛɛ bo bɛ ñkwàrə tã ɲgi'i ghu aa, à tɛ mə ti kwɛɛ aa, ò wã kaù wa mə bi le nje'e a faŋ faŋ aà!’ ³¹ Taà yì wa a swɔŋ ghu mbo mə, ‘M̄u ghà, ò tswɛ aa tsi'i bi'ò binòò bɛtsimə, ɲjoò jyâ tsim i kɛ m̄bê jò. ³² A ghìrə mbɔŋ mə tã bɛ jì ɲka ndoritə, ñloŋ mə mumaà ghò ghù à le ɲkwò, à bu ntswe nɛ; à le mbwɛ bi b̄u ñyɛ yi.’

Ñgàŋlɛntə ɲjoo yì ntsyèsè

16 Yesu à ghɛɛ nɛ m̄bii ñswɔŋ a mbò ɲgǎŋyɛgənnũ jì mə, “Ñgàŋkabə yi mɔ'c à le ntswe ghu, yii mə à le ntswe nɛ ñgàŋàfà'á a lɛntə nɛ ɲjoò jì. Bi zì ɲkɛ'enə a mbo ɲgàŋkabə wa mə kaa ɲgàŋàfà'á wa kaa à le si wa'á nɛ njoò jì jya sigìnə lɛntə, ɲkɛ nta nɛ ɲgi'i nɛ ɲkabə yi. ² A tɔwɔŋə ñgàŋlɛntə ɲjoò yì wa mbetə yi mə, ‘Yuà ànnũ mə mə yù'u nloŋ ɲgaà yò aa à nɛ àkə aa ɛ? Zì nɛ àŋwà'ànə ñdi'i ajàŋ mə o ləə njoò jya, nniŋtə ghu aa tã mə yə. Kaa ò ka wa'á nɛ m̄bii ghɛɛ a nɔlɛtə ɲjoò jã.’

³ Ñgàŋlɛntə ɲjoo wa a swɔŋ a atu yu mə, ‘Mè ka ghìrə aa mə akə mə Taà ghà a lɔ ɲkwɛrə àtù àfà'á yù a mbo mə aa ɛ? Kaa mə sɛ nɛ m̄tɛ tswé a ntoŋ idigè; àtù ya a kɛ ñdirə mə mbə mə ghɛɛ ɲka nɔwɛ nɛ ɲjoò. ⁴ Mè zì ànnũ yii mə mə ka ghìrə, mə tã bə ka ɲkwɛrə gha a m̄la'a bo ajàŋ mə mbə bi fi'i gha a afà'á.’

⁵ Maa ajàŋ, a tɔwɔŋ ɲgàŋm̄karə mi taà yì wa yì mɔ'c yì mɔ'c. Mbətə a mbo yì ntsyàmbii mə, ‘O tswa Taà ghà aa nɛ àkə aa ɛ?’ ⁶ A kwi'i mə ‘Nɛ ñkà'á m̄wurə ɲkhɛ yì fùùrə.’ A swɔŋ ghu mbo mə, ‘Àà àŋwà'ànə yò a yuà, wàŋsə nzi ntswe a nzyɛ, ɲkwɛnsə mbàŋnə ɲwà'ànə mə o tswa nii laa nɛ ñkà'á m̄wurə m̄ghum mi ntaà.’ ⁷ Ntigə ɲghɛɛ nɛ m̄bii mbetə a mbo àyòŋtə mə, ‘O tswa Taà aa nɛ àkə aa ɛ?’ A kwi'i mə ‘Nɛ ñkà'á ansaŋ ɲkhɛ yì fùùrə.’ A swɔŋ ghu mbo mə, ‘Àà àŋwà'ànə yò a yuà, bàŋnə ntigə ɲwà'ànə ghu mə o tswa nii aa nɛ ñkà'á ansaŋ m̄ghum mi nifwà.’

⁸ Tãfà'á yì wa à le mbeentə ɲgàŋàfà'á yì yì m̄bi mà ghù nloŋ m̄tsyɛ m̄ii mə à le ntswe nɛ mu aà. Nɛ yə mə bə bi mbi b̄u bi tswɛ nɛ m̄tsyɛ a ɲghìrə jyaa innũ ntsyətə bɔɔ bi Nwí bii mə bi tswɛ a m̄m ɲkà'á aà.”

⁹ Yesu a ghɛɛ nɛ m̄bii ñswɔŋ a mbo bo mə, “Nɛ ka ɲghìrə ñkà'á juu nɛ ɲjoo mbi jù ta a yi m̄bi'i a mbɛɛ bù bi kwɛrə ghuu a m̄la'a m̄ii mi lwi'i nɛŋkoŋ aà.

¹⁰ “Nù yii mə à fà'a nɛ ñtɛ yi tsim nɛ ɲjoo jii mə kə'ətə aa, à zì àjàŋ yii mə mbə yu kɛ ñlɛntə njoò jii mə i gha'atə aa nɛ ñtɛ yi tsimə; ɲù yii mə a jì ɲkòbè nɛ ñnnũ jì kə'ətə à ka kɛ jì ɲkòbè mə mbə bi ma'atə mə tã à lɛntə njoò jì wè. ¹¹ Mbə a bə mə kaa nɛ si njoò mbi jù nɛ ñtɛ ghuu tsim lɛntə boŋ mbə bi tigè m̄ma'atə mə tã nɛ ka nɛntə njoò annũ nɛkoŋ jii mə à nɛ njoò aburə aa mə akə aa ɛ? ¹² Mbə nɛ tuu njoò ɲù dàŋ nɛ ñtɛ ghuu tsim kɛ lɛntə, boŋ ɲù yii mə à ka fa ghuu nɛ ɲjoo jii mə à nɛ juu aa à nɛ wò aa ɛ?

¹³ “Kaa mbə ɲgàŋàfà'á à wa'á a mbo b̄tə bi afà'á bi baa ka mfa'a; ñloŋ mə à ka bàà yì mɔ'c i bàŋnə kòŋ yì mɔ'c; kə a kã m̄fa'a a mbo yì mɔ'c nɛ ñtɛ yi tsim, m̄baŋnə ntsa'a nɛ yì mɔ'c. Kaa mbə ò wa'á a mbo Nwi bo bɛ a mbò ɲkabə ka mfa'a.”

Mìghàà mi Yesu m̄i m̄c'c

¹⁴ BaFarisai, bii mə bi le ɲkɔŋ ɲkabə si'i si'i aa, bi yù'ù m̄ə ma yuù ànnũ mə Yesu à le nswɔŋ aa, ɲwye waa.

¹⁵ La Yesu a swɔŋ a mbo bo mə, “À nɛ bù bii mə nɛ lɔ ndɛ'i mə ànnũ yuu a tsinə a nsi mi'i bə aà, lâ Nwìŋgòŋ à zì m̄ntɛ muu; ñloŋ mə ànnũ yii mə bàm̄sòŋ bi m̄dòntə nɛ mə à nɛ ànnũ yì wè kə ɲkɛ mbə ayoo atɛndùu aa, à bàŋnə mbə ayoo yii mə Nwi bàà aà.

¹⁶ “B̄tɛnòŋsə bi Moses bo bɛ ñnnũ jii mə ɲgǎŋntoo Nwi i le ɲwà'ànə aa, i le si sa'a bə ɲkɔ'c nywe'e aa a noò jɔŋ; ñlɔgìnə maa noò, ànnũ yii mə bi tigè nswɔŋ aa à nɛ ñtoo yì ñsigìnə ya nloŋə annũ nifɔ Nwi yii mə bi làansə aà. Bə b̄tsim bi gaansə nɛ m̄tɛ myaa a ɲkuu ghu nɛ àdà'á. ¹⁷ Lâ a yaŋsə a mbo aburə bò ñsyɛ a ntsyà, ntsyətə mə mbə bi bwesə tsi'i munsirə ànnũ a mum nòŋsə.”

¹⁸ “Mbə ɲumbàŋnə a fi'i ɲgwé yì a nda yu mbu nyc'c yì dàŋ boŋ à ghìrə aa annũ m̄aghàbè; ɲumbàŋnə yii mə à yò'c m̄aŋgyé yii mə ndoò yì à fùrə aa, a kɛ ɲghìrə aa annũ m̄aghàbè.

Ànnũ ñloŋ ɲgàŋkabə bo Lazarus

¹⁹ “Ñgàŋkabə yi mɔ'c à le ntswe ghu yii mə à le si we'e nɛ ñtsə'ə atɛndùu jii mə i le mbɔŋ mbɔŋ aa, ɲkɛ nnaŋsə nji nɛ tsi'i sigìnə a nji'c tsimə. ²⁰ Ñgàŋàfumə yì mɔ'c yii mə ñkùm yi i le mbə Lazarus, ñlà'á i luu ghu nu aa, à le si nòŋə ghu ntsübù'ù, ²¹ ñyə'ətə mə mbə yu kã ñsyɛ nɛ ɲkùgè miji jii mə i le si lò a atu atetə ɲgàŋkabə wa ɲwòkə aa nji; m̄bu ɲghɛɛ ghu, mbu i le si zì ñlwa nɛ ñlà'á jì jyà. ²² Ñgàŋàfum wa à le ɲkwò baangel bi lɔgè yi ɲghɛɛ nɛ ghu a mbɛɛ Abraham. Ñgàŋkabə wa à le ɲkɛ ɲkwò bi twinə yi; ²³ a sigə ɲghɛɛ a ala'a b̄ku bi bə ñtigə nyə nɛ ɲgi'i ghu. À tswè m̄ə ghu aa, ɲŋɛntə mi'i mi nyə Abraham a sà'a agha'a, Lazarus a tswé ghu

mbèè. ²⁴ À yè mē, ñtwoŋ tsi'i nētī mē, 'Taà ghà Abraham, ko miññhè ghà ñtoo a Lazarus tã à tsutè mûswêbô yi a mûm ñki ñzi ntsûtè alèè ya ghu; ñloŋ mē mē burè ntswe tsi'i a mûm ñgi'i yi ñwè fàa mum mɔ'ɔ.'

²⁵ "Lâ Abraham a kwi'i ghu mbo mē, 'Mû ghà, ò wà'atè mē a mûm ñtswētī yò ò le ntswe nē ñjoo jì sigìñhè, Lazarus a bāñhè ñyè nē ñgi'i; lâ tsitsòŋ à tswe a mûm ñbòŋ, ñfwetè falà, ò bāñhè ñkurè nē ñgi'i. ²⁶ Lâ m̄bu ñghèè ghu, ma mû'ù àtaa a tswe a titī bì'i nì wò, ñkiñhè nì mē tã ñù tsuu faà lö dàñsè zì a mbèè wò; tã ñù tsuu fyaa ñjii i lö kii dàñhè zì faà.' ²⁷ Ñgàñkabè wa a swonj mē, 'Taà ghà, mbè a bē la boŋ mē bù'ù m̄bo a mbo wò mē ta ò too yi a mbo bɔɔ bi maà, ²⁸ ñloŋ mē mē tswe nē bɔɔ bi maà bi ntaà, mē mbè a ghèè ñwa'asè waa, mbè'ì bi yì ñki zì ñkuu fàa adigè ñgi'i mē mē tswe ghu aà.' ²⁹ La Abraham a kwi'i ghu mbo mē, 'Bo tswe nē àñwà'ànè Moses bo bì jì ñgàñntoo Nwí, a bɔŋ mē tã bo ka nyu'u annù yii mē i swonj aà.' ³⁰ Ñgàñkabè wa a ghèè nì m̄bii ñswonj mē, 'Ñgàñ, Taà Abraham; ñù à bē lö fàa ala'a bìku bi bē ghèè a mbo bo boŋ bo ka bəñkə m̄ñtī myaa.' ³¹ A kwi'i ghu mbo mē, 'M̄bè bo tuu annù yii mē Moses bo bì ñgàñntoo Nwí jya swonj aa ki yu'u, boŋ kaa mbè bi wa'á kè m̄bii, mē mbè ñù à tē'è nlo bē a ala'a bìku bi bē ñzi ñghàà a mbo bo.'"

Ñù yii mē à ghìrè ibi aà
(Mt. 18.6-7,21-22; Mk. 9.42)

17 Yesu a bu nswonj a mbo ñgàñyègènnù jì mē, "Ìnnù jii mē i kwà'ànè bē mē bì ka ñghìrè ibi aa i tswe nē ñzì, lâ ñgi'i yi ñwè a a nu ñù yii mē i tsyà ghu ñjīm ñzi aà! ² A bɔŋ aa mē boŋ bi kwèrè ñg'ò'ò àbaa ghu ntɔŋ, mma'a yi a ñki miyaa, ntsyatè ajàñ yii mē mbè bi ma'atè a ghìrè, ñù yì ñkègè ghu yi mò'ɔ a ghìrè ñbì. ³ Maa ajàñ, nē ka ntsyèsè ghuu.

"M̄bè mumaà ghò a fansè annù a mbo wò, ò wenè yi, a bəñkə nti'yi, ò li'ìnè ñbì yi. ⁴ M̄bè a fansè annù a mbo wò ñgaa jì sàmbaa a njwi yi ñfwùrè, ñki ñka nzi tsi'i ñgaa tsim ñswonj nì mē, 'Mè jəñhè, mē ka kwensè, li'ìnè ifansènnù jyá,' boŋ ò tswe nē ñli'ìnè ñfansènnù jì."

Ànnù abiintī

⁵ Ñgàñntoo Mmà'ambi jya i le swonj ghu mbo mē, "Ghìrè mē tã àbiintī yì'i a ku'usè ñgha'atè!" ⁶ M̄mà'ambi a swonj a mbo bo mē, "Nè le mbaa ntswe nē àbiintī tã à gha'atè mbè tsi'i tsò àbùrè m̄ghum, bəè boŋ mbè nē swonj a mbo àtì ajàñ yù mē, 'Dunè nlo ntigè ñghèè ntəè a mûm ñki miyaa! A yu'unè ghuu.

Ànnù yii ñgàñfà'á à tswe nē ñka ñghìrè aà

⁷ "M̄bè ñù ñbù yì mò'ɔ a tswe nē ñgàñfà'á yì yii mē a ligè nsoò yì, kè ñtsee nē m̄bì jì, m̄bè a lo a afñ ñkwèè,

boŋ à ka swonj ghu mbo aa mē tã à wəñsə nzi ñji aa è? ⁸ Ò ka wa'á bəñhè ñswonj aa bē mē, 'Wəñsə nlaa miññ ma m̄ ñkwèfò, ñwè'è atsè'ə afà'á ñzi ntsyàsè miji mya ta mē jì ñki nno mbɔŋ tã ò ghèè ñji mod miji ñki nno aa è?' ⁹ Ò ka tē'è baa fa tsi'i miyà ghu mbo ñloŋ mē à ghìrè nyu'unè gho, ñghìrè annù ya mē ò ghìrè nswonj aa è? ¹⁰ A kì mbè aa tsi'i ma m̄uu ajàñ a mbo bù; nē yì ñghìrè ñnnù tsim jii mē bi swonj mē tã nē ghìrè aa, nē swonjè bē mē, 'Bì'i bē aa tsi'i ñgàñfà'á; bì'i ghìrè aa tsi'i ànnù yii mē bì'i tē'è ntswe nē m̄fà'a aà.' "

Àjàñ yii mē Yesu à le ñghùrè ñgàñkikwen jì ñghum aà

¹¹ Nòò yii mē Yesu à le si kɔ'ɔ ñghèè nì a Yerusalem aa, à le ntsyá a titī Samaria bo Galilea. ¹² À le ñghèè ñka ñkuu a mum àla'a yì mò'ɔ ñgàñkikwen jì ñghum i zì ñtsi'i yi, ñtəè a sà'a agha'a, ¹³ ñtɔŋnə nswonj mē, "Yesu, Masa, ko miññhè yì'i!"

¹⁴ Nòò yii mē à le nyè waa laa nswonj a mbo bo mē, "Nè ghèè ndi'yi m̄bè m̄ nù muu a mbò ñgàñmà'a Nwí." Bo kà mē aa ñghèè aa m̄bè m̄ nù myaa m̄ laà.

¹⁵ Ñù yì mò'ɔ a titī bo, à tē mē yè mē nù yì ñ laa aa, m̄bu ñkarè m̄bii, ntɔŋnə ñgha'asè nē Nwí. ¹⁶ Ñsigè ñwo a m̄kòrè Yesu, mfa m̄bì'ikè ghu mbò. Ñù ma ghù à le mbè ñù baSamaria. ¹⁷ Yesu à yè mē laà aa mbetè mē, "Tigè mē ghìrè ñghùrè aa bē bi ñghum aa è? Bè bi bù'ù bi fè aa è? ¹⁸ A ghìrè àkè mē tã à tigè m̄bii tsi'i ñù atoo ghù a mfa m̄bì'ikè a mbo Nwí aa è?"

¹⁹ Yesu à le ntigè m̄bu nswonj a mbo ñù àtoo wa mē, "Bè'ìnə ñka ñghèè ghò; wa àbiintī yo a ghìrè mē ò tì." "

Nòò yii mē ànnù ñifñ Nwí a ka yì zì ghu aà
(Mt. 24.23-28,37-41)

²⁰ BaFarisai bì mò'ɔ le mbetè noò yii mē ànnù ñifñ Nwí a ka yì zì ghu aa a mbo Yesu, a kwi'i a mbo bo mē, "Kaa annù ñifñ Nwí a ka yì wa'á kà ñzi aa nē ñlènsè jii mē bi yè nì mi'i. ²¹ Kaa ñù tsù à ka yì wa'á kà ñswonj nì mē, 'Yè, à yuà! kè, 'Yè nē, à yii!' ñloŋ mē ànnù ñifñ Nwí a tswe a titī bù." †

²² Yesu a bù ñswonj a mbo ñgàñyègènnù jì mē, "Nòò yì mò'ɔ a zì mē nē ka yì kè yè'ətə a nyè Ñjwi Mu Ñù ya yì mò'ɔ kaa wa'á yè. ²³ Bè ka yì tswe ghu mē bi ka yì tigè swonj a mbo bù mē, 'Yè fii! kè 'Yè faà! Lâ nē tsuu waa yòŋhè mē nē ghèè a nyè. ²⁴ Ñloŋ mē tsò ajàñ yii mē mbəñ ñwà'ákè ñke'etè nē m̄bèè àbùrè ñghèè m̄fè'è nē m̄bèè yì mò'ɔ aa, à nē àjàñ yii mē Mù Ñù à ka yì bē wa Ñjwi yu aà. ²⁵ Lâ à tswe nē m̄fòò yè ñgi'i yi ñghà'atè, ta ñwàà nì bē buà kè ntuu yi. ²⁶ Tsò ajàñ yii mē a le mbè a noò Noah, a nē àjàñ yii mē a ka yì kè bē a noò Mu Ñù aà. ²⁷ Bè le si jì, ñno, ñyɔ'kə, m̄fakè nē bɔɔ byaa a nda ñyɔ'kə, ñghèè nywe'e wa njwi mē Noah à le ñkuu wa mûm àbanj, mbəñ yì ñtī ya i tigè ñzi mbwesè waa bit-

† kè "a mum bù"

sì m'è aà. ²⁸ A le ñki mbə aa tsi'i maa ajàŋ wa noò Lot, bo le si ji, ñno, ñyuu, ñmfee, mbe ni mxi, ñghurə ni mxi la'a. ²⁹ Lā ñjwi ya mə Lot à le mf'è'è a ala'a Sodom aa, m'w' bo sulfur le nlo a aburə nsigə ñghw'c waa bitsim'è. ³⁰ À ñf' àjàŋ mə a ka y' bə wa njwi mə Mu Nù à ka y' f'è'è yentə aà.

³¹ "A yi mbə maa njwi, tã nù yii mə à tswe a atu nda, ñjoò ji i tswè a mûm ñda aa, tã tsuu lõ bũ sigə a nloğè; tã nù yii mə à tswe a mûm ñsòò aa, tã à tsuu a ndùgə bũ bxi. ³² Nxi wa'atə annù ya mə a le ñghirə ñgwe Lot laa. ³³ Nù yii mə a lõ nyweensə ñtswèntxi yi aa, à ka bwesə; nù yii mə a bwesə ntswèntxi yi aa, à ka bəŋnə tswe ni yu. ³⁴ Mè swòŋə a mbo bù mə, à ka y' bə ñf-tugə maa le tã bə bi baa kəŋə a ikuu y' fùùrə, tã bxi zi nloğè y' ñfùùrə, ñma'atə y' m'w'c. ³⁵ Bəŋgyè bi baa ka y' tswe ki gh'w'c abaa, tã bxi zi nloğè y' ñfùùrə ñma'atə y' m'w'c. [³⁶ Mbəŋnə ji baa i ka y' tswe a mûm ñsòò tã bxi zi nloğè y' m'w'c, mmà'atə y' m'w'c.] †

³⁷ ñgəŋyagəŋnù Yesu jya i betə yi mə, "Ma juù ñnnù i ka y' f'è'è aa fə, Mmà'amb'?" Yesu a kwi'i mə, "Àd'igè yii mə àku nù a kəŋ ghu aa, bxi maghoo ghotə ghu."

Nìghàà ní nǎnaa nlonjə ñkwi'i mǎŋgyè bo Mf' kwrè

18 Yesu a naa nìghàà a mbo ñgəŋyagəŋnù ji a nd'xi mə bo tswe nxi ñka ntsà'atə Nwí ñg'ŋ bxi nòò bit-sim ti kaà. ² Nnaa nswonjə a mbo bo mə, "Mf' kwrè y' m'w'c a ala'a àtoò y' m'w'c, kaa à le ñwa' à nii Nwí b'w'c, kaa ñki'xi nii ikum a nu nù kxi ntwonjə. ³ ñkwi'i mǎŋgyè y' m'w'c à le ñki ntswe maa ala'a, ñzi ghu mbo ny'è'è ñswonjə ni mə, 'Kwèrə atù ya a mbo ñgəŋkibàà jyā.' ⁴ Kaa ñf' kwrè wa a wa' à yu'utə. Atxi noò y' m'w'c a tsi' à mē, mǎŋgyè wa a kxi ñzi tsi' i zi, a swonjə mə, 'Ka mə kaa mə si naa Nwí b'w'c kaa kxi'xi ñxi ikum a nu nù twonjə aa, ⁵ mə ka kwetə mǎŋgyè ghù ñlonjə mə a fa ñgi' i a mbo mə aà, mə bə tsuu kwetə bonjə à ka ki di' i nàà tã mə wa' à kwəŋə.' "

⁶ Mmà'ambi a swonjə mə, "Nxi yu' u ànnù yii mə ñf' kwrè txi b'w'c Nwí ma ghù à swòŋə aa è? ⁷ Mbə Nwí a tigè ña' à bə bi bii mə bi y'è'è a mbo yu nitugə ñxi àsi' inə kwetə aa mə akə aa è? Mbə a swonjə nù y' a ñkwetə bo aa mə akə è? ⁸ Mè swòŋə a mbo bù mə à ka wəŋsə kwetə waa. Lā, nòò yii Mu Nù à ka y' zi aa, à ka y' yə abiintxi fàa nsyè aa è?"

Nìghàà ní nǎnaa nlonjə ñu baFarisai bo ñgəŋkwèrə tax

⁹ Yesu a naa nìghàà ní nǎnaa a mbo bə bii mə bi kwèè ñf' ñtxi waa, nswonjə ni mə à ni bo bii mə bo bonjə ntsyà b' m'w'c aa, nswonjə mə, ¹⁰ "Bə b' m'w'c bi baa bi le ñghèè a ndāmà'anwi a ntsà'atə Nwí ghu, y' m'w'c a bə nù baFarisai, y' m'w'c a bə ñgəŋkwèrə tax.

¹¹ Bi ghèè mē, nù baFarisai wa, a naŋsə nloç adigə y' ntəə ghu, ntsa'atə Nwí ñswonjə mə, 'Nwí, mə fā m'bi'ikə

† Kaa àtxi ma y' a sxi a mûm ñgwà' ànə j' m'w'c tswè.

a mbo wò mə kaa mə sxi gha tsi' i tsò bə b' m'w'c bi bə, bii mə bo twèè ñf' ñjoo bə ñkwèrə, mbə ñgəŋntswèè ñbaŋnənnù, ñki mbə ñgəŋjirə aà, kè tsi' i tsò ñgəŋkwèrə tax wi mə à təə filli aà. ¹² Mə si' isə ibiinu gha txi jxi a njwi ji baa a atù ñgyà. Niyatə ñf' ñjoò ja txi ji niğhum, ñfa ñf' y' fùùrə a mbo Nwí.'

¹³ ñgəŋkwèrə tax wa a burə ñghentə y' àgha'a a sa' à, a təə ghu, kaa nte'è wa' à mi' i mi a ndəŋ ñgentə, ñkəŋsə abò y' a ntsù mib'è yu, ñswonjə mə, 'Nwíŋg'ŋ, ko m'xiŋnə ghà ñgəŋghirə innù j' bxi.' ¹⁴ Mè swòŋ a mbo bù mə, Nwí à le mbəŋnə ñloçə aa ma ghuu nù ni nù yii m'xiñnù mi tsi' nə aa ntsyatə y' m'bi' wā. Nlonjə mə nù yii mə a ñyè ibiinu y' a ndəŋ aa, bi sigisə y' a nsyè. Nù yii a bəŋnə sigisə ibiinu y' a nsyè aa, bi ñgentə nii a ndəŋə."

Àjàŋ mə Yesu à le niŋ mb'w'c nu b'ŋkhə aà

¹⁵ Bə bi m'w'c le nzi ni b'ŋkhə mə tã à kəŋsə mbò mi a atu bo, lā ñgəŋyagəŋnù ji i yə ñwenə waa. ¹⁶ Lā Yesu a bəŋnə twonjə waa mə tã bxi zi ni b'w'c bya a mbo yu, ñswonjə mə, "Nxi ma'atə b'w'c bya tã bxi zi a mbo mə, ñtsuu waa ki kxi'è bə; ñlonjə mə annù ñf' Nwí a tswe aa a mbo bə tsò bo. ¹⁷ Mè swòŋə a mbo bù tsi' i annù ñkəŋ mə, nù yii mə à si annù ñf' Nwí tsi' i tsò m'ŋkə kwèrə aa, kaa à ka y' wa' à ghu kuù."

Ànnù m'ŋgwà' à ñgəŋkabè

(Mt. 19.13-15; Mk. 10.13-16)

¹⁸ Ntsyàsə baYuda y' m'w'c a betə Yesu mə, "Nxi'innù y' siginè, mbə mə ghirə mə akə y' ñxi ñlonjə yii i lwi' i ñxiŋkəŋ aa è?"

¹⁹ Yesu a betə ghu mbo mə, "Ò twonjə gha ni nù y' siginè aa a ya aa è? Kaa nù y' siginè à sxi ghu tswè, ñtsyatə Nwí yuyu. ²⁰ Ò z' i ñdi' i Nwí jyā, mə, 'Tsee annù m'ghàbè ki ghirə. Tsee y'èrè. Tsee nù zwitə. Tsee abəŋnənnù tswèè. Ka nyu'unə taà ghò bo ñdè ghò. †† "

²¹ A swonjə a mbo Yesu mə, "Mè lèə mə nd'xi' m' j' tsi' i tsim, ñlòg'ina a noò yii mə le mburə m'ŋkhə aà."

²² Yesu à y' u' mē maa ajàŋ aa, ntigə nswonjə ghu mbo mə, "Ànnù y' fùùrə a bonjə a mbo wò. Fèè ñjoò tsim jii ò tswe ni ju aa, nyatə ñkabə ya a mbo ñgəŋf'um, bonjə ò ka tigə tswe ñf' àf' u' a aburə. Nxi ñka nyòŋə nàà."

²³ À y' u' mē laa, nù y' naŋsə m'bi' i nlonjə mə à le naŋsə mbə ñgəŋkabè y' ñwè aà.

²⁴ Yesu a lii y' nswonjə mə, "A tsiyanə a mbo ñgəŋkabè a ñkuu a mûm ànnù ñf' Nwí. ²⁵ A fwaatə a mbo kamel a ntsurə a ni'li' i ni nsa'a, ntsyatə a mbo ñgəŋkabè a ñkuu a mum ànnù ñf' Nwí."

²⁶ Bə bii bi le nyu' u ma y' u' ànnù aa, bi le ntigə mbetə ni mə, "Nù yii mbə a yweenə aa a tigè mbə wo aa è?"

²⁷ A swonjə a mbo bo mə, "Ànnù yii mə a tsiyanə a mbo bə aa, kaa a sxi a mbo Nwí tsiyanə."

†† 18.20: Exod. 20.12-16; Deut. 5.16-20

²⁸ Peta a swonj mæ, "Tigə ò yə mə bi'i ma'atə ñdùgê jii'ntigə nyoŋə nòo?"

²⁹ A kwi'i a mbo bo mæ, "Mè swōŋ a mbo bù tsi'ĩ annù n̄kōŋ mæ, ñù ñtsim yii mæ à mà'atə ndā yì, n̄ ñgwe' yì, ni bɔɔ bi maà bi, ni taà yì, n̄ ñdè yì, ni bɔɔ bi, nlonj annù n̄fɔ Nwí aa, ³⁰ à ka yí bũ kwerə njoo mà jù tã ì kɔ'ɔ ntsya ndùu yii mæ à mà'atə aa, ì kii bũ tswe n̄ ñtswēnt̄t̄t̄ yii ì lwi'i n̄kōŋ aa a noò ñj̄mè."

Àjàŋ mæ Yesu à lɛ mbù ñghaa ñgaa jii ì ywe'e jii tarə nlonj annù n̄wō yì aà
(Mt. 20.17-19; Mk. 10.32-34)

³¹ Yesu à lɛ nswùŋtə ñgäyägənnù jii jya n̄ghum ñtsò baa, bo bo ghēntə a swonj a mbo bo mæ, "Yê n̄, àjàŋə mæ bi'inè kɔ'ɔ ñghɛɛ a Yerusalem laà aa, ñgɔŋ ñnnù tsim jii mæ ñgãŋntoo Nwí ì lɛ ñgwa'ànə ñlonjə Mu Njù aa ì ka fè'ɛ bòontə. ³² Ñlonj mæ bi ka tswa yì ì fa a mbo b̄t̄zi Nwí tã b̄i tigə ñgye n̄i, ñn̄iŋə n̄ ñd̄rə atu ghu atu, ntutə ni m̄t̄weyɛ ghu n̄i. ³³ Bi ka ghòò yì, ì zwitə yì, lã a t̄i bə n̄ ñjwi jii tarə a bù m̄b̄iŋə a n̄wō."

³⁴ Kaa ñgãŋyägənnù jii lɛ ñwa'ă annù ya yì tsu yii mæ à lɛ nswonj aa yu'ù. Bi lɛ n̄l'òsə ñji'ì m̄ghàà ma m̄i a mbo bo. Kaa bo wa'à waa annù yii mæ à lɛ si ghàà aa burə ñzi zì.

Àjàŋ mæ Yesu à lɛ ñghurə m̄f̄'əñə yii mæ à lɛ si lɔɔ njodə aà
(Mt. 20.29-34; Mk. 10.46-52)

³⁵ Yesu à lɛ nzi ñka ñku'u a Yeriko, m̄f̄'əñə yì m̄'ɔ a tswè a mbèè m̄n̄ji, ñlɔɔ n̄ ñjod. ³⁶ À yù'ù m̄ àkùrə b̄ə a kã ñju'u ñtsyà aa, a betə mæ, "Àa gh̄rə akə aa ɛ?"

³⁷ Bi swonj ghu mbo mæ, "Yesu mu Nazareth a tsyă."

³⁸ A tɔŋnə nswonj mæ, "Yesu, mu David, ko m̄l̄ŋnə ghà!"

³⁹ Bè b̄i mæ bi lɛ ntəntə ghu mb̄i aa, bi wenə yì nswonj mæ tã à kutə ntsù yì. Lã a ku'ùsə ñghɛɛ bə n̄ ñmb̄i ñtɔŋnə nswonj mæ, "Mu David, ko m̄l̄ŋnə ghà!"

⁴⁰ Yesu a tigə ñtə nswonj mæ tã b̄i zì n̄ ñf̄'əñə wã. Bi zì ni ghu, Yesu a betə yì mæ, ⁴¹ "O l̄ò mæ m̄ gh̄rə aa àkə a mbo wò aa ɛ?"

A kwi'i mæ, "M̄mà'amb̄i, mæ l̄ò mb̄i ñka nyə idigə."

⁴² Yesu a swonj ghu mbo mæ, "Ka nyə idigə! Wã àb̄iint̄t̄t̄ yò a gh̄rə m̄ ò t̄i."

⁴³ A k̄ ñlɔŋiŋə ñka nyə idigə, ñtigə nyoŋə n̄i, ñgha'asə n̄ Nwí. Bè b̄itsim b̄i bi lɛ nyə yì aa bi gha'asə Nwí.

Yesu bo Zacchaeus

19 Yesu à lɛ ñkuu ñka ntsya a m̄m̄ àla'a Yeriko, ² ñd̄i ñgãŋkwerə b̄itaksi yì m̄'ɔ à lɛ ntswe ghu, ñk̄m̄ yì a bə Zacchaeus, a b̄ ñgãŋkabə. ³ À lɛ ñka n̄lɔɔ a nyə ñù yii mæ Yesu à ni ghu aà, la kaa wa'à yê, ñlonj mæ à lɛ mbə ñù yì ñghù'ù ñghu'u, ñtswe a t̄it̄i nnòò b̄ə

ì k̄iŋə n̄i aà. ⁴ À lɛ ntsyà ñtigə ñkhə ñghèè n̄ ñmb̄i, ñghɛɛ ñkɔ'ɔ a atu ati sycamore tã yə Yesu ñlonj mæ à lɛ ntswe n̄ tsyă aa maa mbèè àdigə. ⁵ Yesu à zì m̄ ñywe'e maa adigə, ñlentə ñdəŋ nswonj a mbo Zacchaeus mæ, "Zacchaeus, wãŋsə nsigə a n̄syè ñlonj mæ m̄ ka lɛ a nda wò s̄i."

⁶ Zacchaeus a tigə nlo wa atu ati wãŋsə sigə, ñkwerə Yesu ni ñdorə. ⁷ Bè bya b̄itsim bi yè m̄, ñlɔŋiŋə ñka nwurəkə mæ, "À ghèɛ ñkuu a nda ñù ñgh̄rə ñnnù jii b̄i a ghantə yu!"

⁸ Zacchaeus à lɛ ñtigə mb̄iŋə ntə a ndəŋ nswonj a mbò M̄mà'ambi mæ, "Yə mb̄i M̄mà'ambi, m̄ ka yàtə ñjod ja ì fa at̄i yì f̄ùrə a mbò ñgãŋf̄um; b̄ɛɛ a bə mæ m̄ lɛ ñjitə ñkòbè a nu ñù tsù ñkwerə ayod yì boŋ m̄ ka b̄ensə fu ñgaa jii ñkwà." ⁹ Yesu a tigə ñswonj ghu mbo mæ, "Bè bi nda buà bi ywèenə m̄ ñlonj mæ ñù gh̄ à k̄i mbə mu Abraham. ¹⁰ Ñlonj mæ Mu Njù à lɛ nzi aa a n̄l̄ò b̄è b̄i mæ bi lɛ mbwe aa ì yweensə waa."

Ñighàà n̄ nàà nlonj m̄f̄i wa mæ b̄è bi lɛ ntuu yì aà
(Mt. 25.14-30)

¹¹ Àjàŋ mæ b̄è bya bi lɛ si yu'utə ñnnù ma juà aa, a tigə ñnaa ñighàà n̄ ñnaa a mbo bo, ñlonj mæ à lɛ t̄i bə aa boŋ à ghèè m̄ ñtigə ñkuu a Yerusalem, b̄è k̄i ñm̄wɔntə ni mæ ñnnù n̄f̄i Nwí ya a ka burə zì tsi'ì maa noò.

¹² À lɛ nswonj mæ, "M̄únt'ɔ yì m̄'ɔ à lɛ ntswe n̄ ñghèɛ a ala'a yì m̄'ɔ tã b̄i y'ɔ yì n̄ ñf̄i tã à b̄ɔŋ mb̄i b̄i.

¹³ M̄b̄ɔŋ tã à fè'ɛ, a lɛ ntwonj ñgãŋf̄'ã jii ñighum, m̄fa abà'atə ñkabə gold † a bo yì m̄'ɔ yì m̄'ɔ, ñswonj a mbo bo mæ, 'N̄i ghɛɛ ñka ntaŋə m̄ta a ni ju nywe'e a njwi yii m̄ ka b̄i b̄i aà.' ¹⁴ Lã ñgãŋala' à jii jya ì lɛ si b̄àà yì. À fè'ɛ m̄ ñghɛɛ, bo tigə ñtoo b̄ə mæ b̄i yōŋə yì nswonj mæ, 'Kaa bi'ì si k̄ŋə mæ tã m̄b̄i gh̄ à bə m̄f̄i yì'ì.'

¹⁵ "Bi lɛ ny'ɔ mb̄i wa a n̄ ñf̄i, a bù m̄b̄i fu. À b̄i m̄ aa ñtigə nswonj bi ntwonj ñgãŋf̄'ã jii jya mæ à lɛ m̄fa ñkabə ya a mbo bo aa a n̄ ñj̄m̄ m̄t̄àà yii mæ bi lɛ ntaŋ m̄ta a ntswe ni yu aà. ¹⁶ Yì ñtsyamb̄i a zì ñswonj ghu mbo mæ, 'Taà, m̄ t̄ŋ m̄ m̄ta a n̄ ñkabə ya àb̄i a yōŋ m̄b̄i ñba'atə ñkabə jii ñighum.' ¹⁷ A swonj ghu mbo mæ, 'Wa ò gh̄rə siḡnə mb̄i ñgãŋf̄'ã à yì ñsiḡnə! Tsò m̄ ò f̄'ã a n̄ ñt̄i gh̄ tsim ni m̄únt̄sirə ñkabə aa, m̄ ka gh̄rə tã ò tigə nsa'a ñj̄'ɔ ala'a jii ñighum.'"

¹⁸ Ñgãŋf̄'ã à wa yii à ywè'e bi baa aa a zì ñswonj mæ, 'Taà, m̄ t̄ŋ m̄ m̄ta a n̄ ñkabə yò ya àb̄i a yōŋ m̄b̄i ñba'atə ñkabə jii ntaà.' ¹⁹ A swonj ghu mbo mæ, 'Ò ka tswè a atu ñj̄'ɔ ala'a jii ntaà.'

²⁰ Ñgãŋf̄'ã à yii à ywè'e bi tarə aa a zì ñswonj mæ, 'Taà, ñkabə yò ya ì yuà, m̄ lɛ ñkwerə a m̄m̄ àsà'a at̄s̄'è ñghɛɛ n̄ŋsə n̄l̄ə; ²¹ m̄ lɛ si b̄'ɔ n̄ ñgho ñlonj mæ ò ni ñù yii mæ o tsə'ə si'ì; ñlɔŋ n̄ ñjoo jii kaa ò lɛ ñwa'à l̄èè aa, ñk̄i m̄f̄u' u ni m̄ji m̄i kaa ò lɛ ñwa'à b̄è aà.' ²² A swonj ghu mbo mæ, 'M̄ ka l̄òḡè aa tsi'ì ñighàà n̄i ni fè'ɛ

† mina: ñkabə baGrikia. Mina yì m̄f̄ùrə a lɛ mb̄i tsi'ì tsò 10,000 frs. cfa.

a ntsũ wò aa, i sa'a gho ghu mba abù'ù yí bî! Ò le nzi mæ mæ tsə'a, ñlɔgə nî ñjoo a adigə yii mæ mæ le ŋwa'a ghu làè, ñkî mfu'u ni mîjî a adigə yii mæ mæ le ŋwa'a ghu bê aa ε? ²³ Ò leè ñghɛɛ ntigə wa'ă ñkabə yà ya a bank ghɛè ñləə, mæ mæ ti bî mæ kwɛrə ñkabə ya bo bi ñjîm yi aa a ya ε?

²⁴ A tigə ñswonj a mbo bə bya mæ bi le ntəə wa adigə aa mæ, 'Kwɛrə ñkabə ya ghu mbo mfa a mbo nju wa yii à tswe ni ñbà'atə ñkabə jya ji nighum aà.' ²⁵ (Bo swonj ghu mbo mæ, 'Taà, wa à tswe ni ñbà'atə ñkabə ji nighumə!') ²⁶ 'Mə swonjə a mbo bù mæ, nju yii mæ à tswe nî ñjoo aa, bi ka kù'usə; lâ nju yì mæ à sî nî ñjoo tswe aa, bi ka mənşə kwɛrə, i kwɛrə mûtsirə yii mæ à tswe ni ghu aà. ²⁷ A ñghɛɛ ni ñgàñkîbàà ja jù, jii mæ bo le sî lɔɔ mæ mæ tsuu mfɔ wàà bə aa, ni lɔgə waa nzi ni bo, nzwitə a nsi mæ.' "

Ajàn yii mæ Yesu à le ŋkuu a Yerusalem tsô mfi aà (Mt. 21.1-11; Mk. 11.1-11; Jn. 12.12-19)

²⁸ Yesu à swonj mæ laà ñtsya mbii ñtigə ñkɔ'ɔ ñghɛɛ a Yerusalem. ²⁹ À ghèè mæ ñka nywe'e a mbèe Betfage bo Bethany, wa atu nta'a mæ bi le si twonjə ni Olive aa, ntoo ñgəñyagənnu ji jii baa, ³⁰ ñswonj mæ, "Nî ghɛɛ fii ni mù àla'a mæ a tswe a mbii bù aa, nî bə ghèè ki kuu bo nî ka yə mu jàkasi tã bî tɪŋnə, tã à bə yii kaa nju à leè ñwa'a ghu atu kɔ'ɔ aà; nî yə, nî fɛè ñzi ni ghu faà. ³¹ Bɛɛ nju tsu a betə ghuu mæ, 'Ni fɛɛ mu jàkasi ghuà aa a ya aa ε?' nî swonj mæ, 'A lɔɔ Mmà'ambi.' "

³² Bo bya bii mæ à le ntoo aa bi le ñghɛɛ ñnnu kî mfe'e tsi'i wa ajàn mæ à le nswonj a mbo bo aà. ³³ Bo ghèè mæ ñka mfeɛ mu jàkasi wa, m̀bɔŋ yì a zì m̀betə waa mæ, "Ni fɛɛ mu jàkasi ghù aa a ya aa ε?"

³⁴ Bo swonj mæ, "Mmà'ambi a lɔɔ."

³⁵ Bo le ñlɔgə ñzi ni ghu a mbo Yesu, ñnɔŋsə itsə'ə jya wa ñjîm mu jàkasi, ñghirə Yesu a kɔ'ɔ ntswe ghu. ³⁶ À kà mæ aa ñghɛɛ bo tigə ñsanjə itsə'ə jya wa m̀n-jì. ³⁷ À ghèè mæ ñka nywe'e a ajàn yii mæ à ka tigə sigə nta'a Olive aa, nnɔɔ ñgəñyagənnu ji jya tsim i lɔgɪnə ñka ndoritə, ntɔŋnə ñgha'asə nî Nwí ñlonj ñnnu jî wè jî wè jii à le ñghirə bo yə aà, ³⁸ ñswonjə ni mæ, "Bi'inə gha'asə Mfɔ yii mæ a zì nî ñkùm Mmà'ambî aà! † M̀bɔɔnə a aburə, tã ñgha'a tswe a mbo Nwí!"

³⁹ BaFarisai bî mɔ'ɔ bii mæ bi le ntswe wa atitxi nnɔɔ bə aa swonj ghu mbo mæ, "Ǹd̀i'innu, wenə ñgəñyagənnu jò jù."

⁴⁰ A kwi'i mæ, "Mə swonj a mbo bù mæ, 'À le mbaa bə yii mæ bo ma bù kutə m̀ntsú myaa bəə bonj tsi'i ñgɔ'ɔ jù ka bəŋnə tigə tɔŋnə ñgha'asə nî Nwí.' "

Yesu à yə'a nlonjə atu Yerusalem

⁴¹ À zì mæ ñka ñkoontə, nyə mùm àla'a ya, nyə'a nlonjə atu ala'a ya, ⁴² ñswonj mæ, "Ò le mbaa ghəè zì, sii,

† 19.38: Ps. 118.26

ayoo yii mæ a zì nî m̀bɔɔnə aà! La tsitsɔŋ a læntə a nsi mi'i wò! ⁴³ Nòò a zì mæ ñgàñkîbàà jò ka yì jii'ì ñkya i karisə gho ghu, i kɪŋə gho ghu a mbèè tsim ⁴⁴ i zwitə ghoo bu bî bɔɔ buu, kaa wa'ă ñgɔ'ɔ yì tsu bù m̀ma'atə tã ñ nɔŋə a atu yì m̀ɔ'ɔ; ñlonj mæ kaa ò le nyə noò wa yii mæ Nwí à le nzi a nyweensə wò ghu aa, kaa wa'ă zi aà!"

Ajàn mæ Yesu à le ñghɛɛ ñkuu a ndàmà'anwí aà (Mt. 21.12-17; Mk. 11.15-19; Jn. 2.13-22)

⁴⁵ À le ntigə ñghɛɛ ñkuu a ndàmà'anwí ñlɔgɪnə ñka mfuɔrə bə bii bi le si fɛɛ njoo ghu aa, ⁴⁶ ñswonjə ni mæ, "Bi'ñwa'anə a mùm àŋwà'anə mæ,

'Ǹd̀a yà ñ ka yì bə aa àdìgə ntsà'atə Nwí'; ††
lâ nî ghirə mæ i tigə m̀bə adigə ñlèntə b̀yərə. ††

⁴⁷ À le si tigə ndi'i nî ñnnu Nwí wa mùm ñdàmà'anwí a njwí tsimə. B̀i'xi bi ñgəñmà'a Nwí bo bî ñgəñndi'i ǹŋsə, ni b̀tsyàsə, bi le ñka nɔɔ yì mæ bi zwitə, ⁴⁸ lâ kaa wa'ă m̀nji yə nlonj mæ bə bi ghà'atə le si yòŋə ñlɔɔ nî ñyù'ù ñnnu jii mæ à le si swonjə aà.

Ajàn mæ bi le si l̀gɪtə ada'a Yesu aà (Mt. 21.23-27; Mk. 11.27-33)

20 A bə njwi yì m̀ɔ'ɔ Yesu a kuu a ndàmà'anwí, ñka ndi'i nî ñnnu ghu a mbo bə, ñkî nseensə nî ñtoo yì ñsiginə, b̀i'xi bi ñgəñmà'a Nwí bo bî ñgəñndi'i ǹŋsə bo bî b̀tə bi ala'a bi zì m̀betə yì mæ, ² "Nənşə nswonj a mbo bi'i, O ghirə ñnnu juà jii mæ o ghirə aa nî adà'a wo ε? A ada'a ma yù a mbo wò aa, a fà wò ε?" ³ A kwi'i a mbo bo mæ, "Mə ka kii betə ghoo nî àbetə: Swonjə nî ghà, ⁴ Jɔn à le ñlɔgə ada'a aa fə a ñka mmurə bə ñki aa ε? A le ñlò aa mbo Nwí kə a mbo bə aa ε? Nî kwi'i tã mæ yu'u." ⁵ Bo ghaànə a titxi bo nswonj mæ, "M̀bə bi'inə kwi'i mæ a le ñlò aa a mbo Nwí bonj à ka betə yì'inə mæ, 'Nî leè ñtigə wa'ă annu yii mæ à le si swonjə bii aa a ya aa ε?' ⁶ Lâ m̀bə bi'inə swonj mæ a le ñlò aa a mbo bə bonj bə bù bitsim ka tumntə yì'inə nî ñgɔ'ɔ, ñlonj mæ bo nanşə mbii mæ Jɔn à laa m̀bə ñgəñntoò Nwí." ⁷ Maa ajàn bo tigə ñkwi'i mæ kaa bo le ñwa'ă adigə yii mæ a le ñlò ghu aa zì. ⁸ Yesu a tigə ñswonj a mbo bo mæ, "Kaa mæ ka wa'ă nju yii mæ à fa ada'a mæ ghirə nî ñnnu jù ghu aa a mbo bù ki nswonjə."

Nìghàà ní nãnaa nlonj b̀lensə bi akò milù'ù (Mt. 21.33-46; Mk. 12.1-12)

⁹ Yesu a naa nìghàà ní nãnaa a mbo bo mæ, "Nju yì m̀ɔ'ɔ à le mbə akò milù'ù yì, nlesə a mbo bə, m̀fɛ'ɛ ñghɛɛ ñtswe a atoo dən àgha'a a sa'a ¹⁰ nòò ñkyä m̀n-tà mi ati milù'ù mya à kù'ù mæ, a too ñgəñfà'á yì mæ à ghɛɛ ñkwɛrə m̀ntà mi ati milù'ù mya m̀ mɔ'ɔ a mbo b̀lensə bi akò byà, lâ b̀lensə bi akò bya bi tswà yì ñghɔɔ, ntsyàsə yì a b̀i' tsi'i m̀bò m̀bò. ¹¹ A bù ñtoo ñgəñfà'á wa yì m̀ɔ'ɔ, bi kî ñghɔɔ yì, nninj ndirə àtu

†† 19.46: Yes. 56.7 † 19.46: Yer. 7.11

ghu atu, ntsyasə yi a biɪ tsi'i m̄bô m̄bô. ¹² A ku'usə mbo ntoo ngàṅàfà'à yii mə à ywe'e ji tarə, bi tswā ma ghū ñniṅ ìla'a ghu nu mma'a yi a abεε. ¹³ 'Mbôṅ àkò wa a swonə mə, 'Mè ka ghìrə aa mə akə tsítsɔṅ aa ε? Mè ka too mú ghà yí mbânṅə ghū mə mə nāṅsə ṅkɔṅ aà, nòò tsù bi yə yi mbo'wtə.' ¹⁴ Lâ bɪlensə bi akò bya bi yə mə yi, ñswonə bo ni bo mə, 'Áâ ñjɛnda yi à ghùlà, bi'inə zwitə yi tâ ñjoo jù ì tīgə mbə jil'inə.' ¹⁵ Bo le ntīgə ntswa yi, mma'a a abεε wa ṅjɛm ṅkya m̄lù'ù ñzwitə yi. Ma mùu ajàn ṅ m̄dɔntə mə m̄bɔṅə àkò m̄lù'ù wa à ka ghìrə mə akə a nu bo aa ε? ¹⁶ À ka zì zwitə bɪlensə bi akò ma bya, ì lensə akò yi ya a mbo badàn." Àjàṅ mə bə bya le nyu'u ma mùu ajàn aa, ntīgə nswonə mə, "Kaa mbə Nwíṅṅɔṅ a wa'à biì."

¹⁷ Yesu a lèntə waa mbetə mə, "Nìghàà ni Nwí nula ni tīgə ñswonə aa mə akə aa ε?

'Tsi'i ṅṅɔ'ù ya mə bɪbɔɔ bi nda bi le ntuu aa, ì bəṅ mə ñtīgə ṅṅɔ'ù ñbbuu ni nda yi ṅwè.' †

¹⁸ Nù ñtsim yii mə à wo a nɪ ṅṅɔ'ù ma ya aa, à ka bəḡikə; lâ bεε mə ì wo a nu ṅù bəə boṅ ì ka ghɔ'ù yi."

Àbetə ñlonṅ annù ntu bitax

(Mt. 22.15-22; Mk. 12.13-17)

¹⁹ Nḡǎṅndɪ'í Nòṅsə ni bɪlɪɪ bi ṅǎṅmà'a Nwí ghəə ì tswa yi maà noò, lâ m̄baṅṅə mbo'w mi'ì mi bə byā. Bo le nzi mə à le nnaa nìghàà nya aa nlonṅ ṅḡaà yàà. ²⁰ Bo tīgə ñlɔɔ nɪ àbwarə, ñtīgə nɔɔ bɪtswɛrə, ñtoo ghu ṅjɛm mə bɪ zì ṅka mbagɪlə mbetə nii ni m̄ghàà tâ tɔyà ghu ì tswa yi ì fa a mbo Gúmnaà yii à le ntswe nɪ àdà'à a atu bo aa tâ à sa'a yi. ²¹ Bi tīgə ñzi mbetə yi mə, "N̄dɪ'ɪnnù, bi'ì zì mə annù yii o ghàà ṅkɪ ndi'í aa a ku'unə, ṅkɪ nzi mə kaa ò si nāndənə a tɪtɪ bə tɛ'ε, ñdi'í aa tsi'ì m̄ṅji yii mə Nwí a lɔɔ mə bə ka ntswe ghu aà. ²² A ku'unə ni nòṅsə yi'inə a ntu tax a mbo Kaisa kə ṅḡaṅ aa ε?"

²³ Lâ à le nzi m̄tsyè mii mə bo le si lobitə aà, ñswonə a mbo bo mə, ²⁴ "N̄zì nɪ ṅkabhə silva tâ mə yə." Bi zì ni yu, a betə waa mə, "A tswè àtu wo bo bi ìkùm wo fàa nɪ ṅkabhə aa ε?"

Bo kwi'ì mə, "Àa yi Kaisa."

²⁵ A swonə a mbo bo mə, "Ma la a bə mə nɪ ka mfa ṅjoo jii mə à ni jì Kaisa aa a mbo Kaisa, ṅkɪ mfa nɪ ṅjoo jii mə à ni jì Nwí aa a mbo Nwí."

²⁶ Kaa bo le ṅwa'ǎ ajàn mə mbə bi tɔyà ñtswa yi a nsi bə ñlonṅ annù yii mə à swòṅə aa zì, ànnù a gha'à waa, bi kutə m̄ɪntsú myaa.

Àbetə ñlonṅ annù nyweenə nɪ n̄wô

(Mt. 22.23-33; Mk. 12.18-27)

²⁷ BaSadukai bɪ m̄'w biì mə bi swonə ni mə kaa bə si a ni n̄wo yweenə aa, ²⁸ bo le nzi mbetə yi mə, "N̄dɪ'ɪnnù, Moses à le mfa ndi'í a mbo bi'ì mə, mbə ñdim ṅù a kwo tì mu, mumaà yi a lḡḡə ṅḡwɛ yi wa ṅjwe bɔɔ bo yu

† 20.17: Ps. 118.22

a mbô ñdɪm yi wâ. ²⁹ Bɔɔ bi ma bɪ m̄'w le ntswe ghu bi s̄mbaa, yi ñtsyàmbii a yɔ'ù m̄ṅḡyè ṅkwo tì mu; ³⁰ yi àyòṅtə a b̄u ñyonṅ ṅyɔ'w m̄ṅḡyè wa, ³¹ yii à ywe'e bi tarə aa, a kɛ ñlḡḡə m̄ṅḡyè wa, bo bya bi s̄mbaa bi kɛ lḡḡə m̄ṅḡyè wa tsi'ì b̄tsim ṅkɪ ṅkwokə tì mù. ³² À tɪ mə tì bə a ṅjɛm m̄ṅḡyè wa a kɛ ṅkwo yii ṅḡaa. ³³ Tsó mə a le mbə ma mùu ajàn aa, nòò yii bə ka yí yweenə ni n̄wo aa, m̄ṅḡyè ghū à ka yí tīgə bə aa yi wò aa ε? Tsó mə bo bya bi s̄mbaa le nyɔ'w yi aa ε?"

³⁴ Yesu a kwi'ì a mbo bo mə, "Bə bɪ fàa ṅḡ'ù bi yɔ'wə, bi fâ nɪ bɔɔ b̄ṅḡyè a ndâ ñyɔ'w; ³⁵ lâ bə bii mə bi ku'unə a m̄b̄inə ni n̄wo ì tswə n̄tɪ maa ṅḡ'ù m̄bi yii mə ì zì aa, kaa baa yí wa'à kà ñyɔ'w, kaa wa'ǎ b̄ṅḡyè a ndâ ñyɔ'w ka mfa. ³⁶ Bo ka yí bə aa tsi'ì tsó baangel kaa kɪ'ɪ kà ṅkwo. Bo bə aa bɔɔ bi Nwí ñlonṅ mə bo b̄inə niwo aà. ³⁷ Lâ a ṅghɛ nɪ ànnù nyweenə niwo, Moses à le m̄f̄iḡitə wa nɪ àd̄igə aṅwà'ànə ya mə a ghàà ñlonṅ atsùḡə itì ya mə m̄'w ì le si khi ghu aà, ñlonṅ mə maa adigə, à le ntwonə Mmà'àmbi a ni Nwíṅṅɔṅ Abraham, ni Nwíṅṅɔṅ Isaac, bo bɪ ni Nwíṅṅɔṅ Yakob. ³⁸ Kaa à laa wa'à Nwíṅṅɔṅ biku bi bə bə, à bə aa Nwíṅṅɔṅ bə bii bi tswə bitɪ. Ñlonṅ mə bə bitɪm bi tswə bitɪ aa ghu mbô."

³⁹ Nḡǎṅndɪ'í nòṅsə jya jì m̄'w bi le ntīgə nswonə mə, "N̄dɪ'ɪnnù, ò fâ àkwi'ì yi siḡinə." ⁴⁰ Nlonṅ mə bo le ntīgə mbo'w a mbù ṅghɛ nɪ m̄bi a mbetə yi nɪ ñnnù.

Àbetə ñlonṅə Ayo'ù Nwí wâ

(Mt. 22.41-46; Mk. 12.38-40)

⁴¹ Yesu a betə waa mə, "M̄bə bi swonə mə Ayo'ù Nwí wa à ni mu David aa mə akə aa ε? ⁴² Nlonṅ mə David yu m̄bɔṅ à swòṅə a mùm aṅwà'ànə bi Psalm mə, 'Mmà'àmbi a swonə a mbô Mmà'àmbi ghà mə: Tswə a mbɛɛ n̄kweε mə nɪ m̄'w, ⁴³ ñywe'e a noò yii mə mə ka yí ghìrə ṅḡṅkibàà jò nɪ àtətə m̄kòrə mo aà.' ††

⁴⁴ Ma mùu ajàn m̄bə David a ka ntwonə yi nɪ Mmà'àmbi, a tīgə m̄bu ntsyà aa la mbə mu David aa ε?"

Àjàṅ yii mə Yesu à le ṅwà'àsə bə ñlonṅ ṅḡṅndɪ'í nòṅsə aà

(Mt. 23.1-36; Mk. 12.38-40)

⁴⁵ Àjàṅ mə bə bitɪm le si yu'utə annù yii à le si swonə aa, Yesu a swonə a mbo ṅḡṅyḡḡənnù jì mə, ⁴⁶ "N̄zì ka ntsyəsə ghoo nlonṅ ṅḡṅndɪ'í nòṅsə, bo kòṅə nɪ ṅka ṅwɛ'ε ñd̄ṅḡə itsə'ə ṅkarə ni ju, ṅkɪ ṅkɔṅə ni mə tâ bə ka ntsa'atə nɪ waa nɪ àghu'usə a m̄taa; ṅkɔṅə a ntswe nɪ ìlèṅ jii ì tswə a m̄bi aa a nd̄ṅḡḡhòtə, ṅkɪ ṅkɔṅə nɪ ìlèṅ jii ì kɔ'wə aa a adigə adinà. ⁴⁷ Bo n̄zì ni b̄ikwì'ì bi b̄ṅḡyè, ṅkwɛrə nɪ ṅjoo jya ni m̄l̄a'à myaa, m̄bagilə ntsa'atə nɪ Nwí nɪ ṅdanṅə m̄ghàà. Wa ṅḡ'í yii ì ka yí kuu a nu bo aa ì ka yí swèrə."

†† 20.43: Ps. 110.1

N̄kabè n̄tsà'atè Nwí ñkwi'i màngyè wá

(Mk. 12.41-44)

21 Yesu a tswé a múm ñdámà'anwí ñjentè atú yi n̄lentè nyè ajàñ yíi mà ñgǎñkabè i le sí n̄ñè n̄ ñkabè a múm ñkòm mmà'anwí aà. 2 À le ñki nyè ñkwi'i màngyè yí m̀'w̄ yíi mà à le mbè ñgàñàm̄fum aa a tsyá ññiñ ñbà'atè ñkabè copper ji baà, ñdùu yi i bə tsó kabà yí ñmfùurè. 3 Yesu a swon̄ m̄, "Mè swon̄ tsi'í annù n̄ñkoñ a mbo bù m̄, ñkwi'i màngyè ghú m̄ à n̄ ñgàñàm̄fum aa, à ññiñ ñkabè fàa múm ñkòm ñtsyatè bē b̄ts̄m̄; 4 ñlon̄ m̄ bo swatè aa tsi'í m̀nt̄sirè a n̄ ñkabè yíi bo luu n̄ yù aa mma'a Nwí n̄ yu. Lā màngyè ghú m̄ à n̄ ñgàñàm̄fum aa, à k̀òntè aa ñkabè ñts̄m̄ yíi mà à tswe n̄ yu aa mfa."

Àjàñ yíi mà Yesu à le ñghàà ñlon̄ annù nsà'a

N̄dámà'anwí aà

(Mt. 24.1-2; Mk. 13.1-2)

5 Bo b̄i m̀'w̄ b̄i le sí ghàà n̄ ñnnù ñlon̄ ajàñ yíi mà b̄i le ñghùrè ndámà'anwí n̄ ñg̀'w̄ j̄i i le nañsə mb̄w̄ mb̄w̄ aa, bo b̄i n̄ njoo j̄i mà b̄e le mfa a mmà'a Nwí ghu aà. Bo kà m̄ aa ghaa laa, Yesu a swon̄ m̄, 6 "Ñjoo mà j̄u ts̄m̄ mà n̄ yə aa, ñjwi yí m̀'w̄ i z̄i mà Kaa tsi'í ñg̀'w̄ yí ñmfùurè kaa ñ kà yí wa'á a atu yí m̀'w̄ bú k̄w̄. B̄i kà yí sà'á tsi'í ts̄m̄ mà'ànə a nsyè."

Ànnù nyè ñgi'í bo b̄i ajàñ mà b̄i kà yí k̄i ts̄'w̄ akorè b̄w̄ b̄i Kristo aà

(Mt. 24.3-14; Mk. 13.3-14)

7 Bo b̄tə yi m̄, "N̄d̄'innù, nañsə nwon̄ t̄a b̄i'í yu'u, ñnnù ma j̄u i kà yí f̄'è aa a noò àkè aa ε? Àl̄nsə yíi mà a kà yí d̄'í m̄ noò ñf̄'è ñnnù ma j̄u à t̄igə ñku'u aa, a n̄ aa akè aa ε?" 8 A swon̄ a mbo bo m̄, "N̄i kà n̄tsyəsə ghuu tsee l̄ò l̄è t̄a ñu tsù à bwe'esə ghuu; ñlon̄ mà b̄e b̄i ghà'atè kà yí z̄i n̄ ñk̄m̄ gha, i k̄i swon̄ n̄ m̄, 'Mè n̄ yu w̄a!', 'Nòò wa à k̀òntè m̄! N̄i tsuu waa k̄i yòñè. 9 B̄e m̄ n̄ yu'u mà b̄i mà'a n̄tsò, k̄e b̄e m̄ n̄ yu'u annù ñlon̄ ñȳñ, n̄i tsuu k̄i b̄'w̄ sí'í sí'í b̄e; ñlon̄ mà ñnnù ma j̄u i tswe n̄ ñf̄ò ñf̄'è ya'a; kaa mb̄i ñ kà yí wa'a aa tsi'í ma múu noò ghensə ñlwi'í."

10 Yesu a gheè n̄ mb̄i a nswon̄ a mbo bo m̄, "Ìtoo i kà yí k̄i mà'a n̄tsò bo b̄i j̄i m̀'w̄, t̄a ñtoo j̄i mà b̄if̄i bu'utə aa t̄a ñ k̄i ñka mma'anə bo b̄i j̄i m̀'w̄; 11 ñsyè ñ kà yí k̄i ts̄ḡinè tsi'í n̄ m̄t̄t̄, t̄a m̄kwenè à kuu ala'a, t̄a m̄ghò ñ m̄ ñkw̄w̄ b̄e t̄a m̄ f̄'è a idigə idigə; ñnnù j̄i swèrè ñswèrè bo b̄i ñl̄nsə j̄i w̄e i kà yí k̄i f̄'è a mb̄'á ñk̄àn. 12 Mb̄w̄ t̄a ma juu ñnnù ñ kà mfe'è, bon̄ b̄i kà yí k̄i ban̄tə n̄i ghuu, i k̄i ts̄'w̄ n̄i àkòrə yuu. B̄i kà yí k̄i tswatè n̄i ghuu i fa n̄ a ndañghotè t̄a b̄i kà nsa'a, i k̄i mà'á n̄i ghuu a nd̄atsañ. B̄i kà yí k̄i ghèè n̄i bú a n̄si b̄if̄i bo b̄i Ḡum̄nàà ñlon̄ annù ñk̄um̄ gh̄a. 13 Ma yú a kà yí fa abwarə a mbo bù m̄ n̄i swon̄ annù ȳa. 14 Mb̄ə a f̄'e'

ma múu ajàñ n̄i tsuu k̄i tan̄tə annù yíi mà n̄i kà ghèrə swon̄ f̄i'isè ñb̄i nú ghuu ghu aa mb̄w̄ t̄a nòò à ku'u; 15 ñlon̄ mà m̄ kà yí fa ñghàà bo b̄i m̄tsyè a mbo bù, a ajàñ yíi mà kaa mb̄ə b̄e b̄i m̄ b̄i n̄i isa'a a nu bù aa kaa mb̄ə b̄i wa'á ñḡitè kè k̄i n̄tuu. 16 Tsi'í b̄it̄aà buu n̄i b̄indè buu, n̄i b̄w̄ b̄i maà buu, n̄i b̄añgwè'è buu, bo b̄i ñk̄'á juu, b̄i kà yí f̄èè ghuu. B̄i kà yí tswatè ghuu b̄i m̀'w̄ fa mà b̄i zwitè. 17 B̄e b̄i ts̄m̄ kà yí b̄àà ghuu ñlon̄ ñk̄um̄ gh̄a. 18 Lā kaa tsi'í ñn̄òñt̄u yùu yí ñmfùurè kaa mb̄ə yí wa'á bw̄. 19 N̄i b̄e tan̄t̄i i b̄i ñgi'í bon̄ n̄i kà yweensə m̄b̄i m̄i nú muu.

Yesu a ghaà ànnù ñlon̄ ajàñ yíi mà b̄i kà yí ta ñgi'í n̄i àla'a Yerusalem aà

(Mt. 24.15-21; Mk. 13.14-19)

20 "Mb̄ə n̄i yí nyè ñḡañtsò i karisə Yerusalem, n̄i z̄i mà nòò ñta ñgi'í ghu à k̀òntè m̄. 21 Maà noò t̄a b̄e b̄i mà b̄i tswe a ala'a Yudea aa b̄i f̄'e' ñk̄həkə ñk̄'w̄ ñghèe a itu m̄nt̄a'á, t̄a b̄i mà b̄i tswe a múm ñj̄'w̄ àla'a aa b̄i f̄'e'ekə, t̄a b̄i mà b̄i tswe a mb̄e f̄i' aa t̄a b̄i tsuu bu ñkuu a múm ñj̄'w̄ àla'a; 22 ñlon̄ mà ñjwi mà j̄u à kà yí b̄e aa noò yíi Nwí à kà yí nd̄'í ñgi'í a nu b̄e b̄i, a n̄l̄wensə ñnnù ts̄m̄ j̄i mà b̄i ñwa'anə a mum ñghàà n̄i Nwí aà. 23 W̄e! ñgi'í b̄imaburè b̄i ato'o bo b̄i yí b̄i mà b̄i k̄w̄sə b̄w̄ maa n̄i ñjwi ma jya aà! ñlon̄ mà ñgi'í yí ñw̄e ñ kà yí tswe f̄aa atu nsyè, t̄a Nwí à d̄'í alwint̄w̄ yí a nu b̄e ma bú. 24 B̄i kà yí zwitè b̄e b̄i ghà'atè n̄i munwí ñtsò, i t̄igə tswatè waa n̄i ñb̄u' u n̄tsò, i ghèè n̄i bo itoo itoo; t̄a b̄i t̄i'z̄i Nwí b̄i kuu Yerusalem i nañsə k̄i kw̄arə, i t̄igə n̄ñ'è n̄i b̄e, i ywe'e noò yíi mà Nwí à l̄è m̄ t̄a bo gh̄irə ma yú ànnù aa, à z̄i mm̄e.

Àjàñ yíi mà Mu N̄u à kà yí bú b̄i aà

(Mt. 24.29-31; Mk. 13.24-27)

25 "Ìl̄nsə i kà yí k̄i f̄'è a n̄i n̄n̄òò, bo b̄i a n̄i s̄añ bo b̄i n̄i m̄ñj̄w̄. T̄a b̄e a itoo itoo b̄i tswe a múm ñgi'í t̄a ñtu jya buurə a ajàñ yíi mà b̄i yə miyaa bo b̄i ñk̄añ ñki i t̄igə burə ju'u aà. 26 B̄e kà yí t̄igə b̄'w̄ ñlon̄ ñnnù j̄i mà i f̄'è a mbi aa, i t̄igə wòkè tsi'í tsó ñku njoo; ñlon̄ mà b̄i kà yí ts̄igə ida'a ts̄m̄ j̄i i tswe a aburə aà. 27 Maà noò t̄a b̄i yə a Mu N̄u t̄a à kà n̄zi n̄i a múm ñb̄'á n̄i m̄id̄'á n̄i ñgha'a n̄i w̄e. 28 Mb̄ə n̄i yí nyè ma juu ñnnù i l̄ḡinə ñka mfe'è, n̄i b̄i n̄è ñtə ñjentè ñtu juu a ndañ ñlon̄ mà nòò ñtsù'ú àt̄u yuu à kà m̄ aa ñkoontə aà."

Ànnù yíi mà mb̄ə b̄i yəgə n̄i àt̄i figè aà

(Mt. 24.32-35; Mk. 13.28-33)

29 Yesu a gheè n̄i mb̄i ñnaa ñghàà nuà a mbo bo: "Lèntè n̄i àt̄i figè bo b̄i ñt̄i j̄i m̀'w̄; 30 a yí mb̄ə noò yíi n̄taà j̄i i f̄i'isè mà ñyèñ j̄i f̄i'í aa, n̄i z̄i mà nòò ñtsù'ú mb̄èñ a t̄igə a ab̄. 31 A k̄i mb̄ə n̄i a ñḡiñ ñḡiñ mà, n̄i b̄e yə t̄a ñnnù juà ñ kà mfe'è bon̄ n̄i z̄i mà nòò ànnù ñf̄i Nwí à k̀òntè m̄. 32 Mè swon̄ tsi'í annù ññkoñ a mbo bù m̄,

kaa nìwàà ni bē nuà ni ka wa'à tsiyà ti ghê ìnnù ma jû tsim i fê'è mē. ³³ Àbùrè bo ìnsyê ka yí tsiyà, lâ kaa tâ nìghàà na nì wa'à tsiyà.

A ku'unə mə ta nì ka ntswe nìkərè

³⁴ "Nì ka ntsyesə ghuu ntsuu mibèè mī nū muu bo bī noò ghùù si'i si'i ki fa nlonj annū miji bo bī a nka nnò, bo bī ìnnù jii mə i nwùgè nī ghuu fàa múm ntswèntèè aa bonj ñjwi mà ya i ka yí wì'ikè tswa ghuu tsò màtaà. ³⁵ Ñlonj mə ñjwi mà ya i ka yí zì aa a mbo bē bītsim bìi mə bi tswè fàa atu nsiyè aà. ³⁶ Nì ka nstwe nìkərè a ngòrè bìnòò bītsimè, ñtsa'atè nī Nwí mə mbə a fa mītèè mii mə mbə nì yí ñkhə ìnnù ma jû tsim mə i ka yí ki fê'è aà, tã bàrjə təə a nsi Mu Nù."

³⁷ Yesu à le si dī'ì nì nìghàà nì Nwí a ndàmà'anwí a njwí tsimè. Mbarjə ngghèè ñle nī ñta'a yii mə bi le si tsonjə nì Olive aa nītugè. ³⁸ Tsi'í a mbà'a mbà' à bē bītsim le si zì a ndàmà'anwí a nyu'u ànnù yii mə à le si dī'ì aà.

Àjànj yii mə bi le ntañjə annū atu Yesu aà

(Mt. 26.1-5; Mk. 14.1-2; Jn. 11.45-53)

22 Nòò ñkùrè àbaa ti kò'c wa, noò wa yii mə bi le si tsonjə nì Passa aa, à le ñkù'ù, ² bīlèè bi ngǎñmà'a Nwí bo bē ngǎñndī'ì nòñsə bi ká m̀bò'c bē bya ntigə nlcw nī àjànj mə bi ka ñe'esə zwitə Yesu.

Àjànj yii mə Judas a le mbii mə yu ka fèè Yesu aà

(Mt. 26.14-16; Mk. 14.10-11)

³ Satan à le ñkuu a ato'o Judas wa yii mə bi le si tsonjə nì Iscariot aà, m̀bə ñgàñyègènnù Yesu wa yí m̀ò'c a titèè bya nìghùm ñtsò baa aà. ⁴ Judas à le nlò ñghèe yi, ñghèe ntañtə bo bē bīlèè bi ngǎñmà'anwí bo bē bīlèè bi ngǎñmbè ñdàmà'a Nwí a ajànj yii mə yu ka fèè Yesu a mbo bo aà. ⁵ Bo le nnañsə ndoritə tsi'ì m̀bè ànnù, m̀bii mə bo ka fa ñkabə ghu mbò. ⁶ Judas à le ñkí mbii, ñtigə nlcgìnə ñka nlcw nī m̀ànji yii mə mbə yu fèè Yesu a mbo bo ti ghèè mə bē zì.

Àjànj yii mə Yesu bo bē ñgǎñyègènnu ji le ñji miji mə Passa aà

(Mt. 26.17-25; Mk. 14.12-21; Jn. 13.21-30)

⁷ Ñjwi i le ñkù'ù àjànj mə bi tañtə annū njwí Abaa ti kò'c, ñwa nī mú m̀bìñjèrè Passa aa, ⁸ Yesu a too Peta bo Jcn, ñswonj a mbo bo mə, "Nì ghèe ntañtə miji mī Passa, a ajànj mə bī'inè ka ji aà."

⁹ Bo betèè yí mə, "Bì'ì ghèe tañtə aa fə è?"

¹⁰ Yesu a kwi'ì a mbo mə, "A ajànj mə nì ka kī kuu ghèe a njò'ò àla'a aa, nì ka yə ñú tã à be'e àntòò ñkì, nì yə, nì yonjə yi nyonjə ñkuu a nda yii à ka kuu ghu aà. ¹¹ Nì kuu nì swonj a mbo m̀bòrjə ñda wa mə, 'Ñdè'ìnnnù à bètə mə, ñja' à ñda yii bì'ì bē ñgǎñyègènnù ja ka ji Passa ghu

aa i fè aa è? ¹² Bonj à ka dī'ì nja' à ñda yí ñwè yí m̀ò'c a ndənj yii mə ñjoo i tswè ghu aa tâ nì nañsə."

¹³ Bo le ngghèè ñyè ngòrjə ìnnù tsim tsi'ì wa ajànj mə Yesu à le nswonj a mbo bo aa, ntigə nnañsə njoo ñji Passa jyà.

Ñtarə Mmà'àmbí

(Mt. 26.26-30; Mk. 14.22-26; 1 Kor. 11.23-25)

¹⁴ Nòò ñji Passa wa à kù'ù mē, Yesu bo bē ñgǎñyègènnù ji bo tswè a atu atetè, ¹⁵ a swonj a mbo bo mə, "Mè ghìrə nañsə nlcw mə mə ji miji mī Passa bī'inè i bònj yə ñgi'ì. ¹⁶ Mè swonj a mbo bù mə kaa mə ka yí wa' à miji mà mú bù ñji i ywe'e a noò yii mə ànnù nifò Nwí a ka yí zì tã ñji'ì ànnù yii bì ji ghu aa tâ i nañsə nlaa."

¹⁷ Yeesò à lcgè ñdòrjə m̀lù'ù m̀fa mbi'ikə a mbo Nwí ñswonj mə, "Nì ko nno ñkwerinə nì yu. ¹⁸ Mè swonj a mbo bù tsi'í annù ñkənjə mə, kaa mə ka yí wa' a m̀lù'ù bù ñno, ñywe'e noò yii mə ànnù nifò Nwí a ka yí zì aà."

¹⁹ A tigè m̀bu nlcgə abaa, m̀fa mbi'ikə a mbo Nwí, m̀batə m̀fa a mbo bo, ñswonj mə, "À nē ñbìñnù gha i ghuà, yii mə ka fa a atu bù aà. Nì tigè ngghìrə ma mùu ajànj ñwa'atə nī ghà." ²⁰ Tsi'ì maa ajànj, a kē m̀fa ndənj ya a mbo bo a noò mə bo ji mē miji mya m̀añsə aa, nswonj mə, "Ñdònj yulà, à nī àkàà yí fii yii mə Nwí à wàrə bú bo nī àləə nù ya yii mə bi ka saansə a atu bù aà.

²¹ "Là, yè nì, ñù yii mə à fèe gha aa, à tswè fàa atu atetè ñji bì'ì yu, ²² Là ànnù ma yú a ka yə Mu ñù aa tsi'í ajànj yii mə bi leè ñte'è ntañtə nlcw aà, lâ ñgi'ì yí ñswèrè a nu ñù yii mə à fèe yi aà."

²³ Bo lcgìnè ñtigə m̀betə nlcw a titèè bo mə m̀bə a nañsə m̀bə aà wò yii mə mbə à ghìrə ma yu ànnù aa le!

Àjànj yii mə àswuñnè à le mfè'è ñlonj ànnù ñù yii mə à nì ñú yí ñwè aà

²⁴ Àswuñnè a le mfè'è a titèè ñgǎñyègènnù Yesu, bo l̀òò nē ñzi mə ñù yii mə à nì ñú yí ñwè àkò'òntsirə a titèè bo aa nē wò è? ²⁵ Yesu a swonj a mbo mə, "Bifò bi bītizi Nwí bo bu'utə bē byaa laa bù'utè. Bi tsonjə nì bītà bi ala' à byaa laa nī ñgǎñghìrè ñbòrjə. ²⁶ Là tã à tsuu maa ajànj bə a mbo bù. A ku'unə mə ñù yii mə à nì akò'òntsirə a titèè bù aa tã à bē tsi'ì tsò múñkhə yii mə à kè'ə nsigə nlcw'isə. Tã bītsyàsə a titèè bù bē bē tsi'ì tsò ñgàñfà' à. ²⁷ A ghà'atə wò aa è? Nù yii mə à tswè a atu atetè ñji aa kè ñù yii mə a tsiyàsə miji aa è? A laa mə à nì ñù wa mə à tswè ñji aà. Là mè bàrjə ntswe a titèè bù aa tsi'ì tsò ñù ñtsyàsə miji.

²⁸ "Nì tswè mē bī'inè a múm ñgi'ì ñtsim yii mə mə yə aà. ²⁹ Tsò mə Taà ghà à fà mē mida'a a mbo mə mə tã mə ka nsa'a mbi yú aa, mə kī m̀fa ma myaa m̀dà' à a mbo bù. ³⁰ Nì ka yí kī ji kī nno a atu atetè mə a múm ànnù nifò mə. Nì ka yí kī ñjañjə nī ñbèrè i kī sa'a nī ñtsə baIsrael jya nìghùm ñtsò baà.

Àjàn yii mæ Yesu à le nswonj mæ Peta à ka tuu yi aà
(Mt. 26.31-35; Mk. 14.27-31; Jn. 13.36-38)

³¹ “Simon, Simon, yu'utê! Satan à le mbetæ mæ yu ywe'etæ ghuu tã sægæ ghuu tsõ abaa, ³² lâ mæ tsà'atè mæ Nwí a atu wò, Simon, mæ tâ àbìintiĩi yo tsuu lõ bõræ. Βεε ò bənjka gho mbĩĩ a nu mæ, ò liginè ñniñ mi-da'a a nu bĩĩm bô.”

³³ Peta a kwi'i mæ, “Mmà'àmbĩ, mæ tãnjtæ mæ mæ ka kuu atsarj b'ì'ò, ì kii kwo bi'ì'ò.”

³⁴ Yesu a kwi'i ghu mbo mæ, “Mè swonj a mbo wò Peta mæ, m̃bõnj tâ ànjkağè à tɔnj ñf̃tugæ sii, boñ ò tùu mæ gha ñgàà ji taræ nswonj mæ kaa ò s̃i gha zĩ.”

Ànnu yii mæ mbæ bi ghirè a noò ñgi'ĩ aà

³⁵ Yesu a betæ ñgãnyægəñnu ji mæ, “Nòò wa mæ mæ le ntoo ghuu nswonj a mbo bù mæ ñi tsuu abɔsà lõgə, ñt-suu abàà lõgə, ñki tsuu ntaam ñlõgə aa, ñi le mbaa mboñə ayoo yì tsu aa ε?”

Bo kwi'i mæ, “Ñgarj.”

³⁶ Yesu a swonj a mbo bo mæ, “Lâ, tsĩtsɔnj ñu yii mæ à tswe ñi abɔsà yi ñi àbàa yi aa, tâ à liginè ñlõgə. Ñu yii mæ à s̃i ñi munwĩ ñtsò tswe aa, tâ à fee akútè yi nyuu ghu. ³⁷ Nlonj mæ, mæ swonj a mbo bù mæ, annu yuà yii mæ aɗwà'ànè Nwí a swonj aa mæ: ‘À yê ñgi'ĩ tsi'ì tsõ ñgàñmbù'ù ñnnu jĩ bi' aa, ka bòòntè m̃bi'ĩ ñgaà yà, ñlonj mæ ñgɔnj ñnnu tsĩm jii mæ bi le ñgàwà'ànè m̃bi'ĩ ñgaà yà aa ì kà mæ aa mfè'ε mbòòntè.”

³⁸ Ñgãnyægəñnu ji ì swonj mæ, “Yê, b̃imunwi bi ñtsò bi baa b̃i bulà, Mmà'àmbĩ.”

A kwi'i mæ, “Wa a kù'ù mæ.”

À àjàn mæ Yesu à le ntsà'atè Nwí a atu Nta'a Olive aà.
(Mt. 26.36-46; Mk. 14.32-42)

³⁹ Yesu à le mæ'atè ñj'ò àla'a Yerusalem m̃fè'ε yi, tsi'ĩ ajàn yii mæ à le s̃i gha'asə ñghirè aà, m̃fè'ε ñghèè yi a atu nta'a Olive. Ñgãnyægəñnu ji ì le nyònjè yi bo bo k'ò'w ñghèè ghu. ⁴⁰ À k'ò'w mæ ñkuu ghu, nswonj a mbo bo mæ, “Ñi ka ntsa'atè Nwí tã wa'à a ñkìrè Satan lõ ñwo.”

⁴¹ À swònj mæ laà, m̃ma'atə waa ñghentə, àgha'a a bɔɔ ñsa'atə tsi'ì m̃untsirə, ñswetə miku'utê mi a nsye, ñtsà'atè Nwí ⁴² ñswonj mæ, “Taà, m̃bə ò bii boñ ò tse kwerə ndɔnj ñgi'ĩ yù a mbo mæ ñl'ò'w. Lâ mæ kɔnj aa a ñghirè bə ànnu yii mæ o lõ àa; kaa wa'à bə à yii mæ mæ lõ aa bə.” ⁴³ Angel à le ñlò a aburə nsigə mfa mitĩĩ ghu mbô, [⁴⁴ Tsõ mæ ntĩi yi ì le mburə nluu ñi àjənjə aa, a bù ñgaansə mitĩĩ mi ñku'usə ntsà'atè Nwí tsi'ì ñitĩi ñitĩi, ñliginə, àliginè yii mæ a le mfè'è ghu nu aa a tīgè ñsigə ntsiĩnjka, mbə tsõ itàa aləə.] †

⁴⁵ À lõ mæ wa adigə ntsà'atə Nwí m̃bi nzi fu wa mbèe ñgãnyægəñnu ji jya, ñyə waa bi bwii nlonj mæ àjənjə yii mæ a le nluu a ntii bo aa a le ñghirè bo bõrè. ⁴⁶ A betè a

† Kaa àtĩ ma yù a s̃i m̃um ñwà'ànè jĩ m'ò'w tswe.

mbo bo mæ, “Ñi bwii aa àkè aa ε? Ñi b̃inə ntswe ñka ntsa'atə Nwí tã wa'à a ñkìrè Satan lõ ñwo.”

Àjàn yii mæ bi le ntswa Yesu aà
(Mt. 26.47-56; Mk. 14.43-52; Jn. 18.3-12)

⁴⁷ Yesu à kà mæ aa ñghaa laà, kaa mburə ti m̃ansə, ññò bə ì ywunè ñzi, Judas, ñu yì m'ò'w wa tĩtĩ ñgànyægəñnu Yesu jya ñghum ñtsò baa, à le mbə yu yii mæ à le ntsyā mbii yàà, ñdi'ĩ ñi m̃anjì a mbo bo. Judas à zì mæ, ñtsya ñghèè a mbèe Yesu mæ yu nɔnj m̃ighəgə mi. ⁴⁸ La Yesu a betæ ghu mbo mæ, “Judas, ññnj m̃ighəgə mi Mu Ñu à laa mbə m̃anjì yii mæ ò tse tsyā ghu ì fèè yi aa ε?”

⁴⁹ Ñgãnyægəñnu jya jii mæ bo b̃i Yesu le ntswe aa, bi yè mæ annu yii mæ a le ntswe ghu aa, mbetæ yi mæ, “Mmà'àmbĩ, o lõ mæ tâ bi'ì to waa ñi b̃ɔɔnwi bi'ì aa ε?” ⁵⁰ Ñu ñb̃ò wàà yì m'ò'w a burə ñlõgə munwi ñkwyè atònjə abù'u ñgàñmà'a Nwí yì ñwè yì m'ò'w a ghu ñl'ò'w.

⁵¹ Lâ Yesu a swonj a mbo bo mæ, “Wa a kù'ù mæ!” Ñghensə abò yi m̃m̃ɔɔntə atònjə ñu wa ghu ñghurə yi.

⁵² Yesu a tīgè ñswonj a mbo b̃i b̃i ñgãñmà'a Nwí bya bo b̃i a mbo b̃itsyàsə b̃i ñgãñmbè ñdāmà'anwì bya ñi a mbo b̃itə b̃i ala'a bya b̃ii mæ bi le nzi a ntswa yu aa mæ, “Ñi zì ñi nwi ñtsò a b'ò'w ñi m̃ibu'u aa a ntswa mæ tsõ ñi zì a mbarjə ñgãm̃igheε aa ε? ⁵³ Tīgè mæ k̃i s̃i tswe bi'inə a ndāmà'anwì aa tsi'ĩ njwi njwi aa ε? Tīgə boñ ñi le mbaa ntswa gha aa maà noò. Lâ tsĩtsɔnj à ñi nòò ghùu, nòò yii mæ ñu wa yii mæ a sa'a mfii idigə à fa mi-da'a a mbo bù aà.”

Àjàn yii mæ Peta à le ntuu Yesu aà

(Mt. 26.57-58,69-75; Mk. 14.53-54,66-72; Jn. 18.12-18,25-27)

⁵⁴ B̃i le ntswa Yesu ñlõgə yi ñghèε ñi ghu a ndùgə ñgàñmà'a Nwí yì ñwè. B̃i lõgè mæ yi ñka ñghèε ñi ghu aa, Peta a tīgè ñyonə, ñyonə aa tsi'ĩ a sà'a agha'à. ⁵⁵ B̃i le ñjètə m'ò'w a tĩtĩ ñsànjəbèè yà, Peta a yònj ñtīgə ñghèε tsitə bə bya b̃ii mæ bi le ntswe ghu aa, bo bo tīgè ñy'ò'w. ⁵⁶ Ñgàñfà'a ñgàñmà'a Nwí wa yì m̃angyè yì m'ò'w à yè mæ yi a tswe wa adigə m'ò'w aa, ñtè'ε mi'ì mi ghu nu ñlii, ñswonj mæ, “Ñu ghulà mæ, à ghirè ñki tswe bo b̃i Yesu!”

⁵⁷ Lâ Peta a tuu nswonj mæ, “M̃angyè, tsi'ì ñzì yi, kaa mæ s̃i yi burə nzi zì!”

⁵⁸ Mu f̃b̃àntə à bù mæ ñghèə k̃i bə, ñu yì m'ò'w a yè Peta, ñswonj mæ, “Tīgè ò bə aa ñu ñb̃ò wàà yì m'ò'w aa ε?”

Lâ Peta a kwi'i mæ, “M̃bà ghulà, wa kaa mæ s̃i ghu bə!”

⁵⁹ Nòò à bù mæ ñtsya yì m̃f̃ùrè, ñu yì m'ò'w a bù ñzi ñliginè ñswonj tsi'ì ñitĩi mæ, “Tsi'ĩ annu ñiñkɔnjə, ñu ghulà à ghirè ntswe bo b̃i Yesu, ñlonj mæ à ñi mu Galilea aà!”

⁶⁰ Lâ Peta a kwi'i mæ, "Kaa mæ sɛ annù yii mæ o ghàà ñswonj aa zî!"

Tsi'i maa noò mæ à kà mæ aa kwi'i laa, ànjkègè a tɔŋè.

⁶¹ Mmà'àmbi a karikè yi nte'e mi'i mi ntsinè nlii Peta, Peta a wa'atè ànnù ya mæ Mmà'àmbi à ghirè nswonj ghu mbo aa mæ, "Mɔɔŋ tã ànjkègè à tɔŋ ŋgaa ji baa nɛ-tugè sii, le boŋ ò tùu mē ghā ñgàà ji tarè!" ⁶² Peta à le mfè'è ñghæ a abee, ñnanŋsə nyə'ə tsi'í mbê ànnù.

À àjàŋ yii mæ bi le ŋka ŋwye nɛ Yesu ñghɔɔ nɛ yi aà
(Mt. 26.67-68; Mk. 14.65)

⁶³ Bè bya bìi mæ bi le si be nɛ Yesu aa bi le si tigè ŋwye nii ñkii ñghɔɔ nii. ⁶⁴ Ñlɔgə atsə'ə ñkwerə mi'i mi ghu, mbetə nii mæ, "A gho aa a ghòò wò? Twi ŋù yii mæ à ghòò gho aà!" ⁶⁵ Bo le ŋki mbu nswonj innù jî ghà'atè mbəgita yi ghu.

Àjàŋ yii mæ bi le nɔgə Yesu ñzi ni ghu a nsi ŋgəŋn-dasa'a aà

(Mt. 26.59-66; Mk. 14.55-64; Jn. 18.19-24)

⁶⁶ Àbèè a fù'ù mē bità bi ala'a ni bɛlɛ bi ŋgəŋmà'a Nwi a bò'ò ni ŋgəŋndɛ'ɛ nɔŋsə boòntə, bi lɔgè Yesu ñzi ni ghu a nsi ŋgəŋndasa'a. ⁶⁷ Bo betə ghu mbo mæ, "Ò laa mbə Àyɔ'ò Nwi wa aa ε? Bεε ò bə aa ghu, ò swonj bi'i yu'ù!"

A kwi'i mæ, "Mə tɛ'ε swonj a mbo bù boŋ kaa nɛ sɛ bìi.

⁶⁸ Kə mbə mæ tɛ'ε mbetə ghu nɛ àbetə boŋ mbə kaa nɛ wa'ə kə ñkwi'i. ⁶⁹ Lâ ñlɔgɛnə sii, Mu Nù à ka tswe a mbèè ñkwee Nwi yii à tswe ni mɛdà'ə aa ní mà'ə."

⁷⁰ Bo bitsɛm bi betə mæ, "Ma la a bə mæ ò ni Mu Nwi aa ε?"

A kwi'i mæ, "Nɛ swòŋ mæ!"

⁷¹ Bo tigè ñswonj mæ, "Kaa bi'i si bɛyɔfə bi dàŋ bu nɔò! Tsi'i bi'i, bi'i yù'ù mæ yi'i ŋgaa annù yii mæ à swòŋ aà."

Àjàŋ yii mæ bi le ŋghèè ni Yesu a nsi Pilato aà.

(Mt. 27.1-2; Mk. 15.1-5; Jn. 18.28-38)

23 Ñnòò bə bya bitsɛm i bɛɛnə ñlɔgə Yesu ñghæ mfa a mbo Pilato ² ñlɔgɛnə ñka niŋ innù ghu nù: "Bi'i le ntswa mbə ghù a buurè nɛ àla'a, ñswonjə ni a mbo bə mæ tã bo tsuu bɛtãx a mbo Kaisa ki tu; ñkii nswonjə ni mæ yu laa mbə Àyɔ'ò Nwi wa yii à ni mfi aà."

³ Pilato a tigè mbetə yi mæ, "Ò bə aa mfi baYuda aa ε?"

Yesu a kwi'i mæ, "Ò swòŋ mæ maa ajàŋè!"

⁴ Pilato a bù ñswonj a mbo bɛlɛ bi ŋgəŋmà'a Nwi bo bɛ nnòò bə wa mæ, "Kaa mæ sɛ nji'ì ànnù yii mæ mbə mæ niŋ isa'a a nu ŋù ghu aa zî."

⁵ Bo bù ñkweensə nswonj tsi'ì nɛtɛ mæ, "ɛnnù jii mæ a dɛ'ɛ aa, i ghɛrè mē bə tigè ñyɔŋə mbùurè nɛ idigə a mbù'ù àla'a Yudea ntsɛmè. À le ñlɔgɛnə aa a Galilea, à kə mē ñtigè nzi faə tsɛtsɔŋè."

À àjàŋ mæ bi le nɔgə Yesu ñghæ ni ghu a mbo Herod aà

⁶ Pilato à tɛ mæ yu'u maa ajàŋ, mbetə mæ, "Nù ghuà à ni mu Galilea ε?" ⁷ À tɛ mæ yu'u mæ Yesu à le nɔ aa wa mbù'ù àla'a mæ Herod à le si sa'a aa, ñtoo yi a mbo Herod, yii mæ à le ntswe a Yerusalem maa noò aà.

⁸ Herod à le ndoritə si'i a nyə Yesu, ñlonj mæ à leè ñte'ε nyu'u innù tsi'ì tètè ñlonj ŋgaa yi ñtigè nɔɔ nɛ ñyè yi aà. À le si wa'atə ni mæ Yesu à ka ghɛrə alənsə yí mɔ'ò.

⁹ Maa ajàŋ, Herod a tigè mbetə ibetə jî ghà'atə a mbo Yesu. Kaa Yesu a wa'ə yí tsu kwi'ì. ¹⁰ Bɛlɛ bi ŋgəŋmà'a Nwi bo bɛ ñgəŋdɛ'ɛ nɔŋsə bi fe'è ñzi ntəə a mbii, ñnanŋsə niŋ innù jî tɛ tɛ a nu Yesu. ¹¹ Herod bo bɛ bɛso-gyè bi bi lɔgɛnə ñtigè ntsa'a nɛ Yesu ñkii ŋwye nii; ñlɔgə atsə'ə yí siginè mma'a ghu nu, mbu ntoo yi fu a mbo Pilato. ¹² Ñlɔgɛnə maa njwi, Herod bo Pilato bo boònsə ñtigə mbə ika'a, ñlonj mæ à le tɛ bəə aa bo bānə.

Àjàŋ yii mæ bi le ntsərə mæ bi zwitə Yesu aà

(Mt. 27.15-26; Mk. 15.6-15; Jn. 18.28-38)

¹³ Pilato a tigè ñtɔwɔŋ bɛlɛ bi ŋgəŋmà'a Nwi, bo bɛ bɛsa'a bi ala'a bo bɛ bə bya, ¹⁴ ñswonj a mbo bo mæ, "Bù ghɛrə nzi ni ŋù ghù ñswonj mæ a buurə idigə. Tsɛtsɔŋ, mē lèntə mæ annù yi faà, a nsi bù, nyə mæ kaa à sɛ annù ya yi tsu mæ bɛ niŋə ghu nu aa fānsə. ¹⁵ Herod à le ŋki nyə mæ kaa à sɛ annù yí tsu fānsə, mbu ntoo yi fu a mbo bi'inə. Kaa ŋù ghù à sɛ annù yí tsu yii mæ a ku'unə mæ mbə bi zwitə yi ghu aa fānsə. ¹⁶ Maa ajàŋ, mē ka ghɛrə bɛ ghɔɔ yi ñtigə mma'atə yi tã à ghæε." ((¹⁷ À le swonj laa nlonj mæ a yi mbə ma mùu njwí ñkòò aa bə betə a fi'isə ñgəŋatsəŋ yi mfuurè mfa a mbo bo.)) †

¹⁸ Ñnòò wa tsi'ì tsɛm i yə'ə ñswonj mæ, "Zwitə yi! Fi'isə Barabas, mfa a mbo bi'ì." ¹⁹ (Bi le niŋə Barabas a ndát-səŋ aa nlonj mæ à le ghɛrè àla'a a buurə, bə tigè ñto ntuu nɛ Kaisa, a kɛ ñzwitə ŋù.)

²⁰ Pilato à le nɔò mæ yu fi'isə Yesu; maa ajàŋ, a bù ñtsa'asə nnòò wā. ²¹ Bo bāŋnə ñtɔŋnə nswonj mæ, "Kwèèntə yi! Kwèèntə yi!"

²² Pilato a swonj a mbo bo a nɛ ŋgaa yii mæ i ywe'e ji tarə aa mæ, "Ni lòò mæ bɛ kweentə yi aa a ya? Ànnù yí bi yii mæ à bù'ù aa à nɛ àkə aa ε? Kaa mæ sɛ ghā ànnù yii mæ à ghɛrə mæ mbə bi zwitə yi aa yə! Mə ka ghɛrə tã bɛ ghɔɔ yi mma'atə."

²³ Lâ bo bù ñku'usə nɔŋnə ghaa bə nɛ mɛtɛ ñswonj mæ tã bɛ kweentə Yesu, bo ghæè nɛ mbii ñka nɔŋnə nywe'e a noò yii mæ Pilato à le mbii mæ bɛ kweentə yi aà.

²⁴ Pilato a tigè ñswonj mæ tã bɛ ghɛrə annù ya yii mæ bo le si betə aà.

²⁵ A fi'isə ŋù wa mæ bo le si betə aa, wa yii mæ bi le niŋ a ndát-səŋ nlonj mæ à le ñghɛrè àla'a a buurə, a kɛ

† Kaa àtɛ ma yú a si múm ñwà'ànə jî mɔ'ɔ tswé.

ñzwitə nū aà, m̄ban̄nə mfa Yesu a mbo bo mē bo ghīrə ajān̄ yīi mē bo le si lōō aà.

Ajān̄ yīi mē bi le ñkwèèntə Yesu a ati bān̄nəbān̄nə aà
(Mt. 27.32-44; Mk. 14.21-32; Jn. 19.17-27)

²⁶ Bìsogyè bi le nìgògə Yesu ñghèe ni ghu, bi kà mē aa ñghèe aa, mbòò Simon nū Cyrene, yīi à le si kwèe nii a afō aà. Bo le ntswa yi, m̄be'esə yi nī àbān̄nə bān̄nə Yesu ya, ñghīrə a tīgè ñyonə ghu n̄j̄m.

²⁷ N̄n̄dò bē bī ghà'atə bi le si kī n̄yonə nii; bān̄gyè bī m̄w'c bi le ntswe a tītī bo, ñyā'ə nī Yesu, ñt̄w̄nə mbo'o tsi'ì n̄tītī. ²⁸ Yesu a b̄n̄kə yi nyə waa nswon̄ mē, "Bān̄gyè bi Yerusalem! Nī tsee bē gha kī yā'ə, nī ka nyā'ə bē ìb̄h̄n̄ū ghuu bo b̄ b̄w'c buu. ²⁹ N̄lon̄ mē nòò yī m̄w'c a zī mē bē ka yī tīgə swon̄ə ni mē, 'A b̄n̄jə ànnū bān̄gyè bīi mē bi leē ñwa'ā ni b̄w'c tswē aà, tsi'ì bīi mē bi leē ñwa'ā b̄w'c bi b̄w'c kwe'e aà, kè kī n̄w'c aà!" ³⁰ À ni nòò wa mē bē ka yī tīgə swon̄ə ni a mbo m̄nta'a mē, 'Wō a nu bī'ì! I kī swon̄ə ni a mbo m̄nta'a mī kəgə mē, 'L'ò'sə yī'ì! ³¹ N̄lon̄ mē m̄bē bi ka ñghīrə laà nī àtī yī fwe, bōn̄ bi ka yī tīgə ghīrə aa mē a kə a noò yīi mē àtī ya a yòò mē aa ε?"

³² Bi le ñki mfi'isə ñgāñfānə ji baa a ñkwèèntə waa bī Yesu. ³³ Bi ghèè mē ñywe'e wa adīgə mē bi le si twon̄ə ni "Àkwèe atu" aa, ñkwèèntə Yesu ghu bo bī ñgāñfānə jya ji baà, yī m̄fūūrə ghu mbèè a bō ñk-wābə, yī m̄w'c ghu mbèè a bō m̄'ā. ³⁴ Yesu a swon̄ə mē, "Taà, lī'ìnə ifansənnū jyaa! N̄lon̄ mē kaa bo s̄ annū yīi mē bo ghīrə aa zī aà."

Bi le nyātə itsə'ə ji a tītī bo ñtumə nī ìb̄irə ghu. ³⁵ Bē bya bi le ntəə wa adīgə nyə nī ìnnū jii i le si fè'è aà; la b̄isa'a bi ala'a bi baYuda bi le si bān̄nə ñwye nii nswon̄ə ni mē: "À le nyweensə nī badān̄, t̄ā à yweensə ìb̄h̄n̄ū yī la ts̄ts̄n̄jə mē m̄bē a bē Ay'ò Nwī yīi mē Nwī à le nts'w'c aà!"

³⁶ Bìsogyè bya bi le si kī ñwye nī yi; ñtīgə ñghèe mfa m̄l̄l̄'ù mī tsə'ə ghu mbō, ³⁷ ñswon̄ə mē, "Yweensə ìb̄h̄n̄ū nū ghō mē m̄bē ò bē Mf̄ baYuda!"

³⁸ Bi le ñwā'ānə annū m̄bēe wa atu ati bān̄nə bān̄nə ghu atu mē: "À ni M̄f̄ baYuda à ghuà."

³⁹ ñgāñfānə wa yī m̄w'c a kī m̄bēgītə Yesu ñswon̄ə mē: "Ò laa wa'ā Ay'ò Nwī wa bē aa ε? Yweensə ìb̄h̄n̄ū gho ñki nyweensə yī'ì!"

⁴⁰ Yī m̄w'c wa à bān̄nə ñwenə yi, ñswon̄ə mē, "Ò si Nwī b̄w'c aa ε? Bī ghīrə ntsə'rə isa'a gho aa a ñḡñ̄ ñḡñ̄ tsō yi. ⁴¹ Bī ghīrə ntsə'rə yī'ì isa'a aa i ku'ùnə nī ànnū yīi mē sī le ñghīrə aà; l̄ā ñghèe ni yu, kaa à s̄ annū fānsə." ⁴² A tīgə m̄bu nswon̄ə a mbo Yesu mē, "Ò yī ò wa'atə gha mbā Yesu, wa noò yīi mē ò ka yī zī tsō m̄f̄ aà!"

⁴³ Yesu a swon̄ə ghu mbo mē, "Mē swōn̄ə a mbo wō tsi'ì annū n̄kōn̄ə mē, tsi'ì sii, ò ka ghīrə tswe a p̄ràdisō bī'ìò."

Ajān̄ yīi mē Yesu à le ñkwo aà

(Mt. 27.45-56; Mk. 15.33-41; Jn. 19.28-30)

⁴⁴ Nòò à si'ì mē, ìtugə i fii ñkusə ala'ā ts̄m̄ ñghèe nywe'e a ni nòò ñyon̄ nòò. ⁴⁵ Àtsə'ə ya yīi mē a le ñkwāsə m̄m̄ ñdāmā'anwī aa, a le mbò'ònə a tītī. ⁴⁶ Yesu a t̄w̄nə ñyā'ə nī tītī ñswon̄ə mē, "Taà, mē n̄j̄ mē azwī ya a mbo wō!" À swōn̄ə mē laà, ñtīgə ntsīi.

⁴⁷ Àtu b̄isogyè ya a yè mē annū yīi mē a fē'e aa, ñgha'asə Nwī, ñswon̄ə mē, "Tsi'ì ànnū n̄ñkōn̄ə, à le mbē aa nū yīi innū ji tsinə!"

⁴⁸ Bē bya b̄its̄m̄ bīi mē bi le mbòò a nyə ànnū yīi mē à le mfē'è aa, bi le nlò ntīgə ñkwèe waa a ndūgə bo, ñwetə mbō myaa nlon̄ə mē m̄nt̄m̄ myaa le nluu nī àj̄əñnə aà. ⁴⁹ Bē b̄its̄m̄ bīi mē bi le nzi Yesu aa, bo bī bān̄gyè bya mē bi le nlò a Galilea ñyon̄ə yi aa, bi le ntəə a s̄'a agha'a nyə annū ma yā.

A ajān̄ yīi mē bi le ntwiñə Yesu aà

(Mt. 27.57-61; Mk. 15.42-47; Jn. 19.38-42)

⁵⁰ Nū yī m̄w'c à le ntswe ghu, ñkūm yi i bē Joseph, m̄bē nū yī m̄w'c a tītī ñgāñdasa'a, m̄bē nū yī s̄ḡñnə yīi mē ànnū yi le ntsinə, bē kī m̄w'c nii. ⁵¹ Kaa à le ñwa'ā annū ya mē bi le ntsə'rə ñki ghīrə aa, bīi. À le nlò a ala'a Arimathea, a mbū'u Yudea, ñyu'utə nī ànnū n̄f̄ Nwī. ⁵² À le ntīgə ñghèe a mbēe Pilato, m̄betə aku Yesu ya mē yu lōgə i ghèe twiñə. ⁵³ N̄tīgə ns̄gisə akū yi ya a nsyè, ñl̄im̄ nī àtsə'ə yī fū'ù yī s̄ḡñnə, ñghèe n̄ñj̄ yi a mum n̄syè nii mē à le nton̄ə a mum alāñsə ñḡ'ò, kaa bi burə t̄ nū ghu twiñə aà. ⁵⁴ N̄jwi mē yū ì le mbē aa n̄jwi yīi bē le si n̄ñsə nī ñjoo nlon̄ə mē n̄w̄ñḡñ̄ ì le ntīgə ñku'u aà.

⁵⁵ Bān̄gyè bya mē bi le nlò a Galilea ñyon̄ə Yesu aa, bi le ñghèè bo bī Joseph, ñyā n̄syè nya mē bi le n̄ñj̄ aku Yesu ghu aa bo bī ajān̄ yīi bi le nləə yi aà. ⁵⁶ Bo le ntīgə ñkwèe ñghèe a ndūgə, ñtan̄tə m̄ghurə mī lūmtə nī ñjoo agh'ò ñghèe a n̄w'c ìb̄h̄n̄ū Yesu wa ghu.

À bē mē wa n̄w̄ñḡñ̄ bo m̄ntə, a ajān̄ yīi mē n̄ñsə à le nd̄'ì aà.

Ajān̄ yīi mē Yesu à le nyweenə ni n̄wo aà

(Mt. 28.1-8; Mk. 16.1-8; Jn. 20.1-10)

24 À lò mē m̄bē tsi'ì a t̄tugə a mbā'a mbā'ā a n̄w̄ yī ñtsyāmb̄i a m̄m̄ ñgyā bān̄gyè bya bi fē'è ñghèe wa ntsū n̄syè, bo kà mē aa ñghèe aa, ntugītə m̄ghurə mī lūmtə mya m̄i bo le n̄ñsə aà. ² Bo ghèè mē, ñyā mē bi t̄i mē ñḡ'ò ya mē ì le ntswe wa ntsū n̄syè aa nl'ò'sə. ³ Bo le ntīgə ñkuu ñghèe wa a m̄m̄ n̄syè la kaa wa'ā aku Yesu ya ghu yā. ⁴ Bo le ntīgə mbu mfē'è ñtəə wa adīgə, ànnū a tsyā waa. Bo t̄ə mē ntīgə ñwa'a nī ànnū ma yū aa, m̄bān̄nə ji baa jii mē i le ñwē'è itsə'ə ñ fū'ù jii mē i le si ñwèèntə tsi'ì ñwèèntə aa, i wi'ikə ñzi ntəə a mbēe bo. ⁵ N̄b̄w'c nī wè nī tswā bān̄gyè byā,

bo tigè ñwo nsigitə a nsi mbāṅṅə jyā; bo betə waa mə, “Ni lòn ñu yii mə à tswe ntɛ̃ a titɛ̃ bɛ̃ku bi bē aa a ya aa ε? ⁶ Wa kaa à sɛ̃ faa mə tswə; à bɛ̃nə mə a niwō. Ni sɛ̃ annu ya yii mə à le nswon a mbo bù wa noò mə à le ntswe a Galilea aa burə ki wa'atə aa ε? ⁷ À le nswon mə, ‘Bi tswe ni nfa Mu Nù a mbo bə bɛ̃ bɛ̃, tã bɛ̃ kween-tə yi a ati bāṅṅə bāṅṅə, lâ tã à bu mbɛ̃nə fu a niwo a nɛ̃ ñjwi ji tarə.’”

⁸ Bāṅṅyè bya bi yù'u mē laà, ñtigə mbɔṅ ḡwa'atə an-nu ma ya yii mə Yesu à le nte'e nswon aà. ⁹ Ñtigə nlo wa ntsu nisyè mbu mbɛ̃ nswon innu tsim a mbo ḡḡṅyḡḡnnu Yesu jya nɛ̃ghum ñtsò m'ɔ bo bɛ̃ a mbo àbùḡḡ bē bi m'ɔ. ¹⁰ Bāṅṅyè ma bù, à le mbə aa, Mary Magdalene, ni Joanna, abò'ɔ ni Mary ñdè bɛ̃ Jems. Bo ma bù ni bāṅṅyè bɛ̃ m'ɔ bii mə bi le ntswe bo bo aa, le ñtigə nswon innu ma jù a mbo ḡḡṅṅntoo Kristo jya. ¹¹ Lã bo bāṅṅə ñlentə innu jya mə bāṅṅyè bya le nswon aa tsò ñtɛ̃rə ñnnu, kaa wa'a waa bii. ¹² Lã Peta a bɛ̃nə ñ-ka ḡkhə tsi'i khə, ḡghɛɛ wa nisyè; ḡghɛɛ nsigitə nlii ghu mum, nyə tsi'i ñtsə'ə ñ fù'u jya mə bi le twiṅ yi ghu aà. Ñlo ñtigə mbu ḡka mbii nii fu, atù yi a burə mburə nlon annu ya yii mə a le mfè'è aà.

Àjàṅ mə ḡḡṅyḡḡnnu Yesu ji baa i le nye yi a mājji

Emmaus aà
(Mk. 16.12-13)

¹³ Tsi'i maa njwi, ḡḡṅyḡḡnnu Yesu ji baa i le si ghèè a ñikurə nɛ̃ m'ɔ mə bi le si twonə ni Emmaus aà; a nlo a Yerusalem i ghèè kù'u a Emmaus à le mbə tsò bɛ̃ malə bi sambaà. ¹⁴ Bo kà mē aa ḡghɛɛ aa, ntaṅə nɛ̃ ḡḡṅṅ nlon ñnnu jya jii i le mfè'è aà. ¹⁵ Bo kà mē aa ntaṅ ḡḡṅṅ ya aa, Yesu yumbɔṅ a zi bo bo tigè ḡghenə, ¹⁶ Nwi à le ḡkɛ̃ḡ mi'i myaa mə tã bo tsuu zi mə à ni yu. ¹⁷ A betə mə, “Ni zinə ñtaṅə nɛ̃ ḡḡṅṅ nswonə aa mə akə aa ε?”

Bo tigè ñtə nɛ̃ àjəṅṅ. ¹⁸ Nù nɛ̃bò waa yí m'ɔ, ñkum yi i bə Cleopas, a betə yi mə, “Ò bə aa ḡḡḡ a Yerusalem mə ò sɛ̃ annu yii mə a kɛ̃ fè'e ghu a ni mitugə mi njwi mulà zi aa ε?”

¹⁹ A betə waa mə, “Là'a annu akə aa ε?” Bo kwi'i ghu mbo mə, “Ànnu ñlonə Yesu mu Nazareth wa, mə à kɛ̃ bə ḡḡṅṅntoo Nwi, ḡghirə nɛ̃ ñnnu jɛ̃ wè ḡkɛ̃ nswonə nɛ̃ ñnnu jɛ̃ wè a nsi mi'i Nwi bo bɛ̃ bə. ²⁰ Bɛ̃lɛ̃ bi ḡḡṅṅm'a Nwi bi'i bo bɛ̃ bɛ̃sa'a bi ala'a bi kɛ̃ fa yi, bi tsərə ñsa'a yi mə tã à kwo, ḡkween-tə yi a ati bāṅṅə bāṅṅə. ²¹ Bi'i le si wa'atə ni mə a ka yí tsu'u yu i tsu'u atu baIsrael. À bə mə njwi ji tarə ajàṅ mə yulà ànnu a kɛ̃ fè'e aa. ²² A mbu ḡghèè ghu, bāṅṅyè bɛ̃ m'ɔ a titɛ̃ bi'i bi swon annu yí m'ɔ a tsyā yi'i. Bo ghirə ḡghèè wa ntsu nisyè a titugə a mbà'a mbà'a, ²³ Kaa ḡkɛ̃ akú yi ghu yə. Mbu mbɛ̃ ñtigə nswonə ni mə ñjəè tə tə ñ ghirə nle waa bo yə baangel bi swon a mbo bo mə à tswèntɛ̃. ²⁴ Bə bɛ̃ m'ɔ a titɛ̃ bi'i kɛ̃ ḡghɛɛ wa ntsu nisyè ḡkɛ̃ nyə tsi'i wa ajàṅ

mə bāṅṅyè bya ghirə nswon aa, la kaa wa'ə Yesu bāṅṅə ñyə.”

²⁵ A swon a mbo bo mə, “Ni tsigtə aà àkə bə laà aa ε? Kaa mbə nɛ̃ wa'ə kɛ̃ ḡwanɔ mbii ḡḡṅṅ ñnnu tsim jii ḡḡṅṅntoo Nwi i le nswon aa ε? ²⁶ A le ḡwa'a bə aa mə Kristo wa à tswe nɛ̃ ñyə ḡḡi' i a ni ma juu ñnnu i kuu a mùm nɛ̃gha'a yu aa ε?” ²⁷ A tigè ñloginə a nɛ̃ àḡwà'ànə Moses, nɛ̃ ḡḡwà'ànə ḡḡṅṅntoo Nwi tsim, ñt'ɔtə ñnnu jii mə bi le ḡḡwà'ànə a mùm àḡwà'ànə Nwi tsim nlon ḡḡṅṅ yi aà.

²⁸ Bo ghèè mē ḡku'u wa ñikurə nii bo le si ghèè ghu aa, a ghirə tsi'i tsò yu ka kɛ̃ ghèè nɛ̃ mbii, ²⁹ bo tswā yi nswon ghu mbo mə, “Le bi'inə ñlon mə noò ḡkwèfɔ à kù'u mē, noò a tsyā aà.” A tigè ḡkuu bo bo tswé. ³⁰ Noò yii bo bo kà mē aa nji aa, a lɔḡə àbaa, nniḡ mbɔṅṅə ghu, mbatə mfa a mbo bo. ³¹ Mi'i myaa ḡa'anə bo zi mə à ni yu Yesu, a wi'ikə mbwɛ̃ yi. ³² Bo tigè ñswonə bo ni bo mə, “Mɛ̃ntɛ̃ mi'inə ghirə mbaa kɛ̃ khɛ̃ wā noò mə a ghirə ḡghaa a mbo bi'inə a mājji, ñt'ɔtə ni nɛ̃ghàà ni Nwi aa ε?”

³³ Bo bɛ̃nə tsi'i maa noò mbii ḡghèè fu a Yerusalem, ḡghɛɛ ntsi'i ḡḡṅyḡḡnnu ji jya nɛ̃ghum ñtsò m'ɔ bo bɛ̃ bə bii bo bo le tswe aà.

Àjàṅ mə Yesu à le ḡwi'ikə nzi a mbò ḡḡṅyḡḡnnu ji aà

(Mt. 28.16-20; Mk. 16.14-18; Jn. 20.19-23; ñfà' à 1.6-8)

³⁴ Bo swon a mbo bo mə, “Wa Mmà'àmbi à bɛ̃nə mē tsi'i ànnu ñḡḡṅṅə, à zi mē ñdɛ̃' i bɛ̃ nù yi a mbo Si-mon.”

³⁵ Bo le ḡki ntigə nswon innu jya mə i le mfè'e a mājji aa, bo bɛ̃ àjàṅ mə bo le mbu ñzi yi wā noò mə à le mbatə abaa ya mfa a mbo bo aà. ³⁶ Àjàṅ mə bo le mburə kɛ̃ ghàà aa, Yesu yumbɔṅ a wi'ikə ñtə a titɛ̃ bo ((ñswon mə, “Mbɔṅṅə a mbo bù”). †

³⁷ Bo le ntsigtə, nɛ̃b'ɔ ni tswā waa, bo wa'atə mə bo yə aà ḡkú. ³⁸ Yesu a betə a mbo bo mə, “Ni b'ɔ'ɔ aa àkə aa ε? Àlɛ̃ḡtə a burə a mɛ̃ntɛ̃ bù aa a ya aa ε? ³⁹ Yə nɛ̃ mbò ma bo bɛ̃ mɛ̃kòrə mā. Yə nɛ̃ mə à ni tsi'i mē. Mɔṅṅ-tə nɛ̃ gha bon nɛ̃ ka zi, ñlon mə kaa ḡku à sɛ̃ nɛ̃ ñjyānu bo bɛ̃ ñkwèè tswé tsi'i tsò mə nɛ̃ yə mə tswé ni ju aà.”

⁴⁰ À le nswon maa ajàṅ aa ndi' i mbò mi bo bɛ̃ mɛ̃kòrə mi a mbo bo. ⁴¹ Nɛ̃dorə le nluu a nti' i bo si' i si' i bo wa'a mə à laà mmirə mbə annu aa e! Yesu a betə waa mə, “Ni tswe nɛ̃ àyòò tsu faa a nji aa ε?” ⁴² Bo fa fɛ̃bwè fi làà ghu mbo, ⁴³ a kwərə ḡkurə a nsi bo.

⁴⁴ Nswon a mbo bo mə, “Tigə àa tsi'i ñnnu jya mə mē le nswon a mbo bù wa noò mə bi'inə le ntswe aà. ḡḡṅṅ ñnnu tsim jii mə bi ḡwa'anə nlon ḡḡṅṅ yə a mùm àḡwà'ànə Moses, nɛ̃ ḡḡwà'ànə ḡḡṅṅntoo Nwi ni bɛ̃P-salm aa, i tswɛ̃ nɛ̃ mfè'e mbòntə.”

⁴⁵ A tigè ḡḡa'a mɛ̃ntɛ̃ myaa, ànnu Nwi a nɛ̃sə ñlaa a atu bo. ⁴⁶ A swon a mbo bo mə, “Bi le ḡḡwà'ànə aa mə,

† Kaa àtɛ̃ ma yú a sɛ̃ mùm ḡwà'ànə jɛ̃ m'ɔ tswé.

Àyɔ'ò Nwì à ka yí yə ŋgí'í, í yweenə ní nɛ̀wo a nɛ̀ ñjwi ji tarê. ⁴⁷ Tâ bɛ̀ tígə swonə nɛ̀ ànnù Nwí ñkɛ'ɛnə ní mə tâ bə bəŋkə mɛ̀ntɛ̀ myaa, tâ Nwì à li'inə ifansənnù jyaa nɛ̀ ñkũm yi, ñlɔgɛnə a Yerusalem ñghɛɛ nywe'e a itoo itoò. ⁴⁸ Wa nɛ̀ ní bɛ̀yəfə nɛ̀ ñnnù ma jû. ⁴⁹ Mə, nɛ̀ àtu ibii nú gha, mə ka too a ayoo ya mə Taà ghà à lɛ̀ ñkà'à mə a ka yí sigə kuu a nu bù aà. Lâ nɛ̀ ka lɛ̀gɛnə tswe a ñjò'ò àla'a kí bɛ̀ í ywe'e noò yii mə àdà'à a ka lô a aburə í sigə í kuu a nu bù aà."

Àjàn mə Yesu à lɛ̀ ñkò'ò ñghɛɛ a aburə aà

(Mk. 16.19-20; ñfà'à 1.9-11)

⁵⁰ Yesu a lɔgə waa bo bo fɛ̀'è wa ñjò'ò àla'a ñghɛɛ nywe'e a ala'a Bethany, a sàŋtə m̀bô mi, nniŋ mbɔɔnə a nu bo. ⁵¹ À kà mə aa nniŋ mbɔɔnə a nu bo aa, bɛ̀ tígə ñlɔgə yi ñkò'ò ñghɛɛ ní ghu a aburə. ⁵² Bo tígə ñgha'asə nii, ntɛ̀ waa í luu nɛ̀ ñɔdorə, bo tígə m̀bù m̀bii waa fu a Yerusalem. ⁵³ Ntígə ntswe ní a ndàmà'anwì a ñgòŋ bɛ̀nòò bitsim, ñgha'asə nɛ̀ Nwí.

Jon

ÑJI'INNŪ ANWÀ'ÀNƏ YŪ

A aḡwà'ànə yŭ aa a le ḡwà'ànə Jon mu Zebedee. Yesu à le ntwoḡə yi bo mumaà yi Jems aa a aḡhəḡə ḡki miyaa Galilea, a ajàḡ mə bi taà wàà le si lə nŭ m̀bwè aà. A bə tsõ ñdè yi à le mbə Salome (Mk. 15.40). Bi le si tʷoḡə nŭ Jon bo mumaà yi Jems aa ni “בׁוֹכִי מִבְּתֵינָה”. Jon à le mbə “ḡḡàḡyəḡəḡn̄n̄n̄ wa mə Yesu à le k̀ḡḡə aà.” Jon ni mumaà yi Jems a bɔ'ɔ ni Peta, bi le mbə bə bi tarə a tit̄i bo bya ḡtsõ baa mə Yesu à le si gha'a nlcḡə bo bo ḡḡhèè ḡḡḡirə nŭ ḡn̄n̄n̄ aà. Paul a tʷoḡə Jon nŭ ḡtə'ə ḡḡhòtə yi m̀'ɔ a tit̄i j̄i tarə (Gal. 2.9-10).

Jon à d̄i'ɪ Yesu tsi'i a nlcḡḡnè mə à ni Nìḡhàà ni Nwí n̄i ni lwi'i nŭḡkoḡə aà, ḡlo aa a aburə nsigə, m̀bəḡ ntigə ḡŭm̄s̀ḡḡ, ḡtswe a tit̄i bə (1.14). À le ḡwà'ànə ntoo yi ḡsigḡnè ma yŭ aa mə tā bə bii mə bi tʷoḡə aa tā b̄i bii mə Yesu à ni Àyɔ'ɔ Nwí, ḡḡàḡyewèensə bə wa mə Nwí à le ḡkà'ə mə yu ka yí too aà, ḡnŭḡ nt̄i waa ḡhu nu t̄a tswe nŭ ḡtswènt̄i (20.31).

Jon à ni yu yii mə à nḡsə nd̄i'ɪ ḡŭ yii mə Yesu à ni ḡhu aà. A mbo bə bii mə bi nŭḡ nt̄i waa a nu Yesu aa, bo b̄i a mbo bii mə bi l̄ɔ a nzi yí aa, Yesu à nḡsə mbə aà wò aa e? Jon a swoḡə ni mə à ni Nìḡhàà ni Nwí (1.14); m̀bə Mŭ ‘Mb̄n̄ḡrə Nwí (1.29); Àyɔ'ɔ Nwí wā (1.41); Mu Nwí (1.49); ‘Mf̄ b̄aIsrael (1.49); ḡḡàḡyewèensə m̀b̄i (4.42). Thomas a nḡsə m̀fi'isə ann̄n̄n̄ yii a k̀'ɔ ntsirə a ni ḡŭ yii mə Yesu à ni ḡhu aa nswoḡə mə: “Mmà'ə m̀b̄i ḡhà ni Nwí ḡhà.” Jon a swoḡə ni mə ḡn̄n̄n̄ j̄i yēyerə bo b̄i ḡn̄n̄tsyāmb̄o j̄i mə Yesu à le ḡḡḡirə aa i le mbə aa ḡlènsə, ḡd̄i'ɪ nŭ ḡŭ yii mə à ni ḡhu aa tā tā bə yə nniḡ nt̄i waa ḡhu nu i yweenə (12.37-43). Jon à ḡwà'ànə ḡlènsə j̄i s̄mbaa j̄i mə Yesu à le ḡḡḡirə aà.

Jon a k̄i ḡḡwà'anə b̄i “Mè ni” b̄i wè bi s̄mbaa bii mə Yesu à le ḡḡhàà nswoḡə nŭ ḡŭ yii mə yu ni ḡhu a mb̄o m̀bi aà. Yesu a swoḡə mə “Mè ni,” “àbaa ntswènt̄i” (6.35); “ḡkà'ə m̀b̄i” (8.12); “ḡtsũnda m̀b̄n̄ḡrə” (10.7); “ḡtsèèmb̄i yi ḡsigḡnè” (10.11); “ḡyewèenə ni n̄iwo ḡki mbə ntswènt̄i” (11.25); “m̄an̄j̄i, m̀bə ann̄n̄n̄ nŭḡkoḡə ntswènt̄i” (6.14); “àti m̀l̄u'ɪ yi ann̄n̄n̄ nŭḡkoḡə” (15.1).

A nŭ ḡwà'ànə ma yŭ Jon a ḡḡirə bi yə a laa mə Yesu a nŭ ḡd̄i'ɪnn̄n̄n̄ yii mə bo b̄i ḡḡàḡyəḡəḡn̄n̄n̄ j̄i b̀òònsə ḡtswe nŭ ànn̄n̄n̄ m̀'ɔ aà. A lḡḡə nŭ waa nd̄i'ɪ nŭ ànn̄n̄n̄ j̄i tsò ḡtso a mbo bo. Nlcḡḡnə a ni ḡlènsə 13-17, Yesu a ḡhotə ḡḡàḡyəḡəḡn̄n̄n̄ j̄i nd̄i'ɪ nŭ waa, ntaḡtə nŭ waa nloḡə noð yii yu ka m̀'atə wa i b̄i b̄i fu a mb̄è Taà yi. Nswoḡə ni mə tā bo tsuu ki jəḡḡnè k̄ə ki bɔ'ɔ (14.1-6) ḡloḡə mə yu ḡḡè a mb̄è Taà yi aà. ḡḡhaa a mbo bo, ḡd̄i'ɪ nŭ waa nŭ ànn̄n̄n̄ ntsà'atə Nwí, m̀burə nlcḡə noð ḡḡhaa a mbo bo nloḡə Azwí Nwí (14-16), Azwí yí Làà yii mə yu ka yí too tā à lo a mbo Tà ḡzi aà. A ka yí tigə lḡḡə abwarə yi, i ki lə'ətə nt̄i waa, i ki d̄i'ɪ inn̄n̄n̄ ts̄im a mbo bo. Bo ka yí ki ḡḡirə nŭ ḡn̄n̄n̄ j̄i mə yu ḡḡirə aa, i t̄'e'ḡ ḡḡirə tsyàtə. Ànn̄n̄n̄ yii mə a ka ḡḡirə tā mbi bii ntoo yi ḡsigḡnè ya aa, à nŭ àjāḡə mə mbə bo b̀òònsə waa ntswe nŭ ànn̄n̄n̄ yi m̀'ɔ (17.20-26) ḡk̄i ḡka ḡkḡḡnə waa bo ni bo aà (13.34-35).

A m̀m̄ ḡḡwà'ànə ntoo yi ḡsigḡnə i ts̄im b̄i d̄i'ɪ ajāḡə mə baYuda le si swũḡḡə bo b̄i Yesu, bo tuù n̄i aà, lâ bi nḡsə yə àyḡḡ yii mə a le ntswe a tit̄i bo aa a m̀m̄ ḡḡwà'ànə Jon. Bo le si l̄ɔ a ḡḡaa j̄i ḡhà'atə a nzi ḡŭ yii mə à ni ḡhu aà (7.26; 8.25). Lâ a nḡsə ḡtsyanə a mbo bo a mbii mə Yesu à nŭ Àyɔ'ɔ Nwí wā, ḡloḡə mə à le ḡkwo aà (12.34).

Àk̀ḡḡnə à nŭ ḡt̄i ann̄n̄n̄ yii mə a tswe nŭ ḡtso yi ḡsigḡnè, ḡki mbə ayoo yii mə a le ḡḡḡirə Tà a toð yi aà. Nwí à le ḡk̄ḡ mbi si'i si'i, ḡtso njoḡ Mŭ yi mə à sigə nyweensə bə bii bi nŭḡ nt̄i waa ḡhu nu aà (3.16). À nŭ àk̀ḡḡnə yii mə à tswe ni yu a nu Tà aa mə a k̄i ntintə n̄i mə tā yŭ yu'unə Taà yi, m̀fa nigha'a ḡhu mb̄o. À ḡj̄i'ɪ ànn̄n̄n̄ yii mə yu le nzi ḡhu aà (12.27), a ḡḡirə ann̄n̄n̄ yii mə Tà à le si l̄ò aà, ḡkwo a atu bə, ḡtsya Satan yii mə a sa'a mbi yŭ aà (12.23-33). Noð yii mə bi ka yí ḡḡe yi a ndəḡ i kwèèntə yi aa, yu ka swũḡḡə b̄i b̄i ts̄im i fa a mbo Tà (12.32). Ma la a bə mə ànn̄n̄n̄ niwo Kristo à ni m̄a ànn̄n̄n̄ a m̀m̄ ḡtso yi ḡsigḡnè Jon. Ma m̀uu ajāḡə a tigə ḡnḡsə nlcḡə noð, a n-l-wi'isə, ḡḡwà'anə ajāḡə yii mə Yesu à le nyə ḡḡi'ɪ, bi zwitə yi a Yerusalem aa (18-19), bo b̄i a ajāḡə mə à le mb̄o m̀b̄iḡnə, ḡd̄i'ɪ ib̄iḡn̄ yii a mb̄o ḡḡàḡyəḡəḡn̄n̄n̄ j̄i, ḡku'usə niḡ m̄nt̄i myaa aà (20-21).

Bi yatə ḡḡwà'ànə yŭ aa laà:

1. ḡj̄i'ɪ ànn̄n̄n̄ ḡḡwà'ànə yŭ 1.1-18
2. Jon ḡḡàḡm̀urə b̄i ḡki nŭ ḡḡàḡyəḡəḡn̄n̄n̄ j̄i ntsyāmb̄i 1.19-50
3. ḡfà'ā Yesu a tit̄i bə 2.1—12.50

- 4. Ngyà yí ñlwi'injim a Yerusalem bo bì maa mbèè àla'a 13.1—19.42
- 5. Àjàŋ mə Mmà'àmbi à le nyweenə ni nɛwo, ñdɪ'i ibiñu yi a mbo bè àà 20.1-31
- 6. Ñlwi'isê ànnu: àjàŋ mə à le mbu ndɪ'i ibiñu yi a Galilea àà 21.1-25

Nìghàà nii mə ni fa ntswèntɛ̀ àà

1 Nìghàà le ntswe a nlogɛ̀nê, nìghàà ma nù ni le ntswe aa bo Nwi a nlogɛ̀nê. Nìghàà nya ni kɛ̀ mbə Nwí. 2 Nìghàà nyà le ntswe bo Nwi a nlogɛ̀nê. 3 Nwi à le nnaŋsə njoð tsɛ̀m ñtsya aa a nɛ̀m nìghàà ma nù. Kaa àyoð tsu a sɛ̀ tswê mə Nwi à le naŋsə tɪ nu. 4 Ntswèntɛ̀ ɛ̀ le sɪ fɛ̀'è aa a ni nìghàà ma nù. Ntswèntɛ̀ ya i zɪ nɛ̀ ñkà'à a mbo bè. 5 Ñkà'à wa i ta a mûm m̃fii ìdìgè, lâ kaa m̃fii ìdìgè ɛ̀ lɛ̀ wa'a bwetè. †

ɛ̀fà'a Jɔn Nɔ̀gàŋmùrə bə ñkɪ

6 Nwi à le ntoo ɔ̀ yí mɔ̀'ɔ̀ ɛ̀kũm yi i bə Jɔn. 7 À le nzi a mbə ayəfə nloŋ ñkà'à wá bo bì a nswon ɔ̀nnu yii mə yu le nzi nloŋ yi aa, tâ bè bɛ̀tsɪm yu'u, ñtsya ghu nɛ̀m nniŋ m̃ɛ̀ntɛ̀ myaa ghu nù. 8 Yu yumbɔ̀ŋ kaa à le wa'á ñkà'à wa bə, lâ ñzi aa a mbə ayəfə a mbo ñkà'à wá. 9 Ñkà'a annu nɛ̀koŋ wa i ghùlâ, mbə ñkà'à yii mə i zɪ a mûm m̃bi, ñta ñke'etə nɛ̀ bə bɛ̀tsɪmè aà.

Àjàŋ yii mə Yesu Kristo à le nzi fàa mbi bi tuù yi aà

10 Nìghàà nya ni le ntswe a mûm m̃bɪ, la ka mə Nwi à le nnaŋsə njoð tsɛ̀m ñtsya aa ghu nu aa, kaa m̃bi i wa'á yi bāŋnè ñzi. 11 À le nzi a ala'a yu, la kaa bè bi bi wa'á yi kwɛ̀rə. 12 A mbo bè bii mə bi le ñkwɛ̀rə yí, ñkɪ niŋ m̃ɛ̀ntɛ̀ myaa ghu nu aa, a fā àdà'à mə tâ bo tìgè mbə bɔ̀ɔ̀ bi Nwí bɪ jwé jwe. 13 Kaa bi le wa'á bɔ̀ɔ̀ bi Nwí bə aa ajàŋ yii mə ɔ̀nnu m̃sɔ̀ŋ a jwe mu a mûm ñjyánu aa, kə ajàŋ yii mə ɔ̀nnu m̃bāŋnè a lɔ̀ɔ̀ aa bə, ñloŋ mə Nwiŋgɔ̀ŋ yumbɔ̀ŋ à le ntìgè ɔ̀ghirə mə tâ bo bə bɔ̀ɔ̀ bɪ.

Nìghàà nii mə ni le mbəŋ ntìgè ɔ̀nnu m̃sɔ̀ŋ aà

14 Nìghàà nya le mbəŋ ntìgè ɔ̀nnu m̃sɔ̀ŋ, ñluu nɛ̀ ɛ̀bɔ̀ŋ bo bì ànnu nɛ̀koŋ, ñtìgè ntswe a tɪtɛ̀ bɪ'ì. Bi'ì le nyə nìgha'a ni nɛ̀ ñwèènè, nìgha'a nii mə à le ñkwɛ̀rə a mbo Tà, Nwiŋgɔ̀ŋ, tsi'ì tsɔ̀ njoŋ Mú yi aà.

15 Jɔn à le mbə ayəfə, ñswonə nɛ̀ ànnu ñloŋ ɔ̀gaà yì, ñtɔ̀ŋə tsi'ì nɛ̀tɛ̀ ñswonə ni mə, “à ni yu wa yii mə mə le sɪ ghàà a mbo bù ñloŋ yi, nswonə ni mə, yu yii mə a yòŋə a nɛ̀m mə aa, à kɔ̀'ɔ̀nə ntsyàtə ghâ, ñloŋ mə à le m̃fòð ntswe mbɔ̀ŋ tâ bì jwe ghâ.”

16 Nyonə nɛ̀ àjàŋ yii mə à lùu nɛ̀ ɛ̀bɔ̀ŋ aa, à nɛ̀ŋ mə mbɔ̀ɔ̀nə a nu bɪ'ìnè bi tsɛ̀mè. M̃fa nɛ̀ m̃bɔ̀ɔ̀nə a mbo bɪ'ìnè a ayòŋnè ni ayòŋnè.

17 Nwi à le ntsyà aa a mbo Moses m̃fa nɔ̀ŋsə a mbo bɪ'ìnè, lâ ɛ̀bɔ̀ŋ bo bì ànnu nɛ̀koŋ a bāŋnè ñzi aa a nɛ̀m

Yesu Kristo. 18 Kaa ɔ̀nnu tsu à lɛ̀ wa'a Nwí yə. À kɪ mmɛ̀ tsi'ì njoŋ Mú yi yii mə, à tswə a mbèè ñkwɛ̀ Taà yi aa, mə à ghɪrə mə tâ bì zi yi.

Ñtoo yii mə Jɔn Nɔ̀gàŋmùrə bè a ñkɪ à le nzi ni yu aà (Mt. 3.1-12; Mk. 1.1-8; Lk. 3.1-18)

19 Yulà à nɛ̀ ɛ̀nnu yii mə Jɔn à le nswon tsɔ̀ ayəfə a noð yii mə bɪtsyàsə bi baYuda bii mə bi le ntswe a Yerusalem bi le ntoo ñgàŋmà'a Nwí jɪ mɔ̀'ɔ̀ bo bì bɔ̀ɔ̀ bi Levi mə tâ bì ghɛ̀ mbetə Jɔn mə, “Ò bə aa wò aa ɛ?”

20 Jɔn à le m̃fa àkwí'i a mbo bo a fɛ̀'è ñlaa. Nɔ̀ghaa tsi'ì nɛ̀ ñsi nɛ̀ ñsi nswon mə, “Kaa mə sɛ̀ Ayc'ɔ̀ Nwí wa bə.”

21 Bo ghɛ̀ nɛ̀ m̃bii mbetə yi mə, “Ò tìgè mbə aa wò aa ɛ? Ò bə aa Elijah aa ɛ?” Jɔn a kwí'i mə, “Nɔ̀ŋaŋ kaa, mə sɛ̀ yu bə.” Bi bú mbetə yi mə, “Ò bə aa ñgàŋntoð Nwi wa mə bi yu'utə aa ɛ?” Jɔn a kwí'i mə, “Nɔ̀ŋaŋ.”

22 Nɔ̀gàŋntoð jya i ghɛ̀ nɛ̀ m̃bii ñswon mə, “Tìgè nswon ɔ̀nnu yii mə ò ni ghu aà ñloŋ mə bɪ'ì tswə nɛ̀ m̃bii nɛ̀ àkwí'i ñkɛ̀ a mbo bè bii mə bi too yi'ì aà. Ò swɔ̀ŋ mə akə nloŋ atu ibiñu gho aa ɛ?”

23 Jɔn a fa àkwí'i a mbo bo nyonə nɛ̀ ànnu yii mə a tswə a mûm àŋwà'ànə ñgàŋntoð Nwí Yesaiah aà: “Mè nɛ̀ ñji ɔ̀nnu m̃'ɔ̀ yii mə a tɔ̀ŋnə a atu nta'a m̃wèè m̃iwèè ñswonə ni mə,

Nɛ̀ naŋsə m̃anji M̃mà'àmbi ñghirə tâ à tsinə!” ††

24 Ntoo jya mə baFarisai le ntoo a mbo Jɔn aa, 25 i tìgè mbetə yi mə, “Mbə ò tsuu aa Ayc'ɔ̀ Nwí wa bə, ñtsuu Elijah bə, ñtuu ñgàŋntoð Nwí wa kɛ̀ bə, ò tìgè m̃murə nɛ̀ bə a ñkɪ aa a ya aa ɛ?”

26 Jɔn a kwí'i a mbo mə, “Mə murə bə aa tsi'í ñkɪ, lâ yu wa mə à təə a tɪtɛ̀ bù aa, kaa nɛ̀ sɛ̀ yi zɪ. 27 Ka mə à yòŋə a nɛ̀m mə aa, kaa mə sɛ̀ ku'ùnə mə mbə mə fɛ̀ m̃ɛ̀ŋkɪrè mi ntām mi.”

28 ɛ̀nnu ma jù ɛ̀ tsɛ̀m i le m̃fè'è aa a ala'a Bethany, a mbèè àghəŋə ñkɪ Jordan, a njii nsà'à noð, a adìgə yii mə Jɔn à le sɪ murə bə ghu a ñkɪ aà.

Mûmbɪnjərə Nwí wá

29 Àbèè a kà mə aa m̃fu'u Jɔn a yə Yesu a zɪ ghu mbèè, a swon mə, “Nɛ̀ yə Mûmbɪnjərə Nwí wá, yii mə a bè'e ibi mbɪ ñtsɛ̀mè ñlɔ̀'ɔ̀sə aà! 30 À ni yu wa yii mə mə le sɪ ghàà ñloŋ ɔ̀gaà yi aà, mə, ‘Nù m̃'ɔ̀ a yòŋə a nɛ̀m mə yii mə à tsyàtə ghâ, ñloŋ mə à le ntswe mbɔ̀ŋ tâ bì jwe gha aà.’ 31 Tsi'ì m̃mbɔ̀ŋ kaa mə le wa'á yi zɪ, ka mə mə le nzi m̃murə nɛ̀ bə a ñkɪ a ñghirə mə tâ baIsrael bì zi yi aà.”

† Kə “ɛ̀ lɛ̀ ñwa'á tsyàtə”

†† 1.23: Yes. 40.3

³² Jɔn a gheɛ nɛ m̀b̀iì a mbə ayəfə a nɛ ànnù yìi mə a le mfè'è ñlon Yesu aà: "Mə yə Àzwì Nwì a lô a aburə tsi'i tsɔ̄ bugirəm̀ikuu nsigə ntswe ghu nu. ³³ Kaa m̀è le ηwa' à zi m̀ə à le mbə yu ma wā, lâ Nwì yìi m̀ə à le ntoo gha m̀ə tâ m̀è ka murə nɛ b̀ə a ηki aa, boŋ à leɛ ñswonj a mbo m̀ə m̀ə, 'Ǹù yìi m̀ə ò yə Azwì Nwì a lo a aburə nsigə ntswe ghu nu aa, à nì yu wa yìi m̀ə à ka kì murə b̀ə aa b̀ə a m̀ùm Àzwì Nwì.' " ³⁴ Jɔn a tìgè ñghɛɛ nɛ m̀b̀iì ñswonj m̀ə, "m̀ə yè m̀ə, ηki mbə ayəfə m̀ə à laa mbə Mu Nwì."

A ajàn m̀ə Yesu à le ntsɔ'ɔ̄ ñgǎnyəgə̀nnù jì jì ntsyamb̀iì aà

³⁵ Àbèè a lò m̀ə m̀fu'u, Jɔn a bù ñtəə b̀ə ñgǎnyəgə̀nnù jì jì baa, ³⁶ ñyə Yesu a kà ñtsya a swonj m̀ə, "Ǹè yə M̀ù M̀b̀injərə Nwì wā!"

³⁷ Ñgǎnyəgə̀nnù Jɔn jya jì baa b̀i ỳù'ù m̀ə a swonj ma laà aa, nlo ñghèè ntigə nyonjə Yesu. ³⁸ Yesu à kà m̀ə aa ηkarikə, nyə ajàn m̀ə b̀i ỳonjə ǹi aa, mbetə waa m̀ə, "Ǹi l̀ò aa àkə aa ε?"

Bo kwi'i ghu mbo m̀ə, "Rabbi" (ñji'i ñghàà ma ǹù i b̀ə aa Ñd̀i'inǹù), "o tswə aa a fə aa ε?"

³⁹ Yesu a kwi'i a mbo bo m̀ə, "Ǹè zi nyə." Bo tìgè ñy-onjə yì ñghɛɛ nyə adìgə yìi m̀ə à le s̀i tswə ghu aa, bo bo tìgè ñsi'i maa njwì, ñlonj m̀ə à le t̀i b̀ə aa boŋ nòò à tìgè ñyənə.

⁴⁰ Ǹù yì m̀ə'ɔ̄ a t̀it̀i bo ma bya m̀ə b̀i le nyu'u annù ya yìi m̀ə Jɔn à le nswonj a mbo bo aa à le mbə Andrew, muma b̀i Simon Peta. ⁴¹ Andrew à lò m̀ə a mbèe Yesu aa, mfòò ñyə mumaà yì Simon, ñswonj ghu mbo m̀ə, "B̀i'ì yè m̀ə Ayɔ'ɔ̄ Nwì wa." (Ayɔ'ɔ̄ Nwì a b̀ə aa Kristo ǹi ñghàà ǹi Grikia.) ⁴² Andrew à kà m̀ə aa m̀ənsə aa, ntigə nlogə mumaà yì Simon ñghɛɛ ǹi ghu a mbo Yesu. Yesu à yè m̀ə yì aa, ñlìi yì a nsi sig̀inè, ñswonj m̀ə, "ìkùm gho à ǹi Simon, mu Jɔn, lâ ñloginə tsits̀onj, b̀i ka tìgə twoŋə ǹi gho ǹi Cephas." (Cephas ghù à k̀i mbə aa Peta, ñji'i ìkùm ghù ì b̀ə aa "ñg̀ò'ò.")

Ajàn yìi m̀ə Yesu à le ntwonj Philip bo Nathanael aà

⁴³ Àbèè a kà m̀ə aa mfu'u, Yesu a tanjə a ñghèe a Galilea. À kà m̀ə aa ñghɛɛ aa, nyə Philip a m̀anji, ñswonj ghu mbo m̀ə, "Ka nyòŋə ghà." ⁴⁴ Philip à le ǹò aa a Bethsaida, àla'a yìi m̀ə Peta bo Andrew le ηki mfè'e ghu aà. ⁴⁵ Philip a gheɛ ñyə Nathanael, ñswonj gho mbo m̀ə, "B̀i'ì yè m̀ə ηù wa m̀ə Moses à le ηwà'ànə ñlonj ηgaa yì a ǹi àŋwà'ànə ǹonjə aà, ñgǎntoo Nwì i k̀i ñŋwà'anə annù ñlonj ηgaa yì aà. Àa Yesu mu Joseph ηù Nazareth."

⁴⁶ Nathanael a betə ghu mbo m̀ə, "M̀b̀ə ànnù yì sig̀inè yì tsu a fè'è a ala'a Nazareth aa ε?" Philip a kwi'i ghu mbo m̀ə, "Zì nyə."

⁴⁷ Yesu à yè m̀ə Nathanael a kà ñzi a mbèe yu aa, a swonj nlonj ηgaa Nathanael m̀ə, "Ǹi yə mu baIsrael yì

ànnù ñŋkonjə, yìi m̀ə kaa àbanjənnù kaa a s̀i ghu nu tswə aà!"

⁴⁸ Nathanael a betə yì m̀ə, "Ò tsysà aa m̀ə akə nzi gha aa ε?" Yesu a kwi'i ghu mbo m̀ə, "M̀ə ghìrə nyə gho wa noò m̀ə ò ghìrə ntswe wa a nji'i àt̀i figè m̀əwə tā Philip à zi ntwonjə gho aà."

⁴⁹ Nathanael a swonj gho mbo m̀ə, "Rabbi, wa ò ǹi Mu Nwì! Ò ǹi M̀f̀i baIsrael!"

⁵⁰ Yesu a swonj ghu mbo m̀ə, "Ò bii maa ajàn aa nlonj bə m̀ə m̀ə swonj m̀ə m̀ə ghìrə nyə gho wa noò m̀ə ò ghìrə ntswe wa a nji'i àt̀i figè aa ε? Ò ka yə innù jì wè jìi m̀ə i tsysatə ma ỳù!" ⁵¹ A gheɛ nɛ m̀b̀iì ñswonj a mbo bo m̀ə, "M̀ə swonj tsi'i ànnù ñŋkonj a mbo bù m̀ə, ǹi ka yə tā àb̀urə à ŋa'anə, tā baangel b̀i Nwì tā b̀i ka ηkɔ'ɔ̄ ηk̀i nsigə a nu Mu Ǹù."

Ǹiyɔ'ɔ̄ nya a Cana

2 Ǹjwì i tsysà m̀ə jì baa, ǹiyɔ'ɔ̄ ǹi tswè a Cana a ala'a Galilea. Ǹdè b̀i Yesu à le ntswe wa adìgə ǹiyɔ'ɔ̄.

² B̀i le ηki ntwonjə Yesu bo b̀i ñgǎnyəgə̀nnù jì ma mùu adìgə ǹiyɔ'ɔ̄. ³ B̀i nò m̀ə m̀il̀ù'ù m̀i m̀i le ntswe wa adìgə ǹiyɔ'ɔ̄ aa m̀ənsə, ñdè b̀i Yesu a swonj ghu mbo m̀ə, "Kaa bo s̀i ǹi m̀il̀ù'ù bù ñtswe."

⁴ Yesu a kwi'i ghu mbo m̀ə, "M̀əngyè, kaa ò s̀i ǹi ñswonjə ànnù yìi m̀ə m̀ə ka ghìrə aa tswè. Kaa nòò ghà à burə t̀i k̀ù'ù."

⁵ Ǹdè b̀i Yesu a swonj a mbo b̀è b̀i m̀ə b̀i le s̀i jè'e ǹi b̀è wa adìgə ǹiyɔ'ɔ̄ aa m̀ə, "B̀eε a swonjə annù yìi m̀ə à swonj aa, ǹi ghìrə."

⁶ B̀ant̀ò b̀i m̀ə b̀i le ǹənsə ǹi ñg̀ò'ò aa, b̀i le ntəəntə ghu; ànt̀ò wa yì m̀f̀ù'ùrə a burə m̀fanj mbə ajàn yìi m̀ə mbə ηki i kuu ghu b̀igallon tsi'i tsɔ̄ m̀ighum m̀i mbaa, k̀è m̀ighum m̀i ntarə m̀əwə nluu. Ǹlonj m̀ə annù Nwì baIsrael a tswə ǹi b̀iǹonjə nlonj ajàn yìi m̀ə b̀i s̀i'itə ǹù jya aà. ⁷ Yesu a swonj a mbo b̀è bya m̀ə b̀i le s̀i jè'e ǹi b̀è aa m̀ə, "Lwensə ǹi b̀ant̀ò bù ǹi ηki!" Bo lwensə b̀ant̀ò bya ǹi ηki i k̀ò'ɔ̄ nluu ntigə ǹlərə. ⁸ A bù ñswonj a mbo bo m̀ə, "Ts̀its̀onj, tu'utə ǹi ηki wa ỳi m̀ə'ɔ̄ ñghèè m̀fa ǹi a mbo ηù yìi m̀ə a tanjə ǹiyɔ'ɔ̄ ǹù aà." Bo tìgè ñtu'utə nlogə ñghèè m̀fa ghu mbò. ⁹ A ywe'etə ηki wā, yìi m̀ə a t̀i b̀ə aa boŋ i b̀əŋ m̀ə ñtìgə m̀il̀ù'ù aà, ñywe'etə, kaa wa'ə adìgə yìi m̀ə m̀il̀ù'ù mya m̀i lo ghu aa zì (lā b̀è bya m̀ə b̀i le ntu'u ηki wa aa le nzi). À ywè'etə m̀ə, ñtwonjə ndoo m̀ungèn wa ¹⁰ ñswonj ghu mbo m̀ə, "B̀i fòò m̀fa aa m̀il̀ù'ù m̀i m̀i ǹənsə m̀əwə aa m̀ə tā b̀i no, b̀eε m̀ə b̀è ghìrə ǹənsə nno nyurə, b̀i tìgè m̀əwə l̀ògè m̀i m̀ə s̀i ǹənsə m̀əwə aa nzi ǹi mu. Lā ò ghìrə m̀ə m̀əbanjə ǹlèè m̀il̀ù'ù m̀i m̀ə m̀i b̀əŋ m̀əwə aa, m̀əwə ntigə zì ǹi mu b̀ə ts̀its̀onj!"

¹¹ Yesu à le ñghìrə alənsə ma ỳù, m̀ə a le mbə alənsə yì yì ñtsyamb̀iì aa, a Cana, a ala'a Galilea. À le ghìrə ma yuà alənsə laa nd̀i'ì ñgha' à ǹi, ñgǎnyəgə̀nnù jì i ǹi m̀i'nt̀i myaa ghu ǹù.

¹² Ma yû a tsyà mê, Yesu, nê ñdè yì nì bɔɔ bi maà bi bi mbâñnè, a bɔ'ɔ nê ñgãñyagênnù ji, lô ñsigè ñghèe a Kapernaum, ñtswe ghu njwi jì tsu mbɔñ bû lô kɔ'ɔ ghèè a Yerusalem.

Àjàñ mæ Yesu à le ñkɔ'ɔ ghèe a ndâmà'anwì aà

(Mt. 21.12-13; Mk. 11.15-17; Lk. 19.45-46)

¹³ Ñjwí ñjì Passa baYuda ì le ntigè a abò, Yesu a tigè ñlo ñkɔ'ɔ ñghèe a Yerusalem. ¹⁴ À kò'ò mæ, ñkuu ñghèe a múm ñdâmà'anwì, ñyè bê bi feè nê nàà, nê mbinjèrè nì bɔbugirəmìkuu ghu; ñgãñkwensè ñkabè ì kî ñtswe ghu yaa ñgaa nê ñkabè yàà a atu itetè. ¹⁵ Yesu a ghèè ñlɔɔ mîndigè, ntwee, ñghirè añaantè ghu, ñghèe mfurè naà jya ghu mæ tâ ì fe'ekè wa a ndâmà'anwì. M-furè mbinjèrè jya bo bî ñnàà jya, ñtì itetè ñgãñkwensè ñkabè jya mmà'ànè, ñja'a ñkabè yàà yâ. ¹⁶ Ñswon a mbo bè bya bii mæ bi le si feè nì bɔbugirəmìkuu aa mæ, "Ñì lɔgè mfè'è nì bu! Ñì tsuu tigè ghirè tâ ñdâ Taà tigè adigè mītaa!" ¹⁷ Ñgãñyagênnù ji ì yè mæ annù yii mæ Yesu à le ñghirè aa, ñwa'atè annù yii mæ a tswe a múm àñwà'ànè Nwí aa mæ, "Taà Nwìngɔñ, mæ nàñsè ñkɔñ annù ndá yò, a tswe a ntii mæ mberè ghu tsò mɔ'ɔ!"

¹⁸ Bìtsyàsè bi baYuda bya bii mæ bi le ntswe ghu aa, betè Yesu mæ, "Àlènsè yii mæ mbè ò ghirè a ndè'ì a mbo bi'ì mæ ò tswe nê àdà'á a ñghirè annù yuà yii mæ ò ghirè aa, a nì yuu aa è?"

¹⁹ Yesu a kwi'ì a mbo bo mæ, "Sà'á nê ndâmà'anwì yulá, boñ mæ ka bû bɔñsè fu a ñjím njwi jì tarè."

²⁰ Bo betè yi mæ, "Bi'ì lɔgè aa ìlòò mighum mi ñikwà ñtsò ñto'o a mbɔ ñdâmà'anwì yulá ghu! Ò swon mæ mbè ò lɔgè ñjwi jì tarè a mbû mbɔñsè ghu fu aa è?"

²¹ Lâ ñdâmà'anwì yii mæ Yesu à le si swon aa ì le mbàñnè mbè aa ìbɔñnù yi. ²² Nòò wa yii mæ Yesu à leè mberè niwo aa, ñgãñyagênnù ji ì tigè ñwa'atè mæ à le mbaa nswonè malá; ma yû a tigè ñghirè mæ tâ bo bii annù yii mæ àñwà'ànè Nwí a swon aa, ñkì mbii annù ya yii mæ Yesu à le nswon aà.

Yesu à zi ajàñ mæ bè bɔtsim bə aà

²³ Nòò wa yii mæ Yesu à le tswe a Yerusalem a njwí ñjì Passa aa, bè bî ghà'atè bi le nññ mīntii myaa ghu nù ñlon mæ bo le nyè ìlènsè jii mæ à le ñghirè aà. ²⁴ Lâ Yesu kaa le wa'á ìbii nù yi a mbo bo fá, ñlon mæ à le nzi ajàñ mæ bè bɔtsim bə aà. ²⁵ Kaa ñu tsù à le ñwa'á bû ñtswe nê ñswòñ ànnù tsu ghu mbo ñlon ñmɔsɔñ, ñlon mæ à le nzi annù yii mæ a le ntswe a ntii ñu ntsim aà.

Yesu bo Nicodemus

3 Ñtsyàsè baYuda yí mò'ɔ à le ntswe ghu yii mæ ñkúm yi le mbè Nicodemus, a kî mbè ñu baFarisai. ² À le nzi a mbèe Yesu ñtugè yí mò'ɔ nswon ghu mbo mæ, "Rabbi, bi'ì zi mæ ò laa mbè ñdè'ìnnù yii mæ Nwí à

le ntoo aà. Kaa mbè ñu wa'á ìlènsè juà mæ o ghirè aa ka ñghirè ti ghè Nwí à tswe bo yu."

³ Yesu à le ñkwi'ì mæ, "Mè swon tsi'í annù nñkon a mbo wò mæ kaa mbè ñu wa'á annù nifɔ Nwí yè ti ghè bi bu ñkwatè njwe yi." †

⁴ Nicodemus a betè mæ, "Mbè bi bû ñjwe a ndii yii mæ à kwi'ì mæ aa mæ akè le? Kaa mbè a wa'á bû ñkwatè ñkuu a to'o ñdè yì tâ bî bu njwe yi!"

⁵ Yesu a kwi'ì mæ, "Mè swon tsi'í annù nñkon a mbo wò mæ kaa mbè ñu tsù a wa'á a múm annù nifɔ Nwí kuu ti ghè mæ bi jwe yi nê ñkì bo Àzwi. ⁶ Ñu yii mæ bi jwe yi a múm ñjyáñú aa, à nê ñjyáñú, lâ ñu yii bi jwe yi a múm Àzwi aa à nê àzwi. ⁷ Tsuu yerè mæ mæ swon mæ bi tswe nê mbû ñkwatè njwe ghuu bɔtsim aà. ⁸ Fèfèrè a tsyà ñghèe aa a adigè yii mæ à kɔñ aà; a yi ti tsyà aa, ò yu'ù nê ñkòò yi, kaa wa'á adigè yii mæ à lo ghu aa, kè adigè yii mæ a tsyà ñghèe ghu aa zì. A kì mbè aa tsi'ì maa ajàñ nì ñu yii mæ Àzwi a jwe yi aà."

⁹ Nicodemus a betè mæ, "Mbè ajàñ annù ma yû a fè'è aa mæ akè aa è?" ¹⁰ Yesu a kwi'ì mæ, "Ò nê ñgãñndè'innù baIsrael yí ñwè kaa wa'á ma juú ñnnù zi aa è? ¹¹ Mè swon tsi'ì annù nñkon a mbo wò mæ, bi'ì swon aa annù yii mæ bi'ì zi, ñkì ñke'enè nê annù yii mæ bi'ì yè aa, kaa ñu nɔbù kaa wa'á kɔñ nê ñnyu'u ñtoò yì'ì yâ. ¹² Mbè mæ ka nswon ñnnù jii mæ ì tswe fàa mbi aa, nê tsuu bii, boñ mbè nê tigè mbii ñnnù aburè jii mæ mæ swon aa mæ akè aa è? ¹³ Kaa ñu tsù à leè ñwa'á yi a aburè kì ñkɔ'ɔ, ñtsyatè Mu Ñu, yu wa yii mæ à le ñlò a aburè nsigè aà."

¹⁴ Tsò mæ Moses à le lɔgè no ya mæ bi le ñghirè nê àtɔ ñkɔ'ɔ mbenè a atu ati a nta'a miwèè aa, a nê ajàñ yii mæ bi ka yí kî ñjwe Mu Ñu a ndon, ¹⁵ mæ tâ ñu tsim yii mæ à ññ ntii yi ghu nu aa, tâ à tswe nê ñtswèntii yii mæ ì lwì'ì nñkon aà. ¹⁶ Ñlon mæ Nwìngɔñ à le ñkɔñ mbi si'ì si'ì, mfa ñon Mú yi yí mò'ɔtè, mæ ñu ñtsim yii mæ à ññ ntii yi ghu nu aa, tâ à yi ntsee ló kwo, lâ mbarñè ntswe nê ñtswèntii yii mæ ì lwì'ì nñkon aà.

¹⁷ Kaa Nwí à le ñwa'á Mú yi fàa mbi too aa mæ tâ à zi ñka sa'a mbí, à le ntoo aa mæ tâ à zi nyweensè mbí.

¹⁸ Ñu yii mæ à ññ ntii yi a nu Mu Nwí aa kaa bi sɔ isa'a ghu nu nññ; lâ ñu yii mæ kaa à sɔ ntii yi ghu nu ññ aa, bi ññ mæ isa'a ghu nù, ñlon mæ kaa à sɔ ntii yi a nu ñon Mu Nwí wa ññ aà. ¹⁹ Ìsa'a ì kuu a nu bè aa laà: Mè ñkà'á ì zì mæ a múm mbi, la bè bāñnè ñkɔñ itugè ñtsyatè ñkà'á, ñlon mæ bo ghirè ñnnù jì bi aà. ²⁰ Ñu ñtsim yii mæ a ghirè ñnnù jì bi aa, a bā ñkà'á, kaa wa'á kɔñ nê mfe'è nzi a mbèè ñkà'á, ñlon mæ kaa à si kɔñ mæ tâ bî yè ñnnù jì bî jì jya aà. ²¹ Lâ ñu yii mæ a ghirè ñnnù nñkon aa, a fè'è ñzi nì a mbèè ñkà'á mæ tâ bî ññsè nyè mæ yu ghirè ñnnù jì nyu'unè aa Nwí.

† Kè "ñkwatè njwe yi a aburè."

Yesu bo Jon

²² Yesu à màngsè mē, bo bi ñgǎngyægǎnnù ji nghεε a mbù'u ala'a Yudea, bo bo tswε ghu nī ñdùu noò yī mǎ'w, a murè nī bè a ñkì. ²³ Jon à le si kii mmurè nī bè a ñkì maa noò a ala'a Aenon yii mē a le ntswe ñkoontè a mbèè àla'a Salem aa, ñlonj mē ñkì yii mē i le ntswe maa adigè aa i le ngħa'atè. Bè le si tigè nghεε ghu mbo, a murè nī waa a ñkì. ²⁴ Maa noò kaa bi burè tì Jon a at-saŋ niŋè.

²⁵ Maà noò ñgǎngyægǎnnù Jon i le ñka nswuŋnè bo bi ñu baYuda yī mǎ'w nlonj ajàŋ mē nòŋsè baYuda à le nìlè mē bi ka nsi'itè nū aà. ²⁶ Bo mà'atè mē ñu wa, ntigè nlo nghεε a mbèε Jon, ñswonj ghu mbo mē, “Rab-bi, ñu wa mē bŷ yu le ntswe a mbèε ñkì Jordan, a mbŷ nsà'a nòò aà, mē ò le ñka nswonjè nī ànnù ñlonj ngǎa yī aa, a tigè mmurè nī bè a ñkì tsŷtsòŋè, bè bŷtsim bi tigè nghεε ghu mbô!”

²⁷ Jon a kwi'i mē, “Kaa mbè ñu a wa'à nī ànnù tsw tswè tì ghě mē a lo aa a aburè. ²⁸ Bù bumbonj nī laa mbè bŷyèfè bā, a ajàŋ mē mē le nswonj mē, ‘Kaa mē sŷ Ayo'w Nwi wa bē. La bi le ntoo għa aa mē tâ mē tsya mbii yī.’ ²⁹ Mùŋgèn à tswε aa a mbo ndoo mùŋgen, lâ ñsùkà'a ndoo mùŋgèn wa yii mē à tǎ għu mbèè ñyu'u a għaà aa, a doritè nī a nyu'u ñji ndoo mùŋgèn wā. Maa ajàŋ ñdorè nā nī kē mē ñluu. ³⁰ Ñlonj mē ñgħa'à nī nī tswε nī ñka nghèè nī mbii tâ mē banjè ñka mbintè nī a ñjīmè.”

Ñu yii mē à lo a burè nsigè aà

³¹ Nìgħa'a nī ñu yii mē à lo a aburè nsigè aa, nī tsyatè nī bē bŷtsimè. Ñu yii mē à lo fāa nsyε aa, à tswε aa fāa nsyε, ñkii nswonj aa ñnnù jii mē i tswε fāa nsyε aà, lâ ñu yii mē à lo a aburè nsigè aa, à tsyatè bè bŷtsimè.

³² A swonjè aa ñnnù jii mē à yè ñkì yu'u aà, lâ kaa tsi'i ñu yī ñfùurè kaa a wa'à nī ñtoò yī ya kwèrè. ³³ Lā ñu yii mē à kwèrè ntoo yī ya mbii aa, a dŷintè aa mē Nwi a swonj aa annù ñŋkonjè. ³⁴ Ñu wa yii mē Nwi à le ntoo aa, a swonjè aa ñgħàà nī Nwí, ñlonj mē Nwi a nanjè n-lwensè nii nī Àzwí yī kaa wa'à liŋè. ³⁵ Nwí a kòŋè Mù yī. À kē mē ñnŋj ñnnù tsim għu mbô.

³⁶ Ñu yii mē à ñŋ ntŷ yī a nu Mu Ñu aa, à tswè mē ñ ñtswèntŷ yī yii mē à lwi'i ñŋkonj aà. Ñu yii mē à si yī yu'unè aa, kaa à ka yī wa'à nī ñtswèntŷ tswé, ñtòŋ Nwí à ka yī kī lwi għu nū.

Yesu bo màngyε Samaria wā

4 BaFarisai bo le nyu'u mē bè bŷ ghà'atè le si yòŋè nī Yesu, a kii mmurè nī bè bŷ ghà'atè nī a ñkì ñtsyatè nī Jon ² (A nsswonjè ànnù ñŋkonj, kaa Yesu à le ñkì'ŷ nŷ ñu tsu a ñkì murè. A le si murè tsi'i ñgǎngyægǎnnù jii murè nī bè a ñkì.) ³ Ajàŋ mē Yesu à le yu'u bi kē ñswonjè maa ajàŋ aa, a mà'atè àla'a Yudea ñghεε fu a

Galilea. ⁴ À le ntswe nī ñtsyà aa nī àla'a Samaria a nghèε għu.

⁵ À ghèè mē ñka ntsya a ala'a Samaria, ñkuu a ñkura Sychar, nii mē nī le ñkòontè a mbèε nsòò wa yii mē Yakob à le mmà'atè a mbo mù yī Joseph aà. ⁶ Ñkì yī ntòŋ Yakob wa i le ntswe maa adigè. À tì mē tì bè a nsi'i nòò, Yesu a kaa a nī ñtǎ nya, ñsigitè ntswe maa mbèè ñkì yī tòn ñka mŷntè.

⁷ Màngyè Samaria yī mǎ'w à le nzi a ntu'u ñkì. Yesu a swonj għu mbo mē, “Fa ñkì a mbo mē tâ mē no.” ⁸ A le tì bè aa bonj ñgǎngyægǎnnù jii i kùu mē ñghεε a mŷm ñkura a nyuu mŷji għu.

⁹ Màngyè wa a kwi'i għu mbo mē, “Ò nī ñu baYuda, mē bè ñu baSamaria, ò tigè ñlonj ñkì a mbo mē aa mē akè aa ε?” À le nswonj laa nlonj mē baYuda bo bi baSamaria kaa bo le si wa'à jinè aà.

¹⁰ Yesu a kwi'i għu mbo mē, “Ò ghirè baa zi ayoo yii mē Nwi a fa aa, i kii zi ñu yii mē a betè ñkì a mbo wò aa, bonj ò laa mbetè yī mē tâ à fa ñkì ntswèntŷ mbo wò.”

¹¹ Màngyè wa a kwi'i għu mbo mē, “Taà, kaa ò sŷ nŷ àbòkε tswé, ñkì yī tòn għu i kē ñtso si'i, ò ka lògè ñkì ntswèntŷ aa fè aa ε? ¹² ñkì yī tòn għu aa a le mfa Ta bè taà yī'i, Yakob a mbo bi'i, yumbonj nī bō bi, a bō'w bi nāà jii, bo le nno ñkì għu. O bŷ ñswòŋ mē ò kò'w ntsyà a taà yī'i Yakob aa ε?”

¹³ Yesu a kwi'i għu mbo mē, “Ñu yii mē à no ñkì għulà aa, ñji ñkì à ka yī bŷ yanjè yī. ¹⁴ Lā, ñu yii mē à no ñkì yii mē mē ka fa għu mbo aa, kaa ñji ñkì à ka yī wa'à yī bù ñyanjè. Ñkì wa yii mē mē ka fa għu mbo aa, i ka bəŋ i tigè nanjèbirè għu nu, i tigè jwe nŷ ñkì yii mē i fa nŷ ñtswèntŷ yii mē à lwi'i ñŋkonj aa għu mbô.”

¹⁵ Màngyè wa a kwi'i għu mbo mē, “Taà fa ñkì ma wa a mbo mē; tǎ tâ ñji ñkì à yī ñwa'à għa bù ñyanjè, tâ mē wa'à faà bù ñka nzi a ntu'u ñkì.”

¹⁶ Yesu a swonj għu mbo mē, “Għèε ntwonjè ndoò ghò tâ bu yu zi.”

¹⁷ A kwi'i a mbo Yesu mē, “Kaa mē sŷ nŷ ñdoo tswé.”

Yesu a swonj għu mbo mē, “Ò swòŋ aa tsi'i ànnù ñŋkonj mē kaa ò sŷ nŷ ñdoo tswé. ¹⁸ Ó yò'w mē aa mbāŋnè jii ntaà, lâ ñumbāŋnè yii mē bù yu tswε tsitsòŋ aa, kaa à sŷ ndoò ghò bē. Ó swòŋ aa tsi'i ànnù ñŋkonj a mbo mē.”

¹⁹ A swonj a mbo Yesu mē, “Taà, mē yē. Ó nī ngǎŋntoò Nwí. ²⁰ Bŷtè bi bŷtè bi'i a Samaria, bi le si għa'asè Nwí aa fāa atu nta'a laà, lâ bù baYuda, nŷ swonj mē bi ka ngħa'asè Nwí aa tsi'i a Yerusalem.”

²¹ Yesu a swonj għu mbo mē, “Bii annù yii mē mē swonj aa mba màngyè. Nòò à ka yī kù'u mē kaa nī ka yī wa'ǎ Taà aa fāa a atu nta'a bù ñka ngħa'asè, kaa wa'ǎ aa a Yerusalem kii mbu ngħa'asè. ²² Bù baSamaria, kaa nŷ sŷ ñu yii mē nī għa'asè aa nanjè ñzi. Lā bi'i baYuda, bi'i zi ñu yii mē bi'i għa'asè aà ñlonj mē annù nyweensè mbi a tsyà aa a ñjīm baYuda ñzi. ²³ Lā nòò a kù'u ñzi,

kə̀ à kù'ù mē, mə̀, bə̀ bii mə̀ bi naŋsə̀ ñghà'àsə̀ Nwi aa, bi ka yí tīgə̀ gha'asə̀ Ta aa a múm Àzwì, i kɪ gha'asə̀ nii aa tsi'í annù nɛŋkoŋə̀. Ma yú a bə̀ mbuu bə̀ bii mə̀ Nwi a kɔŋə̀ mə̀ tã bɛ ka ñgha'asə̀ nii laà. ²⁴ Nwiŋgɔŋə̀ à laa mbə̀ Azwì, mbə̀ bə̀ kɪ ñka ñgha'asə̀ yi aa tsi'í a múm Àzwì bo bɛ annù nɛŋkoŋə̀.”

²⁵ Màngyɛ̀ wa a swonɔ̀ ghu mbo mə̀, “Mə̀ zi mə̀ Àyɔ'ù Nwi wa (mə̀ bi twonɔ̀ ni Kristo aa) à ka yí zì, bɛɛ a zi aa bonɔ̀ à ka swonɔ̀ ñgɔŋə̀ ñnnù tsɛ̀m a mbo bi'ì.”

²⁶ Yesu a kwi'ì ghu mbo mə̀, “À ni mə̀, mə̀ ghuà yii mə̀ ghàà a mbo wò aà.”

²⁷ À tɛ̀ mə̀ tɛ̀ bə̀ maa noò aa, ñgǎŋyɛ̀gə̀nnù jì jya i bɛ̀. Ànnù naŋsə̀ ñgha'a waa aɲə̀ŋ mə̀ bo le nyə̀ Yesu a ghaànə̀ bo mòngyɛ̀ aà. Lâ, kaa ñù nɛ̀bò wàà a le ñwa'ă ntsù yi ñha'a a mbetə̀ mə̀, “O lɔ̀ aa àkə̀ aa ɛ?” Kə̀ ñkɪ mbetə̀ yi mə̀, “O ghàà bu yu aa a ya aa ɛ?”

²⁸ Maà noò, mòngyɛ̀ wa à le mmà'atə̀ antɔ̀ ñkɪ yi wa, m̃bu ñkuu ñghɛɛ fu a múm nɛ̀kurə̀, ñswonɔ̀ a mbo bə̀ bii mə̀ bi le tswe ghu aa mə̀, ²⁹ “Nɛ̀ zi nyə̀ ñù yi mɔ'ɔ̀ mə̀ à swɔŋ ñgɔŋə̀ ñnnù tsɛ̀m jii mə̀ mə̀ leɛ ñghirə̀ fàa atu nsyɛ̀ aà! À laà mbə̀ Ayɔ'ù Nwi wa aa ɛ?” ³⁰ Bo le mmà'atə̀ nɛ̀kurə̀ nya ntigə̀ ñghɛɛ nyə̀ Yesu.

³¹ Maa noò ñgǎŋyɛ̀gə̀nnù Yesu i le si lətə̀ nɛ̀ Yesu, ñswonɔ̀ ni mə̀, “Rabbi, bɔɔ ñji mù àyoo!”

³² A kwi'ì a mbo bo mə̀, “Mə̀ tswe nɛ̀ m̃ji a ñji mii mə̀ kaa nɛ̀ sɛ̀ annù tsu zi nlonɔ̀ m̃ji mà myâ.”

³³ Ñgǎŋyɛ̀gə̀nnù jì i lɔ̀gɪnə̀ ñtigə̀ mbetə̀ nɛ̀ waa bo ni bo mə̀, “Ñù tsù à ghɛ̀rə̀ m̃bàà ñzi mfa m̃ji ghu mbo aa ɛ?”

³⁴ Yesu a swonɔ̀ a mbo bo mə̀, “M̃jɛ̀ ma à nɛ̀ ñka yu'unə̀ annù yii mə̀ ñù yii à tòo gha aa a lɔ̀ aà; ñkɪ mbə̀ mm̃ŋsə̀ ifà'à yii mə̀ à fa a mbo mə̀ mə̀ fa'a aà. ³⁵ Nɛ̀ swonɔ̀ ñghàà ní mɔ'ɔ̀ mə̀, ‘Bɛ̀sàŋ bi burə̀ bi nɛ̀kwà tã bɛ̀ fu'u m̃jɛ̀.’ Lâ, mə̀ swɔŋ a mbo bù mə̀ nɛ̀ ñentə̀ mi'ì muu, nlii m̃nsòò ghu. M̃jɛ̀ mi bə̀ mē, noò m̃fù'u a ku'ù. ³⁶ Ñù yii mə̀ a fù'ù m̃ji aa, bi twu nii, a ghotə̀ nɛ̀ m̃ji mya nlonɔ̀ aà ñtswə̀ntɛ̀ yii mə̀ ì lwi'ì nɛ̀ŋkoŋə̀ aà. Ma yú a bə̀ mə̀ ñù yii mə̀ a bə̀ m̃ji aa, bo ñù yii mə̀ a fù'ù aa, bo doritə̀ bitsɛ̀m. ³⁷ Nɛ̀ghàà nulà ni swonɔ̀ aa tsi'ì ànnù nɛ̀ŋkoŋə̀ mə̀, ‘Ñù yí mɔ'ɔ̀ a bɛ̀, ñù yí mɔ'ɔ̀ a b̃ŋnə̀ m̃fù'u.’ ³⁸ Mə̀ tòo ghuu mə̀ tã nɛ̀ ghɛɛ m̃fù'ù m̃ji nɛ̀ m̃nsòò mii mə̀ kaa nɛ̀ le ñwa'ă ghu fa'ă. À le m̃fà'ă badə̀ŋ ghu. Nɛ̀ ka tīgə̀ jì abii afà'ă yaa.”

³⁹ BaSamaría bí ghà'atə̀ maa múm nɛ̀kurə̀ le nniŋ m̃ntɛ̀ myaa a nu Yesu, ñlonɔ̀ mə̀ mòngyɛ̀ wa à le nswonɔ̀ mə̀, “À ghɛ̀rə̀ nswonɔ̀ ñgɔŋə̀ ñnnù tsɛ̀m jii mə̀ mə̀ leɛ ñghirə̀ fàa a atu nsyɛ̀ aà.” ⁴⁰ BaSamaría bya bi zì mə̀ ñyə̀ yi aa, mbu'u mbo mə̀ tã Yesu à tswe bo bo. Yesu a tswə̀ bo bo ñjwi jì baà.

⁴¹ Bə̀ bí ghà'atə̀ ku'ùsə̀ niŋ m̃ntɛ̀ myaa ghu nu nlonɔ̀ ntoo yii mə̀ à le si swonɔ̀ aà. ⁴² Ntigə̀ nswonɔ̀ a mbo mòngyɛ̀ wa mə̀, “Bi'ì bii tsɛ̀tsɔ̀ŋ aa kaa wa'ă bù ñyonɔ̀ aa bə̀ nɛ̀ ànnù ya mə̀ ò ghɛ̀rə̀ nswonɔ̀ aà, bi'ì bii aa nlonɔ̀ mə̀ ìtu

b̃ñnù yi'ì, bi'ì yù'ù mē ñghàà ni, ñnaŋsə̀ nzi mə̀ à laa mbə̀ ñgàŋyweensə̀ m̃bɪ.”

⁴³ Ñjwi jya jì baa i tsyà mē, Yesu a bù m̃ma'atə̀ ñghɛɛ a Galilea. ⁴⁴ Ñlonɔ̀ mə̀ yumbɔŋə̀ à leɛ ñswonɔ̀ mə̀, “Kaa bi sɛ̀ ñgàŋntoò Nwi a múm àla'a bo ghu'usə̀.” ⁴⁵ À zì mə̀ ñkuu a Galilea, bə̀ kwɛrə̀ yi tsi'ì sigɪnə̀ ñlonɔ̀ mə̀ noò yii mə̀ bo le ñghɛ̀ a adigə̀ Passa a Yerusalem aa, bo le nyə̀ ñgɔŋə̀ ñnnù tsɛ̀m jii mə̀ à le ñghirə̀ maa noò Passa aà nlonɔ̀ mə̀ bobimbɔŋə̀, bo le ñkɪ ñghɛɛ ghu.

⁴⁶ Maa noò Yesu bù m̃bɛ̀ fu a Cana, a mbù'u Galilea, fya adigə̀ mə̀ à le mbə̀ŋ ñkɪ ghu i tīgə̀ m̃lù'ù aà. Ñgàŋfà'a gúmnàà yí mɔ'ɔ̀ à le ntswe a Kapernaum, mù yi a ghɔ̀. ⁴⁷ À yù'ù mē mə̀ Yesu à lò mē a Yudea ñzi a Galilea aa, ñghɛɛ ghu mbɛ̀ ñtwonɔ̀ yi mə̀ tã bo yu ghɛɛ a Kapernaum, tã à ghurə̀ mù yi wa mə̀ à le si ghò ñtigə̀ tsi'ì a ñkwɔ̀ aà. ⁴⁸ Yesu a swonɔ̀ ghu mbo mə̀, “Kaa mbə̀ ñù nɛ̀bò ghùu a wa'ă bii tɛ̀ ghə̀ mə̀ à yə̀ ìlɛ̀nsə̀ bo bɛ̀ ñnnùtsyâmbô.”

⁴⁹ Ñgàŋfà'a yí ñwè wa a bù ñku'usə̀ nswonɔ̀ ghu mbo mə̀, “Taà, zì sɛ̀ ghɛɛ mbɔŋ tã mù ghà ghù à kwɔ̀.”

⁵⁰ Yesu a swonɔ̀ ghu mbo mə̀, “Ghɛ̀, wa mù ghò wa à ka tswe ntɛ̀.”

A bii ñghàà ni Yesu nya, ñghɛ̀. ⁵¹ Noò yii mə̀ à le ntswe a m̃ñji ñghɛɛ ni a ndùgə̀ yu aa, ñgàŋfà'a yi a zì m̃boo yi nɛ̀ ñkɛ̀ mə̀, “Wa mù ghò wa à tɛ̀ mē.”

⁵² A betə̀ ñgàŋfà'ă yi wa mə̀, “À kɪ lɔ̀gɪnə̀ ñka m̃fwetə̀ aa a noò àkə̀ aa ɛ?”

A kwi'ì ghu mbo mə̀, “À kɛ̀ bə̀ aa a yɔɔ, a noò yii mə̀ noò à kɛ̀ bɔ̀ yə̀ŋtə̀ aà.” ⁵³ Ta bɛ̀ mu wa a wa'atə̀ mə̀ à kɛ̀ bə̀ aa maa àbàŋtə̀ noò mə̀ Yesu à kɛ̀ swonɔ̀ a mbo yu mə̀, “Wa mù ghò wa à ka tswe ntɛ̀.” Yu bô ñgwè'è yì, bo tīgə̀ niŋ mintɛ̀ myaa a nu Yesu.

⁵⁴ Ma yú à le mbə̀ àlɛ̀nsə̀ ñnnù yii mə̀ i ywe'e jì baa, jii mə̀ Yesu à le ñghɛ̀rə̀ a noò yii mə̀ à le mbù ñlo a Yudea, ñzi a Galilea aà.

Àjàŋ yii mə̀ Yesu à le ñghurə̀ ñù yí mɔ'ɔ̀ a atsumə̀ nta'a aà

5 Ma yú a tsyà mē, ñjwí ñjɛ̀ ìkòò baYuda i ku'ù, Yesu a kɔ'ɔ̀ ñghɛ̀ a Yerusalem. ² Àtsùmə̀ nta'a yí mɔ'ɔ̀ à tswe a Yerusalem, a kə̀'ə̀ Ntsùbù'ù M̃binjə̀rə̀, ñtswe ni idigə̀ ñkuu ghu jii mə̀ bi le ñghurə̀ nɛ̀ ñtə̀'ə̀ aa, jì ntaà. Bi twonɔ̀ nɛ̀ ñkɪ ma wa ni ñghàà ni baHeber aa ni Bethzatha. ³ Ñgàŋmighɔ̀ jì ghà'atə̀ i le mburə̀ lùu ghu, ñncɔŋkə̀ nnɔŋkə̀ wa nɛ̀ m̃ntsù mi àbù'ù myâ, bɛ̀fə̀'ə̀nə̀, bɛ̀bwènkə̀, bo bii mə̀ idigə̀ nù jyaa i le ñkwokə̀ aà. [Bi le ntswetə̀ ghu nyu'utə̀ ni mə̀ tã ñkɪ wa ì ka ñjwu'u, ⁴ ñlonɔ̀ mə̀ angel M̃mà'ambi à le si sigə̀ nzi ni a ñgaa ñgaa ñkuu ntsigə̀ nɛ̀ ñkɪ wa i tīgə̀ ñjwu'u. Ñù yí ñtsyâmbii yii mə̀ à le ntsigə̀ ñkuu wa a múm ñkɪ wa noò mə̀ i lɔ̀gɪnə̀ mē ñka jwu'u ñghɛ̀ aa, ñghɔ̀ ñii ni le ntswe ghu nu aa, kə̀ tɛ̀'ɛ̀ mbə̀ aa mbuu ghuu, ni le m̃fwetə̀.] ⁵ Ñùm-

† Kaa adigə̀ ma yú a sɛ̀ a múm ñghwà'ànə̀ jì mɔ'ɔ̀ tswè.

bâhñè yî m̀'c à le ntswe ghu m̀ à le ti b̀e aa boŋ à ghòò m̀e a atù ìlòò mighum mi ntarè ntsò nìfwa.

⁶ Yesu à yê yi ajàŋ m̀ à le nnòŋ ghu aa, nzi m̀e ñùm-bâhñè wa à ghòò m̀e àgha'a a burè ñsa'a. À yè m̀e laà, m̀betè ghu mbo m̀e, "O l̀òò m̀e t̀a b̀e ghurè gho aa e?"

⁷ Nù ñèghòò wa a kwi'i m̀e, "Taà, kaa m̀e s̀i ñi ñù faà tswè m̀e mbè a ñiŋè gha fàa mùm àtsùm a noò yii m̀e ñkì wa i loginè ñka ñjwu'u aà. Mè yi ñghèè m̀e m̀e kwè'ètè ki kuu ghu aa boŋ ñù yì dàn à bàhñè m̀e m̀foo ntsyãmbii ñkuu ghu ti m̀e."

⁸ Yesu a swoŋ ghu mbo m̀e, "B̀iñè ntèè mbwèè matà gho wa ñka ntèè ñghèè nòò." ⁹ Nùmbâhñè wa a burè ñghensè ntèè tsi'i maà noò, m̀bwèè matà yì wa ntigè ntèè nii.

Ma yuà ànnù a le mfè'è aa a ñwíŋgòŋ. ¹⁰ Ma mùu ajàŋ, b̀it̀a bi ala'a bi baYuda bi tigè nswoŋè ñi a mbo ñu wa m̀e bi le ñghùrè aa m̀e, "Si à laa mbè ñwíŋgòŋ, kaa nòŋsè yì'inè à si bii m̀e t̀a ò be'e matà gho."

¹¹ A kwi'i m̀e, "Nù wa m̀e à ghìrè ñghùrè gha aa, a ghìrè nswoŋ a mbo m̀e m̀e, 'Bwèè matà ghò wa ñka ñghèè nòò.' "

¹² Bo betè ghu mbo m̀e, "M̀bà ma ghù yii m̀e à ghìrè nswoŋ a mbo wò m̀e t̀a ò bwèè a matà gho ñka ntèè ñghèè noo laa, à ghìrè mbè aa wò aa e?"

¹³ L̀a kaa ñù wa m̀e bi ghìrè ñghurè yi aa, kaa wa'à yi ñù yii m̀e à le mbè ghu aa zì, ñloŋ m̀e nnòò b̀e le ntswe maa adigè, Yesu a tigè ñtsurità yi a titè bo mfe'e ñghèè yi.

¹⁴ A ti b̀e ñi a ñjìm, Yesu a yê yi a ndàmà'anwi ñswoŋ ghu mbo m̀e, "Yè ajàŋ m̀e ò t̀i m̀e tsìtsòŋ laa aà! Tsuu innù jì bi b̀i ki ghìrè t̀a t̀a ñgi'i yii m̀e ì b̀i ntsyàtè aa t̀a ì tsuu gho b̀i tsi'i."

¹⁵ Nù wa a tigè ñlo ñghèè ñswoŋ a mbo b̀it̀a bi ala'a bi baYuda bya m̀e a yi aa a ghìrè ñghùrè Yesu.

¹⁶ Ma yuà ànnù a ghìrè m̀e t̀a b̀i tigè ñloginè ñka ntsò'c ñi àkòrè Yesu, ñloŋ m̀e à le ñghùrè ñù a ñwíŋgòŋ aà. ¹⁷ Yesu a kwi'i ambo bo m̀e, "Taà ghà a f̀a'à tsi'i ñgòŋ b̀inòò b̀i'tsìm, nyi nywe'e sii, m̀embòŋ, m̀e kii mfa'a yaa ñgaa."

¹⁸ Ma nuà ñèghàà ñi ghìrè m̀e t̀a b̀it̀a bi ala'a bi baYuda bya t̀a bo bu ñkù'ùsè ñlègìtè nù yàà a ñlò a ñzwitè yu, m̀bi'i m̀e kaa à le ñki'ì aa tsi'i nòŋsè ñjwíŋgòŋ wò, à le ñki ntwoŋè Nwì ñi Taà yì, ñdi'i ñi m̀e yu b̀e aa ñgìŋ ñgìŋ bo Nwì.

Àdà'à yii Yesu à tswè ñi yu tsò Mu Nwì aà

¹⁹ Yesu a swoŋ a mbo bo m̀e, "Mè swoŋ a mbo bù tsi'i ànnù ñiŋkoŋ m̀e, kaa annù yì tsu a s̀i ghu tswè m̀e mbè Mu Nù a ghìrè tsi'i ñi atù yi yumbòŋ, mbè a kii ñghìrè aa tsi'i ànnù yii m̀e à yè Taà yi a ghìrè aà. Ànnù yii m̀e Tà a ghìrè aa, à ki mbè tsi'i ma ya m̀e Mù yi a ghìrè. ²⁰ Nloŋ m̀e Tà à kòŋè a Mù yì, ñdi'i ñi innù tsìm

jii m̀e yumbòŋ yu ghìrè aa ghu mbò. À ka ghèè ñi m̀biì a ndi'i innù jii m̀e i bu mburè mbè jì wè jì wè ñtsyatè a yulà aa, t̀a à ka ñghìrè, t̀a ñi yè, t̀a ànnù a tsya ghuu.

²¹ Tsò ajàŋ m̀e Tà a yweensè b̀iku bi b̀e, m̀fa ñi ñtswèntèè a mbo bo aa, à ki mbè ñgìŋ ñgìŋ a ajàŋ m̀e Mu Nwì a fa ñi ñtswèntèè a mbo b̀e a ajàŋ m̀e yu l̀òò aà. ²² Tà yumbòŋ kaa s̀i ñù tsù sa'a, l̀a à bàhñè mfa ada'a a mbo Mù yi m̀e t̀a à tigè nsa'a b̀e b̀i'tsìm ²³ t̀a t̀a b̀e b̀i'tsìm t̀a b̀i tigè mbò'c ñi Mu a ñgìŋ ñgìŋ a ajàŋ m̀e bi kii mbò'c ñi Ta aà. Nù ntsìm yii m̀e à si a Mu bò'c aa, kaa si Ta wa yi m̀e à le ntoo yii aa kii mbò'c.

²⁴ "Mè swòŋ a mbo bù tsi'i ànnù ñiŋkoŋ m̀e, ñù ñtsìm yii m̀e à yù'u ñighàà na ñiŋ ntèè yi a nu yu wa yii m̀e à le ntoo gha aa, à tswè ñi ñtswèntèè yii m̀e ì l̀wì'i ñiŋkoŋ aà, kaa bi wa'á ñsa'a ghu nu ñiŋè, la à bàhñè m̀e m̀fe'a ntsù ñiwo ñkuu a mùm ñtswèntèè. ²⁵ Mè swòŋ a mbo bù tsi'i ànnù ñiŋkoŋ m̀e, nòò à tswè ghu m̀e a zì, wa à t̀e'è m̀e nzi, m̀e b̀iku bi b̀e ka yì yu'u ñi Mu Nwì, t̀a b̀e bii m̀e bi yu'u aa, t̀a b̀i tswè ntèè. ²⁶ Tsò ajàŋ m̀e Tà yumbòŋ à tswè ñi tswèntèè m̀fa ñi a mbo b̀e aa, à ki ñghìrè m̀e t̀a Mu, yumbòŋ à tswè ñi ñtswèntèè ñkii mfa ñi a mbo b̀e. ²⁷ À kii m̀e m̀fa ada'a ghu mbo m̀e t̀a à ka nsa'a ñi b̀e ñloŋ m̀e à ñi Mu Nù aà. ²⁸ Nì tsuu ki yerè ñloŋ yuà ànnù, ñloŋ m̀e nòò a tswè ghu m̀e a zì, m̀e b̀e b̀i'tsìm bii m̀e bi tswèkè a m̀isyè aa, bi ka yi yu'u ñi yì, ²⁹ b̀eè m̀e bi yu'u aa, bi fe'èkè a m̀isyè. Bya bii m̀e bi le ñghìrè innù jì siginè aa, t̀a b̀i b̀iñè ntswe b̀itèè, t̀a bya bii m̀e bi le ñghìrè ñbi aa, t̀a b̀i b̀iñè t̀a b̀i ñiŋ isa'a a nu bo.

Bayèfè bi Yesu

³⁰ "Kaa m̀embòŋ, kaa mbè m̀e wa'á annù tsu ghìrè tsi'i a atu m̀e, m̀e sa'a ñi m̀isa'a nyoŋ aa tsi'i ajàŋ m̀e Nwì a swoŋè ñi a mbo m̀e aà, ma yù a ghìrè ñi m̀e t̀a m̀e ka ntsèrè m̀isa'a ñi m̀anji yii m̀e à kù'ùnè aà, ñloŋ m̀e kaa m̀e si ghìrè aa b̀e annù yii m̀e m̀e l̀òò aà, m̀e ghìrè aa tsi'i annù yii m̀e yu yii m̀e à le ntoo gha aa, a l̀òò aà.

³¹ "M̀bè m̀e ka nswoŋè ñi innù ñloŋ ñgaa yà m̀embòŋ, a m̀fìgìtè ñù yii m̀e m̀e ñi ghu aa, boŋ mbè bi tse swoŋ m̀e kaa annù ya yii m̀e m̀e swoŋè aa kaa a s̀i annù ñiŋkoŋ b̀e. ³² L̀a ñù yì m̀'c à tswè ghu m̀e à ñi àyèfè ñloŋ ñgaa yà, m̀e zì ñi m̀e annù yii m̀e a swoŋè ñloŋ ñgaa yà aa, a ñi ànnù ñiŋkoŋ. ³³ B̀umbòŋ, tigè ñi le mbaa ntoo b̀e a nu Jon, a swoŋè ànnù a mbo bù ñloŋ annù ñiŋkoŋ? ³⁴ Kaa a s̀i b̀e aa b̀e m̀e ñùmìsòŋ à tswè ñi m̀bè ayèfè ñloŋ ñgaa yà; m̀e swoŋè laa aa t̀a t̀a ñi yu'u nyweenè. ³⁵ Jon ma ghù a le mbè aa ñkà'à, ñkhi, nta, ñi le ñka ñkoŋè ñi ñtswe ñka ndorità wa a mùm ñkà'a yu a ñi mù àtè noò. ³⁶ L̀a m̀e tswè ñi àyèfè yii m̀e a tinsè ntsyàtè annù yii m̀e Jon à le si swoŋè ñloŋ ñgaa yà aà. M̀fà'à mii m̀e m̀e f̀a'à aà, m̀fà'à mii m̀e Taà ghà à f̀a àdà'à m̀e m̀e ka mfa'a ghu aa, ma mù mi f̀igìtè ñi

ηὺ yii mæ mæ ni ghu aà, mæ â too Tà ñtoo ghâ. ³⁷ Tà yii mæ à le ntoo gha aà, yumbwòη à kè mê ñswonə annù ñlonη ηγaa yà. Kaa nì lɛɛ ηwà'á nji yì yu'ù, kaa wa'á nsí yì kì nyə. ³⁸ Kaa nìghàà na ni sí a múm bù lwi'i aa nlonη mæ kaa nì sǝ ntɛɛ ghuu a nu yu wa yii mæ à le ntoo aa niηə aà. ³⁹ Ni nanəsə nyəgə nɛ àηwà'ànə Nwí aa nlonη mæ ni mɔ̀ɔntə ni mæ à ni nu mæ ni fa nɛ ñtswəntɛɛ yii mæ ì tswə nɛηkonə aa a mbo bù. Lá a bə nu mæ ni ghàà ñlonη ηγaa yà aà, ⁴⁰ nì bāηnə ntuu a nzí a mbo mə mə tã mə fa ntswəntɛɛ a mbo bù.

⁴¹ "Kaa mə sí nìgha'a na aa a mbo bə kwərə. ⁴² Lá mə zì ghūu, mə zì mæ kaa nì sí Nwí nanəsə ηkɔηə. ⁴³ Mə zì aa nɛ ìkùm Taà ghà la kaa nì wa'a gha kwərə; ηù dāη à bə bāηnə zì nɛ ìkùm yì yumbwòη bonη nì ka bāηnə kwərə yì. ⁴⁴ Bù bìi mæ nɛ kɔηə ni ηkwərə nìgha'a bə a mbo bù ni bù aa, kaa wa'à bāηnə lanətə ni nìgha'a nii mæ ni lò ni aa a mbo Nwí yii mæ à kì mbə tsi'i yù mè mæ aa, mbə ni tìgə ñtsya aa la nniη ntɛɛ ghuu a nu mæ aa ε? ⁴⁵ Nɛ tsuu lö kì mɔ̀ɔntə ni mæ mə ka niη ghūu a isa'a a nsi mi'i Tà; à ni Moses mæ à ka niη ghūu a sa'à, là'à Moses wa yii mæ nì bìi yì, ηwà'atə ni mæ à ka kwətə ghūu aà. ⁴⁶ A le mbaa mbə mæ nì nanəsə mbii a Moses bonη nì kì mbii ghâ, ñlonη mæ àηwà'ànə yii mæ à le ηwà'ànə aa, a ghàa annù ñlonη ηγaa yà. ⁴⁷ Lá, mbə nì tsuu annù yii mæ à le ηwà'ànə aa ì bìi, bonη mbə ni tìgə ñtsya aa la mbii annù yii mæ mə swonə aa ε?"

Àjàη mæ Yesu à le nje'ε bə ntsù'ù jì ntaà aà

(Mt. 14.13-21; Mk. 6.30-44; Lk. 9.10-17)

6 Ma yù a ghè mæ ki tsyã, Yesu a toò àtsümə nta'a Galilea, ηghεε fii njii. Bì le sí kii ntwonə aa nɛ at-sümə nta'a Tiberias. ² Ñnɔ̀ɔ̀ bə yì ghà'atə ì le sí yòηə nii, ñlonη mæ bì le nyə ñlɛnsə jii mæ à le sí ghìrə ηghurə ni mɛghò̀̀ a nu bə aà. ³ Yesu a kw'ɔ ηghèè a atu nta'a nsigítə ntswe ghu bo bɛ ñgǎnyəgənnù jì. ⁴ Nòò ñjì Pasa, àdina baYuda ya, à le ηkò̀̀ontə. ⁵ Yesu a karikè yì, nyə nnɔ̀ɔ̀ bə wa mæ ì le sí yòηə nii aa, mbetə Philip mæ, "Mbə bì'inə yuu mijì aà fə, ñje'ε bə buà ghu bitsim aa ε?" ⁶ À le mbetə maa ajàη aa tsi'í a ηkwà'ànə Philip ñlonη mæ à le nzi annù yii mæ yu tswə nɛ ηghìrə aà.

⁷ Philip a kwi'i mæ, "A mbo bì'inə a nyuu abaa tã à ku'unə ajàη mæ mbə ηù a bɔɔ nywe'etə tsi'ì mù ηkùgə, bì'inə ka kì lò̀̀ ibà'atə ηkabə silva ηkhɛ jì baa † mbɔη tã à ku'ù." ⁸ Ñgànyəgənnù yì yì m'ɔ̀̀, yii ìkùm yì ì le mbə Andrew, a bə muma bì Simon Peta aa, ⁹ a swonə mæ, "Múbəηnə yì m'ɔ̀̀ à tswə falà nɛ ηkya abaa misəη jì ntaà, nɛ mbwè mi mbaà. Lá kaa mbə ma yù wa'á bə bù bitsim je'è." ¹⁰ Yesu a swonə mæ, "Ghìrə tã bo tswə a nsyè." (Ñgèè yì ηghà'atə ì le ntswe maa adigə.) Bə bìt-sim bìi mæ bì le ntswe a nsyè aa, bì le mbə mbāηnə ntsù'ù jì ntaà. ¹¹ Yesu a tìgə ñlɔgə abaa ya, ñtsà'atə Nwí, ñyatə a mbo bə bya mæ bì le ntswe a nsyè aa, ηkì

† 200 denarii, ηkabə baGrikia

ghìrə a ηgǎη ηgǎη nɛ mbwè mya, ηù ñtsim a jì nywurə. ¹² Nòò yii mæ bì mǎηsə mæ a nji aa, a swonə a mbò ñ-gǎnyəgənnù jì mæ, "Nɛ ghotə ñnwùgə jii ì tìgə mburə aà, ñlonη mæ kaa a sǝ bòη tã bì'inə mme'e yì tsu." ¹³ Bo le ηghotə nnwùgə abaa misəη jya ηkya jì ntaà mæ bə bya le nji aa, ì luu ηkyè nìghùm ñtsò baà. ¹⁴ Bì yè mæ alənsə ma yù mæ Yesu à le ηghìrə aa, ñtìgə nswonə ni mæ, "Tsi'ì ànnù nɛηkonə, à ni ηgàηntoò Nwí wa mæ à le ntswe nɛ ñzì fàa mbi aa à ghulà mæ." ¹⁵ Yesu à le nzi mæ bo le ntswe nɛ ñzì ntswà yì, ì gaansə yì ì y'ɔ̀̀ nɛ m'fò̀̀, ñtìgə mbu ηk'ɔ̀̀ yì fu wa atu nta'a tsi'ì yùyu.

Àjàη mæ Yesu à le ηka ntə a atu ηkì aà

(Mt. 14.22-33; Mk. 6.45-52)

¹⁶ Nòò ñkwé'fò̀̀ à le ηkù'ù ñgǎnyəgənnù Yesu jya ì bù ñsigə ηghεε waa fu wa atsumə nta'à. ¹⁷ Ñkuu a múm àkànu'ù mbu ntoo mbi fu a mbèè Kapernaum. Ìtugə ì le mfii tì ghè mæ Yesu à bù mē ñzi ntsi'i waa. ¹⁸ A bə maa nò̀̀, àfisə yì wè a ká ñtsya ntsigə nɛ ηkì wá. ¹⁹ A tì bə aa le bonη ηgǎnyəgənnù jì jya ì kùù mæ wa múm ηkì ηghεε nywe'e ni bɛ̀̀kilo metres bì ntaà kə bì nto'o, nyə Yesu a ká ñtə a atu ηkì ñzi, à zì mē ka ηkoontə wa mbèè àkànu'ù, nìb'ɔ̀̀ wè nì tswà waa. ²⁰ "Nɛ tsuu kì b'ɔ̀̀ wá, wá à nì mē," Yesu a swonə a mbo bo. ²¹ Bo yè mē mæ à laa mbə Yesu aa, ntìgə ñlɔgə yì wa a múm àkànu'ù, bo bo tìgə ηghəə kì wì'ikə ñywe'e wa adigə yii mæ bo le sí ghèè ghu aà.

Àjàηə mæ bə bya le sí tìgə ñlɔw nɛ Yesu aà

²² Àbèè a fù'ù mē, ñnɔ̀ɔ̀ bə wa mæ ì le mburə wa njii ηkì yì m'ɔ̀̀ aa ì yə mæ àkànu'ù a le ntìgə ntswe wa adigə aa tsi'ì yì fù'ùrə, ηkì nyə mæ kaa Yesu à le ηwà'á wa a múm àkànu'ù bo bɛ ñgǎnyəgənnù jì kuù; nyə mæ ηgǎnyəgənnù jì jya ì le mbāηnə ñtoo ηghεε waa tsi'ì bə bo. ²³ Ìkànu'ù jì m'ɔ̀̀ ì le mbù ñlò a Tiberias ñzi a aghəηə ηkì, wa mbèè adigə mæ Mmà'ambi à le mfa mbi'ikə a mbo Nwí, ñje'ε nnɔ̀ɔ̀ bə nɛ àbaa ya ghu aà. ²⁴ Àjàη mæ ñnɔ̀ɔ̀ bə wa ì le wa'á Yesu yə, kaa wa'á ηgǎnyəgənnù jì jya kì nyə aa, bo le ntìgə ηkuu ìkànu'ù ma jya nyonə a Kapernaum a ñlò yu.

Yesu, àbaa, yii a fa ntswəntɛɛ aà

²⁵ Bì toò mē ηghεε ηghèè nyə Yesu wa njii yì m'ɔ̀̀ aa, ñswonə ghu mbo mæ, "Rabbi, ò tsyà aa mæ akə ntìgə bə faà aa ε?"

²⁶ Yesu a kwi'i a mbo bo mæ, "Mə swǔ̀̀ a mbo bù tsi'ì annù nɛηkonə mæ ni lò̀̀ nàa laa nlonη aa abaa ya mæ nì kè kùrə nywurə aà, kaa nì sí nàa lò̀̀ aa nlonη mæ nì kì yè àlɛnsə ya mæ mə kè ghìrə aà. ²⁷ Nɛ tsuu kì fà'á ñlonη aa bə mǎjì mii mæ mbə mi bì'ì aa bə, nì ka mfa'a nlonη bə mǎjì mii mæ mi lwí'ì nɛηkonə aà. Mamú a bə mǎjì mii Mu Nù à ka fa a mbo bù aà, ñlonη mæ Nwiηgòη Tà à nɛη mæ awenə yì ghu nu, mbeentə yì."

28 Bo tigè mbetə yi mə, “Mbə bi'i ghirè aa mə akə tǎ ki fà'a afà'à Nwiŋgɔŋ aa ε?”

29 Yesu a kwi'i mə, “Àfà'à Nwiŋgɔŋ à ni mə tâ nì nin ntǐi ghuu a nu yu wa yii mə yu too aà.”

30 Bo betə yi mə, “Àlènsə yii mə ò ka ghirè aa, à ni yuu, mə mbə bi'i yə mbii gho aa ε? Ò ka ghirè aa àkə aa ε? 31 Bità bi bítaa bi'i bi le nji mana a nta'a miwèè miwèè a ajàŋ mə àŋwà'ànə Nwí a swonə ni mə, 'À le mfa abaa yii mə a le lò a aburə nsigə aa a mbo bo. † ”

32 Yesu a kwi'i a mbo bo mə, “Mè swɔŋ a mbo bù tsi'í annù nŋŋkonə mə kaa a si bə aa mə a le mfa Moses mfa abaa ya mə a le nlǒ aburə nsigə aà. A baŋnə mbə aa mə a abaa yii mə à nŋ àbaa tsi'í annù nŋŋkonə, ñlo a aburə aa, a fa Taà gha a mbo bù. 33 Ñlonə mə abaa yii mə Nwí a fa aa, à ni yu wa yii mə à lo a aburə nsigə mfa nŋ ñtswəntǐi a mbô mbi aà.”

34 Bo swonə ghu mbo mə, “Taà, tigə mfa nŋ àbaa mà ya a mbo bi'i a ŋgɔŋ bìnòò bitsimè.”

35 Yesu a swonə a mbo bo mə, “Mè laa mbə abaa ntswəntǐi, ñù yii mə à zi a mbo mə aa, kaa ñji è ka yi wa'a yi bù ñyaŋə. Ñù yii mə à nŋŋ ntǐi yi a nu mə aa, kaa ñji ñki è ka yí wa'a yi bù ñyaŋə. 36 Mè kè baa nswɔŋ a mbo bú mə, nŋ yè mē ghâ, la kaa ñki'è ghuu bii. 37 Ñù ñtsim yii mə Taà a fa a mbo mə aa, à ka zǐ a mbo mə. Kaa mbə mə wa'à ñù tsù yii mə a zǐ a mbèè mə aa furè bə. 38 Ñlonə mə kaa mə sǐ aburə lǒ ñsigə aa a ŋghirə à yaà ànnù yii mə mə lǒ aà. Mè bəŋnə nsigə aa a ŋghirə ànnù yii mə yu wa yii mə à tòo gha aa a lǒ aà. 39 Ànnù yii mə ñù yii mə à tòo gha a lǒ aà, à ni mə, tâ mə tsuu lǒ mmà'atə tâ ñù wa yi tsù mə à fa a mbo mə aa tâ à bwé. Mè bəŋnə ntswe nŋ ñyweènsə waa ni niwo a njwí ñlwi'i ñjǐmə. 40 Ñlonə mə ànnù yii mə Taà ghà a lǒ aà, a bə aa mə ŋgɔŋ ñù ñtsim yii mə à yə Mu yi ñnŋŋ ntǐi yi ghu nu aa, a ka tswe nŋ ñtswəntǐi yii mə è lwi'i nŋŋkonə aà, tâ mə yi nyweensə yi ni niwo a njwí ñlwi'i ñjǐmə.”

41 Bè bya bi le nlǒgɔŋnə ñtigə nnurəkə nlonə mə à le nswonə mə, “Mè ni àbaa yii mə a lo a aburə nsigə aà.”

42 Bo lɔgɔŋnə ñtigə mbetə ni mə, “Ñù ghù à si Yesu mu Joseph wa bə aa ε? Bi'inè zi a Taà yi ñki nzi ndè yi, a tigə ñtsya aa mə akə nswonə mə yu lo aa a aburə nsigə aa ε?”

43 Yesu a swonə a mbo bo mə, “Kentə nŋ a annurəkə ya mə ni nurəkə a titǐi bù aà. 44 Wa mbə ñù a wa'ǎ a mbo mə zǐ ti ghě mə Tà yii mə à too gha aa à swɔŋtə yi, tâ mə yi ntigə nyweensə yi ni niwo a njwí ñlwi'i ñjǐmə.

45 Ñgǎŋntoo Nwí i le ŋŋwà'ànə mə, 'Nwiŋgɔŋ à ka yi tigə ki dǐ'è waa bitsimè. † † Ñù ntsim yii mə à yù'u annu yii mə Taà a swonə, ñyogə aa, à ni yu yii mə à ka zǐ a mbo mə aà. 46 Kaa a sǐ bə aa mə ñù tsù à leè ñyə Ta bə. Yu wa yii mə à lo a mbo Nwí aa, a ki mbə tsi'i yù yii mə à leè ñyə Ta. 47 Mə swonə a mbo bù tsi'í annù nŋkonə mə ñù yii mə à bii aa, à ka yi tswe nŋ ñtswəntǐi yii mə è lwi'i

nŋŋkonə. 48 Mè nŋ àbaa ntswəntǐi. 49 Bità bi bítaa buu bi le nji mana wa a nta'a miwèè miwèè, lâ ñki ñkwokə.

50 Àbaa ya mə a lǒ a aburə nsigə aa, à ni mbbuu yí mɔ'ɔ yii mə ñù à bə kurə bonə kaa à ka yí wa'à kwô. 51 Mè nŋ àbaa ntswəntǐi ya yii mə a lo a aburə nsigə aà. Ñù yii mə à kùrə abaa mà yù aa, a ka tigə tswe ntǐi i lwi'i nŋ ŋkonə. Àbaa yii mə mə ka fa aa, à ni ñjyǎnù yà yii mə mə ka fa mə tâ mbi tswe ntǐi.”

52 Ma yù a ghirè mə tâ àswùŋŋə ñlwi'ntɔŋ tâ à lɔgɔŋnə a titǐi bo. “Mbə ñù ghù a nanəsè mfa nŋyǎ nú yi mə tâ bi'inè kurə aa mə akə aa ε?”

53 Yesu a swonə a mbo bo mə, “Mè swɔŋ a mbo bù tsi'í annù nŋŋkonə mə, mbə nŋ tsuu nŋyǎnù Mu Ñù i kurə i kii nno a aləè yi, bonə kaa mbə nŋ wa'à nŋ ñtswəntǐi a mûm nu bù tswé. 54 Ñù ñtsim yii mə à kurə nŋyǎnù yà, ñki nno aləè nú ya aa, à tswe nŋ ñtswəntǐi yii mə è tswe nŋŋkonə aà; mə ka yí kii yweensə yi a njwí ñlwi'i ñjǐmə.

55 Ñlonə mə nŋyǎnù yà è laa mbə ŋgòtə mijǐ, àləè nú ya a kǐ mbə ŋgòtə ayoò yi nò. 56 Ñù yii mə à ji nŋyǎnù yà ñki nno aləè ya aa, à lwi'i a mûm nu mə, mə kǐ ñlwi'i ghu mûm nú. 57 Tà yii mə à tswe ntǐi aa, à tòo ghâ, mə kǐ ñtswəntǐi ñlonə ŋgaa yi. À ki mbə ŋgǎŋ ŋgǎŋ mə ñù yii mə à kùrə gha aa, à ki ntswe ntswəntǐi mbi'è ŋgaa yà.

58 Àbaa ya yii mə a lo a aburə nsigə aa kaa a sǐ bə aa tsi'i tsò àbaa ya yii mə bità bi bítaa buu bi le ñkurə ñki mbu ñkwo aà. Ñù yii mə à kùrə abaa mà yù aa, a ka tswe ntǐi i lwi'i nŋŋkonə.”

59 Yesu à le nswonə ma yù aa a noò yii à le si dǐ'è annù a ndāŋghòtə a Kapernaum aà.

Nìghàà ni ntswəntǐi yii mə è lwi'i nŋŋkonə aà

60 Ñgǎŋyogəŋnù ji jǐ ghà'atə jii mə i le nyu'u ma yù ànnù aa, bi le nlǒgɔŋnə ñka nswonə ni mə, “Àjàŋ annù yulà mə a dǐ'è aa, a tǐ si'i; mbə wò tse yu'utə aa ε?”

61 Yesu à zi mə bo le si nurəkə nlonə annù ma yù. Mbetə waa mə, “Mà yù a ka ghirə mə tâ nŋ lwisə ntonə mma'atə gha aa ε? 62 Mbə nŋ ghirə ntigə nyə Mu Ñù a bu ñkɔ'ɔ ŋghεε fu a adigə yii mə à le nte'ε ntswe ghu a mbii aa, nŋ bu mə akə aa ε? 63 Àyoo yii mə a fa ntswəntǐi aa, à nŋ Àzwí Nwí. Kaa mǐdà'è mǐ nŋyǎnu kaa mǐ si annù tsu burə ñkwetə nŋ kwètə. Mìghàà mù mə mə ghàa a mbo bù aa, mǐ nŋ Àzwí ñki mbə ntswəntǐi. 64 Lâ kaa bù bǐ mɔ'ɔ, nŋ wa'è bii.” Yesu le nswonə ma laa nlonə mə, ñlɔgɔŋnə a nlǒgɔŋnə, à le nzi bə bii mə kaa bi ka yi wa'è yǐ bii aà, ñki nzi ñù yii mə à le ntswe nŋ mfee yi aà.

65 A ku'ùsə ñswonə mə, “À nŋ ñji'i ànnù yii mə mə ghirə nswonə a mbo bù mə kaa mbə ñù a wa'ǎ a mbo mə zǐ ti ghě mə Tà à fa àbwarə ghu mbô aà.”

66 Ñlonə ma yù ànnù, ñgǎŋyogəŋnù Yesu jǐ ghà'atə i le mbǐi waa, kaa ñki'è bo bo bù ñkarə. 67 Yesu a bù ñkarəkə yi mbetə ñgǎŋyogəŋnù ji jya nŋghùm ñtsò baa mə, “Ñgàà yùu è bə la aa ε? Nŋ ka kii mmà'atə gha aa ε?”

† 6.31: Exod. 16.4 †† 6.45: Yes. 54.13

⁶⁸ Simon Peta a kwi'i ghu mbo mæ, "Mmà'ambí, bí'i ka tigè mmà'atè gho, ì ghèè a mbo wò aa ε? Ò tswe nì nìghàà nya mæ ní fa ntwèntxi yii mæ ì lwi'i nìhkonj aà.
⁶⁹ Tsítsònj bí'i bíi mæ, ñki nzi mæ, ò laa mbæ Yu wa yii mæ à Laa mànsè, ñlo a mbo Nwi aà."

⁷⁰ Yesu a kwi'i a mbo bo mæ, "A le ñki'ì mæ tso'c nts'c'c ghuu nìghùm ñtsò baa aa ε? Lá ñù yí m'fùurè a titxi bù à ñi Devil." ⁷¹ À le si ghàa annù ma yú ñlojè aa Judas mu Simon Iscariot, ñloj mæ, ka mæ Judas à le mbæ ñù yí m'c'c a titxi ñgǎnyægǎnnù jì jya nìghùm ñtsò baa, à le ntswe ñi m'fèè yí.

Yesu bo bɔɔ bi maà bi

7 Ma yú a kà mæ aa ntsya, Yesu a lô, ñghèè a Galilea ntigè ñkarè ghu. Kaa wa'à kòjè ki karè a Yudea, ñloj mæ bità bi ala'a bi baYuda bi le si lɔɔ nzwitè yí aà.
² Ma mùu noò Ñjwí ñjì Ìkòò mǎntàn baYuda ì le ntigè a abo, ³ bɔɔ bi ma bi Yesu bi swonj ghu mbo mæ, "Lò faà, ñghèè a Yudea, tǎ tǎ ñgǎnyægǎnnù jo ì ka nyè innù jù mæ o ghèrè aà. ⁴ Ñloj mæ ñù yii mæ a lòò mæ tǎ bǐ zì yì aa, kaa à si aa a adigè yí lèàntè fa'a. Tsò mæ o ghèrè in-nù jù aa, ghèrè tǎ mbi yè ghò." ⁵ Bo le nswonj laa ñloj mæ tsi'ì bo bɔɔ bi maà bi bya kaa bo le ñwa'à ñtix waa ghu nu ñjè. ⁶ Yesu a swonj a mbo bo mæ, "Kaa ghàà nòò à burè tǎ kù'ù, lâ nòò tsim à kù'ùnə a mbo bù a mfà'a annù. ⁷ Kaa mbæ mbi wa'à ghuu ka mbaa, lâ ì bàà nàà, ñloj mæ mæ swonj ni mæ bi ghèrè ñi innù jì bǐ aà. ⁸ Ñi k'c'c ñghèè wa adigè dinà; Kaa mæ ka wa'à ghu ghèè ñloj mæ ghàà nòò à burè tǎ kù'ù." ⁹ À swònj mæ laa, ntigè ntswe yí tsi'í a Galilea.

Àjànjə Yesu à le ñghèè a adigè Ìkòò ñghurə mǎntàn aà

¹⁰ Bɔɔ bi maà bi bi k'c'c mæ ñghèè wa adigè Ìkòò aa, Yesu a tigè mbu ñje'esə ñyonj, kaa wa'à ghèrè bè yè yí.
¹¹ Bità bi ala'a bi baYuda bi le si lɔɔ nii wa adigè Ìkòò. Bo le si betə ni mæ, "Yesu à fə aa ε?"

¹² Ñnòò bə wa ì le si tsutè ñghaa ñloj ñgaa yí. Bè bí m'c'c bi le si swonjə ni mæ, "À ní ñù yí ñsiginè." Bí m'c'c swonjə ni mæ, "Ñganj, a bwe'esə aa bè." ¹³ Lá kaa ñù tsù à le ñwa'à kà ñghaa ñi ñsi ñi ñsí, ñloj mæ bo le si b'c'c ñi bità bi ala'a bi baYuda bya aà.

¹⁴ Ñjwí Ìkòò jya ì lɔɔnə mæ a titxi, Yesu a k'c'c ñghèè a ndàmà'anwì, ñlɔginə ñka ndi'í annù Nwí. ¹⁵ BaYuda bya bi le yerə si'í si'í, ñswonj mæ, "Ñù ghù à tsyà aa la ñansə nzi aɱwà'ànə laà, tǎ ghə mæ à le ñghèè a ndànjwà'ànə aa ε?"

¹⁶ Yesu a kwi'i mæ, "Ànnù yú mæ mæ dǐ'í aa, a lo aa a mbo Nwi yii à tòo gha aa, kaa à sǐ annù ya bə; ¹⁷ Ñù yii mæ a kòj a ñka ñghèrè ànnù yii mæ Nwi a lɔɔ aa, à ka zì mæ ànnù yii mæ mæ dǐ'í aa, a lo aa a mbo Nwi, kaa mæ wa'ǎ aa ñi àdà'á ya ghàà. ¹⁸ Ñù yii mæ a ghàà ñi àdà'á yí aa, a lɔɔ aà ñkwèrə ñgha'a a mbo yu yumbonj. Lá ñù yii mæ a lɔɔ bə ñghà'àsə yu wa yii mæ à tòo yí aa, a

swonj ànnù ñhkonj, kaa wa'à ñgànjəbǎnjənnù bə.

¹⁹ Tigè Moses à le mbaa, mfa ñhnsə a mbo bù aa ε? Lá kaa ñù ñbù yí tsù a wa'à ñi ñhnsə ma wa lèè. Lá bù tigè ñlɔɔ ñi ñzwitə mæ aa a ya aa ε?"

²⁰ Bə bya kwi'i mæ, "Àzwi yí bi a tswe a ato'o wò! A lɔɔ wo a nzwitə wò aa ε?"

²¹ Yesu a kwi'i mæ, "Mè kǐ ghèrè ànnù yí fùurè bù bit-sim tigè ñyerə. ²² Moses à le mfa ñhnsə (ka mæ à le ñlò aa a mbo bità bi bitaà buu aa), ñi ñjètè ñi bɔɔ a ñjwíngòj tǎ lèè ñhnsə ma ghù. ²³ Mbə bi ka ñjetə ñi bɔɔ a ñjwíngòj, tǎ wa'ǎ ñhnsə Moses wa wò, ñi tigè ñl-wisə ñi ñtòj a nu mæ mæ ghurə ñù nù yí ntsim ì tswèntxi a ñjwíngòj aa a ya aa ε? ²⁴ Ñi kentə a ñka ntsərə mǎsa'a nyòjə naa ñnnù jii mæ ñi yə abeə abeə aà, ñi ka ntsərə mǎsa'a nyòjə ñi bə ànnù ñhkonjè."

Yesu à laà mbə Ayc'ò Nwi wa aa ε?

²⁵ BaYerusalem bya bí m'c'c bi swonj mæ, "À sǐ ñù wa mæ bità bi ala'a bi baYuda bi lɔɔ a nzwitə aa à ghulà bə aa ε? ²⁶ Yè ñi! À ghù mæ a ghàà tsi'ì ñi ñsi ñi ñsí, kaa bi wa'ǎ ñi ànnù tsù ghu atu wò ñswonj! A laà mbə aà mæ bità bi ala'a bù bi zì mæ mæ àa tsi'ì Ayc'ò Nwi wa le?"

²⁷ Ayc'ò Nwi wa, à bə zǐ bonj kaa ñù tsù à sǐ adigè yii mæ à lo ghu aa zǐ, lâ bí'inə bitsim zǐ àdìgè yii mæ mbə ghù à lo ghu aà."

²⁸ Yesu a tigè ñnanjsə nswonj wá nòò mæ à le si dǐ'í an-nù wa mùm ñdàmà'anwì aa mæ, "Ñi ñnanjsə nzi gha, ñki nzi adigè yii mæ mæ lo ghu aa ε? Kaa mæ sǐ fàa atu nsye aa ñi àtù ya zǐ, yu wa yii mæ à tòo gha aa, à ñi ànnù ñhkonjè. La kaa ñi wa'ǎ yí zǐ. ²⁹ Mè zǐ yí, ñloj mæ mæ lò aa ghu mbò, a gha aa à kǐ ñtoo yu aà."

³⁰ À swònj mæ laa, bi tigè ñlɔɔ mæ bi banjə yí, lâ kaa ñù tsù à le wa'ǎ abò yí ghènsə ñtswa yí ghu ñloj mæ kaa nòò yí kaa à le mburə tǎ kù'ù aà. ³¹ La bè bí ghà'atè bi le mbànjə ñmbii yí; ñswonj mæ, "Nòò yii mæ Ayc'ò Nwi wa à ka yí zǐ aa, a ka yí ghèrə ñlènsə tǎ ñi tsyàtə ñù ghù aa ε?"

Àjànjə yii mæ bi le ntoo ñgǎnjə ñdàmà'anwì mæ tǎ bǐ zì ntswa Yesu aà

³² BaFarisai bi le nyu'u ajàn mæ nnòò wa ì le si tsùmnnə ñi ñnnù jya ñloj ñgaa Yesu aa, bo a b'c'c ñi bǐlǐ bi ñgǎmà'a Nwi tigè ñtoo ñgǎnjə ñdàmà'a Nwi mæ tǎ bo ghèè ntswa Yesu. ³³ Yesu a tigè ñswonjə a mbo bo mæ, "Wa mæ ka tigè tswe bí'inə aa, tsi'ì a atu mù àtǐ noò, ì bǔnj lǔ ghèè a mbèe yu wa yii mæ à le ntoo gha aà. ³⁴ Ñi ka yǐ tigè ki lɔɔ gha kaa wa'ǎ gha bù ñyè; kaa mbə ñi wa'ǎ wa adigè mæ mæ ka ghèè tswe ghu aa kǐ nyonjə." ³⁵ BaYuda bya bi tigè ñswonjə bo ni bo mæ, "Mbə ghù a lɔɔ ñghèè aa fə mæ mbə bí'inə wa'ǎ yí bù ñyè aa ε? À ka ghèè aà a ñi ñla'a baGrikia jya mæ bə bí'inə le njà'ànə ñghèè ghu aa, ì tigè dǐ'í ñi baGrikia bya ghu aa ε? ³⁶ A swonjə ni mæ bí'inə ka yí ki lɔɔ ñi yí

kaa wa'à yi yê, ñkî nswonə ni mə kaa mbə bi'inə wa'ă wa adigə yii mə yu ka yí ghèe tswe ghu aa ghèè. Ma yú ànnù a dî'î aa mə akə aa ε?"

Ànnù naŋəbirə yii mə a fa ñkî ntswəntxī aà.

³⁷ À bə mə nî ñjwî ñlwi'injim, mə le ñki mbə njwi yi ñwè wa noò Ìkòò Mîntàn aa, Yesu a bi'ñnə ñtəə a ndəŋ ntəŋnə nswonə mə, "Nù yii mə ñji ñki i yanə nî yi aa, tâ à zi a mbo mə ñno ñki. ³⁸ Ñlonə mə a ka bə ajanə mə àŋwà'anə Nwî a swonə aa mə, 'Nù yii mə à ñŋ ntxī yi a nu mə aa, mîŋki mi tswəntxī mi ghà'à ñgha'a, mi ka tìgə fè'è ghu ntxī.' "

³⁹ Yesu à le nswonə ma yú ànnù aa nlonə Azwî Nwî yii mə bə bii mə bi le niŋ mîntxī myaa ghu nu aa, bi le ntswe nî ñkwèrə aà. À le ti bə maà noò aa, kaa Nwî a burè ti Azwî yi fâ, ñlonə mə kaa Yesu à le mburè ti kə'c' ñkwèrə ànnù nîfō yi a mbo Nwî aà.

Àjàŋə nɔ̀ bə bya i le ntigə nyatə waa aà

⁴⁰ Bə bî mɔ'c' wa atitxī ñnɔ̀ bə bya yù'ù mə laa, nswonə mə, "Nù ghùlā a ni tsi'ì ñgəŋtoò Nwî wa!"

⁴¹ Bo bî mɔ'c' swonə mə, "À ni tsi'ì Àyɔ'ɔ̀ Nwî wā." La bî mɔ'c' bāŋnə ñswonə mə, "Kaa Àyɔ'ɔ̀ Nwî wa kaa à ka yí wa'ă aa a Galilea lô! ⁴² A tswe a mûm àŋwà'anə Nwî mə Àyɔ'ɔ̀ Nwî à ka yí lò aa a ñgwè'ε Mfō David, tâ bî jwe yi aa a Bethlehem, wa ala'a David." ⁴³ Maa ajanə, ñnɔ̀ wa i le ntigə nyatə waa nlonə Yesu. ⁴⁴ Bo bî mɔ'c' bi le si lɔ̀ ntswā yi, la kaa nù tsù wa'ă yi nî àbo mɔ̀ntə.

Àjàŋə mə bītā bi ala'a bi baYuda bi le wa'ă Yesu bii aà

⁴⁵ Nòò yii mə ñgǎŋmbé ñdāmà'anwî jya i le mbù mbī aa, bîxī bi ñgǎŋmà'a Nwî bo bî baFarisai bo betè mə, "Nî ghìrə wa'ă yi tswa nzi ni ghu aa a ya aa ε?"

⁴⁶ Ñgǎŋmbé ñdāmà'anwî jya i kwi'ì mə, "kaa bi'ì leè wa'ă nù tsù yê mə ghàà tsi'ì tsō nù ma ghù!"

⁴⁷ BaFarisai bya swonə a mbo bo mə, "A bə mə à kî mē m̄bwe'esə a ghuu aa ε? ⁴⁸ Kə nî yə mə nù tsù a tìtxī bīt-syāsə kə baFarisai à ñŋ ntxī yi ghu nu aa ε? ⁴⁹ Ñnɔ̀ bə ghù mə kaa sî ñŋsə Moses zi aa bi tìgə mə m̄be'e ndòò Nwî!"

⁵⁰ Nù baFarisai wa yi mɔ'c' a tìtxī bo à le mbə Nicodemus, wa mə à le ñghèè ñyə Yesu ñftugə aà. A tìgə ñswonə a mbo bo bî mɔ'c' bya mə, ⁵¹ "Nòŋsə yì'inə à laa ndî'ì mə mbə bi tsərə isa'a nù ti yu'u ànnù yii mə à swōŋ, kə ñlɔ̀ nyə ànnù yii mə à ghìrə aa ε?"

⁵² Bo kwi'ì mə, "xī! Ò kî nlò aa a ala'a Galilea aa ε? Naŋsə nyəgə ñghàà ni Nwî bəə boŋ ò ka yə mə kaa ñgəŋtoò Nwî kaa à leè wa'ă a Galilea lô." ⁵³ Bi m̄ŋsə mə, bə bītsim tìgə ñlo ñghèèŋkə a ndugə bo.

8 Yesu a bāŋnə ñlo ñkɔ'c' ñghèe a atu nta'a Olive.

Màŋgyè wa mə bi le ntswa adigə mǎghàbè aà

² Àbèè a fù'ù mə, a bə tsi'ì a tìtugə, Yesu a bù ñghèe fu a ndāmà'anwî. Bə bītsim zî ñtswe ñkarisə yi, a tswé a nsyè ñlɔ̀ŋnə ñka ndî'ì waa. ³ Ñgǎŋdî'ì ñŋsə bo bî ba-Farisai zî ni màŋgyè yí mɔ'c' yii mə bi le ntswa a adigə mǎghàbè, ñzi nte'ε a nsi Yesu. ⁴ Ñswonə ghu mbo mə, "Ndi'innù, bi'ì ghìrə ntswa màŋgyè ghuà a ghìrə nî ànnù mǎghàbè. ⁵ Nòŋsə Moses à le nswonə mə tâ bî tumtə ajanə màŋgyè ma yú ñzwitə. Ò swōŋ ñgaa yò mə bî ghìrə ghu mə akə aa ε?" ⁶ Bo le nswonə laa aa a ñk-wà'anə Yesu tǎ tswe nî ànnù yii mə mbə bi tsyā ghu mfa afirə yi. Bî swōŋ mə laa aa, Yesu a bāŋnə ñtugə ñka ñwa'anə ni muswébō yi a nsyé. ⁷ Bi ghèè mə nî m̄bii ñka betə nii nî ñbetə aa, a bi'ñnə ñtəə nswonə a mbo bo mə, "Nù ñibù yii mə à leè ñwa'ă ànnù tsu fān-sə aa, tâ foo ntumə yi nî ñg'ɔ̀." ⁸ À swōŋ mə laa, mbu ntugə mbu ñka ñwa'anə ni muswébō yi fu. ⁹ Bo yù'ù mə ànnù ya mə à ghìrə nswonə aa, ñtìgə mfe'ekə yi mɔ'c' yí mɔ'c', ñlɔ̀ŋnə ni bîxī bii mə bi le ntswe a tìtxī bo aà. Ntìgə mma'atə Yesu tsi'ì yù'yù, màŋgyè wa a burè ñtəə ghu nsí. ¹⁰ Yesu a ñŋentə àtù yi ñswonə ghu mbo mə, "Màŋgyè, bə by bi fə aa ε? Nù tsù à sî ghu bù ñtswe a nñŋ ñsa'a anu wò aa ε?"

¹¹ Màŋgyè wa a kwi'ì mə, "Kaa nù tsù à sî ghu tswé, Mmà'àmbî."

Yesu a tìgə ñswonə mə, "Kaa mə ka wa'ă isa'a a nu wò kî nñŋ. Lā, ghèè ghō, ñtsuu innù jî bi bî kî ghìrə."

Yesu à laa mbə ñkà'a mbî

¹² Yesu a bù ñswonə a mbo bə ma bya mə, "Mè laa mbə ñkà'a fāa m̄bî. Nù ñtsim yii mə a yòŋə nî gha aa, kaa à ka wa'ă a mûm m̄fii idigə ka ntəə, à ka bāŋnə i tswə nî ñkà'a ntswəntxī."

¹³ BaFarisai swonə ghu mbo mə, "Ò bə kî swonə ànnù ñlonə ñgaa yò wò m̄bɔŋ boŋ ànnù yii mə o swonə aa, kaa a sî ànnù ñŋkoŋ bə."

¹⁴ Yesu a kwi'ì mə, "Ka mə mə swonə ànnù ñlonə ñgaa yà aa, ànnù yii mə mə swonə aa, à ñŋ ànnù ñŋkoŋə, ñlonə mə mə zî àdigə yii mə mə lo ghu aa, ñki nzi adigə yii mə mə ghèè ghu aà. Lā kaa bù sî adigə yii mə mə lo ghu aa, kə adigə yii mə mə ghèè ghu aa zî.

¹⁵ "Nî tsərə m̄isa'a aa tsō bə; lā, kaa mə si isa'a nù tsərə. ¹⁶ Lā mə bə tē'ε kî tsərə isa'ā tsərə boŋ mə ka tsərə aa tsi'ì ànnù ñŋkoŋə, ñlonə mə kaa mə sî aa tsi'ì mə mə tsərə, mə tsərə aa bi'ì yu wa yii mə à le ntoo gha aà. ¹⁷ Bi ñwa'anə a mum nòŋsə bù mə, ànnù yii mə bîyəfə bi baa bi bii aa, à ñŋ ànnù ñŋkoŋə. ¹⁸ Mə swonə nî ànnù ñlonə ñgaa yà aa, Taà ghà yii mə à le ntoo gha aa, a kî ñswonə nî ànnù ñlonə ñgaa yà."

¹⁹ Bi betə yi mə, "Taà ghò à tswe aa fə aa ε?" Yesu a kwi'ì mə, "Kaa nî sî gha zî, kaa nî sî Taà ghà kî nzi; nî laa bə zi gha boŋ nî kî nzi Taà."

²⁰ Yesu à le nswon ma jû ìnnù aa wa noò mæ à le si dî'í annù Nwí a mûm ñdâmà'a Nwí, ntswe aa a mbèè ñja'à ñda yii mæ ñkòm ñkabè ñmà'anwí ì le ntswe ghu aà.

Kaa mbè bu bii ni sî mintî muu a nu mæ niñe aa wa'ă wa adigè mæ mæ ghèè ghu aa ghèè

²¹ Yesu a bú ñswon a mbo bè bya mæ, "Mæ ka ló ghèè ghâ, tâ ñi tigè ñlɔɔ ñi gha kikan, i yi kwo a mûm ñbi bù; àdìgè yii mæ mæ ghèè ghu aa, kaa mbè ñi wa'ă ghu ghèè."

²² Bî'tà bi ala'a bi baYuda bya swon mæ, "À ka baa zwitè aà ñbî nû yì, ñlon mæ a swonè ni mæ àdìgè yii mæ yu ka ghèè ghu aa, kaa mbè bi'inè wa'ă ghu ghèè aa ε?"

²³ A swon a mbo bo mæ, "Ñi lò aa fàa atu nsyè, lâ mæ bânghè ñlo aa a aburè, ñi lò aa fàa mbî, kaa mæ wa'ă aa fàa mbi lò. ²⁴ Mè swon mæ, ñi ka kwo a mûm ñbi bù aa ñlon mæ ñi bə tsuu bii mæ 'mè ni ghu wa mæ mæ ni ghu aa, bə boñ ñi ka kwo a mûm ñbi bù."

²⁵ Bo betè Yesu mæ, "Ò bə aa wò aa ε?"

A kwi'i mæ, "Yu wa mæ, mæ tɛ'è mæ ñswon ñlɔɔgìnə a mbii aà. ²⁶ Mè tswè ñi ñnnù jî ghà'atè a nswonè ñlonè ghuu, ñnnù jî ghà'atè ñlonè annù ñniñ isa'a a nu bù. La, yu wa yii mæ à le ntoo gha aa, a swon aa tsi'i ànnù ñiñkonè, mæ kii ñswon aa ànnù yii mæ mæ yu'u ghu mbo aa, a mbò mbî."

²⁷ Yesu à le nswon ma laa kaa bo wa'ă zi mæ à le si ghàà a mbo bo ñlon aa ngaa Nwîngɔñ Tà. ²⁸ A tigè ñswon a mbo bo mæ, "Nòò yii mæ ñi ka yi ñε Mu Nù a ndəñ aa, ñi ka yí zi mæ 'mè ni ghu wa mæ mæ ni ghu aà.' Ñi ka yí zi mæ kaa mæ si annù tsu ni àdà'á ya ghèrè, i kii zi mæ mæ swon aa tsi'i ànnù yii mæ Taà ghà à dî'í mæ tâ mæ swon aà. ²⁹ Nù wa yii mæ à le ntoo gha aa, à tswè bi'i yu, kaa à sî gha mà'atè mæ tâ mæ tswè tsi'i mæ mæ, ñlon mæ mæ ghèrè aa, tsi'i ànnù yii mæ a bəñè ñi yì aà."

³⁰ Bè bî ghà'atè bii mæ bi le nyu'u innù jya jii mæ Yesu à le nswon aa, bo le ñniñ mîntî myaa ghu nù.

Bè bii mæ kaa bi sî ìbù'ù bə aa bo bî ìbù'ù

³¹ Yesu a tigè ñswon a mbo baYuda bya bii mæ bi le ñniñ mîntî mya ghu nu aa mæ, "Ñi bə ki yu'u nighàà na i lwi'i ghu mum, bə boñ ñi ka tigè bə ngənyəgəñnù jya tsi'i ànnù ñiñkonè; ³² i ñansə zi annù ñiñkonè, tâ ànnù ñiñkonè ya à ghèrè tâ ñi tsuu ìbù'ù bú bə." ³³ Bo kwi'i mæ, "Bi'i lo aa a ngwè'è Abraham, kaa bi'i leè ñwa'ă ìbù'ù ñi tsu ki mbə. Ò tsa aa la ñtigè nswon mæ, 'Kaa ñi ka wa'ă ìbù'ù bú mbə aa ε?'"

³⁴ Yesu a swon a mbo bo mæ, "Mè swon tsi'i ànnù ñiñkonè a mbo bù mæ, 'Nù yii a ghèrè ñnnù jî bi aa, à ñi àbù'ù a mbò ñnnù jî bî. ³⁵ Kaa àbù'ù a sî a mûm ñgwè'è ñiñkonè tswè, a ngwè'è aa a lwi'i jwe jwe ñgwè'è wâ.

³⁶ Ma mùu ajàn wa Mu à laa bə fi'i gho a ndà àbù'ù bə boñ kaa ò ka wa'ă àbù'ù bù ñmbə bē. ³⁷ Mè zi mæ ñi fè'è aa a ngwè'è Abraham. Lâ ñi lò ñzwitè mæ aa lon mæ kaa ñi si annù yii mæ mæ dî'í aa kwèrə aà. ³⁸ Mæ swon aa ànnù yii mæ mæ yə a mbo Taà aà. La ñi bânghè ñghèrə aa annù yii mæ taà ghùù a swonè ni a mbo bù aà."

³⁹ Bo kwi'i ghu mbo mæ, "Taà yì'ì à ni aa, Abraham."

Yesu a kwi'i mæ, "À laa mbə mæ ñi bə aa bɔɔ bi Abraham, boñ ñi ghèrə mbuu innù jii mæ à le si ghèrè aà.

⁴⁰ Lâ ñi bânghè ñlɔɔ ñi ñzwitè mæ, ñi yii mæ mæ ñi ghu wa yii mæ mæ swon annù ñiñkonè ya mæ mæ le nyu'u a mbo Nwí a mbo bù aà! Ma yú kaa à sî annù mæ Abraham à le ngghèrè bî! ⁴¹ Ñi ghèrə aa annù yii mæ taà ghùù à le ñki ngghèrə aà."

Bo kwi'i mæ, "Kaa bi'i sî bɔɔ bi àkwàrè bē, bi'i tswè aa tsi'i ñi Tà yì mò'ɔtə, a bə Nwí."

⁴² Yesu a swon mæ, "À laa bə mæ Nwí à ñansə mbə aa tsi'i Taà ghùù, bə boñ ñi kəñè ñi ghâ, ñlon mæ mæ lò aa a mbèè Nwí ñzi ntswe faà tsîtsɔñè. Kaa mæ le ñwa'ă aa ñi àtù ya zì, a gha aa a le ntoo Nwí. ⁴³ Ñi sî annù yii mæ mæ swonè zi aa a ya aa ε? Tigè a ghèrə aa mæ kaa ñi si lòò a nyu'u ñighàà na aa ε? ⁴⁴ Ñi bə aa bɔɔ bi taà ghùù, Satan, ñi kii ñlɔɔ ngghèrə aa annù yii mæ taà ghùù a ghèrè aà. Ñlɔɔgìnə tsi'i a mbii mbii, taà ghùù à le mbə aa ñgəñzwitè bē. Kaa bo ànnù ñiñkonè sî ñi ànnù tsu tswè, ñlon mæ kaa annù ñiñkonè kaa a sî ghu nu tswè. A yi tì swonè abəñnənnù aa, a ghèrè aa tsi'i annù yii mæ a tswè ghu nù aa, ñlon mæ à bə aa ñgəñabəñnənnù, ñki mbə aa tã bî ñbəñnənnù. ⁴⁵ La tsò mæ mæ swon aa annù ñiñkonè aa, kaa ñi wa'ă bi. ⁴⁶ Nù ñbù yii mæ à tse swon mæ mæ ghèrə annù yì bi aa, à ñi wò aa ε? Mbə mæ ka nswonè aa ànnù ñiñkonè ñi tigè wa'ă bii aa a ya aa ε? ⁴⁷ Nù yii mæ à tswè bo Nwí aa, a yu'u ñighàà ñi Nwí, lâ, kaa ñi sî aa bú bî Nwí tswè, à ñi annù yii a ghèrə kaa ñi wa'ă ñi ñighàà ñi Nwí yu'ù aà."

Yesu bo Abraham

⁴⁸ BaYuda betè Yesu mæ, "Bi'i ghèrè ñte'è mbaa wa'ă swon mæ, ò ñi ñi Samaria, àzwì yì bi a kî ñtswe a ato'o wò aa ε?"

⁴⁹ Yesu a kwi'i mæ, "Kaa àzwì yì bi kaa a sî a ato'o mæ tswè. Mæ gha'asə aa bə Taà, lâ ñi bânghè ñtsa'a ñi ghâ. ⁵⁰ Kaa mæ si aa ñigha'ă na lòò. La ñi yì mò'ɔ à tswè ghu mæ a lòò ñigha'ă na ñkii nsa'a ñi ñsa'á ghâ. ⁵¹ Mè swon tsi'i ànnù ñiñkonè a mbo bù mæ, ñi yii mæ a lèè ñighàà na aa, kaa à ka yì wa'ă ñiwo burə nyə yə."

⁵² BaYuda bya bi swon ghu mbo mæ, "Bi'i ñansə mæ ñzi tsîtsɔñ mæ demon à tswè a to'o wò. Abraham à le ñkwo, ñgəñntoo Nwí i kii ñkwokə, lâ ò bânghè ñswonè ñi mæ, ñi yii mæ a lèè ñighàà no aa, kaa à ka yì wa'ă ñiwo ywe'etè! ⁵³ Taà yì'ì Abraham à leè ñkwo, ò lòò aà ñs-

woŋ mə ò tsyàtə Abraham aa ε? Ñgǎŋntoo Nwí tsìm i lèè ñkí ñkwokə. Ò mǎ̀ntə mə ò bə aa wò aa ε?"

⁵⁴ Yesu a kwi'i mə, "Mə laa ki lǎ̀ aà ñgha'à na məm-bɔŋ boŋ ñgha'à na nya ni ka tsya tsi'i àdàŋə àdàŋə. Nù yii mə a gha'asə ñf gha aa, à laa mbə aa Taà, wa yii mə ni twonə ni Nwìŋgɔŋ ghùu aà. ⁵⁵ Kaa ñf t'e'ε wa'à yi zì, la mə zi yi. Mbə mə swonə mə, mə sɛ yi zi, boŋ mə bə aa ñgàŋəbǎŋnənnù tsǒ bù. Lâ mə zi yi, ñkii nləə ni ñghàà ni. ⁵⁶ Taà ghùu Abraham à le ndoritə a nyə nòò yii mə mə le ntswe ñf zi ghu aà; à le ñkí nyə, ñkí ndoritə." ⁵⁷ Bo swonə ghu mbo mə, "Kaa ò bùrə tì ìlòò mighum mi ntaà bə, m̄banə nswonə mə, ò lèè ñyə Abraham aa ε?"

⁵⁸ Yesu a kwi'i mə, "Mə swonə tsi'i annù ñfkoŋ a mbo bù mə, 'm̄bɔŋ tǎ bɛ jwe Abraham boŋ mə ni yu wa mə ni ghu aà.'"

⁵⁹ À swonə mə laà, bi bwèè ñgɔ'ɔ̀ ñlɔɔ mə bi tumtə yi ghu, a bə̀ərə m̄bwe yi, ñtigə mf'e'ε yi wa mùm ñdāmà'anwì.

Yesu à ghurə ñù yii mə bi le njwe a fə'ə aà

9 Yesu à kà mə aa ntsya, nyə ñù yii mə bi le njwe a fə'ə aà. ² Ñgǎŋyagənnù ji i betə yi mə, "Rabbi, àa ìbi wo mə i le ñghìrə bi jwè ñù ghù a fə'ə aa ε? ìbi i le mbaa aà m̄bə aà ì yi kə yi taà yi bô ñdè yi aa ε?" ³ Yesu a kwi'i a mbo bo mə, "Kaa àfə'è yi a sɛ ñf annù tsu tswè ñlon ìbɛ yi kə yi taà yi bô ñdè yi bə. À fə'ə aa mə tǎ bɛ tsya a ñfim àfə'è yi, nyə midə'a mi Nwì. ⁴ Tsǒ mə nòò à burə a si'inə aa, a ku'unə mə tǎ bi'inə ka mfa'a ifə'ə yu wa yii mə à too gha aà; ìtugə i fii nzi ajàn yii mə kaa ñù à kaa wa'ǎ ifə'ə bù ñka mfa'a. ⁵ Mbə yii mə tswe fàa mùm m̄bi aa, mə ñf ñkà'a m̄bì." ⁶ Yesu à swonə mə ma mùu ajàn aa, ñtwu m̄twyε a nsyε, nta'anə atsitsa'a ghu; ñlɔgə atsitsa'a ya, nyc'ɔ̀ mi'i mi ñù wa ghu, ⁷ ñswonə ghu mbo mə, "Ghεε nsi'i nsí gho a mùm àtsòdòlè Siloam." (Ñji'i ñkùm ma ghù ì bə aa mə "ñtoò.") Maa ajàn, ñù wa a ghεε, ñsi'i nsí yi, m̄bu ñka m̄bii ñtigə nyə ñf ìdìgə.

⁸ Bǎmbèè ñdùgə bi bo bɛ bə bii mə bi le sɛ yə ñii, a lɔ̀ ñf ñjoo a mbii aa, bi betə mə, "À sɛ ñù wa mə à kɛ sɛ tswe ni a mbèè m̄anji ñlɔɔ ñf ñjoo aa à ghu à bə aa ε?"

⁹ Bì mɔ'ɔ̀ bi kwi'i mə, "À ni ghu," la bì mɔ'ɔ̀ bi swonə mə, "Ñgaŋ kaa à sɛ ghu bə; à bə aa bə finə." La ñù wa yum-bɔŋ a bǎŋnə ñswonə mə, "Mə bə aa ñù ma wǎ." ¹⁰ Bo betə yi mə, "Ò tsya aa mə akə mbɔŋ mi'i mo ña'anə tsɛtsɔŋə aa ε?" ¹¹ A kwi'i a mbo bo mə, "Nù wa mə bi twonə ni Yesu aa, à ghìrə ñghìrə atsitsa'a, nyc'ɔ̀ mi'i ma ghu, ñswonə mə tǎ mə ghεε nsi'i nsí gha a atsoòlè Siloam. Mə ghèè m̄, ñghesə ñsi'i ñsì gha aa, ñlɔgìnə ñtigə nyə idigə." ¹² Bi betə yi mə, "Yesu ghuu, à fə'ə aa ε?" A kwi'i mə, "Kaa mə sɛ zì."

A ajànə BaFarisai le ñtigə ñlɔɔ annù ñlon annù ñghurə m̄fə'ənə wa aa

¹³ Bì lɔgə ñù wa mə à le mfə'ə ñlɔgìnə a mbɔrə aa, ñghèè ni ghu a mbo baFarisai. ¹⁴ Ñjwi ya mə Yesu à le nta'anə atsitsa'a ñghurə mfə'ənə wa ghu, a lɔgìnə ñtigə nyə idigə aa, ì le mbə aa ñjwìŋgɔŋə. ¹⁵ BaFarisai, yaa ñgaa, bi ghεε ñf m̄bii ñkí mbetə ñù wa mə à tsyà aa mə akə mbɔŋ ki yə idigə le. A kwi'i a mbo bo mə, "À ghìrə nyc'ɔ̀tə mi'i ma ñf àtsitsa'a; à yò'ɔ̀tə mə aa, mə si'i ñsì gha, ñtigə nyə ñf ìdìgə tsɛtsɔŋə."

¹⁶ BaFarisai bì mɔ'ɔ̀ bi swonə mə, "Kaa ñù yii mə à ghìrə annù ma yù aa kaa mbə wa'à aa mbo Nwì lò, ñlon mə kaa à si nɔŋsə ñjwìŋgɔŋ ləə aà." La bo bì mɔ'ɔ̀ bi betə mə, "Mbə ñù yii mə à ni ñgàŋghìrə ñnnù jì bi a kǎ ñghìrə ñlɛnsə tsi'i tsǒ juà aa mə akə aa ε?" Ma mùu ajàn, àyàtə a le ñtigə mf'e'ε a tɛtɛ bo.

¹⁷ BaFarisai bù ñghεε ñf m̄bii mbetə ñù wa mə, "Tsǒ mə à ghìrə ñga'a mi'i mo aa, ò swonə mə akə ñlon ñgaa yì aa ε?" Nù wa a kwi'i a mbo bo mə, "À ni ñgàŋntoò Nwì."

¹⁸ Kaa Bìsa'a bi ala'a bi baYuda bi le wa'à kɔŋ mə mbə bi bii mə ñù wa à le mfòò m̄fə'ə mbɔŋ bǔ ki yə idigə i ywe'e a noò yii mə bi le ntwonə taà yi bô ñdè yi, ¹⁹ m̄betə waa mə, "Nù ghù àa tsi'i mù ghùu aa ε? Ñf swonə mə bi le njwe yi aa a fə'ə, à tigə ñtsya aa la tsɛtsɔŋ m̄bɔŋ ki yə idigə aa ε?"

²⁰ Taà yi bô ñdè yi kwi'i mə, "Bì'i zi mə à ni mù yì'i, ñkí nzi mə bì'i le njwe yi aa a fə'ə, ²¹ lâ kaa bì'i sɛ ajàn yii mə à tsya mbɔŋ ki yə idigə tsɛtsɔŋ aa zì. Kaa wa'ǎ ñù yii mə à ña'a mi'i mi aa ki nzi. Ñf betə yi; à tìgə ñdɛ, m̄bə à tse kwi'i yumbɔŋə!" ²² Taà yi bô ñdè yi le nswonə ma mùu ajàn aa ñlon mə bi le si bɔ'ɔ̀ bisa'a bi ala'a bi baYuda, ñlon mə à le tì bə aa, boŋ bô tǎŋtə m̄ mə, ñù tsù yii mə à bii, nswonə mə Yesu à ñf Àyɔ'ɔ̀ Nwì wa aa, boŋ bi ka fi'i yi a mùm ñdàŋghòtə bo. ²³ A bə ñji'i annù yii mə taà yi bô ñdè yi le nswonə mə, "À tìgə ñdɛ; ñf betə yi aà."

²⁴ Bo bù ñkwatə ntwonə ñù wa mə bi le njwe a fə'ə aa ñgaa yii mə ì ywe'e ji baa aa, nswonə ghu mbo mə, "Gha'asə Nwì, ñswonə annù ñfkoŋə yò! Bì'i zi mə ñù ghù mə à ghìrə ñghurə gho aa, à ñf ñgàŋghìrə ñnnù jì bɛ."

²⁵ Nù wa a kwi'i mə "Kaa mə sɛ gha zi mə ñù ghù à ni ñgàŋghìrə ñnnù jì bi kə à sɛ ghu bə. Ànnù yì fùùrə yii mə mə zi aa a ni mə; mə le mfə'ə, lâ, tsɛtsɔŋ, mə yə idigə."

²⁶ Bo betə mə, "À ghìrə ñghurə aa mə akə a nu wò aa ε? À ghìrə ñga'a mi'i mo aa mə akə aa ε?"

²⁷ A kwi'i a mbo bo mə, "Tìgə mə bə mə aa nswonə a mbo bù, kaa ñf wa'à ñf ghuu kɔŋə ni a nyu'utə! Ñji'i annù yii mə ni bù ñlɔɔ mə mə kwatə aa, à ñf àkə aa ε? À bə tsò ni kii ñlɔɔ ñf m̄bè ñgǎŋyagənnù ji aa ε?"

28 À kwi'i mē laà aa, bi bægɛtē yi, ñswonj mē, “Ò ni ñgànyagēnnu mbā ma wa yi m’ò; la a mbo bi'i, bi'i bē aa ñgānyagēnnu Moses. 29 Bi'i zi mē Nwi à lē ñghàà a mbo Moses; là ñghēē nī mbā ghū, kaa bi'i tē'e wa'ā adigē yii mē à lo ghu aa zī.”

30 Njū wa a kwi'i a mbo bo mē, “Ànnu muu à nī ànnu mē a tsya ghā. Kaa nē si adigē yii mē à lo ghu aa zi, la a bàñnē ñghurē gha nē àf'è'è ya!

31 “La bi'inē zi tsi'i siginē mē kaa Nwi à si annu a mbo ñgānyaghērē innu jī bi yu'utē; La ñu yii mē a b'ò'ò nī ñkhi ñghirē nī ñnnu jii mē a l'ò'ò aà, Nwi a yu'utē annu ghu mbō.

32 “Ñlōginē a mbè'ēnē mbi, kaa ñu tsu à lēè ñwa'a yu'u mē ñu tsu à lēè ñḡa'a mi'i mi ḡu yii mē bi lē njwe a f'è'è aa a kà ñyē idigē! 33 Mbē ñu ghū a tsuu aa a mbo Nwī l'ò, boḡ kaa mbē a wa'ā zī àjàḡ yii mē mbē yu ghirē ànnu tsi'i ts'ò yuà.”

34 Bo kwi'i ghu mbo mē, “Bi lē njwe gho aa a m'um ìbi yii i swerē, ò tigē ñlō'ò aà ñka nd'ē'ē y'i aa ε?” Bi swōḡ mē laa aa, m'fura yi a m'um ñdāñghōtē bo.

Àf'è'è Azwi

35 Yesu à yu'ù mē annu yii mē a lē m'f'è'è aa, ñlō'ò ḡu wa, m'betē yi mē, “Ò n'ñ ḡt'ḡ gho a nu Mu Njū aa ε?”

36 Njū wa a kwi'i ghu mbo mē, “Swonḡ ḡu yii mē Mu Njū à ni ghu aa, a mbo mē, Taà ghā, t'ā t'ā mē bii yī.”

37 Yesu a swonj ghu mbo mē, “Ò yè mē yi, wa à ni yu yii mē a ghāà a mbo w'ò ts'f'ò'ò aa.”

38 Njū wa a swētē m'k'ù'utē mi a nsi Yesu ñswonj ghumbo mē, “M'mà'ambī, mē bīl!”

39 Yesu a swonj mē, “Mè lē nzi fāa mbi aa mē bi ka nsa'a bē, mē t'ā b'f'è'è'nē ka nyē idigē, t'ā bē bii mē bi b'āñnē ñyē idigē aa, t'ā bē f'è'è.”

40 BaFarisai bi' m'ò'ò bii mē bi lē ntswe ghu nyu'u ajànḡ yii mē à swonj ma muu ajànḡē aa, m'betē ghu mbo mē, “Bi'i m'ò'òntē mē kaa ò si l'ò'ò aà ñswōḡ mē bi'i k' m'f'è'è aa ε?”

41 Yesu a kwi'i a mbo bo mē, “À laa bē mē nē f'è'è boḡ kaa ñsa'a i si a nu bu kuu; la mbē yii mē ni b'āñnē m'm'ò'òntē ni mē ni yē idigē aa, àa ḡji'i ànnu yii mē ñsa'a ìburē a nu bù aà.”

Nighàà ní nānaa ñlonḡ ntsèèmbī

10 Yesu a swonj mē, “Mē swonḡ aa tsi'i annu ññkonḡ a mbo bù; ñu yii mē à si bē a ntsū ḡkya tsyā ḡkuu ni a ḡkya mbīñjērē, m'banḡnē ḡk'ò'ò ni bē a atu ḡkya ḡkuu aa, à nī ñy'è'rē, ḡk'ì mbē aḡgāmigheē. 2 Njū yii mē a tsyā a ntsū ḡkya, ḡkuu ni a ḡkya mbi aa, à nī ñtsèèmbī. 3 Njū yii mē a bē ntsū ḡkya aa, a ḡa'ā nē ñtsū ḡkya ghu mbō; m'bi jya i yu'ù nē ḡjì yì, a twonḡ nē waa a kumē; ḡtigē ntsyasē nē waa i f'è'è. 4 N'ò'ò yii mē à f'i'isè mē waa laa, a kà ñghēē ni a mbīi, m'bi jya i tigē ñyonḡ,

ñlonḡ mē i zī ḡjì yì aà. 5 N'g'ḡ à bē zi boḡ kaa i s'è yì yonḡ, m'banḡnē ḡk'hē nē yì khē, ñlonḡ mē kaa i s'è ḡjì ñg'ḡ zi aà.”

6 Yesu à lē nswonj nighàà ní nānaa ma nu a mbo bo, la kaa bo wa'ā annu yii mē à lē si swonj a m'ò'ò bo aa zī.

7 Yesu a bù ñkwatē nswonj mē, “Mē swonḡ aa tsi'i an-nu ññkonḡ a mbo bù: Mē ni ntsūb'ù'ù mbīñjērē. 8 Bē b'ḡtsim bii mē bi lē ntsyā mbīi yà aa, à ni b'iy'è'rē ḡk'ì mbē b'āñgāmigheē. La kaa mbi jya i lē wa'ā ḡjì y'āà yu'utē.

9 Mē nī ñtsūb'ù'ù. Njū yii mē à tsyā ni mē ḡkuu aà, à ka yweenē; àa k'ì kuu i k'hi f'è'è, i k'hi yē nī ḡg'è yì ñsiginē a ḡkurā. 10 N'y'è'rē a k'hi nzi aa tsi'i a ny'è'rē, i zwitē, i k'hi ta ḡḡ'ì ghu. Là mē zī aa mē t'ā b'è'è tswe nī ñtswēnt'ḡ, ñtswēnt'ḡ yii mē ì luu aà.

11 “Mē ni ñtsèèmbi yì ñsiginē. Ntsèèmbī yì ñsiginē a k'òḡ nē m'f'ā ñtswēnt'ḡ yì m'bi'ì ḡkwitu mbīñjērē jì.

12 N'g'āḡāf'ā'ā yii mē bi twu nī twu, kaa a wa'ā ntsèèmbi bē, kaa wa'ā mbōḡ m'bi k'ì mbē aa, à bē yē naàḡḡw'yē t'ā ì ka nzi, boḡ à m'ā'atē m'bi jya ḡk'hē yì; nààḡḡw'yē ya i k'ò m'bi jya, àb'ùgē a k'ē ḡja'anē.

13 “Njū wa mē bi twu nī twu aa, a khē nī aa ñlonḡ mē kaa mbi jya s'è'è jì bē, kaa a wa'ā k'ḡ ñlanḡ nē ànnu ñlonḡ ḡgaa yàà aà.

14 “Mē nī ñtsèèmbi yì ñsiginē, mē zi mb'ì j'ā, i k'ē ñzi ghā, 15 a k'ē mbē ajànḡ yii mē Taà ghā à zi gha mē k'ē ñzi Taà ghā aà. Mē k'òḡ m'f'ā ñtswēnt'ḡ yā i k'w'ò mb'è'ì ḡkwit'ù'ù waa. 16 Mb'ì ja j'ì m'ò'ò i tswe ghu jii mē kaa i s'è m'um àk'ārē mbi yulā tswē. Mē tswe nē ḡk'ì ñlōgē waa i k'hi zi ni ju; i ka tigē yu'ù nē ḡjì yà, i tigē bē ak'ārē mbi yì f'ù'ù'rē, i k'hi tswe nē ñtsèèmbi yì m'f'ù'ù'rē.

17 “N'ji'i ànnu yii Taà ghā à k'òḡ gha aa à ni mē mē k'òḡ m'f'ā ñtswēnt'ḡ yā t'ā b'òḡ b'ù'ù kwērē fu. 18 Kaa ñu tsu m'ba wa'ā ñtswēnt'ḡ yā a mbo mē kwērē. Mē aa fa ñtswēnt'ḡ yā aa tsi'i a ḡk'òḡ mē. Mē tswe nē m'è'd'ā'ā mē mbē mē f'ā, ḡk'ì ntswe ni m'è'd'ā'ā mē mbē mē bù ḡk-wērē fu. Àa ànnu yii mē Taà ghā à swōḡ mē ta mē aa ḡghirē aà.”

19 Ma nuà n'ghàà ni bù ñzi nē ñy'atē a t'it'it'ì baYuda byā. 20 Bo bi' g'hà'atē lē si swonḡ ni mē, “À tswe nē àzwi yì b'è! A baanē aà b'ān'è! Nī yu'utē nē ànnu yii mē a swonj aa a ya aa ε?”

21 La bi' m'ò'ò bi swonḡ ni mē, “Njū yii mē à tswe nē àzwi yì bi aa kaa mbē wa'ā lalā ka ḡghaa! Mbē àzwi yì bi a ghirē b'f'è'è'nē ka ñyē idigē aa ε?”

Ajànḡ mē bi lē ntuu Yesu aà

22 À lē mbē maà noò laa, a bē noò m'f'è'è, ḡk'ì bē noò yii mē bi lē si j'ì ikoò N'si't'it'è ñdāmā'anwi a Yerusalem aà. 23 Yesu à lē si ghantē n'ḡ'ò ḡk'ò'ò m'bu n'sigē wa adigē mē bi lē si twonḡ n'ñ Ntsūbu'ù Solomon aà. 24 BaYuda bi' ghotē ḡk'arīsē yì mbetē yì mē, “Ò ka l'èè y'i'ì a ḡnim i ywe'e aa a noò àk'è aa ε? Swonj t'ā à laa atu bi'i: Ò bē aa Ày'ò'ò Nwì wa aa ε?”

²⁵ Yesu a kwi'i a mbo bo mæ, "Mè fòò mè òswon a mbo bù la kaa nê wa'á annù yii mæ mè swòn aa biì. Mìfà'á miì mæ mæ fà'a nê ìkùm Taà ghà aa, mi dè'è nê ñú yii mæ mè nì ghu aà; ²⁶ la kaa nê wa'á biì ñlon mæ kaa nê s'í mbínjèrê ja bə aà. ²⁷ Mbinjèrê ja i yu'u nê ñji yà; mè zì waa, i kii ñyonə nàà. ²⁸ Mè fa nê ñtswéntì yii mæ ì lwí'i nêñkon aa a mbo bo, kaa tâ bo yi wa'á kwô bə. Kaa ñú tsù kaa a yí wa'á waa a mbo mè tweε ñkwērə. ²⁹ Taà ghà yii mæ à fa waa a mbo mè aa, à tswe nê àdà'á ñtsyatə ñjod ñtsimə, kaa ñú tsù sè ghu tswé yii mæ mbə a tweε waa a mbo Taà ghà ñkwērə. ³⁰ Mè ni Taà ghà, bi'i yu bə aa ayoo yi fùürə." ³¹ BaYuda bya bi yu'u mè ma la aa, mbwεε ñgò'ò mæ bi b'ú tumtə yi ghu. ³² Yesu a swon a mbo bo mæ, "Mè ghìrè mæ ñnnù jì ghà'atè jì sigìnə a nsi mi'i bù, jii mæ Taà ghà à fa mæ tâ mè ghìrə; àa yuu annù a titì ñnnù ma jù yii mæ a ghìrə ñtòñə ghuu i lwí nê tìgè ñlɔɔ a tumtə gha aa ε?"

³³ Bo kwi'i ghu mbo mæ, "Kaa bi'i si l'ò a ntumtə gho aa ñlonə ànnù yí sigìnə ma yú yí tsu mæ ò ghìrə aà. Là bi'i l'ò ntumtə gho aa ñlonə mæ ò bəgìtə Nwí! Ò bə aa tsi'i ñumìsòñ là mbarəñə ntìgə ñlɔɔ nê ñl'ògə ñbìnnù gho mæ ò bə aa Nwí!"

³⁴ Yesu a kwi'i a mbo bo mæ, "Tìgə bi ñwa'anə a mùm àñwà'ànə ñòñsə buu mæ Nwí à le nswonə mæ, 'Nè ni bìn-wí? ³⁵ Bì'inè zì mæ kaa mbə bi wa'á annù yii mæ a tswé a mùm àñwà'ànə Nwí aa kwensə; mbə Nwí a twoñ bə bya mæ à le mfa ntoò yi a mbo bo aa ni bìnwi, ³⁶ a tsyá aa mæ akə nê swonə a mbo yu wa yii mæ Tà a tsɔ'ɔ nê àyoo afà'á yi, ntoo fàa mùm mbi aa, mæ a bəgìtə Nwí, ñlonə mæ à swòñə mæ, 'Mè ni Mu Nwí' aa ε? ³⁷ Mbə a bə yii mæ kaa mæ si ñnnù jii mæ Taà ghà à swòñə mæ tâ mè ka ñghìrə aa ghìrə, nê tsuu mîntì muu a nu mè ñnìjə. ³⁸ Là mbə mè ka ñghìrə aa ma juù ñnnù, ka mæ nê sè gha bii aa, a ku'ùnə mæ bonə nê laa mbii ñnnù jii mæ mæ ghìrə aà, tã zì ñgaa yí m'ò'ɔ mæ Taà ghà à tswe a mùm mæ, mè kè ntswe a mum Taà."

³⁹ Bì bù ñlɔɔ mæ bi barəñə yi, a wi'ikə mbwε yi a titì bo.

⁴⁰ Yesu a bù ñlo ndànşə ñtoo a njii ñkí Jordan, wa adigə mæ Jon à le si murə bə ghu a ñkí aà, ñtìgə ntswe ghu. ⁴¹ Bə b'í ghà'atè le nzi ghu mbô. Bo le si swonə n'í mæ, "Jon, kaa à le wa'á ñl'ensə ghìrə, là ñnnù tsím jii mæ à le nswonə ñlonə ñgaa ñú ghuà aa, i fè'è mè ñlaa." ⁴² Bə b'í ghà'atè bii mæ bi le nzi ghu aa bi ñnìj mîntì myaa ghu nú.

Nèwo ni Lazarus

11 Nù yí m'ò'ɔ à le ntswe ghu, ñkùm yi i bə Lazarus, ñtswe ni a ala'a Bethany, ñghìrə ñwò ñìghò. Bethany ghú à le mbə ala'a yii mæ Mary bo mumaà yi Martha le si tswe ghu aà. ² (Mary ma ghú, à ni wa mæ à le ñkùrè mighurə mi àt'indùù mya a mikòrə Yesu ñtìgə

† 10.34: Ps. 82.6

nyε'ε nê ñnòñtù ji aà. Lazarus ghú mæ à le si ghòò aa, a le mbə mumaà yi yí m'ò'òñə.) ³ Bìjààntè bi bya bi le ntoo ñkì a mbo Yesu ñswonə ghu mbo mæ, "Mmà'ambí, ñsúkà'á ghò wa mæ ò kòñə aa a ghòò."

⁴ Nòò yii mæ Yesu à le nyu'u ñkì ghu aa, nswonə mæ, "Kaa ñìghòò ni Lazarus nú kaa ni ka wa'á aa ni ñwo lwí'isè; ñìghòò nú ni zi aa mæ ni zi ni ñìgha'a a mbo Nwí, i kii bə mánji yii mæ Mu Nù a ka kii kwērə nii ñìgha'a ghu."

⁵ Yesu à le ñkòñə Martha ni mumaà yi Mary ni Lazarus. ⁶ Ka mæ à le ñkòñə waa tsi'í annù aa, à kwērə mè ñkì ñìghòò Lazarus wa aa, mbu ntswe maa adigə ñjwi ji baà. ⁷ Njwi jya ji baa i tsyá mæ aa, a swonə a mbo ñgəñyagəñnnù ji jya mæ, "Nè ghìrə bi'inè bu mbì ñghεε fu a ala'a Yudea."

⁸ Njgəñyagəñnnù ji jya i kwi'i ghu mbo mæ, "Rabbi, ò wà'atə mæ kaa agha'a a burə tì sà'atə mæ, bə bi adigə ma bya ki l'ò ntumtə wò nê ñgò'ò, ò bù ñlɔɔ nê mbì ghεε ghu aa ε?"

⁹ Yesu a swonə a mbo bo mæ, "Tìgə ñbàñtə noò i tswé nê ñjwi aa ñìghòm ñtsò baa aa ε? Maa ajàn, ñú ñtsím yii mæ a karə a si'inə aa, kaa à si mikòrə mi tumtə ñwo, ñlonə mæ a yə nê ñkà'a mbi ghù aà. ¹⁰ Là ñú yii mæ a zì ñ ñtugə aa, a fìñkə ñwo, ñlonə mæ kaa à sè nê ñkà'á tswé."

¹¹ Yesu à swòñə mè ma la aa, mbù ñku'usə mæ, "Ñsúkà'a yì'inè Lazarus a bwii aa bwii, là mæ ka ghεε i tsìgìtə yi tã à biinə filò." ¹² Njgəñyagəñnnù ji i kwi'i ghu mbo mæ, "Mmà'ambí, mbə a ka mbwii aa bwii bonə à ka bù bìnə i tswé fu ntì."

¹³ Yesu à le si l'ò aà ñswonə mæ Lazarus à kwò aa kwò, là ñgəñyagəñnnù ji i bāñnə m'ò'òntə mæ Yesu a swonə aa tsi'í filò fi bwii. ¹⁴ Yesu a tìgə ñghεε nê mbì ñlaansə a mbo bo mæ, "Lazarus à kwò mè, ¹⁵ là ñlonə ñkwitù ghuu, mè dòrìtə mæ kaa mè ghìrə ñwa'á bi'i yu tswé aa, tã tâ nê tsya ghu mbii. Tsìtsòñ nê ghìrə bi'inè ghεε ghu mbèè."

¹⁶ Thomas, wa mæ bi le si twoñə ni mu bìnwi aa, a swonə a mbo ñgəñyagəñnnù Yesu jya jì m'ò'ɔ mæ, "Nè ghìrə tâ bi'inə yonə ndì'innù yì'inè tâ bi'inè nìbo ghεε tã a bə niwo, bi'inə nìbò kwò!"

Yesu à nê nywèenə nê ñwo ñki mbə ntswéntì

¹⁷ Nòò yii mæ Yesu à le nzi ñku'u a Bethany aa, nyə mæ à le tì bə aa bonə Lazarus à kwò mè, bi twinə yi, ñjwi i tsyá ji ñkwà. ¹⁸ A ñl'ò a Bethany ñghεε nywe'e a Yerusalem à le mbə tsò bimalè bi baà, ¹⁹ maa ajàn baYuda b'í ghà'atè bi le nzi a mbèε Martha bo Mary a ñl'ətə m'ò'òntè myaa ñlonə annù niwo mumaà wàà wà.

²⁰ Nòò yii mæ Martha à le nyu'u mæ Yesu a zì aa, mfè'è ñghεε a mbò yi, la Mary a bāñnə ñtswe a ndà.

²¹ Martha à ghèè mè m'ò'ò Yesu aa nswonə ghu mbo mæ, "Mmà'ambí, ò kè baa tswé faà bonə kaa mumaà gha ghú kaa à sè kwò! ²² Là mè zì tsi'í annù ñnìkonə mæ,

tsi'i tsitsɔŋ ò bæ betə annù yii mə o lɔ̀ aa, boŋ Nwì à ka fa a mbo wò."

²³ Yesu a swoŋ ghu mbo mə, "Mumaà ghò ghù à ka bũ bɛ̀nè fu."

²⁴ Martha a kwi'i ghu mbo mə, "Mè zi mə à ka yí bɛ̀nè fu a noò yii mə biku bi bə ka yí yweenə niwo a njwí ñl-wì'injɛ̀mè aà."

²⁵ Yesu a swoŋ ghu mbo mə, "Mè ni ñywèènə nɛ̀ nɛ̀-wo, ŋki mbə ntswèntɛ̀. Nù ñtsɛ̀m yii mə à nɛ̀ŋ ntɛ̀ yí a nu mə aa, à ka tswe ntɛ̀, ka mə mbə a tɛ̀'ɛ̀ ŋkwo kwo.

²⁶ Nù ñtsɛ̀m yii mə à ntswe ntɛ̀ ŋki nɛ̀ŋ ntɛ̀ yí a nu mə aa, kaa à ka yí wa'à kwò. Ò bii ma yú ànnù aa ɛ̀?"

²⁷ Martha a kwi'i mə, "ɛ̀ŋə, Mmà'àmbí, mə bí! Mè bii mə ò laa mbə Ayc'ɔ̀ Nwì, m̀bə Mu Nwì, wa yii mə à le ntswe nɛ̀ m̀fɛ̀'ɛ̀ fàa mbi aà."

Àjàŋ mə Yesu à le nyè'ə aa

²⁸ Martha à swòŋ mə ma mùu ajàŋ aa, ñŋe'esə mbi ñŋhɛ̀e a ntwon mumaà yí Mary. À ghèè mə aa nswon ghu mbo mə, "Ndi'innù à zì mɛ̀, à laa ŋkii mbetə nɛ̀ ghò." ²⁹ Mary à yù'ù mə aa mburə mbi'nə m̀fɛ̀'ɛ̀ ñŋhɛ̀e a mbòò yí. ³⁰ (À le si bæ maa noò aa boŋ kaa Yesu kaa à burə tì wa ñj'ɔ̀ àla'a ñŋhɛ̀e ñkuu, là mburə aa tsi'i wa adigə mə Martha à ghɛ̀rə mmà'àtə yí ghu aà.) ³¹ BaYuda bii mə bi le ntswe a mùm nda bo Mary wa adigə niwo aa, bi yè mə à jàŋ yii mə à bɛ̀nə ŋka m̀fɛ̀'ɛ̀ ñŋhɛ̀e aa, m̀m̀wontə mə a ghèè aa wa atu nisyè a nyè'ə ghu, ñtigə nyonə nì.

³² Mary à ghèè mə ñku'u wa adigə yii mə Yesu à le ntswe ghu aa, nyə yí, ñwò ghu m̀kòrə, ñswon mə, "Mmà'àmbí, ò kɛ̀ baa bæ tswe faà boŋ kaa mumaà ghà ghù kaa à sɛ̀ kwò!"

³³ Yesu à yè mə àjàŋ yii mə Mary bo bɛ̀ bə bya mə bo bo zi aa, bi yè'ənə aa ñjəŋə ŋki ŋko m̀lɛ̀ŋnə wàà tsi'i annù ñŋkɔŋə. ³⁴ Yesu a betə waa mə, "Nɛ̀ twiŋə yí aa fə aa ɛ̀?"

Bo kwi'i ghu mbo mə, "Mmà'àmbí, zì nyə."

³⁵ Yesu a yə'ə. ³⁶ Bə bii mə bi le ntswe ghu aa bi swon mə, "Nɛ̀ yə àjàŋ yii à le ŋkòŋə yí aà!"

³⁷ La bo bí mɔ̀'ɔ̀ bi swon mə, "À le mbaa wa'à ghɛ̀rə tã bɛ̀fə'ənə ka nyə ñdɛ̀gə aa ɛ̀? À kɛ̀ wa'à kɛ̀ ñzi a ajàŋ yii mə mbə yu ghɛ̀rə Lazarus a tswe tì kwo aa ɛ̀?"

Àjàŋ mə Yesu à le nyweensə Lazarus aà

³⁸ Àjəŋə a bú ñtswa Yesu tsi'i mbə ànnù, a ghèè wa atu nisyè mə bi le ntwiŋə Lazarus ghu aà (nɛ̀syè ma nù le mbə aa àbù'ù mə bi to a mùm ñgò'ɔ̀, ñki ŋkusə ntsù yí nɛ̀ ñgò'ɔ̀). ³⁹ Yesu à zì mə ghu aa, nswon a mbo bo mə, "Nɛ̀ lɔ̀'ɔ̀sə ñgò'ɔ̀ ya wa ntsù nɛ̀syè!" Martha, ñjààntə ŋkù ñù wa, a kwi'i ghu mbo mə, "Mmà'àmbí, àyà'à a ka lùm si'i si'i ñlon mə à ni njwi ji ñkwà tsɛ̀tsɔŋ a jàŋ yii mə bi kɛ̀ twiŋə aà!"

⁴⁰ Yesu, a swoŋ ghu mbo mə, "Mè ghɛ̀rə mbaa wa'ă a mbo wò swon mə, ò ka yə ñgha'a ni Nwì, mə mbə wò bii aa ɛ̀?" ⁴¹ Bo lɔ̀'ɔ̀sə ñgò'ɔ̀ ya mə bi le ŋkusə ntsù nɛ̀syè nya ghu aà. Yesu a ŋentə mi'i mi a ndəŋ nswon mə, "Taà ghà, mə fa mbi'ikə a mbo wò, ñlon mə o yu'utə nɛ̀ ànnù yii mə mə swon aà. ⁴² Mè zi mə o yu'utə nɛ̀ ànnù yii mə mə swon aa ñgòŋ bɛ̀nòò bɛ̀tsimə, là mə lɔ̀ a nswonə yulà ànnù tsɛ̀tsɔŋ aa ñlon ŋkwitu nɛ̀wò bə búlà faà, tã tã bo bii mə a gha aa a tòò wò." ⁴³ À màŋsə mə a nswon ma mùu ajàŋ aa, ñtwonə Lazarus tsi'i nɛ̀ ñji yí ñtɛ̀, mə, "Lazarus, fè'ɛ̀ nzi!" ⁴⁴ Lazarus, a fè'ɛ̀, m̀burə nɛ̀ ñtsə'ə jya jii mə bi le limtə mbò mi, ni m̀kòrə mi, a b'ɔ̀ nsi yí ghu mbɔŋ ntwiŋ aà. Yesu a swon a mbo bo mə, "Nɛ̀ fɛ̀ ɛ̀tsə'ə jya ghu nu, m̀m̀à'àtə yí tã à ghɛ̀e."

Àjàŋ yii mə bi le ntaŋə annù atu Yesu aà

(Mt. 26.1-5; Mk. 14.1-2; Lk. 22.1-2)

⁴⁵ BaYuda bya bi ghà'àtə mə bi le nzi a mbèe Mary wa adigə niwo aa, bi le nyə annù ya yii mə Yesu à le ñghɛ̀rə aa, ñniŋ m̀ntɛ̀ myaa ghu nù. ⁴⁶ La bo bí mɔ̀'ɔ̀ bɛ̀ ñŋhɛ̀e a mbo baFarisai ñswonə annù yii mə Yesu à le ñghɛ̀rə aà. ⁴⁷ Maa ajàŋ, baFarisai bo bɛ̀ bilɛ̀ bi ñgəŋmə'a Nwì, bi ghèè m̀boonsə bo bɛ̀ ñgəŋdasa'a, ñswon mə, "Bi'inə ka ghɛ̀rə aa mə akə aa ɛ̀? Nɛ̀ yə ñlɛ̀nsə jì ghà'à ñgha'a mə ñù ghù a ghɛ̀rə aà! ⁴⁸ Bi'inə bə mə'àtə yí tã à ka ñŋhɛ̀e nɛ̀ m̀bi ma mùu ajàŋ boŋ bə bɛ̀tsim ka bii annù yí, tã bɛ̀tə bi ala'a bi baRoma bɛ̀ zì nta ŋg'i nɛ̀ ñdàmà'anwi yì'inə bo bɛ̀ àla'à yì'inə!"

⁴⁹ Nù ñbò yí mɔ̀'ɔ̀ yii mə ñkùm yí i le mbə Kaifas, m̀bə ñgəŋmə'a Nwì yí ñwè maa alòò aa, a swon mə, "ɛ̀tɛ̀rə ndə jì tsu! ⁵⁰ Nɛ̀ sɛ̀ zì mə a bɔŋtə mə tã nɛ̀ zwitə a ñù yí m̀fùrə a atu àbùgə bə, ñtsyatə ajàŋ yii mə mbə nɛ̀ zwitə àla'à tsim aa ɛ̀?" ⁵¹ Tsi'i ànnù ñŋkɔŋə, kaa à le wa'ă annù ma yú swon aa nɛ̀ ñtu ibɛ̀nù yí bə; m̀bə yii mə à le mbə ñgəŋmə'anwi yí ñwè maa alòò aa, Àzwi Nwì a le ñghɛ̀rə mə tã à fi'isə ma yú ànnù ñswon ñlon mə Yesu à le ntswe nɛ̀ ŋkwo a atu baYuda aà, ⁵² kaa tã à wa'ă aa tsi'i baYuda bobo bə, à le ŋki ntswe nɛ̀ ñghòtə bə bi Nwì bii mə bi ja'anə a mùm m̀bi yú ntsimə aa, ta tã bo bə ibɛ̀nu yí fùrə.

⁵³ Nlɔŋinə maa njwi, bɛ̀sa'a bi ala'a bi baYuda bi tigə ñtaŋ ajàŋ mə bi ka zwitə yí. ⁵⁴ Maa ajàŋ, Yesu kaa à le si wa'à bù ŋkarə a titɛ̀ baYuda nyèntə, à le mbəŋnə m̀ma'atə ñŋhɛ̀e a mbèè àdɛ̀gə yí mɔ̀'ɔ̀, a mbèè ñta'a miwèè miwèè, bi twonə nɛ̀ ñkùmə ala'a wa ni Ephraim, bo bɛ̀ ñgəŋyagənnù ji bi tigə ñtswe ghu.

⁵⁵ Nòò ñkòò Passa à le ntigə ŋkoontə, bə bí ghà'àtə lə a ala'a ŋkɔ̀'ɔ̀ ñŋhɛ̀e a Yerusalem a ñlə nù jyaa ñ laa ajàŋ mə ñŋsə à le ndɛ̀'ɛ̀ aa, mbɔŋ tã nòò ñkòò wa ku'u. ⁵⁶ Àjàŋ yii mə bo le si lɔ̀ nɛ̀ Yesu aa, bo bòòntə mə a ndàmà'anwi aa, ñtigə mbetə nɛ̀ waa bo ni bo mə, "Nɛ̀ m̀wontə mə akə aa ɛ̀? Nɛ̀ laà m̀wontə mə à ka zì faa adigə ñkòò aa ɛ̀?" ⁵⁷ À le tì bə aa boŋ bɛ̀lɛ̀ bi ñgəŋmə'a Nwì bo bɛ̀ baFarisai, bi tsə'rə mə mə mbə ñù tsù a zì

adigə yii mə Yesu à tswe ghu aa, a zî ñke'enə, ta tâ bî baŋnə yi.

À àjàŋ yii mə Mary à le nyo'c Yesu ni mîwure a Bethany aà

(Mt. 26.6-13; Mk. 14.3-8)

12 Ñjwi i le ntigə mburə aa ji nto'o mbonj tâ ñjwî Passa ð zi. Yesu à le nzi a Bethany, wa adigə mə Lazarus wa yii mə à le nyweensə a niwo à le si tswe ghu aà. ² Bi le nnaŋsə miji ghu mbô. Lazarus bo Yesu tswê a atu atetè, Martha a tigè mfa ni miji a mbo bo. ³ Mary à le nlôgə atî ntsiŋ mighurə mi lùmtè mi atëndùu mii mə mi le nnaŋsə mbə tsi'i mi narda aa, ntswentə a mikorə Yesu, ñlôgə inôŋtû ji ntigə nye'e ghu. Àyà'à mighurə ya a le mfè'è ñluu wa mûm ñdâ. ⁴ Judas Iscariot, ñgàŋyègènnù yi yî m'c mə à le ntswe nî mfè'è yi aa, a swonj mə, ⁵ "Bi ghîrə wa'à mighurə mù lôgè mfee ni àba'atə ñkabə silva ñkhi ji tarə, † ñlôgə ñkabə ya ñkwetə ñgàŋfufumə ghu aa a ya aa ε?" ⁶ Kaa à le wa'à ma mùu àjàŋ swonj aa nlonj mə à le si ko mi'əŋnə ñgàŋfufumə, à le swonj aa nlonj mə à le mbə nyərə aà. Tsô mə abàa ñkabə aa à le si làè yu aa, à le si ñe'esə mfi'itə ni yî m'c.

⁷ Yesu a tigè ñswonj mə, "Mà'atè yi! Mà'atè yi tâ à ləwə mighurə mù a nyo'c mə ghu a ñjwi yii mə bi ka yî twiŋə gha ghu aà. ⁸ Bu bî ñgàŋfufumə tswe aa tsi'i bîndò bitsimə, là kaa mə ka yî wa'a a titi bû aa a ñgòŋ bîndò bitsim tswê."

⁹ Ñnò bē yii mə i le mburə ñgha'a ñgha'a aa, i le nyu'u mə Yesu à le ntswe a Bethany, ñtigə ñghəe ghu. Kaa bi le ñwa'à ghu kâ ñghəe laà aa nlonj tsi'i Yesu, bi le ñkii ñghəe aa a nyə Lazarus, wa yii mə Yesu à le nyweensə niwo aà. ¹⁰ Bîlî bi ñgǎŋmà'a Nwi bi le ntigə ntaŋtə nî àjàŋ yii mə bi ka kii zwitə Lazarus, ¹¹ ñlonj mə à le ñghîrè yu mə tâ baYuda bî ghà'atè tâ bî ka ma'atə nî waa mbàŋnə ñghəe ni a mbo Yesu.

À àjàŋ yii mə Yesu à le ñkuu a Yerusalem tsô m'fî aà

(Mt. 21.1-11; Mk. 11.1-11; Lk. 19.28-40)

¹² Àbèè a fù'ù mē, ñnò bē yî ghà'atè yii mə i le nzi a ñjî ñkòò Passa aa, i le nyu'u mə Yesu a kuu a Yerusalem. ¹³ Bi le ntigə ñghəe nlòc ijanj mighə ñghəe ni ju a ñkwere yu ghu. Bo le si tigə ntonjə nswonjə ni mə, "Hosiana! Bi'inè gha'asə yu wa yii mə a zî nî ñkûm Mmà'àmbi aà! ††

Bi'inè gha'asə a Mfî baIsrael ma ghû!"

¹⁴ Yesu à le lôgə jakasi ñk'c ghu atû, a fe'è tsi'i wa àjàŋ yii mə bi ñwa'anə a mûm àŋwà'ànə Nwî aa mə,

¹⁵ "Tsuu ki b'c mbâ, wô, ñj'c à la' à Sion!

M'fî ghò à wii mə a zî, ñk'c a atu mu jakasi aà." †

¹⁶ Maà noò, kaa ñgǎŋyègènnù ji kaa i le wa'ă ñji'î ànnù ma yu zî. Là noò wa yii mə Yesu à le è nyweenə niwo

† 300 denarii, ñkabə baGrikia, denarius yî mfùurə a le mbə ñkabə ñgàŋfà' à a atu ñjwî. †† 12.13: Ps. 118.25-26 † 12.15: Zech. 9.9

ñkuu a mum ñgha' à ni aa, bo le ñwa'atə mə àŋwà'ànə Nwî a le nswonj annù ma yû ñlonj ñgaà yî, ñki tigə ñwa'atə àjàŋ yii mə bi le ñghîrè ma yû ànnù ghu nû aà.

¹⁷ Bè bya bii mə bi le ntswe bo bî Yesu wa noò mə à le nzi twonjə Lazarus mə tâ à fe'è wa mum nîsyè, ñyween-sə yi niwo aa, bi le ñghèè ñswonj annù yii mə bo le nyə aà. ¹⁸ À nî ànnù yii mə a le ñghîrè ñnòc bē wa i zî a mbò Yesu aà. Bo le nzi aa nlonj àlènsə ma ya mə à le ñghîrè aà. ¹⁹ BaFarisai bii mə bi le ntswe ghu aa, bi le si tigə nswonjə bo ni bo mə, "Kaa ànnù yii mə bi'inè ghîrè aa kaa a si ni mbî ghèe! Yè nî àjàŋ yii mə mbî ñtsim i yòŋə ghu ñjîm lii aà!"

BaGrikia bi lɔc a nyə Yesu

²⁰ BaGrikia bî m'c bi le ntswe a titi bē bii bi le ñk'c ñghəe a Yerusalem a mmii Nwî wâ noò ñkòò. ²¹ Bo ghèè ñswonj a mbo Philip (wa mə à le nlô a Bethsaida a Galilea aà), mə, "Taà, bî'î lɔc a nyə Yesu."

²² Philip a ghèè ñswonj a mbo Andrew bo bya bi baa kî ñghəe nswonj a mbo Yesu. ²³ Yesu a kwi'i a mbo bo mə, "Nòc à kù'ù mē mə Mu Njù à ka kwere ñgha' à. ²⁴ Mè swòŋ tsi'î annù ñŋkonj a mbo bû mə, mbə bi tuu mbùmə ànsaŋ a nsye bwe'e tâ ð kwo mfəerə bonj ð ka tswe tsi'î yù'ù, kaa wa' à senə. Bèe mə i kwo bonj ð ka tigə təŋ mbùmə ànsaŋ jî ghà'atè. ²⁵ Njù yii mə a kŋ ntswènti yi aa à ka bàŋnə bwesə, là ñjù yii mə a bà ntswènti yi fàa nsye aa, a bàŋnə ləwə aa làè i yî tswe nî ñtswènti yii ð lwi'î ñŋkonj aà. ²⁶ Njù yii mə a kŋ a ñka mfà'a a mbo mə aa, à tswe nî ñka nyòŋə nî ghâ, tâ ñgàŋfà' à ghà a kî ntswe a adigə yii mə mə tswe ghu aà. Taà ghà à ka yî kii ñentə a ñjù ñtsim yii mə a fà'a a mbo mə aà.

Àjàŋ mə Yesu à le ñghàa annù ñlonj annù niwô yi aà

²⁷ "Ñti gha i luu nî àjəŋnə, mə ka swonj aa mə akə aa ε? Mè ka swonj aa mə 'Taà, tsee bii tâ ghuà noò ñgi'î à yə gha aa ε? Ñŋaŋ mə le nzi ñlonj aa noò ñgi'î mə ghû. ²⁸ Taà, gha'asə ñkûm ghò!"

À swòŋ mē laa, ñji i ghaà a aburə nswonj mə, "Mè t'è mē ñgha'asə, mə ka kù'ùsə bû gha'asə."

²⁹ Ñnòc bē wa mə i le ntə maa adigə aa, i le nyu'u ñji yâ, bî m'c swonj mə, a kûm mbəŋə, bi m'c bi swonj mə, "Angel à ghàa ghu mbô!"

³⁰ Yesu a swonj a mbo bo mə, "Ñji yû kaa ð sî ghaà ñlonj aa ñgaa yà, ð ghaa nlonj aa ñgaa yù. ³¹ Nòc yii mə bi ka sa'a isa'a mbi ghu aa, à kù'ù mē. Bi ka sigisə ñjù yii mə a sa'a mbi yù aa a aləŋə nifî, i furə yi tâ à fe'è. ³² Nòc yii mə bi ka ñentə ghâ a ndəŋə, i l'c sə aa fàa atu nsye aa, mə ka swòŋ bē bitsim tâ bî zi a mbo mə." ³³ À le nswonj laà mfigitə aa àjàŋə niwo yii mə à le ntswe nî ñkwo aà.

³⁴ Ñnòc bē wa i kwi'î mə, "Nòŋsə yî'î à swonj mə Ày'c Nwî wa à ka yî tswe aa ñŋkonjə. Ô bû ñtsya aa la

nswonj mə bi ka ɲentə Mu Nù a ndəŋ aa ε? Mu Nù ma ghù à bu mbə aa wò aa ε?"

³⁵ Yesu a kwi'i mə, "Nkà'à i ka bŷ tswə bu bo aa tsi'í a atu mú àtɛ noò. Nɛ ka ntəə a múm ɲkà'à fàa noò mə nɛ tswə ni ghu aa, mə tã ðtugə tsuu ghuu fii; ɲlonj mə ɲù yii mə a təə nftugə aa kaa à sɛ adigə yii mə yu ghɛɛ ghu aa zí. ³⁶ Nɛ nɲ mɛntɛ muu a nú ɲkà'à ghù fàa noò mə nɛ tswə ni ghu aa, tã bə bɔɔ bi ɲkà'à."

Yesu à swòŋ mə laà aa, nlo yi a tɛtɛ bo ɲghɛɛ nɛəntə.

Ànnù ajàŋ mə bə le wa'a ɲ àbiintɛ tswé aà

³⁷ Ka mə à le ɲghɛɛ ðlɛnsə jɛ ghà'à ɲgha'a a tɛtɛ bo aa, kaa bo le wa'a mɛntɛ myaa ghu nu nɲɛ; ³⁸ mə tã ànnù yii mə ɲgàŋntoò Nwɛ Yesaiah à le nswonj aa, tã à fɛ'e mbòontə mə,

"Taà, wò à le mbii ntoo ya mə bi'í le nswonjə aa ε?

Nwɛ à le ndɛ'ɛ mɛda'à mi aa a mbo wò aa ε?" †

³⁹ Maa ajàŋ kaa bo le ɲwa'à mɛntɛ myaa ghu nu nɲɛ ɲlonj mə Yesaiah à le ɲki nswonj mə,

⁴⁰ "Nwɛ à mà'à mə afə'à a mi'í bo, ɲki mfi mitsyɛ myaa,

mə tã mi'í myaa tsuu idigə ki yə, tã ðtú jyaa ð tsuu in-nù ki zi,

tã wa'a waa lò m̀bɛŋkə nzi ntsi'í gha tã mə ghurə waa." ††

⁴¹ Yesaiah à le nswonj laa nlonj mə à le nyə nɲgha'a ni ɲtigə mbɔŋ swonjə ma yuú ànnù ɲlonjə yi aà. ⁴² Ka mə à le mbə ma múu ajàŋ aa, bɛtə bi ala'a bí ghà'àtə bi le nɲɲ mɛntɛ myaa a nu Yesu, la kaa wa'a bəŋnə ɲswonjə ni a mbo bə ɲlonj mə bo le si bɔ'ɔ ni mə baFarisai ka furə waa a ndəŋghòtə. ⁴³ Bo le kòŋ mə tã bə ka mbeen-tə waa, ntsyatə nɛə mə tã Nwɛ à beentə waa.

Nɲghàà ni Yesu ni ka yí sa'a bə

⁴⁴ Yesu a tɔŋnə ɲswonj mə, "Nù yii mə à nɲɲ ntiɛ yi a nu mə aa, kaa à sɛ aa tsi'í a nu mə nɲɛ, à ki nɲɲə aa a nu yu wa yii mə à le ntoo gha aà. ⁴⁵ Nù yii mə à yə gha aa, à yə aa yu wa yii mə à le ntoo gha aà. ⁴⁶ Mə zi fàa mbi aa tsi'í tsò ɲkà'à, mə ɲù ɲtsɛm yii mə à nɲɲ ntiɛ yi a nu mə aa tã à tsuu a múm ðtugə lwi'í. ⁴⁷ Nù yii mə a yu'u ntoò ya kaa wa'à lèə aa, kaa mə sɛ isa'a ghu nu nɲɛ, nlonj mə kaa mə le ɲwa'à fàa mbi zì aa a ntsɔ'ɔtə mɛsa'à, mə le nzi aa a nyweensə m̀bɛ. ⁴⁸ Nù yii mə à tùu gha kaa wa'a nɲghàà na kwɛrə aa, à tswə nɛ ànnù yii a ka sa'a yi, nɲghàà nii mə mə swòŋə aa, ni ka yí sa'a yi a ɲwɛ ɲlwi'ɲɲɛm. ⁴⁹ A bə laà aa nlonj mə ànnù yii mə mə swòŋ aa, kaa mə si aa nɛ à yaà àdà'à swonjə, a fa Taà ghà yii mə à le ntoo gha aa mfa nɛ ànnu yii mə mə tswə nɛ ɲghàà ɲki swonj aà.

⁵⁰ "Mə zi mə ànnù yii mə Taà a swonj aa, a fa ntswɛntɛ yii mə ð lwi'í nɲɲkonj aà. Maa ajàŋ mə swonj aa ànnù yii mə Taà à swòŋ mə tã mə swonj aà."

† 12:38: Yes. 53.1 †† 12:40: Yes. 6.10

Ajàŋ yii mə Yesu à le nsi'í mikòrə mi ɲgàŋyɛgəŋnù ji aà

13 À le mbə a ɲjwi yii mə àbɛɛ a ka tigə fu'u tã bɛ jɛ miji mi Passa, le boŋ Yesu à zi mə mə nòò yi fàa mbi à kòontə mə a ajaŋ mə yu ka bŷ mmà'àtə mbi yù i ghɛɛ yi fu a mbɛɛ Taà yi aà. Ajàŋ mə à le si kòŋ bə bi bii mə à le mbə bi fàa mbi aa, à le nɲsə ɲkɔŋ waa ɲkɔ'ɔ nɲlwi'isə.

² Yesu bo bɛ ɲgàŋyɛgəŋnù ji le si jɛ miji mi ɲkwɛɛfɔ a atu atətə, le boŋ Satan à nɲɲ mə adɛ'itə yí bi a ntiɛ Yuda mu Simon Iscariot mə tã à fee yi. ³ Yesu à le nzi mə Taà yi à fà mə ɲgòŋ joò tsɛm fàa mbi a mbo yu, ɲki nzi mə ajàŋ mə yu le nlo a mbo Nwɛ ɲzi aa, yu ka bŷ lɔ ghɛɛ yi fu ghu mbɛɛ. ⁴ À le ntigə mbɛnə wa atu atətə, ɲtsɔ'ɔ akutə yi nɛə, nɛə tawòlè ɲlɛmtə a atii yu. ⁵ Nɛə ɲki ɲnɲ nɛ àkaŋ nɛəŋnə ɲka nsi'í mikòrə mi ɲgàŋyɛgəŋnù ji ghu ɲkɛ nyɛ'e ni tawòlè wa mə à le lɛmtə a atii yu aà.

⁶ À kà mə aa nsi'í laa, ɲzi ɲywe'e a nu Simon Peta, a bətə mə, "M̀mà'àmbɛ o l̀bə aà ɲsi'í mikòrə ma aa ε?"

⁷ Yesu a kwi'í ghu mbo mə, "Kaa ò sɛ ànnù yii mə mə ghɛɛ aa tsɛtsòŋ zí, la ò ka yí bɔŋ zi aa a noò ɲjɛmè."

⁸ Peta a swonj ghu mbo mə, "Tã à tsuu bə mə nòò tsù à tswé ghu mə ò ka yí si'í mikòrə mə."

Yesu a swonj ghu mbo mə, "Mbə mə tsuu mikòrə mo si'í bəə boŋ kaa sɛ ka wa'a ɲ ànnù bù ɲtswe."

⁹ Simon Peta a swonj mə, "M̀mà'àmbɛ tsuu tsi'í mikòrə ma mumu si'í, ki nsi'í mbò ma bo bɛ àtú yá."

¹⁰ Yesu a swonj ghu mbo mə, "Nù ɲtsɛm yii mə à si'í nú yi aa, à laà ɲsɛŋnə kaa ɲkɛ'ɛ nɛ m̀bu ɲkwatə nsi'í bù ɲtswe; à tigə ntswe aa tsi'í nɛ ɲsi'itə mikòrə mi. Wa bù bɛtsɛm nɛ laà, a kɛ ɲtigə mme tsi'í ɲù yí m̀fùrə." ¹¹ À le tɛ bə aa Yesu à zì ɲù yii à ka fèè yi aà, a bə ɲjɛ'í ànnù yii mə à le nswonj mə kaa bo le ɲwa'à bɛtsɛm laa aà.

¹² Yesu à m̀sə mə a nsi'í mikòrə myaa mya aa, mbù ɲwɛ'e akutə yi ya fu mbɛnə mbɛ ɲtswe yi fu wa atu atətə. Mbətə waa mə, "Nɛ zí ɲjɛ'í ànnù yú yii mə mə ghɛɛ a nu bù aa ε?" ¹³ Nswonj a mbo bo mə, "Nɛ tɔŋnə nàa ni ɲdɛ'ɛnɲ, ɲkɛ ntsɔŋ nàa ni M̀mà'àmbɛ ghù, a ku'ùnə maa ajàŋ nlonj mə àa ɲù yii mə mə ni ghu aà. ¹⁴ Mbə mə, M̀mà'àmbɛ ghù ɲki mbə nɛ'ɛnɲ ghù, lã ɲsi'í mikòrə muu, ma múu ajàŋ, a ku'ùnə mə tã nɛ ka nsi'í mikòrə muu bu ni bù. ¹⁵ Wa mə dɛ'ɛ aa ànnù a mbo bù mə tã nɛ ka mfiŋnə ajàŋ ànnù ma yú mə mə ghɛɛ sii aà. ¹⁶ Mə swonj tsi'í ànnù nɲkonj a mbo bù mə kaa abù'ù a sɛ Masa yi tsyá. Kaa ɲgàŋntoo a wa'à ɲù yii mə à tòò yi a kɛ ɲtsya. ¹⁷ Tsò mə nɛ zì mə ɲnɲ mà jù tsɛtsòŋ aa, m̀bɔɔnə a mbo bù mə mbə nɛ kà mfa'a ni ju.

¹⁸ Kaa mə si ɲnɲ ma jù swonjə aa nlonj ɲgaa yùù bɛtsɛm, mə zi bə bii mə mə tɛ'e ntsɔ'ɔ aà. Lã nɲghàà ni Nwɛ nya mə ni swonj ni mə, "Nù yii mə bi'iyu jɛnə aa, à ka bəŋ tigə bàà nàà' † aa ni tswə nɛ m̀fɛ'e mbòontə.

‡ 13:18: Ps. 41.9

¹⁹ Mə swonj a mbo bù tsĩtsõnj aa mə tǎ bæe mə a ghĩrə mfè'è ma la, nĩ bii mə mə laa mbə yu wa yii mə à nĩ ghu aà. ²⁰ Mə swõnjə a mbo bù tsi'ĩ annù nĩkonj mə, njù yii mə à kwèrə njù yii mə mə tòo yi aa, à ki njkwèrə aà ghâ, njù yii mə à kwèrə gha aa, à ki njkwèrə aa yu wa yii mə à le ntoo gha aà."

Àjànjə mə Yesu à le nswonj ànnù ajànjə mə bi le mfèè yi aà
(Mt. 26.20-25; Mk. 14.17-21; Lk. 22.21-23)

²¹ Yesu à mǎnjə mə a nswonjə ma juù ìnnù aa, nĩtĩ yi i nǎnjə ìllu nĩ àjənjə, a swonj nĩ nĩsi nĩ nĩsi mə, "Mə swõnjə a mbo bù tsi'ĩ annù nĩkonj mə, njù yi mǎ'w a tĩtĩ bù à ka ghĩrə fèè ghâ."

²² Ànnù a le njgha'a njǎnjəgənnù ji jya, bi tigè ìlenə waa bo ni bo. ²³ Njǎnjəgənnù yi wa yi mǎ'w, yii mə à le nnañsə njkõnjə aa, à le ntswe nnañsə nyon njkõntə ghu mbèè. ²⁴ Simon Peta a te'è mi'ĩ mi ghu nu nswonj ghu mbo mə, "Betə yi mə a ghàà aa nlonj njgaa wò aa è?"

²⁵ Ma waà njǎnjəgənnù yi, a ló ìnyonjə nyəkətə ghu nu, mbetə yi mə, "Mmà'ambĩ, njù ma ghù, a nĩ wò aa è?"

²⁶ Yesu a kwi'i mə, "Njù yii mə mə ka tsùtə abaa a nĩ njyà i fa ghu mbo aa, à nĩ ghu." À kwi'i mə laa aa, ntigè njlõgə abà'a abaa ntsùtə mfa a mbo Judas mu Simon Iscariot. ²⁷ Àjànjə Judas à le njghèsə njkwèrə abaa ya aa, Satan a kuu ghu ntĩ. Yesu a swonj ghu mbo mə, "Wǎnjə, ghĩrə annù yii mə o lǎ njghĩrə aà!" ²⁸ Kaa àbùgə bē yii a le ntswe wa atu tetə aa, kaa bo le wa'ǎ nj'i'ì ànnù ma yù yii mə Yesu à le nswonj ghu mbo aa zĩ. ²⁹ Tsõ mə Judas à le si ləə abàa njkabə aa, njǎnjəgənnù Yesu jya jĩ mǎ'w i wa'atə mə, Yesu à le ntswe aà ìntoo yi aa mə tǎ à ghèe nyuu njoo jii mə bo ka ji ikòò wa aa ghu; kə mə tǎ à ghèe mfa ayoo a mbo njǎnjəfumə.

³⁰ Judas à kwèrə mə abaa ya aa, mburə mma'atə tsi'ì maa noò mǎ'è. Ìtugə i fii.

³¹ Judas à mǎ'atə mə aa, Yesu a swonj mə, "Tsĩtsõnj, bi ghà'àsə mə Mu Njù. Tsĩtsõnj bi tsiyà mə ghu nu, njgha'asə Nwĩ. ³² Mbə bi gha'asə Nwĩ ìntsiyà ghu nu, bəə bonj Nwĩ à ka kii gha'asə yi i tsiyà a nu yu Nwĩnjõnj, i kii burə ghèsə gha'asə yi njgaa yĩ mǎ'fùrə. ³³ Bò bā, kaa mə ka wa'ǎ bi'ìnə bù ìntsiyà tǎ àgha'a sa'atə; mə bə lǎ bonj nĩ ka tigè lǎ nǎā, lā mə swonj a mbo bù tsi'ĩ ajànjə mə le nswonjə a mbo baYuda aa, mə swõnjə a mbo bù tsĩtsõnj mə, 'Kaa mbə nĩ wa'ǎ adigə yii mə mə ghèè ghu aa ghèè.' ³⁴ Mə fā ìndi'ì yi mǎ'fii a mbo bù. Nĩ ka njkõnjə ghu bo ni bù. A njǎnjə njǎnjə a ajànjə mə mə kii njkõnjə ghuu aa, nĩ ka njkõnjə ghuu bu ni bù. ³⁵ Nĩ bə ki kõnjə ghuu bu ni bù bonj bə bĩtsĩm ka zi mə nĩ laa mbə njǎnjəgənnù jyā."

Yesu a swonj annù ajànjə mə Peta à ka ghĩrə tuu yi aà
(Mt. 26.31-35; Mk. 14.21-37; Lk. 22.31-34)

³⁶ Simon Peta a betə yi mə, "Mmà'ambĩ, o ghèè aa a fə aa è?"

Yesu a kwi'i ghu mbo mə, "Kaa mbə ò wa'ǎ a adigə yii mə mə ghèè ghu aa tsĩtsõnj yonjə, lā à ka yĩ ki bə a njĩm tǎ ò yonjə ghâ."

³⁷ Peta a swonj ghu mbo mə, "Mmà'ambĩ, mbə mə wa'ǎ gho tsĩtsõnj yonjə aa a ya aa è? Wā à te'è bə bē ànnù niwo, bonj mə ka fa ntswèntĩ yà mbi'ì njkwĩtù yò."

³⁸ Yesu a betə yi mə, "Ò ka nǎnjə fa ntswèntĩ yò mbi'ì njkwĩtù ghâ aa è? Mə swõnjə a mbo wò tsi'ĩ annù nĩkonj mə mbõnj tǎ ànjkəgə à tõnj nĩtugə sii bonj ò tùù mə gha njgàà ji tarə."

Yesu à ni mǎnjì yii mə a ghèe a mbèe Tà aà

14 Yesu a swonj a mbò njǎnjəgənnù ji mə, "Tǎ mǎntĩ muu tsuu ki tsĩgĩnə, tǎ nĩ tsuu ki jənjə, nĩ njĩ mǎntĩ muu a nu Nwĩ, njkĩ njĩ a nu mə. ² Wa njja'a nda i burə nluu a nda Taà tsi'ĩ mbə ànnù. Wa mə ka ghèe i nǎnjə adigə yii nĩ ka yĩ yõnj tsiyà ghu aà. A sĩ laa aa bə bonj kaa mə si swonj mə mə ghèè aa a nnañsə àdĩgə a mbo bù. ³ Mə bə ghèe nnañsə adigə, bonj mə ka bũ bĩ lǎgə ghuu tǎ bù zi ntswe bi'ìnə maa adigə mə mə tsiyà ghu aà. ⁴ Nĩ zi mǎnjì yii mə a ghèè maa adigə aà."

⁵ Thomas a swonj mə, "Mmà'ambĩ, kaa bi'ì sǎ adigə yii mə o ghèè ghu aa zĩ; mbə bi'ì tigè ìntsiyà mǎnjì yii mə a ghèè ghu aa mə akə aa è?"

⁶ Yesu a kwi'i mə, "Mə nĩ mǎnjì, mbə annù nĩkonj, njkĩ mbə ntswèntĩ. Kaa mbə njù wa'ǎ a mbèe Taà ghèe tsi'ì tǎ ghè à tsiyà a nu mə. ⁷ A le mbaa bə mə nĩ zi gha, bonj nĩ ki nzi Taà. Lā i lǎgĩnə tsĩtsõnj nĩ zi yi, nĩ kĩ mə njyà yi."

⁸ Philip a swonj a mbo Yesu mə, "Mmà'ambĩ, àyoo yii mə bi'ì tigè njlõ tsĩtsõnjə aa à nĩ tsi'ì mə tǎ ò d'i'ì Ta a mbo bi'ì tǎ nũ yi bõnjə."

⁹ Yesu a kwi'i mə, "Bi'ìnə nǎnjə mə ìntsiyà aa a ni noò yĩ ìntsiyà, kaa ò wa'ǎ gha zi aa è, Philip? Njù yii à yə gha aa, à yə mə Taà. Ò tigè mbu ntsyà aa la nswonj mə tǎ mə d'i'ì Taà a mbo bù aa è? ¹⁰ Philip, ò sĩ bii mə mə tsiyà aa mum Taà, Taà a kĩ ìntsiyà a mum mə aa è? Ìnnù jù mə mə swonj ni a mbo bù aa, kaa mə si aa nĩ àtu ya swonjə, à nĩ fà'ǎ Taà ghà yii mə à tsiyà a mum mə aà. ¹¹ Bii nĩ mə mə tsiyà aa mum Taà, Taà a kĩ ìntsiyà a mum mə; a tuu laa bə, nĩ tigè mbii nlonj bē mǎ'fà'ǎ mǎ nĩ yə mə fa'ǎ aà."

¹² Yesu a bù ìntsiyà mə, "Mə swonj a mbo bù tsi'ì ànnù nĩkonj mə, njù yii mə à njĩ ntĩ yi a nu mə aa, a ka kii ki fà'ǎ mǎ'fà'ǎ muà mə mə fà'ǎ aà; i te'è bənjə i ki fà'ǎ innù jii mə i tsiyà ntsyà aà, ìlonj mə mə ghèè a mbèe Taà laa aà. ¹³ Mə bə ghèè bonj mə ka ki ghĩrə nĩ

ɛnnù tsɛm jii mə nɪ bətə nɪ ɛkũm gha aà, mə tã bi yə nigha'a nɪ Taà ntsya a nɛɛm Mũ yì. ¹⁴ Nɛ bə bətə annù tsu nɛ ɛkũm ghã bəə boŋ mə ka ghɪrè.

Àjàŋə mə Yesu à lɛ ɛkà'à mə yu ka too Azwì Nwí aà

¹⁵ “Nɛ bə kòŋə gha, boŋ nɛ ka kɪ ləə ndi'ɛ jã. ¹⁶ Tã mə bətə a Taà mə tã à too ɛgàŋkwetè ghùù yì dàŋə, yii à ka tìgə lwi'i bu bo. ¹⁷ À nɛ Àzwì annù nɛŋkoŋə. Kaa m̀bɛ m̀bi yù wa'a yì kwèrè; nloŋ mə kaa m̀bi yù kaa sɪ nɪi yə, kaa wa'a yì kɪ nzi. Lã, nɛ zi yì, nloŋ mə a tswe a tɪtɛ b̀, ntswe nɪ a mum bù.”

¹⁸ Yesu a bù nswon mə, “Mè bə ghèe boŋ kaa mə ka wa'a ghuu tsi'i bù bu ma'atè; mə ka b̀ b̀ fu a mbo bù. ¹⁹ A nɪ m̀ àtɪ noò kaa m̀bɪ kaa ɛ ka wa'ã gha bù ɛ-ka nyə, lã tã bù ka nyə nɛ ghã; tsɔ mə mə tswe ntɛ aà, nɛ ka kii tswe bitɛ. ²⁰ À ka yì bə maa nɛjwi, tã nɛ zi mə mə tswe aa a m̀m Taà, nɛ kɛ ntswe a mum mə, mə kɛ ntswe a mum bù.

²¹ “Nù ntsɛm yii mə a yu'u ndi'ɛ ja ɛkɪ nɛə aa, à nɪ nù yii mə a kòŋə gha aà. Taà à ka kɪ kɪ kòŋə nù ntsɛm yii mə a kòŋə gha aa; tã mə kɪ ɛkɔŋ yì, ɛkɪ ndi'ɛ ɛbɪnù gha ghu mbô.”

²² Judas, (kaa sɛ Judas Iscariot bə) a swon mə, “Taà, m̀bɛ ɔ di'ɛ ɛbɪnù gho aa mə akə a mbo bi'i kaa wa'ã a mbô m̀bi bàŋŋə nɛ di'ɛ aa ɛ?”

²³ Yesu a kwi'i ghu mbo mə, “Nù ntsɛm yii mə à kòŋə gha aa, a yu'unə ndi'ɛ jã. Taà a kɛ ntsɛm ɛkɔŋ nɪ, Taà nɪ mə, bi'i zì ɛghurə ndùgə bi'ibo tìgə ntswe ghu.

²⁴ “Nù yii mə à sɛ gha kòŋ aa, kaa à sɪ ndi'ɛ ja ləə; kaa ɛnnù jù mə nɪ yu'u aa kaa ɛ sɛ ndi'ɛ jã bə, ɛ lo aa a mbo Taà wa yii mə à lɛ ntoo gha aà.

²⁵ “Mə swon ɛnnù ma jù tsɛm a mbo bù tsɛtsɔŋ mə mə bùrə ntswe bi'inə aà. ²⁶ Lã Nkwetè wa, Azwì Nwí ya yii mə a laa m̀ŋsə aa, yii mə Taà à ka yì too nɛ ɛkũm gha aa, a ka yì tìgə di'ɛ ɛnnù tsɛm a mbo bù, ɛ ghɪrə nɛ tìgə ɛgwa'atə nɛ ɛnnù jii mə mə lɛ nswon a mbo bù aà.

²⁷ “Mè ləə m̀bɔɔnə a mbo bù, mə fa aa tsi'i m̀bɔɔnə yà a mbo bù. Kaa mə sɪ fa aa ajàŋ yii mə m̀bi ɛ fa aà. Tã m̀ntɛ m̀u tsee lɔ kɪ tsɛgɛnə, nɛ tsuu kɪ kɪ bɔ'ɔ. ²⁸ Tìgə nɛ ghɪrə mbaa nyu'u ajàŋ mə mə ghɪrə nswon mə, Mè ka ghèe ɛ b̀ŋ b̀ b̀ ɛ zì fu a mbo bù aà. À bə bə yii mə nɛ kòŋə gha, boŋ nɛ ka kɪ doritə nloŋ mə mə ghèe a mbɛ Taà aà; ɛ kɪ doritə aa nloŋ mə Taà à tsyàtə gha aà. ²⁹ Mè swòŋə ɛnnù jù a mbo bù m̀bɔŋ tã ɛ fe'ɛ aa mə, bɛ ɛ yì mfè'è, nɛ yə mbii. ³⁰ Kaa mə ka wa'ã a mbo bù nɪ nòò yì n̄syà bù ɛghaa, nloŋ mə nù yii mə a sa'a mbi yù aa, a zì. La kaa à sɛ nɛ àdà'à a atu mə tswe. ³¹ Mə ghɪrə aa ànnù yii mə Taà a swon aà, mə tã m̀bi zì mə mə kòŋə Taà.

“Nɛ zì bi'inə ma'atə adìgə yuà nlo yì'inə.

Yesu à nɛ àtɪ m̀lù'ù yì annù nɛŋkoŋə

¹⁵ “Mè nɛ àtɪ m̀lù'ù yì annù nɛŋkoŋə, Taà ghà a bə nù wa yii mə a fà'à a ɛkya m̀lù'ù aà. ² A kwàrə ntaa tsɛm jii mə ɛ tswe a nu mə kaa wa'a nɛ m̀ntà koonə aa, m̀futə nɛ n̄taà tsɛm jii mə ɛ koonə m̀ntà aa mə tã ɛ koonə m̀ntà m̀ gha'atə. ³ Nɛghàà nɛ Nwí nɪi mə mə di'ɛ m̀ a mbo bù aa, nɛ ghɪrə m̀ mə tã nɛ laa. ⁴ Nɛ lwi'i a mum mə tã mə kɪ n̄lwi'i a mum bù. Tsɔ mə kaa mbə n̄taà àtɪ m̀lù'ù wa'a m̀ntà koonə tɪ ghə ɛ tsugɛnə nɪ m̀tɪ aa, a kɛ mbə ɛgɛŋ ɛgɛŋ mə kaa mbə nɛ wa'a m̀ntà koonə tìghə mə nɛ lwi'i a m̀m nu mə.

⁵ “Mè nɛ àtɪ m̀lù'ù, nɛ bə n̄taà jì. Nù ntsɛm yii mə à lwi'i a mum mə mə kɛ n̄lwi'i ghu mum aa, à ka koonə m̀ntà m̀ ghà'atə; nloŋ mə kaa mbə nɛ wa'ã annù tsu ghɪrə tɪ mə. ⁶ Mbə nù tsuu a mum mə lwi'i, bi bəgə n̄l'òsə kaa wa'ã n̄taà yà bù m̀bə; ɛ tìgə n̄yoo, bi ghotə ɛgheɛ mma'a a mum m̀ɔ'ɔ a khɛ. ⁷ Nɛ bə lwi'i a mum mə tã nɛghàà na kɪ n̄lwi'i a mum bù, boŋ nɛ ka bətə ɛgɔŋ n̄joo tsɛm jii mə nɛ l̄ò aa, ɛ tswe nɪ ju. ⁸ Bə yə nigha'a nɪ Taà n̄yongə aa ajàŋ yii mə nɪ koonə m̀ntà m̀ ghà'atə aà; ntsya ma m̀u ajàŋ, nɛ tìgə m̀bə ɛgɛŋyegənnù jyá. ⁹ Mè kòŋə ghuu a ɛgɛŋ ɛgɛŋ a ajaŋ yii mə Taà ghà à kòŋə gha aà; nɛ lwi'i a m̀m àkòŋə yá. ¹⁰ Nɛ bə kɪ yu'u ndi'ɛ ja, boŋ nɛ lwi'i a m̀m àkòŋə yá, a ɛgɛŋ ɛgɛŋ a ajàŋ yii mə yù'unə ndi'ɛ Taà ɛkɪ n̄lwi'i a m̀m àkòŋə yì aà.

¹¹ “Mè swon ɛnnù juà a mbo bù aa mə tã n̄dorə na tã nɛ tswe a mbo bù tã tã n̄dorə nuu kɪ n̄luu. ¹² N̄di'ɛ yà a mbo bù ɛ nɪ mə: Nɛ ka kòŋə ghuu bu nɪ bù a ajàŋ yii mə mə kòŋə ghuu aà. ¹³ Àkòŋə yii mə mbə nù a tswe nɪ yu a nù ɛkà'à jì yii mə a tsyàtə akòŋə tsɛm aa, à nɛ m̀fà n̄tswɛntɛ yì nloŋ ɛkwitù waa. ¹⁴ Nɛ nɛ ɛkà'à ja aa a ajàŋ yii mə mbə nɛ ka ɛghɪrə ɛnnù jii mə mə swòŋ mə tã nɛ ka ɛghɪrə aà. ¹⁵ Kaa mə sɪ ghuu aa nɛ ɛgɛŋfà'à bu n̄twonə nloŋ mə kaa ɛgàŋfà'à kaa à sɛ annù yii mə tãfà'à yì a ghɪrə aa zì. Mè bàŋŋə n̄twonə ghuu aa nɛ ɛkà'à jã, nloŋ mə mə swòŋ mə ɛnnù jii mə mə lɛ nyu'u a mbo Taà ghà a mbo bù. ¹⁶ Kaa a gha aa a lɛ ɛgwa'à bu tsɔ'ɔ; a ghuu aa a lɛ mbàŋŋə n̄tsɔ'ɔ mə, n̄too ghuu mə tã nɛ gheɛ ɛka ɛkoonə m̀ntà m̀ ghà'atə; tã m̀ bə m̀ntà m̀i mə m̀ lwi'i nɛŋkoŋ aà. Ma m̀u ajàŋ, tã Taà ghà à tìgə fa nɛ n̄joo tsɛm jii mə nɪ bətə nɛ ɛkũm gha aa a mbo bù. ¹⁷ N̄di'ɛ yii mə mə fa a mbo bù aa à nɪ mə, nɪ ka ɛkòŋə ghuu bu nɪ bù.

Àjàŋ yii mə m̀bɪ ɛ ka kɪ bàà ɛgɛŋyegənnù Yesu aà.

¹⁸ “M̀bɛ m̀bi ɛ ka mbaa ghuu, nɛ zì mə ɛ lɛè m̀foo mbàà ghã. ¹⁹ Nɛ lɛ mbaa bə aa bə bi mbi bù boŋ m̀bi yù ɛ kòŋə yii m̀buu bə. Lã nloŋ mə kaa nɛ sɛ aa bə bi mbi bu bə, mə tsɔ'ɔ ghu aa a m̀m mbi aa, a bə n̄jì'ì ànnù yii mə m̀bi ɛ bàà nɛ ghuu aà. ²⁰ Nɛ wa'atə annù yii mə mə lɛ nswon a mbo bù aà; 'Kaa m̀bə ɛgàŋfà'à a

wa'á táfà'à yì tsyàtè. M̀bè a bə mə bi le si ntsɔ'ɔ akòrè ya, boŋ bi ka yí kii ki tɔ'ɔ a yuu; m̀bè a bə mə bi le si yu'unə n̄ ànnù yii mə m̀è le si d̄i'ì aa, boŋ bi ka yí kii ki yu'unə n̄ ànnù yii mə ni kii ndi'ì aà. ²¹ Lâ bi ka yí ghìrè innù ma jù i tsim a nu bù ñlon ɲgaa yà ñlon mə kaa bi s̄ ɲù yii mə à tòo ghaa aa zì. ²² M̀è le mbaa tuu zì i swonə innù jì b̄i jyaa boŋ bo le ɲkwo waa mbu'ù; lâ, m̀bè yii mə m̀è le ñzi ɲghìrè bo zì ìb̄i waa aa, kaa m̀bè bi wa'á bù ñswonə mə bo s̄ ibi ghìrè. ²³ Ǹù ñtsim yii mə a bàà nàa laa, a kii mbaa n̄ Taà ghà. ²⁴ Ìnnù jì yēyerə jii mə m̀è le ɲghìrə a tit̄i bo jii mə ɲù dàn a mbii m̀è kaa à leé ɲwa'á ghìrè aa, i le mbaa tuu bə, boŋ kaa bi le ɲwa'á ibi ghìrè. Lâ ts̄ts̄ɔŋ, bi yè m̄ innù jì yēyerə jya mə m̀è le ɲghìrè aa, m̀baa gha ɲki mbaa Taà ghà. ²⁵ Ma yuà ànnù a le ntswe n̄ m̄f̄'è t̄ lwenɓə annù yii mə bi le ɲɲwà'ànə a m̄m̄ àɲwà'ànə n̄ɲsə yaa aà, m̀ə, 'Bi le mbàà gha t̄ ñji'ì. †

²⁶ "Lâ ɲgàɲkwetè wa mə m̀è ka too yi tâ à lo a mbo Taà ghà ñzi a mbo bù aa, yu wa yii mə à ni Azwì annù n̄ɲkonə aa, à bə zì boŋ à ka ki swonə n̄ ànnù ñlon ɲgaa yà. ²⁷ Tâ bù b̄umbɔŋ n̄ kii ntigə nswonə n̄ ñnnù nlon ɲgaa yà ñlon mə n̄ tswe bi'inè ñlɔḡnə tsi'ì n̄lɔḡnə aà.

16 "M̀è swonə juà ñnnù a mbo bù aa mə tâ n̄ tswa abiint̄i yuu ñtsuu mà'atè tâ à wo. ² Baa tigə furə n̄ ghuu a nda ɲghotè bù, nòo a kii nzi, yii mə ɲù à bə zwitə ghuu boŋ a bàɲnè m̄m̄ɔntə bə mə yu fà'á aa àfà'á yì siḡnè a mbo Nwì. ³ Bè ka yí ki ghìrè ma juu ñnnù a nu bù aa nlon mə kaa bi s̄ Taà ghà zi, kaa wa'á gha ki nzi. ⁴ La m̀è swonə ma juu innù a mbo bù aa mə t̄ b̄e nòo wa a yì ɲkù'ù mə bi ka yí ki ghìrè ma juu ñnnù a nu bù aa, boŋ n̄ ka ki wa'atə mə m̀è leé m̀baa ɲkè'ènə a mbo bù.

Àfà'á yii mə Àzwi Nwí a fà'á aà

"Kaa m̀è le ɲwa'á juà ñnnù a mbo bù swonə a n̄lɔḡnè aa nlon mə m̀è le ntswe bi'inè. ⁵ La ts̄ts̄ɔŋ mə ghèè fu a mbo ɲù yii mə à le ntoo gha aà. Lâ kaa ɲù n̄ bù yì tsù à s̄ ghu tswé a mbetè mə mə ghèè aa fə aa ε? ⁶ La ts̄ts̄ɔŋ mə m̀è swonə mə a mbo bù aa, m̄int̄i muu mi luu n̄ àjəɲnè. ⁷ Mə swonə aa tsi'ì ànnù n̄ɲkonə a mbo bù mə, a bɔŋtə a mbo bù mə tâ m̀è gh̄e, ñlon mə m̀è bə tsuu ghèè boŋ ɲgàɲkwètə ghùù wa kaa à ka wa'á zì. Lâ m̀è bə ghèè boŋ mə ka too yi tâ à zi a mbo bù. ⁸ Nòo yii mə Àzwi Nwí ka zì aa, a ka ghìrè tâ a laa a mbo bə bi mbi bù mə ñnnù jii mə bo wa'atə nlon ñnnù jì bi bo b̄i ànnù ɲghìrè ñnnù jii i tsinə aa, a b̄'ɔ n̄ àjàŋ yii mə Nwì à ka yí sa'a mbi aa, kaa i s̄ ku'ùnè. ⁹ Ìnnù jii bo wa'atə nlon ibi kaa i s̄ ku'ùnè aa nlon mə ka bo s̄ m̄int̄i myaa a nu m̀è niŋ aà; ¹⁰ ñnnù jii mə bo kii ɲwa'atə nlon ɲghìrè ñnnù jii i tsinə aa kaa i wa'á k̄i ɲku'unə aa nlon mə m̀è bù ɲgh̄e nàa fu a mb̄e Taà ghà kaa tâ n̄ wa'á

gha bù ñyè; ¹¹ ñnnù jii mə bo kii ɲwa'atə nlon ajàn yii mə Nwì à ka yí ki tɔ'ɔtə m̄isa'a aa kaa wa'á ki ɲku'unə aa, nlon mə Nwì à fòo m̄ ñtsərə isa'a m̄f̄ mbi ghù.

¹² "M̀è tswe n̄ ñnnù jì ghà'atè a nswonə a mbo bù, jii mə m̀è bə swonə boŋ a ka tsyànə a nyu'u tâ à kuu a atu bù. ¹³ Lâ nòo yii mə Àzwi annù n̄ɲkonə ya a zi aa, a ka ghìrè tâ n̄ zi annù n̄ɲkonə tsi'ì tsim̄. Kaa a ka yí wa'á kà ɲghaa aa n̄ àt̄ù yì, a ka yí ki swonə aa tsi'ì ànnù yii mə a yù'u aà; i kè'ènè n̄ ñnnù jii mə i ka yí f̄'è aa a mbo bù. ¹⁴ A ka yí ki gha'asə n̄ ghà ñlon mə a ka yí ki lɔḡə ñnnù jii mə à n̄ ja aa i tigə kè'ènè ni a mbo bù. ¹⁵ N̄joò tsim̄ jii mə Taà ghà à tswe ni ju aa, à ni aa mb̄è j̄; à n̄ ñji'ì ànnù yii mə m̀è swonə mə a ka yí tigə lɔḡə n̄ ñnnù jii mə à n̄ j̄ aa i tigə kè'ènè ni a mbo bù aà.

Àjəɲnè bo b̄i n̄ ñidorè

¹⁶ "A ni m̄ àbàɲntè, kaa n̄ ka wa'á gha bù ñyè lâ àbàɲntè a bu t̄i tsyà n̄ yè ghà."

¹⁷ ɲḡaɲyeḡənnù Yesu jì m̄'ɔ i lɔḡinè ñtigə mbetə n̄ waa bo ni bo mə, "N̄ji'ì ànnù muu mə à swonə aa i bə aa mə akə aa ε? À swonə a mbo bi'inè mə a ni m̄ àbàɲntè kaa tâ bi'inè wa'á yì yè, la àbàɲntè yì m̄'ɔ a bu t̄i tsyà bi'inè b̄ nyə yì; ɲkii nswonə ni mə 'A bə ma muu ajàn aa nlon mə mə ghèè aa a mbo Taà ghà.' ¹⁸ Bo swonə mə ñji'ì 'm̄ àbàɲntè ghù' i bə aà àkè aa ε? Kaa bi'ì s̄ at̄ù yì'ì n̄ ànnù yii mə a swonə aa zì!"

¹⁹ Yesu à le nzi annù yii mə bo le si l̄o mbetə yi ghu aà, ñtigə nswonə a mbo bo mə, "M̀è ghìrè nswonə mə, 'a ni m̄ àbàɲntè kaa tâ n̄ wa'á gha yè, b̄e m̄ àbàɲntè yì m̄'ɔ a bu t̄i tsyà, n̄ bù ñyè gha fu.' À n̄ ànnù yii mə b̄ betə n̄ ghuu bu ni bù ghu aa ε? ²⁰ Mə swonə aa tsi'ì ànnù n̄ɲkonə a mbo bù: N̄ ka yí yè'ə i l̄i ni m̄l̄àà, tâ m̄bi i ka mbarɲnə ndoritə; ni ka yí ki jəɲnə, lâ tâ àjəɲnè yuu tâ à barɲnə mbarɲkə ntigə ñidorè. ²¹ Nòo yii mə m̄aɲgyè à ts̄igə mu aa, a jəɲnə nlon mə nòo ɲḡi'ì yì à kù'ù m̄; la nòo yii mə à jwè mə mu wa aa, a li'inè ñyàŋè ñtsim, ñtigə ndoritə mə yu jwè mə a mu yì m̄f̄ii a m̄m̄ m̄b̄i. ²² Àa tsi'ì ɲḡiŋ ɲḡiŋ a ajàn yii mə a tswe a mbo bù aà; ts̄ts̄ɔŋ ni jəɲnə, lâ m̀è ka b̄ kwatə i zì a mbo bù, ta m̄int̄i muu luu ni ñidorè, àjàŋ ñidorə yii mə kaa m̀bè ɲù tsù a wa'á a mbo bù kwèrə aà.

²³ "Nòo yii mə ɲjwi mà ya i ka yí zì aa kaa n̄ ka yí wa'á ayoo yì tsù a mbo m̀è bù ɲka mbetə. Mə swonə aa tsi'ì ànnù n̄ɲkonə a mbo bù: Taà ghà à ka fa ɲḡonə n̄joò tsim̄ jii mə ni betə n̄ ñk̄um ghà aà. ²⁴ N̄zi nywe'e ts̄ts̄ɔŋ, kaa n̄ burə t̄ ayoo tsu betə n̄ ñk̄um ghà; n̄ bə betə boŋ n̄ ka kwèrə, t̄ tâ ñidorè nuu tâ n̄ luu.

Àjàŋ mə ɲḡaɲyeḡənnù Yesu mà'a ntsò ñtsya n̄ m̄bi aà

²⁵ "M̀è lɔḡè aa m̄ighàà m̄ n̄naa ɲkè'ènə ñnnù juà ghu a mbo bù. La nòo à tswe ghu mə kaa m̀è ka wa'á a mbo bù aa n̄ m̄ighàà m̄ n̄naa bù ɲka ɲghaa, i tigə ghàà a mbo bù aa n̄ ñsi n̄ ñsi nlonə Taà. ²⁶ N̄jwi mà ya

† 15.25: Ps. 35.19; 69.4

Ë ka yí kù'u aa, tâ nê tigê mbetê nii nê ìkùm ghâ; kaa mê si swon aa mê mê ka yí ki betê nii a ñkwitu bù, ²⁷ nlon mê Taà ghà yumbon à kòngha ghuu. À kòngha ghuu aa nlon mê nê ki ñkònghê ghâ, ñki mbii mê mê le nlò aa ghu mbo nzi. ²⁸ Mè le nlò aa a mbo Taà ghà mfe'e fàa mbî; tsîtsîson, mê mà'atê mbi yù mbu mbî nê gha fu a mbo Taà ghà."

²⁹ Ñgãnyægãnnù ji i tigê ñswon ghu mbo mê, "Tsîtsîson o ghàà a mbo bì'i nê ñsi nê ñsî, kaa wa'à ni ñghàà bù ñnaa. ³⁰ Tsîtsîson bì'i zi mê ò zî innù tsi'i tsîmê; kaa bê sî nê ñka mbetê gho nê ànnù tswê. Ma yù a ghîrê mê tâ bì'i bii mê ò le nlò aa mbo Nwî ñzi."

³¹ Yesu a kwi'i a mbo bo mê, "Nê bìi mê tsîtsîsonghê aa e? ³² Nòò à tîghê a abô, nòò wa à t'è'è mê ñku'u, mê baa jà'à ghuu tâ ñù à ghêe nê yii mbèè, tâ ñù à ghêe nê yii mbèè, i tigê mmà'atê gha, mê mê. Lâ kaa mê sî aa tsi'i mê mê nañsê ñtswe, nlon mê Taà à tswê bì'i yu. ³³ Mè swôn ma juù ñnnù a mbo bù aa mê tâ nê tswê nê mbcwôn, a ajàn yii mê mbê bì'inê tswê nê ànnù yí mw'otê aà. Tsô mê nê tswê a mûm mbi aa, nê ka ye ñg'î. Lâ nê tan ntî! Wa mê tsyà mê mbî!"

Àjàn yii mê Yesu à le ntsà'atê Nwî a atú ñgãnyægãnnù ji aà

17 Yesu à màñsê mê a nswon ma jù ñnnù, ñghêe mi'i mi, nlii aburê, ñswon mê, "Taà ghà, nòò à kù'u mê. Gha'asê Mû ghò tã tâ Mû ghò à ki ñgha'asê ghò. ² Ò le mfa mîda'a ghu mbo mê tâ à ka mbu'utê ñgòn mu ñù ntsîm, tã i fa ntswêntî yii mê ì tswê ññkon aa a mbo bo bii mê ò le mfa ghu mbo aà. ³ Ñtswêntî yii mê ì lwî'i ññkon aa, ì laa mbê a nzi wò, wò Nwîngòn yí mw'otê yii ò ni Nwîngòn tsi'î annù ññkon aà, ñki mbê a nzi Yesu Kristo, yii mê ò le ntoo aà. ⁴ Mè ghà'asê mê gho fàa atu nsyê; mê màñsê mê afà'à yii mê ò le mfa mê tâ mê fa'a aà. ⁵ Taà ghà! Gha'asê a gha tsîtsîson a mbêe wò, tsi'î ñê ñgha'a nya mê mê le ntswe ni nu bì'iò mbcwôn ta ò nañsê mbi aà.

⁶ "Mè ghîrê mê tâ bê bya bii mê ò le ntsow fàa mûm mbi mfa a mbo mê aa, mê tâ bî zi ghò. Bo le mbê aa bê bô, la ò fâ waa a mbo mê. Bo yu'unê ñghàà nô, ⁷ Tsîtsîson bo zi mê ñgòn ñjoò tsîm jii mê ò le mfa a mbo mê aa i lo aa a mbo wò. ⁸ Mè fâ mê ntoo yii mê ò le ntoo gha nê yù aa a mbo bo, bo kî ñkwêrê; bo zi tsi'î sigînhê mê mê le nlò aa a mbo wò ñzi, ñki mbii mê a gha aa a tòò wò.

⁹ "Mè tsà'atê nòò ñwa'atê nê waa, kaa mê sî nòò tsà'atê aa nlon mbî ñtsîmê; mê tsà'atê nòò nlon aa bo bya mê ò fa a mbo mê aà, ñlon mê bo laa mbê bê bô. ¹⁰ Bê bîtsîm bo bî ñjoò tsîm jii mê mê tswê ni ju aa, à nê jô, jii mê ò ki ntswe ni ju aa, i bê jâ; bi kî ñtsya aa a ññm bo nyê ñê ñgha'à nâ. ¹¹ Tsîtsîson mê bù mbi nzi fu a mbo wò; kaa mê ka wa'à fàa mûm mbi bù ntswe, lâ bo ka ghêè ñê mbi a ntswe fàa mûm mbi. Taà ghà yii

mê à làa màñsê aa, bê waa ni mîdà'à mya mii mê mî tswê a ñê ìkùm gho aà, ìkùm wa yii mê ò le mfa a mbo mê aà, mê tâ bo tswê ñê ànnù yí fùùrê, tsô mê sî kî ntswe ñê ànnù yí fùùrê aà. ¹² Nòò yii mê mê kî tswê bì'i bo aa, mê kî sî bê waa ni adà'à yii mê a tswê ñê ìkùm gho aà, ìkùm wa yii mê ò le mfa a mbo mê aà. Mè kî le mbe waa kaa tsi'î ñù ñbò wàà yí mfuùrê kaa a wa'à bwê, a kî mme yu wa yí mfuùrê mê à le ntswe ñê mbe aà, mê tâ ànnù yii mê a le ntswe a mûm àñwà'ânê Nwî aa, tâ à fê'e mbòontê. ¹³ Tsîtsîson mê bù mbi fu a mbo wò. Mè swon ñê ñnnù juà aa a ajàn yii mê bùrê a mûm mbi aa mê tâ ñdorê na tswê a mûm ñtî bo nluu. ¹⁴ Mè le mfa ntoò yò a mbo bo, lâ mbi i bàà waa, nlon mê kaa bo sî bê bi mbi bù bê aà, tsi'î ajàn yii mê kaa mê sî ñù mbi ghù kî mbê aà. ¹⁵ Kaa mê sî lòc aa mê ta ò fi'i waa fàa mûm mbi nlò'ssê, mê bàñhê ñlòc aa mê tâ ò bê a waa a mbo ñgàñmbù'ù ñnnù jî bi wâ. ¹⁶ Tsi'î a ñgî ñgî a ajàn yii mê kaa mê sî ñù mbi bù bê aa, kaa bo sî bê bi mbi bù kî mbê. ¹⁷ Tso'w waa nlê tâ bo tigê bê bo a ññm ajàn yii mê bo ka zi annù ññkon aà; ñghàà no ni laa mbê annù ññkon. ¹⁸ Mè tòò waa a mûm mbi, tsi'î ajàn yii mê ò le ñki ntoo gha a mûm mbi aà. ¹⁹ Mè tigê ntsow ibîinù gha nlê aa tsi'î tsô ayoo mmà'anwî a mbo wò, ñlon ñkwi atú waa, mê tâ bo kî mbê ñjoò mmà'anwî ji annù ññkon a mbo wò.

²⁰ "Kaa mê sî ñê gho tsà'atê ñwa'atê aa tsi'î waa, mê kî ñwa'atê ñê bya bii mê bi kî ññm mîntî myaa a nu mê, ñtsya a ññm ntoo yii mê bo yu'u ni a ntsù ñgãnyægãnnù ja aa. ²¹ Mè lòc ni mê tâ bo tswê ñê ànnù yí fùùrê. Taà ghà! Mè kònghê ni mê tâ bo tswê a mum bì'iò, tsi'î a ajàn yii mê ò tswê a mum mê, mê kî ñtswe a mum wò aà. Mè lòc ni mê tâ bo tswê ñê ànnù yí fùùrê, tã tâ mbi bii mê a gha aa a too wò. ²² Mè fa ñgha'a nya nii mê ò le mfa a mbo mê aa a mbo bo, mê tâ bo tswê ñê ànnù yí fùùrê, tsi'î a ajàn yii mê wò ni mê sî ni ayoo yí fùùrê aà; ²³ Mè tswê a mum bo, ò kî ñtswe a mum mê, tâ bo nañsê mboonsê mbê ayoo yí fùùrê, tâ mbi ì tsya ghu nzi mê a gha aa a le ntoo wò, ñki ñkònghê waa a ajàn yii mê ò kònghê gha aà.

²⁴ "Taà ghà! Ò fa waa a mbo mê, mê kònghê ni mê tâ bo tswê a adigê yii mê mê tswê ghu aa, tã yê ñgha'à nâ, ñgha'a nya nii mê ò fa a mbo mê aà; ñlon mê ò le ñkònghê gha mbcwôn nañsê mbi yù. ²⁵ Taà ghà yii mê ñnnù jo tsînhê aa, kaa mbi ì sî gho zî, la mê zi ghò, buà bù kî ñzi mê a gha aa a tòò wò. ²⁶ Mè ghîrê bo zî ghò, màa kî ghêè ñê mbi a ñghîrê mê tâ bo zi ghò, tã tâ àkònghê yii mê ò tswê ni yu a nu mê aa, tâ à tswê a nu bo, tã tâ mê kî ntswe a mum bo."

Àjàn yii mê bi le ntswa Yesu aà
(Mt. 26.47-56; Mk. 14.43-52; Lk. 22.47-53)

18 Àjàn mê Yesu à le màñsê a ntsà'atê Nwî ma mùu ajàn aa, ñlo bo bî ñgãnyægãnnù ji ñtoo mutswàghê ñki wa yii mê bi twonê ni Kidron aà; ñkya ati

mîntà yî mò'c i le ntswe ghu, Yesu bo bî ñgǎnyəgəñnù ji jya bi kuu nghèè wa a mûm ñkyâ. ²Judas mæ à le mfèè yi aa, à le nzi adigə ma yû ñlorj mæ a ni bìnòò bî ghà'atə, Yesu bo bî ñgǎnyəgəñnù ji le si bòòntə ghu.

³Tsɔ mæ à le nzi aa, à le nlogə akürə bîsogyè bo bî ñgǎnyəgəñnù ñdāmà'anwi jii mæ ñgàñmà'a Nwi yî ñwè bo bî baFarisai le ntoo aa, bo bo gheè ghu, bo kà mē aa nghεε aa, ntugitə njoo mitsə'ə ni bîlām ni mîñkà'à.

⁴Tsɔ mæ Yesu à le nzi ngɔñ ñnnù tsim jii mæ bo le si lɔc a nghìrə aà, mma'atə ñgǎnyəgəñnù ji jya, mfe'e yòñtə a mbèè bo, mbetə waa mæ, "Ni lɔc aà wò ε?"

⁵Bo kwi'i ghu mbo mæ, "Bì'i lɔc aa Yesu, mu Nazareth wâ." Yesu a swonj a mbo bo mæ, "Mè ghulà." Judas, mæ à le mfèè yi aa, à le ñki ntəə bo bo. ⁶Àjàñ mæ Yesu à le nswonj mæ, "Mè ghulà aa," bo khətə mbiñ nî ñjîm, ñ-wokə a nsyè. ⁷Yesu a ku'ùsə mbetə waa mæ, "Baa nî swɔñ mæ ni lɔc aà wò le?" Bo kwi'i mæ, "A Yesu, mu Nazareth wâ."

⁸Yesu a bû ñswonj a mbo bo mæ, "Tigə mè bà mē aa nswonj a mbo bû mæ 'mè ghulà.' Lâ mbə a bə yii mæ ni lɔc aà gha, nî ma'atə bulà bə bî gheè." ⁹À le nswonj ma la aa, tǎ ghìrə tǎ ànnù yii mæ à le è ñte'e nswonj aa, tǎ à boontə, mæ "Taà ghà, kaa ñu wa yî tsù mæ ò le mfa a mbo mè aa, kaa yî tsù à sî bwè."

¹⁰Simon Peta à le ñwe'e munwî ñtsò; à le ntsɔ'c munwî wa a mba'a, ñkwyε atòññə àbù'u ñgàñmà'a Nwi yî ñwè yî mà'à ñlɔ'cəsə. ñkùm àbù'ù ma yû i le mbə Malkus. ¹¹Yesu a swonj a mbo Peta mæ, "Sɔ'c munwî ghò wa fu a mba'! Ò wà'atə mæ mè ka wa'ǎ ndɔñ ñgi'i yii mæ Taà ghà à fa a mbo mè aa no aa ε?"

À àjàñ yii mæ bî le nghèè ni Yesu a nsi Annas aà

¹²Bîsogyè bya bo bî ñdîñ wàà, ni ñgǎñmbe ndâma'an-wi bî le ntswa Yesu ñkwerə yi. ¹³Ñlogə yi nghεε ni ghu a mbo Annas. Annas à le mbə ntsi Kaifas yii à le mbə ñgàñmà'a Nwi yî ñwè maa alòò aà. ¹⁴Kaifas ma ghù à le mbə yu yii mæ à le ndi'itə bîtà bî ala'a bî baYuda mæ a boñj mæ tǎ ñu yî mfuürə à kwo ñlorj atu nnɔɔ aà.

À àjàñ yii mæ Peta à le ntuu Yesu aà

(Mt. 26.69-70; Mk. 14.66-68; Lk. 22.66-71)

¹⁵Simo Peta bo ñgànyəgəñnù Yesu wa yî mò'c bo le nyòñjə Yesu. ñgàñmà'a Nwi yî ñwè wa à le nanjsə nzi ñgànyəgəñnù ma ghù tsi'i siginè. Ñyoñjə Yesu bo yu kuu nghèè a mûm ñsàñdà ñgàñmà'a Nwi yî ñwè wâ.

¹⁶Peta à le mbanjə ñtəə a mbeε a tsúbù'ù. ñgànyəgəñnù Yesu ma ghù mæ ñgàñmà'a Nwi yî ñwè à le nzi aa à le mfè'è ñghaa a mbo mumànygyè yii mæ à le ntəə wa tsúbù'ù aa, ñlogə Peta bo yu kuù. ¹⁷Mumànygyè wa a ntsúbù'ù a betə Peta mæ, "Ò sǎ ñgànyəgəñnù mbâ yî ki mbə aa ε?" Peta a kwi'i ghu mbo mæ, "Ñganj, kaa mè sî ghu bē."

¹⁸Àjàñ mæ mfe'ə i le si ko aa, ñgǎñfà'ǎ ñgàñma'a Nwi wa ni ñgǎñmbé ñdìgè, bî le ñjètə mɔ'c nî ñkyε, ntəə ghu, ñtigə nyɔ'cətə. Peta à le nghèè ñtəə bo bo ñkii nyɔ'cətə mɔ'c wâ yii ñgaa.

Àjàñ yii mæ ñgàñmà'anwi yî ñwè à le mbetə Yesu nî ñnnù aà

(Mt. 26.59-66; Mk. 14.55-64; Lk. 22.66-71)

¹⁹Ñgàmà'anwi yî ñwè wa à le mbetə Yesu ni ñbetə ñlorj ñgǎnyəgəñnù ji bo bî ñlorjə ànnù yii mæ à le si dî'í aà. ²⁰Yesu a kwi'i ghu mbo mæ, "Mə ghàà aa a nsi bə bîtsimə. Ñgɔñ ñnnù tsim jii mæ mæ dî'í aa, mè le si dî'í a ndāmà'anwi bo bî a ndāñghotə, a bə ñdìgə tsim jii mæ bə bîtsim bòòntə ghu aà, kaa mè le è ñkî'í annù tsu a lɔ'cəsə burə swoswonj bē. ²¹Ò tigə m̄bu mbetə nî gha nî ñbetə aa a ya ε? Betə bə bə bulà bii mæ bî le nyu'u annù yii mæ le si swonj aà. Wa bo zî ànnù yii mæ mè le si swonj a mbo bo aà."

²²Àjàñ mæ Yesu à le nswonj ma mùu ajàñ aa, ñgàñmbe ñdìgè wa yî mò'c a zwí àbo ghu atu, m̄betə yî mæ, "A swɔñ wò a mbo wò mæ tǎ ò ka ñghaa a mbo ñgàñmà'a Nwi yî ñwè ma mùu ajàñ ε?"

²³Yesu a swonj ghu mbo mæ, "M̄bə a bə yii mæ mè swòñjə ànnù yî bî yî tsu, ò ke'ènə a mbo bə bû mæ bî təə faà aà, m̄bə a bə mæ ñnnù jii mæ mè swòñjə aa i ku'unə, ò tigə m̄bu mfεε gha aa a ya ε?"

²⁴Ma mùu noò Annas à le nlogə yi tsi'i wa ajàñ yii mæ bî le ñkwerə yi aa, ñtsyasə a mbo Kaifas yii mæ à le mbə ñgàñmà'a Nwi yî ñwè aà.

Àjàñ mæ Peta à le ñkù'ùsə ñtuu Yesu aà.

²⁵Peta à le mburə ntəə wa adigə nyɔ'cətə nî mɔ'c wa; bə bî mɔ'c bî betə yi mæ, "Ò laa ñkî'í ñgànyəgəñnù m̄bâ wí yî mò'c bə aa ε?" Peta a tuù yi nswonj mæ, "Kaa mè sî ghu bē."

²⁶Àbù'u ñgàñmà'a Nwi ya yî mɔ'c, mbə ndim ñu wa mæ Peta à le ñkwyε atòññə yi aa, a betə mæ, "Mè ghìrə mbaa kî'í gho yə ò tswé bú bo wa a mûm ñkyaa aa ε?"

²⁷Peta a ku'ùsə ñtuu yi nswonj mæ, "Ñganj!" Tsi'i maa noò àkègə a tɔñjə.

Àjàñ yii mæ bî le nghèè ni Yesu a nsi Pilato aà.

(Mt. 27.1-2; Mk. 15.1-5; Lk. 23.1-5)

²⁸Bî le nlogə Yesu ñghεε ni ghu a ntsɔ'c Gûmnàà, maa noò a burə aa tsi'í mbà'a mbà'ə. BaYuda kaa bo le ñwa'ə waa wa mûm ñtɔ'c kuù, ñlorj mæ bî le nlogə mæ bî ba'atə nî ñbînù waa làè tǎ ñ laa a nyòñjə ni nɔñsə wàà tǎ ji miji mi Passa. ²⁹Pilato à le ntigə mbanjə mfè'è a abεε mbetə waa mæ, "Nî swɔñ mæ ñu ghù à ghìrə aa akə aa ε?"

³⁰Bo kwi'i ghu mbo mæ, "À ghìrə mbaa tsuu annù fànsə boñj kaa bì'ì sî ni ghu a mbèè wò zî."

³¹ Pilato a swonj ghu mbo mæ, "Mbæ a bæ la, nê lɔgæ yi ngħeε ntsɔ'wtæ isa'la yi nyonj a ni nɔŋsə ghùu." Bo kwii' ghu mbo mæ, "Kaa bi'i sɛ nê àdà'la mæ mbæ bi'i zwiṭə ḡu tswê." ³² A le mfè'è lâ là aa mæ tâ à boontə ni nìghàà nii mæ Yesu à le si swonjə nlonj ajànə niwo yii mæ yu le ntswe nê ḡkwo aà.

³³ Pilato à le mbù ḡkuu ngħeε fu wa mûm ḡtɔ'ɔ, ḡt-wonjə Yesu ḡbetə yi mæ, "Ò bæ aa ḡmfɔ baYuda aa ε?"

³⁴ Yesu a betə yi mæ, "Nìghàà nû mæ o betə gha ghu aà, à nê no kə a swonj bə ḡswonj a mbo wò aa ε?"

³⁵ Pilato a bəŋ mbetə yi mæ, "Mè laa mbæ ḡu baYuda aa ε? A fa bə bo mfa gho a mbo mē bo bɛ bɛlɛ bi ḡgǎŋmà' Nwi. Ò nàŋsə mfànsə aà àkə ε?"

³⁶ Yesu a swonj mæ, "Kaa ànnu nifɔ ya kaa a sɛ aa fàa a ni yula mbi tswê. À ghèrə mbaa mbæ mæ ànnu nifɔ ya a tswè aa fàa ni yulà mbi, bonj ḡgǎŋkòrə jâ i to fɛkòrə kaa bi kɛ'ɛ gha a mbo bɛtə bi baYuda fâ. ḡŋaŋ, kaa ànnu nifɔ ya kaa a sɛ aa fàa ni yulà mbi tswê."

³⁷ Pilato a betə yi mæ, "La a bæ mæ ò ni mfɔ aa ε?" Yesu a kwii' mæ, "ò swonj mē mæ mē nê ḡmfɔ. Bi le njwe gha mē fe'è fàa mbi aa nlonj ḡkwitu ànnu yî fùùrə, a ḡka ḡghàà ànnu ḡlonjə ànnu nìkonjə. Nù ḡtsim yii mæ à tswè a mûm ànnu nìkonjə aa a yu'utə ànnu yii mæ mæ swonjə aà."

³⁸ Pilato a betə mæ, "Ànnu nìkonjə à nê àkə aa ε?"

Pilato a bù ḡmfè'ε ngħèè ḡyə bə bya, nswonj a mbo bo mæ, "Kaa mē sɛ ànnu tsu yə mæ mbæ a ghèrə mæ tâ mē niḡ ḡgɛ'ɛ ghu nû. ³⁹ Lâ ḡyonjə a ni nɔŋsə yii mæ nê tswè ni ghu aa, mæ fi'isə ni ḡgàŋatsəŋ yi ḡfùùrə a mbo bù, a ḡjwí Passa. Nê kŋj mæ tâ mē fi'isə Mfɔ baYuda ghù aa ε?" ⁴⁰ Bo tɔŋnə ḡswonj mæ, "ḡŋaŋ, kaa mbæ a kɛ'ɛ yu bə! Bi'i lòn mæ tâ ò fi'isə aa Barabas!" (Barabas à le mbæ aŋgāmigħeε).

Àjànə mæ bi le ntsə̀rə isa'a Yesu mæ à ka wo aà

19 Pilato à lɔgə Yesu ḡmfa yi bi ḡhɔ'ɔ yi. ² Bɛsogye bya bi lɔc mɛndigə mi njɔŋ ḡjɔŋ mba'a tsɔ̀ àtsə'ə-tu nifɔ ḡsɔsə ghu atú. Ntígə ḡlɔgə atə'ə yî bagitə yi atəndùu ḡwε'ε ghu nû. ³ Bo tigə ḡtsya mmii nii nswonjə ni mæ, "O lele leè! Mfɔ baYuda à kɛ kwèè! À kwèè!" Lâ ḡmbaŋnə mfεε ni mìghà'a mi.

⁴ Pilato à le bù ḡmfè'ε ngħèè a mbo nnɔ̀ bə wa nswonj a mbo bo mæ, "Yə nê, mæ ka fè'ε zì ni ghu a nsi bù tâ nê zì mæ kaa mē sɛ ànnu yii mæ à ghèrə mæ mbæ ni niḡ ḡgɛ'ɛ ghu nu aa yə." ⁵ Yesu a tigə ḡmfè'ε ni àtsə'ə yî bagitə ya bo bɛ nê àtsə'ətu njɔŋjɔŋ ya a atu yu. Pilato a swonj a mbo bə bya mæ, "Nù wa à ghulà."

⁶ Bɛlɛ bi ḡgǎŋmà'a Nwi bo bɛ ḡgǎŋmbé ḡdāmà'anwi bi yə mē yi aa, nɔŋnə nswonj mæ, "Kwèèntə yi a ati bəŋnə bəŋnə."

Pilato a swonj a mbo bo mæ, "Nê lɔgə yi la ḡkwèèntə tsi'i bù, kaa mē sɛ nji'i ànnu yii mæ mbæ mē niḡ ḡgɛ'ɛ ghu nu aa yə."

⁷ Nnɔ̀ wa i kwii' mæ, "Bi'i tswè nê nɔŋsə yii mæ a dɛ'ɛ ni mæ a ku'unə mæ tâ à kwo, ḡlonj mæ a swonjə ni mæ yu ni Mu Nwi aà."

⁸ Pilato à yù'ù mē ma mùu ajàn, nìbɔ'ɔ ni ku'ùsə ḡtswâ yi. ⁹ A bù ḡkuu ngħeε fu wa a mûm ḡtɔ'ɔ, ḡbetə Yesu mæ, "Baa ò lə aa fə aa ε?"

Kaa Yesu a wa'ă akwi'i ghu mbo fâ. ¹⁰ Pilato à swonj ghu mbo mæ, "O nà'la nàa ε? Ò sɛ zi mæ mē tswè nê mɛdà'la mii mæ mbæ mē swonj mæ tâ bɛ ma'atə gho, kə a nswonj mæ tâ bɛ kweentə gho a ati bəŋnə bəŋnə aa ε?"

¹¹ Yesu a kwii' mæ, "A bæ aa mæ, ò tswè nê mɛdà'la a atu mē aa nlonj mæ Nwi à fa a mbo wò aà. Lâ ḡu wa mæ à ghèrə ḡmbəŋnə zì mfa gha a mbo wò aa, à yii ànnu a bi'i ntsyā yō."

¹² Pilato à yù'ù mē ma mùu ajàn aa, nywe'etə a nɔ̀c mánji a mæ'atə Yesu ghu. Lâ ḡnɔ̀c bə wa i ku'ùsə ḡtɔŋnə nswonj mæ, "Ò bæ mæ'atə yi bəə bonj kaa ò sɛ nsúka'a Kaisa bə. Nù ḡtsim yii mæ a swonjə ni mæ yu ni ḡmfɔ aa, à nê ḡu àtɛ'ɛ atu a mbo Kaisa."

¹³ Pilato à yù'ù mē ma muu mìghàà aa, ḡlɔgə Yesu ḡmfè'ε ntswe nê àlèŋə nsa'a mɛsa'a a sàanə yii mæ bi le nìgə nìŋgɔ'ɔ, (a ni nìghàà ni baHeber, bi tɔwəŋ ni Gabbatha). ¹⁴ À le si bæ maa noð aa a tigə ḡku'u a ntɛ'ɛ àsi'inə ḡmbɔŋ tâ àbèè fu'u a ḡjwí Passa. Pilato a swonj a mbo bə bya mæ, "Mfɔ ghùu wa à ghulà."

¹⁵ Bo ku'ùsə ḡtɔŋnə swonj mæ, "Zwiṭə yi, zwiṭə yi nɔ̀c'sə, kwèèntə yi a ati bəŋnə bəŋnə!" Pilato a betə waa mæ, "Ni lɔc mæ tâ mē kweentə mfɔ ghùu a ati bəŋnə bəŋnə aa ε?" Bɛlɛ bi ḡgǎŋmà'a Nwi bya bi kwii' ghu mbo mæ, "Mfɔ yii mæ bi'i zi aa, à kɛ mbæ aa tsi'i Kaisa."

¹⁶ Pilato a tigə ḡlɔgə Yesu ḡmfa a mbo bo mæ tâ bɛ kweentə yi a ati bəŋnə bəŋnə.

À àjàn yii mæ bi le ḡkweentə Yesu a ati bəŋnə bəŋnə aà
(Mt. 27.32-44; Mk. 15.21-32; Lk. 23.26-43)

Maa ajàn bi tigə ḡlɔgə Yesu ḡghεε ni ghu. ¹⁷ À le mfè'è ḡmbe'e ati bəŋnə bəŋnə yi ya yumbɔŋ ḡghεε ḡkù'ù a adigə yii mæ bi le si tɔwəŋ nê àkwεε atu ḡu aa (a ni nìghàà ni baHeber, bi tɔwəŋ ni Golgotha). ¹⁸ Bi tigə ḡkweentə yi a ati bəŋnə bəŋnə maa adigə bo bɛ bə bɛ mɔ'ɔ bi baà, ḡu yî mɔ'ɔ a tswê fàa mbèè laà, yi mɔ'ɔ a kɛ ḡtswe fàa mbèè laà, Yesu a tigə ḡtswe a tɛ'ɛ bo. ¹⁹ Pilato à le ḡŋwà'ànə wa atu ati bəŋnə bəŋnə mæ, "Yesu mu Nazareth, Mfɔ baYuda." ²⁰ Bə bɛ ghà'atə bi le nɔ̀c mæ ma yuú àŋwà'ànə ḡlonj mæ adigə yii mæ bi le ḡkwèèntə Yesu ghu aa, kaa a le ḡwa'a sà'la si'i a nɔ̀c a njɔ'ɔ àla'la. Bi le ḡŋwà'ànə ma yuú aa ni nìghàà ni ba-Heber, ni ni baRoma a bɔ'ɔ ni ni ba Grikia. ²¹ Bɛlɛ bi ḡgǎŋmà'a Nwi bya bi swonj a mbo Pilato mæ, "Tsuu ḡwà'ànə mæ, 'Mfɔ baYuda' Bəŋnə ḡŋwà'ànə bə mæ 'À swonj mæ yu ni ḡmfɔ baYuda."

²² Pilato a kwi'i mæ, "Ànnù yii mæ mè ñwà'ànæ aa, mè ñwà'ànè mæ!"

²³ Nòò yii mæ bîsogyè bya bi le ñkwèèntè Yesu a ati bàñgè bàñgè aa, bi le ñlògè itsè'è ji nyatè mbèè ji ñik-wà, sogyè yí ñmfùùrè a lógè ñmbèè yí ñmfùùrè yí mò'c a kfi ñlògè mbèè yí mò'c. Bo le ñki ñlògè mãndañə atsə'ə yí mã'à ya mæ bi le mba'a kaa adigè yii mæ bi yàtè ghu kaa a wa'à ghu tswè aa. ²⁴ Bîsogyè bya bi swonj nî bò nî bo mæ, "Kaa a sî ku'ùnè mæ tâ bì'inè satə, bì'inè tum ibirè ghu, nyə ñú yii mæ à ka ji aà. A le mfè'è lálà aa mæ tâ annù yii bî le ñwà'ànæ a nî ñighàà nî Nwí aa tâ à boontə ajàñ yii mæ bi le nswonj aa mæ:

'Bo le nyatè itsè'è ja a titxi bo, ñma'a ibirè nî tógè ghà. † "

²⁵ Bə bí mò'c bî le ntəə nyontə a mbèè àti bàñgè bàñgə Yesu; à le mbə aa ñdè yi, bo bî muma bî ñdè yi yí mǎngyè, nî Mary, ñgwè Cleopas, a bò'c bî Mary Magdalene. ²⁶ Yesu a yə ndè yi a bò'c bî ñgàñyègəñnù yi wa mæ à le ñkòñ kòñ aa a ajàñ mæ bo le ntəə ghu aà. Ntigə nswonj a mbo ndè yi mæ, "Ñdè, mú ghò yí ñmbàñgè à walà."

²⁷ Ñki ntigə nswonj a mbo ñgàñyègəñnù yi wa mæ, "Ñdè ghò à walà." Ñlòginə maa nòò, ñgàñyègəñnù yi wa a tigè ñlògè yi, bo yu tigè ñtswe a ndùgə yu.

À àjàñ mæ Yesu à le ntsii aà
(Mt. 27.45-56; Mk. 15.33-41)

²⁸ Ma juù ñnnu i tsyà mæ, tsó mæ Yesu à le nzi mæ ñgǝñ ñnnu tsim i mè mæ aa, a ñghirə mæ tâ ñighàà nî Nwí nî boontə, a swonj mæ, "Ñji ñkí yanə nàà."

²⁹ Ba'a yí mò'c à le ntəə ghu ñi ñtsə'ə mǎlù'ù, bi lóò kúntsa nniñ ghu, ñsosə a atú ñkíñkà'à ñkò'cəşə ghu aghonə ntsù. ³⁰ Yesu a no mǎlù'ù mya, nswonj mæ, "A mè mæ." Ñswyè atú yi, nniñə azwí yi a mbo Nwí, ñtsii.

À àjàñ yii mæ bi le nsó mbèè ñgeè Yesu aà

³¹ BaYuda bi le ñlontə a mbo Pilato mæ tâ à beentə tâ bo gheè mbəgítə mika'a mi bē bya bii mæ bi le ñkwèèntè waa aa tā lògè ikú jyaa jya wa ati bàñgè bàñgè i sigisə. Bo le mbetə maa ajàñ aa ñlonj mæ ñjwi ya i le mbə Friday, kaa bo wa'à kòñè nî mæ tâ ñku jya tâ i lo ntswe wa ati bàñgè bàñgè a ñjwíñgǝñ. Ñlonj mæ ma yaà ñjwíñgǝñ mæ i le sí zì aa, i le ñanjsə mbə yí làanlaa a mbo bo aà. ³² Bîsogyè bya bi le ntigə ñghèè mbəgítə mika'a mi ñú ñtsyambii, ñki mbu mbəgítə mí ñú yi mò'c wa yii mæ bi le ñkwèèntè waa bo bî Yesu aà. ³³ Lâ àjàñ mæ bi le nzi a nu Yesu aa, bo le nyə mæ à tē'è mæ ñkwə yi, kaa ñji'í ñmbəgítə mika'a mi kaa i wa'à bù ñmbə. ³⁴ Ñú sogyè wa yí mò'c à le ñlògè ñikòñ nî nso ñmbèè ñgeè Yesu ghu, ñki bo bî àləə i burə ñkhəñə nsigə mfe'è ghu. ³⁵ (Ñú wa yii mæ à le nyə ma yuú ànnù a fè'è aa, à ñi àyəfə, ànnù yii mæ à le nswonj aa à nî àn-

nù ñiñkonjə. A kfi ñzi mæ yu swonj aà ànnù ñiñkonjə. A swonjə ma yuú ànnù aa mæ mbə nî kfi ñmbii.) ³⁶ Bi le ghirə ma la aa mæ tâ ñighàà nî Nwí tâ nî boontə mæ, "Kaa bi ka yí wa'ă akwèè yí yí tsu burə mbəbəgə." ³⁷ Ñighàà nî Nwí ní mò'c nî kfi ñswonj mæ, "Bə ka yí ki tē'è mi'í myaa a nu yu wa yii mæ bi le nsó aà."

Àjàñ yii mæ bi le ntwinjə Yesu aà
(Mt. 27.57-61; Mk. 15.42-47; Lk. 23.50-56)

À àjàñ mæ bi le twinjə Yesu aà

³⁸ Ma yú a tsyà mæ, Joseph yii mæ à le ñlò a ala'a Ari-mathea, a beté Pilato mæ mbə yu lógè àku Yesu le. (Joseph à le mbə ñgàñnyègəñnù Yesu yí mò'c yii mæ à le sí yòñjə nii bə alò'cəşə ñlonj mæ à le sí bò'c bîfə bî ala'a bî baYuda aà.) Pilato à le mbeentə mæ tâ à lógə aku Yesu. Joseph à tigè ñlògə ñghèè nî yu. ³⁹ Nicodemus wa yii mæ à le nte'è ñghèè ñyə Yesu ñftugə aa, à le nyòñjə Joseph bo yu gheè wa ñlògə àku yi. Bo yu kà mæ aa ñghèè aa, ñtugitə bîkilo bi mighurə mi lùmtə mighum mi ntarə, mii mæ bi le ñanjsə ñi ñjoo ji lùmtə ji mò'c jii mæ bi twonjə nî mæə nî aloə aà. ⁴⁰ Mbàñgè ma jù ji baa, bo le ñghèè ñlògə aku Yesu ñlimtə ñi àtsə'ə yí fù'ù yí siginə ñki ñiñ nî mǎwurə mi lùmtə, nyonjə a ajanj mæ, a nî ñòñsə baYuda, bi le sí ñanjsə ñi àku ñú ñmbonj twinjə aà. ⁴¹ Ñkya mǎntə mǎ ati yí mò'c i le ntswe wa adigə mæ bi le nzwitə Yesu ghu aà. Ñisyè ñi fii ní mò'c nî le ntswe wa múm ñkya nii mæ kaa bi le mburə tì ñú ghu twinjə. ⁴² Tsó mæ àbèè à le ntigə ntswe ñi ñmfu'u aa a ñjwíñgǝñ aa, ñki ñlonj mæ ñisyè nya nî le ntswe ñkoontə maa adigə aa, bi tigè ñtwinjə Yesu ghu.

Ñisyè nî ñe'è
(Mt. 28.1-8; Mk. 16.1-8; Lk. 24.1-12)

20 À lò mæ ñmbə tsi'í a títugə a mbà'a mbà'à a ñjwi yí ñtsyambii a múm ñgyà, kaa ñdígè i burə tì ñanjsə ñlaa, Mary Magdalene a gheè wa a ntsù ñisyè, ñyə mæ bi tii mæ alànjsəñgǝñ yí yii mæ bi le ñkusə ntsù ñisyè wa ghu aa, ñlò'cəşə. ² A khè ñghèè nyə Simon Peta bo bî ñgàñyègəñnù Yesu wa yii mæ à le ñanjsə ñkòñ aa, ñswonj a mbo bo mæ, "Bî lògè mæ Mmà'àmbi wa múm ñisyè ñlò'cəşə, kaa bî'í wa'ă adigə yii mæ bi ləə ghu aa zî."

³ Peta nî ñgàñyègəñnù Yesu yí mò'c wa bo yu ghèè wa ntsù ñisyè. ⁴ Bo le sí khè bitsimə, lâ ñgàñyègəñnù yí mò'c wa à khè ñtsya Peta ñwanjsə ñghèè ñywe'e wa ntsù ñisyè. ⁵ Nyəñtə atú yi ñlii múm ñisyè ya ghu, ñyə atsə'ə yí fù'ù ya yii mæ bi le ñlimtə Yesu ghu aa, lâ kaa ñki'í yi wa múm ñisyè kuú. ⁶ Peta a yonjə a ñjim mburə ntsya ñkuu wa múm ñisyè, ñyə atsə'ə yí fù'ù ya yii mæ bi le ñlimtə nù yí ghu aà, ⁷ bo bî àtsə'ə yí yii mæ bi le ñlimtə atu Yesu ghu aà. Kaa a le ñwa'ă a bò'c ya yii mæ bi le ñlimtə mbii nù yí ghu aa nòñjə, bi le ñkərə ñnɔñsə

† Ps. 22.18 A bə ànnù yii mæ bîsogyè bya bi le ñghirə aà.

tsi'i atu yu. ⁸ Ngànyàgènnu Yesu wa yii à le mfòò ñghèe nywe'e wa ntsu nisyè aa, a kî ñkuu ghu nyə, mbii. ⁹ (Kaa atù yaa a le mburə ti narşə ñlaa wa ni ñighàa ni Nwí nya mə ni nswonə ni mə à ka yí bîinè ni ñiwô aà.) ¹⁰ Ngànyàgènnu ji jya i le mbù ñtigə mbii ñghèè waa a ndùgə.

À àjàn yii mə Yesu à le nzi a mbo Mary Magdalene aà
(Mt. 28.9-10; Mk. 16.9-11)

¹¹ Mary à le ntəə wa ntsu nisyè a a bæ nyə'ə, à kà mə aa nyə'ə aa, ñyərətə atù yí ñka nlii ñi mún nisyè ya ghu ¹² ñyə baangel bi baa bi we'è ìtsə'ə jî fù'ù ñtswe wa adigə mə bi le nòşə aku Yesu ghu aà, yì m'w' a tswə ghu atu, yì m'w' a kî ñtswe ghu mikòrə. ¹³ A betə ghu mbo mə, "O yə'ə aà à kə le mǎngyè?"

A kwi'i ghu mbo mə, "Bi lògə mə Ngànyàgènnu gha ñghèe ni ghu, kaa mə wa'ə adigə yii mə bi ləə ghu aa zî."

¹⁴ À ghè mə mə yu ki karətə yì, ñyə Yesu a təə maa mbèè kaa a wa'ə bəngə ñzi mə à ni Yesu. ¹⁵ Yesu a betə ghu mbo mə, "O yə'ə aà à kə ε mǎngyè? O lòò aà wò ε?"

A le si wa'atə ni mə à laa mbə mbɔŋ ñkya wā, ñtigə ñkwi'i ghu mbo mə, "Taà mbə a bə yii mə ò l'òsə mə yì, ò d'ì'è àd'igə yii mə ò ləə yì ghu aa a mbo mə tǎ mə ghèe n'ògə yì." ¹⁶ Yesu a twonətə yì mə, "Mary!"

A karətə yì ñka nlii Yesu, ñswonə ni ñighàa ni baHeber mə, "Rabboni" (ñji'i ñighàa ma nù i bə mə "ñd'ì'innu").

¹⁷ Yesu a swonə ghu mbo mə, "Tsùu gha l'ò m'òntə bə, ñlon mə kaa mə burə ti bù m'bi ñghèè fu a mbèe Taà. Lā ghèe a mbo b'ìim ba, ñswonə a mbo bo mə, mə bù ñkw'w' ñghèe fu a mbo yu wa yii mə à ni Taà ghə ñki mbə Taà ghùu aà, mbə Nwìng'ɔŋ ghə ñki mbə Nwìg'ɔŋ ghùu aà."

¹⁸ Mary Magdalene à le mbù ñghèe a mbo ñ-gǎnyəgènnu ji jya ñswonə a mbo bo mə yu yè mə Mmà'àmbi ñki ñk'e'enə ñnnu jya mə à le nswonə ghu mbo aa a mbo bo.

À àjàn yii mə Yesu à le nzi a mbo ñgǎnyəgènnu ji aà
(Mt. 28.16-20; Mk. 16.14-18; Lk. 24.36-49)

¹⁹ A bə a n'itugə maa ñwí ñtsyàmbi, ñgǎnyəgènnu ji jya i ghotə a nda yì m'w'w', m'fi abà'ə ñlon mə bo le si b'w' bità bi ala'a bi baYuda aà. Yesu a wi'ikə ñtəə a tit'fi bo nswonə a mbo bo mə, "M'w'w' a nu bù." ²⁰ À swonə mə ma mùu ajàn aa, nd'ì'è m'ò mi mya ni mbèè ñgèe yì ya a mbo bo. Ngànyəgènnu ji jya i le mburə nluu ni ñ-dorə a ajàn mə bo le nyə Yesu aà. ²¹ Yesu a ku'ùsə ñswonə a mbo bo mə, "M'w'w' a nu bù. Àjàn mə Taà ghə à le ntoo gha aa, mə ki ntoo ghuu." ²² À swonə mə ma mùu ajàn aa, m'fə'ə waa ñi àzwì ñswonə mə, "Ñi kwèrə Àzwì Nwí! ²³ Mbə ñi yì n'ì'inə ifansənnu ñú bon baa kii l'ì'inə, bæ ñi tsuu l'ì'inə bon kaa baa wa'ə kii ñl'ì'inə."

Yesu bo Thomas

²⁴ Thomas yii mə à le mbə ñgànyəgènnu Yesu wa yì m'w'w' a tit'fi bya ñghùm ñtsò baa, bi kii ñtwoŋə nii ni mu b'innwì aa, kaa à le ñwa'ə atit'fi bo tswè wā noò mə Yesu à le nzi aà. ²⁵ Ngànyəgènnu Yesu jya jì m'w'w' i le nswonə gho mbo mə, "Bi'ì yè mə Mmà'àmbi."

Thomas a kwi'i a mbo bo mə, "Mbə mə ghìrə tsuu ibù'u mbèe jya ghu mbo yə, i tsuu biswebimbò ba wa ñi ibù'u mbèe mə jya kii ñi, i tsuu abò ya wa ni àbù'ù ya a mbèè ñgèe yu ñi, kaa mə wa'ə bii."

²⁶ Ngya i tsya mə yì m'fù'ùrə ñgǎnyəgènnu ji jya i bù ñtswe a mùm ñda ntsetə abà'ə, Thomas a kî ñtswe a tit'fi bo. Bi le m'fi abà'ə. Lā Yesu a wi'ikə ñtəə a tit'fi bo nswonə mə, "M'w'w' a nu bù." ²⁷ Ñtigə nswonə a mbo Thomas mə, "Ñiŋə muswèbò ghò falà, ñki narşə nlen-tə mbò mǎ! Ki nàsə abò yo nniŋ fàa mbèè ñgèe mə. Kentə n'ìg'itə ànnu yo yā, m'bi."

²⁸ Thomas a swonə ghu mbo mə, "Mmà'àmbi ni Nwìng'ɔŋ ghə." ²⁹ Yesu a betə ghu mbo mə, "T'igə ò bii aa ñlon mə ò yə gha aà? M'w'w' a mbo bə bii mə bi bii ti yə gha aa."

Ñji'ì ànnu yii mə bi le ñwà'ànə yulà àñwà'ànə ghu aà

³⁰ Yesu à le ñghìrə ñlènsə jì m'w'w' jì ghà'atə a nsi ñgǎnyəgènnu ji, jii mə kaa bi s'è fàa mum yulà àñwà'ànə ñwa'ànə. ³¹ Lā bi ñwa'anə julà ñnnu aa mə tǎ ñi bii mə Yesu à ni Ày'w' Nwì, mbə Mu Nwì tǎ tsyà a ñj'ım ajàn yii mə ñi bii yì aa i tswe ni ñtswènt'fi ñi ñk'ım yì.

Àjàn mə Yesu à le ntsi'i ñgǎnyəgènnu ji ji sàmbaa aà

21 Ma yù ànnu a kà mə aa ntsya, a bù ñd'ì'è ibi'innu yì a mbo ñgǎnyəgènnu ji jì m'w'w' a mbèè ñki miyaa Tiberias. À le nd'ì'è yì aa lalà. ² Simon Peta, Thomas yii mə à le mbə nimfa'a aa, bo bi Nathanael, yii mə à le nlo a Cana a mbù'u Galilea aa, b'w' bi Zebedee, ni ñgǎnyəgènnu ji ji baa, bi le mbòontə ñtswe a adigə yì fù'ùrə. ³ Simon Peta a swonə a mbo bo mə, "Mə ka ghèè gha a ñkò mbwè." Bo b'itsim kî ñswonə mə, "Bi'ì ka yonə gho tǎ b'ì'inə ghèe." Bo le ñtigə ñkuu abanə ñghèè. Bo ghèè mə aa, ñlè ñlè ñlè n'itugə wa tsi'ì tsim kaa wa'ə f'ibwè kò.

⁴ Àbèè a kà mə aa mfu'u, Yesu a zì ñtəə a ghəŋə ñki; la kaa ñgǎnyəgènnu ji jya kaa i wa'ə zi mə à bə aa Yesu mə à təə wa aghəŋə ñki. ⁵ Yesu a swonə a mbo bo mə, "B'w' bā, ñi kò mə mbwè m'ì tsu aa ε?" Bo kwi'i mə, "Ñ-gan."

⁶ Yesu a swonə a mbo bo mə, "Ñi ma'a ambunjyā yu ya a mbèè àbòmà'ə, bəə bon ñi ka ko mbwè." Bo le mmà'ə, mbwè kuu nluu ghu, bo t'igə ñswonə kikanə.

⁷ Ngànyəgènnu Yesu wa mə à le ñk'òŋ yì ñk'òŋ aa, a swonə a mbo Peta mə, "À ñi Mmà'àmbi!" Simon Peta à

yù'ù mæ mæ à nɛ Mmà'ambi aa, ñwɛ'ɛ atsə'ê yi yí mà'à (ñlonɔ mæ à le si bə aa a tsɔ'ɔ, wa noð mæ à le si fà'à aà), ñnaɔ wa mùm ñki. ⁸ Ñgǎɔyɛgênnù Yesu jí mɔ'ɔ jya i le ntigə ntii àkànu'u ya, ñki nswuɔə ambunjya ya yii mæ mbwè mya le nluu ghu aa, nzi a mbèè àghəɔə ñki. À tɪ bə aa kaa àgha'a aghəɔə ñki a le ñwa'à bù nsa'a, a le mbə aa tsi'i tsǒ bɛ̃metre ñkhɛ̃ yí fù'ùrə. ⁹ Bô fɛ'ɛ mæ wa aghəɔə ñki, ñyə mɔ'ɔ, i ghə'ə, ñmbwè bo bɛ̃ àbaa nɔɔtə wa ni mɔ'ɔ. ¹⁰ Yesu a swonɔ a mbo bo mæ, "Nɛ zi nɛ ñmbwè mya mɛ̃ mɔ'ɔ mæ nɛ ko tsɛ̃tsəɔə aà." ¹¹ Simon Peta a ghɛè ñkuu wa a mùm àkànu'u, ñswuɔə ambunjya ya ñkɔ'ɔsə a nta'a, ñmbwè mí fə̃ɔkə̃ luu ghu, ñmbə ñkhɛ̃ yí mɔ'ɔ ni mɛ̃ghum mi ntaà ñtsò tarə. Ka mæ ñmbwè mya le nluu wa mùm àmbunjya aa kaa a le ñwa'à sà'əkə̃.

¹² Yesu a swonɔ a mbo bo mæ, "Nɛ zi mfà'àtə ntsù ghuu." Kaa ñù nɛ bə a le wa'à yi betə mæ, "Ò bə aà wò aa ɛ?" Ñlonɔ mæ bo bitsɛ̃m le nzi mæ à nɛ Mmà'ambi aà.

¹³ Yesu à le ntigə nɔɔgə abaa ya bô ñmbwè mya mfa a mbo bo.

¹⁴ Ma mùu noð, à le mbə aa ñgàà yii ð ywe'e ji tarə aa, nɔɔgɛ̃nə ajàɔ mæ Yesu à le nyweenə niwo aa, mæ à le ndɛ̃'i ibiɛ̃nù yi a mbô ñgǎɔyɛgênnù ji.

Yesu bo Peta

¹⁵ Nòò yii mæ bo le mmə̃ɔsə a mfà'àtə ñtsù waa aa Yesu a swonɔ a mbo Simon Peta mæ, "Simon, mu Jɔn, ò kɔɔgə gha ntsyàtə bə buà bitsɛ̃m faà aa ɛ?"

A kwi'i mæ, "ɛ̃ɔgə, Mmà'ambɪ, ò zi mæ mæ kɔɔgə ghô."

Yesu a swonɔ ghu mbo mæ, "Ka ñjɛ'ɛ bɔɔ bi mbinjə̀rə jâ." ¹⁶ Yesu a bù ñswonɔ ghu mbo a nɛ ñgàà yii ð ywè'e ji baa aa, mæ, "Simon, mu Jɔn, ò kɔɔgə gha aa ɛ?"

A kwi'i mæ, "ɛ̃ɔgə, Mmà'ambɪ, ò zi mæ mæ kɔɔgə ghô."

Yesu a swonɔ ghu mbo mæ, "Ka mbe bɔɔ bi mbinjə̀rə jâ." ¹⁷ Yesu a bù ñswonɔ ghu mbo ñgaa yii mæ ð ywè'e ji tarə aa, mæ, "Simon, mu Jɔn, ò kɔɔgə gha aa ɛ?"

Peta à le nɔɔgə nlonɔ mæ à le mbetə yi nywe'e ñgaa ji tarə mæ, "Ò kɔɔgə gha aa ɛ?" Ñtigə nswonɔ ghu mbo mæ, "Mmà'ambɪ, ò zɪ ñnnù tsi'i tsɛ̃mə; ò zi mæ mæ kɔɔgə ghô."

Yesu a swonɔ ghu mbo mæ, "Ka ñjɛ'ɛ mbinjə̀rə jâ. ¹⁸ Mə̃ swòɔgə a mbo wò tsi'i annù ñkɔɔgə mæ nòò yii mæ ò le mburə mùɔgwa'à aa, ò le si we'ɛ nɛ ñtsə'ê jo, ñ-taɔtə nɛ nù yò, ñmbiɛ̃nə ñghɛè ni adigə yii mæ ò kɔɔgə aa; la nòò yii mæ ò ka yí lwènə aa, ò ka yi ki nəsə mbô mo tâ ñù dən à tigə ñwɛ'ɛ nɛ ñtsə'ə a nu wò, ñɔɔgə nɛ gho ñghɛè ni ghu a adigə yii mæ kaa ò sɛ̃ kɔɔgə aà." ¹⁹ (Yesu à le swonɔ ma yù ànnù ñmfigitə aa ñmbuù ñiwo yii mæ Peta à ka yí kwo ghu a ñghɛ̃rə mæ tâ Nwi à kwɛ̃rə ñigha'a ghu.) Yesu a tigə ñmbu nswonɔ ghu mbo mæ, "Ka nyòɔgə nɛ ghâ!"

²⁰ Peta a karəkə̃ yi, nyə ñgǎɔyɛgênnù Yesu yí mɔ'ɔ wa, wa yii mæ à le ñkɔɔgə yi aa, tsi'i wa yii mæ à le nyəgɛ̃tə a ntsùntɛ̃i Yesu, wa noð mæ bo le si jɪ mɛ̃jɪ mi Pasa mi nlwi'i ñjɛ̃m mya mbetə mæ, "Mmà'ambɪ, ñù yii mæ à ka fèè gho aa, à nɛ wò aà?" ²¹ Peta à yè mē yi aa, mbetə Yesu mæ, "Mmà'ambɪ, ànnù ghuà ñù a ka yí bə aa mæ akə̃ aa ɛ?"

²² Yesu a kwi'i ghu mbo mæ, "Mbə mæ kɔɔgə mæ tâ à tswe ntɛ̃i, ñywe'e a noð yii mæ mæ ka yí bɛ̃ bi aa, bonɔ ma ya a yə gho aa nɛ àkə̃ aa ɛ? Ka nyòɔgə nɛ ghâ!"

²³ Ma mùu ajàɔ, ñgǎɔyɛgênnù Yesu jya i le ntigə nlaansə nɛ a titɛ̃i bɔɔ bi Kristo ni mæ kaa ñgǎɔyɛgênnù Yesu ma ghù kaa à ka yí wa'à bù ñkwo. La kaa Yesu kaa à le ñwa'à swonɔ aa mæ kaa à ka yí wa'à kwô; à le mbàɔgə ñswonɔ aa mæ, "Mbə mæ kɔɔgə mæ tâ à tswe ntɛ̃i ñywe'e a noð yii mæ mæ ka yí bɛ̃ bi aa, ma ya a yə gho aa nɛ àkə̃ aa ɛ?"

²⁴ Ñgǎɔyɛgênnù Yesu ma ghù à ni yu yii mæ à le nswonɔ ñnnù ma jù tsǒ àyəfə, ñki ñɔɔwa'anə aà; bi'i ki mbii mæ ñnnù ma jù mæ à le nswonɔə aa, à nɛ ànnù ñkɔɔgə.

Ñlwi'isə

²⁵ Yesu à le mbù ñghɛ̃rə ñnnù jɪ ghà'àtə jii mæ bi le mbaa ki lɔɔ a ñɔɔwà'anə tsi'i tsɛ̃m, bonɔ kaa mæ sɛ̃ mɔɔn-tə mæ mbə ñbi yú ntsɛ̃m i gha'a ñkù'ùnə a ñkuu ñɔɔwà'anə ma jya ghu.

Ìfà'à

ÑJÌ'INNŪ ANWÀ'ÀNƏ YŪ

A aḡwà'ànə yŭ aa a le ḡwà'ànə Lukas, ḡ yii mə à le ḡki ḡwà'ànə Ntooyi Ñsigìnə Lukas aà. Ìfà'a Ngǎḡntoo Kristo à nī ḡgàn ḡghòtə bɔɔ bi Kristo ḡlɔgìnə wa noð mə Yesu à le ḡkɔ'ɔ ḡghɛɛ a aburə aa (1.12) ḡghɛɛ nywe'e a noð yii mə Paul à le ḡghɛɛ ḡswonḡ ntooyi ñsigìnə ya a Roma aà (28.30). Lukas à lɔgìnə nswonḡ innu jii mə Yesu à le ḡghìrə wa ni mɛtugə mi njwi mya miḡhum mi níkwà mə à le mbù ḡtswe fàa atu nsyɛ mbɔḡ kɔ'ɔ ghɛɛ a aburə aà. À le naḡsə miḡitə a mbo bo mə yu tswé ntɛɛ, ḡki ku'usə naḡsə ndi'i waa ḡlonḡ ànnu nifɔ Nwí, ḡki mbu ḡkwatə mfa ndi'i yí ḡwè ya a mbo bo, ḡswonḡ mə tâ bo yu'utə ḡkwɛrə Azwí yí Làà ya mə Nwí à le kà'à aà (1.5,8). BaYuda le ḡwa'atə mə Nwí à le nɔɔ mə yu yweensə aa tsi'i waa, la Nwí a a dɛ'i a mbô ḡḡḡntoo Kristo jya mə ḡntoo yí ñsigìnə ya ɛ le ntswe aa a mbo ɛtoð tsimə (8.4-38; 10.1-48). Ka mə bi le si tɔɔ'ɔ nī àkòrə bɔɔ bi Kristo a ḡgaa jì ghà'àtə aa, Lukas a dɛ'i mə kaa biKrisèn sɛ bē bii mə to nī bɛsa'a bi ala'a kə baRoma bii mə bi le si bu'utə nī baYuda maa noð aa bē.

Lukas a tigə ḡḡwà'anə nswonḡ aa ajàḡ mə ḡḡḡntoo Kristo le ḡkwɛrə Azwí Nwí, ḡtigə nseensə ntooyi ñsigìnə ya, ḡlɔgìnə a Yerusalem, ḡghɛɛ nywe'e a nɔwí'í mbi aà. Ka mə bi twonḡ àḡwà'ànə ma yŭ nī Ìfà'a Ngǎḡntoo Kristo aa, mbə bi tse bāḡḡə swonḡ bə mə à nī Ìfà'a Azwí Nwí, ḡlonḡ mə Lukas à naḡsə dɛ'i bi yə tsi'i sigìnə ajàḡ mə Àzwí Nwí a le si fà'à a ni bo ḡlɔgìnə a Njwí Pentecost aà.

Lukas à dɛ'i'ɛ innu jì tɛɛ jii mə i tswə a nī àḡwà'ànə yu aa i fe'è ñlaa. Ñlɔgìnə a ajàḡ mə Azwí Nwí à le nsigə ḡkuu a nu ḡḡḡntoo Kristo aa, bi yə mə Azwí yí Làà a fa mida'a a mbo bo, ḡntsyasə nī waa a nī innu tsim. ḡghòtə Kristo ɛ le nɔgìnə aa wa Njwí Pentecost. ḡghòtə yí mbi ma yŭ ɛ le ntswa annu atsà'àtə Nwí a tɛnsə tsi'í mbənnu (1.14). Bo le ḡki mboonsə waa ḡtswé nī ànnu yí fùurə, ḡnaḡsə mfa ibɛinú waa a nyəḡə nìghàà ni Nwí, a ajàḡ mə ḡḡḡntoo i le si dɛ'i'ɛ nī waa aa, ḡkii ḡkɔḡḡə nī waa bo ni bo, ḡjì nī tarə ḡkii ntigə nseensə nī ḡntoo yí ñsigìnə yà (2.42; 4.32-33). Àḡwà'ànə yŭ a naḡsə ḡhìrə a laa mē ḡghòtə bɔɔ bi Kristo ɛ tswə aa a ḡka nsèensə ḡntoo yí ñsigìnə ya a mbo bə bɛtsim, a nī idigə tsim. Ñdi'i ni mə bo tswə nī ḡkwɛrə Àzwí yí Làà tâ à ka mfa ni mɛdà'à a mbo bo, ḡkii ntsyasə nī waa a nī àfà'à ma yŭ (1.4,8; 13.4; 16.6-10). Bi'inə yə ajàḡ mə ḡghòtə ɛ le si sèensə nī ḡntoo ya ḡkii ntooyi nī bə a abɛɛ (13.2,3,47). A le ḡghìrə ajàḡ mə biKrisèn le si sèensə ntooyi aa mə bi le mbé ḡghotə a mbí ḡntsim, ḡghìrə bə bɛtsim yu'u nìghàà ni Nwí.

Ñtɛɛ annu yii mə ḡḡḡntoo jya le si swonḡ aa i le mbə aa Yesu, mə à yweenə ni ni wo, ḡtswe ntɛɛ, mfa'a nī a titɛ bo. Ma yŭ a dɛ'i'ɛ mə Yesu à nī Àyɔ'ɔ Nwí wa mə Nwí à le ḡkà'à aà, mbə yu wa yii mə bə bɛtsim tswé nī ḡntsyà aa ḡhu njim i yweenə aà (4.10-12,33).

Bi yatə àḡwà'ànə yŭ aa laà:

1. Ajàḡ mə ḡḡḡntoo le ḡka ntaḡtə a nsèensə ntooyi ñsigìnə aa 1.1-26
 - a. Ñdɛ'i'ɛ Yesu yí ḡlwi'ɛnjim ni ànnu yii à le ḡkà'à aà 1.1-14
 - b. Ñjindā Judas 1.15-26
2. Ajàḡ mə bi le nswonḡ ntooyi ya a Yerusalem aà 2.1—8.3
3. Ajàḡ mə bi le nswonḡ ntooyi ya a Yudea ni a Samaria aà 8.4—12.25
4. Ìfà'à Paul 13.1—28.31
 - a. Àkòrə nɛtə Paul yí ntsyàmbii 13.1—14.28
 - b. ḡghòtə ḡdānwí a Yerusalem 15-35
 - c. Àkòrə nɛtə Paul yii a ywe'e jì baa aà 15.36—18.22
 - d. Àkòrə nɛtə Paul yii a ywe'e jì ntarə aà 18.23—21.16
 - e. Ajàḡ mə Paul à le mbə ḡḡḡḡtsaḡ a Yerusalem, a Kaisaria ni a Roma aà 21.17-28.31

¹ Taà Theophilus, a ni àḡwà'ànə yí ḡntsyàmbii ya mə mē kɛ le ḡḡwà'ànə a mbo wò aa, mə le nswonḡ in-
nu tsim jii mə Yesu à le ḡghìrə ḡki ndi'i, ḡlɔgìnə a noð
yii mə à le mbè'èné àfà'à yí ḡhu aa, ² ḡkɔ'ɔ ywe'e a noð
yii mə Nwí à le lɔgè yí ḡkɔ'ɔ ghɛɛ ni ḡhu a aburə aà.
Mbɔḡ tâ Yesu tâ à kɔ'ɔ ḡghɛɛ a aburə, à le ndi'itə ḡḡḡ-
ntoo jì jya mə à le ntsɔ'ɔ aa nī Azwí Nwí. ³ Nòð wa mə bi
le ndɛ ḡḡi'ɛ ḡhu nu, a kwo mbù ḡyweenə ni nìwo aa, à

le mbù ñtswe fàa atu nsye njwi mighum mi ñkwà, ñdì'i ìbìñù yì a mbo bo ñgaa jì ghà'atè nì mánjì yìi mæ kaa m̀bæ bì wa'à manæ mæ yu le ntswe ntɔ̀. Bo le nyæ yì a n̄ ñgàà jì ghà'atè ma jù aa, a swonjê n̄ ñnnù a mbo bo nlonj annù n̄fɔ̀ Nwí. ⁴ Ma mùu noò yìi mæ bo bo le ntswe aa, a swonj a mbo bo ñkwantæ mæ, "Tâ ñi tsuu Yerusalem lo mà'atè bê. N̄i tswe ghu ñka nyu'utæ n̄i àyoo ya yìi mæ mè le nswonj a mbo bu mæ Taà à le ñkà'à mæ yu ka fa a mbo bu aà. ⁵ Jɔn à le s̄i muræ n̄i b̄e aa a m̄úm ñkì, lâ a ñj̄m njwi jì tsu, Nwí à ka bàñjæ muræ ghu aa bæ a m̄úm Àzwí Nwí."

A jàn yìi mæ Yesu à le ñkɔ'ɔ ghæe a aburæ aà.

⁶ Yesu bo b̄i ñgãñtoò jì jya le mbòontè ñtswe a adigæ yì fùùrè. Bo bo tswè m̄e aa, bo betæ ghu mbo mæ, "M̄mà'ambì à ka yì bæ aa ma mùu noò m̀bɔj tâ ò bu mbènsæ annù n̄fɔ̀ baIsrael a mbo bo tã tâ bo ka nsa'a n̄i m̀bi yù aa ε?" ⁷ Yesu a kwi'i a mbo bo mæ, "Kaa à s̄i adigæ yuu b̄e a nzi noò k̄e njwi yìi mæ a lèè bæ Taà ghà n̄i àdà'à yì aà. ⁸ Lâ ñi ka kweræ m̄ida'a a noo yìi mæ Àzwí Nwí a sigæ ñkuu a nu bù aà. Tâ ñi tigæ bæ b̄iyæfæ ba a Yerusalem, n̄i a abù'u Yudea ts̄im bo b̄i a Samaria, nlo ghu ñghæe a mb̄i ñts̄imè." ⁹ Yesu à swònj m̄e ma mùu ajàn, Nwí a gh̄irê a tigè ñkɔ'ɔ ghæe n̄i a aburæ, ñ-gãñtoò jì jya tæ ntigè n̄lii, m̀bà'à ì tigè ñlogè yì a ghæe m̀bwe a mi'i bo. ¹⁰ Bo tigè ñtæ wa adigæ ñtigè n̄lii n̄i aburæ, a ajanj yìi mæ a kɔ'ɔ ghæe aà. Bo kà m̄e aa n̄lii aa, bæ b̄i m̄ɔ'ɔ bi baa b̄i z̄i ñtæ a mb̄e bo ñwe'ε ñts̄è'è j̄ fù'ù, ¹¹ m̀bètæ waa mæ "Bè b̄i Galilea, ñi tæ faà ñlii n̄i àburæ aa a ya aa ε? Yesu ma ghù mæ b̄i lɔgè ñkɔ'ɔ ñghæe n̄i ghu a aburæ aa, à ka yì bu b̄i tsi'ì ma mùu ajàn mæ ñi yæ a kɔ'ɔ ghèè a aburæ aà."

A ajanj yìi mæ b̄i le ntsɔ'ɔ Matias mæ tâ lɔgè adigæ Judas aa

¹² Bo le ntigè nlo wa nta'a Olives m̀bu mb̄i fu a Yerusalem, a nlo ghu ñghæe nywe'e a Yerusalem a bæ ts̄ò k̄i lo metre yì m̄fùùrè. ¹³ Bo b̄i m̄e ñkuu a Yerusalem, ñkɔ'ɔ ghæe wa nja'a ñdà ñkàn a ñdøj wa adigæ yìi mæ bo le s̄i tswe ghu aà. Bo ma bù le mbæ aa Peta n̄i Jɔn n̄i Jems n̄i Andrea, Philip n̄i Thomas, Bartolomeo n̄i Mateo, Jems mu Alfeus n̄i Simon yìi mæ b̄i le s̄i k̄i ntwonj n̄i Zealot aa, n̄i Judas mu Jems. ¹⁴ Bo ma bù b̄i ts̄im bo le mbòonsè waa mb̄i bits̄im mæ bo ka k̄i tsà'atè n̄i Nwí kaa wa'à Kaà, bo bo ñi bàñgyè bya mæ b̄i le s̄i yònjè n̄i ñj̄m Yesu aa, a b̄ɔ'ɔ Mary, ñdè b̄i Yesu, n̄i b̄ɔɔ b̄i ma b̄i Yesu b̄i m̀bàñjè.

¹⁵ Ma mùu noò ñgãñmbii Kristo ts̄ò ñkh̄i n̄i mighum mimbaa, bo le ñghotæ waa ntswe a adigæ yì fùùrè, bo ghòtè m̄e waa ntswe aa, Peta a tæ a ñdøj ñswonj mæ, ¹⁶ "B̄ɔɔ b̄i maà, ànnù yìi mæ àñwà'ànè Nwí a swonj aa, a le ntswe n̄i m̄fè'ε mbòontè tsi'ì a ajanj yìi mæ Àzwí Nwí a le nswonj, m̀bɔj tâ à fè'ε, a mbo David mæ tâ à swonj

ñlonj Judas Iskariot yìi mæ à le ñghèè ñdì'i Yesu a mbo bæ bya mæ b̄i le ntswa yì aà. ¹⁷ Judas yumbɔj à le mbæ ñj̄ yì m̀ɔ'ɔ a tit̄i b̄i'ìnè, ñlonj mæ b̄i le ntsɔ'ɔ yì mæ tâ b̄i'ìnè ñi bo ka mfa'a aà. ¹⁸ (Judas à le ñlɔgè ñkabæ ya yìi mæ à le ñkweræ nlonj annù yì b̄i yìi mæ à le ñgh̄irè aa, ñghèè ñyuu adigæ nsye ghu. À le wò n̄i m̄itumfu'u ma mùu adigæ, àtò'ò yì a bwinè a tit̄i, m̄itò mi m̄its̄im mi zwu m̄fè'èkè. ¹⁹ Bè b̄its̄im b̄i mæ b̄i le ntswe a Yerusalem aà b̄i le nyu'u annù ma yù, ñt̄igæ mfa ikum adigæ ma ya ñi ñighàà ñi alà'à nyaa ñi Akeldama, ma la bæ mæ, Àd̄igænsyè Àlèè). ²⁰ A fè'è ma mùu ajanj aa nlonj mæ b̄i le ññwà'ànè a m̄úm àñwà'ànè b̄i Psalms mæ, 'Tâ ñdùgè yì tâ ì tæ ñe'ε,

tâ ñj̄ tsù tâ tsuu ghu yì l̄ò k̄i tswe b̄e.'
B̄i k̄i m̀bu ññwà'ànè ghu mæ,
'Tâ ñj̄ d̄ànjè à lɔgè adigæ afà'a yì.'

²¹ Ma mùu ajanj, a ku'unæ mæ tâ b̄i'ìnè tsɔ'ɔ ñj̄ yì m̄ɔ'ɔ yìi mæ à k̄i tswe b̄i'ìnè ñi b̄o a ñgòj b̄inòò b̄its̄im mæ M̄mà'ambi Yesu à k̄i s̄i fè'è ñkaræ ñghæe mbù m̀b̄i n̄i tit̄i b̄i'ìnè fàa atu nsye aa, ²² ñlɔginè ñi noò wa mæ Jɔn à le s̄i muræ n̄i b̄e a ñkì aa, ñghæe nywe'e ñi noò wa yìi mæ b̄i le ñlɔgè Yesu ñkɔ'ɔ ñghæe ñi ghu a aburæ aà. Nj̄ ma ghù à ka k̄i bæ àyæfæ, ts̄ò b̄i'ìnè, k̄i swonj ñi a mbo bæ ajanj yìi mæ Yesu à le nyweenè ñi ñwo aà." ²³ Bo le ñd̄i'è bæ bi baa, Joseph yìi mæ b̄i le s̄i twonj n̄i Barsabas, ñk̄um yì yì m̄ɔ'ɔ ì k̄i m̀bæ Justus aa, bo Matias. ²⁴ Bo le ntigè ntsa'atè Nwí nswonj mæ, "M̄mà'ambì, wò yìi mæ ò z̄i m̄int̄i mi bæ b̄its̄im aa, tigæ m̄f̄iḡitè ñj̄ yìi mæ ò ts̄ò'ɔ aa, fàa tit̄i bæ bua bi baa ²⁵ mæ tâ à lɔgè adigæ afà'a ñgãñtoò Kristo, yìi mæ Judas à le m̄mà'atè a ñghæe a adigæ yìi mæ yu kɔj aa." ²⁶ Bo tsà'atè m̄e Nwí laa, ntigè m̄ma'a ñbirè a ntsɔ'ɔ ñj̄ yìi mæ à ñi ghu aa, wa tit̄i bæ bya bi baà. Nj̄ yìi mæ b̄i le ntsɔ'ɔ aa à le mbæ Matias. B̄i tigè ñlɔgè yì ñn̄iñ mæ tâ à tigè mbæ ñj̄ yì m̄ɔ'ɔ wa tit̄i ñgãñtoò jya ñighùm ñtsò baà.

Ajànj yìi mæ Nwí à le ntoo Azwí Nwí a sigæ ñkuu a nu B̄ɔɔ b̄i Kristo aà

2 ñj̄wí Pentekost ì kù'ù m̄e, ñgãñmbii Kristo jya ì ghotè waa ntswe tsi'ì àd̄igè yì fùùrè. ² B̄o tswè m̄e, ñghæe k̄i yæ, àyoo tsu a ju'ù a ñkàn ñkoo ts̄ò àfisè yì wè yìi mæ a tsyà aa, ñzi ñkuu ñlwensæ nda ya mæ bo le ntswe ghu aa tsi'ì nts̄im. ³ Bo yè ñjoo j̄i m̄ɔ'ɔ ì z̄i m̀bæ ts̄ò ñlwà m̄ɔ'ɔ, ñk̄iræ ts̄ò ñlæ; ì yâtè waa ñghæe ntæntæ a nu bo yì m̀ɔ'ɔ ȳi m̀ɔ'ɔ. ⁴ Àzwí Nwí a le ñkuu ñluu a nu bo bits̄im; bo tigè ñlɔginè ñka ghaa mighàà mi itoo j̄i d̄àn, ñyonjè ñi ajanj yìi mæ Àzwí Nwí a le ñd̄i'è a mbo bo aà.

⁵ BaYuda b̄i mæ b̄i le s̄i b̄ɔ'ɔ ñi Nwí aa, bo le ñlò a itoò ts̄im fàa m̀bi ñzi ñtigè ntswe a Yerusalem. ⁶ Bo yù'ù m̄e ñj̄i ayoo ya a ajanj yìi mæ a le s̄i jù'ù aà, ñn̄òò bæ b̄i ghà'à gha'a z̄i ñghotè, ànnu a tsyà waa ñlonj mæ ñj̄ ñts̄im yìi mæ à le ntswe ghu aa à le nyu'u ñgãñmbii Kristo jya ì

ghaà ni nìghàà ni ala'à nyaa. ⁷ Ànnù a le ntsyà waa, a kî m̄burə mbə tsi'i ànnù yí yēyerə a mbo bo, bo tigè m̄betə ni mə, “bè buà bi tsim mə bi ghàà laà aa bi s̄ aa baGalilea bə aa ε? ⁸ A tigè n̄tsya aa la n̄ tsim a tit̄ bi'inè a yu'ù n̄ waa bo ghàà ni nìghàà ni ala'à nyaa aa ε? ⁹ Bi'inè lo aa a itoo itoò, a Partia, Media, ñki lo a Elam; ñlo a Mesopotamia, a Yudea, bo bi a Kapadosia; ñlo a Pontus ni Asia; ¹⁰ a Frigia ni Pamfilia, a Egipto, ñlo a idigè j̄i m̄'c' a Libya, a mbèe Cyrene, bi'inè b̄i m̄'c' bi lô a Roma, ¹¹ baYuda bo bi bii mə bo kwensə annunwi yaa ñtigè bə baYuda; bi'inè b̄i m̄'c' bi lô a Kreta bo bi a Arabia, là bi'inè yu'ù bo ghaà ni m̄ghàà mi ila'a mi'inè, ñswonə n̄ ñnnù j̄i wè jii mə Nwí a fà'à aà.” ¹² Ànnù le ntsyà waa b̄tsim, ìt̄u jyaa i buurè, bo tigè m̄betə n̄ waa bo ni bo mə, “Ma yu'ù ànnù a bə àa mə akə?” ¹³ Là bə b̄i m̄'c' a tit̄ bo bi b̄n̄ghè ñka n̄wye n̄ waa, ñswonə ni mə, “Bo no aa m̄l̄'ù m̄i fii si'i si'i, mi tigè ñk'c' ni atu bo.”

Ànnù yii mə Peta à le nswonə a mbo àkùrè bə bya aa

¹⁴ Bè byà kà mē aa n̄ghaa laà, Peta a təə a ñdəŋ bo b̄i ñgāñntoo j̄i m̄'c' jya n̄ghum̄ ñtsò m̄'c', ñj̄entə n̄ji yi a ndəŋ ñghaa a mbo bo nswonə mə, “Bù baYuda bo b̄i bù bə b̄tsim bii mə ni tswə a Yerusaleem, nan̄sə nyu'utə ñ t̄a m̄a t̄'c'tə annu yii mə a tswə ghu aa a mbo bù.

¹⁵ Kaa bə buà kaa bo si aa m̄l̄'ù baanə, a aj̄an̄ yii mə ni wa'atə aà, ñlon̄ mə à ni aa tsi'i b̄n̄dò bi n̄b̄'u tsit-sòŋə. ¹⁶ T̄a n̄i yu'ù ànnù yii mə ñgāñntoo Nwí Yoel à le nswonə nlon̄ annu ma yú aà,

¹⁷ 'Nwí à swon̄ mə, à ka yí bə a noò ñj̄im t̄a mə swi'i Àzwí ya a nu bə b̄tsim.

Bcc buu bi mb̄n̄ghè bo b̄i b̄i b̄n̄gyè t̄a bo ka nswon̄ n̄ ñnnù jii mə mə ka yí ki n̄j̄ə ni a nt̄i bo aà, t̄a ñj̄è t̄ə t̄ə t̄a ñ ka nle n̄i bcc ñgwa'a buu, t̄a ñj̄è t̄a ñ ka nle n̄i b̄l̄i buu

¹⁸ ñj̄ə, wa mə ka yí swi'i Àzwí ya a nu ñb̄'ù ja jii mb̄n̄ghè bo b̄i jii b̄n̄gyè a n̄i ñj̄wi ma jyā, t̄a bo ka nswon̄ n̄ ñnnù jii mə mə ñj̄ə a nt̄i bo aà.

¹⁹ Mə ka yí gh̄irə ñnn̄ tsyāmbô a aburə a ndəŋə, i gh̄irə ñl̄ensə f̄aa atu nsyē, a j̄i'ì n̄k̄an̄; n̄i ka yí yə aləə bo b̄i m̄'c' n̄i m̄bà'à f̄l̄f̄.

²⁰ N̄ñdò à ka yí bəŋ i tigè fii tsó ñtugə t̄a s̄an̄è t̄a à bəŋ ntigè mban̄ə tsó àlèè,

m̄b̄n̄ghè t̄a ñj̄wí Mmà'àmbi, là'a ñj̄wí yi ñwè ya mə ka yí tsyā ñj̄wí tsim aa, m̄b̄n̄ghè t̄a ñ zi.

²¹ Maa noò, ñù ñtsim yii mə ka yí twon̄ ikum Mmà'àmbi aa, à ka yí yweenə.'

²² “BaIsrael, yu'utə ñ ànnù yii mə mə ka swon̄ aa. N̄i zi mə Nwí à le nd̄i'ì mə Yesu mu Nazareth à ni ñù yii mə yu ts'c' aa ni ñnnù j̄i wè bo b̄i ñnn̄ tsyāmbô bo bi a b̄'c' ñl̄ensə jii mə Nwí yumb̄n̄ghè à le ñgh̄irə mə t̄a yu Yesu t̄a à gh̄irə a tit̄ bù aà. ²³ Nwí à le nan̄sə n̄ləə ñki nzi mə bi ka yí fa Yesu ma gh̄u a mbo bù. Bi fà mē, ni

gh̄irə mə t̄a bə b̄i bi t̄a b̄i kweentə yi a ati b̄n̄ghè b̄n̄ghè, ñzwitə yi ghu. ²⁴ Là Nwí a yweenə yi a ñwò, ñketə m̄ñk̄irə mi ñgi'ì ñwò yii mə à le yə aa, ñlon̄ mə kaa ñwò ni le ñwa'à n̄i àdà'à a ntswa yu n̄ləə a n̄syè tswé b̄. ²⁵ Ñlon̄ mə David à le nswon̄ nlon̄ n̄gaa yi mə, 'Mə le si yə n̄i Mmà'àmbi a tswe a mbii mə a ñḡn̄ b̄n̄dò b̄tsim; tsó mə à tswe a mbèè àbo mə yí m̄'à aa, kaa m̄bə ñt̄i gha i wa'à ka n̄siginə b̄.

²⁶ Ma mùu aj̄an̄, ñt̄i gha i tswe n̄i ñdorə, mə tigè ñghaa ni ñdorə; t̄a ñj̄än̄u yà t̄a ñ tswə ntigè nyu'utə n̄i ñkà'a yii mə Nwí à le ñkà'à aà,

²⁷ Ñlon̄ mə kaa ò ka yí wa'ä nt̄i gha m̄'àtè t̄a ñ tswə a ala'a b̄iku bi b̄è àa b̄è

kaa mbə ò wa'à k̄i m̄ma'atə ñgāñfà'â ghò yii mə à f̄a ñb̄in̄u yi a mbo wò aa, t̄a à bwe b̄.

²⁸ Ò d̄i'ì mē m̄an̄ji yii mə mbə mə tsyā ghu ntswe nt̄i aa a mbo m̄;

ò kà gh̄irə t̄a ñt̄i gha t̄a ñ luu ni ñdorə a noò yii mə mə tswə a nsi mi'i wò aà.'

²⁹ “Bcc bi maà, m̄bə mə tse ghàà a mbo bù tsi'i n̄i nsi n̄i nsi nlon̄ə t̄atsē yi'inè, David. À le ñkwo bi k̄i ñtwiŋə yi, n̄syē ni ni k̄i ñtswe faà ñzi nywe'e sii. ³⁰ David à le mbə ñgāñntoo Nwí ñki nzi mə Nwí à le ñka'a a mbo yu mə yu Nwí yu ka yí tswesə mu David yí m̄'c' ghu aləŋə n̄f̄. ³¹ David à le nyə annu yii mə Nwí à le ntswe n̄i ñgh̄irə aa, m̄b̄n̄ghè t̄a à f̄e'ε mbòontə, ñtigè ñghaa nlon̄ a aj̄an̄ yii mə Kristo, Ày'c' Nwí wa, à ka yí yweenə ni ñwò, t̄a Nwí t̄a à wa'à yi ma'atè t̄a ñ tswə a ala'a b̄iku bi b̄è, kaa wa'à k̄i mbii mə t̄a ñj̄än̄u yi ñ bwe aa b̄. ³² Nwí a ywèensə mē Yesu ma gh̄u ni ñwò. Bi'ì bi tsim bi'ì yē yi ni mi'i mi'i a aj̄an̄ yii mə à le nyweenə ni ñwò aà. ³³ Ts̄ts̄n̄, Nwí à k̄'c' s̄ə yi a ñdəŋ, a adigə n̄f̄, ñtswesə yi a mbèè ñkwεε yu Taà yi n̄i m̄'à, m̄fa Àzwí Nwí yii mə à le ñkà'à mə yu ka yí fa aa ghu mbô. Àyoo ya mə ñi yə ñki yu'ù a koò aa, à bə aa Àzwí Nwí ma yā mə Kristo à swi'i a nu bi'ì. ³⁴ Ñlon̄ mə David yumb̄n̄ghè kaa à le ñwa'à a aburə k'c' ñgh̄èè, yumb̄n̄ghè à le mb̄n̄ghè ñswon̄ mə,

'Mmà'àmbi à swon̄ə a mbo Mmà'àmbi ghà: Tswə a mbèè ñkwεε mə n̄i m̄'à,

³⁵ ñywe'e a noò yii mə mə ka gh̄irə t̄a ñgāñk̄ibàà jo t̄a ñ bəŋ ntigè mbə tsó àkə'ə ntete m̄k̄òrə m̄ò.'

³⁶ “Ma mùu aj̄an̄, a b̄n̄ghè mə t̄a baIsrael bitsim t̄a bi nan̄sə nzi mə Nwí à lèè mē Yesu ma gh̄u mə ñi le ñkwèentə a ati b̄n̄ghè b̄n̄ghè aa n̄i Mmà'àmbi bo b̄i Ày'c' Nwí.”

³⁷ Bè bya bo yu'ù mē laà, ànnù ya a s̄ò ñt̄i waa, i luu n̄i àj̄əŋnè, bo tigè m̄betə Peta bo b̄i ñgāñntoo j̄i m̄'c' jya mə, “Bcc bi maà bi'ì, m̄bə bi'ì tigè ñgh̄irə aa mə akə ε?”

³⁸ Peta a kwi'i a mbo bo mə, “N̄i b̄n̄ghè m̄ñt̄i muu, ñkwεε ñki bu bitsim n̄i ñkūm Yesu Kristo, t̄a Nwí à li'inə ib̄i ghuu, ñki ntəŋə ghuu n̄i Àzwí Nwí. ³⁹ Ma yu

ànnù à nî ànnù yii mə Nwí à le ñkà'à a mbo bù bo bî a mbo bɔɔ buu, a mbo bə bîtsim bii mə bi tswe a sà'a agha'à, bo bî a mbo ñù ñtsim yii mə Taà yì'ì Nwìngòŋ a twòŋ mə à zi a mbèe yu aà."

⁴⁰ Peta à le ntigə mbu nswon innù jî ghà'àtə a mbo bo a ajàn yii mə bo le nyu'u ñki nyə aa, ñdi'itə nî waa nswonə nî mə, "Tsu'u nî àtù yuu a mbo nîwàà nî bə buà bii mə à nî bə bî bi aà." ⁴¹ Bə bî ghà'àtə bi le nyu'u ànnù yii mə Peta à le swon aa, mbii, ñkwərə ñki. Bə bii mə bi le ñkwərə ñki maa njwi aa bi le mbə ntsù'ù jî tarə, ñdùu waa ma bù i tigə ñku'usə ñghotə bɔɔ bi Kristo byā. ⁴² Ñlɔgɪnə maa njwi bo le nniŋ atù yaa nî ñn-nù jii mə ñgəŋntoo jya i le si dî'ì aa, ñnaŋsə nyəgə, m-boonsə wa bo ntswə ñghirə nî ñnnù jyaa nî àbo yì mɔ'ɔ a mùm ñghotə, mbatə nî abaa ñkurə bo bitsim, ñkii ntsa'atə nî Nwí bo bitsimə.

Àjàn yii mə bɔɔ bî Kristo le si tswe aà

⁴³ Ngəŋntoo Kristo jya bo le si ghirə ñnnũtsyambô bo bî ñnnù jî yeyerə, ma yù a ghirə mə tâ nɔ'ɔ nî tswa bə bîtsimə. ⁴⁴ Bə bîtsim bii mə bi le nniŋ ntɛ waa a nu Yesu aa, bi le mbòonsə waa, ñghotə nî waa ntswe nî àdigə yì fùurə, mboonsə nî ñjoo jyaa, àyoo yaa a bə yì mɔ'ɔtə. ⁴⁵ Bo le si fentə nî àdigə nsyé jyaa bo bî ñjoo jii mə bo le ntswe ni ju aa, ñzi mfakə nî ñkabə yii mə bo fentə ñjoo jyaa jya ghu aa, a mbo bə bii mə bi le si bon nî ñjoo aà. ⁴⁶ Bo bitsim le si ghèè nî ndàmà'anwì tsi'ì ñjwí tsim, mbatə nî àbaa a mila'a bo, ñyatə nî mɛjɛ myaa ñji ndoritə nî ntɛ waa tsim; ⁴⁷ ñgha'asə nî Nwí, bə bî tsim bi kɔŋə nî waa. Mmà'àmbi a le si yweensə nî bə, ñku'usə nî ñdùu waa ghu tsi'ì ñjwí tsim.

A ajàn yii mə Peta bo Jɔn le ghurə mbwenkə aà

3 Peta bo Jɔn le si kɔ'ɔ ñghəe a ndàmà'anwì a noò ñtsà'àtə Nwí, a ni bɛnòò bi tarə a si'inə a njwi yì mɔ'ɔ; ² Bə le mbè'è ñù yì mɔ'ɔ yii mə à le mbwenkə nɔgɪnə a ato'o aa nzi nî ghu. Bi le si zì ma'atə nî mbwenkə ma ghù tsi'ì ñjwí tsim a tsùbù'u ndàmà'anwì wa yii mə bi le si tɔwɔŋ nî Ntsùbù'u yì mɔ'ɔ aà mə tâ à tswe ghu ntigə nɔntə nî ñkabə a mbo bə bii mə bi le si zi a ñkuu a ndàmà'anwì aà. ³ Mbwenkə wa à yè mə Peta bo Jɔn bo zì ñghəe kɪ kuu a ndàmà'anwì ñlɔntə ñkabə a mbo bo. ⁴ Peta bo Jɔn bo tɛ'e mi'ì myaa ghu nu nswon mə, "Ka nlii nî yì'i." ⁵ A tigə ñtɛ'e mi'ì mi a nu bo ñtigə ñwa'atə nî mə bo ka fa ñkabə a bo yu. ⁶ La Peta a swon ghu mbo mə, "Kaa mə si nî silva kə nî gold tswé, lâ mə ka bəŋnə fa ayoo yii mə mə tswe ni yu aà: Mə swòŋ a mbo wò nî ñkùm Yesu mu Nazareth mə tâ ò biiə ñka ntə." ⁷ À swòŋ mə ma mùu ajàn, ñtswa nɪkwɛ nî mbwenkə wa nî mà'à a biiə ñtə. Mɛkà'á mi bo bî mi'ì mi mɛkòrə mi mi burə ñtɛ mbə ajàn yii mə mbə a tigə ñtə tsi'ì siginə. ⁸ A li mbiiə ñtə, ñlo ntigə ntə nyonə waa bo bo tigə ñkuu ñghəe a ndàmà'anwì. A

tigə ñlitə ntə ñgha'asə nî Nwí. ⁹ Bə bî tsim bi yə yi a ajàn yii mə à le si tə ñghəe ñgha'asə nî Nwí aà. ¹⁰ Bî yì yì, ñzi mə à nî ñù wa mə à le si tswe wa Ntsùbù'u ndàmà'anwì yì bɔŋ mbɔŋ ñlɔ nî ñgabə aà; ànnù a burə ñtigə ntsya waa tsi'ì tsi'ì a nyə ànnù yii mə a le mfè'è ghu nu aà.

Ànnù yii mə Peta à le nswon a ndàmà'anwì aà

¹¹ Tsò mə ñù wa a le nyòŋ ñtigə mbanə nî ñjɛm Peta bo Jɔn aa, bə bîtsim bi le ntigə nywunə nzi mbòontə a mbèe bo wa ni potico yii mə bi le si tɔwɔŋ nî yì Solomon aà, mɛtsyé myaa mi burə mburə tsi'ì bürə. ¹² Peta à yè mə ma mùu ajàn, ñghaa a mbo bə bya ñswon mə, "BàIsrael, ni yerə ñlon ànnù yuà laa a ya? Ni lii yì'i laa laa a ya? Nî mɔ'ɔntə mə bii'ì ghirə ànnù ma yù aa nî àdà'á yì'i, kə nî laà ñki mɔ'ɔntə mə bii'ì ghirə mə tâ ñù ghù biiə ñka ntə aa nlon mə mɛnnù mi'ì mə tsinə aa e? ¹³ Nwìngòŋ bî Abraham ni Isaac ni Yakob, Nwìngòŋ bî taà yì'inə, à ghà'àsə Ngəŋafà'á yì Yesu yii mə nî le nɔgè yì mfa mə bî zwitə, ntuu yì a nsi Pilato, ka mə Pilato à le nɔ'ɔ mə yu mà'àtə yì tâ ghəe yì aà. ¹⁴ Nî tuu Mu Nwì yii mə à laa mɔ'ɔntə, mɛnnù mi mi tsinə aà, ñswon mə tâ bî bəŋnə mfa ñù yii mə à zwitə ñù aa a mbo bù. ¹⁵ Nî zwitə Nù yii mə a fa ntswèntɛ a mbo bə, Yesu yii mə Nwí à le nyweensə nîwo aà. Bii'ì nî biiəfə nî ànnù ma yù. ¹⁶ Nù ghulà mə nî yə, ñki nzi yì aa, a ghirə ñkùm Yesu, a ghirə àjàn yii mə à nɛŋ ñtɛ yì a nî ñkùm Yesu aa, mə tâ à tswe ni mɛntɛ. A ghirə àbiintii yii mə ñù ghù à tswe ni yu nlon Yesu aa mə tâ à tɛ, mburə nɔŋsə nti a ajàn yii mə nî yə a tswə a nsi mi'ì bu bîtsim laà aà.

¹⁷ "Bɔɔ bi maà, lâ tsɛtsɔŋ mə zi mə nî le ñghirə ànnù yii mə nî le ñghirə aa tɛ zì, a ajàn yii mə bɛsa'a bi àla'a buu bi le ñghirə aà. ¹⁸ Lā ànnù yii mə Nwí à le ñghirə ñgəŋntoo jii tsim i foò nswon tsi'ì tètə aa, mə Àyɔ'ɔ Nwí wa à tswe nî nyə ñgi'ì aa, à ni yu mə a kɛ mə mfe'e mbòontə aà. ¹⁹ Tsò mə a bə ma mùu ajàn aa, a bɔŋ mə mə tâ nî bəŋkə mɛntɛ muu, mbu mbii fu a mbèe Nwí, tâ à ye'e ibi ghu nɔ'ɔsə ²⁰ tã tã Mmà'àmbi à ghirə tâ mɛntɛ muu mɛ fwetə, tâ à kɪ ntoo Ayɔ'ɔ Nwí wa yii mə à lèè ñtsɔ'ɔ aa, a mbo bu, là'a Yesu ²¹ yii mə à tswe nî ntswe a aburə i ywe'e a noò yii mə Nwí à ka yì nɔŋsə ñnnù, i ghirə tâ mbi i bu mbɔŋ fu tsi'ì a ajàn yii mə i le mbə a mbii aà, i ghirə tâ ñnnù tsim i kɪ mfe'e mbòontə a ajàn yii mə ñgəŋntoo Nwí jii i le mfa mibii mi nù myaa a mbo Nwí i le nswonə a ñgu'u aà. ²² Moses à le nswon mə, 'Mmà'àmbi Nwìngòŋ à ka yì ghirə tâ ñgəŋntoo Nwí tâ à fè'e a tɛtɛ bɔɔ bi maà buu tsò mə. Nî ka yì kɪ yu'unə nii, i kɪ ghirə nî ñnnù tsim jii mə a swonə aà. ²³ Nù yii mə à si ànnù yii mə ñgəŋntoo Nwí ma ghù a swon aa yu'u aa, a ku'unə mə tâ bî zwitə, mfi'isə yì a tɛtɛ bə bi Nwí.' ²⁴ Ñgəŋntoo Nwí tsim, ñlɔgɪnə a nu Samuel ñghəe nywe'e nî bii mə bi le nyòŋ ghu

nɛ̀m aa, bi le nɛ̀ghàà ò̀swoŋ innũ njwi mà jũ. ²⁵ Nɛ̀ ni bɔɔ bi nɛ̀gãntoo Nwí, Nwí à le nɛ̀ki nɛ̀warè akàà ya bo bi bɛ̀- taà buu aa nlon atú yuu. Nwí à le nswon à mbo Abraham mà, 'Mè ka yi nɛ̀n mbɔɔnè a atu nɛ̀gwè'è mu nù ntsim fàa nsye i yò̀nè aa a nɛ̀m bɔɔ buu.' ²⁶ Nwí à tsò'ò mà Nɛ̀gànfà'á yì, a ajàn yii mà à le nswon aa, m̄foo ntoo yi a mbo bù, a nniŋ mbɔɔnè a nu bù, a nɛ̀ghìrè mà tâ nù ò̀tsim a titi bù tâ à bəŋ nti yì, m̄ma'atə innũ jì bi jii mà a ghìrè aà."

4 Bo kà mà aa nɛ̀ghaa laa a mbo bə̀ bya, nɛ̀gãnmà'a Nwí bo bi tamãndoo nɛ̀gãnmè ò̀dãmà'anwi ni baSadukai zì ntsitə waa ² Ntòŋà waa i le si lwí a nu Peta bo Jon ò̀lon mà bo le si dɛ̀'è nɛ̀ ànnũ Nwí a mbo bə̀ bya, ò̀swoŋə ni a mbo bo mà Yesu à le nyweenə niwò, ma la a bə̀ mà bə̀ ka yì kii yweenə niwò. ³ Bo le ntswa Peta bo Jon; tsò mà à le mbə̀ noò nɛ̀kwèfì aa, bi tigè nɛ̀gheɛ nniŋə waa a ndatsan, ò̀ləə mà tâ àbèè fu'u. ⁴ Là bə̀ bi ghà'atè bii bi le nyu'u nighàà ni Nwí nya aa, bi le bii an- nu ma yá. Nduu mbə̀nə tsitsòŋ i tigè nɛ̀gheɛ tsò ò̀tsu'ù ji ntaà.

⁵ Àbèè fù'ù mà, bɛ̀sa'a bi ala'a byaa ni bɛ̀lɛ̀ bi ala'a abò'ɔ̀ nɛ̀gãndɛ̀'ì nò̀nsè bi ghotè ò̀tswe a Yerusalem ⁶ bo bi Annas, Nɛ̀gànmà'anwi yì nɛ̀wè, ni Kaifas, ni Jon ni Alexander ni bə̀ bɛ̀tsim bii mà bi le mfè'è a nɛ̀gwè'è nɛ̀gànmà'anwi yì nɛ̀wè aà. ⁷ Bo ghòtè mà ò̀tswe, ò̀lɔ̀gə Peta abò'ɔ̀ Jon nɛ̀'è a titi bo, m̄betə waa mà, "Nɛ̀ kɛ̀ ghìrè ànnũ ya aa ni m̄dà'á mi wo, kə̀, nɛ̀ kɛ̀ ghìrè aa ni ò̀kũm wo aa ɛ̀?"

⁸ Àzwí Nwí a kuu nluu a nti Peta, a swon a mbo bo mà, "Bɛ̀sa'a bi alà'á ni bɛ̀lɛ̀ bi ala'á, ⁹ Bɛ̀ mà nɛ̀ ti betə yi'ì ni ò̀nnũ sii aa nlon ànnũ yì sigìnè yii mà bi'ì ghìrə a nu m̄bwènkè wa aa, bɛ̀ nɛ̀ ti lɔ̀ aà ò̀zi a ajàn yii bi'ì tsya mbòŋ nɛ̀ghìrè tâ nù ghù tɛ̀ aa, ¹⁰ a bəŋ mà tâ nù ò̀tsim, ni bə̀ bɛ̀tsim bii mà bi tswe a Israel, a ku'unə mà tâ nɛ̀ zi mà bi'ì ghurə nù ghù mà nɛ̀ yə a təə a titi bù laa, nɛ̀ ò̀kũm Yesu Kristo Mú Nazareth yii mà nɛ̀ le nɛ̀kwèntə a ati bə̀nə bə̀nə, yu wa yii mà Nwí à le ny- weensə niwo aà.

¹¹ À ni nɛ̀gò'ò ya mà bũ bibɔɔ bi nda nɛ̀ le ntuu aa, mà ð̀ bəŋ mà ò̀tigə nɛ̀gò'ò nɛ̀buu yì nɛ̀wè. †

¹² Kaa nù tsù kaa sɛ̀ ghu tswe mà mbə̀ bi tsyá ghu nɛ̀m nyweenə, ò̀tsyastə Yesu Kristo, ò̀lon mà kaa ò̀kũm yì tsu kaa i sɛ̀ fàa atu nsye tswə a titi bə̀ mà Nwí à fa mà mbə̀ i tse yweensə yi'inə."

¹³ Ànnũ le ntsya waa a ajàn yii mà bo le nyə atanə nti yii mà Peta ni Jon le si ghàà ghu aa, a le mburə gha'a waa tsi'ì ghà'á ò̀lon mà bo le nzi mà bo le mbə̀ aa tsi'ì bə̀ bi adàŋə àdàŋə bii mà kaa bi leè nɛ̀wa'á a ndāŋwà'ànə gheɛ aà. Là bə̀ yè mà laa aa, nɛ̀wa'atə mà Peta bo Jon le mbaa mbə̀ aa nɛ̀gànkòrè Yesu. ¹⁴ Là a ajàn yii mà bi le nyə nù wa yii mà bo le nɛ̀ghurə a təə a mbèè bo aa, kaa bə̀ bya kaa bi wa'á ni ànnũ yì adàŋ a

nɛ̀ghàa bù ò̀tswe. ¹⁵ Bo le ntiŋə nswon a mbo Peta ni Jon mà tâ bo fè'è wa ndà ò̀sa'a m̄sa'a, bo fè'è mà, bi tigè nɛ̀ghaanə bo ni bo ¹⁶ ò̀swoŋ mà, "Bi'inə ka ghìrè mà akə̀ nɛ̀ bə̀ bua aa ɛ̀? Bə̀ bɛ̀tsim fàa Yerusalem bi zi mà bo ghìrə alènsə yì wè, kaa m̄bə̀ bi'inə wa'á annũ ma yù tuu. ¹⁷ Là a nɛ̀ghìrə mà tâ ànnũ ma yù tâ wa'á lə bu nseənə nɛ̀gheɛ a titi bə̀, a bəŋ mà tâ bi'inə ghaantə waa, nɛ̀wa'asə nswon mà tâ bo tsuu ànnũ a mbo nù tsu burə bũ ki swoswon ni ò̀kũm Yesu."

¹⁸ Bo ghàànə mà laa, ò̀twoŋə waa, nɛ̀ghaa a mbo bo nɛ̀wa'asə nswon mà tâ bo tsuu annũ yì tsu burə bũ ki ghaghàà, kə̀ ki dɛ̀'è ni ò̀kũm Yesu. ¹⁹ Là Peta ni Jon kwi'ì a mbo bo mà, "A ka zi tsi'ì bù mà, a nsi mi'ì Nwí, a ku'unə aa a nyu'unə bù kə̀ Nwí le; ²⁰ Là a nɛ̀gheɛ ni nɛ̀gàà yi'ì, bi'ì tswe nɛ̀ nɛ̀kà ò̀swoŋ aa tsi'ì ànnũ yii mà bi'ì yə nɛ̀ki yu'u aà." ²¹ Bo bù mà nɛ̀ka'atə waa, m̄ma'atə waa mà tâ bo gheɛ waa; kaa nɛ̀wa'á ajàn yii mà mbə̀ bo nɛ̀n ɛ̀sa'a a nu bo aa zì, ò̀lon mà bə̀ bɛ̀ tsim le si gha'asə nɛ̀ Nwí ò̀lon annũ ya yii mà a le mfè'è aà. ²² Ìlòò nù waa yii mà bo le nɛ̀ghurə ni ànnũ yì àyèyèə aa i le ntsyàtə mighum mi nɛ̀kwà.

²³ Bi mà'atə mà waa, bo lə nɛ̀gheɛ a mbèè bɛ̀lɛ̀m byaa nswon annũ yii mà bɛ̀lɛ̀ bi nɛ̀gãnmà'a Nwí bo bi bɛ̀lɛ̀ bi ala'a bi le nswon a mbo bo aà. ²⁴ Bo yù'ù mà, nɛ̀gentə nɛ̀ jya a ndəŋ bo bɛ̀tsim, ò̀tsa'atə Nwí ò̀swoŋ mà, "Mmà'àmbi yii mà à kò'ontsirə aa, ò̀nàŋsə àburə bə̀ ò̀sye nɛ̀ m̄yàà nɛ̀ nɛ̀gòŋ nɛ̀jòò tsim jii mà i tswe ghu aa, ²⁵ Wò yii mà ò̀ le nɛ̀ghìrə taà yi'ì David, nɛ̀gànfà'á ghə̀ a ghaà ò̀swoŋ ànnũ yii mà Àzwí Nwí a le lensə gho mbo aa mà,

'M̄ntɔŋ muu mi lwí, nɛ̀ kwèè nɛ̀ m̄nti muu aa a ya aa ɛ̀, bɛ̀tizi Nwí?

Nɛ̀gwè'è bə̀, ni kwà'atə nɛ̀ ò̀nnũ dàŋə àdàŋə a atu bù aa a ya?

²⁶ Bɛ̀fì bi mbi bù bi tanɛ̀ nù yàà bo bɛ̀ bɛ̀sa'a bi ila'a, ànnũ yaa bo a bə̀ yì m̄'ɔ̀, ò̀zi a nto Mmà'àmbi bo bɛ̀ Àyɔ'ònwí wá.'

²⁷ Tsi'ì annũ nɛ̀nkoŋ Herod ni Pilato a bə'ɔ̀ ni bɛ̀tizí Nwí bo bɛ̀ bàIsrael bɛ̀ le nɛ̀ghotə fàa a m̄m àla'a, ò̀tan minəŋ a atu Yesu nɛ̀gànfà'á gho yii mà à laa m̄ŋsə aa, m̄bə̀ yu wa yii mà ò̀ le nɛ̀'ɔ̀ aa, ²⁸ a nɛ̀ghìrə ànnũ yii mà ò̀ le nɛ̀kà'á nɛ̀ àdà'á yo, ò̀lèə mà a ka yi fè'è aà.

²⁹ Mmà'àmbi, yə la tsitsòŋ a ajàn yii mà bi kà'atə nɛ̀ yi'ì aà, fa atàŋənti a mbo bi'ì, nɛ̀ghìrə tâ nɛ̀gãnfà'á jo ð̀ ghaa nɛ̀ m̄dà'á, ³⁰ tâ ò̀ ghensə abo yo nɛ̀ghìrə tâ àdà'á yo tâ ghurə bə̀, nɛ̀ghìrə ilènsə innũ a bə'ɔ̀ ni ò̀nnũ tsyãmbò nɛ̀ ò̀kũm Mu gho Yesu yii mà à laa m̄ŋsə aà."

³¹ Bo m̄ŋsə mà a ntsà'atə Nwí laa, àdigə ya yii mà bo le nɛ̀ghotə ghu aa a tsìgìnə, Àzwí Nwí a kuu nluu a nti bo, bo ghaà ò̀swoŋə ànnũ Nwí tsi'ì nɛ̀ àtəŋənti.

† 4.11: Ps. 110.1

Ayoo bɔɔ bi Kristo a bæ yi mɔ'ɔ

³² Ànnù bè bya bii mə bi le nniŋ ntii waa a nu Yesu Kristo aa, a le mbə tsi'i yí mɔ'ɔ, ntiŋ wa i bæ yí mɔ'ɔ, kaa nù nɛ̀bò yí tsù kaa a wa'la lò ñswon mə ayoo yi à ni tsi'i yi bə. Bo le mbòðnsə njoð jyaa, ayoo yaa a tigè mbə tsi'i ayoo mɔ'ɔ. ³³ Ngǎntoo Yesu jya i le ngghèè nfi mbii a ghàa tsi'i nfi àdà'la yí wè ñswon nfi àjàn yii mə bo zi tsi'i ànnù nfiŋkon mə Mmà'ambi Yesu à ywèenə ni nɛ̀wo aà. İbɔŋ Nwí i le tswe a mbo bo bĩtsim, mfa nfi àdà'la a mbo bo. ³⁴ Kaa nù tsù kaa à le nwa'la a titii bo tswe mə à le si bon ayoo, ñlon mə bo bĩtsim bii mə bi le ntswe nfi ðdigə nsye kfi nfi mla'a aa, bo le mfèenə, ñlɔgə nkabə yii mə bi fee ghu aa, ³⁵ nzi nncɔsə a mikorə ngǎntoo Kristo jya, bo tigè ñlɔgə nyàtə a mbo bè bĩtsim bii bi le si bɔŋə ayoo aà.

³⁶ Ma mùu noð, Joseph, mə bi læ njwe yi a Cyprus, a bæ nù ngwè'è Levi, ngǎntoo Kristo jya i tswè ikùm yi ni Barnabas aa (nji'i ikùm ma ghù i bæ mə, Mu yii mə a læ'ətə nti bə aà) ³⁷ a kfi mfee adigə nsoo yi, ñlɔgə nkabə ya yii mə à le mfee ghu aa, nzi nncɔsə a mikorə ngǎntoo Kristo jyà.

Ànnù Anania bo Safira

5 Lâ nù yí mɔ'ɔ, ikùm yi i bæ Anania, bô ngwè yí, Safira le mfèe adigə nsyè yaa. ² Bo fèè mē, Anania a fi'itə ñkabə àdigə ya ñlèè, ngwè yí wa a kfi nzi, à fi'itə mē ñlèè aa, ñtigə ñlɔgə àbùgə ñkabə ya ngghèè ñncɔsə a mikorə ngǎntoo Kristo jyà. ³ Lâ Peta a betə yi mə, "Anania, a ghèrə àkè ò ma'atə Satan a kuu a nti wò ñghirə ò swon àbǎŋnənnù a mbo Àzwi Nwí, a ajàn yii mə ò fi'itə abùgə ñkabə adigə ya ñlèè aa é? ⁴ Mbɔŋ tâ ò fee adigə ya, tigə a le mbə aa à yò aa é? Nòð wa mə ò fèè mē aa, ñkabə ya mə ò fèe ghu aa, i wa'la kfi mbə aa tsi'i yò aa é? A tigè ñlo ngghèè akə mə tâ ò wa'atə ma yù àjàn ànnù a nti wò aa é? Kaa ò sɛ̀ abǎŋnənnù aa a mbo bè swonə, ò tswèe ðbǎŋnənnù aa a mbo Nwí."

⁵ Anania à yù'ù mə ànnù ma yù, ñwo a nsyè nkwo. Bè bĩtsim bii mə bi le nyu'u aa, nù jyaa i swerə si'i si'i.

⁶ Bɔɔjɔŋ bi zí ñlim akú yi ya ñtigə ñlɔgə mfè'è ngghèe ntwiŋə.

⁷ Bìnòð ghəe kfi tsyà bi tarə, ngwè yí a zí, kaa wa'la ànnù yii mə a fè'è aa zí. ⁸ Peta a swon ghu mbo mə, "Məmbà, naŋsə nswonə ghà, nfi kfi fèè àdigə nsyè yuu ya aa nfi ñdùu ñkabə kikyè aa é?" A swon mə, "İŋə, àa tsi'i ñdùu yii mə bi'ì kfi fèe ghu aà."

⁹ Peta a tigè ñswon ghu mbo mə, "A ghèrə àkè mə tâ bû ñdoð ghò tarə a kwà'ənə Azwí Mmà'ambi aa é? Yə mikorə mi bə bii bi twiŋ mē ñdoo ghò aà, bo bii a ntsundā, bo ka kfi bè'è gho fè'è ni wò." ¹⁰ À kfi mburə wo tsi'i maa noð a nsi mikorə Peta nkwo. Bɔɔjɔŋ bya bfi kùu mē, ñyə mə à kwò mē aa, ñtigə nkfi mbe'e yi mfè'e ngghèè ñtwiŋ a mbèe ndoð yí. ¹¹ Nɛ̀bɔ'ɔ nfi wè ni le

mburə tswa ngghotə bɔɔ bi Kristo bĩtsim bo bi bè bĩtsim bii mə bi le nyu'u ànnù ma yù aà.

İnnù jfi yeyerə bo bfi ñnnũtsyāmbò

¹² Ngǎntoo Kristo jya i le si ghèrə nfi ñnnù jfi yeyerə bo bfi ñnnũtsyāmbò a titii bə. Ngǎnmbii Kristo jyà i tsim i le si bòðntə wa a ntsūmbù'ù yii mə bi le nsi twon ni Ntsūbù'ù Solomon aà. ¹³ Kaa tsi'i mə tâ nù tsù yii mə à le wa'la nù nɛ̀bò wàà bæ aa tâ à tswe nfi àtəŋə nti a nzi nkoo wa mùm ngghotə yàà, ka mə bo le si swon nfi ñnnù jfi siginè ñlon ngghotə bɔɔ bi Kristo ma yù aa. ¹⁴ Lâ ñdùu bə bii mə bi le si nfi nfi nti waa a nu Mma'ambi Yesu aa i le si kù'usè gha'atə nfi ghà'atə ngghèe ni mbii; ñncɔ mbāŋnə bo bi yi bāŋgyè i zí ñkuu nkoo'usə nfi ñdùu waa. ¹⁵ İnnù jya jii mə ngǎntoo Kristo jya i le si ghèrə aa, i ghèrə bə tigə be'e nfi ngghəngghò mfe'è nncɔsə ni a bĩndōmāŋji a ni mikoo bo bi a ni bĩmatə, ta bæ mə Peta a tɛ'è ti tsyā tsyā, àliləŋə yi a wò a nu bfi mɔ'ɔ. ¹⁶ Bə le si kfi nlo ni mum ila'a jii mə i le ntswe a mbèè Yerusalem aa mfè'è ñzi nfi ngghəngghò bo bi bè bii mə bi le ntswe nfi ñzwi jfi bfi aa, ñzi bi ghurə nfi waa bi tsimə.

A ajàn yii mə bi le tswa ngǎntoo Kristo ñniŋ a atsaŋ aà.

¹⁷ Ngghəmə'a Nwí yí ngwè bo bfi ngghəkorə jfi, jii mə i le nkfi bæ ngghə ghotə baSadukai bii mə bi le tswe maa nkurə aa, le nluu nfi àghè'ənə ñlon ngghəntoo jyà; ñtigə ñlɔ ngghèrə ànnù a nu bo. ¹⁸ Bo le ñtigə ntswa ngghəntoo jya ngghèè ñniŋə waa a ndātsaŋə. ¹⁹ Lâ a ghèrə mbə nfiŋgə angel Mmà'ambi a zí ñŋa'a ibà'a ndātsaŋ ya nfi'isə waa, nswon mə, ²⁰ "Nfi ghèe ngghèè ñtəə a mùm ñdāmà'anwi nkfe'enə ànnù tsim ñlon ntswèntii yí mfii yuà mə. ²¹ Bo yù'ù mē laà, àbèè a fu'u, bo tigə ngghèe wa a ndāmà'anwi tsi'i a titugə titugə, nkfi ndi'ì nfi ànnù Nwí a mbo bə ghu."

Ngghəmə'a Nwí yí ngwè a zí bo bfi ngghəkorə jfi tsim twonə ngghotə bifi bi àla'a baYuda bĩtsim, ta tâ ngghə Senendrio tsim tâ bfi boontə. Bfi bòðntə mē, ntoo bə mə tâ bo ghèe mfi'i ngghəntoo jya wa ndātsaŋ zi ni ju. ²² Ngghəfà'la jya mə bi le ntoo aa i ghèè mē, ngghèe kaa wa'a ngghəntoo jya wa a ndātsaŋ yə, ñtigə mbu mbii ñswon mə: ²³ "Bi'ì ghèe nyə bi naŋsə ñfiŋkə ðbà'a ndātsaŋ jyà tsim, ngghəmbè ðdigə i kfi ñtəəntə ghu mbe ni mĩntsu mi ðbù'ù myā. Bi'ì ghèe ñŋa'a ndātsaŋ ya kaa wa'la nù ghu bāŋnə yə." ²⁴ Tamāndoð ngghəmbè ñdāmà'a Nwí bo bfi bifi bi ngghəmə'anwi bo yù'ù mē laà, ànnù a tsyā waa, bo tigə ñwa'a mə kə ma yù ànnù ka yí bæ aa mə akə le. ²⁵ Nù yí mɔ'ɔ a zí ñswon a mbo mə, "Bə bya mə nfi kfi nfi a atsaŋ aa bo təə a mùm ñdāmà'anwi ñdi'ì nfi ànnù a mbo bə." ²⁶ Tamāndoð wa bo bfi ngghəbè ñdāmà'anwi jya bo ghèè ñlɔgə waa tsi'i à bɔɔ bɔɔ, kaa wa'la bæ nfi mĩdà'la lɔgə bə, ñlon mə bo le si bɔ'ɔ ni mə mbə bə bi tumtə waa nfi ngghə'ɔ. ²⁷ Bo tswə

mê waa nzi ni bu, ñte'ε wa a nsi Senendrio. Ngàngmà'a Nwí yí ñwè a betè waa mæ ²⁸ "Tigə bi'i kɛ baa nswon a mbo bù, ñkwantə mæ tâ nɛ tsuu annu nɛ ðkũm ñu ghú ki dɛ'ɛ aa ε? Yə nɛ a ajəŋ yii mæ ànnu ya mæ ni dɛ'ɛ aa, a bàŋnə mæ nseənə a Yerusalem tsɛm! Tigə ni lɔ̀ aà ñniŋə àlæə ñu ghú a atu bi'i?" ²⁹ Lâ Peta bo ngəŋntoo jɛ mɔ'ɔ jya bo kwi'i mæ, "A bɔŋ a nyu'unə Nwí ñtsyatə bə." ³⁰ Nwiŋgɔŋ Ta bɛ bɛtaà bi'i à le nyweensə Yesu wa yii mæ nɛ le ñkwèentə yi a atibàŋnəbàŋnə ñzwitə yi aà. ³¹ Nwí a le ñŋentə yi a ndəŋ ntswesə yi a mbɛɛ ñkwɛɛ yu ní mà'á, a tigə bə Ngàngntsyaəsə bə ñki mbə Ngàngyweensə bə, i ghirə mæ tâ bàIsrael tâ bo bəŋkə mĩntɛ myaa tâ Nwí à li'inə ifansənnu jya. ³² Bi'i ni bɛyəfə nɛ ñnnu ma jũ, Àzwí yí Làà yii mæ Nwí à fa a mbo bə bii mæ bi yu'unə nii aa a kɛ mbə ayəfə.

³³ Bo yù'ù mæ laà mĩntɔŋ myaa mi lwí, bi lɔ̀ mæ bi zwitə ngəŋntoo jya. ³⁴ Lâ ñu baFarisai yí mɔ'ɔ a titɛ bo ñgàngSenendrio, ðkũm yi i bə Gamaliel, ñdɛ'ɛ nɔŋsə Moses yii mæ bə bɛtsim bi le si yu'unə aa, a təə a ndəŋ ñswon bi ghirə ñgəŋntoo jya fɛ'ɛ a abɛɛ a ni mú àtɛ noð. ³⁵ Bo fɛ'ɛ mæ, a swon a mbo ngəŋSenendrio bya mæ, "BaIsrael, nɛ tsyəsə ghuu nɛ ànnu yii mæ ni lɔ̀ a ñghirə a nu bə buà aà. ³⁶ À kɛ le mbə a noð mɔ'ɔ Tadeous a bɛnə ñswon mæ yu ni ñu yí ñwè yí tsù, mbàŋnə jɛ mɔ'ɔ tsɔ ñkɛ jɛ ni kwà, i ghɛɛ ñtsitə yi. Lâ bi yí ñzwitə yi, bə bya mæ bi le si yòŋə ghu ñjɛm aa bi sɛɛnə waa, kaa ñghòtə yi ya kaa i wa'á nɛ ànnu yí tsu fɛ'ɛ. ³⁷ À ghè mæ ti bə a noð ñjɛm, Judas, mu baGalilea, a kɛ mfe'ε yii ñgaa, wa noð ñsəŋ bə, ñghirə ñnɔ̀ bə i kɛ ñyonə ghu ñjɛm. Judas ma ghú à le ñkwo, ñnɔ̀ bə bya mæ i le si yòŋə nii laa i le ñki nseənə waa. ³⁸ A ñghɛɛ a ni yuà ànnu, mæ swon a mbo bù mæ tâ nɛ tsuu ànnu yí tsu a nu bə bú lɔ̀ ghirə bə, tâ nɛ fi'isə abɔ yuu a nu bo. Mbə ànnu yii mæ bo lɔ̀ ñghirə aa, a bə aa ànnu yii mæ a kà'a ñumɛsɔŋ boŋ a ka wò. ³⁹ Lâ bɛɛ a bə yii mæ ànnu yii mæ bo lɔ̀ ñghirə aa, a lo aa a mbo Nwí boŋ kaa mbə nɛ wa'á mánjɛ a mbo bo kɛ bə. Mbə nɛ gha'a ghuu a nu bo boŋ mbə a tigə mbəŋnə mfɛ'ɛ mæ ni to aa bú bɛ Nwí."

⁴⁰ Gamaliel à ghàà mæ laà, baSenendrio bya bi yu'ù àdi'itə yi yá, ñtwoŋə ngəŋntoo jya i kuu nzi, bo ghɔ̀ waa, ñswon a mbo bo ñkwantə mæ tâ bo tsuu ànnu nɛ ðkũm Yesu bu ki dɛ'ɛ bə; ñtigə mma'atə waa mæ tâ bo ghɛɛ waa. ⁴¹ Ngəŋntoo jya bo fɛ'ɛ wa a titɛ baSenendrio jya, ñtigə ndorə ñghɛɛ nlon mæ Nwí à le ñlɛntə waa nyə mæ bo ku'unə a ñkwɛrə ñdɛrətu ñlon ðkũm Yesu aà. ⁴² Bo fɛ'ɛ ñghɛɛ nɛ mbii ñtigə ndi'ɛ nɛ bə, ñseensə nɛ ñtɔ̀ yí nsigɛnə ñswonə ni a mbo bo mæ Yesu à ni yu wa yii mæ Nwí à yò'ɔ aà, tsi'i ñjwí tsɛm, a mùm ñdámà'anwí bo bɛ a míla'a bə.

A ajəŋ yii mæ bi le ntsɔ'ɔ bə bi sàmbaa mæ tâ bɛ ka ñlɛntə nɛ ñgəŋgi'ɛ aà

6 Ma mùu noð, ñdùu ngəŋyagənnu Yesu i le si gha'atə ñghɛɛ nɛ mbii. Àyòŋə a le mfɛ'ɛ a titɛ bo, baYuda bii mæ bi le si ghàà ñghàà ni Grikia aa bo le si ghàantə nɛ baYuda bii mæ bi le ntswe a ndùgə ñlon mæ kaa bi le si wa'á nɛ bɛkwí'i bi bàŋgyə byaa lɛntə a mfa myaa mijɛ bo bɛ ñjoð tsɛm jii mæ bi le si yàtə a ñjwí tsɛm aà. ² Ngəŋyagənnu jya ñghúm ñtsò baa i le ñghotə ñgəŋyagənnu jya jɛ mɔ'ɔ i tsɛm, ñswonə a mbo bo mæ, "Kaa a si bɔŋ mæ tâ bi'inə ma'atə a nswonə ànnu Nwí mbəŋnə ñghɛɛ ñka nyatə mijɛ. ³ Bɔ̀ bɛ maà, a ku'unə mæ tâ nɛ lentə a titɛ bù, ñtsɔ'ɔtə mbəŋnə jɛ sàmbaa jii mæ bi beentə nɛ waa, tâ à bə bə bii mæ bi luu nɛ Àzwí bo bɛ nɛ mɛtsyɛ, tâ bi'inə fa ifà'á ma ghú a mbo bo. ⁴ Bi'inə ka bàŋnə fa ibɛnù yí'inə tsɛm a ntsà'atə Nwí bo bɛ a nswonə ànnu Nwí."

⁵ Ànnu ma yú a le mbɔŋ a nu bə bya bɛ tsɛm, bo tigə tsɔ'ɔ Stephen, ñu yii mæ à le nluu nɛ àbiintɛ bo bɛ Àzwí Nwí, ni Philip, ni Prochorus, ni Nicanor, ni Timon, ni Parmenas, ni Nicolaus, mu baAntioquia yii mæ a le ñtigə bəŋ mbə ñu baYuda aà. ⁶ Bi le twoŋ bə ma bú, ñte'ε waa a nsi ngəŋntoo Kristo jya, ñnɔŋsə mbo a atu bo, ntsa'atə Nwí a atu bo. ⁷ Ànnu Nwí a le ñtigə nseənə ñghɛɛ nɛ mbii, ñdùu ngəŋyagənnu Yesu a Yerusalem i ku'usə ñgha'atə tsi'i ànnu, ñgəŋmà'a Nwí jɛ ghà'atə i ñŋ mĩntɛ myaa a nu Kristo ñtigə yu'unə nɛ ànnu yí.

⁸ Stephen yii mæ à le nluu nɛ ibɔŋ bo bɛ mɛdà'á mi Nwí aa, à le si ghirə nɛ ñnnũtsyambo bo bɛ ñlɛnsə jɛ wə a titɛ bə. ⁹ Lâ bə bɛ mɔ'ɔ bi le ñlɔ̀gɛnə ñka ñligitə nɛ ànnu yii mæ Stephen à le si swonə ñkɛ ñghirə aà; bi le mbə bəndəŋghòtə baYuda (yii mæ bi le si twoŋə ni yí bə bii mæ bi fɛ'ε a ndàbù'ù aa), ñlo a Cyrene bo bi Alexandria. Ma buù bə nɛ bɛ mɔ'ɔ bii mæ bi le ñlò a Cilicia bo bɛ a Asia aa, bi le ñlɔ̀gɛnə ñtigə nyonə bo bɛ Stephen. ¹⁰ Lâ Azwí Nwí a le mfa mɛtsyɛ a mbo Stephen ni mánjɛ yii mæ à le ghàà mburə ñkutə mĩntsũ myaa.

¹¹ Bo tigə ñŋe'esə ñghɛɛ ntotə bə mæ tâ bɛ swonə mæ, "Bi'i le nyu'u a ghàà ni ñghàà ni atsa'a mbəgítə nɛ Moses bo Nwí ghu." ¹² Bo ghirə bə bo bɛ bɛlɛ bi ala'a, ni ñgəŋdɛ'ɛ nɔŋsə lwísə ntɔŋ ñghɛɛ tswa Stephen ñlɔ̀gə ñghɛɛ ni ghu a nsi baSenendrio ¹³ ñlɔ̀ bə mæ tâ bo zi mbə bɛyəfə, ñghirə bo fɛ'ɛ ñtəə ñtswɛɛ ibəŋnənnu ñswonə mæ, "Ñu ghuà a ghàà mighàà mí bi, mbəgítə nɛ àdɛgə Nwí yú bo bi nɔŋsə ghu. ¹⁴ Ñlon mæ bi'i le nyu'u a swonə ni mæ Yesu mu baNazareth wa a ka yi sà'a adigə yú, i kɛ kwensə bɛnɔŋsə bya mæ Moses à le mfa a mbo bi'inə aà." ¹⁵ Bə bya bɛtsim mæ bi le ntswe wa ndá Senendrio aà, bi le ñghəə ki ləntə, ñyə ñsi Stephen i bəŋ ñtigə mbə tsɔ̀ nsi angel.

A ajàṅ yii mə Stephen à le nswon ànnù Nwí a mbo baSenendrio aà

7 Ñgàṅmà'a Nwí yí ṅwè a betè Stephen mə, “Àa tsi'ì ànnùnɛ́ ṅkoṅ mə bi swon laà le?”² Stephen a swon mə, “Yu'utê nì b̄taà nì b̄c̄c̄ bi maà, Nwí yii mə a ṅwèèṅ aà, à le mfè'è ñtsi'ì taà yì'inè Abraham, wa a noò wa mə à le ntswe a Mesopotamia aa, maà noò kaa a burè t̄i a Haran ka ñtswe,³ ñswon ghu mbo mə, ‘Mà'atè ala'a yuu bo b̄i ṅgwè'endâ ghô, ñfè'è ṅghèè a adigè yii mə mə ka f̄iḡitè a mbo wò aà.’⁴ A tigè ma'atè ala'a baKaldea, ṅghèè ntigè ntswe a Haran. Taà yì à leè ṅkwo, Nwí a ghirè yì a fè'è ñzi fàa ala'a yuà mə n̄i t̄swe ghu ts̄its̄oṅ aà.⁵ Kaa Nwí kaa à le ṅwa'a adigè n̄syè ghu mbo fa mə tâ à b̄i yì b̄i; kàa tsi'ì m̄ú àd̄iḡè yii mə à ghà'atè mbè nte'è àkòrè yì ghu aa b̄è. Lâ Nwí à le ṅkà'á a mə yu ka yí fa ala'a mà yù ghu mbo tâ tigè mb̄è à yì bo b̄i à yì b̄c̄c̄ bi b̄i bi ka yí yòṅ ghu ṅj̄im aà, ka mə a le si b̄è maà noò kaa a wa'á n̄i mu t̄swe aà.⁶ Nwí à le nswon ghu mbo aa mə, ‘m̄fòrè yì ì ka yí ghèè b̄è b̄iḡi a ala'a badàṅ tâ b̄i ghirè waa ñi ìb̄ù'ù jyaa, ì d̄i ṅgi'ì a mbo bo ìlòò ṅkh̄i j̄i n̄i kwà.’⁷ Nwí a swon mə, ‘Lâ mà ka yí n̄iṅ isa'a a nu b̄è b̄i mə bo ka yí ghirè waa ñi ìb̄ù'ù aà, a yì t̄i b̄è a ṅj̄im boṅ bo ka yì fè'è z̄i mmii gha fàa adigè laà.’^{††8} Nwí a le ṅwàrè akàà bo Abraham ñlèè annù ṅj̄etè b̄c̄c̄ mb̄àṅnè ts̄o alènsè. Abraham a j̄we Isaac ñtigè ṅj̄etè yì a ñi ṅj̄wi j̄i n̄ifwaa. Isaac a j̄wí Yakob, Yakob yii ṅgaa a tigè ṅj̄we b̄it̄a bi ṅgwè'è bi'inè bya ñiṅh̄úm ñtsò baà.

⁹ “B̄it̄abè bi'inè bi le ntswe ñi àghè'èṅ a nu Joseph, ñfèè yì a ala'a Egipto, lâ Nwí a t̄swè bo yu,¹⁰ ñfi'ì yì a m̄úm ṅgi'ì, ñfa m̄itsyè ghu mbo ṅghirè Pharoah M̄f̄o baEgipto a k̄oṅ yì ñtigè ghirè a b̄è Ḡúmnaà, ñtigè nsa'a ñi àla'a baEgipto bo b̄i ndâ Pharoah n̄ts̄im.¹¹ Ñj̄i ì le ṅkuu a ala'a baEgipto ts̄im bo b̄i a ala'a Cana, ñn̄iṅ ṅgi'ì yì ṅwè a nu b̄è, ṅghirè b̄it̄a bi'inè bi tigè ñl̄c̄c̄ ñi m̄j̄i k̄iṅ.¹² Yakob a yu'u mə m̄j̄i mi le t̄swe a ala'a baEgipto, ñtoo b̄it̄a bi'inè ghu a ṅgaa yì ñtsyàmb̄iì.¹³ Bo bù m̄è ṅghèè ghu a ṅgaa yii ì yòṅtè aa, Joseph a ghirè b̄c̄c̄ bi maà bi b̄i z̄i yì, ṅki ṅghirè Pharoah a z̄i ṅgwè'è yì.¹⁴ Joseph a swon mə tâ b̄i ghèè n̄t̄w̄on taà yì Yakob bo b̄i ṅgwè'è yì n̄ts̄im, ìtu b̄è m̄iṅhum mi s̄àm-baa n̄tsò n̄taà.¹⁵ Yakob a sigè ṅghèè a ala'a baEgipto, ñyi ṅkwo ghu, yub̄oṅ bo b̄i b̄it̄a bi'inè,¹⁶ bo kwò m̄è ghu, bi b̄è'è ìk̄ú jyaa ṅk'ò'ò n̄i ju a Shechem, ñtwiṅ waa wa n̄isyè nya mə Abraham a le nyuu n̄i ṅkabè a mbo b̄c̄c̄ bi Hamor a Shechem aà.

¹⁷ “Lâ noò à kà m̄è ṅku'u mə tâ Nwí tâ ghirè ànnù yii mə à le ṅkà'á a mbo Abraham aa, ñd̄ùù b̄è bi'inè a ala'a Egipto ì burè ṅgha'atè tsi'ì ghà'atè ṅghèè ñi m̄b̄iì¹⁸ ṅywe'e a noò yii mə m̄f̄o yì m̄c̄'ò'ò yii mə kaa à le ṅwa'á Joseph z̄i aa, à le ṅk'ò'ò ntigè nsa'a ñi àla'a baEgipto.

† 7.3: Gen. 12.1 †† 7.7: Gen. 15.13,14

¹⁹ A le n̄taṅ m̄iṅn̄aṅ a atu b̄è bi'inè, ñd̄i ṅgi'ì a nu b̄it̄a bi'inè ñtswa ñi waa ñi àd̄à'á mə tâ bo me'e b̄c̄c̄ byaa a abèè mə tâ b̄i kwokè.²⁰ À le mbè aa ma mùu noò mə b̄i le ṅj̄we Moses, a burè mbè tsi'ì mu yii mə à le mb̄oṅ a yè ṅk̄i b̄oṅ a n̄si mi'ì Nwí aà. Bi le ṅko'o yì a nd̄ùgè bo a n̄i b̄is̄àṅ bi tarè.²¹ Nòò wa yii mə bi le ñlògè yì a nd̄ùgè bo mfè'è ṅghèè ñlèè a abèè a adigè dàṅ aa, mu Pharoah yì m̄àṅgyè a l̄ogè yì n̄i m̄ú yì ñtigè ṅko'o yì.

²² Bi le nd̄i'è yì n̄i m̄itsyè mi baEgipto mi ts̄im, a naṅsè ñzi ñiṅh̄àà tsi'ì siḡiṅ ñi ṅk̄i ṅghirè ñi ñnnù j̄i wè j̄i wè.

²³ “Nòò yii mə Moses à yì mə mbè ìlòò m̄iṅhum mi ñikwà aa, ṅwa'atè mə yu ghèè ghantè b̄c̄c̄ bi maà bi, b̄c̄c̄ bi baIsrael.²⁴ À ghèè m̄è, ñyè ṅú baEgipto a k̄á ṅku n̄i mu maà yì yì m̄'ò'ò. À yè m̄è laa, ṅghèè a ṅkwì'inè, ñtswa ṅú baEgipto wa ṅk̄ú ñz̄witè n̄loṅ ṅgi'ì ya yii mə à le si n̄iṅ a nu mu maà yì ṅú baIsrael wa aà.²⁵ À le si ghirè laa ṅwa'atè n̄i mə b̄c̄c̄ bi maà bi b̄i ka z̄i mə Nwí ka kwetè tâ yù fi'ì waa wa a m̄úm ṅgi'ì, lâ kaa bo wa'á z̄i.²⁶ Àbèè f̄ù'ù mə a z̄i ñyè b̄c̄c̄ baIsrael b̄i m̄'ò'ò bi k̄á ṅȳoṅ, a l̄ò'ò mə yu f̄àatè waa t̄á t̄á bo tsuu k̄i yòṅ, ñs-won mə, ‘B̄is̄ù b̄á, ñi tsuu k̄i to, tigè ñi laa mbè b̄c̄c̄ bi ma aa è?’²⁷ Lâ ṅú wa yii mə à le ñlòḡiṅ f̄ik̄òrè fya aa, a t̄iì Moses ìb̄'ò'ò m̄betè ghu mbo mə, ‘A gho aà a lèè wò mə ta ò tigè mbu'utè yì'ì ṅk̄i n̄ts̄o'ò'ò ñi m̄isa'á mi'ì aa è?’²⁸ O bù ñl̄c̄c̄ aa n̄z̄witè m̄è ts̄o m̄è ò k̄i z̄witè ṅú baEgipto wa a ȳc̄c̄ aa è?’^{†29} À kwì'ì m̄è laà, Moses a fè'è wa ala'a baEgipto ṅkhè ṅghèè a ala'a Midia ñtigè n̄tswe ghu ñi ṅj̄i, ṅj̄we b̄c̄c̄ mb̄àṅnè ghu bi baà.

³⁰ “Ìlòò m̄iṅhum mi ñikwà ì t̄sya m̄è, angel Nw̄iṅḡoṅ a z̄i ñtsi'ì Moses, ñtswe a m̄um àts̄ùgè it̄i yii mə m̄'ò'ò ì le si b̄èrè ghu aa, a n̄ta'a m̄iwèè wa a mbèè ñta'a Sinai.

³¹ Moses à yè m̄è, ànnù a burè ñtsya yì, a ghèntè a n̄tèè ghu mbèè ta naṅsè lèntè yè. À kà m̄è aa ṅghèè ghu nyu'u ṅj̄i M̄mà'àmbi a swon mə,³² ‘Mè ñi Nw̄iṅḡoṅ b̄i taà buu, Nw̄iṅḡoṅ Abraham, yì Isaac, n̄i yì Yakob.’^{††} Moses yù'ù m̄è, n̄ú yì ì swerè, a tigè m̄benè ba'á bà'á; kaa a wa'á ñi ñt̄i bu n̄tswe a lèntè àd̄iḡè yà.

³³ M̄mà'àmbi a swon ghu mbo mə, ‘T̄s̄o'ò'ò n̄tam jo jyá, ñloṅ mə àd̄iḡè yuà mə ò t̄èè ghu aa, à ñi àd̄igè n̄syè yì làà maṅsè.³⁴ Wa m̄è l̄iì m̄è ñyè mbuu ṅgi'ì yii mə b̄è ba a ala'a baEgipto bi yè aà. Mè yù'ù àj̄àṅ yii mə bo yè'è ṅgi'ì yàà aa, ñsigè n̄zi a fi'ì bo wa m̄úm ṅgi'ì. Z̄i faà la ts̄its̄oṅ. Mè ka too gho a ala'a baEgipto.’^{††}

³⁵ “À leè ṅki mbè aa tsi'ì Moses ma ghù mə b̄c̄c̄ bi maà yì le n̄tuu, m̄betè ghu mbo mə, ‘A gho aà a lèè wò mə tâ ò tigè mbu'utè yì'ì ṅk̄i n̄ts̄o'ò'ò ñi m̄isa'á mi'ì aa è?’ mə Nwí à leè ñtoo mə tâ ghèè ṅka nsa'a ñi b̄c̄c̄ baIsrael, ì k̄i fi'isè waa a m̄úm ṅgi'ì. Angel wa mə à le n̄zi ñtsi'ì yì wa m̄úm àts̄ùgè ṅgèè mə a le si kh̄i aa, a t̄swè ghu mbo, ṅkwetè ñi yì.³⁶ À ñi Moses ma ghù mə à le ghirè ñlènsè ñnnù bo b̄i ñnn̄tsyàmbò a ala'a baEgipto bo b̄i wa Miyaa yì m̄bagitè bo ñi a anta'a m̄iwèè m̄iwèè

‡ 7.28: Exod. 2.14 †† 7.32: Exod. 3.6 †† 7.34: Exod. 3.5,7,8,10

a atù ìlòò mighum mi nìkwà. ³⁷ À ni Moses ma ghù mē à le nswon a mbo bɔɔ baIsrael mē, 'Nwì à ka yí ghìrē tâ ñgàntòò yì yì mò'c tsò mē tâ bu mfè'è a titìi bɔɔ bi maà buu aà.' ^{†38} À ni yu mē à le ntswe bo bɛ ñghòtè bɔɔ baIsrael bya wa anta'a miwèè miwèè ñki tswe bo bɛ bɛ-taà bi'inè, a bò'c angel wa mē à le ñghàà ghu mbo a nta'a Sinai aà. À le ñkwērē ntoò Nwì yìi mē i fa ntswēntìi a mbo bē aa, a mfa a mbo bi'inè.

³⁹ "Lâ bɛtaà bi'inè bi le ntuu a yu'unə yi, ñtuu yi, ñkwēsə ntii waa, m̄bəŋ m̄bu tìgə nlii n̄i m̄bɛi waa fu a ala'a baEgipto; ⁴⁰ ñtìgə nswon a mbo Aaron mē, 'Ghìrə b̄inwi m̄fa a mbo bi'ì tâ b̄i ka ñghēē ni a mbii bi'ì, ñt-syasə n̄i yi'ì. Kaa bi'ì s̄i annù yìi mē a ghìrə Moses ghù yìi mē à le ntsyàsə yi'ì bi'ì fè'è a ala'a baEgipto aa zì.'

^{††41} Bo tìgə m̄bɔɔ f̄iñkobə f̄i bə tsò mù m̄bɔŋ ma mùu noò, ñtìgə nzwitə n̄i naà m̄ma'a n̄i f̄iñkobə m̄a f̄u ghu, ñtìgə ndoritə nlon f̄iñkobə m̄a f̄u mē bo le nan̄sə n̄i m̄bô myaa aà. ⁴² Laà, Nwì a tuù waa, m̄ma'atə waa mē tâ bo fa ìb̄i nù waa, ñtìgə ñgha'asə n̄i ñtsù ntsò yìi mē i tswe a aburə aà, ma yù a yòŋ aa ajàn yìi mē bi ñwa'anə a mùm àŋwà'ànə ñgàntoo Nwì aà:

'N̄i le mbaa nzwitə n̄i naà a m̄mà'a mē ghu wa atù ñdùu ìlòò jya m̄ighum mi nìkwà mē n̄i le ntswe ghu wa anta'a miwèè miwèè aa ε, baIsrael?

⁴³ Tìgə n̄i le s̄i bè'è aa ñtàn nwì Molok bo b̄i f̄iñjòŋ f̄i nwì Refən, m̄iñkobə m̄ii mē n̄i le nnan̄sə mē ni ki m̄ii aà; ma mùu ajàn, mē ka fi'ì ghuu i ghìrə tâ n̄i fè'ε ñghèè a mbii ala'a baBabilon.' [‡]

⁴⁴ "N̄tàn wa mē i le s̄i f̄iḡitè ni mē Nwì a tswe bo b̄i bē bi aa, i le ntswe a mbo bɛtaà bi'inè wa anta'a miwèè miwèè. Bi le ghùrè ñyon aa tsi'ì ajàn yìi mē Nwì a le m̄f̄iḡitè a mbo Moses mē tâ à ghurə aà. ⁴⁵ À yì mē t̄i bə a ñj̄im b̄itaà bi'inè bo b̄i Joshua bi tìgə ñlɔgə ntàn ma ghù ñkuu ni ghu fàa ala'a, wa noò mē bi le ntìgə nzi kwērə idìgə ìla'a itoo jya jii mē Nwì à le mfurə waa, bi fè'èkè aà. N̄tàn wa i le ntìgə tswe fàa ala'a ñlɔḡinè aa maa noò ñzi nywe'e a noò yìi mē David a le mbə mfɔ aà. ⁴⁶ N̄si David i le mbɔŋ bo Nwì a lɔntè mē tâ Nwì tâ à ma'atə tâ yù bɔɔ nda a mbo yu Nwì Yakob. ⁴⁷ Lâ à leè m̄baŋnə ntìgə mbə aa bə Solomon mē Nwì à le mbeentə mē tâ à tìgə m̄bɔɔ nda ma yù ghu mbô.

⁴⁸ "Lâ Nwì yìi mē n̄i Àkò'ñtsirə aa, kaa s̄i aa mùm m̄ila'a m̄ii mē à bɔɔ bē n̄i m̄bô myaa aa tswe b̄e; ma yuù ànnù a yòŋ aa tsi'ì ni ñghàà nii mē ñgàntòò Nwì à le nswon aa, mē,

⁴⁹ 'M̄mà'àmbi Nwìngòŋ à swòŋ mē, àbùrə a n̄i àbèrè yà, ñsyé i b̄aŋnè m̄bə akə'ə ntetə ñtsa' à jà.

M̄bə ò tìgə m̄bu nan̄sə m̄bɔɔ aà ajànə nda yuu a mbo mē aa ε?

Àdìgè yìi mē mbə mē tswé ghu m̄m̄intə aa, a fè aa ε?

⁵⁰ Tìgə njoo mà jù tsi'ì ts̄im aa a le nnan̄sə mē aa ε?' ^{††}

⁵¹ "N̄i burə nan̄sə ntii atu bə laà aa a ya aa ε? M̄intiì muu mi burə mbə bə mi b̄it̄zi Nwì aa a ya aa ε? N̄i kùtè ñtòŋnè juu kaa wa'à kòŋ a nyu'ù ñtoò Nwì aa a ya aa ε? Ni kii ntii n̄i àtu a mbo Àzwì Nwì ts̄itsòŋ aa tsi'ì ajàn yìi mē b̄itaà buu bi le s̄i ghìrè aà. ⁵² ñgàntoo Nwì yì tsù à tswe ghu mē b̄itaà buu le ñwa' à àkòrə yi ka ntsò'c aa ε? Bo le nzwitə ñgàntoo Nwì jya jii mē i le nswon, àgha'a à b̄urè mē nsa'a ñsà' à aa, mē yu wa yìi mē annù yi a tsinə aa à ka yì zì aà. Ts̄itsòŋ n̄i k̄i mē m̄fee yi, ñtswa yi nzwitə. ⁵³ Tìgə a le ñkwērə bu ñkwērə n̄iŋsè Nwì wa mē baangel bi le mfa a mbo bu aa ε? Lâ a ghìrè àkè kaa n̄i wa' à yu'unə aa ε?"

Ajàn yìi mē bi le ntumtə Stephen n̄i ñgò'ò aà

⁵⁴ ñgàŋsenadrio bya bi yù'ù mē annù yìi mē Stephen à le nswon aa, m̄it̄ŋ myaa nan̄sə n̄lwinə, bi tìgə ñkurə ni m̄isòŋè myaa ghu nù. ⁵⁵ Lâ Àzwì Nwì yìi mē a laa m̄an̄sə aa, a le ñkuu lwensə Stephen, a t̄ε'ε mi'ì mi ntìgə nlii n̄i àbùrè ghu, à kà mē aa nlii, nyə ñgha'a ni Nwì nii mē ni ñwèènè aa, ñki nyə Yesu a təə a mbèè ñikwεε Nwì n̄i mà' à. ⁵⁶ À yè mē laà, ñswon mē, "Yâ n̄i, mē yè àbùrè a ña'anə, mē yə Mu N̄u a təə a mbèè ñikwεε Nwì n̄i mà' à!"

⁵⁷ Bo yù'ù mē laà, ñtòŋnə mbo'o, ñlɔgə m̄bô myaa ñkutə ñtòŋnè jyaa ghu, ñywunə ñkhənə tsi'ì b̄i ts̄im ñghεε a mbèè Stephen, ⁵⁸ ñtswa yi nswon mfè'èsè wa a mùm àla'a ñghεε m̄mà' à a abεε, ñtìgə ntumtə yi n̄i ñgò'ò. B̄iyəfə b̄ii mē bi le ntswe ghu aa, bi le ntsò'c t̄ə ñt-sə'è jyaa n̄nɔŋsə a m̄ikòrə mùjòŋ yì mò'c, ñkùmə yi i bə Saul. ⁵⁹ Bi kà mē aa tumtə n̄i Stephen aa, a tsa'atə Nwì ñswon mē, "M̄mà'àmbi Yesu, lɔgə ntii ghâ!" ⁶⁰ N̄swetə m̄iku'utə mi a nsyε, ñtòŋnə ñghaa tsi'ì n̄i m̄it̄i ñswon mē, "M̄mà'àmbi, tsuu annù yì bi yuà a nu bo ló ñiŋ b̄e." À ghàà mē nswon laà, m̄burə ntsii.

Ajàn yìi mē bi le s̄i tsò'c n̄i àkòrə bɔɔ bi Kristo a Yerusalem aà

8 Saul à le beentə mē tâ b̄i zwitə Stephen.

Tsi'ì maa ñjwi, bi lɔḡinè ntìgə ntsò'c n̄i àkòrə ñghotə bɔɔ bi Kristo a Yerusalem tsi'ì n̄i m̄it̄i. Bo bit-s̄im bi tìgə m̄fè'ekə ñkhèkè ñsēenə ñghèè a mbù'ù àla'a baYudea bo b̄i yì baSamaria. N̄tìgə mma'atə tsi'ì ñ-gàŋntoo Kristo a Yerusalem. ² Bè b̄i mò'c b̄ii mē bi le s̄i yu'unə n̄i Nwì aa bi le ntìgə ñlɔgə Stephen ñghεε ntwiŋ, ñki nyə'ə yi tsi'ì a mbè ànnù.

³ Lâ Saul à le m̄burə ñlɔɔ mē yu burə ta ñgi'ì a nu ñghotə tsi'ì tà. À le mfè'è ñghεε ntìgə ñkuu ni m̄ila'a m̄ila'a, m̄fi'ì n̄i bɔɔ bi Kristo ghu, b̄an̄gyè bo b̄i m̄b̄aŋnè, m̄ma'a n̄i waa a nd̄atsan̄ə.

† 7.37: Deut. 18.15 †† 7.40: Exod. 32.1 ‡ 7.43: Amos 5.25-27
 †† 7.50: Yes. 66.1,2

Àjàn yii mæ Philip à le nswon ntoo yi sigìnè a Samaria aà

⁴ Ngǎngmbii Kristo jii mæ bi le mbù'ù waa nseensè aa, bi le ngghèè òtìgè nswonè nî òtoo yi òsigìnè ya tsi'i idìgè tsim. ⁵ Philip à le nsigè ngghèè a mûm ala'a baSamaria òtìgè nswonè nî ànnù a mbo bè ghu nlonè Ayo'ò Nwi wâ. ⁶ Nnòò bē yii mæ i le ntswe ghu aa, i nanjè òtìgè yu'utè nî ànnù ya yii mæ Philip à le si swon aà nî òtì mæ tsim. Bo bitsim le si yu'u annù ya mæ à le si swon aa òkii nyè nî òlensè jii mæ à le si ghèrè aà; ⁷ ɛ̀zwì jì bi i le si tìgè fe'ekè ni nu bè bî ghà'atè bii mæ bi le ntswe nî ɛ̀zwì jì bi aa, nyè'è tsi'i nî òtì. Bè bî ghà'atè bii mæ òdìgè nù jyaa i le nti òko'onè aa, bo bî bîbwènkè bi kè òtì. ⁸ Maa ajàn nìdorè nì wè nì le ntswe maa mûm ala'a.

Àjàn yii mæ Simon òbìsòrè à le mbènkè nti yi aà.

⁹ Nù yì mò'c à le ntswe a ala'a Samaria, ɛ̀kùm yi i bē Simon, a ghèrè nî majikè mburè mfumsè bē bi tsim ghu, òswonè ni mæ yu ni nù yì òwè, ¹⁰ Bè bitsim wa ala'a, bi kègè bo bî bî wè, bi bii ànnù yi òswonè ni mæ "Wa nù ghùlà, wâ à ni mîdà'á mi Nwí mya mæ bi swonè ni mæ mî tî aà." ¹¹ Bi le si bii nî ànnù yii mæ à le si swon aa nlonè mæ à le mfumsè waa ni majigè yi wa ni nòò yì òsyà aà. ¹² Nòò wa mæ bi le nyu'u òkii mbii ntoo yi òsigìnè ya mæ Philip à le nzi ni yu nlonè annù nifì Nwí bo bî Yesu Kristo aà, bo le òkwèrè òkii, mbanè bo bî banjyè. ¹³ Simon, nî àtu ibi nù yi, à le òkii mbii yii ngaa bi murè yi òkii, bî mùrè mē yi òkii aa, a tìgè òzinè bo Philip, nyè nî òlensè innù bo bî innù jì yeyerè jii mæ Philip à le si ghèrè aa, ànnù a tsyà yi.

¹⁴ Ngǎngntoo Kristo jya mæ i le ntswe a Yerusalem aa, i yu'u mæ bè bii mæ bi le ntswe a Samaria bi bii mē nighàà ni Nwí aa, òtìgè ntoo Peta bo Jon a mbo bo.

¹⁵ Peta bo Jon bo ghèè mē ghu, òtsa'atè Nwí a atu bè bya bii mæ bi le mbii Yesu aa mæ tâ bo kwèrè Azwì Nwí. ¹⁶ À le tì bē ma mùu noò aa bonè kaa Àzwì Nwí a burè tì a nu nù nìbò sigè bē. Bi le mmurè waa aa tsi'í òkii ni ɛ̀kùm Mmà'àmbi Yesu. ¹⁷ Peta bo Jon nònsè mbo myaa a atu bo,bo kwèrè Àzwì Nwí.

¹⁸ Simon à yè mē mæ bē kwèrè Azwì Nwí a ajàn mæ ngǎngntoo Kristo jya i nònsè nî mbo myaa a atu bo aa, mfa òkabè a mbo Peta bo Jon, ¹⁹ òswonè mæ, "Nì ki mfa mîdà'a ma mù a mbo mæ, mæ nù yi tsù yii mæ mæ nònsè maà mbo ghu atu aa, tâ à ki òkwèrè Azwì Nwí."

²⁰ Peta a kwi'i ghu mbo mæ, "Tâ ò kwo nî òkabè yè ya mbwè mæ mbè ò mcontè mæ mbè ò yuu mîtarè mî Nwí nî òkabè! ²¹ Kaa ò sè nî ànnù tsu a mûm àfà'a yi'ì tswè òlonè mæ kaa nti ghò sè a nsi mi'i Nwí laa aà.

²² Bènkè nti ghò lâ, mma'atè annù yì bi mà yù mæ ò tànjè aà, mbu'u mbo a mbo Mmà'àmbi mæ, nòò tsù, mba a li'inè ɛ̀fansènnù jo nlonè annù ma yù mæ ò

wà'atè a nti wò aà. ²³ Nlonè mæ mæ yè mæ ò tswè nì fìbuu fii fi lwì si'i, ò bē ngàràtsanè a mbo innù jì bî."

²⁴ Simon a swon a mbo Peta bo Jon mæ, "Mè bu'u tsi'i mbo, tsà'atè Nwíngò òlonè òkwitù gha mæ ànnù ma yù yì tsu mæ nì swon aa, mæ tâ à tsuu a nu mē ló fè'è."

²⁵ Peta bo Jon bii mē ànnù Yesu nî òsi nî nsi òkii manjè a nseensè ntoò ya nlonè Mmà'àmbi, mbù mbi fu a Yerusalem. Bo kà mē aa bii aa, òtìgè nswonè nî òtoo yi òsigìnè ya a itoo jì ghà'atè a mûm ala'a Samaria.

Àjàn yii mæ ngàràfà'á yì òwè a ntw'c mfi baEthiopia à le mbènkè nti yi àa

²⁶ Angel Mmà'àmbi a swon a mbo Philip mæ, "Tanjè nù yè, òsigè ngghèè ni mánji yii mæ à lo a Yerusalem òghèè ni a Gaza aa," (mànji ma ghù kaa bi si ghu burè aa ki tsyà). ²⁷ Philip a tanjè nù yi òghèè. Sò òkii bāEthiopia yì mò'c, mba ngàràfà'á yì òwè a mbo

Kandese, Mfi mangyè baEthiopia, yii mæ à le si lèè nî òkabè yi aa, à le ngghèè a Yerusalem aa a mmii Nwí. À lo mæ wa Yerusalem ²⁸ mbo òtìgè òkwèè nì fu a ala'a

Ethiopia aa òkuu kaligè. À kà mē aa ghèè wa mum kaligè yi wa aa, òtìgè ntwonè nî àdìgè anjwà'anè yi mò'c a mûm anjwà'anè ntoò Nwí Yesaiah. ²⁹ Àzwì Nwí a swon a mbo Philip mæ, "Khètè nyòntè fii mbèè kaligè."

³⁰ Philip a khètè mē nyonè aa, nyu'u a twonè nî àdìgè anjwà'anè yì mò'c a mûm anjwà'anè ngàntoo Nwí Yesaiah, mbetè yi mæ, "O yu'u nî ànnù yii mæ o twonè aa è?"

³¹ A kwi'i mæ, "Mba mæ yu'u aa mæ akè tì ghè mæ nù à t'òtè a mbo mæ aa è?" Nswonè a mbo Philip mæ tâ à k'c ntswe bo yu wa mum kaligè. ³² Àdìgè anjwà'anè Nwí yii mæ à le si twonè aa a le mbè yulà,

"À le mbè tsò mbinjèrè yii mæ bi lo gè ngghèè a òwè aà, kè tsi'ì tsò mù mbinjèrè yii mæ bi k'c inòjè jì kaa a wa'á yè'è aà.

A ngǎng ngǎng, kaa à le òwè'á ànnù tsu ghaà bē. ³³ Bi le ndirìsè atu yi kaa wa'á isa'á yi nî ànnù nìngon sa'á.

Mba wò a swonè ànnù òlonè ògwè'è yi aa è? Nlonè mæ òtswènti yi fàa atu nsyè ò lwì'ì mē aà." †

³⁴ Ngàràfà'a Mfi Ethiopia wa a betè Philip mæ, "Ngàntoo Nwí ghù a ghàà laà òlonè aa wò aa è? A ghàà aa nlonè ngaa yi kè nlonè ngaa nùdàn aa è?" ³⁵ Philip a tìgè òloginè òka ngghèè, òloginè nî àdìgè anjwà'anè ma yù a nswonè ntoò Yesu yì òsigìnè ya ghu mbò. ³⁶ Àjàn mæ bo yu le si tìgè òzinè òsigè ngghèè wa a mánji aa, bo le ngghèè nywe'e a adìgè yii mæ òkii le ntswe ghu,

ngàràfà'a Mfi Ethiopia wa a swon a mbo Philip mæ, "Nkii ghùlà, àyoo yii mæ mbè a kii mæ tâ bî tsuu a gha a òkii murè aa, à nî à kè aa è?" [³⁷ Philip a swon ghu mbo mæ, "Mba bi tì murè gho a òkii mæ mbè ò bii nî òtì ghò tsi'mè."

† 8.33: Yes. 53.7,8

A kwi'i mæ, "Mè bii mæ Yesu Kristo à ni Mu Nwì." 38 À le ntigè nswon kaligè wa a tæð, bo Philip fè'è ñsigè ɳkuu wa mûm ɳki, Philip a tigè ñmuræ yi wa a ɳki. 39 Nòò wa mæ bi le mfè'è wa a mûm ɳki aa, Àzwí Mmà'àmbi a lɔgè Philip ɳghæe ni ghu. ɳgàñàfà'a Mfò Ethiopia wa a ghæ mæ yu ki lèntè, kaa wa'à yi bù ñyè, lá ñlo ntigè ɳghæe nii, ñluu ni ñidoræ. 40 Philip à ghè mæ mæ yu ki yè, ñtigè ntswe yi bæ a ala'a Azotus. À tsyà mæ ghu ɳka ɳghæe aa, ñtigè nseensæ ñi ñtoo yi ñsiginè ya a ñi ñtoò tsim jii mæ i le ntswe a mânji aa, mbcɔɳ ɳghæe kù'u a ala'à Kaisaria.

Àjàɳ yii mæ Yesu à le tsi'i Paul a bæɳkè ñtiɳ yi aà

9 Saul à le mbù ɳghæe ñi mbii mmi'i tsi'i àtú yi, ɳka'atæ ñi ɳgãɳyægènnù Mmà'àmbi jyâ, ñswonɔ ni mæ yu ka zwitæ waa. À le ɳghèè a mbèe ɳgàɳmà'a Nwì yí ñwè 2 ñswon ghu mbo mæ tâ à ɳwa'anæ àɳwà'anè yii mæ a fígètè ɳú yii mæ yu ni ghu aa, mfa mæ tâ yù ghæe mfa a mbo ndaɳghotæ baYuda a Damascus; tã bæe mæ yu ghæe nyæ bæ bí tsu, mbàɳɳnè kè banygè, bii mæ bi yòɳè Mânji wa aa, yu tswatè waa, ɳkweræ mbi ni bu a Yerusalem tsò ɳgàɳtsaɳè.

3 Saul à fè'è mæ ɳka ɳghæe a mânji, ɳghæe ntigè ɳkuu a Damascus, ɳghæe ki yè, ɳkà'à yí mɔ'ɔ i wi'ikè nlo a aburæ, ɳɳwa'akæ nsigè ɳke'e adigè ya mæ à le ntæ ghu aa, ɳkarisæ. 4 A wò a nsyè nyu'u ɳji ɳú i ghaà ghu mbo nswon mæ, "Saul, Saul! O tsɔ'ɔ akòrè ya aa nlon akæ aa è?" 5 A betè mæ, "Àà wò wò le, Mmà'àmbi?"

"À ni mæ Yesu wa yii o tsɔ'ɔ akòrè ya aà," ɳji ɳú wa i kwi'i ghu mbò. 6 'Lâ, bæɳnæ ɳkuu ɳghèe wa ɳj'ò àla'a. Wa bi ka swon ànnù yii mæ ò ka ghèrè aa a mbo wò.'

7 Bè bya bii mæ bo bæ Saul le si zinè aa le ntæntè tsi'i a tsitsi. Bo le nyu'u ɳji ɳú wa kaa ki'ɳ ɳú banyè nyæ.

8 Saul a biinè wa a nsyè, ɳɳa'a mi'i mi, lá kaa ɳki'ɳ ñi ñdigè banyè nyæ. Maa ajàɳ bi tigè ñtswa ñikwèè ni ɳghæe ni ghu a ala'a Damascus. 9 À le ntswe ɳjwi ji taræ kaa wa'à ñi ñdigè yè. A ñi àti ñoò ma yù kaa à le ɳki'ɳ ayòò tsú ji, kaa ɳki'ɳ ayòò tsú ki nno.

10 ɳgàɳyægènnù Yesu yí mɔ'ɔ à le ntswe a Damascus, ɳkùm yi i bæ Ananias. ɳjèè tæ tæ ð le nle yi, a yè Mmà'àmbi a twonɔtè yi mæ, "Ananias," a bii mæ, "Mè ghuà, a Mmà'àmbi" 11 Mmà'àmbi a swon gho mbo mæ, "Biiinæ ntaɳtè nù yò ɳghæe a Mfàɳnè yí Tsinè, a nda Judas, mbetæ mæ, 'Nù wa mæ à lo a ala'a Tarsus, ɳkùm yi i bæ Saul aa, à fè le?' Wa à tswe ghu, ñtsa'atæ ñi Nwì. 12 ɳjèè tæætæ ð kè mæ ñle yi a yè ɳú yi mɔ'ɔ, ɳkùm yi i bæ Ananias, a kuu nnɳsè mbo mi ghu nu mæ tâ à bu ɳka nyæ idigè." 13 Ananias a kwi'i mæ, "Taà, bæ bí ghà'àtè bi ghàà mæ a mbo mæ nlonɔ ɳú ma ghú, ñswonɔ ñi mbbuu ɳgi'ɳ yii mæ ɳú ma ghú à di a nu bæ bo a Yerusalem. 14 Tsitsɔɳ à zi a ala'a Damascus aa ñi àdà'à yii mæ à kwèræ a mbo bæi bi ɳgãɳmà'a Nwì mæ yu zì banɳtæ bæ bètsim bii mæ bi twonɔtè ñi ɳkùm gho aà."

15 Mmà'àmbi a swon ghu mbo mæ, "Ghèè! Nlon mæ mæ tsò'ò mæ yi mæ tâ à ka mfa'a a mbo mæ, a ɳghèræ mæ tâ bètzi Nwì bo bæf byaa, bo bæ baIsrael, tâ bæ zi ikùm ghà. 16 Tsi'i mæ, ñi ñtu bæi nù gha, mæ ka di'ɳ ɳgɔɳ ɳgi'ɳ tsim yii mæ à ka tigè yè mbi'ɳ ɳkwitù gha aà."

17 "Maa ajàɳ, Ananias a ghèè ɳkuu wa a mûm nda mæ Saul à le ntswe ghu aa, ñncɔɳsæ mbò mi ghu nu, ñtwonɔtè yi mæ, 'Ndim ghà, Saul,' Mmà'àmbi à too ghà, mbæ Yesu wa yumbɔɳ mæ à kè zi a mbo wò, wa a noò mæ ò kè si zì faà aà. À too gha mæ mbæ ò bù ñyè idigè, tâ Àzwí Nwì ki ñlwensæ ghò." 18 Tsi'i maa noo, ɳjoo ji mɔ'ɔ, tsi'i tsò bærà mbwè, i lô a mi'i Saul ɳwokæ, a bù ɳka nyæ idigè. ɳtigè mbiinæ ntæ bi murè yi a ɳki; 19 àjàɳ yii mæ à le ɳji miji aa, mtiɳ mi mi bù ɳkuu fu.

Àjàɳ mæ Saul à le swon annù Nwì a Damascus aa.

Saul à le ntswe mitugè mi njwi m' mɔ'ɔ bo bæ ɳgãɳyægènnù Yesu jya a ala'a Damascus. 20 Mbiinæ ntsinæ ɳghæe a ndaɳghotæ baYuda, ñlɔɳinæ ɳka nswon ni mæ Yesu à nansæ mbæ aa tsi'i Mu Nwì wâ. 21 Nù ñtsim yii mæ à le nyu'u aa, ànnù kòntsu a kò ñtsú yi, bo tigè ñlɔɳinæ ɳka mbetæ ni mæ, "À si yu wa yii mæ à kè si zwitæ ñi bæ bii mæ bi twonɔtè ñi ikùm Yesu a Yerusalem aa bæ aa è? Tigè à ki nzi faà aa ñlon aa tsi'i ànnù ma ya, mæ yu zì banɳtæ bæ ma bya i bæ fa a mbo bæi bi ɳgãɳma'a Nwì aa è?" 22 Lâ Saul a ku'úsè nnɳtæ mtiɳ mi nswon ñi ànnù Nwì tsi'i ñi mɔ'ɔ, ðlensæ innù jii mæ à le si fa, a ndi'ɳ mæ Yesu à le nansæ mbæ Ayo'ò Nwì wa aa, i le ntæ si'ɳ si'ɳ a mbo baYuda bii mæ bi le ntswe a Damascus aa a ñlɔɳitè.

23 Mitugè mi njwi mi ghà'àtè m' mɔ'ɔ mi tsyà mæ, baYuda bi boontè ñtanɳtæ a ajàɳ bi ka zwitæ Saul, 24 lá bi le ɳkè'ènnè annù yii mæ bi tanɳtæ aa ghu mbò. Bo tigè mbe ni ntsɳɳkya ɳj'ò àla'a wa ñi tugè bo bæ si'inæ mæ bi zwitè yi. 25 A yí mbæ a ñtugè yí mɔ'ɔ, ɳgãɳakòrè Saul, bi lɔgè yi mbwi mboræ a ñi ɳkya wa mæ bi le mbcɔ ɳkarisæ a ala'a ya ghu aa, ñniɳyè yi a mûm ɳkyè ñtigè mfe'esæ nsigisæ a ɳjim ɳkyâ.

Saul a Yerusalem

26 Saul a ghèè a ala'a Yerusalem, ñywinɳtæ mæ yu kuu a ttiɳ ɳgãɳyægènnù Yesu, lá kaa bo le wa'à waa bii mæ à ñi ɳgàɳyægènnù Yesu, bo bi tsim le si bɔ'ɔ nii.

27 Barnabas à le nzi ɳkwetæ yi, ñlɔgè yi ɳkuu ni ghu a ttiɳ ɳgãɳtoo Kristo jyâ. À kùu mæ aa, ñtɔ'ɔtæ a mbo bo a ajàɳ yii mæ Saul à le nyæ Mmà'àmbi a mânji aa, ɳki nswon ajàɳ mæ Mmà'àmbi à le ɳghàà ghu mbo aà. À le ɳki ɳke'enæ a mbo bo a ajàɳ yii mæ Saul à le nswon ànnù Nwì ñi ɳkùm Yesu a mbo bo a Damascus kaa ki'ɳ bɔ'ɔ aà. 28 Maa ajàɳ, Saul a tigè ñtswe bo bo, ñtigè ɳghaa ɳkaræ ñi ñdigè jì ghà'àtè a Yerusalem, ñswonɔ ñi ànnù Nwì ni ɳkùm Mmà'àmbi kaa ki'ɳ bɔ'ɔ. 29 À le si ghàà ɳki nswon bo bæ baYuda bii mæ bi le si ghàà

nighàà ni baGrikiya aa, bo le ywiŋtə mə bi zwiṭə yi.
³⁰ Ajàn mə bɔɔ bi Kristo bi le nzi ma yû aa, bo lɔgə Saul, ñsigə ŋgheɛ ni ghu a ala'a Kaisaria, ñtigə ntsyasə yi a ghèè a Tarsus.

³¹ A bə ajàn yii mə a le ntigə mbə aa, ŋghotə a ala'a Yudea, bo bi a Galilea, ni Samaria, i tswe ni mbɔɔnə nî àtɪ noò. Nyon a nɔ̃m a ajàn yii mə Azwi Nwí a le ntswe ghu aà, mɪtɪ mɪ le ŋkuu ghu, i kɪ ñkwe a nɪ ñdùù bə ñgha'atə ŋgheɛ a ajàn yii mə bo le si nzi nɪ àkòrə nɪt təə yaa mɔɔ'ɔ nɪ Mmà'àbi aà.

Peta a ala'a Lydda bo a Joppa

³² Peta à le si ghaa ŋkarə ni idigə tsɪm, a bə a noò mɔɔ'ɔ a gheè mə yu ghèe ghanṭə bə bi Nwí bii mə bi le ntswe a Lydda. ³³ À ghèè mə ghu aa, ntsi'i ŋú yí mɔɔ'ɔ yii mə ìkúm yi le mbə Aeneas, a bə mbwɛnkə, le boŋ à tsyà mə ìlòò ji nɪfwaa kaa a kɪ'i a mbɪnə a kuu zɪ. ³⁴ Peta a swon ghu mbo mə, "Aeneas! Yesu Kristo à ghèrə mə ò tɪ. Bɪnə a ndəŋ nnaŋsə ìkuu ghô." Tsi'i maa noò, Aeneas a li mbɪnə. ³⁵ Ŋgɔŋ bə bɪtsɪm bii mə bi le ntswe a ala'a Lydda aa, bo bi a ala'a Sharon aa, bi yə yi, mbəŋkə mɪntɪ myaa mbii Mmà'àmbɪ.

³⁶ Màngyè yí mɔɔ'ɔ à le ntswe a ala'a Joppa, mbə ŋgəŋyəgənnu Yesu, ìkúm yi i bə Tabita, (ìkúm yi ni nɪghàà ni baGrikiya i le mbə Dorcas, ñji'i ìkúm yi wa i bə mə ŋgyà). À le si naŋsə ŋghirə nɪ ñnnu jɪ sigɪnə, mfa ŋgɔŋ noò yi ntsɪm a ŋkwetə ñgəŋyɪ. ³⁷ A bə maà noò a wò nɪghɔɔ, ñkwo. Bi le nsi'i yi nnaŋsə nɪ ñdānɪkəŋ yí mɔɔ'ɔ. ³⁸ Kaa agha'a Joppa kaa a le wa'à sà'à si'i a nɪo a Lydda ŋgheɛ ghu. Ajànə mə ñgəŋyəgənnu Yesu jya a Joppa i le nyu'u mə Peta à tswe a Lydda aa, bo le ntoo mbəŋnə ji baa mə bɪ ghɛɛ nɪnsə ñkɪ ghulà ghu mbô, "Bi'i bu'ù mbô, wəŋsə nzi ntsi'i yi'i." ³⁹ Maa ajàn, Peta a burə mbɪnə ŋgheɛ bo bo. Bo bo ghèè mə ku'u ghu, bi lɔgə yi ŋkɔ'ɔ ŋgheɛ ni ghu wa a ndanɪkəŋ. Bɪkwɪ'i bɪ bəŋgyè bi tsɪm bi le nzi ŋkarisə yi, ñtigə nyə'ə, ñdi'i nɪ ìtsə'ə jɪ mà'à, bo bɪ ìkutə jii mə Dorcas à le si ta a mbo bo a noò yii mə à le ntswe ntɪ aà. ⁴⁰ Peta a furə waa mə tâ bɪ fɛ'ekə wa mûm ñja'anda ya yii mə bo le ntswe ghu aa tsi'i bɪ tsɪm. Nswetə miku'utə mi a nsyɛ, ñtsà'atə Nwí, mbəŋkə nlii aku ŋú ya nswon mə, "Tabitha, bɪnə a ndəŋə!" A ŋa'atə mi'i mi nyə Peta ghu, mbɪnə ntswe. ⁴¹ Peta a nānsə abô yi ntswa yi ghu, a bɪnə ñtəə. A tigə ñtwon bə bi Nwí bya bo bɪ bɪkwɪ'i bya, mbu ndɪ'ɪ yi a mbo bo a ajàn yii mə à tswe ntɪ aà. ⁴² Ŋgàn ma yû ñ le nseènə ñkarisə ala'a Joppa tsi'i tsɪm. Bə bɪ ghà'atə bi bii Mmà'àmbɪ. ⁴³ Peta à le ntigə ntswe mɪtugə mɪ njwi mɪ ghà'atə a Joppa bo bɪ ŋgəŋ nùgə ñgùù yii ìkúm yi i le mbə Simon aà.

Peta bo Cornelius

10 Nù yí mɔɔ'ɔ à le ntswe a ala'a Kaisaria ìkúm yi i bə Cornelius, mbə atu ndāmānjɔŋ bɪsogye (tsɔ

100) bii mə bi le nlo ala'a Itali aà. ² À le si gha'asə nɪ Nwí ñkɪ mbɔ'ɔ nii bo bɪ ñgwɛ'ɛ yi, ñkɪ ntsa'atə nɪ Nwí ŋgɔŋ bɪnòò bɪtsɪm; mfa nɪ ñjoo jɪ ghà'atə ñkwetə nɪ baYuda bii mə bə le mbə ŋgəŋəfumə aà.

³ À leè mbə ni bɪnòò bi tarə a njwi yi mɔɔ'ɔ, ñjəə təə təə i lɛ yi a yə angel Nwi a zɪ ñtwonṭə yi mə, "Cornelius!" ⁴ A tɛ'ɛ mi'i mi a nu angel wa, mbɔ'ɔ, ñswon mə, "Taà, à nɪ à kə?"

Angel wa a kwi'i mə, "Wa Nwí à bèentə mə atsà'atə yo yà bo bɪ ñjoo jii mə o fa ni a mbo ŋgəŋəfumə aà, ñtigə ŋwa'atə a gho nɔɔ nɪ mfa àkwɪ'i. ⁵ Tsɪtsɔŋ, too bə a ala'a Joppa a nu ŋú yi mɔɔ'ɔ yii mə ìkúm yi ni Simon Peta aà. ⁶ À nɪ ñgɪ ñda Simon, ŋú nùgə ñgùù yii mə ndùgə yi ñ tswe a aghəŋə miyaa aà." ⁷ Angel wa mə à le ŋghàà ghu mbo aa à lò mə, Cornelius a twon ŋgəŋəfà'ə ji jɪ baa bo ŋú sogye yii mə à le si bɛ nii ŋkɪ mbə ŋú yii à le si bɔ'ɔ Nwí yii ŋgaa aa, ⁸ ñswon innu tsɪm a mbo bo, ñtigə ntoo wa a Joppa.

⁹ Àbèè a fù'ù mə aa, bo ghèè, ŋgheɛ ŋka nywe'e a Joppa, Peta a ŋkɔ'ɔ ŋgheɛ a atunda a noò ñsi'i noò a ntsà'atə Nwí. ¹⁰ À kò'ò mə ŋgheɛ ŋka ntsa'atə Nwí aa, ñji ka nyanə nii, a ka nɔɔ ayoo a ñjɪ. Lā noò yii mə bi kə mə aa laa miji mya aa, ñjəə təə təə i kə ñle nii. ¹¹ A yə àbùrə a ŋa'anə, a yə àyoo yii mə a le si kɪrə tsi'i tsɔ àbà'a atsə'ə, bi ntswa mɪbuù mi mi nɪkwà aa, a sigə ni atu nsyɛ ghu nsɪ. ¹² Mbuu naà ñgɛ tsɪm bo bɪ ñjoo tsɪm jii mə i ñəŋnə a nsyɛ aa, ni bɪsɪŋ bɪtsɪm bii mə bi darə nɪkəŋ aa, i le ntswe wa ni àbà'a atsə'ə. ¹³ Ŋji ŋú yí mɔɔ'ɔ i ghaà ñswon mə, "Peta, bɪnə nzwitə ŋkurə."

¹⁴ Peta a swon mə, "Ŋgyà gha Mmà'àmbɪ! Kaa mə leè wa'ə ayoo adəŋə yí tsu kə ñjoo jɪ fwè ma jú jɪ tsu mɪ sɪ laa aa kurə." ¹⁵ Ŋji ya i ku'usə ñswon ghu mbo mə, "Kaa a sɪ bɔŋ mə tâ ò ka ntwon njoo jii mə Nwí à nāŋsə ŋghirə i laa aa nɪ ñjoo jɪ fwè bə." ¹⁶ Ajàn annu ma yû a le ŋkwatə ŋghirə ŋgaa jɪ tarə, bɪ tigə ñlɔgə abà'a atsə'ə ya ŋkɔ'ɔ ŋgheɛ ni yu a aburə nɪ ŋkonə.

¹⁷ Peta à kə mə aa ŋkwa'atə nɪ atu yi nlon ŋji'i ñjəə ma yû aa, boŋ bə bya mə Cornelius à le ntoo aa, bɪ lɔò mə ndā Simon ya ñzi ñtigə ntəə a ntsɔ ŋkyà. ¹⁸ Ntwon nɪ tɪ, mbetə mə, "Ŋgɪ yí tsù à tswe fàa ndùgə yii mə ìkúm yi à ni Simon Peta aa ɛ?" ¹⁹ À le mbə ma mùu noò aa, Peta a burə kɪ kwà'atə atú yi nlon ŋji'i ñjəə təə təə yà. Azwi Nwí a swon ghu mbo mə, "Yə, bə bi tarə bi təə a ntsùbù'ù ñlɔ nɪ ghô. ²⁰ Bɪnə la, ntsuu noò i ghènsə, ñyonə waa tâ bɪ bo ghɛɛ, ñlon mə a waa aa tɔo mə."

²¹ Peta a bɪnə mɪfɛ'ɛ ghèè ñkwetə bə bya nswon a mbo mə, "À ni mə ŋú wa mə ni lɔò aà. Nɪ zɪ aa a ya ɛ?" ²² Bɪ kwi'i ghu mbo mə, "A too tamānjɔŋ bɪsogye wa yii ìkúm yi i ni Cornelius aa ntoo yi'i a mbo wò. Tamānjɔŋ ma ghú a ni ŋú yii mə innu jɪ i tsinə a kɪ mbɔ'ɔ nɪ Nwí. BaYuda bɪtsɪm kɪ mbèentə nii tsi'i a annu ñkonə. Angel Nwi yii à laa māŋsə aa à swon ghu mbo mə tâ à twonə gho tâ ò zɪ a nda yu, tâ à yu'u ànnu yii mə ò

tswe nɪ ñswòŋə aà." ²³ Peta a lɔgè bè bya bo bo kuu a nda yu ntigə nɪe ghu.

Àbèè a fù'ù mē, a tarjètè nù yì bo bo tigè ñghɛɛ. Bɔɔ bi Kristo bɪ mɔ'ɔ a Joppa bi lɛ nyòŋə waa bo bo ghɛɛ. ²⁴ Bɪ lɔgè ñjwi yì m̄fù'ùrè ñghɛɛ ñkù'ù a Kaisaria, a adigə yìi mē Cornelius bo bɪ ñgwɛ'è yì nɪ ñkà'â jì jìi mē à lɛ twonj aa, bi lɛ ntswe ghu nyu'utə aà. ²⁵ Àjàŋ yìi mē Peta à lɛ nzi ghə mē yu kuu aa, Cornelius a fè'è mbooyi, ñwo ghu mikòrè a kùu kuu mmii yì. ²⁶ Lâ Peta a ñɛɛ yì mbɪnsə swonj ghu mbo mē, "Təə a ñdəŋə, məmbɔŋ mē laa ñkɪ mbə tsi'i ñùmìsɔŋə." ²⁷ Peta a lɔgɪnè ñtigə ñghaa a mbo Cornelius a ajàn yìi mē bo yu tigə ñkuu ñghɛɛ wa a nda aà. À kùu mē ñyə mē bè bɪ ghà'atè lɛ ñghotə ghu, ²⁸ ñswonj a mbo bo mē, "Bù bitsɪm nɪ zɪ sigɪnè mē, ñyonjə nɪ ànnù Nwɪ baYuda, kaa mbə ñù BaYuda a wa'à bɪtɪzɪ Nwɪ ka ñghantə kə ka mboonsə ntswe a adigə yì fù'ùrè bo bo. Lâ Nwɪŋɔŋjə à dɪ'ɪ mē a mbo mē mē tã mē tsùu ñù tsù ì lɔgè nɪ ñù àdàŋə àdàŋə, kə nɪ ñù yìi à sɪ laa aa bə. ²⁹ À nɪ ñjɪ'ì ànnù yìi mē ò ghɪrə ntoo mē bɪ twonjə gha mē wàŋsə ñzi kaa wa'à jɪŋkə bə aà. Mə tigə nɔɔ aà m̄bètə wò mē ò tɛ'ɛ ntwonj gha aa a ya ɛ?"

³⁰ Cornelius a swonj ghu mbo mē, "Tsɪtsɔŋ à nɪ ñjwi jì tarə a nɪ àjàŋ noò yulà mē mē lɛ sɪ tsà'atè nɪ Nwɪ a múm ñda mē, nɪ bɪnòò bi tarə a si'inə. Mē wì'ikè mē ghəə kɪ yə, ñù a təə a nsi mē ñwɛ'ɛ itsə'è jì ñwèènə ³¹ ñswonj a mbo mē mē, 'Cornelius! Nwɪŋɔŋjə à yù'ù mē atsà'atə yò, ñkɪ nyə nɪ àfà'â yò a ajànə mē o fa nɪ ñjoo ñkwɛtə bè bii mē bɪ lɔɔ ñjoo aà. ³² Too ñù tã à ghɛɛ a Joppa ñɔɔ Simon yìi bi twonjə nɪ Peta aà. Simon Peta ma ghù à nɪ ñgɪ ñtswe a nda Simon yìi mē a nwugə ñgùù, ñdâ yì ì tswè a aghəŋə ñkɪ aà.' ³³ À nɪ ñjɪ'ì ànnù yìi mē mē lɛ mburə ntoo bə ñswonj mē tã ò zi aà, ò yu'u ñkɪ wàŋsə nzi nɪ àbɔŋentɪ. Tsɪtsɔŋ bɪ'inè tswe faà bɪ tsɪm aa a nsi mi'ì Nwɪ ñyu'utə nɪ a nyu'u ànnù tsɪm yìi mē Mmà'àmbi à fɪgətə a mbo wò mē ta ò swonj aà."

Nìghàà nɪ Peta

³⁴ Peta a lɔgɪnè ñka ñghaa nswonjə nɪ mē, "Mè zi tsi'ì sigɪnè mē Nwɪŋɔŋjə a lèntə bə bi tsɪm aa tsi'ì ñgɪ ñgɪŋ. ³⁵ A nɪ ñtoò tsɪm a kwɛrə nɪ ñù ñtsɪm yìi mē a bɔ'ɔ nɪi ñkɪ ñghɪrə nɪ ànnù yìi a tsinə aà. ³⁶ Nɪ zɪ ñtooyi mē à lɛ ntoo a mbo baIsrael aà, ñsɛensə nɪ ñtooyi ñsigɪnè ya yìi mē ì fa mbɔɔnə aa, ntsya a ñjɪm Yesu Kristo yìi mē à nɪ Mma'àmbi m̄bɪ ñtsɪm aà. ³⁷ Nɪ zɪ ànnù yì wè yìi mē a lɛ mfè'è a mbù'u Yudea ntsɪm aà, ñlɔgɪnə a Galilea wà noò mē Jɔn à lɛ sɪ sèènsə nɪ ñtooyi nswonj nɪ mē tã bè bəŋkə m̄ntɪ myaa ñkwɛrə ñkɪ aà. ³⁸ Nɪ zɪ ànnù ñlonjə Yesu mu Nazareth, a ajàn yìi mē Nwɪ à lɛ yɔ'ɔ yì nɪ Azwɪ yì Làà ñkɪ mfa mida'a ghu mbo aà. À lɛ sɪ tigə ñghɛɛ a idigə tsɪm ñghɪrə nɪ ñnnù jì sigɪnè ñkɪ ñghurə nɪ m̄ghɔɔ a nu bè bii mē Devil a lɛ kwɛrə waa aà, ñlonj mē Nwɪ à lɛ ntswe bo yu aà. ³⁹ Bi'inè nɪ bɪyɛfə

nɪ ñnnù tsɪm jii mē à lɛ ñghɪrə a ala'a baYuda bo bɪ a Yerusalem aà. Bi lɛ ntigə nzwitə yì, ñkweentə yì a ati bəŋnə bəŋnə. ⁴⁰ Lâ Nwɪŋɔŋjə a bú mbɪnsə yì a nɪ ñwo a ñjɪm ñjwi jì tarə, ñghɪrə kaa bè bitsɪm kaa wa'à yì yə, ⁴¹ a kɪ ñyə tsi'ì bɪyɛfə bii mē Nwɪ à lɛ è m̄foo ntsɔ'ɔ waa aa, m̄bə bɪ'inè bii mē bɪ'inè lɛ sɪ jì ñkɪ nno bɪ'inè bɪ yù wa noò mē à lɛ mbɪnè nɪ ñwo aà. ⁴² À lɛ mfa ndi'ì a mbo bɪ'inè mē tã bɪ'inè tigə nseensə nɪ ñtooyi ñsigɪnè ya a mbo bè bitsɪm, ñkɪ mbii nɪ ñsi nɪ ñsi mē à nɪ yu yìi mē Nwɪ à tsɔ'ɔ mē tã yù à bə ñgɪntɔ'ɔtə m̄isa'a mi bə bɪtɪ bo bɪ bɪku bi bə. ⁴³ ñgəŋtooyi Nwɪ ì tsɪm ì lɛ sɪ ghàa ñnnù ñlonj ñgaa yì, ñswonjə nɪ mē, ñù ñtsɪm yìi mē à ñn ntɪ yì ghu nu aa, Nwɪ à ka li'inə ibɪ yì, a ñjɪm ikùm yì."

Àjàŋə bɪtɪzɪ Nwɪ lɛ ñkwɛrə Azwɪ Nwɪ aà

⁴⁴ Tsi'ì wa a noò mē Peta à lɛ mburə kɪ ghàà aa, Azwɪ Nwɪ a sigə a nu bɪ bi tsɪm bii mē bi lɛ ntəə maa adigə nyu'utə nɪ ànnù yìi mē à lɛ sɪ si swonjə aà. ⁴⁵ À lɛ mbə ànnù yì yɛyɛrə a mbo baYuda bii mē bi lɛ nniŋ ntɪ waa a nu Yesu, ñlo a ala'a Joppa ñyonjə Peta aa, a nyə mē Nwɪ à lɛ ñkɪ nswi'ì m̄təŋnə mi mii mē à nɪ Azwɪ yì Làà aa, a nu bɪtɪzɪ Nwɪ. ⁴⁶ ñlonj mē bo lɛ nyu'u bo tigə ñghaa nɪ m̄ghàà m̄ fii, ñkɪ ñgha'asə nɪ Nwɪ. Peta a ghàà nɪtɪ ñswonj mē: ⁴⁷ "Bə bulà bo kwɛrə aà Azwɪ Nwɪ, tsi'ì wa ajàn mē bɪ'inə lɛ ñkɪ ñkwɛrə aà. Nù tsù à tswe ghu mē mbə a tsu'unə waa mē tã bo tsuu ñkɪ kwɛrə aa ɛ?" ⁴⁸ Maa ajàn a tigə ñswonj a mbo bo mē tã bo kwɛrə ñkɪ nɪ ikùm Yesu Kristo. À m̄ŋsə mē aa bi tigə ñswonj ghu mbo mē tã à bu ntswe bo bo m̄tugə m̄ jwi mi m̄ɔ'ɔ mbɔŋ m̄'atə.

Àjàŋ yìi mē Peta à lɛ ntsɔ'ɔtə ànnù Cornelius a mbò ñghòtə a Yerusalem aà.

11 ñgəŋtooyi Kristo jya a bɔ'ɔ bɪlɪm byaa a mbù'ù Yudea aa bi lɛ nyu'u mē bɪtɪzɪ Nwɪ bi kɪ mē m̄bii nìghàà nɪ Nwɪ. ² Peta à bù mē ñkɔ'ɔ ghɛɛ fu a Yerusalem, bè bya bii mē bi lɛ sɪ lɔɔ nɪ mē tã bɪ ka ñjɛtə nɪ bɪtɪzɪ Nwɪ aa, bi lɛ ntigə ntswa yì nɪ ñsa'a, ñghaantə ³ nswonjə nɪ mē, "A gho aà a kɪ ghɪrə àkə ò ghɛɛ a nda bɪtɪzɪ Nwɪ bii mē bɪ sɪ waa ñjètə aa ɛ? Ò ghèè mē ghu, m̄bii ñjɪ m̄jɪ bu bo!" ⁴ Lâ Peta a lɔgɪnè ñtsɔ'ɔtə ñnnù tsɪm a mbo bo tsi'ì àjàŋ yìi mē ì lɛ mfè'è aà:

⁵ "Mè kɪ sɪ tsà'atə Nwɪ a ñjɔ'ɔ ala'a Joppa, mē kà mē aa ntsa'atə aa, ñjèè təə təə ì lɛ gha, mē yə àyòò tsu a lô a aburə ñka nsigə, m̄bə tso àbà'a atsə'è yìi mē a burə ñgha'atə aa, bi tswa nɪ m̄buu mi mi ñkwà, a sigə nzi ñtəə a mbè mē. ⁶ Mē ləŋtə ñyə m̄buu naà tsɪm ghu, nàà jì m̄'atə, nàa ñgèè jii mē nɪ naà m̄tsə'ə aa, bo bɪ ñjoo jii mē ì ñàŋnə a nsyɛ aa, bo bɪ bɪsɪŋ bitsɪm bii mē bi d̄arə ñkàn aà. ⁷ Mē yè mē aa, nyu'u ñjɪ ñù ì ghàà ñswonj a mbo mē mē, 'Peta, bɪnə nzwitə ñkurè!' ⁸ Lâ mē swonj mē, 'Ñnyà ghà, mē t̄uu ghà, Taà. ñlonj

mə kaa mə ləɛ ɲwa'ă ayoo adàŋə àdàŋə yí tsu kă njoo jì fwè ma jù jì tsu jî. ⁹ Lâ ñjì ya i bû ñghaa, a aburə, ɲgaa yii ì ywe'e ji baa aa, nswon mə, 'Kaa a sɛ bɔŋ mə tâ ò ka ntwon njoo jii mə Nwí à nansə, ñghìrè i laa aa nî ñjoo jì fwè.' ¹⁰ Àjàŋ annù ma yú a lə ɲkwatə ɲghirə ɲgaa ji tarə, bi tigə ñlɔgə njoo jya tsim mbu ɲkɔ'ɔ ɲghɛɛ ni ju fu a aburə. ¹¹ Mə ghəə kɪ yə tsi'i maa noð, mbəŋnə jì mɔ'ɔ ji tarə i zì ñkuu wa a nda yii mə bi'i lə ntswe ghu aà, ñlo aa a ala'a Kaisaria, a ajàŋ mə bi too waa a nu mə. ¹² Bo zì mē, Àzwi Nwí a swon a mbo mə mə tâ mē lo ɲghɛɛ, ñtsuu lɔ kɪ jìŋkə bə. Bifim ba buà bi nto'o mə bi lo a Kaisaria aa, bi lə nyòŋə gha bi'ibo ghɛɛ ñkuu wa nda ɲù wá. ¹³ Bi'i ghɛɛ mē ñkuu ghu nda, a swon àjàŋ yii mə yu lə nyə angel wa a zì ñtəə a nda yu, ñswon mə, 'Too bə a Joppa tâ bo ghɛɛ ntwon Simon Peta mə tâ à zi; ¹⁴ à bə zì bon à ka swon ntoo yii mə wò nî ñgwè'è ñdà yò, bù bi tsim ka tsa ghu i yweenə aà.' ¹⁵ À swòŋ mē laà, mə lɔgìnə ñka ɲghaa a mbo bo, mə kà mə aa ghaa, Àzwi Nwí a sigə ɲkuu a nu bo, tsi'i wa ajàŋ yii mə a lə ɲkɪ nsigə ɲkuu a nu bi'inə a mbii aà. ¹⁶ Ma mùu àjàŋ, mə tigə ɲwa'atə a ajàŋ yii mə Mmà'àmbi Yesu à lə nswon aa, mə, 'Bə lə si kwərə aà ñkɪ a mbo Jon, lâ nɛ ka yí bàŋnə tigə kwərə aa bə Àzwi Nwí.' ¹⁷ A nansə nlaa tsi'i sigìnə mə à ni aa tsi'i mɛtəŋnə mya mii mə Nwí à lə mfa a mbo bi'inə a noð yii mə bi'inə lə nniŋ mɛnti mii'inə a nu Mmà'àmbi Yesu Kristo aa mə Nwí à kɪ kɪ ntəŋə bɛtzi Nwí bû ghu. Mbə a bə aa mùu ajàŋ, mə tigə mbu mbə wò yí dənə mə mbə mə tsa ñkɪ annù yii mə Nwí à kɪ ghìrə a nu bo aa, mə tâ à tsuu lɔ ghìrə aa ɛ?"

¹⁸ Àjàŋ yii mə bi lə nyu'u Peta a swon lálà aa, bo lə ntigə ɲkentə waa, kaa wa'ə isa'a ghu nu bù nɔɔ. Ñlɔgìnə ntigə ɲgha'asə nî Nwí, ñswonə ni mə, "Nwí à kɪ mē mbii mfa abwarə a mbo bɛtzi Nwí mə tâ bo bəŋkə mɛnti myaa ntswe nî ñtswənti."

Ñghòtə a Antiokia

¹⁹ Bə bya bii mə bi lə nsɛɛnə ñlon mə bi lə ntigə ntsɔ'ɔ nî àkòrə yaa wa noð mə bi lə nzwitə Stephen aa, bi lə mfè'èkə ɲghɛɛŋkə a idigə idigə. Bì mɔ'ɔ bi lə ɲghɛɛŋkə a Fonikia, bo bɛ a Cyprus, bi mɔ'ɔ bi kɛ ɲghɛɛŋkə a Antiokia. A ajàŋ yii mə bi lə ntigə nseɛnə ɲghɛɛ laà aa, bi lə ntigə nswonə nî annù Nwí nî itoo mə jù, lâ ñswonə nî ñtoo ma yú tsi'i a mbo baYuda. ²⁰ Lâ bì mɔ'ɔ a titi bo bii mə bi lə nlo a Cyprus bo bɛ a Cyrene aa, bi lə ɲghɛɛ a Antiokia, ñlɔgìnə ntigə ɲkɪ nswonə nî annù Nwí a mbo baGrikia, ñswonə nî ñtoo yì ñsigənə ya nlon Mmà'àmbi Yesu a mbo bo. ²¹ Mmà'àmbi à lə nniŋ abò yì nî annù ma yú mə bo lə si swon aa, ɲghirə bə bi ɲghà'ə gha'a bi bəŋkə mɛnti myaa nniŋ a nu Mmà'àmbi.

²² Ñghòtə a Yerusalem ì lə nyu'u annù ma yú yii mə a lə mfè'è a Antiokia. Bi yù'ù mē, ñtoo Barnabas a An-

tiokia. ²³ À ghèè mē ghu, ñyə ajàŋ yii mə Nwí à lə nniŋ mbɔɔnə a nu bə ghu aa, ñtigə ndoritə; ñdi'itə waa bit-sim ñswon mə tâ bo tɛ'ɛ atú yaa nî annù Nwí, ñka yonə nî Mmà'àmbi nî ñti waa tsimə. ²⁴ Barnabas à lə mbə ɲù yì ñsigìnə, ñluu nî Àzwi yí Laà, bo bɛ nî àbiinti. Bə bi ghà'ə ɲgha'a bi lə ntigə mbəŋkə mɛnti myaa, ñzi a mbɛɛ Mmà'àmbi.

²⁵ Barnabas à lə ntigə mbu nlo ɲghɛɛ a Tarsus a nlo Saul ghu. ²⁶ À ghèè mē ñlɔɔ nyə, ntigə nɔgə nzi ni ghu a Antiokia. A atú ñlò yì fùurə bo ma bû bi baa bo lə ntigə mboontə bo bɛ ɲghòtə ya a Antiokia, ñdi'ì nî ñnɔɔ bə yì ghà'atə ghu. À lə mbə aa a Antiokia mə bi lə mfòð ñlɔgìnə ntigə twonə nî ɲgəŋyəgənnù Yesu jya nî bɛKrisènə.

²⁷ Ma mùu noð ɲgəŋntoo Nwí jì mɔ'ɔ i lə nlo a Yerusalem ñsigə nzi a Antiokia. ²⁸ Yì mɔ'ɔ yii mə ñkum yì i lə mbə Agabus aa, a biɛnə ñtəə a ndəŋ ɲghaa nî àdà'ə Azwi, ñswon annù yii mə Àzwi a lə mɛtə ghu mbo aa, ñswon mə mɛkwənə yì ɲwè à ka kuu a mbì ñtsim. (Ma yuú annù a lə mfè'è aa a noð yii mə Klaudius à lə mbə Kaisa aà.) ²⁹ Ñgəŋyəgənnù Yesu jya i lə nlo mə tâ ɲù ñbò waa yì mɔ'ɔ yì mɔ'ɔ tâ à gaansə mɛtɛ mi ntoo ayoo yii mə mbə a fa aa, tâ bɛ kwetə bifim byaa bii mə bi lə ntswe a Yudea aa ghu. ³⁰ Bi lə ghìrə ma yuú annù, ñtigə ntoo Saul bo Barnabas bo ghɛɛ mfa ɲkabə yii mə bi lə ntswa'atə aa a mbo bii bi ndānwì.

Àjàŋ yii mə bi lə mbù ñka ntsɔ'ɔ nî àkòrə ndānwì aà

12 À lə mbə ma mùu noð aa Mfɔ Herod a lɔgìnə ñka ntsɔ'ɔ nî àkòrə bə bi mɔ'ɔ a ɲghotə. ² À lə ɲghìrə bi tswà Jems muma bɛ Jon ñzwitə ni munwí ñtsò. ³ A yə mə mayú annù a lə mbòŋ baYuda, mbù ɲghirə bi tswà Peta. (Mayú annù a lə mfè'è aa a noð ɲjwí Àbaa Tɪkɔ'ɔ). ⁴ Bi tswà mē Peta aa, ɲghɛɛ ñniŋ yì a ndàtsaŋə, mfa yì a mbò ñkìrə bɛsogyé bi nɪkwà ji nɪkwà mə bɛ ka mbe. Herod à lə nlo mə yu ka fi'isə yì tâ bɛ sa'a yì a nsi bə aa a noð yii mə bɛ jì mē Passa aà. ⁵ Ma mùu ajàŋ, bi lə ntigə nɔə Peta wa ndàtsaŋə. Lâ ɲghòtə ì lə si tsà'atə nî Nwí tsi'i ñti ghu atu, kaa wa'ə kaà.

Àjàŋ yii mə angel à lə mfi'i Peta a tsan aà

⁶ À bə mē ñitugə a njwi yii mə àbèè ka fu'u tâ Herod swon tā bɛ fi'isə yì aa, Peta a nɔŋ mbwii a titi bɛsogyé bi baa, bi tɛŋnə yì ni bɛtsɛn bi baà. Ñgəŋmbɛ àtsaŋ i lə ɲkɪ təəntə a tssubù'ù, mbe nî idigə. ⁷ Angel Mmà'àmbi à lə ɲwi'ikə ñzi ntəə wa ndàtsaŋ, ɲkà'ə i ta ghu, ɲghirə idigə i fu'ù. Angel wa a tswà àbè'è Peta ñtsigìtə a biɛnə, a swon ghu mbo mə, "Wàŋsə mbɛnè!" Bɛtsɛn bya bi fɛɛŋkə ghu mbo ɲwòkə. ⁸ Angel wa a swon ghu mbo mə, "Wɛ'ɛ itsə'ə jo bo bɛ ñtām jò." Peta a ghìrə tsi'i maa ajàŋ mə à swòŋ aà. Angel wa a bû ñswon ghu mbo mə, "Lim akutə yo ya a nu wò ñka nyonə nàà."

⁹ Peta a yonè yi bo yu fe'è wa ndâtsanè. Kaa Peta à le wa'a zi mæ ànnù yii mæ a le si fè'è aa a le mbæ aa tsi'i ànnù nîŋkonè. À le mbàŋnè ñka mɔɔntə bə ni mæ â le si le nî ñjèè tæ tæ nle nii. ¹⁰ Bo yu gheè ñtsya akhîrè bîsogyè bi mbé ððigə yi mbii, ñki mbu ntsyà yî àyòŋtè, m̀bɔŋ ŋghɛ fè'è wa nî ñtsübù'u atî wa yii mæ i le si lîi ni mûm àla'a aà. Bo zi mæ ñywe'e ghu, àbà'à ya a ghesè ñŋa'anə tsi'i yumbɔŋ a mbo bo, bo tigè ñtsya mfè'è ñkuu a mfâŋnè yî m̀ɔ'ɔ ntigə nsigə ŋghɛ ghu. Bo yu kà mæ aa ntəə wa mfâŋnè ñsigə ŋghɛ aa, angel wa a wi'ikè m̀ma'atə yi.

¹¹ Àtu Peta a wi'ikè ñlaa, a zî ànnù yii mæ a ghîrə yi aa, ñswon mæ, "Tsîtsɔŋ mæ zi mæ à nî tsi'i ànnù nîŋkonè! A too M̀mà'àmbi ntoo angel yi mæ tâ à zi ñkwerə gha a mbo Herod, i ghîrə tâ mæ tsuu annù yii mæ baYuda bi kà'à ni mæ bi ka ghîrə a nu mæ aa lo yə."

¹² À yè mæ laà, ñtigə ŋghɛ a nda Mary, ñdè bî Jɔn wa yii ikũm yi yî m̀ɔ'ɔ le mbæ Mark aà. Bè le ŋghotə ghu tsi'i bî ghà'àtə ñtswe ghu ñtsa'atə nî Nwî. ¹³ À ghèè mæ ghu, ñkwentə ntsü abà'à yi abɛɛ, mumàŋgyè yii mæ à le si fà'a wa nda, ñkũm yi i bə Rhoda aà, a bii, nzi a ŋŋa'a àbà'à yâ. ¹⁴ À zì mæ ñyu'u ñjì Peta ñzi, ñtîi yi i burè ñnaŋsə nluu ni ñdorə a baŋnè m̀ma'atə Peta, kaa wa'ă abà'à ya ŋa'a mæ tâ à kuu, mbu ñkhè m̀bii fu a nswonə a mbo bə bya mæ Peta à tæ a ntsũndâ. ¹⁵ Bè bya bî yù'ù mæ laà, ñswon ghu mbo mæ, "O baanə aà bàànə?" La a ku'usə ñghaa tsi'i nî tîi ñswon mæ à ni tsi'i ànnù nîŋkonè. À bù mæ ñswon laà, bo tigè ñswon mæ, "À ni angel yi." ¹⁶ Bo le si ghàà laà aa, Peta a bāŋnè ñtəə wa ntsũnda ñkwentə. Bo ghîrə mæ, ñghɛ ŋŋa'a abà'à yâ. Bo ñà'à mæ ñyè yi, ànnù a burè ñtsya waa! ¹⁷ Peta a kɔ'ɔsə àbô yi ndi'i mæ tâ bo tsuu ki ghàà, ñtigə nɔ'ɔtə a mbo bo a ajàn yii mæ M̀mà'àmbi à le ŋghîrə angel yi a zî m̀fi'i yi wa ndâtsanə aà. À t̀ɔ'tə mæ m̀maŋsə, ñswon a mbo bo mæ, "Nî tigə nswon a mbo Jems bo bî a mbo bîlîm bî'inè." Ñtigə nlo ŋghèè yi a adigə dāŋ.

¹⁸ Àbèè fù'ù mæ, ððigə i tigè ñtsa'a tsi'i tsà'à a tîi bîsogyè bya, bo tigè ñwa'a ni mæ a Peta aa a ghîrə àkè le! ¹⁹ Herod a swon bî lɔɔ Peta, ñlɔɔ kaa wa'a yə. A tigè ñghîrə bî twon bîsogyè bya, a betə waa yî m̀ɔ'ɔ yî m̀ɔ'ɔ ànnù yii mæ a ghîrə mæ tâ bî wa'ă Peta bù ñyè aà; ñghîrə bî zwitə waa bî tsîm.

Ma yuà ànnù à fè'è mæ, Herod a lô a Yudea ñsigə ŋghɛ a Kaisaria ñtswe ghu.

Àjàŋ yii mæ Herod à le ñkwo aà

²⁰ Ñtɔŋ Herod i le si naŋsə nliwi ni a nu baTai bo bî baSidon, bo tigè ñghotə waa ñghɛ a nyə yu. Bî ghèè mæ, m̀foo yə mæ bo lətə Blastus yii mæ à le mbæ ñgàŋafà'à yî ñwè a mbo Herod, ñlentə nî ñtɔ'ɔ aa, ñghîrə mæ tâ à kwetə waa. Bo ghîrə mæ laà, ñtigə ŋghɛ a mbèè Herod mæ tâ à ghîrə tâ bo bo tswe nî

m̀bɔɔnə, ñlon mæ m̀jîf myaa mi le si lò aa a ala'a mfò Herod aà.

²¹ Bî le ñkà'a ñjwi yi m̀ɔ'ɔ Herod a we'è ñtsə'è nîfɔ ji, ñkɔ'ɔ ŋŋaŋnə a abəŋ yu, ñghaa a mbo bə byâ. ²² À ghàà mæ aa, bî tigè m̀bwitə nî yi, ñtɔŋnə nswon ni mæ, "Kaa à sî ñjì ñù yulà bə, à nî ñjì nwi!" ²³ Angel Nwîŋgɔŋ à le mburə ñghensə nzwitə Herod ŋŋaa yî m̀fù'ùrə nlon mæ kaa à le wa'à Nwî gha'asə aà. ñŋòŋnè i kuu ghu nu, ñkurə yi, a tigè ñkwo.

²⁴ Ànnù Nwî a le ŋghèè nî m̀bii ñsɛɛnə, bə bî ghà'àtə bî bii Nwî.

²⁵ Barnabas bo Saul bî le m̀maŋsə ifà'à waa yii mæ bî le ntoo waa mæ bî zi mfa'a aa, ñtigə nlo Yerusalem ŋghɛ waa. Bo kà mæ aa ŋghɛ aa, nìgè Jɔn Mark bo bo ghèè.

Àjàŋ yii mæ bî le ntsɔ'ɔ Barnabas bo Saul ñtoo waa tsò bîmissionari aà

13 Maa noò a nî ñghotə a Antiokia, ñgãŋntoo Nwî bo bî ñgãŋndî'i ànnù Nwî jî m̀ɔ'ɔ i le ntswe ghu: Barnabas, Simeon yii mæ bî le si twon nii ni nîŋgà aa, Lucius yii mæ à le mbæ ñù Cyrene aa, Manaen mæ le ñkwe bo Herod yii mæ à le mbæ Gũmnàà aa, nî Saul.

² Maa noò bo le si gha'asə nî Nwî ñkî ntswe tî jî, Àzwî Nwî a swon a mbo bo mæ, "Nî tsɔ'ɔ Barnabas bo Saul mfa a mbo mæ a mfà'à àfà'à yii mæ mæ twonə waa mæ tâ bo ghɛ mfà'à aà." ³ Maa ajàn bo tigè ñtswe tî ji, ñtsà'àtə Nwî, ñnɔŋsə mbô myaa a atu bo, ñtigə ntoo waa.

Àfà'à yaa a Cyprus

⁴ Àzwî Nwî a tòò mæ waa laa, Barnabas bo Saul sigə ñghèè a Seleucia ñtigə ñkuu aban ghu ŋghɛ a kîŋ ñkî a Cyprus. ⁵ Bo ghèè mæ ñku'u a Salamis aa, ñswon nîghàà ni Nwî ghu a mûm ñdāŋghotə baIsrael. Bo le nìgè Jɔn Mark mæ tâ à ka ñkwetə waa.

⁶ Bî dàŋsə mæ kîŋkî wa ñghèè ñywe'e a Paphos, ñtsi'i ñù majikè yî m̀ɔ'ɔ mæ ñkũm yi i le mbæ BarJesus, BarJesus ma ghù à le mbæ ñù baYuda yii mæ à le mbæ ŋŋaŋntoo Nwî m̀bwe'esə aà. ⁷ À le mbæ nsùkà'a Gũmnàà yii mæ ñkũm yi i le mbæ Sergius Paulus aà, Gũmnàà ma ghù à le mburə mbə tsi'i ñù m̀tsyè. À le ntwon Barnabas bo Saul mæ tâ bo zi nyə yi, ñlon mæ à le si lò nyu'u nîghàà ni Nwî aà. ⁸ Là Elymas, ñù ñghîrə majikè wa (ñlon mæ à nî ñjì'i ñkũm yi ni nîghàà ni Grikia aà) a tuu, ñlɔɔ ni mæ tâ Gũmnàà wa tâ tsuu ànnù yii mæ Saul bo Barnabas le nzi ni yuu aa bii. ⁹ Là Saul yii mæ bî kîi ntwon nii ni Paul aa, a luu nî Àzwî Nwî, ñtɛ'e nîlî'i ni a nu ñù majikè wa ¹⁰ ñswon mæ, "Mu Devil ghulà! Ò ni ñkîbàa ñnnù tsîm jii mæ i tsinə aà. Ò luu nî ñbəŋ mbwe'esə tsîm nî àbî'ntîi, ñlɔɔ nî ñka mbəŋkə ànnù nîŋkon M̀mà'àmbi a ni àbāŋnənnù! Kaa mbə ò wa'à kentə aa ɛ? ¹¹ Tsîtsɔŋ, ñdɔɔ Nwî ñ ka kuu a atu wò; ò ka

fè'ə, kaa wa'à nfinòò bù ñka nyə ni nòò yí m'ò'ù." À ghèsè mē ñswon laa ñghəə yu ki mənşə, àfè'ə a kuu ghu mi'i, a tigè m'mwərə nfi ñdìgè ñlɔɔ nfi ñu mē tā à tswa abo yi ntigə ntsyasə. ¹² Gúmnaà wa à yè mē annu yii mē a le mfè'è aa, ñniñti xi yi a nu Kristo ñlon mē à le nyerə si'i si'i a nfi ànnu yii mē Paul à le ndi'xi ñlonə Mmà'àmbi aà.

Antiokia a mbù'u Pisidia

¹³ Paul bo bxi ñgàñəkòrə ji bo bù ñkuu aban ɱghəe a Perga, yii mē à le mbə mùm ala'a yi ñwè a Pamphilia aà. Bo kùù mē ghu aa, Jon Mark a ma'àtə waa ghu mbu mbxi fu a Yerusalem. ¹⁴ Bo lô a Perga ñtigə ɱghəe nfi mbii ñghəe ɱkuu a Perga, a ala'a Pisidia. À bə mē a ñjwíngɔŋ ala'a aa, bo ghéé ñkuu a ndāñghòtə baIsrael, ñtswe a nsyé. ¹⁵ Bi twon mē nŋsə Moses bo bxi ñjwà'ànə ɱgǎñtoo Nwí, itu ndāñghotə ya i toò ñkxi a mbo bo mē: "Bifim bi'i, bi'i lɔɔ mē tā nfi ghaa a mbo bə bù, mē mbə nfi tswə nfi ñdi'itə yii mē mbə i kwetə waa." ¹⁶ Paul a bxiñə ñtəə a ndəŋ, ñjəntə mbô mi, ntsimsə nda, ñlɔgínə ñka ɱghaa, ñswon mē: "Bifim ba baIsrael ni bù bii mē ni bɔ'ɔ nfi Nwí aa, nfi yu'utə. ¹⁷ Nwíngɔŋ baIsrael à le ntsɔ'ɔ bítə bi bítaa bi'inə, ñghirə bo bə ñjwè'è ala'a yi wè wa noò mē bo le ntswe a ala'a Egipto tsi'i tsò bixxi aà. Nwíngɔŋ à le mfi'isə waa a ala'a Egipto ni mɔdà'á mi mya mi wè. ¹⁸ Ntswa ntixi yi a nu bo a ñjim xilòò mighum mi nikwà a nta'a miwèè mi wèè. ¹⁹ À le mbwəsə itoo ji sàmbaa a ala'a Kanaan, ñtigə mfa nsyé itoo mà jya a mbo baIsrael. ²⁰ Bo tswé ghu tsò xilòò ñkxi ji nikwà ni mighum mi ntaà. À txi mē txi bə a ñjim a fa bɔsa'a bi ala'a a mbo bo ñkɔ'ɔ nywe'e a noò ñgàñtoò Nwí Samuel. ²¹ Ma mùu noò bo le mbetə Nwí mē tā à fa mfi a mbo bo, a tigə ñfa Saul yii mē à le mbə mu Kish, ñlo a ɱgwè'è Benjamin aa, mē tā à bə mfi wàà nfi xilòò mighum mi nikwà. ²² Nwí à leé mfi'yi yi aa, ntigə ñghirə David nfi mfi. Yuà ànnu à ni ànnu yii mē Nwí yumbɔŋ à le nswon ñlon ɱgaa yi aà: 'Mè lii nyə mē David mu Jesse à ni ñu yii mē ñtixi gha i doritə ghu nu aà, mbə ñu yii mē à ka ghirə ñnnu tsim jii mē mē lɔɔ aà.' ²³ À le ntigə mbə Yesu yii mē à le mfè'è a ɱgwè'è David aa, mē Nwí à le ñghirə a tigə mbə Ngànywèensə baIsrael, a ajàn yii mē a leé mfoo ñkà'á aà. ²⁴ Mbɔŋ tā Yesu à ka ñlɔgínə ifà'á yi, le bɔŋ Jon à kà mē aa nswon ni a mbo baIsrael bitsim mē, tā bo bəñkə mfiñti myaa, mma'atə ñnnu jfi bxi jyaa ñkwərə ñki. ²⁵ Nòò yii mē Jon à le ñka mənşə ifà'á yi aa, ñswon a mbo bo mē, 'Nfi mɔɔntə mē mē ni aa wè e? Kaa mē sxi yu wa mē ni yu'utə aa bə. Lâ, yê nfi! Yu wa mē a yonə a ñjim mē aa, kaa mē sxi ku'ùnə a ajàn yii mē mbə mē fèé mxi'irə mi ntaam jii i tswə ghu mikòrə aà.'

²⁶ "Bifim ba baIsrael, bɔɔ bi ɱgwè'è Abraham ni bù bə bii mē ni bɔ'ɔ nfi Nwí aà, ñtoo mà yu yii mē à ni yí ñy-

† 13.22: 1 Sam. 13.14

wèensə bə aa, xi zi mē a mbo bi'inə tsitson. ²⁷ Nlon mē bə bii mē bi le ntswe a Yerusalem aa, ni bixsyasə byaa kaa bi le wa'à zi mē à ni ñu ñyweensə bə; kaa wa'à kxi nfi ànnu yii mē ñghàà ni ñgǎñtoo Nwí nii mē bi le si twon a ñjwíngɔŋ tsim ni swonə ñlon ɱgaa yi aa yu'ù. Bi le ñghirə ñghàà ni ñgǎñtoo Nwí ni fè'è boontə nyonə ajàn yii mē bi le nzwitə yi aà. ²⁸ Ka mē bi le wa'á annu tsu yə yii mē Yesu à le fānsə mē mbə bi zwitə yi aa, bi le nswon a mbo Pilato mē tā à ghirə tā bxi zwitə yi. ²⁹ Bi mənşə mē a ghirə ñnnu tsim jii mē àñwà'ànə Nwí a le nswon ñlon ɱgaa yi aa, bi sigisə yi wa ati bəñnə bəñnə ñghəe ñlèè yi nisyé. ³⁰ Lâ Nwí a yweensə yi ni ñiwò; ³¹ ñjwi jii ghà'atə jii mē i le si tigə nyonə aa, a di'xi bxi nù yi a mbo bə bii mē bo bo le ñlò a Galilea ñkɔ'ɔ a Yeruselem aa, bii mē bo tigə mbə bixyefə bi a mbo bə bxi tsim aà. ³² Bi'i zi aa ñi ñtoo yi ñsigínə ma yú a mbo bù: Ànnu ya mē Nwí à le ñkà'á mē yu ka ghirə a mbo bitə bi bítaa bi'inə aa, ³³ à ghirə mē a mbo bi'inə bii mē bi'inə ni bɔɔ byaa a ñjimə ajàn yii mē à ywèensə Yesu, a bù ñtswe ntixi aà. A ajàn yii mē bi ñjwà'anə nfi àñwà'ànə bxiPsalm bi baa, mē,

'Ò ni mù ghà,
sii mè tigə taà ghò' ††

³⁴ Yuà a kfi mbə annu yii mē Nwí à le nswon ñlon ajàn mē yu ka yfi yweensə yi ni ñiwò, tā à wa'à a mum nisyé bwé aà:

'Ma ka fa mbɔɔnə ya yii mē xi nfi yà mbə yí ànnu ññkon yii mē mē le ñkà'á a mbo David aa, a mbo wò.' †

³⁵ Tsi'i ànnu ññkon a ajàn yii mē à kfi nswon a nfi àdixə añwà'ànə yí mɔ'ɔ aa mē,

'kaa ò ka wa'à mà'atə tā ñgàñfà'á ghò, yu wa yii mē à làa mənşə aa, tā à bwe nisyé.' ††

³⁶ Nlon mē David à le ñghirə annu yii mē Nwí a lɔɔ aa, a ni yii ñgù'ù aa, ntigə ñkwo, bi twinə yi bo bxi bítaa bi, bxiñnù yi i bwé a nisyé. ³⁷ Lâ yu wa yii mē Nwí à le nyweensə ni ñiwò aa kaa à le wa'á a nisyé bwé.

³⁸ "Bi'i lɔɔ mē tā nfi zi mbə bifim ba baIsrael, mē bi'i tsya aa a ñjim Yesu ma ghù ñzi a nswon ànnu a mbo bù ñlon ànnu li'inə ifansə ñnnu. ³⁹ Nlɔɔ ni mē nfi zi mē ñu ñtsim yii mē à ññ ntixi yi ghu nu aa, ñnnu tsim jii mē à fānsə a ñyonə ni nŋsə Moses aa, kaa i ka wa'à yi bxi ntswa. ⁴⁰ Nfi tsyəsə lâ mbxi'xi ñnnu jii mē ñgǎñtoo Nwí i le nswon aa, i tswá ghuu;

⁴¹ 'Yê nfi, là'á bu bii mē ni tsa'a nfi ñghàà ni Nwí ñjwə aa, nfi ka tsin tsin hēe kwo!

Nlon mē ànnu yii mē mē ghirə a nsi bù sii aa, à ni ànnu yii mē kaa nfi ka yfi wa'à bii, ka mē ñu tɛ'è ntsɔ'tə tɔ'ɔtə a mbo bù!'"

⁴² Nòò yii mē Paul bo Barnabas le mənşə ñka mfè'è wa ndāñghòtə aa, bə bya bi swon a mbo bo mē tā bo bu mbxi a ñjwíngɔŋ yii mē i bù ñzi aa, ta bxi swon ñnnu ma jfi jfi ghà'atə a mbo bo. ⁴³ Bi kà mē aa nseənə wa

†† 13.33: Ps. 2.7 † 13.34: Yes. 53.3 †† 13.35: Ps. 16.10

ndânghotê, baYuda bî ghà'atê bo bî bê bi itoo dâñ bii mæ bi le mbii annu Nwî baYuda aa, bi yonjê Paul bo Barnabas. Bo tigê ñghaa a mbo bo ndi'itê waa mæ tâ bo gheê nî mbii a mûm ìbòñ Nwî.

⁴⁴ Bê bî tsim bii mæ bi le ntswe wa a mûm àla'a aa, bi le nzi a nyu'u ñghàà ni Nwî a nî ñjwîngdòñ yii mæ ì le nyòntê aà. ⁴⁵ Nòò yii mæ baYuda le nyê nnòò bê wa aa, bi le nluu nî àghè'èñ; ñlòginê ntigê ñligitê nî ànnu yii mæ Paul à le si swonj aa, ñkî mbêgitê nî yi. ⁴⁶ Lâ Paul ni Barnabas bânghê ñmbu ñghaa bæ nî mîttî nî àtàñentî nswonj mæ "A le ñkù'ùnê mæ tâ ñghàà ni Nwî nî foo nzi a mbo bù. Lâ àjàñ yii mæ nî tuu ñkî lentê mæ kaa nî sê ku'ùnê a ñji ìlòñ yii mæ ì tswê ññkòñ aa, bi'ì ka mà'atê ghuu tigê ghèè tsîtsòñ a mbô bîttîzî Nwî. ⁴⁷ Ñlonj mæ à ni ñdi'ì yii mæ Mmà'àmbî à le mfa a mbo bi'ì aà, mæ: 'Mê ghîrê ghuu mæ tâ nî bæ ñkà'à a mbo bîttîzî Nwî, ì tigê ghîrê ni mæ tâ bê bîtsim bî yweenê ñghêe ny-we'e a nlwî'î mbî.'" †

⁴⁸ Nòò yii mæ bîttîzî Nwî bi le nyu'u ma mùu ajàñ aa, ñdorê tsi'î mbê ànnu, ñgha'asê Mmà'àmbi ñlonj ñghàà ni ma nû. Bê bii mæ Nwî à leê ñmfoo ntso'w waa mæ tâ bî yi ñji ìlòñ yii mæ ì lwi'ì ññkòñ aa, bi ññ mîntî myaa a nu Kristo. ⁴⁹ Ñghàà ni Mmà'àmbi ni sèèñ ñghêe idigê tsim maa mbù'ù.

⁵⁰ Lâ baYuda ghèè ñswugitê bità bi ala'a bi baYuda bo bi bàngyê bî wê bii mæ bi le si b'w'w nî Nwî aà. Bo lòginê ñtigê ntso'w nî àkòrê Paul bo Barnabas, ñmfurê waa a mûm àla'a bo. ⁵¹ Bo tigê ñyètê nsyê a mikòrê bo, a ndi'ì mæ a fùrê bo furê waa, ñtigê ñghêe waa a Ikonium. ⁵² Lâ ñgânjyêgènnu Yesu jii mæ bi le ntswe a Antiokia aa, ì le nluu ni ñdorê bo Àzwî Nwî.

A ala'a Ikonium

14 Bo le ñghèè nî mbii tsi'ì maa ajàñ a ala'a Ikonium. Paul bo Barnabas bo ghèè ñkuu a ndânghotê baIsrael ñghaa ni mânji yii mæ bê bi ghà'atê, baYuda bo bî baGrikia, bi le mbii annu Nwî. ² Lâ baYuda bii mæ bi le wa'â waa bii aa, bi le ntotê bîttîzî Nwî bya, mbisê mîntî myaa a nu b'w'w bi Kristo. ³ Ñgânjntoo Kristo jya le ntswe ghu a ni nòò yî ñsyà, ñswonj ni ñghàà ni Mmà'àmbi nî àtàñ ntî. Mmà'àmbi a di'î nî ñsi mæ ñtoò yî yî ñsigîñê ya mæ bi le si swonj ñlonj ìbòñ yi aa, à nî ànnu ññkòñ. Mfa midà'a a mbo bo mæ tâ bo ka ñghîrê ñlensê ñnnu bo bî ñnnûtsyâmbô. ⁴ Bê bii mæ bi le ntswe maa ñj'ò'ò àla'a aa, bi le nyàtê mbèè baa, bi m'w'w bii ànnu yii mæ baYuda le si swonj aa, bî m'w'w bi kîñ mbii ànnu yii mæ ñgânjntoo Kristo jya ì le si swonj aà.

⁵ Bîttîzî Nwî bî m'w'w ni baYuda bo bî bîlî byaa bi tanj minàñ mæ bi di'î ñgi'ì a nu bo, ì tumtê waa nî ñg'ò'ò. ⁶ Bo nyu'u ntigê mfe'ê ñkhê ñghêe waa a ìla'a Lystra bo Derbe, jii mæ ì le ntswe a Lycaonian aa, bo bi nî ñtòò jii

mæ ì le ntswe maa mbî àdigê aa, ⁷ ñtigê nswonj nî ñtòò yî ñsigîñê ya ghu.

A ìla'a Lystra bo Derbe

⁸ Nùmbânghê yî m'w'w à le ntswe a ala'a Lystra yii mæ à le mbwenkê ñlòginê a noò yii mæ bi le ñjwe yi ghu aa, kaa a leê wa'â bùrê ñtê tæ. ⁹ À le ntswe ghu nnañsê nyu'utê ni ñghàà nii mæ Paul à le si swonj aà. Paul à le nyê mæ à ññ ñtî yi ghu, ñkî ntswe nî àbiintî mæ mbê bi tsu'ù yi. Paul à yê mê laa, ñtigê nte'ê mi'ì mi ghu nû. ¹⁰ Ñtòñ nswonj ghu mbo mæ, "Bîñ nî ntsinê ntê ni mikòrê mô." Nùmbânghê wa a li mbîñ, ñtigê ñghantê. ¹¹ Àjàñ mæ nnòò bê wa ì le nyê annu ya mæ Paul à le ñghîrê aa, bo le ñlòginê ñtigê ntòñ ni ñghàà ni Lycaonian nyaa nya nswonj ni mæ, "Bîñwî bânkê mê waa ntigê mbê tsò bê, ñsigê ntigê ntswe a titî bi'ìñ." ¹² Bo fâ ñkûm Barnabas mæ à ni Zeus, ñkî ntigê ntwonj Paul ni Hermes, ñlonj mæ à le mbê yu yii mæ à le mbê ndî wàà, ñghaa ni tsùsê àtû wàà laa. ¹³ Ñgânjntoo Zeus wa yii mæ ñdâmà'a yî ì le ñghèsê ñtswe tsi'ì wa mbèè àla'a aa, à le nzi nî mbòñ bo bî ñkya ni bîflawa, ñlonj mæ bo bî nnòò bê wa bi le l'ò mæ bo ma'a ñgânjntoo Kristo jya tsi'ì tsò Nwî.

¹⁴ Lâ ñgânjntoo Kristo jya, Barnabas bo Paul, bi yù'ù mæ annu ya mæ bi le si l'ò a ñghîrê aa, ñsatê itsè'ê jyaa, ñkhê ñkuu ntê wa titî nnòò bê wa, ñjentê ñji yàà mbetê waa mæ, ¹⁵ "Ññ ghîrê yulà ànnu aa a ya è? Bi'ì kî mbê aa tsi'ì bàmisòñê tsò bù. Bi'ì zi faà aa a ñkê'èñ ñtòò yî ñsigîñê a mbo bù, mæ tâ nî bânkê ghuu, ñma'atê ñjoo adànghê àdànghê ñzi a mbo Mmà'àmbi yii mæ à tswê ntî aà. À ni yu yii mæ à le nnañsê aburê nî ñsyê, nî ñkî miyaa, bo bî ñgòñ ñjoo tsim jii mæ ì tswê ghu aà. ¹⁶ À le mbê mbii aa, a mà'atê bê bi itoo bî tsim mæ tâ ñu à ka ñghêe nî yii mânji, ñu à ka ñghêe nî yi. ¹⁷ Lâ, a di'î nî àlèsê mæ yu tswê ghu ñgòñ bîndò bîtsim, ñyonj a ññm ñnnu jî sigîñê jii mæ a ghîrê aà. A too nî mbèñ a mbo bù, ì l'ò a aburê nsigê ntsu nî mîjî muu ni nòò yii mæ à kù'ùnê aà. A fa ni mîjî a mbo bù ñkî ñlwensê ni mîntî muu ni ñdorê." ¹⁸ Ka mæ bo le nswonj laa, a le ntsyànê a mbô ñgânjntoo Kristo jya a ñkîñ mæ tâ bî tsuu waa mà'â tsò Nwî.

¹⁹ BaYuda bî m'w'w bi le ñlò a Antiokia yii mæ à le ntswe a Pisidia aa, bo bi a Ikonium, nzi mbânkê atu bê bya bi bii ññm yàà, ñtigê ntumtê Paul nî ñg'ò'ò, ñswonj yi mfe'ê ni ghu a mûm àla'a ñwa'atê mæ à kwò mê.

²⁰ Nòò yii mæ b'w'w bi Kristo bi le nzi ntswe ghu mbèè ñkarisê aa, a bîñ ñmbu ñkuu ñghêe fu a mûm àla'â. Àbèè a fù'ù mæ yu ni Barnabas bo ghèè a ala'a Derbe.

Àjàñ yii mæ bo le mbù mbii a Antiokia yii mæ à tswê a Syria aà

²¹ Paul ni Barnabas bo le nswonj ntoo yî ñsigîñê ya a ala'a Derbe, ñghîrê ñgânjyêgènnu Yesu jî ghà'atê ghu.

† 13.47: Yes. 49.6

Ŋtigə nlo ghu mbu b̄i a Lystra bo bi İkonium ni Antiokia yii mə à le ntswe a Pisidia aà. ²² Bo le nniŋ mit̄i a nu b̄i Kristo bii mə bi le ntswe ghu aa, ñd̄intə waa mə tâ bo tswa abiint̄i yaa tsi'i ànnu n̄iŋkoŋə. Ŋswonə ni mə, "A ku'unə mə tâ bi'i tsa a m̄um ñgi'i yi nghà'atə m̄b̄wɔŋ ŋkuuu a m̄um ànnu n̄iŋ Nwí." ²³ Bo yi ŋghèè ni yulà ñghòtə bi tso'wtə b̄iŋ bi ndânwi ghu, ñsi'isə ibiñu waa ti ji, ñtsa'atə Nwí, ñniŋə waa a mbô Mmà'àmbi yii mə bo le ntswe n̄i ñniŋ m̄int̄i myaa ghu nu aà.

²⁴ Bo tsa mə a ala'a Pisidia mmanşə, ñtigə ŋkuu a Pamphilia. ²⁵ Ma mùu ala'a, bo swon ńtooyi nsiḡinə ya a ala'a Perga, ñtigə nlo ŋghèè a ala'a Attalia. ²⁶ Bo lò mē ghu ntigə ŋkuu a abanə ŋki, m̄bu mb̄i ŋghəe fu a Antiokia, wa adigə mə bi le nte'ε ntsow'waa ghu, ntsa'atə Nwí a atu bo mə tâ à kwetə waa a n̄i İfà'à yii bi le ŋghèè mfa'a aà.

²⁷ Bo zì mē nywe'e a Antiokia aa, ñghotə bandânwi bitsim, ñke'enə ŋgɔŋ ñnn̄ tsim jii mə Nwiŋgɔŋ à le ŋghirə a nu bo aa, bo b̄i àjàŋ mə à le ŋga'a m̄anjì mə tâ bit̄zi Nwí tâ b̄i bii yii aà. ²⁸ Bo le ntigə ntswe ma mùu ala'a bo b̄i ñḡaŋyoḡennu Yesu ntiḡitə.

Ŋghotə ndânwi Yerusalem

15 Bə b̄i m̄ow'waa bi le nlò a Yudea ñsigə a Antiokia, ñlginə ŋka ndi'i n̄i ñnnu a mbo b̄i Kristo bya mə, "Kaa n̄i ka yí wa'à yweenə mə mbə bi tsuu ghuu ŋətə a nyòŋə ni n̄ŋsə Moses." ² Paul bo Barnabas bo liḡitə, ñswuŋə bo bo tsi'ı annu n̄iŋkoŋə. Tsó mə a le mbə laa, bi swon mə tâ Paul bo Barnabas bo bə b̄i m̄ow'waa a Antiokia tâ bo kow'waa ŋghəe a Yerusalem ŋghəe nyə ŋḡaŋtoo jya ghu ni b̄iŋ bi ndânwi tâ bo bo ghaanə nlon ma yaà ànnu. ³ Ŋghòtə ì le ntigə tsaşə waa mə tâ bo ghəe. Bo kà mē aa ŋghəe, ñtsya a ala'a Phonisia bo Samaria, ñke'enə a mbo bə a ajàn mə bit̄zi Nwí bi bəŋkə mē m̄int̄i mya ñzi a mbo Nwí. Ma yu ànnu a ghirə ñti b̄i Kristo i luu n̄i ñdorə. ⁴ Bo ghèè mē ŋkuu a Yerusalem, ñghòtə i kwərə waa tsi'i n̄i ñdorə. Ŋḡaŋtoo Kristo ni b̄iŋ bi ndânwi bi k̄i ñkwərə waa ni ñdorə, bo tigə ñswon ŋkɔŋ ñnnu tsim jii Nwí à ghirə ntsyā a nu bo aa, a mbo bo. ⁵ Lā ñḡaŋmbii Kristo j̄i m̄ow'waa jii mə i le mbə baFarisai aa, bo le mb̄inə ñtə a ndəŋ nswon mə, "A ku'unə mə tâ b̄i liḡinə ŋḡitə bit̄zi Nwí ñki ŋghirə mə tâ bo ka nyu'unə n̄ŋsə Moses."

⁶ Ŋḡaŋtoo Kristo jya bo b̄iŋ bi ndânwi bi tigə m̄boontə ntswe a nlentə ma yu annu. ⁷ Bo swuŋnə mē ghu àgha'a a sa'atə, Peta a təə a ndəŋ nswon mə, "B̄iŋm̄ bâ, n̄i zi mə àgha'a a sa'à mē a ajàn mə Nwí à le ntsow'waa gha a tit̄i b̄i ñtoo mə tâ mē ghəe nswon ńtooyi nsiḡinə a mbo bit̄zi Nwí mə mbə bo yu'u mbii.

⁸ Nwiŋgɔŋ yumbwɔŋ yii mə à zi mm̄òntə ŋu ñtsim aa, a d̄i'ı mə yu beentə ànnu bit̄zi yí Lāà, m̄fa Azwí Nwí a mbo bo, tsi'i ajàn mə à le ŋki mfa a mbo bi'inə aà.

⁹ Kaa à le ŋwa'ă ndənə a tit̄i bo ni bi'inə te'è. À le nsi'i

nti waa a nj̄m̄ ab̄iint̄i yaa. ¹⁰ Ts̄ts̄ɔŋ, a tigə ñghirə akə mə tâ n̄i ka ŋkwa'anə Nwí, m̄be'esə n̄i ñḡaŋyoḡennu Yesu n̄i ab̄e'è yii mə kaa b̄ita bi b̄ita bi'inə b̄imbwɔŋ le ŋwa'ă a mbè'e zi, mə kaa bi'inə, n̄i yi'inə ŋgaa kaa bi'inə s̄i a mbè'e ki nzi aa ε? ¹¹ Ŋḡaŋə ghā, bi'inə b̄i mē bi'inə ka yí yweenə aa a nj̄m̄ ibwɔŋ Mmà'àmbi yi'inə Yesu tsi'ı a ajàn yii bo ka yí k̄i yweenə ghu aà."

¹² Ŋghòtə ya tsi'i ñtsim ì le si'i mə swee nyu'u annu yii mə Barnabas bo Paul le ñkè'ənə aa, ni ñlensə a b̄ow'waa n̄i inn̄tsyāmbi jii mə Nwí à le ŋghirə a tit̄i bit̄zi Nwí ñtsya a nj̄m̄ bo aà. ¹³ Bo m̄anşə mē ŋghaa aa, Jems a ŋentə ñji yi ŋghaa, nswon mə, "Yu'utə n̄i ànnu yii mə mə swon aa mba b̄iŋm̄ bâ. ¹⁴ Simon à n̄anşə mē a ntsow'waa ajàn yii mə Nwí à le nd̄i'ı àjàŋ yii mə annu bi t̄zi Nwí le nnanşə ntswe a nu yu, ñzi mfi'i bē b̄i m̄ow'waa a tit̄i bo mə tâ b̄i bə bi. ¹⁵ Ma yuà ànnu a boontə n̄i ànnu yii mə ñtoonwí i le nswon a m̄um àŋwà'anə Nwí aa mə,

¹⁶ 'Mmà'àmbi à swon mə, ma yú ka yí tsa'ă tâ mē bu mb̄i,

m̄b̄inşə nt̄əŋ Mfi David yii mə i wò mə aa, i bu ghurə m̄itsyā mi i ghirə tâ m̄i bu nnanşə ntsinə ntəə

¹⁷ Ma mùu ajàn tâ àb̄ugə ŋgwè'è mu ŋu ñtsim ì tigə nlcw ni Mmà'm̄b̄i

bo b̄i itoò tsim jii mə bi twonə waa n̄i ñkumə ghā aà.

¹⁸ À n̄i ajàn yii mə Mmà'àmbi yii mə à le'è ñte'ε ŋghirə bi z̄i ma yuà ànnu a ŋgu'u aa, à swonə."

¹⁹ Jems a ghèè n̄i m̄b̄i n̄swon mə, "À n̄i àm̄òntə ya mə tâ bi'inə tsuu ŋgi'i a mbo bit̄zi Nwí bya mə bi bəŋkə waa mb̄i a mbo Nwí aa ki fa. ²⁰ A ku'unə bə mə bi'inə ŋwa'anə aŋwà'anə ñtoo a mbo bo nswon mə tâ bo tsuu mij̄i m̄i mə bi ma'a m̄iŋkobə ghu aa ki ji. Ŋki nswon mə tâ bo ma'atə annu j̄irə, ñki tsuu naà yii mə bi twəe bē ñt̄ŋ yi aa ki kurə, ñtsuu aləə k̄i ki ji. ²¹ Ŋlon mə àgha'a a sa'à mē a ajàn yii mə bi twonə n̄i n̄ŋsə Moses a m̄um ñghòtə a njw̄ŋgɔŋ baIsrael tsimə, ñk̄i swonə n̄i ànnu yi a m̄um àla'à tsimə."

Àŋwà'anə yii mə bi le ńtooyi a mbo bit̄zi Nwí aà

²² Ŋḡaŋtoo Kristo jya ni b̄iŋ bi ndânwi ni ñghotə ya ñtsim bi le ntigə mbii mə bo tso'waa bē b̄i m̄ow'waa a tit̄i bo i too waa bo b̄i Barnabas ni Paul a Antiokia. Bo le ntsow'waa bē bi baa b̄i bi le mbə b̄itsyāsə a tit̄i bo aà, a bə Judas yii mə bi le si twon n̄i ni Barsabas aa, ŋki mbə Silas; ²³ ñtigə ńtooyi waa n̄i àŋwà'anə yulà: "Bi'i, ñḡaŋtoo Kristo ni b̄iŋ bi ndânwi ni b̄iŋm̄ buu bitsa'atə ghuu b̄iŋm̄ bi'i bi tsim b̄i mə bi ni bit̄zi Nwí aa, b̄i mə bi tswe a Antiokia ni Syria bo ni a Cilicia aà. ²⁴ Bi'i yu'u mə bə b̄i m̄ow'waa bi le mfi'è a tit̄i bi'i ñzi mfa n̄i ñgi'i a mbo b̄i, ñghirə m̄int̄i muu mi tsə'ə ñlon annu yii mə bi le nswon aà. Lā kaa bi'i le ŋwa'ă waa too bē, kaa ki'ı ñdi'i yi tsu a mbo bo ki mfa. ²⁵ Ŋlon ma yú ànnu, bi'i b̄i b̄i b̄i mē m̄biinə tsi'i b̄itsim mə bi'i ka tso'waa bē i too a mbo

bù, tâ bo gھے bo bî bîlîm bi'i Barnabas bo Paul bii mē bi'inē kɔŋə. ²⁶ Bo fà mē ñtswēntîî yàa ntsîm nlon Mmà'ambî yî'inē Yesu Kristo aà. ²⁷ Bi'i too Judas bo Silas a mbo bù mē bo zi nswon a mbo bù nî ñtsū waa annù yîi mē bi'i ŋwa'anē aà. ²⁸ Bi'i bî Àzwi Nwî biinē mē tâ bi'i tsuu ghuu nî àbè'è yî dāŋ bè'èsə, ñtsyatə julà ìtu ndî'î: ²⁹ Nî tsuu mijî mii mē bi mē'ā mîŋkobə ghuu aa lō jî; ñtsuu aləə lō jî, ñtsuu naə yîi mē bi twēē ntōŋ yî nzwitə aa lō kurə. Nî kîi mba'atə nî ìbîi ghuu nlon ajirə. M̄bə nî ka ntsyesə ghuu ñtsuu ànnù ma yû yî tsu kî ghîrə, bəə boŋ nî ghîrə sigînè. Bi'i tsà'atə ghuu." ³⁰ Bi' le ntoo ŋgāŋntoo mà jû a ala'a Antiokia bi ghèè ghu ŋghotə bɔɔ bi Kristo m̄fa aŋwà'anə ya a mbo bo. ³¹ Bə bya bi twòŋ mē aŋwa'anə ya, ñtîi waa i luu nî ñdorə nlon mē ànnù yîi mē a le mfè'è ghu aa a le ndîintə waa. ³² Judas bo bî Silas bii bi le ŋkî mbə ŋgāŋntoo Nwî aa, bo le ŋghàà bo bo nî àdāŋə noò ñdiintə waa m̄fa nî m̄tîî a mbo bo. ³³ Bo tswè mē bo bo nî àtîi noò, bɔɔ bi Kristo bya bù ñtoo waa nî m̄bɔɔnə mē tâ bo bu mbîi ŋghēē a mbo bə bya bii mē bi le ntoo waa aà. [³⁴ Lā Silas à le nìlò mē yu bŷ tswe yî ghu.] ³⁵ Paul nî Barnabas le mbù ñtswe nî àtîi noò àla'a Antiokia bo bî bə bî ghà'atə bî m̄'ɔ, ñswonə nî ànnù Nwî, ŋkîi ndî'î nî ànnù Nwî.

Paul bo Barnabas yatə.

³⁶ Àtîi noò yî m̄'ɔ à tsyà mē, Paul a swon a mbo Barnabas mē, "Sî bu mbîi ŋghantə bîlîm bi'io a nî ñtoo jii mē sî tē'è mē ñtsya ghu nswon ànnù Nwî a mbo bo aà, tâ lèntə mē bo ghîrə mē akə le." ³⁷ Barnabas à le nìlò mē yu lōgə Jɔn Mark tâ bo bo gھے, ³⁸ Lā Paul à le nswon mē kaa a sî ku'ùnə, ñlon mē à le mfòò m̄ma'atə waa wā noò mbii tî ghê mē bi maŋsə àkòrə ñitəə yaa, a ma'atə waa a Pamphilia, ŋkhə mbîi nî ñjîmə. ³⁹ Bo le nswùŋnə ghu si'i, ñtigə nyatə. Barnabas a lōgə Mark bo yu kuù àbaŋ a ŋghēē a Cyprus. ⁴⁰ Paul a bāŋnə ñlōgə Silas, bɔɔ bi Kristo bo tsa'atə Nwî a atu bo mē tâ Mmà'ambî à ka ghîrə ìbɔŋ a nu bo. ⁴¹ A tigə ñtsya a Syria nî Cilicia, ndîintə nî ŋghòtə jii mē i le ntswe ghu aa m̄fa nî m̄tîî a mbo bo.

Àjàŋə Timoti a bò'ɔ Paul nî Silas le ŋghēē a fà'ā

16 Paul a ŋghēē a ala'a Derbe bo Lystra, ñtsi'i ŋgāŋyəgənnù Yesu yî m̄'ɔ yîi mē ìkūm yî i le mbə Timoti aà. Ñdè yî à le mbə ŋgāmbii Kristo, mbə ŋù baYuda, la taə yî a bāŋnə mbə ŋù baGrikia. ² Bɔɔ bi Kristo bitsîm bii mē bi le ntswe a ala'a Lystra bo a Ikonium aa, bo le sî beentə nî Timoti. ³ Paul à le ŋwa'atə mē yu lōgə Timoti tâ bo yu gھے. À wà'atə mē laə aa, ñtigə ŋgetə yî. À le ŋghîrə maa ajàŋ aa mbî'î ŋgaa baYuda bii mē bi le ntswe maa adigə aà, ñlon mē bə bîtsîm bi le nzi mē tã bî Timoti à le mbə ŋù baGrikia.

† Kaa atîi ma yû a sî a mûm ŋŋwà'anə jî m̄'ɔ tswè

⁴ Àjàŋ mē bo le sî karə ŋkuu nî ìbù'u ñtoo jya aa, bo le sî kè'ènə nî ñnnù jya mē ŋghotə ŋgāŋntoo Kristo bo bî bîlîi bi ndānwî bya a Yerusalem bi le ntsərə aa a mbò ŋ-gāŋmbii Kristo. Ñdî'itə nî waa mē tâ bo tigə n̄ləə bîñdŋsə ma byā. ⁵ Maa ajàŋ ŋghotə ì le sî kwe, ñtîi ŋghèè a mûm àzwi, ñdùù waa i kîi ŋgha'atə nî ñjwî tsîmè.

Àjàŋ yîi mē ñjəə təə təə ì le nle Paul a Troas aà

⁶ Bo le ghèè ŋkuu ntsya a mbù'ā àla'a Phrygia bo Galatia ñlon mē kaa Àzwi Nwî kaa a le ŋwa'ā bii mē tâ bo swon ntoo ya a mbù'ù àla'a Asia. ⁷ Bo ghèè mē ŋghēē ŋkù'ù a ala'a Mysia aa, ñywe'etə mē bo kuu a mbù'ù àla'a Bithynia, kaa Àzwi Yesu kaa a wa'ā beentə mē tâ bo kuu ghu. ⁸ Bo tigə ŋkuu gھے ntsyà Mysia ŋghēē a Troas. ⁹ A ghîrə mbə ñtugə, ñjəə təə təə i lē Paul, a yē ŋù Macedonia a təə mbu'u nî m̄bo ntwonə nîi, nswonə nî mē, "Too nzi faa njii a Mecedonia, ŋk-wetə yî'î!" ¹⁰ Ajàŋ mē ñjəə ya ì le nle Paul aa, bi'î le tigə ñtanŋə nù yî'î a n̄lō ŋghēē a Macedonia nlon mē bi'î le nzi a laa mûm ñtîi bi'î mē Nwî a twonə nî yî'î mē tâ bi'î zi nswon ntoo yî ñsigənə ya a mbo bə bi maa adigə.

Àjàŋ yîi mē Lydia à le mbəŋkə ñtîi yî aà

¹¹ Bi'î le ŋghèè ŋkuu abāŋ a Troas ñtoo ŋkî ñtsinə ŋghēē a Samothrace. Bi'î ghèè mē ñle àbèè fu'u, bi'î ghèè a Neapolis. ¹² Ñtigə mbu ñlò ghu ŋkuu ŋghēē a mûm àla'a Filippi, a ala'a yî tsyāmbii yîi mē a tswe a mbù'ù àla'a Macedonia, mbə atoo yîi mē baRoma le sî bu'utə aà. Bi'î le mbɔɔ ntswetə ndù njwi jî m̄'ɔ ghu. ¹³ À bə mē a njwîŋgɔŋ bi'î fe'è wa a mûm àla'a ŋghēē a mbèè àghəŋə ŋkî mē bi'î le ŋwa'atə mē à nî àdîgə yîi mē mbə baYuda ghotə ghu a ntsà'atə Nwî. Bi'î le ntswe a nsyə ŋghàà a mbo bāŋgyè bii mē bi le ŋghotə ghu aà. ¹⁴ Yî m̄'ɔ yîi mē à le nyu'u annù yîi mē bi'î le sî swon aa, à le mbə Lydia yîi mē à le mbə mu Thyatira aà. À le sî fèè nî ñtsə'ə jî bagitə jî tîndùù. À le mbə m̄ŋ-gyè yîi mē à le sî bɔ'ɔ nî Nwî. Mmà'ambî à le ŋŋa'a m̄t-syè mi mē tâ naŋsə nyu'utə annù yîi mē Paul à le sî swonə aà. ¹⁵ Lydia a bò'ɔ nî bə bii mē bi le ntswe a nda yu aa, bi tigə ŋkwerə ŋkî. Bi kwèrə mē ŋkî aa, a tigə ñt-wonə yî'î mbu'u mbo a mbo bi'î ñswon mē, "Nî zi tâ bi'inə gھے ntswe a nda mē mbə nî zi tsi'î annù nîkŋŋ mē mē tìgə ŋgāŋmbii Kristo wa yî m̄'ɔ." A swon laà, ñtigə ŋgaansə yî'î bi'ibo ghèè.

A ndātsaŋ a ala'a Filippi

¹⁶ A bə a njwi yî m̄'ɔ bi'î kâ ŋghēē a adigə yîi mē bi le sî tsà'atə Nwî ghu aa, m̄boo mumāŋgyè yîi mē à le mbə àbù'ù, Àzwi yî bi a tswè ghu nu mbə yîi mē a le sî ghîrə a swonə nî ñnnù jii mē i ka fè'è aà. Mumāŋgyè ghù à le sî fà'a ŋkabə yî ñwè a mbo bə bii mē bi le nyuu yî aa, nî àjàŋ mē à le sî swonə nî ñnnù jii mē i ka fè'è aà.

¹⁷ À le si tigə nyonə nî yi'i bî Paul, ñtəŋnə nswonə ni mə, "Bə bulà à ni ñgǎŋəfà'a Nwîŋgòŋ Àkò'òntsirə. Bo kè'è'nə aa mǎnji yii mə mbə bə tsyā ghu nyweenə aa a mbo bù." ¹⁸ À le si ghirə ma mùu ajàn ni mîtugə mi njwi mi ghà'atə; ñywe'e a noð yii mə ñtəŋ Paul i le nnaŋsə nlwi ghu nù. Paul a karikə yi ñswonə a mbo àzwì yí bi ya mə, "Nî ñkũm Yesu Kristo, mə swõŋ a mbo wò mə tâ ò fe'e ghu nù." Àzwì yí bi ya a kî ñghesə fè'è'è yi tsi'i maa noð.

¹⁹ Nòð yii mə bîbòŋ bi le yə ajàn mə mǎnji ñkabə waa wa à bî'î mǎ aa, bo baŋnə Paul bo Silas, ñswunə waa ñghesə ni bo a nsaanə, ñte'e waa a titî bîtà bi ala'à.

²⁰ Bo lɔgə waa ñghesə ni bu a nsi ñgǎŋsa'a ala'a baRoma ñswonə mə, "Bulà bə à ni baYuda, mǎ nî ñg'î'î a mûm àla'a bi'i." ²¹ Bo dî'î ni bîñdòŋgòŋ bii mə kaa bi sî bî ala'a bi'i bə. Bi'i laa mbə baRoma, kaa mbə bi'i wa'à bîñdòŋgòŋ ma bù bii kə ŋka nlaə." ²² Nñdò bə wa i yòŋ ñkuu a atu bo, ñtigə niŋə nî ànnù ya a nu Paul ni Silas. ñgǎŋsa'a ala'a jya i sàtə ñtsə'ə a nu Paul ni Silas, ñswonə mə tâ bî nǎŋsə ñghə waa. ²³ Bi nǎŋsə mə ñghə waa nî ñti jî ghà'atə, ñniŋə waa a ndàtsaŋ, ñswonə a mbo ñgǎŋmbé ñdàtsaŋ wa mə tâ à nǎŋsə ŋka mbe waa. ²⁴ Ajàn mə ñgǎŋmbé ñdàtsaŋ wa à le nyu'u aa, a le niŋə waa a mûm ñja'à ñdàtsaŋ yii mə i le ntswe a mum aa, ñghirə bi tswa mîkòrə myaa ŋkoo a ni mîka'à.

²⁵ İtugə i tî'î mǎ, Paul bo Silas bo kâ ñtsa'atə nî Nwî ñyəə ni mîkòð ñgha'asə nî Nwî, ñgǎŋətsaŋ jya jî mǎ'w jii mə i le ntswe wa andàtsaŋ aa, bo le si yu'utə nî ajàn mə Paul ni Silas le si gha'asə nî Nwî aà. ²⁶ Nsyə i wi'ikə ñtsigina tsi'i nî mî'î'î, ñtsigə ndàtsaŋ ya nsi gə nywe'e nî àtsənda, mîntsù mi nda mîtsim mi wi'ikə ñŋa'akə waa, ñtsaŋ jya jii mə bi le ñkòðŋkə waa ghu aa, i teenkə ñwokə a nsyé. ²⁷ Nòð yii mə ñgǎŋmbé ñdàtsaŋ wa à le ñwi'inə ñyə mə ñbà'a ndàtsaŋ jya i jwaŋkə ñtəə aa, ñwa'atə mə ñgǎŋətsaŋ jya i khəkə mə tsimə. Ntsə'w munwî ñtsò yi a mba'a mə yu sò yi ghu kwo. ²⁸ Paul a təŋnə tsi'i nî ñtî'î ñswonə ghu mbo mə, "Tsèə ñbi yi tsu ghirə bə, wa bi'i tswə faà tsi'i bî tsimə."

²⁹ ñgǎŋmbé àtsaŋ wa a swonə bi zî ni lâm a khə ñkuu ni ghu, ñtsigina, ñwo a nsi Paul bo Silas. ³⁰ Nlɔgə waa bo bo fe'è'è ñghentə a bəe, a betə mə, "Bîtaə, mǎ mə ghirə mə a kə nyweenə ə?" ³¹ Bo kwi'i ghu mbo mə, "Niŋ nti gho a nu Mmà'àmbi Yesu, boŋ ò ka yweenə bu bî ñgwè'è yò."

³² Bo tigə ñswonə annù Mmà'àmbi a mbo bo bo bî a mbo bə bî tsim bii bi le ntswe wa mûm ñda aà. ³³ Tsi'i maa abəŋtə noð nitugə, ñgǎŋmbé àtsaŋ wa a lɔgə waa, ñsi'i ñla'à jya; yu bo bî ñgwè'è yì bo burə ñkwerə ñkî. ³⁴ A lɔgə Paul bo Silas bo bo k'w ñghèə a nda yu, a fa mǎji a mbo bo tâ bo jî. Yu ni ñgwè'è yì le nluu ni ñdorə nlon mə bo le niŋ nti waa a nu Nwî aà.

³⁵ Àbèè a fù'ù mə bîtà bi ala'a bi baRoma bi too bîburəsì mə tâ bî zi nswonə mə tâ bî ma'atə bə bya tâ

bî ghèe. ³⁶ ñgǎŋmbé àtsaŋ wa a swonə a mbo Paul mə, "Wa bîtà bi ala'a bi tòð mə ñkî mə tâ bî ma'atə ghu Silas. Nî tse mǎ'atə la tsitəŋ i ghèe ghu nî mǎ'w." ³⁷ Paul a swonə a mbo ñtsyàsə bîburəsì wa mə, "Kaa kî wa'à yə mə bi'i fansə annù tsu, lâ mbaŋnə ñghòð yii a nsi bə, bi'i kî mbə baRoma. Bi mǎŋsə mə a ñghòð yii, mǎ'w yii a ndàtsaŋə. Tsitəŋ bi tigə nɔw mə bi ñŋe'esə fi'i yii bə nî àl'ò'sə! Kaa mǎ'w a kî'î maa ajàn ghèe! Tâ bîtà bi ala'a bi baRoma bya bo bîmboŋ tâ bî zi mfi'i yii."

³⁸ Bîburəsì bya bi le ñghèè ñk'e'enə a mbo bîtà bi baRoma byà. Ajàn mə bi le nyu'u mə Paul bo Silas le mbə baRoma aa, nî'w'w ni le ntswe waa, ³⁹ bi tigə ñghesə ñghèè mǎ'w'w mbo a mbo bo mə bî li'inə ifansənnù jya. Ntigə mfi'isə waa wa ndàtsaŋ, nswonə a mbo bo mə tâ bî ma'atə ala'a ya mfi'è'è ñghesə waa. ⁴⁰ Paul bo Silas bo mǎ'atə ñdàtsaŋ ya ñghèè a nda Lydia, ñtsi'i bə bi Kristo ghu, ñghaa a mbo bo, ñdi'itə waa mə bo ka ñgaansə mî'î'î myaa. Ntigə nlo waa.

A ala'a Tesalonika

17 Paul bo bî Silas bo le ntsya a ala'a Amfipolis ni Apollonia ñghesə nywe'e a ala'a Tesalonika, a adigə yii mə ñdāghotə i le ntswe ghu aà. ² Ajàn yii mə Paul à le si gha'asə ñghirə aa, à le ñghèè ñkuu wa ndāghotə. À le si ghèe ghu a ñwîŋgòŋ bo bî bə ghàà ligitə nlon ñghàà ni Nwî, a nî ñgyà jî tarə. ³ A t'w'w nî ñji'i ànnù Nwî, ñdi'î ni a mbo bə bya mə Ày'w Nwî wa à le ntswe nî ñyə ñg'î'î i kii yweenə ni ñwò, ñswonə mə, "Yesu ghù mə mə kè'è'nə a mbo bu aa, à ni Ày'w Nwî wà."

⁴ Bo bî mǎ'w bi le yu'u a kuu a atu bo, bo bii ànnù ya mə Paul ni Silas le si swonə aà. BaGrikia bî ghà'atə bii bi le si b'w'w Nwî aa bo bî bəŋgyè bî ghà'atə bii mə bi le mbə bî dîrisə aa, le ñkî mbii.

⁵ Lâ baYuda le ntswe nî àghə'ə'nə a nu bo, ñghesə a atu mîmfāŋnə ñghotə nno bə, bîbwèrə bo bi bə bî bi, ñghirə bo niŋə àbùrə wa mûm ñj'w'w àla'a, ñghesə mbù'ù fikrə a ndugə ñyè yii mə bi le si tsonə ni Jason, ñwa'atə ni mə bo ka yə Paul ni Barnabas ghu, i tswa waa i swunə ghesə fa a mbo bə byà. ⁶ La kaa wa'à waa yə, ñtigə mbaŋnə a Jason bo bî bə bi Kristo bî mǎ'w, ñswunə waa nzi nte'e a nsi bîtà bi ala'a, ñtəŋnə nswonə ni mə, "Bə bulà mə bi bəŋkə mə mbî ñtsim ni mîtumfu'u aa bi kî mə ñzi ñkù'ù a ñj'w'w àla'a bi'inə, ⁷ Jason a kî ñlɔgə waa nlaə a mûm ñda yu. Bo bitsim wò ni bîñdòŋsə bi Kaisa ñswonə ni mə mfi' yì m'w'w à bû ntswe ghu, ñkũm yi i bə Yesu." ⁸ Bə bya a b'w'w ni bîtà bi ala'a bi yù'ù mə ma nùu ñghàà, nî'w'w ni tswà waa, àtù yaa a buurə. ⁹ Bîtà bi ala'a bya bi le ñghirə Jason bo bî àbùgə bə bo twù ñjò a ni ñduu ñkabə yii mə bi le ntsə'è aa, bi tigə mǎ'atə waa bi ghèe.

¹⁰ Itugə i ghèsə mē m̄fii, bɔɔ bi Kristo bya bi too Paul bo Silas bo ghèè a Berea. Bo ghèè mē ñku'u ghu, ñghèe a ndānḡhòtê. ¹¹ BaYuda bii mē bi le ntswe a Berea aa bi le ntswe n̄i ñt̄i yì siḡinè ñkɔŋə n̄i ñyù'utə ànnù, ñtsya bē bii mē bi le ntswe a Tesalonika aà. Bo le nyu'utə ntoo ya tsi'i n̄i ñidorè, ñtwoŋə n̄i ñìghàà n̄i Nwí tsi'i ñjwí ts̄im a m̄f̄iŋsə nyə mē ànnù ya mē Paul à le si swon̄ aa à n̄i ànnù n̄iŋkɔŋ kə àb̄aŋnənnù le. ¹² Bo b̄i ghà'atè bo le ñiŋ m̄int̄i myaa a nu Kristo, b̄angyè bi Grikia b̄i ghà'atè bii mē bi le mbə b̄i k̄'ò'nè aa, bo b̄i m̄b̄anḡnè baGrikia bi le ñki mbii. ¹³ Lâ baYuda bii bi le ntswe a Tesalonika aa bi le nyu'u mē Paul à k̄i mē ñs-won̄ ñìghàà n̄i Nwí a Berea, ntigè nzi ghu, ntotə bē ñlɔḡinə ñḡi'ḡi ghu. ¹⁴ Bɔɔ bi Kristo bya le ñghèsə ñlɔgə Paul ñtsyasə mē à ghèe a aghəŋə ñkì, lâ Silas bo Timoti b̄u ñtswe fu a Berea. ¹⁵ Bè bii mē bi le ñghèe ntsyasə Paul aa bo le ñghèè ñghèe ñkù'u a ala'a Athens a b̄u m̄bensə waa n̄i ñj̄im a ala'a Berea; ñtoo waa a nu Silas n̄i Timoti mē tâ b̄i w̄aŋsə ñzi ñzi ntsi'i yì.

A ala'a Athens

¹⁶ Paul à kà mē aa nyu'utə mē tâ Silas bo Timoti bo zi Athens aa, ñt̄i yì i luu n̄i àjəŋnè ñlon̄ mē à le nyə mē ñj'ò'ò àla'a mà ya i le nluu n̄i m̄ikobə aà. ¹⁷ Ma mùu ajaŋ a tigè ñghèe a ndānḡhotè ntigə swuŋnə bo b̄i bē ghu, baYuda bo b̄i t̄iz̄inwí bii mē bi le si bɔ'ɔ n̄i Nwí aa. Ñk̄i ñghèe n̄i idigə m̄itaa a nḡɔŋ m̄itugə m̄i njwi m̄i ts̄im, a mbo bē bii mē bi le ntswe ghu aà. ¹⁸ Ñḡãŋndi'innù j̄i mɔ'ɔ jii mē bi le si twoŋə n̄i waa n̄i b̄iEpicurean bo n̄i b̄iStoics aa, le nzi ntsi'i yì bo bo tigè ñswuŋnə. Bo b̄i mɔ'ɔ bo betè n̄i mē, “Àjàŋ ñyù yì tighə mē à z̄i ànnù a lɔɔ aa ñd̄i'x̄ àkè ɛ?” B̄i mɔ'ɔ bi kw̄i'ì mē, “À bə tsi'ì ts̄ò a swon̄ə ànnù b̄inwí bi itoo d̄an̄è.” Bi le nswon̄ ma mùu ajaŋ aa ñlon̄ mē Paul à le si swon̄ə n̄i ànnu Yesu a ajaŋ yii mē à le nyweenə n̄i ñwo aà.

¹⁹ Ñyon̄ maa ajaŋ bi le ñlɔgə Paul ñzi n̄i ghu a nsi ñ-ḡãŋndasa'a jii mē i le ntswe maa ñj'ò'ò àla'a aà bi twoŋə n̄i Arios Pagos aa, nswon̄ mē, “B̄i'ì lɔɔ a nzi ànnù yì fii yù mē o ghàà ñswon̄ə aà. ²⁰ Ìnnù ma j̄u j̄i ghà'atè jii mē o swon̄ aa, i funə yì'ì aà fùnə kaa b̄i'ì wa'ə naŋsə ñzi n̄i ànnù yii mē o swon̄ aà. Bi'ì lɔɔ a nyu'u annù yii mē o naŋsə swon̄ aà. ²¹ Ñlon̄ mē bē b̄i ghà'atè a ñj'ò'ò ala'a Athens bo b̄i b̄iḡi bii mē bi le ntswe ghu aa, bo le ñk̄ɔŋ a mbwesə nòò wàà a nswon̄ a ñki yu'u innù j̄i fii jii mē i le si ghèsè m̄f̄e'ɛ aà.”

²² Paul à le ntəə a ndəŋ wa atit̄i Arios Pagos, ñswon̄ mē, “B̄u bē baAthens, mē yè mē tsi'ì n̄i innù j̄i ghà'atè mē ñi k̄ɔŋə ànnù Nwí. ²³ Ñlon̄ mē ajaŋ mē mē k̄i si tsya a m̄um ñj'ò'ò àla'a bu nlii n̄i ñjoo jii mē n̄i mii aa, mē k̄i yə mē àd̄igè ñikentə n̄i mɔ'ɔ n̄i mà'a Nwí n̄i mɔ'ɔ ñi ñwa'anə ghu mē n̄i tswe aa a mbo nwí yii mē bi s̄i z̄i. Nwí wa yii mē ñi le si mmii n̄i ka mē ñi le ñwa'ə ghuu zi aa, à n̄i Nwí ma wa mē mē zi n̄i ghu ts̄its̄ɔŋə aà.

²⁴ “Nwí wa yii mē à le nnaŋsə mbi yù bo b̄i ñjoo ts̄im jii mē i tswe ghu aa, à n̄i yu mbə Mmà'amb̄i àb̄urè bō ñsyé. Kaa m̄bə a wa'ə ya a m̄um ñd̄amà'anwi yii mē a ghùrə b̄am̄isɔŋ aa tswe b̄e. ²⁵ Kaa à si ayoo tsu yii mē mbə bi'ìnè fà'ə ghu mbo ñi m̄bō mi'ìnè aa lɔɔ b̄e, ñlon̄ mē à n̄i yu yii mē a fa ntswènt̄i bo b̄i àz̄wi a mbo ñḡɔŋ ñjoo ts̄im bo b̄i a mbo bē b̄its̄im. ²⁶ À le ntsya aa tsi'ì a ñj̄im ñyù m̄isɔŋ yì m̄f̄u'urè ñnaŋsə nḡɔŋ bē b̄i ts̄im bii bi tswe f̄aa n̄syə aa a mbuu mbuu a idigə idigə tsi'ì ajaŋ mē à le ñlèè aà. À k̄i mbə yu yii mē à lèə a noò yii mē m̄bə ànnù tsu a fe'è ghu aà. ²⁷ À le ñgh̄irè maa ajaŋ aa mē mbə bi k̄a ñlɔɔ n̄i, k̄e nòò m̄'ɔ ñgh̄irè ñsweritə nyə yì. Ka mē kaa à s̄i naŋsə ñtswe tâ àgha'ə yì tâ à sa'a aà. ²⁸ Tsi'ì ts̄ò mē ñyù yì mɔ'ɔ à le nswon̄ mē, ‘B̄i'ìnè tswe ntswènt̄i yì'ìnè aa ghu m̄um n̄u, ñk̄i ñkarə aa tsi'ì ghu m̄um n̄u.’ A k̄i ñfinə aa ajaŋ yii nḡãŋŋwà'ànə ñŋwà'ànə juu j̄i mɔ'ɔ i swon̄ mē, ‘B̄i'ìnè laa ñk̄i mbə bɔɔ bi.’ ²⁹ Ts̄ò mē bi'ìnè n̄i bɔɔ bi Nwí aa, tâ bi'ìnè tsuu k̄i wa'atə n̄i mē m̄arə yì à n̄i yì f̄iŋkobə fi tsu mē bi gh̄irə n̄i gold, k̄e n̄i silva k̄e ñi ñḡ'ò'ò yii mē a lɔb̄itə ñyù nnaŋsə aà. ³⁰ À le mbə mbii Nwí a le si foonsə n̄i ànnù jii mē bē le si gh̄irè ñi m̄bu'u aà, kaa bi le ñk̄i'x̄ zi aà, la ts̄f̄t̄ɔŋ, a swon̄ə n̄i a mbo bē b̄its̄im a nḡɔŋ idigə ts̄im mē tâ bo b̄əŋkə m̄int̄i myaa, mmà'atə ib̄i waa. ³¹ Ñlon̄ mē à kà'ə mē njwi yii mē yu ka yì ts̄'ɔtə misa'a m̄i bē bits̄im f̄aa mbi ghu a n̄i m̄anj̄i yii mē à ts̄inə i tsya aa a ñj̄im ñyù yì m̄f̄u'urè yii mē à ts̄'ɔ aà. À d̄i'ì ma yù a laa ñi ñsi ñi ñsi ñyon̄ə a ajaŋ yii mē à le nyweenə yì n̄i ñwo aà.”

³² Bo yù'ù mē Paul a ghaà ñi ànnù ñlon̄ ajaŋ mē b̄e nyweenə n̄i ñwo aa, bo b̄i ghà'atè le si wyè n̄i, lâ b̄i mɔ'ɔ bi swon̄ mē, “B̄i'ì k̄ɔŋ mē tâ ò ku'usə nswon̄ə annù ma yù a mbo bi'ì.” ³³ Paul à ghàà mē laa ntigə ñghèe yì. ³⁴ Bè b̄i mɔ'ɔ bi le nyon̄ ñtsi'ì yì ñniŋ nt̄i waa a nu Kristo. A t̄it̄i bē ma b̄u, Dionysius yii mē à le mbə ñyù Arios Pagos wa yì m̄'ɔ aa, bo b̄i m̄angyè yì m̄'ɔ yii mē ñk̄um yì i le mbə Damaris aa, n̄i bē b̄i mɔ'ɔ bi le ntswe ghu.

Àjàŋ yii mē Paul à le ntswe a ala'a baKorinto aà

18 Ma j̄u ñnnù t̄i mē t̄i tsyā Paul a lô a ala'a Athens ñghèe a Korinto. ² À le ñghèè aa nyə ñyù baYuda yì m̄'ɔ, ñk̄um yì i bə Aquila, a k̄i m̄bə ñyù Pontus, yii à le t̄i bə aa bō ñgwé yì Priscilla ghèsè mē ñlo aa a ala'a Itali ñzi ñlon̄ mē Ḡum̄nàà Claudius à le nts̄arè mē tâ baYuda bits̄im b̄i fe'ɛ a ala'a Roma. Paul à le ntigə ñghèe ntsi'ì waa. ³ À le ñghèè ñtigə ntswe bo bo fà'ə ñlon̄ mē bo bo le si fà'ə aa àbəŋə àfà'ə yì f̄u'urə, a bē ifà'a nnaŋsə ñts̄'è'è jii mē bi le si ghùrə m̄int̄an̄ ghu aà. ⁴ A le si tigə ñghèe n̄i a ndāghòtə a njw̄iŋḡɔŋ ts̄im, ñswon̄ə n̄i ànnù Nwí a mbo baYuda bo b̄i baGrikia, bo bo sw̄uŋnə a tigè ñnaŋsə nts̄'ɔtə n̄i a mbo bo.

⁵ Nòò yii mē Silas bo Timoti le ñlò a Macedonia nzi ntsi'ì yì aa, Paul à le ntigə mfa noò yì ñts̄im a nswon̄ə

ännü Nwì, ñnanşə ntw'ctə ndi'í nê ñsi nê nsi mə a mbo baYuda mə Yesu à bə aa Àyc'ò Nwì wâ. ⁶ Nòò yii bo le ntsu'u ŋka ntuu ntoo yì ñsigìnè ya ŋkii mbəgità nê Paul aa, a bu'utə ìtsə'ê jì ñswonə a mbo bo mə, "Àlæ nù yuu a ka kuu tsi'i a atu bù! Nê bə kwo a mûm ìbi bù bon kaa mbə bi wa'à gha fîrè. Ñlɔginə tsîtsòŋ, mē ka ghèè gha a mbo bî tî zî Nwî." ⁷ À le ntigə nlo ŋghèe a nda Titus, Justus, rù àtoo dāŋ yii mə à le si bə'c nê Nwî, ñdùgê yì ì tswê wa mbèè ñdāŋghòtê baYuda aa. ⁸ Krispus, yii mə à le mbə rù yì m'c'c yii à le si lèntè nê ñdāŋghòtə ya aa, à le mbii Nwî bo bî ŋgwè'É ñda yì tsimə; baKorinto bî ghà'atè bii mə bi le si yu'u nê ännü ya mə Paul à le si swonə aa le si kii mbii bi murè nê waa a ŋkì.

⁹ À bə mə nê tugə a njiwi yì m'c'c, Mmà'àmbi a swonə a mbo Paul nê ñjèè təə təə mə, "Tsee ki bə'c, bāŋnə ka nswonə ntoo ya ntsuu ntsù gho ki kutə; ¹⁰ ñlonə mə mə tswe bi'ò, kaa mbə rù wa'à gho lò m'c'c, ñlænsə nì a nniŋ ŋg'i'í yì tsù a nu wò ñlonə mə mə tswe nê bə bî ghà'atè fàa ñj'ò àla'a." ¹¹ Paul à le ntigə ntswe a ala'a baKoronto alòò yì fùurè nì bîsāŋ bi nto'o, ñdi'í nì ñghàà nì Nwî a mbo bo.

¹² La nòò yii mə Gallio à le mbə atu bîGûmnàà a mbù'u Achaia aa, baYuda bi le ntaŋtə ŋkì mbiinə bit-sim, ñzi bāŋnə Paul, ñghèe nì ghu a ndāsa'a ¹³ ñswonə nì mə, "M̄bā ghù a totə nê bə mə t̄a b̄i ka ŋgha'asə Nwî nì m̄anji yii kaa à s̄i nì n̄ŋşə ku'ùnə." ¹⁴ Paul à ñà'ə mə ntsū yì ŋka ñlɔc a ŋkwii, Gallio a swonə a mbo bəYudə bya mə, "À ghîrə mbaa mbə mə rù ghù à wo aa n̄ŋşə kə mə à bù'ù aa ännü tsu a mûm àla'a bon mə tswe nê nòò a nyu'utə isa'â ghuu ghù m̄bā baYuda; ¹⁵ lâ, tsõ mə à bə aa ñnnü ñlonə mighàà bo b̄i m̄ikûm nì n̄ŋşə ghùù aa, nê ghèe ñlèntə ma yaa ännü bûmbɔŋə; mə tuu mə kaa mə ka wa'à rù ñsa'a ñjāŋ innü ma jû b̄a." ¹⁶ À le ntigə furə waa mə bo fe'ε wa ndāsa'â. ¹⁷ Bo b̄i-sim le mbarŋə Sosthen, rù lèntè ñdāghotə wa, ŋghɔc yì tsi'ì wa nsí ñdāsà'â. Kaa Gallio à le ŋwa'ə yì ma yû ännü kwè'è.

¹⁸ Ma yâ ännü a tsyà mə, Paul a bû ñtswe njiwi jì ghà'atè, m̄fa filo fì b̄c bi Kristo bya, ntigə ntoo ŋkì ŋghèe a Syria, à kà maa ŋghèe aa, ñlɔgə Priscili nì Aquilla bo bo ghèè. À le ŋghèè ñywe'e a Cenchriya aa, ŋkɔc atû yì ñlonə mə à le ŋwārə akàà yì m'c'c. ¹⁹ Bo le ntigə ŋghèe ŋkuu a Ephesus a ma'atè waa mbarŋə ghèè a ndāŋghòtə ŋka nswonə nê ännü Nwî ŋkii ntw'ctə nì a mbo baYuda. ²⁰ Nòò yii mə bi le mbetə yì mə mbə a tswè bo bo àgha'a a sà'atè le aa, à le ntuu; ²¹ la nòò yii mə à le si fa f̄ilò fyaa laa a swonə mə, "Nwì à bə bii bon mə ka ghèe b̄i b̄i," ñtigə mbu ñlò wa ala'a Efeso ntoo ghèe yì fu.

²² Nòò yii à le ntoo mfe'ε a Kaisaria aa, à le ŋk'c'c ŋghèe ntsà'atə ŋghòtə b̄c bi Kristo a Yerusalem ñtigə mbu nsigə ŋghèe a Antiokia. ²³ À tswè mə ghu a nì nòò yì m'c'c, mmà'atè ñlo ntigə ŋkarə ŋghèe nì idigə idigə a

mbù'u ìla'a Galatia nì Frygia, ñdiintə nê ñgāŋyägənnü Yesu tsim jii i le ntswe ghu aà.

²⁴ Ma mûu noò rù bəYuda yì m'c'c yii mə bi le si twonə nì Appolo, bi jwî yì aa a ala'a Alexandria aa, à le nzi a ala'a Efeso. À le mbə rù yii mə à le nnanşə nzi ŋghàà sigìnè, ŋkì nanşə nzi aŋwà'ànə Nwî. ²⁵ Bi le ŋkì nanşə mmirisə yì a nì m̄anji M̄mà'àmbi; ännü Nwî a khî ghu nti, a kii ŋghaa ndi'í nê ännü Yesu a nì m̄anji yii à kù'ùnə aà, ka mə à le nzi aa tsi'ì ännü ŋkwè'è ŋkì jɔn aà. ²⁶ À le ñlɔginə ñtigə ŋghaa tsi'ì nê àdà'ə a ndāŋghòtə; lâ nòò yii mə Priscilla bo Aquilla le nyu'u ännü yii à le si swonə aa, bo le ntwonə yì nnanşə ntigə ndi'í m̄anji Nwî wa ghu mbo t̄a à nanşə mbu zi sigìnè. ²⁷ Nòò yii mə à le nyè'ətə mə yu too ghèè a njii Achaia aa, b̄c bi Kristo le ndiintə yì, ŋkì ŋŋwa'anə aŋwà'ànə ñtoo a mbo ŋgāŋyägənnü Yesu jya jii mə i le ntswe ghu aa mə t̄a b̄i kwè'ə yì sigìnè. Nòò yii mə à le ŋghèè ŋkuu ghu aa, à le ntigə nnanşə ŋkwetə ŋgāŋmbii Kristo jya, a waa yii mə à le si bə aa bon ìb̄ŋ Kristo i ghîrə bi bii ñtoo yì sigìnè yâ aà. ²⁸ À le si tuu nê ännü yii mə baYuda le si swonə nê ñsi nê ñsi tsi'ì nê àdà'ə mbarŋə ntw'ctə nì ñghàà nì Nwî ñf̄igità nì mə, Yesu à bə aa tsi'ì Àyc'ò Nwì wâ.

Ajàŋ mə Paul à le ntswe a àla'a Efeso aà

19 Nòò wa yii mə Apollos à le ntswe a ala'a baKorinto aa, Paul à le ntsyà a ala'a mbù'u atu nzi ŋkù'ù a ala'a Efeso, ñtsi'í ŋgāŋyägənnü Yesu jì m'c'c ghu. ² Mbetə waa mə, "Nê le ŋkwè'ə Azwì Nwî wa nòò mə nê le mbii Yesu Kristo aa ε?" Bo kwii'í ghu mbo mə, "Kaa bi'í le è è ñtè'ε wa'ə yu'u mə Àzwì Nwî a tswe ghu." ³ A bû mbetə waa mə, "Bi le ntigə mmurə ghuu a ŋkì aa nì ìkûm wo aa ε?" Bo kwii'í mə, "Bi'í le ŋkwè'ə aa ŋkì jɔn."

⁴ Paul a tigè ñswonə a mbo bo mə, "jɔn à le si mmurə b̄a a ŋkì aa mə t̄a b̄i ka mbəŋkə m̄int̄i myaa, ñswonə nì a mbo bo mə t̄a bo bii rù wa yii mə a yòŋə a n̄j̄m yu aà, a bə Yesu."

⁵ Ajāŋ mə bo le nyu'u ma yû aa, bi murè waa a ŋkì nê ìkûm M̄mà'àmbi Yesu. ⁶ Nòò yii mə Paul à le nn̄ŋşə mbô mi a atu bo aa, Àzwì Nwî a sigə ŋkuu a nu bo. Bo tigè ñghaa nì m̄ighàà m̄i fii ŋkii ŋkè'εnə nê ñtoò Nwî.

⁷ Bo b̄i-sim le mbə tsõ ñghûm ñtsò baà.

⁸ Paul à le si tigə ŋkuu nì a ndāŋghòtə a nì b̄i-sāŋ bi tarə ŋghaa ghu t̄i b̄c'ctə, ñswuŋnə bo b̄i b̄a t̄a bo zi mə ännü yii mə bi swonə ñlonə ännü ñf̄i Nwî aa à nì tsi'ì ännü. ⁹ Bo b̄i m'c'c le nti atu kaa wa'ə waa bii; ñtigə ŋghaa nê ñnnü jì bi ñlonə ŋgaa M̄anji M̄mà'àmbi wa a nsí ñghòtə. Paul à le ñlɔgə ŋgāŋyägənnü Yesu jya bo bo swuŋtə waa bo, ñtigə ŋghaa bo b̄i b̄a ñlonə ñghàà nì Nwî a njiwì tsim a ndāŋwà'ànə Tyrannus. ¹⁰ Ma yû a le ŋghèè nê mbii a n̄j̄m ìlòò jì baà. Bè b̄i-sim bii bi le

ntswe a mbù'ù Asia, baYuda bo bî baGrikia, bi le nyu'u nêghàà ni Mmà'àmbî.

Божі Сцева

¹¹ Nwìngòṅ à le ngħìrè innù jì yěyerè jî wè ñtsya a njîm Paul. ¹² Bè le si tigə nɔḡə tsi'ì ìtsə'ə nyè'è nsi ji bo bî àtsə'ə nnòṅsə a ntɔṅ yu ngħɛɛ ni ju a mbô ḡḡḡ mighòḡ, mighòḡ myaa mi fwetè, izwi jî bi i kîi mfe'ekə ni a nu bo. ¹³ BaYuda bî m'w' bii mə bi le si għaa ḡkarə mfi'i nê izwi jî bi a nu bə aa, bo le nɔḡḡḡ ñtigə ntwon ḡkum Mmà'àmbî Yesu a atu bə bii mə bi le ntswe nê izwi jî bi aa, ḡswonə ni mə, "Mə swonə a mbo wò nê ḡkum Yesu wa mə Paul a swonə annù ñlonḡ ḡḡaà yii aa mə tâ ò fe'è." ¹⁴ Bɔɔ bi ḡḡ baYuda yí m'w' yii ḡkumə yi le mbə Sceva, mbə ḡḡḡḡmà'a Nwi aa, bo le si ghìrə maa ajàṅə.

¹⁵ Lā àzwì ya a betə waa mə, "Mə zi Yesu, ḡḡki nzi Paul. Lā nê bə aa bəwò aa ɛ?"

¹⁶ Nù wa mə àzwì ya le ntswe ghu nu aa, a wô a nu bo, ntî ḡḡha'a waa, ḡḡḡ waa bitsim, bo khêkè mfe'ekə wa nda ni ilà'à a nu bo ti ìtsə'ə. ¹⁷ BaYuda ni baGrikia bitsim bii bi le ntswe a ala'a Efeso aa, bo le nyu'u ma yù ànnù nɔḡ'w' tswā waa, bo ku'usə ḡḡhu'usə ḡkum Mmà'àmbî Yesu Kristo. ¹⁸ Bə bi ghà'atə bii bi le mbii Kristo aa, bo le nzi nê ḡḡsi nê ḡḡsi mbii innù jii mə bo le è mfanə aà. ¹⁹ Bo bî ghà'atə bii mə bi le si ghìrə majèkə aa, bo le ngħotə ḡḡwà'ànə jya nzi ntɔɔ a nzi bə. Nduu ḡḡwà'ànə jii bi le ntɔɔ aa, à le mbə ibatə ḡkabə silva ntsù'ù mighum mi ntaà. ²⁰ A bə ajàṅ yii mə nêghàà ni Mmà'àmbi ni le nsèèḡḡ ni mēdà'à ḡḡkwe ngħɛɛ nê mbiì.

Fikòrè fii mə fi le mfè'è a ala'a baEfeso aà

²¹ Ma jù innù i tsyà mə, Paul a ka'à a ntî yu mə yu ka tsyà a ala'a Macedonia bo bî Achaia i ghèe a Yusalem nswonə ni mə, "Mə ka lò ghu, i lèḡḡḡ ngħɛɛ ywe'e ala'a baRoma." ²² À le ntigə ntoo Timoti bo Erastus, bə bi baa bii bi le si kwetə nii aà, a ala'a Macedonia. Yumbɔṅ, à le mbàṅṅə m̄bu ntswe ni mûtî noò a mbù'u Asia.

²³ Ma mùu noò, ḡḡḡ'ì yì ḡḡwè i le mfè'è a ala'a Efeso ñlonḡ Mânji Mmà'àmbi wā. ²⁴ Nù yì m'w' yii mə ḡkumə yi à le mbə Demitrios, mbə ntwi àlàà silva aa, à le si twi nê ḡḡnda nwi yii mə bi le si twonə ni Artemis aa, mfii ni a mbo bə, yu bo bî ḡḡḡḡfà'à ji tswè nê àbii yì wè ghu. ²⁵ À le ntigə ngħotə ḡḡḡḡfà'à ji bo bî bə bii mə bi le si fà'a itu mifà'à jî m'w' tsò ma jù aa, nswonə mə, "Nê zi mə bi'inə kî si kwerə ḡkabə yì'inə aa fàa atu afà'à. ²⁶ Nê yè mə ḡḡki nyu'u mə kaa à sî aa tsi'ì faa a ala'a Efeso təè. Paul ḡḡhù à kàrə mə a mbù'u Asia tsi'ì ñtsim, m̄bwe'esə nê ḡḡḡḡ bə bî ghà'atə mə bî bii annù yii mə yu swonə aà, ḡswonə ni mə b̄nwi bii bi nansə ni aa nê mbo aa kaa à sî b̄nwi bə. ²⁷ ḡḡḡ'ì yii i tswè ghu aa à ni

mə kaa à ka wa'à tsi'ì àfà'à yì'inə yù b̄i, bi ka tigə lɔḡə ndāmà'anwi, nwìngòṅ m̄ngyè Artemis yì ḡḡwè yù nê àdàṅə dāṅə. Ajàṅ mə bə bitsim a Asia bo bi a mbî ñtsim kî si għa'asə nii aa, tâ à mɛ, tâ n̄f̄ḡ ni ikum yi tâ n̄ mɛ."

²⁸ Nnòḡ bə wa yù'ù mə ma yù ànnù aa, m̄ntɔṅə myaa lwînə, bi lɔḡḡḡ ñtigə nswonə ni mə, "Nìgha'a ni wè a mbo Artemis, nwi baEfeso." ²⁹ Àbùùrə a le ḡkuu wa ḡḡ'w' àla'a tsi'ì tsim. Nnòḡ bə wa baṅṅə Gaous bo Aristarchus, mə le mbə bə bi Macedonia bi baa bii bo bî Paul le si zinə aa, ḡswonə waa nzwu ḡkuu ngħɛɛ ni bu a m̄um ḡḡda yì ḡḡwè yii mə bi le si ghìrə n̄dorə ghu aà. ³⁰ Paul à le ngħə mə yu yòṅ ḡkuu ghu, bɔɔ bi Kristo bii mə bi le ntswe ghu aa bi tswā yi. ³¹ Bə bî d̄r̄sə bii mə bi le ntswe maa mbù'ù àla'a mbə ika'ā ji, bi le ntoo ḡḡḡ ghu mbo, mbu'u nê m̄bo ghu mbo mə tâ à tsuu lɔ ywìṅtə mə yu kuu wa m̄um ḡḡda yì ḡḡwè ya mə bi le si ghìrə m̄dorə ghu aà. ³² Bulà le si tɔṅḡ nswonə n̄ yulà ànnù, biì tɔṅḡ ḡswonə n̄ yili. Nlonḡ mə bo bî ghà'atə le ḡwà'ā n̄jì'ì ànnù yii mə bi le twonə waa ghu aa zì aà. ³³ Bo bî ghà'atə le mbii mə Alexander à zì ḡḡjì'ì ñlonḡ mə baYuda le ngħìrə mə tā Alexander à tsya ngħèe a mbii aà. Alexander, à le ntsitə bə n̄ àbo mə tā b̄i yu'utə tā yù għaa a mbo bo ntɔḡ'w' a mbo bo. ³⁴ Ajàṅ mə bo le nyə yi nzi mə à ni nù baYuda aa bo le nɔḡḡ ibàṅtə noò ji baa, boonsə ntɔṅḡ n̄t̄t̄ tsò ḡḡ yì m'w' tə nswonə ni mə, "Nìgha'a ni wè a mbo Artemis, nwi baEfeso."

³⁵ Nòò yii mə tan̄kurə yì ḡḡwè à le ngħìrə ḡḡḡ wa i bɔṅə aa, a għaa a mbo bo nswonə mə, "Bilim bā, baEfeso, ḡḡ tsù yii mə à s̄i zì mə Efeso, mə à ni ḡḡ'w' àla'a aa, à tswe n̄ ḡḡdāmà'anwi m̄ngyè Artemis ni f̄ḡḡkɔbə fi ḡḡ'w' fi fya mə fi le n̄lò a aburə ḡḡwə aa à ni wò aa ɛ? ³⁶ Ajàṅ mə kaa mbə ḡḡ a wa'à ma jù innù l̄ḡḡtə aa, tā n̄ b̄r̄isə nt̄ḡḡ ghuu, ntsuu at̄r̄ə annù lɔ ghìrə. ³⁷ Nlonḡ mə bə b̄u mə n̄ zi n̄ bu faà kaa b̄o s̄i b̄e bii mə bi yèrə njoo a ndāmà'anwi bə, kaa wa'à k̄i ḡḡḡ innù mbəḡitə nwi m̄ngyè yì'inə Artemis ghu bə. ³⁸ Mbə a bə yii mə Demitrios bo b̄i ḡḡḡfà'à ji bi tswè n̄ ànnù ñlonḡ ḡḡ, bo m̄ntsu m̄kɔrə, mi təə ḡḡ'è, ḡḡḡsa'a m̄sa'a tswè ghu, tā b̄i ghèe n̄sɔmsə waa. ³⁹ Mbə ànnù yì m'w' a bu ntswe ghu yii ni k̄ḡḡ n̄nansə nzi, bɔṅ bi ka tsisə a noò yii mə bə bi ḡḡ'w' ala'a yù t̄'è m̄boontə a n̄tsisə innù aà. ⁴⁰ Nlonḡ mə bi ka f̄r̄è yì'inə mə bi'inə b̄iḡ fikòrə a n̄ ànnù yii mə a fe'è sii aà. Kaa ḡḡjì'ì fikòrə sii i ghìrə wa'à bə. Mbə bi k̄i mbetə yì'inə bɔṅ kaa bi'inə ka wa'ā annù yì swòṅ zì." ⁴¹ À swòṅ mə ma la aa ntigə n̄sensə bə byā.

Ajàṅə mə Paul à le ngħèe a ila'a Mecedonia bo b̄i a Achaia aà

20 Nòò yii mə fikòrə fya le mmè aa, Paul à le ntwon ḡḡḡyèḡḡḡ Yesu jya, ḡḡntə waa ni nêghàà ñtigə mfa filô fya. N̄tigə mma'atə ngħèe a ala'a Mace-

donia. ² À le ɛ̀karə mbù'ù ma ya ndiintə nɛ̀ bə̀ bya ghu nɛ̀ ɛ̀nnù jɛ̀ ghà'atə̀ ntigə̀ ɛ̀ghɛ̀ ɛ̀kù'u a ala'a Grikiā ³ ɛ̀ntswɛ̀ ghu bɛ̀sàŋ bitarə̀. Nòò yii mə̀ à le ntarɛ̀tə̀ mə̀ yu ka ghɛ̀ɛ̀ a ala'a Syria aa, à le nyə̀ mə̀ baYuda le ntarɛ̀tə̀ minàŋə̀ àtù yì, ɛ̀ntigə̀ mbu mbɛ̀ɛ̀ fu, ɛ̀ntsya ni Macedonia. ⁴ Sopata, MuPyrrhus, yii mə̀ à le nlò a ala'a Berea aa, à le ɛ̀ghɛ̀ɛ̀ bo yu. Aristarchus ni Secundus yii mə̀ à le nlò a ala'a Tesalonika aa, Gaius yii mə̀ à le nlò a ala'a Derbe aa, Tychicaus bo Trophomus, nlo a mbù'u Asia, ni Timoti le ɛ̀ki ɛ̀ghɛ̀ɛ̀ bo bo. ⁵ Bo le ntsyā a mbii ɛ̀ghɛ̀ɛ̀ a nyu'utə̀ bii'ì a ala'a Troas. ⁶ Bi'ì le ntigə̀ ɛ̀kuu a abanə̀ ɛ̀ki a Filipi, a noò yii mə̀ ɛ̀kòò Abaa ti k'w wa i le ntsyā aà. Njwi i ghə̀ə̀ ki tsyā̀ ji ntaà, bi'ì tsi'ì waa a Troas, bi'ì bo tswé ghu ɛ̀gyā̀ yì m̀fùùrə̀.

Àjàŋ mə̀ Paul à le nzi a ala'a Troas ni ɛ̀gàà̀ yì ǹlwì'ì ɛ̀jɛ̀mə̀ aà

⁷ À bə̀ a njwì ɛ̀ntsyà m̀biì a mùm ɛ̀gyā̀, bi'ì boontə̀ mə̀ bi'ì jì miji mɛ̀ àkòŋnə̀, àjàŋ mə̀ Paul à le ntswe nɛ̀ m̀mà'atə̀ a tɛ̀tugə̀ aa, à le ɛ̀ghàà a mbo bə̀ bya nɛ̀ghàà nya sa'à si'ì ɛ̀ghɛ̀ɛ̀ ɛ̀kù'ù nɛ̀ ɛ̀ntɛ̀ ɛ̀tugə̀, ⁸ bɛ̀lām bi ghà'atə̀ le ntswe a nɛ̀ nja'à ɛ̀nda yì ɛ̀də̀ŋ yā mə̀ bi'ì le ntswe ghu aà. ⁹ Mùjɔŋ yii mə̀ à ɛ̀kùm yì i le mbə̀ Euticus, à le ntswe a ntsù window. Àjàŋ mə̀ Paul à le si ghàà nɛ̀ àdàŋə̀ nighàà aa, à lɔgɛ̀nə̀ ɛ̀ka ntsiŋ filò, ɛ̀ntigə̀ mbwii ndə̀ə̀nə̀, ɛ̀lo nɛ̀ nja'à ɛ̀nda yā yii mə̀ ɛ̀ le mbə̀ nja'à ɛ̀nda jì tarə̀ a ɛ̀k'w a ndə̀ŋ aa, ɛ̀wə̀ a nsyɛ̀. Bi ghɛ̀ɛ̀ ti ɛ̀ghɛ̀ɛ̀ yì boŋ à kwò mə̀. ¹⁰ Paul à le nsigə̀, ɛ̀kwutə̀ yì a nigò yu, nswə̀ŋ mə̀, "Nɛ̀ tsuu b'w bə̀, wā ɛ̀ntswə̀ntɛ̀ yì ɛ̀ b̀rə̀ ghu nù." ¹¹ À le mbù ɛ̀k'w ghɛ̀ɛ̀ fu wa nja'à ɛ̀nda mbatə̀ abaa ɛ̀kurə̀, ɛ̀ghɛ̀ɛ̀ nɛ̀ m̀biì ɛ̀ka ɛ̀ghaa a mbo bo nywe'e àjàŋ mə̀ àbɛ̀ɛ̀ à le mfu'u, a ma'atə̀ ɛ̀ghɛ̀ɛ̀ aà. ¹² Bi lɔgə̀ mùjɔŋ wa ɛ̀ghɛ̀ɛ̀ ni ghu nɛ̀tɛ̀, nɛ̀dɔrə̀ luu a mùm ɛ̀ntɛ̀ bo.

Àjàŋ mə̀ Paul à le m̀mà'atə̀ Troas, ɛ̀ghɛ̀ɛ̀ a Miletus aà

¹³ Bi'ì le ɛ̀ghɛ̀ɛ̀ mbii ɛ̀kuu abanə̀ ɛ̀ki ɛ̀ghɛ̀ɛ̀ a Assos, a adigə̀ yii mə̀ bi'ì le ntswe nɛ̀ ɛ̀lɔgə̀ Paul ghu aà. À le swə̀ŋ mə̀ tā bi'ì ghɛ̀ɛ̀ nyu'utə̀ yì ghu, tā yù banə̀ nzi ni mɛ̀kòrə̀. ¹⁴ Nòò yii mə̀ à le nzi ɛ̀ntsi'ì yì'ì a Assos aa, bi'ì le nɔgə̀ yì a mùm àbanə̀ ɛ̀ki, bi'ì bo tigə̀ ɛ̀ghɛ̀ɛ̀ a Mitylene. ¹⁵ Bi'ì le ntigə̀ ɛ̀kuu wa mùm abanə̀ ɛ̀ghɛ̀ɛ̀, àbɛ̀ɛ̀ tɛ̀ mə̀ ti fu'u bi'ì ghɛ̀ɛ̀ ɛ̀nywe'e a mbii Kios. Njwi yì m'w ɛ̀ ghə̀ə̀ mə̀ ki tsyā̀ bi'ì ghɛ̀ɛ̀ ɛ̀ku'u a Sasmos, yii ɛ̀ bu nyòŋtə̀, bi'ì ywe'e Miletus. ¹⁶ Paul à le ɛ̀wə̀'atə̀ mə̀ boŋ yu kuu a nɛ̀ àbanə̀ ɛ̀ki a ghɛ̀ɛ̀ Efeso ta wa'a noò ma mùu mbù'u Asia ghɛ̀nsə̀. À le si khənə̀ mə̀ yu ghɛ̀ɛ̀ kù'u a Yerusalem m̀bɔŋ tā Njwì Pentecost tā ɛ̀ ku'u.

Àjàŋ mə̀ Paul à le mfa filò fi bilɛ̀ bi ndānwì a Efeso aà

¹⁷ Paul à le ntswe a ala'a Miletus ɛ̀ntoo ɛ̀kɛ̀ɛ̀ a ala'a Efeso ɛ̀ntwə̀ŋ ni bilɛ̀ bi ndānwì mə̀ bɛ̀ zi ntsi'ì yì ghu. ¹⁸ Bi zi mə̀ ɛ̀ntsi'ì yì ghu aa a swə̀ŋ a mbo bo mə̀, "Nɛ̀ zì àjàŋə̀ mə̀ mə̀ le ntswe a noò ghā ntsɛ̀m bi'inə̀ aà, ɛ̀lɔgɛ̀nə̀ nɛ̀

ɛ̀njwì ɛ̀ntsyà mbii mə̀ mə̀ le nzi ɛ̀kuu fàa mbù'u Asia aà. ¹⁹ Mə̀ le m̀bɔrisə̀ ɛ̀bɛ̀nù gha, m̀fa'a ni a mbo Mmà'ambi tsi'ì tso ɛ̀gàŋfà'ā̀ yì ni m̀lāà a mi'ì mə̀. Njki nzi ɛ̀gɛ̀'ì yā yii mə̀ mə̀ le nyə̀ a àjàŋə̀ mə̀ baYuda le ntarɛ̀tə̀ minàŋ a atu mə̀ aà. ²⁰ Nɛ̀ zì mə̀ kaa mə̀ le ɛ̀kɛ̀'ì annù yì tsu yii mə̀ a le ntswe nɛ̀ ɛ̀kwə̀tə̀ ghuu aa lə̀ə̀ ti ghɛ̀rə̀, ɛ̀ndi'ì ni ghuu ɛ̀kɛ̀ nswə̀ŋə̀ nɛ̀ ɛ̀nnù Nwì a mbo bù a nsì ɛ̀nɔ̀ bo bi a ndùgə̀ bù aà. ²¹ Mə̀ le si swə̀ŋə̀ ni a mbo baYuda, ɛ̀kɛ̀ nswə̀ŋə̀ ni a mbo baGrikiā, ɛ̀wə̀'asə̀ nɛ̀ waa mə̀ bo bə̀ŋkə̀ waa, m̀ma'atə̀ ɛ̀nnù jì bɛ̀ jyaā mbɛ̀ fu a mbo Nwì, m̀biì Mmà'ambi yì'inə̀ Yesu Kristo.

²² "Tsɛ̀tsɔŋ, a gha aa a tii Àzwi Nwì mə̀ ghɛ̀ɛ̀ ni a Yerusalem, kaa ɛ̀kɛ̀'ì annù yii mə̀ a ka fɛ̀'ɛ̀ a nu mə̀ ghu aa zì. ²³ Annù yii mə̀ mə̀ zì aa à ni mə̀, Àzwi Nwì a wə̀'asə̀ mə̀ gha ɛ̀kɛ̀'ɛ̀nə̀ a mbo mə̀ mə̀, a nɛ̀ ɛ̀j'ò ɛ̀lā'ā tsɛ̀m àtsaŋ bo bɛ̀ ɛ̀gɛ̀'ì i yu'utə̀ nāà. ²⁴ Lā mə̀ lɔgə̀ ɛ̀ntswə̀ntɛ̀ yā nɛ̀ àdàŋə̀ dāŋə̀ a mbo mə̀. Annù yii mə̀ mə̀ lɔc a ɛ̀ghɛ̀rə̀ aa, à nɛ̀ m̀màŋsə̀ ɛ̀fā'ā̀ wā yii mə̀ Mmà'ambi Yesu à fa a mbo mə̀ mə̀ fa'a aà, a bə̀ ɛ̀ka nsɛ̀nsə̀ ɛ̀ntoo yì ɛ̀sigɛ̀nə̀ yā nɔŋ ɛ̀bɔŋ Nwì. ²⁵ Mə̀ kārə̀ mə̀ a tɛ̀tɛ̀ b̀ bitsɛ̀m, ɛ̀nswə̀ŋə̀ nɛ̀ ɛ̀nnù, ɛ̀lɔŋ annù nɛ̀ Nwì. Tsɛ̀tsɔŋ, mə̀ zì mə̀ kaa ɛ̀nɔ̀ b̀ à ka yì wā'ā gha bù nyə̀. ²⁶ Mə̀ tigə̀ ɛ̀nə̀nsə̀ nswə̀ŋə̀ ni a mbo bù sii mə̀, m̀bə̀ ɛ̀nɔ̀ b̀ yì tsu a yì mbwɛ̀, boŋ kaa à sɛ̀ isa'ā gha bə̀. ²⁷ Nɔŋ mə̀ kaa mə̀ le ɛ̀kɛ̀'ì annù yì tsu yii mə̀ Nwì à tərɛ̀tə̀ aa a mbo bù l'w'sə̀; mə̀ le ɛ̀kɛ̀'ɛ̀nə̀ tsi'ì tsɛ̀mə̀. ²⁸ A ku'unə̀ mə̀ nɛ̀ ka nɛ̀ntə̀ ghuu bu ni bù, ɛ̀kɛ̀ nɛ̀ntə̀ nɛ̀ àkārə̀ mbi yā yii mə̀ Àzwi Nwì a nɛ̀ŋə̀ a mùm ɛ̀ntərɛ̀nə̀bo bù aà. Tā nɛ̀ ka nɛ̀ntə̀ ɛ̀ghotə̀ Nwìŋgɔŋ yii mə̀ à ghɛ̀rə̀ nɛ̀ yì, ɛ̀ntsya a nɛ̀jɛ̀m nɛ̀wə̀ ni Mù yì aà. ²⁹ Mə̀ zì mə̀ noò yii mə̀ mə̀ ka m̀'atə̀ aa, nāŋgwyɛ̀ mitsyɛ̀'ɛ̀ i ka zì a tɛ̀tɛ̀ b̀, kaa ɛ̀kɛ̀'ì akārə̀ mbi yā liŋə̀. ³⁰ Nòò à ka yì kù'u tā bə̀ bi'ì m'w'ā a tɛ̀tɛ̀ b̀ ka ntswɛ̀ nɛ̀ ɛ̀bɛ̀ŋnə̀nnù a mbwɛ̀'esə̀ ɛ̀gāŋyagə̀nnù Yesu jì m'w'ā i swūŋtə̀ mə̀ bɛ̀ ka nyə̀ŋə̀ waa. ³¹ Nɛ̀ tsyɛ̀sə̀ ghuu maà noò, ɛ̀wə̀'atə̀ ni mə̀, kaa mə̀ le ɛ̀wə̀'ā kə̀ntə̀ a ndi'itə̀ ghuu yì m'w'ā yì m'w'ā ni m̀lāà a mi'ì mə̀, nɛ̀tugə̀ nɛ̀ àsi'inə̀, a atù ɛ̀lòò jì tarə̀.

³² "Tsɛ̀tsɔŋ, mə̀ nɛ̀ŋə̀ ghuu a mùm ɛ̀ntərɛ̀nə̀bo Nwì, nɛ̀ nɛ̀ghàà ni ɛ̀bɔŋə̀ yì wā, mə̀ mbə̀ ni kò'ò ghuu nɛ̀ kwe, ɛ̀ntigə̀ mfa njoo jya jii mə̀ Nwìŋgɔŋ à lə̀ə̀ a mbo bə̀ bɛ̀tsɛ̀m bii mə̀ à ghɛ̀rə̀ bi laa aà. ³³ Kaa mə̀ le ɛ̀kɛ̀'ì nɛ̀ silva, kə̀ gold ɛ̀nɔ̀ tsu kə̀ ɛ̀tsə̀'ə̀ jì yə̀'ətə̀. ³⁴ Bù bitsɛ̀m, nɛ̀ zì mə̀, mə̀ le si fā'ā nɛ̀ m̀bo aa mù, a ntswe nɛ̀ àyoo yii mə̀ mə̀ ni ɛ̀gāŋkòrə̀ jya le si boŋə̀ aà. ³⁵ Mə̀ dɛ̀'ì mə̀ a mbo bù, ɛ̀ntsya a ni ɛ̀gɔŋ ɛ̀nnù ma jù tsɛ̀m mə̀, nɛ̀ ka mfa'a nɛ̀ m̀tɛ̀ boŋ nɛ̀ ka tswe ni m̀nɛ̀ jì a ɛ̀kwə̀tə̀ bə̀ bii mə̀ bi bɔrə̀ aà. ɛ̀wə̀'atə̀ nɛ̀ nɛ̀ghàà nii mə̀ Mmà'ambi Yesu yumbɔŋ à le nswə̀ŋ aa mə̀, 'A mfa, a zì nɛ̀ m̀bɔcɔnə̀ ntsyātə̀ a ɛ̀kwɛ̀rə̀ aà.' " ³⁶ Nòò yii mə̀ Paul à le m̀màŋsə̀ aa, à le nswə̀tə̀ miku'utə̀ mi a nsyɛ̀ bo bo bɛ̀tsɛ̀m tsa'atə̀ Nwì. ³⁷ Bo bɛ̀tsɛ̀m le si tigə̀ nyə̀'ə̀ ɛ̀kɔtə̀ nii a nigò bo, nɔŋə̀ ni m̀ghə̀gə̀ mi m̀fa ni filò fi. ³⁸ Bo le nnaŋsə̀ nɛ̀ŋə̀nə̀ si'ì si'ì aa nɔŋ mə̀ à le nswə̀ŋ mə̀ kaa bo ka yì

wa'á yi bú ñyá aà. Bo le ntigé ngheé bo bo wa ntsũ abañé ñkì.

Àjàn yii mæ Paul à le ñkɔ'ɔ ngheé a Yerusalem aà

21 Bi'ì le mfa fìlô fyaa ntigé mma'atè waa, ñkuu abañ, ntigé ntsinè ntoo ngheé ñkuu a Cos; àbèè fu'u bi'ì gheé ñywe'e a Rhodes, ñtigé nlo ghu ngheé a Patara. ² Maa ala'a bi'ì le nyè abañ yii a le sí too ngheé ní a Fonisia aa, bi'ì le ntigé ñkuu wa a múm àbañ ya ntoo ngheé.

³ Bi'ì zì mæ ntigé nyè ñí Cyprus laa, mbàñnè ñmbəñ nsigé ñí ñmbí ñtii, nsigé ñkuu a ala'a Syria. Bi'ì le ntigé ngheé mfé'è a aghəñə ñkì a Tai, a adigé yii mæ bi le ntswe ñí ñmfi'i ñjoo jii i le ntswe wa múm àbañ ya ghu aà. ⁴ Bi'ì le ntigé nloɔ ngǎñmbii Kristo jii i le ntswe maa adigé aa ntigé ntswe bi'i bo a atú ñgyà yí ñfùùrè. Ázwi Nwí à le ndí'í a mbo bo bo tigé ñswonə a mbo Paul mæ tâ à tsee a Yerusalem k'ɔ'ɔ ngheé.

⁵ Njwi jii mæ bi'ì le ntswe ñí ñtswe bi'ibo ð kà mæ aa tsya bi'ì tigé ñmma'atè waa ngheé. Bo bitsim ni bəngyè byaa bo bɛ bɔɔ byaa le yòñè yí'ì bi'ibo fé'è wa ñjò'ɔ àla'a bo ngheé a ntsyaasə yí'ì. Bi'ibo gheé mæ wa aghəñə ñkì ñtigé nswetə miku'utə mi'ibo ntsa'atə Nwí ghu. Bi'ibo tsà'atə mæ Nwí aa ntigé ntsà'anə, bo fá fìlô fi'i. ⁶ Bi'ì le ntigé ngheé ñkuu wa a múm àbañ bo tigé mbu ñk-wəñkə waa a mɪla'a bo.

⁷ Bi'ì le nlò a Tai ntigé ngheé ñí ñmbii ngheé nywe'e a Ptolemais, a adigé yii mæ bi'ì le nyè bɔɔ bi Kristo bí m'ɔ'ɔ ghu, ngheé ntsà'atə waa, ñkì ntswe bi'ibo ñjwi yí ñfùùrè aà. ⁸ Àbèè a le mfu'u bi'ì ló ngheé ñkuu a ala'a Kaisaria, ntigé ngheé ntswe a nda Philip mæ à le mbə Evangelis, mbə ñú yí m'ɔ'ɔ a titɛ ngǎñkwetə jya ji sàm-baa laà. ⁹ À le ntswe ní bɔɔ bəngyè bi tiy'ɔ'ɔ bi sàm-baa, bii mæ bi le sí yu'u ñí ñtoò Nwí ñswonə.

¹⁰ Bi'ì tswe mæ ghu ñí ñjwi jii m'ɔ'ɔ, ñgàñntoò Nwí yí m'ɔ'ɔ mæ bi le sí twoñə ní Agabus aa, a ló a Yudea ñsigé ntsi'i yí'ì. ¹¹ À le nlògə ñkò Paul, ñkwərə mikòrə mi bo bɛ mbò mi ghu, ñswonə mæ, "Ázwi Nwí a swonə mæ, 'Áà àjàn yii mæ baYuda bii mæ bi tswe a Yerusalem aa ka kwərə mbòñə ñkò ghú, i tigé fa yi a mbò ñgàñtibii Nwí.'" ¹² Bi'ì yù'ù mæ laà, bi'ì bɛ bə bii bi'ibo le ntswe aa tigé ñmbu'u mbo a mbo Paul mæ tâ tsee a Yerusalem k'ɔ'ɔ gheé.

¹³ Paul a tigé ñkwí'ì mæ, "Ñí ghìrə aà àkə laà, ñyə'ə mbəgítə ñí nú ya aa é? Wa kaa mæ sí nú yà tañtə aa tsi'ì a ñkuu a ndátsañə, mæ ki ntañtə nú yà aa a ñkwo a Yerusalem nlonə annú ñkum Mmà'àmbí Yesu." ¹⁴ Tsò mæ à le ñlɛgìñə ñtuu annú yii mæ bi'ì le sí swonə aa, bi'ì kentə ñtigé nswonə mæ, "Tà Nwí à ghìrə annú yii mæ a lò aà."

¹⁵ Mayú a tsyà mæ, bi'ì tigé ñtañtə ñjoo jii'ì ñk'ɔ'ɔ ngheé a Yerusalem. ¹⁶ Ñgǎñyagəñnù Yesu jii m'ɔ'ɔ i le nlò a Kaiseria ñk'ɔ'ɔ ngheé bi'ibo, ñlògə yí'ì bi'ibo gheé ñkuu a nda Mnason ñú Cyprus yii mæ à le mbə ñú yí

m'ɔ'ɔ a titɛ ngǎñyagəñnù Yesu jii mbii aa, ntigé ntswe bi'ibo.

Paul a gheé ñghantə Jems

¹⁷ Bi'ì kò'ɔ mæ ñkuu a Yerusalem aa, bɔɔ bi Kristo bya bii bi le ntswe ghu aa, bi kwərə yí'ì tsi'ì ñí ñdorə.

¹⁸ Àbèè a fù'ù mæ, bi'ibɛ Paul gheé nyə Jems; bɛlɛ bi ndànwi bitsim bi kɛ ñzi ntsi'ì yí'ì ghu.

¹⁹ Bi'ibo tsà'anə mæ, Paul a tigé ñkɛ'enə innú tsim, ñli'ì ñli'ì, jii mæ Nwí à le ngheé a titɛ bítzì Nwí ñtsya a ñjɛm ifà'á yi aà. ²⁰ Bo yù'ù mæ aa, bo bitsim tigé ñgha'asə Nwí. Bo bú ñswonə ghu mbo mæ, "Mumaə yí'ì, Paul, ò yé àjàn yii mæ baYuda a tsù'u ntsù'ù bi bii mæ Kristo aà; ñkì yə àjàn yii mæ bo nañsə nte'ə atú yaa a ñləə nòñsə aà. ²¹ Bi swonə mæ a mbo bo mæ ò kɛ sí dɛ'í ní a mbo bàYuda bii mæ bi tswe a titɛ bítzì Nwí bitsim aa mæ tâ bo ma'atə bɛñòñsə bi Moses ntsuu ki ləə. Ñswonə ní a mbo bo mæ tâ bo tsee bɔɔ byaa ki ñtə, ñkii tsuu bɛñòñgòñ bi baYuda i ki yòñə. ²² Mbə bi'inə ghìrə mæ akə tsítsòñ aa é? Tsítsòñ bo ka yu'u mæ ò zì mæ.

²³ Mamùu àjàn, ghìrə annú yii mæ bi'ì ka swonə a mbo wò aà. Bə bí m'ɔ'ɔ tswe faà bi ñkwà mæ bi kàà mæ annú a mbo Nwí, ²⁴ ghèe ñlògə waa tâ búbo gheé ñsí'itə annú yá tâ búbo laa a ñsí mi'ì Nwí, tâ ò kɛ ñtwu ayoo yii bo tswe ñí ñtwu aà, tâ bo tigé ñk'ɔ'ɔ itú jyaa. Ò bə ghìrə mùu àjàn boñ bə bitsim ka zì mæ innú jya mæ bi swonə atu wò aa à ñí àbàñnənnù. Lə ò bəñnə ñləə ñí nòñsə a ñí àkòrə nízi yò. ²⁵ A ngheé ñí annú bítzì Nwí bya mæ bi bii mæ Kristo aa, bi'ì tòò mæ aṅwà'anə a mbo bo ñswonə ñí mæ bi'ì biinə mæ tâ bo tsuu miji mii mæ bi ma'a mɛñkəbə ghu aa ki jì, ñtsuu aləə ki jì, ñtsee naə yii mæ bi twəe ntɔñ yí nzwitə aa ki kurə; ñkì tsee ki tsùùrə."

²⁶ Paul à le ntigé ngheé ñlògə bə bya, àbèè a fù'ù mæ, bo bo gheé ñsí'itə àkàà yá. Bo le ntigé ngheé ñkuu a ndàmà'anwi ñkɛ'enə mæ ñjwi jya mæ bo le ntswe ñí ñləə ñbii nú waa tâ ð laa aa, bo ləə mæ ñkì mfa ñjoo mmà'anwi jii mæ bo le ntswe ñí ñmfa atu bo yí m'ɔ'ɔ yí m'ɔ'ɔ aà.

Àjàn yii mæ bi le ntswa Paul a múm ñdàmà'anwi aà.

²⁷ Ñjwi jya ji sàm-baa i ghèe mæ ñka mme, bàYuda bí m'ɔ'ɔ bii bi le nlò a ala'a Asia aa, bii bi le nyè Paul a múm ñdàmà'anwi aa, bi le ntotə nnòɔ bi tigé ñmbañə yí, ²⁸ ñtɔñə nswonə ní mæ, "BaIsrael, ñí zì ñkwetə yí'ì! Mbà ghúlà a dɛ'í ní a mbo bə a idigé tsim mæ bə ka ntsa'a ñí yí'inə, ntəsə ñí nòñsə, ñkii ntsa'a ñí ñdàmà'anwi. À kɛ mæ ñzi ñka ntsuurə nsíñə ñí àdìgə yú mæ laa aà!" ²⁹ Bo le sí swonə ma mùu àjàn aa nlonə mæ à le ti bə aa bo yé Paul bo Trophimus, ñú baEfeso, bo yu zinə wa múm àla'à, bo tigé ñm'ɔ'ɔntə ní mæ à le ñlògə aa yí bo yu zì ñkuu wa múm ñdàmà'anwi.

³⁰ Ìdìgə i le ntigé mbuurə wa múm àla'a, bə tigé ñkhəñə nzi ñghotə, ñmbañə Paul, ñswonə yí mfé'esə wa

ndâmà'anwì, ìntsetà ibà'à. ³¹ Ànnũ ajàṅ mæ bi le si tigè nlcw nzwitê yi aa, a le ṅghèè ñywe'e a mbo atu bîsogyè ntsù'ù baRoma mæ àla'a Yerusalem a tsìgìnè. ³² À le mburè nlcgè bîsogyè bo bî ìtu bîsogyè ñtsù'ù bobo khênè ñsigè ṅghèè ntsi'i bê byâ; bè bya yè mæ atu bisogyè ntsu'u ya bo bî bîsogyè bya aa, ṅkentè a ṅghòc Paul. ³³ Àtu bîsogyè ntsù'ù ya a ghèè ñtswa Paul, ñswoṅ mæ bî kwerè yi ñî ìtsaṅ ji baà. Mbètæ mæ à bæ aa wò, kè ṅki mfanse aa akè le? ³⁴ Bè bî mæ'c wa titîi nnòc wa kâ ñtcṅṅ, bî mæ'c swoṅṅè ànnu yi mæ'c, bî mæ'c swoṅṅè ñî yí dàn; kaa a wa'à zî àjàṅ yii mæ mbæ a naṅsə yu'u ànnu yí tînsè yii mæ bo le si naṅsə swoṅ nloṅ ayòrè yâ; ñtigè nswoṅ mæ tâ bî lcgè Paul ṅghèè ñi ghu a ndùgè bîsogyè. ³⁵ Bi zì mæ ṅka ṅk'c bîsteps bya aa bîsogyè bî mæ'c bi tigè mbe'e Paul aa bè'è ñloṅ mæ idigè le si tigè ntîi tsi'i tîi ajàṅ yii mæ nnòc wa i le tigè mbæ tsò nàà mîtsə'ə aà. ³⁶ Ñnòc wa i le si zwu yonə nswonə ñi mæ, "Zwitə ñi yii!"

Àjàṅ mæ Paul à le ṅka nlcw a ṅkwerè àtú yi aà

³⁷ Bîsogyè bya kà mæ aa nlcw ṅkuu ṅghèè ñî Paul a múm ñdùgè bo, a ghaà a mbô ñtsyàsè wàà mæ, "Mbæ mæ tse swoṅṅè ànnu yí mæ'c a mbo wò aa é?" Ñtsyàsè wa a betè mæ, "Ò zî ñìghàà ñi baGrikia aa é?" ³⁸ Ò sî ṅú baEgipto wa mæ, à gha'à a bòc mæ ñsa'atə, mæ à kè zì mbùurə ala'a yù ṅghotə nnòc 'bìyòṅè ñif'ò' ntsù'ù ji ñik-wà ñlcgè waa bo bo fè'è ṅghèè atu nta'a miwèè miwèè aa bæ aa é?"

³⁹ Paul a kwi'i mæ, "Mè ñi ṅú baYuda, ñlo aa a ala'a Tarsus a mbù'u Cilicia, mbe tsi'i mùla'a yii à lo a ṅj'ò àla'a mà yù yii ñ tînsè aà. Tsà'à tsà'a ò, bii tâ mæ ghaa a mbo bè bù."

⁴⁰ Ñtsyàsè bîsongyè wa a bii, Paul a tigè ntəə wa atu bîsteps, ñtsitə bē bya ñ àbô yi bo kentə ṅghàa, a ghaà a mbo bo ñi ñìghàà ñi baHeber ñswonə mæ:

22 "Bìlîm bâ ñi bîtaà bâ, naṅsə yu'utə ñî ànnu yii mæ mæ aa swoṅ a mfi'isə ìlèè gha ghu a nsi bù tsîtsòṅ aà." ² Àjàṅ mæ bo le yu'u ajàṅ yii mæ à le si ghaà ñi a mbo bo ñi ñìghàà ñi baHeber aa bo le ṅku'usè ñtaa itoṅṅè jyaa nyu'utə. A swoṅ a mbo bo mæ, ³ "Mè laa mbè ṅú baYuda, bi jwé gha aa a Tarsus yii à tswe a ala'a Cilicia, lâ bi bânṅè ṅko'o gha aa fâa ṅj'ò àla'a, mæ yəgè àṅwà'ànə a ji'i mikòrə Gamaliel, nyonə ñi ñòṅsè bîtaà bi'inə a ñîlî'i ñîlî'i, ṅkîi ntîi ñî ànnu Nwî tsi'í ajàṅ mæ bù bîtsîm kîi ntîi ghu tsîtsòṅ aà. ⁴ Mè le si tso'c akòrə bè bii mæ bi yòṅə Mânji ghùla aa nzwitə ñî waa. Mbanṅə ñî mbânṅè bo bî bânṅyè, ṅkwerè ñî waa, nniṅə ñi a ndâtsaṅə. ⁵ A ñi ma yú, ṅgàṅmà'a Nwî yí ṅwè bo bî ṅgàṅdasa'a tsîm, bo ñî bîyèfè bâ mæ mæ le si ghîrè maa ajàṅ. Mè le ṅkwerè aṅwà'ànə a mbo bo mæ mæ ghèè fa a mbo bîlîm ba bəYuda a ala'a Damascus tá tigè banṅə bē ma bù bî

mæ'c, i kwerə waa i zì ñi bu a Yerusalem tâ bî ñiṅ ṅgi'i a nu bo.

Paul à swòṅṅè àjàṅ yii mæ bi le mbəṅkə yi aà

⁶ "Àjàṅ mæ mæ kà mæ aa ṅghèè aa, a bə a ntîi àsi'inə, le boṅ mæ zì mæ ṅkoontə a ala'a Damascus, ṅkà'à yí jèèṅkè i ló a aburə ṅwi'ikə ṅwà'àkè ñta ṅkarisə ghà. ⁷ Mè wò a nsyè a ndômânji, nyu'u ṅjì ṅú i betè gha mæ, 'Saul, Saul, o tso'c akòrə ya aa a ya é?' ⁸ Mè kwi'i, mbètæ mæ, 'À ñi wò wò aa é Mmà'àmbî?' A swoṅ a mbo mæ mæ, 'À ñi mæ Yesu mu Nazareth, wa yii mæ o tso'c akòrə yi aa.' ⁹ Bè bya bii mæ bî'ibo le ntswe aa, bi le nyə ṅkà'à wâ, lâ kaa ṅk'i'ṅjì ṅú wa mæ à le si ghàa a mbo mæ aa bânṅè ñyu'u. ¹⁰ Mè tigè mbètæ mæ, 'Mè aa ghîrè aa mæ akə aa é, Mmà'àmbî?' Mmà'àmbi a swoṅ a mbo mæ mæ, 'Bîiṅə, ṅkuu ṅghèè a ala'a Damascus boṅ baa tigè swoṅ ñnnu tsîm jii bi tanṅə nlcə a mbo wò mæ tâ ò ghîrə aà.' ¹¹ Àjàṅ mæ kaa mæ le si wa'à ñi idigè bú nyə nloṅ ṅkà'à wa mæ i le nta si'i aa, bè bya mæ bî'ibo le ntswe aa, bi le ntigè ntswa ñikwèè na, bî'ibo kuu ṅghèè a Damascus.

¹² "ṅú yí mæ'c à le ntswe ghu, ñkûm yi i bə Ananias, mbe ṅú yii mæ à le naṅsə nte'è atú yi ñî ànnu Nwî, ñy-onə ñî ñòṅsə, mbe ṅú yii baYuda bii mæ bi le ntswe ghu aa, bi le si ghàa ñnnu jî sigîṅè ñloṅ ṅgaà yí. ¹³ À le nzi ñtəə a mbèè mæ, ñtwonṅə gha nswonə mæ, 'Ñdim ghà, Saul, bú ṅka nyə idigə fu.' Mè lòṅṅè maa noð mbe ṅka nyə idigə, ñyè yí. ¹⁴ A swoṅ a mbo mæ mæ, 'Nwîṅṅṅə bî-taà bi'inə à tsò'c mæ gho mæ tâ ò zì ànnu yii mæ a lòc aà. Mæ tâ ò yə a yu wa yii mæ ànnu a tsinə aa, ṅkî nyu'u ñìghàà ghu ntsù. ¹⁵ Ñloṅ mæ ò ka tigè bə àyəfə yi a mbô ṅgòṅ bə bîtsîm, i tigè swoṅṅə ñî ṅgòṅ ñnnu tsîm jii ò yə ṅkî nyu'u aa a mbo bo. ¹⁶ Tsîtsòṅ, o bù ñyu'utə aa akə aa é? Bîiṅə ṅkwerə ṅkî tâ bî si'i ñnnu jî bî jo a ajàṅ mæ ò ka twonṅə ñkûm yi aà.'

Àjàṅ mæ bi le ntwoṅ Paul mæ tâ à tigè nswonə ànnu Nwî a mbo bî tî zî Nwî aà

¹⁷ "Ñòc yii mæ le mbù mbi a Yerusalem aa, mæ le ṅghèè a ndâmà'anwì ṅka ntsa'atə Nwî ghu, ṅjèè təə təə i lè gha, ¹⁸ mæ yə Mmà'àmbi a swoṅ a mbo mæ mæ, 'Wànṅə ntswa'atə, mfi'è a Yerusalem, nloṅ mæ kaa baa kî'i ànnu yii mæ òo kî swoṅṅə mbi'i ṅgaà yà aa bii.' ¹⁹ Mè kwi'i mæ, 'Mmà'àmbî, bo tsi'í bîtsîm bo zì mæ mæ le si karə ṅghèè ñi a ndânṅhòtə baYuda tsi'í tsîm, ṅghòc ñî bè bya bii bi bii gho aa, ṅkîi ṅkwerè ñî waa ñiṅə ñi a ndâtsaṅə. ²⁰ Nòc wa yii mæ bè le saansə aləə ayəfə yo, Stephen aa, mæ le ntəə ghu ṅkî mbeentə, ṅkî tugitə it-sə'ə bē bii bi le nzwitə yi aà.' ²¹ A swoṅ a mbo mæ mæ, 'Mà'atə adigə yuà ṅghèè, ñloṅ mæ mæ aa too gho a ndisyà, a mbo bîtzî Nwî.' " ²² Bè bya le nyu'utə ànnu yii mæ à le nswonə aa ṅk'c nywe'e ma mùu adigə ntigə ṅṅentə ṅjì jyaa ntcṅṅə nswonə mæ, "Lògè ñî ajàṅṅè ṅú yú

ñlo ni yu fàa atu nsyé, ñloŋ mə kaa à sɪ ku'ùnə a ntswèntɪɪ." 23 Àjàŋ mə bo le si tigə ntɔŋnə ŋghusə nɪ ɪt-sə'ə jyaa, ñtsɔrə nɪ àbwèrə mma'a ni a ndəŋə aa, 24 àtu bɪsɔgyè ñtsù'ù ya, a tigə ñswon mə bɪ lɔgə yi ŋghɛɛ ni ghu a baligə. Nswon mə bɪ ghɛɛ, bɪ ghɔɔ yi, mbetə annù yii mə à tɛ'ɛ ghɪrə mɔŋ baa ntɔŋnə ghu atù aà. 25 Nòò yii bɪ le nsènə yi ŋkwerə nɪ mɪŋkɪrə mii bɪ kərə aa, Paul a betə atu bɪsɔgyè ŋkhɪ ya mə à le ntəə ghu aa mə, "A ku'unə a ŋghɔɔ ŋù baRoma tɪ ghè mə bɪ lèntə mə isa'à yi nyə mə à wò ànnù aa ɛ?" 26 Atu bɪsɔgyè ŋkhɪ ya à yù'ù mē ma la aa, ŋghɛɛ a mbo atu bɪsɔgyè ntsù'ù ya mbetə yi mə, "O ghɪrə aà àkə laa aa ɛ? Wa ŋù ghù à nɪ ŋù baRoma." 27 Àtu bɪsɔgyè ñtsù'ù ya a tigə ŋghɛɛ a mbɛɛ Paul, ñswon ghu mbo mə "Swonə ghā, ò bə aa ŋù baRoma aa ɛ?" A bii mə "ɪŋə." 28 Àtu bɪsɔgyè ntsù'ù ya, a tigə ñswon mə, "Mə le nyuu annù mbə ŋù baRoma yù aa nɪ nɪgha'à ŋkabə." Paul a swon mə, "Bɪ le mbàŋnə ñjwe gha nɪ yù aà jwè." 29 Bè bya bii bɪ le ntswe nɪ mbètə yi nɪ nɪghàà aa, bɪ le ghèsə mma'atə yi nlokə. Àtu bɪsɔgyè ntsù'ù ya a le ki ntigə mɔɔ'ɔ, ñloŋ mə mɔŋ tã à zi mə Paul à le mbə aa ŋù baRoma aa, bɔŋ à kwèrə mē yi aà.

Àjàŋ mə Paul à le ntəə a nsi ŋgāŋndasa'a aà

30 Àbèè a fù'ù mē a kâ ñlɔɔ a naŋsə nzɪ ñji'ì ànnù yii mə Paul à le ŋghɪrə baYuda baà ñniŋə annù ghu nu aa, ŋghɪrə bɪ fɛɛ yi, ntwon ŋgāŋmà'anwi jɪ wè bo bɪ basinedrio bɪ boòntə, a sigə nzi nɪ Paul, ñtɛ'ɛ yi a nsi bo.

23 Paul à zi mə ñtəə aa nnaŋsə nte'ɛ mi'ì mi nlii basinedrio bya ghu nswon mə, "Bɪlɪm bā, ñtswè ya ntsɪm a nsi mi'ì Nwɪ, ñtɪɪ gha i laa ghu ŋkɔ'ɔ nywe'e sɪi" 2 Ñgāŋmà'a Nwɪ yɪ ŋwè yii ɪkùm yi i le mbə Ananias aa, à le nswon a mbo bə bii bɪ le ntəə ghu mbèè aa mə bɪ tã àfɛnə ghu ntsù. 3 Paul a swon ghu mbo mə, "Nwɪŋgɔŋ à ka yi kii ta gho nɪ àfɛnə mbā awugɪnda yii mə bɪ yɔ'ɔ nɪ mbèè yɪ m̄fù'ù aà. Ò tswè nɪ àləŋə nsa'a mɪsa'a, ñswon mə o sa'a nàa nyòŋə nɪ nɔŋsə ŋkii mbù ŋwò nɪ nɔŋsə wa nswon mə bɪ fɛɛ gha aa ɛ?" 4 Bè bii mə bɪ le ntəə ghu nyu'u aa, bɪ betə Paul mə, "O bəgɪtə aa ŋgāŋmà'a Nwɪ yɪ ŋwè Nwɪ lāl à aa ɛ?" 5 Paul a kwi'ì a mbo bo mə, "Bɪlɪm bā, kaa mə ghɪrə wa'à zi mə à laa mbə ŋgāŋmà'a Nwɪ yɪ ŋwè ñloŋ mə a tswè a mùm àŋwà'ànə Nwɪ mə, 'Tsuu annù yɪ bɪ nloŋ bisa'a bɪ ala'à buu kɪ ghàà.'" 6 Nòò yii Paul à le nyə mə mbèè yɪ mɔ'ɔ i le mbə baSadukai, yɪ mɔ'ɔ kɪ mbə baFarisai aa, a tɔŋnə nɪ tɪɪ wa mum Sinendrio ñswon mə, "Bɪlɪm bā, wa mə laa mbə ŋù baFarisai, ŋkɪ mbə mu ŋù baFarisai. Bɪ sa'a nàa laa nloŋ mə mə bii ŋkii mbe mə biku ka yɪ yweenə nɪ ñiwo aà." 7 Àjàŋ mə à le nswon ma la aa, àyàtə a fe'è a tɪtɪ baFarisai bo bɪ baSadukai, ŋghotə ya ntsɪm i tigə ñyatə. 8 Ñloŋ mə baSadukai le si tuu ni mə kaa mbə ŋù

a wa'a a niwo yweenə, kaa baangel wa'à ghu tswè, kaa ɪzwɪ wa'à ghu kɪ ntswe. Lā baFarisai bāŋnə m̄bii mə ɪn-nù majù i tswè ghu. 9 Bè le si tigə ntɔŋnə tsi'ì nɪtɪ ñghaa, ŋgāŋdɪ'ɪ nɔŋsə jɪ mɔ'ɔ a tɪtɪ baFarisai bɪ bɪnə ñtəə nswon mə, "Kaa bɪ'ì si annù yɪ tsu yii mə ŋù ghù à ghɪrə a bɪ'ì aa yə. Mbə a bə yii mə a ghāà àzwɪ kə angel ghu mbo nɪ ghɪrə mə akə?" 10 Nòò yii mə àyàtə ya a le ntigə ŋghɛɛ nɪ àyòŋə m̄burə idigə aa, àtu bɪsɔgyè ntsù'ù ya a bɔ'ɔ mə bɪ ka sàtə Paul, ñswon a mbo bɪsɔgyè mə bɪ sigə nsa'a yi nɪ tɪɪ wa atitɪ bə bya ŋghɛɛ ni ghu a baligə.

11 À bə mē a nɪtugə Mmà'àmbi a zɪ ñtəə ghu mbèè, ñswon mə, "Tsuu kɪ bɔ'ɔ bə, tsɔ mə ò swòŋ mə annù ya a Yerusalem nɪ ñsi nɪ ñsi aa, ò ka kii bũ ghè bə ayəfə ya a ala'a baRoma."

12 Nòò yii àbèè a le mfu'u aa, baYuda bɪ mɔ'ɔ bɪ tanjə minəŋ ŋkaa mə kaa bo ka ghɪrə wa'ə ayoo jɪ kə no tɪ ghè mə bo zwitə Paul. 13 Bè bii mə bɪ le ŋwàrə akàà ma yù aa bɪ le ntsyàtə mighum mi nɪkwà. 14 Bo le ntigə ghɛɛ a mbo ŋgāŋmà'a Nwɪ yɪ ŋwè bo bɪ bɪtə bɪ nɪkurə, nswon mə, "Wa bɪ'ì naŋsə kwerə ibɪnù yɪ'ì nɪ àkàà mə kaa bɪ'ì ka wa'ə ayoo niji sii ywe'etə tɪ ghè mə bɪ'ì zwitə mē Paul. 15 Ma mùu ajàŋ tã wò nɪ ŋgāŋndasa'a tã nɪ too ŋkɪ a mbo àtu bɪsɔgyè ñtsù'ù ya mə tã à lɔgə yi nsigə ni ghu. Nɪ bagilə nswon mə nɪ lèntə isa'à yɪ nɪ m̄anji yii à kù'ùnə aà. Bɪ'ì ka zwitə yi mɔŋ tã à zi ŋkòòntə a mbèè wò."

16 Mu ñjààntə Paul à le nyu'u minəŋ wa mə bɪ ka ləəntə a ŋgèè i zwitə yi aa, ŋghɛɛ ŋkuu wa baligə ŋke'enə a mbo Paul. 17 Paul à le ntwon atu bɪsɔgyè ŋkhɪ ya yɪ mɔ'ɔ nswon ghu mbo mə, "Lɔgə mù ghù ŋghɛɛ ni ghu a mbo àtu bɪsɔgyè ntsù'ù wa ñloŋ mə à tswè nɪ ànnù a nswon ghu mbo." 18 A tigə ñlɔgə ŋghèè nɪ ghu a nsi atu bɪsɔgyè ntsù'ù ya nswon ghu mbo mə, "Paul, ŋgāŋatsəŋ wa, à twòŋə gha nswon mə mə zi nɪ mù ghùlā a mbo wò ñloŋ mə à tswè nɪ ànnù a nswon a mbo wò." 19 Àtu bɪsɔgyè ntsù'ù ya a tswa nɪkwèè nɪ ñswon tə yi bo yu ghèè a adigə yɪ lɔ'ɔsə mbetə yi mə, "O lɔ'ɔ aà ñswon mə akə a mbo mə aa ɛ." 20 A kwi'ì mə, "BaYuda tanjə mə bɪ ka swon a mbo wò tã ò sigə nzi nɪ Paul a mum Senendrio a yɔɔ tã bo ghɪrə tsi'ì tsɔ bo lɔ'ɔ aà ŋkù'ùsə naŋsə mbetə innù ghu mbò. 21 Tsùu gho lɔ'ɔ bii, ñloŋ mə mbāŋnə a tɪtɪ bo ntsyàtə mighum mi nɪkwà bii mə bɪ kwerə ibɪnù waa a nɪ àkàà mə bo warə mə kaa bo ka wa'ə ayoo jɪ kə no tɪ ghè mə bɪ zwitə yi aa, bɪ nɔŋ a ŋgèè mbe nii. Bo tanjə mē nù yàà a nzwitə yi ñtigə nyu'utə aa mə tã ò swonə bɪ ghɛɛ ni ghu."

22 Àtu bɪsɔgyè ntsù'ù ya a tigə nswon a mbo mu wa mə tã à ghɛɛ yi nswon ghu mbo mə, "Tsuu a mbo ŋù lɔ'ɔ swon mə ò kè'ènə mə annù yù a mbo mə."

23 À le ntigə ntwon bə bɪ baa bii mə à nɪ itu bɪsɔgyè ŋkhɪ ñswon a mbo bo mə, "A ghɪrə mbə nɪ bɪnòò bɪ nɪbù'u nɪtugə nɪ tanjə bɪsɔgyè ŋkhɪ jɪ baa, nɪ ŋgāŋkɔ'ɔ bɪləŋə mighum mi sàmbaa, nɪ ŋgāŋmbè'è m̄kɔŋ ŋkhɪ

ji baa mə tâ bî gheε nywe'e a ala'a Kaisaria. ²⁴ Nî ki nlɔɔ aləŋə tâ Paul à kɔ'ɔ ghu, tâ nî be yi ŋgheε mfa a mbo Felix mə à nî Gûmnàà aa." ²⁵ À le ntigə ŋɔwa'anə letter ŋswonj mə,

²⁶ "Àŋwà'ànə mə a lo a mbo Claudius Lysias ŋgheε nî a mbo Nù yî ñwè Gûnàà Felix: Mə tsà'atə noò. ²⁷ BaYuda kî bəŋnə ŋù ghù ŋghəə bî zwiətə, tsɔ mə mə le nyu'u mə à nî ŋù baRoma aa bî'i bîsogyè bî tigə ñkwərə yi a mbo bo. ²⁸ Àjàŋ mə mə le sî lɔɔ a nzî ñji'i ànnù yii mə bî tswa yi ghu aa, mə le nlɔgə yi nzi nî ghu a nsi sanendrio. ²⁹ Mə lɔɔ ñyə mə bî nîŋ innù ghu nu nlonjə aa bə innù nŋŋsə wàà. Kaa ŋkî'ï yə mə à wɔ ànnù yî tsu mə mbə bî zwiətə yi kə nîŋə yi a tsanə. ³⁰ Lâ àjàŋ mə bî kî ñkɛ'ənə a mbo mə mə mənəŋ à tswə nlonj ɔgaa yi aa, mə burə ntsyasə yi a mbo wò, ŋkî ntsyasə bə bii mə bî tɛ'e ntswa yi aa a mbo wò mə tâ bo zi nswonj annù yii mə bo tswa yi ghu aa a mbo wò."

³¹ Bîsogyè bya bî le ŋghirə tsi'ï wa ajàŋ mə bî le nswonj a mbo bo aa, ñlɔgə Paul nŋtugə ŋgheε nî ghu a ala'a Antipatris. ³² Àbèè a fù'u mə, bə bii mə bî le sî təə nî məkòrə aa bî bû mbi waa fu a baligə, ntigə mma'atə bə bii bî le ŋkɔ'ɔ bîləŋə aa bî gheè. ³³ Nòò yii mə bî le ŋghèè ñywe'e a Kaisaria aa bî fâ letter wa a mbo Gûmnàà ŋkî mfa Paul ghu mbô. ³⁴ À twòŋ mə letter wa aa mbetə Paul mə à lə aa nî mbù'u yu aa ε? Àjàŋ mə à le nyu'u mə à lə aa Cilicia aa ³⁵ ntigə nswonj ghu mbo mə, "Maa yu'u nighàà a ntsù wò a noò yii mə bə bii bî nîŋ annù a nu wò aa bî zî mə. Nswonj mə bî lɔgə yi ŋgheε nləə a ntɔ'ɔ Herod ŋka mbe nîi ghu."

Àjàŋ yii mə baYuda le nniŋ ìnnù a nu Paul aà

24 Njwî tsyà mə ji ntaà, ŋgàŋmə'a Nwî yî ñwè, Ananias, bo bî bîtà bî nîkurə nî ŋgàŋŋtə isa'a yî mɔ'ɔ mə bî le sî tswonj nî Tertullus aa bî sigə ŋghèè a Kaisaria. Bo sɔgə mə ŋgheε aa ntigə nniŋtə ànnù isa'a Paul a mbo Gûmnàà. ² A tswonjə Tertullus, a tigə ñlɔgɔŋə ŋka nniŋtə isa'a Paul, nswonjə ghu mbo mə, "Taà yî'i, Gûmnàà Felix, tsɔ ajàŋə mə o tsyàsə yî'i nî mîtsyè aa, ò ghirə mə bî'i tswə nî mbcɔnə nòò sa'à, ñzi nî bîkwensə bii bighirə bî'i tswè sigɔnə fàa ala'a aà. ³ Bî'i kî ñkwərə nî ìnnù majù tsim tsi'ï idigə tsim, mfa nî mbi'ikə a mbo wò. ⁴ A ŋwa'à bû ŋka ŋghensə noò ghò, mə bu'u mbo mə ò yu'u annù yii mə mə ka swonj a mbo wò nî nighàà nî ghù'ùtə aà. ⁵ Bî'i kî yə mbâ ghù a bə ŋù mbù'ùrə idigə yii mə à ghirə ñgî'ï i kuu nî ala'a, à kî ləgɔnə ŋka mbuurə idigə a titi baYuda a mbî ntsim, ŋkî mbə ntsyàsə ñghòtə bə bî mɔ'ɔ mə bî tswonj nî bî-Nazarenes. ⁶ À kî kî nzi ŋkuu ŋka ntsuurə a mûm ñdâmà'anwî, bî'i tigə ntswa yi [ñlɔɔ mə bî'i sa'a isa'à yi yòŋə nî nŋŋsə yî'i. ⁷ Lâ ntsyàsə bîsogyè, Lisas, à le nzi mfə'ə yi ñkwərə a mbo bî'i nî àdà'à, ⁸ ntigə nswonj mə bə bii mə bî nîŋ isa'a ghu nu aa tâ bî zi ntsi'i ghò.] †

Àjàŋ yii ò ka kî betə ibetə ghu mbo aa, ò ka tigə yə nji'i ànnù yii bî'i nîŋ isa'a ghu nù aà."

⁹ BaYuda bya le ntigə mbeentə innù jyà tsim mə à le nswonjə a atu Paul aà.

Àjàŋ yii mə Paul à le nto ntsu'u atú yi a nsi Felix aà

¹⁰ Nòò yii mə Gûmnàà wa à le ndî'ï nî àbo mə tâ Paul à ghaa aa, a swonj mə,

"Tsɔ mə mə zî mə ò nî ŋù yii mə o sa'a mîsa'a fàa ala'a aa, mə dɔrɔtə a mfi'isə ñlèè gha a mbo wò. ¹¹ Ò bə kî t'ò'nə boŋ ò ka yə mə a tsyà mə tsi'ï ñjwi nighum ntsò baa mə mə kî k'ɔ ŋghèè a mmii Nwî a Yerusalem laa. ¹² Kaa baYuda bû le ŋwa'à yə tâ bî'i ŋù tsù ka nswonjə a mûm ñdâmà'anwî, kə tâ mə ma'a nî àbù'ùrə a titi bə bî tsu kə a ndàŋghòtə bo, kə a mûm àla'à. ¹³ Kaa bî sî kî ntswe nî àlensə yî tsu a ndî'ï nlonj innù jù mə bî swonjə nî atu mə tsitsɔŋ aà. ¹⁴ La mə bii a mbo wò mə mə mii nî Nwî bîtàà yî'i ñyongə aa Mânji wa mə bo swonj mə à nî ñghòtə yii kaa i sî ku'unə aà, ñkî mbii innù tsim jii mə bî ŋwa'anə nî ŋwà'ànə bîŋnɔsə bî Moses bo bî ñgàŋntoo Nwî laa. ¹⁵ Ànnù yii mə mə bə a mbo Nwî laa, à nî à yii mə bo kî mbii aà, mə bə bit-sim ka yî bîŋnə nî nìwò, bii ànnù yaa a tsinə aa bo bî bii à yaa a sî tsinə aà. ¹⁶ Maa ajàŋ mə gaansə nî mîti ma a nyə mə, a nî ìnnù tsim, nti gha a laa a nsi mi'i Nwî bo bî bə.

¹⁷ "Mə le mbù mbi fu a ala'a bî'i, a Yerusalem, a nji m ilòò jî ghà'atə a mfa ñkabə yi m'ɔ a mbo ñgàŋəfum bo bî ñjoo mmà'a Nwî. ¹⁸ Bo le nyə gha mə ghirə aa ma yù ànnù, ajaŋ yii, a ti bə aa boŋ mə ləə mə ibi nù gha tâ ñ laa a ndâmà'anwî aa, kaa mə wa'ă aa bî'i bî nòò yî tsu ghu kî ntswe, kaa wa'à nî idigə ghu kî mbuurə.

¹⁹ BaYuda bî m'ɔ bii mə bî le nlə a mbù'ù Asia, ntswe a ndâmà'anwî, bii mə a ghirə mbaa mbɔŋ mə bo tswə faà tsitsɔŋə, a nswonjə ànnù isa'à ya a mbo wò aà. ²⁰ A tuu la bə, bə buà bî naŋsə nswonj afansənnù yii mə bo le nyə mə ghirə aa a nsi sinedrio; ²¹ ntsyatə ajàŋ yii mə mə le ntəə a ŋghaa a titi bo ntɔŋə nŋtə nswonj mə, "Bî nîŋ isa'a a nu mə sii a nsi bû aa nlonj mə mə swonj a mbo bû mə bə ka yî bîŋnə nî nìwo aà." "

²² Felix yii mə à le nzi annù ñlonj annù Mânji wa tsi'ï sigɔnə aa, à le ntigə ntsu'unə waa nswonj mə, "Wa mə ka tigə tsərə isa'a ghù a noò yii mə Lisias, ntsyàsə bîsogyè, à lo a Yerusalem ñsigə nzi aà." ²³ A tigə nswonj a mbo atu bîsogyè ñkhi wa mə, tâ à lɔgə yi ŋgheε nləə ñka mbe, lâ mbaŋnə mfa abwarə ghu mbo mə tâ à ka ghirə nî ìnnù jii ñkî ma'atə tâ ñkà'à jii ka nzi mfa nî ñjoo jii mə a boŋ aa ghu mbô.

† idigə jù jii mə i tswə a mûm [] aa kaa i sî a mûm ñwà'ànə jî m'ɔ tswè.

Àjàn yii mæ Paul à le nḡhèe a nsi Felix ni Drusilla aà

²⁴ Njwi ji mɔ'ɔ i kà mæ aa ntsya, Felix bo nḡwé yi, Drusilla, yii à le mbæ mu baYuda aa, a zî. À le ntoo nḡkxi ñtwoḡæ Paul, ntigæ yu'u ajàḡ yii mæ Paul à le si ghàa annù ñloḡ aa annù àbiiintxi a nu Kristo Yesu. ²⁵ Àjàḡ yii mæ Paul à le nḡhèè nfi mbiì nḡka nḡghaa ntwɔ'tæ nfi ñnnù a nḡka nḡghirê ñnnù jii i tsinæ nfi ànnù a nḡka ntswâibxiinu, nfi ànnù ñloḡ Njwí ñtsò'òtæ mîsa'a yii xi ka yí zì aa, Felix à le mɔ'ɔ nswonḡ mæ, "Tigæ mmà'atè laa tsitsòḡè. Wa mæ ka bú lòò noò i twoḡ gho ghu." ²⁶ À le si tsu'unæ laa nḡkxi mbe ni mæ tâ Paul à zi mfa nḡkabæ a mbo yu. Maa ajàḡ, à le si twoḡè nii a nḡgaa nḡgaa a zî bo yu tanḡè nfi nḡgàn.

²⁷ Ìlòò i kà mæ aa ntsya ji baa, Porcius Festus a zî ñloḡæ abwaræ Felix tsò Gûmnàa. Felix à le nḡka nloḡ ni mæ tâ baYuda kɔḡè yi, ntigæ nḡghèe nfi mbiì ñlæ Paul a ndâtsanḡè.

Àjàḡ mæ Paul à le nloò mæ tâ Kaisa à yu'u isa'à yi aà

25 Festus à zi mæ ñtswe wa mbù'u ala'a tsò Gûmnàa njwi ji taræ, ñlo a Kaisaria nḡk'ɔ'ɔ nḡghèe a Yerusalem. ² Bixi nḡgãrmà'a Nwí jî bo bixsàsè bi baYuda bi le nzi ghu mbo, nswonḡ ñnnù a atu Paul, ³ mbetæ yii mæ tâ à ghiræ annù a ndxi'i mæ yu kɔḡè waa, ntsyasæ Paul tâ à k'ɔ'ɔ nḡghèe a Yerusalem, ñloḡ mæ bi le si tanḡæ mæ bi ka lèàntæ a nḡgèè i zwiwæ yi a mânji. ⁴ Festus à le nḡkwi'i a mbo bo mæ wa bi læ Paul a Kaisaria, mbe nii, nḡkí nswonḡ mæ yumbɔḡ yu ka kxi ghèè ghu a ni mù àtix noò. ⁵ Nḡghèe nfi mbiì ñswonḡ mæ, "Tsò mæ a bæ la laa, tâ nfi too bità bímɔ'ɔ a titxi bù tâ bì'ibo ghèe. Belæ mæ ànnù tsu a tswe a niḡæ ghu nu, bo ghirè maa ajàḡ."

⁶ Festus à le ntswe bo bo a tigè nḡku'u njwi ji nifwaa kè ji niḡhum, a bú ñsigæ nḡghèe fu a ala'a Kaisaria, àbèè a fù'ù mæ, a tswé a nḡgò'ò Kɔrè, ñswonḡ mæ tâ bxi zi ni Paul. ⁷ Bxi zi mæ ni ghu, baYuda bya mæ bi le nlo a ala'a Yerusalem ñsigæ aa, bi le mbiìñè ñtæ nḡkarisæ yi nswonḡ innù ghu atu, nanḡsæ nniḡ innù jî tñsè ghu nu, lâ kaa kixi ni mânji yii mæ mbæ bi di'xi mæ innù jya xi nfi ñnnù nfiḡkonḡ tswé. ⁸ Paul à le mbiìñè mæ yu fi'i ilèè yi, ñswonḡ mæ, "Kaa mæ sxi gha ànnù tsu a ni nḡḡsè baYuda wô. Kaa mæ si a mù ànnù tsu buræ nḡwo wò, kè ñloḡæ bæ ànnù ndâmà'anwí, kè a nu Kaisa." ⁹ Lâ àjàḡ mæ Festus à le si ghiræ mæ tâ baYuda doritæ aa, a betè Paul mæ, "O kòḡ mæ o k'ɔ'ɔ ghèè a Yerusalem tâ bxi sa'a gho ghu a nfi ñnnù jû mæ bi niḡ a nu wò aa è?" ¹⁰ Paul a kwi'i mæ, "Mè tæè aa a nḡgò'ò kɔrè Kaisa, a adigæ yii bi tæ'e ntswe nfi ñsà'á ñsà'á gha ghu aà. A nḡghèe a ni baYuda, tsi'ì wòm-bɔḡ, ò zi a laa mæ kaa mæ sxi annù tsu a mbo bo wô.

¹¹ Mbæ a bæ yii mæ mæ wo a nḡḡsè, kè mæ mæ ghirê ànnù yí tsu yii mæ mbæ mæ kwo ghu, boḡ kaa mæ si aa nxi wo khè. Lâ mbæ a bæ mæ kaa ànnù tsu yii mæ bi niḡ a nu mæ aa, à sxi annù nfiḡkonḡ bæ, boḡ kaa mbæ nù a wa'a gha a mbo bo fâ. Mæ loḡ mæ tâ Kaisa à yu'u isa'à ghâ."

¹² Festus à le ntigæ nḡghaanæ bo bxi nḡgàn bɔɔ/ bi mbèè bi ji, ñtigæ nḡkwi'i ghu mbo mæ, "Àjàḡ mæ ò bètæ mæ tâ Kaisa à yu'u isa'à gho aa, ò ka ghèè a mbo Kaisa."

Àjàḡ mæ Paul à le ntæ a nsi Agripa bo Bernice aà

¹³ Àtix noò yí mɔ'ɔ a ghè mæ a ki tsyá mfi Agripa bo Bernice bo zî a Kaisaria a nḡkwæræ Festus. ¹⁴ Bo bo tswé ñdùu njwi jî mɔ'ɔ i tsyâ, Festus a swonḡ annù sa'a Paul a mbo bo mæ, "Nḡgànatsanḡ yí mɔ'ɔ à tswe faà mæ Felix à le mæ'atè. ¹⁵ Nòò yii mæ kxi ghèe a Yerusalem aa, bixi bi nḡgãrmà'a Nwí bo bxi bità bi ala'a bi baYuda bi swonḡ ànnù mbi'xi nḡgaa yi a mbo mæ, mbetæ nàa mæ tâ mæ tsæræ isa'à yi tâ bxi zwiwæ yi. ¹⁶ Mæ swonḡ a mbo bo mæ kaa à sxi nḡḡsè baRoma bæ mæ, mbæ bi fâ nù yii bi niḡè ànnù ghu nu a mbo bæ bya mæ bi niḡè ànnù ya ghu nu aa ti ghè mæ bi sa'à ñsà'á yi a kxi ñtswe nfi àbwaræ ni a nḡghàa ànnù ñloḡ innù jya mæ bi niḡ a nu yu aà. ¹⁷ A bæ ñji'ì ànnù yii mæ àjàḡ mæ bo le nzi faà aa kaa mæ le nḡkxi'ì noò ghèsè. Tsi'ì ajàḡ mæ àbèè a le mfu'u aa mæ le mburæ ntswe a aləḡæ nsa'a mîsa'a, nḡghiræ bi zî ni ghu.

¹⁸ Bæ bya mæ bi le nniḡæ annù ghu nu aa, bi le mbiìñè ñtæ la kaa nḡkxi'ì annù yí bi yí tsu, tsi'ì tsò ajàḡ mæ mxi kxi sxi wa'atæ aa, swonḡè. ¹⁹ Bo le mbànḡè ñswonḡ bæ ñnnù jii bo bo kxi si swunḡè ghu, niḡonḡ a nḡimè ànnù Nwí yaa, bo bxi ànnù nù yí mɔ'ɔ mæ bi twoḡè ni Yesu, yii mæ à leè nḡkwo, lâ Paul a bânḡè ñswonḡ ni mæ à tswèñntxi.

²⁰ Tsò mæ mæ kxi wa'à gha ajàḡ mæ mbæ mæ lèntè majù ñjàḡ innù zi aa, mæ betè Paul mæ mbæ a ghèè a Yerusalem tâ bxi lentæ ghu aa è? ²¹ Lâ Paul a bânḡè m-betæ mæ yu lòò mæ tâ Kaisa tâ à sà'a isà'á yi. Nswonḡ mæ tâ bxi læ yi nywe'e noò yii mæ Kaisa à ka fa akwi'i aà; mæ tigè nḡghiræ mæ tâ bxi tswa yi nloè faà niḡwe'e noò yii mæ mæ ka yí too yi a mbo Kaisa." ²² Agripa a swonḡ a mbo Festus mæ, "Mè nfi àtu ibxi nù gha, mæ ka kòḡ mæ mæ yu'u niḡhàa ghu ntsù." Festus a swonḡ mæ, "Òo loḡ yu'u niḡhàa ghu ntsù a yɔɔ."

²³ Àbèè a fù'ù mæ, Agripa bo Bernice, bo zî tsi'ì nxi nifi, ñzi nḡkuu wa a ndâ ñsa'a mîsa'a, bo itu bixsogyé ntsù'ù, ni bità bi nḡjò'ò àla'a bya. Festus à le ntigæ nla'a bi loḡè Paul ñzi ni ghu. ²⁴ Festus a tigè nḡghaa a mbo bo nswonḡ mæ, "Mfi Agripa bo bxi bæ bixsòm bii bi tswe faà aa, nxi yæ a ghulà nù mæ à tæ a nsi bù aà, àa nù wa mæ baYuda le nniḡ innù ghu nu, ñswonḡ a mbo mæ a noò wa yii mæ le nḡghèè a Yerusalem, nḡkxi mbu zi ñswonḡ faà, ñtwoḡè ni mæ kaa à sxi ku'ùnè mæ tâ à bu ntswe ntxi aà.

²⁵ Lâ kaa mæ le nḡkxi'xi niḡæ mæ à ghirê ànnù tsu mæ mbæ a kwo ghu bæ. Tsò mæ yumbɔḡ à bètæ mæ yu ghèè a mbo Kaisa aa, mæ kà'á mæ mæ mæ ka too yi ghu. ²⁶ Lâ kaa mæ sxi nfi ànnù yii mæ mbæ mæ nanḡsè nḡḡwa'anæ a mbo tâfà'á ghà aa tswé. A bæ ñji'ì ànnù yii mæ mæ zi ni ghu a nsi bù aà, mæ mbæ wò mfi Agripa, ò nanḡsè mbetæ yi a fâ àkwi'i tã tâ mæ zi annù yii mæ mbæ mæ nḡwa'anè.

²⁷ Nloḡ mæ à ka bæ ajixtæ annù a mbo mæ a ntoo

ngànjàtsanji tì ghê mæ mè nànjæ ñjwà'ànæ innù jii bi niñ ghu nu aà."

Paul a ghaà ànnù a mfi'i ìlèè yi a nsi Agripa

26 Agripa a swonj a mbo Paul mæ, "Ghàà ànnù yii ò tswe nî ñghàa nlonj ñgaà yò aà."

Paul a tigè ñjɛntè a abô yi a ndəñ ñghaa annù a mfi'i ìlèè yi ghu nswonj mæ, ² "Mè wà'àtè mæ mè nî ñjù àbɔñjə atu nlonj mæ mè təə a nsi wò sii aà, a mfɔ Agripa, a ñghàà ànnù ñlonj ñgɔñj ɛnnù tsɛm jii mæ baYuda niñjə a nu mè aà. ³ Nlonj mæ ò zì bɛɔñjgɔñj bi baYuda bitsɛm ñki nzi innù jii bo swunjñə ghu aà. Mè tigè m̄bu'u nî m̄bo a mbo wò mæ tâ ò tswa ntɛi gho nanjə nyu'utə.

⁴ "BaYuda bitsɛm bi zì àkòrè nizì ya ñlɔgɛnə a noò múnkhə ajàn yii mæ mè le si tswe bi'i bálà'à bi'i a Yerusalem aà. ⁵ Mbə a bə mæ bo swonj annù nî ñkɔñj boñj bo zi mæ mè laa mbə ñjù yí m̄w'ɔ a titɛi bə bii mæ bi yòñjə annù Nwí yi'i nli'i nli'i, ñlonj mæ mè nî ñjù baFarisai aà. ⁶ Bi tigè nsa'a nàa faà tsɛtsɔñjə aa nlonj mæ mè bii ñkà'a yii mæ Nwɛñgɔñj à le ñkà'à a mbo bitaà bi'i ⁷ it-sə jii' i jya ñghúm ñtsò baa i kɛi m̄be ni mæ bo ka yí kwɛrə ajàn mæ bo mii Nwí nî ñtɛi waa tsɛm nitùgə nɛ si'inə aà. Nlonjə annù ma yú mæ bi bɛ aa, baYuda tigè ñnɛñj innù a nu mæ mfɔ. ⁸ A ghɛrə àkə mæ tâ à bə annù yii mæ a tsyanə a mbo bù a mbii mæ mbə Nwí a nyweensə bə a niwo aa ε?

⁹ "Mè, a nî àtu ibi nù gha mè le nanjə mbii mæ a ku'unə mæ mè ghɛrə innù jii ghà'àtə a nliɛgɛtə ɛkúm Yesu mu Nazareth ghú. ¹⁰ Mè le ñghɛrə maa ajàn a Yerusalem. Mè le si kwɛrə ni m̄dà'à a mbo bɛlii bi ñgəñmà'a Nwí, ñtswatə nî bə bi Nwí bî ghà'àtə mfəə ni a ndàtsanjə. Bi yi tì zwitə waa mè kɛi m̄beentə. ¹¹ A ni ñgàà jii ghà'àtə, mæ le si niñjə nî ñgɛi' i a nu bo a nî ñdanjhotə, ñgaansə nî waa mæ bɛi tuu annù yii mæ bo le mbii aà. Ntɔñjə gha i le nnanjə nliwi a nu bo, mè tigè ñtsɔ'ɔ ni àkòrə yaa nyonjə nî waa a ni ñjɔ'ɔ ila'a jii dənjə.

Paul a tân ñgàn ñlonjə ajàn mæ Kristo à le mbəñkə yi aà

¹² "Mè le ñkwɛrə ada'a a mbo bɛlii bi ñgəñmà'a Nwí, bo toò gha mæ mæ ghɛə a Damascus mæ mæ ghɛə fà'à ma ghú ifà'à ghu. ¹³ À bə mæ a ntɛi isì'inə mfɔ, mè yə ñkà'à wa m̄anjì yii i le nta ntsya n̄nòò, i lô a aburə nsigə, nta ñkarisə gha bo bɛi bə bii mæ bi'ibo le si zìnə aà. ¹⁴ Bi' i bitsɛm le ñwòkə a nsyɛ, mè yu'ù ñjì i ghaa a mbo mè nî ñghàà ni baHeber ñswonjə ni mæ, 'Saul, Saul, o tsɔ'ɔ akòrə yaa aa a ya? O ləənsə aa ibi'innù ghô mæ mbə ò ka nta ati yí tsə'ə.' ¹⁵ Mè betə mæ, 'À ni wò wò aa ε Mmà'àmbi? Mmà'àmbi a kwi'i mæ, 'À ni mæ Yesu wa yii o tsɔ'ɔ akòrə yi aà. ¹⁶ Lâ bɛi' nə ntəə ni m̄kòrə mô. Mè zi a mbo wò aa mæ mæ tsɔ'ɔ gho nɛ ñgànjəfà'à ghà. Òo tigè ki swonj innù jii mæ ò yə nlonj ñgaà yà sii aa bo jii mæ mè aa b̄ d̄i' i a mbo wò a ñjɛmə aa a mbo bə.' ¹⁷ Mè aa tigè kwɛrə nòo a mbo baIsrael

bo b̄tɛzì Nwí bii mæ mè aa too gho a mbo bo aà. ¹⁸ Mæ too nòo a mbo bo aa mæ tâ ò ña'a mi'i myaa, mbəñkə waa b̄ fè'ə a m̄úm ɛtugə nzi ñkuu a m̄úm ñlaa idigè, i fi'i waa a mum m̄dà'à mi Satan i zi ni bu a mbo Nwí tã tâ Nwí à li'inə ifãnsənnù jyaa, tâ bo yi ñkwɛrə abwarə yaa a titɛi bə bii Nwí à ghɛrə waa bi laa ntsyà a ñjɛm əbiintɛi yaa a nu mè aà.

Paul a ghaà ànnù ñlonj ifà'à yi

¹⁹ "Tsò mæ a bə la aa, Mfɔ Agripa, kaa mè le ñki' i atu tɛi a ñghɛrə ànnù yii mæ ñjəə təə təə ma yú yii mæ i le nlo a aburə aa i le nswonjə aà. ²⁰ Mè le lɔgɛnə a Damascus, ñghɛə a Yerusalem, ñkarə a ala'a Yudea tsi' i tsɛm, ñki ñghɛə a mbo b̄tɛzì Nwí, ñswonjə ni a mbo bo mæ tâ bo bəñkə m̄ntɛi myaa, m̄me'e innù jii b̄i jyaa, mbəñj mbii a mbo Nwí, ñka ñghɛrə innù jii mæ i d̄i' i mæ bo bəñkə m̄ m̄ntɛi myaa aà. ²¹ Àà ñji' i ànnù yii mæ baYuda le mbəñjə gha a ndàmà'anwí ñlòò mæ bi zwitə gha ghu aà. ²² I zì kù'ù sii, Nwíngɔñj a kwetə nàa, àjàñjə mè təə faà aa, mæ kè'ènə a mbo bə bi kəgə bo b̄i wè, ñswonjə aa tsi' i ànnù ya mæ ñgəñntoo Nwí bo b̄i Moses le nswonjə mæ i ka yí fè'ə aà: ²³ Mæ Kristo wa à le ntswe nî ñyə ñgɛi' i, ñki nswonjə mæ àjàñjə mæ à ka yí bə ntsyambii a nyweenə n̄i ñwo aa, àa tigè kè'ènə ñkà'a ntswəntɛi a mbo b̄aYuda bo b̄i b̄tɛzì Nwí."

²⁴ Àjàñjə mæ à kà m̄ə aa ñghaa ma mùu ajàn m̄fi' i nî ìlèè yi aa, Festus a tɔñjə ñswonjə mæ, "Paul, ò b̄ànə. Wa àñwà'ànə ya mæ ò yəgə si' i aa, a ghɛrə ò baanə." ²⁵ Paul a swonjə mæ, "Taà ghà ñjù yí ñwè Festus, wa kaa mè s̄i baanə. Mæ swonjə aa tsi' i ànnù ññjəñj yii mæ a tswe ghu aà. Mè kɛi ñghaa tsi' i tso ñjù yii mæ kaa m̄tsyɛ ma s̄i burə. ²⁶ Nlonj mæ mfɔ ghú à zì ɛnnù jù tsɛmə, mè tigè ñghaa ghu mbo t̄i b̄' i. Nlonj mæ mè zi mæ kaa annù yú yí tsu a s̄i ghu tswè tighə à zì, m̄bi' i mæ kaa bi le ñki' i yí tsu a alò'ɔsə ghɛrə.

²⁷ "Mfɔ Agripa, ò bii annù ñgəñntoo Nwí jya aa ε? Wa mè zi mæ ò b̄i' i." ²⁸ Agripa a betə Paul mæ, "Ò wà'àtə mæ mbə ò lɔgə tsi' i m̄tɛi noò ghulà, ñghɛrə gha ni Krisən aa ε!" ²⁹ Paul a kwi' i mæ, "Kè a lɔgə àtɛi noò kè andanjə noò, boñjə ñyè'ə na a mbo Nwí à ni mæ wò ni bə bitsɛm bii mæ bi yu'ù ànnù yii mæ swonjə sii aa tâ bo bə tsi' i tsò mè, lâ kaa wa'à nî àtsanj yú tswè."

³⁰ Mfɔ wa ni Gúmnàà wa, ni Bernice bo b̄i bə bya mæ bo le ntswe aa, bi le mb̄i' nə. ³¹ Bo ghɛntə m̄ə, ñtigə nswonjə a titɛi bo mæ, "Kaa ñjù ghú à si annù yí tsu ghɛrə mæ mbə bi zwitə yi kè niñjə yi a ndàtsanjə." ³² Agripa a swonjə a mbo Festus mæ, "À ghɛrə mbaa tuu betə mæ yu ghɛə a mbo Kaisa boñjə bi'inə mà'àtə yi."

Àjàñjə yii mæ Paul à le ñkuu abanjə ñki ñghɛə a Roma aà

27 Nòò yii mæ Festus à le mbii mæ tâ bi' i kuu abanjə ñki ñghɛə a Itali laa, bi tigè m̄fa Paul bo b̄i ñgəñjəñj jii m̄w'ɔ a mbo Julius, atu b̄isogyə baRoma yii

à le si tsyàsə ntsū ntsò Kaisa yî wè laà. ² Bi'i le ntigə ŋkuu aban̄ a Adramyttium, yii a le si ghèè ni a idigə aghəŋə ŋki a mbù'u Asia aa, ntigə ntoo ŋghɛɛ. Aristac-us, nù Macedonia yii mə à le nìò a Tesalonika aa à le ŋghèè bi'ibo. ³ À bə mə a njwi yii ì le nyòŋtə aa bi'i ghèè ŋkuu a Sidon. Julius à le nlentə Paul siginè ntigə mma'atə yi mə tâ à ghɛɛ ŋghantə ika'â ji tâ bo tigə nlentə yi siginè mfa njoo jii mə ì le si wɛ'ɛ ghu mbo aà.

⁴ Bi'i le mbù ŋghɛɛ ŋkuu aban̄ə ŋki ya, lâ tsò mə àfisè a le si tsyà ñzi nàa a nu bi'i aa, bi'i le ntigə mbəŋ ŋghəŋtə ŋghɛɛ ntsyà a nî mbèè kɛŋki a Cypres yii a le ŋkɛŋtə afisè aà. ⁵ Bi'i le ntigə ŋka ntoo ŋki miyaa wa ŋghəŋtə ni a mbèè àla'a Cilicia, bo Pamphylia, ntigə ŋghɛɛ ŋkuu a Myra a mbù'u Lysia. ⁶ Maa adigə atu bîs-ogyè ya a le nyə aban̄ yî mɔ'ɔ mə a le nlo a ala'a Alexandria, ntoo ŋghɛɛ ni Itali, ñniŋə yii' ghu.

⁷ Bi'i le si tigə ŋghɛɛ tsi'ì àbɔɔ bɔɔ a nî ñjwi ji ghà'atə, nan̄sə nyə ŋg'i' mbəŋ tigə zî ghəŋtə tsya a mbèè ñjò'ò àla'a Nidus, kaa fɛfə̀rə wa kaa à le wa'à biì mə bi'i ghɛɛ maa mbèè, bi'i tigə ŋghəŋtə nsigə a mbèè kɛŋki Crete, mbəŋ ŋghəŋ ghèè tsyà a mbèè Cape Salmone. ⁸ Bi'i le ŋghèè nî mbii a nyə ŋg'i', ŋghəŋtə ŋghɛɛ wa mbèè ŋki, ŋghɛɛ nywe'e a adigə yî mɔ'ɔ mə bi le si twon̄ə ni Safe Harbors aa, àdigə yii mə kaa àgha'a a le ŋwà'à sà'à a nlo ghu ŋghɛɛ a ala'a Lasea aa.

⁹ Akòrə nitəə ya a le ntigə ntsyanə si'i tsò mə à le ti bə maa noò aa le nòò ŋghɛɛ a niŋhaa a mûm ŋki à tsyà mē ñlon̄ mə bi'i le ntigə mánji si'i, le boŋ njwí Nsi'itə ìbì † ì kî mē ñtsya aa, Paul a tigə ñd'i'itə waa, ¹⁰ nswon̄ mə, "Bitaà, mə yə mə àkòrə nitəə yù, ñlɔginə faà, a ka zi nî ŋg'i' si'i si'i; bi ka bwe njoo bo bî àban̄ yù tâ bə kî ŋk-wokə." ¹¹ Lâ atú bisogyè ya kaa à le ŋwa'ă annù ya mə Paul à le swon̄ aa yu'utə mbəŋnə nan̄sə nyu'utə aa bə ànnù yii mə ñtsyàsə aban̄ ya bo bî mbəŋ aban̄ ya bo le nswon̄ aà. ¹² Kaa adigə ntəə aban̄ ma ya a le wa'à kî mbəŋə a ntswe ghu a noò m̄fə'ə. Bə bî ghà'atə tigə ñs-won̄ mə tâ bo ghɛɛ nî mbii, ŋka ŋgaansə ada'à yaa mə mbə bi ghèè nywe'e a Fonix, yii mə à le mbə adigə ntəə aban̄ a Crete, ñlii nî mbî ñsa'a nòò a bô ŋkwàbə, ñyu'utə ghu tâ nòò m̄fə'ə wa tâ à mɛ.

Àfisè yî tɛɛ a ŋki miyaa

¹³ Àfisè yî bònə a le ŋka ntsya nlo ni mbèè mbî ntiì ŋka ntsya, bo mɔɔntə mə mbə bo ghèè nî mbii, ntigə mb-wɛɛ atii ntwà aban̄ ya, ñlɔginə ŋka ŋghəŋtə ŋghɛɛ ni a mbèè ala'a Crete. ¹⁴ Tsi'ì maa nî àtii noò, àfisè yî wè yii mə bi le si twon̄ə ni "northeaster" a lô wa kɛŋki nzwu nsigə; ¹⁵ ntiì aban̄ ya bi'i tigə mma'atə a tigə ntiì ñlon̄ mə kaa bi'i le wa'à zi a mbu ŋka ŋghèè nî mbii aà. ¹⁶ Bi'i zî nywe'e a kɛŋki Cauda ntigə ŋghəŋtə ntsya a mbèè yii mə àfisè a le mbəŋə ghu aa, nyə ŋg'i' mbəŋ swun̄ə akànu'u aban̄ ya kɔ'ɔsə ghu mumə kwere. ¹⁷ Bo kò'òsə

mē aa ŋki tigə kwere ibi aban̄ wa nî m̄ŋk̄irə. Àjàŋ yii mə bo le si bɔ'ɔ mə mbə aban̄ ya a zî ŋkuu a mûm àwàŋ a ghəŋə ŋki Lybia aa, bi le sigisə ayoo yii mə a ghèè mə tâ aban̄ ya a tigə n̄lərə ŋghɛɛ tsi'ì àbɔɔ àbɔɔ, ajàn yii mə àfisè ya a le si tii aà. ¹⁸ Àbèè a fù'ù mē, bo tsu'u ŋka fi'i nî àbè'ə mma'a wa mûm ŋki ñlon̄ mə àfisè ya a le si tsigə aban̄ ya si'ì si'ì aà. ¹⁹ À bə mē a njwi yii ì yòŋtə aa, bo kî ñtsu'u ŋka mma'a nî ñjoo aban̄ jya ji mɔ'ɔ a mûm ŋki. ²⁰ Àfisè ya a le ŋghèè nî mbii a nî ñjwi ji ghà'atə kaa nù wa'a noò kə fɛŋjɔŋ ni ñli'i yə. Bi'i le nyə mə kaa mánji ŋkhə ñiwo kaa à le ŋwa'à bə.

²¹ Tsò ajàn mə à le si baa boŋ bə bya tswe mə a njwi ji ghà'atə ti ji aa, Paul à le ntəə a titɛ bo nswon̄ a mbo bo mə, "Bilim bā, a le mbaa mbəŋ mə boŋ nî le nyu'u an-nù ya mə mə le nswon̄ aa, kaa wa'ă a Crete mà'atə, bəə boŋ kaa àfisè ya a sɛ ŋg'i' nî aban̄ yù tâ, kaa bi'inə wa'ă ndùu njoo ghù mə bi'inə mà'à mə a ŋki aa bwé.

²² La tsitsɔŋ, mə bù'u mbo mə tâ nî tswa m̄ntɛ muu, ñlon̄ mə kaa nù yî m̄fùù kaa à ka wa'ă ntswɛntɛ yì bwé. A ka kii bwe tsi'ì aban̄ yù. ²³ Ñlon̄ mə à ghèè mbə n̄tugə tsi'ì sii aa, angel Nwì, wa mə mə gha'asə aa, a zî a mbo mə, ²⁴ ñswon̄ mə, 'Tsee kî bɔ'ɔ mbā Paul, wa ò tswe nî ŋghɛɛ ntəə a nsi Kaisa; yə, Nwì, a njim̄ àbɔŋən-ti yì, à kî mē mfa ntswɛntɛ bə bù bitsim̄ biì mə bùbo tswe aa a mbo wò.' ²⁵ Nî tigə ntswa m̄ntɛ muu mbā bilim bā ñlon̄ mə mə n̄ŋ ñtɛ ghà a nu Nwì, mbii mə ànnù yii mə à swon̄ a mbo mə aa a ka fè'è tsi'ì maa ajànə. ²⁶ La bi ka tigə tii yì'inə ì ghɛɛ fi'isə a mbèè kɛŋki yì mò'ò."

²⁷ À bə mē nî ñtɛ ñtugə nî ñjwí yii ì le ntigə nywe'e niŋhûm ñtsò ji ni kwà aa, afisè ya a le mburə kî tii yì'ì wa mûm ŋki Miditeri'nea, ñgǎŋntii aban̄ jya yə mə bi'ì ghèè mē ŋka nywe'e a mbèè àghəŋə ŋki. ²⁸ Bo le ntigə mfigə ntsotə ŋki ya, nyə mə à le mbə tsò b̄meta mighum mi nikwà. Àbàn̄tə atsyà a bù mfigə nyə mə à le mbə b̄meta mighum mi ntarə. ²⁹ Bo kâ mbɔ'ɔ ni mə à ban̄ ya a ka yî fùu alaŋsə ŋgɔ'ò ntigə mma'a itii ntswà aban̄ ji nikwà wa njim̄ aban̄, ñtswe ntigə ntsa'atə Nwì mē àbèè à fu'u. ³⁰ Ñgǎŋntii aban̄ jya ì le ntigə n̄lɔbitə mə bi khə waa, le boŋ bi sigisə mē mûntsirə àkànu'u wa mûm ŋki, m̄bagilə ni mə bo tsyà ŋghɛɛ a mmà'a àyoo ntswà aban̄ ya yî mɔ'ɔ wa nsi aban̄ə. ³¹ Paul a tigə ñswon̄ a mbo ñd'if̄ bisogyè wa bo bî a mbo bisogyè bya mə, "Wā ñgǎŋntii aban̄ jù bə tuu fàa mûm aban̄ tswe, boŋ kaa mbə nî wa'à yweenə." ³² Bisogyè bya tigə ŋkwye ŋk̄irə akànu'u wa a tigə ñlərə ŋghɛɛ.

³³ Àbèè a kà mə aa ŋwanə, Paul a bu'ù mbo a mbo bə bya bitsim̄ mə bo ji ayoo, ñswon̄ə ni mə, "Sii àà ñjwi niŋhûm ñtsò ji nikwà mə nî tswe ni bɔ'ɔ nyu'utə, ntswe tsi'ì t̄ j̄. ³⁴ Mə gaansə ghuu mə nî ji ayoo ni j̄ t̄ bɔɔ tswe ntɛ. Wa kaa tsi'ì nòŋə àtù nù yî m̄fùùrə a titɛ bù kaa ì ka wa'à bwé." ³⁵ Nòò yii mə Paul à le nswon̄ laa a aa, n̄lɔgə abaa, mfa mbi'ikə a mbo Nwì a nsi mi'ì bo bitsim̄, m̄batə nkurə. ³⁶ Bo bitsim̄ le ntigə ntswa m̄ntɛ

† Njwí Nsi'itə ìbì kə ñjwí ñsi'isə nu t̄ j̄ (Lev. 16.29-34)

myaa, ŋki nɔɔ miji ŋji. ³⁷ Bè le ntswe wa mûm aban̄ ŋkh̄i ji baa n̄ m̄ghum mi sambaa ntsò òto'o. ³⁸ Bo bit-s̄im j̄i m̄ ònyurə, ntigə mfi'i misàŋ m̄ts̄im mii mi le mburə aa mma'a a ŋki m̄ t̄a àban̄ ya yaŋsə.

Ajàŋə afisə ya a le nsàtə aban̄ ya aà

³⁹ Àbèè a fù'ù m̄, kaa bo wa'ă adigə ya m̄ bo le ntswe ghu aa naŋsə nzi. Nyə adigə yí m̄ɔ'ɔ a bə tsò àghəŋə ŋki yii m̄ àwàŋ a le ntswe ghu aa, ntigə òɔɔ m̄ bo ywe'etə swuŋə aban̄ ya i ghèè ni yu maa adigə, ⁴⁰ Bo le ntigə ŋkwyə it̄i ntswā àban̄ jya m̄'anə a ŋki, ŋki ntentə m̄ŋk̄irə mii m̄ bi le ŋkwerə mb̄i àban̄ ya ghu aà; ntigə ŋkɔ'ɔsə atsə'ə nti àban̄ ya yii a le ntswe a nsi aa mma'atə, àban̄ ya a tigə ŋghɛ wa aghəŋə ŋki. ⁴¹ Àban̄ ya a le mbàŋnə ghɛ m̄fu yí wa n̄ àwàŋ òtsò nsigə ŋghɛ a nsyē. Nsi aban̄ wa le ŋkuu wa mûm àwàŋ kaa wa'ă bù òtsiginə. İkàŋnə ŋki i bāŋnə òtigə mbatə n̄j̄m à ban̄ ya a bà'a bà'ə.

⁴² B̄isogyə bi le n̄l̄l̄ m̄ bi zwitə ŋḡəŋtsan̄ jya t̄a b̄i tsuu yɔ'ɔ ŋki wa i khèkè. ⁴³ Tsò m̄ atu b̄isogyə ya a le si l̄ɔ nyweensə Paul aa, à le ŋkii m̄ bi tsuu ma ya ànnù l̄ò gh̄irə. M̄ban̄nə nswon̄ m̄ b̄i bii m̄ bi z̄i òny'ò ŋki aa, t̄a b̄i fuu nyɔ'ɔ ŋghɛ mf̄'ɛ a aghəŋə, ⁴⁴ t̄a àbùgə b̄ə tigə ntswa plank bo b̄i àbà'ə plank aban̄ jya ntigə nyɔ'ɔ ŋghɛ mf̄'ɛ a nta'ə. Ma mùu ni m̄an̄ji b̄ə b̄its̄im le ntigə nyɔ'ɔ ŋghɛ mf̄'ɛ wa aghəŋə ŋki siḡinə.

A ala'a Malta

28 Àjàŋ yii m̄ bi'ì le ŋkhè niwo ntigə nzi ŋkuu a aghəŋə ŋki siḡinə aa, bi le nswon̄ a mbo bi'ì m̄ k̄m k̄ŋki wa, à ni Malta. ² Bala'a bya le naŋsə ntswe n̄ àbòŋənt̄i a nu bi'ì òtigə ŋgh̄irə n̄ ònnù j̄i siḡinə a nu bi'ì. Àjàŋ m̄ mbəŋ ð le si loo, òd̄igə i fwe aa, bo le ŋgh̄etə m̄ɔ'ɔ ŋkwerə yí'ì ghu. ³ Paul, à le ŋghotə it̄i ŋkwee j̄i m̄ɔ'ɔ a n̄ɔɔ wa ni m̄ɔ'ɔ. À k̄a m̄ aa n̄ɔɔ aa, tsò m̄ m̄ɔ'ɔ wa i le i l̄ò aa, no i f̄'è wa n̄ ŋkwee n̄loo ab̄o yí n̄j̄əŋə ghu. ⁴ Àjàŋ m̄ bala'a bya bi le nyə no ya i j̄əŋə ghu abo aa, bo tigə òswon̄ə ni a tit̄i bo ni m̄, "Kaa àj̄ŋk̄ə a s̄ə ghu tswé wa ò gh̄ulà à ni òzwitə ò. Ka m̄ à khə niwo ni ŋki aa kaa b̄inwi bi wa'ă bii m̄ t̄a à tswe nt̄i." ⁵ La Paul a mi'ì no ya i wò wa ni m̄ɔ'ɔ, kaa ŋki'ì n̄ òŋi'ì yí tsu tswé. ⁶ Bo le si tigə nyu'utə ni m̄ id̄igə n̄u j̄i i ka k̄ɔ'kə, k̄ə m̄ à ka w̄'ikə w̄ i kwo. L̄a, àjàŋə m̄ bo le ntigə nyu'utə nyu'utə kaa annù yí bi yí tsu ka k̄i'ì f̄'è aa, bo tigə òkwensə m̄f̄nt̄i myaa ntigə nswon̄ə ni m̄ à ni nwi yí m̄'ò.

⁷ Nyon̄tə maa adigə k̄ŋki, àdigə nsyē yí m̄ɔ'ɔ a le ntswe ghu, m̄bə yí m̄f̄ yii à le ntswe maa k̄ŋki, òk̄m yí i bə Publius, à le n̄l̄gə yí'ì, òlentə yí'ì tsi'ì siḡinə a n̄j̄m ŋjwi ji tarə. ⁸ Ta b̄i Pablius à le n̄n̄ŋ ŋgh̄ɔɔ ni fibà bo b̄i àtoonsə. Paul à le ŋghèè ŋghantə yí, òtsa'atə Nwí, òn̄ŋsə mb̄ò mi ghu atu a t̄i. ⁹ Àjàŋ m̄ a le mf̄'è laa, àbùgə b̄ə bii bi le ntswe wa k̄ŋki òtswe ni m̄gh̄ò a nu

bo aa, bo le ŋki nzi bi ghurə waa. ¹⁰ Bo le ntigə ntəŋə yí'ì n̄ òjoo j̄i ghà'atə a ŋghu'usə yí'ì ghu. Nòò yii bi'ì le mbù ŋkuu aban̄ə ŋki m̄ bi ki ghèè aa, bi n̄ŋ òjoo ts̄im j̄i m̄ i le mbon̄ a mbo bi'ì aa wa mûm àban̄ə. ¹¹ Bisàŋ tsyà m̄ bi tarə, bi'ì tigə ŋkuu a mûm àban̄ yii m̄ a le n̄l̄ a ala'a Alexandria, bi twon̄ə n̄ òk̄m aban̄ ya ni "M̄imfa'a mi Nwí" m̄ a le ŋkh̄ə mf̄'ə yí t̄i wa, ntə w̄a k̄ŋki. ¹² Bi'ì le ŋghèè ònywe'e a Syracus m̄f̄'ɛ ntswe ghu ŋjwi ji tarə. ¹³ Bi'ì l̄ò m̄ ghu ŋkarə ŋghɛ nywe'e a ala'a Rhegium m̄f̄'ɛ ntswe ghu, ŋjwí ð tsyà m̄ yí m̄f̄urə àf̄isə a l̄ò a mbù'unt̄ii ŋkɔ'ɔ, à t̄i m̄ t̄i bə n̄ ŋjwi ji baa, bi'ì ŋghèè ŋku'u a Puteoli. ¹⁴ Bi'ì le nyə b̄ɔɔ bi Kristo ghu. Bi tigə òl̄gə yí'ì bi'ibo tswé ghu ŋjwi ji s̄ambaà. Ma mùu ajàŋ bi'ì l̄ò ghu mbu ntigə ŋghɛ a ala'a baRoma. ¹⁵ Àjàŋ m̄ b̄ɔɔ bi Kristo bii bi le ntswe ghu bi le nyu'u m̄ bi'ì z̄i m̄ aa, bo le n̄l̄ò ni òd̄igə tsi'ì tsò m̄taa Appius bo b̄i àd̄igə yí m̄ɔ'ɔ m̄ bi le si twon̄ə ni Nda b̄iḡi ji Tarə, òzi mbòò yí'ì. Nòò yii m̄ Paul à le nyə waa laa, à le mfa mbi'ikə a mbo Nwí, òt̄i yí i kuù.

Àjàŋ m̄ Paul à le ntswe a ala'a baRoma aà

¹⁶ Nòò yii m̄ bi'ì le ŋkuu a ala'a baRoma aa, bi le m̄mà'atə Paul m̄ t̄a à ghɛ ŋka ntswe tsi'ì yù, m̄fa so-gyē yí m̄f̄urə a b̄e n̄i.

¹⁷ N̄jwí i tsyà m̄ ji tarə, a twon̄ə bitsyàsə bi baYuda bii bi le ntswe wa adigə aa t̄a b̄i z̄i. Bo z̄i m̄, a swon̄ə a mbo bo m̄, "B̄iŋm̄ b̄a, ka m̄ kaa m̄ le ŋki'ì annù tsu gh̄irə a nu b̄ə bi'inə, k̄ə ni n̄ŋsə b̄itaà bi'inə, bi le ntswa gha tsi'ì tsò ŋgàŋatsan̄, òl̄gə gha a Yerusalem òzi mfa a mbo baRoma. ¹⁸ Àjàŋ m̄ bi le n̄lentə gha ghə m̄ bi m̄'atə gh̄a òl̄ŋə m̄ kaa bo le ŋki'ì annù tsu a mûm òsa'a m̄ yə m̄ mbə a gh̄irə bi zwitə gha aà. ¹⁹ L̄a àjàŋ m̄ baYuda le ntuu aa, kaa annù yí gh̄irə yí d̄an̄ a le wa'ă a mbo m̄ b̄ə, ma mùu ajàŋ, m̄ tigə mbetə m̄ b̄i tsyasə gha a mbo Kaisa, ka m̄ kaa m̄ si n̄ ònnù d̄an̄ a niŋ a atu b̄ala'ə ba tswé aà. ²⁰ A bə ŋji'ì ònnù yii m̄ m̄ twòŋə ghuu m̄ yə ghuu i k̄i gh̄a a mbo bù aà. Òl̄ŋə m̄ àtsan̄ yù a tswə a mbo m̄ aa n̄l̄ŋə ŋkwit̄u annù yii m̄ baIsrael b̄ə aà."

²¹ Bo le ŋkwi'ì ghu mbo m̄, "Kaa bi'ì s̄ə aŋwà'anə yí d̄an̄ m̄bi'ì ŋgaà yò a Yudea kwèrə. Kaa nd̄im̄ yí'ì yí tsu yii à lo a ndùgə òzi aa, kaa k̄i'ì annù yí bi yí tsu n̄l̄ŋə ŋgaà yò ki nswon̄ə. ²² La bi'ì ka k̄ŋtə nyu'u j̄ò òm̄ònt̄ə. Ŋghɛ ni nd̄am̄an̄j̄ŋ ma yù m̄ o swon̄ə n̄ ònnù yí aa, bi'ì z̄i m̄ id̄igə ts̄im j̄i m̄ bo ghèè ghu aa, b̄ə gh̄aà òttuu n̄ ònnù yí fii yii bi d̄i'ì aà."

²³ Bo le n̄lèè òjwi bo b̄i ghà'ə ògha'a z̄i òtsi'ì yí a nda yii m̄ à le si tswə ghu aa, a tigə ònaŋsə ŋghaa a mbo bo, n̄l̄ŋinə tsi'ì a t̄itugə a mbà'a mbà'ə ònywe'e a ŋkwéfi. Òt̄ɔ'ɔtə n̄ ònnù òl̄ŋə annù n̄f̄i Nwí. Nywe'etə ni a ŋgh̄irə m̄ t̄a bo bii Yesu Kristo, òyon̄ə ni ajàŋ m̄ bi le ŋgh̄wà'anə ni n̄ŋsə Moses ŋghɛ nywe'e a ni ŋḡəŋ-too Nwí. ²⁴ Bo b̄i m̄ɔ'ɔ le nyu'u annù ya m̄ à le nswon̄ə

aa mbii, bí kò'w bí tuù. ²⁵ Bo Ì nṭigè nlo nṭigè ṅghèè nṭ waa kaa wa'á biinè, àswùṅnè a fè'è a títì bo, a noò yìi mæ Paul à Ì nswonè annù yùlà mæ, "Azwì Nwí a Ì nswonè tsi'í ànnù nṭkon a mbo bítà bí bítàà buu nṭsya a nṭjím ṅgàṅntoò yì Yesaiah mæ,

²⁶ 'Ghèè a mbo bè buà òswonè a mbo bo mæ,
Nṭ ka yí kí nnaṅsè yu'u lâ kaa atú yuu wa'á ghu ka nlaa.

Nṭ ka yí kí naṅsè yè kaa mi'ì muu wa'á ghu laà.

²⁷ Nlon mæ mṭntì mi bè bù luu nṭ àjṭṭè.

Bi jesè ìtòṅnè jyaa kaa bo wa'á nṭ ìnnù bù ṅyu'u,

ṅkusè mi'ì myaa,

mbè'ì bo lô ṅyè nṭ mi'ì myaa,

ṅkí nṅy'u nṭ ìtòṅnè jyaa,

ṅkí yu'u mṭntì myaa laa ghu,

ṁbèṅkè waa, nzi a mbo mæ, mæ ghurè waa. †

²⁸ "Tá à naṅsè nlaa atu bù mæ wa bí tòò mæ annù ajàṅ mæ Nwí yweensè bè aa a mbo bítìzì Nwí; bo ka yu'utè." [²⁹ À swòṅ mæ ìnnù ma jù aa, baYuda bya bí tigè òlo ṅghèè waa, nṭigè ṅghaa tsi'í mbè ànnù a nṭ ìnnù ma jù jii mæ à Ì nswonè aà.] ††

³⁰ Paul à Ì nṭigè nṭswe ghu ìlòò ji baa í kò'w nluu, nṭswe nṭ a nda yìi mæ a Ì nṭòò tsi'í yù nṭigè nṭu, ṅkwèrè nṭ bè bitsìm bìi bí zì a nyè yu aa, ³¹ òswonè nṭ ànnù nlon annù nṭ Nwí, ṅkì ndí'í nṭ ìnnù nlon Mmà'ám bî Yesu Kristo nṭ òsi nṭ òsi, kaa wa'á bò'ò, kaa ṅù tsù a kí'ì nṭ ṅgí'í ghu mbo fâ.

† 28.27: Yes. 6.9-10 †† ìdìgè jù jii mæ í tswe a mûm [] aa kaa í sí a mûm ṅwà'ánè jí kò'w tswè.

BaRoma

ÑJI'INNŪ ANWÀ'ÀNƏ YŪ

A aḡwà'ànə yŭ aa a le ḡwà'ànə Paul a mbo ḡghòtə a Roma. À le ḡwà'ànə aa a nswonə mə yu lɔc nzi nyə waa, tâ bo bo fa'atə, lâ m̀bɔŋ tâ à zi nyə waa, à le ḡwà'ànə annŭ ḡlon ntoo yì ḡsigìnə ya mə Mmà'ambi à le ntwonə yì mə yu ka nseensə aà. A ḡghòtə BaRoma aa a le ntswe BaYuda bo bitizi Nwì bii bi le nlò maa ala'a bo bɛ a itoo dən. Ma la a bə mə Paul à le sɪ ghàa aa a mbo bàYuda (2.17-4.25) bo bɛ a mbo bitizí Nwì (1.13-15; 11.13). Paul à fà àtu annŭ yìi mə yu lɔc ḡghàa ghu aa tsi'i a ǹlɔgìnə (1.16-17). Ǹtooo yì ḡsigìnə ya ɛ tswè nɛ m̀idà'á a nyweensə bə bitsim bii mə bi bii Kristo aà, baYuda bo bɛ bitizi Nwì. Ǹtigə naŋsə ǹlɔgə noð ma mùu nɛ aḡwà'ànə ḡtɔ'ɔtə annŭ yìi mə a tswə a nɛ ḡtooo yì ḡsigìnə aà. 'Mfoo nswonə a aḡəŋ mə bə bitsim bi ghìrə mə ibi, ǹtigə tswə a sà'a agha'a bo bɛ Nwì aà. Kaa mbə ǹŋsə a wa'á bə yweensə. Nwì a ghìrə annŭ bə a tsinə ḡtsya aa a ǹjɛm àbiintɛ a nu Kristo. Paul a tigə ḡghɛ nɛ m̀bii ghaa nlon ntswəntɛ yìi mə ḡu à tswə nɛ yu a mùm Kristo aà. Ǹgəŋmbii Kristo à tswə nɛ m̀bɔcɔnə bo Nwì. Àzwi a ghìrə kaa wa'á àbù'ù a mbo ǹŋsə bo ǹwɔ mə nɛ bu'utə nɛ bə aa bù m̀bə (7.24-8.3). Paul à ghàa ḡtɔ'ɔtə nji'i ànnŭ yìi mə ǹŋsə à tswə ghu aà (5-7), ǹtigə naŋsə ḡghaa sigìnə nlon ntswəntɛ a mùm Àzwi, ḡdi'i ifà'a Azwi a mùm ḡtswəntɛ Krisèn. A ghìrə Azwi Nwì ḡu tigə ḡtswe nɛ ḡtswəntɛ yì m̀fii (11). Bə bii mə bi tswə nɛ Àzwi yì Làa aa a tsyàsə nɛ waa a nɛ innŭ tsimə. Ǹyŭ yìi mə à sɪ nɛ Àzwi Kristo tswè aa, kaa à sɪ Krisèn bə (8.9).

Ǹghɛ a nɛ ànnŭ baYuda bo bɛ à yì bitizi Nwì, ḡswonə mə a le ntaŋtə Nwì ḡghìrə mə tâ baYuda tuu Kristo tã fa abwarə a mbo ḡwè'è mu ḡu ḡtsim tâ ɛ zi Nwì a ǹjɛm ɛbɔŋ yì a mum Kristo. Là à ka yì ti bə nɛ a ǹjɛm tâ baYuda bəŋkə waa mbii Kristo ḡweenə. Paul a tigə m̀bu ḡghèè nɛ m̀bii ḡswonə aḡəŋ mə bə bii mə bi tswə nɛ ḡtswəntɛ yì m̀fii a mùm Àzwi bi tswə nɛ ḡka nzi nɛ àkòrə nizí yaa laà. Bi tswə nɛ m̀fa mibɛminŭ myaa a mbo Nwì i ki fà'á ghu mbò. Bi tswə nɛ àkòŋə, m̀bɔ'ɔtə nɛ bɛsa'a bi ala'a, ḡlɔgə nɛ innŭ jɛ sigìnə ḡtsya nɛ ɛbi ghu, ḡlɔc nɛ bɛm̀anji bitsim a ntswe nɛ m̀bɔcɔnə bo bɛ bə bitsimə.

Bi yatə aḡwà'ànə yŭ aa laà:

1. Ǹji'i ànnŭ aḡwà'ànə yŭ bo bɛ àtu annŭ 1.1-17
2. Àḡəŋ mə ḡu a lɔc mə Nwì à yweensə yì aà 1.18—3.20
3. Àḡəŋ mə Nwì a yweensə bə aà 3.21—4.25
4. Ǹtswəntɛ yì m̀fii a mum Kristo 5.1—8.39
5. Israel a mùm àtaŋtə Nwì 9.1—11.36
6. Àkòrə nizí bɔc bi Kristo 12.1—15.13
7. Innŭ ntsirə ḡjɛm bo bɛ àtsà'atə Paul 15.14—16.27

1 Àa mə Paul àbù'ù Yesu Kristo yìi mə à le ntwonə gha a nɛ ḡgəŋntoo yì, ḡtsɔ'ɔc nɛ mə mə ka nseensə ntooo Nwì yì ḡsigìnə ² yìi mə à le ḡkà'á a mbo ba mbii ḡnɛŋ a ǹti ḡgəŋntoo jì bo ḡwà'ànə a mùm aḡwà'ànə Nwì aà. ³ Ǹtoò Nwì yì ḡsigìnə ma yŭ i tswə aa nlonə Mŭ yì Yesu Krsito Mmà'ambi yì'inə yìi mə, a mùm ḡjyǎnu, à le mbə ḡu àtsə David aà. ⁴ Là a mùm Àzwi Nwì, Nwì à le ndì'ɛ nɛ m̀idà'á m̀i wè mə à nɛ Mŭ yì a aḡəŋ yìi à le nyweensə yì nɛ ǹwɔ aà. ⁵ Ǹtsya ghu ǹjɛm Nwìḡḡḡ a tigə m̀fa abwarə a mbo bi'i mə tâ bi'i kwərə ɛbɔŋ Nwì ḡki ǹtigə mbə ḡgəŋntoo Kristo, nlon aa ḡgaa Kristo, mə mbə a tigə ḡlɔgə bə a nɛ ɛtoò tsim ḡzi nɛ bu mə bɛ bii yì ḡka nyu'unə nii. ⁶ Bù bii mə nɛ tswə a Roma aa, bii mə Yesu Kristo à ki ntwonə ghuu mə tâ nɛ bə bə bi aa, nɛ ki ntswe ghu abò'ò. ⁷ Mə tigə ḡtooo nɛ aḡwà'ànə yŭ a mbo

bù bitsim bii nɛ tswə a ala'a baRoma bii mə Nwìḡḡḡ à kòŋə ghuu, ntwonə ghuu mə tâ nɛ bə bi aà. Tã ɛbɔŋ Nwì bo bɛ m̀bɔcɔnə yìi ɛ lo a mbo Nwìḡḡḡ Taà yì'inə bo bɛ Yesu Kristo Mmà'ambi aa, tâ ɛ tswə a mbo bù.

Paul à fà m̀bi'ikə a mbo Nwì

⁸ A ntsyàm̀bii, mə fa m̀bi'ikə a mbo Nwìḡḡḡ ghà ḡtsya a ǹjɛm Yesu Kristo nlonə ghuu bitsimə, ḡlon mə bi yŭ'ù mə ànnŭ abiintɛ yuu a m̀bi'ikə ḡtsimə aà. ⁹ Nwìḡḡḡ wa yìi mə mə fà'á ghu mbo nɛ ḡtɛ ghà tsim, a aḡəŋ yìi mə mə sèensə ntooo yì ḡsigìnə ya m̀bi'ikə Mŭ yì aa, à nɛ àyəfə ghà mə mə swonə aa annŭ nɛŋkəŋ mə, mə wa'atə nɛ ghuu a mùm àtsà'atə Nwì a ḡḡḡ bɛnòò bitsim kaa ki'ɛ kaà. ¹⁰ Ǹḡḡḡ bɛnòò bitsim mə yì ti tsà'atə Nwì aa, mə betə nɛ Nwì mə a nɛ ḡkòŋə yì, tâ à ghìrə tâ mə zi

ajàn yii mə mbə mə zî ñghantə ghuu tsîtsònjə. ¹¹ Ñlonj mə mə nanşə nyə'ətə ni a nyə bù, mə mbə mə zî ñghirə nî tînsə ñtsya ni mîttənjə mii mə Àzwî a tənjə gha ghu aà. ¹² Mə swonj aa mə, mbə bi'inə diintə a yi'inə bi'inə ni bi'inə a njiimə abiintî, mə mbə àbiintî yuu a diintə gha, àya akî ñdiintə ghuu.

¹³ Bîlîm bâ mə lɔc mə nî nanşə nzi mə a nî ñgàà jî ghà'atə, mə kà'à mē mə zî yə ghuu, (lâ ñzi ywe'e tsîtsònjə bi kî ñkînjə naa tsi'i kînjə). Mə lɔc nzi mə mbə mə lɔgə bə a titî bù bo bî atitî bî tîzî Nwî bî mɔ'ɔ mfa a mbo Kristo le. ¹⁴ Mə tswe nî àbè'è ñlonj ngaa baGrikia, bo bî bitîzî ànnù, ñtswe nî àbè'è ñlonj ngàn mîtsyé bo bî ñjîntə bə. ¹⁵ Tsò mə a bə laa, mə tigə ñ-nanşə nyə'ətə ni a ñki nswonj ntoo yi ñsiginə ya a mbo bù a ala'a baRoma.

Mìdà'à mi ntoo yi ñsiginə yá

¹⁶ Kaa mə si atu dirə nlonj ntoo yi ñsiginə yá, ñlonj mə ñ laa mbə mîda'a mi Nwî mii mə mi yweensə bə bî tsim bì bi tswe nî àbiintî aà; baYuda a ntsyambii, ñki ntigə mbɔj yònjtə a nu baGrikia. ¹⁷ Ñlonj mə ntoo yi ñsiginə ya i ghirə a laa a ni a mbo bə a ajàn yii mə Nwîngɔnj a ghirə ànnù yaa bî bə a tsinə aa a njiimə àbiintî, a ñlɔginə i ghèe lwi'isə. Ñjwà'ànə Nwî a swonjə ñlonjə abiintî mə, "Nù yii bi ghirə ànnù yi tsinə bo Nwî a njiimə àbiintî aa, àa yî tswe ntî."

Àjànj mə nù mîsɔnj à wo annù aà

¹⁸ Nwîngɔnj a aburə a dî'i àfiintî yi a nu bə mbi'i ngɔnj ñbî waa tsimə. Kaa bo si Nwî bɔ'ɔ, ñbî waa yii mə bo ghirə aa i kînjə ni mə tâ bə tsuu annù ñnjkonj i zi.

¹⁹ Ñlonj mə annù yii mə bə tswe nî ñzi mbi'i ngaa Nwî aa a laa a mbo bo, nlonj mə Nwîngɔnj à dî'i mē a mbo bo. ²⁰ Ñlɔginə ajanj mə bi le nanşə mbi aa, mārə Nwî yii mə kaa bi si yə aa, bo bî mîttî mi mya mə mi tswe ñnjkonj aa, bo bî tsi'i àjànj yii mə à ni Nwî aa, a nanşə mfè'è ñlaa a mbo bə, a ajànə bo yə njoo jii Nwîngɔnj yumbɔj à nanşə aà. Kaa bo sî nî ànnù dānjə a nswonj i fi'i ilèè waa ghu tswé. ²¹ Ka mə bo le nzi Nwî aa, kaa bo le ñki'î nii tsò Nwî ghu'usə, kaa ñki'î nî mbi'ikə ghu mbo kii mfa. Bo bānjə ñlɔgə nî mîtsyé myaa njwa'atə nî bə ànnù dānjə dānjə ghu. I finsə mîntî myaa. ²² Àjànj mə bo swonjə ni mə bo ni ñgànjmîtsyé aa a bānjə ñghirə bo tigə mbə ñjîntə. ²³ A mbo bo a ñka mmii Nwîngɔnj wa yii à lwi'i ñnjkonj aa, bo bānjə ñka mmii nî njoo jii bo nanşə i finə nù mîsɔnj yii a kwo aa, mfinə bîsinj, mfinə nnaà, ñki mfinə bîmajùgə.

²⁴ Maa ajàn, Nwîngɔnj a tigə mme'e waa mə bo bwe a nî njoo nsinj jii mə mîntî myaa yə'ətə aa ñtigə ñghirə nî ànnù adîrətu bo ni bo. ²⁵ Bo lɔgə ànnù ñnjkonj nlonj ngaa Nwî mbənjə a tigə àbanjənnù. Bo kî ñtigə mmii ñki mfa'a ni a mbô njoo jii Nwî à nanşə mbanjə

mmà'atə a yi Ngànjnənsə njoo wa yii bi tswe nî ñka ñgha'asə a ngɔnj bîndò bitsimə aà. Amen.

²⁶ Ñlonj ma jû ànnù mə bo ghirə aa, Nwîngɔnj a me'è waa a mbo ànnù adîrətu jii mə bo yə'ətə aà. Bānjyè byaa bi ma'atə mbānjə ñtigə nɔgə ni bānjyè.

²⁷ Mbānjə i kî ñtigə mma'atə bānjyè ñtigə nɔgə nî mbānjə. Mbānjə i bu'u nî ànnù adîrətu jî swèrə ñswerə bo bî mbānjə jî mɔ'ɔ, ñtigə ñnjə nî njoo Nwî yî ñtî a nu bo nlonj innù jyaa jya mə bo bù'ù aà. ²⁸ Àjànj yii mə bo le ntuu mə kaa mbə bo kî'î ànnù ñnjkonj mbi'i ngaa Nwî a mûm ñtî bo ləə aa, Nwîngɔnj a mme'e waa a mûm ànnù nsinj, mmɔntə jyaa bo bî a ni àkòrə nizi yî bî. ²⁹ Bo le ntigə nluu nî mbuu innù ibi'in-tî, ñluu nî ñbi, ni ntî yii i yə'ətə njoo aa, ni innù jî bî. Ñluu ni àghə'ənə, ni annù nzwitə bə, ni fîkòrə, nî mb-we'esə, ni mînanj, ni fiswonj, ³⁰ ñtswe nî ñghàa a njiim, mbaa nî Nwî, mbəgitə ni bə, ntəərə, njee nî nu, mfore nî ànnù jî bi, ñtî nî àtu a mbo bîtaà byaa bo bîmaà byaa, ³¹ mbə ñjîntə, mbə bə bii kaa bi si ñkà'á yàà ləə, mbə bitîkò mîlînjə, mbə bāwà tîghəgə. ³² Ka mə bo zi mə nɔjə Nwî à swɔnj mə, nù yii mə a tswe mbuu ntswəntî ma ghù à ka kwo aa, bo ghèe nî mbi a ñghirə ma jyaa ànnù ñki mbeentə mə tâ bə bî mɔ'ɔ ka ñghirə.

Àjànj yii mə Nwî a njə isa'a a nu bə ñlonj ibî waa aà

2 Tsò mə a bə laa aa, kaa mbə ò wa'a ilèè gho fi'isə mə mbə ò ka ntwitə mɔ'ɔ mi bə bî mɔ'ɔ, kə ò tɛ'è mba bə wò, ñlonj mə, ò yi ti ghirə laa, ò kî ñtsɔ'ɔtə aa ghò isa'a, ñlonj mə, wò yii o tsɔ'ɔtə misa'a mi bə aa, o kî ñghirə innù jii bo ghirə aà. ² La bi'inə zi mə njoo Nwî yii mə ñ kù'unə aa, i kuu a nu bə bîtsim bì bi ghirə innù tsi'i tsò ma jû aà. ³ Ñdim ghà, ò mɔntə mə ò bə kî tɔ'ɔtə mɔ'ɔ mi bə bî mɔ'ɔ, lâ i kî ghirə nî ànnù jya mə bo ghirə aa, bəə boj njoo Nwî yii i kuu a nu bə bî mɔ'ɔ aa ñ ka wa'á a nu wò kuu aa é? ⁴ Kə kaa ò si lanjə nî àjànj yii mə Nwî a nanşə ñghirə nî ñbɔnj a nu wò, mfoonsə nî ànnù jii o ghirə kaa wa'a kù'unə, ñki ntswa nî ñtî yi aa é? Ò sî zi mə Nwî a ghirə ñbɔnj ma ghù a nu wò nyu'utə aa mə ò bənjə ntî gho aa é? ⁵ Lâ àjànj yii mə o ghèe nî mbi tsi'î a ntî àtu aa, o lɔc aa mə tâ àl-wîntɔnj Nwî yî tî ya tâ à yi njoo a nu wò a noò yii mə Nwî à tsɔ'ɔ aa, wa njwi yii à ka yî kî tsɔ'ɔtə misa'a ni mánjî yii à tsinə aa é?

⁶ Maa njwi à ka yi njoo njoo a nu nù ñtsim i yònjə aa ni mîghirəni mə innù mi. ⁷ A mbo bə bii mə bi tswa mîntî myaa ñghirə nî ànnù jii i tsinə aa, nɔc ni mə tâ Nwî à njentə waa mfa ñgha'a a mbo bo ñki ñghirə tâ bə yi ntswe nî ñtswəntî yii ñ lwi'i ñnjkonj aa, Nwî à ka yî fa ntswəntî yii ñ lwi'i ñnjkonj aa a mbo bo. ⁸ Lâ ñghèe a ni bə bii mə bi lɔc tsi'î àyaa annù kaa wa'a ni ànnù ñnjkonj yu'unə, ñghirə tsi'î ànnù jî bi aa, Nwî à ka yî swi'i alwintɔnjə yi a nu bo. ⁹ Nwî à ka yi njoo njoo yî ñwè

a nu bə i ghërə tâ bə bîtsîm bii bi ghërə innù jî bi aa bî naŋsə nyu'u nyanə, i lògînə a nu bàYuda i ghëe a ni bə bii kaa à sî baYuda bə aà, ¹⁰ lâ i nentə nû ntsîm yii a ghërə annù yii a tsinə aa, i fa nigha'a bo mbəwə ghu mbo, i lògînə a nu baYuda i ghëe a nu bîtzîzî Nwî.

¹¹ Nlonj mə Nwî a tsə'wtə mîsa'a mî bə bîtsîm aa tsi'i nġġġ nġġġ.

¹² Bə bîtsîm bii mə bi ghërə innù jî bi kaa wa'a bə bii mə bi ləe ĩkwere nŋŋsə Nwî bə aa, bi ka yî kwo bwə kaa tâ Nwî à wa'a isa'à waa tsə'wtə nyanə aa nŋŋsə; lâ bə bîtsîm bii mə bi ghërə ibi, nzi a nŋŋsə Nwî aa, Nwî à ka yî tsə'wtə isa'à waa i yòŋə aa nŋŋsə. ¹³ Nlonj mə kaa sî aa bə bii mə bi yu'u nŋŋsə aa bə mə annù yaa a tsinə a nsi mi'i Nwî. Lâ à bàŋŋə mbə aa bə bii mə bi ləe nŋŋsə wa aa mə Nwî à bii mə annù yaa a tsinə. ¹⁴ Bîtzîzî Nwî bii mə bi lə nŋwa'à nŋŋsə Nwî kwere ntsyà a nġġm Moses aa, bo bə ki ghërə annù yii mə nŋŋsə a lò aa, a ajàŋ mə mîtzî myaa dî'î aa, boŋ a dî'î aa mə bo tswe nî nŋŋsə, ka mə kaa bo ləe wa'a nŋŋsə Nwî kwere aà. ¹⁵ Bo tîgə ñdî'î mə bi nŋwa'ànə mə ìnnù jya jii mə nŋŋsə a lò aa a mûm mîntî bo. Mîghërənə mî innù myaa tîgə mbə ayəfə, mîntî myaa sa'à nî waa mə kə bo ghërə aa annù yii a ku'unə aa kə mə a sî ku'unə lə. ¹⁶ Ma yû annù a ka yî fē'è aa wa nġwî mə, nyanə nî nŋŋsə yî sigînə ya mə mə swonj aa, Nwî à ka yî sa'a ìnnù tsîm jii mə bə ghërə a adîgə al'òsə aa i tsyà aa a nġġm Yesu Kristo.

Ànnù baYuda bo bî nŋŋsə

¹⁷ Nġghëe nî wò, mbə ò ka ntwonjə nî gho nî nŋŋ baYuda; mbə ò tē'è atû yo nî nŋŋsə, ĩkġġ ntərə nî mə ò nŋŋsə nzi Nwî; ¹⁸ mbə ò zi annù yii mə Nwî a lò aa, nġġ mbeentə nî annù yii mə a bəŋ mŋŋsə nlonj mə nŋŋsə à dî'î mə a mbo wò aa; ¹⁹ mbə ò naŋsə mbii mə ò nî ntsyàsə bîfə'nə, mbə nġkà'a a mbo bə bii bi tswe a mûm mîfii idîgə aa, ²⁰ mbə ndî'înnù a mbo ìjġġtə bə, mbə ndî'înnù a mbo bŋŋkhə, nlonj mə ò bii mə nŋŋsə wa à tswe nî mîtsyè mîtsîm bo bî annù nġŋkŋ, ²¹ tsi'i wò yii mə o dî'î nî bə bî mɔ'ɔ aa, ò dî'î mə ibînnù gho aa ε? Wò yii mə o swonjə nî mə bə tsuu ki yərə aa, ò si yərə aa ε? ²² O swonjə nî mî bə tsuu mŋghəbə ki jî, ò si mŋghəbə jî aa ε? Wò yii mə ò nŋŋsə mbàà annù mġŋkobə aa, o yərə nġoo idîgə mmà'a bînnwî aa ε? ²³ Wò yii mə o tərə nlonj nŋŋsə aa, o tsa'a Nwî ajàŋ yii o wò nŋŋsə aa ε? ²⁴ Àŋwà'anə Nwî a laa nswonj mə "Bîtzîzî Nwî bəgîtə nî Nwî nlonj nġaa yù." ²⁵ Tsîtsəŋ annù nġètə nŋŋ à nî annù yî tînsə aa mə mbə ò kà nyu'unə nî nŋŋsə, annù ajàŋ mə bi nġètə gho aa a tîgə mbə tsi'i tsò kaa bi sî gho nġètə. ²⁶ Maa ajàŋ mbə nŋŋ yii ka bi sî yî nġètə a ka nŋŋ nŋŋsə, bəə boŋ bi ka wa'à tîgə nyə yî aa tsò nŋŋ yii bi nġètə yî aa ε? ²⁷ La a bə mə bə bya mə kaa bi sî waa a nġyānu nġètə bi bàŋŋə nŋŋ nî nŋŋsə aa, bi ka bàŋŋə sa'a ghuu i nġŋ nġġ'î a nu bù bii mə nî tswe nî nŋŋsə wa yii mə bi lə nŋwà'anə

nŋŋə, bi kġ ĩŋġətə ghuu, la nî bàŋŋə wo nî nŋŋsə aà.

²⁸ Nlonj mə nŋŋ yii mə a dî'î nî aa a abeε abeε mə yu nî nŋŋ baYuda aa, kaa à sî nŋŋ baYuda naŋsə mbə, kaa ànnù nġètə nŋŋ yî annù nġŋkŋ kaa wa'ă aa annù abeε abeε bò ànnù nġyānu ki mbə. ²⁹ Ànnù a mbə nŋŋ baYuda yii bi nġètə yî aa, à bə aa annù a mûm nŋŋ bo ànnù yii a ghërə Azwî, kaa wa'ă aa annù nŋŋsə wa mə bi nŋwa'anə bə. Kaa a nŋŋ ma ghù laa a wa'à nî bə beentə, a bàŋŋə mbeentə bə Nwî.

3 Tsò mə a bə laa, baYuda tswe aa nî àkə mə a kwetə waa ntsyatə bîtzîzî Nwî aa ε? Kə ànnù yî sigînə yî tsu a tswe ghu nlonj ajàŋ mə bi nġètə nî nŋŋ ghu aa ε? ² ĩŋġə, ìnnù jî ghà'atə i tswe ghu a nî bîmāŋjî bî ghà'atə. Ànnù yî ntsyāmbii a bə mə Nwî à lə mfòò mfa nġghàà ni aa a mbo baYuda. ³ Mbə a bə yii mə bo bî mɔ'ɔ bi lə nŋwa'à nŋŋsə wa naŋsə mbii nġka yonə, àkə a ghërə aa ε? A tîgə mbə aa mə Nwî à ka tuu yii nġaa a nġghîrə ànnù yii mə à lə nswonjə aa lə? ⁴ Kaa mbə a wa'à la bə! Bî'inə zi mə Nwî a swonj aa tsi'i ànnù nġŋkŋ yî ka mə nŋŋ mîsŋŋ ntsîm à nî nġŋŋswonj abāŋŋənnù aà. Àà ajàŋ yii mə bi nŋwa'anə a mûm àŋwà'anə Nwî aà, mə:

"Mə tâ bî dî'î mə ìnnù jii mə o swonjə aa i tsinə, Bëe bi ki ntsə'wtə isa'à gho, ò jî." †

⁵ Lâ mbə ìnnù jî bi jii mə bî'inə ghërə aa i baŋŋə nġka ndî'î ajàŋ mə ìnnù Nwî i tsinə aa, bî'inə tîgə mbu nswonj aa mə akə lə? Mə mbə Nwî a lwisə ntŋŋ a nu bî'inə nlonj ìnnù jî bî jî'inə, a ghërə aa annù yii a sî tsinə a nġghërə aa ε? (Wa mə ghàà laa aa tsò mə bə ghàà aà.) ⁶ Kaa mbə a wa'à ma la bə! A laa bə aa maa ajàŋ boŋ mbə Nwî à yî nŋtîgə mbu tsə'wtə mîsa'a mî bə bî faa mbi aa mə akə aa ε?

⁷ Mbə a bə yii mə ajàŋ mə mə sî nŋŋsə Nwî wa naŋsə mbii nġġ ghërə aa, a bàŋŋə ndî'î aa ajàŋ mə Nwî a ləə nġkà'â yî nġku'usə nzi nî nġgha'a ghu mbo, bi tîgə mbu nŋŋŋə nî ìsa'a a nu mə tsò nŋŋ yî mbi aa a ya aa ε?

⁸ Bî'inə tse swonj mə tâ bî'inə aa nġghërə ìnnù jî bi ta tâ ìnnù jî sigînə ì ka nzi aa ε? Tsò ajàŋ mə bə bî mɔ'ɔ tē'è nŋŋŋ nî ìnnù a nu bî'î mbəgîtə nî yî'inə nswonjə aà. Nwî à ka yî nġŋ isa'a a nu bo a ajàŋ mə a ku'unə aà.

Kaa nŋŋ tsù à sî ghu tswe mə annù yî a tsinə

⁹ Ma mûu ajàŋ a tîgə mbə aa mə akə aa ε? Bî'î baYuda bŋŋtə ntsyà bə bi mɔ'ɔ aa ε? Nġŋŋ, kaa tsi'î mtsîrə. Bî'î tē'è mə nswonj mə bə bîtsîm tswe aa a mûm ìbî, kə bə baYuda kə baGrikia, ¹⁰ Bî nŋwa'anə a mûm àŋwà'anə Nwî mə:

"Kaa ànnù nŋŋ tsù kaa a sî tsinə, ĩŋġə, kaa tsi'î yî mîfùrə!

¹¹ Kaa nŋŋ tsù à sî a Nwî zî, ĩŋġə, kaa nŋŋ tsù à sî Nwî lɔɔ.

¹² Bə bîtsîm fùrə mə nġġm yàà a nu Nwî, bo bîtsîm fàn-sə mə annù nŋtîgə mbî'î;

kaa nù yí ìnfùùrè kaa à si annù yí sigìnè ghìrè, kaa tsi'i yí ìnfùùrè." †

¹³ "Mìntòṅṅè myaa mi bə aa tsò nìsyè nìi ni ṅa'anə ntəə mfi'isə nī àyà'a yí bi aa, ìlèè jyaa i luu nī ìbaṅṅənnù." ††

"Mìghàà mii mə mi fè'e a ntsu bo aa mi bə tsò ìli'i yii mə i fè'e a ntsú gñi aà." †

¹⁴ "A ntsú bo aa a fè'e tsi'i ìmbəgìtè jī bi ìlòṅ mə bo luu nī àlwintəṅə aà." ††

¹⁵ "Bo tswa'atè ni a ṅghəe nzwitə bə,

¹⁶ bo yi ntsyā a adigə aa adigə ya a tigə ìluu nī ṅgi'i bo bī àjənè.

¹⁷ Kaa bo wa'ă ajàṅ yii mbə bo ghìrè ìntswe nī ìmbəwəə aà zī." ††

¹⁸ "Kaa bo wa'ă annù mbəwəə Nwī tē'e nzi." †††

¹⁹ Tsítsòṅ bi'ìnə zi mə annù yii mə nòṅsə a swəṅ aa, a ghàa aa a mbo bə bii nòṅsə a sa'a waa aà, mə tâ ṅù tsù à tsee nī ànnù a nswəṅ ṅkwəṛə àtú yi ghu bú ìntswe tá tâ ṅù ìntsím fàa mbi à zi mə yu ka yí fa akwi'i nighàà a mbo Nwī. ²⁰ Ìlòṅ mə kaa ṅù tsù à sī ghu tswe mə ìnnù jī i tsinə a nsi mi'i Nwī aa mə a yòṅè nòṅsə; lâ nòṅsə a bàṅṅè ṅghìrə aa bə mə tâ bə zi ìbī.

Àjàṅ mə Nwī a ghìrə ànnù yì'ìnə a tsinè ni a nsi mi'i yu aà

²¹ Tsítsòṅ Nwī à dī'ì mē a mājì yii mə a ghìrə annù bə a tsinè ni a nsi mi'i yu aà; kaa à si tsyā aa a ṅjīm nòṅsə, tsò ajàṅə mə aṅwà'ànə nòṅsə bo bī ṅgāṅntoo Nwī swəṅə aà. ²² Nwī a ghìrə ànnù bə bītsím a tsinè ni a nsi mi'i yu ntsya aa a ṅjīmə àbiintí yaa a nu Yesu Kristo, kə bo bə baYuda kə bītízí Nwī, ²³ ìlòṅ mə bə bītísím ghìrə mə ìbi kaa wa'ă ni nìgha'a ni Nwī nya burə mbu ntswe tswe aà. ²⁴ Ànnù yaa a tigə ntsinə ntsya aa bə a ṅjīmə ìbòṅ Nwī yii mə a təṅə waa ghu aà, ṅyòṅə nī àjàṅ mə Kristo Yesu à le ntsu'u atú yì'ìnə aà, ²⁵ tsi'i Yesu wa yii mə Nwī à le lòṅə aləə nù yí nsi'itə ìbī ghu mə bə ka ṅkwəṛə ntsya a ṅjīmə abiintí. Nwī à le ṅghìrə ma la aa a ndī'i mə annù yi a tsinè, ìlòṅ mə ànnù ajàṅ mə a tswa ntí yi tsò Nwī aa, a leè ṅghìrə a li'ìnə ìbi yí mbii, ²⁶ a le ndī'i aa mə tsítsòṅ, yu yumbəṅ, annù yi a ntsinə, a kī ṅghìrə ni mə tâ ànnù ṅù yii à nìṅə ntí yi a nu Yesu aa tâ a kī ntsinə.

²⁷ Lā ànnù ajàṅ mə bi'ìnə kwèe ntí yì'ìnə aa a tigə ìmbə aa mə akə aa ə? Kaa mbə bi'ìnə wa'ă ntí yì'ìnə bú ṅka ṅkwèe. Njì'i ànnù i tigə ìmbə aa àkə aa ə? I bə aa mə bi'ìnə lèè nòṅsə aa ə? Nṅaṅ, mbə a bə aa tsi'í mə bi'ìnə tswe nī àbiintí. ²⁸ Ìlòṅ mə bi'ìnə bii aa mə annù ṅù a tsinə nyoṅə aa a jīmə abiintí, kaa a sī aa ni mīfà'á mi nìlèə nòṅsə yòṅə. ²⁹ Kə Nwī à bə aa tsi'í Nwī baYuda aa ə? À sī Nwī bītízí Nwī kī mbə aa ə? Ìṅṅə, à kī mbə Nwī bītízí Nwī, ³⁰ tsò mə Nwī à naa tsi'í yí ìnfùùrè aà; à ka

† 3.12: Ps. 14.1-3; 53.1-3; Eccles. 7.20 †† 3.13: Ps. 5.9 † 3.13: Ps. 140.3 †† 3.14: Ps. 10.7 †† 3.17: Yes. 59.7-8 ††† 3.18: Ps. 36.1

ghìrə mə tâ ìnnù bə bii mə bi njetə waa, tâ ì tsinə nyoṅə aa nī àbiintí yaa, tâ à yì bə bii bi sī waa ṅjètə aa kī ntsinə ntsya aa tsi'í a ṅjīmə abiintí yaa. ³¹ Ma mùu ajàṅ bi'ìnə aa tigə mē'e a nòṅsə ìlòṅ abiintí mà yú aa ə? Nṅaṅ! Bi'ìnə ka bàṅṅə kī dīntè nòṅsə.

Àbiintí Abraham yii mə a nī alènsə aà

4 Bi'ìnə aa swəṅ mə akə ìlòṅə Abraham tâ àtsə yì'ìnə aa ə? ² Mbə a bə yii mə Nwī à le mbii mə ànnù Abraham a le ntsinə a nsi mi'i yu Nwī ìlòṅ aa ìfà'á yi yii à le mfà'á aa boṅ mbə a tswé nī ànnù yii mbə a ká ṅkwèe ntí yi ghu; lâ kaa a wa'ă aa a nsi Nwī bə.

³ Àṅwà'ànə Nwī a swəṅ aa mə akə aa ə? A swəṅə aa mə, "Abraham à le mbii Nwī, Nwī a tigə ìlòṅə àbiintí yi a nī ànnù yii mə a ghìrə ìnnù jī i tsinè aà." †††

⁴ Nù yii a fà'á aa, a kwəṛə ṅkabə àfà'á yì, la kaa bi wa'ă ṅkabə àfà'á yì ya lòṅə aa tsi'í tsò mītəṅṅə. ⁵ Lā ṅù yii mə kaa à si fà'á aa, ìmbəṅə nìṅ ntí yi a nu ṅù yii mə a ghìrə nī mə tâ ìnnù bə bi bī tâ ì tsinə a nsi mi'i Nwī aa, Nwī a lòṅə àbiintí yi ya aa a nī ìnnù jī jī tsinè.

⁶ Àà ànnù yii mə David à le kī nswəṅə aà, ìnìṅə nī ìmbəwəə a nu ṅù yii mə Nwīṅṅṅə a lòṅə àbiintí yi a nī ìnnù jī jī tsinè kaa wa'ă bə ìfà'á bə aà:

⁷ "Ìmbəwəə a mbo bə bii Nwī à li'ìnə ìfansənnù jyaa ṅkī ṅkusə ìbī waa laà;

⁸ Mbəwəə a nu ṅù yii mə kaa Nwīṅṅṅə à si ìnnù jī bī jī səṅə nìlèə ghu atà aà." †††

⁹ Bi le swəṅ aa mə mbəwəə mà yú ì tswé aa tsi'í a mbo bə bii bi njetə aa ə, kə ì kī ntswe a mbo bītìṅjètə aa ə? Bi'ìnə swəṅ aa mə bi le nìlòṅə àbiintí Abraham nī ànnù yii a ghìrə ìnnù jī jī tsinè aà. ¹⁰ Bi le nìlòṅə aa a noò àkə aa ə? A noò yii mə bi njetə mē yi, kə ìmbəṅ tā bī njetə yi aa ə? Kaa à le ṅwa'a aa a noò yii bi le njetə yi aa bə. Kaa à le tī bə aa bi burə tī yi ṅjètə. ¹¹ Bi le ṅjètə yi aa tsi'í tsò àlènsə kə àwen a dī'i mə ìnnù jī i tsinè mē a ṅjīmə àbiintí yii à le ntswe ni yu mbəṅ bī njetə yi aà. Njì'i ànnù ma yú i bə mə bi le si lòṅə ṅghìrə yi tâ à bə ta bī bə bii mə bi bii tī ghə bi njetə waa, bi tigə ìlòṅə àbiintí yaa tsi'í tsò ìnnù jyaa jī tsinè aà. ¹² Tā à kī mbə ta bī bə bii bi le njetə waa aa, kaa wa'ă bu'usə ṅjètə aa tsi'í njetə bə, ìmbəṅṅə ìmbə bə bii bi le si yòṅè figè àbiintí ya yii mə taà yì'ìnə Abraham à le ntswe ni yu mbəṅ bī njetə yi aà.

Bi'ìnə kwəṛə ìnnù jii mə Nwī à kà'a nyoṅə aa a ṅjīmə àbiintí

¹³ Njì'á ya yii mə Nwī à le ṅkà'á a mbo Abraham bo bī ṅgwè'e yì mə bo ka yí jī mbi yú ntsím aa, ì le nyòṅə aa a ṅjīm ṅyù'ùnə nòṅsə aa ə? Nṅaṅ, kaa ì le ṅkì'ì aa a ṅjīm ṅyù'ùnə nòṅsə yòṅə. ì le mbəṅṅə ṅyòṅə aa a ṅjīm ajàṅə mə à le nniṅ ntí yi a nu Nwī ìnnù jī i tigə ìntsine aà. ¹⁴ Mbə a bə mə bījibindā bi ka bə aa bə bii bi lèè

††† 4.3: Gen. 15.6 § 4.8: Ps. 32.1-2

nɔ̃sə aa, bæə boŋ àbiinti# a tsyâ àdàŋè dàŋè, ñkà'a Nwí ya i kî ñtsya adàŋè dàŋè. ¹⁵ Ñlonŋ mə, nɔ̃sə a zì aa nì àlwintɔŋə Nwí, lâ nɔ̃sə à bæ tuu bæ, boŋ kaa bè si nɔ̃sə kii ŋwo.

¹⁶ Ñkà'a ya i le ntswe nlonŋə aà àbiinti#, tã tã à naŋsə nlaa mə ñkà'a mà yù à nì mètəŋnè mə Nwí, ñyonŋə a ñjɛm ìbɔŋ yi, à fa a mbo Abraham, bo bɛ àtsə yi, kaa wa'á aa tsi'i a mbo bè bii mə bi lèè nɔ̃sə aa fâ, ñki fa aa a mbo bè bii mə bi kî ntswe nî àbiinti# tsi'i tsɔ̃ Abraham aà. Ñlonŋ mə Abraham à laa mbə taà yì'inè bit-simè, ¹⁷ a ajàŋ yi mə bi ŋwa'anə a mùm àŋwà'ànə Nwí mə, "Mè ghìrè mē gho ò tigè mbə ta bɛ itoo jì ghà'à ñgha'a aà." La a bæ mə ñkà'a mà yù i le mbɔŋ a nsi mi'i Nwíŋgɔŋ wa yìi mə Abraham à le mbii aa, mbə Nwíŋgɔŋ wa mə a yweensə biku bi bē aa, ñki mbə Nwíŋgɔŋ wa mə a swonŋə ñjoo i fe'è a nî àbwenə adàŋə dàŋə aà. ¹⁸ Abraham à le mbii ñkii mbe ni mə yu ka yì bæ ta bɛ itoo jì ghà'à ñgha'a ka mə kaa à le ŋwa'à nî ñji'i ànnu a ñka mbe tswè aà. Mbii tsi'i ajàŋ mə àŋwà'ànə Nwí a le nswonŋə aa mə, "Ñgwè'è yò i ka yì gha'a i bæ tsi'i tsɔ̃ mɛnɔŋ aburə." ¹⁹ À le ti bæ maà noò aa boŋ à bæ mē tsi'i tsɔ̃ ìdoo ñkhɛ yì fùùrè, lâ kaa àbiinti# yi kaa kii bɔrə ka mə à le nlèntə mbɛnnu yi ñyə mə yu tigè ñku, kè ñyə mə kaa mbə ñgwé yi Sarah a wa'á mu bù njwe aà. ²⁰ Kaa à le wa'á abiiinti# yi ma'atə, kaa ñki'ì nì ñkà'á Nwí ya kii ñjɛkə. Àbiinti# yi a le mbəŋnè ñlwensə yi ni mɛdà'à, a gha'asə nì Nwí. ²¹ À le naŋsə nzi a laa mə mbə Nwíŋgɔŋ a ghìrè ànnu ya mə à le ñkà'à aà. ²² A bē ñji'i ànnu yìi mə Nwíŋgɔŋ à le lɔgə abiiinti# Abraham ya nî ànnu yìi a ghìrə innu jì i tsinè a nsi mi'i yu aà. ²³ Kaa bi le ŋwa'à ñwà'ànə nighàà nùlā mə, "Nwíŋgɔŋ à le mbeentə yi tsi'i tsɔ̃ ñu yìi mə ñnnu jì i tsinè aa," ñlonŋ aa tsi'i ñgàà yì. ²⁴ Bi le ñki ŋwa'anə aa nlonŋ aà ñgàà yì'inè, bii mə Nwí à ka yì kii beentə mə in-nu jì'inè i tsinè nlonŋə aa ajàŋ mə bii yu wa yìi mə à le nyweensə Mmà'àmbi yì'inè Yesu ni ñwo aà. ²⁵ Yìi mə bi le nzwitə yi nlonŋ innu jì bɛ jì'inè, mbù nyweensə ni ñwo mə bi ghìrè tã ñnnu jì'inè tsinè a nsi mi'i Nwí.

Àjàŋ mə ànnu bē a tsinə a nsi mi'i Nwí aà

5 Tsɛtsɔŋ a ajàŋə mə bi ghìrè mē ànnu yì'inè a tsinè a nsi mi'i Nwí ñtsya a ñjɛm àbiinti# aa, bii'inè tswè nì mbɔɔnə bii'inè bɛ Nwí ñtsya a ñjɛm Yesu Kristo. ² Ñtsya a ñjɛm Kristo bo bɛ àbiinti# yì'inè, bii'inè kùu mē a mùm ìbɔŋ Nwí yìi mə bii'inè tswè ghu tsɛtsɔŋə aà. Bii'inə doritə, mbe ni mə bii'inè ka yì tswè nî àbwarə a mùm ñgha'a ni Nwí. ³ Kaa bii'inè si doritə nlonŋ aa tsi'i ma yù bē, bii'inə kii ndoritə a mùm ñgi'i yìi bii'inə yə aà, ñlonŋ mə bii'inè zi mə ñgi'i i zì nî àtəŋənti#, ⁴ àtəŋənti# a zì nî mighìrè nì mi innu mē siginè, mighìrè nì mi innu mī siginè ma mū mi tigè ñghìrə ni mə tã bii'inè ka mbe nî ñkà'a Nwí. ⁵ Àjàŋ yìi mə bii'inè be aa kaa mbə a wa'á yì'inè bwe'esè ñlonŋ mə Nwí à naŋsə mē ñswi'i akɔŋnè

yi a mùm ñti# bii'inè ñtsysya a ñjɛmə Azwí Nwí yìi mə à fa a mbo bii'inè aà.

⁶ Nòò yìi bii'inè le mburə nî ìbɔrikə njoo aa, nòò à le ñkù'u Kristo a kwo a atu ñgàŋabi'inti#. ⁷ A tsyanə a mbo ñu a ñkwo a atu ñu yìi ñnnu jì tsinè aà, ka mə, nòò tsù, mbə ñu à tse ywenŋə kwo a atu ñu yì ñsiginè aà.

⁸ Lâ Nwíŋgɔŋ a dɛ'i ajàŋ yìi mə yu naŋsə kɔŋə yì'inè aa laà: Nòò wa yìi mə bii'inè le mburə a nî ñgàŋghìrə innu jì bi aa, Kristo a kwo a atu bii'inè. ⁹ Tsɔ̃ mə, ñtsya a ñjɛmè àləə nu yi, à ghìrè ànnu yì'inè a tsinè a nsi mi'i Nwí aa, à ka kù'ùsə bù ghèè nî mbii i nyweensə yì'inè a nî àlwintɔŋə Nwí. ¹⁰ Nòò yìi bii'inè le mburə a nî ñgàŋkibàà Nwí aa bi boònsə yì'inè bii'inè bɛ Nwí ñtsya a ñjɛm ñwo ni Mú yì. Tsɛtsɔŋ ghu là mə bi bòònsə mē yì'inè bɛ Nwí aa, à ka kù'ùsə ghèè nî mbii i yweensə yì'inè a mùm ñtswènti# Kristo. ¹¹ Lâ kaa à burə ti annu tsɛm yìi a tswè ghu aa bē, bii'inə doritə nlonŋ annu yìi mə Nwí à ghìrè mē ñtsya a ñjɛm Mmà'àmbi yì'inè Yesu Kristo yìi mə à ghìrè mē bii'inè bɛ Nwí boònsə aà.

Adam bo Kristo

¹² Tsɔ̃ mə ibi i le nzi faa mbi ntsyà aa a ñjim ñu yì ñfùùrè, ñwo ni kî ñtsya a ñjim innu jì bi aa, ñwo tigè ñseənə ñghèè a mbo bè bɛtsim ñlonŋ mə bè bɛtsim le ñghìrə ibi aà. ¹³ À nî ànnu ñjɛkɔŋ mə ñnnu jì bi i le ntswe fàa mbi mbɔŋ tã bɛ fa nɔ̃sə. Lâ kaa bi si innu jì bi səŋə nləə a adigə yìi kaa nɔ̃sə sɛ ghu tswè. ¹⁴ Lâ ñwo le ntigə mbu'utə nî bè ñlɔginə ni Adam ñghèe nywe'e ni Moses, ñki ñghèe nywe'e ni bè bɛ m'w' bii mə kaa ibi waa i le ŋwa'à gha'a ñk'w' nywe'e a ajàŋ mə Adam à le ñwò nɔ̃sə aà.

Adəm à le mbaa mbə figè ñu wa yìi à le ntswe nî ñzi aà. ¹⁵ Lâ kaa innu ma jù jì baa kaa i sɛ ku'ùnè ñlonŋ mə mètəŋnè mi Nwí mii à fa tɛ ñdùu aa kaa mi sɛ tsi'i tsɔ̃ ibi Adam wa bē. À nî ànnu ñjɛkɔŋ mə bè bɛ ghà'àtə le ñkwo nlonŋ ibi ñu ma ghù yì ñfùùrè. Lâ ìbɔŋ Nwí i bəŋnè ñgha'a ntsya, mètəŋnè mi tɛ ñdùu mi mya mi kii ñghèe ni a mbo bè bii bɛ gha'a ñgha'a ntsya a ñjɛm ìbɔŋ ñu yì m'w' wa, Yesu Kristo. ¹⁶ Mètəŋnè mi tɛ ñdùu mū kaa mi sɛ bæ aa tsi'i tsɔ̃ ànnu yìi mə ibi ñu yì ñfùùrè wa i ghìrè aà. Ñlonŋ mə, ñsa'a Nwí yìi mə i le nyòŋə a ñjimə afənsənnu ya yì fùùrè aa i le nniŋ ñgi'i a nu bè. Lâ mètəŋnè mi Nwí mya mi bəŋnè ñtsisə ifənsənnu jì ghà'à gha'a. ¹⁷ À nî ànnu ñjɛkɔŋ mə, ñtsya a ñjɛmè àfənsənnu ñu yì ñfùùrè ñwo le ñlɔginè ñtigə mbu'utə mbi ntsya a ñjɛm ñu wa yì ñfùùrè. Lâ ànnu yìi mə ñu yì ñfùùrè, Yesu Kristo, à le ñghìrè aa, a bəŋnè ñzi nî ànnu yì wè yì wè a mbo ñu ñtsim yìi mə à kwèrə ìbɔŋ Nwí yì wè wa bi tigè ñghìrə annu yi a tsinè a mbo Nwí, mə à ka yì tigè mà'a tsyá a mùm ñtswènti# yì a ñjɛm Yesu Kristo.

¹⁸ Àjàŋə mə àfənsənnu ñu yì ñfùùrè a le nniŋ isa'a a nu bè bɛtsim aa, à kii mbə ajàŋə mə ànnu yì tsinè ñu yì ñfùùrè a ghìrə bè bɛtsim tsyá ñsa'a ñtswe nî ñtswènti#.

¹⁹ Tsi'i tsò ajànjə mə àtəi atu ɲú yí m̄fùùrə a le ɲghìrə bə bī ghà'atə tīgə mbə ɲgǎɲghìrə ibi aa, aà àjànjə mə àyu'unə ɲú yí m̄fùùrə a kɪ ɲghìrə mə tã m̄nnù m̄ bē bī ghà'atə m̄ tsinə. ²⁰ Nòɲsə à le nzi aa a ɲkù'ùsə innù jī bī. Lã àdīgə yī innù jī bī i gha'a ghu aa, ɲbòɲ Nwí i ku'ùsə ɲgha'a ntsyatə. ²¹ Tsi'i tsò àjànjə mə innù jī bī i le sɪ bu'utə bē ɲtsya a ɲjīm ɲəwo aa, ɲbòɲ Nwí i ka k̄i bu'utə i tsyá a ɲjīm innù jī tsinə, i fa ntswənt̄t̄t̄ yī i lwi'i ɲɲkɔɲ aa a ɲjīm Mmà'àmbi yì'inə Yesu Kisto.

Àjànjə mə bì'inə kwo a ɲɲ innù jī bī mbaɲnə ntswe ɲɲ annù yī m̄'ɔ'ɔ bì'inə b̄i Kristo aà

6 Lã mbə bì'inə tīgə ɲswɔɲə aa mə akə aa ε? Mə tã bì'inə ghɛɛ ɲɲ mb̄i a ɲghìrə ɲnnù jī bī tã tã ɲbòɲ Nwí i ka ɲgha'atə ɲghɛɛ aa ε? ² Kaa mbə a wa'á maa ajànjə b̄i! Mbə bì'inə b̄i mə bì'inə leɛ ɲkwo a ɲɲ innù jī bī, mbə bì'inə b̄i ɲka ntswe a ni m̄m̄m̄ innù jī bī aa mə akə aa ε? ³ N̄i s̄i zi mə bì'inə b̄i ts̄im̄ b̄i mə bī le mmurə yì'inə a ɲkɪ ɲɲ ɲk̄m̄ Kristo Yesu aa bì'inə ɲbò le mbòònsə, b̄i k̄i m̄murə yì'inə aa a m̄m̄m̄ ɲəwo yu aa ε? ⁴ B̄i le ntwiɲə yì'inə aa twiɲ b̄i'inə ɲbò, a ajànjə mə bī le mmurə yì'inə a ɲkɪ a m̄m̄m̄ ɲəwo yu aà, tã àjànjə mə m̄dà'à m̄ ɲgha'a ni Nwí ɲgòɲ Tã ni le nyweensə Kristo ni ɲəwo aa, tã à ghìrə bì'inə tīgə ntəə ɲɲ àkòrə ni z̄i yì'inə a m̄m̄m̄ ɲtswənt̄t̄t̄ yī m̄fii.

⁵ N̄loɲ mə mbə bì'inə bə ayoo yì fùùrə b̄i'inə ɲbò a m̄m̄m̄ ɲəwo yu, boɲ a laa mə bì'inə ka yí k̄i bə ayoo yì fùùrə b̄i'inə ɲbò tã b̄i k̄i nyweensə yì'inə tsò yu. ⁶ B̄i'inə zi mə m̄àrə yì'inə yí ɲlwen wa bī le ɲkwèentə a ati b̄aɲnə b̄aɲnə bo b̄i Kristo mə bī ta ɲgi'i a ni m̄b̄i ɲb̄i ya mə tã b̄i'inə tsuu ghèè ɲɲ mb̄i a mb̄i ɲb̄i innù jī bī. ⁷ N̄loɲ mə yu wa yī mə à kwò mə aa bī kètə m̄ m̄ɲk̄àrə m̄ innù jī bī ghu n̄. ⁸ Mbə a bə yī mə b̄i'inə kwò m̄ b̄i'inə b̄i Kristo, boɲ b̄i'inə b̄i mə b̄i'inə ka yí k̄i tswe nt̄t̄t̄ b̄i'inə ɲbò. ⁹ N̄loɲ mə b̄i'inə zi mə Kristo yī bī leɛ ɲyweensə ni ɲəwo aa, kaa à ka yí wa'á b̄i ɲkwo. Kaa ɲəwo s̄i ɲɲ àdà'à yí tsu ghu nu b̄i ɲtswe. ¹⁰ N̄əwo nya mə à le ɲkwo aa, à le ɲkwo aa a ɲɲ innù jī bī ɲgàà yí m̄fùùrə. Lã ɲtswənt̄t̄t̄ yī a tīgə ntswe ts̄ts̄òɲə aa a tswe aa a mbo Nwí. ¹¹ Ma m̄u ajànjə tã ɲɲ k̄i n̄lɔgə ib̄i ɲn̄ ghuu mə ɲɲ leɛ ɲkwo a ni innù jī b̄i ɲtīgə ɲkɪ ntswe nt̄t̄t̄ aa a mbo Nwí a m̄m̄m̄ Kristo Yesu.

¹² Ma m̄u ajànjə ɲɲ tsuu m̄'atə tã ɲnnù jī bī i ka m̄bu'utə ɲjyān̄ yū yī i kwo aa ta k̄i ghìrə mə ɲɲ ka yu'unə b̄i ɲnnù jī mə ɲjyān̄ i yə'ətə aà. ¹³ N̄i tsuu idīgə n̄ jūu jī tsū a mbò ɲnnù jī bī l̄ò m̄'atə tã i tīgə n̄lɔgə tsi'i tsò ɲjoo ifà'a ab̄i'nt̄t̄. N̄i b̄aɲnə m̄fa ib̄i ɲn̄ ghuu a mbo Nwí tsi'i tsò b̄i b̄i mə bī f̄i'sə m̄ a m̄m̄m̄ ɲəwo b̄i kuu a m̄m̄m̄ ɲtswənt̄t̄t̄, ɲkɪ m̄fa idīgə n̄ jūu a mbo Nwí tã à lɔgə tsi'i tsò ɲjoo ifà'a innù jī tsinə.

¹⁴ N̄loɲ mə kaa mbə innù jī bī wa'á ni m̄dà'à a m̄bu'utə b̄i tswe tsò mə kaa ɲɲ s̄i aa a ɲjì'i m̄kòrə nòɲsə tswe

aà, ɲɲ b̄aɲnə ntswe aa a m̄m̄m̄ ɲbòɲ yī Nwí a ghìrə a nu b̄i aà.

¹⁵ B̄i'inə aa tīgə swɔɲə mə akə aa ε? B̄i'inə aa k̄i ghìrə innù jī bī n̄loɲ mə b̄i'inə s̄i aa a ɲjì'i m̄kòrə nòɲsə tswe m̄baɲnə ntswe aa a m̄m̄m̄ ɲbòɲ yī Nwí a ghìrə a nu b̄i'inə aa ε? Kaa mbə a wa'á maa ajànjə b̄i. ¹⁶ N̄i s̄i zi mə ɲɲ bə fa ib̄i ɲn̄ ghuu a mbo ɲú tsi'i tsò ɲb̄i'ù jī i yu'unə aa boɲ ɲɲ tīgə mbə aa ɲb̄i'ù ɲú wa mə ni yu'unə aa ε? K̄ə ɲɲ f̄a ɲb̄i ɲn̄ ghuu a mbo innù jī bī i ghìrə ɲɲ kwokə, k̄ə ɲɲ k̄i m̄fa a mbo àyu'unə a ghìrə ɲnnù jūu tsinə. ¹⁷ Lã m̄b̄i'kə a mbo Nwí n̄loɲ mə b̄i b̄i mə à le mbə noò m̄'ɔ'ɔ ɲɲ b̄i ɲb̄i'ù innù jī bī aa, ɲɲ tīgə ɲyū'unə ɲɲ ɲnnù jya jī mə bī le nd̄i'ɲ a mbo b̄i aa ɲɲ ɲt̄t̄t̄ ghuu ts̄im̄ aà. ¹⁸ Maa ajànjə, b̄i kètə m̄ m̄ɲk̄àrə m̄ innù jī bī a nu b̄i, ɲɲ tīgə mbə ɲb̄i'ù innù jī tsinə. ¹⁹ Mə ghàa a mbo b̄i aa ni m̄ghàa m̄i mə b̄i ghàa aa, n̄loɲ aa àjànjə yī mə ɲjyān̄ yū yī i b̄òrə aà. À le mbə a noò m̄'ɔ'ɔ aa, ɲɲ f̄a ɲb̄i ɲn̄ ghuu tsò ɲb̄i'ù innù n̄s̄iɲ, ɲghìrə ɲɲ ɲnnù jī bī ɲghèè naa ɲɲ m̄b̄i. Ts̄ts̄òɲ tã ɲɲ fa ib̄i ɲn̄ ghuu tsi'i tsò ɲb̄i'ù innù jī tsinə a tã n̄aɲsə bə b̄i b̄i Nwí b̄i b̄i ghìrə innù jī i tsinə aà.

²⁰ Nòò wa mə ɲɲ le mbə ɲb̄i'ù innù jī bī aa, kaa ɲɲ le ɲwa'á ɲɲ ànnù tsu bu b̄i ɲnnù jī tsinə tswe. ²¹ Lã àb̄i yī ɲɲ le ntswe ni yu à ɲɲ àkə, mə ɲɲ le s̄i ghìrə innù jī mə at̄u yuu a tīgə nd̄i'rə ghu ts̄ts̄òɲə aa ε? ɲnnù ma jya i lwi'i aa a ni ɲwò. ²² Lã ts̄ts̄òɲə mə b̄i kètə m̄ m̄ɲk̄àrə m̄ innù jī bī a nu b̄i ɲɲ tīgə mbə ɲb̄i'ù Nwí aa, àb̄i yuu a bə mə ni ghìrə innù jī i tsinə aa a n̄s̄i m̄i'ì Nwí, ɲtīgə ntswe ɲɲ ɲtswənt̄t̄t̄ yī i lwi'i ɲɲkɔɲ aà. ²³ N̄loɲ mə ɲnnù jī bī i ts̄'ɔ'ɔ ifa'á yī aa ɲɲ ɲwò, lã m̄t̄əɲnə m̄ t̄ ɲd̄u m̄ Nwí m̄ bə ɲtswənt̄t̄t̄ yī i lwi'i ɲɲkɔɲ a m̄m̄m̄ Kristo Yesu Mmà'àmbi yì'inə aà.

Àjànjə yī mə Paul à le m̄f̄iḡi'ə annù mbə mu Kristo a ni nòɲsə ɲɲ'ɔ'ɔ aà

7 B̄i'f̄im̄ b̄a m̄ə wà'atə mə ɲɲ ka yu'u annù yī mə mə swɔɲə aa tã at̄u yuu laa ghu n̄loɲ mə ɲɲ ni b̄i b̄i ɲɲ zi nòɲsə aà. Nòɲsə a tsua ɲú aa w̄a noò mə à b̄urə a at̄u ɲt̄t̄t̄ aà. ² B̄i'inə lɔgə a ɲɲ àl̄ensə mə nòɲsə a tsua m̄aɲgyé m̄b̄i'f̄i ɲgaa ɲdoò yī aa a noò yī mə ɲdoò yī à tswe nt̄t̄t̄ aà. Lã b̄eɛ m̄ ɲdoò yī à kwo yī, boɲ kaa m̄b̄i nòɲsə wa'á yī b̄i ɲtsua m̄b̄i'f̄i ɲgaa ɲdoò yī. ³ Nòò wa mə ɲdoò yī à tswe nt̄t̄t̄ aa, à bə ghèɛ k̄i tswe bo ɲm̄m̄ b̄aɲnə yì d̄aɲ boɲ à bə aa m̄aɲgyé àjirə. Lã b̄eɛ ɲdoò yī a kwo yī boɲ kaa nòɲsə à s̄i n̄i bu ntsua. B̄eɛ mə a ghɛɛ ɲy'ɔ'ɔ a ɲú d̄aɲ boɲ kaa à s̄i m̄aɲgyé ajirə b̄i.

⁴ Àa àjànjə a k̄i mbə a mbo b̄i aa mb̄i b̄i'f̄im̄ b̄a, ɲɲ leɛ ɲkwo a m̄m̄m̄ nòɲsə ɲtsya a ɲjīm ib̄i ɲn̄ Kristo ta tīgə tswe a mbo yu wa mə Nwí à le nyweensə ni ɲəwo aa ta k̄i f̄a'á ifa'á yì siḡi'ə a m̄m̄m̄ àf̄a'á Nwí. ⁵ N̄loɲ mə noò wa yī mə b̄i'inə le s̄i tswe ntswe yì'inə ɲyɔɲ ni ɲjyān̄ yū yì'inə aa, ɲnnù jī b̄i jī mə ɲjyān̄ yū yì'inə i yə'ətə, jya jī mə nòɲsə à le m̄b̄i'nsə aa, i fa'á ni a nu b̄i'inə, b̄i'inə

tigè ñghirè nî ñnnù jii mæ i zì aa bæ nî nîwô. ⁶ La tsîtsòŋ, bi kêtè mæ nòŋsè wa a nu bi'inè, ñloŋ mæ bi'inè kwô mæ a nî ñnnù jya jii mæ bi'inè le mbæ ibù'ù ghu aà. Kaa ki'î bù mfa'a nî ñnnù ñyoŋè aa nî àlwènè nòŋsè ya yii mæ bi le ŋŋwà'ànè aa, bi'inè bàŋŋè mfa'a nyòŋè aa nî ñtwèntîi yî mfi ya a mûm Àzwî.

Nòŋsè bo ñnnù jî bî

⁷ Mbæ bi'inè swoŋ aa mæ akè aa ε? Mæ nòŋsè à nî ñnnù jî bi aa ε? Kaa a sî la bê. Lâ nòŋsè à le mbaa tsuu bæ, boŋ kaa mæ sî annù yî bi zî. Bi'inè loŋgè yuà tsi'î tsô àlènsè: Nòŋsè à le mbaa tsuu swoŋ mæ, "Tsuu ayoo ndîm ghò i ghè'ènnè" † boŋ kaa mæ si aghè'ènnè zî. ⁸ Nòŋsè à le ntsya ñtswe nî àbwarè nyòŋè aa a nîm ndi'î Nwî jya ntigè mbînsè mbuu njoo jî yè'ètè a mbuu mbuu a nu mæ. Nòŋsè a yî ñtsuu bæ aa ñnnù jî bi i nîŋ tsô i kwô. ⁹ À le mbæ a noò mò'w aa mæ nî àtu ibi'innù gha mæ tswèntîi ti nòŋsè. Lâ noò wa mæ ndi'î Nwî i le nzi aa, ìbi i bînnè, mæ tigè ñkwo, ¹⁰ ndi'î jya jii i le ntswe aa nî mfa' ñtswèntîi aa i bàŋŋè ñtigè nzi bæ nî nîwo a nî yaa ŋgaa yû. ¹¹ Ñloŋ mæ ìbi i le nyè abwarè yi ntsya aa a nîm ndi'î jya mbwe'esè gha nzwitè.

¹² La a bæ mæ nòŋsè yumbwŋ à laa màŋsè, ndi'î Nwî jya i kî ñlaa màŋsè, ntsinè ñki mbwŋ. ¹³ La a bæ mæ annù yii mæ a le mbæ yî sigînnè aa, a le ntigè nzi bæ nî nîwo a mbo mæ aa ε? Kaa mbæ a ki'î maa ajàŋ bê. A le ŋghirè ibî, ñloŋgè annù yî sigînnè mfa'a nî yu. ìbi wa i tigè ñzi nî nîwo a mbo mæ mæ tâ bî nàŋsè nyè ajàŋ yii mæ màrè yî yî annù nîŋkoŋ à bæ aa. Tsô mæ a bæ laa, ñtsyá a nîm ndi'î jya bi di'î ajàŋ mæ ibi i nàŋsè nswèrè mæ aà.

Àjàŋ mæ ibi bo ìbòŋ i tonè nî a nu bæ aà

¹⁴ Bi'inè zi mæ nòŋsè à tswe aa a mbo ñzwî jii'inè. Lâ mæ bàŋŋè mæ ñjyànù, yii mæ bi fee a gha a mbo ñnnù jî bi tsô àbù'ù. ¹⁵ Kaa mæ sî annù yii mæ mæ ghîrè aa nàŋsè ñzi tâ àtù ya laa ghu ñloŋ mæ kaa mæ si annù yii mæ mæ kòŋè a ŋghirè aa ghîrè, la mbàŋŋè ñghirè aa bê ànnù yii mæ baa aà. ¹⁶ Mbæ a bæ yii mæ mæ bàŋŋè ñghirè bæ annù yii mæ mæ si kòŋè aa boŋ mæ bii aa mæ nòŋsè à bòŋè. ¹⁷ La a bæ mæ kaa annù ya aa à si mæ bu ŋghirè, a bàŋŋè ñghirè ibi wa mæ i tswe a nu mæ aà. ¹⁸ Ñloŋ mæ mæ zi mæ kaa ànnù yî sigînnè yî tsu kaa a si a nu mæ tswe, là' à tsi'î a mûm ñjyànù mæ. Mæ tse ki yè'ètè a ŋghirè ànnù yii mæ a ku'unè aa, la kaa wa' à nî mîdà' à a ŋghirè tswe. ¹⁹ Ñloŋ mæ kaa mæ si ñnnù jî sigînnè jii mæ mæ yè'ètè a ŋghirè aa ghîrè. Mæ bàŋŋè ñghirè aa jî bi jya mæ kaa mæ si kòŋè a ŋghirè aà. ²⁰ Mbæ a bæ yii mæ mæ ghîrè aa annù yii mæ mæ si kòŋè a ŋghirè aa bæ boŋ kaa si mæ bu ŋghirè, a bàŋŋè ñghirè ibi wa mæ i tswe a mûm nu mæ aà.

²¹ Mæ tigè ñyè a bæ nòŋsè mæ mæ yi ghèè ghîrè annù yî sigînnè aa, ìbi i bàŋŋè ñkhe nzi a abô. ²² Ñloŋ mæ mæ doritè a nyòŋ nòŋsè Nwî a mûm ñtî mæ, ²³ lâ a nî ñdigè nu ja tsîm, nòŋsè yî dàn a bàŋŋè ma'a nî nòŋsè wa mæ à tswe a mûm ñtî mæ aa nî ñtsô, ñghirè naa a nî àbù'ù nòŋsè ìbi wa yii mæ i tswe a ni idigè nu mæ aà. ²⁴ Wεε ŋgi'î yà aa ε! A gha a mbo ñjyànù nîwô yû aa a ka kwèrè wo aa ε? ²⁵ Mæ fâ mbi'ikè a mbo Nwî ñloŋ ŋgaa Mmà' àmbi yî'inè Yesu Kristo! Àà àjàŋ mæ mæ tigè ntswe aa à yûlâ: A nî ñkòŋè yà, mæ fâ'a nî a mbo nòŋsè Nwî wa a mûm àtu mæ, lâ ñjyànù yà ñ bàŋŋè mfa'a nî a mbo nòŋsè ìbî.

Àjàŋ mæ ñjyànù a tswe ntîi a mûm Àzwî Nwî aà

8 Kaa mbæ bi wa' à isa'a tsîtsòŋ bú ñniŋ a nu bæ bii mæ bi tswe a mum Kristo Yesu aà. ² Ñloŋ mæ nòŋsè Àzwî wa mæ a fa ntswèntîi a mum Yesu aa, à ghîrè mæ mæ tâ mæ fe'ε a mum nòŋsè yii mæ a zì aa nî ìbî bo nîwô aà. ³ Nwî à le ŋghirè annù yii mæ kaa nòŋsè à le ŋwa' à ŋghirè zi ñloŋ mæ njyanù ñjyànù ñ bòrè aà. À le ntoo Mû yî, a sigè ñlòŋ marè ñjyànù yii mæ a ghîrè ibi aa mæ tâ à tigè ayoo mmà'anwî a nsi'itè ìbi bê. Ma mûu ajàŋ à le ntigè nsa'a ibi njyànù. ⁴ Nwî à le ŋghirè ma mûu ajàŋ aa mæ yu lwensè annù yî tsinè yii mæ nòŋsè a lòò a mbo bi'inè bii mæ bi tswe ntswèntîi yî'inè a mûm Àzwî kaa wa' à tswe ñyoŋè aa bæ ñjyànù aà. ⁵ Bè bii mæ bi tswe ntswèntîi yàà a mûm ñjyànù aa, bi te'ε àtù yaa laa nî ñnnù jii mæ ñjyànù yàà i yè'ètè aà. Lâ bæ bii mæ bo tswe ntswèntîi yàà a mûm Àzwî aa bi te'ε atù yaa laa nî ñnnù jii mæ Àzwî a yè'ètè aà. ⁶ A nte'ε atù yo a nî ànnù yii mæ ñjyànù i yè'ètè aa, à nî nîwô. Ñtè'ε àtu nî ànnù yii mæ Àzwî lòò aa, à nî ñtswèntîi bo mbo. ⁷ Nù yii mæ à te'ε atù yi a nî ñnnù jii mæ njyànù yî i yè'ètè aa, à nî ŋgàŋkîbàa Nwî, ñloŋ mæ kaa à si nòŋsè Nwî yu'unè; a nswòŋè annù nîŋkoŋ, kaa mbæ a wa' à tè'ε ñlè. ⁸ Bè bii mæ bi yu'unè njyànù yàà aa, kaa mbæ bi wa' à annù yii mæ a bòŋè Nwî aa ghîrè. ⁹ Lâ kaa nî sî aa a mûm ñjyànù tswe, nî tswe aa a mûm Àzwî, mæ mbæ a bæ tsi'î annù nîŋkoŋ mæ Àzwî Nwî a tswe a nu bú. Nù yii mæ à sî nî Àzwî Kristo tswe aa kaa à sî ñjyànù yî bê. ¹⁰ Lâ, mbæ Kristo a tswe a mum bú, ka mæ ñjyànù juu i kwokè ñloŋ i ibi aa, boŋ ñzwî juu i tswèntîi ñloŋ mæ Nwî à ghîrè mæ ñnnù juu i tsinè aà. ¹¹ Mbæ Àzwî Nwî wa yii mæ à le nyweensè Kristo Yesu nî nîwo aa a tswe a mûm ñtî bú boŋ yu wa mæ à le nyweensè Kristo Yesu aa, à ka fa ntswèntîi a mbô ñjyànù yùu yii mæ mbæ i kwo aa, i tsi'î aa a nîm Àzwî yi ya mæ a tswe a mum ntîi bú aà.

¹² Maa ajàŋ bilîm bâ, kaa bi'inè sî aa ìbù'ù a mbô ñjyànù bæ, a ŋka ntswe ntswèntîi yî'inè ñyoŋè aa ajàŋ yii mæ ñjyanù yî'inè ñ fîgîtè aà. ¹³ Ñloŋ mæ mbæ bi'inè ka ntswe ntswèntîi yî'inè ñyoŋè aa ajàŋ yii mæ njyànù yî'inè i fîgîtè aa, bæ boŋ bi'inè ka kwo, lâ a nîm Àzwî, mbè

† 7.7: Exod. 20.17; Deut. 5.21

bil'inè zwiwè innù jii mæ ñjyãnu i yè'ètè aa, bæe boŋ bil'inè aa bàŋnæ tswe bitxi. ¹⁴ Bè bixsìm bii mæ Àzwì Nwí a tsyàsè aa, à ni bcc bi Nwí. ¹⁵ Ñloŋ mæ kaa nê le wa'á aa àzwì yii mæ a ghìrè mæ nê bè ibù'ù tâ ñbò'c bu ŋka ntswa ghu aa, kwèrè. Nê le mbàŋnè ñkwèrè aa àzwì yii mæ a ghìrè mæ tâ nê bæ bcc bi Nwí aà. Bil'inè yi ntɔŋnæ mæ, "Abba! Taà ghà!" aa, bil'inè tigè ñtɔŋnæ aa ni mîdà'à mi Azwì, ¹⁶ a bè Àzwì Nwí yumbɔŋ mæ bô àzwì yi'inè swoŋnæ ni mæ bil'inè bæ aa bcc bi Nwí. ¹⁷ Mbæ a bæ yii mæ bil'inè bæ aa bcc bi Nwí, bæe boŋ bil'inè bæ aa bixi bi nda bi Nwí, mbæ bixi bi nda aa bil'inè bixi Kristo, mæ mbæ bil'inæ ki ŋka mbii ŋgi'i bil'inè bixi Kristo, tá tâ bil'inè ñbò yi ŋki ñkwèrè ñgha'a.

Ñigha'a nii mæ bil'inè bæ aà

¹⁸ Mè wà'àtè mæ kaa ŋgi'i yii mæ bil'inè yè tsixsòŋnè aa kaa ñ sè k'c'c' ŋkù'ùnè a ni ñigha'a nii mæ Nwí à ka yí fil'isè dxi a mbo bil'inè aà. ¹⁹ Nji nòò wa mæ Nwí ka yí dxi bcc bi nê ñsi nê ñsi aa, i yaŋnè nê ñjòò tsim jii mæ à le nnaŋsè aa si'i si'i, bo tigè mbæ. ²⁰ Ñloŋ mæ a le ŋkòŋ Nwí mæ yu niŋ isa'a a nú ñjòò tsim jii mæ à le ŋnaŋsè aa tâ ñ tigè mbæ njoo adàŋnè àdàŋnè, kaa a le wa'á njoo jya kòŋnè. Ka mæ Nwí à le ŋghìrè laa, bi le si be annù yí sigìnè, ²¹ ñloŋ mæ tsi'i njoo mæ jya mæ Nwí à le naŋsè aa, i ka yí fè'è a mum ñèwo nii mæ ni ghìrè i kwò mbwe aa, i tigè fè'è tæe atu bo ni ñigha'a ni wè ni bcc bi Nwí.

²² Ñloŋ mæ bil'inè zi mæ, ñzi nywe'e tsixsòŋnè, ñjòò tsim jii Nwí à le naŋsè aa, i dùmè, ñyu'u nê ñyàŋnè tsò maburè yii mæ à tsigè aà.

²³ Lâ kaa sè tsi'i ñjòò tsim jii mæ Nwí à le naŋsè aa bæ mæ i yu'u nyanŋè; tsi'i bil'inè bii mæ bil'inè kwèrè mæ Azwì Nwí tsi'i tsò mîtèŋnè mi ntsyambii aa, bil'inè kii ndumè a mûm mbixinù yi'inè a àjàŋnè yii mæ bil'inè yu'utè ni mæ tâ Nwí à yi nlgè yi'inè a ni bcc bi, ntigè ŋghìrè mæ tâ mîbixi mi nú mi'inè mîtsim mî fe'e a atsaŋnè. ²⁴ Ñloŋ mæ àjàŋnè mæ Nwí à le nyweensè yi'inè aa bil'inè ka tigè ki bæ. Kaa bil'inè si ayoo yii mæ bil'inè bæ aa yè. Nù yii mæ mbæ a bú ŋka mbæ ayoo yii mæ a yè aa, à nê wò aa è?

²⁵ Lâ mbæ bil'inè ka mbæ ayoo yii mæ kaa bil'inè si yè aa boŋ bil'inè ka tswa ntixi yi'inè i ki yu'utè.

Àjàŋnè mæ Nwí a naŋsè ndi'i ibòŋ yi aà

²⁶ À àjàŋnè yii mæ Àzwì Nwí a kii nzi ŋkwetè nê yi'inè bii bil'inè bɔrè aà; nloŋ mæ kaa bil'inè sxi innù jii mæ mbæ bil'inè kâ ñtsa'atè Nwí mbetè aa zî, la Àzwì yumbɔŋ a tsa'atè nê Nwí a atu bil'inè ñyè'è, ntsaa nê tswegè, a ni mánji yii mæ kaa mbæ bi wa'á ni ñighàà ni ntsù swoŋnè. ²⁷ Yu wa mæ a naŋsè nlcw nê ñnnù jii i tswè a mûm ñti bæ aa, à zî àmòòntè yii a tswè a atú Àzwì aa, nloŋ mæ Àzwì a kii ntsa'atè nê Nwí a atu bè bi Nwí, ñyoŋnè aa a nê ñnnù jii mæ Nwí a lò aà.

²⁸ Bil'inè zi mæ a nê ñnnù tsim jii mæ Nwí a ghìrè aa, a fà'á aa mæ tâ ñzi nê ñbòŋ a mbo bæ bii mæ bi kɔŋnè yi aà,

là'á bè bya bii mæ à twòŋnè waa nyoŋ aa a ñjim ŋkà'á yi aà. ²⁹ Bè bya mæ Nwí à le è m'foo nzi nts'c'c' aa, à le ŋki ntaŋtè nlcw mæ tâ bixi tigè mbæ tsi'i tsò Mú yi, tâ Mú yi wa a tigè mbæ ntsyambii a titxi bcc bi ma bî ghà'atè.

³⁰ Bo ma bya mæ à le mfòò ñtaŋtè nlcw aà, à le ntigè ntwoŋnè; bo ma bú mæ à le ntwoŋnè aa, a ghìrè ànnù yaa a tsinè, bo ma bya mæ à le ŋghìrè ànnù yaa a tsinè aa a tigè mbii mæ bo bixi Mú yi yi ŋkuu wa mûm ñigha'a yu.

Àkòŋnè Nwí ñtsya a ñjim Kristo Yesu

³¹ A nê ñnnù ma jù tsim mbæ bil'inè tigè ñswoŋnè aa mæ akè aa è? Mbæ Nwí a tswe bil'inè nê bo a yi'inè aa a tigè m'wòntè wo aa è? ³² Tsi'i Nwí wa mæ à le ŋwa'á a njoŋ mû yi wa liŋ, mbaŋnè mfa yi mæ à yi ŋkwo a atu bil'inè bitsimè aa, àa wa'á kè ŋka mfa njòò tsim a mbo bil'inè bo bixi Mu yi wa aa è? ³³ Àa wò mæ mbæ a niŋ isa'a a nu bæ bii Nwí tsò'c'c' a ni bi bè aa è? Àa tsi'i Nwí mæ a ghìrè mæ tâ ñnnù jya a tsinè. ³⁴ Àa wò mæ mbæ a niŋ ñjò a nu bo aa è? Àa Yesu Kristo, wa mæ à le ŋkwo aa, ñjèŋ, yu wa mæ bi le mbixinsè a niwo, a tigè ñtswe a mbèè ñkwè Nwí ní m'wò'á, ntsa'atè nê Nwí atu bil'inè aa è? ³⁵ Àa wò mæ mbæ a yàtè yi'inè bixi àkòŋnè Kristo aa è? Mbæ a bæ aà ñgi'i yi ñdirè ñdirè, kè ñnnù jii i yaŋnè yi'inè aa, kè àjàŋnè bi ts'c'c' akòrè yi'inè aa, kè ñji yii ñ kuu a ala'a aa, kè àjàŋnè yii bil'inè boŋ its'è'è jî wè'è aa, kè àjàŋnè yii bil'inè tswe a ntsù ñèwo aa, kè àjàŋnè mæ bi lòc'c' ŋkwè'è atú yi'inè ni munwi aa è? ³⁶ Àa àjàŋnè yii mæ bi ŋwa'anè a mûm àŋwà'anè mæ,

"Ñloŋ ŋkwitú gho, bi zwiwè nê yi'i njwí tsim;

ñlentè nê yi'i tsò mbinjèrè jii mæ bi lòc'c' ŋwà aà." †

³⁷ Njan, a mûm ñnnù ma jù tsim, bi'i naŋsè mæ ñtsya ntsò, nyoŋ aa a ñjim yu wa mæ à le ŋkòŋnè yi'i aà.

³⁸ Ñloŋ mæ mæ naŋsè nzi mæ, kè niwo, kè ñtswèntxi, kè baangel, kè ñdà'á jii i sa'a mbi yù aa, kè ñnnù jii mæ i tswe tsixsòŋnè aa, kè ñnnù jii i ka yí zi aa, kè ñdà'á tsim, ³⁹ kè ñjoo jii i tswe a ndəŋ a aburè aa, kè ñjoo jii i tswe a nsye aa, kè àyoò tsu yii mæ a tswe fàa mbi aa, kaa mbæ a wa'á yi'inè bixi àkòŋnè Nwí yii a tswe a mûm Kristo Yesu Mmà'ambi aa yàtè.

Nwiŋgòŋ bo bixi bè bi

9 Ànnù yii mæ mæ swoŋ aa, à nê ànnù niŋkoŋnè, mæ laa mbæ ŋù Kristo, kaa wa'á nàà ñnnù tsweè. Nti gha yii i sa'a nê gha a mûm Àzwì Nwí i nê àyèfè yà.

² Àjàŋnè yí wè a tswe a mûm ñti mæ, mæ kii ñyu'u nê ñyanŋè txi mæ a nti mæ. ³ Mbi'i ŋgaa bixim ba, ñgwè'è yà, boŋ mæ le mbaa nyè'ètè mæ bixi niŋ ndòc'c' a atu mæ, kè mæ bixi ki nyatè gha bi'i Kristo ñloŋ ŋkwitú waa. ⁴ Bo laa mbæ baIsrael, à le mbæ bo mæ Nwiŋgòŋ à le nlgè waa a ni bcc bi ŋki ndi'i ñigha'a ni a mbo bo, ñwarè akàà bo bo, mfa nòŋsè a mbo bo, bo tswé ni mánji mmi Nwí yii à kù'ùnè aà, ŋki ntswe nê ñnnù jii mæ Nwiŋgòŋ à le

† 8.36: Ps. 44.22

ηκὰ' à aà. ⁵ Bo le mfè'è aa a nu bîtà bi bîtaà bi'inè bya, Kristo tsõ nùmîsòŋ à le ηκî mfe'ε a ηgwè'ε bo, bi'inè ka ηgha'asè Kristo yîi mæ à ni Nwîngòŋ yîi a bu'utæ bê bîtsîmè aa nîŋkoŋè.

⁶ Lâ kaa mæ si swonjæ aa mæ kaa Nwî à sî nîghàâ ni lèè ñlonj mæ kaa à sî bê bîtsîm bîi mæ bi fe'ε a ηgwè'ε baIsrael aa bæ mæ à ni baIsrael bi annù nîŋkoŋè. ⁷ Kaa wa'á bcc bi Abraham bîtsîm bæ mæ à ni bcc bi, lâ Nwîngòŋ a swonj a mbo Abraham mæ, “Ntsya a nîŋm Isaac, bi ka yî tigæ twonjæ ηgwè'è yò a nî ðkùmè ghò.”

⁸ Ma yû a dî'î aa mæ kaa à si bcc bîtsîm bîi mæ bi jwe a mûm ñjyãnu aa bæ mæ Nwîngòŋ à lðgæ a ni bcc bi; à bàŋnæ nìðgè bya bîi mæ à le ηκὰ' à ñlonj ηgaà yàà aà. ⁹ Ñlonj mæ Nwîngòŋ à le ηghîræ ηκὰ' à yî ya aa lalà, “Nòò à ka tsyá bû kî kù'ù lâlà, tâ mæ zi tâ Sarah à jwe a mûmbâŋnè.” ^{††10} Kaa a buræ tî mæ, a mbû ηghèè ghu, nòò wa mæ Rebecca à le ntswe ni bcc bya bi baa a ato'o yu, mæ â le njwe ηû yî m'w'ctæ, taà yî'inè Isaac aa, ¹¹ a ηghîræ mæ àjàn yîi mæ Nwîngòŋ à le nts'w'c bê bi aa tâ à bæ a atantè Nwî, kaa wa'á yònè aa bæ nî àfà' à yîi ηû fà' à aa, tâ à bæ bê ñts'w'c Nwî, ¹² Nwîngòŋ a swonj a mbo ñdè wàà mæ, “Yî ñtsyàm bîi à ka yî kî fà' à a mbo yî àyòntè.” [‡] À le nswonjæ ma yû aa mbccŋ tâ bî yî njwe waa, kaa bo buræ tî annù yî tsu ghîrè, kè yî sigînè kè yî bî. ¹³ A ajàn mæ bi kî mbù ñjwa'anæ a mûm àŋwà'anè Nwî aa mæ, “Mè le ηκòŋè Yacob, ñmbaa Isac.” ^{‡†}

¹⁴ Mbê bi'inè swonj aa mæ akæ aa ε? Mæ Nwîngòŋ a ghîræ annù yîi a sî tsinè aa ε? Kaa mbæ bi'inè wa'á maa ajàn swonj. ¹⁵ Ñlonj mæ à le nswonj a mbo Moses mæ, “Mæ ka ko mîlîŋnè ηû yîi mæ mæ kòŋè a ηko mîlîŋnè yî aa,

i kî jəŋnæ a nu ηû yîi mæ mæ kòŋè a nɛŋŋnæ ghu nu aà.” [‡]

¹⁶ La a bæ mæ, kaa ηko mîlîŋnè Nwî ð si aa a nîŋm ηκòŋè ηû kè ðfà' à ηû yonjæ, i yònè aa tsi'î a nîŋm ηko mîlîŋnè yî. ¹⁷ Ñlonj mæ aŋwà'anè Nwî a le nswonj a mbo Pharoah mæ, “Mè le ηghîrè gho a ni mfî aa mæ mæ dî'î mîda'a ma a nu wò, i ghîræ tâ bî zi ðkùm gha a mbî ñtsîmè.” ^{‡††18} A dî'î mæ Nwîngòŋ a ko mîlîŋnè ηû yîi a kòŋ ηko aa, ηkîi ηghîræ ñtîi ηû yî m'w'c i tîi nî ñkòŋè yî.

Àlwîntɔŋ Nwî ni ηko mîlîŋnè yî

¹⁹ Lâ nî ka betæ gha mæ, “Mbê Nwîngòŋ a bû ñtigæ mîfîræ ηû aa mæ akæ aa ε? Mbê wò a tuu ànnù yîi mæ à kòŋè aa ε?” ²⁰ Lâ wò ηûmîsòŋ, ò bæ aa wò, a ηka mbetæ mîghàà a mbo Nwî aa ε? Mbê àntòò nsyæ a betæ a mbcc yî mæ, “Ò bcc gha bæ lâlà aa a ya aa ε?” ^{‡††21} Mbcc bantòò wa, à sî nî àdà' à a atú àbòò ya tswè, mæ mbæ a lcgè àtàà yî fùrè ñmbcc bantòò ghu bi baa, ñlæ yî m'w'c ni àyàrè àntòò, ηκî ñlæ yî m'w'c tsi'î nî àntòò àdànè àdànè aa ε?

† 9.7: Gen. 21.12 †† 9.9: Gen. 18.10,14 ‡ 9.12: Gen. 25.23 †† 9.13: Mal. 1.2-3 ‡† 9.15: Exod. 33.19 ††† 9.17: Exod. 9.16 ††† 9.20: Yes. 29.16

²² Àà àjàn mæ Nwîngòŋ a fà' à aà, à le ñlòò mæ yu dî'î alwîntɔŋè yî i kî ghîræ tâ bî zi mîda'â mi, lâ à le ntswa ntîi yî a nu bè bîi mæ à le si lwîsæ ntsɔŋ a nu bo aa, bo kî ñtswe nî ñkwo aà. ²³ À le ηκî ñlcc mæ yu dî'î nîgha' à ni nî wè, nîi à le nswî'î a nu bo bya bîi mæ bo ni njoo jîi mæ a ko mîlîŋnè waa aa, là' à bo bya mæ à tantè mæ mæ bo yî ηkwæ nîgha' à ni aà. ²⁴ Ñlonj mæ bi'inè laa ηκî ntswe a tîttî bè bîi mæ à le ntwonjæ aà, kaa bi wa'á aa tsi'î a tîttî baYuda fe'è, bi kî mfè'è a tîttî bîttîzî Nwî. Mbæ a bæ aa ajàn mæ Nwî a fà' à aa bonj mbæ a wa'á ajàn mæ yu kòŋè ñghîrè aa ghîrè aa ε? ²⁵ À nî àjàn mæ à swòŋæ a mûm àŋwà'anæ Hosea mæ,

“Bè bîi kaa à le ηκî'î bā bæ aa, mæ ka twonjæ ni ‘bē bā.’

Yu yîi mæ bi le si twonjæ ni ‘kaa mæ sî kòŋè aa,’ mæ ka twonjæ ni ‘Mbèè ñtîi yà.’ [§]

²⁶ Tsi'î maa adîgæ mæ Nwî à swòŋæ a mbo bo mæ, ‘Kaa nî sî bē ba bæ aa’

maa adîgæ bi ka yî tigæ twonjæ waa a ni bcc bi Nwîngòŋ yîi à tswe ntîi aà.” ^{§†}

²⁷ Yesaiah à le ηκî nyæ'æ ñlonj ηgaà Israel ñswonj mæ, “Ka mæ bcc bi baIsrael ka yî gha'a i kù'ù tsi'î tsõ àwànè ηκî aa, bi ka yî yweensæ aa tsi'î ñmbùmtè.” ²⁸ Ñlonj mæ Mmà'àmbi à ka yî ghèsæ tsèræ isa'a mbi yû aa tsi'î ñlî'î ni li'î a ni lunæ. ^{§††29} Ajàn mæ Yesaiah à leè ηκî nswonj a mbîi mæ,

“Mmà'àmbi ntsû ntsò à le mbaa tsuu yî'inè ni ñgwè'è yî m'w'c m'atè,

bonj à le ηghîrè bi'inè tîgè tsõ Sodom ηκî mbæ tsõ Gomorrah.” ^{§†}

Israel bo bî ñtoo yî ñsigînè yâ

³⁰ Bi'inè lòò aà ñswonj mæ akæ aa ε? Mæ bîttî zî Nwî bîi mæ kaa bi le nte'ε wa'á mîttî myaa ka ηgaansæ a ηghîrè ànnù yîi a tsinæ aa, bi bàŋnæ ñtsisæ ñnnù jyaa i tsinæ a nsi mi'î Nwî, ñtsya a nîŋmè àbîintîi; ³¹ lâ baIsrael bîi mæ bo le si bàŋnè ñlcc ni a ñlèè nòŋsè tã ghîræ tâ ànnù yaa tsinæ a nsi mi'î Nwî aa, kaa bo le ηwà' à nòŋsè wa bàŋnè ñlæ ta tâ ñnnù jyaa tsinæ. ³² Mbæ bi betæ mæ a tîgè ñghîræ akæ mæ bo wa'á nòŋsè wa lèè tâ ñnnù jyaa i tsinæ aa ε? Ñlonj mæ kaa bo le ηκî'î aa a nîŋm àbîintîi ka nyonjæ. Bo le mbànŋnè ηka nyonjæ aa bæ a nîŋm ñnnù jîi mæ bo le si ghîrè aà. Maa ajàn bo le ηkwàntè wa nî ñgò'ò ñtùmè àkòrè yâ. ^{§††33} A ajàn yîi mæ bi ηwà'anæ a mûm àŋwà'anæ Nwî mæ,

“Yê nî, mæ nòŋsè ñgò'ò a Sion,

mæ bè aa kî kwàntè ghu,

a bê àlànŋsæ ñgò'ò mæ a ka ghîrè bo wo.

Lâ ηû ñtsîm yîi à nîŋ ntîi yî ghu nu aa, kaa bi ka yî wa'á atú yî dirisè.” ^{§†}

§ 9.25: Hos. 2.23 §† 9.26: Hos. 1.10 §†† 9.28: Yes. 10.22,23 §† 9.29: Yes. 1.9 §†† 9.32: Yes. 8.14 §† 9.33: Yes. 28.16

10 Bɔɔ bi maà, mə yè'è tsi'i nê nti ghâ tsim, ɣkii ntsa'atə nfi Nwi a atu bə ba Israel mə tâ bo yi nyweenə. ² Nlon mə mbə mə bii àyəfə nlon ɣgaa yàà mə bo naɣsə nti nfi ànnu Nwi kaa wa'à mánji yii à kù'ùnə aa bəɣnə nzi. ³ Tsɔ mə kaa bo sɣ ajàn yii mə Nwi a ghírə annu bə a tsinə naɣsə nzi aa, bo bəɣnə nlon ni ɣghírə tâ ànnu yaa tsinə nfi àtú yaa. Kaa bo le ɣwa'à mibɛ mi nú myaa sigisə mfa a mbo Nwi mə tâ a ghírə ànnu yaa tsinə. ⁴ Nlon mə nɔɣsə à le nwi'i aa a nu Kristo, mə tâ nɔ ntsim yii mə à nɣ nti yi ghu nu aa, Nwi a ghírə ànnu ji i tsinə.

Mbə nɔ ntsim à tse nyweenə

⁵ Moses à le nswonə nlonə annu ajàn yii mə mbə ànnu nɔ tsinə nɔɣə ajànə mə a lèè nɔɣsə aa mə, “Bè bii mə bi lèè nɔɣsə aa bi ka yi tsew bitɛ i yonə aa ajànə mə bi lèè nɔɣsə wa aà.” [†]

⁶ Lâ ànnu ajàn yii mə ànnu bə a tsinə nyonə aa nfi àbiinti yaa aa a swonə ni mə: “Tsuu a mûm nti wò swonə mə, ‘Wò à ka kɔ'ɔ ghèè a aburə aa ε?’” (Ma la a bə mə wò à ka kɔ'ɔ lɔgə Kristo sigə ni ghu a nsyə le?) ⁷ “Kə ‘Wò à ka sigə ala'a biku bi bə aa ε?’” (tə sigə lɔgə Kristo i kɔ'ɔ ni ghu). ⁸ Lâ a bəɣnə nswonə aa mə akə aa ε? A swonə aa mə,

“Wa nɣhàà nya ni tsew ɣkòontə a mbèè wò; ni tsew a ntsú wò ɣki ntswe a nti wò.” [‡]

là'è tsi'i nɣhàà ni Nwi nya mə bi'i swonə, nswonə ni mə tâ bə niɣ nti waa a nu Nwi aà. ⁹ Nlon mə ò bə ki swonə nfi ntsú gho mə, “Yesu à nfi Mmà'àmbi,” i kii bii a mûm nti wò mə Nwi à le nyweensə yi ni nɔwò, boɣ ò ka yweenə. ¹⁰ Nlon mə nɔ a bii aa a mûm nti yu Nwi a ghírə ànnu yi a tsinə, a kii nswonə aa nfi ntsú yi nyweenə. ¹¹ Àɣwà'ànə Nwi a swonə mə, “Kaa nɔ tsu yii à nɣ nti yi ghu nu aa, kaa mbə bi wa'á atu yi dirisə.” ^{‡‡} Kaa bi si a nɔ tswə, kə ò bə nɔ baYuda, kə nɔ baGrikia; Mmà'àmbi à bə Mmà'àmbi aa a mbo bə bit-simə, ɣkii nwi'i nfi àfú'u yi a nu bə bit-sim bii mə bi twon nii aà. ¹³ Nlon mə àɣwà'ànə Nwi a swonə mə, “Nɔ ntsim yii mə a twon ikum Mmà'àmbi aa à ka yweenə.” ^{‡‡‡}

¹⁴ Lâ mbə bə kà ntwon ikum yi aa mə akə, mə mbə bo tuu nti waa ghu nu niɣə aa ε? Kə mbə bo tigə nni nti waa ghu nu aa mə akə mə mbə a bə mə bo leè wa'á annu yi yu'u aa ε? Kə mbə bo yu'u aa mə akə ti ghə mə bo tsew nɣ nɔ yii à ka swonə aa ε? ¹⁵ Kə mbə bə kà nswonə aa mə akə mə mbə bi tuu waa too aa ε? Tsɔ ajànə mə bi ɣwa'anə mə, “Yə nɣ ajànə mə mikòrə mə bə bii mə bi zì nfi nto yì nsiɣinə aa mi bɔɣ mbə!” ^{‡‡‡}

¹⁶ Lâ kaa bə bit-sim burə tɣ nto yì nsiɣinə ya kwə. Nlon mə Yesaiah à swonə mə, “Mmà'àmbi, nɔ yii mə à bii mə nto yii mə bi'i swonə aa à nfi wò aa ε?” ^{§17} Ma

mùu ajàn, àbiinti a yonə aa a nɣimə ànnu yii bi yu'u aà, nto yaa mə bi yu'u aa i bə aa annu yii bi swonə nlonə Kristo aà.

¹⁸ Lâ, mə tigə mbetə mə, bo leè ɣwa'à yu'u aa ε? Tsi'i annu nɣkonə, bo leè nɔy'u, nlon mə àɣwà'ànə Nwi a swonə mə,

“Nji yàà i le mfè'è ɣghèe bi yu'u a idigə tsimə, nto yàà i ghèe nɔwe'e a nwi'i mbi.” ^{§†}

¹⁹ Mə bú mbetə mə, baIsrael le ɣwa'à naɣsə nɔy'u aa ε? Moses à leè mfoo nswonə mə,

“Mə ka ghírə tâ nfi tigə ɣghə'ənbə bə bii kaa bi sɣ t'e ɣku'unə mə mbə bi ntwonə nfi àtooo aà; mə ka ghírə tâ nfi tigə nwi'ə nfi nton a nɔ àtooo yii mə à tsew ɣɣtə bə ghu aà.” ^{§††}

²⁰ Yesaiah a bú nswonə tsi'i nti mə,

“Bè bii mə bi le ɣkaa wa'à gha ka nlon aa, bi le nyə ghə;

mə le ndi'i ibinú gha a mbo bə bii kaa bi le si wa'à nfi gha betə aà.” ^{§†}

²¹ Lâ a ɣghèe a ni baIsrael, a swonə mə, “A ɣɣnə binòò bit-sim, mə le nsəntə mbo ma, ntwonə nfi bə bii mə bi le mbə ɣɣatɛ atu, ɣkii nligitə nfi ànnu yii mə mə le si swonə aà.” ^{§††}

Nko mɣinə Nwi a nu baIsrael

11 Mə tigə mbetə aà mə a bə mə Nwiɣɣnə à tuu mfi bii bə aa ε? Kaa a sɣ maa ajàn bə! Mə a nfi itu ibinú gha, mə laa mbə nɔ baIsrael, mbə mu Abraham, mfi'ə aa a atsə Benjamin. ² Kaa Nwiɣɣnə à burə ti bə bii mə à le ntsɔ'ɔ a mbii mbii aa tuu. Nfi sɣ annu yii mə àɣwà'ànə Nwi a swonə nlon ɣgaa Elijah zi aa ε? Wa adigə àɣwà'ànə mə a ghàà nlon ajàn mə à le nyè'è a mbo Nwi nlon annu yii baIsrael ghírə aa ε? ³ À le nyè'è nswonə mə, “Mmà'àmbi, wa bi zwitə mə ɣɣntòò jo tsimə. Bo kə mfi nsa'a mikentə mi mɔ'ɔ mi mà'á wò, a tɣgə mburə tsi'i mə mə. Bo kii mbu nlon nfi nzwitə mə.” ^{§†4} Lâ Nwiɣɣnə à le nkwi'i ghu mbo aa mə akə aa ε? À le nswonə ghu mbo mə, “Wa mə lèè mfi bə ntsú'u ji sàmbaa bii mə kaa bi burə tɣ aku'utə yaa a nsi Baal swètə aa a nfi bə.” ^{§†5} À ki mbə a ɣɣɣ ɣɣɣ tsitsɔɣ mə mbumtə bə i burə ntswe ghu jii mə Nwi à tsɔ'ɔ a nɣim ibɔɣ yì. ⁶ Nlon mə à le ntsɔ'ɔ waa aa a nɣim ibɔɣ yì, kaa à le ɣwa'a aa a nɣimə ifà'á yì tsu mə bo fa'a yonə, à bə yonə aa a nɣim ifà'á yii mə bo fa'a aa boɣ kaa à sɣ ibɔɣ Nwi bú mbə.

⁷ A tigə ndi'i aa mə kaa baIsrael le wa'a ayoo yii bo le si lòn aa yə aa ε? Tsi'i annu nɣkonə, à le ɣki mbə tsi'i mbumtə jii mə Nwi à le ntsɔ'ɔ aa mə bi le ɣkwə. A mbo àbùgə bə, bi ghírə mɣnti myaa tɣ, ⁸ a ajàn yii mə àɣwà'ànə Nwi a swonə aa mə,

† 10.5: Lev. 18.5 †† 10.6: Deut. 30.12 ‡ 10.7: Deut. 30.13
 †† 10.8: Deut. 30.14 ‡‡ 10.11: Yes. 28.16 ‡‡‡ 10.13: Joel 2.32
 ‡‡‡ 10.15: Yes. 52.7 § 10.16: Yes. 53.1

§† 10.18: Ps. 19.4 §†† 10.19: Deut. 32.21 §‡ 10.20: Yes. 65.1
 §†† 10.21: Yes. 65.2 §† 11.3: 1 Bif 19.10,14 §‡ 11.4: 1 Bif 19.18

“Nwìngdòṅ à lé mfa azwì yìi mē a lé mfīi atu yaa aa a mbo bo,

mē tā mi'ì myaa ka nyē idigē kaa wa'à kxī nyē,
 ẓtoṅnē jyaa kxī nyu'u nfī innū kaa wa'à kxī nyu'u,
 i yì k'w' ywe'e sili.” †

⁹ David à lé ṅkì nswoṅ mē,

“Tā bxī ka bentē ni bxīmātaa ā bo aa ṅkwokē ghu,
 ṅkxī ntswetē nfī waa ā bo aa nanṅ a ataa

a noò yii bo jì mikòò myaa aà,
 tā bo aa ṅkwantē ṅwòkè, tā ṅjò aa ṅkuu a bàa bo.

¹⁰ Tā bxī ma'a afè'è a mi'ì bo tā bo tsuu idigē bxī kì yē,
 tā ṅjìm jyaa tiḡē nto'o nfī ṅgi'ì a ṅdòṅ bxīnòò bxītsimē.” ††

¹¹ Mē tiḡē m̄betē ni mē bo kwantē mē aa kwantē ṅ-
 wo nfīṅkoṅ aa ē? ṅṅaṅ, kaa a sxī maa ajāṅ bē! Lā ajāṅṅ
 mē bo fansē annū aa, a baṅṅṅ ṅghìrē Nwì a yweensē
 bxītzī Nwì, tā tā baYuda tiḡē ntswe nfī āghè'ānē. ¹² Mbē
 a bē mē āfānsennū yaa a baṅṅṅ nzi nfī āfù'ù a mbō
 m̄bì ṅtsim, ādigī yii mē bo wo ghu aa a bāṅṅṅ m̄bē
 afù'ù bxītzī Nwì, boṅ à sxī annū yì wē bē mē m̄bē bi bu
 nlòḡē waa fu bitsimē aa ē?

Ànnū ajāṅ Nwì à lé nyweensē bxītzī Nwì aà

¹³ Mē tiḡē ṅghaa tsitsòṅ aa a mbo bù bxītzī Nwì. Tsi'ì
 tsō ajāṅ mē mē ni ṅgāṅntoò Kristo a mbo bxītzī Nwì
 aa, mē ka ṅentē ifà'ā gha i ḡhìrē tā ẓ tinsē, ¹⁴ tā tā bxīf̄im
 ba baYuda tā bxī ka ṅghè'ānē mē m̄bē mē yweensē
 waa bxī m'w' aa ē? ¹⁵ Mbē a bē mē ajāṅṅ mē bi lé ntuu
 waa, a lé ṅghìrē mē tā Nwì bo bxī m̄bi bu mbòònsē fu,
 bēè boṅ ajāṅ yii mē Nwì aa bxī kwērē waa fu aa a ka
 wa'à tiḡē m̄bē aa tsō bo yweenē aa a niwo aa ē? ¹⁶ Mbē
 a bē mē ṅkùḡē ābaa yì ṅtsyāmbīi ya yii mē bi fa a
 mmà'a Nwì ghu aa ẓ laa māṅsē boṅ ṅkyā ābaa ya
 ntsim ẓ kì nlaa māṅsē; m̄bē a kì m̄bē mē m̄ṅḡḡḡ m̄i ati
 m̄i laa, boṅ ṅntaa iti jya i ka kxī laa. ¹⁷ Mbē a bē yii mē bi
 fa'a ntaa iti jì m'w' a nfī āti olive yii mē a tswe a mūm
 ṅsòò, m̄fa'a nlò'òsē, ṅghēe nlòḡē ghuu, bxī mē nfī ni
 ntaa ati olive yii a tswe a mūm ākò aa, ṅzi ntsugisē wa
 abwarē bo ṅkwērē, mē m̄bē nfī tswe nfī ābwarē wa nfī
 āfù'ù olive ya mē a tswe a mūm ṅsòò aa, ¹⁸ nfī tsuu nū
 yùù i kì ṅēe a nu ntaa jyā. Nfī ti ṅēe nū yùù, nfī zi mē a
 ghuu aa a bē'è m̄ṅḡḡḡ mya m̄bē'è nfī ghuu, kaa à sxī
 bu be'e m̄bē'è ni m̄ṅḡḡḡ myā.

¹⁹ Nfī ka kì swoṅṅ ni mē, “Bi lé mfa'a ntaa iti jya nlò'òsē
 aa mē bi lòḡē yì'ì i zì bansē ghu kwērē.” ²⁰ À nfī ànnū
 nfīṅkoṅ, bi lé mfaàtē waa nlò'òsē aa nloṅ mē kaa bo le
 ṅwa'à nfī ābiintxī tswe aà, lā m̄bē nfī kfī ṅtē ntsē ntsya
 aa tsi'ì a ṅjìmē ābiintxī. A ku'ùnē mē tā nfī tsuu kì tērē,
 nfī ka ntē ni nxīw'ò. ²¹ Nloṅ mē m̄bē a bē yii Nwì à lé kì'ì
 ntaa iti m̄i nsòò mi lṅ, bēè boṅ, kaa m̄bē a wa'à ghuu
 kì nliṅṅ.

²² Tā nfī nanṅsē nyē tā à laa falà ajāṅ mē ābòṅṅntxī Nwì
 bo ntsē'ā ni Nwì bē aa, ntsē'ā ni Nwì ni ḡhēè a ni mbo
 bē bya mē bi wò mē aa, lā ābòṅṅntxī Nwì a bāṅṅṅ ṅzi ni
 a mbo bù, mē m̄bē nfī ḡhēe nfī m̄bīi a mūm ābòṅṅntxī yì.
 A tsuu la bē boṅ baa kxī fààtē ghuu lò'òsē. ²³ A ni baYu-
 da, m̄bē bo ma'atē ànnū ajāṅ mē bo sxī Nwì bii aa boṅ
 baa bxī lòḡē waa i zì bansē fu, i bāṅṅṅ bxī kwērē ghuu
 lò'òsē, ṅloṅ mē m̄bē Nwìḡḡḡ à tse bxī bansē waa fu
 kwērē, mē m̄bē a kṅṅ. ²⁴ Mbē a bē yii bi lé m̄bāṅṅṅ
 ṅghēe mfaàtē ghuu a nfī ẓti olive ti ligē a mūm ākò, ṅzi
 m̄bansē ṅkwērē a nfī ẓti jii bi ligē a mūm ṅsòò, ma yù a
 bē annū yii mē a tsyanē aa, bēè boṅ a ka fwààtē mē
 m̄bē bi bù m̄bansē ntaa iti jya jii mē i lo a mūm ṅsòò
 aa fu.

Nwì a ko m̄lṅṅṅ bē bxītsimē

²⁵ Ànnū nfīṅkoṅ yì ālāntē yì m'w' a tswe ghu yii mē
 mē kṅṅ mē nfī zi m̄bē bxīf̄im bā. Mbē ma yù a kwetē
 ghuu mē tā nfī tsuu kì wa'atē ni a atu bu mē nfī wì'ì
 ntsyēsē. A bē mē kaa à sxī baIsrael bitsim bē mē bi txī
 atú bē, Nwìḡḡḡ à lé ṅghìrē mē tā bo bxī m'w' tuu a
 mbii yu nywe'e aa a noò yii mē ndùù bxītzī Nwì bii bi
 tswe nfī nzi a mbo Nwì aa i kù'ù mē. ²⁶ Maà noò, tā Nwì
 à tiḡē nyweensē baIsrael bitsimē, a ajāṅ mē bi
 ṅwa'anē a mūm āṅwà'ānē Nwì aa mē,
 “ṅḡḡṅyweensē bē à ka lō a nta'a Zion i zì,
 à ka yì fi'isē ànnū ti b'w' Nwì a tixīi b'w' bi Yakob,
²⁷ tā ma yù à bē akāà mē mē ka wārē bi'ibo a noò yii
 mē mē lò'òsē innū jì bxī jyaa aà.” †

²⁸ A ṅghēe a ni ànnū ntoo yì ṅsiginē, bo ni ṅḡḡḡkibàà
 Nwì m̄bxī'ì ṅkwitū ghuu. ṅghēe ni ànnū ajāṅ mē
 Nwìḡḡḡ à lé nts'w' waa, Nwìḡḡḡ à kṅṅ waa tsi'ì a nfī
 m̄bē ànnū ṅyoṅṅ a ni bxītā bi bitāa byaa. ²⁹ Nloṅ mē kaa
 Nwìḡḡḡ à bē fa m̄tēṅṅ a mbo bē i kxī t'woṅ waa mē
 bxī bē b'w' bi boṅ kaa m̄bē a wa'ā nxī yì bù ṅkwensē.

³⁰ A ṅghēe a ni bù bxītzī Nwì, nfī lé sxī txī atu a mbo Nwì a
 mbii, tsxītṅ, Nwì à kò mē m̄lṅṅṅ ḡhùù ṅloṅ atxī atu
 baYuda. ³¹ À kì m̄bē ṅḡḡḡ ṅḡḡḡ mē ajāṅ mē Nwìḡḡḡ à
 dxī'ì mē ṅko m̄lṅṅṅ yì a mbo bù aa, baYuda aa tiḡē kì
 txī atu ghu mbo tsxītṅ mē m̄bē Nwì a kfī ṅtiḡē ṅko
 m̄lṅṅṅ wàà lé. ³² Nloṅ mē Nwìḡḡḡ à ḡhìrē mē tā bē
 bxītsim bē ibù'ù a mbō àtxī atu tā tā yù tiḡē ṅko m̄lṅṅṅ
 bē bxītsimē. ³³ Wē bēi! Wa afù'ù Nwì bo bxī m̄tsyē mi
 Nwì nanṅsē ṅgha'a aà ḡhà'ā! À zì innū ṅtsya mbō! Mbē
 wò a t'w'òtē ṅjì'ì innū jii mē Nwìḡḡḡ à ḡhìrē aa ē? Mbē
 a bxīmāṅjì bi aa a nanṅsē ṅzi wo aa ē?

³⁴ “Imòòntē Mmà'āmbi aa a zi wò aa ē?

Kē m̄bē a yì aà ā dxī'itē wò aa ē?” †

³⁵ “ṅjù yii à léè mfa ayoo ntēṅṅ yì ghu,
 mē m̄bē a kfī ṅlii mē à ka bu bēnsē fu aa, à ni wò aa
 ē?” ††

† 11.8: Deut. 29.4; Yes. 29.10 †† 11.10: Ps. 69.22-23

‡ 11.27: Yes. 59.20,21; 27.9 †† 11.34: Yes. 40.13; Yer. 23.18

‡‡ 11.35: Job 41.11

³⁶ Ñlonj mə a njoð tsım aa â nansə yu, i tsyā aa ghu mbo mfè'è ñtswe, ɣki ntigə ntswe aa ghu mbô. Tā nigha'a nē tswe ghu mbo nliw'i nēŋkonjè! Amen.

Ñtswētɿ yì'inè a mûm àfà'a Nwì

12 Bìlɿm bā, àjàŋ yìi mə Nwìŋgòŋ a naŋsə ɣko mīlɿŋnè yì'inè aa, mə bu'u mbo a mbo bù mə tā nē fa mibɿ mī nū muu tsi'i tso njoo mma'a Nwì jii i tswe ntɿ, ñlaa, Nwìŋgòŋ a kē mbeentə aà; a nī mánjì yìi mə à kù'unə mə boŋ nī gha'asə Nwì ghu aà. ² Nē tsuu innù juu kī ghìrə yòŋə bə nī fìgè mbi ghu bē, nē ma'atə tā Nwìŋgòŋ à bəŋkə ghuu a ajàŋə mə a kwensə mīntɿ muu aa, tā ìmòntə innù juu i bə jì fii, tā nē naŋsə nzi annù yìi mə Nwìŋgòŋ a lò aa, mə à nī annù yìi a bəŋ aa, a beentə, a kē ɣk'w'c ntə aà.

³ Nyonə a nɿim ibòŋ yìi mə Nwìŋgòŋ ghìrə a nu mə aa, mə swonj a mbo bù yì m'ò'c yì m'ò'c mə, tā ɣù tsù à tsuu lò ləgə ibi nū yì i k'w'c ntsya ajàŋ yìi yu bə aà. Lā tā à baŋnə ɣka ntsyesə yì a nzi ɣù yìi yu bə mbə ghu aa, à ɣù yì m'ò'c yì m'ò'c, à ka nyonə afigè àbiintɿ yìi mə Nwìŋgòŋ à fa ghu mbo aà.

⁴ Tsi'i tsò ajàŋ yìi mə mbɿnu yì m'fùurè i tswe nē idigə nu nnò aa, kaa idigə nu jya i wa'à nē fà'à yì fùurè kii mfa'a aa, ⁵ à kī mbə ɣgɿŋ ɣgɿŋ mə ka mə bi'inè nī nnò aa, bi'inè nē mbɿnu yì m'fùurè a mum Kristo ɣki ntsuginə a nu bi'inè nī bi'inè tsi'i tsò idigə nu mbɿnu yì m'fùurè.

⁶ Àjàŋ mə Nwìŋgòŋ à fa mètəŋnə a atu atu a mbo bi'inè, a nɿim ibòŋ yì aa, tā bi'inè aa mfa'a nī mu. Mbə a bə a ɣka nyu'ù ñtoð Nwì ɣk'e'ənə, bi'inè aà ɣghìrə nyòŋə nī àbiintɿ yìi bi'inè tswe nī yu aà. ⁷ Bɛɛ a bə a ɣka mfà'a, bi'inè fa'à, a bə a ɣka ndɿ'innù, bi'inè dɿ'ɿ. ⁸ Bɛɛ mə a bə a ndɿintə bə nē àd'itè, bi'inè dɿintè. Nù yìi mə a fa njoo a mbo bə aa, tā à ka ɣa'atə abò. Nù yìi mə à nī ntsyàsə bə aa, tā à ka mfa'a nē ñtɿ yì tsimè, ɣù yìi mə a ghìrə innù jì sigìnə a nu bə aa, tā à ka ɣghìrə nī nìdorè.

⁹ Tā àkòŋnə yuu tā à bə yì annù nēŋkonjè. Nē ka ɣkhə innù jì bē, mbaŋnə ntswa innu jì sigìnə ɣkwo ghu. ¹⁰ Nē ka ɣkòŋnə ghuu bu nī bù nē àkòŋnə bə bi Kristo yì tən-sə. Nē ka ɣgha'asə bilɿm buu ntsya ajàŋ yìi mə bo gha'asə ghuu aà. ¹¹ Nē tsuu kī bərikə bē, tā Àzwì aa ɣkhi a ntɿ bù à nē aa mfa'a nēntɿ. Nka mfa'a nē fà'a Mmà'àmbi nē ñtɿ ghuu tsimè. ¹² Tā nē aa ndoritə nlonj annù yìi nī bə aa, ɣka ntswa mīntɿ muu a noð ɣg'ì, ɣka ntsa'atə Nwìŋgòŋ a ɣgòŋ bənòð bɿtsimè. ¹³ Tā nē ka mfa njoo a mbo bə bi Nwì bii àyaa a boŋə aa, ɣkii ɣk-werə nī bəgɿ a mila'a bù.

¹⁴ Tā nē ka nniŋ mbəbə a nu bə bii bi tso'c akòrə yuu aa, ñtsee bē ñdò a atu bo kī niŋə. ¹⁵ Nē ka ndoritə bu bē bə bii bi doritə aa, ɣkii nyə'ə bu bē bə bii bi yə'ə aà.

¹⁶ Nē tswe nē àmòntə yì fùurè bù nī bù. Nē tsuu nu kī

ɣee, mbaŋnə ɣka nsigisə nē nū yùu a nsye ntswe bu bē bē bī kəgə, ñtsuu kī tərè.

¹⁷ Nē tsuu annù yì bi a atù ànnù yì bi kwi'inə. Nē ka ɣgaansə mīntɿ muu ɣka ɣghìrə annù yìi mə bə bē bɿtsim beentə aà. ¹⁸ Nē ka ɣghìrə ɣgòŋ innù tsim a nī yùu mbèè a nyə mə nē tswe nē mbəbə bu bē bē bɿtsimè. ¹⁹ Bìsù bā bii mə kòŋə aà, nē tsuu annù yì bi a atù ànnù yì bi kwi'inə, nē baŋnə mmà'àtə isa'a bə a mbo àlwin-təŋə Nwì, nlonj mə àŋwà'ànə Nwì a swonj mə, "Mmà'àmbi à swonj mə, 'awi'i nìkòŋ à nē ànnù yā, mə aa kwi'inə." ^{†20} "Mbə ɣjì ka nyanə ɣgàŋkəbàà ghò, ò fa mɿjì ghu mbò, bɛɛ mə ntɿ yì i yoo, ò fa ɣkì ghu mbo tā à no. Ma mùu ajàŋ boŋ ibòŋə gho wa i ka tsyà yì," ^{††21} Nē tsuu m'atə mə tā innù jì bi ka ɣgha'a ghuu bē, nē baŋnə ɣka ɣgha'a innù jì bi nē ibòŋə.

Ànnù yìi bi'inè tswe nē ghìrə a mbo bɿsa'a bi ala'a aà

13 Tā ɣù ñtsim à yə mə yu yu'unə bisa'a bi ala'a bii mə bi tswe nē àdà'à a atu bù aà, ñlonj mə kaa ñsa'a à la'a yì tsù à sè ghu tswé tì ghè mə a lèə Nwì. Bii bi tswe ghu tsɿtsòŋ aa, a waa a aləŋə aa a tswèsə Nwì. ² Ma mùu ajàŋ, ɣù yìi mə a swùŋnə bo bē bɿsa'a bi ala'a aa, a swùŋnə aa bo bē ànnù yìi mə Nwì à tənŋə nìə. Bə bii mə bi swùŋnə bo bo aa, baa niŋ njo Nwì a abaa bo. ³ Ñlonj mə kaa bɿsa'a bɿla'a bi sè aa nē ñb'ò'c a nu ɣù yìi mə a ghìrə annu yì sigìnə aa zì, bi bəŋnə ñzi nī ñb'ò'c aa a nu ɣù yìi a ghìrə ibi aà. Nī kòŋ mə kaa nē aa wa'a nsa'a à la'a ka mb'ò'c aa ɛ? Nē kà ɣghìrə innù jì sigìnə boŋ à ka beentə ghuu. ⁴ Ñlonj mə à laa mbə ɣgàŋfà'a Nwì mə a fà'à aa nlonj aà ibòŋə ghuu. Lā mbə nē ka ɣghìrə ibi, nē kà mb'ò'c. Ñlonj mə, àdà'à yìi à tswe nī yu aa, kaa sè yì adəŋə àdəŋə bē. À laa mbə ɣgàŋfà'a Nwì a niŋ ɣjò Nwì a mûm àbàà bə bii bi ghìrə innù jì bi aà. ⁵ A ku'unə mə tā ɣù à ka nyu'unə waa tã khə alwintəŋə Nwì. Tã tā ñtɿ yì tsuu nī kī sa'a.

⁶ À kī mbə nji'i ànnù yìi mə a ku'unə mə tā nē ka ntwu bɿtax ghu aà. Ñlonj mə bə bii bi lèntə annù ma yù aà, à naa mbə ɣgàŋfà'a Nwì mə à lèə mə tā bē ka nlentə.

⁷ Nē ka ntwu njoo jii mə nī tswa waa ghu aà. Mma'a nē tâx ghùu ɣkii ntwu nē tax ñlonj njoo jii nē tswe nī ju aà. Nka mb'ò'c nē bə bii mə a bəŋ a mb'ò'c aa, ɣgha'asə nē bii mə a ku'unə a ɣgha'asə aà.

Ànnù yìi mə nē tswe nē ɣka ɣghìrə a nu bù nī bù aà

⁸ Nē tsuu ɣù tsù nē àyòð tsu kī tswa bē, à kī mme akòŋnə, ñlonj mə ɣù yìi mə a kòŋə ndim yì aa, a lwensə aa nòŋsə. ⁹ Ndi'i jya mə, "Tsee māghàbə ghìrə! Tsee zwitə! Tsee yèrè! Tsee ndim ghò ghè'ənè!" [‡] bo bē ñd'ì yì jì m'ò'c, bi boonsə nniŋ nī nēghàà nī ghù'utə mə, "Ka kòŋə ndim ghò tsi'i tsò ajàŋ mə o kŋ ɣbiniù gho aà."

† 12.19: Deut. 32.35 †† Prov. 25.21-22 Tsi'i ajàŋ yimə àŋwà'ànə Nwì a swonj aà. ‡ 13.9: Exod. 20.13-15,17; Deut. 5.17-19,21

¹⁰ Nù yii a kòŋə ndîm yi aa kaa à si ibi ghu nu ghîrè. Ñ-ka ñkòŋə bə à nî ñlwənsə nòŋsə Nwí ntsîmè.

¹¹ La a mbù ŋghèè ghu, nî zi noò yii à ni ghu aa tsîtsòŋə. Nòò à nàŋsə mē ñku'u a mbo bù a mbîinè a filò. Ñlon mē nòò yii mē bi'inè ka yí yweenə aa à kòontè mē a nu bi'inè tsîtsòŋ ntsyatə ajàn yii mē bi'inè le mfòò m̄bii aà. ¹² Ìtugə i tsyà mē, àbèè a tìgè m̄fu'u. Á bi'inè me'e ifà'a itugə tsi'i tsîmè. Ñtìgə ŋwe'e njoo ntsò nlaà ìdìgè. ¹³ A bi'inè ka nzi akòrə nizí yi'inè à ku'unə ni yí si'inè. Mma'atə annū niji si'i nî ànnū nnò m̄baanə, m̄ma'atə annū ajirə, m̄ma'atə annū nsij, m̄ma'atə annū nto fìkòrə nî ànnū aghè'ənə.

¹⁴ Nî baŋnə ŋwe'e Mmà'àmbî Yesu Kristo a nu bù, ñt-suu abwarə fa a mbo njyà nù yùù tã i ka ŋghirə naa in-nù jii mē i yè'ətè aà.

Tã ò tsuu ndîm ghò ki sa'a, i fîrè nii

14 A ŋghèe a ni nù yii mē àbiintî yí a bɔrə aa, nî ka ñkwere nii sigîñè, lâ ñtsuu bu bo ki swùŋnə a ni ànnū yii mē à bii aà. ² Nù yí m̄'ò' à tse bii mē mbə yu jî ñjoo tsîmè. Tã nù wa mē àbiintî yí a bɔrə aa tã à baŋnə nswon mē yu kurə aa tsi'i àmbòrə. ³ Nù wa mē a jì njoo tsîmè aa tã à tsuu wa mē a tswèrə njoo aa ki tsa'a bē. Tã wa mē a tswèrə ñjoo tã à tsuu isa'a waà nù mē a jì tsîmè aa ki tsàrə, ñlon mē Nwîŋgòŋ à kwèrè mē yí. ⁴ Ò bə aa wò a ñka nsa'a ñgàŋàfà'a nù dàŋə aa ε? Áa tsi'i tãfà'a nù wa mē mbə a swon mē a fà'a siginè kə a kî mfa'a kikaŋə. Mbə tãfà'a wa a kî ñkwetə yí mē tã à tə, ñlon mē Mmà'àmbî à tswe nî m̄dà'a a ñkwetə yu.

⁵ Nù yí m̄'ò' a lɔgə njwi yí m̄'ò' mē ì bòŋtə ntsyà yí m̄'ò', nù yí m̄'ò' a bāŋnə ñlɔgə mē ñjwí tsîm i ku'unə. Tã nù ñtsîm à nàŋsə ŋghirə tã àtú yí laa sigîñè nî ànnū yii a ghîrè aà. ⁶ Nù wa yii mē a ləə njwîŋgòŋ aa, a ləə aa a ŋgha'asə Mmà'àmbi ghu. Nù yii mē a jì njoo tsîm aa, a jì aa a ŋgha'asə Mmà'àmbi ghu, ñlon mē a fa mbi'ikə a mbo Nwî. Wa yii mē a tswèrə njoo aa, a tswèrə aa a ŋgha'asə Mmà'àmbi ghu, ñlon mē a kî mfa mbi'ikə a mbo Nwî. ⁷ Kaa nù nîbi'inè à si ntî tswe aa ñlon ŋgaà yí, kaa nù nîbi'inè wa'a kî ñkwə aa, ñlon ŋgaà yí.

⁸ Bi'inè bə tswe ntî boŋ bi'inè tswé ñtî aa ñlon ŋgaà Mmà'àmbî. Bεε bi'inè kwo bi'inè kî ñkwə aa ñlon ŋgaà Mmà'àmbî. Tsò mē a bə laa, kə bi'inè twéntî òò, kə bi'inè kwo òò, boŋ bi'inè laa mbə bē bi Mmà'àmbî. ⁹ Áa nji'i ànnū yii mē Kristo à le ñkwə mbu nyweenə ni ñwə fu aa, mē yu bə Mmà'àmbî bîku bi bə bo bî yí bii bi tswe bitî.

¹⁰ O tɛ'ε ntsɔ'ɔtə nî ñsa'a ndîm ghò aa a ya aa ε? Kə o tsa'a ndîm ghò laa a ya aa ε? Ñlon mē, bi'inè bitsîm ka yí tə a nsí abərə ntsɔ'ɔtə m̄isa'a Nwîŋgòŋə. ¹¹ Ñlon mē bi ŋwa'anə a mûm àŋwà'anə Nwî mē,

“Mmà'àmbî à swon mē, àjàŋ mē mē tswe ntî aa, m̄ikù'útə m̄itsîm ka yí sigitə a nsí mē, tã bə bitsîm swon nî ñsi nî ñsi mē mē laa mbə Nwîŋgòŋə.” ††

¹² Tã à laa mē nù nîbi'inè yí m̄'ò' yí m̄'ò' à ka yí swonə annū ñlon ŋgaà yí a mbo Nwîŋgòŋə.

Tsùu lɔ ghîrə mē tã ndîm ghò à wo

¹³ Tsò mē a bə laa aa tã bi'inè kentə a nsa'a bi'inè ni bi'inè. M̄baŋnə ntsàrə mē kaa mbə bi'inè wa'a ati a m̄anji taansə mē ndîm yí'inè à wo ghu, kə ñkî mbə ayoo ñkîŋ m̄anji a mbo ndîm yí'inè. ¹⁴ Tsò ñgàŋàfà'a Mmà'm̄bî Yesu, mē nàŋsə nzi mē kaa mbə bi wa'a miji m̄tsu ka ntwonə mē mi ni m̄jî mi nsij nyonə a ñjim nòŋsə. Lã m̄jî m̄tsu tse bə miji mi nsij a mbo nù yii mē à wà'ətə mē à ni miji mi nsij aà. ¹⁵ Mbə ò zi mē àyoo yii mē o jì aa, a fa ŋgî'i a mbò ndîm ghò bəə boŋ kaa ò si akòrə nizí yo aa a mûm àkòŋnə burə ki zì. Tsuu lɔ m̄'ətə mē àyoo yii mē o jì aa tã à tsə ŋgî'i a nu nù yii mē Kristo à le ñkwə ghu atú aà. ¹⁶ Tsùu lɔ mmà'ətə mē annū yii mē o ghîrə a bə yí sigîñè aa, tã bî baŋnə ñka ŋghaa nî gho mē a ni yí bî. ¹⁷ Ñlon mē kaa annū nifî Nwî kaa a laa ŋwa'á annū miji kə annū m̄lù'ù bē. A baŋnə mbə aa bə annū ŋghîrə innū jii i tsinə aa, nî ànnū mbɔɔnə, nî ànnū nidorə a mûm Ázwî Nwî. ¹⁸ Nù yí mē a fà'a a mbo Kristo ma mùu ajàn aa, à kù'ùnə a mbo Nwî, bə kî m̄beentə nii.

¹⁹ Tã bi'inè ka ŋgaansə m̄itî m̄'inè a ŋghîrə innū jii mē i zì nî m̄bɔɔnə, ñkî ñkwetə nî yí'inè bitsîm mē bi'inè ka ñkwe. ²⁰ Tã ànnū miji à tsuu lɔ ghîrə tã ò ta ŋgî'i a nî ñfà'a Nwî. Wá ñgòŋ njoo tsîm i laa, lâ à ka bə annū yí bi a mbo nù a ŋghîrə mē tã bə bî m̄'ò' wo ñlonə ayoo yii a jì aà. ²¹ A laa ñkù'ùnə mē boŋ mbə nù tuù ñkùrə mbà, kə a ñkî nno m̄lù'ù kə a ñkî ŋghîrə àn-nù yí m̄'ò' yii mbə ndîm yí a kwântə ghu aà. ²² Ləə àn-nù yii ò bii ñlon ma yù ànnū aa a tîŋ bu Nwî. Nidorə ni wè ni tswe a mbo nù yii mē kaa ntî yí i si nî sa'a mē a ghîrə annū yii mē à wà'ətə mē a ku'unə aà. ²³ Lã nù yii mē a jîŋkə ñlon ayoo yii yu tswe nî nji aa, Nwîŋgòŋ à ka ñj njo ghu abàà mē mbə a jì, ñlon mē ma yaà àn-nù mē a ghîrə aa kaa a sî aa mûm àbiintî yu fɛ'ε. Ànnū yii mē a sî a mûm àbiintî fɛ'ε aa, à nî ñbî.

Nî ka ŋghirə tã bádàŋ ka ndoritə, tsuu bə bù bə

15 Bi'inè bii mē àbiintî yí'inè a tinsə aa, bi'inè ka mmi innū bə bii mē àyaa a bɔrə aa. Ñtsuu bāŋnə ki ghîrə bə mē tã nù yí'inè ka ndoritə. ² Bi'inə baŋnə ñka ŋghirə bə mē tã bîŋm bi'inè ka ndoritə ñlon ibòŋ waa tã ki ghîrə tã àbiintî yaa ka ñkwe. ³ Ñlon mē tsi'i Kristo kaa à le ñkî'î ka ŋghirə aa mē tã nù yí ka ndoritə. À le mbàŋnə ñghirə a ajàn mē àŋwà'anə Nwî a swon aà, mē, “Mbègîtə jii mē bə le si bəgîtə noo ghu aa, i wo

† 13.9: Lev. 19.18

†† 14.11: Yes. 49.18; 45.23

a nu mè. ¹⁴ Ñlonj mə innù jii mə bi le ηjwà'ànə a mbii aa, bi le ηjwà'ànə mə tâ ì ka ndi'itə yi'inə mə mbə bi'inə, ñyona a nǝm àtəntə nǝ ì ìntə yii mə nǝghàà ni Nwí ni fa a mbo bi'inə aa tâ bi'inə nanǝə yəgitə a nu Nwí.

⁵ Tsítsɔŋ, tâ Nwɪŋgɔŋ yii mə àtəntə bɔ ì ìntə a lô ghu mbo aa, tâ à ghɪrə tâ nǝ ka ηghaanə mbiinə nyoŋə a nu Kristo Yesu, ⁶ mə mbə bù bi tsɪm nǝ tɪgə ηgha'asə Nwɪŋgɔŋ bo bǝ Mmà'àmbi yi'inə Yesu Kristo nǝ ñtsù yí mɔ'ɔ.

Ntoo yi ñsigɪnə a mbo bitɪzɪ Nwí.

⁷ Tā nǝ ka ηkwɛrə ghuu bu ni bù tsi'í ajàn mə Kristo à le ηkwɛrə ghuu aà, tǎ tâ bàa ηgha'asə Nwí. ⁸ Ñlonj mə mè swɔŋ a mbo bù mə Kristo à le mbə ηgàŋfà'á a mbo baYuda, a ndi'í mə Nwɪŋgɔŋ à ləð ñkà'a yii mə à le ñkà'á a mbo bitə bi bɪtaà byaa aà ⁹ tâ ma yú a ghɪrə mə bitɪzɪ Nwí tâ bǝ gha'asə Nwɪŋgɔŋ ñlonj ηko mǝlɪŋnə yí. A bə aa àjàŋ mə bi ηwa'anə a mǔm àŋwà'ànə Nwí mə,

“Tsɔ mə a bə laa, màa tɪgə gha'asə nòo a titɪ bitɪzɪ Nwí

i kǝ ki yəə ikòo gha'asə nǝ ñkǔmə gho ghu.” ††

¹⁰ Bi ki mbù ñswonj mə,

“Bù bitɪzɪ Nwí, nǝ ka ndoritə bu bǝ bə bi.” †

¹¹ Ñki mbu nswonj mə,

“Ka ηgha'asə ni Mmà'àmbi mbǎ bu bitɪzɪ Nwí, ηki ηghɪrə tâ itòo ñtsɪm ka ηgha'asə nii.” ††

¹² Yesaiah a ghɛè nǝ mbii ñswonj mə,

“Ñtigə ηgɪgə Jesse i ka yí fɛ'ɛ,

i bə yu wa mə à ka yí bǝnə sa'a bitɪzɪ Nwí,

tā bitɪzɪnwi tɪgə nniŋ nti waa ghu nù.” ††

¹³ Tā Nwɪŋgɔŋ yii mə a ghɪrə mə tâ nǝ ka mbe njoo aburə aa, tâ à ghɪrə nti ghuu luu ni nidorə ηki nanǝə tswe nǝ mbɔɔnə, a ajànə mə nǝ nǝŋ nti ghuu ghu nu aà, tâ mɪdà'a mi Azwi Nwí mǝ ghɪrə nǝ nanǝə ηka mbe njoo aburə nǝ ñti ghu tsɪmə.

Ñji'í ànnù yii mə Paul à le ηjwà'ànə ma yuú àŋwà'ànə ti nǝbɔ'ɔ aà

¹⁴ Mə, a nǝ itə ibɪnù gha, mə bii nǝ ñti ghà tsɪm mba bilɪm bǎ, mə bù, a nǝ ñbɪnù ghuu, nǝ luu nǝ àbɔŋənti, ηki nnanǝə nzi annù ajàn mə mbə nǝ tɪgə ñdi'itə ghuu bu ni bù. ¹⁵ A nǝ ñdɪgə jɪ mɔ'ɔ a ni yulà àŋwà'ànə, mə ηwà'ànə tǝ nǝbɔ'ɔ mə tâ nǝ wa'atə innù ma jya jii mə mè leè ñte'ɛ mfoo ηjwà'ànə a mbo bù aa, ñlonj aa ñbɔŋ Nwí yii mə à fa a mbo mè ¹⁶ mə tâ mè bə ηgàŋfà'á a Kristo Yesu a mbo bitɪzɪ Nwí. Mə fà'á aa tsi'í tsɔ ηgàŋmà'anwi a mǔm ñtoo yí ñsigɪnə Nwí ya tǎ ghɪrə mə tâ Nwí a bii bitɪzɪ Nwí tsi'í tsɔ njoo mmà'anwi jii mə Àzwi Nwí a si'í mē.

† 15.3: Ps. 69.9 †† 15.9: Ps. 18.49 † 15.10: Deut. 32.43

†† 15.11: Ps. 117.1 †† 15.12: Yes. 11.10

¹⁷ Àjanj mə mè tswe nǝ ànnù yí mɔ'ɔ bi'í bǝ Kristo aa, mə kwɛɛ nti gha a mǔm àfà'a Nwí. ¹⁸ Ñlonj mə mè tswe nǝ ànnù tsu a nswonj aa nlonj mə Kristo à le ntsyà a nǝm mə ηghɪrə mə ghɪrə mə tâ bitɪzɪ Nwí tâ bǝ tɪgə nyu'unə ni Nwí, a nǝm nǝghàà ni ntsù na, ni mǝghɪrɪnə mi innù ma, ¹⁹ ni mɪdà'á mi ilənsə innù bo bǝ ñnnùt-syambò, a bɔ'ɔ ni mɪdà'á mi Azwi Nwí. Ma mùu ajàn, a nǝ ñdɪgə tsi'í tsɪm, ñlo a Yerusalem ηghɛɛ nywe'e a Il-lyricum, mə swɔŋ mə ntoo yí ñsigɪnə Kristo yá ñtsɪmə. ²⁰ À nǝ àyè'ətə yá ηgɔŋ bɪnòo bitɪzɪ mə tâ mè swonj ntoo yí ñsigɪnə ya a nǝ àdɪgə yii kaa bi leè ñki'í ikum Kristo ghu yu'u aà, tǎ wa'á kà mɔɔɔ a nǝ àtsənda yii mə ηù dən à tùmə aà. ²¹ Tsi'í tsɔ ajàn mə àŋwà'ànə Nwí a swonj aa mə,

“Bə bii mə bi leè ñte'ɛ wa'ǎ annù yí a mbo bo swonj aa, bi ka yí yə yí.

Tā bə bii mə bi leè ηwa'á yu'u aa, tā bǝ yu'u atú yaa a laa ghu.” †††

Àjàŋ mə Paul à le ntanjə mə yu ghɛə ghantə baRoma aà

²² Àa ñnnù jii mə i ki kǝŋ mə tâ mè wa'a a mbo bù zɪ aà. ²³ La tsítsɔŋ ajàn yii mə mè sɪ nǝ ñfà'á ma mùu mbù'u bù ñtswe aa, bo bǝ ajàn mə mè le ntsu'u nyə'ətə a nyə ghuu a nǝ ñlòo jɪ ghà'atə aa, ²⁴ mə lɔɔ ηghɛə a ala'a Spain, mə wà'atə mə àjàŋ mə mè aa ki tsyǎ ghɛə ghu aa, i yə ghuu, i nanǝə doritə a ntswe bi'inə a ni mǔ àti noò. Bɛɛ bi'inə tswetə, nǝ tɪgə ñkwetə gha mə ghɛə ghu. ²⁵ Tsítsɔŋ mə ghɛə a Yerusalem nǝ ñjoo a mbo bɔɔ bi Kristo. ²⁶ Ñghòtə jii mə i tswe a ala'a Macedonia bo bǝ a ala'a Achai, bi fà ñjoo nǝ àbɔŋənti yaa a ηkwetə ηgàŋfɔm jii i tswe a titɪ bə bi Nwí a Yerusalem aà.

²⁷ Bo le ndoritə a ηghɪrə maa ajàn, lâ a nswonj ànnù nǝkonj, bo tswe nǝ ηghɪrə maa ajànə, ñlonj mə àjàŋ yii mə baYuda le nyàtə mbɔɔnə Àzwi Nwí bo bo aa, bitɪzɪ Nwí ki ntswe nǝ ñlɔgə njoo jii mə Nwɪŋgɔŋ à tənə waa ghu aa i kwetə baYuda ghu. ²⁸ Nòo yii mə mè ka mǎŋsə i fa njoo mà jù mə bi kǝ ghòtə a mbo bo aa, bo kwɛrə tsi'í tsɪm boŋ mə ka tsyǎ a mbɛɛ bù tɪgə ghɛə a Spain. ²⁹ Mə zi mə nòo yii mə mè ka yí zɪ a mbɛɛ bù aa, mə aa yí zɪ aa nǝ mbɔɔnə Kristo tsi'í ñtsɪmə.

³⁰ Mə bu'u mbo a mbo bù mbǎ bilɪm bǎ, nǝ ñkǔm Mmà'àmbi yi'inə Yeu Kristo, nǝ àkɔŋnə yii mə Àzwi Nwí a fa aa, mə tâ nǝ boonsə gha tâ bi'inə aa nto a ajàn mə ni tsà'atə nǝ Nwí nǝ tǝ a atu mè aà. ³¹ Nǝ lɔɔ a mbo Nwí mə tâ à tsu'u atú ya a mbo bitɪzɪ Nwí bii bi tswe a Yudea aà, ηki ηghɪrə mə tâ bə bi Nwí bǝ beentə ifà'á gha a Yerusalem. ³² Maa ajàn, mə mbə Nwí à bii, tâ mè tɪgə nzi a mbo bù ñluu ni ñdorə tâ nǝ ghɪrə nti gha fwetə. ³³ Tā Nwɪŋgɔŋ mbɔɔnə tâ à tswe a mbo bù bit-sɪmə. Amen.

††† 15.21: Yes. 52.15

Paul à tsà'atè bè bî ghà'atè a Roma

16 Mə bèèntə àfà'a njààntə yì'inè Fəbe, yii mə à nî ñkwetə a mûm ñghotə a ala'a Cencreae, ² à nî kwere yì sigìnè ajàn mə bɔɔ bi Kristo kwere ñu aa, ñki ñkwetə yì mfa ayoo tsim yii mə a lòò aa ghu mbô, ñlon mə à kwetə bè bî ghà'atè, mə bə ñu yì mò'c a titi bè bii à kwetə aà.

³ Nî tsa'atə Prisca bo Aquilla, bè bii mə bî'i bo fà'a a abo mò'c a mum Kristo Yesu aà. ⁴ Bo le mfa ñgwí yàà ñlon ntswènti yà. Mə nanşə mfa mbi'ikə a mbo Nwi mbi'i ñgaà yàà. Kaa à si tsi'i mə bē mə mə fa miyà wàà, bo bē ñghotə jii i tswe a titi bē tizi Nwi aa tsimè. ⁵ Ki ntsà'atə nî ñghotə ya yii mə i bòontə a nda bo aà.

Tsà'atə nî nti ñsú ghà Epenetus, yii à le mbə ntsyam-bii ñu yii mə à le mbii Kristo a mbù'u Asia aà. ⁶ Tsà'atə nî a Mary yii mə a fà'a nî tii a titi bii aà. ⁷ Tsà'atə nî Andronicus bo bi Junias, ñgāñgwè'è jii mə bii'ibo le ñkuu a atsañə aà. Bo nî bē bî tinsə a titi ñgāñtoo Kristo. Bo le mfòò ñtswe a mum Kristo ti mə.

⁸ Tsà'atə nî Ampliatus, ñti ñsú ghà a mum Mmà'ambí. ⁹ Tsà'atə nî Urbanus, ñu yii mə bî'inə nî bō fà'a a abo mò'c a mum Kristo aà, nî ñti ñsú ghà Stachys.

¹⁰ Tsà'atə nî Apelles, yii mə bi beentə annu yì a mum Kristo aà. Tsà'atə nî bē bitsim a ñgwè'è Aristobulus.

¹¹ Tsà'atə nî a ñu ñgwè'è ghà Herodion. ñki ntsa'atə bɔɔ bi Kristo bii bi tswe a ñgwè'è Narcissus.

¹² Tsà'atə nî ñgāñfà'à jula mə fà'a a mbô Mmà'ambí aà: Tryphaena bo Tryphosa. Tsà'atə nî a nti ñsú ghà Persis, yii mə à nanşə mə mfa'a niti a mbo Mmà'ambi aà. ¹³ Tsà'atə nî Rufus, ñgāñfà'a Mmà'ambi yì ñti, nî ñdè yì mə à ki mbə ñdèghà aà. ¹⁴ Tsà'atə nî Asyncritus, Phlegon, Hermes, Patrobas, Hermas, bo bē bilim bii'inè bii bi tswe bo bo aà. ¹⁵ Tsà'atə nî Philologus, Julia, Nereus bo bē njààntə yì, ni Olympas, bo bē bē bi Nwi bii bo bo tswe aa tsi'i bitsimè.

¹⁶ Nî tsa'atə ghuu bu nî bù ñncñə ni migha'à muu nî àkòññ bɔɔ bi Kristo. ñghotə Kristo tsi'i tsim i tsà'atə ghuu.

Idi'itə nliw'i ñjimè

¹⁷ Mə bu'u mbo a mbo bù bilim bā mə nî ka nlensə bē bya mə bi zi nî àyàtə, mfa nî ñgi'i a nî àbiintii bē, ñligitə nî ñnnu jii mə bi le ndi'è a mbo bù aà. Nî ka ñkhe ijàn bē ma jyā. ¹⁸ ñlon mə mbuu bē ma bya kaa bi si aa a mbo Mmà'ambí yì'inè fa'a, bo bāñnè mfa'a aa ñlon bē àtò'ô yaa. Bo tsyà ni a ñjim àlètə, bo bē mighàà mí lli mbwe'esə nî bē bii mə kaa bo burə tti ibi zi aà.

¹⁹ ñlon mə, ñu ñtsim à yù'u mə a ajàn mə ni yu'unə ntoò yì ñsigìnə ya mə ki ñdoritə ñlon ñgaà yùu aa, lá màa kññ mə tâ nî bə ñgàñ mitsyè a nî ànnu yii mə a bññə aa, mbañnə mbə bñtzi a nî ànnu yii mə à ni yì bi aà. ²⁰ Nwìñgòñ mbɔɔnə à ka ghèsə ghò'c a Satan a jii mikòrə bù.

Tā ñbññ Mmà'ambí Yesu Kristo, i tswe a mbo bù.

²¹ Timoti, ñu yii mə bii'yu fà'a a abo mò'c aa, a tsà'atə ghuu. Lucius bo Jason ni Sosipater, ñgāñgwè'è jâ, ki ntsa'atə ghuu.

²² Mè Tertius, ñu yii à ñwà'ànə aq'wà'ànə yulà aa, mə tsà'atə ghuu a ñjim Mmà'ambí.

²³ Gaius, ñu yii mə mə tswe ghu nda aa, bo bē ñghotə ñtsim bo tsà'atə ghuu. Erastus, ñlèè ñkabè ñj'c àla'a yù, nî ñdñm yì'inè Kwartus, ki ñtoo nî àtsà'atə a mbo bù. [²⁴ Tā ñbññ Kristo i tswe a mbo bù bitsimè. Amen.] †

Agha'asə Nwí yì nliw'i ñjimè

²⁵ Bii'inè ka ñgha'asə Nwìñgòñ yii mə mbə a niñ mtiiti a nu bù ñyon a nî ñtoo yì ñsigìnə ya mə mə swonə mbi'i ñgaà Kristo aà, ma yù à nî ànnu yì àlèntə ya mə i le ntswe alò'csə a ñgu'u ñgu'u aa, ²⁶ mə tsitsññ bē fi'isè mə a fe'è ñlaa, ñtsya a ñjimə ñwà'ànə ñgāñntoo Nwí, bi tigè ñghirə itoò ñtsim i zi, ñyonə aa a nî ñdñ'fi Nwí yii mə à lwi'i ññkonə aa, ñka nyu'unə a mûm àbiinti.

²⁷ A mbo Nwìñgòñ ma ghú yúyigè yii mə à nî àzì tsimè aa, tā ñgha'a ni ti mè tâ nî tswe ghu mbo ñtsya a ñjim Yesu Kristo! Amen.

† Kaa àti ma yù a si a nî ñwà'ànə jì n'c'c tswè.

1 BaKorinto

ÑJI'INNŪ ANWÀ'ÀNƏ YŪ

A aḡwà'ànə yŭ aa a le ḡḡwà'ànə Paul mbo ḡḡhotə baKorinto. Korinto à le mbə ḡḡ'ò à la'a BaGrikia yŭ ḡḡwè, ḡḡki mbə kapital mbù'u Achai yŭi mə BaRoma le si bu'utə aà. Bi le si naḡsə ntaḡ nŭ mŭta ma mùu ala'a, bə lô ni a idigə idigə jŭ mɔ'ɔ jŭi mə BaRoma le si bu'utə aa nzi mbòòntə ghu nlonḡ afù'ù yŭ wè yŭi mə à le ntswe ghu aà. BaKorinto le si gha'asə bŭnwiḡḡḡḡ bŭ ghà'àtə. Bi le si naḡsə mbu'u nŭ ìnnù jŭ bi jŭ swèrə ḡḡswerə a Korinto. Ànnù ajŭrə bo bŭ ìbuurənnù i le mburə ntswe ma mùu ala'a tsi'ŭ m̀bènnù. A titŭi bŭnwi bya, Aphrodite à le ntswe nŭ ḡḡgəḡmà'a jŭ ntsù'ù yŭ fù'ùrè jŭi mə i le mbə aa ìkwàrə bəḡḡyè, ḡḡdŭ'ŭ nŭ bə mə bàa nŭi nŭ àkwarə ḡḡgha'asə nŭ nŭwŭ wa ghu. Bə le mburə nzinə mbuu annù ajŭrə yŭi mə a le ntswe a Korinto aa a ajàḡ yŭi mə bəe bi yŭ nyə ḡḡù tŭ jŭ akwàrə, kə a ka ḡḡjŭrə si'ŭ, bi tigè ḡḡsworə ni mə a ghŭrə aà ḡḡdə baKorinto wà.

Nŭ ḡḡtoo yŭ ḡḡsiginə a Korinto aa a le nzi Paul (ìfà'à 18.1-17). À le ntswe ghu a atù àlòò yŭ fù'ùrè ni bŭsàḡ bi nto'o mfa'a ghu, Aquila bo Pricilla ni Timoti bi kwetə nŭ yŭ ghu. Nòò yŭi mə Paul à le mà'àtə ḡḡlo aa, à le nyu'u mə ḡḡḡhotə ya i tswè ni ìnnù jŭ ghà'àtə mə i le si fa ḡḡḡ'ŭ ghu: Ànnù ajŭrə, ànnù ayàtə bo bŭ ìbuurənnù jŭ mɔ'ɔ nlonḡ mŭtəḡḡnə mi Azwŭ. Paul à yù'ù mə ḡḡtigə ḡḡḡwa'anə aḡwà'ànə yŭ mə yu tsisə ìnnù ma jŭ ghu i kŭi fa akwi'ŭ nŭ ìbetə jŭ mɔ'ɔ jŭi bi le mbetə yŭ ghu aà.

Nwŭ a fa àdà'à bo mŭtsyè a mbo Paul mə tŭ à ḡḡḡwa'anə ndŭ'itə ḡḡḡhotə ya ghu. ḡḡḡghaa ìnnù i mburə ḡḡgha'atə tsi'ŭ siginə, à le ḡḡghàà ḡḡlonḡ annù nyweenə bə a nŭwò (15). Ànnù yŭi mə à ḡḡwà'ànə nlonḡ akòḡḡnə aa (13) a nŭ àfù'ù yŭ mɔ'ɔ yŭi mə Nwŭ à fa a mbò ḡḡḡhòtə bə bi. ìnnù jŭi mə i le mŭf'è a mŭm ḡḡḡhòtə a Korinto aa i kwetə a ḡḡḡḡrə mə bŭ'ŭnə yə ìbòḡ Nwŭ a titŭi bə bi.

Bi yatə àḡwà'ànə yŭ aa laà:

1. Nŭjŭ'ŭ ànnù àḡwà'ànə yŭ 1.1-9
2. Àyàtə a mŭm ḡḡḡhòtə 1.10—4.21
3. Ànnù ajŭrə bo bŭ ìnnù a mŭm ḡḡḡwè'è 5.1—7.40
4. Bŭkrisèn ni bŭtŭbŭi Nwŭ 8.1—11.1
5. Nŭtswèntŭi a mŭm ḡḡḡhòtə bo bŭ a ajàḡ yŭi mə bi gha'asə Nwŭ ghu aà 11.2—14.40
6. Ànnù nyweenə ni nŭwo Kristo bo bŭ à yŭ ḡḡḡḡmbii Kristo 15.1-58
7. Nŭjoo jŭi mə bi le ḡḡḡhotə a mfa a mbo bŭkrisèn a Yudea aà 16.1-4
8. ìnnù jŭ mɔ'ɔ jŭi mə Paul à le ntigə ḡḡghaa a nŭwŭ'ŭsə aà 16.5-24

Àtsà'àtə

1 Àḡwà'ànə mə a lo a mbo Paul yŭi mə Nwŭḡḡḡḡḡḡ à le ntworḡ nŭ ḡḡkòḡḡ yŭ mə tŭ à bə ḡḡḡḡḡtoò Kristo Yesu bo bŭ a mbo ḡḡdŭm yŭ'ŭnə Sosthenes, 2 ḡḡḡḡḡ nŭ a mbo ḡḡḡhotə bə bi Nwŭ bŭi mə bi tswè a ala'a baKorinto aa, bo a mbo bə bŭtsŭm bŭi mə Nwŭḡḡḡḡḡḡ à tworḡ mə tŭ bo bə bi a nŭjŭm Kristo Yesu, nlaa laà. M̀bə bə bŭi mə bi tworḡ ìkum M̀mà'àmbŭ yŭ'ŭnə Yesu Kristo mə ni M̀mà'àmbŭ wàà ḡḡki mbə yŭ'ŭnə aà. 3 Tŭ ìbòḡ Nwŭ ni m̀bɔɔnə yŭi mə ì lo a mbo Nwŭḡḡḡḡḡḡ Taà yŭ'ŭnə ni M̀mà'àmbŭ Yesu Kristo aa tŭ ì tswè a mbo bŭ.

4 Mə fa m̀bi'ikə a mbo Nwŭ a ḡḡḡḡḡ bŭnòò bŭtsŭm m̀bŭi ḡḡḡaa yŭù, ḡḡlonḡ ìbòḡ Nwŭ yŭi mə à le ḡḡḡḡrə a nu bŭ, ḡḡtsya a nŭjŭm Krostos Yesu. 5 Nlonḡ mə àjàḡ mə nŭ tswè nŭ ànnù yŭ mɔ'ɔ bu bŭ Yesu Kristo aa, kaa nŭ si afù'ù yŭ tsu saà, ḡḡtswe nŭ àfù'ù ni m̀ḡḡhàà mi tsŭm, bo bŭ a ni m̀t-

syè mi tsŭm. 6 Ntoò ya mə bŭ'ŭ le si sworə nlonḡ Yesu, nŭ nàḡsə mə mbii i kuu a nu bŭ 7 ma mùu ajàḡ kaa nŭ wa'à nŭ m̀təḡḡnə mi Azwŭ mŭ tsu borə, a ajàḡ ni bə noò yŭi mə M̀mà'àmbŭ yŭ'ŭnə Yesu kristo à ka yŭ fè'è yentə aà. 8 À ka yŭ bə ghuu mə tŭ nŭ təə nŭnsə ḡḡḡḡḡ nywe'e a nŭwŭ'ŭsə, ḡḡtswe ajàḡ yŭi mə kaa mbə bi wa'à ghuu firə wa ḡḡjwŭ M̀mà'àmbŭ Yesu Kristo. 9 Nwŭḡḡḡḡḡḡ à ni ḡḡù yŭi mə m̀bə bŭ'ŭnə nŭḡ ḡḡtŭ yŭ'ŭnə ghu nu, mbə Nwŭḡḡḡḡḡḡ wa yŭi mə à le ntworḡ ghuu mə tŭ nŭ tswè nŭ ànnù yŭ mɔ'ɔ bu bŭ Mŭ yŭ Yesu Kristo M̀mà'àmbŭ yŭ'ŭnə aà.

Àyàtə yŭi mə a tswè a mŭm ḡḡḡhòtə aà

10 Mə bu'u mbo a mbo bŭ mbà bilŭm mbà, nŭ ìkŭm M̀mà'àmbŭ yŭ'ŭnə Yesu Kristo mə tŭ nŭ ka ḡḡghaa m̀bi-ŭnə, tŭ àyàtə tsuu a titŭi bŭ tswè, ta tŭ nŭ naḡsə ḡḡkwèrə ghuu a nŭbəḡ, nŭ ìm̀òòntə juu, bo bŭ àjàḡ mə ni lèntə ìnnù aà. 11 Mə sworḡ laa, bilŭm m̀bà, ḡḡlonḡ mə, bə bŭ mɔ'ɔ

a ngwè'ε Chloes bi swon a mbo mà mà àyòhè a tswe a titi bù. ¹² Mə swon aa mà nù yí m'ò'ò yí m'ò'ò a titi bù a swonə ni mà, "Mè laa mbə nù Paul." Kè, "Mè laa mbə nù Apollos." Kè "Mè ni nù Cephas." Kè "mè ni nù Kristo." ¹³ Bi laa nyàtè Kristo aa ε? Bi le nkweèntè aa Paul a ati bàhnhè bàhnhè mbi'i nkwitu ghuu aa ε? Kè bi le mmurə ghuu a nkì aa nî ìkùm Paul aa ε?

¹⁴ Mə fa mbi'ikə a mbo Nwi mà kaa mà le nwa'ă nù nìbù a nkì murə ntsyatè Krispus bo Gaius; ¹⁵ ma mùu ajàh kaa mbə nù nìbù ghùù a wa'à swon mà bi le mmurə yi a nkì aa nî ìkùm ghâ. ¹⁶ (Mè wà'atè mà mà le mbaa nkì mmurə ngwè'ε Stephanas a nkì. Kaa mà sî nùdàh wa'atè yii mà mà le mmurə a nkì.) ¹⁷ Nlon mà kaa Kristo à le wa'ă gha too aa mà tâ mà zi nka mmurə bə a nkì. À le mbàhnhè ntoo gha aa mà tâ mà zi nka nswon ntoo yi nsihè ya. Kaa mà le nkì'i kà nswonə aa bə nì nìghàà ni mitsyè mi mbi mù ta niwo ni Kristo a ati bàhnhè bàhnhè wa'a adàhè dàhè tsyâ.

Kristo à ni mîtîî mi Nwî bo bî mîtsyè mi

¹⁸ Nlon mà ntoo ya nlon niwo ni Kristo a ati bàhnhè bàhnhè à nî àjîhè annù a mbo bə bii mà bi bwe aà, là a mbo bi'inè bii mà bi yweenə aa, i bə mîdà'à mi Nwî.

¹⁹ Bi nwa'anə ma yù a mùm àhwa'ànə Nwi mà, "Mè ka ta ngi'i a ni mîtsyè mi ngàh mîtsyè i sigisə bə bii mà bi m'ò'òntə mà bi zî ànnù aa a nsyé." † ²⁰ Tsó mà a bə laa, ngàh mîtsyè tigè ntswe aa fə aa ε? Ngàhndî'i nòhè tigè ntswe aa fə aa ε? Bè bii mà bi zi nìghèttè ìnnù faa mbi aa bi kî nîtigə ntswe yàa ngaa aa fə aa ε?

²¹ Nwìngòh, a ni mîtsyè yu, à le ngàh mə tâ bə tsuu yi a ni myaa mîtsyè zi. A le mbàhnhè mbəh a Nwî a tsyâ a nîm ntoo ya yii mà bi'i swonə, bə twonəh ni àjîhè annù aa, nîweensə bə bii bi bii yi aà. ²² BaYuda bi l'ò mà bi yə ìnnù jî yéyerə i b'òh bii, baGrikia bi l'ò nî mîtsyè.

²³ Là a mbo bi'i, bi'i kî nké'ənə aa tsi'i ntoo Kristo wa yii mà bi le nkweèntè yì a ati bàhnhè bàhnhè aà. BaYuda bi kwàntə ghu nwo, bîttizi Nwî bi l'ògə a nî àjîhè annù.

²⁴ Là a mbo bə bii mà Nwî à twòh mē waa aa, kə a bə baYuda kə baGrikia aa oo, bon ntoo mà yù ì laa mbə Kristo yii mà à ni mîdà'a mi Nwî nkì mbə mîtsyè mi Nwî aà. ²⁵ Nlon mà àyoo yii mà a finə ajîhè ànnù Nwî aa, à ni mîtsyè, ntsyatə mîtsyè mi nùmîs'òhè. Àyoo yii mà a mfinə ab'òrəkə Nwî aa, a bə mîdà'à ntsyatə mîdà'a mi nùmîs'òhè.

²⁶ Wa'atə nî àjàh mà nî le mbə aa bilîm mbâ mbəh tə Nwìngòh à twonə ghuu. Nyonə a ni mîtsyè mi mbi mù, kaa nî le nkì'i ngàh mîtsyè bə; kaa nkì'i nî àdà'à yì tsu kî ntswe, kaa nkì'i bə bî wè kî mbə. ²⁷ Nwìngòh à le mbàhnhè nts'ò'ò ayoo yii mbi ì l'ògə nî àjîhè ayoo aa, mà yu dîrîsə atu ngàh mîtsyè ghu. Nkì nts'ò'ò ayoo yii mà mbi ì l'ògə nî ìb'òrəkə njoo aa mà yu dîrîsə atu

† 1.19: Yes. 29.14

ngàhjada'a ghu. ²⁸ À le nts'ò'ò ayoo yii mà mbi ì le si lîi ntsa'a mà a ni tîkùm aa, tsi'i njoo jii mà i sî ghu tswé aa, mà yu ta ngi'i nî njoo jii mà i tswe ghu, mbi i l'ògə nî njoo àtîndùù aà. ²⁹ La a bə mà kaa mbə nù a kî'i nîhè yi a nsi mi'i Nwi ka nkweé. ³⁰ Nwìngòh à l'ògə mà ghuu ngàh mîtsyè nî tswe nî ànnù yì m'ò'ò bu bî Kristo Yesu. Nwi a tigè ngàh mîtsyè Kristo à bə mîtsyè mi'inè, ntsya a nîm Kristo, ànnù yì'inè a tsinè a nsi mi'i Nwi, a l'ògə yì'inè bi'inè tigè bə bi. A ketè mîh'ò'ò mi ìnnù jî bi a nu bi'inè. ³¹ Tsó mà a bə laa aa, ajàh mà àhwa'ànə Nwî a swon aa mà, "Mbə nù tsù a tē'è tî kwé nti yì, a kâ nkweé aa mbè'è bə ngaa Mmà'àmbî." ††

Ntoo mbi'i Yesu Kristo yii mà bi le nkweèntè yì a ati bàhnhè bàhnhè aà

² Bilîm mbâ nòò wa mà mà le nzi a mbo bù a nké'ənə ntoo Nwi ya mà ì le nìl'ò'òntə aa, kaa mà le nkì'i mighàà mî wè, kə mîtsyè mi mbi mù l'ògə nké'ənə ghu bə. ² Nlon mà mà le nkòh mà mà li'inə ngòh ìnnù tsîm tigə kî swonə tsi'i ànnù Yesu Kristo yii mà bi le nkweèntè yì a ati bàhnhè bàhnhè aà. ³ Mè le ntswe a titi bù aa tsi'i tsó aborikə ayoo, m'ò'ò'ò, ntsigìnə. ⁴ Nìghàà na a mbo bù kaa à le nkì'i nìghàà ni mîtsyè mii mà bə been-tə aa bə. À le mbàhnhè mbə bə nìghàà nii mà ni le si dî'i mîdà'a mi Azwî Nwî aà. ⁵ Ma mùu ajàh tâ àbiintî yuu tâ à tsuu bə ni mîtsyè mi bə i yəgìtə mbanəhə yəgìtə bə ni mîdà'à mi Nwî.

Mîtyè mi Nwî

⁶ Là, bi'i dî'i ìnnù ni mîtsyè a mbo bə bii mà bi kwe a mùm Àzwî Nwî aà kə mà kaa à sî mîtsyè mi mbi mù bə, kə mîtsyè mi bə bii bi bu'utə mbi yù aà; bii mà bi tswe nî ntsyà aà. ⁷ Bi'i dî'i aa mîtsyè mi Nwî mii mà mi ləən-tə aa, mà Nwìngòh à le nanəh nìl'ò'ò tètè nlon nìgha'a ni'inè aà. ⁸ Kaa ngàhmbu'utə mbi jù le wa'à zi tâ à laa atu bo. Bo le mbaa nzi, bon kaa bo le nwa'ă a Mmà'àmbi yii mà à tswe ni nìgha'a aa a ati bàhnhè bàhnhè kweèntə. ⁹ A bə aa tsó mà bi nwa'anə a mùm àhwa'ànə Nwi mà,

"Ànnù yii mà kaa nù à lèè wa'à yə kə nhyu'u aa, ànnù yii mà kaa nù à lèè nwa'à m'ò'òntə mà mbə a fē'è aa,

àa yu yii mà Nwìngòh à tànəh nìl'ò'ò a mbo bə bii mà bi k'òh yì aà." †

¹⁰ Nwìngòh à dî'i mà a mbo bi'inè ntsya a nîm Àzwî Nwî. Nlon mà Àzwî Nwî a l'ò ngòh ìnnù tsîm, nìl'ò'ò, nìl'ò'ò nî ìnnù Nwi jii i nanəh ntsotə aà. ¹¹ Kaa nù dāh yii mà mbə a zi ìnnù jii mà nù wa'atə kaa à si ghu bə ntsyatə a azwî yi yii mà a tswe ghu mùm nù aà. À kî mbə ngèh ngèh mà kaa mbə nù tsù kaa mbə wa'ă ìm'ò'òntə Nwî zi ntsyatə Azwî Nwî. ¹² Kaa bi'inè sî aa àzwî yì fàa mbi kwèrə, bi'inè banəhə nkwerə aa bə Àzwî yii mà Nwî à

†† 1.31: Yer. 9.23-24† 2.9: Yes. 64.4; Yer. 3.16

too a mbo bi'inè aa, tã zi ngòŋ ìnnù tsìm jii mà Nwìngòŋ à fa ntəŋə yi'inè ghu aà. ¹³ Tsò mà a bə laa aa, kaa bi'i sí annù ma yu aa ni mìghàà mii mà mìtsyè mî bə dî'i a mbo bi'i aa dî'î. Bi'i dî'î aa nì mìghàà mii mà Àzwì a dî'i a mbo bi'i. Ntə'wtə nî ìnnù Àzwì a mbo bə bii mà bi tswe nî Àzwì aà. ¹⁴ Nù yii mà kaa à sî nî Àzwì tswé aa, kaa mbə kî'î ìnnù jii mà Àzwì Nwì a fa aa kwèrə. Ghu mbo, à nî àjìŋtə annù, kaa mbə a tɛ'ɛ kî'î naŋsə nzi. Ghu mbo, à nî àjìŋtə annù. Nlɔŋ mà mbə bi kî ñzi ndùú yi, ntsya aa tsi'í a nǝm Àzwì. ¹⁵ Nù yii mà à tswe nî Àzwì aa, à zi ajàŋ yii mà mbə yu ká ñlentə ìnnù tsìm, lâ kaa mbə ñù tsù wa'á ñlentə annù yi bāŋnə ñzi ¹⁶ Àà àjàŋ mà àŋwà'ànə Nwì a swonŋ aa mà, "Mbə ìmòòntə Mmà'àmbi aa a zí wò aa ɛ? Mbə, a yi aa a dî'itə wò aa ɛ?" †
Lâ a mbo bi'inè, bi'inè tswe nì ìmòòntə Kristo.

Ñgǎŋfà'à Nwì

3 A nswonŋ annù nǝkorŋ a bilǝm bâ, kaa mà kî wa'á a mbo bù lô ñghàà aa tsi'í tsò mà ghàà a mbo bə bi Azwì. Mà kî ghàà a mbo bù aa tsi'í tsò bə bî fàa mbí, kə tsi'í tsò a mbo bōŋkhə a múm àbiintǝ. ² Mà kî sí nɔŋsə ghuu aa nì ñbəə, kaa à kî wa'á miji mì tǝ bə, ñlɔŋ mà kaa nì kî burə tǝ kwe ñkù'ù a nǝ. I zǝ ywe'e tsǝtsɔŋ, kaa nì burə tǝ kù'ù. ³ Nlɔŋ mà nì burə ka kî tswe ntswəntǝ yùú tsi'í tsò bə bî fàa mbí. Àjàŋ yii mà àghə'ənə bo bî àyɔŋ a tswe a tǝtǝ bù aa, nì burə kî bə aa tsi'í bə bî fàa mbí, àkòrə nízí yuu a kî mbə aa à yí bā fàa mbí. ⁴ Nì yí tǝ swùŋŋə ñ swonŋ nì mà, "Mə laa mbə ñù Paul." Nù yí mɔ'ɔ a kǝ ñswonŋ nì mà, "Mə nì ñù Apollos," nì sí ghǝrə aa tsi'í tsò ñùmǝsɔŋ aa ɛ?

⁵ Apollos à laa mbə wo aa ɛ? Paul a kî mbə wo aa ɛ? Bi'i ghensə mbə aa tsi'í ñgǎŋfà'à mà bi lɛ ñkwetə a ñghǝrə mà tâ nì nǝ mǝntǝ muu a nu Yesu Kristo. Nù nì bi'i a fà'à aà àfà'à yii mà Mmà'àmbi à fa ghu mbo aà. ⁶ Mà lɛ mbwe'e, Apollos a tsútə, Nwìngòŋ a ghǝrə mǝji mya mà kwé. ⁷ Nù yii mà a bwe'e aa nì wa yii mà a tsútə aa, kaa bo sǝ àyòò tsu bə. Nù yii mà à nì ñù aa, à laa mbə Nwì, ñlɔŋ mà a ghǝrə mǝji mya mì kwé aà. ⁸ Nù yii mà a bwe'e aa, bo bî ñù yii mà a tsútə aa, bo yu ku'unə. Nwìngòŋ à ka yí kǝ twu ñkabə àfà'à ñù ñ yòŋə a nǝm àfà'à yii mà à fà'à ghu mbo aà. ⁹ Nlɔŋ mà bi'i laa mbə bə bii mà bi'i fà'a a abo mɔ'ɔ bi'i bî Nwì; nì bə ñsòò Nwì, mbə ndānwì yii mà bi bɔɔ aà.

¹⁰ Nyonŋə a nǝ ñbɔŋ Nwì yii mà à fa a mbo mà aa, mà kî fà'à aa tsi'í tsò ñù yii mà à zi afà'à yi, ntumə atsəndá, ñù dāŋ a tigə mbɔɔ nda ghu. Tā ñù ñtsìm yii mà a bɔɔ nda ghu aa tâ à ka ntsyəsə nǝ yi. ¹¹ Nlɔŋ mà kaa mbə bi wa'á atsənda yí dāŋ bù ñtum, ñtsyatə ya yii mà bǝ tɛ'ɛ mə ñtumə aa, a bə Yesu Kristo aà. ¹² A ñghɛɛ a nǝ ñjoo jii baa bɔɔ ghu aa, bə bî mɔ'ɔ ka yi kî bɔɔ nǝ àtǝ gold, kə nì yí silva, kə nǝ ñgò'ɔ atəndùú. Tā bǝ mɔ'ɔ ka mbɔɔ nǝ ñtǝ,

† 2.16: Yes. 40.13

kə ñkǝŋkà'à, kə ñgɛɛ. ¹³ Bi ka yi yə a ajàŋ mà àfà'à ñù a tǝnsə mbə aà, wa ñjwi mà Kristo à ka yi fùrə ñ dǝ'í aà. Nlɔŋ mà maa ñjwi, bi ka yi ywe'etə afà'à ñù tsìm nì mɔ'ɔ, tâ mɔ'ɔ tɔɔ ndǝ'í ajàŋ mà a tǝ mbə aà. ¹⁴ Belə mà mɔ'ɔ ñ bə tsuu nda yii mà bi lɛ mbɔɔ wa atsənda aa ñ tɔɔ tâ ñ wo, bɔŋ ñù wa mà à bɔɔ aa, à ka kwèrə mǝtsɔ'ɔnə mǝ ifà'à mǝ. ¹⁵ Belə mà mɔ'ɔ ñ tɔɔ nda ya, bɔŋ ñù wa mà à bɔɔ aa à ka bwe. Yumbɔŋ à ka bāŋnə nyweenə, lâ ñ yweenə aa tsi'í tsò à khə mfɛ'ɛ aa wa mum mɔ'ɔ.

¹⁶ Nì sǝ zi mà nì laa mbə ndāmà'anwì, Àzwì Nwì a tswe nì a múm nu bù aa ɛ? ¹⁷ Mbə ñù tsù a ta ñgǝ'í nǝ ñdāmà'anwì bɔŋ Nwì à ka kǝ ta ñgǝ'í ghu nù. Nlɔŋ mà ñdāmà'anwì ñ laa aà, bù nǝ ñtu mbǝnù ghuu, nì nǝ ñdāmà'anwì. ¹⁸ Tā ñù ñbù ghùú tâ tsuu ñbǝnù yi kǝ bwe'esə. Mbə ñù ñbù ghùú a wa'atə mà yu nì ñù mǝtsyè ñyonŋə bə nì fǝgə yí fàa mbi, a ku'unə mà tâ à bəŋ ntǝgə ajǝntə tǝ naŋsə tswe nì mǝtsyè. ¹⁹ Nlɔŋ mà àyoo yii mà mbi yù ñ lɔgə nì mǝtsyè aa, à nì àjìŋtə ayoo a nsi mǝ'í Nwì. Àŋwà'ànə Nwì a swonŋ mà, "Nwìngòŋ a ko ñgǝŋ mǝtsyè ñyonŋə aa a nǝm ñlwee yàà." †† ²⁰ Àdǝgə àŋwà'ànə Nwì yí mɔ'ɔ a kǝ mbù ñswonŋ mà, "Mmà'à mbí à zí ñnnù jii mà ñgǝŋmǝtsyè bi wa'atə aà, mà ñnnù jii bi wa'atə aa à nǝ àdāŋə dāŋə." †† ²¹ Ma mùu ajàŋ, tâ ñù tsù à tsuu ntǝ yi kǝ kwèè mbǝ'í ñgaa bə, ñlɔŋ mà ñjoo tsìm ñ tswe aa a mbo bù. ²² Paul nì Apollos nì Peta, nǝ mbi yù, ñtswəntǝ bo nǝwo, nòò tsǝtsɔŋ kə nòò yii a zǝ aa, ma juu ñnnù tsìm à nǝ juu. ²³ Bù, nǝ tswe aa mbo Kristo, Kristo a tswe a mbo Nwì.

Ñgǎŋtoo Kristo

4 A bɔŋ mà tâ ñ lɔgə yí'í tsi'í tsò ñgǎŋfà'à Kristo jii mà Nwì à ləə mà tâ bi'í ka ñlentə ñnnù Nwì jii mà ñ lɛ ntswe a al'ɔsə aà. ² Ànnù yii mà a ku'unə a mbò ñgǎŋfà'à tsò mà wa a ñghǝrə aa à nì mà tâ à ka mfa'a a mbo tâ àfà'à yí tsi'í nǝ ñtǝ yi tsǝmə. ³ A mbo mà à nì tsi'í múnstirə ànnù mà mbə nǝ ká ñsa'a nàà, kə mə mbə mbi yù ñ ká ñsa'a nàà a kɔrə. Kaa màmbɔŋ kaa mà sí atu ñbǝ nù gha sa'a. ⁴ Ntǝ gha ñ laə, la, kaa ñ kǝ'í dǝ'í aa mà mbə bi wa'á isa'a a nu mà nǝŋə. Nù yii mà a sa'a nàa laa à bə aa Mmà'àmbí. ⁵ Tsò mà a bə laa aa, tâ ñ tsuu isa'a ñù tsù lɔ tsərə tǝ ghə mà nòò à kù'ù. Ànnù ntsərə ñsa'a ñù ñlwi'isə a tswe nǝ ñyù'ùtə nòò wa mà Mmà'àmbi à ka yí zǝ aà, ñlɔŋ mà à ka yí fi'isə ñnnù al'ɔsə jii mà bə lɛ sí ghǝrə a múm ñfii idǝgə aa, kǝ kè'è mināŋ yii mà bə lɛ ntǝŋtə nləə a múm ntǝ bo aà. À ka yi bə aa tsi'í mà nòò mà ñù ñtsìm à ka yí kwèrə mǝyà a mbo Nwì ajàŋ mà à kù'unə ghu mbo aà.

⁶ Mà fa ñbǝnù yí'í Apollos tsò fǝgə mà ghù aa, ñlɔŋ ñgaa yùú, mà tâ ñ yəgə annù yii mà ñghàà nùlā ñ naŋsə nswonŋ aà, "Nì tsuu kǝ ghǝrə ñ tsyà ñ ànnù yii mà bi ñwa'anə aà;" mbǝ'í ñù ñbù ghùú a ká ñkwɛ ntǝ yi mbi'í ñgaa ñù mò'ɔ, mbāŋnə ñka ntsa'a ñ yí mò'ɔ.

†† 3.19: Job 5.13 † 3.20: Ps. 94.11

⁷ Njù yii mə à ghìrə gho mə tâ ò k'w'ə ntsya bē bí m'w'ə aa, à nē wò aa ε? Njòò tsīm jii mə ò tswe ni ju aa a sī Nwí fa aa ε? Mbə ò tīgə mbu aa nkweε ntī gho aa mə akə tsi'ì tsǒ kaa bi sī aa fà fà aa ε?

⁸ Ni lǒò aà ñswòŋə mə nē tswè mē nē njòò tsīm jii mə ni lǒò aa ε? Nē tswè mē nē ãfù'u tsīm aa ε? Nē tīgə mē mbə bifí, ka mə bi'ì sī bifí tsītsòŋ bə aa ε? Mə yè'ətə mə boŋ nē laa t'e'ε mbə bifí tǎ tǎ bi'inè ka nsa'a nifí nya bītsimè. ⁹ A fi tsi'ì tsǒ Nwìŋgòŋ à fa aà àdigə nlwì'ì ñjīm a mbo bi'ì ñgǎŋtoò jì, tsi'ì tsǒ bə bìi mə bi tswe nē ñkwə a nsaanə, tǎ mbì ñtsīm ì yə waa, ni baangel, nē bàmisòŋə. ¹⁰ Mbì'ì ñkwì Kristo bi'ì ni ìbərə, nē bāŋnè mbə ñgàŋmĩsyè a mum Kristo. Bi'ì bərə, nē bāŋnè ñtī. Bi tsa'à nē yì'ì mbaŋnə ñjənə ni bù. ¹¹ Yi nywe'e tsītsòŋ, bi'ì tswe nē ñjì, ñjì ñkì ì yanə nē yì'ì, bi'ì w'e'è nē bēkùrə bits'ə'è. Bi ghòò nē yì'ì, bi'ì tsiŋə ñkarə ni idigə idigə, ¹² bi'ì nwgugə nē ìbī nù yì'ì mfa'a ni mētī nē mbò mi'ì. Bi yì nniŋ ndǒò a atu bi'ì, bi'ì bāŋnè ñniŋ mbw'ə. Bi yì nti tso'w'ə akòrə yì'ì, bi'ì tswà ñtī yì'ì; ¹³ bi yì mbəgītə yì'ì, bi'ì kwì'ì nē mīghàà mí b'ònə. Nyi nywe'e tsītsòŋə, a mbò mbi, bi'ì bə aa ñtsà'à, ñjoo jii mə bi m'e'è aà.

¹⁴ Kaa mə sī ma yù a mbo bù ñwà'ànə aa mə mə ghìrə tâ àtù yuu dirə bē. Mə bāŋnə ñwà'ànə aa a ndi'itə bù tsǒ b'ò ba bìi mə mə k'ŋə aà. ¹⁵ Ka mə nē tswe nē bə bí ghà'à ñgha'a mə bi di'itə nē ghuu tsi'ì tsǒ bə bi Kristo aa, Taà ghùò à naa tsi'ì yì m'ò'ò, ñloŋ mə mə tīgə mbə aa Taà ghùò yì ñdānwì ntsya a ñjīm ntoo yì ñsìgìnə ya yii mə mə zì ni yu a mbo bù aà. ¹⁶ Mə tīgə ñdi'itə nē ghuu mə tâ nē ka ñj'e'esə akòrə nìzì yā. ¹⁷ A bē ñjì'ì ànnù yii mə mə too Timoti, mù ghà a ñjīm Kristo, yii mə mə k'ŋə aa, yii mə a fà'à a mbo Mmà'ambi nē ñtī yì tsīmè aà. À ka zì ì wa'atə a mbo bù, bìn'ŋsə bìi mə mə yòŋə a mùm ñtswèntī yà yì m'fii a mum Kristo, bìi mə mə kī ndi'ì a mbò ñdanwì ntsīm, a idigə tsīm jii mə mə ghèè ghu aà.

¹⁸ Bù bí m'w'ə ñjē nù juu, a bə tsi'ì tsǒ nē wa'atə ni mə kaa mə ka wa'ǎ ghuu bù ñzi ñghantə. ¹⁹ Là Mmà'ambi, à bə bìi boŋ mə ka zì ghantə ghuu a ni mù àtī noò. Mə zì boŋ mə ka wa'a aa tsi'ì innù jii mə ñgǎŋjē nu mà jù ì swonə aa ì yu'ù, mə ka kī yə mītī myaa. ²⁰ Nloŋ mə kaa ànnù nifí Nwí kaa a sī aa annù ñghàà ni ntsù bē, a bə aa annù midà'a. ²¹ Ni k'ŋə mə akə aa ε? Ni k'ŋə mə mə zì aa bə nē ñgwàn a mbo bù, kə ni lǒò aa mə mə zì nē àk'ŋə nē àb'ònə aa ε?

Ànnù Àjirə a mùm ñdānwì

5 Bi naŋsə ñkè'ènə a mbo mə mə àjirə a tswe a titī bù, mbə abuu ajirə yii kaa a sī a titī bītizì Nwí t'e'ε ntswe aà. Nloŋ mə, ñù a lǒgə ni a ñkwε taà yì. ² Ni tərə aa ε? A ku'unə aa mə boŋ ni bāŋnə ñy'ə'ə aa yè'ə. Tā nē fi'isə a ñù yii mə a ghìrə ajāŋə annù ma yù aa a titī bù. ³ Ka mə mə sī a titī bù a nē ìbī nù gha tswè aa, mə bāŋnə ntswe a titī bù a mùm Àzwì. Mə tsərə mə isa'a

ñù yii mə à ghìrə ajāŋ annù ma yù aa tsi'ì tsǒ mə tswe a titī bù. ⁴ Nòò yii mə nē boontə nē ìk'ùm Mmà'ambi Yesu yì'inə aa, àzwì ya a tswè bu bo, ni m'ìdà'à mi Mmà'ambi yì'inə Yesu Kristo, ⁵ nē fà ñù ma ghù a mbo Satan mə tâ à ta ñgi'ì a nē ñjyānù yì. Mə mbə àzwì yì a yì mbaŋnə nyweenə wa ñjwi Mmà'ambi lə.

⁶ Àjāŋ yii mə ni ñjē nù juu aa kaa a sī ku'unə. Nē sī zì mə, mulii mbè'è àbaa ì ghìrə mamù'ù ñkyà àbaa a k'w'ò aa ε? ⁷ Nē k'w'ə alwènə mbè'è àbaa yì lwèn ya mə à ni in-nù jì bi a titī bù m'fi'isə, mə mbə nē laa lə. Boŋ nē ka tīgə bə tsi'ì tsǒ ñkyà àbaa yì fii yii mə kaa mbè'è àbaa kaa ì sī ghu tswè. Nòò ìk'ò Passa yii bi lǒgə mē Kristo yii mə à ni mù m'binjərə ìk'ò Passa yì'inə wa m'àm'à Nwí ghu aa, à kù'ù mē. ⁸ A b'ŋə mə tâ bi'inə tīgə ñjì ikòò ma ghù, kaa wa'à jì aa bə nē àbaa yii mə tswe nē mbè'è àbaa yì ñlwèn ya aa, mə a nē àbì'intī bo bē ñnnù jì bi aa, bi'inə bāŋnə ka ñjì bə nē àbaa yii mə kaa mbè'è àbaa ì sī ghu tswè, mə ni ñtī yì làà bo bē ànnù ñj'koŋ aà.

⁹ Mə lə ñwà'ànə wa mùm ñwà'ànə ya mə mə lə ntsyàsə a mbo bù aa mə tâ nē tsuu aa bu bē ñgàŋajirə kì karə. ¹⁰ Kaa mə lə sì wa'à aa ñgàŋajirə jii mə à ni bē bi mbi aa, kə bə bìi bi ghotə ñjoo aa, kə bāŋgāmighe, kə ñgǎŋmii b'wìŋgòŋ bi adāŋdāŋə swonə bē, ñloŋ mə ma mùu ajāŋ a ka d'ì'ì mə nē ma'atə mbi yù ñghε a adigə yì dāŋ. ¹¹ Mə lə m'banjə ñwa'anə a mbo bù aa mə tâ nē tsuu kì karə aa bù bē ñù tsù yii mə a twonə ìbī nù yì mə yu ni ñdīm yì'inə, là ànnù ajirə bo bē annù ñghotə ñjoo, nē ànnù mbii b'wìŋgòŋ b'adāŋdāŋə, ànnù nswonə ànnù yì bi a atu ñù, ni ànnù nno m'ìl'ù mbaanə bo bē ànnù ñyərə a tswè ghu nu aà. Tā ajinə yuu bē àjāŋ ñù ma ya tâ à tsuu burə bə bə!

¹² Nloŋ mə àya a nsa'a bə bi abεε à nē àk'è aa ε? Nē tswe aa nē ñsa'a bə bìi mə bi tswe a mùm ñdānwì.

¹³ Nwìŋgòŋ a sa'a bē bìi mə bi tswe a abεε aà. "Furə nē ñgǎŋabi'intī a titī bù."

Ànnù nsomsə Mu Kristo nsomsə yì m'ò'ò

6 Mbə ñù n'èbù a tswe nē àb'èè bo mu Kristo yì m'ò'ò, à ghìrə àk'è mə tâ à lǒgə isa'a wa ñghèè ni ghu a mbo bə bìi annù yaa sī tsinè, mbaŋnə mmà'atə a ñghèè nē ghù a mbo bə bi Nwí tâ bē lentə aa ε? ² Nē sī zì mə bə bi Nwí ka yì sa'a mbi yù aa ε? Mbə a bə mə nē ka yì kì sa'a mbi, boŋ mbə a tīgə ntsya ghuu a n'lentə b'w'ə bi innù tsǒ ma bù aa mə akə aa ε? ³ Nē sī zì mə bi'inə ka yì sa'a bangel aa ε? Mbə a bə ma mùu ajāŋ boŋ nē bāŋnə naŋsə nzi nsà'ā ñnnù jì fàa mbì. ⁴ Mbə ñjāŋ innù tsi'ì tsǒ ma jya ì yì m'fè'è, nē bāŋnə ñlǒgə ñghèè ni ju bə a mbo bə bìi mə ñdānwì tsa'à, mə tâ bē lentə aa a ya aa ε? ⁵ A b'ŋə mə tâ àd'ìrətu tswa ghuu. A bə mə kaa ñù yì m'ò'ò à sī a titī bù tswe mə à tsyèsə nzi n'lentə innù ab'èè a titī b'w'ə bi Kristo aa ε? ⁶ Là Mu Kristo a bāŋnə lǒgə ni Mu Kristo yì m'ò'ò ñghèè ni ghu a k'w'ə a mbo b'itī bìi Nwí mə bē ka nsa'a isa'a yì.

⁷ Tsi'í ajàŋ mə ìnnù ìbèè kòrè i tswə a títì b̀̀ aa, a d̀̀i'ì mə ǹ̀ wò m̀̀. Ǹ̀ s̀̀ zì mə a b̀̀ŋtə mə mbə̀ ǹ̀ a b̀̀ŋnè òŋghirə ìbì a nu b̀̀ aa ɛ? Ǹ̀ s̀̀ k̀̀ nzi mə a b̀̀ŋtə mə mbə̀ b̀̀ ì b̀̀ŋnè òŋtwee b̀̀ òjòò juu ŋkwərə aa ɛ? ⁸ L̀̀a bu b̀̀m-b̀̀ŋ, ǹ̀ ì b̀̀ŋnè òŋghirə ǹ̀ ìb̀̀, m̀̀b̀̀ŋŋnè ǹ̀ òjoo b̀̀ òŋkwərə, bo b̀̀i mə à ǹ̀ b̀̀ŋ b̀̀ maà buu aà.

⁹ Ǹ̀ s̀̀ zì mə kaa b̀̀ b̀̀i annù yaa a s̀̀ tsinə aa kaa b̀̀ ka ỳ̀ wa'á annù ǹ̀f̀̀ Nwí jì aa ɛ? Ǹ̀ tsuu ìb̀̀i ǹ̀ ghuu k̀̀ bwe'esə, òŋg̀̀ŋatsùrè, òŋg̀̀ŋmii b̀̀nwi b̀̀d̀̀ŋè d̀̀ŋè, k̀̀ òŋg̀̀ŋajirè, k̀̀ m̀̀b̀̀ŋnè òlògə m̀̀b̀̀ŋnè, k̀̀ b̀̀ŋgyè b̀̀ òlògə b̀̀ŋgyè, ¹⁰ k̀̀ b̀̀ŋg̀̀m̀̀ighee, k̀̀ b̀̀ b̀̀i b̀̀i ghotə ǹ̀ òjoo tsi'ì ghòtè òlò, k̀̀ b̀̀nòmbaanə, k̀̀ òŋg̀̀ŋmbègə b̀̀, bo b̀̀ŋg̀̀m̀̀ighee, wa kaa bo ka ỳ̀ wa'á a mum annù ǹ̀f̀̀ Nwí kuù. ¹¹ B̀̀ b̀̀ m̀̀w'ɔ lə mbə̀ aa maa ajàŋè, l̀̀a b̀̀ si'ì m̀̀ ghuu, òŋghirə ǹ̀ tìgè b̀̀ b̀̀ Nwí b̀̀i b̀̀ laà aa, òŋghirə annù yuu a tsinè, ǹ̀ Ìkũm Mmà'ambì Yesu Kristo bo b̀̀ a m̀̀m̀ Àzwi Nwí ỳ̀'ìnè.

¹² "M̀̀bə̀ m̀̀ tse ghìrə ìnnù tsìmè m̀̀ m̀̀ k̀̀ŋ aà." L̀̀a kaa ìnnù tsìm i si kwetə. "M̀̀bə̀ m̀̀ tse ghìrə ìnnù tsìmè jii mə m̀̀ k̀̀ŋ aà." L̀̀a kaa m̀̀ ka k̀̀'ì abù'u a mbò annù tsu b̀̀. ¹³ Ǹ̀ ò tsù à tse swòŋ mə, "M̀̀jì tswə aa a mbò àtò'ò, àtò'ò a k̀̀ òtswə aa ǹ̀lòŋ m̀̀jì." Ìŋŋ, à ǹ̀ ìnnù ǹ̀ŋkòŋè, l̀̀a Nwìŋŋ à ka ỳ̀ bwesə ma jyaà òjoo tsìmè. A ŋghèe a ǹ̀ ìb̀̀nù gho, kaa i s̀̀ tswə aa a ǹ̀jì m̀̀aghàbè ghu. Ìb̀̀i ǹ̀ gho i tswə aa a mbo Mmà'ambi yii mə a sa'a aà.

¹⁴ Nwìŋŋŋ à lə m̀̀b̀̀nsə Mmà'ambì ỳ̀'ìnè a ǹ̀wò, à ka ỳ̀ k̀̀ b̀̀nsə ỳ̀'ìnè ǹ̀ m̀̀d̀̀'á m̀̀.

¹⁵ Ǹ̀ s̀̀ zì mə m̀̀b̀̀i ǹ̀ ǹ̀ muu m̀̀ laa mbə̀ mbèe nu Kristo aa ɛ? M̀̀ ka òlògə mbèe ǹ̀ Kristo i tìgè ghìrə t̀̀ ì bə̀ mbèe ǹ̀ àkwàrè aa ɛ? Kaa ma ya mbə̀ a wa'á fè'è.

¹⁶ K̀̀ ǹ̀ s̀̀ zì mə ò ỳ̀i mə à b̀̀ònsə m̀̀b̀̀i ǹ̀ ỳ̀ bo àkwàrè aa bo yu tìgè mbə̀ aa àyoo m̀̀w'ɔ aa ɛ? A ajàŋ mə àŋwà'ànè Nwí a swòŋ aa mə, "Bo bya bi baa, òŋ b̀̀ŋnè wa bo m̀̀ŋgyè wa, tìgè m̀̀boonsə mbə̀ ǹ̀jyà nu ỳ̀ m̀̀f̀̀ùrè." ¹⁷ L̀̀a ò ỳ̀i mə à b̀̀ònsə m̀̀b̀̀i ǹ̀ ỳ̀ bo Mmà'ambì Kristo aa, bo yu tìgè aa Àzwi ỳ̀ f̀̀ùrè.

¹⁸ Ǹ̀ ka ŋkhə ìnnù ajirə. Ìf̀̀ansənnù jì m̀̀w'ɔ jii mə òŋ a ghìrə aa, kaa i si aa ìb̀̀nù ỳ̀ m̀̀w'ɔ. L̀̀a ò ỳ̀i mə a jì m̀̀aghàbè aa, a f̀̀ansə aa annù a nu m̀̀b̀̀i ǹ̀ ỳ̀. ¹⁹ Ò s̀̀ zì mə m̀̀b̀̀i ǹ̀ ỳ̀ ò ì laa mbə̀ ndà Àzwi Nwí ỳ̀i a tswə m̀̀m̀ nu wò, ya ỳ̀i mə a lo mbo Nwí aa ɛ? Wa kaa ìb̀̀i ǹ̀ gho i s̀̀ aa mbo wò tswè i tswə aa a mbo Nwí. ²⁰ Wa à lə nyuu gho aa ǹ̀ àt̀̀ndùu, ma m̀̀u ajàŋ a k̀̀'ùnè mə t̀̀ à ka gha'asə b̀̀ Nwí ǹ̀ m̀̀b̀̀i ǹ̀ ỳ̀.

Ìbetè òlòŋ annù ǹ̀y'ɔ'ɔ

7 Tsìtsòŋ, a ŋghèe a ǹ̀ ìnnù jya mə ǹ̀ lə òŋwà'ànè m̀̀betə gha ghu ǹ̀lòŋ annù ǹ̀y'ɔ'ɔ aa, àkwì'ì a ǹ̀ mə, òŋ à bə̀ tuu m̀̀ŋgyè k̀̀ m̀̀d̀̀ntè boŋ a b̀̀ŋè. ² La a ku'unə mə t̀̀ òŋmb̀̀ŋnè ntsìm à tswə ǹ̀ òŋwè ỳ̀, t̀̀ m̀̀ŋgyè ntsìm à k̀̀ ntswe ǹ̀ òdoò ỳ̀ t̀̀ k̀̀ khə ìkwà'ànè jii tswə òlòŋ annù ajirə aà. ³ A b̀̀ŋ mə t̀̀ òŋmb̀̀ŋnè à

ka òŋghirə ìnnù tsìm jii mə i ku'unə aa a mbò òŋwè ỳ̀, t̀̀ òŋwè ỳ̀ à k̀̀ òŋghirə ǹ̀ ìnnù tsìm jii i ku'unə a òŋghirə a mbo òdoò ỳ̀ aà. ⁴ Ǹ̀lòŋ mə kaa m̀̀ŋgyè à s̀̀ ǹ̀ àd̀̀'á a atù ìb̀̀i ǹ̀ ỳ̀ tswè, a b̀̀ŋnè ntswe òdoò ỳ̀ ntswe ǹ̀ yu. Kaa òŋmb̀̀ŋnè à s̀̀ ǹ̀ àd̀̀'á a atù ìb̀̀i ǹ̀ ỳ̀ tswè, a b̀̀ŋnè ntswe òŋwè ỳ̀ ntswe ǹ̀ àd̀̀'á ghu ǹ̀. ⁵ T̀̀ òŋǹ̀b̀̀ t̀̀ tsuu òŋ ỳ̀ m̀̀w'ɔ ǹ̀ ìb̀̀i ǹ̀ ỳ̀ k̀̀ yumə t̀̀ ghè mə bo yu b̀̀inə mə bo yu ghìrè maa ajàŋ òlòŋ aa mə bo òlò òlògə nòò ma wa tsà'atè Nwí ghu aà. Maa ajàŋ, b̀̀e nòò ma wa a tsya, bo b̀̀ òŋghèe ǹ̀ m̀̀b̀̀i òŋka ntswe fu tsò m̀̀ŋgyè bo òdoò, ta wa'a abwarə a mbo Satan ò m̀̀fa mə t̀̀ à kwa'anə waa t̀̀ bo wo ǹ̀lòŋ mə ka b̀̀ s̀̀ ntswà ìb̀̀i ǹ̀ waa zì aà.

⁶ Mə swòŋ ma laa a m̀̀b̀̀i mə ǹ̀ ghìrə, kaa m̀̀ si aa ndi'ì a mbo b̀̀ fa. ⁷ Ǹ̀lòŋ mə a mbo m̀̀, mə yè'atè mə boŋ b̀̀ òtsìm bə̀ aa tsò m̀̀; l̀̀a òŋ ỳ̀ m̀̀w'ɔ ỳ̀ m̀̀w'ɔ à tswə aa ǹ̀ m̀̀i m̀̀təŋnə m̀̀i mə Nwí à fà aà; òŋ ỳ̀ m̀̀w'ɔ a tswè ǹ̀ àbəŋ yuà òŋ ỳ̀ m̀̀w'ɔ a b̀̀ŋnè tswə ǹ̀ àbəŋ ỳ̀.

⁸ Tsìtsòŋ mə swòŋ yuà ìnnù aa a mbo b̀̀ b̀̀i mə b̀̀i s̀̀ y'ɔ'ɔ aà, bo b̀̀ a mbo b̀̀kwì'ì, mə a b̀̀ŋ mə t̀̀ bo tswə tsi'ì bobo, tsi'ì tsò m̀̀. ⁹ L̀̀a m̀̀bə̀ òŋ ǹ̀ b̀̀ tuu ntswà ìb̀̀i ǹ̀ ỳ̀ zì, a y'ɔ'ɔ, a b̀̀ŋ mə t̀̀ à y'ɔ'ɔ, òtswə a ajàŋ mə à ka tswə t̀̀ y'ɔ'ɔ, i b̀̀ŋnè k̀̀ lòò. ¹⁰ A mbo b̀̀ b̀̀i mə b̀̀i y'ɔ'ɔ aa, m̀̀ fà ndi'ì ỳ̀i kaa ì s̀̀ aa yà bə̀, òlò aa bə̀ a mbo Mmà'ambi aa mə, t̀̀ m̀̀ŋgyè tsuu òdoò ỳ̀ l̀̀ò m̀̀'atè, ¹¹ l̀̀a m̀̀bə̀ a ma'atə ỳ̀, a tìgè òtswə tsi'ì ỳ̀, k̀̀ a b̀̀ m̀̀b̀̀i nzi bo yu m̀̀ŋsə ìsa'á waa yu. T̀̀ òŋmb̀̀ŋnè à tsee òŋwè ỳ̀ k̀̀ l̀̀ò tuu.

¹² A b̀̀ àb̀̀gè b̀̀, m̀̀ swòŋ ìnnù ỳ̀i mə kaa a s̀̀ b̀̀ Mmà'ambi swòŋ aa mə: M̀̀bə̀ mu Kristo ỳ̀ m̀̀b̀̀ŋnè a tswə ǹ̀ m̀̀ŋgyè ỳ̀i mə kaa à s̀̀ Mmà'ambi b̀̀i, la òŋk̀̀ŋè ǹ̀ m̀̀bu òŋka ntswe bo yu, a tsee ỳ̀ l̀̀ò tuu. ¹³ M̀̀bə̀ m̀̀ŋgyè a k̀̀ ntswe ǹ̀ òdoò ỳ̀i mə kaa à s̀̀ Nwí b̀̀i, la òŋk̀̀ŋè ǹ̀ mə yu ka bu tswə bo yu, a tsee ỳ̀ k̀̀ tuu. ¹⁴ Ǹ̀lòŋ mə ndoo wa mə à si Kristo b̀̀i aa Nwí à tìgè m̀̀b̀̀i ỳ̀ tsi'ì tsò òŋ ỳ̀, òŋyòŋ aa a ǹ̀jìŋ òŋwè ỳ̀ wà. M̀̀ŋgyè wa mə à s̀̀ Kristo b̀̀i, Nwí a k̀̀ m̀̀b̀̀i ỳ̀ tsi'ì tsò òŋ ỳ̀, òtswə aa ǹ̀jìŋ ndoo ỳ̀ wa mə à ǹ̀ mu Kristo aà. Ǹ̀lòŋ mə a laa tuu ma m̀̀u ajàŋ bə̀, boŋ kaa b̀̀ŋ buu ka wa'á b̀̀ŋ b̀̀i mə bə̀ laa bə̀. L̀̀a Nwí à b̀̀i waa a tsò b̀̀ŋ b̀̀i b̀̀i laa aà.

¹⁵ L̀̀a òdoò wa, k̀̀ m̀̀ŋgyè wa mə à s̀̀ Nwí b̀̀i aa, a ka òlòŋ ntuu òŋwè ỳ̀ k̀̀ òdoò ỳ̀, t̀̀ mu Kristo wa a b̀̀i. Maa ajàŋ kaa ayoo a wa'á mu Kristo ỳ̀ m̀̀b̀̀ŋnè k̀̀ ỳ̀ m̀̀ŋgyè kwərè, à tse ghìrə annù ỳ̀i mə a ku'unə ghu mbo aà, òlòŋ mə Nwí à twòŋ ỳ̀'ìnè aa mə t̀̀ b̀̀'ìnè tswə ǹ̀ m̀̀w'ɔ. ¹⁶ Wò mu Kristo ỳ̀ m̀̀ŋgyè, ò zì aa fə mə mbə̀ Nwí a wa'á ǹ̀jìŋ wò tsyá òŋweensə a ndoo ghò aa ɛ? Wò, òdoò, ò zì aa fə mə mbə̀ Nwí a wa'á ǹ̀jìŋ wò tsyá òŋweensə òŋwè ghò aa ɛ?

Nɛ ka nstwe ntwɛntɛɛ yùù ñyɔŋ aa ajàŋ yii mə Nwì à twòŋə ghu aà

¹⁷ Tâ ñù yì mɔ'ɔ yì mɔ'ɔ ka nstwe ntwɛntɛɛ yì ñyɔŋ nɛ ànnù yii mə Mmà'àmbi à fa ghu mbo ñkì twɔŋ yì ghu aà. Ma yù à nì ñdɛ'í yii mə mə fa a mbo ñdanwí tsi'ì tsɛmè aà. ¹⁸ Mbə a bə mə Nwì à lɛ sɪ twɔŋə gho aa lɛ boŋ bi ñètè mē gho, ò tsee kɪ lɔɔ nɔ'ɔsə àlɛnsə ma yā. Kə mbə a bə mə Nwì à lɛ sɪ twɔŋə nɛ gho aa, kaa bi wa'à gho ñètè, ò tsee kɪ lɔɔ mə bɛ ñetə ghô. ¹⁹ Ñlon mə, kə bi ñètè ñù, kə bi wa'à yì ñetè, bəə boŋ ma ya à nɪ tsi'ì ànnù dàŋə dàŋə. Ànnù yii mə a tswe ghu aa a nɛ ñ-ka yu'unə ndi'í Nwí. ²⁰ Tâ ñù ñtsɛm à tswe tsi'í ajàŋ yii mə à lɛ mbə a noò yii mə Nwì à lɛ ntwɔŋ yì aà.

²¹ Nwì à lɛ sɪ twɔŋə nɛ gho ò bə aa àbù'ù aa ɛ? Tsèè gho kɪ kwɛ'ɛ. Lâ mbə ò zi àjàŋ yii mə mbə ò fɛ'ɛ wa ndâbù'ù, ò fɛ'ɛ. ²² Ñlon mə àbù'ù yii mə Mmà'àmbi à twòŋ mē yì aa, à bə aa ñù yii mə kaa à sɪ a ndâbù'ù tswé a mbo Mmà'àmbi. A ñgɛŋ ñgɛŋ, ñù yii mə kaa à sɪ abù'ù bə, Mmà'àmbi a twɔŋə yì aa, à bə aa àbù'ù Kristo. ²³ Wa Nwì à lɛ mbaa ñyuu ghuu nɛ àtɛndùù. Maa ajàŋ tâ ñɛ tsuu abù'ù ñúmɛsɔŋ bú bə. ²⁴ Bɔɔ bi maà, tâ ñù ñtsɛm à tswe bo Nwì a nɛ àdigə yii mə à lɛ nstwe ghu a noò yii mə à lɛ ntwɔŋə yì ghu aà.

Ëbetə ñlon bə bii mə bi sɪ yɔ'ɔ aa bo bɛ bɛkwí'ì bi bəŋ-ɣyè

²⁵ Tsɛtsɔŋ, a ñghɛɛ a nɪ annù bə bii mə bi sɪ yɔ'ɔ aa, kaa mə sɪ nɛ ñdɛ'í yii mə ì lo a mbo Mmà'àmbi aa tswé a mfa a mbo bo, lâ mə fa amɔ̀ntə ya a mbo bo, tsi'ì tsɔ ñù yii mə, a ñjɛm ñko mɛɛŋŋə Nwì, bi tse bii annù yii mə a swɔŋ aà. ²⁶ Ñlon ñgɛ'í yii mə ì tswe tsɛtsɔŋ aa, mə mɔ̀ntə mə a bɔŋ aa mə tâ ñù à tswe tɪ yɔ'ɔ.

²⁷ Ò tswe ñɛ mǎŋgɛ aa ɛ? Tsee kɪ lɔɔ mə o tuu yì. Ò sɪ nɪ mǎŋgɛ tswé aa ɛ? Ò tsee kɪ lɔɔ mǎŋgɛ a nɔ'ɔ. ²⁸ Lâ mbə ò yɔ'ɔ boŋ kaa ò sɪ aa annù yì bi ghɛrè. Kə mbə mumǎŋgɛ a kɪ nɔ'ɔ boŋ kaa à sɪ aa annù yì bi ghɛrè. Lâ bə bii mə bi yɔ'ɔ a aa bi tswe ñɛ ñgɛ'í ñlon ñnnù mbi jù. Mə lɔɔ nɪ mə tâ ñɛ tsuu a nɪ ma yaà ñgɛ'í kuu.

²⁹ Bɔɔ bi maà, ànnù yii mə swɔŋ aa a bə aa mə, nòò wa à ghù'ùtə mē ñtigə tsi'í abô. A ku'unə mə, nɔɔŋə tsɛtsɔŋ, tâ bə bii mə bi yɔ'ɔ aa, tâ bɛ tɪgə nstwe tsi'ì tsɔ kaa bo sɪ nɪ bǎŋgɛ tswé, ³⁰ Tâ bə bii mə bo yè'ə aa, tâ bo tswe tsi'ì tsɔ bə bii mə kaa bo sɪ yè'ə aà. Tâ bə bii mə bi doritə aa, tâ bo tswe tsi'ì tsɔ bə bii ka bo sɪ doritə. Tâ bə bii mə bi yuu njoo aa, tâ bo tswe tsi'ì tsɔ bə bii mə kaa bo sɪ nɛ ñjoo tswé. ³¹ Tâ bə bii mə bi tswe nɛ ñjoo mbi jù mfa'a nɪ ju aa tâ bo tɪgə ñghɛrə tsi'ì tsɔ kaa bo sɪ nɛ ànnù ghu tswé. Ñlon mə mbi yù, a ajàŋ yii mə ì tswe tsɛtsɔŋ aa, ì tsyà nii aà tsyà.

³² Mə lɔɔ mə tâ ñɛ tsee innù kɪ wa'a. Ñù yii mə à sɪ yɔ'ɔ aa, tâ à ka wa'atə bə àjàŋ mə mbə yu kâ mfa'a

afà'a Mmà'àmbi ñka nɔɔ nɪ mǎŋjì yii mə yu ka kɪ ghɛrə Mmà'àmbi à ka ndoritə ghu aà.

³³ Ñù yii mə à yɔ'ɔ aa, a wa'a aà ñnnù jì fàa mbí. Ñlon mə a lɔɔ aà ñka ñghɛrə innù jii mə ì ka ghɛrə tâ ñgwé yì doritə aà. ³⁴ Maa ajàŋ, a tɪgə ñtəə a tɪtɛ. Mǎŋgɛ yii mə à sɪ yɔ'ɔ aa, kə mǔŋgɔ̀ mǎŋgɛ, a wa'atə aa bə ajàŋ yii mbə yu ghɛrə innu Mmà'àmbi, ñlɔɔ nɛ àjàŋ yii mə mbə yu ləə ìbɛnù yì bo bɛ àzwí yì a laà. Lâ mǎŋgɛ yii à yɔ'ɔ aa, a wa'atə aa bə ñnnù jì fàa mbí, ñlɔɔ nɛ àjàŋ yii mə mbə yu ghɛrə ñdoò yì a ka ñdoritə aà.

³⁵ Ma swɔŋ innù jù tsɛm aa a ñkwetə bù ghu. Kaa mə sɪ lɔɔ aa ñjì'ì ñkya nniŋə ghuu ghu. Mə lɔɔ aa bə mə tâ ñɛ ka ñghɛrə annù yii mə a ku'unə aa tã tɪgə zi a ajàŋə mbə ñɛ fa mɛbɛ mɪ nù mùu mɛtsɛm a mfa'à ìfà'a Nwì nɛ mɛntɛ muu mɛtsɛm.

³⁶ Ñghɛɛ nɪ ñù yii mə à kòsə mə ñgwé yì aa, mbə a yə mə kaa yu sɪ annù yii mə a ku'unə a mbo mumǎŋgɛ wa bù ñghɛrə, kə ñyə mə yu lòò sɪ'ì, a bɔŋ mə tâ bo yɔ'ɔ tsɔ mə à lɛ nte'ɛ wa'atə aà. À bə ghɛrə ma mùu ajàŋ boŋ kaa à sɪ aa annù yì bi ghɛrè. ³⁷ Lâ mbə ñù a ka'a mə kaa yu ka wa'à yɔ'ɔ, tɪ ghə mə bi gaansə yì aa gǎansə, lɛ à kɪ mē ñka'a mə yu ka kɪ tswa ìbɛnù yì, a ghɛɛ ñɛ mbii tsee mǔmǎŋgɛ mɔ̀ntə, ñzi mə yu ghɛrə aa annù yì sigɛnə. ³⁸ Maa ajàŋ, ñù yii mə à yɔ'ɔ aa, à ghɛrə ànnù yì sigɛnə, lâ ñù yii kaa à sɪ yɔ'ɔ a aa ghɛrə aa ànnù yii mə a bɔŋ ntsyàtə aà.

³⁹ Mǎŋgɛ ñyɔ'ɔ à lwì'ì tsɔ mǎŋgɛ ñyɔ'ɔ aa a nɪ nòò yii mə ñdoò yì à tswe ntɛ aà. Lâ mbə ñdoò yì wa a kwo, boŋ mbə a yɔ'ɔ ñù yì dàŋ yii mə à kòŋə aa, mə mbə a bə mu Kristo. ⁴⁰ Lâ a nɛ à yaà àmɔ̀ntə, à bə tsuu bú yɔ'ɔ boŋ à ka kɪ doritə tsyàtə. Mə kɛ mbii mə Àzwì Nwì a tswe a mǔm ñtɛ mə.

Àbetə ñlon miji mii mə bi mà'à bɛnwì ghu aà

8 Tɛtsɔŋ, ñghɛɛ nɪ miji mii mə bi mà'à bɛnwì ghu aa, bi'inə zi tsi'ì sigɛnə mə, "Bi'inə bitsɛm zì innù," tsi'í a ajàŋ mə ñɛ swòŋə aà, "Ñzì ànnù a ghɛrə ñù a ñeè ñɛ nù," lâ a bǎŋnə mbə akòŋnə mə a ghɛrə a kwé. ² Mbə ñù tsù a mɔ̀ntə mə yu zi ànnù tsu, boŋ kaa à burə tɛ zi ñkù'ùnə a ajàŋ yii mə boŋ à zi aà. ³ Lâ mbə ñù a kɔŋə Nwí, boŋ Nwì à zi ñù ma wā.

⁴ Ñghɛɛ nɛ ànnù ñjì miji mii mə bi ma'a bɛnwì ghu aa, "bi'inə zi mə bɛnwì ma bù laa mbə mɛkobə kaa wa'à ñɛ ñtswɛntɛɛ tswé," ñkɪ nzi mə, "Nwìŋgɔŋ à bə aa tsi'ì yu yigə." ⁵ Ñjoo jì mɔ'ɔ ì tswe ghu bi twɔŋə nɪ bɛnwì a aburə kə a nsyè, "bɛnwì" ma bù bo bɛ "bɛmmà'àmbi" bi tswe ghu a nòɔ nòɔ, ⁶ lâ a mbo bi'inə, bi'inə zi mə Nwìŋgɔŋ à tswe ghu aa tsi'ì yì mǔfùrə, mbə Taà yì'inə, yii mə à nǎŋsə njoo tsɛm, ñkɪ mbə yu yii mə bi'inə tswe ntwɛntɛɛ yì'inə ñlon ñgaà yì aà. Mmà'àmbi à kɛŋ mbə aa yì mǔfùrə, mbə Yesu Kristo, yii mə Nwì à lɛ nnaŋsə njoo tsɛm ñtsya ghu nu, bi'inə kɛ ñtswe nɛ ñtswɛntɛɛ yì'inə ñtsya aa ghu nù aà.

⁷ Lâ kaa sɛ bɛ bitsim bɛ mɛ bi zi ma yaà ànnu. Bè bɛ mɔ'ɔ bi tswe ghu bii mɛ bi mɛrɛnɛ mɛ ni bɛnwɛngɔŋ bi dɔnɛ dɔnɛ, nɛ ni mɛji mà mɔ tsi'i tsò mii mɛ bi nanɛsɛ mà'à aa bɛnwɛngɔŋ bi dɔnɛ dɔnɛ ma bù ghu. Àjàn mɛ bo mɔ̀̀ntɛ mɛ bi ghɛrɛ aa annu yii mɛ kaa a sɛ ku'unɛ, nɛ aa, mɛntɛ myaa mii mi bɔrɛ aa, mi tigɛ hsa'a nɛ waa. ⁸ Kaa mɛji sɛ ghɛrɛ mɛ tâ Nwɛ à beentɛ yi'inɛ. Mbɛ bi'inɛ tsuu ji, kaa bi'inɛ wa'á ayoo tsu bwé. Bɛ bi'inɛ ji ji, kaa a wa'á yi'inɛ nɛ ànnu tsu kwetɛ.

⁹ Mandoò ànnu yii mɛ à tswe ghu aa, à bɔnɛ mɛ bɛ aa mɛ tâ àjàn yii mɛ ò zi mɛ kɛ ò ji kɛ ò tswe tɛ ji kaa à sɛ annu tsu kwetɛ aa, tâ à tsuu ngɔ'ɔ ò ntumɛ àkòrɛ a mbo bɛlɛm bo bii mɛ mɛntɛ myaa bɔrɛ aa bɛ. ¹⁰ Nlon mɛ mbɛ nɛ à yɛ gho, wò yii mɛ ò zi annu aa, ò jɛ ni a adigɛ yii mɛ bi mà'à bɛnwi ghu aa, bɔn à ka wa'á mɔ̀̀ntɛ mɛ o ghɛrɛ aa annu yɛ sigɛnɛ, nɛ ni ntigɛ nɛ nɛ yii ngaa yumbɔŋ, mɛ mbɛ àbiintɛ yi a bɔrɛ aa ɛ? ¹¹ Nyonɛ nɛ ànnu yii mɛ ò zi, ngɛrɛ, mumaà ghò yii mɛ àbiintɛ yi a bɔrɛ a yɛ, mɛngɛnɛ aa, yu wa yii mɛ Kristo à lɛ nkwɔ nlon ngkwitù yi aa, ò bɔnɛ nzwitɛ yi aa bɛ zwiɛ. ¹² Ma la a bɛ mɛ, mbɛ ò ghɛrɛ ndɛm ghò a wò, ò zwiɛ nɛ yi, nlon mɛ à bɔrɛ aa, bɔn ò fɛnsɛ annu aa a mbo Kristo. ¹³ Ma mùu ajàn, mɛ bɛ annu mɛji a bɛ ayoo yii mɛ mumaà à ka tsyà ghu wò, bɔn kaa mɛ ka yɛ wa'á mbà bù nɛkurɛ, mbɛ mɛ ghɛrɛ mumaà ghà a wò.

Njoo jii mɛ i ku'unɛ a mbo ngàntoo Kristo aà

9 Mɛ sɛ nɛ yii mɛ mɛ tɛ nɛ àtù ya bɛ aa ɛ? Mɛ sɛ ngàntoo Yesu bɛ aa ɛ? Mɛ kɛ laa nkwɛ Yesu Krito Mmà'àmbi yi'inɛ yɛ aa ɛ? Nɛ sɛ abo afà'á ya a mùm Mmà'àmbi bɛ aa ɛ? ² Mbɛ bɛ bɛ mɔ'ɔ ka nswonɛ ni mɛ mɛ sɛ ngàntoo Kristo bɛ, bɔn a mbo bù, mɛ nɛ ngàntoo Kristo. Nlon mɛ ni laa mɛ àlɛnsɛ ya a ndɛ mɛ mɛ nɛ ngàntoo Kristo ³ À ni nɛghàà nii mɛ mɛ swonɛ a mɛfɛ i lɛé gha a mbo bɛ bii mɛ bi betɛ nɛ gha nɛ mɛghàà aa nuà: ⁴ À sɛ a bwarɛ yi'i a nkwɛrɛ mɛji mi'i bo bɛ mɛlù'ù mi'i a mbo bù bɛ aa ɛ? ⁵ À sɛ abwarɛ yi'i a nɛlɔgɛ bɔngyɛ bi'i mɛ bi'ibo ka nzinɛ tsi'i tso ngàntoo Kristo jɛ mɔ'ɔ bo bɛ bɔ bi ma bɛ Mmà'àmbi ni Peta bɛ aa ɛ? ⁶ Kɛ nɛ wà'atɛ mɛ à ni tsi'i Barnabas nɛ mɛ mɛ bi'iyu tswe nɛ nɛka mfà'a mi'i yu mɛji aa ɛ? ⁷ À ni ghuu sɔgyɛ mɛ mbɛ a kɛ mɛfà'a mbù ntwu nɛ yi yu mɛbɔŋ aa ɛ? À nɛ wò mɛ mbɛ a bɛ àkò milù'ù kaa wa'á nɛ mɛntɛ mi iti milù'ù mya ka nkyaa nɛ aa ɛ? À nɛ wò mɛ mbɛ a ka ntsee naà kaa wa'á nɛ milikɛ naà wa ka nno aa ɛ?

⁸ Mɛ swonɛ ma mùu ajàn aa nɛ àdà'á nɛmɛsɔŋ aa ɛ? Nɛnɛsɛ à laa wa'á maa ajàn ki nswonɛ aa ɛ? ⁹ Nlon mɛ bi ngwa'anɛ a ni nɛnɛsɛ Moses mɛ, "Nɛ tsuu ntsɛ mbɔŋ kwɛrɛ a noò yii mɛ i nɛnɛ ansanɛ mɛfà'á." † Kaa Nwɛ à sɛ ma nuu nɛghàà ghaà aa nlon tsi'i mɛbɔŋ. ¹⁰ À sɛ ma nuu nɛghàà ghaà aa nlon aa ngaa yi'i aa ɛ? Bi lɛ ngwà'ànɛ ma nuu nɛghàà nlon aa ngaa yi'i. Nlon mɛ

nɛ yii a ligɛ mɛji aa, bo bi nɛ yii a fù'ù mɛji aa, a fà'á aa ngwa'atɛ ni mɛ yu tswe nɛ ntswe nɛ mii mɛji myá. ¹¹ Bi'i bɛ mɛ mɛji mi Azwi a titɛ bù, mɛ bɛ bi'i ka mbetɛ njoo mbi a mbo bù a dɛ mɛ bi'i betɛ si'i aa ɛ? ¹² Mbɛ bɛ bɛ mɔ'ɔ tswe nɛ àbwarɛ a mbetɛ a mbo bù bɔn bi'i sɛ nɛ àbwarɛ tswe ntsya waa aa ɛ? Lâ, kaa bi'i kɛ wa'á ma yu àbwarɛ lɔgɛ. Bi'i kɛ sɛ bɔnɛ mɛbii innu tsim a nyɛ mɛ kaa mbɛ bi'i wa'á ati taansɛ a mɛnɛ ntoò Kristo. ¹³ Nɛ sɛ zi mɛ bɛ bii mɛ bi fà'á a ndàmà'anwi aa bi tswe ni mɛji myaa aa ghu aa ɛ? Bɛ bii mɛ bi kɛ mɛfà'a ni a nɛkɛntɛ ni mɔ'ɔ ni mà'anwi bi kɛ nɛ nɛnɛ aa njoo mmà'anwi. ¹⁴ À kɛ mbɛ a ngɛn ngɛn a ajàn mɛ Mmà'àmbi à swonɛ mɛ, bɛ bii bi sɛnsɛ ntoo yi nɛsigɛnɛ ya aa, mɛji myaa mɛ tswe nɛ nɛka mfɛ'ɛ aa ghu.

¹⁵ Lâ kaa mɛ lɛ nkwɛ abwarɛ mà yù yɛ tsu lɔgɛ. Kaa mɛ sɛ aŋwà'ànɛ yù kɛ ngwa'anɛ aa mɛ mɛ lɛntɛ njoo ghu, nlon mɛ, mɛbɔŋ mɛ kwo, ntsyatɛ ajàn mɛ mbɛ nɛ a kwɛrɛ ànnu yii mɛ mɛ tɛrɛ ghu aà. ¹⁶ Kaa mɛ sɛ nɛ àdà'á a ka nkwɛé nɛnɛ gha nlon mɛ mɛ swonɛ ntoo yi nɛsigɛnɛ ya aa tswe. À nɛ ànnu yii mɛ mɛ tswe nɛ nɛka ngɛrɛ. Nɛnɛ yi nɛswɛrɛ i ka kuu a nu mɛ mɛ mbɛ mɛ tsuu ntoo yi nɛsigɛnɛ ya ki swonɛ. ¹⁷ aMbɛ mɛ ka mɛfà'a ma mùu ajàn aa nɛ nɛkɔŋ yà bɔn mɛ tswe nɛ mɛtsɔ'ɔnɛ mi ifà'á. Bɛ mɛ tuu aa nɛ nɛkɔŋ yà ki fà'á bɔn à ni ifà'á mɛ Nwɛ à fa a mbo mɛ. ¹⁸ Mɛtsɔ'ɔnɛ mi ifà'á ma mi tigɛ mɛ bɛ aa akɛ aa ɛ? Tsi'i mɛ mɛ ka nswonɛ nɛ ànnu Nwɛ ngɛrɛ ni mɛ tâ ntoo yi nɛsigɛnɛ ya tâ i bɛ ayoo tɛ ndùu. Kaa nkwɛ kà nɛlɛnɛ kwɛrɛ nɛ àbwarɛ yà.

¹⁹ Mɛ laa mɛ nɛ mɛ tɛ nɛ àtù yà, kaa mɛ sɛ abù'ù nɛ bɛ. La mɛ bɔnɛ ngɛrɛ ibɛnù gha nɛ abù'ù nɛ ntsim, mɛ mbɛ mɛ nanɛsɛ swonɛ bɛ bɛ ghà'atɛ bi zɛ a mbo Kristo lɛ. ²⁰ Mɛ yi tɛ fà'á bi'i bɛ bàYuda aa, mɛ tswe tsi'i tsò nɛ bàYudà, mɛ mbɛ mɛ swonɛ waa bi zɛ Kristo lɛ? Ka mɛ mɛbɔŋ mɛ sɛ nɛ nɛka yon nɛnɛsɛ Moses tswe aa, mɛ tswe tsi'i tsò mɛ yonɛ, a noò yii mɛ mɛ tswe bi'i bɛ bɛ bii mɛ bi yonɛ ma wà nɛnɛsɛ aa ta swonɛ waa. ²¹ A kɛ mɛ ngɛn ngɛn mɛ noò yii mɛ mɛ tswe bi'i bɛ bɛ sɛ nɛnɛsɛ yonɛ aa, mɛ kɛ ntswe tsi'i tsò bo, kaa nkwɛ nɛ nɛnɛsɛ yonɛ mɛ mbɛ mɛ kɛ nswonɛ waa mɛfà'a mbo Kristo lɛ. Kaa mɛ sɛ swonɛ aa mɛ mɛ sɛ nɛnɛsɛ Nwɛ yu'unɛ. Mɛ nanɛsɛ tswe aa a jɛ mɛ mɛkòrɛ nɛnɛsɛ Kristo. ²² A mbo bɛ bii mɛ bi bɔrɛ aa, mɛ kɛ mɛbɔŋ mɛ mɛ swonɛ waa. Mɛ tigɛ mɛbii nɛ innu tsim nlon ngkwitù bɛ bitsim, mɛ mbɛ mɛ ghɛrɛ innu tsim a nyweensɛ waa bɛ mɔ'ɔ lɛ. ²³ Innu tsim jii kɛ mɛ ghɛrɛ aa, mɛ ghɛrɛ aa nlon ngkwitù ntoo yi nɛsigɛnɛ ya mɛ mbɛ mɛ tswe nɛ mɛbɔŋ yii mɛ i tswe ghu aa lɛ.

²⁴ Nɛ sɛ zi mɛ bi yi ghɛɛ a adigɛ nɛkhɛ nɛka nɛkhɛ aa a ghɛrɛ nɛnɛ tsi'i nɛ yɛ mɛfù'ùrɛ aa ɛ? A ku'unɛ mɛ tâ nɛ ka nɛkhɛ ni mɛnɛ yii mɛ nɛ ka jɛ. ²⁵ Nɛ ntsim yii mɛ a ghɛɛ nɛkhɛ aa, a tsua ibɛnù yi ni ngɔŋ innu tsim, mɛ mɛrɛsɛ nɛ ibɛnù yi ni mɛnɛ ma ghù aa mɛ yu kwɛrɛ aa mɛyàrɛnɛ mɛ ngù'ù mii mɛ mɛ tsyà nii aà tsyà. Lâ a mbo bi'inɛ, bi'inɛ tswe nɛ ngɛrɛ maa ajàn a nkwɛrɛ

† 9:9: Deut. 25:4

mii mə mi tswe n̄iŋkor̄j aà. ²⁶ Àâ ànnù yii mə kaa mə si aa adàŋ dāŋə bu'usə ŋkhə, kaa ŋk̄i'ɪ k̄i'ɪ n̄fuu aà n̄fə'è. ²⁷ Mə fūu ib̄i'ɪn̄u gha, ntswa nyigə, mə mbə mə wa'ə ka nswonə n̄i ànnù Nwí a mbo b̄ādāŋ, nyi bāŋnə n̄saa miyār̄i'ɪn̄ə mi ŋgu'u myā.

Àwà'àsə ñlon ŋgha'asə m̄iŋkobə

10 B̄i'ɪm b̄a, mə l̄ɔ mə t̄a n̄i zi mə, b̄it̄a bi b̄i'ɪt̄a bi'ɪn̄ə bi le si yōŋə mbà'ə ya i kusə waa bo k̄i'ɪ n̄-too ŋk̄i miyaa yí Bagitə wā. ² Mbə yii mə bo le si yu'unə n̄i Moses, ñyonə n̄i mbà'ə ya ŋk̄i too ŋk̄i miyaa wa aa, a tigə mbə aa ŋk̄i yii mə bi le mbònsə ñkwəwə t̄a tigə tswe a n̄ji'ɪ mikòr̄ə Moses. ³ Bo b̄i ts̄im b̄i le n̄ji m̄iji mi Azwi; ⁴ ŋk̄i nno ŋk̄i Azwi, ñlon mə ŋk̄i wa yii mə bi le nno aa, i le mf̄é'è aa n̄i ŋgò'ɔ'ɔ Azwi yii mə i le si yōŋə waa laà, mbə Kristo aà. ⁵ Ka mə a le mbə ma laa aa, bo b̄i ghà'at̄ə le ŋgh̄irə innù jii mə kaa Nw̄iŋgòŋ à le wa'ə ghu dorit̄ə; a b̄e ñji'ɪ ànnù yii mə bo b̄i ghà'at̄ə le ŋk-wokə n̄ja'anə a nta'a miwèè miwèè aà.

⁶ Ìnnù majù i wà'àsə n̄i yì'ɪn̄ə aa mə t̄a bi'ɪn̄ə tsuu ki yà'ət̄ə a ŋgh̄irə ìbi ts̄o mə bo le ŋgh̄irə aà. ⁷ N̄i tsuu m̄iŋkobə ki mii ts̄o mə bo b̄i m̄ɔ'ɔ le si mii aà; ñlon mə bi laa ŋwà'anə a m̄úm àŋwà'anə Nwí mə, "Bè byà le ntswe n̄syə a n̄ji ŋk̄i no, m̄bi'n̄ə n̄tigə mbenə." ¹⁸ Bi'ɪn̄ə tsuu m̄i'ɪn̄ə mi n̄u mi'ɪn̄ə n̄i àtsù'ur̄ə fa, ts̄o mə bo b̄i m̄ɔ'ɔ le ŋgh̄irə, ñdùu waa, ñtsù'ù m̄ighum mi mbaa ntsò tarə bi wò a n̄jwi yì m̄fù'ur̄ə ñkwokə aà. ⁹ Bi'ɪn̄ə tsuu a Mmà'àmbi i kwà'anə, ts̄o mə bo b̄i m̄ɔ'ɔ le ŋk-wà'anə yì, a too no i zwitə waa aà. ¹⁰ N̄i tsuu ki nurikə kə ki ghàant̄ə tsi'ɪ ts̄o ajāŋə mə bo b̄i m̄ɔ'ɔ le ŋgh̄irə, Nwí a too Angel N̄iwo wa, a z̄i ñzwitə waa aà. ¹¹ Ìnnù ma jù i le mf̄é'è a nu bo aa a ŋwà'àsə àbùgə b̄e, bi k̄i ŋwà'anə aa a ndi'it̄ə yì'ɪn̄ə. Ñlon mə bi'ɪn̄ə tswe aa a noò yii mə nòò ñlwi'ɪ m̄bi à kà m̄e aa ŋkoontə aà.

¹² Mbə yii mə a bə ma mùu ajāŋ aa, a ku'unə mə t̄a ñu yii mə a m̄òntə mə yu t̄ə aa, t̄a ka n̄syəsə m̄bi'ɪ a l̄o ŋwo. ¹³ Kaa àkwà'anə yì tsu a burə t̄i a mbo bù t̄i zi yii mə kaa a le'ə wa'ə a mbo b̄e b̄i m̄ɔ'ɔ gh̄é, Nw̄iŋgòŋ a l̄ə n̄i ŋk̄à'á yì, kaa mbə a wa'ə mà'at̄ə mə t̄a àkwà'anə à kuu a nu bù yii mə a tsyatə m̄it̄i'ɪ muu. L̄a a n̄i ak-wà'anə yii mə i zi a nu bù aa, a k̄i m̄fa n̄i m̄āŋjì yii mə n̄i ka khə ghu aà, t̄a t̄a n̄i zi m̄āŋjì yii mə mbə n̄i tswā ñt̄i'ɪ ghuu ghu.

¹⁴ Ma mùu ajāŋ mb̄a b̄i'ɪm b̄a b̄i'ɪn̄ə mə mə k̄ŋə aa, n̄i ka ŋkhə a ŋka mmii m̄i'ɪn̄ə. ¹⁵ Mə ghàà a mbo bù aa tsi'ɪ ts̄o b̄e b̄i'ɪn̄ə mə bi tswe n̄i m̄it̄i'ɪ; mbə n̄i tse kyəsə at̄u yuu n̄i ànnù yii mə mə swonə aa si'ɪn̄ə.

¹⁶ Ñd̄ŋ m̄b̄ɔ'ɔŋə ya yii mə bi'ɪn̄ə no m̄fa n̄i m̄bi'ɪkə a mbo Nwí aa, i si aa yì'ɪn̄ə a m̄úm àl̄ə Kristo boonsə aa ε? Àbaa ya yii mə bi'ɪn̄ə k̄i mbatə aa, a si aa yì'ɪn̄ə k̄i mboonsə a n̄i m̄b̄i'ɪn̄u Kristo aa ε? ¹⁷ Ts̄o mə abaa ya a

n̄i tsi'ɪ yì fù'ur̄ə, bi'ɪn̄ə b̄i'ɪn̄ə mə bi gha'at̄ə ŋkurə n̄i àbaa ya yì fù'ur̄ə aa, bi tigə aa m̄b̄i'ɪn̄u yì m̄fù'ur̄ə.

¹⁸ N̄i wa'at̄ə baIsrael, ts̄o mə bo le si fa n̄i ñjoo mmà'ə n̄i Nwí ghu ŋk̄i n̄ji n̄i ñjoo ma jya ji m̄ɔ'ɔ aa, ñjoo mà jù i le wa'ə n̄i waa aa boònsə boònsə a m̄úm ànnù Nwí aa ε?

¹⁹ Mə swonə ma yù ànnù, ñswonə aa mə akə aa ε? Mə m̄iji mii mə bi mà'ə m̄i'ɪn̄ə ghu aa à n̄i àyoo tsu aa ε? Kə f̄i'ɪn̄ə f̄i'ɪn̄ə m̄i'ɪn̄ə aa, à ki mbə ayoo tsu aa ε?

²⁰ Ñŋaŋ! Ànnù yii mə mə swonə aa, à n̄i mə, bi yì m̄fa ñjoo jù a mbo m̄i'ɪn̄ə, bi fa aa a mbo b̄idemon, kaa bi si aa a mbo Nwí fa. Kaa mə si l̄ò mə t̄a bu b̄idemon boonsə ànnù. ²¹ Kaa mbə n̄i wa'ə kà no n̄i ñd̄ŋ Mmà'àmbi ŋk̄i nno n̄i ñd̄ŋ b̄idemon. Kaa mbə n̄i wa'ə ka n̄ji n̄i a atet̄ə Mmà'àmbi ŋk̄i n̄ji n̄i a atet̄ə b̄idemon.

²² Bi'ɪn̄ə ka twebə a aghə'ə'nə n̄t̄ŋ Mmà'àmbi aa ε? Bi'ɪn̄ə m̄ɔ'ɔntə mə bi'ɪn̄ə t̄i n̄tsyà yì aa ε?

²³ "Mbə ò tse gh̄irə ñnnù ts̄im," l̄a kaa à si innù ts̄im jii mə o gh̄irə aa, mə mbə i kwetə ñu b̄e. "Mbə ò tse gh̄irə innù ts̄im," la kaa si innù ts̄im jii mə o gh̄irə aa mə mbə gh̄irə ò kwe n̄t̄nsə a mum Mmà'àmbi b̄e. ²⁴ T̄a ñu yì m̄ɔ'ɔ yì m̄ɔ'ɔ tsuu tsi'ɪ ànnù yii mə a b̄ŋə n̄i aa ki l̄ò, m̄baŋnə ŋka n̄l̄ɔ b̄e ñnnù jii mə i ka kwetə ndim yì aà. ²⁵ J̄i n̄i m̄iji bo b̄i mbà yii mə bi f̄e a m̄it̄a, ntsuu ibet̄ə jii mə i ka ki gh̄irə t̄a m̄it̄i'ɪ muu ka ns sa'a n̄i ghuu aa ki betə. ²⁶ Ñlon mə, "M̄bi'ɪn̄ə n̄i ts̄im bo b̄i ñjoo ts̄im jii i tswe ghu aa, à n̄i j̄i Mmà'àmbi." ²⁷ Mbə ñu yii mə à si mu Kristo b̄e, mbə a twonə ghuu a nda yu mə t̄a n̄i zi n̄ji, n̄i b̄i ŋgh̄e, n̄i j̄i àyoo yii mə à fa a mbo bù aa, ntsuu ibet̄ə jii mə mbə i gh̄irə m̄it̄i'ɪ muu k̄a n̄sa'a ghuu aa ki betə. ²⁸ La mbə ñu a swonə a mbo bù mə, "M̄iji muà, à n̄i m̄iji mii mə bi ma'a aa b̄in̄wì ghu," n̄i tsuu j̄i, ñlon ŋkwit̄u ñu wa yii mə à swonə a mbo bù aà; ñlon mə mbə a gh̄irə ñt̄i'ɪ ñu i sa'ə yì. ²⁹ Kaa mə si aa a m̄it̄i'ɪ muu swonə, mə b̄aŋnə ñswonə aa n̄t̄i'ɪ ñu wa mə à swōŋ annù ya a mbo bù aà. Mbə ànnù yii mə ñu yì m̄ɔ'ɔ a m̄òntə, mbə a k̄iŋ mə ta mə tsuu annù yii mə mə k̄ŋ ŋgh̄irə, gh̄irə aa a ya aa ε? ³⁰ Mbə mə j̄i ayoo yii mə j̄i aa, m̄fa m̄bi'ɪkə a mbo Nwí, bi f̄a f̄i'ɪn̄ə gha ñlon m̄iji mii mə mə j̄i m̄fa m̄bi'ɪkə aa ε?

³¹ Mə swōŋ a mbo bù mə, kə n̄i k̄a ñji j̄i, kə n̄i k̄a ñno no, kə ànnù tsu yii mə n̄i gh̄irə aa, n̄i ka ŋgh̄irə innù ts̄im a ŋgha'asə Ìk̄um Nwí ghu. ³² N̄i ka n̄syəsə m̄bi'ɪ n̄i l̄o ŋgh̄irə ñu tsu a wò, kə ŋgàŋ a b̄e ñu baYuda, kə ñu àtoo dāŋ, kə a b̄e b̄e ñgh̄òt̄ə b̄e bi Nwí. ³³ N̄i ka ny-we'et̄ə ŋgh̄irə ts̄o mə, a ajāŋ yii mə mə k̄i ŋgaansə n̄i m̄it̄i'ɪ ma mə mbə b̄e b̄it̄s̄im k̄a ñdorit̄ə n̄i ñnnù ts̄im jii mə mə gh̄irə aà. Ñlon mə kaa mə si aa tsi'ɪ ñnnù jii mə i b̄ŋ gha aa gh̄irə, m̄baŋnə ŋgh̄irə aa b̄e ñnnù jii mə i ka b̄ŋ b̄e b̄i ghà'at̄ə, t̄a t̄a bo nyweenə.

Ñwè'É àyoo a atu a noò òtsà'atè Nwì

11 Nì ka ñe'esè ñi ghâ tsò mæ mæ ñe'èsè ñi Kristo aà.

² Mæ beentæ ghu nloŋ mæ ni wa'atè ñi gha ñkii ñe'esè ñi gha ñi ñnnù tsim ñkii nlæ ñi ñnnù tsim tsi'í ajàŋ mæ mæ le ndi'í a mbo bù aà. ³ La mæ lòn mæ tâ ñi naŋsæ nzi siginè mæ, Kristo à laa mbæ atu a mbo ñúm-bàŋŋè ntsim, ñumbàŋŋè wa a kî mbæ atu a mbô ñgwé yi. Nwì a kî mbæ atu a mbo Kristo. ⁴ Maa ajàŋ, ñúm-bàŋŋè ntsim yii a tsà'atè Nwì, kè ñswonjè ñi ñtoò Nwì ñso atsè'ætu aa, a ñi'isè aa atu Kristo yii à ñi atú yi aà. ⁵ Lâ màŋgyè yii mæ a tsà'atè Nwì kè ñswonjè ñi ñtoò Nwì ti kwerè àtú yi aa a ñi'isè aà àtu ndoò yi yii à ñi atu ghu mbo aà, ñloŋ mæ a tigè mbæ aa tsi'í tsò à kò àtu yi. ⁶ Mbæ màŋgyè a tuu atú yi kî kwerè, a bŋŋ mæ tâ à kò. Mbæ a kî mbæ mæ à ñi ànnù ñi'ætu a mbo màŋgyè a ñkò àtú yi, a bŋŋ mæ tâ à ka ñkwerè. ⁷ A laa ñkù'ùnæ mæ tâ ñumbàŋŋè tâ à tsee atsè'ætu kî sò, ñloŋ mæ à tswe aa ñi màrè Nwì ñkî mbæ ñi'gha'a ñi Nwì aà; lâ màŋgyè à bæ aa ñi'gha'a ñi ñumbàŋŋè. ⁸ (Ñloŋ mæ kaa à le ñwa'a ñumbàŋŋè a nu màŋgyè fe'É. Lâ màŋgyè à le mbàŋŋè ñlo aa a nu ñumbàŋŋè. ⁹ Kaa Nwì à le ñwa'á ñumbàŋŋè ñkî nnaŋsæ aa a mbo màŋgyè. Lâ à le mbàŋŋè ñnaŋsæ màŋgyè ñloŋ aa ñgaa ñumbàŋŋè.) ¹⁰ À ñi ñji'í ànnù yii mæ a bŋŋ mæ tâ màŋgyè à tswe ñi àlènsè † a atú yu aà, ñloŋ aa ñgaa baangel. ¹¹ (Ka mæ a bæ laa, a múm ñtswénti'í yì'inè a mum Kristo, kaa màŋgyè à sŋ aa atu yu tæ kaa ñumbàŋŋè a wa'á aa atu yu kî ntæ. ¹² Tsò mæ màŋgyè à le ñlò aa a nu ñumbàŋŋè aa, a ñumbàŋŋè aa a bàŋŋè ñtigè ñjwe ñi màŋgyè. Maa ajàŋ, ñnnù jù tsim i lò aa mbo Nwì.)

¹³ Nì lentæ tsi'í bù bîmbŋŋè mæ a ku'unæ a mbo màŋgyè a ntsà'atè Nwì ti kwerè àtú yi aa é? ¹⁴ Nì bæ yè ajàŋ mæ Nwì à le naŋsæ mbi aa boŋ a sŋ ñi'í aa mæ à ñi ànnù ñi'ætu a mbo ñumbàŋŋè a ñlè ñnoŋtú ji tâ ñi sa'akè aa é? ¹⁵ Lâ ñmbè ñnoŋtu màŋgyè i sa'akè, i wa'á bàŋŋè ñzi aa bæ ñi'gha'a ghu mbo aa é? Nìlòŋ mæ ñnoŋtu màŋgyè i tswe aa mæ tâ à ka ñwe'É tsò àtsè'è. ¹⁶ Mbæ ñu tsù à lɔ a ñka ñlìgìtè ma yú ànnù, a zi mæ kaa bi'í kè ñghòtè sè ñi ñnoŋsè yì ñdàŋ tswe ñloŋ annù ntsà'atè Nwì.

Ñtaræ Mmàmbi

¹⁷ A ñi juà ñdi'í mæ i yòŋè aa, kaa mæ sŋ ghuu bù ñbeentæ nloŋ mæ a yì mbæ a noò yii mæ ñi zi a ntsà'atè Nwì aa, ñi ghirè aa bè ñnnù jii i zi ñi ñgi'í, kaa wa'á ñi aa ñi bŋŋ zì aà. ¹⁸ A ñi ànnù yi ntsyàmbi, bi swonj a mbo mæ mæ, ñi yì mbòontè aa, ñi yatè ghuu ntswe a ñjìm a ñjìmè, mæ mɔkntè mæ ma yú ànnù mæ mæ yù'ù aa à tse bæ annù ñi'ŋkoŋè. ¹⁹ (Lâ ànnù ayàtè a tswe ñi

† Àtsè'è ya yii mæ a tswe ghu atu aa a bæ aa àlènsè àdà'á yii à tswe ñi yu aà, kè àdà'á yii mæ bi tswe ñi yu ghu atu aa.

ñfè'É a titi'í bù ta tâ bè bii mæ bi ghirè annù yii a tsinæ aa tâ bî naŋsæ mfe'É ntæ tâ bî yè.) ²⁰ Nì yì mbòontè ti jii aa kaa ñi wa'á aa ntaræ Mmà'ambi wa jì. ²¹ Nìlòŋ mæ ñi yì ti jii aa, ñu jii aa bæ mii miji, ñu yì mɔ'ɔ a bàŋŋè ntswe ñi ñji, ñu mɔ'ɔ a nô mbaanæ. ²² Ma yú a tsya aa la aa é? Nì sè ñi ñdùgè juu tswe a ñka ñji ghu kii nno aa é? Kè a bariŋæ mbòŋè aa mæ tâ ñi ka ntsa'a ñi ñghòtè, ñdirisè ñi àtu bè bii bi boŋ njoo aa é? Nì lòn mæ tâ mæ swonj mæ akæ a mbo bù ñloŋ ma yú ànnù aa é? Mæ beentæ ghuu aa é? ñganj kaa mæ ka wa'á beentè!

²³ Nìlòŋ mæ ànnù yii mæ mæ swonj a mbo bù aa, mæ le ñkwerè aa a mbô Mmà'ambî, mæ Mmà'ambî Yesu, ñi-tugè wa mæ bi le mfèè yi aa, à le ñlògè abaa, ²⁴ ñfa mbi'ikè, mbatè, ñswonj mæ, "À ñi ñbî ñu ghâ i ghuà, yii mæ mæ ka fa a atu bù aà. Nì tigè ñghirè ma múu ajàŋ ñwa'atè ñi ghâ." ²⁵ A ñgŋ ñgŋ, à le ñkî ñlògè ndɔŋ a noò yii bo le mmàŋsæ ñji aa, nswonj mæ, "Ñdɔŋ yuà, à ñi àkàà yì fii yii mæ Nwì à wàrè bú bo ñi àlæ ñu ya aà. Nì ka ñghirè ma múu ajàŋ a ñgŋ bînoò bitsim bii ñi no aa, a ñwa'atè ghâ." ²⁶ Ma la ñi'í mæ ñgŋ bînoò bitsim bii ñi kurè ñi àbaa ma yú, ñkii nno ñi ñdɔŋ mæ yú aa, ñi làànsè aa annù ñloŋ ñiwo ñi Mmà'ambi nywe'e noò yii mæ à ka yì bú bî aà.

²⁷ Maa ajàŋ, ñu yii mæ a kurè abaa yú ñkii nno ñi ñdɔŋ Mmà'ambi ya a ñi mánji yii mæ à sŋ ku'ùnè aa, a wò aà ànnù ñi ñbînu Mmà'ambi ñi àlæ ñu yì. ²⁸ Tâ ñu yì mɔ'ɔ yì mɔ'ɔ tâ à ka ñlentæ ñi ñbînu yì mbɔŋ kî kurè ñi àbaa ya kè kii nno ñi ñdɔŋ yâ. ²⁹ Nìlòŋ mæ ñu à bæ jii kii nno, ti zi mæ à bæ aa ñbînu Mmà'ambi bæ boŋ à jii ñkî nno mbe'e aà ñdò. ³⁰ À ñi ñji'í ànnù yii mæ bè bî ghà'atè a titi'í bu bi tigè ñbɔrækè bè, bi mɔ'ɔ ghoŋŋkè, le bi ghà'atè kî mæ ñkwokè aà. ³¹ À laa bæ mæ bi'inè lèntæ mibî ñi ñu mi'inè ya'a, bæ boŋ kaa ñjò Nwì ñi sè a nu bi'inè kuu. ³² La Nwì a ñi'í ñgi'í a nu bi'inè ñtsisè ñi yì'inè tsŋtsɔŋ aa mæ tâ bi'inè yì tsuu bi'inè bi mbi a ñjìm bwe.

³³ Maa ajàŋ mbæ bɔɔ bi maà, ñi yì mbòontè a ñji mîjì mî Mmà'ambi, ñi yu'utè bè bî mɔ'ɔ. ³⁴ Bæ mæ ñji i ti yaŋè ñu, a foò ñji a nda yu, mæ tâ ñi tsuu bariŋæ bòontè aa a mbè'è ñdò Nwì. A ñghèè ñi ñnnù jii mɔ'ɔ jya, mæ ka yì ñi'itæ ghuu ghu a noò yii mæ mæ ka yì zì aà.

Mìtèŋŋè mii mæ Àzwi a fa aà

12 Lâ ñghèè ñi mìtèŋŋè mii mæ Àzwi a faa aa, bi'ím ñmbâ, kaa mæ si lòn mæ tâ ñi tswe ti zì. ² Nì zi mæ noò wa mæ ñi le mburè ti a Kristo ti zi aa, bi le mbwe'esè ghuu ñi bî mánji bî ghà'atè, ñlògè ñi ghuu ñghirè ñi kâ ñmii ñi ñku mîŋkobè. ³ Mbèè mæ a bæ maa ajàŋè aa, mæ lòn mæ tâ ñi zi mæ, ñu yii mæ à tswe ñi Àzwi Nwì aa, kaa mbæ a wa'á swonj mæ, "Ñdò a atu Yesu." Kaa mbæ ñu wa'á kè ñswonj mæ Yesu a ñi Mmà'ambî ti ghè à tswe ñi Àzwi Nwì.

⁴ Mìtèṅṅè mii mə Ẹzwi a fa aa, mi tswe aa a bəṅ bəṅè, lâ mi lô aa tsi'i a mbô Ẹzwi yí fùùrè. ⁵ Mìfà'à mii mə bi'inè fà'à ni a mbo Nwi aa mi tswe aa atu atû, lâ bi'inè fà'à aa tsi'i a mbo Mmà'àmbi yi m̀fùùrè. ⁶ Bìmânji bìi mə b̃ fà'a a mbo Nwi aa, bi tswe aa a atu tû. Lâ b̃mânji bi afà'a ma bù b̃tsim aa a fâ ñ Nwi yí m̀fùùrè, a bə yu yii mə a gh̃rè ifà'à b̃ b̃tsim i gh̃èè aà. ⁷ Ẹzwi a fa ni ìnnù ma jû a atu tu a mbo ṅù yí m̃'w yí m̃'w mə tâ kwetè b̃ b̃tsimè. ⁸ Bi fa a mbo ṅù yí m̃'w, ñtsya a ṅj̃mè Azwi mə tâ à ka ṅghaa ni ñghàà mi mit-syè, m̃baṅṅè mfa ni a mbo yi m̃'w mə tâ à ka ñ'w'wè ñghàà ni Nwí. ⁹ Tsi'i Ẹzwi ma yû a fâ ñ àb̃iint̃i a mbo ṅù yí m̃'w, m̃baṅṅè mfa a ṅka ṅghùrè b̃è a mbo ṅù yí m̃'w. ¹⁰ A gh̃rè ni mə tâ ṅù yí m̃'w ka ṅgh̃rè ñf̃ ìnnù j̃i ỹyèrè. Yí m̃'w a ka nyu'u ñf̃ ñtoò Nwi ñswoñ, a mbo yi m̃'w, a gh̃rè mə tâ à zi kwensè a tit̃i ñzwi bo b̃ Ẹzwi Nwí, a mbo yi m̃'w, a gh̃rè mə tâ à zi ṅghàa m̃ghàa mí fii, ṅk̃i mfa a mbo ṅù yí m̃'w m̃tèṅṅè mi ñ'w'wè ṅj̃i'í m̃ghàa mí fii mà mú. ¹¹ Mìtèṅṅè ma mú m̃tsim, mi lô aa tsi'i a mbo Ẹzwi ma yâ, a fâ ni a mbo ṅù yí m̃'w m̃'w, a ajàn yii mə à k̃ṅṅè aà.

Ìdigè nu jì ghà'atè a múm m̃b̃ñnù yi m̀fùùrè

¹² Ajàn yii mə m̃b̃ñnu ì ni yi m̀fùùrè m̃baṅṅè ñtswe ni ìdigè ìnu jì ghà'atè aa, ṅk̃i mburè ka ki b̃è tsi'i ìdigè nu m̃b̃ñnu ya aa, a ñf̃ ṅḡḡ ṅḡḡ ajàn mə bi'inè ni a ñ'w'wè lâ m̃b̃è ìb̃ñnu yi m̀fùùrè a mum Kristo aà. ¹³ Ñl̃ṅ mə bi'inè le ṅkwerè aa ṅk̃i Ẹzwi yí fùùrè a ṅkuu a mum m̃b̃ñ nu yi m̀fùùrè. (Kè ò b̃è ṅù baYuda, kè ò b̃è ṅù baGrikia, àbù'ù kè ṅù yii à sí abù'ù b̃è.) Nwi à le ṅk̃i ṅgh̃rè bi'inè b̃tsim no aa Ẹzwi yí fùùrè.

¹⁴ Kaa m̃b̃ñnu ì s̃è aa ñf̃ àdigènu yi fùùrè tswé, ì tswe aa ñf̃ ìdigènu ñ'w'wè. ¹⁵ M̃b̃è a b̃è mə àkòrè a swoñ mə, "M̃b̃è yii mə kaa m̃è s̃f̃ abo b̃è aa, kaa m̃è s̃f̃ adigènu b̃è," Kaa ma ya mb̃è a wa'à gh̃rè mə tâ à tsuu adigènu b̃è. ¹⁶ M̃b̃è a k̃i mb̃è mə àt̃ṅṅè a swoñ mə, "M̃b̃è yii kaa m̃è s̃f̃ ñl̃i'í b̃è aa, kaa m̃è s̃f̃ adigènu b̃è," Kaa ma ya mb̃è a wa'à gh̃rè mə tâ à tsuu adigènu b̃è. ¹⁷ À laa b̃è mə m̃b̃ñnù ñtsim à ni ñl̃i'í, boṅ ì ka t̃igè yu'u ñf̃ ìnnù aa mə akè aa è? À laa b̃è mə m̃b̃ñnù ñtsim à ni àt̃ṅṅè, boṅ ì ka t̃igè lùmsè aa mə akè aa è? ¹⁸ Lâ àjàṅ yii mə b̃è aa, Nw̃ḡḡḡ à le ñnaṅsè ìdigènu ññḡ a m̃b̃ñnu aa yi m̃'w yi m̃'w a ajàn yii mə à k̃ṅṅè aa. ¹⁹ Ìdigènu màjû tsim i le mbaa b̃è aa tsi'i yi fùùrè, boṅ m̃b̃ñnu ì lo f̃è aa è? ²⁰ Lâ àjàṅ yii a b̃è aa, ìdigènu i gha'à, lâ m̃b̃è m̃b̃ñnu yi m̀fùùrè.

²¹ Kaa mb̃è ñl̃i'í wa'à a mbo àbo swoñ mə, "Kaa m̃è sí ñò l̃'w." Kè àtu a swoñ a mbo m̃k̃à'à mə, "kaa m̃è sí ñò l̃'w." ²² ṅḡaṅ kaa a s̃f̃ maa ajàn b̃è, ñl̃ṅ mə ìdigènu jii mə i b̃aṅṅè ṅk̃irè tsi'i ts̃ ì b̃wè aa, à b̃aṅṅè mb̃è jii mə kaa m̃b̃è m̃b̃ñnu i wa'à fà'à t̃i ju. ²³ Ìdigènu jya jii mə bi'inè lèntè ni mə kaa i s̃f̃ naṅsè ṅk̃'w'wè aa, à b̃aṅṅè mb̃è jii mə bi'inè lèntè sig̃ñè. Jya jii mə bi'inè si

l̃'w mə tâ b̃i ka nyè aa bi'inè l̃'w sig̃ñè. ²⁴ Lâ ìdigènu jya jii mə i b̃wè a nyè aa, kaa bi'inè si k̃ṅṅè. Lâ Nwi à b̃aṅṅè ñnaṅsè ìdigènu aa a ni m̃ânji yii mə àghu'usè yí wè a b̃aṅṅè ṅgh̃èè ñf̃ ìdigènu jya jii mə bi m̃'w'wè ni mə kaa i s̃f̃ k̃'w'wè aà. ²⁵ À gh̃rè ma laa mə tâ àfa'anè tsee a tit̃i ìdigènu tswe, tâ ìdigènu jya b̃aṅṅè ka ñlentè ñf̃ waa bo ni bo. ²⁶ Àdigènu ya yi m̃'w a laa b̃è k̃i yu'u ñyaṅ boṅ m̃b̃ñnu yâ ñtsim i yu'u ñf̃ ñyàṅṅ; m̃b̃è a b̃è mə adigènu ya yi m̃'w a kwèrè ṅghu'usè boṅ ìb̃ñnu wa tsim i tswe ñf̃ ñdorè.

²⁷ Ts̃ts̃'w, a mbo bù, ñf̃ laa mb̃è m̃b̃ñnù Kristo. ṅù yi m̃'w yí m̃'w a b̃è àdigènu yi m̃'w maa mum m̃b̃ñnù. ²⁸ Nw̃ḡḡḡ à ts̃'w b̃è a múm ñd̃anwi m̃fa itu m̃fà'à a mbo bo. À l̃ḡḡḡ ñts̃'w ṅḡḡṅtoò Kristo, ñỹṅṅè ñf̃ ṅḡḡṅtoò j̃i, ṅka nyoñtè, ñts̃'w ṅḡḡṅd̃i'í ñghàà ni Nwí, ṅka nyoñtè, ñts̃'w b̃è bìi bi gh̃rè ìnnù j̃i ỹyèrè, nyoñtè ni b̃è bìi mə bi ka k̃i gh̃rè m̃igh̃'w, ṅk̃i ñts̃'w b̃ikwetè, b̃tsyàsè a nd̃anwi, bo b̃è b̃è bìi mə bi gh̃àà m̃igh̃'w mí fii aà. ²⁹ À ni b̃è b̃tsim mə bi b̃è ṅḡḡṅtoò Kristo aa è? À ni b̃è b̃tsim mə bi yu'u ñf̃ ñtoò Nwi ñswoñ aa è? À ni b̃è b̃tsim mə bi d̃i'í ñf̃ ñghàà ni Nwí aa è? À ni b̃è b̃tsim mə bi gh̃rè ñf̃ ìnnù j̃i ỹyèrè aa è? ³⁰ À ni b̃è b̃tsim mə bi tswe ñf̃ m̃tèṅṅè mi Azwi a ṅgh̃rè m̃igh̃'w aa è? À ni b̃è b̃tsim bìi mə mb̃è bi ghaà m̃igh̃'w mí fii aa è? À ni b̃è b̃tsim bìi mə mb̃è bi t̃'w'wè m̃igh̃'w mí fii mà mú aa è? ³¹ A ku'unè mə mb̃è ñf̃ k̃a ñyè'atè a ñtswe ñf̃ m̃tèṅṅè mi Azwi mí k̃'w'wè. Lâ mə ka gh̃èè ñf̃ m̃b̃i a nd̃i'í m̃ânji yí m̃'w yii mə à b̃ḡḡ ñtsyàtè a mbo bù.

Àk̃ṅṅè

13 M̃b̃è mə z̃i ṅghaa m̃igh̃'w mi b̃è f̃aa mbi bo b̃i m̃igh̃'w mi baangel, ñtsuu ñf̃ àk̃ṅṅè tswe b̃è boṅ mə b̃è aa ts̃ ñj̃ṅ yii mə bi bu'u, kè ñjoo j̃i kòò jii mə b̃è bi kwagè aà. ² M̃b̃è mə tswe ñf̃ àd̃'w a ka ñswoñ ìnnù tsi'i ts̃ ṅḡḡṅtoò Nwí, kè ñtswe ni m̃tsyè a ñz̃ ìnnù j̃i l̃èntè tsim; kè tswe ñf̃ àb̃iint̃i yii mə mb̃è a m̃wugè m̃inta'a ṅgh̃èè ñt̃e'e a adigè d̃añ, kaa wa'à ñf̃ àk̃ṅṅè b̃aṅṅè tswé, boṅ mə b̃è aa tsi'i àyoo d̃añ ad̃añ. ³ M̃b̃è mə t̃e'è ñyatè ṅj̃ò j̃à tsim, kè m̃fa ìb̃ñnù gha mə tâ b̃i t̃'w ñzwitè, ñtsee ñf̃ àk̃ṅṅè i tswe, b̃è boṅ kaa ma juu ìnnù m̃b̃è i wa'à gha ñf̃ ànnù tsu kwetè.

⁴ Àk̃ṅṅè à ñf̃ ànnù ñtsw̃ant̃i, ṅk̃i ṅka ṅkakè ànnù b̃è bi m̃'w; kaa àk̃ṅṅè a s̃f̃ ñf̃ àgh̃'è'è, kè ànnù ṅḡee nu tswé; ⁵ kaa àk̃ṅṅè a si t̃èrè, kè ṅghaa ni m̃igh̃'w mi at-sa'à. Kaa àk̃ṅṅè a si l̃'w mə tâ b̃i ka nyu'u aa tsi'i à yii ànnù; Kaa a si w̃aṅsè ñl̃wisè ñf̃ ñt̃ṅṅè, kè ñl̃èè ñf̃ ìb̃i a ñt̃i yu a nu ṅù; ⁶ kaa a si doritè a ñf̃ ìnnù j̃i b̃i, m̃baṅṅè ñdoritè aa a ñf̃ ìnnù jii mə à ni ànnù ñf̃k̃ṅ aà. ⁷ Kaa àk̃ṅṅè a si kaa a ṅkwerè ìnnù tsim jii mə i tsi'i nii laà, kaa wa'à kaa a mbii ñf̃ ìnnù tsim jii mə a yu'u aa, kè a m̃b̃è àjàṅ mə mb̃è ìnnù ma jû i f̃e'è m̃b̃wè aa, kè a ñtswa ñf̃ ñt̃i yí ñf̃ ìnnù tsim jii mə tsi'i nii aà.

⁸ Àkòṅṅè kaa a sɛ nɛ ñlwi'i tswé. Ìnnù tsi'i tsò ñyù'ù ñtoò Nwi ñswonḡ, i ka yí tɛyà; tâ ìnnù ṅghàa mighàa mí fii tâ à lwi'i; tâ ànnù nzì ìnnù jì ghà'atè tâ à tɛya. ⁹ Ñlonḡ mæ mɛtsyè mii bè tswé nì muu aa kaa mɛ sɛ luù. Kaa ntoo yii mæ ntoo Nwi kwèræ ṅkè'èṅè aa kaa i wa'à kɛ ñtsinæ mme; ¹⁰ Lâ nòò wa mæ ìnnù jii mæ i kò'w nluu aa i ka yí zì aa, tâ ìnnù tsim jii i sɛ kò'w nluu aa tâ ì mɛ. ¹¹ Ñlonḡ mæ nòò yii mæ lɛ mburæ mûṅkhæ aa, mæ lɛ sɛ ghàa aa mighàa mɛ bônkhæ, àtù ya a lɛ sɛ fà'à aa tsi'i tsò yí mûṅkhæ ìmòntè ja i kɛ mbæ aa tsi'i tsò jì mûṅkhæ; nòò yii mæ lɛ ṅkwe ntigæ ndi aa, mæ lɛ ṅkentæ a ṅghiræ ìnnù tsò bônkhæ. ¹² Tsɛtsòṅ, bì'inè yæ nɛ ìnnù aa tsi'i a awurɛsè, tsò ajàṅ mæ ṅj a yæ nsì yì a mûm ṅkè'è aà, a yì tì bæ a ṅjɛm, bì'inè yæ nɛ ñsì nɛ ñsì. Tsɛtsòṅ, mæ zì ànnù aa tsi'i a tɛ tɛ; lâ mæ ka yí naṅsæ zì tâ à luu tsi'i tsò ajàṅ yii mæ Nwi à zì ìnnù tsim ñlonḡ gha aà. ¹³ Maa ajàṅ, ìnnù juà jì tarè i tigè ñlwi'i: Mbæ annù abiintɛ, ànnù ñlonḡ ìnnù jii bì'inè bɛ aa bo ànnù àkòṅṅè; a nɛ ìnnù ma jù jì tarè, ànnù yii a tɛ ṅkò'w ṅkò'onè aa, à nɛ àkòṅṅè.

Mìtèṅṅè mii mæ mɛ kò'wṅè à tɛtɛ ṅghòtè aà

14 Àkòṅṅè à nɛ ànnù yii mæ mbæ nɛ kâ ṅgaansæ nɛ mìtɛ muu a ntswe nɛ yù aà. Nɛ ka naṅsæ nyæ'ætè a ntswe nɛ mìtèṅṅè mɛ Azwi, ṅka naṅsæ nyæ'ætè nɛ tsi'i ñtswe nɛ mìtèṅṅè a yu'ù ñtoò Nwi nswonḡ nɛ a mbo bè. ² Nù yii mæ a ghàa mighàa mí fii aa, kaa à sɛ aa a mbo bè ghaa, a ghàa aa a mbo Nwi. Ñlonḡ mæ kaa ṅj tsù à sɛ annù ya mæ a swonḡ aa yu'ù. A bàṅṅè swonḡ aa ìnnù jii mæ i lèantè nɛ àdà'a Azwi Nwi aà. ³ Nù yii mæ a bàṅṅè ṅkwèræ nɛ ñtoò Nwi ṅkè'èṅè nɛ a mbo bè aa, a kwetè nɛ waa mæ bo ka ṅkwe, ndiintè nɛ waa, ṅkii nɛ'ætè nɛ mìntɛ myaa. ⁴ Nù yii mæ a ghàa mighàa mí fii aa, a kwetè ìbɛnù yì. Lâ ṅj yii mæ a kwèræ nɛ ñtoò Nwi ṅkè'èṅè aa a kwetè aa ṅghòtè tâ ì ka ṅkwe.

⁵ Mè kòṅṅè mæ mbæ bù bitsim zì ṅghaa mighàa mí fii; lâ mbaṅṅè nnaṅsæ kòṅṅè mæ tâ nɛ zì a ṅka nyu'ù ntoò Nwi ṅkè'èṅè a mbo bè. Ñlonḡ mæ ṅj yii mæ a yu'ù nɛ ñtoò Nwi ṅkè'èṅè aa, a ghèræ aa annù yii mæ a tinsæ aa, ntsyatè ṅj wa yii mæ a ghàa mighàa mí fii aà; lâ mbæ ṅj a tswé ghu yii mæ mbæ a yu'ù mighàa mya ntsòtè a mbo ṅghòtè boṅ a bɔṅ ñlonḡ mæ a ka ghèræ bo ka ṅkwe.

⁶ Bɔɔ bì maà, nòò wa mæ mæ lɛ nzì a mbo bù aa, mæ lɛ mbaa kɛ lɔgè mighàa mí fii i ghàa a mbo bù nɛ mu boṅ mbæ mɛ kwetè ghuu aa è? Mbæ mæ kwetè ghuu aa mæ akè mæ mbæ mæ tsuu kɛ tɔtè nɛ ìnnù jì lèantè bo bì nighàa nɛ Nwí a mbo bù, ṅkii nkweræ aà ñtoò Nwi ñswonḡ kè ṅkii ndi'ì nɛ annù a mbo bù aa è? ⁷ Bì'inè lɔgè ṅjoo mbu'ù mɛkòò tsi'i tsò nɛbàṅ kè ñlòṅ nɛ bù'ù mæ à nɛ ṅjoo jii mæ kaa i sɛ ntɛ tswé aà; mbæ ṅj zì ṅj ìkòò ya aa mæ akè mæ mbæ i tsee kɛ naṅsæ fè'è laa aa è? ⁸ Mbæ tsi'i ñtàng ñtsò, mbæ bì tuu tɔn tâ ì fè'è nlaa, boṅ mbæ

bè zì aa mæ akè ntaṅṅè nù jyaa nlonḡ ntsò wa aa è? ⁹ A kɛ mbæ aa tsi'i ma muu ajàṅ a mbo bù mæ mbæ nɛ ka ṅghaa mighàa mí fii mii kaa bè sɛ yu'ù aà, ñlonḡ mæ mbæ bì zì ànnù yii mæ nɛ swonḡ aa mæ akè aa è? Ò bæ kɛ ghàa maa ajàṅ boṅ o ghàa tsi'i a mbò m'fè'è. ¹⁰ A laa mæ mighàa a mbuu mbuu mɛ tswé fàa mbí. Kaa nɛ tsu nɛ wa'à ghu tswé mæ bì ghàa ṅj tswé tɛ yu'ù. ¹¹ Lâ mbæ mæ tsuu nighàa nii ṅj a ghàa aa kɛ yu'ù boṅ mæ ka bæ aa tso ṅj atoo ghu mbo tâ à kɛ mbæ tsò ṅj atoo a mbo mæ. ¹² Maa ajàṅ tsò mæ nɛ to nɛ ntswe nɛ mìtèṅṅè mɛ Azwi aa, nɛ ka naṅsæ nyæ'ætè aa bæ mìtèṅṅè mya mæ mɛ ka kɛ kwetè ṅghòtè tâ ì ka ṅkwe.

¹³ Maa ajàṅ ṅj yii mæ a ghàa mighàa mí fii aa, tâ à kɛ naṅsæ ṅka ntsa'atè Nwi mæ mbæ Àzwi Nwí a ghèræ yu zì ajàṅ yii mæ mbæ yu kɛ ṅka ntsòtè.

¹⁴ Lâ mbæ mæ ka ntsa'atè Nwí nɛ nighàa nɛ fii boṅ a tsà'atè tsi'i àzwi yâ, kaa mɛtsyè ma kaa mɛ wa'à nɛ ànnù yii mæ mæ swonḡ aa bàṅṅè ñzì. ¹⁵ Maa ajàṅ mbæ mæ tigè ṅghiræ mæ akè aa è? A bɔṅ mæ mæ yì tì tsà'atè Nwí a mûm Àzwi, mæ kɛ ṅka ṅghaa nɛ nighàa nii mæ nɛ laa a mɛtsyè mæ aà. A bɔṅ mæ mæ kɛ yæ ikòò a mûm Àzwi mæ kɛ ṅka nyæ nɛ nighàa nii nɛ laa aà. ¹⁶ Mbæ ò ka mfa mbi'ikè a mbo Nwi tsi'i a mûm Àzwi boṅ mbæ ṅj yii à sɛ annù zì aa a tigè mbeentè mæ "Amen" aa mæ akè nlonḡ mæ kaa sɛ annù ya mæ o swonḡ aa yu'ù aa è?

¹⁷ Àtsà'atè Nwí yo ya mæ o fa mbi'ikè a mbo Nwi ghu aa, a bæ tɛ'è bònḡ bæ mæ akè boṅ kaa mbæ a wa'a ṅj yì mɔ'w wa kwetè mæ tâ à ka ṅkwe.

¹⁸ Mè fâ mbi'ikè a mbo Nwi ñlonḡ mæ mæ zì ṅghaa mighàa mí fii ntsyatè ghuu bitsimè. ¹⁹ Ka mæ a bæ ma muu ajàṅ aa, mæ bæ tswé a mûm ṅghòtè boṅ mæ ka kòṅ mæ mæ ghàa mighàa mɛ ntaà mii mæ laa a mɛtsyè mæ aa, ta kwetè a ndi'itè bè bì mɔ'w ghu, ntsyatè a ṅghaa mighàa mii bè sɛ yu'ù aa ñtsù'ù yì fù'ùrè.

²⁰ Bɔɔ bì maà, nɛ tsee kɛ mòntè ìnnù tsò bônkhæ. Tâ nɛ bæ bɔɔ bì bɔræ aa tsi'i a nɛ ànnù a ka ṅghiræ ìnnù jì bì. Lâ mbaṅṅè ṅka mɔntè ìnnù tsò bìlɛ. ²¹ Nɛ zì mæ bì ṅwa'anè a mum nòṅsæ Nwi mæ,

"Mmà'àmbì à swonḡ mæ, mæ ka lɔgè mighàa mí fii i nɛṅ a ntsù bè bii mæ bì ghàa mighàa mɛ itoo aa, tâ bì ghaa a mbo bè bù.

Mè tɛ'è tì ghàa bæ maa ajàṅ aa, kaa bo wa'à kɛ ṅy'utè!" †

²² Maa ajàṅ, ànnù ṅghaa mighàa mí fii a tswé aa tsò àlènsè a mbo bè bii kaa bì sɛ Kristo bii aa, kaa wa'à tswé aa a mbo bè bii bì mæ aà. Ànnù ka nyu'ù ntoò Nwi ṅkè'èṅè kaa a sɛ aa a mbo bè bii kaa bo buræ tɛ Nwí bii aa tswé, a tswé a bæ a mbo bè bii mæ bì bì mæ Nwí aà. ²³ Tsò mæ a bæ laa aa, a mûm ṅghòtè, mbæ bè bitsim ka ghaa mighàa mí fii, bè bii mæ bì sɛ annù zì bì kuu yu'ù boṅ bì ka wa'à swonḡ mæ nɛ baanè aà bàànè aa è? ²⁴ Lâ mbæ bo bəṅṅè ṅka ṅkè'èṅè nɛ ñtoò Nwi ya

† 14.21: Yes. 28.11-12

mə bo kwere aa boŋ mbə nù yii à sɛ Nwí bii aa, kè nù yii mə à sɛ nù nɛ̀bò wàà yí mɔ̀'c bə aa, a zi ŋkuu, boŋ ɛ̀n-nù jya mə bi swonɔ̄ aa i ka tswa yi, tã à yə mə yu wô àn-nù. ²⁵ Tã ɛ̀nnù l'ò'c sɛ̀ jii i tswə ghu mùm n̄tɛ̀ aa, tã ɛ̀ f'e'ɛ nyentə tã à wo a nsyɛ̀ àkùu kuu, ntigə mmii n̄ Nwí, nnaŋsə nswonɔ̄ tã à laa mə Nwí à tswə a tɛ̀tɛ̀ b̀. †

²⁶ Bɔ̀c bi maà, ma mùu ajàŋ mə swonɔ̄ aa mə akə aa ɛ̀? N̄ɛ̀ yi mbòòntə a adigə yi mɔ̀'c, nù yí mɔ̀'c a tswə n̄ ɛ̀kòò a nyəə, nù yí mɔ̀'c a tswə n̄ ɛ̀nnù a nd̄ɛ̀'ɛ̀, nù yí mɔ̀'c a tswə n̄ ɛ̀kɛ̀ yii Nwí à kɛ̀'ɛ̀nə aà, nù yí mɔ̀'c a ká ñghaa n̄ghàà n̄ fii, kə a ká n̄tɔ̀'c tə n̄ghàà ma nyâ, tã ɛ̀nnù ma j̄u ts̄ɛ̀m mə n̄ gh̄ɛ̀rə aa, ɛ̀ kwetə mə tã n̄ ka ŋk-we. ²⁷ Mbə bə tswə n̄ ñghaa m̄ghàà m̄ mfii, a ghaà tsi'ì bə bi baa, kə bi tarə, bi t̄i ghàà a ghaà tsi'ì nù yí m̄fùùrə a atu nòò; a yi ñghàà nù yí mɔ̀'c a kɛ̀ n̄tɔ̀'c tə. ²⁸ Bɛɛ mə nù yii à ka tɔ̀'c tə aa a tsuu ghu tswə, a b̄ŋ mə tã à tswə atsitsi wa a mùm ñghòtə, n̄tigə ŋka ñghaa tsi'ì a mbò ɛ̀b̄ɛ̀n̄ yí bo b̄ɛ̀ a mbo Nwí. ²⁹ Tã bə bi baa kə bi tarə bii mə à n̄ ñgǎŋntoo Nwí aa tã b̄ɛ̀ ghaa, tã bə b̄i mɔ̀'c k̄i n̄tigə nsantə a atú yaa n̄ ɛ̀nnù ya mə ñgǎŋntoo Nwí jya i swonɔ̄ aà. ³⁰ Bɛɛ Azwì Nwí a fi'isə an-nù yí mɔ̀'c nd̄ɛ̀'ɛ̀ a mbo nù yí mɔ̀'c, nù yii mə à tswə ghu mbɛ̀ɛ̀ aa, tã yí n̄tsyàmb̄i wa a t̄igə n̄tswe atsitsi.

³¹ N̄loŋ mə mbə n̄ ka nyu'u n̄ n̄toò Nwí, ñkɛ̀'ɛ̀nə yí mɔ̀'c yí mɔ̀'c, boŋ bə b̄its̄ɛ̀m ka nyəgə annù ghu tã à k̄i nd̄iintə n̄ waa b̄its̄ɛ̀m. ³² Bə bii mə bə tswə n̄ m̄t̄əŋnə a ŋka nyu'u n̄toò Nwí ñkɛ̀'ɛ̀nə aa, bi z̄i n̄tsù'ùnə àzwi ya mə bo tswə n̄ yu aà. ³³ N̄loŋ mə kaa Nwí à si innù aa b̄ùùrə b̄ùùrə gh̄irə. Lã m̄baŋnə n̄tanɔ̄tə i z̄i aa n̄ m̄bɔ̀c n̄.

Àà ajàŋ yii mə a tswə a noò yii mə bə bi Nwí a ñghotə n̄ts̄ɛ̀m boontə aà. ³⁴ A bɔ̀ŋ mə tã b̄àŋgyè tsee ki ghàà a noò ñghòtə n̄loŋ mə n̄ŋsə kaa bi s̄i bii mə tã bo ka ñghaa a mùm ñghòtə. Tã bo ka nyu'u n̄ ɛ̀nnù yii mə bə b̄i mɔ̀'c swonɔ̄ aa, a ajàŋ yii mə n̄ŋsə baYuda a k̄i nswonɔ̄ aà. ³⁵ Bɛɛ ànnù tsu yi n̄tswe yii mə bo l̄ò a nzi, bo b̄i m̄betə b̄ilòò byaa a ndùgə. N̄loŋ mə à n̄ ɛ̀nnù nd̄irətu a mbo m̄àŋgyè a ŋka ñghàa a mùm n̄d̄anwi. ³⁶ A bə aa mə akə lè! N̄ɛ̀ m̄òòntə mə ɛ̀nnù Nwí a lè n̄l̄ḡɛ̀nə aa a mbo bù kə n̄ bə aa tsi'ì bə bii mə n̄ lèè n̄zi ŋkuu a mbo bù aa ɛ̀?

³⁷ Mbə nù tsu a m̄c̄ntə mə yu n̄ ñgǎŋntoo Nwí kə yu tswə n̄ m̄t̄əŋnə m̄i Azwì Nwí, a zi siḡɛ̀nə mə yuà ɛ̀nnù mə mə ñwà'ànə a mbo bù aa ɛ̀ bə aa n̄d̄i'ɛ̀ Mmà'amb̄i. ³⁸ Bɛɛ nù tsuu nd̄i'ɛ̀ m̄ȳú k̄i bii, n̄ tsee annù yii mə a swonɔ̄ aa ki bii.

³⁹ N̄doò ɛ̀nnù à n̄ aa mə, a b̄c bi maà b̄a, n̄ ka ñgansə m̄t̄ɛ̀ muu ŋka n̄c̄ n̄ a ŋka nyu'u n̄toò Nwí ñkɛ̀'ɛ̀nə. Lã n̄tsuu ki tuu mə tã bə tsuu m̄ghàà m̄ fii ki ghàà; ⁴⁰ lã tã b̄i ka gh̄irə innù ts̄ɛ̀m a n̄ m̄an̄ji yii à kù'ùnə bi k̄i n̄naŋsə n̄tanɔ̄tə aà.

Ajàŋ mə Kristo à lè nyweenə n̄ n̄wo aà

15 B̄il̄ɛ̀m b̄a mə l̄ò a mb̄u ñwà'atə a mbo b̄u n̄toò yí n̄siḡɛ̀nə ya mə mə lè nswonɔ̄ a mbo bù, n̄ kwere n̄təə ghu aà. ² N̄toò mà yú mə mə swonɔ̄ aa, i b̄ə n̄toò ya mə n̄ ka yí yweenə i yòŋ ghu ñj̄m aa mə mbə n̄ tswa n̄t̄nsə, mə mbə a bə yii mə n̄ lè ŋk̄i'ɛ̀ aa adàŋə d̄àŋə b̄i.

³ Mə lè mfa a ndoò ɛ̀nnù yii mə lè ŋk̄i ŋkwere aa a mbo bù. Mə Kristo à lè ŋkwo mb̄i'ɛ̀ ñkwitu ɛ̀nnù j̄i b̄i j̄i'ìnə, ñyonə ajàŋ yii mə àŋwà'ànə Nwí a swonɔ̄ aà. ⁴ Bi lè n̄t̄w̄nə yi, mbu nyweensə n̄ n̄wo a n̄ ñj̄wi ji tarə a ajàŋ yii mə àŋwà'ànə Nwí a swonɔ̄ aa. ⁵ A t̄igə n̄d̄i'ɛ̀ ɛ̀b̄ɛ̀n̄ yí a mbo Peta, à t̄i m̄ t̄i bə a ñj̄m a k̄i n̄d̄i'ɛ̀ ɛ̀b̄ɛ̀n̄ yí a mbo bo n̄ghùm n̄tsò baà. ⁶ À lè mbù n̄d̄i'ɛ̀ ɛ̀b̄ɛ̀n̄ yí a mbo b̄il̄ɛ̀m bi'ìnə b̄i mɔ̀'c a noò mɔ̀'c bi gha'a n̄tsyá ŋk̄h̄i j̄i n̄taà. Bo ma bya bi ghà'atə bi burə at̄únt̄ɛ̀ ka mə b̄i mɔ̀'c bi lèè m̄b̄w̄iŋkə aà. ⁷ À lè ŋk̄i nd̄i'ɛ̀ ɛ̀b̄ɛ̀n̄ yí a mbo J̄ems bo b̄i ñgǎŋntoo j̄i j̄yà ts̄ɛ̀m.

⁸ A n̄l̄w̄i'isə, a d̄i'ɛ̀ ɛ̀b̄ɛ̀n̄ yí a mbo mə tsi'ì tsò nù yii mə bi lè ñjwe yi a noò d̄àŋə aà. ⁹ Mə laa mbə ñgǎŋntoo Kristo yii mə à kə'ə n̄sigə n̄l̄w̄i'isə kaa n̄t̄'ɛ̀ ñwà' à ki ŋku'unə mə mbə bi ká n̄t̄w̄nə n̄ ñgǎŋntoo Kristo. N̄loŋ mə mə lè si t̄c̄'c akòrə ñghotə Nwí aà. ¹⁰ Lã ñyonə a ñj̄m ɛ̀b̄ɛ̀n̄ Nwí, mə n̄ nù yii mə mə n̄ ghu aà. ɛ̀b̄ɛ̀n̄ yí ma wa a nu mə kaa a lè ki'ɛ̀ aa adàŋə d̄àŋə tsyâ. Mə lè mbàŋnə n̄tigə mfa'a n̄ m̄t̄ɛ̀ n̄tsyatə waa b̄its̄ɛ̀m. Ka mə kaa à lè si wa'a n̄ mə fa' à aà, a lè ñgh̄irə ɛ̀b̄ɛ̀n̄ Nwí yii mə i lè n̄tswe bi'iyu aà. ¹¹ Maa ajàŋ kə à lè mbaa nswonɔ̄ bo a mbo bù, kə a swonɔ̄ mə oò, boŋ bi'ì b̄its̄ɛ̀m swonɔ̄ aa n̄toò yí m̄fùùrə, a b̄ə n̄toò mà yú ya mə n̄ lè mbii aà.

Ànnù yii mə a tswə ghu n̄loŋ annù nyweenə n̄ n̄wo aà

¹² Ts̄ɛ̀t̄s̄òŋ, mbə n̄toò ya i ka swonɔ̄ n̄ mə bi lè nyweenə Kristo n̄ n̄wo, bù b̄i mɔ̀'c bi t̄igə n̄swonɔ̄ n̄ mə kaa b̄iku bi b̄ə ka yí wa' à bù ñyweenə aa mə akə aa ɛ̀? ¹³ Mbə a bə yii mə b̄iku ka yí wa' à n̄ n̄wo yweenə boŋ kaa bi lè wa' a Kristo n̄ n̄wo ki nyweensə; ¹⁴ mbə a bə yii bi lè ñwà' a Kristo n̄ n̄wo yweensə, boŋ ɛ̀nnù Nwí yii bi'ì swonɔ̄ aa, a tsyá n̄ adàŋə d̄àŋə, àb̄iint̄i yuu a k̄i n̄tsyá n̄ adàŋə d̄àŋə. ¹⁵ Mbə a bə mə kaa b̄iku bi b̄ə bi si n̄wo yweenə bəə boŋ bi'ìnə tswɛɛ innù a atu Nwí n̄loŋ mə bi'ìnə swonɔ̄ n̄ mə à lè nyweensə Kristo n̄ n̄wo lã kaa a wa' à b̄àŋnə yweensə aà. ¹⁶ N̄loŋ mə mbə a bə yii mə kaa bi si b̄iku yweensə, boŋ kaa bi lè ŋk̄i'ɛ̀ Kristo ki nyweensə. ¹⁷ Mbə a bə yii mə bi burə t̄i Kristo yweensə, bɛɛ boŋ àb̄iint̄i yuu a tsyá adàŋə d̄àŋə, n̄ k̄i m̄burə tsi'ì a mùm ɛ̀b̄i bù. ¹⁸ La a bə mə bə bii bi k̄i m̄b̄w̄i a mùm Mmà'ambi aa, bo bwe waa bwè. ¹⁹ Mbə bi'ìnə ñj̄ n̄t̄i yí'ìnə a nu Krito n̄loŋ aa tsi'ì yulà n̄tswènt̄ɛ̀ bɛɛ boŋ bi'ìnə n̄ bə bii mə mbə bə ñko m̄l̄ɛ̀ŋnə yí'ìnə n̄tsyá mbò.

† 14.25: Yes. 45.14

²⁰ Lâ a nswonj annù nîŋkonj, bi le nyweensə Kristo ni nîwo, a bê ñtsyambîlî mîntà mi ati a tîttî bə bîi mə bi wo a filo aà. ²¹ Nlonj mə nîwo ni le ntsyà aa a nĵim nŋm-bâŋnə ñkuu fàa mbi, ànnŋ nyweenə nî nîwo a kî mbu ntsyà aa tsi'í a nĵim nŋmbâŋnə. ²² Tsǒ ajàŋ mə bə bît-sim le ñkwo ntsyà aa a ĵim Adam aa, à ki mbə ajàŋ yîi mə bi ka ghîrə bə tswe bitxi ñyonə a nĵim Kristo. ²³ Lâ ñnnù i fè'e aa tsi'í ajàŋ mə bi tanjə aà; Kristo a bê ñtsyambîlî mîntà mi ati, bεε mə a zi, bə bîi mə à ni bi Krito aa bi tigə ñyonə. ²⁴ Tâ nòò ñlwi'inĵim wa a tigə nzi, tã Kristo à ta ŋgi'í ni mîdà'á mi izwí mii mə mi to nii mbu'utə nî mbi yù aa tsi'í mîtsimə. I bú tigə fa annù nifí fu a mbo Nwiŋgɔŋ Tà. ²⁵ Nlonj mə Kristo à tswe nî ka nsa'a mbi i ywe'e a noò yîi Nwí à ka yí nɔŋsə ŋgàŋkibàà ji a nji'í mikòrə yu aà. ²⁶ Nùkibàà ñlwi'í ñĵim yîi à tswe nî ñtá ñgi'í ghu nu aa, a bə nîwò. ²⁷ Nlonj mə àŋwà'ànə Nwí a swonj mə, Nwiŋgɔŋ à nĵi mə njoò tsim sigisə a nji'í mikòrə Yesu tã à tigə mbu'utə. † A laa mə bi bə swonj mə njoò tsim bəə bonj kaa Nwiŋgɔŋ kaa à si ghu tswé, ñlonj mə a nĵi nî Nwiŋgɔŋ nĵi nî nĵoo jya nsigisə a nji'í mikòrə Yesu aà. ²⁸ Lâ nòò yîi mə Nwí à nĵi mə nĵoo tsim mə Yesu à tigə mbu'utə aa, bonj yumbɔŋ Mu, à ka tigə fa ibiinu a ji'í mikòrə Nwiŋgɔŋ yîi mə à ləə njoò tsim a ji'í mikòrə yu aà. Tã à bə tsi'í Nwiŋgɔŋ yuyu mə a bu'utə ŋgɔŋ njoò tsimə.

²⁹ Tsitsɔŋ, ànnù bə bii mə bi murə waa a ŋki a ni tsusə atu biku aa a tigə mbə mə akə aa ε? Ma bya aà bə bi tigə ŋwa'atə ni mə bî tswe aa nî àkə ghu aa ε? Mə mbə a bə annù nîŋkonj tsi'í tsǒ mə bù bî mɔ'ɔ swonj aa, mə kaa mbə bi wa'a biku nî nîwo yweensə aà. Bi tigə mmurə ni bə bya a ŋki ni ñkum biku aa a ya aa ε? ³⁰ A ŋghèε ni bi'í, bi'í tigə nĵi nî mbxi nù yí'í a ntsu nîwo ŋgɔŋ bînnòò bitsim aa a ya aa ε? ³¹ Bîŋm bā, wa mə yə nîwo a nsi mə, a ŋgɔŋ mîrugə mîtsimə. Bîŋm bā, kîntərə yîi mə mə tswe ni ghu nlonj ŋgaà yùò nî ñtswé yà a mum Mmà'àmbi yí'inə Yesu Kristo aa, à ghîrə mə tã mə kaa annù ma yú. ³² Tsǒ ajàŋ yîi mə mə kî sí to bi'í nnàà mîtsə'ə faà, a ala'a Efeso aa, bonj àbîl yu ghu à nî àkə aa ε, mə mbə a bə yîi mə ka bi sí biku nî nîwo yweensə. Mbə a bə yîi mə bi sí biku nî nîwo yweensə,

“bi'inə ka nĵi ŋkî no,

ñlonj mə à ka ló bə a yɔɔ bi'inə kwokə.” ‡

³³ Nî tsu ibiinu ghuu ki bwe'esə bə, nî bə ki zinə bu bî bə bî bi bonj bi ka bisə mighîrînə mi innù mî sigînə.

³⁴ Nî ŋa'a atú yuu tã à laa, ŋka ŋghîrə innù jii i tsinə, ntsuu innù jî bi bu ki ghîrə, ñlonj mə bə bi mɔ'ɔ kaa bi tɛ'e wa'à Nwí zî. Nî bə zi annù yîi mə mə swonj aa bonj a ka ghîrə tã àtú yuu à dirə.

M̄buu mbxiinu ŋú yîi mə à ywèenə nîwo aà

³⁵ Lâ bə bî mɔ'ɔ ka ki betə ni mə, “Bi yweensə bə ni nîwo aa mə akə aa ε? Bo tswe aa nî mbu nĵyānu ghuu aa ε?” ³⁶ Itirə bə kaa àyoo yîi mə nî bwe'e a nsye aa, kaa a si too ti ghə mə à foo ñkwo. ³⁷ Lâ yaà àyoo mə ò bwè'e aa, a bə aa tsi'í mbum ansaŋ kə mbumə àyoo yi mɔ'ɔ, kaa ki'í mbxiinu àti ya mə a ka ghîrə kwe i kɔ'ɔ aa bə. ³⁸ Nwiŋgɔŋ a fâ nî ibiinu a mbò mbum ayoo ya a jaŋ mə à kɔŋə aà. Nĵi mfa ni mbxi mî nu mii mî ku'unə aa a ni mbum nĵoo jya ni atu ni atú.

³⁹ Kaa nĵyanú ñjoo jii mə i tswe ntxi aa, kaa i sî aa yî m̄fùurə bə. Nĵyānù bə i tswe a atu yu. Nĵyanú nnàà i kî ñtswe a atu yu. Nĵyānù bisîŋ i kî ñtswe a atu yu, yî mbwè i kî ñtswe a atu yu.

⁴⁰ Mibxi mî nu mî aburə mî tswe ghu, mibxi mî nu mə nsye mə kî ñtswe ghu. Nibɔŋ nîi mə à ni ni mibxi mî nu mî aburə aa, ni tswe a atu yu, nibɔŋ nîi mə à ki mbə ni mibxi mî nu mî fàa nsye aa ni kî ñtswe ghu. ⁴¹ Nînnòò à tswe nî nîi nibɔŋə, sàŋə a kî ñtswe ni nîi nibɔŋə. Mînjɔŋ mî kî ñtswe ni nyaa nibɔŋə. Tsi'í atitxi mînjɔŋ, fulà fînjɔŋ fî tswé nî nîi nibɔŋ a atu yu, filli fînjɔŋ fî kî ñtswe ni fii nibɔŋ a atu yu.

⁴² Bi ka yí bxiisə biku aa lalà, bi twiŋ aa ibiinu yîi mə i kwo, bεε bi yi yweensə ni nîwo aa, a tigə mbə ibiinu yîi i si kwo. ⁴³ Bi yi ti twiŋə aa, i borəkə ñki mbi'í a nyə. Nòò yîi bi yweensə aa, i bɔŋ ŋki ntii. ⁴⁴ Bi yi ti twiŋə aa, a bə ibiinu nĵyānù, bi yi nyweensə aa, a bə ibiinu azwî. ⁴⁵ Tsi'í tsǒ ajàŋ mə bi ŋwa'anə a mûm àŋwà'ànə Nwí mə, “Adam yí ñtsyambîlî à le ntigə mbə ŋú yîi à tswe ntxi.” † Lâ Àdàm yîi mə à lwi'isə aa, a bə àzwî yîi mə a fa ntswèntxi. ⁴⁶ Lâ kaa a mbîlî aa a si ibiinu àzwî wa tsyà, a tsyà ibiinu nĵyà wa mbɔŋ tã yí azwî wa i yonə. ⁴⁷ Nù ñtsyambîlî à le nlò aa a nsye, mbə ŋú àbwerə. Nù àyòŋtə a lô aa a aburə. ⁴⁸ Nù wa mə à le nlo a nsye aa à bə aa fîgə a mbo bə bii mə à ni bi nsye aà. Nù wa mə à le nlò a aburə aa a bə fîgə a mbo bə bii mə bi ki mbə bi aburə aà. ⁴⁹ Àjàŋ mə bi'inə le ntswe ni marə nu ŋú wa yîi mə à le nlò faa nsye aa, bi'inə ka yi kî tswe ni yí ŋú wa mə à lo a aburə aà.

⁵⁰ Ànnù yîi mə mə swonj a mbo bù aa mbā bîŋm mbā, a bə aa mə, wā ñjyānu yulà bo àləə yulà kaa mbə a wa'ă annù nifí Nwí jî. Kaa àyoo yîi mə a bwe aa, kaa mbə a ki'í abwarə ayoo yîi mə a si bwe aa jî.

^{51,52} Nanjə yu'utə nî ànnù nîŋkonj yîi mə tswe a lò'òsə aà, kaa bi'inə ka yi wa'à bitsim kwokə. La nòò wa yîi mə ñtàn yí ñlwi'inĵim ya i ka yí kòò aa, bi kwe'etə ki ghɔ̀ò ŋkòrə ñli'í bonj bi'inə bitsim bi kwensə mə. Nlonj mə nòò wa mə ñtàn ya i ka yí kòò aa, tã biku bi bə bînə ni nîwo, kaa mbə bi wa'à bù ñkwò. Àa nòò yîi mə bi'inə bi tsim ka yi kî kwensə ghu aà. ⁵³ Nlonj mə bi tswe nî ñkwensə àyoo yîi mə mbə a kwo aa, a ni ayoo

† 15.25: Ps. 110.1 †† 15.27: Ps. 8.6 ‡ 15.32: Yes. 22.13

‡† 15.45: Gen. 2.7

yii mə kaa mbə a wa'à kwo aà. Nlonj mə bi tswe nɛ ɲk-wensə mārè ghù mə mbə a kwo aa, ni yii mə kaa mbə a wa'à kwo aà. I kii kwensə nyǎnu yii mə mbə bi'i aa, ni yii mə mbə kaa mbə i wa'à bi'i aà. ⁵⁴ Nòò yii mə mārə yii mə mbə a bi'i aa, à wé'ε yii mə mbə a wa'à bi'i aa, nyǎnu yii mə mbə i kwo aa, i kɛ ɲwé'ε yii mə mbə i wa'à kwo aa, boŋ nighàà ni Nwí ni ka bòontə a ajàn mə bi le ɲɲwà'ànə mə:

"Bi mà'à mē, ntsya niwo ɲgàà yí m̄fùùrè."

⁵⁵ "Nìwô, m̄tɛɛ mo mi fè aa ε?"

Nìwô, m̄fèè yò ì fè aa ε?"

⁵⁶ M̄fèè nìwô ì laa mbə innù jì bi, m̄ɛdà'à mi innù jì bi mi bə nɔŋsə.

⁵⁷ M̄bi'ikə a mbo Nwíŋgòŋ mə à mà'à mē ntsya mfa ni bi'inè ntsya aa ɲj̄m Mmà'àmbi Yesu Kristo aà.

⁵⁸ Tsó mə a bə laa aa bi'ɛm bâ, nɛ təə ntɛnsə tsuu ki tsɛgɛnè, ɲka mfa'a ifà'a Mma'ambi a ɲgòŋ bi'nòò bitsɛm nlonj mə nɛ zi mə kaa annù tsu yii mə ni fà'à a mbo Mmà'àmbi aa, kaa à sí aa adàŋə dàŋə tsya aà.

Àjàŋ mə bi le tswa'atə ɲkabə a ɲkwetə ɲgǎŋmbii Kristo jii i le ntswe à Yerusalem

16 A ɲghèe a ni annù ntswa'atə ɲkabə ya a mfa a mbo bə bi Nwí bya, nɛ ki ɲghirə tsi'i wa ajàn mə mē le nswonj a mbo ɲghòtə jii mə i tswe a Galatia aà. ² A yi mbə nɛ ɲjwi yì ntsyàmbii a mûm ɲgyǎ tsɛm, ɲù fi'itè ɲkabə yii mə ì kù'ùnə nyoŋə nɛ àyoo yii mə à fù'u maa ɲgyà aa, n̄tigə n̄ləə a mûm n̄da yu mə tà nòò yii mə mə zi aa, kaa bi wa'à bù ka ntswa'atə nɛ ɲkabə maa noò. ³ Nòò yii mə ka yí zi aa, mē ka tigə ɲɲwà'ànə aŋwà'ànə i fa a mbo bə bii mə nɛ tsɔ'ɔ aa tâ bo tigə ɲghèe nɛ ɲkabə ya ɲghèe ntəŋə ɲghotə baYerusalem ghu. ⁴ Mbə a yi ɲki ɲku'unə mə tâ mē ghèe ghu yaa ɲgaa, boŋ bə bya ka tigə yòŋə gha bi'ibo tigə ɲghèe.

Àjàŋ yii mə Paul à le ntaŋtə a ɲghèe a mbèe baKorinto aà

⁵ Mē ka yi zì a mbèe bù aa tsi'i a noò yii mə mē kàrè mē a ala'a Macedonia tsi'i tsɛm aà. Mē kii nte'ε ntaŋtə a ntsyà a ala'a Macedonia. ⁶ Mē ka zi aa i naŋsə tswe bi'inè a ni nòò yì n̄sà'atə. Nòò tsù i tswe bi'inè ni nòò àlòò wa tsi'i n̄tsɛm, mə tà mē tì ghèe, nɛ tigə ɲkwetə ntsyasə gha mē ghèe a adigə yii mə mbə mē bù n̄tswe nɛ ɲghèe ghu aà. ⁷ Kaa mē sɛ kòŋ mə mē bə zi mē ghèsə n̄stya aa tsi'i tsyà; mə lɔɔ n̄zì n̄tswe bi'inè ni àt̄i noò yì sà'atə mə mbə Mmà'àmbi a bii.

⁸ Lâ mē ka tswe faà a ala'a Efeso i ghèe ywe'e a ɲjwí Pentecost. ⁹ Nlonj mə àbwarə yì ghà'atə a naŋsə m̄fè'è faà mə mbə mē fa'à àfà'à yì wè yii mə a ki n̄tswe nɛ àbii aa, ka mē bə b̄i m̄ɔ'ɔ bi tswe faà mə bi tsɔ'ɔ akòrə ya aa.

¹⁰ Bèe mə Timoti a zi a mbèe bù nɛ kwèrə yì sigɛnè ta tâ n̄t̄i yì tswe nɛ m̄bɔɔnə nlonj mə a kii mfa'a ni a mbo Mmà'àmbi aa tsi'i ajàn yii mə mē kii mfa'a aà. ¹¹ Maa ajàn, tâ ɲù n̄bù tsee yì lɔ ki tsa'a, bù baŋnə ɲkwetə yì tâ à ghèe nɛ m̄bii nɛ àkòrə n̄təə yì nɛ m̄bɔɔnə, tã zi ajàn yii mbə a yi mbu b̄i fu a mbèe mē. Nlonj mə mə yu'utə nii bi'ibè b̄i'ɛm ba a ɲj̄m Kristo aà.

¹² A ɲghèe a ni mumaà yì'inè Apollos, mə le ɲgaansə yii mə tâ bo b̄i b̄i'ɛm bi'inè b̄i m̄ɔ'ɔ zi ɲghantə ghuu. Lâ a kírə tsi'i tsó kaa à le ɲwa'a naŋsə mbii a ɲghèe maà noò. Lâ nòò yii à ka tswe nɛ àbwarə aa boŋ à ka zi.

Mìghàà mi n̄lwi'ì ɲj̄m

¹³ Nɛ ka n̄tswe n̄kírə, nɛ təə n̄t̄i a mûm àbiint̄i yuu. Nɛ tswe nɛ àtəŋt̄i, ɲki tswe ni m̄t̄i. ¹⁴ Nɛ ka mfa'a in-nù tsɛm n̄tsya ni a ɲj̄m akòŋnè.

¹⁵ B̄i'ɛm bâ nɛ zi mə ɲgwè'è Stefanas ì le mbə aa ɲg-wè'è yì ntsyàmbii yii ì le mbii Yesu Krito a mbù'u Achaia aà, ɲki ntigə mfa m̄b̄i mi n̄u myaa a m̄fà'a ìfà'a a ɲkwetə bə bi Nwí ghu. Mē bù'ù m̄bo a mbo bù bi'ɛm bâ, ¹⁶ mə tâ nɛ ka nyu'unə ajàn bē majù bo b̄i b̄i b̄i'ɛm bii mə bo boonsə m̄fà'a bo bo aà.

¹⁷ Mē n̄aŋsə ndoritə nlonj ajàn yii mə Stefanas, Fortunatus bo Achaicus bo zi a mbèe mē aa; nlonj mə bo tigə m̄b̄i'ɛm n̄t̄i gha tsi'i tsó bo bə aa bù; ¹⁸ Bo tigə ɲki ghirə n̄t̄i gha i fwetə tsó ajàn mə bo le ɲki ɲghirə ghuu i fwetə aà. Nɛ ka naŋsə lentə nɛ àjàŋ bē ma jù.

¹⁹ ɲghòtə b̄i bi Kristo bii mə bi tswe a mbù'u Asia aa bo tsà'atə ghuu; Aquila bo Piscilla bo b̄i ɲghòtə b̄i Kristo bii bòontə a ndà bo aa kii n̄naŋsə ntsa'atə nɛ ghuu. ²⁰ B̄i'ɛm bi'inè bitsɛm bii mə tswe faà aa kii n̄tsa'atə ghu.

Nɛ ki ɲka ntsa'atə nɛ ghuu bu ni bù ɲwo ni a nu bù ni bù, n̄kɔŋə nɛ mìghà'á muu.

²¹ Mē Paul mē m̄bɔŋ mē tigə ɲwa'anə tsi'i nɛ àbô ya mə mē tsà'atə ghuu.

²² Ndòò a atu ɲù yii mə kaa s̄i Mmà'àmbi Kristo Kòŋə aà!

Maranatha, Oò Mmà'àmbi, zì a mbo bi'ì!

²³ Tã ìb̄ɔŋ Mmà'àmbi Yesu Kristo tâ ì tswe a mbo bù.

²⁴ Tã àkòŋnè yà tâ lwi'i a mbo bù n̄tsya a ɲj̄m Kristo Yesu. Amen.

2 BaKorinto

ÑJI'INNŪ ANWÀ'ÀNƏ YŪ

A aḡwà'ànə yŷ aa a le ḡwà'ànə Paul noò yii mə à le mburə ntswe tsi'i nḡ ḡi'i nlon ntswé yàà bo bḡ ḡghòtə baKorinto. Àḡwà'ànə yi ntsyàmbii ya mə à le ḡwà'ànə aa kaa a le ḡwa'ă innŷ jya mə à le ḡwà'ànə a ntsisə aa tsisə. BaKorinto le mbàḡnə ḡlwisə ḡtəḡ a nu Paul, ḡtigə ḡghaa nii. 'Mbu ḡghèè ḡhu, baYuda bḡ mɔ'ɔ bḡ le nzi ḡhu ndi'i nḡ innŷ a mbo bə bya nswonə ni mə bo ni ḡḡḡntoo Kristo jii i tsyatə Paul aà. Ma yŷ a ku'usə ḡḡetə mɔ'ɔ nḡ ànnŷ yii mə a le ntswe a tḡḡi bo ni Paul aà, ḡḡḡrə bo bḡ mɔ'ɔ tigə ḡttuu nii. Paul à le ḡghèè ḡtsi'i ḡḡhotə ya a ni mŷ àtḡi noò (2.1; 12.14; 13.1-2) la kaa ma ya kaa a wa'à kwetə. A bḡḡ ḡḡḡe a Efeso mbu ḡwà'ànə aḡwà'ànə a mbo bo, ḡtoo Titus mə tḡ à ḡḡḡe yə ajàḡ mə innŷ ḡḡḡèè wa ḡḡhotə aà. Titus a ḡḡèè ḡyə mə àḡwà'ànə ya a ḡḡirə bə wa ḡḡhotə bḡ kwensə mḡntḡi myaa mbu mbḡḡ fu a mbo Paul ntigə yə'ətə ni a nyə yi. Titus a lŷ ḡḡḡe ntsi'i Paul a Macedonia ḡḡe'enə ḡhu mbo, ḡtḡi yi i tigə ḡllu ni nḡdorə (7.6-8). A bə noò yii mə à le ḡwà'ànə a yulà àḡwà'ànə ḡhu aà. À le nlc aa ḡswonə a mbo bo a ajàḡ mə yu kəḡə waa aa i kḡi swonə ḡḡi'i yii mə yu le mburə ntswe ni yu nlon ḡḡaà yàà aà. Lḡ ḡswonə mə tsḡtsḡḡ yu burə ndoritə a nyə mə àḡwà'ànə ya a le ḡḡirə bo jəḡḡə bəḡkə mḡntḡi myaa mma'atə ibi waa aà (7.9).

Àḡwà'ànə Paul ma yŷ a naḡsə ndḡ'i innŷ jḡ ḡhà'ətə ḡlonə ḡḡàḡàfa'ă Kristo bo bḡ àḡḡàḡə mə bḡ tswe nḡ ḡka mfà'a ḡfà'ă Nwḡ aà. Paul à le naḡsə nluu nḡ àkḡḡḡ a nu baKorinto ka mə bḡ le mbàḡnə ḡḡfa nḡ ḡḡi'i ḡhu mbo si'i si'i aà. Nwḡ à le ndḡ'i ḡkà'ă bo bḡ nḡḡha'a ni ḡhu mbo wa noò mə à le nyə Kristo aà (4.6). A le mbə akḡḡḡ Kristo mə a le si tintə nii a nḡ ḡfà'ă yi bo bḡ a nḡ ḡtswé yi bo bḡ bḡ bḡ mɔ'ɔ, kaa wa'a aa annŷ yii mə ḡḡ a ḡḡirə bə (5.14-15). Ma yu a tigə ḡḡḡirə mə, tsḡ ḡḡàḡàfa'a Nwḡ, tḡ à fa ibḡinŷ yi tsḡm a mbo Kristo yii mə a bəḡkə nḡ bə a ni bḡ fii aa (5.17) ḡlon nḡḡḡnsə ntoo yi ḡḡḡḡḡḡ ya mə i yweensə bə aà (12.14-15). Ma mùu ajàḡ Paul, tsḡ tsḡsətə Kristo, a tigə ḡmbu'u nḡ ḡḡbo a mbo bə mə tḡ bḡ bḡ fu a mbo Nwḡ tḡ bo bo boonsə (5.20). Laà Paul a dḡḡ mə yu ni ḡḡàḡntoo yi ànnŷ nḡḡkəḡ, nyonə aa nḡḡm àfà'ă yi bo bḡ ḡḡi'i yii mə yə nlon Kristo bo bḡ àdà'ă ya yii mə Kristo à le mfa ḡhu mbo aà.

Bi yatə àḡwà'ànə yŷ aa laà:

1. Nḡi'i ànnŷ àḡwà'ànə yŷ 1.1-11
2. Paul nḡ ḡḡhòtə baKorinto 1.12—7.16
3. Nḡoo jii mə bḡ le ntswa'a a mbŷ bḡKrisən a Yudea aà 8.1—9.15
4. Àḡḡ mə Paul a le ndḡ'i mə yu nḡ ḡḡàḡntoo nḡ àdà'ă aà 10.1—13.10
5. Innŷ jii mə Paul à le nswonə a nlwḡ'isə aà 13.11-14

1 Àḡwà'ànə yŷ a lo aa a mbo Paul yii mə a nḡ ḡkḡḡ Nwḡ à nḡ ḡḡàḡntoo Kristo aà; bo bḡ a mbo Timoti, ḡḡḡm yḡ'inə, ḡḡḡe nḡ a mbo ḡḡhòtə bə bḡ Nwḡ yii mə ḡ tswe a ala'a Korinto, bo bḡ a mbo bə bḡ Nwḡ bḡ tsḡm bii mə bḡ tswe a mbŷ'u Achaia tsi'i ḡtsimə aà. ² Tḡ ḡbḡḡ Nwḡ ni mbḡḡḡ yii mə ḡ lo a mbo Nwḡḡḡḡ Taà yḡ'inə ni a mbo Mmà'àmbḡ Yesu Kristo aa tḡ ḡ tswe a mbo bŷ.

Paul a fa mbḡ'ikə a mbo Nwḡ

³ Tḡ bḡ'inə fa miyà a mbo Nwḡḡḡḡ Ta bḡ Mmà'àmbḡ Yesu Kristo, mə à ni tḡ ḡko mḡḡḡḡ, mbə Nwḡḡḡḡ yii mə a lə'ətə mḡntḡi mi bə a ḡḡḡḡ bḡnòò bḡ tsḡm aà. ⁴ A lə'ətə mḡntḡi mi'inə a ni ḡḡḡḡ ḡḡi'i jḡ'inə tsḡm, mə mbə bḡ'inə kḡ nzi ajàḡ mə mbə bḡ'inə lə'ətə mḡntḡi mi abḡḡḡ bə bii mə bo kḡ ntswe nḡ ḡmbuu ḡḡi'i jḡ'inə aa, a ni mbuu alə'ətə yii mə Nwḡḡḡḡ a lə'ətə mḡntḡi mi'inə ḡhu aà.

⁵ Tsi'i tsḡ mə bḡ'inə kḡ nyə nḡ ḡḡi'i yii Kristo à le nyə aa, Nwḡ à ka kḡ naḡsə lə'ətə mḡntḡi mi'inə a nḡḡm Kristo.

⁶ Mbə bḡ'i ka nyə ḡḡi'i bonḡ bḡ'i yə aa a ḡkwetə bŷ ḡhu, tḡ nḡ yweenə. Mbə Nwḡ a lə'ətə mḡntḡi mi'i bonḡ à ḡḡirə aa mə tḡ bḡ'i kḡ nḡ'ətə mḡntḡi muu, tḡ nḡ kḡ ntswe nḡ àtḡḡḡntḡi a ntsyă a mum mbuu ḡḡi'i jii bḡ'i kḡ nyə aà.

⁷ Tsḡ mə a bə laa, àmḡḡntə yii bḡ'i tswe ni yu nlon ḡḡaà yŷ aa, kaa a si kwensə, nlon mə bḡ'i zi mə, ajàḡ mə ni kḡ nyə nḡ ḡḡi'i yii mə bḡ'i yə aa, nḡ ka kḡ tswe ni alə'ətə yii mə Nwḡ a lə'ətə mḡntḡi mi'i ḡhu aà. ⁸ Bḡḡḡm bḡ kaa bḡ'i si kḡḡ mə tḡ nḡ tswe ti zi mbuu ḡḡi'i yii mə bḡ'i yə a mbŷ'u Asia aà. Nḡkòò nii bḡ'i le mbè'è aa ni le ndḡirə si'i bḡ'i wa'atə mə kaa bḡ'i ka wa'ă ntḡḡ bŷ ḡtswe. ⁹ Bḡ'i le ḡwa'atə mə bḡ le ntsəḡ isa'ă yḡ'i mə bḡ'i kwo, lḡ a le mfè'è ma mùu ajàḡ mə tḡ bḡ'i tsuu bə a nu bḡ'i bḡm-bḡḡ yəḡinə, tḡ bḡ'i yəḡinə bə a nu Nwḡ yii mə a yweenə

bê ni nêwo aà. ¹⁰ À le ñkwere yi'i a ntsũ nêwo, à ka ghèè nî m̀bìlì a ntsu'ù àtù yi'i, bì'lì yègìsè m̀e ngǝṅ mm̀dòntè jì'i ghu nu m̀e à ka kù'u yweensè yi'i. ¹¹ M̀bè nê kà ñkwetè nî yi'i ntsa'atè nî Nwí ñwa'atè nî yi'i ghu, a bè m̀e Nwí à ka kwí'i itsà'atènwí jì ghà'á jii m̀e bì tsà'atè ñwa'atè nî yi'i ghu aa, i nìṅ mbɔɔnə a nu bì'lì, tâ bè bì ghà'atè tìgè ñentè nî ñjì jya ntìgè m̀fa m̀bì'ikə ghu m̀bo nloṅ ṅgaà yì'lì.

Àjàṅ m̀e Paul a le ñkwensè atanṅè yì aà

¹² Bì'lì kwèè m̀fintì mi'i m̀e bì'lì zì a laa m̀e ñtswèntì yì'lì fàa m̀bi bo b̀ì ñtswè yì'inè a tìtì b̀u a k̀ì s̀ì tsisè Nwí a nì m̀ânjì yìi m̀e à làà aa ñkì m̀bè yì ànnù nìṅkoṅ, a nì m̀ìdà'á m̀ì ìb̀ṅ Nwí, kaa ñkì'ì b̀e m̀ìtsyè m̀ì m̀bi b̀è. ¹³ Ǹloṅ m̀e bì'lì ṅwà'ànə aa tsi'lì ìnnù jii m̀e m̀bè nì twon nyu'u; m̀e m̀dòntè m̀e ¹⁴ Ka m̀e nì zì yì'lì tsi'lì àtì t̀tsìt̀s̀ṅ aa, nì ka yì naṅsə zì tsi'lì sigìṅè m̀e m̀bè nì tse ñkwèè m̀fintì muu nloṅ ṅgaà yì'lì ajàṅ m̀e bì'lì ka yì k̀ì kwèè m̀fintì mi'i nloṅ ṅgaà yùu wa ñjwí M̀m̀à'ambí Yesu. ¹⁵ Tsò m̀e m̀e le nzi m̀e nì ka yu'u i zì aa, m̀e le ntìgè nloṅ m̀e m̀e ka f̀òo tsyá m̀bii i zì ghantè ghuu, ta nì tswè nì mbɔɔnə ṅgàà jì baà. ¹⁶ Ǹloṅ m̀e m̀e le nte'e tanṅè aa m̀e m̀e ka ghantè ghuu ajàṅ yìi m̀e m̀e ka k̀ì tsyá a ṅghèè a ala'a Macedonia aà; i k̀ì b̀u ghantè ghuu a noò yìi m̀e m̀e b̀ì aa, tâ nì tìgè ntsyasə gha ta m̀e ṅghèè a Yudea aà. ¹⁷ M̀e k̀ì s̀ì tanṅè ma mùu ajàṅ nìṅkə aa j̀ṅkə aa é? K̀è a ntanṅè ìnnù ja ma mùu ajàṅ m̀e ghìrè aa tsò ṅù yì fàa m̀bi, a ajàṅ yìi m̀e m̀bè a swonṅ m̀e, ìṅṅə t̀ts̀t̀s̀ṅ, àbàṅtè a tì b̀e a b̀u ñswonṅ m̀e ṅganṅ aa é? ¹⁸ Ajàṅ m̀e a laa m̀e Nwìṅṅṅṅ a swonṅ aa annù nìṅkoṅ aa, ñkà'á yì'lì a m̀bo bù kaa i s̀ì aa ìṅṅə b̀ò ṅganṅ b̀è. ¹⁹ Ǹloṅ m̀e Yesu Kristo Mu Nwìṅṅṅṅ wa yìi m̀e Silas nì Timoti nì m̀e le nswonṅ a m̀bo bù aa, kaa laa ñkì'ì yì ìṅṅə b̀ò ṅganṅ b̀è, à b̀aṅṅə m̀bè ìṅṅə Nwìṅṅṅṅ. ²⁰ Ǹloṅ m̀e ìṅṅə yìi m̀e à tswè nì ñkà'á Nwìṅṅṅṅ tsi'lì tsìm aa, à tswè aa ghu nù. A b̀è ṅjì'lì ànnù yìi m̀e bì'inə swonṅə "Amen" ntsya ghu nu m̀fa nì ñgha'a a m̀bo Nwí aà. ²¹ Lâ a b̀e Nwìṅṅṅṅ m̀e à b̀òònsə yì'lì nì m̀ânjì yìi à t̀ì bì'inè nì Kristo ñkì nyarə yì'lì ǹlè nì àyoo afà'á yì, ²² à nìṅ àwenè yì a nu bì'inè ñkì ǹnìṅ Azwí yì a nu bì'inè a ndì'ì à laa m̀e njoò tsìm jii m̀e i tswè a atà aa nì jì'inè. ²³ M̀e twonṅ Nwí m̀e tâ à b̀e àyefè ghà, à zì ñtì ghà, kaa m̀e le k̀ì'ì a ala'a bakorinto zì aa m̀e m̀e wa'á ṅgì'ì a nu bù nìṅṅ. ²⁴ Kaa bì'lì s̀ì l̀ò aa ṅgànsə bù nì ànnù yìi m̀e boṅ nì ligìṅə m̀bii, bì'lì zì m̀e nì t̀è ǹt̀s̀s̀ə a nì àb̀iìntì yuu. Bì'lì b̀aṅṅə ñlɔɔ m̀fà'a bì'inè a nì m̀ânjì yìi m̀e nì ka k̀ì doritə.

2 Tsò m̀e a b̀e maa ajàṅ aa, m̀e kà'a a ntì m̀e m̀e kaa m̀e ka wa'á bù zì ṅghantè ghuu a ṅkù'ùsə ṅghìrə m̀e tâ nì ka ǹjəṅṅə ² ṅloṅ m̀e m̀bè m̀e ghìrə nì ka ǹjəṅṅə boṅ wò à ka tìgè ghìrə tâ m̀e ka ndoritə aa é? Boṅ à ka k̀ì b̀u b̀e tsi'lì b̀e bya m̀e m̀e ghìrə m̀e bo yu'u nyanṅə aà. ³ A b̀e ṅjì'lì ànnù yìi m̀e m̀e le

ṅwà'ànə letter wa a m̀bo bù aa, kaa m̀e le k̀ì'ì k̀ṅṅə m̀e m̀e zì a m̀bo bù, i zì tâ b̀è bìi m̀e b̀ì tswe nì ṅghìrə tâ m̀e ka ndoritə aa, tâ bo b̀aṅṅə ghìrə tâ m̀e ka ǹjəṅṅə. Ǹloṅ m̀e m̀e zì a laa m̀e, noò yìi m̀e doritə aa, bù bitsìm k̀ì ndoritə. ⁴ M̀e le ṅwa'anə aṅwa'anə ya a m̀bo bù aa nì ṅgì'ì yì ṅwè a ntì m̀e bo b̀ì nì m̀ìlàà a mi'lì m̀e. Kaa m̀e le ṅkì'ì ṅwà'ànə aa a ṅghìrə m̀e tâ nì ka ǹjəṅṅə. M̀e le m̀bàṅṅə ṅwa'anə aa a ṅghìrə m̀e tâ nì zì ajàṅ m̀e m̀e k̀ṅṅə ghuu bitsìmè.

Ǹlì'inə ìfansə ìnnù ṅù yìi m̀e à ghìrə b̀è jəṅṅə aà

⁵ M̀bè a b̀e yìi m̀e ṅù tsù à ghìrə m̀e tâ ṅù m̀ò'ɔ ka ǹjəṅṅə boṅ kaa à s̀ì aa a nu m̀e ghìrè, à b̀aṅṅə ṅghìrè aa a nu bù bitsìmè, ka m̀e m̀bè a m̀wòntè ghuu tsi'lì muntsirə aà. (M̀e swonṅ ma mùu ajàṅ aa nloṅ m̀e kaa m̀e s̀ì k̀ṅṅə m̀e m̀e tsə'ə ghu nu s̀ì'lì). ⁶ Ǹjò ya yìi m̀e bù b̀ì ghà'atè nì nìṅ m̀e ghu nu ma muu m̀ânjì aa, i k̀ù'ùnə m̀e. ⁷ Lâ t̀ts̀t̀s̀ṅ tâ nì l̀ì'inə ìfansə ìnnù jì m̀bu ndìntè yì, tâ ghìrə tâ wa'á l̀ò ñtìgə jəṅṅə s̀ì'lì, m̀m̀e'è ìb̀iìnù yì. ⁸ M̀e tìgè m̀bu'u nì m̀bo a m̀bo bù m̀e tâ nì ghìrə m̀e tâ à zì m̀e nì naṅsə ṅkòṅṅə yì. ⁹ A b̀è ṅjì'lì ànnù yìi m̀e m̀e le ṅwà'ànə letter wa a m̀bo bù aà. M̀e le ṅwà'ànə aa a nywe'etə bù, a nzi m̀e k̀è nì laà ṅyu'unə ìnnù jii m̀e m̀e d̀ì'itə ghuu ghu aa ṅgòṅ b̀ìndò bitsìm le. ¹⁰ Ǹì b̀è l̀ì'inə annù yìi m̀e ṅù à f̀ansə a nu bù aa, boṅ m̀e ka k̀ì l̀ì'inə. Ǹloṅ m̀e m̀e yì l̀ì'inə aa, m̀e m̀bè a b̀e m̀e m̀e t̀e'è ntswe nì ànnù yì tsu a l̀ì'inə, m̀e ghìrè maa ajàṅ a nsi Kristo nloṅ ṅgaà yùu. ¹¹ Ta ghìrə m̀e tâ Satan a tsuu m̀itsyè mi'inə l̀ò tsya nloṅ m̀e bì'inè zì m̀ìnaṅ yì.

Ǹìb̀ò'ɔ nì Paul a noò yìi m̀e à le ntswe a Troas aà

¹² Noò yìi m̀e m̀e le ṅkuu a ala'a Troas a ṅka nswonṅ ṅ-too yì ñsìṅṅè ya m̀bì'ì Kristo ghu aa, m̀e le nyə m̀e M̀m̀à'ambì à ṅa'a m̀ânjì nì ìfà'á yìi m̀e i le ntswe ghu aa. ¹³ Lâ nù yà i le naṅsə m̀bì'ì nloṅ m̀e kaa m̀e le ṅwa'á ndìm ghà Titus yə aà. M̀e tìgè m̀fa filo fi b̀è bìi m̀e b̀ì le tswè ghu aa, nlo ghèè a ala'a Macedonia.

Ajàṅ m̀e bì'inə m̀a'ntsyə a ṅjìm Kristo aà

¹⁴ Lâ m̀bì'ikə a m̀bo Nwìṅṅṅṅ yìi m̀e, ñtsya a ṅjìm Kristo a ghìrə m̀e tâ bì'inə tswè nì àbwarə a ajàṅ m̀e Kristo à tsyá ntsò aà, ntìgè ntsya a ṅjìm bì'inə, nseensə nì ṅtoo ya m̀bì'ì Kristo, a idìgə tsìm tsi'lì tsò a yoo yì l̀ùmtè yì sigìṅè. ¹⁵ Ǹloṅ m̀e bì'inə b̀e aa àl̀ùmtè yì sigìṅè yìi m̀e Kristo a fa a m̀bo Nwí, a tìgè ñseensə ṅghèè a tìtì b̀è bìi m̀e b̀ì yweenə aa bo b̀ì bìi b̀ì b̀wè aà. ¹⁶ A m̀bo b̀è bìi m̀e b̀ì b̀wè aa, a b̀è ñtì àyà'á yìi m̀e a zwitə, lâ a m̀bo b̀è bìi m̀e b̀ì yweenə aa, a b̀è àl̀ùmtè yì sigìṅè yìi m̀e a zì nì ñtswèntì. Tsò m̀e a b̀e laà aa, m̀bè wò a k̀ù'ùnə a nì m̀buu ifà'á ma ghù aa é? ¹⁷ Kaa bì'lì s̀ì b̀e aa tsi'lì tsò b̀è b̀ì ghà'atè bìi b̀ì l̀ògè nìghàà nì Nwí a nì àyoo m̀itaa yìi b̀ì f̀èè aà, lâ ajàṅ m̀e Nwìṅṅṅṅ à le ntoo yì'lì aa,

bi'i swonɔ aa tsi'i ànnù nɛŋkoŋ a nsi mi'i yu tsi'i tsɔ ngàŋəfà'à Kristo.

Ànnù ñlonɔ àkàà yí fii bo bi àkàà yí lwèn yá

3 A laa mbə aa mə bi'i bũ mbeentə nɛ yí'i bimbɔŋ aa ɛ? Bi'i laa ñkii nɔwɔ nɛ àŋwà'ànə tsɔ bə bi mɔ'ɔ, jii mə i lo a mbo bu kɛ mə bi ŋwa'anə a mbo bù mbeentə nɛ ifà'á yí'i aa ɛ? ² Bù bumbɔŋ nɛ bə aa ñjan ŋwà'ànə ma jya a mbo bi'i. Bi ŋwà'ànə a mum mɛntɛ bi'i mə tã bə bitsɛm zi ñkii ntigə ntwonə. ³ Nɛ dɛ'ɛ ni mə á le ŋwà'ànə Krito yumbɔŋ ŋwà'ànə aŋwà'ànə ma yú ñtigə ntoo yí'i ni yu. Kaa bi sɛ aa nɛ ñkɔŋəŋwà'ànə ŋwà'ànə, bi ŋwa'anə aa nɛ Ázwí Nwíŋgɔŋ yii mə à tswé ntɛ aà; kaa wa'a aa a atu ŋgɔ'ɔ ki ŋwa'anə, mbaŋnə ŋwà'ànə aa bə a mum mɛntɛ bə.

⁴ Bi'i swonɔ ma mùu ajàn aa nlonɔ abiiintɛ yii mə bi'i tswé ni yu a nu Nwí ñtsya a ñjɛm Kristo aà. ⁵ Kaa bi'i si swonɔ aa mə bi'i bimbɔŋ tswé nɛ mɛdà'à a ŋghɛrə annù tsu. Mɛdà'à mɛtsɛm mii mə bi'i tswé ni mu mi lò aa a mbo Nwí; ⁶ aa tsi'i Nwí mə à ghɛrə mə tã bi'i tswé ni mɛdà'à a mbə ŋgəŋəfà'à fàa a mum àkàà yí fii, yii mə kaa a si aa bɛnɔŋsə bi'i mə bi ŋwa'anə aa bə. A bə aa bə ànnù Ázwí Nwí. Bɛnɔŋsə bi zi aa nɛ ñwɔ, lá Ázwí Nwí a bəŋnə mfa aa ñtswɛntɛ.

⁷ Mbə a bə mə àkàà ya yii mə bi le ŋwà'ànə a atú ñgɔ'ɔ, a zí ni ñwɔ aa, a le si naŋsə ŋweenə tsi'i ŋwɛnə, kaa baIsrael wa'á nɛntə ñsi Moses bú ñzi nlonɔ mə i le si ta si'i si'i, ka mə i le si bù ñkentə nɛ ñta aa, ⁸ bəə boŋ mbə ñgha'a ni àkàà ya yii mə à ni afà'a Ázwí Nwí aa, ni ka wa'à bəŋnə ñweenə ntsyá mbo aa ɛ?

⁹ Mbə a bə mə ifà'a akàà ya yii mə a ñŋ isa'a a nu bə aa, i le ntswe ni ñgha'a bəə boŋ ifà'a akàà ya yii mə a ghɛrə mɛnnù mi bə mi tsinə aa, boŋ i sɛ bəŋnə ñtswe ni ñgha'a nii ni tsyatə aa ɛ? ¹⁰ Mbə bi'inə tigə ñswonɔ mə ñgha'a ni wè nú mə bi'inə tswé ni nu tsɛtsɔŋ aa ni ghɛrə mə tã ñgha'a nɛ mɛbii nya tigə ayoo adàŋə àdàŋə. ¹¹ Mbə a bə mə ayoo ya yii mə a le si kwi'inə aa a le ntswe ni ñgha'a bəə boŋ ayoo ya yii mə a tswé nɛŋkoŋ aa a baŋnə ntswe ni ñgha'a ni ghà'àtə. ¹² Tsi'i tsɔ mə a nɛ ànnù yii mə bi'inə ñŋ ñtɛ yí'inə ghu aa, bi'inə zí àjàŋ mə bi'inə ka ki swonɔ ma yú ànnù ni mɛdà'à. ¹³ Kaa bi'inə sɛ aa tsi'i tsɔ Moses bə, a ajàn yii mə à le si lɔgə nɛ àtsə'ə mɛbɔntə nɛ ñsɛ yí ghu mə tã baIsrael tsuu mmɛ ñgha'a nya nii mə ni le ntswe ghu ñkwi'inə nii aa lɔ yə aà. ¹⁴ Maa ajàn bi le mfi itú jyaa, i zi ywe'e sii, bi yi ti twonə àkàà yí lwèn ya aa, ma yaa at-sə'ə a burə ka ki bɔntə ni mɛtsyɛ myaa, ñlonɔ mə bi kii mɛfura atsə'ə ma ya a mɛtsyɛ ñu ñtsya aa tsi'i a ñjim Kristo. ¹⁵ ñŋə, ñzi nywe'e sii, bi yi ti twonə nɔŋsə Moses wa aa, àtsə'ə a bɔntə mɛtsyɛ myaa. ¹⁶ Lá nòò yii mə ñu à bəŋkə yí nzi a mbɛ Mmà'àmbi aa, bi furə àtsə'ə ya nɔ'ɔsə. ¹⁷ Tsɛtsɔŋ, Mmà'àmbi yii mə bi'inə swonɔ aa, à

bə aa Ázwí. Àdìgə yii mə Ázwí Mmà'àmbi a tswé ghu aa kaa ànnù abù'ù a wa'à ghu bù ñtswé.

¹⁸ Bi'inə bitsɛm bii mə bi furə mə atsə'ə ya nɔ'ɔsə a mi'i bi'inə aa, ñgha'a ni Mmà'àmbi ni tigə nta ni a mɛnsi bi'inə, bi'inə lɛ ni ñgha'a ni Mmà'àmbi nya, ni bəŋkə nɛ yí'inə, bi'inə tigə ñkwensə, ñkwi ñkɔ'ɔ ni a mum ñgha'a mà nya, ñtigə mbə tsɔ yu. Ma yú ànnù a lò aa tsi'i a mbò Mmà'àmbi yii mə à ni Ázwí aà.

Ànnù afù'ù Nwí a mum bəntɔ bi nsyɛ

4 Ma mùu ajàn tsɔ mə Nwí a ñjɛm àbɔŋətɛ yí à fà mə ifà'a ma ghú a mbo bi'i aa, kaa bi'i si bù mɔ'ɔ. ² Bi'i tuu ñnnù adirə atú tsɛm jii mə bi ghɛrə a idigə alɔ'ɔsə aa kaa bi'i si ñnnù mbwe'esə ghɛrə; kaa bi'i si ñghàà ni Nwí kwensə. Bi'i bəŋnə swonɔ aa tsi'i ànnù nɛŋkoŋ ya nɛ ñsi nɛ ñsi a mɔntə ni mɛntɛ bə, bi tigə mɛbii nɛ ànnù yí'i a nsi mi'i Nwí. ³ Mbə ñtoo yii mə bi'i swonɔ aa i bu ntswe a alɔ'ɔsə a mbo ñu, boŋ i tswé aa a mbo bə bya mə bi bwe ŋghɛɛ nɛ waa aà. ⁴ ñlonɔ mə a mbo bo, nwí mbi ghú à mà'à mə afə'ə a mi'i bo bii bi si ntoo ya bii aà. Kaa bo wa'à nɛ ñkà'à wa mə i ta a nu bo aa yə. ñkà'à ma ghú i bə aa yí ntoo yí ñsigɛnə ya nlonɔ ñgha'a ni Kristo, yii mə à tswé nɛ màrə Nwí yumbɔŋ aà. ⁵ A nɛ ñtoo yii bi'i swonɔ aa, kaa bi'i si annù aa nlonɔ mɛbɛ mɛ nú mi'i swonɔ, bi'i swonɔ aa mə Yesu Kristo à nɛ Mmà'àmbi, bi'i bə ñgəŋəfà'á juu nlonɔ ñkwitu Yesu. ⁶ ñlonɔ mə à ni Nwí wa mə à le nswonɔ mə, "Tã ñkà'à i ta a mùm mfi idigə aal" mə à ghɛrə mə ñkà'á yí i ta a mùm ñtɛ bi'i, a mfà ñkà'à yii mə i ghɛrə mə tã bi'i zi ñgha'a ni Nwí nya mə ni ta a nsi Krito aà.

⁷ Lá bi'i bii mə bi'i tswé ni afù'ù ma yú aa, bi'i bə aa tsɔ bəntɔ bi nsyɛ, tã dɛ'ɛ mə àdà'à yí wè ya mə tswé a nɛ ñtoo yí ñsigɛnə ya aa, kaa sɛ aa à yí'i bə, a lo aa a mbo Nwí. ⁸ Bi di mbuu ñgɛ'ɛ tsi'i tsɛm a nu bi'i, kaa ma yú a wa'à ghɛrə mə bi'i kentə, bi ghɛrə atú yí'i a buurə la kaa ma yú a wa'à yí'i kɛŋə; ⁹ bi tsɔ'ɔ nɛ àkòrə yí'i la kaa Nwí a wa'à yí'i mi'i; mɛfuu nɛ yí'i mma'a ni a nsyɛ la kaa wa'á bəŋnə nzwitə. ¹⁰ ñgɔŋ bɛnòò bitsɛm, bi'i bə'è nɛ ñwɔ ni Kristo a nu bi'i. Bi tigə mbaŋnə nyə nɛ ñtswɛntɛ Kristo a nu bi'i. ¹¹ Maa ajàn, àjàŋ yii mə bi'i tswé bitɛ aa, bi'i kii ntswe aa tsi'i a ntsu ñwɔ ñgɔŋ bɛnòò bitsɛm ñlonɔ ñgaa Krito, ma mùu ajàn bi bəŋnə ntigə nyə nɛ ñtswɛntɛ Yesu fàa mùm nú yí'i yii mə kwo aà.

¹² Tsɔ mə a bə laa, bi'i tigə ñtswe ni a ntsu ñwɔ nɛ baŋnə ñtswe nɛ ñtswɛntɛ.

¹³ Bi ŋwa'anə a mùm àŋwà'ànə Nwí mə, "Mə le mbii Nwí, maa ajàn mə kii ñtigə nswonɔ." † A ñgɛŋ ñgɛŋ, bi'i ki ntswe aa nɛ àjàŋ abiiintɛ mà ya, ñkii ntigə swonɔ nɛ ñntoo yí ñsigɛnə yá. ¹⁴ Bi'i zi mə, Nwí wa mə à le nyweensə Mmà'àmbi Yesu ñwɔ aa, à ka yí kii yweensə yí'inə tsɔ mə à le ñki nyweensə Yesu aa, i lɔgə yí'inə tã

† 4.13: Ps. 116.10

bì'inè zi ntswe a nsi mi'i yu. ¹⁵ Ma jû innù tsim i fe'è aa nloŋ ŋgaà yùù, mē tā ìbòŋ Nwí i ka nseèné ŋghèe ni a mbo bē bì ghà'atè, tā ànnù mfà m̀b̀i'ikə a mbo Nwí tā à ka ŋgha'atə, ŋkɪ nzi ni nìgha'a a mbo Nwí.

N̄ka ntswéntɛ̀

¹⁶ Tsó mē a bə laa aa, kaa mbə bì'ì wa'ă akòrə yi'ì bú ñswuŋtə mbɛ̀ ñ ñjɛ̀mè. Ka mē n̄jyá nù yi'inè i bɔrə ŋkwo ŋghèe aa, Nwí bəŋnə m̄fa ñ m̄tɛ̀ m̄ fii a ŋgòŋ bɛ̀nòò b̄tsim a ñ àzwí yi'inè. ¹⁷ Múntsirə ŋḡi'ì yù yii mē bì'inè yə aa, kaa ì ka wa'a si'ì tigè, ì ka yí zì ni nìgha'a nii mē ni luu ŋkí ntswe n̄ŋkoŋ aa a noò yii mē bì'inè tswe a nsi mi'ì Nwí aà. ¹⁸ Ma mùu ajàŋ, kaa bì'inè si aa ìnnù jii mē bì'inə yə ni mi'ì aa lìi, là m̄baŋnə nte'e ñ àtù yi'inè aa bə a ni ìnnù jya jii mē kaa bì'inè si yə aà. Ìnnù jii mē bì'inè yə ni mi'ì aa i tswe aa tsi'ì ni mù àtɛ̀ noò. Là ìnnù jii bì'inè si yə aa i lwi'ì n̄ŋkoŋə.

5 N̄loŋ mē bì'inè zi mē, n̄təŋ yí fàa n̄syè ghu mē bì'inè tswe ghu aa, bi bə yí sà'à bəŋ bì'inè tswe n̄ ñda a aburə yii mē Nwìŋgòŋ à ka fa, a bə ñda yii mē bi si aa ñ m̄bò ghurə, i tswe a aburə n̄lwi'ì n̄ŋkoŋə.

² Tsɛ̀tsòŋ, bì'inè tsaa ñ tsweŋè, ñlɔɔ ni mē bəŋ bi we'e ñdùgè yi'inè yí àbùrə ya, a nu bì'inè, ³ ta bi we'e bì'inè tsuu nswèrè ñswèrə tswe. ⁴ Àjàŋ mē bì'inè burə fàa a m̄úm n̄təŋ ghuà, bì'inə tsaa tsweŋè kaa a wa'ă bə aa mē bì'inə lòo aa mē tā b̄ tsɔ'c ma juu ìtsə'è a nu bì'inè, bì'inè bəŋnə lɔɔ mē tā b̄ we'e ji aburə jya ghu atu, tā ñtswéntɛ̀ ì bəŋnə n̄tigə j̄i ayoo ya yii mē a kwo aà. ⁵ A t̄əŋtə Nwí n̄təŋtə yi'inè a ni kwensə ma ghú, ŋkí m̄fa Azwi yi a mbo bì'inè a ñ àwenə mē kwensə wa a zi.

⁶ Tsó mē a bə laa, bì'inè tigè ntswe ñ àtəŋtɛ̀ ŋgòŋ b̄nòò bi tsimè. Bì'inè zi mē bì'inè bə n̄ŋsə tswe a ndùgè fàa ni yulà ñjyānu bəŋ bì'inè tswe a ndisya bì'inè b̄ M̄mà'ambí, ⁷ ñloŋ mē bì'inè zì akòrə n̄zì yi'inè aa a m̄úm àb̄iintɛ̀, kaa à s̄i annù nyə b̄. ⁸ Bì'inè t̄əŋ n̄tɛ̀, nyə'ətə mē bəŋ bì'inè laa m̄mà'atə m̄b̄iinu yù m̄baŋnə ŋghèe ntswe a ndùgè bì'inè b̄ M̄mà'ambí. ⁹ Là kə bì'inè tswe a ndùgè, kə bì'inè tswe a adigə d̄əŋ, atu annù yi'inè tā à bə a ŋka ŋgh̄rə tā Nwí à ka ndoritə. ¹⁰ N̄loŋ mē bì'inè b̄tsim ka yí t̄əə a nsi ŋgò'c k̄rə Kristo, tā tā b̄ tsɔ'c ifà'à ŋù ñtsim tā à kwèrə ìbòŋ k̄ ìb̄i, ñyòŋə a n̄j̄m̄ ànnù yii mē à le mfà'à fàa m̄úm ñjyānù aà.

Àfà'a mboonsə bə bo b̄ Nwí

¹¹ Tsó mē bì'inè zì ànnù yii mē a tswe ghu a ŋka m̄bɔ'c M̄mà'ambí aa, bì'inè gh̄rə tā b̄ bi m̄'c b̄ zi. Nwìŋgòŋ à n̄ŋsə nzi yi'ì, mē k̄ ñwa'atə mē a m̄úm n̄tɛ̀ b̄ ñ k̄ n̄ŋsə nzi yi'ì. ¹² Kaa bì'ì si b̄ ñkòŋə a ŋghù'úsù yi'ì b̄m̄bɔŋ a mbo b̄, bì'ì bəŋnə ñlɔɔ a nd̄i'ì tā ñ zi mē mbə ñ k̄ ñkwèe m̄ntɛ̀ muu nloŋ ŋgaà yi'ì; ta zi ñ àjàŋ yii mē ñ kwi'ì n̄ghàà a mbo b̄ bya bii mē bi kwèe m̄ntɛ̀ myaa nyòŋə b̄ ñk̄rə ñù, m̄baŋnə m̄mà'atə

akòrə n̄zì yaa laa. ¹³ Bì'ì baanə aa b̄ànə aa è? Bəŋ bì'ì baanə aa mb̄i'ì ŋgaà Nwí. Là, m̄bə a bə mē kaa bì'ì si aa b̄ànə baanə, bəŋ ma mùu ajàŋ a bə aa nloŋ ŋgaà yùù. ¹⁴ N̄loŋ mē a yi'ì laa a tsisə akòŋnə Kristo; bì'inè zi a laa mē ŋù yí fùùrə à le ŋkwo mb̄i'ì ŋkwitu b̄ b̄tsimè, a tigè m̄bə mē b̄ b̄tsim bi kwò. ¹⁵ À le ŋkwo a atu b̄ b̄tsimè aa mē b̄ bii mē bi tswe n̄tɛ̀ aa tā b̄ tsuu aa bə mb̄i'ì ñgàà yàà i tswe, tā bo bəŋnə tswe nloŋ aa yu wa yii à le ŋkwo a atu bo bi bú ñyweensə yi ni ñwə aà.

¹⁶ N̄lɔŋinə ts̄tsòŋ kaa bì'inè si ŋù bu n̄lentə aa tsi'ì tsó ajàŋ mē mbi yù i lèntə aà. Ka mē à le mbə noò yí m̄'c bì'inè lèntə ñ Kristo tsi'ì tsó ŋùm̄sòŋ aa, kaa bì'inè si nii maa ajàŋ bu nyə. ¹⁷ Tsó mē a bə laa à aa, ŋù ñtsim yii mē à tswe a mum Kristo aa, à tigə mbə aa ŋù yí m̄-fii. Le bəŋ ntswéntɛ̀ yí yí ñlwèn ñ ghèè m̄, yí mfii i tigè ñzi. ¹⁸ Ma juu ìnnù i lo aa a mbo Nwìŋgòŋ, yii mē, ñtsya a n̄j̄m̄ Yesu Kristo, a le mb̄ ñlɔgə yi'inè m̄boonsə a nu yu, n̄tigə m̄fa ifà'à a mbo bì'inè mē bì'inè ka mboonsə b̄. ¹⁹ Ma la a bə mē ñtsya a n̄j̄m̄ Kristo, Nwìŋgòŋ à le l̄gə mb̄ m̄b̄ mboonsə fu a nu yu, kaa ŋk̄i'ì ñ ìnnù j̄i b̄ jya b̄ ñlii, m̄baŋnə n̄tigə m̄fa ifà'a m̄bòonsə b̄ a mbo bì'inè.

²⁰ A bə mē bì'ì tigə mbə aa b̄tsusè bi atu bi Kristo, Nwìŋgòŋ a tigè ñtsya ni nu bì'ì ñghaa ni a mbo b̄. Bì'ì tigè m̄bu'u ñ m̄bo a mbo b̄ ñ ñk̄m̄ Kristo, mē tā bo bu m̄bòonsə waa bo b̄ Nwí. ²¹ N̄loŋ ŋkwitù yi'inè Nwìŋgòŋ à le ŋgh̄rə yi a tigè m̄bə ìnnù j̄i b̄, a yu wa yii kaa à le ŋk̄i'ì ìnnù j̄i bi zi aa, tā tā bì'inè tigə ntsya ghu nu, mbə ìtsinənnù Nwí.

6 Bì'ì fà'à aa bì'ì b̄ Nwí, m̄bu'u ñ m̄bo a mbo b̄ mē tā ñ tsuu gh̄rə mē ìbòŋ Nwí wa a mbo b̄ ñ tsya a adàŋə àdàŋə. ² N̄loŋ mē Nwí à swòŋ mē, "Mè le nyu'u ànnù yii mē ñ le si twòŋə n̄aa nswòŋ aa a noò mē à le ŋk̄'ù mē mē kwetə gh̄u aà, ñkwetə gh̄u a noò ñyweensə b̄." Yu'utə ñ! Àa noò yii mē à k̄'ùnə a mbo Nwí a ñkwetə b̄ ghu aa à ghulà! Àà ñjwi yii mē Nwí à ka yweensə gh̄u ghu aa ñ yulà!

³ Kaa bì'ì si yi'ì annù yii mē mbə ŋù kwántə ghu ŋwo aa gh̄rə, mē tā ŋù tsee àf̄rə yi'ì l̄o ki fa ñ ifà'à yii mē bì'ì fà'à aà. ⁴ Bì'ì d̄i'ì a ñ ifà'a tsim yii mē bì'ì fà'a aa mē bì'ì bə aà ñḡŋfà'à Nwí, a ajàŋə mē bì'ì tswa ñ m̄ntɛ̀ mi'ì a ñ ñgòŋ b̄nòò b̄tsim, ñyə ñ ñḡi'ì, ìnnù i tsyā ñ yi'ì a n̄syè, ìnnù j̄i bi j̄i wè j̄i wè i yə ñ yi'ì, ⁵ bi le ŋgh̄ò ñ yi'ì, n̄n̄ŋə ñ a nd̄atsəŋ, b̄ ju'ù m̄burə ñ ñd̄gè ñloŋ ŋgaà yi'ì; bì'ì nwugè ñ ñb̄i'ì nù yi'ì ñ ifà'à, ñle t̄i bwii ñk̄i'ì n̄le ñ ñj̄i. ⁶ Ìnnù j̄ulà i k̄i'ì m̄bu nd̄i'ì ni a mbo b̄ mē bì'ì bə aa ñḡŋfà'à Nwí: A ajàŋə mē n̄ŋsə yi'ì à le n̄laa m̄ŋsə aa, bì'ì k̄ ñzi annù n̄ŋkoŋ ya mē a tswe ñ ñtoò yí siḡnə ya, ñtswa ñ m̄ntɛ̀ mi'ì, ŋk̄i'ì ŋgh̄rə ñ ìnnù j̄i siḡnə a nu b̄ aa, Àzwí Nwí bo b̄ àkòŋnə yii mē a le mbə yí annù n̄ŋkoŋ aa, ⁷ àjàŋ mē bì'ì swòŋə ñ ànnù n̄ŋkoŋ aa, ñ m̄dà'à m̄ Nwìŋgòŋ, ñtugitə ñ ñjoo ntsò jya jii mē à ni annù yí tsinè aa a abò m̄'c ñ a abò ñk-wabè ñto ñ j̄. ⁸ B̄ gh̄a'asə ñ yi'ì, b̄i'ì m̄'c tsa'c ñ yi'ì,

ñswonə nɛ ɛnnu jɪ bi a atu bi'i, ŋkɪ nswonə ni jɪ sigɛnə. Bi lentə nɛ yi'i tso ŋgǎnabaŋnənnu, lā bi'i bāŋnə nswonə nɛ ɛnnu nɛŋkonə. ⁹ Nlentə nɛ yi'i tsɔ bə bii mə bi sɪ waa zi aa, la bə bɪtsɪm zɪ yi'i; bi'i bə tsɔ bɪku bi bə, lā nɛ yə nɛ yi'i bi'i kɛ ntswe bɛtɛtɛ; ka mə bi nɛŋ nɛ ŋgɪ'i a nu bi'i aa kaa bi sɪ yi'i zwiətə.

¹⁰ Bi le si ghɛrə bi'i jəŋnə bɛnɔɔ bɪ mɔ'ɔ, lā bi'i doritə tsi'i bɛnɔɔ bɪtsɪm; bi'i bə tsɔ ŋgǎŋəfɪm, lā ŋghɛrə bə bɪ ghà'atə tswə nɛ ɛfù'u; bi'i bə tsɔ bə bii mə bi sɪ nɛ ɔyoo tswə, lā mbaŋnə ntswe nɛ ŋjoo tsɪm.

¹¹ ɪkà'á jɪ'i baKorinto, wa bi'i nāŋsə mə ŋghaa a mbo bù nɛ nsi nɛ nsi, ŋkɪ ŋa'á mɛntɛ mi'i mfa a mbo bù.

¹² Kaa bi'i sɛ mɛntɛ mi'i a mbo bù kɪ, a bāŋnə ŋkɪ bə bù ŋkɪ ni mɛntɛ muu. ¹³ Mə tɪgə ŋghaa a mbo bù tsɪtsɔŋ aa tsɔ ŋu a ghàa a mbo bɔɔ bi, nɛ kɪ ŋa'á mɛntɛ muu mfa a mbo bi'i.

Awà'asə ñlon annu mbòonsə bo bɛ bɛtɛbii Nwɪ

¹⁴ Nɛ tsuu kɪ bòonsə fà'á bo bɛ bɛtɛbii Nwɪ. Mbə ɛnnu yɪ sigɛnə bə ɛnnu yɪ bi boonsə aa mə akə aa ɛ? Mbə ñlaa idɛgə bə mfiidɛgə tswə ɛdɛgə yɪ fùurə aa mə akə aa ɛ? ¹⁵ Mbə Kristo bo Devil biinə aa mə akə ɛ? Nɛ yɪ mə à bii Kristo à tswə aa nɛ yuu annu mə mbə a ká ŋghɛrə bo ŋu yɪ kaa à si Kristo bii aa ɛ? ¹⁶ Mbə ñdámà'anwi tswə nɛ ɛnnu yɪ mɔ'ɔ bo bɛ mɛŋkobə aa ɛ? Bi'inə laa mbə ndámà'anwi yɪ mə à tswə nɛtɛtɛ a! A ajàn yɪ mə Nwi yumbɔŋ à swonə mə,

“Mə ka ghurə ndugə yà bi'i bɛ bə bə, i kɪ tswə a titɛ bo; mə ka bə Nwɛŋgɔŋ wàa, tã bo bə bə bə.”

¹⁷ Maa ajàn Mmà'ambi a swonə mə, “Nɛ fɛ'ɛ a titɛ bo, mfi'isə mibɛtɛ mi nɛ muu a titɛ bo.

Ntsee nɛ ɛnnu tsu a ŋghɛrə bu bɛ ɔyoo yɪ mə kaa a sɛ laa aa tswə, bəə boŋ mə ka kwərə ghuu.

¹⁸ Mə ka tɪgə bə Taà ghùu, tã bù tɪgə ŋkɪ mbə bɔɔ ba bɪ mbāŋnə bo bi bāŋgyɛ, a swonə Mmà'ambɪ Mbù'utəmbɪ.”

7 Tsi'i tsɔ mə ɛnnu ma jɪ tsɪm mə Nwɪ à kà'a i tswə aa a mbo bi'inə aa bɪfɪm ba bii mə mə kɔŋə aa, tã bi'inə si'i mibɛtɛ mi nɛ mi'inə tã mɛ laa a nɛ nɛsɪŋ tsɪm jii i sɪŋ ibɪ nɛ yi'inə nɛ ɛzwi yi'inə aa, ñyə mə bi'inə laa māŋsə a ajàn mə bi'inə bɔ'ɔ Nwɪ aà.

Ajàn mə Paul à le sɪ doritə ñlon baKorinto aà

² Nɛ ŋa'á mɛntɛ muu mfa a mbo bi'i, kaa bi'i sɛ annu a mbo ŋu tsu wɔ; kaa bi'i sɪ ŋu tsu ləənsə; kaa bi'i sɛ ŋu tsu nɛ. ³ Kaa mə si annu ma yú swonə aa a mfá ɛfɛrə ghuu ñlon mə mə tɛ'ɛ mbaa nswonə a mbo bù mə nɛ tswə a nɛtɛtɛ bi'i a ajàn mə kaa mbə ayoo tsu a wa'á yi'inə faatə, kə bə bə ntswɛntɛtɛ kə nɛwɔ. ⁴ Mə nāŋsə nzi ghuu, mə nɛ tswə nɛ nɛtɛtɛ yɪ sigɛnə, mə kɛ ntswe ni kɛntərə yɪ ŋwə ñlon ŋgaà yuu. Nɛtɛtɛ gha i luu nɛ mbaa. A múm ŋgɪ'i yɪ'i ntsɪm, mə burə ka tswə ni nɛdorə ni wə.

⁵ Tsi'i a ajàn mə bi'i le nzi ŋkuu a ala'a Macedonia aa, kaa ibɪ nɛ yi'i i le ɛ ŋwa'á mɛntɛtɛ, ŋgɪ'i i zɪ ni a nu bi'i a mbɛɛ mbɛɛ. Bi'i tɔ bi'i bɛ bə a abɛɛ, ŋkɪ nto bi'i bɛ nɛbɔ'ɔ a múm nɛtɛtɛ bi'i. ⁶ Lā, Nwɛŋgɔŋ yɪ mə a lə'ətə mɛntɛtɛ mi bə bii bi jəŋnə aa, à le lə'ətə mɛntɛtɛ mi'i a ajàn mə à le ŋghɛrə Titus a zɪ aà; ⁷ kaa wa'á bə aa tsi'i ajàn mə à le nzi aa bə, bo bɛ ajàn mə nɛ le mbɔɔrɪsə nɛtɛtɛ yɪ aà. À le nswonə a mbo bi'i ajàn mə ni yə'ətə, nɛŋnə, nɛtɛtɛ nɛ ɛnnu ya laa. Ma yú a le ŋghɛrə mə mə ku'usə ndoritə.

⁸ Ka mə mə le ŋghɛrə nɛ jəŋnə a nɛ ɛŋwà'ànə ya mə mə le ntoo a mbo bù aa, kaa nɛ yə i sɛ ghu bāŋnə mbi'i (ka mə i le mbi'itə ghu aà). Mə yə mə ɛŋwà'ànə ma ya a le ŋghɛrə nɛ jəŋnə, ka mə nɛ le nɛŋnə tsi'i a ni mútɛtɛ noo aà. ⁹ Lā tsɛtsɔŋ, mə doritə, kaa ŋkɪ'ɛ doritə aa bə mə nɛ yuu i le mbi'i aa bə, ñlon mə, àjàn mə nɛ yuu i bɛ'i aa, a ghɛrə mə tã nɛ kwensə bɛmāŋjɪ buu, Nwɛŋgɔŋ à le mɛntɛtɛtɛ ghuu a nɛ àjəŋnə ma yà. La a bə mə kaa bi'i le ŋwa'á annu yɪ bi a nu bù ghɛrə. ¹⁰ Nlon mə àjəŋnə yɪ mə Nwɛŋgɔŋ a fà'á ni yu aa, a kwensə mɛntɛtɛ, ŋkɪ ŋghɛrə bə yweenə. Kaa mbə bi'inə wa'á ma yaà àjəŋnə baà. Lā àjəŋnə yɪ mə à ni yɪ ŋumɛsɔŋ aa, a zɪ ni nɛwɔ. ¹¹ Tã nɛ yə ajàn mə Nwɛŋgɔŋ à ghɛrə nɛ àjəŋnə yuu ma yú aà. Nɛ yə àjàn mə a kɛ ghɛrə nɛ tɪgə ñyə'ətə ni mə ni ghɛrə tã bɛ zɪ mə kaa nɛ sɛ nɛ ɛbo ghu tswə, ñyə a ajàn mə a kɛ ghɛrə mɛntɛtɛtɛ muu mi lwinə, yə nɛ ni bɔ'ɔ nɛ kə tswə ni nu, nyə a ajàn mə a kɛ ghɛrə nɛ fa mibɛtɛ mi nɛ muu ŋkɪ nāŋsə ntaŋtə ni a nniŋ ñjò a nu bə bii mə bi ghɛrə ɛnnu jɪ bi aà. Nɛ nāŋsə mə ñdi'i mə kaa ɛbo yuu kaa à sɛ ni ma yú ɛnnu tswə.

¹² Ka mə mə le ŋwa'ànə ghuu aa, kaa mə le ŋkɪ'ɛ ŋwà'ànə mbi'i aa ŋgaa ŋu wa mə à le ŋghɛrə ibi aa, kaa ŋkɪ'ɛ kɛ ŋwa'anə aa mbi'i ŋgaa ŋu wa mə bi le ŋghɛrə ibi wa ghu nɛ aà. Mə le mbāŋnə ŋwa'anə aa mə mə ghɛrə tã à laa a atu bù a nsi mi'i Nwɪ ajàn mə nɛ fa ibɪ nɛ ghuu a mbo bi'i aà.

¹³ Maa ajàn, bi'i le nɛtɛtɛ ndoritə, kaa à le ŋkɪ'ɛ aa tsi'i ni'i nɛdorə bə, bi'i le mbù nāŋsə ndorə a nyə ajàn mə Titus à le si ndoritə aà. Bù bɪtsɪm le ŋghɛrə nɛtɛtɛtɛ yɪ i nɛŋ nɛ mbaa ajàn mə ni le nāŋsə ŋkwərə yɪ aà. ¹⁴ Mbə a bə yɪ mə mə le nɛtɛtɛ ŋka ŋkwɛɛ nɛtɛtɛ gha ghu mbo mbi'i ŋgaa yuu, bəə boŋ kaa nɛ kɛ wa'á atú ya dɛrɪsə. Àjàn mə ŋgɔŋ ɛnnu tsɪm jii mə bi'i le si swonə a mbo bù à le mbə annu nɛkonə aa, ajàn mə bi'i le si kɪ nɛtərə a nsi Titus ñlon ŋgaa yuu aa, a kɛ mbə annu nɛŋkonə. ¹⁵ Maa ajàn, ɛkɔŋnə yɪ mə à tswə ni yu a nu bù aa, a ku'usə ŋkwe nɛnsə, ajàn mə a wa'atə nɛ àjàn yɪ mə nɛ kɛ sɪ yu'unə nɛ ɛnnu jii à kɛ sɪ dɛ'i a mbo bù aà; a ajàn mə nɛ le ŋkwərə yɪ, ntsɪgɛnə ni nɛbɔ'ɔ aà. ¹⁶ Mə nāŋsə nluu ni nɛdorə mə mbə mə nāŋsə ñyɛgɪtə a nu bù a nɛ ɛnnu tsɪm.

Àjàn mæ bɔɔ bi Kristo fa njoð aà

8 Bɛlɛm bā bi'i lɔɔ mæ tā nɛ zɪ ɛ̀bɔ̀ŋ Nwì yii mæ à ghɛ̀rə a nɛ̀ ɛ̀ghòtə jii mæ i tswə a Macedonia aà. ² Bo kɪ tswə nɛ̀ ɛ̀kwà'ànə̀ jì ghà'atə̀ ɛ̀nyonə̀ a nɛ̀ ɛ̀gɛ̀i' i yii mæ ɛ̀ kɛ̀ kuu a nu bo aa, lā nɛ̀dorə̀ kɛ̀ bāŋnə̀ nluu a ntɛ̀i bo ɛ̀ghɛ̀rə̀ mæ bo tɛ̀gə̀ mfa tɛ̀ gɛ̀tə̀ àbo ka mæ bo fum fum aà. ³ Mə̀ tse bə̀ ayə̀fə̀ a nswonə̀ mæ bo kɛ̀ sɪ nanɟə̀ mfa nyonə̀ a nɛ̀jɛ̀m ayoo yii bo kɛ̀ tswə nɛ̀ yu aà. Bo kɛ̀ sɪ tɛ̀'ɛ̀ mfa nɛ̀ ɛ̀kɔ̀ŋə̀ yàà ntsyatə̀ ajàŋ mæ bo tswə nɛ̀ yu aà. ⁴ Bo kɛ̀ sɪ bu'u mbo a mbo bi'i mæ bo tswə nɛ̀ àbwarə̀ a ndɛ̀ntə̀ bə̀ bi Nwì bii mæ bi tswə a Yudea aà. ⁵ A kɛ̀ burə̀ ntsyatə̀ ajàŋ mæ bi'i kɛ̀ sɪ tɛ̀'ɛ̀ wa'atə̀ aà. Lā bo lɛ̀ ntsyā mbii m̄foo mfa mibɛ̀ m̄i nū myaa a mbo Mmà'ambi mbɔŋ kɛ̀ tɛ̀gə̀ mfa m̄bɛ̀ m̄i nū myaa a mbo bi'i, a ajàŋ mæ Nwì à lɛ̀ sɪ lɔ̀ aà.

⁶ Bi'i tɛ̀gə̀ m̄bu'u nɛ̀ m̄bo a mbo Titus mæ, àjàŋ mæ à lɛ̀ɛ̀ nte'ɛ̀ nloɟinə̀ afà' à yu aa, tā à m̄anɟə̀ ifà' a abɔ̀ŋə̀ntɛ̀ m̄a yū a tɛ̀tɛ̀ b̄u. ⁷ Tsɛ̀tsɔ̀ŋ tsɔ̀ mæ nɛ̀ tsya mbii a nɛ̀ ɛ̀nnū tsɛ̀m aa, a nɛ̀ àbiintɛ̀, a ajàŋ mæ nɛ̀ swonə̀ annū Nwì aa, a nɛ̀ àjàŋə̀ mæ nɛ̀ zɪ annū nɛ̀ŋkɔŋ aa, a nɛ̀ ɛ̀yè'ətə̀ a ɛ̀kwetə̀, bo bɛ̀ nɛ̀ àjàŋ mæ nɛ̀ kɔŋə̀ a yì' i aa, mæ tɛ̀gə̀ ɛ̀lɔɔ mæ tā nɛ̀ kɪ ntsyambii a nɛ̀ àfà' a àkɔŋnə̀ mæ yū nyonə̀ ajàŋə̀ mæ nɛ̀ nanɟə̀ mfa a ɛ̀kwetə̀ bə̀ bi Nwì aà.

⁸ Kaa mæ sɪ lɔ̀ aa m̄fā n̄dɛ̀i' yì tsu a mbo b̄u b̄ə̀, mæ bāŋnə̀ ɛ̀lɔɔ aa nswɔŋ mæ mbə̀ nɛ̀ tsyā nɛ̀jɛ̀m ajàŋ mæ nɛ̀ yə̀ bə̀ b̄i m̄ɔ'ɔ̀ bi yè'ətə̀ a ɛ̀kwetə̀ aa, ntɛ̀gə̀ ɛ̀kɪ dɛ̀i' ajàŋ mæ àkɔŋnə̀ yuu a nanɟə̀ mbə̀ yì annū nɛ̀ŋkɔŋ aà. ⁹ Nɛ̀ zɪ ɛ̀bɔ̀ŋ Mmà'ambɪ yì'inə̀ Yesu Kristo, ka mæ à lɛ̀ mbə̀ ɛ̀gāŋafu'ù aa, à lɛ̀ ɛ̀ghɛ̀rə̀ ɛ̀bii nū yì a nɛ̀ ɛ̀gāŋafum mbi'† ɛ̀kwitū ghuu mæ nɛ̀ tsyā a nɛ̀jɛ̀m afumə̀ yì ya mbāŋnə̀ m̄bə̀ ɛ̀gāŋafu'ù.

¹⁰ Àmɔ̀ntə̀ yə̀ a nɛ̀ mæ, a bɔŋ mæ nɛ̀ m̄anɟə̀ ànnū ya mæ nɛ̀ kɛ̀ lɔ̀gɛ̀nə̀ fii alɔ̀ aà tsɛ̀tsɔ̀ŋə̀. Nɛ̀ lɛ̀ mbə̀ bitsyā b̄i mbii, kaa ɛ̀kɛ̀i' aa tsi'ā a m̄fā' a b̄ə̀, à lɛ̀ ɛ̀kɪ mbə̀ aa a n̄lɔ̀ a m̄fā'ā. ¹¹ Nɛ̀ ghɛ̀ɛ̀ nɛ̀ m̄bii la m̄māŋsə̀ afà' à wā. Tā àjàŋ mæ nɛ̀ yè'ətə̀ ɛ̀kɛ̀i' ɛ̀kɔŋə̀ nɛ̀ m̄fā' à aa, tā à fɛ̀'ɛ̀ mbɔ̀ntə̀ nɛ̀ àjàŋ yii mæ nɛ̀ fā' a m̄anɟə̀ aà, ɛ̀nyonə̀ aa a nɛ̀ àyoo yii mæ nɛ̀ tswə nɛ̀ yu aà. ¹² Nɛ̀ bə̀ kɛ̀ doritə̀ a mfa bonɟ Nwìŋgɔŋ à ka beentə̀ ayoo yii mæ nɛ̀ fa aa, i yonə̀ aa a nɛ̀jɛ̀m ayoo yii nɛ̀ tswə nɛ̀ yu aà, kaa ɛ̀kɛ̀i' betə̀ mæ nɛ̀ fa aa ayoo yii mæ nɛ̀ sɛ̀ yu tswə aà. ¹³ Kaa mæ sɪ lɔ̀ aa mæ akwetə̀ yii mæ nɛ̀ fa a mbo bə̀ bi dāŋ aa tā à bə̀ abè'è mæ bi bè'èsə̀ ghuu ghu b̄ə̀. ¹⁴ Lā àjàŋ yii nɛ̀ tswə nɛ̀ yu tsɛ̀tsɔ̀ŋ a gha'atə̀ aa, a bɔŋ ɛ̀kɪ ɛ̀ku'unə̀ mæ tā nɛ̀ kwetə̀ b̄ə̀ bii mæ bi sɛ̀ nɛ̀ àyaa tswé aà. Tā a yì mbə̀ a noð yii nɛ̀ bonɟ, bo bāŋnə̀ ntswe nɛ̀ yu a gha'atə̀ aa, bo kɛ̀ ɛ̀kwetə̀ ghuu. Ma mùu ajàŋ a bə̀ mæ nɛ̀ lèntə̀ ghuu bu nɛ̀ b̄u aa ɛ̀gɛ̀ŋə̀. ¹⁵ A ajàŋ mæ àŋwà'ànə̀ Nwì a swonə̀ aa mæ, “Nū yii mæ à lɛ̀ ɛ̀ghotə̀ m̄i gha'atə̀ aa, kaa à lɛ̀ ɛ̀wā' à nɛ̀ mu tswé m̄i tsyatə̀. Nū yii mæ à ghòtə̀ m̄i kə'ətə̀ aa, kaa a wa' à kɛ̀ m̄bonɟ.” †

Titus bo bɛ̀ ɛ̀gāŋkòrə̀ jì

¹⁶ Bi'i fa m̄iya a mbo Nwì mæ à ghɛ̀rə̀ mæ tā Titus à ka ndoritə̀ nɛ̀ a ɛ̀kwetə̀ b̄u tsi' i ajàŋ mæ bi' i kɛ̀ ndoritə̀ aà. ¹⁷ Kaa à lɛ̀ ɛ̀kɛ̀i' bii aa tsi' i ajàŋ mæ bi' i swonə̀ mæ tā à fa' a aà, à lɛ̀ sɪ doritə̀ tsi' i annū a a ɛ̀kwetə̀, àjàŋ mæ a zi a mbo b̄u aa, wa a zi aa nɛ̀ ɛ̀kɔŋə̀ yì. ¹⁸ Bi' i too nii, nɛ̀ ɛ̀dimə̀ yì'inə̀ yii mæ ɛ̀ghòtə̀ jì ghà'atə̀ nanɟə̀ ɛ̀kɔŋtə̀ ifà'ā yì ajàŋ mæ a swonə̀ ntoo yì ɛ̀sɛ̀ŋinə̀ aà. ¹⁹ Kaa sɛ̀ tsi' i ma yū b̄ə̀, ɛ̀ghòtə̀ ɛ̀ kɛ̀ m̄ə̀ ntsɔ'ɔ̀ yì ntoo yì m̄ə̀ tā bi' i bo ghɛ̀ɛ̀ akòrə̀ nɛ̀tə̀ m̄a yū a m̄fā' a ifà' a àkɔŋnə̀ mæ ghū a ɛ̀gha'asə̀ Mmà'ambi tā kɛ̀ dɛ̀i' mæ bi' i kɔŋə̀ ɛ̀kwetə̀. ²⁰ Bi' i tsyèsə̀ nɛ̀ yì' i mæ bi' i wa' à lə̀ ghɛ̀rə̀ tā bə̀ ka nnurikə̀ a nɛ̀ m̄anɟi yii mæ bi' i fā' à nɛ̀ ɛ̀joo jii mæ bə̀ nanɟə̀ mfa nɛ̀ àbɔ̀ŋə̀ntɛ̀ aà. ²¹ Bi' i lɔ̀ aà ɛ̀ghɛ̀rə̀ ànnū yii mæ a tsinə̀ a nsi Mmà'ambi bo bɛ̀ a nsi mi' i bə̀.

²² Bi' i too mumaà yì' i bo bo. Bi' i ywè'ètə̀ m̄ə̀ yì a ɛ̀gaa jì ghà'atə̀ ɛ̀nyə̀ mæ a doritə̀ a ɛ̀kwetə̀. Tsɛ̀tsɔ̀ŋ a ajàŋ mæ à n̄anɟə̀ nniŋ n̄tɛ̀ yì a nu b̄u aa, a kù'usə̀ nanɟə̀ ndoritə̀ a ɛ̀kwetə̀. ²³ A ɛ̀ghɛ̀ɛ̀ nɛ̀ Titus, à laa mbə̀ ɛ̀kɔŋə̀ ghā mæ a fā' à bi' i yu a ɛ̀kwetə̀ b̄u. ɛ̀ghɛ̀ɛ̀ nɛ̀ bɛ̀lɛm bi' inə̀ b̄i m̄ɔ'ɔ̀ bya mæ bi ghɛ̀ɛ̀ bo bo aa, bo tswə aa nɛ̀ tsusə̀ àtū ɛ̀ghòtə̀, n̄zi nɛ̀ n̄gha' a a mbo Kristo. ²⁴ Nɛ̀ dɛ̀i' akɔŋnə̀ a mbo bo, ta tā ɛ̀ghòtə̀ jyā tsɛ̀m tā ɛ̀ yə̀ tā à laa, tā bo bii mæ bi' i kɛ̀ sɪ kwèè m̄ɛ̀ntɛ̀ mi' i nlonɟ ɛ̀gaa yūu aa tsi' i an- nū nɛ̀ŋkɔŋə̀.

M̄fā àkwetə̀ a mbo bɛ̀lɛm bi' inə̀ bɔɔ bi Kristo

9 Kaa ɛ̀jii' i ànnū a mbo mæ a mb̄u ɛ̀ka ɛ̀gwà'ànə̀ a mbo b̄u nlonɟ akwetə̀ yii mæ bi fa a mbo bə̀ bi Nwì a Yudea aa kaa à sɛ̀ b̄ə̀. ² Nlonɟ mæ mæ zi mæ nɛ̀ doritə̀ a ɛ̀kwetə̀. Mə̀ kɛ̀ sɪ kɛ̀ n̄tə̀rə̀ nlonɟ ɛ̀gaa yūu a mbo bə̀ bi Macedonia, n̄swonə̀ nɛ̀ mæ bɛ̀lɛm bi' inə̀ a ala' a Achaia bi kɛ̀ tanɟə̀ n̄lɔ̀gɛ̀nə̀ aa yì lɔ̀. Àjàŋ yii mæ nɛ̀ nanɟə̀ ndoritə̀ a ɛ̀kwetə̀ aa, a kɛ̀ tintə̀ waa b̄i ghà'atə̀. ³ Lā mæ too bɛ̀lɛm bi' inə̀ b̄u aa mæ tā àjàŋ mæ bi' i kɛ̀ sɪ t̄èrə̀ nlonɟ ɛ̀gaa yūu aa tā à tsuu bə̀ mæ bi' i kɛ̀ sɪ ghàà aa b̄ə̀ ntsu b̄ə̀. Tsɔ̀ ajàŋ mæ mæ kɛ̀ swɔŋ aa tā nɛ̀ tanɟə̀ ghūu kwetə̀ wā. ⁴ Lā mbə̀ a bə̀ yii mæ bə̀ bya a Macedonia zi bi' i bo, nɛ̀ bāŋnə̀ mburə̀ tɛ̀ tanɟə̀, bonɟ à ka bə̀ adɛ̀rətu a mbo bi' i i kɛ̀ bə̀ adɛ̀rətu yì wè a mbo b̄u. Nlonɟ mæ bi' i kɛ̀ n̄anɟə̀ nzi mæ nɛ̀ ka kwetə̀. ⁵ A b̄ə̀ ànnū yii mæ mæ wà'atə̀ mæ a ku'unə̀ a ntoo bɛ̀lɛm bi' inə̀ b̄u mæ bɛ̀ tsya mbii yà aà; ta tanɟə̀ juu njoo jya mæ nɛ̀ kɛ̀ kà' a aà. Maa ajàŋ bonɟ i ka tɛ̀gə̀ tswə mbɔŋ tā mæ zi nɛ̀ ɛ̀kɔŋə̀ yūu, kaa ɛ̀kɛ̀i' a ɛ̀gaaansə̀ b̄ə̀. ⁶ Ànnū yii mæ swonə̀ aa a nɛ̀ aa mæ, ɛ̀nū yii a bə̀ m̄iji nliŋə̀ aa, à ka yì kɛ̀ fū'ù m̄iji m̄i kə'ətə̀. Nū yii a bə̀ tɛ̀ liŋə̀ aa tā fu' u mæ gha' a. ⁷ Tā ɛ̀nū n̄t- sɛ̀mə̀ à fa nyonə̀ ajàŋ yii mæ à kà' a a n̄tɛ̀ yu aa, ntsuu kɛ̀ nurikə̀, kè tā tsuu bə̀ mæ bi gaa nii gaa. Nlonɟ mæ Nwìŋgɔŋ a kɔŋə̀ aa ɛ̀nū yii mæ a fa nɛ̀ n̄dorə̀ aà.

⁸ Nwìŋgɔŋ à zɪ àjàŋə̀ mæ mbə̀ a fā àfū'ù yì wè a mbo b̄u

† 8.15: Exod. 16.18

mə tã nɛ tswe nɛ ɲjoo jii i naŋsə ɲgha'a aa a ɲgɔŋ bɛnɔɔ bɛtsɪm a mfà'a ɲgɔŋ mbuu mɪfà'à mɪ sigɪnə mɪtsɪm ghu. ⁹ A ajàŋə mə àŋwà'ànə Nwí a swonj aa mə,

“A fa tɪ lɛŋə a mbo ɲgàŋəfuma, ànnú yì a tsinè † ɲlwi'ì nɛŋkoŋə.” ††

¹⁰ Yu wa yii mə a fa ɲjoo ɲgwɛ'è a mbo ɲù yii mə a bɛ aa à ka ɲkii mfa nɛ mɛji mii mə bi ji aa, à ka fa a mbo bù ni ji wè, i kii ghɛrə nɛ fu'u ni mi wè ta ku'usə mɛnta mii ni koonə a nɛ ɲnnú juu jii i tsinè aà. ¹¹ À ka kii ghɛrə mə tã nɛ ka mbə ɲgǎŋafù'ù a nɛ a nɛ ɲnnú tsɪm mə mbə nɛ kà mfa ɲgɔŋ bɛnɔɔ bɛtsɪm, ta tã bə bi ghà'àtə ka mfa mbɪ'ikə a mbo Nwí ɲlonj ɲjoo jya mə nɛ fa bo kwɛrə ni a mbo bi'ì aà.

¹² ɲlonj mə ɪfà'à ma ghú mə nɛ fà'à aa, kaa i si aa tsi'ì bə bi Nwí bya kwetə, i kii ɲghirə bə bi ghà'àtə ka naŋsə mfa nɛ mbɪ'ikə a mbo Nwí. ¹³ ɲyoŋə a ɲjɛmə ajàŋ mə bi yə nɛ fà ɪbɛnù ghu a nɛ ɪfà'à ghuu aa, bə bi ghà'àtə bi ka ki gha'asə nɛ Nwí, a ajàŋ mə ni fà'à nɛ ɲtoɔ Kristo ya mə nɛ bii aà, bo bi ajàŋ mə ni yàtə ɲjoo tɛ lɛŋə a mbo bo bɛ a mbo bə bi mɔ'ɔ bɛtsɪm aà. ¹⁴ Tsɔ mə a bə la aa, nɛ ka tswe a ntɛ bo, tã bo ka tɪgə tsà'àtə Nwí nɛtɛ ɲlonj ɲgaà yùù, ɲlonjə ɪbɔŋ Nwí yì wè yii mə a dɛ'ì a mbo bù aà. ¹⁵ Tã bi'inè fa mbɪ'ikə a mbo Nwí ɲlonjə mɪtəŋə mɪ tɪ swonj mii mə à fa a mbo bi'inè.

Paul à làansə àtu bə ɲlonj ɪfà'a yi

10 Mə Paul, wa yii mə mə sigisə ɪbɛnù gha a nsye a noɔ yii mə mə tswe bi'inè aa, là mbaŋnə ntsə'ə a nu bù a noɔ yii mə mə sɛ bi'inè tswé aa, mə lɔgə mbɔŋə àjəŋ yii mə Kristo a bɔnə aa, bo bɛ ɪbɔŋə yi, ² mɔbu'u nɛ mbo a bù mə tã nɛ ghɛrə mə, noɔ yii mə mə zi aa, tã mə tsuu a nu bù ki tsə'ə tsɔ àjəŋə mə a laa mə mə ka naŋsə tsə'ə a nu bə bya mə bi swonjə ni mə bi'ì fà'à ɲyoŋə aa mɛnɲi bə bi fàa mbi aà. ³ ɲlonj mə ka mə bi'ì tswe fàa mùm mbi aa, kaa bi'ì si ntsɔ ma'a nyòŋə aa bɛmɛnɲi bi mbi yù. ⁴ Kaa mɛkɔŋ mɛ ntsɔ mi'ì kaa mɛ sɛ aa mi mbi mù bə. Mɛ baŋnə ntswe ni mɛdà'à mɛ Nwí a tã ɲgɪ'ì nɛ ɛdɪgə jɪ tɛ. ⁵ Bi'ì ta ɲgɪ'ì a nɛ ɛmɔɔntə aswɔŋnə bə bo bɛ ɲjoo tsɪm jii bə bi ɲŋee nu bi lɔgə ɲkɪŋə nɛ ɛdɪgə ghu mə tã bə wa'à Nwí zi aa, ɲkwɛrə nɛ ɛmɔɔntə tsɪm, ɲghirə i tɪgə ɲyu'unə nɛ Kristo. ⁶ Nòɔ yii mə nɛ dɛ'ì mɛ nɛ ɛntɛ ghuu tsɪm mə nɛ ka ki nyu'unə aa, bəə boŋ bi'ì ka kii taŋtə a ɲɲjoo a nu bə bɛtsɪm bii mə bi tɛ atu aà.

⁷ Naŋsə lèntə nyə nɛ, mɛbə ɲù ɲibù ghùù à zi mə yu tswe aa bo Kristo, a ku'usə mɛbu naŋsə nɛntə ɪbɛnù nù yì, boŋ à ka yə mə wa bi'ì ki ntswe aa a mbo Kristo tsɔ yu. ⁸ Kaa mə ka wa'a atu dɛrə mə mbə a tɛ'è mbə mə mə bɔɔ ɲkwɛ nɛ gha nlonj ada'a ya yii mə Nwɪŋɔŋ a fa a mbo bi'ì, a bə àdà'a ɲko'o bù ghu kaa ki'ì ada'a nzwitə bù bə aà. ⁹ Tã à tsuu bə mə mə lɔɔ aà mɔbɔsə bù nɛ ɲŋwà'ànə aa jù. ¹⁰ ɲlonj mə bə bi mɔ'ɔ bi swonjə ni

† Kə àbɔŋəntɛ yì †† 9:9: Ps. 112:9

mə, “ɲŋwà'ànə Paul, i tɛ ɲki ntsə'ə, là nòɔ yii mə à tswe bi'inè aa, yumbɔŋə à bɔrə, mɛghàà mi bə ayoo dàŋə dàŋə.” ¹¹ A bɔŋ mə tã bə ma bya zi mə ɲnnú jii mə bi'ì swonj a mùm àŋwà'ànə a noɔ yii mə bi'ì sɛ bi'inè tswé aa, àa jii bi'ì ghɛrə a noɔ yii bi'inè tswe aà.

¹² Là kaa mɛbə bi'ì tɛ'è wa'à lɔgə ɪbɛnù yì a ɲɲə a tɛtɛ kə a ɲka mɛfɪŋə aa bi'ì bɛ bə bi mɔ'ɔ bya bii bi beentə nɛ waa bombɔŋə aà. Bo ni aa tsi'ì ɲjɛŋtə bə ɲlonj mə bo ghɛrə figə wàà tsi'ì bə ɲtɪgə mɛfɪŋə nɛ ɪbɛnù waa bo ni bo. ¹³ A ɲghɛ a nu bi'ì, kaa mbə bi'ì ki'ì kà ɲtərə ɲghɛ ɲtsya ɲdènə yì mɔ'ɔ. Kɛntərə yì à ka təə aa a nɛ ɪfà'à yii mə Nwí à fa a mbo bi'ì aà. ɪfà'à yì ma ghú i kɛ ɲzi nywe'e a tɛtɛ bù. ¹⁴ Àjəŋə mə bi'ì lɛ nzi nɛ ɲtoɔ Kristo ya nzi ɲywe'e ni yu a mbo bù aa, bi'ì lɛ mburə aa tsi'ì a mùm àdɪgə afà'à yii mə Nwí à lɛ mfa a mbo bi'ì aà. ¹⁵ Kaa bi'ì si nɛtɛ yì kwɛ ntsya ɲkuu nɛ ɪfà'à bə bi mɔ'ɔ. Àyè'ətə yì a bə mə tã àbiintɛ yuu tã à kwe, tã àfà'à yì a tɛtɛ bù tã ɛ ka ɲgha'atə ɲghɛ, ¹⁶ boŋ, ma mùu ajàŋ, bi'ì ka tɪgə swonjə nɛ ɲtoɔ yì ɲsigɪnə ya a nɛ ɲtoɔ jɪ dàŋə, kaa ɲki'ì ka ɲŋee nù yì ɲlonj ɪfà'à yii bɛ fà'à mɛ aa bə a abwen adɪgə badàŋə. ¹⁷ “Mɛbə ɲù à tɛ'è tɪ ɲee nù yì a kà ɲŋee aa nlonjə bə Mmà'àmbi,” a ajàŋ mə àŋwà'ànə Nwí a swonj aà. ¹⁸ ɲlonj mə kaa sɛ ɲù wa yii mə a beentə ɪbɛnù yì yumbɔŋ aa bə mə bə bii ni, bi bəŋnə bii aa bə ɲù wa yii mə Mmà'àmbi a beentə aà.

Paul bo bɛ ɲgǎŋntoo Kristo ji mbwe'esə

11 Mə lɔɔ mə tã nɛ tswà ɲtɛ ghuu nlonj ɲgaà yà a ajàŋ mə mə ka tɪgə bə tsɔ atɛrə i tɪgə bɔɔ ghàa ɲjɛŋtə ɲnnú. Tã nɛ ntswa mɛntɛ muu! ² Mə yè'ətə ghuu nɛ àghà'ənə tsi'ì ajàŋ mə Nwɪŋɔŋ a yè'ətə aa. Mə lɛ mbii mə mə ka fa ghuu a mbɔ ɲdoo tã à yɔ'ɔ, a bə Kristo. A bə àyè'ətə ya mə mə yì fa ghuu a mbo ɲumbàŋnə yì mɔ'ɔtə a ɲjwi ɲyɔ'ɔ tsɔ mɔŋgɔɔ mɔŋgyè yii mə à làa, mburɛtə a ɲumbàŋnə zɪ. ³ Là mə bɔ'ɔ ni mə mbə bi yì mɛbwe'esə ghuu tsi'ì tsɔ ajàŋ mə no ya ɛ lɛ nlwee, mɛbwe'esə Eva aa, ɲta ɲgɪ'ì a ni ɛmɔɔntə juu, ɲghirə nɛ mɔ'ətə Kristo, ajàŋ mə nɛ fà ɪbɛnù ghuu ghu mbo ɲkɔŋə nii, mfa'a ghu mbo nɛ ɲtɛ ghuu tsɪm aà. ⁴ Mə swonj laa aa nlonj mə ɲù àdàŋ a bə zi i tɪgə swonjə nɛ ànnú ɲlonj Yesu yì dàŋ kaa a wa'à wa mə bi'ì lɛ nswonj aa bə, kə mɛbə nɛ ki nɛtɪgə ɲkwɛrə azwi yì dàŋ a tuu ya mə nɛ lɛ mfɔɔ ɲkwɛrə aa bə, kə ɲki nɛtɪgə nswonjə ni mə tã nɛ kwɛrə ntoɔ yì dàŋ, a tuu ya mə nɛ lɛ ɲkwɛrə aa bə, boŋ nɛ ka burə wɔ yòŋ ghu.

⁵ Mə wà'àtə mə kaa mə sɛ kə'ətə a ni mɛnɲi yì tsù ɲtsya bə ma bù mə ni twonjə ni ɲgǎŋntoo Kristo jɪ wè aà. ⁶ Mə tɛ'è tsuu bə nàŋsə ɲghàa i zi, bəə boŋ kaa a sɛ mɛtsyè ma kə'ətə. Bi'ì ghɛrə mə ɲnnú tsɪm a ɲghirə mə tã ɲnnú ma jù tsɪm ɛ laa a atu bù.

⁷ Mə lɛ ɲwɔ aà ànnú a sigisə ɪbɛnù gha a nsye a mbàŋnə ɲŋentə bù, ɲlonj mə mə lɛ nswonj ntoɔ yì ɲsigɪnə Nwí ya a mbo bù tɪghə nɛ tu aa ɛ? ⁸ Mə lɛ si

kwera njoo aa a mbo ñghòtə ji mɔ'ɔ i twû nɛ ɛfà'á yii mə le si fà'á a tɛtɛ bû àà. Mə kwera nɛ ñjoo jii i le mbə jya aa a ñkwetə bû ghu! ⁹ Lâ nòò wa mə mə le ntswe bi'inə aa, mə yí tɛ boŋə ayoo aa kaa mə kɪ'ɪ ñgɪ'ɪ a mbo ñù nɛbù ghùù fâ. Nlonj mə njoò jya i le si lò aa a mbo bɛɛm ba a ala'a Macedonia. A bə ànnù yii mə mə le si tuu ni a mfâ ñgɪ'ɪ a mbo bû, ñkɪ mburə kɪ tuu ni a mfâ ñgɪ'ɪ a mbo bû a ni mánji yí tsù. ¹⁰ Tsi'ì tsò mə annù ñikonjə Kristo ya a tswe a nu mə aa, kaa mbə bi wa'á tswe tɛ zi annù ma yú mə mə tərè ñswonj aa fàa mbu'u Achaia. ¹¹ Mə swonjə laà aa nlonj mə kaa mə sɛ ghuu ñkòŋə aa ɛ? Nwɛŋgòŋ à zi mə mə nàŋsə ñkòŋə ghuu!

¹² Ànnù yii mə mə ghɛrə aa, mə ka ghɛɛ nɛ m̀bii i kɪ ghɛrə, tã ghɛrə tã à laa mə kaa àfà'á yí'ì bɛ bə ma bya mə bi swonjə ni mə bi'ibo fà'a aa a ñgɛŋjə aa kaa a sɛ ku'unə tsi'ì tsò ajàn mə bo tərè ñswonj aa. ¹³ Nlonj mə m̀buu bə ma bya à laa mbə ñgǎŋntoo mbwe'esə, m̀bə ñgǎŋfà'a mbwe'esə, mə bi bagɪlə ni mə bo ni ñgǎŋntoo Kristo. ¹⁴ Kaa ma ya à si annù yí fii bə, ñlonj mə tsi'ì Satan yumbɔŋ a bagɪlə ni mə yu ni angel ñkà'á. ¹⁵ Maa ajàn kaa a wa'á annù yí fii a mbô ñgǎŋfà'á ji a ñkɪ mbagɪlə mə bo nɛ ñgǎŋfà'a Nwɪ yii tsìnə aà. Bo ka yí kwera m̀itunə m̀i fà'á myaa tã m̀i ku'unə a nu bo, a nɛ ɛbi waa.

Ñgɪ'ɪ yii mə Paul à le nyə tsi'ì tsò ñgǎŋntoo Kristo aà

¹⁶ Mə ku'usə ñkwatə nswonj mə tã ñù tsù à tsuu gha ló lɔgè tsi'ì tsò àtɛrə. Lâ mbə nɛ lɔgə gha tsò àtɛrə, nɛ bii gha maa ajànə, tã mə tswe nɛ ànnù yii mə mbə mə bɔɔ ñka ntərə ghu. ¹⁷ (Ma yú ànnù mə mə swonjə tsɛtsɔŋə aa kaa à sɛ annù yii mə mbə Mmà'àmbi a beentə mə mə swonjə bə. Nlonj mə a ni ànnù ñkwɛentɛi mə yú, mə ghàà aa tsò àtɛrə. ¹⁸ Ajàn mə bə bi ghà'atə bi tswe ghu mə bi tərè tsò bə bɪ fàa mbi aa, mbə mə kɛ ñka ntərə yàa ñgaa.) ¹⁹ Bù bii mə nɛ ni ñgǎŋmɛtsyɛ aa, ni doritə a ntswa m̀intɛi mùu nlonj itɛrə. ²⁰ Ni tswa m̀intɛi muu nlonj bə bii mə bi ghɛrə ghuu nɛ ɛbù'ù, ñjɪ nɛ ghuu, kə m̀ben-tə ni bɛ m̀ataa mə nɛ kwo ghu, ñtsa'a nɛ ghuu, ñkɪ nzwɪ nɛ àbo a itu bû. ²¹ À nàŋsə mbə ndɛrətu a mbo mə a mbii mə bi'ì bɔrikə si'ì a ñghɛrə ma juu ɛnnù.

Lâ mbə ñù tsù a tɛ'ɛ ñka ñkwɛɛ nɛtɛ yí (mə ghàà aa tsò àtɛrə) boŋ m̀bə mə tse kɪ kwɛɛ ɛ ghà. ²² Bo ni bàYuda aa ɛ? Boŋ wa mə kɪ mbə yí m̀'ɔ. Bo ni bàIsrael aa ɛ? Mə kɪ mbə yí m̀'ɔ. Bo laà mbə aà bǎ ñgwɛ'ɛ Abraham aa ɛ? Mə kɪ mbə yí m̀'ɔ. ²³ Bo swonjə aa mə bo nɛ ñgǎŋfà'á Kristo aa ɛ? Boŋ mə nɛ ñgǎŋfà'á à ñtsya waa (mə ghàà aa tsò abərə). ɛfà'á yii mə mə fà'á m̀, i gha'a ntsyà ɛ waa. Nduu ñgaa yii mə mə kuu a atsaŋ i gha'á. Nduu ñgaa yii mə bi ghɔɔ gha ghu mə tigə a ntsù nɛwo, kaa mbə mə wa'á sənə. ²⁴ BaYuda bi ghòò mə gha ñgàà ji ntaà ni itɛ jya m̀ighum mi ñikwa mə bi tigə mma'atə tsi'ì yí fùurə aà. ²⁵ Bi ghòò mə gha ñgàà ji tara nɛ àkaantə atɛ, ñtwumtə gha nɛ ñgò'ò ñgaa yí fùurə,

àbaŋə ñkɪ a sà'ànə m̀ ni mə ghu mum a ñkɪ ñgaa ji tarə. A nɛtugə nɛ àsi'inə, ñkɪ i tii nɛ gha ñghɛɛ ñtii m̀bii. ²⁶ A ni ikòrə nitəə ji ghà'atə mə le ntigə tsi'ì a ñkonjə a ñkɪ. Ntigə tsi'ì a ntsu nɛwo a mbô bəgámighee. Ntswe a ntsù nɛwo a mbo baà bə. Ntswe a ntsù nɛwo a mbo bɛtɛzi Nwɪ. Ntswe a ntsù nɛwo a nɔ'ò àla'a, ñtswe a ntsù nɛwo a nta'a m̀iwɛɛ m̀iwɛɛ. Ntswe a ntsù nɛwo a ñkɪ miyaa, ñkɪ ntswe a ntsù nɛwo a mbo bɛɛm ba bɪ mbwe'esə. ²⁷ A bə tsi'ì ɛfà'á bo bɛ ñgɪ'ɪ; a nɛ ñgàà jɪ ghà'atə mə le tsi'ì tɛ bwii, ñjɪ m̀jɪ bo ñjɪ ñkɪ i yanə nàà. A ni ñgàà jɪ ghà'atə kaa mə wa'á ni m̀jɪ m̀i ghà'atə tswé; kaa ñkɪ'ɪ nɛ àdɛgə yí le tswé, kaa wa'á nɛ àtsə'ə kɪ ntswe, m̀fə'ə i kò naa. ²⁸ A ñkù'üsə innù jɪ m̀'ɔ, abè'e yii a sigə ni a nu mə a ñjwɪ tsɛm a ñjɛm nɛwa'á ñlonj ñghotə jù tsɛm. ²⁹ Nù yii mə mə yu'u mə à bərə kaa nù yà i wa'á kɛ m̀bɔrə aa à ni ghuu aa ɛ? Nù yii mə bi kɪ ñghɛrə a wò kaa mə wa'á nɛ àjəŋnə luu aa, à nɛ wò aa ɛ?

³⁰ Mə bə kɪ kwɛɛ nɛtɛ gha, boŋ mə kwɛɛ aa a nɛ ñjoo jya mə i dɛ'ɪ ni mə mə bərə aà. ³¹ Nwɛŋgòŋ mə à ni Ta bɛ Mmà'àmbi yí'inə Yesu yii mə m̀bɔɔnə tɛ m̀ ɛ tswe nɛ ɛkũm yí aa, à zi mə kaa mə si innù tswɛɛ. ³² Nòò wa mə mə le ntswe a Damascus aa, Gúmnaà ñjò'ò àla'a wa, nyonə nɛ ñtsù Mfɔ Aretas, a too bɛsogye mə tã bɛ bɛ m̀intsù m̀ɛŋkya, mbaŋnə ghà. ³³ Bi tigə ñnɛŋ gha a m̀um ñkyɛ ntsyasə a nɛ àbù'u awugə nda nsigisə, mə tigə ñkhə ghu mbô.

Ànnù ñlonj ñjəə təə təə bo bɛ ɛnnù jii mə Nwɪ à le ndɛ'ɪ a mbo Paul aà

12 Ka mə kaa à sɛ annù yí sigɛnə a ñka ntərə bə aa, mə ka ghɛɛ nɛ m̀bii kɪ tərə. Tsɛtsɔŋ mə ka kɪ swonj innù ñlonj ñjəə təə təə bo bɛ ɛnnù jɪ wè jɪ wè jii mə Mmà'àmbi Yesu Kristo à le mfi'isə ndi'ɪ a mbo mə aà. ² Mə zi mu Kristo yí m̀'ɔ mə Nwɪ à le lɔgè ñkɔ'ɔ ñghɛɛ ni ghu a aburə yii a kɔ'ɔ ntsɛrə aa, wa adigə yii mə Nwɪ a tswe ghu aa, à bə mə tsi'ì tsò ɛlòò ñghùm ñtsò ji ñik-wà. Mə swonjə nlonj aà ghà. Lâ kaa mə sɛ nàŋsə ñzi mə à le nnaŋsə ñkɔ'ɔ ñghɛɛ a aburə. Kə à le mbaà m̀bə bə ñjəə təə təə ò, bəə boŋ a zi tsi'ì Nwɛŋgòŋ. ³ Mə kwatə ñswonjə ni mə mə zi ñù yí m̀'ɔ yii mə bi le lɔgè ñkɔ'ɔ ñghɛɛ ni ghua paradiso, ñku'usə nswonjə ni mə kə à le mbaà ñnaŋsə ñkɔ'ɔ a m̀um ɛbɛnù yí, kə à le mbə aa ñjəə təə təə boŋ a zi tsi'ì Nwɪ. ⁴ À le ñkɔ'ɔ ñghɛɛ aa nyu'u innù jii mə kaa ñù m̀sɔŋ à wa'á swonjə, jii mə kaa mbə bi wa'á kɛ m̀bii mə mbə bi swonjə a mbo ñù. ⁵ Mə ka kɪ tərə lonjə aa ñgaa ñù ma ghù, kaa mə aa wa'á kà ñtərə nlonj ñgàà yà. Tsò mə a bə laà, mə ka kɪ tərə aa lonjə bə ɛnnù jya jii mə i dɛ'ɪ mə mə bə aa àbɔrikə ayoo aà. ⁶ Mə bə tɛ'ɛ kɪ lɔò mə kɪ tərə, bəə boŋ kaa mə ka wa'á atɛrə bə, ñlonj mə mə ka kɪ swonj aa tsi'ì ànnù ñŋkonj aà. Lâ kaa mə ka wa'á kà ñtərə nlonj innù jù mə mə yə aà. Kaa mə si kòŋə mə tã ñù tsù

à tige nyə gha tsö nù yí ñwè ñlon aa bê ìnnù jii mə mə yə a nî ñjèè təə təə aa ñtsyatə ìnnù jii à yə mə ghìrè bo bì jii à yù'u mə swonə aà.

⁷ A nğhìrə mə tã mə tsuu si'i ki tərè ñlon ìnnù jii wè jii we jya mə bi le mfi'isə ndi'i a mbo mə aa bi le nsö nçon yi m'w' a nɔyã nu mə, i tige ñbə tsö ngàñàfà'a Satan mfa nî ñg'i a mbo mə, ñkwetə a nğhìrə mə tã mə tsee si'i ki tərè. ⁸ Mə le ntsà'atə Nwí ñgaa ji tarə, ñlɔɔ a mbò Mmà'ambi mə tã à tsɔ'w' nçon ya a nu mə lɔ'ɔsə. ⁹ A kwi'i mə, "ñbɔñə gha yii mə ò tswe ni ghu aa, àa àyoo yii mə a ku'unə a mbo wò aà. Ñlon mə bi nanşə nyə midà'a ma mĩtsim a nu wò aa a noò yii mə ò bɔrə aà." Ma mùu ajàn mə ka kù'usə bũ ki nanşə tərè a noò yii mə mə bɔrə aa, nlon mə à ni noò yii mə midà'a mi Kristo mi kusə ghā aà. ¹⁰ Ma mùu ajàn mə doritə a nyê ñgi'i ñlon ñkwitu Kristo. Mə aa ki tige doritə a ñkwere ìnnù jii mə dɛ'ɛ mə mə bɔrə aa, kə ñbəgìtə yii mə bi bəgìtə nî gha ghu aa, kə ñgi'i jii i kuu a nu mə aa, kə bə ìnnù jii mə bi tsɔ'w' akòrə ya ghu ñkii mfi'rə nî gha ghu aa, kə ìnnù jii mə i tsyà nî gha laà. Ñlon mə a yi mbə a noò yii mə mə bɔrə aa, mə bāñnə ñti.

Àjàn mə Paul à le si wa'a ìnnù ñlonə baKorinto aà

¹¹ Mə tige mə ñghaa tsö ajìntə ñlon mə a ghā aà à gàansə bù mə mə ghìrə ma mùu ajàn aà. Àa bù bii mə bon nî tswe nî mbàñnə mbeentə gha aà. Ñlon mə mə laa tɛ'ɛ bə ayoo adànə àdànə bon kaa ngāntoo Kristo jii wè juu jya kaa i sɛ k'w' nɛ ñtsyatə gha a ni mājji yí tsù.

¹² Ìnnù jii yeyərə bo bì ìnnùtsyambo bo bì ìnnù jii wè jii mə Nwí à le le ñlɔgə noò ñghìrə mə ghìrə a titi' bii aa, i dɛ'ɛ ni mə mə ni ngāntoo Kristo yí ànnù nîñkonə.

¹³ Ànnù yii mə le nğhìrə a nu bù a bi'i ntsyàtə ajàn mə mə le nğhìrə a nu ñdānwí jii m'w' aa à bə aà àkə le? A bə aà àjànə mə kaa mə le ñwa'à kə ñdi'i ghuu mə tã nî ka mfa ñkabə ñkwetə nî gha ghu aa ε? Mbə a bə aa ma yù ànnù, nî li'inə ñbɛ ghā.

¹⁴ Yə nî à nî ñgàà yii ñ ywe'e ji tarə aa tsĩtsɔn mə mə tãntə ibinú gha a nzi a mbɛɛ bù. Kaa mə ka zi aa kaa wa'à ghuu ka ndi'i nî ànnù tsu nlon mə mə lɔɔ aà àkɔñnə yuu bo bì àjànə mə mbə bi'inə kà mfa'a abo m'w' aà, kaa mə si aà ñkabə yùu lɔɔ. A laa mə a tswe nî ñka ñləə bità bo bì ma, ñləə nî ñkabə a mbo bɔɔ byaa, kaa à sɛ bāñnə ñtswe nî ñka ñləə bɔɔ byā. ¹⁵ Mə ka bāñnə ki doritə a mfā ñkabə yā ntsim a mbo bù, i fa fa ibi' nù gha, a ñkwetə bù. Nî ka wa'ǎ gha ki ñka ñkɔñnə mə mbə mə nanşə ñkɔñnə ghuu ma mùu ajàn aa ε?

¹⁶ Maa ajàn nî ka bii mə kaa mə le ñwa'à ghuu nî àbè'è yí tsu be'esə a ñka ñkwere ñkabə a mbo bù, là bù bi m'w' bi swonə ni mə mə le si jite nî ñkòbè, ñkii mbwe'esə nî ghuu nî àbāñnə. ¹⁷ Èh eh! Mə le mbaa njitə ñkòbè a nu bù, ntsya a nji' bə bya mə mə le si too a nu bù aa ε? ¹⁸ Mə le mbu'u aà mbo a mbo Titus ntoo yi bo mu Kristo yi m'w' wa a nu bù. Ma la a bə mə

Titus à le nzi aa njitə ñkòbè a nu bù aa ε? Tige bi'iyu tswe aa tsi'i nî ñti' m'w'? À le si wa'à kè ñyonə aa tsi'i nî ñbù'u mikòrə ja aa ε?

¹⁹ Nòò tsù nî laà ñtìgə ñwa'atə ni mə mə lɔɔ aà ñkwere' àtú y'i' a mbo bù. Nğàñə ghā! Nwí à nî àyəfə y'i', mə mə swonə aa tsi'i ànnù nîñkonə tsi'i tsö ngàñàfà'a Kristo ñlon mə ìnnù tsim jii mə ghìrə aa mbə ika'á jyá, mə ghìrə aa a ñkwetə bù ghu tã nî ka ñkwe.

²⁰ Mə b'w' ni mə nòò yii mə mə ka zi aa, kaa mə ka wa'à yə ghuu tã nî bə aa tsi'i tsö bə bii mə bon nî ni bu aa, tã nî ki nyə gha tã mə wa'à ñ yii mə ni lɔɔ mə mə bə aa ki mbə. Mə b'w' mə mə ka yí z' yə ayɔn bo bì àghè'ənə, àlwintɔn bo bì nî yum, ànnù a ñka mbəgìtə bə bi m'w' bì fiswon, kintərə bo bì àbuurə ìnnù tã ñ tswe a titi' bù. ²¹ Mə b'w' mə nòò yii mə mə ka bũ zi aa, Nwí à ka dirəsə atú ya a titi' bù. Mə b'w' mə mə ka yí ki yè'ə nlon bə bya bitim a titi' bù bii mə bi ghèè nî mbii a ñka nğhìrə ìnnù jii bi jya jii mə bo le si ghìrə a mbii, kaa mburəti mmà'atə ànnù atsùurə, ànnù ajirə bo bì ìnnù tsim jii mə à ni ìnnù nsij aà.

Ìwà'asə ñwí'ñjəm bo bì àtsà'atə Paul

13 À nî ñgàà ji tarə i júlà mə mə ka zi a mbo bù aà. Tã ànnù tsim yii ni swonə nlon ñgàà ñ yu aa, tã nî yə mə b'w' bə tswe ghu bi baa kə bi tarə a ndi'ntə.

² Mə wà'asə bə bii mə bi le mfi'nsə annù a mbii aa bo bì bə bi m'w' bitim, mə nanşə wa'asə waa tsĩtsɔn mə mə sɛ bi'ibo tswé aà, tsi'i tsö ajànə mə mə le nğhìrə wa nòò mə mə le nzi a nğhantə bù a ni noò yii mə à le nywe'e ñgaa ji baa, tã mə bu nzi bon kaa mə ka wa'à ñ tsù bù mma'atə. ³ Tsö mə ni lɔɔ mə ni yə alənsə mə Kristo a ghā a nu mə aa, nî ka yə. Kaa à sɛ annù yii mə a bɔrə aa a nu bù ghìrə, a bāñnə mfa'a nî a titi' bù aa nî midà'a. ⁴ Ñlon mə bi le ñkwèentə yi a ati bāñnə bāñnə aa a noò yii mə à le mbɔrə aà. Là tsĩtsɔn à bāñnə ntswe ntɛ' a ni midà'a mi Nwí. Àjànə mə bi' i tswe nî ànnù yí m'w' bi'ibo aa, bi' i ki mbɔrə. Là, nòò yii mə bi' i ka z' a mbɛɛ bu baKorinto a lèntə ànnù yuu aa, bi' i ka tswe nî ànnù yí m'w' bi' i bì Kristo yii a tswe ntɛ' aa, i tige tswe ni midà'a mi Nwí.

⁵ Nî ləntə mibɛ' mi nù muu, nyə mə nî tswā àbiintɛ' yuu le. Nî kwa'anə ibinú ghuu. Nî sɛ yə mə Kristo Yesu à tswe a nu bù aa ε? Mə mbə nî tsuu akwà'anə ya wò. ⁶ Mə wà'atə mə nî ka yə mə kaa bi' i bimbɔn kaa bi' i sɛ ki ñwo. ⁷ Bi' i bu'u mbo a mbo Nwí mə tã nî tsuu ìnnù jii bi ki ghìrə. Kaa a wa'à bə aa bə mə bi' i lɔɔ ndi' i mə tã à bə tsi' i tsö bi' i tsyā àkwà'anə yā. A bāñnə mbə aa mə bi' i lɔɔ mə tã nî ka nğhìrə annù yii a ku'unə, ka mə mbə a finə tsi' i tsö bi' i wo aà. ⁸ Ñlon mə kaa mbə bi' i wa'a annù tsu ghìrə yii kaa a sɛ nî ànnù nîñkonə bòn-tə. Bi' i ghìrə ìnnù tsim aa tsi' i nî ànnù nîñkonə. ⁹ Ñlon mə bi' i doritə a noò yii mə bi' i bɔrə nî bāñnə ñti aà. Ànnù yii mə bi' i lɔɔ a mbo Nwí aa à ni mə tã nî ka ñkwi

ηκωσασα ηγχεε η̄ η̄μβῑ. ¹⁰ Μ̄ η̄ω̄'αν̄ε̄ λᾱ λᾱ μ̄ μ̄
 τ̄σ̄ε̄ ᾱ ᾱδ̄ιγ̄ε̄ δ̄ᾱη̄ε̄ ᾱ ᾱ μ̄ μ̄β̄ε̄ μ̄ μ̄ γ̄̄ η̄̄ζ̄ῑ, μ̄ μ̄ τ̄σ̄ῡ κ̄ῑ
 τ̄σ̄ε̄'ε̄ η̄̄ ᾱδ̄ᾱ'ᾱ γ̄̄ῑ μ̄ μ̄ Μ̄μ̄ᾱ'ᾱμ̄β̄ῑ ᾱ φᾱ ᾱ μ̄ μ̄β̄ο̄ μ̄ μ̄ ᾱᾱ, ᾱ β̄ε̄
 ᾱδ̄ᾱ'ᾱ μ̄ μ̄ κᾱ η̄κ̄ο̄'ο̄ γ̄̄η̄ῡ γ̄̄η̄ῡ τ̄ᾱ η̄̄ κ̄ω̄ε̄, κ̄ᾱ η̄κ̄ῑ'ξ̄ ᾱᾱ
 μ̄ μ̄ιδ̄ᾱ'ᾱ μ̄ μ̄ η̄̄ σ̄ιγ̄ῑσ̄ε̄ β̄ῡ ᾱ η̄̄ σ̄ῡε̄ β̄ε̄.

¹¹ Ᾱ η̄λ̄ω̄ῑ'ῑσ̄ε̄ β̄ῑλ̄η̄μ̄ β̄ᾱ, η̄̄ λ̄ο̄ φ̄ῡ. Κ̄ω̄ε̄σ̄ε̄ η̄̄ β̄ῑμ̄ᾱη̄η̄ῑ β̄ῡῡ,
 γ̄ῡ'ῡ η̄̄ ᾱη̄η̄ῡ γ̄̄ῑ μ̄ μ̄ μ̄ σ̄ω̄η̄ε̄ ᾱᾱ. Η̄̄ κ̄ᾱ μ̄β̄ῑη̄ε̄ β̄ῡ η̄̄

β̄ῡ. Η̄̄ κ̄ᾱ η̄τ̄σ̄ω̄ε̄ η̄̄ η̄̄ μ̄ μ̄β̄ω̄ω̄η̄ε̄, β̄ο̄η̄ Ν̄ω̄ῑη̄γ̄δ̄η̄ γ̄̄ῑ μ̄ μ̄ ᾱ η̄̄ η̄̄ Ν̄ω̄ῑ
 ᾱκ̄δ̄η̄η̄ε̄ η̄̄ κ̄ῑ μ̄ μ̄β̄ε̄ γ̄̄ μ̄ μ̄β̄ω̄ω̄η̄ε̄ ᾱᾱ, ᾱ κ̄ᾱ τ̄σ̄ω̄ε̄ β̄ῡ β̄ο̄. ¹² Τ̄ᾱ η̄̄
 τ̄σ̄ᾱ'ᾱτ̄ε̄ γ̄̄η̄ῡ β̄ῡ η̄̄ β̄ῡ η̄̄ η̄̄ κ̄ω̄η̄ μ̄ μ̄ η̄̄ γ̄̄ε̄ η̄̄ γ̄̄ε̄ μ̄ μ̄ η̄̄ ᾱλ̄ᾱ η̄̄ τ̄η̄.

¹³ Β̄ε̄ β̄ῑ Ν̄ω̄ῑ β̄ῑτ̄σ̄ῑμ̄ β̄ῑ τ̄σ̄ᾱ'ᾱτ̄ε̄ γ̄̄η̄ῡ. ¹⁴ Τ̄ᾱ η̄̄ β̄δ̄η̄ Μ̄μ̄ᾱ'ᾱμ̄-
 β̄ῑ Ἰ̄ε̄σ̄ῡ Κ̄ρ̄ῑσ̄τ̄ο̄ η̄̄ ᾱκ̄δ̄η̄η̄ε̄ Ν̄ω̄ῑη̄γ̄δ̄η̄, η̄̄ Ἄ̄ζ̄ω̄ῑ Ν̄ω̄ῑ γ̄̄ῑ μ̄ μ̄ ᾱ
 β̄ο̄η̄σ̄ε̄ γ̄̄ῑ'η̄ε̄ ᾱᾱ, τ̄ᾱ η̄̄ τ̄σ̄ω̄ε̄ ᾱ μ̄ μ̄β̄ο̄ β̄ῡ β̄ῑτ̄σ̄ῑμ̄ε̄.

BaGalatia

NJII'INNŪ ANWÀ'ÀNÈ YŪ

A anwà'ànè yū aa a le ηηwà'ànè Paul a mbo ηghòtè bɔɔ bi Kristo jii mē i le ntswe a nē ηjɔ'ɔ ɪla'a jī mɔ'ɔ a mbu'u Galatia yii mē baRoma le si bu'utə aà. Nē ηtoo yī ηsigìnè ya a mbô ηghotə ma jū aa a le nzi Paul ηzi ni yu, bē ma bū bi kē ηnaŋsə nzi yi (4.13-15). BaYuda bī mɔ'ɔ bi le nzi ηswonə ni a mbo bē a mūm ηghòtə ma jū mē bo bītizi Nwī bii mē bi mbii Kristo aa, bi tswe nē ηka yòŋə nē nòŋsə Moses, ηkii ηghirə nē ηnnū jī mɔ'ɔ jii mē nòŋsə à le si lò aà (4.9,10,21). Bo le ntswe nē mbii tā bē ηetə waa, tā bo kii nləə nē ηjwi jī mɔ'ɔ bo bē bīsàŋ, ntsuu njoo jī mɔ'ɔ mē i le ηwa'a laa nyonə a ni nòŋsə aa ki ji. Ngāŋndī'inū ma jū le si swonə ni mē mbə bo tsuu a nòŋsə ki yòŋə, ηghirə nē ηnnū jii mē bo le si dī'ī aa boŋ kaa mbə Nwī a wa'à waa yweensə. BaYuda ma bū le ηkii nswonə ni mē kaa Paul à le ηwa'á ηgàŋntoo yī ànnū nēkonə bē; kaa ηtoo yī ηsigìnè ya mē à le si swonə aa, kaa i wa'à kē ηku'unə. Àà ànnū yii mē a le ηghirə Paul a ηwa'ànə anwà'ànè yū aà.

Paul à nàŋsə ntsyà aa a nē anwà'ànè yulà ηswonə a ajàŋ yii mē Kristo, a nēŋm ntoo yī ηsigìnè ya, a fi'i bē bii bi nēŋ ηtī waa ghu nu aa, a ndābū'ū, ηketə mēŋkērè mii mē nòŋsə à kwērə waa ghu aà (5.1). Ntigə nnaŋsə ntwɔ'tə atu annū yii mē a tswe ghu nlon ɪlòŋ aà. Nwī, ηlon ɪbɔŋ tē ndū'ū yi wa, a yweensə bē ηghirə ànnū yaa a tsinè a nsi mi'i yu nyonə aa tsi'ī a nēŋm àbiintī, kaa wa'á aa nēŋm ɪfà'a nyonə nòŋsə bē. Yesu à le kwo a atu ati, mbii ndɔɔ nòŋsə ya aa nlon ηkwītū bē bii mē à le zī a nyweensə aà (3.13-14).

Paul à le à tigə lɔgə ɪbīnū yi yumbɔŋ nē àlènsə, figitə ajàŋ mē Kristo à le kètə mēŋkērè mi nòŋsə yii mē yu le si yòŋə a mbii aà. Nòò yii mē yu le mbii a Kristo aà yu le kwo bo yu Kristo yumbɔŋ, Kristo a tigə ηkwetə nii a mūm ηtswētī yu, àkòrè nizī yi a tigə mbə yii mē Nwī a lò aà (2.20-21). Nswonə mē Nwī à le ntoo Mū yi Kristo aa mē tā à zi ntsu'u atū bē bii mē bi le si yòŋə nòŋsə, i tigə fa abwarə a mbo bo tā bo bə bɔɔ bi (4.4-5). A mbo bē bii mē à ni bɔɔ bi Nwī aa, a fa nē Azwi yi yii mē ghērə bi koonə ni fīntà fi Àzwi, ηtigə ηghirə nē ηnnū jii mē Nwī a lò aà (4.6; 5.22-3). Paul yii mē a zi ηgī'ī yii mē nòŋsə à le nēŋə a nu yu, Kristo zī mfi'i yi ghu aa, a māŋsə ηswonə mē kaa mbə yu wa'à nū yi nē àyoo dàŋ bū ηka ntswonə ntsyatə annū Kristo yii mē à le ηkwō mfi'isə yi a mūm ɪbī mbi, ηghirə mē tā nòŋsə wa mē a tī ni mē tā bàa ηŋetə nē bē aa tā à tsuu annū tsu bū bə. Ànnū yī wē yii mē a tswe ghu aa à ni mē yu tigə àyoo yi fii yii mē Nwī à bū nnaŋsə (6.14-16).

Bi yatə anwà'ànè yū aa laà:

1. Nji'ī ànnū anwà'ànè yū 1.1-10
2. Àdà'à yii mē Paul à le ηkwērə a mbə ηgàŋtoò Kristo aà 1.11—2.21
3. Ntoo yī ηsigìnè ηlon ɪbɔŋ Nwī 3.1—4.31
4. Ajàŋ mē Kristo a kètə mēŋkērè a nu bē bii mē bi bii yii aa bo bē àkòrè nizī yaa a mūm ηtswētī ma yū 5.1-6.10
5. Ènnū jii mē Paul à le nswonə a nlwī'isə aà 6.11-18

Paul a tsà'atə ηghotə baGalatia

1 Anwà'ànè yū a lo aa a mbo mē Paul, ηgàŋntoo Kristo. Kaa a gha aa a le ηwa'à bē tsɔ'ɔ ntoo bē, kaa bi wa'a gha ki ntsɔ'ɔ ntsya aa a mūm mbo ηū tsū bē. Lā a gha aa a le ntsɔ'ɔ tsi'ī Yesu Kristo, bo Taà Nwīŋɔŋ yii mē à le nyweensə yi ni nēwo aà. ² Bi'ī bē bīlīm bilīm bitsīm bii bi'ibo tswe aa bi too atsà'atə a mbô ηghòtə tsīm jii i tswe a ala'a baGalatia aà. ³ Tā Nwīŋɔŋ Taà yi'inè ni Mmà'ambī yi'inè Yesu Kristo fa ɪbɔŋ nē mbɔɔnə a mbo bū. ⁴ Yesu Kristo ma ghū à le mfa ɪbīnū yi mbi'ī innū jī bē ji'inè mē yu kwērə yi'inè a

mbô ηgū'ū yī mbi yūla nē ηkòŋə Nwīŋɔŋ Taà yi'inè.

⁵ Tā nēgha'a tā nē tswe ghu mbo nlwī'ī nēŋkonə. Amen.

Ntoo yī ηsigìnè yī mfuūrè yii bi'inè swonə aà

⁶ A tsya gha mē, kaà àgha'a a burə tī sà'atə, nē burə ηka mma'atə nē ηū yii à le ntwonə ghū, ntsya a nēŋm ɪbɔŋ Kristo aa, ηtigə mbii nē ηtoo yī ηsigìnè yī dàŋə. ⁷ Kaa mē si swonə aa mē ηtoo yī ηsigìnè yī dàŋ i tswe ghu. Lā bē tswe ghu bii bi fa ηgī'ī a mbo bū, mbuurə nē ɪtū juu, ηlɔɔ nē ηkwènsə ntoo Kristo yī ηsigìnè yā. ⁸ Lā, mbə bi'ī tē'ē, kə angel a lo a aburə nsiŋə ηka nswonə ntoo yī dàŋ ntsyatə ya yii bi'ī lēè nte'ē mfoo nswonə a mbo bū aa, boŋ ηdɔɔ i tswe ghu atū. ⁹ Ajàŋ mē bi'ī tē'ē

ñswon a mbo bù aa, mæ bù ñkwatə nswonə a mbo bù mæ, mbə ñù tsù ka nswon ntoo yì dàñ ñtsyatə ya mæ ñè lèè ñtə'ε mfoo ñkwērə aa, bon ñdòò ì tswə ghu atù.

¹⁰ Ma yù a finə aa tsi'ì tsò mæ tīgə nlcw mæ tâ bə been-tə gha, kə a ni aa mæ mæ lòò mæ Nwì beentə gha aa ε? Kə mæ lòò aà ñghìrə mæ bə ka ndoritə aa ε? Mə bə ki lòò bə mæ mæ ki ghìrə tâ nù bə ka mbwəñə bon kaa mæ sɛ ñgàñfà'a Kristo bə. ¹¹ Bìlɛm bə, mæ lòò mæ tâ ñè zi mæ ñtoo yì ñsigìnə ya mæ mə lə nswòñə a mbo bù aa, kaa ì lə ñwa'ă aa yì ñù m̄sòñ bə. ¹² Kaa mə lə ñki'ɛ aa a mbo ñù kwērə. Kaa a lə wa'ă ñù a mbo mə ki ndi'f. Lā ì lə mbàñnə ñzi ntsyà aa a ñjimə ajàñ mæ Yesu Kristo yu mbwəñ à lə ndi'ɛ a mbo mə.

¹³ Ñlon mæ ñè lèè ñyu'u a ajàñ mæ ñtswé yà yì m̄biil a m̄m̄m̄ ànnù Nwì baYuda ì lə mbə aà. A ajàñ mæ mə lə si nañsə ntsɔ'c ñè àkòrə ñghotə Nwì tsi'ì ni m̄t̄t̄, ñlcw ni mæ mæ burə bwesə tsi'ì bwèsə. ¹⁴ Mə lə ntsyàtə ñkèè yà a m̄m̄m̄ ànnù Nwì baYuda tsi'ì ñtsimə, ñnañsə mfa ibiñnù gha a nyon nòñsə b̄t̄a bi b̄t̄aà bi'f. ¹⁵ Lā nòò yii mæ yu wa yii mæ à lə nte'ε mfoo ntsɔ'c gha mbwəñ tâ b̄ jwe gha à lə ntwoñə gha ntsya a ñjim ibòñ yì, ¹⁶ ñdoritə mæ yu d̄i'f M̄u yì a mbo mə, mæ mə tīgə ñka nswon ntoo yì sigìnə ya mbi'f ñgaa yì a mbo b̄t̄z̄i Nwì aa, kaa mə lə ñki'f ad̄i'f itə a mbo ñù m̄sòñ maa noò kwērə; ¹⁷ kaa ñki'f kɔ'c ñghɛɛ a Yerusalem a mbo bə bii mæ bi lə mfòò m̄bə ñgǎñntoo Kristo ti mə aà. Mə lə mbàñnə ñlo ñghèè gha a ala'a Arabia, ñghìrə mbù ñtīgə m̄bi a Damascus.

¹⁸ Ìlòò ì kà m̄ aa ntsya jì tarə mə kɔ'c ñghèè a Yerusalem a ñghantə Cephas, ñtswe bi'iyu ñjwi ñìgh̄m̄ ñtsò ñtaà. ¹⁹ Lā kaa mə lə ñki'f gha ñgǎñntoo Kristo wa yì tsù yə ntsyàtə Jems yii mæ à ni muma b̄ M̄m̄à'ambi aà. ²⁰ (A m̄m̄m̄ ñnnù j̄u mæ mæ ñwa'ănə a mbo bù aa, a nsi mi'f M̄m̄à'ambi, kaa mə si ñnnù tswɛɛ.) ²¹ Mə lə n̄tīgə mbu nlo ghu ñghɛɛ a mbù'u Syria ni Cilicia. ²² Kaa ñghòtə Kristo jya jii ì lə ntswe a Yudea aa kaa ì burə ti n̄s̄ gha z̄i. ²³ Bo lə si yu'u aa tsi'ì yù'u bi swonə ni mæ, "Ñù wa yii à lə si tswɔ'c akòrə yì'inə aa a tīgə n̄sɛnsə ànnù àbiint̄i m̄ ya mæ à lə si lòò a bwesə aà." ²⁴ Bo lə si tīgə ñgha'asə ñ Nwì m̄bi'f ñgaa yà.

Ànnù Paul bo b̄ ñgǎñntoo Kristo j̄i m̄c'w

2 Ìlòò ì t̄sya m̄ ñìgh̄m̄ ñtsò jì ñikwà, mə bù ñkɔ'c ñghɛɛ fu a Yerusalem bi'f Barnabas. Bi'f kà mæ aa ñghɛɛ aa, ñlcgə Titus bi'ibo ghɛɛ. ² Mə lə ñkɔ'c ñghɛɛ aa ajàñ mæ Nwìngòñ à lə ndi'f a mbo mə aà. Mə kò'ò m̄ ñghɛɛ, ntsi'f b̄t̄sya'sə, a tswé tsi'f bi'ibo, mə nòñsə ñtoo yì ñsigìnə ya mæ mə lə si swon a mbo b̄ t̄z̄i Nwì aa a nsi bo t̄a ghìrə mæ f̄fà'ă gha yii mæ mə lə si f̄fà'ă aa, ñè yii mə burə ki f̄fà'ă aa, tâ ì tsuu a dàñə dàñə t̄sya. ³ Kaa ñù tsù à lə ñki'f Titus yii mæ bi'iyu lə ntswe aa gaansə mæ tâ b̄ ñetə yì ka mæ à ni ñù bàGrikiā laa aà. ⁴ Ka mə bə b̄i m̄c'w lə ñka nlcw mæ bi ghìrə yì'f ñè ìbù'u

aa, bə b̄i m̄c'w bii mæ bi lə ñe'esə ñkuu a t̄t̄t̄ bi'f, m̄bagilə ni mæ bo ni b̄lɛm bi'f a ñjim Kristo, ñkuu aa mæ bo bə tsi'f tsò b̄t̄swērə, mæ bi yə ajàñ mæ bi'f tswé ntswé yì'f kaa ànnù yì tsù a wa'ă ñè yì'f kwērə, ñlon ajàñ mæ bi'f tswé ñè ànnù yì m̄c'w bi'f b̄i Kristo Yesu aa, ⁵ lā kaa bi'f lə wa'ă ñgoo a mbo bo bii a ni m̄u àt̄i noò b̄ə, ta ləə ànnù ññkəñ yii mæ a tswé a m̄m̄m̄ ñtoo yì ñsigìnə ya a mbo bù.

⁶ Bə bya mæ bi lèntə ñè waa tsò b̄t̄sya'sə aa, (mə swon laa ñlon mæ kə m̄bə bo bə b̄t̄sya'sə kə ñgan, kaa ma ya a s̄ annù tsu a mbo mə b̄ə. Kaa Nwìngòñ à si b̄ lèntə nyòñə aa a ñè ñk̄r̄ə yàà). Kaa bo lə ñwa'a annù yì fii yì tsu a mbo mə d̄i'f. ⁷ Bo lə mbàñnə nyə bə mæ, bi fà mæ ntoo yì ñsigìnə ya mæ mə ghɛɛ ni yu a mbo b̄t̄ñjètə, tsò ajàñ mæ bi lə ñki'f mfa a mbo Peta mæ à ghɛɛ ni yu a mbo b̄ñjètə aà; ⁸ (ñlon mæ ñù yii mæ à lə mfa m̄ida'a a mbo Peta mæ tâ à ghɛɛ ñka mfa'a a mbo bàYuda aa, à ki mbə yu mæ à fa m̄ida'a mæ tâ mə ghɛɛ ñka mfa'a a mbo b̄t̄z̄i Nwì aà.) ⁹ Ajàñ mæ Jems ni Cephas ni j̄cn, bii bi lə mbə ntə'ə ndânwì maa noò aa, lə nyə ibòñ yii mæ Nwì à lə ñghìrə a nu bi'f aa, bo lə n̄tīgə mfa abo ñè mə ni Barnabas ñtsa'atə yì'f ghu a ndi'f mæ bi'ibo fà'a aa àbo m̄c'w, ñtīgə mbeentə mæ tâ bi'f ghɛɛ a mbo b̄t̄z̄i Nwì tâ bo bañnə ñghèè a mbo baYuda. ¹⁰ Ànnù yii mæ bo lə mbù ñnañsə wa'atə a mbo bi'f aa a bə mæ bi'f ka n̄lèntə ñgǎñntoo jii ì lə tswé a t̄t̄t̄ ñghòtə aà. A t̄e'ε m̄bə ànnù yii mæ mə lə si nañsə ñwa'atə a ñghìrə.

Paul a lə wenə Peta a ala'a Antiokia

¹¹ Nòò yii mæ Peta à lə nzi a ala'a Antiokia aa, mə lə ñghààntə yì a t̄t̄t̄ bə ñlon mæ a lə mfè'ε ñlaa mæ à lə ñghìrə ànnù a wa'ă kù'ùnə. ¹² Ñlon mæ mbwəñ tâ bə b̄i m̄c'w bii mæ Jems à lə ntoo aa b̄i zi, à lə si j̄inə bo b̄i b̄t̄z̄i Nwì. La nòò yii mæ bə bya lə nzi aa, a tīgə ñt̄su'utə ñè waa ñlon mæ à lə si b̄c'w b̄ə bya mæ bi t̄t̄ ñè ànnù ñjètə bə aà. ¹³ B̄lɛm bi'f b̄i m̄c'w bii bi lə mbə baYuda aa bi lə n̄lògìnə ñtīgə m̄bagilə tsi'f tsò Peta. Tsi'f Barnabas à lə ñk̄i n̄tīgə nlcw mæ yu ki bagilə yòñə ñè waa.

¹⁴ Nòò yii mæ mə lə nyə mæ kaa ñìghàà nyaa ni lə ñwa'ă tsinə ñlon ànnù ññkəñ ntoo yì ñsigìnə ya aa, mə lə ñghàà a mbo Peta a nsi bo, m̄betə yì mæ, "Wò yii mæ ò ni ñù baYuda m̄bañnə ntswe ñè ñtswènt̄t̄ yò tsi'f tsò t̄z̄i Nwì, kaa ñki'f tswé aa tsi'f tsò ñù baYuda, mbə ò tīgə ñgaansə b̄t̄z̄i Nwì mæ b̄i ka ntswe ntswènt̄t̄ yàà tsi'f tsò baYuda aa mæ akə aa ε?

BaYuda bo b̄t̄z̄i Nwì ka yì yweenə aa a ñj̄m̄ àbiint̄i"

¹⁵ Bi'inə bii mæ bi'inə ni baYuda b̄i jwe jwe, kaa ñki'f bə "ñgǎññh̄r̄annù j̄i bi, b̄t̄z̄i Nwì" bə, ¹⁶ bi'inə zi mæ Nwì a ghìrə ànnù ñù a tsinə a nsi mi'f yu ntsya aa tsi'f a ñj̄m̄ àbiint̄i a nu Yesu Kristo. Kaa bi si aa ñj̄m̄ ñghìrə

innu jii ma nõnşə a lɔ̀ aa tsya. Bi'inə kɛ mē mbii Kristo Yesu ma tā Nwi a ghirə innu ji'inə tsinə ntsya aa a njɛm àbiintɛ a nu Kristo, kaa ŋki'i bə aa a njɛm ŋghirə innu jii ma nõnşə a lɔ̀ aa tsya. Nlon ma bi'inə zi ma kaa mbə bi wa'a ghirə ma tā innu ŋu tsinə a nsi mi'i Nwi ntsya aa a njɛm innu jii ma nõnşə a lɔ̀ aa.

¹⁷ Ajàn yii ma bi'inə lɔ̀ ma tā innu ji'inə ɛ tsinə ntsya a njim àbiintɛ a nu Kristo aa, mbə bi yə ma bi'inə ki mbə aa ŋgəŋghirə innu ji bi tsi'i tsɔ̀ bɛtɛzɪ Nwi, a tigə ñdi'i aa ma Kristo àà ŋgəŋghirə'á innu ji bi aa ɛ? Kaa mbə a wa'a ma aa ajàn bə. ¹⁸ Mbə mē bu nɔ̀gɛnə ŋka mbɔɔ nɛ nõnşə wa ma à le mfɔ̀ ñsa'a tsi'i mē aa, boŋ mē aa dɛ'i ibɛnɔ̀ gha aa tsi'i tsɔ̀ ŋu yii ma a wɔ̀ nõnşə. ¹⁹ Nlon ma, ntsya a njim nõnşə, mē leɛ ŋkwo a mbo nõnşə ma mbə mē tswəntɛ a mbo Nwi. ²⁰ Bi leɛ ŋkweentə gha a ati bəŋnə bəŋnə bi'i Kristo, kaa sɛ mē bə mē mē bù ntswe nɛ ntsweɛtɛ yà, à ni Kristo mē a tswə ntsweɛtɛ a mùm nu mē. Ntsweɛtɛtɛ yii mē mē ki ntigə ntswe ni yu a mùm ñjyānu aa, mē tswə aa a mùm àbiintɛ a nu Mu Nwi yii à le ŋkɔ̀ŋə gha, mfa ibɛnɔ̀ yi nlon ŋkwitɔ̀ ghā aà. ²¹ Kaa mē si aa ibɔ̀ŋ Nwi wa bwesə, nlon ma bi bə ki ghirə tā innu ŋu aa ntsinə a nsi mi'i Nwi ntsya aa a njɛm nõnşə boŋ Kristo à le ŋkwo aa a atú àdàŋə dàŋə.

Ànnu nyu'unə nõnşə bo annu àbiintɛ

3 Woe, ɛtɛrə baGalitia! A ghuu aà a fumsə wə aa ɛ? Tigə bi leɛ ñnanşə ŋke'enə a mbo bù nɛ ñsi nɛ ñsi a laa, ajàn ma bi le ŋkwəentə Yesu a ati bəŋnə bəŋnə aa ɛ? ² Nɛ ləə mē betə ghuu tsi'i nɛ àbetə yùlā. Nɛ le ŋkwerə Azwi Nwi ñyonə aa a njim ajàn ma nɛ le si ghirə innu jii ma nõnşə a lɔ̀ aa kə nɛ le ŋkwerə nyonə a ajàn yii ma nɛ le nyu'u ntoo yi ñsigɛnə ya mbii aa le? ³ Nɛ laa njɛntə bə laa aa ɛ? Nɛ le nɔ̀gɛnə annu a mùm Azwi ñtigə nɔ̀ɔ mənşə a mùm ñjyānu aa mē akə aa ɛ? ⁴ Innu jɪ ghà'atə jii ni le nyə aa, ɛ tsya aa àdàŋə àdàŋə aa ɛ? Mbə a bə yii mē ɛ tsya aa adàŋə dàŋə boŋ, ⁵ Nù wa yii mē a fa Azwi yi a mbo bù, ŋkɛ mfa'a nɛ innu jɪ yɛyərə a tɛtɛtɛ bù aa, a fà'á aa nlon ma ni yu'unə nõnşə kə nlon ma nɛ yu'ù ntoo yi ñsigɛnə ya mbii aa ɛ?

⁶ Nɛ wa'atə annu Abraham. "À le nniŋ ntɛtɛtɛ yi a nu Nwi, Nwi a tigə ñlɔ̀gə yi tsi'i tsɔ̀ ŋu yii innu ji ɛ tsinə a nsi mi'i yu." ⁷ Ma mūu ajàn nɛ yə mē àa bə bii mē bi tswə nɛ àbiintɛ aa mē à ni bɔ̀ bi Abraham. ⁸ A mbii mbii nɛghàà ni Nwi ni le ŋghirə a nanşə ñlaa mē Nwiŋgɔ̀ŋ a ka yɪ ghirə tā innu bɛtɛzɪ Nwi tā ɛ tsinə ntsya aa a njɛm àbiintɛ. Nwi à le ŋkà'á a mbo Abraham a mbii mbii ñswonə mē, "Mē ka yɪ tsyá a njɛm wə ɛ niŋ mbɔ̀ɔnə a nu bə bi itoð ɛ tsimə." ¹⁹ Ajàn mē Abraham à le ntswe nɛ àbiintɛ Nwiŋgɔ̀ŋ a niŋ mbɔ̀ɔnə ghu nu aa, ŋu ñtsɛn yii à tswə nɛ àbiintɛ aa, Nwiŋgɔ̀ŋ àa kɛ niŋ mbɔ̀ɔnə ghu nu tsi'i maa ajànə.

† 3.8: Gen. 12.3

¹⁰ Bə bii mē bi tɛ'ɛ atú yaa a ŋka mfà'a bə annu yii mē nõnşə a lɔ̀ aa, bo tswə aa a mùm ñdɔ̀ɔ, nlon ma bi ŋwa'anə a mum aŋwà'anə Nwi mē, "Ñdɔ̀ɔ a atu ŋu yii mē kaa à si a mùm innu jii mē bi ŋwa'anə a mùm aŋwà'anə nõnşə aa tsi'i tsɛm lwi'i, kaa wa'á kɛ ñghirə aà." ¹¹ Tsɛtsɔ̀ŋ a laa mē kaa mbə innu ŋu ɛ ki'ɛ tsinə a mbo Nwi ñyonə aa a njɛmə ajàn mē a yu'unə nõnşə. Nlon ma bi ŋwa'anə a mùm aŋwà'anə Nwi mē, "Nù yii mē innu ji ɛ tsinə ntsyá a njimə àbiintɛ aa, à ka yɪ tswə ntɛtɛtɛ." ¹² Lá kaa nõnşə kaa à sɛ a nɛ ànnu tsu a ŋghirə nɛ àbiintɛ tswé. Bi bəŋnə ŋwà'anə aa bə mē, "Nù yii mē a ghirə innu tsɛm a ajàn mē nõnşə a lɔ̀ aa, à ka yɪ tswə ntɛtɛtɛ ɛ tsyá aa a njɛm nõnşə." ¹³ Kristo à leɛ ñtsu'u atú yii'inə a ni ñdɔ̀ɔ nõnşə ya a atu bi'inə, a ajànə mē yum-bɔ̀ŋ à le mbəŋ ntigə ñdɔ̀ɔ nlon ŋgàà yii'inə aà. Nlon ma bi ŋwa'anə mē, "Ñdɔ̀ɔ a atu ŋu ntsɛm yii à jəŋnə a atu ati aà." ¹⁴ Kristo à le ŋghirə ma yú aa mē mbɔ̀ɔnə ya yii mē Nwiŋgɔ̀ŋ à le ŋkà'á a mbo Abraham aa, tā bɛ fa a mbo bɛtɛzɪ Nwi ntsya a njim Kristo Yesu. Tə tā bi'inə tigə ntsya a njimə àbiintɛ ŋkwerə Azwi Nwi ya mē Nwiŋgɔ̀ŋ à le ŋkà'á aà.

Nõnşə bo bɛ innu jii mē Nwi à le ŋkà'á aà

¹⁵ Bɛɛm bā ləə mē lɔ̀gə a figə a nɛ ànnu ŋu mɛsɔ̀ŋə, kaa mbə bə biinə annu, ŋwarə akàà ghu, bəə boŋ kaa mbə yi mɔ̀'ɔ a wa'á annu ya kwensə kə ŋku'usə.

¹⁶ Nwiŋgɔ̀ŋ à le ŋkà'á innu jya aa a mbo Abraham bo bɛ a mbo mú yii à le mfɛ'ɛ ghu ŋgwə'ɛ aà. Kaa aŋwà'anə Nwi a sɛ swonə aa mē, "bo bɛ a mbo bɔ̀ bi" a ndɛ'i mē à ni bə bi nndɔ̀. Bi bəŋnə ŋghaa annu aa nlonə ŋu yɪ ñfùùrə, "Bo bɛ a mbo mú ghò", ŋu ma ghú a bə aa Kristo.

¹⁷ Ànnu yii mē mē swonə aa a bə aa mē, Nwiŋgɔ̀ŋ à le ŋwàrə akàà bo Abraham, ŋka'a mē yu ka ləə akàà yá. Nõnşə wa mē bi le ŋka ŋghirə aa, le boŋ ilò ɛ tsyá mē ŋkhɛ ji nɛkwà ni mɛghum mi ntarə aa, kaa mbə a ki'ɛ ŋgɛ'i wa ni àkàà ya ta, mbwesə ŋkà'á Nwi. ¹⁸ Nlon ma mbə a bə yii mē Nwi a fa njoo a mbo bə nyonə aa nõnşə, boŋ kaa à si aa ŋkà'á yɪ ya bù ñyonə. Lá bi'inə zi mē Nwi a fa njoo nyonə aa a njɛm ŋkà'á ya mē à le ŋkà'á a mbo Abraham aà.

¹⁹ ɛfà'á nõnşə ɛ tigə mbə aà àkə aa ɛ? Bi le ŋkù'usə nõnşə aa mē tā à ka ŋghirə tā bə aa nzi innu jɪ bɛ, a kɛ ntswe nɛ ntswe ŋghɛ nywe'e wa noð mē mu Abraham wa yii mē ŋkà'á ya ɛ le ntswe nlon ŋgàà yɪ aa à ka zi aà. Bi le si fa nõnşə waa a mbo bangel ŋu mɛsɔ̀ŋ a tigə ñtəə a tɛtɛtɛ bangel bo bɛ bə. ²⁰ Lá kaa bi si ŋu tɛtɛtɛ bu nɔ̀ɔ nlon ma annu ŋkà'á ya aa a ghirə ŋu yɪ ñfùùrə, Nwi yii mē a ghirə aa a bə aa tsi'i yu yu yɪ ñfùùrə.

†† 3.10: Deut. 27.26 † 3.12: Lev. 18.5 †† 3.13: Deut. 21.23

Nji'i ànnù yii nòṅsà à tswe ghu aà

²¹ A tìgè ṅdì'i aa mē nòṅsà à līgìtè aa ṅkà'á Nwì aa ε? ṅgaṅ, kaa a sī ma aa ajàṅ bē. ṅloṅ mē à laa bē mē nòṅsà ṁbē a ghìrè bē tswé bitṣi bē boṅ mbē bi ghìrè ànnù bē a tsinè ṅtsya a ṅjīm nòṅsà. ²² Lā àṅwà'ànè Nwì a swoṅ mē mbí ṅtsim i tswe aa mum mīdà'à mī innù jì bī. Maa ajàṅ mītèṅṅè mya mīi mē Nwì à lē ṅkà'á, ṅtsya a ṅjīm abìintṣi a nu Kristo Yesu aa, bi fa aa a mbo bē bīi bi bīi aà. ²³ Mbōṅ tā nòò abìintṣi wa zi, nòṅsà à lē mṁṁ yì'inè tsi'i tso ṅgāṅtsaṅ, nyu'utè nī noò wa yii mē bi lē ṅghìrè ànnù abìintṣi a fe'è ṅlaa aà. ²⁴ La a bē mē nòṅsà à lē si bu'utè nī yì'inè ṁbōṅ tā Kristo à yì nzi. Mē tā bē tìgè ṅghìrè tā ànnù yì'inè tsinè a nsi mī'i Nwì ṅtsya a ṅjīm abìintṣi. ²⁵ Tsṣtsṣ, àjàṅ ànnù abìintṣi a zi mē aa, kaa bi'inè sī bū ṅtswe aa a ṅjì'i mīkòrè nòṅsà.

²⁶ ṅloṅ mē a mum Krito Yesu, bù bitsim tìgè mbē aa bōc bi Nwì ṅtsya a ṅjīm abìintṣi. ²⁷ ṅloṅ mē bù bitsim bīi mē bi lē mmurè ghuu a ṅkì a mum Kristo aa, nē mē'á mē Kristo a nu bù. ²⁸ Kaa kwensè à sī a tītṣi ṅu baYuda bo bitṣi Nwì bū ṅtswe. Kaa kwensè à sī a tītṣi abù'ù bo ṅu yii à si bù'u bē aa bū ṅtswe. Kaa kwensè à sī a tītṣi ṅumbāṅṅè bo māṅgyè bū ṅtswe. ṅloṅ mē bù bi tsim nē tìgè mbē ṅu yì ṁfùùrè a mum Kristo Yesu. ²⁹ Mbē a bē yii mē nē nī bē bi Kristo, bē boṅ nē bē aa bōc bi Abraham, mbē bījībindā bi, ajàṅ mē Nwì à lē ṅkà'á aà.

4 Lā, ṅjīnda yii mē à bùrè nī mūṅkhè aa kaa sī bōṅtè ṅtsya abù'u ka mē ṅjoo taà yì tsim i nī jì aa, ² ṅloṅ mē à tswe nē ṅtugìtè yii a lentè nīi bo bē ṅu yii mē a lentè ṅjoo jì jya i ywe'e noò wa yii mē taà yì à lē ṁlèè mē bi kaa fa joo jyā tsim ghu mbo aà. ³ Àà àjàṅ yii a kī mbē nī bi'inè aà; nòò yii mē bi'inè lē mburè bōṅkhè aa, bi'inè lē ṅkì mbē ibù'ù a mbo ìzwi jii mē i lē si sa'a mbi aà.

⁴ Lā nòò à lēè ṅnaṅsè ṅku'u, Nwì a too Mú yì, māṅgyè a jwé yì, ṅjwe yì aa mūm nòṅsà, ⁵ mē tā à zi ntsu'u atu bē bīi mē nòṅsà à lē si bu'utè waa, mē tā Nwì à tìgè ṁlōgè yì'inè nī bōc bi. ⁶ Tsṣtsṣ, a ṅdì'i mē nē nī bōc bi, Nwì à tòò mē Azwì Mú yì a kuu a mum mīntṣi bù ṅtìgè nyə'ə nī mē, "Taà! Taà ghà!" ⁷ Ma mūu ajàṅ, ò tsyà mē a ṅjīm Nwì kaa wa'á abù'ù bū ṁbē, ṅtìgè mu, ṁbē yii ò nī mu aa, ṅkì nṁṁ mbē aa ṅjīndā.

Àjàṅ mē Paul à lē si wa'a innù ṅloṅ ṅgaa ba Galatia aà

⁸ Wa nòò yii mē kaa nē lē ṅwa'á Nwì zi aa, nē lē mbē aa ibù'ù a mbō ìzwi mbi jù jii kaa sī bīnwì bē aà; ⁹ la tsṣtsṣ mē nē zì mē Nwì aa, kē mē Nwì à zì mē ghuu aa, mbē nē tìgè ṁbu ṅka ṁlōc mbū mbī ṅghèe a mbo ìzwi tṣi àdà'à jya mē i ka nsa'a ghuu aa mē akè aa ε? Nī bù ṁlōc a mbē ibù'ù jya aa ε? ¹⁰ Nī ba'atè ṁlèè nī ṅjwi, bīsàṅ, bīnòò, bo bī ìlòò! ¹¹ Mē bō'c mē mē lē ṅghènsè noò ghà ṁfa'a a atu bù aa tsi'i àdàṅṅè dāṅṅè.

¹² Bīlīm bā, mē bu'ù ṁbo a mbo bù, nē bē tsō mē, maa ṅghè mē tìgè mē ṅkì mbē tsi'i tsō bù? I yì ywe'e tsṣtsṣ, kaa nē sī ànnù a mbo mē fānsè. ¹³ Nī zì mē a lē ṅghìrè nìghòc mē mē swoṅ ntoo yì ṅsìṅṅè ya a mbo bù wa noò ṅtsyāmbīi. ¹⁴ Ka mē ànnù nìghòc ya ya a lē mbōṅ nṁṁ akwà'ànè a mbo bù aa, kaa nī lē ṅwa'á gha ka nfoonsè kē ṅtsa'a, nē lē mbāṅṅè ṅkwèrè gha tso anṅel Nwì, kē tsi'i tsō Kristo Yesu yumbōṅṅè. ¹⁵ Maa nòò nē lē si naṅsè ndorìtè a nu mē, nēdorè mē nya nī ghèè mē aa fè aa ε? Mē nī àyafè mē nē lē mbaa nzi ntwè'e mī'i muu boṅ nē lē ntwè'è ṁfi'i mfa a mbo mē. ¹⁶ Mē tìgè mē ṁbē aa ṅgāṅkìbāà ghùù ṅloṅ mē mē swòṅṅè ànnù nīṅkoṅ a mbo bù aa ε?

¹⁷ Bē bya bi tṣi nē ànnù yuu mbwe'esè aa ghuu mē nē bīi ṅjīm yàà, kaa wa'a lōc aà ṅghìrè ìbōṅ a nu bù, bi lōc aà ṁfààtè yì'inè, ta nē tìṅṅè mbeentè waa. ¹⁸ A bōṅṅè a ṅka nṁṁ a nē ànnù ṅu mē mbē bi tì lōc aa ṅghìrè ìbōṅ ghu nū, a ku'unè a ṅghìrè ma la aa a ṅgòṅ bīnòò bit-sim, kaa kī'ṣi aa tsi'i noò yii mē mē tswe bi'inè aa bē. ¹⁹ Bōc ba bīi mē kōṅṅè aa, mē tìgè mbē aa tsō māṅgyè yii mē à tsìgè mu aà, ṅyu'u nē ṅyaṅṅè nywe'e nòò yii mē bù ka yì tìgè tswe nī mārè Kristo aà! ²⁰ Mē yè'ètè mē boṅ mē laa ntswe bi'inè tsṣtsṣṅṅè, tā zi ajàṅ yii mē mbē mē kwensè ṅjì yà, ṅloṅ mē àtù ya a buurè ṁloṅ ṅgaa yùù!

Àlènsè Hagar bo Sarah

²¹ Swoṅ nē ghā, bù bya bīi mē nī lōc mē nòṅsà ka mbu'utè ghuu aà, nī yu'u ànnù yii mē nòṅsà a swoṅ aa ε? ²² Bī ṅwa'anè mē Abraham à lē ntswe nī bōc mbāṅṅè bi baà, yì mō'c a bē mū àbù'ù, yì mō'c kaa a wa'á mū àbù'ù bē. ²³ Bī lē ṅjwe mū àbù'ù wa aa tsi'i ajàṅ yii bi jwe bōc bit-simè. Lā mu māṅgyè wa mē à lē wa'á abù'ù bē aa, bi lē ṅjwe nyoṅṅè aa ajàṅ mē Nwì à lēè ṁfoo ṅkà'á aà. ²⁴ Bī fìṅṅṅè aa ànnù nē ànnù bāṅgyè ma bù. Bāṅgyè ma bù bi baa bē aa ìkàà jì baà. Yì ṁfùùrè à lō aa a nta'a Sinai, ṅjwe nē bōc bīi mē à nī ibù'ù aà. Māṅgyè ma ghū a bē aa Hagar. ²⁵ Hagar à tēè aa a nē ṅta'a Sinai wa a ala'a baArabia, ntsusè aa Yerusalem tsṣtsṣ yii à tswe a ndābù'ù bo bī bōc bi aà. ²⁶ La Yerusalem wa yii a tswe a aburè aa, kaa à si a ndābù'ù tswé, àa yu mbē ndè yì'inè. ²⁷ ṅloṅ mē bi ṅwa'anè mē, "Ka ndorìtè mbā àfìrè māṅgyè yii kaa à lēè wa'á jwe aà.

Lōṅṅè ṅka nṁṁṁ mba wō yii mē ò lēè ṅwa'á mu tsìgè ṅyu'u nyanṅè aà;

ṅloṅ mē bōc bi māṅgyè wa mē bi lē si ṁmè'èné nī ghu aa, bi ghà'á mē

ṅtsyatè bōc bi māṅgyè wa yii mē à yò'c ntswe a ndāndoo aà."

²⁸ Tsṣtsṣ, bōc bi maà, bi'inè, tsi'i tsō Isaac, bē aa bōc bīi mē Nwì à lē ṅkà'á aà. ²⁹ A kī mbē tsṣtsṣ aa tsi'i a

ajàŋ mə a le mbə maà noò aà. Mu wa mə bi le njwe tsi'i a ajàŋ mə bi jwe bɔɔ aa, à le si tso'ɔ akòrə mu wa mə bi le njwe ntsya a n̄j̄m m̄dà'á mi Azwi aà. ³⁰ La n̄ghàà ni Nwí ni swon̄ aa mə akə aa ε? "Furə abù'ù m̄ngyè ya bo m̄u yì wā. Wa m̄u àbù'ù wa mbə bo mu m̄ngyè wa mə à si abù'ù bə aa wa'á nda j̄f."

³¹ Ma mùu ajàŋ bɔɔ bi maà kaa bi'inə si aa bɔɔ bi abù'ù m̄ngyè bē, bi'inə bə bɔɔ bi m̄ngyè yii kaa à si abù'ù bə aà.

Kaa mu Kristo à si abù'ù bú mbə

5 A nghèe a n̄i ànnū mbē àbù'ù, Kristo à kètè mē m̄ngk̄irè mi abù'ù a nu bi'inə, mə tâ bi'inə tsuu ibù'u bú bə. Bi'inə tē n̄ti n̄tsuu bú l̄gə ikɔ'ɔ abù'ù i n̄iŋ a tɔŋ bi'inə. ² Yē n̄i, mē Paul, mə swon̄ə a mbo bú mə n̄i bə m̄'atə mē tâ b̄i n̄etə ghuu, bəə bon̄ kaa Kristo à s̄i ghuu n̄i ànnū tsu burə n̄kwetə kwetə bē. ³ Mē ku'usə mbù n̄swon̄ə a mbo bú mə n̄u n̄tsim̄ yii à ghèe bi n̄ètè yì aa, à tswe n̄i n̄ləə n̄ɔŋsə wa tsi'i n̄tsim̄. ⁴ Bù bya mə ni l̄ò mə tâ ànnū yuu a tsinə bu b̄i Nwí n̄yon̄ə bə a n̄j̄m n̄ɔŋsə aa, n̄i kwyènè mē ghuu bu b̄i Kristo, m̄f'e'ε ghuu a m̄úm ìb̄ɔŋ Nwí. ⁵ I ghèe ni bi'inə, bi'inə bə mə Nw̄iŋḡɔŋ à ka n̄gh̄irə innū j̄i'inə tsinə i tsya a n̄j̄m m̄dà'á mi Azwí yì, n̄yon̄ə a n̄j̄m̄ə àbiint̄i yì'inə. ⁶ N̄lon̄ mə a mum Kristo Yesu, kə bi n̄ètè n̄u, kə bi wa'á yì n̄ètè bon̄ kaa ma yā à s̄i n̄i ànnū tsu tswē. Ànnū yì t̄in̄sə à laa mbə àbiint̄i yii mə a fà'á n̄tsya ni a n̄j̄m̄ə àk̄ɔŋnə.

⁷ N̄i k̄i s̄i gh̄irè tsi'i siḡinə a t̄igə mbù kin̄ə wo n̄kin̄ə ghuu mə n̄i tsuu ànnū n̄k̄on̄ k̄i yu'unə aa le? ⁸ Kaa ajàŋ mə bi twéè ìm̄ɔ̀ntè juu aa, kaa s̄i Nw̄iŋḡɔŋ mə à le n̄t-won̄ə ghuu aa twéè. ⁹ Bi'inə zi mə m̄bè'è àbaa i bə tsi'i mu l̄i m̄ban̄nə mbè'ε n̄kyā àbaa n̄tsim̄. ¹⁰ Mē n̄an̄sə bii mə, a ni ik̄úm Mmà'ambi kaa n̄i ka wa'á ànnū n̄u d̄an̄ bii n̄tsyātə yā. Tā ìsa'a Nwí ì kuu a nu n̄u wa mə a fa n̄gi'í a mbo bú aà, kə n̄ḡan̄ à laa n̄t'e'ε mbə aa wo.

¹¹ A nghèe a n̄i n̄ḡāà yā bil̄im̄ bā, mbə mē ghèe n̄i m̄b̄i bu n̄ka n̄swon̄ə ni mə ànnū n̄ètə bə à ni ànnū yii mə bi tswe n̄i n̄gh̄irə, bon̄ baa bú t̄igə k̄i tso'ɔ akòrə ya aa a ya? Mbə a bə maa ajàŋ bəə bon̄ ànnū yii mə mə swon̄ə ànnū n̄lon̄ə ab̄an̄nə àb̄an̄nə Kristo aa, kaa à ka wa'á n̄gi'í bú mbə. ¹² Mē k̄ɔŋtə mə bə bya mə bi fa n̄gi'í a mbo bú aa, tâ b̄i n̄an̄sə tsetə idigə n̄u jyaa.

¹³ N̄lon̄ mə Kristo à le n̄t-won̄ə ghuu mə n̄i f'e'ε a nd̄abù'ù m̄bā bil̄im̄ bā. Lā n̄i tsuu t̄igə l̄gə abwarə mē ya a n̄ka n̄gh̄irə innū n̄jyānu ghu. Tā n̄i ban̄nə n̄tsyā a n̄j̄m ak̄ɔŋnə n̄ka mfa'a ni a mbo bú ni bú. ¹⁴ N̄lon̄ mə mbə bi lwensə n̄ɔŋsə wa n̄tsim̄ ni n̄ghàà n̄i f̄ūrè mē, "Ka n̄k̄ɔŋnə nd̄im̄ ghò tsi'i tso'ɔ ajàŋ mə o k̄ɔŋ ìb̄i n̄u gho aà." ¹⁵ Mbē n̄i ban̄nə n̄ka n̄loontə n̄i ghuu, n̄k̄i n̄l̄ənsə ghuu bu ni bú, n̄ā n̄tsyēsə ghuu bon̄ n̄ā bweesə ghuu bu ni bú.

Ànnū Azwí bo ànnū n̄jyānū

¹⁶ Ànnū yii mə mə swon̄ə a mbo bú à ni mə, n̄i ka ntəə akòrə n̄iz̄i yuu a m̄úm Àzwí t̄ā n̄i wa'á kà n̄gh̄irə aa bē ìnnū jya mə n̄jyānū yùu i yè'ətə aà. ¹⁷ N̄lon̄ mə innū jii mə n̄jyānu i yè'ətə aa, i tonə bo b̄i ìnnū jii mə Àzwí a yè'ətə aà. Ìnnū jii mə Àzwí yè'ətə aa, i k̄i n̄tonə bo jii mə n̄jyā nu yè'ətə aà. N̄lon̄ mə, n̄jyūnu bō Àzwí tswe aa tso'ɔ n̄ḡan̄k̄ibāà, n̄k̄in̄ə n̄o mə o wa'á ànnū tsu ka n̄gh̄irə yii o l̄ò n̄gh̄irə aà. ¹⁸ Lā m̄bē Àzwí Nwí a ka n̄tsyasə n̄o, bon̄ kaa o s̄i aa a n̄ji'í mik̄orə n̄ɔŋsə bú n̄tswe. ¹⁹ Ìnnū jii n̄jyānu i gh̄irə aa i laa: Mbə ànnū aj̄irə, m̄bə ànnū n̄s̄iŋ, ìbuurənnū, ²⁰ innū mm̄ii m̄n̄k̄obə, ìn-nū b̄is̄ɔ̀rə, k̄ibāà, àȳɔŋ, àgh̄è'ənə, àlw̄int̄ɔŋ, ànnū n̄lɔɔ tsi'i àyoò ànnū, ànnū nyātə bə, ànnū a n̄tswe a n̄j̄m n̄j̄m, ²¹ n̄gh̄è'ənə n̄joo bē, ànnū nno mbaanə, ànnū n̄ti a n̄ji'í bō m̄buu innū ma j̄u. Mə bú n̄jwa'asə n̄i ghuu tso'ɔ ajàŋ mə mē leè m̄foo n̄wà'asə a m̄bi aa mə, bə b̄i bi gh̄irə ìj̄an̄ innū ma j̄u aa, kaa baa yì wa'á a m̄úm àn-nū n̄if̄i Nwí ku. ²² Lā f̄int̄à f̄i Azwí Nwí b̄an̄nə m̄bə, àk̄ɔŋnə, mbə n̄id̄orə, mbə m̄bɔɔnə, àt̄an̄t̄i, àb̄ɔŋn̄t̄i, n̄gh̄irə ìnnū j̄i siḡinə, n̄ka mfa'a n̄i n̄ti gho t̄s̄im̄, ²³ n̄ka m̄bɔɔnə, n̄i n̄tswā ìb̄iinu. Kaa n̄ɔŋsə yì d̄an̄ yii a tuu ma j̄u ìnnū aa kaa à s̄i bē. ²⁴ Bə b̄i à ni b̄i Kristo aa, bi kwèentə mē n̄jyānū yāà a ati b̄an̄nə b̄an̄nə bo b̄i n̄ḡɔŋ innū t̄s̄im̄ jii i l̄ò n̄k̄i nyə'ətə aà. ²⁵ Tso'ɔ mə bi'inə tswe n̄tswènt̄i yì'inə a m̄úm Àzwí aa, tâ àkòrə n̄iz̄i yì'inə à k̄i n̄tswe a m̄úm Àzwí. ²⁶ Tā bi'inə tsuu n̄i ànnū n̄jyē nu tswe, n̄tsuu ni m̄int̄ɔŋ m̄i'inə bi'inə bi'inə k̄i t̄wəbə, n̄tsuu n̄joo j̄i'inə bi'inə bi'inə k̄i gh̄è'ənə.

N̄i kaa n̄kwetə n̄i ghuu bu ni bú n̄i àbè'è

6 Bil̄im̄ bā, m̄bē n̄u yì m̄'ɔ a t̄it̄i bú a ka n̄gh̄irə an-nū yì bi, bú b̄i mə n̄i n̄an̄sə n̄tswe n̄i Àzwí Nwí aa, n̄i t̄s̄isə yì a ni m̄an̄ji yii mə à b̄ɔnə. N̄i t̄i gh̄irə n̄i k̄i n̄ka n̄tsyēsə n̄i ghuu m̄b̄i'í bi k̄i n̄kwa'anə ghuu. ² N̄i ka n̄kwetə ghuu bu ni bú n̄i àbè'è tā lwensə n̄ɔŋsə Kristo. ³ N̄lon̄ mə mbə n̄u tsu a t̄it̄i bú a wa'atə mə yu n̄i àyoò tsu la m̄ban̄nə mbə ayoo ad̄an̄nə d̄an̄nə bon̄ a bwe'esə aa tsi'i ìb̄i n̄u yì. ⁴ A ku'unə mə tâ n̄u yì m̄'ɔ yì m̄'ɔ tā à lentə if̄à'á yì, belə mə i b̄ɔŋ bon̄ mbə a k̄ā n̄tərə n̄lon̄ if̄à'á yì wā, lā kaa n̄k̄i'í kà m̄f̄iḡinə bə bo n̄u yì m̄'ɔ. ⁵ N̄lon̄ mə n̄u n̄tsim̄ à tswe n̄i m̄bè'e yì yii a bè'è aà.

⁶ Tā n̄u yii mə bi d̄i'í n̄ghàà ni Nwí ghu mbo aa, tâ à k̄i nyatə n̄i n̄joo j̄i siḡinə jii mə à tswe ni ju aa, mfa n̄i j̄i n̄u wa mə a d̄i'í nii aà.

⁷ N̄i tsuu ìb̄inū ghuu k̄i bwe'esə bē. Wa mbə n̄i wa'á Nwí bwe'esə. N̄u n̄tsim̄ à ka yì f̄u'ù aa àyoò yii mə à bē aà. ⁸ N̄lon̄ mə n̄u yii mə a bē n̄lon̄ə aa n̄jyānū yì aa, àa yì k̄i f̄u'ù niwo a m̄úm n̄jyā n̄u yì. Tā n̄u yii a bē n̄lon̄ə aa Àzwí aa, tâ à fu'u n̄tswènt̄i yii mə ì lwi'í n̄n̄k̄on̄ə aa a m̄bō Àzwí. ⁹ Tā bi'inə tsuu k̄i kaa a n̄gh̄irə ìb̄ɔŋ bē, n̄lon̄ mə n̄o à ka yì k̄u'ù tā bi'inə fu'u mə mbē bi'inə tsuu

bɔrɛ. ¹⁰ A ku'unə mə ajàŋ mə bì'inè tswe nî àbwarə aa, tâ bì'inè ka nɣhírə íbòŋ a mbo bə̀ bì tsɛ̀m, lâ ñnaŋsə nɣka nɣhírə a nu nɣǎŋgwè'É jí'inè a múm àbìintí.

Nìghàà nì Paul nì tɛ̀nsə nii à lwi'isə ghu aà

¹¹ Nì yə ajàŋə mə mə nàŋsə nɣwà'anè yuà àdìgə àŋwà'anè tsi'i nì àbô ya nì mí'i mí àŋwà'anè mí fàŋkə aà. ¹² Bə̀ bya mə bì lòɔ ndì'i nu, ñgaansə nì ghuu mə bì nɛ̀tə ghuu, tǎ kɪ kwɛɛ ntiɛ̀ waa a nì mɛ̀nnù mí nɣyǎnu aa, bì ghírè maa ajàŋ aa mə tâ bì tsuu akòrə̀ yaa kɪ tsɔ'ɔ nloŋ annù ati abàŋnè àbàŋnè Kristo. ¹³ Nloŋ mə, tsi'i bə̀ bya mə bì lɛ̀ɛ nɛ̀tə waa laa, kaa bì si a nɔ̀ŋsə̀ yu'unə. Bo bə̀ŋnè ñlɔɔ mə tâ bì nɛ̀tə ghuu aa tâ bo ka nɛ̀ɛ nú yàà mə nì yòŋə̀ nɔ̀ŋsə̀ ñɣyǎnu mà ghú. ¹⁴ A

nɣhɛ̀ɛ a nì mə̀, kaa mbə̀ mə̀ tɛ̀'ɛ̀ wa'ǎ nú yà ka nɛ̀ɛ, mə̀ mbə̀ tsuu bə̀ aa nloŋ aa ñgaa ati abàŋnè àbàŋnə̀ Mmà'ambí Yesu Kristo, yìi mə̀ bì lɛ̀ɛ ñkweentə mbi ghu a mbo mə̀, ñkɪ ñkweentə gha ghu a mbô mbí aà.

¹⁵ Nloŋ mə̀ kaa ànnù nɛ̀tə̀ nù à sɛ̀ ayòò tsu bə̀, ànnù tí nɛ̀tə̀ nù kaa kɪ'í ayòò tsu kɪ mbə̀, a bə̀ŋnə̀ mbə̀ ajàŋ yìi mə̀ Nwìŋgòŋ à bu naŋsə̀ nɣoo í tìgə̀ mbə̀ jí fii aà. ¹⁶ Tǎ ñbɔɔnə̀ Nwì nì ñko mɛ̀lìŋnə̀ Nwì, tâ ñ tswe a mbo nù ñtsɛ̀m yìi mə̀ à zǐ akòrə̀ nì zì yì nɣoŋə̀ nì ma ghuù nòŋsə̀ aa, ñkɪ ntswe a mbo baIsrael bə̀ bì Nwí. ¹⁷ Tsɛ̀tsòŋ tâ nù tsuu nɣg'i'í a mbo mə̀ bú kɪ fa, nloŋ mə̀ mə̀ tswe nì àwenə̀ Yesu a nu mə̀. ¹⁸ Tǎ ñbɔ̀n Ñgàŋmà'á yì'inè Yesu Kristo tâ ñ tswe a mbô àzwí yuu mbá bílɛ̀m bá. Amen.

BaEfeso

ÑJÏ'INNÛ ANWÀ'ÀNÈ YÛ

A aḡwà'ànè yû aa a le ḡḡwà'ànè Paul wa noò yii mæ à le ntswe a Roma tsö ḡḡḡḡḡḡḡḡ aa, ntoo a mbo baEfeso. A ntoo yì ñsìḡḡḡḡ a mbo baEfeso aa a le mfòò ñswonḡ Paul yumbonḡ (ḡḡà'á 18.19-21). Paul à le ḡkì ntoo àḡwà'ànè ma yû aa a mbo ḡḡḡḡḡḡ jì mɔ'ɔ a mbù'u Asia a idìḡḡ jii mæ Paul à le ḡkì mfa'a ghu a ñḡ ḡloo jì taræ a ñi noò yii mæ à le ḡḡḡḡ akòrè ñitæ yii a ywe'e jì taræ aà (ḡḡà'á 19.1-20.1,20).

Àtanḡḡ yii mæ Nwì à le ntswe ñi yu nlonḡ mbi yû aa a bæ aa mæ akæ aa ε? A múm àḡwà'ànè yulà, Paul à fi'isæ atanḡḡ yii mæ Nwì à le ntanḡḡ nlaæ a ḡḡu'u nlonḡ mbi yû bo bæ bii à ñi bi aà.

A ñḡ àḡwà'ànè ma yû Paul a ḡḡḡḡ bi yê àkòḡḡ Nwì ñḡ ḡḡḡḡ yì; ñswonḡ mæ Nwì a yweensæ bæ aa nlonḡ ḡḡḡḡ yì a ḡḡḡḡ àbiintḡḡ yaa (2.6-10). Tsö mæ Nwì à kòḡḡ wa a mum Kristo, ñyweensæ waa aa, a ku'unè mæ tâ bo ka ḡḡḡḡ'asæ Nwì (1.6,12), mma'atæ ntswëntḡḡ yàà yì ñlwèn ya ḡka nzi ñḡ àkòrè ñizi yaa tâ ku'unè a ñḡ ñtswëntḡḡ yì mfii ya mæ bo tswe ñi yu aà (4.1-6.20). Paul à naḡḡḡ lòḡḡ noò ḡḡḡḡ nlonḡ Kristo ñḡ ḡḡḡḡ, ñdånwi yii mæ Kristo à ñi ḡḡḡ'ḡ ñiḡḡḡ (2.19-22) ḡkì bæ atu aà (4.15,16). ḡḡḡḡḡ ḡ ñḡ mḡḡḡ nû Krito, ḡḡḡḡḡḡḡ Kristo tsḡm i bæ ìdìḡḡ nu jii mæ i tsugìḡḡ ghu, mbæ ndâmà'anwi, Ñwì a tswe ghu (1.23; 4.25; 5.23,30). Nwì a tsyà aa a ḡḡḡḡ ḡḡḡḡḡ ñdì'i ñi mḡḡḡ'á mi bo mḡḡsyé mi mḡḡḡḡḡ (3.10). Kristo à tswe a mbô ḡḡḡḡḡ aa tsi'i tsö ñdoò à tswe a mbô ḡḡḡḡ yì aà, mḡḡḡ aa ñḡḡḡ'á ñi (5.22-32).

Paul à kì ḡḡḡḡ ñlonḡ annḡ mbòònsè. Àtanḡḡ Nwì yii mæ à le ntanḡḡḡ mbonḡ naḡḡḡ mbi aa a bæ mæ yu ka boonseḡ ḡḡḡḡ tsḡm a aburæ bo a nsyê. À le ntanḡḡḡ mæ yu tsu'u atu bæ bii mæ bi bii Kristo aa i ḡḡḡḡ waa ñi bɔ'ɔ bi, i tsyá ḡḡḡḡ Kristo i boonseḡ bæ bḡstḡḡḡ, baYuda bo bḡ bḡtizi Nwì i ḡḡḡḡ bḡ tìḡḡ ḡḡ yì mḡḡḡ yì mfùrè. Kristo, a ḡḡḡḡ ñèwo yu a boònsè bæ bo bḡ Nwì, ḡḡḡḡḡḡ bḡ tswe ñḡ mḡḡḡḡḡ (1.10-18). Ìnnù tsḡm jii mæ ḡḡḡḡḡ ḡ ñi ghu aa i dì'i aa mæ ñḡ ñḡḡḡḡḡ, ḡḡḡḡḡ yii Kristo à ñḡ àtu aà, ñda yii mæ Kristo à ñi ḡḡḡ'ḡ ñiḡḡḡ aà, ḡḡḡḡḡ yì fùrè, ànnù mmuræ bḡ ḡkì yì fùrè, ànnù àbiintḡḡ yì fùrè, 'Mmà'àmbi yì mḡḡḡḡḡ, Nwì ñi Tà yì mḡḡḡḡḡ (4.3-6).

A ñḡ ñnnù ma jû tsḡm, Paul a ḡḡḡḡ mæ tâ bæ bi Nwì bḡ yæ mḡḡḡ'á mii à ñḡ myaa a múm mḡḡḡ yii bo to bo bḡ àdà'a ìzwi jì bi aà (1.19; 3.20). A mmà'a ntsyá, bo tswe ñḡ mḡḡḡḡḡ waa, i zi mḡḡḡ'á mi Nwì mii mi fà'á a nu bo aa, i zi mæ bo tswe bo bḡ Kristo a aburæ, ñtswe ñḡ ñnaḡḡḡ nzi ḡwe'ê ñjoo ntsö Nwì jya i tsḡmḡ i kì tsà'atè ñḡ Nwì bḡnòò bḡtsḡḡḡ (6.10-18).

Bi yatê àḡwà'ànè yû aa laà:

1. Ñjì'i ànnù àḡwà'ànè yû 1.1-2
2. Kristo bo ḡḡḡḡḡ 1.3—3.21
3. Ñtswëntḡḡ yì mḡḡḡḡ a múm Kristo 4.1—6.20
4. Ìnnù jii mæ Paul à le nswonḡ a ñlwì'isæ aà 6.21-24

Àtsà'atè Paul a mbô ḡḡḡḡḡ

1 Àḡwà'ànè yû a lo aa a mbo mæ Paul yii mæ mæ ñi ḡḡḡḡntoò Kristo Yesu ñyonḡ ñḡ ḡkḡḡ Nwìḡḡḡḡ aà. ḡḡḡḡ ñi a mbo bæ bi Nwì bii mæ bi kì ñḡḡḡ mḡntḡḡ myaa a nu † Kristo Yesu aà.

² Tà ḡḡḡḡ Nwì ñḡ mḡḡḡḡḡ yii mæ ñḡ lo a mbo Nwìḡḡḡḡ Taà yì'ìnè ñi Mmà'àmbi Yesu Kristo aa, tâ ñḡ tswe a mbo bù.

Ñjoo Àzwi jii mæ bi'ìnè tswe ñi ju a mum Kristo aà

³ Tà bi'ìnè ka ḡḡḡḡ'asæ Nwìḡḡḡḡḡ mæ à ñi Ta bḡ Mmà'àmbi yì'ìnè Yesu Kristo aa yii mæ, a mum Kristo, a ñḡḡḡ mḡḡḡḡḡ a nu bi'ìnè a ajàḡḡ mæ à fa njoo Azwi i tsḡm jii mæ i tswe a aburæ aa a mbo bi'ìnè aà. ⁴ Mḡḡḡḡ tâ bḡ naḡḡḡ mbi bonḡ Nwìḡḡḡḡḡ à tsö'ḡ mæ yì'ìnè a mum Kristo mæ tâ bi'ìnè bæ bii bæ, ñlaa maḡḡḡ ntswe tḡ àlò'ḡ a ñsi mi'i yu.

⁵ A múm àkòḡḡḡ Nwìḡḡḡḡḡ à le tanḡḡḡ yì'ìnè ñlæ mæ yu ḡḡḡḡ yì'ìnè ñi bɔ'ɔ bi a ḡḡḡḡ Yesu Kristo nyonḡ a ajàḡḡ mæ à le si lòò ḡkì ḡkḡḡḡ aa ⁶ mæ tâ bi'ìnè ka ḡḡḡḡ'asæ ñi ñlonḡ ḡḡḡḡḡ yì yì wè yii mæ à swi'i a nu bi'ìnè tḡ ñdùù ñtsya a mum Mû yì yii à kòḡḡ aà.

† A múm ḡḡwà'ànè jì mɔ'ɔ bi swonḡ aa mæ, "bii mæ bi tswe a Efeso mḡfa'a ñḡ ñtḡḡ waa tsḡm aà."

7 À le ntsu'u atù yi'inè nê àlæa nû yi, ñghiræ Nwí a li'inè ðfansennù jii'inè, ñyonjæ nê ðbònjê yi yí wè wâ, 8 yii mæ à le nswi'i a nu bi'inè aà.

9 Nlonj mæ à lð mæ bîmânji bitsîm bo bî mîtsyè ñghiræ bi'inè zî ànnù al'ðsè yii a le ntswe nê ànnù yii a lð aa, ñyonjæ nê àtañtè yi yii à le ntañtæ a mum Kristo aà. 10 Àtañtè yi a le mbæ aa mæ nõð à bæ yí k'w' kù'u boñ à ka bòðnsæ njoð tsîm a mum Kristo tsò àtù, ñjoo jii i tswæ a aburæ bo bî jii i tswæ a nsyæ aà.

11 Nwiñgðñj a ghîræ innù tsîm ñyonjæ aa àtañtè yi bô ñkà'á yi. Nwiñgðñj à le nts'w'c' yi' i mæ tâ bi'i bæ bô bi a mum Kristo nê ñkòñjê yi, ñlòginæ a ñlògînê. 12 Àtañtè yi a bæ aa mæ bi'i bii mæ bi le mfòð ñka mbe a mum Kristo aa, tâ bi'i tswæ ñka ñghu'usæ ñigha'á ni.

13 A ñghèe a ni bù, nê ki ntswe a mum kristo, nõð wa mæ nê le yu'u ñighàà ni annù ñîñkorj nya mæ à ni ntoo yi ñsigînè ya mæ i yweensæ ghuu, ñniñ ntî ghuu ghu nu aa, Nwiñgðñj à le niñ awenè yi a nu bù tsò mæ à le mfa Azwí yí Làà yii mæ à le ñkà'á aa a mbo bù aà.

14 Azwí yí Làà ya a tigè ñmbæ alènsæ a ndî'i mæ bi'inè ka yí kwæra annù yii mæ Nwiñgðñj à le ñkà'á a mbo bè bi aa, ma yú a ghîrè a laa mæ Nwiñgðñj à ka yí tsu'u atu bè bii mæ à ni bi aà, tâ bi'inè tigè ñghu'usæ ñigha'á ni.

Àtsà'atè Nwí Paul

15 Tsò mæ a bæ laa aa, a ajàñ yii mæ yù'ù mæ àbiintî yuu a nû Mmà'ambí Yesu bo bî àkòñjè yii mæ ni kòñj bè bi Nwí bitsîm ghu aa, 16 kaa mæ si kentæ nê ñka mfa mbî'íkæ a mbo Nwí ñlonj ñgaà yùù, ñtsa'atè nê Nwí ñwa'atè nê ghuu. 17 Mæ tsà'atè Nwí mæ tâ Nwiñgðñj Ta bî Mmà'ambí yi'inè Yesu Kristo, Ta ñigha'a, tâ à fa ghuu nê Àzwí yi, tâ à tigè ñghiræ ghuu tâ nê tswæ ni mîtsyè, ndî'i Nwiñgðñj a mbo bù tâ nê ku'usæ mbù ñzi yi.

18 Mæ betæ ni mæ tâ bî ña'a mîntî muu tâ nê yè ñkà'á yi tã zi ñjoo jii mæ ni bæ a ajàñ mæ à twòñjæ ghuu ghu aa, i zi afù'ù yii mæ a tswæ a mûm mîttèñjè mî wè mii mæ à kà'a a mbo bè bi aà, 19 i kii zi mæ kaa mbæ bi wa'á mîda'á mî wè mî wè mii mæ mî tswæ a mbo bi'inè bii mæ bi'inè bii yi aa ñigè. 20 Mîdà'á mî wè ma mû mî bæ aa mya mii mæ à le nyweensæ Kristo ghu a niwo, ñghîrè a tswæ a mbèè ñkwxæ yu ní mà'á a aburæ aà, 21 ñnañsæ ntsya ñgãñsa'a mbi, ni ñgàñada'a, nê ñgàñmîttî bo bî ñgãñmbu'utè mbi, ñtsya mîkum mîtsîm mii bi twonjæ a nu bè, kaa ñkî'î aa tsi'i a ni yulà mbi bæ, bo bî a nê mbi yii mæ ñ ka yí zi aà. 22 À kè mæ ñniñj ñgðñj ñjooð tsîm a ñji'i mîkòræ yu, ñghîræ mæ à tigè nsa'a ñgðñj ñjooð tsîm, ñmbæ atu a mbò ñghòtè, 23 ñghòtè i bæ ñmbîñnù yi, a luu ghu, ñkii ntigè ñlwensæ ñgðñj ñjooð tsîm a nê ñdîgè tsi'i tsîmè.

Ñlo a ni ñiwo ñkuu a mûm ñtswèntî

2 A ni bù à ghîræ nê tswèn ñttî, mæ à le mbii aa nê kwo a mûm Àzwí ñlonj ñfansennù juu bo bî ñnnù jî bî juu. 2 Maà nõð nê le si yòñjè aa innù jî fàa mbi,

ñyu'unæ nê ñmfî yii mæ a sa'a izwí jî bi jii mæ i tswæ a mûm ñmfæ'æ aa, mæ i tigè mfa'a nê a nu bè bii mæ bi ttî atu a mbo Nwí tsîtsðñj aà. 3 Bi'inè le ñki mbæ aa tsi'i tsò bo ñtswe nê ñtswèntî yi'inè ñyonjæ aa ñnnù jii mæ ñjyãñù jii'inè i lð, ñjyãñù yi'inè bo bî ñmmòntè jii'inè i kî ñyæ'ætæ aà. Maa ajàñ àlwintonj Nwí a le ntswe a nu bi'inè tsi'i tsò ajàñ mæ a ki ntswe a nu ñjù mîsðñj ntsîmè aà.

4 Là àjàñjæ mæ ñko mîlîñjè Nwí ñ sî ni ñidènè tswæ aa, àkòñjè yi yí wè yii mæ à kòñjè yi'inè ghu aa, a ghîrè mæ 5 ka mæ bi'inè le ñkwonj ñfansennù jii'inè aa, a bù ñghîræ bi'inè tswè ñttî bi'inè bî Kristo 6 ntigè ñjyæ yi'inè nê bô a ndonj, ñghîræ bi'inè nê bô tswè nê ñlèñ a aburæ a mum Kristo Yesu 7 mæ yu ghîræ tâ à laa mæ, a nê mbi yi ñmfii yii mæ ñ ka yí zi aa, a ka yí fa afù'ù tî ñidènè a mûm ñbðñj yu a ñjîm àbòñjèntî yi a nu bi'inè a mum Kristo Yesu aà. 8 Nlonj mæ Nwí a yweensæ ghuu ñlonj aa ñbòñj yi, ñtsya a ñjîm àbiintî, kaa à sî ñghîrè yùù bô, àa mîttèñjè mî Nwí. 9 Kaa à sî bæ aa ñlonj ñfà'á yí tsu bô, ñmbî'î ñjù tsù à lð ñka ñkwæ ntî yi. 10 Bi'inè bæ aa àbofà'á Nwí. À le ñnañsæ yi'inè a mum Kristo Yesu aa mæ tâ bi'inè tswæ tswè ntî a ñka ñghîræ innù jî sigînè jii mæ à leè ñtè'e mfoo ntañtè ñlæ mæ bi'inè ka ñghîræ aà.

Ñjù yí ñfùùrè a mum Kristo

11 Tâ nê wa'atè mæ à le mbæ a nõð yi m'w'c' aa, bi twonjè nê ghuu, bîttîzî Nwí aa a ni bîttîjètè, ñyonjæ aa a ni annù ñjètæ bè yii mæ à le mbæ annù ñjyãñu bi ghîrè aa nê ñmbo aà. 12 Tâ nê wa'atè mæ, à le mbæ maà nõð aa, bi yatè ghuu bu bî Kristo, bi fi'isè ghuu kaa nê wa'á bô bi ala'a baIsrael bô, ñmbæ bîgîñ a nê ñkàà jii mæ Nwiñgðñj à le ñkà'á annù ghu aà. Kaa nê le si wa'á nê ànnù tsu bè. Kaa ñkî'î ghuu ni Nwiñgðñj fàa mbi tswè. 13 Là tsîtsðñj a mum Kristo, bù bya mæ à le mbæ a nõð m'w'c' nê tswè a ndisyà aa, bî zi mæ ni bù ñkoontæ ni bù a ñjîmè àlæ nu Kristo. 14 Nlonj mæ Kristo yumbonj, à zi mæ nê ñmboonj a mbo bi'inè. À ghîrè mæ baYuda bo bîttîzî Nwí bo tigè ñmbæ bô bî fùùrè. À tà mæ ñgî'î ni annù kîbàà ya mæ a le mbæ tsi'i tsò àwugèndà aà. 15 À le mbwesè nõñsè baYuda wa yii à le ntswe nê ñdî'i nê bîñðñsè aa, mæ, a ñjîm yu yumbonj, yù lcgè baYuda bo bîttîzî Nwí i bú tigè nañsæ ñgwè'è bè bî fii ghu tâ bî tswæ nê ànnù yí m'w'c' bo bo, i tigè ghîrè tâ ñmboonj ñ tswæ a ttîttî bo. 16 À le mbù ñmboonsæ yi'inè bî Nwí ñtsya a ñjîm ñbîñnu wa yi fùùrè mæ à lè mfa mbii niwo a ati bàñjè bàñjè ñghîræ mæ tâ ànnù kîbàà à mæ. 17 À le nzi ñswonjæ nê ànnù mboonj a mbo bù bii nê le ntswe a ndisyà aa, bo bî a mbo bè bii mæ bi le ñkòðntè aà. 18 Ntsya ghu ñjîm, bi'inè bitsîm, baYuda ni bîttîzî Nwí, tswè nê mânji a ñghèe a mbo Tà a mûm Àzwí yí fùùrè.

19 Ma mùu ajàñ kaa nê sî bigîñ bæ, kaa ñkî'î batoo dàñ kî mbu mbæ. Nê tigè mbæ bè bi ala'á yi fùùrè bu bî bæ

bi Nwí, ñki mbə ɲgwè'endâ Nwí. ²⁰ Bi tigè m̀bɔɔ ghuu tsô ñda wa n̄ ãtsə ɲgãŋntoo Kristo, bo b̄ ñgãŋntoo Nwí, tâ Kristo yumbɔŋ a bə ɲgɔ'ɔ n̄buu ni ndâ; ²¹ tâ ñda yâ ñtsim̄ ì yəgìnə a nu yu Mmà'ambi, ntigə mboonsə ɲkwe, ɲghɛɛ n̄ ñdãmà'anwi yí ɲwè yii ì laa aà. ²² A ɲghɛɛ a ni bù, a mum yu, bi k̄i mbɔɔ n̄ ghuu mboonsə bu b̄ àbùgè b̄ tâ n̄ bə adìgə yii mə Nwìngɔŋ à ka ki tswe ghu i tsyá a n̄jìmə Àzwí.

Áfà'à Paul a t̄t̄i b̄t̄z̄i Nwí

3 A b̄ ñji'ì ànnù yii mə, Paul ñgàŋàtsân Kristo Yesu mbi'ì ɲkwítù ghuu b̄t̄z̄i Nwí, mə tsà'atè Nwí a atu bù aà. ² Mè m̀ɔntə mə n̄ t̄'è mə ñy'u'ù ifà'à yii mə Nwìngɔŋ à fa a mbo mə n̄ ìb̀ɔŋ yí nlon ɲgaà yùu aà. ³ Nwìngɔŋ à le ɲkè'ɛ atantə al'ò'sè yí ndi'ì a mbo mə, a ajànə mə mə k̄i ñtɛ'ɛ mbɔɔ ɲɲwa'anə a mbo bù aà. ⁴ N̄ bə twon ɔŋ nàa zi ìnnù al'ò'sè jii mə mə zi mbi'ì Kristo aà. ⁵ Kaa Nwìngɔŋ a k̄i'ì ìnnù j̄i al'ò'sè ma j̄u a mbo m̄wàà mi b̄ə a mb̄i swonə. L̄a ts̄ts̄ɔŋ à gh̄irè mə ì laa ntsya a n̄jìmə Àzwí yí, a mbo ɲgãŋntoo Kristo bo b̄ ñgãŋntoo Nwí, jii mə a tsò'ɔ yu aà. ⁶ Ànnù yí al'ò'sè ma yù a bə mə tâ b̄t̄z̄i Nwí ki ntigə mbə b̄j̄ibinda bo b̄ baIsrael. Bo tigə mbə aa ìdìgə nu mb̄ɛɛ nu yí m̄fùùrè, bo bitsim̄ tigə ntswe a ni ìnnù jii mə Nwí à le ɲkà'à ñtsya a n̄j̄im Kristo aà.

⁷ Nwí à le ɲgh̄irè gha a n̄ ñgàŋàfà'à ma mùu m̄n ñtoo yí ñsigìnə yù aa, a bə m̄t̄əŋnə mii mə à fa a mbo mə n̄ ìb̀ɔŋ yí a n̄j̄im m̄dà'à mi mii mə mi le si fà'a a nu mə aà. ⁸ Ka mə mə ni ɲù yí m̀'ɔ a t̄t̄i b̄ b̄ Nwí yii mə k̄'ə ñsigə nlwí'isə aa, Nwìngɔŋ à fa ìb̀ɔŋ ma gh̄u a mbo mə mə tâ mə lɔgə ntoo yí ñsigìnə ya nlonə afù'ù Kristo t̄i f̄igè ɲghɛɛ ni yu a mbo b̄t̄z̄i Nwí. ⁹ Ì k̄i gh̄irè tâ b̄ bitsim̄ yə a ajànə mə atantə annù yí l'ò'sè yii mə Nwí yii à le naŋsə ɲjod tsim̄, à le nl'ò'sè nləə a ɲgu'u ɲgu'u aa a fà'à aà. ¹⁰ Àtantə yí yù a bə aa mə ts̄ts̄ɔŋ tâ à tsya a n̄j̄im ɲghòtə ɲgh̄irè tâ b̄isa'a bi mbi bo b̄ ìdà'à jii mə ì tswe a aburə aa, bi yəgə nzi m̄tsyè mi Nwí mii mə mi ni tsi'ì a mbuu mbuu aà. ¹¹ Nwìngɔŋ à le ɲgh̄irè ma mùu ajànə ɲyonə aa atantə yí yii a lwi'ì n̄ŋkɔŋ mə à gh̄irè mə a f̄ɛ'è ñtsya a n̄j̄im Kristo Yesu ñgàŋmà'a yí'ìnə. ¹² A n̄j̄im Kristo, ñtsya a n̄j̄imə àbiint̄i yí'ìnə ghu nu, mbə bi'ìnə tse tswe n̄ àt̄əŋt̄i a ɲgh̄ɛɛ a nsi mi'ì Nwí. ¹³ Maa ajànə mə tigè ñswonə ni a mbo bù mə m̄nt̄i muu tsuu l̄ɔ b̄ɔrə mbi'ì ɲgì'ì yii mə ì kuu a nu mə ñlon ɲgaà yùu, mə à ni n̄gha'a a nuu aà.

Àkòŋnə Kristo

¹⁴ À ñ ñji'ì ànnù yii mə mə swètə m̄ku'utə ma a nsye a nsi Tà, ¹⁵ yu wa yii mə ɲgwè'ɛ ntsim̄ jii ì tswe a aburə kə mə ì tswe a nsye aa, ì kwɛrə ìkùm waa ghu mbo aà. ¹⁶ Mə bu'u mbo a mbo Nwí mə, a n̄ afù'ù yí ya yii a gha'a aa, tâ à tsya a n̄j̄im Àzwí Nwí ñn̄i midà'a a m̄m̄ ñt̄i bù tâ n̄ tswe n̄ m̄dà'à. ¹⁷ Mè k̄i mbu mbu'u n̄

m̄bo mə tâ Kristo à kuu ntswe a mum m̄nt̄i bù ñtsya a n̄j̄im àbiint̄i yuu. Ñk̄i mbu mbu'u n̄ m̄bo a mbo Nwí mə tâ à gh̄irə n̄ twiŋ m̄ŋgãŋ muu, ɲki ntum itsə mila'a juu a m̄m̄ àkòŋnə. ¹⁸ Mə mbə bù, a b̀'ɔ ni b̄ b̄ Nwí tsi'ì b̄tsim̄, n̄ tswe n̄ m̄dà'à a n̄z̄i àjànə mə àkòŋnə Nwí a gha'atə mbə, ɲki sa'atə, ɲki ɲenə mbə, kə ñki ntso mbə aa, ¹⁹ a ɲki nzi àkòŋnə Kristo ya yii mə a tsya m̄tsyè mi ɲù m̄sɔŋ aa, mə mbə bi tigè ñnaŋsə nlwensə ghuu, n̄ k̄'ɔ nluu n̄ m̄rè Nwí ntsim̄.

²⁰ A mbo yu wa yii mə, ñtsya a n̄j̄im m̄dà'à mii mə mi fà'a a nu bi'ìnə aa, mbə a gh̄irè ñnnù ì naŋsə m̄burə gha'a ntsyatə ajànə mə bi'ìnə betə kə ñk̄i m̄ɔntə aa, ²¹ tâ n̄gha'a tâ n̄ tswe ghu mbo a m̄m̄ ɲghòtə bo b̄ a n̄j̄im Kristo Yesu, ɲghenə a m̄wànə m̄wànə, ñlwi'ì n̄ŋkɔŋ. Amen.

Bə bi Kristo bə tsò m̄b̄inu yí m̄fùùrè

4 Tsò mə a bə laa, mə ɲgàŋàtsân Mmà'ambi, mə bu'u mbo a mbo bù mə tâ n̄ ka ntə ak̄rè n̄z̄i yùu tâ à ku'unə ajànə yii mə Nwí à twonə ghuu mə n̄ ka ntə aa, ² ɲka ñsigisə m̄b̄i mi nù muu a nsye, m̄bɔnə, ntswa ni m̄nt̄i muu, m̄mi n̄ ñnnù juu bu ni bù a m̄m̄ àkòŋnə, ³ ɲka ɲgaansə n̄ m̄t̄i muu a nlwí'ì a m̄m̄ m̄bòonsə ya mə Àzwí Nwí a fa ɲgh̄irə tâ m̄bɔnə ì boonsə ghuu ɲkwɛrə tsò ɲk̄irə aà. ⁴ M̄b̄inu ì bə aa yí m̄fùùrè, Àzwí Nwí a k̄i mbə aa yí fùùrè, tsò ajànə yii mə ànnù yii mə bi le ntwonə yí'ìnə mə bi'ìnə ka mbə aa a k̄i mbə yí fùùrè aà. ⁵ Mmà'ambi à bə aa yí m̄fùùrè, àbiint̄i a bə aa yí fùùrè, ànnù mmurə b̄ ɲki a k̄i mbə aa yí fùùrè, ⁶ Nwìngɔŋ a k̄i mbə aa yí m̄fùùrè, yii mə à ni Taà yí'ìnə bitsim̄, yii mə a bu'utə b̄ bitsim̄, m̄fa'a ni a nu b̄ bitsim̄, ɲki ntswe a nu b̄ bitsim̄.

⁷ L̄a bi le mfa ìb̀ɔŋ Nwí wa a mbo bi'ìnə yí m̀'ɔ yí m̀'ɔ nyonə aa n̄ mbuu m̄t̄əŋnə mii mə Kristo à le mfa ghu mbo aà. ⁸ Tsò mə a tswe a adigə yí m̀'ɔ a m̄m̄ àŋwà'anə Nwí mə,

“Nòd wa mə à le si k̄'ɔ ɲghɛɛ a ndəŋ aa, à le nlògə ìb̀'ù ntsò j̄i gh̄'atè, m̄fa m̄t̄əŋnə a mbo b̄.” †

⁹ (Mbə bi ɲwa'anə mə, “À le ɲk̄'ɔ ɲghɛɛ a ndəŋ,” ɔŋ à s̄i bə aa mə à le mfòd ñsigə ɲkuu a ɲji'ì ñsyə aa ɛ?)

¹⁰ Yu wa mə à le ñsigə aa àa yu wa mə à le ɲki ɲk̄'ɔ ɲghɛɛ a ndəŋ ntsirə aburə ntsim̄ aà, mə yu tigə lwensə mb̄i ñtsim̄ aà.) ¹¹ Àa yu mə a le mfa m̄t̄əŋnə mə tâ b̄ b̄i m̄'ɔ tâ b̄ b̄ ɲgãŋntoo j̄i, b̄i m̄'ɔ b̄ b̄ b̄i m̄ bi yu'u n̄ ñghàà ni Nwí ɲk̄'ɛ'ənə, b̄i m̄'ɔ b̄ b̄ f̄àngilisi, b̄i m̄'ɔ b̄ b̄ pastor bo b̄ b̄ ìnnù. ¹² À le ɲgh̄irè ma mùu ajànə aa mə yu tantə b̄ bi Nwí bitsim̄ a n̄ ìfà'à Nwí, a ɲka ɲko'o ɲghòtə yii mə ì ni m̄b̄inu Kristo aà, ¹³ ì ywe'e noò yii mə bi'ìnə bitsim̄ ka yí bòonsə bə ayoo yí fùùrè a m̄m̄ àbiint̄i, ì k̄i naŋsə zi a Mu Nwí, ì kwe ì kù'u, ì tigə bə tso Kristo, ì luu ni m̄rè yí, ¹⁴ t̄a wa'a bù

† 4.8: Ps. 68.18

m̄bæ tsõ bõnjkhæ, bii mæ ðnnù jii mæ ngǎngmbwe'esæ i dî'î aa, i ka ki tii nî yî'inè tsõ fîfêrè a tii akàŋe ŋki aa, ni m̄tsysè mii bo bwe'esæ nî yî'inè ghu aà. ¹⁵ Lâ bì'inè baŋnæ ntigè swonjæ nàâ ànnù nîŋkoŋ a mûm àkòŋnè, ŋka ŋkwe a ni bîmânji bitsîm i bæ tsõ yu wa mæ à ni atu aa, a mum Kristo. ¹⁶ Åa yu yii mæ à bõðnsæ ibîinù tsîm, ðdigè nù tsîm i tigè ñyoŋ tsugitè ni mîŋgàŋ a ni m̄kîrîinè aà. Bæ ðdigè nu jya ji m̄w'c ji m̄w'c i ka mfa'a ajàn yii mæ i tswe nî m̄fà'a aa, ðbîinu wa tsîm i tigè ŋkwe, ntigè ŋko'o nii a mûm àkòŋnè.

N̄tswëntîi yî m̄fii a mum Kristo

¹⁷ Mæ swonjæ ma yû ànnù a nî ðkûm Mmà'àmbi mæ, nî tsuu bû ki tswe n̄tswëntîi yû tsi'î tsõ bîttîzî Nwî bii mæ ðmòðntæ innù jyaa à ni tsi'î innù dånjè dånjè, ¹⁸ ðmòðntæ innù jyaa i tswe aa a mûm m̄fii ðdigè. Kaa bo sî nî ànnù a mûm n̄tswëntîi ya mæ Nwî a fa aa tswe, nloŋ mæ àttî atû yaa a ghîræ kaa bo wa'á annù zi aà. ¹⁹ M̄intîi myaa mi tîi mē, bo tigè m̄fa mibîimînù myaa a ŋghîræ innu atsùurè, a n̄lò tsi'î ðjyaa innù, bo bî m̄buu innù jî fwè tsîmè.

²⁰ Kaa à sî ðjån innù jii mæ nî le nyægè nloŋ ŋgaa Kristo aa bē! ²¹ Å nî ànnù nîŋkoŋ mæ nî le nyu'u annù ñloŋ yî, bi kî ñdî'î ànnù yî a mbo bù, tsõ mæ annù nîŋkoŋ a tswe a mum Yesu aà. ²² Nî s̄wæ a marè nu yî ñlwèn wa mæ à tswe aa a nî n̄tswëntîi yû yî m̄bii ya yii mæ innù mbwe'esæ jii mæ m̄intîi muu le si yè'ætè le si tsæ ŋgi'î ghu aà.

²³ Nî ghîræ tâ Nwî à bəŋkæ m̄intîi muu bo bî ðmòðntè juu, tâ ð digè tsi'î jî fii, ²⁴ tâ nî digè ŋwe'ε marè yî m̄fii wa yii mæ bi naŋsæ a finè yî Nwî, a nî n̄tswëntîi yii mæ ð tsinè ŋki nlaa maŋsæ tsi'î annù nîŋkoŋ aà.

²⁵ Ma mûu ajàn nî me'e annù abāŋnæ annù, tâ ñu yî m̄w'c yî m̄w'c tâ à ka nswonjæ tsi'î ànnù nîŋkoŋ a mbô ñdîm yî, ñloŋ mæ bì'inæ bitsîm bæ aa ðdigè nu m̄bîinu yî m̄fùurè. ²⁶ Ò yî n̄lwisæ n̄tɔŋ, ò tsee bii tâ àlwîntɔŋjè yo ya à ghîræ tâ ò ghîræ ibî; tsèe bii tâ nõð à tso nî àlwîntɔŋjè yô, ²⁷ ñtsuu abwarè a mbo Devil lõ fa. ²⁸ Nù yii à ni nyèræ tâ à kentæ, ŋka mfa'a, ŋka mfa'a nî m̄bô mi nî ñtîi yî sigîinè, tã zi ŋkwetæ bè bii mæ bi lõ akwetè aà. ²⁹ Nî tsee ki bii nîghàà nî bi ka mfe'ε a n̄tsû bù, m̄baŋnæ ŋka ŋghaa tsi'î ñnnù jî sigîinè jii mæ i kwetæ mæ tâ bè ka ŋkwe a nî ñnnù tsîmè, tâ nî ka ŋghîræ ibòŋ a nu bè bii mæ bi yu'u aà.

³⁰ Nî tsee ki ghîræ tâ Åzwi Nwî yii mæ a laa à ka n̄jəŋnæ. Åa yu yii mæ à ni awenè Nwî a nu bù ñdî'î ni mæ Nwî à ka yî tsu'u atû yuu aà. ³¹ Nî me'e annù n̄tsæ'èntîi, nî àfiimi'i, a b̄w'c àlwîntɔŋjæ tsîm, n̄tsee ki tɔŋnæ ŋghàà, k̄ ki bəgîtè nî bè, ñtsuu ni m̄buu kîbàà yî tsu tswe. ³² Nî baŋnæ ŋka ŋghîræ nî ñnnù jî sigîinè a nu bù bu ni bù, ŋka ŋghîræ m̄intîi muu ka m̄bɔnæ, ŋka n̄lî'inæ ifānsənnù juu bu ni bù tsi'î tso ajàn mæ Nwî à le n̄tsyà a n̄jîm Kristo ñlî'inæ ifānsənnù juu aà.

Bî'inè ka n̄tswe a mûm ŋkà'à

⁵ Tsõ b̄w'c bi Nwî bii mæ à kòŋnæ aa, nî ka ŋe'esæ Nwî. ² Tã nî ka tswe nî àkòŋnè tsõ mæ Kristo à le ŋkòŋnè yî'inè m̄fa ibîi nù yî tsõ ayoo mmà'à Nwî yii mæ bi t̄w'c a lûmtè ŋghîræ Nwî a doritè aà.

³ Lâ, tâ bî t̄ε'ε n̄tsuu ki ghùmtæ annù ajirè, kè ñnnù jî fwè, kè ànnù nyè'ætè n̄joo, a t̄t̄t̄i bù bē, ñloŋ mæ nî bæ aa bè bi Nwî aà. ⁴ Kaa a s̄i ku'ùnè mæ tâ nî ka ŋghaa m̄ighàà mi atsùurè, kè m̄ighàà mi ajîŋtè, kè m̄ighàà mi fwè, nî baŋnæ ŋka mfa nî m̄bî'ikæ nî ñnnù tsîm a mbo Nwî. ⁵ Nî zi tâ à laa mæ, kaa ñu àjirè, kè ñu yii a ghîræ ñnnù n̄sɔŋ, kè ñu yii mæ a yè'ætè n̄joo aa, (ñu ñyè'ætè n̄joo mæ ghù à bæ aa tsõ yii mæ a mii m̄iŋkobæ aà) kaa à ka yî wa'á annù n̄f̄w'c Kristo bo bî à yî Nwî jî.

⁶ Tã ñu à tsuu ghuu ni m̄ighàà mi ajîŋtè lõ bwe'esæ ñloŋ mæ àlwîntɔŋjæ Nwî a tsæ ŋgi'î a nu bè bitsîm bii bi t̄t̄t̄i atu ghu mbo aà. ⁷ Tsõ mæ a bæ laa, nî tsuu nî ànnù tsu a ŋghîræ bu bî ðjån bē ma bya tswe. ⁸ ñloŋ mæ maa noð, nî le ŋki n̄tswe aa a mûm m̄fii ðdigè, lâ ts̄ts̄ɔŋ mæ nî tswe a mûm ŋkà'a Mmà'àmbi aa, nî ka ntæ akòrè n̄zî yuu tsi'î tsõ b̄w'c bi ŋkà'à, ⁹ ñloŋ mæ m̄intà mii mæ ŋkà'à i koonæ aa, mi bæ aa ñgɔŋ innù jî sigîinè tsîm jii i b̄w'c, ñtsinè ŋki mbæ annù nîŋkoŋ aà. ¹⁰ Nî ka ŋgaansæ m̄it̄t̄i muu a n̄zi innù jii i ghîræ Mmà'àmbi a doritè aà.

¹¹ Nî tsuu abô yuu nî ñnnù m̄fii ðdigè jii kaa i si ñu kwetæ aa ki n̄jə, ni baŋnæ ŋka m̄fî'isæ n̄dî'î tâ bè bitsîm ka nyæ. ¹² ñloŋ mæ tsi'î ŋka ŋghaa nswonjæ ni ñnnù ma jya mæ bo ghîræ a adigè al'ò'sè aa àa annù n̄dîrètù.

¹³ Lâ ñnnù tsîm jii mæ bi fe'esæ a mûm ŋkà'à aa, bè b̄t̄s̄m yæ, ¹⁴ nloŋ mæ ayoo yii mæ a tswe a mûm ñlaa ðdigè a digè mbæ aa ŋkà'à. Å nî ñjî'î ànnù yii mæ bi swonjæ ni mæ,

“Wî'inæ mbà ñu f̄lò,

m̄bîinæ a n̄iwò,

Tã ŋkà'a Kristo ð ta a nu wò.”

¹⁵ Nî ka naŋsæ n̄tsyesæ ajàn yii ni tæ aà, ñtsuu ki tæ bæ tsõ ðjîŋtè bē, nî ka ntæ tsõ ŋgàŋm̄tsyè. ¹⁶ Nî tsuu ki bii tâ mû àbwarè yii nî tswe ni yu aa à ka n̄tsyà a dånjè dånjè, m̄baŋnæ ŋka ŋghîræ ñnnù jî sigîinè a ŋgòŋ b̄inòð bitsîm ñloŋ mæ ñgù'ù m̄bi yuà ð ni yî m̄bî. ¹⁷ Nî tsee ðjîntè bē bæ, nî ka ŋgaansæ m̄it̄t̄i muu a n̄zî ànnù yii mæ Mmà'àmbi a lõ mæ nî ka ŋghîræ aà.

¹⁸ Nî tsee m̄ilù'ù ki no baanæ, ñloŋ mæ mi ka ghîræ nî ka ghîræ ñnnù atsùurè. Lâ nî baŋnæ ŋghîræ tâ Åzwi Nwî à ka n̄lwensæ nî ghuu. ¹⁹ Nî ka ghaa a mbo bù ni bù ni m̄ighàà mi b̄psalm, ni m̄kòð, kè m̄kòð mii Åzwi Nwî a dî'î aa, nyæ ŋgha'asæ nî Mmà'àmbi ghu ni m̄intîi muu mi tsîmè. ²⁰ Nî ka mfa m̄bî'ikæ a ŋgòŋ b̄inòð bitsîm, ni a nî ñgòŋ ñnnu tsîm a mbo Nwîŋgòŋ Tã nî ðkûm N̄gàŋmà'a yî'inè Yesu Kristo.

bì'inè byá. ²⁴ Tâ ìbòṅ ì tswe a mbo ṅù òtsìm yìi mæ à kòṅə Mmà'àmbî yì'inè Yesu Kristo nî àkòṅnè tì mè aà.

BaFilipi

ÑJI'INNŪ ANWÀ'ÀNƏ YŪ

A aḡwà'ànə yŭ aa a le ḡwà'ànə Paul a noò yii mə à le ntswe a atsaḡ a Roma aà. A njò'ò àla'a Filipi aa le ḡghùrə baRoma, a bə àla'a yì wè a tìtìi ila'a jii mə baRoma le si bu'utə a mbù'u Macedonia aà. Bì le si toḡə nî àtìi gold ghu, bə bî wè bî wè bî le nlo a Roma bo bî a njò'c ila'a Itali jî mɔ'c nzi ḡghùrə ghu. Bì tigè ḡghirə bə bii mə bî tswe ghu aa ni baRoma. BaFilipi bî le si tswòḡə ni nŭ jyaa nloḡ mə bî le nloḡə waa ni baRoma aà. Ìkum ala'a Filipi aa a le mfa 'Mfɔ Filip ta bî Àlexanda yì Ñwè.

Ntoo yì ḡsigìḡə a Filipi aa a le nzi Paul ni yu, a ntwon Nwì, a ajàḡ mə à le nyə ḡù a ḡḡə təə təə a twonə ni waa mə bî zi ḡkwetə waa aà (ìfà' à 16.8-10). Ñḡhòtə baFilipi ì le mbə mbèè ntìi Paul, ì le si kwetə nii nî ìfa'a ntoo yì ḡsigìḡə (4.15-16). Ñḡhotə mà yŭ ì le ntoo Epafroditus mə à ḡḡe mfa njoo a mbo Paul a Roma (4.8). À ḡhèè mə, ḡwo nighòò ghu, baFilipi bî tswe nì nìbɔ'c, a tigè ḡlɔc mə yu wàḡsə bŭ bîi tã mîntii mi bə bya mî fwetə (2.25-30). Ma mùu ajàḡ, Paul à le ntigè ḡwa'anə àḡwà'ànə yuà a mbo bîsubika'â bi, baFilipi, a mfâ mbi'ikə nloḡ akòḡḡə yaa nî àkwetə ya mə bo le ntoo aà.

A nî àḡwà'ànə baFilipi yŭ, bî yə àkòḡḡə, ànnŭ mfâ mbi'ikə, nî ànnŭ nidorə. Nidorə ni tswe fàa mùm àḡwà'ànə aa a nî ìdigə tsi'ì tsìmə. Mbə bî tse swonə mə àḡwà'ànə ma yŭ à nî ìkòò mə Paul à ḡwà'ànə nloḡə nidorə. Ka mə Paul à le ntswe a atsaḡ aa, àbiiintii yi a nu Nwì à le ḡghirə a zì ḡkwereḡ ìnnŭ tsìmə (4.11-13). Paul a kî ḡswonə mà ànnŭ ḡlɔḡ ajàḡ mə Kristo à le mmà'atə abwarə yi tsò Nwì a aburə, ḡsigìsə ìbîinŭ yi, ḡlɔḡə marə ḡùmìsòḡ aà. Paul a tigè ḡdì'itə nî bə mə bî ka ḡe'esə Kristo, ḡka ḡsigìsə mibîiminŭ myaa a nsye tsò yu (2.5-110). Mə tã bo ka ntaḡntii a noò ḡḡi'ì, ḡtsuu ìnnŭ kî wa'à, ḡtsa'atə nî Nwì a nî ìnnŭ tsìmə (4.6-7).

Ñḡḡḡndi'innŭ mbwe'esə ì le nzi mfa nî ḡḡi'ì a mbò ḡḡhòtə lâ Paul a di'itə bɔc Kristo mə bî ka ntsyesə waa (3.2), ḡswonə mə ànnŭ ḡù a tsinə a nsi mi'ì Nwì ḡtsya aa tsi'ì a nîim àbiiintii. Paul a swòḡ ànnŭ yii mə a tsyàsə nii a mùm ḡtswèntii yu aà: Yu me'è ìnnŭ tsìm, nloḡ aa tsi'ì a nzi Kristo mə a tsyàsə nii aa, ni mîdà'â mi, ì kî ḡha'asə nii (1.20-21; 3.4-10).

Bì yatə àḡwà'ànə yŭ aa laà:

1. Ñji'ì ànnŭ àḡwà'ànə yŭ 1.1-11
2. Ñtswé Paul yumbɔḡə 1.12-26
3. Ñtswèntii a mum Kristo 1.27—2.18
4. Àtaḡtə ḡlɔḡə Timoti ni Epafroditus 2.19-30
5. Àwà'àsə ḡlɔḡə ḡḡḡḡkibàa ntoo yì ḡsigìḡə 3.1—4.9
6. Paul ni bîsubika'â bi baFilipi 4.10-20
7. Ìnnŭ jii mə Paul à le nswonə a nliw'ìsə 4.21-23

1 Mə, Paul ni Timoti, ḡḡḡḡfà'a Kristo Yesu, bî'ì toò àḡwà'ànə yu aa a mbo bə bîtsim bii mə bo ni bə bî Nwì a nîim Kristo Yesu, ḡtswe a Filipi aà, bo bî a mbo bîlîi bî ndânwì ni bîkwetə bii mə bî kwetə nî àfà'a ḡḡhotə aà.

² Tã Taà yì'inə Nwìḡḡḡḡ nî Mmà'ambî Yesu Kristo, tã bo ḡhirə ìbòḡ a nu bù, ḡkî mborisə ghuu.

Paul a fa miya a mbo Nwì ḡlɔḡə ḡḡhotə bàFilipia

³ Mə fa mbi'ikə a mbo Nwìḡḡḡḡ ḡhà a ḡḡḡḡ bìnòò bîtsim bii mə mə wa'atə nî ghuu aà. ⁴ A nî Ñḡḡḡ bìnòò bîtsim a ajàḡə mə yi ti tsà'atə Nwì a atu bù bîtsim aa, ḡtìi ḡha ì luu nî nidorə nloḡ ḡḡaa yùu. ⁵ Mə fã nî mbi'ikə a mbo Nwì ḡlɔḡə a jàḡ yii mə ni kwetə nàa a

nsèènsə ntoo yì ḡsigìḡə yŭ ḡlɔḡinə a njwi yii mə ì le nzi a mbo bù a Filipi aa, nzi nywe'e sii aà. ⁶ Mə zi tsi'ì annŭ nîḡkoḡ mə Nwì yii mə à le nloḡḡinə ìfà' à yì sigìḡə ma ḡhŭ a mîntii bù aa à ka yə mə yu maḡsə a njwi yii mə Yesu Kristo à ka yi bŭ bîi aà. ⁷ Mə wa'atə ma mùu ajàḡ aa nloḡ mə ànnŭ yuu bîtsim a naḡsə ntswe a nu mə tsi'ì sigìḡə aà. Nî kî ntswe a mùm ìbòḡ yii mə Nwì à ḡhirə a nu mə aà, a jaḡ yii mə mə tswe a ndàtsaḡ tsìt-sòḡ aa bo bî a noò yii mə mə sa'a abèe ntoo yì ḡsigìḡə yŭ, ḡswonə ni a mbo bə mə ànnŭ yii mə mə swonə aa à ni tsi'ì ḡtoo yì ḡsigìḡə aà. ⁸ Nwì à zi mə mə swonə aa tsi'ì ànnŭ mə ànnŭ yuu a tswe a ntii mə tsi'ì sigìḡə, mə kòḡḡə nî ghuu aa tsi'ì nî àkòḡḡə yii a tswe a ntii Kristo Yesu a kòḡḡə ghuu ghu aà. ⁹ Mə tsà'atə Nwì a atu bù mə

tâ àkòŋnè yuu tâ gha'atè ŋghɛɛ nɛ m̀bii, tâ m̀tsyɛ muu tâ m̀i kɪ ŋgha'atè a ajàn yii m̀ə mbə nɛ zɪ ñtètɛ ñnnù, ¹⁰ tã zi a ntsɔ'ɔ ãnnù yii m̀ə a bɔŋ ŋghɛɛ maŋsə aà, tã bə bə bii m̀ə ãnnù yaa a laà, kaa wa'à nɛ àlɔ'ɔ a noò yii m̀ə Kristo à ka yí bú bɛ̃ ghu aa tswé. ¹¹ Tã Yesu tâ à ghírə m̀ə tâ nɛ ka naŋsə ŋghírə nɛ ñnnù jii m̀ə i tsiinə aà; ma mùu ajàn, tâ nɛ ka ŋghu'usə nɛ Nwí, ñgha'asə nɛ yi.

¹² Bɛ̃lɛm bā, m̀ə lɔc m̀ə tâ nɛ zi m̀ə innù jii m̀ə i fɛ'ɛ a nu m̀ə aa, i bəŋnə ŋkwetə a ŋghírə m̀ə tâ ñtoo yí ñsigɛnə yà tã i ku'usə ŋghɛɛ bə nɛ m̀bii. ¹³ Ma mùu ajàn, bɛ̃sogyɛ bitsɛm bii m̀ə bi bɛ nɛ ñtɔ'ɔ m̀fɔ faà a Roma aa bo bə bɛ̃tsɛm faà, bi zi m̀ə m̀ə tswə a atsaŋ fàa ntsɔ'ɔ aa nloŋ annù Kristo. ¹⁴ Mbu ŋghɛɛ ghu, a ajaŋ yii m̀ə m̀ə tswə fàa atsaŋ aa, bɛ̃lɛm bi'inə bɪ ghà'àtə bo ləè ñtɛ̃ waa a nu Mmà'ambɪ, ñku'usə ntigə nswonə nɛ ànnù Nwí nɛ àdà'à kaa wa'à nɛ ŋú tsù bú m̀bɔ'ɔ.

¹⁵ Lā bə bɪ m̀ə'ɔ a tɛ̃tɛ̃ bo bi tswə ghu m̀ə bi ghè'əñə naa, ñswonə nɛ ãnnù Yesu ŋghírə nɛ bə m̀ə tâ bi'ibo ka warənə ghu wàrənə, lā bə bɪ m̀ə'ɔ bi kɪ ntswe ghu nswonə nɛ ãnnù Yesu tsi'i ñ àbòŋə ntɛ̃. ¹⁶ Ma buu bə bo swonə ma mùu ajàn aa nloŋ m̀ə bo kɔŋə gha aà, ñzi m̀ə m̀ə kuu fàa atsaŋ aa m̀bi'i m̀ə m̀ə sa'a abɛɛ ntoo yí ñsigɛnə yú m̀ə m̀ə swonə aà. ¹⁷ Bə bɪ m̀ə'ɔ bya m̀ə bi ghè'əñə naa aa, bo swonə nɛ ãnnù Kristo aà kaa wa'a ntɛ̃ waa ghu ləè bə, ñlɔc bə m̀ə tâ à yaa annù tâ à ka ŋghɛɛ nɛ m̀bii, tâ bə ka nyonə ni ñjɛm bo, ñghírə ma mùu ajàn aa, ñwa'atə ni m̀ə bo ka kù'usə niŋ ŋgi'i a nu m̀ə fàa a atsaŋə. ¹⁸ Ma yuu ãnnù kaa a sɛ̃ annù yii m̀ə mbə a ghírə m̀ə kà ñlwisə nɛ ñtòŋ bə! Mə doritə a nyə m̀ə bi swonə nɛ ãnnù Kristo ni bɛ̃mànji bitsɛm; kə bi swonə aa nɛ m̀bwe'esə oò, kə nɛ ñtɛ̃ waa tsɛ̃mə oò, boŋ m̀ə aa kɪ doritə tsi'i dòritə.

Paul à tswə fàa mbi aa a ŋgha'asə Yesu

¹⁹ Tsi'i ãnnù nɛŋkɔŋə m̀ə ka kɪ doritə nloŋ m̀ə m̀ə zi m̀ə Nwí à ka yu'u niyà'ə nuu tâ Àzwí Yesu Kristo tâ à kwetə gha ŋghírə tâ m̀ə fɛ'ɛ fàa atsaŋə. ²⁰ Mə naŋsə nyə'ətə nɛ ñtɛ̃ ghà tsɛ̃m, ñkɛ̃ m̀ə m̀ə ni m̀ə kaa m̀ə ka wa'á annù ndírə àtu yí tsu ló ñghírə bə, i bəŋnə yə m̀ə, a ŋgòŋ bɛ̃nòò bɛ̃tsɛm, tsɛ̃tsòŋ bo bɛ̃ tsi'i a ajàn yii m̀ə m̀ə kɛ̃ sɪ ghírə a m̀bii aa, m̀ə m̀ə ka kɪ naŋsə gaansə ni m̀tɛ̃tɛ̃ ma a ŋgha'asə Kristo a nu m̀ə, kə m̀ə tswé ñtɛ̃ fàa atu nsyɛ, kə m̀ə kwò kwò oò. ²¹ Nloŋ m̀ə a m̀bo m̀ə, ñtswɛ̃ntɛ̃tɛ̃ yà faa mbi, i ni aa bə Kristo, m̀ə bə tɛ'ɛ kɪ kwo kwo boŋ a ka bəŋnə bɔŋ tsyàtə a ntswe fàa m̀bɪ. ²² Lā mbə a bə yii m̀ə m̀ə ka bú tswə faa àtu nsyɛ boŋ a bə m̀ə m̀ə ka bú fà'a ãnnù jii m̀ə i ka kwetə bə aà. Lā kaa m̀ə sɪ annù yii m̀ə m̀ə ka tsɔ'ɔ aa zi bə. ²³ Ma muu ajàn m̀ə təə a tɛ̃tɛ̃ ñkɪ. ãnnù yii m̀ə m̀ə yə'ətə aa à nɛ ñlo ŋghɛɛ ntswe bi'i Kristo ñloŋ m̀ə ma yú ãnnù a bɔŋə a nu m̀ə ñtsyàtə mbú ntswe fàa m̀bɪ. ²⁴ Lā ñloŋ ŋgaa yúu, a ku'unə m̀ə tâ m̀ə bu ntswe fàa m̀bɪ, tã kwetə

ghuu. ²⁵ Tsi'i ãnnù nɛkɔŋə, a ni ãnnù yii m̀ə m̀ə ka ghírə aà. Mə zi m̀ə m̀ə ka bú ghɛɛ nɛ m̀bii a ntswe bi'inə fàa mbi tã kwetə ghuu tâ nɛ ka ŋkwi ŋghɛɛ ni m̀bii tâ ñdorə nuu nɛ kɛ̃ ŋgha'atə a mum àbiintɛ̃tɛ̃ yuu. ²⁶ Mə bə fɛ'ɛ i zɪ tsi'i ghuu boŋ a ka ghírə m̀ə tâ ñtɛ̃ ghuu i luu nɛ ñdorə nloŋ annù yii m̀ə Kristo Yesu à ghírə a nu m̀ə aà.

Àkòrə nɛtə ni bə bi Yesu

²⁷ Lā ãnnù yí wə a ni m̀ə tâ m̀ighírənəm̀innù muu tâ m̀i ku'unə a ajàn yii m̀ə ñtoo Kristo yí ñsigɛnə i lɔc aà. Tã bɛɛ m̀ə a fɛ'ɛ m̀ə mbə m̀ə zɪ nyə ghuu kə ŋgaŋ, m̀ə yu'u m̀ə nɛ təə ñnɛŋtə akòrə yuu a nsyɛ, m̀bòònsə ghuu ŋkwərə, ãnnù yuu a bə yi m̀ə'ɔ, nɛ tó bitsɛm m̀ə tâ ãnnù ntoo yí sigɛnə yii m̀ə nɛ bii aa, tâ à ka ŋghɛɛ nɛ m̀bii, ²⁸ kaa wa'à nɛ ñgàŋkɛ̃bàa juu bɔ'ɔ bə. A bə bə ma mùu ajàn boŋ à nɛ àlɛnsə m̀ə a naŋsə ndi'i ni m̀ə Nwí à ka dɛ̃ ŋgi'i a nu bo, i bəŋnə yweensə ghuu. ²⁹ A bɔŋ m̀ə tâ nɛ zi m̀ə, Nwí yii m̀ə à ghírə ibòŋ a nu bú m̀ə nɛ niŋ ntɛ̃ ghuu a nu yu, ñloŋ ŋgaa Kristo aa, a kɛ̃ ŋghírə aa ìbòŋ a nu bú m̀ə tâ nɛ kɛ̃ nyə nɛ ñgi'i nloŋ ŋgaa yí. ³⁰ Ma mùu ajàn, nɛ yə m̀ə ñtsò ma ghú m̀ə ni to aa, i kɪ mbə aa ntsò yii m̀ə nɛ kɪ nyú'u m̀ə m̀ə to, ñkɪ mburə aa kɪ to ñzi ywe'e sii aà.

2 Tsò m̀ə bu bɛ̃ Kristo boonsə a gaansə nɛ m̀tɛ̃tɛ̃ muu aa, tsò m̀ə a kòŋə nɛ ghuu nɛ'ətə ni ñtɛ̃ ghuu aa, tsò m̀ə nɛ bòònsə bu bɛ̃ Àzwí Nwí aa, tsò m̀ə nɛ zɪ ñkòŋnə ghuu bu ni bú, ñkɪ zi ŋko m̀iŋŋnə ghùu bu ni bú aa, ² a ku'unə m̀ə tâ nɛ boonsə ghuu ntswe ni ànnù yí fùùrə, ñka ŋkòŋnə ghuu bu ni bú, ñghírə ni m̀ə tâ ñtsú ghuu i bə yí m̀ə'ɔ tã tã ñtɛ̃ gha i luu ni ñdorə. ³ Nɛ tsuu kɪ yu'u tsi'i à yuu annù bə, ñtsuu nù yúu kɪ ŋee bə, m̀baŋnə ñka sigisə nɛ ìbɛ̃nù ghuu bə a nsyɛ, ñka ŋwa'atə ni m̀ə bə bɪ m̀ə'ɔ bi tsyàtə ghuu. ⁴ Tã nɛ tsuu tsi'i ãnnù jii m̀ə i kwetə ghuu aa kɪ ghírə bə, nɛ kɛ̃ ŋghírə nɛ ãnnù jii m̀ə i kwetə nɛ bə bɪ m̀ə'ɔ aà ⁵ Tã ãnnù jii m̀ə ni m̀dòntə ni a atu bú aa tã i bə jii m̀ə Kristo à le sɪ kɛ̃ mm̀wɔntə aà, nlii nɛ ãnnù tsò yu:

⁶ Ka m̀ə bo Nwí le ntswe ni m̀arə yí m̀fùùrə aa, kaa à le ŋwa'à kà ñtɛ̃ ni m̀ə yu dɛ̃'i m̀ə bo Nwí ku'unə. ⁷ Lā, à le mbəŋnə ñləə ma juu ãnnù fu, ñsigisə ìbɛ̃nù yí a nsyɛ, m̀baŋnə ntigə nɔgə marə ñgàŋfà'à, bi jwí yí tsò ŋú m̀sɔŋ.

⁸ À bəŋ m̀ə ñtigə ŋú m̀sɔŋ aa, ñsigisə ìbɛ̃nù yí a nsyɛ, ñyu'unə Nwí, m̀bii niwò, bi zwitə yí,

Bɛ̃ ghɛɛ m̀ə m̀ə bi kɪ zwitə yí zwitə aa, ñtigə mburə ñkweentə yí bə a ati bəŋnəbəŋnə!

⁹ Ma mùu ajàn, Nwí a tigə ñnaŋsə ŋŋentə yí a ñdəŋ, m̀fa ikum yii m̀ə i kɔ'ɔnə ntsyà mikum m̀tsɛ̃m aà,

¹⁰ tã bɛɛ m̀ə bə bɛ̃tsɛm bi yí nyu'u ikum Yesu, a aburə, kə a nsyɛ, kə bə a bəŋnsyɛ, bi swètə m̀kù'utə myaa a nsyɛ ŋgha'asə yí,

¹¹ tâ bə bɪtsɪm bɪ bii nɪ nsi nɪ nsi mə Yesu Kristo à nɪ Mmà'ambi, n̄tigə ŋgha'asə nɪ Taà yɪ Nwɪŋgɔŋ ma m̄u ajanə.

A bɔŋ mə tâ bɔɔ bi Kristo bɪ bə tsɔ m̄ŋkà'à fàa mbɪ

¹² Tsɔ mə a bə ma m̄u ajanə aa, ika'â jâ jii mə mə kɔŋə aa, tsi'i a ajanə yii mə ni tɛ'ɛ yu'unə nàa a ŋgɔŋ bɪnɔ̀ò bɪtsɪm a noò yii mə mə tswə bi'inə aa, a bɔŋ mə tâ nɪ ku'usə ŋghɛɛ nɪ m̄bii a yu'unə mə tsɪtsɔŋ mə kaa mə sɪ a tɪtɪ b̄u tswé aà. Nɪ ka mbɔ'ɔ Nwɪ tâ n̄tɪ ghuu ka ntsigɪnə, ŋka ŋgaansə ni m̄tɪf̄ muu a ŋghɪrə ðnnu jii mə i ku'unə aà ta yɪ jɪ ðlɔŋə. ¹³ N̄lonə mə Nwɪ a fà'à a m̄ŋtɪ b̄u, ŋghɪrə ni mə tâ nɪ ka ŋkɔŋə a ŋghɪrə ðnnu jya jii mə a lɔ̀ò ni mə tâ nɪ ka ŋghɪrə aà, ŋkɪ mfa nɪ m̄da'a mə tâ nɪ ka mfa'a nɪ ðnnu ma j̄u mə i bɔŋə nii aà.

¹⁴ Ni ka ŋghɪrə ðnnu tsɪm n̄tsuu ki nnurikə, kə ki l̄igɪtə bə; ¹⁵ tâ bə bɔɔ bi Nwɪ bii mə mbə bi wa'â i f̄rə waa f̄a, m̄ŋtɪ myaa mi laa, kaa àl'ɔ a wa'â a nu bo tswé bə, n̄tswe a tɪtɪ n̄wàà ni bə bii mə bi ghɪrə ðnnu j̄i bi kaa ðnnu jyaa i wa'â tsinə aa, lâ nɪ b̄aŋnə n̄ta nɪ tɪtɪ bo tsɔ m̄ŋkà'à fàa mbɪ aà. ¹⁶ Nɪ tswa n̄ghàà ni Nwɪ n̄u mə ni fa n̄tswɛntɪ a mbo bə aa ntugɪtə, tâ a yɪ mbə wa njwi yii mə Yesu à bu mbɪ aa, n̄tɪ gha i luu nɪ n̄dorə a nyə mə kaa mə lɛ ŋwa'â n̄u yà laa a d̄aŋə d̄aŋə zw̄i, kə mə kaa àfà'à yii mə mə lɛ mfà'à aa, kaa a lɛ ŋwa'â aa atu d̄aŋə d̄aŋə tsyâ. ¹⁷ Àjanə yii mə nɪ n̄ŋ ntɪ ghuu a nu Nwɪ aa, a bə aa tsɔ àyoo mmà'anwi, mbə a tɛ'ɛ mbə mə bi ka zwitə gha zwitə, i l̄ɔgə aləə n̄u ya i k̄urə ma m̄u atu ayoo mmà'a Nwɪ, bɔŋ n̄u yà i ka bɔŋə tâ mə ka ndoritə bi'inə nɪ b̄u bitsɪm. ¹⁸ A bɔŋ mə ta n̄u yùu i k̄i mbɔŋə tâ nɪ k̄i ndoritə tsɔ mə.

Timoti bo Epafrodito

¹⁹ Mə wa'atə a w̄aŋsə ntoo Timoti a mbɛɛ b̄u, a ajanə yii mə mbə Mmà'ambi Yesu a bii, tâ à zi nyə ghuu m̄bu mbɪ n̄swɔŋə a àjanə yii mə nɪ bə aà tâ n̄tɪ gh̄a i ðdoritə. ²⁰ Kaa ŋu tssu kaa s̄i ghu tswé tsɔ Timoti mə a k̄i wa'a nɪ ðnnu tsi'i a annu n̄ŋkɔŋ nlonə ŋgaa yùu n̄lɔɔ ni mə tâ nɪ tswə i sigɪnə. ²¹ A tɪtɪ bo bitsɪm, ŋu tsɪm a yu'u aa tsi'i yii annu, ŋghɪrə tsi'i annu yii mə a ka kwetə atu mbɪ n̄u yɪ, kaa wa'â nɪ annu Yesu ghɪrə bə. ²² Lâ a ŋghɛɛ ni Timoti, nɪ zi ŋu yii mə à ni ghu aà, nɪ zi a ajanə yii mə a fà'à bi'i yu tsɔ mu bo taà yɪ, a n̄sɛ̀nsə ntoo yɪ n̄sigɪnə yu aà. ²³ Àa annu yii mə mə wa'atə a ntoo yu, a mbɛɛ b̄u, a noò yii mə mə ghɛ̀nsə nzi a ajanə yii mə ðnnu i ka ghɛ̀ɛ ni mə faà aà. ²⁴ A ŋghɛɛ ni mə, mə n̄aŋsə mbii a n̄j̄m Mmà'ambi mə, mu f̄ib̄aŋtə lâ, tâ mə ki nzi yàa ŋgaa.

²⁵ Mə m̄lɔ̀ntə mə a ku'unə mə tâ mə too mumaà yɪ'inə Epafrodito tâ à bu mbɪ fu a mbo b̄u. À ni yu yii mə bi'i yu fà'à mə ŋki nto n̄tsò faà bitsɪm; a k̄i mbə yu yii mə nɪ k̄i too mə tâ à zi ŋkwetə gha mfa njoo jii mə mə k̄i sɪ bɔŋə aà. ²⁶ N̄tɪ yɪ i yə'ətə ni a nyə b̄u bitsɪm, a

k̄i n̄j̄aŋə si'i nlonə mə nɪ k̄i yu'u mə yu k̄i sɪ ghòò aà. ²⁷ Tsi'i a annu n̄ŋkɔŋə, à k̄i ghòò n̄tigə tsi'i a ŋkwô. Lâ Nwɪ a ko m̄l̄ŋnə yɪ; kaa wa'â aa tsi'i yɪ ko bə, à k̄i ki ŋko aa m̄l̄ŋnə ghà tã tâ ŋgɪ'i yɪ d̄aŋ tā i wa'a b̄u n̄zi ŋkù'usə yii mə mə tswə ghu m̄u aà. ²⁸ Mə n̄aŋsə n̄lɔɔ a ntoo yu a mbo b̄u ta tâ nɪ doritə a mbu nyə yu, tã tâ n̄tɪ gha i bɔɔ m̄fwetə. ²⁹ Bɛɛ a zi, nɪ kwɛrə a n̄j̄m Mmà'ambi ni n̄dorə; a bɔŋ mə tâ nɪ ka mbɔ'ɔtə bə bii mə bi bə tsɔ yu aà. ³⁰ N̄lonə mə à k̄i ghəə kwo n̄lonə ifà'a à Kristo, n̄niŋə atu yɪ a n̄tsu n̄wɔ a mfà'a ta m̄aŋsə àk-wetə yii mə nɪ k̄i tswə nɪ m̄fa a mbo mə aà.

N̄u yii mə m̄ŋnnu mi mi tsinə aa, à ni ŋu yii mə a n̄ŋ ntɪ yɪ a nu Kristo aà

3 B̄iŋm b̄a, mbɔŋ mə m̄aŋsə, mə swɔŋ a mbo bu mə tâ nɪ ka ndoritə a m̄u Mmà'ambi. Kaa mə ka wa'â kaa a ŋkwatə ŋwà'ânə ðnnu jii mə mə tɛ'ɛ m̄ m̄foo ŋwà'ânə a mbo b̄u aà, n̄lonə mə i ka bɛ ghuu tâ nɪ tsuu l̄ò wò.

² Nɪ ka n̄tsyɛsə ghuu nlonə mbu j̄i bi jyâ, bə bya mə bi b̄u'innu j̄i bi aà, bə bya mə bi tsəŋ n̄u jyaa laà; tâ nɪ ka n̄tsyɛsə ghuu nlonə ŋgaa yà. ³ A bə bi'inə mbə bə bii mə Nwɪ à n̄tə waa tsi'i annu n̄ŋkɔŋ, bi'inə gha'asə Nwɪ aa ni Àzw̄i yɪ, n̄doritə aa nlonə mə bi'inə ni bə bi Kristo aà, kaa wa'a m̄ŋtɪ mi'inə aa bə ni ðnnu n̄jȳ nu lèè bə. ⁴ Ka mə mbə mə tswə nɪ à janə yii mə mbə mə k̄i n̄ləə n̄tɪ gha a ni n̄joo n̄jȳ nu aà. Mbə bə bi tsu bi tswə faa mbi mə bo tswə nɪ n̄lèə n̄tɪ waa ni ðnnu n̄jȳ nu, bɔŋ mə tsyàtə waa b̄itsɪm. ⁵ A yòŋə n̄ŋsə yɪ'i, bi lɛ n̄tə gha aa a noò yii mə mə lɛ mbə njwi j̄i n̄fwaa aà; mə bə ŋu b̄aIsrael, m̄fɛ'ɛ a ŋgwɛ'ɛ nda Benjamin, mbə mu baHeber yii mə à jwe b̄aHeba aà. A ŋghɛɛ nɪ annu n̄lèə n̄d̄i'ɪ b̄aYuda, mə bə ŋu bafarisai. ⁶ A ŋghɛɛ ni àjanə yii mə mə lɛ si t̄t̄i ni annu Nwɪ aa, mə lɛ si tsɔ'ɔ ni àkòrə ŋghotə bɔɔ bi Kristo; m̄bu ŋghɛɛ bə n̄ŋ annu ŋghɪrə ðtsinənnu, a nyonə n̄ŋ annu n̄lèə n̄d̄i'ɪ Moses, kaa àl'ɔ yɪ tsu kaa a lɛ ŋwa'â a nu mə tswé bə. ⁷ Ma juu ðnnu mə i lɛ mbə afu'u a mbo mə aa, mə l̄ɔgə mə à ni bwyɛ nlonə Kristo. ⁸ Tsi'í annu n̄ŋkɔŋə, mə l̄ɔgə njoo tsɪm jii mə mə tswə ni ju aa tsɔ bwyɛ, n̄lonə mə a nzi Kristo Yesu N̄gàŋmà'a ghà, a bɔŋ n̄tsyàtə njoo tsi'í tsɪm fàa mbɪ. Mə mə'ə njoo tsɪm nlonə ŋgaa yɪ, n̄tigə n̄li n̄ŋjoo tsɪm tsɔ n̄tsà'à ta tswə ni Kristo; ⁹ i boonsə n̄tswe bi'i yu tã tâ ðtsinənnu jii mə mə ghɪrə aa, tâ tsee bə a mbo m̄ l̄ò l̄ò bə, n̄yonə nàa a j̄ŋm àjanə yii mə mə lèə n̄d̄i'ɪ Moses aà. Tã à b̄aŋnə mbə bə a ajanə yii mə mə n̄ŋ ntɪ gha a nu Kristo aà; mbə ðtsinənnu jii mə Nwɪ a fa a n̄j̄m àb̄iintɪ aà. ¹⁰ Ànnu yii mə mə lɔɔ aa, à nɪ n̄zɪ Kristo, i tswə ni m̄d̄à'à mya mə à tswə ni mu nlonə mə à lɛ nyweenə ni niwo aà. Mə k̄i n̄lɔɔ n̄ŋ n̄ȳə ŋgɪ'i ya yii mə à lɛ nyə aa, i k̄i bəŋ t̄igə bə tsɔ yu i bii niwo nii mə à lɛ ŋkwo aà, ¹¹ tà bɛɛ mə m̄aŋji a tswə ghu mə k̄i nyi nyweenə ni n̄wò yàa ŋgaa.

Paul a Gaansə Mitɛɛ mi

¹² Kaa mə si lɔɔ aà ɛswonə mə mə tswè mə nɛ ɛjoo mə jù mə mə wa'atə a ntswe nɛ jù aà; kaa mə wa'a kɛ nɔɔ aà ɛswonə mə Nwɪ à fà'a mə ifà'a yi a nu mə maŋsə; lã mə gaansə mitɛɛ mǎ a ntswe nɛ jù ɛlonə mə Kristo Yesu à ghɛrè mə tə mə bə yi aà. ¹³ Bɛɛm bǎ, kaa mə sɛ mɔɔntə mə mə ywè'è mə a adigə yii mə mə tswè nɛ ɛkwe ɛkɔ'ɔ ntəə ghu aà; lã ànnù yí fùúrə a tswè ghu yii mə mə ghɛrè, mə mə'atə ɛnnù jii mə mə tsyà mə mǎma'atə a nɛm aa, ɛgaansə nɛ mitɛɛ ma mǎfuritə nɛ njoo jii mə i tswè a mbii aà. ¹⁴ Mə khè tsi'i nɛ mitɛɛ ɛghɛɛ nɛ a adigə yii mə mə tɛ'ɛ mi'i ma ghu aà, ta ghèɛ kwɛrə miyàrɛnè mi ɛgu'u mi afà'a mii mə Nwɪ a twonə nàa mə tə mə kɔ'ɔ ɛkwɛrə, ɛtsya aa a jɛm Kristo Yesu aà. ¹⁵ A bɔŋ mə bi'inè bii mə bi kwè mǎ, ɛtwɛŋtə mɛŋgǎŋ mi'inè a nu Kristo aa, tə bi'inè tswè nɛ àmɔɔntə ma yu. Kə bɛɛ mə ɛjù tsù a tɛ'ɛ ntswe ghu mə a mɔɔntə ànnù yi adàŋ bɔŋ Nwɪ à ka kii ghɛrè ta nɛ zi. ¹⁶ Lã ànnù yí wè a bə aa mə tə bi'inè tswa ànnù yii mə bi'inè tswè mə nɛ yu aa ntugitə tə à tɛnsə.

¹⁷ Bɛɛm bǎ, tə nɛ yon ɛka ɛŋe'esə nàa tsǒ bə bɪ mɔ'ɔ, ɛghɛrə nɛ ɛnnù jii mə bi'i ghɛrè aà; ɛkii nlii nɛ bə bii mə bi yòŋə nɛ ɛbù'ù mikòrə ji'i aà. ¹⁸ Mə swonə laa aa, ɛlonə mə bə bɪ mɔ'ɔ bi tswè ghu mə bi ghɛrə ɛnnù tsǒ bə bii mə bi baa atibàŋnə bàŋnə ya yii mə Kristo à lɛ ɛkwo ghu aà. Mə tɛ'ɛ mə mǎfoo nswonə ànnù ma yú a mbo bù, à nɛ tsi'i yú mə mə kii mbu ɛkwatə nswonə nɛ mɛɛlǎa a mi'i mə aà. ¹⁹ À ka yi kɛ bə a nɛm tə Nwɪ à nɛ isa'a a nu bo, ɛlonə mə bo lɔgə ato'ò yaa laa tsǒ nwi wàà, ɛtswonə nɛ nù yàà ɛlonə njoo jii mə bɔŋ i bàŋnə ɛghɛrə nɛ mə tə àtù yaa ka ndirə, ɛtɛ'ɛ atu yaa nɛ ɛjoo mbi jù. ²⁰ Lã ɛghɛɛ nɛ bi'inè, àla'a yi'inè a tswè aa a aburə, bi'inè yu'utə nɛ Nɛgànywèensə yi'inè, Mmà'ambi Yesu Kristo mə tə à lo ghu nzi. ²¹ À bə zɪ, bɔŋ à ka lɔgə mi-da'a mya mə mi ghɛrè nɛ mə tə ɛjoo tsɛm tə i ka yu'unə nii aa, i kwensə abɔrɛkə nù ji'inè jù tə i tɛgə mbə tsi'i tsǒ yi ya yii mə i ɛwèenə nɛ nɛfɔ aa.

Àdɛ'itə Paul a mbo bɔɔ bi Kristo

4 Bɛɛm bǎ, wa mə nàŋsə kòŋə ghuu, ɛntɛ gha i yə'ətə nɛ a nyə bù. Nɛ ghɛrè mə tə ɛntɛ gha tə i luu nɛ nɛdorə, nɛ kɛ mbə miyàrɛnè mi ɛgù'ù mǎ. Bɛsù ba bii mə mə kòŋə aa, nɛ nàŋsə ntəə nɛ, ɛswetə mɛŋgǎŋ muu tə mɛ tso a nù Mmà'ambi. ² Mə bu'u mbo a mbo Evodia bo Sentikə mə tə bo boonsə tə ànnù yaa tə à bə yi mɔ'ɔ a nɛm Mmà'ambi. ³ Mə bù'ù mbo a mbo wò, ɛjù àkòrə ghà mə si fà'a aa, mə ta ò kwetə bàŋgyè ma bù ɛlonə mə bo fa'a bi'ibo a nswonə ntoo yi ɛsigɛnə bi'ibo nɛ Clement nɛ bə bi mɔ'ɔ bii mə bi'ibo kii mǎfa'a, mɛkùm myaa mə tswè a mùm àŋwà'anə ntswèntɛ aà.

⁴ Nɛ ka ndoritə a mum Mmà'ambi a ɛgòŋ bɛnòò bɛtsimə; mə bu ɛkwatə nswonə mə ta nɛ ka ndoritə. ⁵ Nɛ

ghɛrə tə bə bɛtsim yə mə nɛ tswa mɛntɛ muu, ɛlonə mə nòò nzi Mmà'ambi à tɛgə a bo aà. ⁶ Nɛ tsuu nù yùù kɛ wa'a ɛlonə ànnù tsu bə. Nɛ ka ntsa'atə Nwɪ ɛlonə ɛgòŋ ɛjoo tsɛm jii mə nɛ lɔɔ aà, mbu'u nɛ mbo ghu mbo, mǎfa nɛ mbi'ikə ghu mbo, ɛghɛrə tə à zi njoo tsɛm jii nɛ lɔɔ ghu mbo aà. ⁷ Ma mùu àjàn bɔŋ mɔɔnə Nwɪ yii mə i tsyàtə mitsyè mi bə aa, i ka ghɛrə tə mɛntɛ muu bo bɛ ɛmɔɔntənnù juu tswè a mum Kristo Yesu.

⁸ Bɛɛm mbǎ, ànnù yi nɛwɪ'ɛnɛm yii mə mə ka nswonə a mbo bù aa, a nɛ mə tə nɛ tɛ'ɛ atù yuu nɛ ɛnnù jii mə i nɛ ànnù nɛŋkɔŋ aà, bo bɛ a nɛ ɛnnù jii mə i ku'unə a mɔ'ɔtə aà, nɛ jii mə i tsinə aà, nɛ jii mə i laa aà, nɛ jii mə bə kɔŋ aa, bo bi nɛ jii mə i bɔŋ aa; bɛɛ mə ànnù yí tsu a tɛ'ɛ ntswe ghu mə a bɔŋ ɛghèɛ mǎmaŋsə, kə yi tsu yii mə a ku'unə a gha'asə aa, a bɔŋ mə tə nɛ ka ɛwa'atə ma yu ànnù. ⁹ Nɛ ka ɛghɛrə ɛnnu tsɛm jii mə nɛ yəgə a mbo mə aa, kə jii mə nɛ Kwèrə a mbo mə, kə jii mə nɛ yu'u a ntsù mə aà, kə bə jii mə nɛ yə mə ghɛrè aà. Nɛ bə kɛ ghɛrə ma juu ɛnnù bɔŋ Nwɪ yii mə a bɔrɛsə nɛ bə aa bɔŋ à ka tswè bu bo.

Paul a fa miya a mbo baFilipia nɛ njoo jii mə bo lɛ mǎfa ghu mbo aà.

¹⁰ Mə nàŋsə ndoritə tsi'i sigɛnə a mùm Mmà'ambi ɛlonə mə, ka mə àgha'a a sà'a mə a àjàn yii mə nɛ lɛ si lɔɔ a ɛkwetə mə aa, nɛ tswè mə nɛ mǎnɛ a ɛkwetə mə tsɛtsɔŋ. Tsi'i ànnù nɛkɔŋə, nɛ lɛ si wa'atə nàa, lã kaa wa'a a àjàn yii mə mbə nɛ tsyà ɛkwetə gha ghu aa bàŋnə nɛ. ¹¹ Kaa mə sɛ laa swonə aa ɛlonə mə àyoò tsu a wɛ'ɛ a mbo mə bə. Mə yəgə mə nzi a ɛkwèrə ɛgòŋ ɛnnù tsɛm jii mə i fɛ'ɛ a nu mə aa nɛ nɛdorə, ¹² Mə zɪ nɛnsɛgɛsə ɛbɛnù gha a nsyɛ, ɛkɛ nzi a tswè a noò yii mə njoo i gha'a a mbo mə aà. A tɛ'ɛ i bə bə mə akə bɔŋ mə yəgə mə nzi a tswè nɛ njoo jì ghà'a ɛgha'a, ɛkɛ nzi a ntswe nɛ nɛ. Mə zɪ ntswe a noò yii mə ɛndà i lùu nɛ ɛjoo bo bɛ a noò yii mə ɛndà i yòò aà. ¹³ Mbə mə tse ghɛrə ɛnnù tsɛm a nɛm yu wa yii mə a fa nɛ mɛdà'a a mbo mə aà.

¹⁴ Lã a kɛ bɔŋ mə nɛ kɛ ɛkwetə gha a noò yii mə mə kɛ tswè nɛ ɛgɛ'ɛ aà. ¹⁵ Bù baFilipi, itu ɛbɛnù ghuu, nɛ zi mə a àjàn yii mə mə lɛ nɔgɛnə ɛka nswonə nɛ ɛntoo yi ɛsigɛnə yú aà, a noò wa mə mə lɛ ɛka nlo Macedonia aa, kaa ɛghotə ɛndànwi yí dàn kaa i lɛ ɛwa'a ghu tswè mə i lɛ mbii mə bo ka kɛ fa nɛ ɛjoo a mbo mə, kə kii kwèrə nɛ ɛjoo a mbo mə, ɛtsyàtə ghuu. ¹⁶ ɛlonə mə, ɛghɛɛ bə a nɛ noò wa yii mə mə lɛ ntswe a Tesalonika aa, nɛ lɛ ntoo njoo a mbo mə a ɛgaa jì ghà'atə, ɛkwetə gha ghu. ¹⁷ Kaa sɛ bə aa bə mə mə wɪ'i nɔɔ nɛ ɛjoo jya jii mə nɛ fa nɛ a mbo mə aa bə, àyoò yii mə mə bàŋnə nɔɔ aa, à nɛ mɔɔnə yii mə nɛ ɛkwèrə ghu ɛku'usə nɛ ɛbɔŋ yii mə i kuu nɛ abaa bù ɛlonə akwetə yii mə nɛ fa nɛ a mbo mə aà. ¹⁸ Wà ɛjoo jya jii mə nɛ kɛ too a mbo mə aa, i kɛ bùrə ɛgha'a ntsyàtə a jàn yii mə mə kɛ si lɔɔ

aà. Wa mè si ayoo dàŋ bu mboŋə nloŋ mə mè kwerê
 ñjoo jya jii mə nì kì tòo Epafroditus mə tâ à zi mfa a
 mbo mè aà. I bə aa njoo mmà'anwì jì lùmtə, m̀bə njoo
 ntɔɔ mmà'a Nwì jii mə i ku'unə, mbɔŋ a nu Nwì aà.
¹⁹ Nwìŋgòŋ ghà à tswe nì àfù'ù a burè ñgha'a kaa wa'ă
 a nswonə bə, a ka fa njoò tsìm jii mə nì boŋə aa a mbo
 bù a ñjìm Kristo Yesu. ²⁰ Tà bì'inè ka gha'asə nî
 Nwìŋgòŋ Taà yì'inè a ñgòŋ bìnòò bî tsìm, ñlwi'i nîkoŋè.
 Amen.

Àtsà'atè yi ñlwi'i ñjìm

²¹ Tsà'atə nì bə bi Nwì bitsìm a mum Kristo Yesu.
 Bìlìm bì'inè bìi mə bì'ibo tswe faà aa, bo kì ntsà'atè
 ghuu. ²² Bə bi Nwì bi tsìm bi tsà'atè ghuu, bya bìi mə bi
 tswe a ndùgə Kaisa aa bo nanşə ntsà'atè ghuu. ²³ Tà
 ìbɔŋ Mmà'àmbî Yesu Kristo tâ ì tswe a mbo bù.

BaKolosi

ÑJI'INNŪ ANWÀ'ÀNÈ YŪ

A aḡwà'ànè yū aa a le ḡwà'ànè Paul a mbô ḡghòtê baKolosi. Ala'a Kolosi a le ntswe a mbu'u Asia. Kaa ḡghotê baKolosi aa a le ḡwà'à Paul lòḡḡnè. Paul à le nyu'u mē ḡḡḡndi'innū mbwe'esè jī mō'w le nzi ka ndi'i innū jii ka le ḡwà'a nī ḡtoo yi ḡsigìnè ya bòdòntè. À le ntigē ḡwà'ànè aḡwà'ànè yū aa ntsisè ḡghotê ghu.

ḡḡḡndi'innū jya i le sī swonḡ ni mē kaa mītsyè mii mi kō'w nluu aa kaa mi sī a nī ḡtoo yi ḡsigìnè ya tswè, kaa Kristo a wa'à nī àbwarè yii mē à tswè ni yu tsò Mu Nwì, m̀bè ḡḡḡnyweensè mbi aa tswè. Bi le sī dī'i ni mē bē tswè nē ḡka yòḡ bīnḡsè, ḡlèè bi nḡsè ḡlòḡ miji bo m̀l̀l̀'ù, ḡswonḡ ni mē tā bē ka nḡè nī ḡjwi jì wè jī mō'w, ḡḡḡirè tā bē ḡetè waa (2.16,17, 21-23). Ndi'i ni mē tā bē ka mmii nī baangel (2.18), ḡswonḡ ni mē bo le nzi innū azwì jī mō'w ḡtsyatè ajàḡ mē ntoo yi ḡsigìnè ya i swonḡ aà (2.4).

Nòò yii mē Epafra à le ḡhèè ḡswonḡ ajàḡ mē ìnnū le ntswe a ḡhotè aa, Paul a ḡwà'ànè aḡwà'ànè yū a nswonḡ mē yu tsà'atè Nwì atu bo, mē tā Nwì à ḡḡirè tā bo naḡsè nzi annū nīḡkoḡ bo bē ànnū yii mē Nwì a lòò aà (1.9,10).

Kristo à ni finè Nwì (1.15), ḡtswe nē m̀r̀è Nwì a kō'w nluu (1.19; 2.9), Nwì a tsyā aa ghu nu naḡsè njoo tsīm (1.16), a bē ḡtsyāmbiil a nī ḡjòò tsīm, m̀boonsè i tsīm tswa tugitè (1.17). Mītsyè mītsīm mi lò aa a mbo Kristo (2.3). Kristo a bē yu yii mē a fa ntswèntī yii mē i luu aa a mbo bē, bo baKolosi kē mē ḡtswe ni yu a mum Kristo (2.10), bi ḡetè waa aa a m̀m̀ Azwì nī ḡḡetè ya mē bi le ḡḡetè Yesu ghu aa, bo bo tīgè aa ayoo mō'w, ḡlòḡinè aa wā noò yii mē bi le mmurè waa ḡkì aà (2.11-14). Paul a swonḡ mē yu nwùḡè nī nū yi aa nyè mē tā bo lwi'i a mum Krito, i kwe kō'w tēè (1.27-29; 2.6). Ntigē dī'itè nī waa mē bi ka zi akòrè nizì yaa tā à ku'unè nī ḡtwèntī yì m̀fii yii bo tswè ni yu a mum Kristo aà (3.1-17).

Bi yatè aḡwà'ànè yū aa laà:

1. Nji'i ànnū aḡwà'ànè yū 1.1-8
2. M̀r̀è Kristo nī àfà'a yi 1.9—2.19
3. Ntswèntī yì m̀fii a mum Krito 2.20—4.6
4. Ìnnū jii mē Paul à le nswonḡ a nlwì'isè 4.7-18

Àtsà'atè Paul a mbô ḡghòtê

1 Aḡwà'ànè yū a lo aa a mbo Paul yii mē à ni ḡḡḡntoò Kristo Yesu à nī ḡḡḡḡ Nwì aà, bo bē a mbo ḡdīm yì'inè Timoti ² ḡḡḡè ni a mbo bīfīm bī'inè bē bi Nwì bii mē bi fà'a à ni a mbo Nwì nī ḡtī waa tsīm a mum Kristo, ḡtswe a ala'a Kolosi aà. Tā Nwì Taà yì'inè à ḡḡirè ìbḡḡ a nu bù ḡkì ḡḡḡirè tā nī tswè ni m̀bḡḡḡ.

Ànnu mfā m̀bi'ikè a mbo Nwì

³ Bi'i fa m̀bi'ikè a mbo Nwìḡḡḡ Ta bē M̀m̀'ambī yì'inè Yesu Kristo a ḡḡḡḡ bīnòò bītsīm bii bi'i tsà'atè Nwì m̀bi'ikè ḡḡaà yùu aà; ⁴ Bi'i yù'ù mē ajàḡ mē àbīintī yuu a nu Kristo Yesu a bē aa, bo bē àkḡḡḡ yii mē nē tswè ni yu a nu bē bi Nwì bītsīmè aà, ⁵ A bē laà aa nḡḡ mē nē zì ḡka'a jii mē i tswè a aburè, bi'inè bē, jii mē ḡ-too yi ḡsigìnè ya i le ḡkà'a a mbo bù ḡlòḡinè a noò yii mē nē le nyu'u nīḡhàà ni annū nīḡkoḡ aà.

⁶ Ntoò yi ḡsigìnè ya mē i le nzi a mbo bù aa, i kwe a nī ìdīgè tsīm fàa mbi, ḡkoonè nī m̀ntà, tsì'ì tsò àjàḡ yi

mē a ki ntswe a tītī bù ḡlòḡinè wa njwi mē nē le nyu'u ḡkì nzi annū nīḡkoḡ nḡḡ ìbḡḡ Nwì wa àtū yuu a laa ghu ⁷ a ajàḡ yii mē nē le nyèḡ a mbo Epaphras ḡsùkà'ā yì'i bo bē ḡḡḡḡkòrè yì'i a m̀m̀ àfà'a M̀m̀'ambī aà. Àa ḡḡ yii mē a fà'a mbo Kristo nī ḡtī yì tsīm nī àtū yì'i. ⁸ À ḡḡirè mē bi'i zi akḡḡḡ yuu a m̀m̀ Àzwì.

⁹ Tsò mē a bē laà, ḡlòḡinè a njwi yii mē bi'i le nyu'u aa, kaa bi'i leè ḡkì'ì kentè ni a ntsà'atè Nwì ḡwà'atè nī ḡhuu ghu, m̀bu'u nī mbo mē tā à lwensè ḡhuu ni m̀tsyè tā nē zi annū yii mē yu lòò aa, ḡtswe nē mītsyè mī Azwì Nwì tā zi innū tsīm àtū yuu a laa ghu ¹⁰ tā nē ka ntswe ntswèntī yùu tā i ku'unè a mbô M̀m̀'ambī tā à naḡsè ḡka ndoritè ghu, tā ḡtswèntī yùu i ka ḡkoonè m̀tā a nī m̀buu m̀fà'a mī sigìnè mītsīm mii mē ni fà'a aa, tā ìnnū jii mē nē zi m̀bi'ikè ḡḡaà Nwì aa tā i ka ḡḡa'atè ḡḡḡè nī m̀biil tā nē ka ḡkwe ghu mumè. ¹¹ Tā Nwìḡḡḡ à naḡsè mfa mīda'a a mbo bù tā nē tī, ḡyonḡ a njim m̀tī mī mya mii mī tsya mbo aa, tā nē tswè nī àtāḡḡntī, ḡka ḡkwerè nī ìnnū jii mē i zì ni a mbo bù aa nē nīdorè. ¹² Njka mfa nī m̀bi'ikè a mbo Tā yii mē à ḡḡirè bi'inè ku'unè mē m̀bè bi'inè tswè nī àbwarè a ni

ñjoo jii mə à ləə a mbo bə bi Nwí bìi bi tswe a mùm ñkà'á aà. ¹³ À fi'isè mə yi'inè a mum àdìgè yii mə ñfiil àdìgè i bu'utə aa, ñnəñ a mùm ànnù ñfi'f njoñ Mú yi yii à kòñə aa, ¹⁴ tsi'i Mú wa yii mə à le ntsu'u atú yi'inè ñghirə Nwí à li'inè ifānsənnù ji'inè aà.

¹⁵ Kristo à ni finə Nwiñgòñ yii mə kaa bi si yə aa, ñmbə mfòò àjèè a mbò ñgòñ ñjoò tsim jii mə Nwiñgòñ à nāñsə aà. ¹⁶ Ñloñ mə bi le nāñsə ñjoò tsim jii mə i tswe a aburə bo bə jii mə i tswe a nsye aa, bo bə jii mə bi yə, nē jii mə kaa bi si kii nyə aa, ñtsya aa ghu nū, kə bə bə ñgāñmbu'utə bə, kə bəsa'a bi ala'a, kə ñgāñəda'a, boñ bə le nāñsə ñgòñ ñjoo tsim, ñtsya aa ghu nu, ñki nāñsə aa ghu mbò. ¹⁷ À ni yu yii mə a tsyā mbii ñgòñ ñjoò tsim, ñkii mboonsə ñē ñgòñ ñjoò tsimə. ¹⁸ À ñē àtu a mbò ñghòtə yii i ni ibiinu yi aà, ñmbə ñlògñə, ñki mbə mfòò àjèè, ñtsyambii a nyweenə ñē ñwo aa tã tswe ñē àbwarə ntsyambii a ñē ñgòñ ñnu tsimə. ¹⁹ Ñloñ mə Nwí à le ndoritə a ghirə mə tã mārè Nwí ntsim à tswe ghu nū; ²⁰ ñtigè ñtsya ghu ñjīm ñghirə mə tã ñgòñ ñjoò tsim i bu ntswe ñē ànnù yí m'w' bo bə yù Nwí, kə bə jii i tswe a nsye, kə jii i tswe a aburə, a ajāñ mə à zi ñē ñm'w' ntsya a ñjīm aləə nu Kristo yii à le nsaansə a ati bāññè bāññè aà. ²¹ A le mbə a noò m'w' ñē tswé asə'agha'a bù bə Nwí, ñmbə ñgāñkībàa ji nloñ ñnnù jī bi jii ñē le si m'w' ñē ñkii ñghirə aà. ²² Lā tsitsòñ à bù mə ñghirə bú bo tswé ñē ànnù yí m'w' ntsya a ñjīm ñwo ñi Kristo a mùm ñjyānu mə tã lògè ghuu i zí tē'e a nsi yu tsò bə bìi bi laa māñsə, kaa ñki'ñ ñē àl'ò' tswé, kə kàà ànnù yí tsu mə mbə bi firè ghuu ghu, ²³ tsi'i mə mbə ñē gheè ñē mbii ñē àbiintē yuu, kaa wa'á tsìgñè, ñtəə ñtinsə, kaa ñki'ñ ñē ghuu swùñtə a ñē ànnù yii mə ñi bē, ajāñ mə ñē le nyu'u a ñē ñtoo yí ñsigñè ya yii mə bi swòñ mə a bo bə bə tsim fāa atu nsye aa, mə Paul mə bə ñgāñfà'á a ñē ñtoo mà yù aà.

Àfà'á Paul tsi'i tsò ñgāñfà'á ñghòtə

²⁴ Tsitsòñ mə doritə a ñē ñgi'ñ yà yii mə mə yə a atu bù aà. Ñloñ mə a ñē ñgi'ñ yii mə mə yə a mùm ñjyānu yà aa, mə māñsə aa ànnù yii mə a boñə a ñē ñgi'ñ yii mə Kristo à le nyə mbi'ñ mbii nù yi ya yii mə à ñi ñghotə aa. ²⁵ Mə kə mə ñtigə mbə ñgāñfà'á a mbò ñghòtə, ñyoñə ñjīm àbwarə yii mə Nwiñgòñ à fa a mbo mə mbi'ñ ñkwitù ghuu, mə tã mə ghirə tã bə nāñsə nzi ñighàà ñi Nwí. ²⁶ Ñighàà ma nū ñi le mbə aa ànnù yii mə a le ntswe àlèñtə a ñgu'u ñgu'u bo bə a miwāñ miwāñ, mə bi ghirə mə a fe'è tsitsòñ ñlaa a mbo bə bi Nwí aà. ²⁷ A mbo bo Nwiñgòñ à le ñkòñ mə yu ghirə tã bə zi, a titē bēzì Nwí, àfù'u ànnù àtsyāmbu yi yii a tswe ñē ànnù yí àlèñtə ma yu aà. Ànnù yí àlèñtə ma yù a bə mə, Kristo à tswe a mùm nu bù, ñmbə ànnù yii mə a ghirə mə ñē ka mbe ñigha'a ñi Nwí aà. ²⁸ Bi'i swonə aà ànnù ñloñ Kristo ma ghù, ñwa'asə ñē ñù ñtsim, ñdi'ñ ñē ñù ñtsim ñē ñmbu mitsyè mi tsim, mə mbə bi'ñ yí ñfa a

ñù ñtsim a ajāñə mə à kwè mə mum Kristo ñk'w' ntəə aà. ²⁹ A ñghirə ma yù, mə nwugè ñē nū yà, ñgaansə ñi mēdà'á ma, ñfi'i ñi mēññ mya mētsim mii a nāñsə ñiñ ñi a nu mə aà.

2 Mə lòc nswonə a mbo bù a ajāñ yii mə mə fà'a ñi mēññ a ñgaa bù bo bə bə bìi mə bi tswe a ala'a Laodicea bo bə bə bī m'w' bìi mə kaa bi le'è ñtē'e ñwa'á ñsì gha yə aà. ² Mə fà'á ma mùu ajāñ aa mə tã bo luu ñē àtāñəñtē, tã tswe ñē àkòññè yii mə a ka bòònsə waa, tã bo luu ñē àfù'ù a nāñsə nzi ànnù yí àlèñtə Nwí ya, yii à ñi Kristo yumbonə aà. ³ Kristo à laa mbə key yii mə akwà'a ñgòñ itā mētsyè Nwí tsim, ñghirə bi'inè zí ñē ñn-nù Nwí tsimə.

⁴ Mə swonə ma yù aa ta tã ñù tsù à tsuu ghuu ló bwe'esə ñi mēghàà mi mbwe'esə. ⁵ Ñloñ mə ka mə kaa mə sē bi'inè tswé a mbii nu aa, mə bāññə ntswe bi'inè a mùm Àzwí, ñkii ndoritə a nyə ajāñ yii mə ñē nāñsə ntswe, ñtəə ñtē a mùm àbiintē yuu a nu Kristo aà.

Ñtswēntē yii i lùu a mum Kristo aà

⁶ Mbə yii mə ñē bìi mə Kristo Yesu a ñi Mmà'ambi aa, tã ñē ka ntswe ntswēntē yùu a mum Kristo. ⁷ Ñē twiñ mēñgāñ muu ghu nu tã mē tso, ñghurə ntswēntē yùu ghu nu, ñkii ñtinsə a ñē àbiintē yuu a ajāñ yii bi le ndē'ñ a mbo bù aà. Tã ñtswēntē yùu i lùu ñē ñka mfa mbi'ikə.

⁸ Ñē yə mə tã ñù tsù à tsuu ghuu ló ghirə ñē ñbù'ù ñtsya ñi mēghàà mi mbwe'esə mi adāñə dàñə, kə mētsyè mi ñm'w' mii mə mi lo aa bə ñi ññsə bə, kə a ñnnù mbii izwí jii sa'a mbi yù, a bə ñnnù jii mə kaa i sē aa a mbo Kristo lo aà.

⁹ Ñloñ mə mārè Nwí yii mə à luu aa à tswe a mùm ñmbii nū Yesu, ¹⁰ ñē ki ntswe ñē ñtswēntē yii mə i lùu aa, ntsya aa a ñjīm bòònsə yuu bə Kristo. À ñē àtu a mbo bəsa'a bi mbi bitsim a bo bə izwí tsim jii mə isa'a ñē mbi yù aà.

¹¹ Bi le ñjètə yi'inè ñtsya aa ghu nu, kaa a wa'á aa ñjètə yii mə bi ghirə aa ñē ñmbo bə, à le mbə ñjètə yii mə a le ñghirə Kristo, ñtsya a ñjīm ajāñ yii mə à fi'isə mēdà'á mi ñnnù jī bi jii i tswe a ñjyānu aa ñl'ò'sə aà.

¹² Nòò yii mə bi le mmurə ghuu a ñki aa, bi le ntwiñ ghuu bə Kristo; ñtsya ñjīm ñm'w' ñki ma yù bi le ñki nyweenə ghuu bu bə Kristo, a ñjīm àbiintē yuu a ñi mēdà'á mi Nwí yii, mə à le nyweenə Kristo ñi ñwo aà.

¹³ Bù bìi mə ñē le ñkwo nloñ ibē ghuu bo bə ajāñ yii kaa bi le ñwa'á ghuu ñjètə aa, Nwí à ghirə mə ñē tìgè ñtswe bitē bu bə Kristo, ñli'inə ifansənnù juu tsim, ¹⁴ mme'e ndi'ñ jya jii mə bi le ñgwà'ànə i kwerə yi'inè aa ñlògè ñghè mbeentə a ati bāññə bāññə. ¹⁵ A Kwerə mēdà'á mi bisa'a bi mbi bo bə mī izwí jii mə bu'utə mbi yù aa, ñghirə mbí ñtsim i yə ajāñ yii à ghà'a waa aa ntsya a ñjīm ati bāññə Kristo aà.

¹⁶ Tsò mə a bə ma mùu ajāñ aa, tã ñù tsuu a ghuu sa'a nloñ ànnù miji kə m'w'ù, kə nloñ ànnù ikòò yí jē,

mə mə tswe atsaŋ nlonŋ ŋgaà yi aà. ⁴ Nɛ tsa'atə Nwɛ mə tã mə zi ajànŋ yii mə mbə mə ghirə i naŋsə ñlaa ni mǎn-ji yii mə tswe nɛ ghàa ghu aà.

⁵ Nɛ ka nzi akòrè nizi yuu ni mǎnji mɛtsyè bu bi bə bi abee, nyə ni mə ni fà'à ni nòò ghuu siŋinè. ⁶ Tã nɛghàa ni ntsú nuu tã nɛ ka nlii tsó bi nu'u nɛ fiŋgwanə, tã ghirə tã nɛ zi ajànŋ yii mə mbə nɛ fã àkwi'i nɛghàa a mbo ŋù ñtsim yii à bətə ghuu nɛ ànnu aà.

Paul à fã àtsà'atə nliw'i'injim a mbô ñghotə

⁷ Tychicus yii mə à nɛ ñdɛm ghà yii mə mə kòŋə aa, ñki mbə ŋù àkòrə ghà a mùm àfà'à, yii mə a fà'à a mbô Mmà'àmbi nɛ ñtɛ yi tsim aa, à ka tigə swonŋ ŋgòŋ ñnnu tsim mbi'i ŋgaà yà. ⁸ À nɛ ñji'i ànnu yii mə mə tòò yi a mbo bù aa, mə tã nɛ zi ajànŋ yii mə ñtswé yi'i i bə aa, tã à ki ndiintə mɛntɛ muu. ⁹ Mə ki ntoo Onesimus bo yu, mə a fà'à nɛ ñtɛ yi tsim, mbə ndɛm ghà yii mə mə kòŋə, mə à ki mbə ŋù nɛ bù ghùu aà. Bo ka tigə swonŋ ŋgòŋ ñnnu tsim jii i fe'ε fàa aa a mbo bù.

¹⁰ Aristarchus, ŋù àkòrə ghà a ndatsaŋ, a tsà'atə ghuu bo Mark (yii mə bo Barnaba ni bcc nɛ bcc aa, yii mə nɛ kɛ ñte'ε ñkwərə adi'itə mbi'i ŋgaà yi aa, bεε a zi nɛ kwərə yi siŋinè.) ¹¹ Yesu wa yii mə bi twonə nii ni Jus-

tus a tsà'atə ghuu. Ma bù àa tsi'i bə bii mə bi tswe a titɛ bi'i ŋgàŋfà'à ñlonŋ ànnu nifò Nwɛ bii mə bi ŋetə waa aà. Bo naŋsə ndiintə nàa tsi'i nɛ mbə ànnu. ¹² Ephras, yii à ni ŋù nɛbù ghùu yi mɔ'c aa, mbə ŋgàŋfà'a Kristo aa, a tsà'atə ghuu. A naŋsə nto ni a mùm àtsà'atə Nwɛ ñgòŋ bɛnòò bitsim, nlonŋ ŋgaà yùu, mə mbə nɛ naŋsə ñkwe ñk'c naŋsə ntəə, ñki naŋsə nzi ànnu yii mə Nwɛ a lóò aa tsimè. ¹³ Mə nɛ àyɛfə mbi'i ŋgaà yi mə à naŋsə mfà'à a mbo bù ni mɛtɛ, bo bi bə bii bi tswe a Laodicea, ni Hieapolis. ¹⁴ Lukas, docta yii mə bi'i kòŋə aa, ni Demas, bi tsà'atə ghuu. ¹⁵ Nɛ fa atsa'atə ya a mbo bɛim bi'inə bii bi tswe a Laodicea, ñki ntsa'atə Nympha bo ñghotə ya mə i bòontə ghu nda aà. ¹⁶ Nòò yii mə nɛ twòŋ mə àŋwà'ànə yù a titɛ bù aa, nɛ tsyāsə bi kɛ ñtwoŋə a nɛ ñghotə ya mə i tswe a Laodicea aà. Nɛ ki nyə mə nɛ twonə àŋwà'ànə ya mə a lo a Laodicea aà. ¹⁷ Tã nɛ swonə a mbo Archippus mə, “Yə mə ò fà'à ñfà'à wa mə ò ε ñkwərə a mbô Mmà'àmbi aa ñghèè m-manəsə.”

¹⁸ Mə Paul mə tigə ŋgwa'anə yulà àtsà'atə aa tsi'i nɛ à yaà abô, ka ŋwa'atə nɛ àtsaŋə yà. Tã ñbòŋ Nwɛ i tswe a mbo bù.

1 BaTesalonika

ÑJI'INNŪ AŊWÀ'ÀNƏ YŪ

A aŋwà'ànə yŪ aa a le ɲwà'ànə Paul. Tesalonika à le mbə ɲjò'ò àla'a yì ñtsyàmbii a mbù'ù Macedonia, ɲki gha'a tsyatə ɲjò'ò ala'à tsɛm ghu. Bə le ntswe ghu tsö 200,000. Bə bî ghà'atə bî zî ñtanə nî mītaa ghu. Bo tswé nî byaa bīsa'a bî ala'à.

A nî ñtoo yì ñsigìnə a Tesalonika aa a le nzi Paul ni Silas a ajàŋ mə bo le mà'atə Filipi aà. Bò zì mē ñswonə annù Kristo ghu aa, baYuda bii mə bî le ntswe ghu aa bî tuù ànnù yaa, ntotə bə, bî furə waa, bo tigə ñlo waa ɲghɛɛ a Berea (ifà'à 17.1-10). Bo le ntswe a Tesalonika aa tsi'i a ni mù àtɛi noò, tsö ɲgyà ji tarə (ifà'à 17.2). Lā, m̄bɔŋ t̄a b̄i furə waa aa boŋ bə b̄i m̄ɔ'ɔ, ni baGrikia b̄i ghà'atə, b̄i b̄ii m̄ə ñtoo yì ñsigìnə yā (ifà'à 17.4). Bɔɔ b̄i Kristo ma b̄u b̄i le tswə a m̄ùm ɲgi'i nlonŋ mə b̄i le si naŋsə ntsɔ'ɔ n̄i àkòrə yaa aà. Ka mə b̄i le si tswə'ɔ n̄i àkòrə yaa aa, àb̄iint̄i yaa a le ɲkwe ɲghɛɛ n̄i m̄b̄ii, bo b̄ii n̄i ɲgi'i ya n̄i àtəŋənt̄i, ɲkɔŋə n̄i waa bo ni bo, ñsɛnsə n̄i ñtoo yì ñsigìnə yā. Timoti à le ɲghɛɛ ñswonə annù yii mə a le tswə a ɲghotə baTesalonika aa a mbo Paul. À yù'ù mē ñtigə ɲŋg-wa'anə aŋwà'ànə yŪ a mfā m̄b̄i'ikə a mbo bo, i d̄iint̄ə waa wa m̄ùm ɲgi'i, i d̄i'itə waa, i k̄i kwi'i innù j̄i m̄ɔ'ɔ j̄ii mə bo le si betə nii ghu aà. À le ɲghàà a mbo bo nlonŋə b̄ə b̄ii mə b̄i kwokə a m̄ùm Kristo aa, nswonə n̄i àjàn yii mə a ka yì bə wa noò mə Kristo à ka yì b̄u b̄i aà (4.3-5.11). Ñd̄i'itə waa nswonə annù yii mə Nwì a l̄ò ñlonŋ ɲgaà yàà aa (4.3; 5.16-18). Paul à le si naŋsə lɔɔ mə t̄a bo ka ɲe'esə n̄i waa, nyonə n̄i àkorə n̄i z̄i yaa. Ñtsa'atə n̄i Nwì a atu bo mə t̄a bo naŋsə mfa m̄ib̄im̄in̄u mya a mbo Nwì t̄a à naŋsə nləə waa b̄i laa, mbə ɲjoo ifà'à ji (4.9-12; 5.12-25). Ñghòtə baTesalonika ñ n̄i àlènsə ɲghotə, m̄bə fiḡi a mbo bə bits̄im a n̄i àb̄iint̄i yaa, bo b̄i a ajàŋ mə bo le mb̄ii ɲgi'i n̄i àtəŋənt̄i, ñsɛnsə n̄i ñtoo yì ñsigìnə ya ghu, m̄b̄i ñts̄im i tigə ñyu'u n̄i ànnù yaa aà (1.7-10). Paul à le naŋsə ndoritə nlonŋ ɲgaà ɲghòtə mà yŪ, ñt̄i yì i luu n̄i àkòŋnə ñlonŋ ɲgaà yàà.

Bì yatə àŋwà'ànə yŪ aa laà:

1. Ñji'innū aŋwà'ànə yuà 1.1
2. Àjàŋ mə Paul mfa m̄b̄i'ikə ɲgha'asə n̄i Nwì aà 1.2—3.13
3. Àd̄i'itə mə b̄i ka nzi akòrə n̄i z̄i yaa a m̄ùm Kristo 4.1-2
4. Àd̄i'itə ñlonŋ annù a ajàŋ mə Kristo à ka yì b̄u b̄i aà 4.13—5.11
5. Ìd̄i'itə ji nlwì'ɲj̄im 5.12-22
6. Ìnnù j̄ii mə Paul à le nswonə a nlwì'isə aà 5.23-28

¹ Àŋwà'ànə yii mə a lo a mbo Paul, Silvanus, ni Timoti, ɲghɛɛ ni a mbo bə b̄i Nwìŋgɔŋ Tà, ni Mmà'àmbi Yesu Kristo, b̄ii mə b̄i tswə a ndānwì a Tesalonika aà. Tā ñbɔŋ Nwì n̄i m̄bɔɔŋə yì ñ tswə a mbo bù.

² B̄i'ì fa n̄i m̄b̄i'ikə a mbo Nwì a ɲgɔŋ b̄inòò b̄i'it̄im ñlonŋ ɲgaà yùù, kaa wa'à kaa a n̄iŋə ghuu a m̄ùm àt-sà'atə Nwì yì'ì, ntsa'atə n̄i Nwìŋgɔŋ Taà yì' inə

³ Ñwa'atə n̄i àfà'a ab̄iint̄i yuu, bo b̄i ànwùgìnə akòŋnə yuu, bo b̄i àjàŋ yii mə n̄i t̄e'ɛ at̄u yuu nyu'utə n̄i Mmà'àmbi Yesu Kristo ghu n̄i àtəŋənt̄i aà. ⁴ B̄i'ì zì tsi'ì sigìnə, b̄i'it̄im b̄i'ì b̄ii mə Nwìŋgɔŋ à kɔŋ aa, mə n̄i ni b̄ɔɔ b̄i b̄ii mə b̄i ntsɔ'ɔ; ⁵ ñlonŋ mə kaa Ntoo yì ñsigìnə ya mə b̄i'ì le nzi ni yu a mbo bù aa, kaa ñ le ɲwa'à aa tsi'ì n̄i ñghàà ni tsù z̄i b̄ə, ñ le ɲki nzi aa n̄i m̄idà'à bo b̄i a m̄ùm Àzwi Nwì, kaa ànnù aj̄iŋkə kaa a wa'à ghu tswé. N̄i z̄i àjàŋ b̄ə b̄ii mə b̄i'ì le mbə ghu a t̄it̄i bù, ñlonŋ aà ɲ-gaa yùù. ⁶ Ni le si tigə ɲŋe'esə n̄i yì'ì ɲk̄i ɲŋe'esə n̄i Mmà'àmbi, nlonŋ mə ni le ɲkwɛrə ntoo yì ñsigìnə ma yŪ

aa a m̄ùm ɲgi'i yì ɲwé, lā Àzwi Nwì a b̄aŋnə ɲghirə n̄i kwɛrə n̄i ñdorə; ⁷ ma mùu ajàŋ n̄i tigə m̄bə figə a mbo b̄ə b̄ii mə b̄i le mb̄ii Kristo a Macedonia bo ñ Achaia aà.

⁸ Ñlonŋ mə kaa à si tsi'ì ntoò Mmà'àmbi ya b̄ə a ajàŋ yii mə n̄i sɛnsə i ghɛə a Macedonia bo b̄i a Achaia aà, àjàŋə mə n̄i n̄iŋ nt̄i ghuu a nu Nwì aa, a k̄i mē sɛnə ɲghɛɛ a adigə ts̄imə, maa ajàŋ, a tigə m̄bə ayəfə yuu, kaa b̄i'ì wa'à n̄i ànnù tsu bù ñtswe a nswonə nlonŋ ɲgaà yùù. ⁹ Ñlonŋ mə bo b̄im̄bɔŋ b̄i swonə n̄i ànnù ajàŋ yii mə ni le ɲkwɛrə yì'ì aa, bo b̄i àjàŋ yii mə n̄i le mbəŋkə ghuu mma'atə a mm̄ii m̄iŋkəbə, ntigə mfa'a ni a mbo Nwìŋgɔŋ yii mə à tswə nt̄i ɲki mbə yì ànnù n̄iŋkəŋ aà. ¹⁰ Ñk̄i ntigə nyu'utə n̄i M̄u yì Yesu, mə t̄a à lo a aburə mbu mb̄i, là'à yu wa yii mə Nwì à le mb̄i'it̄i a niwo aà, m̄bə Yesu yii mə a fi'isə n̄i yì'inə a m̄ùm àlwintɔŋə Nwì yii mə a ka yì zì aà.

² N̄i zì tsi'ì sigìnə, b̄i'it̄im b̄i'ì, mə ntswe yii mə b̄i'ì le ntswe a t̄it̄i bù aa, kaa ñ le ɲwa'à aa adàŋ dàŋə

tsyâ. ² Nê zi mæ mbɔŋ tâ bi'i ka nzi a mbo bù aa, boŋ bî dî mæ ŋgi'i a mbo bi'i ŋki mbægîtə yi'i a Filipi. La nê zi mæ ka mæ a le mbə ma mùu ajàn aa, Nwì yi'i à le mfa atəŋəntii a mbo bi'i mæ bi'i ke'enə ntoò Nwì yi ñsigìnə ya a mbo bù, ka mæ bə bî ghà'atə le si to ni mæ tâ bi'i tsuu swonə aà. ³ Ànnù yii mæ bi'i gaansə mitxi mi'i a ŋghirə mæ tâ nê zi aa, kaa a sî aa a nî àfansənnù kə a nî ànnù yii mæ kaa a sî laa, kə bə ni annū mbwe'esə tswe. ⁴ Ntoò yi sigìnə ma yû, Nwì à beentə mfa a mbo bi'i mæ tâ bi'i ka nseensə, kaa wa'a ka nseensə aa bə a ŋghirə mæ tâ nū bə ì ka mbɔŋə, ntsyatə a ŋghirə mæ tâ Nwì à ka ndoritə, à ni tsi'i yù Nwì yii mæ à zi mîntxi mi'i aà. ⁵ Nwì à nî àyəfə yi'i mæ, nê zi mæ kaa bi'i le si wa'à aa nìghàà ni mbwe'esə nîi mæ ni ka kî ghirə tâ bə ka ndoritə aa, lògə mfa'a ni nu. Kaa wa'à kxi mfa'a aa mbərisə nyonə ni aa bə àbii yî tsu yii mæ a tswe ghu aà. ⁶ Kaa bi'i le si wa'à ni nìgha'a a mbo bə lɔ, a mbo bù kə a mbo bə bi mɔ'ɔ, ka mæ bi'i le ntswe nî ŋka mbetə nî àkwetə a mbo bù tsi'i tso ŋgəŋntoo Kristo aà. ⁷ Lâ bi'i le si bəŋnə bɔnə ni nu bù tsi'i a ŋgxi ŋgxi ajàn yii mæ ndè mu a lèntə nî bɔɔ bii mæ a ko'o aà. ⁸ Tsò mæ, nti xi yi'i i le si yə'ətə ni a nyə bù aa, kaa bi'i le ŋwa'a aa tsi'i nê ntoò yi ñsigìnə ya a mbo zî, bi'i le ŋki mfa mibxi mi nū mi'i a mbo bù ñlon mæ bi'i le ŋkɔŋə ghuu si'i si'i aà.

⁹ Nê bə wa'atə sigìnə, a bilxi mi'i, boŋ nê zî àjàŋ yii mæ bi'i le si naŋsə mfa'a ŋkii nnnwuginə aà, bi'i le si fà'à a si'inə bo bî nî tugə a nyə mæ tâ nê wa'à ŋgi'i ka nyə a je'e bi'i wa noò mæ bi'i le si sèènsə ñtoò Nwì ya a titxi bù aà. ¹⁰ Bù a bɔ'ɔ Nwì, nê ni bîyəfə bi'i mæ àkòrə nizi yi'i a le nlaa, ntsinə kaa àlɔ'ɔ yî tsu kaa a wa'a a ni mighirinə mi innù mi'i a nsi bù bii mæ nê le mbii Kristo aa tswe; ¹¹ ñlon mæ nê zi mæ bi'i le ñlogə ghuu aa tsò mæ tâ à tswe ni bɔɔ bi aa, bi'i le si dî'itə nî ghuu yî mɔ'ɔ yî mɔ'ɔ, ŋkii ndiintə nî ghuu, ¹² ŋkwantə nî ghuu mæ tâ àkòrə nizi yuu tâ à ku'unə tsò yi bə bii mæ Nwì à twòŋə a mûn ànnù nifɔ yi bo bî a mum nìgha'a ni aà.

¹³ Ànnù yî mɔ'ɔ yii bi'i fa ni mbi'ikə a mbo Nwì ŋgɔŋ bìnòò bitsim aa a ni mæ noò yii mæ nê le nyu'u nìghàà ni Nwì nya a mbo bi'i aa, nê le ŋkwere ŋki mbii, kaa nê le ŋwa'à bii aa tsi'i tsò nìghàà nîi mæ ni lo aa mbo bàmisɔŋ, nê le mbii aa tsi'i tsò nìghàà ni Nwì yumbɔŋə, àa tsi'i ayoo yii ni ni ghu aà, nìghàà ma nū nîi mæ ni fà'à a titxi bù bə bii mæ bi bii Kristo, ŋkwensə nî ghuu aà. ¹⁴ Nlon mæ mbà bilxi bā, nê le si tigə ŋje'esə nî ŋghòtə Nwì a ŋxi Kristo Yesu jii mæ i tswe a Yudea aà; ŋkii yə nî ŋgi'i yii mæ bə bi ala'à buu bi le si niŋə ni a nu bù aa, tsi'i a ŋgxi ŋgxi a ajàn mæ ndanwì jii mæ i tswe a Yudea aa i le si kî nyə nî ŋgi'i a mbo baYuda aà; ¹⁵ bo bii mæ bi le zwitə Mmà'àmbi Yesu ni ŋgəŋtoò Nwì, ŋki mfurə yi'i bi'i fe'ekə, ŋghirə ntɔŋ Nwì i naŋsə ñlwi aà. Bo nî ŋgàŋ kîbàà bə bitsim. ¹⁶ Bo le si, kìŋə ni mæ tâ bi'i tsuu nî ntoò yi ñsigìnə ya a mbo batoo dāŋ ghèè tâ bo yu'u nyweenə. Bi le ŋghirə ma mùu ajàn aa tâ ìbî

waa yii mæ bo le si ghèrə ni a nsi mi'i Nwì aa, tâ ì luu. Lâ tsîtsɔŋ wā àlwintɔŋə Nwìŋgɔŋ a zì mæ ñkwetə waa!

Àyà'ətə Paul a mbū nzi ŋghantə waa

¹⁷ Lâ a ŋghèe a mbo bi'i bilxi mi'i, bi'inə tswe mæ a njii njii kaa wa'à bù nyənə a ni mu àtî noò, ka mæ a bə ma mùu ajàn aa, mîntxi mi'i mi tswe bi'inə ŋgɔŋ bìnòò bitsim, bi'i kî nyə'ətə ŋgansə ni mitxi mi'i mæ mbə bi'inə bù nyənə. ¹⁸ Bi'i le si ñlɔ a zî a mbèè bù, tsi'i məbɔŋ, Paul, a ŋgaa jî ghà'atə, lâ Satan a kîŋə nî yi'i. ¹⁹ Ayoo yii mæ mbə bi'i ka mbe, kə nidorə ni'i, kə mîyàrinə mi ŋgù'ù, mii mæ bi'i ka yî kî tswòŋə nî nū yi'i ghu a nsi mi'i Kristo a noò yii à ka yî nzi aa, à nî àkə aa e? À laa wa'à bu bə aa e? ²⁰ Nlon mæ nê laa mbə ni gha'a ni'i ŋki mbə nidorə ni'i.

3 Ma mùu ajàn, tsò mæ kaa bi'i le ŋwa'à bù nzi ajàn yii mæ mbə bi'i tswa mîntxi mi'i aa, bi'i le ntigə mbii mæ bi'i ka tigə tswe a ala'a Athens, ² i bəŋnə tigə too Timoti yii mæ à le mbə mumaà yi'i, ŋki mbə ŋgàŋfà'a Nwì ñlon ntoò Kristo yî ñsigìnə aa mæ tâ à zì ŋkwetə ghuu a ŋghirə mæ tâ àbiintxi yuu tâ à ka ŋkwe ³ ta tâ ŋù nê bù tâ tsee lɔ kî tsigìnə ñlon ŋgi'i yii mæ ni yə aà. Nê laa nte'e nzi mæ bi'inə tswe nê ŋka nyə ŋgi'xi.

⁴ Nê kî ŋwa'atə mæ noò wa mæ bi'i le ntswe bi'inə laa, bi'i le mbaa nswonə a mbo bù mæ, bi'inə tswe nê yî ŋka nyə ŋgi'xi; tsi'i fàa ajàn mæ a fè'è mē nê kî nyə aà. ⁵ Ma mùu ajàn, tsò mæ kaa mæ le ŋwa'à zì ajàn yii mæ mbə mæ bù ntswa ntxi gha aa, mæ le ntigə ntoò ŋkii a mbetə tā zì a ajàn yii àbiintxi yuu a bə aà, ñlon mæ mæ le si bɔ'ɔ mæ mbə akwà'ànə a ló ŋkwà'ànə ghuu nê wó, tâ àfà'a yi'i à tsya adəŋə danə.

⁶ Tsîtsɔŋ mæ Timoti à bù mē ñlo a mbèe bù mbî nî ŋkxi yî sigìnə ñlon àbiintxi yuu bo bî àkɔŋnə yii mæ nê tswe ni yu aa, ŋki ŋke'enə mæ ni wa'atə nî yi'i nî nti xi yi sigìnə, a ŋgɔŋ bìnòò bitsim, ŋkii nyə'ətə ni mæ boŋ nê yə yi'i aa, tsi'i ajàn yii mæ bi'i kî nyə'ətə ni a nyə bù aà, ⁷ ma mùu ajàn, bilxi mbā, ka mæ bi niŋ nî mbbuu ŋgi'xi tsim a nu bi'i, bi'i kî nyu'u nî nyənə aa, ànnù àbiintxi yii mæ nê tswe ni yuu aa, a bərisə ni mîntxi mi'i. ⁸ Tsîtsɔŋ bi'i ka naŋsə tswe bitxi, mæ mbə nê kî ntəe ntî a mûm Mmà'àmbi.

⁹ Nlon mæ mbə bi'i naŋsə mfa mbi'ikə a mbo Nwì aa mæ akə ñlon ghuu, ñlon nidorə nîi mæ bi'i tswe ni nu a nsi mi'i Nwì ñlon ŋgaa yùu aa e? ¹⁰ Bi'i tsà'atə nî Nwì nî nti xi yi'i tsim a si'inə bo bî nî tugə, mæ mbə bi'inə yî mbu nyənə, ni minsi, i fa ayoo yii mæ mbə te'è mburə ka kî boŋə a nî àbiintxi yuu aà.

¹¹ Tsîtsɔŋ tâ Nwìŋgɔŋ Taà yi'inə yumbɔŋ, ni Mma'am-bi yi'inə, Yesu, tâ à tsyasə yi'i tâ bi'i zì a mbo bù; ¹² tâ ŋgàŋmà'a yi'inə tâ à kî ŋku'usə akɔŋnə yii mæ nê tswe ni yu, ŋkɔŋnə nî ghuu bù bu ni bù, ŋkii ŋkɔŋnə nî bə bîtsim aà, tsi'i ajàn yii mæ bi'i kî ŋkɔŋnə nî ghuu aà. ¹³ Ma mùu ajàn, tâ à ghirə tâ mîntxi muu mî laa, ntsuu nî

àlò'ò ló tswe a nsi mi'i Nwìngòŋ Taà yì'inè, fyâ noò yii mæ Ñgàŋmà'a yì'inè Yesu à ka yí zì bo bì bè bì Nwí bit-sìmè aà.

Ñtswëntxi yii mæ a ghìrè Nwìngòŋ a doritè aà

4 A nlwì'isè mbă bɔɔ bi maà, bi'i dî'itè nî ghuu ñkii mbu'u nî mbo a mbo bù nî Ìkúm Mmà'àmbî Yesu mæ, ajaŋ mæ ni le nyөгə a mbo bi'i aà, a ku'unə ñka ntswe ntswëntxi yùù ni mánjì yii mæ a ghìrè Nwí a doritè, yii mæ nî kî mē ñlɔgìnè ñka ntswe aa, nî ghɛɛ nî m̀bii tsi'i maa ajaŋ. ² Ñloŋ mæ nî kî nzi ndi'i jya jii mæ bi'i le mfa a mbo bù, a ajaŋ yii mæ Mmà'àmbî Yesu à le nswon aà. ³ Ànnù yii mæ Nwí a lòò aa, a ni aa mæ tâ nî laa mmanşə, mæ tâ ni tsuu ki tsùùrè. ⁴ Tâ ñu yí mɔ'ɔ, yí mɔ'ɔ à ka nyɔ'ɔ ñgwé yí a ni mánjì yii mæ à laa ñkí ñghírə mæ mbə bi gha'aə yí. ⁵ Kaa wa'à ka nyɔ'ɔ aa bə ni mánjì àghè'ənhè bāŋgyè, ñka nloo bə, tsò bə bi itoo jii mæ i sè Nwí zi aà. ⁶ Tâ ñu tsù à tsuu ñkòbə annù a nu mu maà yí ló jítə a ni ànnù ma yú, ñloŋ mæ Mmà'ambi a niŋ isa'a a nu bə bitsim bii mæ bi ghìrè ijāŋ ifānsən-nù ma jù aà, tsi'i àjàŋ mæ bi'i leè ñtɛ'e foo ñwà'àsè ghuu ghu aà.

⁷ Ñloŋ mæ kaa Nwí à le ñwa'à yì'inè twonə aa mæ tâ bi'inè ka ghìrə aa ànnù nsìŋə, à le mbāŋnè ñtwonə yì'inè aa mæ tâ bi'inè ka ghìrə aa ànnù jii mæ i laa aà. ⁸ Ma mùu ajaŋ, ñu yii mæ a tsa'a ma yú ànnù aa, kaa si aa ñùm̀sɔŋ tsa'a, a tsa'a aa Nwí yii mæ a fa nî Àzwi yí yí làà ya a mbo bù aà.

⁹ A ñghɛɛ nî ànnù a ñka ñkòŋnè ghuu bu ni bù tsò bɔɔ bi ma, kaa mbə bi'i wa'à bù ka ñwa'anə ñloŋ ma yaà ànnù, ñloŋ mæ Nwí yumbɔŋ à dxi mē, a mbo bù mæ tâ nî ka ñkɔŋnə ghuu bu ni bù.

¹⁰ A kxi mbə annù ñiŋkoŋ mæ ni kɔŋ bilim buu bitsim bii bi tswe a mbù'u Macedonia bù laà. Lâ bi'i bu'ù nî mbo a mbo bù, bilim bi'i, mæ tâ nî bu nnanşə ñkɔŋə waa ñghɛɛ nî m̀bii.

¹¹ Ñka ñgaansə ada'á yuu a ntswe nî m̀bɔɔnə, tâ ñu yí mɔ'ɔ, yí mɔ'ɔ ka nte'e atú yí tsi'i nî à yii annù, ñkii ñka mfa'a nî m̀bô muu, a ajaŋ mæ bi'i le ndi'itə ghuu aa; ¹² mæ tâ bè bii mæ bi burə txi Nwí bii aa, tâ bi ka mbɔ'ɔ ghuu, tâ ñu nìbù tsee bə a ñu dàn kɔ yu'utə nî ñjoo jii mæ a lòò aà.

Nòò ñzì Mmà'àmbî

¹³ Kaa bi'i si lòò mæ tâ nî tswe a mùm itugə, a bilim bi'i, ñloŋ annù bè bii bi kwòkə mē aà, mæ tâ nî tsuu i kɔ jəŋnə, tsi'i tsò bə bii mæ kaa bi si annù tsu bu mbe aà. ¹⁴ Ñloŋ mæ, tsò mæ bi'inè bii mæ Yesu à le ñkwo mbu mbxiñè ni wo aa, bi'inə kɔ nzi mæ tsi'i maa ajaŋ yii mæ, ñtsya a ñjim Yesu, Nwí à ka yí ghìrə tâ bè bii mæ bi kwòkə mē aa tâ bo bu mbxi fu bo bi Yesu. ¹⁵ Bi'i kè'ènhè ni ma yú ànnù ñyonə aa ni ñghàà ni Mmà'ambi, mæ bi'inè bii mæ bi'inè tswe bi txi aa, i yí burə i ywe'e wa

noò mæ Mmà'àmbi à ka yí zì aa, kaa bi'inè ka yí wa'à a mbii bè bii mæ bi leè ñkwokə aa tsyà, ñkàŋ kaa a ka yí wa'à maa ajaŋ bə.

¹⁶ Ñloŋ mæ Mmà'àmbi yumbɔŋ à ka yí lo a aburə i sigə, i ghàà nî ñjì yí nxi, a ajaŋ mæ ñdxi baangel wa à ka yí tɔŋnə ntwonə aa, tâ ñtàn Nwí tâ i kɔ ñghaa. Tâ bè bii mæ bi leè ñkwokə a mum Kristo aa tâ bo foo mbxiñè; ¹⁷ tâ bi'inè bii mæ bi burə bitxi aa, là'à bi'inè bya mæ bi'inè burə a ñjim aa, tâ bxi tigə ñlɔgə yì'inè nìbò bitsim ñkɔ'ɔ ni bu a mùm m̀bà'à a mbòo Mmà'àmbi a ndəŋ; maa ajaŋ tâ bi'inè tigə ntswe bi'inè bxi Mmà'àmbi a ñgòŋ bxiñòò bitsimè. ¹⁸ Ma mùu ajaŋ nî tigə ñka ñl'ətə mxiñtxi muu bu ni bù ni ñghàà ma nù.

Nî tanţə a ñkwərə Mmà'àmbi a noò yii mæ à ka yí bú bxi aà

5 Lâ bilim bâ, a ñghɛɛ nî ñjwi kə noò yii mæ ma jù ànnù ka yí fè'è ghu aa, kaa bi'i ka wa'à bù ñka ñghensə noò a ñwà'ànə a mbo bù. ² Bù bxi mbɔŋ nî zi sigìnə mæ ñwí Mmà'àmbi ya i ka yí zì aa tsi'i tsò ñyərə a wi'ikè ñzi ñitugə aà. ³ Wá noò mæ bə swonə ni mæ "Bi'i tswe nî m̀bɔɔnə kaa wa'à nî ànnù tsu b'ò'ò" aa, a naa tsi'i maa noò mæ ñgi'i i ka bāŋnə wi'ikè fè'è i kuu a nu bo, a ñgxi ñgxi a ajaŋ yii mæ māŋgyè yii mæ à tsigə mu a wi'ikè ñyu'u nî ñyāŋə aà. Maa noò, àdxi gə a ñkhə ñghèè ghu kaa a wa'à bə. ⁴ Lâ bilim bâ, kaa bù bxi mbɔŋ nî sxi aa mùm itugə tswé mæ tâ ñjwi mæ ya i zi ñwi'ikè ñfunə ghuu tsò ñyərə. ⁵ Ñloŋ mæ nî laa mæ mbə bɔɔ ñkà'à, m̀bə bɔɔ bi mfu'u àbɛɛ; kaa bi'inè laa wa'à bɔɔ bi itugə bo bxi mfii idxi gə bə. ⁶ Maa ajaŋ bi'inè tsuu ñŋ i kɔ bwiiŋkə, ajaŋ yii mæ àbùgə bə a ghìrə aa, a bāŋnə ñkù'ùnə mæ tâ bi'inè tswe ñkərə, ñtswe nî àlāa atú. ⁷ Ñloŋ mæ bè bii mæ bi bwii filo aa, bi bwii aa ñitugə, bè bii mæ bi mbaanə m̀lù'ù aa bi kxi mbaanə aa ñitugə. ⁸ Lâ m̀bə yii mæ bi'inè ni bə bi mfu'u àbɛɛ aa, a ku'unə tâ bi'inè yə mæ bi'inè tswe nî àlāa atú. Bi'inə we'e at-sə'ə ntsò yí ñigò yii mæ à ni biintxi bô àkòŋnə aà, ñkɔ nso atsə'ə atu ntsò yii mæ à ni ajaŋ yii mæ bi'inè bɛ nî ñloŋ aà. ⁹ Ñloŋ mæ kaa Nwìngòŋ kaa à le ñwa'à yì'inè ka'a aa mæ tâ bi'inè yí nyə ñgi'i nyonə aa a ñjim alwin-tɔŋə yí, à le mbāŋnè ñtanţə aa mæ tâ bi'inè tswe nî ñlòŋ yii mæ i lwí'i ñiŋkoŋ, yii mæ bi'inè kwərə ntsya aa a ñjim Mmà'àmbi yì'inè Yesu Kristo aà. ¹⁰ Mmà'àmbî Yesu Kristo wa yii mæ à le ñkwo ñloŋ ñkwitú yì'inè aa, mæ kə bi'inè tswé bxi kə bi'inè kwo kwo, bɔŋ bi'inè tswe bi'inè nî yù. ¹¹ Ma mùu ajaŋ a ku'unə mæ tâ bi'inè ka ndxiñtə yì'inè bi'inè ni bi'inè ta kɔ kwetə a yì'inè a ñkwé, tsi'i àjàŋ yii mæ nî tɛ'è mē ñlɔgìnə a ñghìrə aà.

Àdî'itə bo bxi àtsà'atə yì ñlwí'injim

¹² Bilim bi'i, bi'i dî'itə nî ghuu mæ, nî ka mbɔ'ɔtə bə bii mæ bi ñwùgìnə a tixi bù aa, bii mæ Mmà'ambi à ləə mæ tâ bxi ka ñlentə ñkii ndi'itə nî ghuu aà. ¹³ Nî ka ñanşə

ηκωη ηκii ηηηετə nē waa a ndəη nloη ifà'à yii mə bo fà'à aa. Nē tigə ntswe nē m̄bɔɔnə a t̄t̄t̄t̄ b̄u ni b̄u.

¹⁴ Bi'i ghee nē m̄biì n̄tsa'asə nē ghuu bi'īm bi'i, mə t̄a nē ka ndi'itə b̄i'bwèrə, ηka ndi'itə bə biì mə m̄int̄i m̄yaa mi b̄ɔrə aà, ηka ηkwetə nē bə biì mə bi b̄ɔrə a m̄úm Àzwi aa, ηki nzi ajàη yii mə nē ka tswa bə bits̄im nē àt̄əηənt̄i aà. ¹⁵ Nē yə mə kaa nē si ann̄u yī bi a at̄u ànn̄u yī bi kwi'inə, m̄baηə yə mə ni gh̄irə ib̄əη a ηḡəη b̄in̄òò bits̄im a nu b̄u yī m̄'ɔ yī m̄'ɔ, bo b̄i a nu bə b̄it-s̄imə. ¹⁶ Nē ka ndoritə a ηḡəη b̄in̄òò bits̄im. ¹⁷ Nē ka ntsa'atə nē Nwì a ηḡəη b̄in̄òò bits̄im n̄tsuu ki kaa. ¹⁸ Nē ka mfa mbi'ikə a mbo Nwì nē ηḡəη ìnn̄u ts̄im jii mə i tsi'i nē ghuu aà; ηloη mə à ni ànn̄u yii mə Nwì a l̄ò, yii mə à fà'à mə a mbo bu n̄tsya a ηj̄im Yesu Kristo aà. ¹⁹ Nē tsuu m̄'ɔ Azwi Nwì ki bwetə b̄ə. ²⁰ Ni tsuu nighàà nii mə ntoò Àzwi Nwì a ηkè'ènə a mbo b̄u aa kitsa'a.

²¹ Nē ka ηkwa'anə inn̄u ts̄im; ηka ntswa nē ìnn̄u jii mə i ku'unə aa ntugitə. ²² Nē ka ntsu'uə nē ìbəη inn̄u j̄i b̄i ts̄imə. ²³ Nwìηḡəη yii mə a fa m̄bɔɔnə aa à ka si'i ghuu t̄a nē laa m̄maηsə; i l̄ə əzwi yuu, ni m̄int̄i muu, ni m̄ib̄i mi n̄u muu, t̄a m̄i b̄əη, kaa wa'à nē àl̄'ò tswé w̄a noò mə Mmà'àmbi yi'inə Yesu Krito à ka yī b̄u b̄i aà. ²⁴ Yu wa mə à twòηə ghuu aa, a l̄ə ηkà'à yì, à ka kii yə mə yu gh̄irə nē laa m̄aηsə ma l̄a.

²⁵ Bi'īm bi'i, nē ka ntsa'atə nē Nwì a atu bi'i.

²⁶ Nē tsa'atə bi'īm bi'inə, ηkωη nē m̄ighəgə m̄yaa nē àk̄əηə Nwì.

²⁷ Mə d̄i'itə ghuu nē ìk̄um Mmà'àmbi mə t̄a nē twòηə aηwà'ànə yū a mbo b̄i'īm bi'inə bits̄imə.

²⁸ T̄a ìb̄əη Mmà'àmbi yi'inə, Kristo Yesu, ì lwi'i a mbo b̄u.

2 BaTesalonika

ÑJI'INNŪ ANWÀ'ÀNÈ YŪ

A aḡwà'ànè yū aa a le ḡwà'ànè Paul. Kaa àḡha'a a le ḡwa' à sà'atè a ajàḡ mē à le ḡwà'ànè a yi ntsyambii ya a mbo baTesalonika aà. À le ḡwà'ànè aa a ntsisè f̄c̄r̄inè innū jii mē i le mbù ñzi ḡkuu mbuurè n̄f̄ innū jii mē à le nd̄i'x̄ a mbo baTesalonika a n̄f̄ ḡwà'ànè yī n̄tsyambii ya aa.

BaTesalonika le si foonsè n̄f̄ ànnū ya yii mē Paul yumbōḡ à le nd̄i'x̄ ḡlōḡ ànnū ajàḡ mē Kristo à ka yī b̄ b̄x̄ aa, bo b̄i innū jī m̄c̄'v̄ (2.5,15; 3.6-10). A bē tsō bo le ḡkwerè aḡwà'ànè yī m̄c̄'v̄, ḡwa'atè n̄i mē a le nlò aa a mbo Paul, la a bē m̄bwe'esè (2.2). Àḡwà'ànè ma yū a ḡh̄irè bo wa'atè n̄i mē nòò ñzi Kristo wa mē Paul à le si swōḡè aa, à kù'u mē. Ma m̄u ajàḡ, bo b̄i m̄c̄'v̄ b̄i ma'atè mifà'â myaa ntigè nləḡilə ḡkarè tsō mē bo le ntigè ḡwa'atè n̄i mē nòò ñlwi'í m̄bi à kù'u mē aà (3.6,11)! Ma yū a burè ñtsanə! Paul a ḡwa'anè ñnanḡsə wa'asə waa (3.6,14,15), ñd̄i'tè waa mē tâ bo lwi'i a m̄m̄ innū jya jii mē yu le nd̄i'x̄ a mbo bo aà, ḡka ḡe'esè n̄f̄ waa (2.15; 3.7-10). ḡwa'atè n̄i a mbo bo annū ya yii mē à le nte'ε mfoo nswōḡ nloḡ ajàḡ yii mē a ku'unə a ḡka mfà' à n̄f̄t̄x̄ aà, b̄e ḡu a tuu mfà'a a tsuu ki jī (3.10)!

Paul à le ntigè n̄c̄'v̄tè a mbo bo a ajàḡ mē mbē b̄i zī noò ñlwi'ín̄j̄m̄ wa aà. ḡḡh̄irè mē tâ bo zi innū jii i ka yī ki d̄i'x̄ mē ḡjwí Mmà'ambi yā x̄ ka mē aa koontè aà (2.1-12). ḡu m̄bu'u innū jī b̄i wa à ka yī f̄o zi ya'a, i ki bwe'esè n̄f̄ m̄bi n̄f̄ innū jī ȳeyerə bo b̄i ñn̄tsyāmbō jī b̄i (2.9-2).

Ka mē b̄i le mbwe'esè baTesalonika aa, ḡḡh̄òtè ya i le mburè ka ki yòḡè n̄f̄ Kristo n̄f̄ ñt̄x̄ waa ts̄imè. Paul a burè ka ki doritè nloḡ ḡgaà yàà. Àb̄iint̄x̄ yaa a le si nanḡsə ḡkwe, bo burè ka ki kòḡè n̄f̄ waa bo n̄i bo (1.3,4). Paul a swōḡè n̄i a mbo bo mē tâ bo ka ntsa'atè n̄f̄ Nwí ḡwa'atè n̄i ḡk̄i n̄c̄'v̄ n̄i mē tâ Nwí à ḡh̄irè tâ ñḡhàà n̄i n̄i k̄i ḡwanḡsə n̄s̄èñè ñḡḡe tsō ajàḡ yii mē n̄i le ḡḡh̄è a t̄t̄x̄ bo aà (3.1-2). Paul à le si tigè ḡk̄i ntsa'atè n̄f̄ Nwí a at̄u ḡḡhotè ya mē tâ Nwí yii mē a lèò ḡkà'â yī aaa, tâ à ka m̄e n̄f̄ waa, m̄fa n̄f̄ ḡjōò ts̄im̄ jii mē i ka ḡh̄irè bo ka ḡkwe ḡḡḡe n̄f̄ m̄bi a m̄m̄ àb̄iint̄x̄ bo b̄i a n̄f̄ àfà' à Nwí aà (1.11-12; 2.16-17; 3.3,16).

B̄i yatè aḡwà'ànè yū aa laà:

1. ḡji'innū aḡwà'ànè yuà 1.1-2.
2. Àjàḡ mē Paul à le mbeentè waa ntigè ḡḡha'asè n̄f̄ Nwí aà 1.3-12
3. Àd̄i'tè ñlōḡ annū ajàḡ mē Mmà'amb̄i à ka yī b̄i zi aà 2.1-17
4. Àd̄i'tè mē b̄i ka nzi akòrè n̄z̄i yaa a m̄m̄ Kristo 3.1-16
5. Ìnnū jii mē Paul à le nswōḡè a nlwí'isè 3.17-18

1 Àḡwà'ànè yii mē a lo a mbo Paul n̄i Silas n̄i Timoti ḡḡḡe n̄i mbo b̄e b̄i Nwí Taà yiinè n̄i Mmà'amb̄i Yesu Kristo mē b̄i tswe a nd̄anwí a Tesalonika aà.

² Tā ñb̄ōḡ n̄f̄ m̄b̄c̄c̄nè yii mē i lo mbo Taà yī'inè Nwí bo b̄i Mmà'amb̄i kristo aa, tâ x̄ tswe a mbo b̄u.

Ànnū n̄ts̄'v̄tè m̄s̄a'a a noò yii mē Yesu Kristo à ka yī b̄i zi aà

³ B̄i f̄m̄ b̄a, a ku'unə boḡ b̄i' fa m̄b̄i'ikə a mbo Nwí a ḡḡḡḡ b̄in̄òò b̄i't̄s̄im̄ ñlōḡ ḡkwit̄u ḡhuu, ḡlōḡ mē àb̄iint̄x̄ yuu a nanḡsə ḡkwe ts̄i'í siḡinè, àkòḡḡè yii mē n̄i kòḡḡè ḡhuu bu n̄i b̄u ḡhu aa, a k̄i ḡḡḡe n̄f̄ m̄bi. ⁴ Ma m̄u ajàḡ, b̄i'í tigè ntərə n̄f̄ yī'í nloḡ ḡgaà yūu a mb̄ò ḡḡh̄òtè Nwí jī m̄c̄'v̄ nloḡ mē n̄f̄ ts̄wā àb̄iint̄x̄ yuu a t̄x̄, ñtswe a m̄m̄ ḡḡi'í yii mē n̄i yə, bo b̄i ajàḡ yii mē b̄i ts̄'v̄ n̄f̄ àkòrè yuu aà.

⁵ Ma yū a d̄i'x̄ n̄i mē ajàḡ yii mē Nwí a ts̄'v̄tè m̄s̄a'a aa, a tsinè, ma m̄u ajàḡ, n̄i ka yī k̄i kù'ùnə a ḡkuu a m̄m̄ ànnū ñf̄ò Nwí yii mē n̄i yə n̄f̄ ḡḡi'í ḡhu aà. ⁶ À n̄i aa ts̄i'í ànnū yii mē a ku'unə a ḡḡh̄irè aà, ajàḡ mē Nwí à kà'a mē yu ka yī n̄i ḡḡi'í a nu b̄e b̄i mē b̄i ḡh̄irè n̄f̄ yə n̄f̄ ḡḡi'í aà, ⁷ i b̄anḡḡ ḡh̄irè tâ b̄u b̄i n̄i yə ḡḡi'í aa, n̄i b̄i'í, tâ b̄i'inè fwetè wā noò mē Mmà'amb̄i Yesu à ka yī l̄o aburè i sigè bo b̄i baangel b̄i b̄i wè a m̄m̄ ñlwà m̄c̄'v̄ tâ b̄i yə aà. ⁸ À ka yī sigè aa, aḡkwí'inè ànnu, a ḡḡi'í ḡḡi'í a nu b̄e bya mē kaa b̄i s̄i Nwí zi, bo b̄i a nu bya b̄i kaa b̄i si n̄toò Mmà'amb̄i Yesu ya yu'unə aà. ⁹ ḡḡi'í yii mē Nwí à ka yī n̄i ḡḡi'í a nu bo aa, x̄ ka yī b̄e aa ajàḡ mē à ka yī bwesə waa ḡgaà yī m̄c̄'v̄, i k̄iḡè waa mē tâ b̄i yī ḡwa'a a m̄b̄e Mmà'ambi bo b̄i a m̄m̄ ñḡḡha' à n̄i n̄i wè koontè, ¹⁰ wa n̄jwi mē à ka yī z̄i a ḡkwerè ñḡḡha' à n̄i bo b̄i àḡhu'usè a mbo b̄e b̄i, a mbo b̄e b̄i't̄s̄im̄ b̄i mē b̄i b̄i yī aà. N̄i ka yī k̄i b̄e b̄e b̄i m̄c̄'v̄ a t̄x̄ bo maa ḡjwí nloḡ

mə nɛ lɛ mbii ntoò ya mə bì'i lɛ nzi nɛ yu a mbo bù aà.
 11 A bɛ̀ òjji'i ànnù yii mə bì'i tsà'atə nɛ̀ Nwí a ɲɔ̀ɔ̀ɔ̀ bɛ̀nòò bɛ̀tsɛ̀m ɲwa'atə nɛ̀ ghuu ghu aà, mə tã Nwɛ̀ɔ̀ɔ̀ yii'ìnə̀ à ghirə ghuu tã nɛ̀ ku'unə̀ nɛ̀ bə̀ bii mə à twɔ̀ɲ aa, ɲkɛ̀ ɲghirə mə ɛ̀nnù jɛ̀ sigɛ̀nə̀ jii mə nɛ̀ kà'a mə nɛ̀ ka kɛ̀ ghirə a mùm àbiiintɛ̀ aa, tã à fa a mbo bù a ɲjim mɛ̀dà'a mi.
 12 Ma mùu ajàɲ tã ghirə mə tã ɛ̀kum Yesu Kristo tã ɛ̀ tswe nɛ̀ ɲgha'a a mbo bù, tã nɛ̀ kɛ̀ ɲkwərə ɲgha'a ghu mbo, a ɲjɛ̀m àbɔ̀ɲəntɛ̀ Nwɛ̀ɔ̀ɔ̀ yii'ìnə̀ abò'ɔ̀ Mmà'àmbi Yesu Kristo.

Ñgàɲkɛ̀bàa wã

2 Ñghɛ̀ nɛ̀ àjàɲ yii mə Mmà'àmbi Yesu à ka yí bú mbɛ̀ tã bì'ìnə̀ ghotə a mboo yí aa, bì'i bu'u mbo a mbo bù mbã bilɛ̀m bì'i, ² nɛ̀ tsuu mmà'atə mə tã ɛ̀zwi jii mɔ̀'ɔ̀ kə̀ ɲghàà nɛ̀ tsu mə nɛ̀ kwərə, kə̀ àɲwà'ànə̀ yii mə bi swonə̀ mə a lo a mbo bì'i ɲswonə̀ nɛ̀ mə Ñjwí Mmà'àmbi ya ɛ̀ zɛ̀ mē aa, tã à wɔ̀sə̀ mbùrə̀ mɛ̀tsyè̀ muu, kə̀ ɲkɛ̀ ntsigə̀ mɛ̀ntɛ̀ muu bə̀. ³ Nɛ̀ tsuu m̀atə̀ mə tã ɲu a bwe'esə̀ ghuu a nɛ̀ m̀nɛ̀ yí tsù; ɲlonə̀ mə kaa Ñjwí Mmà'àmbi ya kaa mbə̀ i wa'à zɛ̀ tɛ̀ ghə̀ nòò atɛ̀ atu wa mə bə̀ ka kɛ̀ tuu Nwí aa, à fòò mē òzi. Tã ɲu wa yii a si nɔ̀ɲsə̀ Nwí lə̀ə̀, yu wa yii a tigə̀ ɲghɛ̀ a mbwe aa, tã à kɛ̀ mfe'ɛ̀ nɛ̀ ɲsi nɛ̀ ɲsɛ̀. Yu wa yii mə Nwí à kà'á mē mə yu ka yí tsə̀ ɲgi'i ghu nu aà.

⁴ A nɛ̀ yu wa yii mə à ka yí kɛ̀ to nɛ̀ Nwí i tigə̀ ɲghɛ̀ nɛ̀ ɛ̀bɛ̀nù yí mə yu tsyatə̀ ɲjòò tsɛ̀m jii mə bi twonə̀ nɛ̀ bɛ̀n-wi, kə̀ mə bi mii aà. A ghirə maa ajàɲ aa a bɔ̀ɲnə̀ òtigə̀ ɲligə̀ alə̀ɲə̀ yí a ndàmà'a Nwí òtigə̀ nswonə̀ nɛ̀ mə yu mbə̀ aa Nwí. ⁵ Nɛ̀ si wa'atə̀ mə à nɛ̀ annù yii mə mə lɛ̀ nswonə̀ a mbo bù wa noò mə bì'ìnə̀ lɛ̀ ntswe aa ɛ̀? ⁶ Tsɛ̀t-sɔ̀ɲ nɛ̀ zɛ̀ ànnù yii mə a tswa nɛ̀ ɲgàɲkɛ̀bàa Nwí ghú mə tã à tsuu zɛ̀ aà. A yu'utə̀ aa nòò yii mə Nwí à kà'á mē ɲlə̀ə̀ mə tã à fe'ɛ̀ nɛ̀ ɲsi nɛ̀ ɲsɛ̀ aà. ⁷ Wa ɛ̀fà'a ɲu atɛ̀tu maghú, i tɛ̀'è mē ɲlɔ̀ɲinə̀ nɛ̀ àlò'ɔ̀sə̀. À kɛ̀ mbə̀ tsí'i yu wa mə a kɛ̀ɲə̀ yí aa mə a ghirə mə tã à tsuu fe'è nɛ̀ ɲsi nɛ̀ ɲsɛ̀ i ywe'e a noò yí mə yumbɔ̀ɲ à ka yí lò yí aà.

⁸ Maa noò mə à ka yí tigə̀ fe'ɛ̀ nɛ̀ ɲsi nɛ̀ ɲsɛ̀ aa, tã Mmà'àmbi Yesu Kristo à zwitə̀ yí nɛ̀ àzwí ntsù yí, ɲtsə̀ ɲgi'i ghu nu nɛ̀ ɲgha'a nɛ̀ wa noò mə à ka yí fe'ɛ̀ aà, ⁹ Nòò òzɛ̀ ɲgàɲàtɛ̀tu maghú à ka yí kù'ù aa, tã mɛ̀fà'á mə Satan tã mɛ̀ ka ɲghɛ̀ nɛ̀ mbii tsí'i nɛ̀ mɛ̀ntɛ̀ mɛ̀ wè, tã ɛ̀lɛ̀nsə̀ mbwe'esə̀ bo bɛ̀ ɛ̀nnù jɛ̀ yɛ̀yərə̀ mbwe'esə̀ ɛ̀ ka mfe'ɛ̀. ¹⁰ ɛ̀nnù jɛ̀ bi i ka yí kɛ̀ fe'ɛ̀ bwe'esə̀ aa bə̀ bii mə bi tswe nɛ̀ mbwe aà, ɲlonə̀ mə bo lɛ̀ ntuu a ɲkòɲə̀ ànnù nɛ̀koɲ ta yweenə̀ aà. ¹¹ Ma mùu ajàɲ, Nwɛ̀ɔ̀ɔ̀ a toò nɛ̀ àfəsə̀ yí tɛ̀ mə tã bo ka mbii nɛ̀ ɛ̀nnù jii mə à nɛ̀ àbɔ̀ɲənnù. ¹² A ghirə maa ajàɲ aa mə tã bə̀ bii mə bi si annù nɛ̀koɲ bii, mbaɲnə̀ ɲkòɲə̀ nɛ̀ ɲghirə̀ ɛ̀nnù jii mə kaa ɛ̀ sɛ̀ tsinə̀ aa, tã bi yí ɲkuu isa'a.

¹³ La bì'i tswe nɛ̀ ɲka mfa miyà a ɲɔ̀ɔ̀ɔ̀ bɛ̀nòò bɛ̀tsɛ̀m ɲlonə̀ ghuu, bilɛ̀m bì'i bii mə Mmà'àmbi à kòɲə̀ aà, nlonə̀ mə Nwɛ̀ɔ̀ɔ̀ à lɛ̀ ntsɔ̀'ɔ̀ ghuu ɲlɔ̀ɲinə̀ aa tsí'i a

ɲlòɲinə̀, mə tã nɛ̀ yí nyweenə̀, ntsya nɛ̀ ajàɲ yii mə Àzwí Nwí a si'i ghuu mə nɛ̀ laa, bo bɛ̀ àjàɲ yii mə nɛ̀ bii nɛ̀ ànnù nɛ̀koɲ aà. ¹⁴ À nɛ̀ ɲjji'i ànnù yí mə à lɛ̀ ntwonə̀ ghu ɲtsya aa a ɲjɛ̀m ɲtoò yí'i yí ɲsigɛ̀nə̀ ya, mə tã nɛ̀ yí ɲkwərə ɲgha'a nɛ̀ Mmà'àmbi yii'ìnə̀ Yesu Kristo. ¹⁵ Mbɛ̀ mə a bə̀ ma mùu ajàɲ aa mba bilɛ̀m m̀bã, nɛ̀ tə̀ə̀ nɛ̀ nɛ̀ ɛ̀nnù jii mə bì'i lɛ̀ ndɛ̀'ɛ̀ a mbo bù ɲlonə̀ Kristo yii mə bì'i lɛ̀ nswonə̀ bə̀ nɛ̀ ɲtsù, kə̀ ɲwa'anə̀ bə̀ ɲwà'ànə̀ aà.

¹⁶ Tã Mmà'àmbi yii'ìnə̀ Yesu Kristo, nɛ̀ Taà yii'ìnə̀ Nwɛ̀ɔ̀ɔ̀ yii mə à lɛ̀ ɲkòɲə̀ yii'ìnə̀ ɲtsya a ɲjɛ̀m àbɔ̀ɲəntɛ̀ yí ndɛ̀ntə̀ nɛ̀ ghuu a ɲɔ̀ɔ̀ɔ̀ bɛ̀nòò bɛ̀tsɛ̀m, ɲkɛ̀ ɲghirə̀ nɛ̀ mə tã nɛ̀ ɲka mbe nɛ̀ ɛ̀lonə̀ yii mə i ka yí zɛ̀ aa, ¹⁷ tã à tigə̀ ɲlə̀'ətə̀ nɛ̀ mɛ̀ntɛ̀ muu, ɲka ɲghirə̀ nɛ̀ mə tã mɛ̀ntɛ̀ muu ka mfi'isə̀ nɛ̀ mɛ̀ghàà mɛ̀ sigɛ̀nə̀ ɲkɛ̀ mfa'a nɛ̀ ɛ̀nnù jɛ̀ sigɛ̀nə̀.

Nɛ̀ ka ntsatə̀ nɛ̀ Nwí ɲwa'atə̀ nɛ̀ yí'i

3 A lwí'isə̀ a bilɛ̀m bì'i, nɛ̀ ka ntsà'atə̀ nɛ̀ Nwí ɲwa'atə̀ nɛ̀ yí'i, mē m̀bə̀ ɲtoò Mmà'àmbi ya i kã ɲghɛ̀ nɛ̀ mbii ɲka nswonə̀ nɛ̀tɛ̀, ɲka ɲkwərə nɛ̀ ɲgha'a a ajàɲ yii mə ɛ̀ lɛ̀ ɲkɛ̀ ɲkwərə a titɛ̀ bù aà. ² Nɛ̀ kɛ̀ ntsa'atə̀ nɛ̀ Nwí mə tã à kwərə yí'i a mbò ɲgãɲ abɛ̀'ɛ̀ntɛ̀ bo bi ɲgãɲghirə̀ ɛ̀nnù jɛ̀ bɛ̀, ɲlonə̀ mə kaa ɲu ɲtsɛ̀m kaa à burə̀ tɛ̀ ntoo ya bii aà. ³ Lã Mmà'àmbi a lə̀ə̀ ɲkà'á yí, à ka ɲiɲ mɛ̀ntɛ̀ a nu bù i kɛ̀ be ghuu a mbo ɲu m̀bù'u ɛ̀nnù jɛ̀ bi wã.

⁴ Mmà'àmbi a ghirə̀ bì'i nɛ̀ ɲsə̀ òzi a laa mə nɛ̀ ghirə̀ ɲkɛ̀ ghɛ̀ nɛ̀ mbii a ghirə̀ ɛ̀nnù jii mə bì'i swonə̀ a mbo bù aà. ⁵ Tã Mmà'àmbi tã à tsyasə̀ ghuu tã nɛ̀ ku'usə̀ nzi àkòɲnə̀ Nwí bo bɛ̀ àtə̀ɲəntɛ̀ Kristo.

Àjàɲ yii mə bì'ìnə̀ tswe nɛ̀ ɲka mfa'a aà

⁶ Bilɛ̀m bì'i, bì'i swonə̀ a mbo bù nɛ̀ ɛ̀kùm Mmà'àmbi Yesu Kristo mə nɛ̀ ka ntsu'utə̀ bilɛ̀m bì'ìnə̀ bii mə à nɛ̀ bɛ̀bwərə̀ kaa ɲkɛ̀'ɛ̀ nɛ̀ ɛ̀nnù jya mə bì'i lɛ̀ ndɛ̀'ɛ̀ mbo bo aa yòɲə̀ aà. ⁷ Bù bɛ̀mɔ̀ɲ nɛ̀ zɛ̀ tsí'i sigɛ̀nə̀ mə nɛ̀ tswe nɛ̀ ɲka ɲghirə̀ ɛ̀nnù juu aà tsí'i ajàɲ yii bì'i lɛ̀ si ghirə̀ aà. Nòò wa mə bì'ìnə̀ lɛ̀ ntswe aa, kaa bì'i lɛ̀ ɲkɛ̀'ɛ̀ bɛ̀bwərə̀ bə̀.

⁸ Kaa bì'i lɛ̀ ɲkɛ̀'ɛ̀ ayòò tsu a mbo ɲu kwərə̀ tɛ̀ twú. Bì'i lɛ̀ si bə̀ɲnə̀ mfa'a ɲkɛ̀ nswonə̀, mfa'a nɛ̀ asi'ìnə̀ bo bɛ̀ a nɛ̀tugə̀, mə mbə̀ bì'i tsuu lɔ̀ bə̀ abè'è a nu ɲu nɛ̀bù ghù. ⁹ Bì'i lɛ̀ si ghirə̀ ma mùu ajàɲ kaa kɛ̀'ɛ̀ bə̀ aa mə ka bì'i lɛ̀ ɲwa'á nɛ̀ àdà'á tswə̀ a mbetə̀ mə tã nɛ̀ dɛ̀ntə̀ yí'i. Bì'i lɛ̀ si ghirə̀ ma mùu ajàɲ aa tã à bə̀ alɛ̀nsə̀ a mbo bù mə tã nɛ̀ ka nyonə̀. ¹⁰ Nòò wa mə bì'ìnə̀ lɛ̀ ntswe aa, bì'i lɛ̀ si swonə̀ a mbo bù mə, "Ñu yii mə à tũ ò mfa'a aa, tã à tsuu kɛ̀ kɛ̀ jɛ̀." ¹¹ Bì'i swonə̀ laà aa nlonə̀ mə bì'i yu'u mə bɛ̀bwərə̀ bi tswe a titɛ̀ bù kaa kɛ̀'ɛ̀ nɛ̀ ànnù tsu fa'á ɲtsyatə̀ ɲka ɲghaa nɛ̀nɛ̀ nɛ̀ mɛ̀ntɛ̀sù myaa a nɛ̀ ɛ̀nnù bə̀. ¹² Nɛ̀ ɛ̀kùm Mmà'àmbi Yesu Kristo, bì'i swonə̀ a mbo bə̀ ma bù, ɲwa'asə̀ nɛ̀ waa mə tã bo ka mfa'a ifà'á waa nɛ̀ mbɔ̀ɲnə̀, ɲka mfa'a tã kɛ̀ kwərə̀ ayoo yii mə bo ka kɛ̀ jɛ̀ aà. ¹³ Lã, a mbo bù, bilɛ̀m bì'i, nɛ̀ tsuu lɔ̀ kaa a ɲghirə̀ ànnù yii mə a ku'unə̀ aa bə̀. ¹⁴ Mbə̀ ɲu yí mɔ̀'ɔ̀ a

tswe ghu a titiè bù mæ kaa à si ntoo yù mæ bi'i too fàa a mûm àḡwà'anè yulà aa yu'unè. Mbæ a bæ maa ajàḡ, nì lénsè yi, òtsuu nî ànnù a ḡḡhìræ bu bo lõ tswe, ta tâ àtû yi à diræ. ¹⁵ Lâ tâ nî tsuu yi lõḡæ tsõ ḡḡàḡkìbàâ ḡhùù bê. Tâ nî baḡḡè ḡwà'àsè yi tsô ḡḡim ḡhùù.

Mìḡhàà mi nliwì'sè

¹⁶ Tâ Mmà'àmbi mbwɔnə yumbɔḡ à fa mbwɔnə a mbo bù a ḡḡḡḡ bìnòò bitsim, a nì bìmânjì bitsimè. Tâ

Mmà'àmbi tâ à tswe a mbo bù bitsimè. ¹⁷ Tsi'i nì àbô ya mèmɔḡḡ, a ḡwà'anè mè ḡḡwa'anə ma mulà mìḡhàà ntsà'àtə nî ḡhuu. À nî àḡḡḡ mæ mæ san ḡḡwà'anè tsim aà, ḡḡkì mbæ ajàḡ mæ mæ ḡwà'anè aà. ¹⁸ Tâ ìbɔḡ Mmà'àmbi Yesu Kristo tâ ì tswe a mbo bù bitsimè.

1 Timoti

ÑJI'INNŪ ANWÀ'ÀNƏ YŪ

A aḡwà'ànə yŭ aa a le ḡwà'ànə Paul a mbo Timoti. Timoti à le mbə mŭḡgwà'à yii mə à le mbə Krisən nlo a Lystra. Nḡdè yì à le mbə ḡŭ baYuda lâ taà yì a bāḡnə mbə ḡŭ baGrikia (İfà'à 16.1-3). Timoti à le mbii Nwì, ḡnḡsə ntswe nī àbiiintī nḡḡḡnə aa a mŭḡkhə nloḡ mə maà yì bō ḡdè yì bo le mbə bāḡḡyè bī abiiintī aà (2 Tim. 1.5). Paul à le ntsyà ḡlḡḡə yì a Lystra wa noò mə à le ḡḡḡè akòrè nḡtəə nī afà'à yì yì ntsyāmbii, ḡḡetə yì bo yu tigè ḡfa'a ḡkarə (1.3) à lḡḡè yì nī mŭ yì “yī ànnŭ nḡḡkoḡ a mŭm àbiiintī” (1.2).

Paul à le mà'atə Timoti a Efeso ḡka ḡḡḡe a Macedonia aa nḡè Timoti mə tâ à tswe ḡhu ḡka nḡntə ḡḡhotə baEfeso yā. Paul a tigè ḡḡwa'anə ḡwà'ànə jì baa ḡhu mbo ndi'itə nī yì ḡhu a nī ifà'à yì a ḡḡhotə. Bì twoḡ ḡwà'ànə ma jŭ jì baa mə à le ḡwà'ànə a mbo Timoti bo bī yii mə à le ḡkī ḡwa'anə a mbo Titus aa nī “ḡwà'ànə bīpasto” ḡloḡ mə i ḡhàà ḡloḡ aa atufà'à bīpasto, ḡnansə swoḡə nī mbuu bē bii mbə bī ləè waa nī bīpasto aà.

À ḡwà'ànə a ntsyāmbii aa a ḡwà'àsə yì nloḡ ḡḡḡndi'innŭ mbwe'esə, mə tâ à swoḡə bī kentə (1.3). Bè ma bú le sī dī'ī nī mə ḡjoo jii mə bī yə fāa a atu nsyē aa i tswe nī ìbī. Mbə ḡŭ a yweenə aa tsi'ī aḡḡ yii mə mbə a tswé nī mḡtsyè mii mə mi le nstswe al'ḡsə, bo bī aḡḡə mə mbə a ka nyoḡ bīnḡḡsə bī m'w, kaa wa'a nī mbuu miji mi m'w jī, kaa ḡkī'ī kī ḡy'w (4.1-5).

Paul à le ḡwà'ànə ḡhu mbo a aḡḡ mə à ka kī ts'w bītsyàsə aà (3.1-13) bo aḡḡ mə bī tanḡə innŭ ḡḡhotə mŭm ḡḡhotə aà. Nḡdi'itə Timoti ḡkī ndi'ntə nii mə tâ à bə ḡḡḡfà'a yī ḡsiḡḡnə, ḡdi'ī nī ànnŭ yii a ku'unə aa, tâ àkòrè nizī yì tâ à laa, tâ à bə fiḡə a mbo bə a nī ìnnŭ tsim (4.11-16).

Bì yatə àḡwà'ànə yŭ aa laà:

1. Nji'innŭ aḡwà'ànə yuà 1.1-2.
2. Adi'itə ḡloḡ ḡḡhotə bo bī bītsyàsə 1.3—3.16
3. Adi'itə a mbo Timoti nloḡ àfà'à yì 4.1-6.21

Àtsà'atə Paul a mbo Timoti

1 Àḡwà'ànə yŭ a lo aa a mbo mə Paul yii mə mə nī ḡḡḡntoò Kristo Yesu ḡyoḡə nī ḡdi'ī Nwì ḡḡḡy-wènsə yì'inə nī yì Kisto Yesu yii mə bī'inə bē aà.

2 Nḡḡḡe nī a mbo Timoti, mŭ ḡhà yī ànnŭ nḡḡkoḡ a mŭm àbiiintī. Tā Nwìḡḡḡ Tā nī Kristo Yesu Mmà'àmbi yì'inə fa ìbḡ Nwì, nī ḡko mḡḡḡḡ Nwì, nī ḡbḡḡḡ Nwì a mbo wò.

Paul a wa'asə Timoti ḡloḡ bē bii mə bī dī'ī innŭ mbwe'esə aà

3 Àḡḡə mə mə le sī ḡḡe a Macedonia aa mə le mbu'utə mbo a mbo wò mə tâ ò tswe a Efeso tā swoḡ a mbo bē bī m'w mə tâ bī tsuu ànnŭ Nwì yì dāḡ i kī dī'ī. **4** Swoḡ a mbo bo mə tâ bo tsuu lḡḡè noò wàà i ḡḡnsə a nī ḡyàl'à bo bī a ḡka nsəḡtə mḡwàà mī ḡḡ-wè'è bē mii kaa ndūū waa sī lwi'ī aa, ḡloḡ mə ma jyaà ìnnŭ i ḡḡḡə aa mə tâ bə ka ḡwa'atə bē ìnnŭ jii i zī a atu bo bo swŭḡḡḡ ḡhu, mbaḡḡə mmà'atə ànnŭ yii mə Nwìḡḡḡ a mḡḡsə yì'inə ḡhu, mə tâ bī'inə aa nzi a mŭm àbiiintī aà. **5** Nji'ī ànnŭ yii mə mə swoḡ ànnŭ ma

yŭ aa à nī mə tâ bī'inə ka ḡkḡḡḡ bī'inə nī bī'inə nī àkḡḡḡ yii mə a lò aa a mŭm ḡtī yì làà bō ḡtī yii mə i sa'a nī bē aa, yii i laa, nī àbiiintī ànnŭ nḡḡkoḡ. **6** Bè bī m'w bī mà'atə mə ma juu ìnnŭ, ḡtiḡḡ ḡḡḡə, ḡḡḡe ḡkuu nī mḡḡhàà mī swŭḡḡḡ mī adāḡḡ dāḡḡ, **7** ḡlḡḡ nī mə bo bə ḡḡḡndī'ī nḡḡsə tī ḡḡə mə bo zī ànnŭ yii mə bo swoḡ aa atŭ yaa a laa ḡhu, tī ḡḡə mə atŭ yaa a kī nlaa nī ànnŭ ya yii mə bo dī'ī nī tī aà.

8 Bī'inə zì mə nḡḡsə à bḡḡ aa, mə mbə ḡŭ à ka mfa'a nī ḡhu a nī māḡjì yii à tswe nī ḡfa'a nī ḡḡ aà. **9** Nḡloḡ mə bī'inə zì ma yŭ à laà, mə kaa bī le ḡkī'ī nḡḡsə ḡḡḡə aa a mbo bē bii mə ànnŭ yaa a tsinə, bī le mbāḡḡḡ ḡḡḡḡ aa a mbo ḡḡḡḡ nḡḡsə bo bī ḡḡḡḡḡ atu, bo bī a mbo bī'ḡ b'ḡ Nwì, nī ḡḡḡḡḡ ḡḡḡḡ ìnnŭ jì bī, nī a mbo bē bii mə kaa bī sī laa, bē bii mə bī bəḡḡḡ Nwì aa, nī a mbo bē bii bī zwitə bītaà byaa aa, bo bī bē bii mə bī zwitə bīmaà byaa, nī bē bii mə bī kee bē, **10** bo bī a mbo ḡḡḡḡsùrə, bo bī a mbo ḡḡḡḡ nḡḡḡ ḡḡḡḡḡ, nī ḡḡḡḡḡ bē, nī ḡḡḡḡḡḡḡ ìbḡḡḡḡḡ, nī ḡḡḡḡḡḡḡ àbḡḡḡḡḡ, bo bī a mbo bē bii mə bī ḡḡḡḡ ìnnŭ jī m'w jii mə kaa ì sī ku'unə nī ànnŭ Nwì yì ànnŭ nḡḡkoḡ aà, **11** kaa ḡkī'ī yòḡḡ nī nḡḡḡ'a nī ntoo yì

ñsigìnè ya nlonj Nwí yii mə bì'inè gha'asə aa, ñtoo ya mə à ñɛjə a ntərɛnəbo mə aà.

Paul à fâ mbi'ikə nlonj ɛko mɛɛɛjə Nwí

12 Mə fa mbi'ikə a mbo Kristo Yesu Mmà'àmbí yì'inè yii a fa mida'a a mbo mə nlonj mə à le nyə gha mə ku'unè mə mbə mə fa'à a mbo yu nɛ ñtɛ ghâ tsɛm, a tsɔ'ɔ gha a mum àfà'a yu aà. 13 Ka mə à le mbə a mbii mə bəgɛtə nɛ Nwí, ñtsɔ'ɔ nɛ àkòrə Kristo ɛkɛ mbəgɛtə nii aa, lâ à le ɛko mɛɛɛjə ghà, ñlonj mə mə le sɛ ghɛrə aa ni bù'ù, kaa mburə tɛ a Nwí biì. 14 ɛbɔj Mmà'àmbí yì'inè i le naɛsə nswi'inə nlonj ɛgaà yà, nɛ àbiintɛ, nɛ àkòjə yii mə a tswe a nu Kristo Yesu aà.

15 Nɛghàà nùlà ni təə, ɛku'unə a mbii tsi'i nɛtsɛm: Mə Kristo Yesu à le mfɛ'ɛ fàa mbi aa a nyweensə ɛgəghɛrə ñnnù jì bi, mə bə ñtsyambii a tɛtɛ bo. 16 Lâ ñji'i ànnù yii mə Kristo à le ɛko mɛɛɛjə ghà ghu aa i bə mə, tsi'i tsɔ ñtsyambii ɛgəghɛrə ñnnù jì bi, tâ Yesu Kristo tâ à dɛ'i annù ntswântɛ yì ya mə a kɔ'ɔ ntsirə aa a nu mə tâ à bə alənsə, a mbo bə bya biì mə bi ka nɛj mɛntɛ myaa ghu nu ta tswe nɛ ñtswəntɛ yii i lwì'i nɛjə aà. 17 Tâ nɛgha'a nɛ àghu'usə, tâ tswe a mbo Mfɔ ɛgù'u ɛgu'u, tɛ kwɔ, yii bi sɛ yə aa, mə à ni Nwí ɛgɔj yù yigə aa, nɛlwì'i nɛjə aà. Amen.

18 Timoti, mù ghà, mə nɛjə ñdɛ'i yulà a mùm ñtərɛnəbo wò, yii mə i yòjə ni nɛghàà nii ɛgəntoò Nwí à le nswə a mbii aà, nya mə ni le ntsɔ'ɔ gho aà, tâ nɛ ghɛrə mə tâ ò ka naɛsə nto ntsò yì sigìnə wa ni nu. 19 Naɛsə ntswa abiintɛ, nɛ àlà nti; bə bɛ mɔ'ɔ, ntsya a nɛjə ajəjə mə bo tùm mə àlaa nti aa, bə bɛ mɔ'ɔ bi mɛ'è mə àbiintɛ yaa a ghɛɛ ɛkəjə a ɛkɛ. 20 A tɛtɛ bə ma bù Hymenaeus ni Alexander bo tswe ghu, bo biì mə mə fà mə a mbo Satan mə tâ bo yəgə nzi mə kaa a sɛ ku'unə a mbəgɛtə Nwí.

Àjəjə boj ɛghòtə tsà'atə Nwí aà

2 Ànnù yì wè yii mə a tswe ghu aa a bə mə mə dɛ'itə ghuu mə nàa mbu'u mbo a mbo Nwí ñtsa'atə nɛ Nwí, ɛwa'atə nɛ bə bɛ mɔ'ɔ, ɛkɛ mfa nɛ mbi'ikə a atu bə bɛtsɛm, 2 a atu bɛfɔ, bo bɛ bə bɛ wè bɛtsɛm, mə mbə bì'inə ka mbɔ ɛe'esə ntswe, ɛkɛ ntswe nɛ mbɔ a mùm ñtswəntɛ bì'inə, a ɛka mbo'ɔ Nwí ɛkɛ mbo'ɔtə nɛ bə a nɛ ɛgɔj bɛmànji bì'inə bɛ tsɛm 3 Ma yù ànnù a boj ɛkù'unə a nsi mi'i Nwí, ɛgənywèenə yì'inə 4 yii mə a kɔj mə tâ ɛgɔj bə bɛtsɛm yweenə, ñzi annù nɛjə nlonj Nwí, 5 ñlonj mə Nwí ɛgɔj à naa tsi'i yì mɔ'ɔ, ɛjə yii mə à təə a tɛtɛ bə bo bɛ Nwí a kɛ mbə aa tsi'i yì mɔ'ɔ, ɛjə ma wa a bə aa Kristo Yesu, 6 yii mə à le mfa ibii nù yì a ni mɛtsu'unə mi atu mi bə bɛtsɛm. Nòò Nwí à le ɛ ɛku'u a ghɛrə a fe'è ñlaa nɛ ñsi nɛ ñsɛ. 7 Àà ñji'i ànnù yii mə Kristo à le ntsɔ'ɔ gha ghu mə mə ka nswəjə annù yì, ɛkɛ mbə ɛgəntoò Kristo, mbə ñdɛ'innù a mbo bɛtɛzì

Nwí, a mùm àbiintɛ nɛ ànnù nɛjə. (Wa mə swəj aa tsi'i ànnù, kaa mə sɛ aa ñnnù tswɛɛ.)

Ànnù yii mə a ku'unə a mbò mbəjə bo bəjə mə bəa ɛghɛrə a mùm ɛghòtə aà

8 Ma mùu ajəjə, mə lɔ mə, a nɛ ɛgɔj ɛdɛgə tsɛm, tâ mbəjə ka ntsa'atə Nwí, ɛjə nɛ mbò myaa mi mi laa, a ndəj, ñtsuu nɔj kɛ lwisə, ɛkɛ ntsuu kɛ yòjə.

9 A ɛkɛ ɛghɛ ghu, tâ bəjə ka ɛwe'ɛ nù jya a tâ i ku'utə, a ni mənji mɛtsyè, kaa ɛkɛ itù jya a mba'à, ɛkɛ ntsuu njo jii bi naɛsə nɛ àtɛ gold aa kɛ we'ɛ, kə bə mbum njo atɛndù jii bi twojə ni pearl aa, ñtsuu it-sə'ə atɛndù kɛ we'ɛ, a ndi'ɛ ajəjə mə bo boj a nyə aà, 10 mbəjə ɛka ɛghɛrə nàa ñnnù jì sigìnə, jii i ku'unə a mbo bəjə bii bi mbo bo bɔ'ɔ Nwí aà. 11 A ku'unə mə tâ məjə à ka nyəgə ñnnù tsi'i àtsi tsi, ɛka yu'unə a ni bɛmànji bɛtsɛm. 12 Kaa mə sɛ gha bii mə tâ məjə à ka ndi'ɛ annù, kə ɛkɛ ntswe nɛ àdà'ə a atù mbəjə, tâ à ka tswe tsi'i àtsi tsi. 13 Ñlonj mə bi le mfòò ñnaɛsə aa Adam tɛ Eva. 14 Kaa bi le ɛkɛ aa Adam bwe'esə. Bi le mbəjə mbwe'esə a məjə wa a tɛgə ɛjə nɔj Nwí. 15 Lâ məjə à ka yì yweenə tsya aa a nɛjə ɛjə, mə mbə a ghɛɛ nɛ mbii nɛ àbiintɛ, bo bɛ àkòjə, ɛkɛ nlaa, ɛghɛrə nɛ ñnnù aa a ni mənji yii à kù'unə aà.

ɛfà'ə bii bi ndənwì a mùm ɛghòtə

3 Nɛghàà nùlà ni təə, ɛku'unə a mbii: Mbə jù a ka nyə'atə a mbə ñdɛ ñdənwì, boj a yə'ətə aa ɛka mfa'ə ɛfà'ə yì sigìnə. 2 Lâ tâ ñdɛ ñdənwì à bə jù yii mə mbə bi wa'ə ɛfə yì ka mfa, tâ à kɛ mbə jù məjə mɔ'ɔ, mbə atsɛkə jù, mbə jù yii a tsyèsə nii, mbə jù yii mə kaa à sɛ nduu nù yì swi'i, mbə jù yii mə a kwəɛ bɛgɛ, ɛkɛ mbə jù yii mə mbə a dɛ'ɛ ànnù, 3 kaa kɛ nɛ mɛlù'u nò mbaanə, kaa kɛ nɛ fɛkòrə tó mbəjə mbo, kaa kɛ nɛ àyòj kɔ'ɔ, kaa kɛ ɛkabə sɛ'ɛ kɛ jə. 4 Tâ à bə jù yii mə a sa'a ndà yì i sigìnə, ɛghɛrə ni mə tâ bɔ bi ka nyu'unə ɛkɛ mbo'ɔtə nɛ bə a ɛdɛgə tsɛm, 5 ñlonj mə mbə jù a tsuu nsa'ə ñdà yì zi boj mbə a tɛgə ñlentə ɛghòtə Nwí aa mə akə aa ɛ. 6 Tâ à tsuu jù yii mə à ghèsə mbii Kristo tsi'i bi aa bə, boj à ka kɛ ɛe ibè'ɛ jì ni kɛntə, i tɛgə wɔ a njo tsɔ Devil. 7 A ɛghɛ nɛ mbii, tâ à bə jù yii mə bəbɛ beentə nii tsi'i sigìnə, tâ tâ bɛ wa'ə lò ɛka ɛghaantə nii tâ à wo a ɛkɛ Devil.

Bikwetə a mùm ɛghòtə

8 À kɛ mbə ajəjə mə bikwetə bi ɛghòtə bi tswe ni mbə bə bii bɛ bɔ'ɔ waa, kaa ɛkɛ nɛ mɛghàà mi mbaa ghà, ntsee bɛnono kɛ bə, kaa ɛkɛ nɛ njo ɛkòbə ghotə. 9 Tâ bo naɛsə ntswa annù nɛjə yì yii mə bi dɛ'ɛ mə a fe'è ñlaa aa, nlonjə abiintɛ aa nɛ àlaa nti. 10 Bi tswe nɛ mfoo nywe'etə waa, bɛ mə bo dɛ'ɛ mə kaa bo sɛ nɛ àl'ò tswè, bi ma'atə bo tɛgə mfa'a a mùm ɛghòtə

tsi'i tsõ bîkwetè. ¹¹ A ku'unə mə tâ bəngyɛ byaa ki mbə bē bii mə bē bɔ'ɔ, kaa ŋkɪ'i nɛ ŋgɪ'i nɛ ìkùm bē tâ, lâ m̄barɲə mbə ìtsikə bē, m̄fa'a nɛ ŋgɔŋ ìnnù tsim nɛ ìntɛ waa tsimè.

¹² A ku'unə mə tâ ñkwetè ñghòtə a bə ɲù m̄ngyɛ m̄ɔ'ɔ, ŋka ntswa ndà yì bo bɛ bɔɔ bi siginè, ¹³ Nlon mə bîkwetè bii bi fà'a ifà'á waa siginè aa, bo təə nɛ àbwarə yì siginè, ŋki ntswe ni àtəŋentɛ a m̄m̄m̄ àbiintɛ yaa a nu Kristo Yesu.

Ànnù yì ləəntə yì wè yá

¹⁴ Mè ka zɪ a mbɛɛ wò a ni m̄m̄ àtɛ noò, lâ mə ɲwà'ànə aɲwà'ànə yù a mbo wò aa a ndi'itə wò, ¹⁵ tà m̄bɛɛ mə tɛ'ɛ ntigə a nzi, ò zɪ àjàŋə mə a ku'unə mə tâ ò ka ŋghirə ìnnù a m̄m̄m̄ ŋgwɛ'ɛ Nwí aà; ma yù à ni ŋghotè Nwí wa yii mə à tswe ntɛ aa, m̄bə ntə'ə ñda, ŋki mbə ɲgɔ'ɔ àtsənda yì ñtɛnsə, mə ì tswa annù nɛkoŋə aà. ¹⁶ Kaa à si annù mə mbə bi ligitè bē, mə, ànnù ajàŋə mə bi'inə ŋgha'asə Nwí, yii mə à ləəntə a mi'i bə aa, à nɛ ànnù yì wè, ànnù ma ya a bə mə lɛ, À lɛ nzi a ni m̄àrè ɲù m̄sɔŋ Àzwí Nwí a di'ɛ mə ànnù yì lɛ ntsinə baangel bi yə yì, bi swonə ànnù yì a itoo itoo, bə fàa mbi bi nɛŋ ñtɛ waa ghu nu, Nwìngɔŋ a lɔgè yì ŋkɔ'ɔ ŋghɛɛ ni ghu a aburə ni nɛgha'á.

Bidɛ'ɛ binnù bi mbwe'esè

⁴ Lâ Àzwí Nwí a swonə a laa mə à ka yì ki bə a noò ñjɛm̄ tâ bə bɪ m̄ɔ'ɔ ma'atə abiintɛ ya ntigə nyu'u nàa ìnnù ìzwi jii i bwe'esə bē bo bi ìnnù jii mə bɛdemon di'ɛ aà. ² Ñgəŋabagilè jii mə m̄ntɛ myaa mi kwò mē tsi'i tsõ bi tɔɔ nɛ m̄ɔ'ɔ aa, baa yì tigə ki sɛɛnsə nɛ ìnnù ma jù. ³ Bə ma bù bi di'ɛ ni mə kaa a sɛ ku'unə a nyɔ'ɔ, kaa wa'á ki ŋku'unə a nji m̄buu miji mi m̄ɔ'ɔ. Lâ a m̄buu miji ma jù aa a lɛ naŋsə Nwí mə tâ bə bii mə bi bii Nwí aa, ŋki bə bē bii mə bi zì mə annù nɛkoŋə aa, tâ bɛ ka nji m̄fa nɛ m̄bi'ikə a mbo Nwí. ⁴ Wa ŋgɔŋ ñjòò tsim jii mə Nwí à lɛ naŋsə aa i bɔŋə, tâ bɛ tsuu ayòò tsu ki tuu mə mbə bi kwɛrə m̄fa m̄bi'ikə, ⁵ ñlon mə maa ajàŋ, bi ghèrè mē m̄ji mya mi laa ntsya a nɛŋm̄ nɛghàà ni Nwí bo àtsà'atə Nwí.

Ñgàŋafà'a Kristo Yesu yì ñsiginè

⁶ Ò bə fa ndi'ɛ mà jù a mbo bɛlɛm̄ bi'inə bya, boŋ ò ka bə ŋgàŋafà'a Kristo Yesu yì ñsiginè ñlon mə bi ko'o nòò ni m̄ghàà mi ntoò Kristo yii bi'inə bii aa, bo bɛ ñnù ñ siginè jya jii bi'inə di'ɛ, ò ki ñyonə aà. ⁷ Lâ tsuu ni annù tsu a ŋghirə bu bɛ ñtɛrə nɛyàl'à jii mə Nwí à sɛ ghu tswé aa lɔ tswé. M̄rɛsə ibii nú gho a ŋka m̄ɔ'ɔ Nwí. ⁸ Ñka m̄rɛsə ñjyànu, a bɔŋtə a ni m̄anji yì m̄ɔ'ɔ, lâ ŋka m̄rɛsə gho a ni ànnù m̄ɔ'ɔ Nwí a bɔŋ a ni bɛm̄anji

bɛtsim ñlon mə a tswe nɛ ñkà'a ñlon ntswéntɛ yii ì lwí'i nɛkoŋə aa, tsɛtsɔŋ bo bɛ a ni nòò ñlwí'i ñjɛm̄. ⁹ Nɛghàà ma nú ni təə ñku'unə a mbii tsi'i nɛtsimè. ¹⁰ Bi'inə naŋsə ñgaansə ni m̄ntɛ mi'inə, ñnwugə nɛ nú yì'inə aa a ntswe nɛ ñtswéntɛ ma yù mə Nwí à kà'á aà ñlon mə bi'inə bɛ, ñtɛ'ɛ itú jii'inə a nu Nwí yii mə à tswe ntɛ aa, mbə yu wa yii mə à ni ŋgàŋnywèensə bə bɛ tsim aà, ñnaŋsə bə aa ñgàŋnywèensə bə bii mə bi niŋ m̄ntɛ myaa a nu yu aà.

¹¹ Yə mə o swonə ìnnù ma jù ñkɛ ndi'ɛ nɛ waa ghu.

¹² Tsuu lɔ mà'atə mə bə ka ntsa'a nòò ñlon mə ò ni m̄ŋkhə aa bē. Bəŋnə mbə figə à mbo bə bii mə bi bii Nwí aa, a ni nɛghàà ni ntsú no, ni àkòrè nizi yo, nɛ àkòŋnə, nɛ àbiintɛ, ni àjàŋə mə ìnnù jo i laa aà. ¹³ Mbɔŋ tâ mə zi, lɔgè noò ŋka ntwonə aɲwà'ànə Nwí a mbo bə, ñdi'itə ŋkɛ ndi'ɛ nɛ waa ghu. ¹⁴ Ka m̄fà'á ni m̄təŋnə mya mii mə Àzwí Nwí a lɛ m̄fa a mbo wò a ajàŋ mə ŋgəŋntoo Nwí lɛ ŋkè'ènə, wa noò mə ŋghòtə bɛlɛ bi ndānwí ya bi lɛ nswonə ìnnù a mbo wò ñki nɔŋsə mbò myaa a atu wò aà. ¹⁵ Ka ŋghirə ma jù ìnnù naŋsə m̄fa ibii nú gho ghu, tâ bə bɛtsim yə a ajàŋ mə o ghèè nɛ m̄bii aà. ¹⁶ Ka ntsyèsə nɛ ñbii nú gho, bo bɛ nɛ ìnnù jii o di'ɛ aà. Naŋsə ntswa ŋkwo ghu, ñlon mə ò bə ki ghèrè maa ajàŋ boŋ ò ka yweensə ibii nú gho i kii yweensə bē bii mə bi yu'u annù yii o swonə aà.

Àjàŋ yii mə Timoti à tswe nɛ ñka ndi'itə bilii aà

⁵ Tsuu a nú ñdi'ɛ ki tsə'ə bē, bəŋnə ŋka ndi'itə nii tsi'i tsõ ajàŋə mə o ghàà a mbo taà ghò; ka nlonə bɔɔŋ tsi'i tsõ bɛlɛm̄ bò, ² ñlɔgə bilii bi bəngyɛ tsi'i tsõ bɛndé bò; lɔgə bɔɔ ŋgɔ'ɔ tsi'i tso bɛjààntə bò, ñsi'i nlaa bu bo.

³ Ka m̄ɔ'ɔtə bikwi'i bi bəngyɛ bii à naŋsə mbə bikwi'i aà. ⁴ Mbə ŋkwi'i m̄ngyɛ a tswe ni bɔɔ bi kə bɔɔ bi bɔɔ bi, a ku'unə mə tâ bɔɔ bya foo ndi'ɛ annù ya mə bo yəgə a ŋka ŋghirə a m̄m̄m̄ ànnù Nwí aa a ŋgwɛ'ɛ bo, tã kwi'inə ibɔŋ a mbo bɛtaà byaa bo bɛmaà byaa ñlon mə Nwìngɔŋ a beentə ajàŋə annù ma yù. ⁵ M̄ngyɛ yii mə à naŋsə mbə ŋkwi'i bi ma'atə yì a tswé yu yu aa, à naŋsə nte'ɛ am̄dòntə yì a nu Nwí, ŋghɛɛ nɛ m̄bii ñyə'ə ni a mbo Nwí, ñtsa'atə nɛ Nwí nɛtugə nɛ àsi'inə ⁶ Ñghɛɛ nɛ ñkwi'i yii mə a jii mbi aa, à tɛ'ɛ mē ñkwo, ka mə à b̄urə ntswe ntɛ aà. ⁷ Fa ndi'ɛ mà yù a mbo bo, tã tâ bo wa'á nɛ ànnù yì ghààntə yì tsu a nu bo tswé. ⁸ Mbə ɲù à tsuu ŋgəŋgwɛ'ɛ jya ki lèntə, ñnaŋsə ntsuu yii ŋgwɛ'ɛ ki lèntə, bəə boŋ à mè'è mē aa abiintɛ ya, ñtigə m̄bu m̄bi'ɛ ntsya ɲù yii kaa à sɛ Nwí bii.

⁹ Ñwà'ànə tsi'i ñkùm ŋkwi'i yii mə kaa à burə ti ilòò m̄ghum mi nto'o tsyātə, yii mə à lɛ ŋki yɔ'ɔ aa tsi'i a ɲumbəŋnə yì m̄fùurə. ¹⁰ Tã à ki mbə ɲù yii mə bə naŋsə nzi yì ñlon ìnnù ñ siginè jii mə a ghèrə aa, tsi'i tsõ ànnù ŋko'o bɔɔ siginè, ànnù ŋkwɛrə bɛgɛ, a ajàŋ mə à lɛ ñsi'i m̄kòrə mi bē bi Nwí, ñkwetə bē bii mə bi

tswe a ngi'i, ŋki nan̄sə mfa ibiñnū yi a ŋka ŋghirə innū jī siginè a ni bīmānjī bitsimè.

¹¹ Tsūū ghō ikūm ŋkwi'i yii mē à burə a ni mūngōō aa lō ŋwà'ànè, ñlon̄ mē ñnnū jii mē n̄yāñnū yi i yè'ètè aa, i ka ghirə mē tā à lōc mē yu bū yō'c, mmà'atə a ŋka mfà'a a mbo Kristo. ¹² Maa ajāñ tā bo tigə ŋkuu a n̄jo, a mbo Kristo, ñlon̄ mē bō wō mē akàà yi mbiì yii mē bo lē ŋwārè bo bo aà. ¹³ A tē'ē n̄tsuu bə la bə, boñ bo yègè mē a ŋka ghēnsə nōd, ŋkuu ni mēla'a mfè'è, kaa wa'a aa tsi'i ŋghēnsə nōd bē, bo kē mē ñyægə fiswon̄, ñniñə ñi àbō yaa ñi àfà'à badāñ, ŋghaa ñi ñnnū jii mē kaa bo sī ñi ŋghaa tswē, ¹⁴ Tsō mē a bə laà aa, maa swon̄ mē tā bīkwi'i bii mē bi burə ni bōcñgōō aa, tā bo bu nyō'c, ñjwe bōc, ŋka ñlentə ndā jyaa siginè, ñtsuu lō fa abwarə mē tā ŋgāñkibàà wa à ka mbəgītə yi'ìnè. ¹⁵ Ñlon̄ mē bī mō'c bi tē'è mē mfa'a nyōñə Satan. ¹⁶ Tsītsōñ, m̄bə māngyè yii mē à bii Kristo mbə a tswe ni bə a ŋg-wè'ē yu mē bi ni bīkwi'i, a ku'ùnè mē tā à ka ŋkwetə waa; tā bī tsuu ŋghotə ñi àbè'è si'i si'i lō bē'èsə. Tā tā ŋghotə zi ajāñə mē mbə i kwetə bīkwi'i bya mē à nan̄sə mbə bīkwi'i aà.

Ànnū yii mē a bōñ mē bàa ŋghirə a nu bīññi bi ndānwī aà

¹⁷ A bōñ mē tā bī nan̄sə ŋka mbō'cətə bīññi bi ndānwī bii bi fà'a siginè a n̄tsyāsə bə aa, ŋki n̄nan̄sə n̄tsō'c ñi fà'ā waa, nan̄sə mbə bya bii bi n̄wūgə nū yàà a n̄swon̄ə an-nū Nwī bo bī a ndī'ī aà. ¹⁸ Ñlon̄ mē àñwà'ànè Nwī a swon̄ mē, “Tsūū n̄tsū mbōñ kwērə a noō yii mē i n̄wūgə mīsan̄ə aà.” † † Ŋki m̄bu n̄swon̄ mē, “Wa ŋgāñfà'ā à tswe ñi ŋkwērə ŋkabə àfà'ā yī.” ††¹⁹ Tsūū ghō lō bii annū yii mē bi niñə a nū ñdññi ndānwī tī ghě mē bīyēfə bi baa kə bi tarə bi dñntē. ²⁰ † ghēē ni bē bya mē bi tññə a ŋghirə innū jī bi aa, ka ŋghààntə waa a n̄si bē bitsimè tā tā àbūgè bē yə ŋka mbō'cətə.

²¹ A n̄si mi'i Nwī ni Kristo Yesu, ni baangel bii mē bi tso'c waa laa, mē swōñə a mbo wō ñkwantə mē tā ò ka ñləə ma juū ñdī'ī, ñlentə ñi ñnnū a ni m̄anjī yii à tsinə aà. Tsuu lō ghirə annū tsu a ndī'ī mē o sa'a isa'a ñjīmè. ²² Tsūū wāñsə i ki nōñsə mbō mo a atu bē, ñtsuu kii lō niñ abō yo a ñi àfānsənnū ñū dāñə. Ləə mbññū yō tā ñi laa. ²³ Tsuu tsi'i ŋki bū ki nno, ka mbōc no mīlu'u a mūñtsirə ñlon̄ ñibūm no nya mē ni gha'a mfa ŋgi'i aà ŋki ñlon̄ ajāñə mē o ghōñntə ñghōcñntə aà. ²⁴ †fānsənnū bē bī mō'c i nan̄sə mfè'è ñtəə bi yē, ñdī'ī ni mē ñjō ñi tswe a abāa bo, lā ñbi bē bī mō'c bi tigè ñyē aa bə a ñjīmè. ²⁵ À ki mbə ajāñə mē ñnnū jī siginè jī mō'c i kii mfē'ē ntəə bi yē. † laa bə tē'ē tsuu fē'ē təə bəə boñ kaa mbə i wa'ā tsi'ī a adīgə lō'c'sə tswē.

Ànnū ñlon̄ ibū'ù

6 À bōñ mē tā ibū'ù tsim i zi mē a ku'unə a ŋka mbō'cətə bītaà byaa a ñi ñnnū tsim, tā tā ñū tsū à tsuu lō bəgītə ikum Nwī kē annū Nwī ya mē bi'ìnə dññi aà. ² Ibū'ù jii mē bītaà byaa bi ñi ŋgāñmbii Kristo aa tsee waa ki tsa'a ñlon̄ mē bo bo tigə aa bōc bi ma aà; m̄bañə ŋka mfa'a ifà'ā waa ni m̄anjī yii à kù'ūsə mbōñ aa, ñlon̄ mē bo fà'ā aa a mbo bē bii mē bi bii Kristo bo kē ñkoñə waa aà.

Ànnū ndī'ī ibāñənnū bo bī àfū'ù

Ka ndī'ī ŋkii n̄swon̄ə aa tsi'ī ñnnū juà. ³ M̄bə ñū à ka ndī'ī annū yii kaa a sī ku'ùnè ni ñighàà ni annū ñiñkoñ nya mē à ni ni Mmà'āmbi Yesu Kristo aà, kə ñnnū jya jii mē i sī boōntə a ñi ñdī'ī ñlon̄ə annū mbō'c Nwī, ⁴ ñū ma wa a ñee nū yi ŋki ñluu ñi ñnnū kñntərə, kaa wa'ā aa annū tsu zī. Ànnū ñee nu a tswe ghu nu aa tsō ñighōō, a kōñə ànnū n̄swūñə bo bī a ŋka yōñə bo bī bē ñi ñjī'ī mīghàà. Àjāñ ma yū a zī ñi àghè'əñə bo bī àyātə, ñghirə bē bəgītə ñi bē bi Nwī ñkii ŋwa'atə ñi ñmōōntə jī bī, ⁵ ŋki n̄tswe aa tsi'ī a ŋka nyōñə ŋkii n̄swūñə bo bī bē bii m̄nti myaa bi'ī si'ī, kaa annū ñiñkoñ kaa a wa'ā a n̄ti bo tswē, bo wa'atə ni mē annū mbō'c Nwī a bə aa m̄anjī m̄fū'ù ñkabə. ⁶ Lā ŋka mbō'c Nwī a zī ñi àbèè yī wē, mē mbə bi'ìnə bii mē àyoo yii bi'ìnə tswe ni yu aa a ku'unə. ⁷ Ñlon̄ mē kaa bi'ìnə lē wa'ā ñi ayōd tsu fāa mbi fē'è, kaa mbə bi'ìnə wa'ā ayōd tsu fāa mbi ki ñlōgə a noō yii bi'ìnə kwo aà. ⁸ Maa ajāñ mbə bi'ìnə tswe ni m̄ñjī bo bī ñtsə'è jī wè'è bi'ìnə ka ndoritə. ⁹ Bē bii mē bi yè'ètə a mbə ŋgāñkabə aa, ñk-wà'ànè i yə waa, bo wō ni a mūm itaa jī ghà'atə, ñyè'ètə jii mē à ni jī àjñntə aa i swūñə ñi waa mma'a, ñləənsə ñi waa, ñta ñi ŋgi'ī a nu bo. ¹⁰ Ànnū ŋkōñ ñkabə à ñi ŋgāñ yii ibī tsim i too ghu aà. Àà ànnū ñyè'ètə ñkabə si'ī mē a ghirə mē mē tā bē bi mō'c mme'ē abiñnti yaa, n̄niñ ila'a jī ghà'atə a mūm ñti bo.

Àdī'itə mbo Timoti

¹¹ Lā a ŋghēē ni wō, ñū yii mē o bō'c ñi Nwī aa, ka ŋkhə ñnnū ma jū tsimè; ñnan̄sə n̄tē'ē atū yo a ñi ànnū ŋka ŋghirə ñnnū jii i tsinə aà, ànnū a ŋka mbō'c Nwī, àbiñnti, ñi àkōñə, ànnū ŋka n̄tswā ñti, bo bī ànnū ŋka mbōc. ¹² Ka nto n̄tsō abiñnti yī siginè wā, ñtswa n̄tswēnti tē mē yii mē Nwī à lē fa a mbo wō fyā noō mē ò lē ntəə mbii a n̄si mi'ī bīyēfə bī ghà'atə aà. ¹³ A n̄si mi'ī Nwī yii a fa n̄tswēnti a mbō ñjōd tsim, ni a n̄si mi'ī Kristo Yesu yii à lē nan̄sə swon̄ə annū ñiñkoñ a n̄si Pontius Pilate, wa noō mē à lē si tso'cətə isa'a yi aa, ¹⁴ mē swōñə a mbo wō ñkwantə mē tā ò ləə ndī'ī Nwī jya tā ñi laa, ñi m̄anjī yii mē mbə ñū a wa'ā fīrə, ñywe'ē a ñjwi yii Mmà'āmbi Yesu Kristo à ka yī zi aà. ¹⁵ À ka yī fē'ē tsi'ī a noō yii à kù'ù aa, a ajāñ mē a ləə Nwīñōñ, yii

† 5.18: Deut. 25.4 †† 5.18: Lk. 10.7

2 Timoti

ÑJI'INNŪ AŊWÀ'ÀNƏ YŪ

A aŋwà'ànə yŪ aa a le ŋwà'ànə Paul mbo Timoti a noò yii mə à le ntswe a atsaŋ a Roma aà (1.8,16; 2.9) ñzi nì mə kaa yu aa wa'a wa atsaŋ fɛ'è, ŋki nzi nì mə noò yii mə bi ka zwitə yi ghu aa à kù'ù mē (4.6). A tìgè ñŋwa'anə nswonŋ nì a mbo Timoti mù yi (2.1-2) innŭ ntii yi, tsò mə ŋŭ dī'i niwô ni a mbo mù yi aà. Nswonŋ ghu mbo mə bə bitsim bi ma'atə yi (1.15; 4.10,14,15). Ka mə yu yə ŋgī'i nlonŋ ntoo yi ñsiginè ya aa (2.9) yu zi yu wa yii yu nŋŋ ñtii yi ghu nu aà, à ka yí tsɔ'ɔ ifà'á yi (1.12,; 4.17 2.11-13; 4.6-8).

Ma mùu ajàŋ Paul ŋwa'ànə ñdī'itə nŋ Timoti nswonŋ nì mə bə bitsim bii mə bi swonŋ nŋ ñtoo yi ñsiginè ya, ñghirə nŋ ànnù yii mə a tsinè aa bi ka kī tsɔ'ɔ akòrə yaa. Nswonŋ mə tâ à ka ntaŋtii mum àfa'a yu (2.3; 4.5), ndī'i nŋ ànnù ya yii mə à le yəgə a mbo yu aa a mbo bə bī mɔ'ɔ (2.2), ŋka nstsyəsə nii nlonŋ ŋgàŋndī'inŭ mbwe'esə (4.3) bo bə bii bi ka yí kī tìgə tuu nŋ Nwī (3.1-9). La tâ Timoti a yə mə yu nì ñgàŋàfà'á yii mə à kù'ùnə, bi beentə, a naŋsə ntswa nì nŋghàà nì Nwī nya mə nì yweensə bə aa, ñsi'i yi nlaa nŋ àkòrə nizí yi bo bi bə (2.15,22), ñnaŋsə nlii a ajàŋ mē ñtswəntii yi Paul ñ bə aa, ŋka ŋŋe'esə (3.9-11,14-17).

Bi yatə àŋwà'ànə yŪ aa laa:

1. Nji'innŭ aŋwà'ànə yuà 1.1-2.
2. Ajàŋ mə Paul gha'asə Nwī, ŋkii mfa'a nŋ àdī'itə aa 1.3—2.13
3. Àdī'itə bo bī àwà'àsə 2.14-4.5
4. Paul a ghaa annù ñlonŋ ŋgaà yi 4.6-18
5. Ìnnù jii mə Paul à le nswonŋ a nliw'isə aà 4.19-22

Àtsà'atə Paul a mbo Timoti

1 Àŋwà'ànə yŪ a lo aa a mbo mə Paul, ñgàŋntooò Kristo Yesu nŋ ñkòŋə Nwī yii mə à le ntwonŋ gha mə mə ka nswonŋ annù a ajàŋə mə à le ŋkà'á mə yu ka fa ñtswəntii a mbo bə a mum Kristo Yesu aa, ² ŋghɛ nì a mbo Timoti mù ghà yii mə mə kòŋə aa. Tā Taà Nwī bo bī Kristo Yesu, Mmà'ambī yī'inə, tâ à fa ibɔŋ yi nŋ ñko mīŋŋə bo bī m̄bɔɔnə a mbo wò.

Ajàŋ mə Paul à le mfa mbi'ikə a mbo Nwī ñki ndiintə abiintii Timoti aà

³ Mə fa mbi'ikə a mbo Nwīŋgɔŋ yii mə mə fà'á ghu mbo nŋ àlaa ntii aa, tsi'l tsò mə bitaa le si ŋkii mfa'a aa, a noò yii mə mə wa'atə noo a ŋgaa ŋgaa a nitugə nì a asinə a mûm àtsà'atə Nwī aà. ⁴ Ajàŋ yii mə mə yi ŋwa'atə milàà mo aa, mə ya'ətə mə mə yə ghò tã tã ñtii gha i luu nì n̄dorə. ⁵ Àbiintii yi annù nŋŋkoy ya a zì nì atu mə, mbə abiiitii ya mə a le mfòò ñtswe a nu maà ghò Lois, mə a kī ntswe a nù ñdè ghò Eunice tsitsɔŋə aa, mə zi a laa mə a kī ntswe a nu wò.

⁶ Mə tìgè m̄bu ŋwa'atə nì a mbo wò mə ò ku'usə mb̄ɛnsə m̄təŋə mī Nwī mya mə mī tswe a nu wò ñy-onŋ a ajàŋ mə mə le nnòŋsə mbò ma a atu wò aà. ⁷ Nlonŋ mə kaa Nwī à le ŋkī'i aa Àzwī atsiginə mibè a mbo

bī'inə fā, à le mbàŋnə m̄fa aa Àzwī mida'a nì yī akòŋnə, nì yī ntswā ñb̄inū. ⁸ Tsuu kī bɔ'ɔ a ŋka nswonŋ annù ñlonŋ Mmà'ambī yī'inə, kə ñlonŋ ŋgaà yà, ñgàŋatsaŋ yī bə. Bāŋnə nyə mə ò tswe nŋ àbwarə a ŋkii nyə ñgī'i nlonŋ ntoo yi ñsiginè ya nì m̄dà'á mī Nwī, ⁹ yu wa yii mə à le nyweensə yī'inə ñtwonŋ yī'inə mə tâ àkòrə nizí yī'inə ghu nsi tâ à tsinə ŋkī laa aa, kaa ŋkī'i twonŋ nlonŋ aa bə ñfà'á yī'inə yī tsu bə, mbaŋnə nlonŋ aa bə àtaŋtə yi yum-bɔŋ, bo bī ñbɔŋ Nwī wa yii mə à le mfa a mbo bī'inə a mum Kristo Yesu a ŋgu'u ŋgu'u aà. ¹⁰ Ts̄tsɔŋ à fɛ'èsə mə ibòŋə yi wa i yentə nyonŋ a ajàŋə mə N̄gàŋnyèensə yī'inə Kristo Yesu à zì mē aà, yu wa yii mə à bwèsə mē n̄wo, ñtìgə nzi nŋ ñtswəntii, nŋ ànnù tī kwo a mûm ñkà'á, ñtsya a n̄j̄m ntoo yi ñsiginè ya aà. ¹¹ Nwī à le ntsɔ'ɔ gha mə mə bə ñgàŋntooò ŋka nswonŋ ŋkii ndī'i nŋ ñtoo yi ñsiginè ma yŪ. ¹² A bə ñji'i ànnù yii mə mə yə ŋgī'i fàa ajàŋ laa, lâ kaa mə si atu d̄irə ñlonŋ mə mə zi ŋŭ yii mə nŋŋ ntii gha ghu nu aà. Mə kī nzi a laa mə à zì ajàŋ yii mə mbə yu bə annù ya mə à le nniŋ a mûm ñtəŋn̄bo mə aa, i ghɛ ywe'e wa Njwī.

¹³ Ka nyòŋə m̄n̄ji m̄ghàà mī tsinè mya mə ò le nyu'u a mbo mə a mûm àbiintii nŋ àkòŋnə ya yii mə a tswe a mum Kristo Yesu aà. ¹⁴ Ka mbe annù nŋŋkoy yi siginè ya yii mə Àzwī Nwī yii a tswe a mûm nu bī'inə aa, a niŋ a mûm ñtəŋn̄bo wò aà.

¹⁵ Ò zi mə bə̀ bitsɪm bii mə bi tswe a mbù'u Asia aa, bi mà'atə̀ mə̀ ghà tsi'i bitsɪmə̀, Phygelus ni Hermogenes bi kɛ̀ mə̀ mma'atə̀. ¹⁶ Tā̀ Nwɪŋgɔ̀ŋ à ko mɪlɪŋnə̀ ɲgwè'è Onesiphorus ɲlon ɲə̀ a gha'asə̀ ɲghirə̀ ntɛ̀ gha i fwetə̀ aà. Kaa à ɛ̀ ɲkɪ'ɣ̄ atu ɲka ndirə̀ nlon atsaŋ yii bi koo gha ghu aà. ¹⁷ Lā̀ nòò yii mə̀ à ɛ̀ nzi ɲku'u a ala'a baRoma aa à ɛ̀ nnaŋsə̀ nɔ̀w gha tsi'i nɛ̀tɛ̀ ɲyə̀ ghā. ¹⁸ Tā̀ Mmà'ambi ā̀ ghirə̀ tā̀ à yi nyə̀ ɲkomɛ̀lɪnə̀ Mmà'ambi wa ɲjwɪ̀ ɲtsò'ɔ̀tə̀ mɪsa'a. Ò ki nnaŋsə̀ nzi mbuu mifà'a mii à ɛ̀ si fà'a a ala'a Ephesus aà.

Sogyè Yesu Kristo yí ɲyù'ùnə̀

2 Wò, mù ghà, tɛ̀nsə̀ a nɛ̀ ɪ̀bɔ̀ŋ wa yii bì'inə̀ tswe ghu a mum Kristo Yesu aà. ² ɪ̀nnù jya tsɛ̀m mə̀ ò ɛ̀ yu'u mə̀ swonə̀ a nsi bɪyə̀fə̀ bɪ ghà'atə̀ aa, niŋ a mùm ntə̀ɪnə̀bo bə̀ bii mə̀ ò zi, m̄bii mə̀ mbə̀ bi kɛ̀ ɲka ndi'i a mbo bɪ mɔ̀'ɔ̀ aà. ³ Yə̀ mə̀ ò ki ntswe nɛ̀ àbwarə̀ a mbii ɲgi'i tsi'i tsɔ̀ ɲùsogyè Kristo Yesu yí ɲsigɪnə̀. ⁴ Kaa mbə̀ ɲùsogyè a wa'ằ adigə̀ ifà'a tswé̀ m̄bu ɲka niŋə̀ nɛ̀ àbò yi a ni ànnu badàŋə̀ dàŋə̀, ɲlon mə̀ à zi mə̀ àtu annù yii yu tswe ghu aa, à nɛ̀ ɲka ghɛ̀rə̀ ànnù ya yii mə̀ ɲù yii mə̀ à lɔ̀gə̀ yi a afà'a a lɔ̀ aa. ⁵ A ki mbə̀ ɲgiŋ ɲgiŋ mə̀ kaa mbə̀ bi kɪ'i ɲgù'u ɲù ɲɪkhə̀ yarə̀ tɪ ghə̀ mə̀ à m̄ŋsə̀ ɲɪkhə̀ nya nyon a ɲjɛ̀m nɔ̀ŋsə̀ ⁶ A ki mbə̀ ɲù ɲligə̀ m̄n-sòò wa yii mə̀ a fà'a nɛ̀tɛ̀ aa mə̀ mbə̀ a jɪ m̄jɪ mii mə̀ bi foo m̄mù'u a nsoo aà. ⁷ Ka naŋsə̀ ɲwa'atə̀ atu ni ɪ̀nnù juà mə̀ mə̀ swonə̀ aà. Nlon mə̀ Mmà'ambi à ka ghɛ̀rə̀ tā̀ ò naŋsə̀ nzi ɪ̀nnù tsɛ̀m tā̀ àtu yo laa ghu.

⁸ Ka ɲwa'atə̀ Yesu Kristo mə̀ à ɛ̀ nyweenə̀ ni nɛ̀wo aà, m̄bə̀ ɲù àtsə̀ David, a ajàŋ yii mə̀ mə̀ ɛ̀ si swonə̀ a mùm ɲtoo yi ɲsigɪnə̀ yà ya aa, ⁹ ɲtoo yi ɲsigɪnə̀ ya mə̀ mə̀ yə̀ ɲgi'i ghu bi koò ghà nɛ̀ m̄ka'a tsi'i tso ɲgàŋfàfànə̀ aà. Lā̀ kaa bi sɛ̀ ɲghàà ni Nwɪ̀ bāŋnə̀ ɲkoo. ¹⁰ Tsɔ̀ mə̀ a bə̀ laa, mə̀ kwərə̀ ɲgɔ̀ŋ ɪ̀nnù tsɛ̀m nɛ̀ àtə̀ŋə̀-tɛ̀ nlon ɲkwi atu bə̀ bii mə̀ Nwɪ̀ à tsɔ̀'ɔ̀ aa mə̀ mbə̀ bo yí ɲkɪ nyweenə̀, ɲkwərə̀ ɲgha'a ni nii ni lwi'i nɛ̀ŋkonə̀ aà.

¹¹ Nɛ̀ghàà nulà ni tə̀ə̀ ɲkù'ùnə̀ a mbii: Mbə̀ bì'inə̀ kwo bì'inə̀ nɛ̀bo, boŋ bì'inə̀ àa yí ki tswe bɛ̀tɛ̀ bì'inə̀ nɛ̀bò. ¹² Mbə̀ bì'inə̀ taŋ ntɛ̀, boŋ bì'inə̀ àa yí kɪ ki bu'utə̀ mbi bì'inə̀ nɛ̀bò. Mbə̀ bì'inə̀ tuu yi, boŋ àa yí kɪ tuu yi'inə̀. ¹³ Mbə̀ bì'inə̀ tsuu ɲkà'ā̀ yi'inə̀ bũ ki lə̀ə̀ a ajàŋ mə̀ bì'i nə̀ ɛ̀ mbii yi aa, bə̀ə̀ boŋ àa ghèè nɛ̀ m̄bii i ki lə̀ə̀ ɲkà'ā̀ yi, ɲlon mə̀ kaa mbə̀ a ki'i ɪ̀bɪ̀ nù yi tuu aà.

Tā̀ à bə̀ ɲgàŋfà'ā̀ yii bi beentə̀ aà

¹⁴ Ka ɲwa'atə̀ ɪ̀nnù ma jù a mbo bo, ɲswonə̀ a mbo bo a nsɪ̀ Mmà'ambi mə̀ tā̀ bo ka ɲkhə̀ a annù ɲka nswɔ̀ŋnə̀ nlon mighàà mə̀ kaa à si nɛ̀ ɪ̀bɔ̀ŋ yí tsu zi, mbaŋnə̀ nta nɛ̀ bə̀ ɲgi'i a nu bə̀ bii mə̀ bi yu'u aà. ¹⁵ Ka

ɲgaansə̀ mɪtɛ̀ mo a nzí nɛ̀ ɪ̀bɪ̀nù gho a nsi Nwɪ̀ tsi'i tsɔ̀ ɲù yii mə̀ a beentə̀, tsi'i tsɔ̀ ɲgàŋfà'ā̀ yii kaa à sɛ̀ nɛ̀ àn-nù ndɛ̀rə̀ àtu tswé̀. Ntswa ni nɛ̀ghàà ni annù nɛ̀ŋkonə̀ nya a ni m̄nɔ̀jɪ yii à kù'ùnə̀ aà. ¹⁶ Ka ɲkhə̀ mighàà mɪ ajɛ̀ŋtə̀ mii mə̀ kaa mɪ si annù mbɔ̀'ɔ̀ Nwɪ̀ swonə̀ aa ɲlon mə̀ mbuu mighàà ma jya i bāŋnə̀ m̄furə̀ nɛ̀ bə̀ mə̀ bɛ̀ ka ɲkhə̀ Nwɪ̀ ɲghentə̀ nɛ̀ ghèntə̀. ¹⁷ Mbuu mighàà ma jya mɪ bə̀ aa tsi'i tsɔ̀ àbwé̀ yii mə̀ a kurə̀ ɲjyānù aà. Bə̀ bii mə̀ bi kùù mə̀ a nɛ̀ àjàŋə̀ annù ma yù àa Hymenaeus bo Philetus, ¹⁸ mə̀ bò mà'atə̀ mə̀ a m̄nɔ̀jɪ ànnù nɛ̀ŋkonə̀ wa, ɲta nɛ̀ ɲgi'i a nɛ̀ àbiintɛ̀ bɔ̀w bi Kristo bɪ mɔ̀'ɔ̀ a jàŋ mə̀ bo bāŋnə̀ ɲtigə̀ nswonə̀ nàa mə̀ ànnù ajàŋ mə̀ bì'inə̀ àa yí yweenə̀ ni nɛ̀wo aa ā̀ tsyā̀ mə̀. ¹⁹ Lā̀ àtsə̀nda Nwɪ̀ yí tɛ̀ ya a tə̀ə̀, ɲtswe nɛ̀ àwen yùlā̀ mə̀, “Mmà'ambi à zi bə̀ bii mə̀ à ni bi aà.” † ɲkɪ mbə̀ mə̀, “Njù ɲtsɛ̀m yii mə̀ a twon ɲkum Mmà'ambi aa tā̀ à ma'atə̀ a ɲka ɲghɛ̀rə̀ ɪ̀bɛ̀.” ††

²⁰ A nɛ̀ ɲda yi ɲwé̀, kaa njoo jii bi niŋ njoo ghu aa kaa bi sɛ̀ aa tsi'i nɛ̀ àtɛ̀ gold kə̀ àtɛ̀ silver ghirə̀. Bi bāŋnə̀ ɲkɔ̀w jɪ mɔ̀'ɔ̀ nɛ̀ àtɪ ɲkɪ mbɔ̀w jɪ mɔ̀'ɔ̀ nɛ̀ àbɔ̀w. Jɪ mɔ̀'ɔ̀ bi fa'ā̀ ni ju nɛ̀ àba'atə̀, jɪ mɔ̀'ɔ̀ kaa bi wa'ā̀ ni ju ba'atə̀.

²¹ Mbə̀ ɲù tsù a si'i nù yi i laa a nɛ̀ ɪ̀nnù tɪ aba'atə̀ boŋ à ka tigə̀ bə̀ ayoo yii mə̀ mbə̀ bi kā̀ m̄fa'a ni yu nɛ̀ àba'atə̀, tā̀ bɛ̀ yarə̀ nɛ̀ə̀ mə̀ mbə̀ m̄bɔ̀ŋ nda wa a fà'a ni yu, ɲtaŋtə̀ tā̀ à tswe a mfà'ā̀ ɛ̀fà'a yí sigɪnə̀.

²² Tā̀ bu bɛ̀ bə̀ bii mə̀ bi twon ɲkum Mmà'ambi a nɛ̀ ɲtɛ̀ yii i laa, tā̀ bũ bo ka ɲkhə̀ ɪ̀nnù jii mə̀ ɲjyānù bɔ̀wŋgwa'a i yə̀'ətə̀ aà, ɲtɛ̀'ɛ̀ atú yuu bə̀ nɛ̀ ɪ̀nnù jii i tsinə̀ aà, nɛ̀ àbiintɛ̀, nɛ̀ àkɔ̀ŋnə̀ bò m̄bɔ̀wə̀. ²³ Tsùù nɛ̀ ànnù tsu tswe ni àjɛ̀ŋtə̀ aswɔ̀ŋnə̀ tɪ m̄tsyè̀ ɲlon mə̀ ò zi mə̀ a zi aa nɛ̀ àyɔ̀ŋə̀ aà. ²⁴ Kaa mbə̀ ɲgàŋfà'ā̀ Mmà'ambi a wa'ā̀ ɲù àyɔ̀ŋ bə̀. À bāŋnə̀ ntswe aa nɛ̀ ɲka ɲghɛ̀rə̀ ɪ̀nnù jɪ sigɪnə̀ a mbo ɲù ɲtsɛ̀m, m̄bə̀ ndɛ̀'ɪ̀nnù yí ɲsigɪnə̀, ɲtswa nɛ̀ ɲtɛ̀ yí, ²⁵ ɲtsisə̀ nɛ̀ bə̀ bii mə̀ bi lɛ̀gɪtə̀ nɛ̀ ànnù yi aa nɛ̀ àbɔ̀nə̀. Nòò tsù Nwɪ̀ à ka yí ghɛ̀rə̀ tā̀ bo bə̀ŋkə̀ waa mbu nzi ɲzi annù nɛ̀ŋkonə̀. ²⁶ Maa ajàŋ tā̀ bo tigə̀ ɲkhə̀ ɲkɛ̀rə̀ Devil, yii mə̀ a tɪ bə̀ aa ɛ̀ à tɛ̀'ɛ̀ ɲko waa mə̀ tā̀ bo ka ɲghirə̀ annù yii mə̀ à kɔ̀ŋə̀ aà.

Ŋjwi jɪ nlwɪ'i ɲjɛ̀m

3 A bɔ̀ŋ mə̀ tā̀ ò zi mə̀ nòò ɲlwɪ'í m̄bi à ka yí ki kù'u aa, tā̀ à bə̀ ɲgù'ù m̄bi yii mə̀ ɛ̀ dɛ̀rə̀ si'i.

² Bə̀ ka yí tigə̀ kɔ̀ŋə̀ aa bə̀ m̄bɛ̀ m̄i nù myaa, i kɔ̀ŋə̀ nɛ̀ ɲkabə̀, i tərə̀ nɛ̀ àdàŋə̀ dàŋə̀, i ɲee nɛ̀ nù, i bə̀gɪtə̀ nɛ̀ bə̀, i tɛ̀ nɛ̀ atu a mbo bɪtaà byaa bo bɪmaà byaa, kaa wa'ā̀ ni miyā̀ fā̀, ka wa'ā̀ nɛ̀ ɪ̀nnù jii mə̀ Nwɪ̀ à lɔ̀ aa ghɛ̀rə̀; ³ kaa wa'ā̀ ni bə̀ lɛ̀ntə̀ tsɔ̀ bə̀ a ɲkɔ̀ŋə̀ waa. Kaa wa'ā̀ bi nɛ̀ m̄ŋsə̀ ɪ̀sa'ā̀ bo bɛ̀ bə̀ bɪ mɔ̀'ɔ̀, nta nɛ̀ ɲgi'i a ɲkum bə̀, m̄bə̀ ɲgāŋjɪ m̄bɪ̀, ɲtsə̀'ə̀, m̄baa nɛ̀ ɪ̀nnù jɪ sigɪnə̀, ⁴ m̄fee nɛ̀ itù bə̀, mbu'unə̀ ɲghirə̀ nɛ̀ ɪ̀nnù, m̄fo'o ni kɛ̀ntərə̀, ɲkɔ̀ŋə̀ nɛ̀ ɪ̀nnù jii ɲjyā̀ nù jyaa i yə̀'ətə̀ aa ntsyā̀ Nwɪ̀,

† 2.19: Num. 16.5 †† 2.19: Yes. 26.13

⁵ ñkírə tsǒ bo biì ànnù Nwí la mbàŋnə ñtuu nî àdà'à ya mə a tswe ghu aà. Ka ñkhə ìjàŋ bē ma jyā.

⁶ Ìjàŋ bē ma jya ji mɔ'ɔ i bāŋkə ñkuu ni a ndùgə bə, ntswa ni bāŋgyè biì bi bɔrə aa nswùŋə ñyongtə ni bu a mbèe bo, tsi'i bāŋgyè biì mə m̄buu ibi ibəŋ ibəŋ i luu a nu bo, bo yə'ətə ni ibi tsi'i ibəŋ ibəŋ aà. ⁷ Bāŋgyè ma bù bi yəgə ñè ñnnù tsim jii mə bi d̄i'ɔ a mbo bo aa, la kaa wa'à bāŋnə ñzi nî ànnù Nwí yii mə à ni annù n̄ŋkoŋ aa. ⁸ Tsǒ àjàŋ mə Jannes bo Jambres le ntuu annù Moses aa, àà àjàŋ yii mə ìjàŋ bə ma bù kii ntuu nî ànnù n̄ŋkoŋ ya, nloŋ mə bo ni bə biì mə àtú ya a burè mē, àbiint̄i yaa a k̄i m̄bə yí mbwe'esè aà. ⁹ Lā kaa bo ka wa'à ghèè n̄ m̄biì n̄ ànnù ma yú t̄a àgha'a a sa'atə, nloŋ mə àj̄ŋt̄ə yaa ya a ka fè'ɛ bə b̄itsim yə a aj̄ŋ mə bi le ñki yə a yí bē bù bi baa aà.

Ìd̄i'itə ji nlwì'ì ñj̄m

¹⁰ Lā wò Timoti, ò n̄ŋsə mē ñyəgə ñnnù jya jii mə k̄i si d̄i'ɔ aa, àkòrə n̄təə ya, ñji'ì n̄tswènt̄i yà, àbiint̄i ya, àt̄əŋt̄i ya, àkòŋnə ya, ajaŋ mə mə le si tswa n̄t̄i gha a ni nòò ñgi'ɔ aa, ¹¹ àjàŋ mə bi le si tsw'ɔ n̄ àkòrə ya aa, ñgi'ɔ j̄a ñ tsim, ànnù yii mə a le mfè'è a nu mə a ala'a Antioch aa, a ala'a Iconium, bo bi a ala'a Lystra, àjàŋ mə mə le mbii mbuu b̄im̄ŋji biì mə bi le si tsw'ɔ akòrə ya ghu aà; lā Mmà'àmbi à le fi'isə gha a n̄ ñnnù ma j̄u tsi'ì tsimè. ¹² À n̄ ànnù n̄koŋ mə bə b̄itsim biì mə bi l̄ò a ñka b'ɔ Nwí a m̄úm n̄tswènt̄i yàà bo b̄i Kristo Yesu aa, bi tswə n̄ ñka nts'ɔ akòrə yaa; ¹³ t̄a ñ-gāŋgh̄irə ñnnù jì bi, bo b̄i ñgāŋmbwe'esè, t̄a ìb̄i waa ñ ka ghèe tsi'ì n̄ m̄biì t̄a bo bwe'esə n̄ bə b̄i m'ɔ'ɔ ñk̄i mbwe'esə ni m̄b̄i m̄i n̄u myaa. ¹⁴ Lā a ni yòo ñgaa, ghèè n̄ m̄biì a n̄ ñnnù jya mə ò le nyəgə ñki n̄ŋsə mbii aà, ñzi n̄ bē biì mə ò le nyəgə a mbo bo aa, ¹⁵ bo b̄i àjàŋ yii mə, ñlɔŋnə a m̄úŋkhə, ò le nzi n̄ghàà ni Nwí nya niì bi ñwa'anə a m̄úm àŋwà'anə Nwí yí làà aà, ni mə ni d̄i'itə n̄ gho, t̄a ò tseyə a aj̄ŋ yii mə mbə ò yweenə ñtsya a ñj̄mə àbiint̄i a nu Kristo Yesu aà. ¹⁶ N̄ghàà ni Nwí ni tsim ni lo aa a mbo Nwí, a fə'ə n̄ Àzwí yi, bi lɔgə ñd̄i'ɔ n̄ ànnù n̄ŋkoŋ ghu a mbo bə, nsa'a ni bə ñloŋ innù jii kaa i s̄i ku'unə, ñtsisə n̄ ìfan-sənnù, ñki m̄m̄risə n̄ bə a ñka ñgh̄irə ñnnù jii i tsinə aa, ¹⁷ mə t̄a ñu yii mə a fà'a a mbo Nwí aa, t̄a à zi innù m̄ŋsə, ñki ntswe n̄ ñjoò tsim jii mə mbə a k̄a ñgh̄irə innù tsim jii i bɔŋ aà.

Paul à swòŋə a mbo Timoti mə à ka mfa'a ifà'à yi n̄ ñt̄i yì tsimè

4 Timoti, mə swòŋə a mbo wò ñkwantə ni a nsi mi'ì Nwí ni Kristo Yesu yii mə à ka yí sa'a bē b̄it̄i bo b̄i b̄iku bi bē, n̄ àjàŋ yii mə à le mfè'è fàa mbi bo b̄i ànnù n̄f̄i yi aa, mə ² t̄a ò ka nswon ntoo ya ñka ntswa'atə, a noò yii mə à kù'unə, bo a noò yii kaa à s̄i ku'unə, ñka ñgh̄irə t̄a bə yə mbii, ñghaantə n̄ waa, ñk̄i nd̄i'itə n̄

waa, ñtsuu l̄ò ki b̄ɔrikə a ntswā ñt̄i aj̄ŋ mə o d̄i'ɔ n̄ ñ-too yā. ³ Wa nòò a z̄i mə kaa bə ka wa'à bù ñka ñkwərə innù yí siḡinə ya mə bi'inə d̄i'ɔ aa, lā ñt̄oŋnə jyaa i ka bāŋnə ki tsuḡitə t̄a bo ka ñkɔŋ ñghòtə b̄id̄i'ɔ binnù bi mə baa ki swonə bē ànnù yii bo kòŋə aà; ⁴ i bāŋnə mmà'àtə a ñka nyu'utə annù n̄ŋkoŋ i bāŋnə i ghèe kuu a m̄úm ñjyàl'à. ⁵ Lā ñghèe ni wò, tswe n̄ àlaa atu a ñgòŋ b̄inòò bi tsim, m̄bii n̄ ñgi'ɔ, mfa'a n̄ ìfà'à evangelio wa, ta t̄a àtu afà'à yo t̄a à luu.

⁶ Ñloŋ mə a ñghèe a ni mə, nòò à kù'ù mē mə b̄i fa gha mmà'à Nwí ghu, nòò ñl̄ò ghà fàa atu n̄syə à zi mē. ⁷ Wa mē t̄o mē fik̄rə fi siḡinə fyā, mē m̄ŋsə mē ñikhə nyā, mē l̄ə àbiint̄i yā. ⁸ Ts̄its̄oŋ, wa bi t̄əŋt̄ə mē ats̄ə'tu n̄f̄i bē biì ànnù yaa a tsinə aa, yii mə Mmà'àmbi, yu wa yii mə a tsw'ɔtə m̄isa'a a ni m̄ŋji yii à tsinə aa, à ka yí tsw'ɔ ifà'à gha ghu wa Njwí. Kaa wa'a aa tsi'ì ñ gha mē mē bē, à ka yí k̄i tsw'ɔ yí bē biì mə bi kòŋə, ñk̄i mbe n̄ noò wa yii à ka yí fè'ɛ zi ghu aà.

N̄ghàà ni mə Paul à le n̄ŋsə mfa tsi'ì a mbo Timoti

⁹ Gaansə m̄it̄i mo ñwàŋsə n̄z̄i nyə ghā ¹⁰ ñloŋ mə Demas yii mə à t̄igə ñkòŋ bə yulà m̄bi aa, à mē'è mē gha ñghèe yi a ala'a Thessalonika; Crescens à ghèe mə a Galatia, Titus a ghèe a ala'a Dalmatia. ¹¹ A t̄igə ntswe tsi'ì bi'ì Lukas. Ò ti z̄i ò lɔgə a Mark b̄u yu z̄i, ñloŋ mə à z̄i àjàŋ mə mbə yu n̄ŋsə m̄fa'a mbo mē. ¹² Wa mē t̄o Tychicus a ala'a Ephesus. ¹³ Ò ti z̄i, ò lɔgə akutə ya mē mē le mmà'àtə a mbo Carpus a ala'a Troas, bo b̄i ñŋwà'anə jyā; ñtsuu ñŋwà'anə jya mə bi ñwa'anə n̄ ñgùu aa l̄ò li'inə. ¹⁴ Alexander ñu ñtwí àlàà wa à k̄i n̄ŋsə n̄l̄ənsə ghā, wā Mmà'àmbi à ka yí tu yi ni m̄gh̄irə ñ m̄i ñnnù mi. ¹⁵ K̄i ñka ntsyèsə bu yu, ñloŋ mə a burə nto ntoo yi'inə yu tsi'ì n̄ m̄it̄i.

¹⁶ Àjàŋ yii mə mē k̄i k'ɔ a ñgò'ɔ k̄rə ñghaa ghu a ñgaa yí ñtsyàmbi aa, kaa ñu tsu à k̄i wa'à gha d̄i'it̄i; bə b̄itsim k̄i mē'e a ghā. T̄a Nwí à tsuu ma yaa annù tsò ànnù yí b̄i yaa yí m'ɔ'ɔ i l̄ògə. ¹⁷ Lā Mmà'àmbi à k̄i t̄ə b̄i'iyu, m̄fa m̄ida'a a mbo mē mē n̄ŋsə nswon ntoo ya ghu ñ luu, mə mbə b̄it̄i Nwí b̄itsim b̄i yu'ù. Maa aj̄ŋ à k̄i fi'isə a gha a ntsū n̄nààŋgyè.

¹⁸ Mmà'àmbi àa fi'isə gha a n̄ ñgòŋ ìb̄i tsim, i yweensə gha mē t̄a mē kuu a m̄úm ànnù n̄f̄i yi yi aburə. T̄a n̄ghà'à ni wè tswe ghu mbo, ñlwì'ì n̄ŋkoŋ. Amen.

Àtsà'àtə nlwì'isə

¹⁹ Tsà'àtə Prisca bo Aquila, bo b̄i ñgwè'è Onesiphorus. ²⁰ Erastus à k̄i bu ntswe yi fu a ala'a Korinto; mē le mmà'àtə Trophimus a Miletus ni n̄gh̄ò. ²¹ N̄ŋsə ñgaansə m̄it̄i mo n̄z̄i m̄bɔŋ t̄a nòò m̄fə'ə à ku'u. Wa Eubulus a tsà'àtə nòò. Pudens ni Linus, ni Claudia bo b̄i b̄il̄m bi'inə b̄itsim k̄i ntsa'atə nòò. ²² T̄a Mmà'àmbi a tswe bo b̄i àzwí yo, t̄a ìb̄oŋ Nwí ñ tswe bu yu.

Titus

ÑJI'INNŪ ANWÀ'ÀNÈ YŪ

A aḡwà'ànè yū aa a le ḡḡwà'ànè Paul a mbo Titus, mūḡḡwà'à yīi mæ à le si kwetæ nii nî ðfà'a nswonḡæ ntoo yī ñsigīnè wā. Titus à le mbæ ḡù baGrikia mæ Pual à le ḡḡḡrè a biī Kristo, a lḡḡè yī tsō mu yī (1.4) bo yu tiḡè ḡkaræ mfa'a (Gal. 2.3). Paul à le mà'àtæ Titus a kīḡkī Crete mæ tâ à ka nlentæ ḡḡhotæ jīi mæ i le ntswe ghu aà. ðnnū jī ḡḡhà'àtè i le tswe a nî ḡḡhotæ jīi i le ntswe a Crete aa mæ Paul à le nḡḡ mæ tâ Titus à ḡḡhīræ. À le tswe nî ḡḡs'ḡtæ bītsyàsè, ḡntaḡtæ innū ḡḡhotæ, ḡkīī ntsisæ nî bḡḡ bi Krito ghu. Ànnū aḡīræ bo bī ibuuræ innū jī ḡḡhà'àtè i le ntswe a Crete. Paul a tiḡæ naḡsæ swonḡ mæ tâ à lentæ tsi'i bè bīi mæ àkòrè nizī yaa a ku'unæ aa nḡèè nī bītsyàsè bī ḡḡhotè. Nzi a aḡàḡ mæ yu tswa bè bītsīm, bīlīi bo bī bōḡkhā. Yu tsō fīḡè (2.7), à le ntswe nī ḡka mbe nī à yīi akòrè nītæ, ḡḡdī'i nī ànnū Nwī tsi'i sigīnè, ḡḡwa'asæ nī ḡḡḡḡḡḡ'innū mbwe'esæ bo bī ḡḡḡḡḡḡtu, bè bīi mæ bī swūḡḡè nī ðnnū jīi i yàtè bè aà.

Ka mæ bè le si bū'ù nī ðnnū a Crete aa, a wa'atè nī a mbo Titus mæ ðbōḡ Nwī nī ḡko mīḡḡnè yī leḡ ḡḡḡhīræ a yweensæ waa bīi bī leḡ ḡkī mbæ tsō bè ma bū aa, ḡntsya a nḡīm Yesu Kristo ḡsī'i waa nī Àzwi yī Lāà yīi mæ à le swī'i a nu bo aà (3.3-8). Ma mūu aḡàḡ tâ Titus aa ḡḡaansæ mītīī mi a swonḡ ḡtoo yī ḡsigīnè ya nḡon mæ ðbōḡ Nwī i zi aa a nyweensæ bè bītsīmè (2.11).

Bī yatè aḡwà'ànè yū aa laà:

1. Nji'innū aḡwà'ànè yuà 1.1-4
2. Bītsyàsè a ḡḡhotè 1.5-16
3. Àḡàḡ yīi mæ a ku'unæ mæ bè ka ntswe tsō ḡḡwè'è a ḡḡhotæ aà 2.1-15
4. Àdī'itè bo bī àwà'àsè 3.1-11
5. ðnnū jīi mæ Paul à le nswonḡæ a nḡwī'isæ aà 3.12-15

1 Aḡḡwà'ànè yuà a lo aa a mbo Paul yīi mæ à nī ḡḡḡḡḡḡ'āfā'a Nwī, ḡkī mbæ ḡḡḡḡtoò Yesu Kristo aà. Yesu à le ntoo ḡḡa mæ tâ mæ ḡḡeḡ ḡka ḡkwetæ bè bīi mæ Nwī à tsō'ḡ nī bi aa, mæ tâ bo bīi yī tâ àbīintīī yaa a ka ḡkwe, ḡkī ḡka ḡḡḡhīræ nī mæ tâ bo zi annū nīkonḡ yīi mæ a tswe a mūm ànnū Nwī aà. ² Mīḡḡḡḡ mī annū nīḡkonḡ mæ mū mī tswe aa nī ḡḡswèntīī yīi mæ i tswe nīḡkonḡ yī yīi mæ bī'inè be aà. Nwīḡḡḡḡ yīi mæ kaa à si abāḡḡḡḡḡḡ tswæ aa, à leḡ ḡka'a ntswèntīī ma yū a mbo bī'inè ḡḡḡḡḡ tâ ḡḡbī lḡḡḡḡ. ³ Nòò à leḡ ḡku'u aa, a ḡḡhīræ ḡtoo mæ yū i fe'è nī ḡsī nḡaa. À le mfa ntoo mæ yū a mbo mæ, ḡswonḡ mæ mæ tiḡè ḡḡlaansæ, yu wa yīi Nwīḡḡḡḡḡ ḡḡḡḡḡḡḡḡḡḡ yī'inè aà.

⁴ Mæ ḡwà'ànè aḡwà'ànè yuà aa a mbo Titus yīi mæ à nī mū ḡḡhà yī ànnū nīḡkonḡ a mūm àbīintīī yīi mæ bī'iyu tswe nī yū aà.

Tā Nwīḡḡḡḡḡ Tā bo bī Kristo Yesu ḡḡḡḡḡḡḡḡḡḡ yī'inè ḡḡhīræ ḡḡḡḡ a nu wò ḡkī nīḡ ḡḡḡḡḡḡ a nu wò.

Àfà'à yīi mæ Titus à le mfà'à a Crete aà

⁵ Mè le mḡḡà'àtæ ḡḡo a ala'a Crete aa mæ tâ ò maḡsæ nḡaḡtæ ḡbùḡè innū jīi mæ i le mburæ aa ḡkī ntsḡ'ḡ bīlīi bī nḡḡḡḡḡ nī mīkuræ mītsīm. Wa'atæ innū jīi mæ mæ le nswonḡ mæ tâ ò ḡḡhīræ aà. ⁶ A ku'unæ mæ tâ ḡḡḡḡḡḡḡḡḡḡ

bæ ḡḡ yīi mæ kaa à sī nī àl'ḡ'ḡ tswè; à tswe nī ḡtswe nī māḡḡḡḡ tsi'i yī ḡḡfū'ūrè tâ bḡḡ bi kī mbæ bè bīi mæ bī nīḡ mīḡḡḡḡ myaa a nu Kristo, ḡtsuu kī tsæ'è kè kī tīī nī àtū.

⁷ Nḡon mæ ðfà'a Nwī i tswe aa a mbo ḡḡḡḡ ḡḡḡḡḡḡḡḡ aa, a bḡḡ mæ bḡḡ à laa ntswe tī àl'ḡ'ḡ. Tā ḡḡḡḡ ḡḡḡḡḡḡḡḡ à tsuu nu kī ḡeḡ, ḡtsuu nḡḡḡ i kī wāḡsæ lḡwīsè, ḡtsuu mīlū'ù kī no baanæ, ntsuu fīkḡrè i kī to, ntsuu ḡkabæ sī'i i kī furæ.

⁸ Nḡḡḡ ḡḡḡḡḡḡḡḡḡḡ à tswe nī ḡka ḡkwēræ bīḡḡḡ a nda yu, i kī kḡḡè nī ànnū yīi mæ a ku'unæ. À kḡḡè nīḡḡḡḡḡḡ jī sigīnè, i yè nī mæ àkòrè nī zī yī a ku'unæ. Tā ðnnū jī i laa a nsi mī'i Nwī, ḡkī ḡka nsa'a nī ḡḡḡ nū yī. ⁹ À tswe nī nāḡsæ ntswā ḡtoo yī ḡsigīnè ya mæ i kū'ùnæ mbīi aa, ḡntswa tâ i tīnsæ, mbæ tsi'i wa aḡàḡ mæ bī le nḡḡ'ī ghu mbo aà. Ma mūu aḡàḡ bḡḡ à ka zī nḡḡ'ī ànnū Nwī yīi mæ a bḡḡ a mbo bè ta kīi kī kweentæ nī a mbo bè bīi mæ bī līḡḡtè aa, i wa'asè nī waa ghu.

¹⁰ Bè bī ḡḡhà'àtè bī naḡsæ tswe ghu, i bu kī swonḡ aa bæ baYuda bīi bī bīi krīsto nḡḡ nī mæ bī ka ḡḡetæ bè aa, bīi mæ bī Līḡ tsi'i līḡ mæ mbæ bī wa'à tsīsæ aa, ḡḡḡwe'esæ nī bè bī mḡ'ḡ, ḡḡḡḡ nī mīḡḡḡḡ mī dāḡḡè dāḡḡè. ¹¹ A ku'unæ mæ tâ bī tsu'unæ waa, nḡon mæ bo nīḡḡ nī àbū'ūrè a mūm ḡḡwè'è jī ḡḡhà'àtè, ḡḡḡ'ī nī ðnnū jīi mæ kaa bo sī nī ḡka nḡḡ'ī tswè, ḡḡḡḡḡḡ mæ mūu aḡàḡ nḡon aa mæ bī furītæ ḡkabæ nyòḡḡè. ¹² Nū àl'ḡ'ḡ wàà yī mḡ'ḡ yīi

mə à ni ngàntoò nwì waa, à le nswonə mə, “BaCreta bîtsîm à nî ngàrswonəbaŋnənnù, m̀bə nnaà mîtsə'a jii mîntîi myaa mi fii aa, bo jî tsi'i jî kaa wa'a fà'a.”¹³ Ma yuù ànnù mə à swonə nlonə ŋgaà yàà aa, à ni tsi'i ànnù nîkəŋə. À nî ñji'í annù yii mə ò tswe nî ŋwenə waa tsi'í mbə ànnù tã tã bo tswe nî àbiintîi yii mə a ku'unə aà;¹⁴ tã wa'a ka nniŋə mîntîi myaa nî ñjyàlà'a jii mə baYu-da sa'a aa, kə ni ndi'í bi bē bii mə bi tuu nî ànnù nîŋkoŋə aà.¹⁵ Ìnnù tsîm i laa ŋkù'unə a mbo bē bii mə ìnnù jyaa i ki nlaà; lã a mbo bē bii mə ìnnù jyaa i sî laa, kaa bo wa'a ñtîi waa a nu Kristo ki nniŋ aa, kaa ànnù yí tsu a sî a mbo bo laà ñlonə mə ibi tã mə ŋgi'í nî mîntîi myaa bo m̀m̀d̀ntə jyaa.¹⁶ Bo swonə ni mə bo zi Nwí, la m̀ghìrìnə mi innù myaa mi bāŋnə ñtuu ni mə kaa bō sî Nwí zí. Bo fumsə nî àzwì bē, ñtîi nî àtu a mbo Nwí, kaa wa'a kù'unə mə mbə bo ghirə ànnù yí sigìnə yí tsu.

Ànnù Nwí yí annù nîkəŋə

2 Lã a ŋghèe ni wò, ka ndi'í naa annù Nwí yii mə a ku'unə nyoŋ a ndi'í aà.² Nî ka ndi'ítə bîlîi bii mə bi tswe a titîi bù aa tã bo tsuu milù'ù i ki no i baanə, ñghìrə ni mə tã bē ka bɔ'ɔtə nî waa, ŋka ntsyesə nî waa, ñki ŋkaa ntswa nî ìbînù waa; tã àbiintîi yaa nî àkəŋnə yaa bo bî à àtəŋentîi yaa tã àtinsə.³ Nî ki ntswe nî ñdì'ítə bîlîi bi bāŋgyé buu mə tã àkòrə ni zí yaa tã bə tsi'í tsò yí bāŋgyé bii mə ìnnù jyaa i tsinə bo kîi m̀ba'atə nîwaa aà. Tã bo tsuu bē a n̄jîm i ki ghàà, i tsuu ìbù'ù a mbo m̀lìlù'ù i kîi bə. Tã bo ka ndi'í nî ànnù yii mə a ku'unə aà.⁴ Bo bə ki dî'í nî ànnù yii mə a ku'unə aa boŋ bo aa ki m̀r̀sə ni bāŋgyé bii mə bo burə ka ki kuu ni a m̀m̀ ñyò'ò kùù aa mə tã bi ka kəŋ biloò byaa ni bɔɔ byaa,⁵ ŋka ntsyesə nî waa, kaa wa'a tsù'ùrə, ñghìrə nî ìnnù jii mə m̀ŋgye ñyò'ò à tswe nî ñka ñghìrə a nda aà, ñghìrə nî ìnnù jî sigìnə, ñyu'unə ni biloò byaa, tã tã bē tsuu afirə n̄ghàà ni Nwí ló ki fa.

⁶ A ŋgîŋ ŋgîŋ, nî ki ntswe nî ñka ndi'í nî bɔɔ ŋgwa'a buu mə tã bî ka ntsyesə nî waa.⁷ A ni ìnnù tsîm, ò tswe ni mbə àlènsə yí sigìnə a ni m̀ghìrìnə mi innù m̀. Ñka naŋsə ndi'í nî ànnù Nwí yii mə a ku'unə aa a ajàŋ mə mbə bē bɔ'ɔtə aà.⁸ Ta n̄ghàà nii mə ni fè'e a tsù wò aa tã nî bə nî sigìnə, nii mə mbə ŋù wa'a ñkà ñligitə, tã tã ñtu ñgàŋkîbàà jî'ínə ñ dirə ajàŋ yii mə kaa mbə bi wa'a nî ànnù yí bi a nswonə a ŋgaà bi'ínə tswé.

⁹ A ku'unə mə tã ìbù'ù ñ ka nyu'unə bîtaà byaa, ŋka mfa'a ni a mbo bo ni m̀n̄jî yii mə bo ka ki doritə ni innù tsîm aà. Tã bo tsuu m̄ghàà a mbo ki kwi'ítə, i tsa'a ni waa.¹⁰ Ñtsuu nî waa kîi yèrə. Tã bo ka mbaŋnə ndi'í ni mə bo nî ìbù'ù jî sigìnə, ñghìrə nî ìnnù tsîm nî ñtîi waa tsîm, ma m̀uu ajàŋ, ñghìrə ni mə tã bē yə mə ànnù Nwí ñgàŋyweensə yí'ínə, ya mə bi'ínə dî'í aa a naŋsə mbɔŋə.

¹¹ Ñlonə mə Nwí à fi'isə mē ìbɔŋ yí fàa mbi aa mə yu yweensə bē bî tsîm ghu.¹² Ìbɔŋ ma ghù i m̀r̀sə nî yí'ínə mə tã bi'ínə ka ntuu innù jii kaa sî jî Nwí bə aa, bo bî ìnnù jî bi jii mə mbi yè'ətə aa, ŋka ntsyesə mə tã àkòrə nizi yí'ínə a m̀m̀ mbi yù tã à tsinə, mbə yí Nwí.¹³ M̀bē nî m̀bɔɔnə ya yii mə bi'ínə yu'utə, a ajàŋ yii mə Nwí yí'ínə yí ñwè ni ñgàŋyweensə yí'ínə Yesu Kristo à ka yí zì a mum nigha'à ni aà.¹⁴ Kristo à le mfa ìbînù yí a atu bi'ínə mə yu tsu'u atù yí'ínə a mum ŋgɔŋ ìnnù jî bi tsîm, ta ghìrə tã bi'ínə laa ŋku'unə ni bē bi, bii mə bi yè'ətə a ŋka ñghìrə innù jî sigìnə.

¹⁵ Ka ndi'í nî ìnnù majù a mbo bə ñka ndi'ítə ñkîi ŋwenə nî waa nî àdà'a tsîm yii mə Kristo à fa a mbo wò aa. Tsuu bii tã ŋù nìbò yí tsù tã à ka ntsa'a nòò.

Àkòrə nizi bɔɔ bi Kristo

3 Wa'atə a mbo bo bîsîm mə tã bo ka nyu'unə bîsa'a bi ala'a bo bî bîta bi ala'a. Bɛɛ bo ka nyu'unə nî waa bi kã ñdoritə a ŋka ñghìrə innù jii mə i ku'unə aa bîndò bîtsîm.² Tã bî tsuu innù jî bi a ŋgaà ŋù tsù i ki swonə. Ñka ñkhə nî àyɔŋə, mbaŋnə ŋka m̀bɔɔnə, ñkîi nsaŋnə a mbo bē bîtsîm.³ Ñlonə mə tsi'í bi'ínə, à le mbə a mbiì aa, bi'ínə bē ñjîŋtə bē, ñtîi nî àtù, m̀fanə m̀n̄jî, m̀bə ìbù'ù a mbò m̀buu innù jî ghà'atə jii mə ñjyànù yí'ínə i yè'ətə ñkîi ŋkəŋə aà. Bi'ínə le tswe ni àbì'íntîi, bo bî àghè'ènə; bē bàà nî yí'ínə, bi'ínə kîi m̀baa nî waa.⁴ La nòò wa mə ìbɔŋ bo bî àkəŋnə Nwíŋgɔŋ ñgàŋyweensə yí'ínə i lèè m̀fè'e aa,⁵ à le nyweensə yí'ínə. Kaa à le ŋwa'a yí'ínə yweensə aa nlonə ìnnù jî tsinə jî tsu jii mə bi'ínə le ghìrə aa bē. À le nyweensə yí'ínə ñlonə aa bē ñko m̀lìŋnə yí, ñsi'í yí'ínə, ñkwatə ñjwe yí'ínə, m̀fa ntswèntîi yí m̀fii a mbo bi'ínə ñtsya aa a n̄jîm Àzwì yí Làà⁶ yii à le nswì'í a nu bi'ínə a naŋsə ñgha'a ntsya a n̄jîm Yesu Kristo, ñgàŋyweensə yí'ínə aà.⁷ A le ñghìrə ma m̀uu jàŋ aa tã tsyá a n̄jîm ìbɔŋ yí ñghìrə tã ìnnù jii'ínə tsinə ghu nsi m̀i, tã bi'ínə tìgə bîjibìndà bi i yí tìgə tswe nî ñtwèntîi yii mə ñ lwi'í n̄ŋkoŋ, ya yii mə bi'ínə bɛ aà.⁸ N̄ghàà ma nù ni swonə aa tsi'í ànnù n̄ŋkoŋə.

Mə l̀bò mə tã nî kwee fîmfaa a nî ìnnù ma jù tã tã bē bii mə bi niŋ m̄ntîi myaa a nu Nwí aa tã bî fa m̀bîi m̄ nù myaa a ŋka ñghìrə ìnnù jî sigìnə. Ìnnù ma jù i ku'unə ñki m̀bɔŋ a mbo bē bîtsîm.⁹ Lã ka ntsyesə ghò ñtsuu i ki kuu a nî ìnnù nswùŋnə jii mə mbə wa'a ghuu kwetə bə aà, bo bî n̄ annù a ŋka nsəŋ m̀iwaa mi ŋg-wè'è bē, ñtsuu ki tonə, ñtsuu kîi yɔŋə ñlonə innù n̄ŋsə, ñlonə mə kaa ma yù a ni annu danə danə kaa a sî ŋù tsù kwetə.¹⁰ Mbə ŋù a tswe a titîi bù mə a zì nî ñyàtə, nî wa'asə yí a ŋgaà yí m̀fù'ùrə kə ji baa, a tuu yu'utə, nî tsù nî ànnù bu bo b̄ tswe.¹¹ Nî zì mə àjàŋə ŋù ma yù à fànə mē, ñki mbə ŋù yí m̀bî; à n̄ŋ mə isa'a a nu yu yumbɔŋə.

Ìdì'itè Paul ji nlwì'ìnjìm

¹² Bεε mè too Artemas kǎ Tychicus a mbo wò ò wâḡsè òzi ntsi'i gha a Nicopolis, nloḡ mè mè kà'a mè mè ka tswe ghu a noò òmǎ'è. ¹³ Yə mə mə ò kwètə Zenas yìi mə à nì ḡgaḡnḡḡtə mǎsa'a aa bo Apollos tâ bo gheε wa nighaà; ḡyə mə bo tswe nì ḡjoò tsìm jii mə bo

lòò aà. ¹⁴ Yə mə bǎ bì'inè yəgə a ḡka mfa ìbìinû waa a ḡghìrə ìnnù jì sigìnè tǎ kǐ kwətə bè nì ḡjoo jii mə bo lòò aa, a ka kù'ùnè mə tâ bo tsuu noò wàà kǐ bwesə a dàḡè dàḡè.

¹⁵ Bè bitsìm bìi mə bì tswe bì'ibo aa, bì too àtsà'atè a mbo wò. Tsà'atè bè bìi bì kòḡè yì'i aa nloḡ mè bì'i kǐ mbii Kristo aà. Tâ ìbòḡ Nwî ì lwi'i a mbo bù bitsìmè.

Filemon

ÑJI'INNŪ ANWÀ'ÀNÈ YŪ

A aḡwà'ànè yū aa a le ḡwà'ànè Paul a mbo Filemon, yii mæ à le mbæ Krisèn yī ñtĩnsè, ḡghòtè ì boòntè ghu nda aà. ḡghotè ya ghu nda, Affia ni Arkipus, bo le ḡki ntswe nĩ ñtwonḡ àḡwà'ànè ma yū. Paul à le ḡwà'ànè àḡwà'ànè ma yū aa a atsaḡ. Bi twonḡ Filemon, a bò'ò ni BaKolosi, BaEfeso, ni BaFilipi aa nĩ “ḡwà'ànè Atsaḡ” ñlonḡ mæ Paul à le ḡwà'ànè aa wa noò mæ à le ntswe a atsaḡ aà.

Onesimus, àbù'u Filemon, à le mfè'è ḡkhè ḡghèè yī a Roma, ñtsi'i Paul ghu a atsaḡ, a swōḡ ñtoo yī ñsigìnè ya ghu mbo, a bəḡkə ntiḡ yī mbii Kristo, ñtigə ntswe bo Paul, ḡkwetə nii. Nòḡsè baRoma à le ndĩ'i mæ mbæ Filemon à le tse zwiḡè abù'ù yī Onesimus ñlonḡ mæ à le mfè'è ḡkhè, ḡki nyəḡ ḡkabè yī aà (18). Paul à le ntigə nlcw a mbũ mbĩnsə Onesimus fu a mbo taà yī, Filemon, ñtigə ḡḡwà'ànè àḡwà'ànè yū ghu mbo, ñlètə nii mæ tâ à kwèḡ nĩ ñtiḡ yī tsĩm tsò ñdĩm yī, tsĩtsòḡ mæ à tĩḡ mu Kristo aà.

Àḡwà'ànè ma yū a dĩ'i ntiḡ Paul tsò ḡḡàḡàfà'â Mmà'ambi atsaḡ, ḡkii ndĩ'i nĩ àdà'a ntoo yī ñsigìnè a ḡkwensə ḡū. Onesimus à le mbəḡkə ntigə ḡū yī mfii, ntigə mfa'a sigìnè (11).

Bi yatè àḡwà'ànè yū aa laà:

1. ḡji'innũ aḡwà'ànè yuà 1-3
2. Àḡḡ mæ Paul à le mbeentə Filimon aà 4-7
3. Àḡḡ mæ Paul à le si tsà'àsè Filemon ñlonḡ Onesimus aà 8-22
4. Ìnnũ jii mæ Paul à le nswonḡ a nłwi'isə aà 23-25

Àtsà'atè

1 Àḡwà'ànè yū a lo aa a mbo mæ Paul, ḡḡàḡàtsāḡ Kristo Yesu bo bĩ a mbo Timoti, ñdĩm yī'inè, ḡghèè ni a mbo Filemon, ñsũkà'â yī'inè yī ñsigìnè, ḡū àkòrè yī'inè a adigə afà'a, ² bo bĩ a mbo Affia, ḡjàantè yī'inè, ni a mbo Arkipus, ḡū àkòrè yī'inè fàa mum fikòrè, bo bĩ a mbo ḡghòtè ya mæ ì boòntè a nda wò aà.

³ Tâ ìbòḡ Nwì ni mbo Nwìḡḡḡ yī mæ ì lò a mbo Nwìḡḡḡ Taà yī'inè ni a mbo Mmà'ambi Yesu Kristo aa tâ tswè a mbo bù.

Àḡḡ mæ Paul a tsà'atè Nwì ḡwà'atə nĩ Filemon ghu aà

⁴ Mæ fa mbĩ'ikə a mbo Nwìḡḡḡ a ḡḡḡ bìnòò bi tsĩm a ajāḡ yī mæ mæ tsà'atè nĩ Nwì ḡwà'atə nĩ ghuu ghu aa, ⁵ ñlonḡ mæ mæ yu'u akòḡḡ bo bi àbìintĩ yī ò tswè ni yu a nu Mmà'ambi Yesu bo bĩ bè bi Nwì bi tsĩm. ⁶ Mæ kii ntsa'atə Nwì mæ àḡḡ yī mæ o swonḡ annũ ñlonḡ àbìintĩ yo a mbo bè aa, tâ à ḡhìḡ bè naḡsə nzi innũ jī sigìnè tsĩm jii à ni jī'inè a mum Kristo aà. ⁷ Wa ntiḡ ḡha ì nḡḡ nĩ mboḡḡ ḡki nluu ni ñdorə, nyonḡ a nḡimə àkòḡḡ yo mba ndĩm ḡhà, ñlonḡ mæ mĩntĩ mĩ bē bi Nwì bi tsĩm mĩ tsya a nḡim wò mfwetə.

Paul à bu'ù mbo a mbo Filemon ñlonḡ ḡḡaa abù'ù yī Onesimus

⁸ Ñlonḡ ma yā ànnũ mbo mæ tse tāj ntiḡ tsi'ì tsò ndĩm ḡhò a mum Kristo a nswonḡ a mbo wò mæ tâ ò ḡhìḡ annũ yī mæ a ku'unə a ḡghìḡ aà. ⁹ Lā, ñlonḡ ajāḡ yī mæ mæ kòḡḡ gho aa, mæ bāḡḡ mbo'u aa mbo. Mæ ḡhìḡ ma mūu ajāḡ ka mæ à ni mæ Paul aa, ḡū yī mæ a ḡhà ni tsusè atū Kristo Yesu, mæ à tĩḡ ḡki mbæ ḡḡàḡàtsāḡ tsĩtsòḡ mbo'ì ḡkwītū yī aà. ¹⁰ Mæ bu'u mbo a mbo wò a atu Onesimus, yī mæ à ki ntigə mū ḡhà a mum Kristo a ndā àtsaḡ aà. ¹¹ À le mbæ nĩ noò yī mō'w aa kaa a wa'ā nĩ àfà'ā a mbo wò tswè, la tsĩtsòḡ, à naḡsə tswè nĩ ìfà'ā a mbo wò ḡki ntswe ni ghu a mbo mæ. ¹² Mæ tsyāsè nii fu a mbo wò, ñnaḡsə ntsyasə aa ñtiḡ ḡhà. ¹³ Boḡ mæ laa ndoritə a nłəə yu a mbo mæ mæ mbæ a kâ mfa'a a mbo mæ nĩ ḡkwitū gho fàa noò mæ mæ tswè a ndātsāḡ ñlonḡ ntoo yī ñsigìnè yū aa, ¹⁴ lā mæ bāḡḡ ḡkòḡḡ mæ kaa mbæ mæ kī'ì annũ tsu ḡhìḡ tĩ betè gho ñlonḡ mæ kaa mæ si nĩ gho laa ḡànsə ḡansə, a boḡ mæ tâ ò ḡhìḡ bə nĩ kòḡḡ yò.

¹⁵ Nòò tsū àà ànnũ yī mæ à le mmà'atè gho ḡkhè yī a ni mū àtĩ noò aa, mæ mbæ a bũ mbo'ì fu a mbo wò, bũ yu tswè ñłwi'ì nḡḡḡ. ¹⁶ La tsĩtsòḡ, kaa à sī aa tsi'ì àbù'ù bē, à tsyātè àbù'ù, àa ndĩm gho yī mæ ò kòḡḡ yī a mum Kristo. Wa mæ naḡsə ḡkòḡḡ yī, lā mæ wà'atə mæ ò bāḡḡ ḡkòḡḡ yī ntsyatə ḡhà, tsò mæ à ni ndĩm ḡhò

ɲùmɛ̀sòŋ ɲkɪ mbu mbə ndɛ̀m ghò a mum Kristo aà.

¹⁷ Mbə a bə yìi mə ò lɔ̀gə a gha tsi'i tsɔ̀ ɲù yìi sɛ̀ fà'à abo m'ɔ̀, ò kwɛ̀rə yi tsi'i tsɔ̀ ajàŋə mbə ò kɪ ɲkwɛ̀rə gha aa. ¹⁸ Mbə a bə yìi mə à ɛ̀ mfànsə annú tsu a mbo wò, kə ɲkɪ ntswa gho nɛ̀ àyoò tsu, ò nɪŋə a nsi ikum mə. ¹⁹ Wa mə Paul mə naŋsə ɲɲwa'anə yulà aa tsi'i nɛ̀ àbò yà, wa mə ka twu. Lâ wa'atə sigɛ̀nə mə ibiɛ̀nù gho wòmbɔ̀ŋ i tswé n̄tɛ̀ a mum Kristo aa nloŋ ɲgaà yà.

²⁰ Tsɔ̀ mə a bə laa, ndɛ̀m ghà, ghɛ̀rə annù yulà a nu mə nɛ̀ ɲkúm Mmà'àmbí yì'inə. Tsi'i tsɔ̀ ndɛ̀m ghà a mum Kristo, ghɛ̀rə n̄tɛ̀ gha fwetə.

²¹ Mə ɲwà'ànə laa nloŋ mə mə nàŋsə nzi ajaŋə mə o yu'unə aà. La mə zi mə ò ka ghɛ̀rə tsyàtə ajaŋə mə mə swòŋə aà.

²² Kɪ ɲghɛ̀ nɛ̀ m̀bii n̄taŋtə ntja'andâ bɛ̀gɛ̀ a mbo mə, n̄loŋ mə mə bii mə Nwìŋgòŋ à ka yu'u n̄iyə'ə nuu i fa gha fu a mbo bù.

Àtsà'atə n̄lwi'isə

²³ Wa Epaphras, yìi b̄'iyu tswe a atsaŋ mb̄'i ɲkwitu Kristo Yesu aa, a tsà'atə ghò, ²⁴ Mark, nɛ̀ Aristarcus, nɛ̀ Demas, nɛ̀ Lukas, ɲgǎŋkòrə jya a m̄m àfà'à, kɛ̀ n̄tsa'atə nɛ̀ ghò. ²⁵ Tà ɲb̄ŋ Mmà'àmbí Yesu Kristo tswe bo b̄i àzwí yuu. Amen.

BaHeber

ÑJÏ'INNŪ ANWÀ'ÀNƏ YŪ

Kaa bi sè ñû yii mə à le ñwà'ànə aŋwà'ànə BaHeber aa zî. Lâ a laa mə ñgàŋ à le ñwà'ànə aa a mbo bîKrisèn bii mə bi le mbə baHeber ñtswe a idigə idigə aà. À le ñwà'ànə aa a ndi'itə waa yii mə bi le si yə ñi ñgi'i aà (13.22; 10.3-11.39) mə tâ bo tsuu abiintiï yaa lõ mmà'atə i tuu Nwî (4.11; 6.1-8; 10.23,29,35). À le ñki lɔɔ a nsa'a abɛɛ an-nũ àbiintiï bîKrisèn mə ñgàŋənnũ Nwî baYuda le si to ni bîmânji bî ghà'atə aà. Ñlɔɔ ñi ñghèrə bə zi mə ñtoo yî ñsigìnə ma yû à ñi ànnũ ñiŋkoŋə.

A ñi àkàà yî mbii ya mə Nwî à le ntsyá a ñjîm Moses ñwarə bo bî bə bi aa, à le nswonj mə tâ bî ka nɔɔgə ñi ñnàà ñwa mmà'à nii ghu tá tâ yû ka nli'inə ñi ñbî waa. Nàà ya yii mə bi le nzwitə aa, i kwo aa a atu ñù wa yii mə à le ñghèrə ibi aa, bi tigə ñsi'itə ibi ñù wa nɔ'ɔsə. Ñgǎŋmà'a Nwî i le si mfà'à ñi ñfà'à ma ghû aa a mbo Nwî bo bə bi. Ma ghû ñfà'à bi naŋsə ñwà'ànə mfigitə aa a ñi aŋwà'ànə Leviticus, a mum Mìkàà yî Ñlwèn. Nwî a swonjə ni mə tâ bə bi laa maŋsə tsǒ mə yu ki nlaa maŋsə mbə aà (Lev. 11.44,45; 19.2; 20.7). Àŋwà'ànə baHeber a kwatə ñi ñdi'itə ma yû ñswonjə ni mə Yesu yii mə, tsítsɔŋ, à ni yu yii mə à tìgə Ñgǎŋmà'a Nwî yì'inə yî ñwè aa, à zì mē ñy-weensə yì'inə, ñtsya a ñjîm abiintiï; a ku'ùnə mə tâ bî'inə ki nlaa maŋsə “nlonj mə ñù yii mə àkòrə nizî yi a sè laa maŋsə aa kaa à ka yî wa'á Mmà'ambi yê” (12.14).

Ma mùu ajàŋ aŋwà'ànə baHeber a ghaà aa nlonj annũ ñgha'asə Nwî a mbii ñbɔŋ tâ Yesu Kristo à zi bo ajàŋ mə a le ntigə ntswe nɔɔgìnə a noð wa mə Yesu à le nzi ñi àkàà yî fii ya aà. A ñi ñnnũ tsìm, Kristo à tsyatə bə bîtsìm. À ni Mu Nwî yii mə à lwi'i ñiŋkoŋə aà, mə à le nyəgə ayu'unə a ñjîm ñgi'i aà, ñtsyatə Moses, bo bî ñgǎŋtoò Nwî tsìm a mûm Ñlwèn Mìkàà, ñki ntsyatə baangel. Nwî à le ntsərə mə Kristo à ni Ñgǎŋmà'a Nwî yî ñwè yii à lwi'i ñiŋkoŋ, ñtsyatə ñgǎŋmà'a Nwî ji Ñlwèn Mìkàà. A ñjîm Kristo Nwî a yweensə ñù yii mə à bii Yesu aa ñgaà mɔ'ɔ, mfi'isə yi a mum ibi, ni a mum ñbɔ'ɔ bo bî a ntsũ ñwò. ñfà'à yii mə ñgǎŋmà'a Nwî i le si fà'à aa i le si dè'itə aa yii mə Kristo, tsǒ Ñgǎŋmà'a Nwî yî ñwè, à ka yî kuu ghu aà. À le nzi ñi àkàà yî fiì, yii mə bi warə ñi àləə nû yi, a tsyatə a yi mbii ya mə Moses à le nzi ni yu aà. Ñtigə ñkuu a mûm Àdìgə yî Ñlàà Maŋsə ñi àləə yi, ñsi'itə ibi bə ghu ñgaà mɔ'ɔ.

Àŋwà'ànə ma yû à ghaà ànnũ ajàŋ mə Kristo à ki mbə ñùmìsɔŋ aa ntsyatə ñwà'ànə jî mɔ'ɔ (2.9,10, 14-18; 4.15; 5.7-9; 12.3; 13.1). Ka mə Kristo à le mbə Nwî, ñtswe ni màrə yi ntsìm aa (1.3,8) à le ñki mbə ñùmìsɔŋ ñtigə mbə tsǒ bɔɔ bi maà bi tá naŋsə zi a ñkwetə waa (2.14-18).

Ñgàŋ ñwà'ànə aŋwà'ànə ma yû à swonjə ni mə bə bii bi yòŋtə ni a mbɛɛ Nwî a ñgha'asə yu aa tâ bî tswe ñi àbiintiï, ñlonj mə “àbiintiï a bə tuu bə boŋ kaa mbə ñù tsù a wa'á ghèrə tâ Nwî à doritə” (11.6). Ka mə bə bii mə bi bii Nwî bi yə ñgi'i aa, a lɔgə noð ñghaa nlonjə bə bii mə bi le niŋ mîntiï myaa a nu Nwî aà (11.1-40), ñtigə ndi'itə ñi bə bi Nwî mə bî ka nyonjə Kristo, ñte'e mi'i myaa ghu nu, ñtanjii, ñtsuu lõ kaa (12.1-3) tá yî tswe ñi ñkà'a ya yii mə Nwî à kà'a nlonj ñgaà yàà aà (10.35,36; 6.10).

Bi yatə aŋwà'ànə yû aa laà:

1. Kristo à ni yu yii mə à dè'i Nwî maŋsə aà 1.1-3
2. Kristo à tsyatə baangel 1.4—2.18
3. Kristo à tsyatə Moses bo Joshua 3.1—4.13
4. Kristo à tsyatə ñgǎŋmà'a Nwî tsìm 4.14—7.28
5. Àkàà ya yii Kristo à zi ni yu aa, a tsyatə yi mbii yà 8.1—9.28
6. Àmà'anwî Kristo a tsyatə à yi ñgǎŋmà'a Nwî ji mbii 10.1-11
7. Àbiintiï a tsyatə innũ tsìm 11.1—12.25
8. Àdi'itə bo bî ñnnũ nli'isə 13.1-25

Àjàŋ mə Nwî a ghaà a mbo bî'inə ñtsya a jîm Mû yì aà

- 1 À le mbə a mbii Nwî a ghaà ni a mbo bî'tə bi bî'taà bî'inə a ñgaà jî ghà'atə bo bî ni bîmânji bî ghà'atə

ñtsya aa a ñjîm ñgǎŋtoò ji; ² Lâ fàa ñgù'ù a nli'isə Nwî à ghaà mē a mbo bî'inə ñtsya aa a ñjîm Mû yì. À le nnaŋsə ñgòŋ ñjoò tsìm faa mbi ntsyà aa a jîm Mû yì

ma ghû yii mæ à le ntsò'w nlaè nê ñjîndâ yî mæ tâ à tswe a atû ñjoò ji tsîmè.

³ Mû yî ma ghû a dî'î nîgha'a ni Nwî a ajàn yii mæ a ñwèènè aa, ñkîi ndî'i aa tsi'i màrè Nwî. À ki mbæ yu yii mæ a lèè mbi yû ntsîm tsi'i ni ñighââ ni nîi mæ ni tswe ni mîdà'a aà. Nòò yii mæ à le nzi nî ànnû nsi'î ìbi bê bi tsîmè aa, à le ntigè ntswe a mbèè ñkwèe Nwî yii mæ à tswe nî àdà'a tsîm aa nî mà'a a ndəŋə.

Àdà'a yii mæ Mu Nwî à tswe ni yu aà

⁴ Nwî à le ñghirè mæ tâ àdà'a Mû yî tâ à tsyatè yî baangəl tsi'i ajàn yii ñkùm wa mæ à le mfa a mbo Mû yî i le ñkò'w ntsyatè myaa aà.

⁵ Kaa Nwî le ñwa'a a noò tsù a mbo angel yî tsù swon mæ,

“Ò ni Mû ghà,
sii, mè ni Taà ghò.” †

Kaa Nwî à le ñwa'à kî ñswonə a mbo angel yî tsù mæ,

“Mè ka bə Taà yî
ta à ki mbə Mû ghà.” ††

⁶ Nòò yii mæ Nwî à le ntswe nî ñtoo mû yî yî ñtsyàm-bîi ma ghû fàa mbi aa, à le mbù ñswon mæ,

“Baangel bitsîm tâ bî ka mmii nîi.” ‡

⁷ À le mbù ñswon nlon baangel bi mæ,

“Bo bya mæ bo fà'a a mbo yu Nwî aa, bo bə aa tsi'i tsò fîfèrè,

ñki ñghirè mæ ñgǎñfà'a ji ma jû tâ ì bə tsi'i tsò ñlwǎ mɔ'w.” ††

⁸ Ñghèe nî mbîi mbaŋnə nswon a mbo mû yî mæ,

“Oò Nwî Tâ ànnû nîfî yo tâ à lwi'i tsi'i ññkəŋə!
O sa'a bə bo aa ni mǎñji yii mæ à tsinè aà.

⁹ Ò kòŋə ànnû yii mæ a tsinè aa, mbaa annû yii mæ a sî tsinè aà.

À ni ñji'î ànnû yii Nwîŋgòŋ, tsi'i Nwîŋgòŋ ghò, à tsò'ò mē gho,

ñgentə a ndəŋ, mfa nîdorə a mbo wò ntsyatə ñgǎñakòrè jò aà.” ††

¹⁰ À le ñki nswon mæ,

“Tsi'î wò, Mmà'àmbî, ò le ñlògînə a mbîi, ñnaŋsə njoò tsîm a atu nsysə,

ñlògə aa tsi'î mbô mo nnaŋsə aburə ghu.

¹¹ Ñjoo mà jû tsîm i ka yî bwè, lâ wò wòmboŋ ò ka yî lwi'î ññkəŋə; ñjoò mà jû

tsi'î tsîm i ka yî lwèn sà'àkə tsi'î tsò ìtsə'è

¹² Ò ka yî kərə njoo mà jû tsi'î tsò akutè

tâ bî kwensə tsi'î tsò àtsə'è.

La wòmboŋ kaa ò si kwensə,

ñki ñlwi'î ññkəŋə, kaa ñlòò jo i wa'à mè.” †††

¹³ Nwî à leè ñswon aa a mbo ghuu angel mæ,

“Tswe fàa a mbèè àbo mà yî mà'a,

ñywe'e a noò yii mæ mà ka nòŋsə ñgǎñkîbàà jò a nsysə

tâ ò tetə mikòrè mo ghu aa è?” †††

¹⁴ Baangel baŋnə ntigə mbə aa bî wò aa è? Tigə bo bə aa ñzwî jii mæ i fà'a a mbo Nwî; Nwî a toò nî waa bo ghèè ñkwetə nî bə bii mæ bo tswe nî ñjî ñlòŋ aa è?

Ñtoo yî ñwè ñlon annû nyweenə

2 Tsò mæ a bə ma mùu ajàn aa, bi'inè naŋsə nte'e atû yî'inè a nî ànnû ya mæ bi'inè le nyu'u aa, mæ tâ bi'inè tsee ló mà'àtè i tigə ki tsinə ghèè ni mǎñji yî dàŋə. ² Mbə a bə mæ ñtoo ya mæ baangel le nzi ñkè'enə aa, ì le ntînsə, mba ajàn yii mæ, ñù ñtsîm yii mæ kaa à le ñwa'à nî ànnû yii mæ ñtoo ya ì le si swon aa ghîrè, kè ntî nî àtu aa, bi le ñiŋ njo yii mæ ì kù'ùnə aa ghu nu, ³ bəə boŋ mbə bi'inè kwāŋ aa mæ akə mæ mbə bi'inə me'e ntoò ñywèensə bə yî ñwè ma yû aa è? A ntoo mà yû aa a le mfòò ñswon tsi'î Mmà'àmbî, bə bii mæ bi le nyu'u ghu mbo aa, bi kî ñtigə ndîntə a mbo bi'inè mæ nî ànnû. ⁴ Nwî à le ñkîi ndîntə nî ntoo màyû yii ñgaa nî ñlènsə, nî ñnnùtsyâmbo, bo bî ñnnû jî yèyerə tsi'î ñbəŋ bəŋ, a bò'w ni mîtəŋnə mi Azwî Nwî, mii mæ Nwî yum-bɔŋ à le si yàtè tsi'î ajàn yii mæ yu kəŋ aà.

⁵ Kaa Nwî à le ñwa'ǎ mbi, ya yii mæ bi'inə swonə ni mæ ì ka yî zì aa, a mbo baangəl fa mæ tâ bî ka nsa'a.

⁶ Nlon mæ a tswe a adigə yî mɔ'w a mûm àŋwà'ànə Nwî mæ,

“Ñù à bə aa àkə mæ mbə ò kâ ñwa'atə nî ànnû yî,
kè tsi'î mu ñù mæ o lèntə nî ànnû yî aa è?

⁷ A ni mû atî noò ò le ñghîrè yî a sigîtè ñtsyatə baangəl,

la ò ñentə yî, mfa nîgha'a ni wè bo bî ñkùm ñibɔ'w ghu mbo tsò ñfî

⁸ mfa joò tsîm i nîŋ ghu ñji'î mikòrè mæ tâ à ka mbu'utə.” †

Tsò mæ à le mfa njoò tsîm ghu mbo mæ à ka mbu'utə aa, kaa àyòò tsu a le wa'à ghu tswè mæ kaa à le ñwa'à nî ñkǎ nsa'a tswè. La tsò mæ a bə tsîtsəŋ aa, bi'inè yə mæ kaa à burə tî njoò tsîm ka nsa'a.

⁹ La bi'inè yə Yesu yii mæ Nwî à le ñghîrè a ni mû àtî noò a sigîtè ñtsya baangel, ñyè ñgi'î ñkwə a atu bə bîtsîm a ñjîm ñbòŋ Nwî aa, Nwî a tigè ñgentə yî, mfa nîgha'a bo bî ñkùm ñibɔ'w ghu mbo tsò ñfî, ñlon ñgi'î yî yii mæ à le nyə aà.

¹⁰ Nlon mæ a le ñkù'ùnə mæ tâ Nwî yii mæ à le naŋsə njoò tsîm, i kî ñtswe aa ghu mbo aa, tâ à ghîrə Kristo, yu wa yii mæ bə tsyà ghu ñjîm mboŋ yweenə aa, tâ à bɔŋ màŋsə ñtsya ñjîm ñgi'î yii mæ à le yə a ñghîrə mæ tâ bɔ bî ghà'àtè bî tswe ni nîgha'a aà. ¹¹ Yesu ma wa mæ a ghîrə ni mæ tâ bə laa maŋsə aa, yu bo bî bə bya bii mæ a ghîrè bî laa aa, bo fe'e aa a ñgwè'e yî ñmfùrè. À nî ñji'î ànnû yii mæ kaa à si atu dîrə a ntwonə waa ni bɔ bî maà bi aà. ¹² Ntigə nswon ni a mbo Nwî,

“Mè ka ki swonə nî ànnû yo a mbo bɔ bî maà bā,

† 1.5: Ps. 2.7 †† 1.5: 2 Sam. 7.14 † 1.6: Deut. 32.43; Ps. 97.7

†† 1.7: Ps. 104.4 †† 1.9: Ps. 45.6-7 ††† 1.12: Ps. 102.25-27

††† 1.13: Ps. 110.1 § 2.8: Ps. 8.4-6

mè ka kí gha'asə nî gho a títî ñghòtê bê bô." †

¹³ À le ñkí mbu nswon a adigə yí mɔ'ɔ mə,

"Mè ka làê ñtî gha ghu nû." ††

Ñkí mbu ñkù'ùsə ñswon mə,

"Mè ghulà bi'i bɛ bɔɔ bya bii mə Nwì à fa a mbo mè aà." ‡

¹⁴ Tsó mə bɔɔ mà bya a ni bə bii mə bi tswə ni nɔyǎnu bô àlǎə aa, Yesu yumbɔɔ à le ñkí ntigə nɔlgə marè nû wàà, mə yu tigə kwo tá ta ñgi'i a nu yu wa yii mə à tswə nî àdà'á nîwo aa, yu ma ghú a bə aa Devil, ¹⁵ † kètè mîñkírè a nu bə bítɛsɛm bii mə annú mbo'ɔ nîwo a le niñ waa a ndábù'ù a ni nòò ntsɛm yii mə bo le ntswe bitɛɛ aà. ¹⁶ Ma mùu ajàn, tsi'í annú ññkɔɔ, kaa à sí aa ànnú baangəl lentə, a lèntə aa bə ànnú bə bii mə bi lo a ñgwé'è Abraham aà. ¹⁷ Ñlon ma yú ànnú, à le ntswe nî mbə tsi'í tsó bɔɔ bi maà bi nî ñnnú tsɛm, mə yu tigə bə ñgàñmà'a Nwì yí ñwè yii mə a ko mîññnè bə ñkí mfa'a nî ñtî yí tsɛm a mbo Nwì, a ñghírè mə tá Nwì à sí'itə ibi bə. ¹⁸ Ñlon mə, tsó mə yumbɔɔ à le nyə ñgi'i a ajànə mə Devil à le ñkwà'ànə yí aa, à zí àjàn yii mə mbə yu a ka ñkwetə bə bítɛsɛm bii mə Devil a kwà'ànə waa aà.

Yesu à tsyàtə Moses

3 Ma mùu ajàn ñbà bɔɔ bi maà ba bii bi laa mǎñsə aa, bii mə Nwì à twon ghuu bítɛsɛm aa, nî ññsə ñwa'atə Yesu yii mə à ni ñgàñtoò Nwì yumbɔɔ, ñkí mbə ñgàñmà'a Nwì yí ñwè, a mûm ànnú Nwì yii mə bi'inè bii aà. ² À le sí fà'á a mbo Nwì yii mə à le ntsɔ'ɔ yí aa tsi'í nî ñtî yí tsɛm, tsi'í ajàn yii mə Moses à le ñkí mfa'a nî ñtî yí tsɛm a nda Nwì aà. ³ Là Yesu ma ghú à tswə nî ñgha'a ni ñgha'atə ñtsya nii mə Moses à tswə ni nu aà, tsi'í tsó mə ñu yii mə à ghurə nda aa, à tswə nî ñgha'a ntsyàtə nda ya aà. ⁴ A laa mə a ndá ñtsɛm aa a bɔɔ ñú, la Nwì à ni yu yii mə à bɔɔ ñjod ñtsɛm aà. ⁵ Moses à le sí fà'a fà'a tsɛm a nda Nwì tsi'í nî ñtî yí tsɛm aa tsi'í tsó ñgàñfà'á, a mbə àyǎfə nî ñnnú jii mə bi ka yí tigə swonə a ññm aà, ⁶ Là ñghɛ a ni Kristo, bi le nǎə yí a bǎñnè ñtswe a atu ndá Nwì mfa'a nî ñtî yí tsɛm aa tsi'í tsó mû yí. Bi'inè bə aa ndá Nwì a ajàn yii mə mbə bi'inè lǎə àbiintî yí'inè tá à tî, ñkí ntərə nî àn-nú yii mə bi'inè bɛ aà.

Àfwetə a mbo bə bi Nwì

⁷ Tsó mə a bə mùu ajàn aa, a ajànə mə Àzwì Nwì a swonə ni mə,

"Sii, mbə nî tî yu'u ñji Nwì,

⁸ nî tsee mîntî muu kí kî tsó wa ñjwi mə nî le sí tî atu a mbo Nwì

ñtigə ñkwa'anə nii wa nta'a miwèè,

⁹ wa adigə yii mə bítəà buu bi le ñkwà'ànə gha ghu

ñtigə nyə ñnnú jii mə mè le sí ghírə a atú ñlòò mighum mi ñkwà aà.

¹⁰ Ma mùu ajàn ñtɔɔ gha † le ntigə nɔlwi a nu nîwàà ni bə ma bya,

mə swonə mə, 'Bo fànə mǎñji ghà a mîntî bo a ñgɔɔ bìnòò bítɛsɛm;

kaa bo leè wa'á bîmǎñjî bǎ zî.'

¹¹ Mè le ntigə nɔlwisə nɔɔɔ a nu bo, ñkaa nswonə mə, 'Kaa bo ka yí wa'á a mûm àfwetə ya ya kuù.' ††

¹² Bɔɔ bi maà, nî ka ntsyəsə ghuu, mbɛ'í ñu yí mɔ'ɔ títî bû a tswé nî ñtî yí bi, kaa wa'á ñtî yí a nu mè niñ, ñghírə ni mə tá nî ma'atə Nwìñgɔɔ yii mə à tswə ntsɛ aà. ¹³ Nî bañnə ñka ndi'itə nî ghuu bu ni bû a ñjwí tsɛm, a ni nòò ñtsɛm yii mə bi twonə ni "sii aà" mə tá ñbi tsuu lô bwe'esə ñu ñbù ghùu yí tsù † ghírə tá ñtî yí tî.

¹⁴ Ñlon mə mbə bi'inè bî Kristo tswé nî ànnú yí fùurə aa, tsi'í ajàn mə bi'inè lwi'i a mûm àbiintî ya yii mə bi'inè le ntswe ni yu nɔlginə a mbii aa ñghèè mǎñsə,

¹⁵ tsi'í a ajàn yii mə bi tɛ'è mə mfoo nswonə aa, mə,

"Sii, mbə nî yu'u ñji Nwì,

nî tsee mîntî muu lǎ kí kî,

tsó wa ñjwi mə nî le sí tî atu a mbo Nwì aà." ††

¹⁶ Bə ma bû mə bi le nyu'u ñka nti atu aa, à le mbə aa bî wò aa ε? À le ñwa'á aa bə bya bítɛsɛm bii mə Moses à le mfi'isə waa a ala'a Egipto aa bə aa ε? ¹⁷ Bə bii mə bi le ñghírə ñtɔɔ yí † lwi' a atú ñlòò mighum mi ñkwà, à le mbə aa bî wò le? A le ñwa'á aa bo bya mə bo le ñghírə ibi, ntigə ñkwokə wa atu nta'a miwèè aa bə aa ε? ¹⁸ Baa à le ñkàà aa a mbo bî wò mə kaa bo ka yí wa'á wa mûm àdigə afwetə yu kuu aa ε? Tigə bi le ñkà'á aa a mbo bo bə bya bii mə bi le nti atu aa ε? ¹⁹ Ma mùu ajàn bi'inè yə mə kaa bo le ñwa'á ghu kuu aa nlon mə kaa bo le ñwa'á nî àbiintî tswé aà.

4 Tsítsɔɔ a ajàn yii mə ñkà'a ya a ñkuu a mûm àmîntə † bûrə aa, a ku'unə mə tá bi'inè ka mbo'ɔ mbɛ'í ñu ñbù ghùu yí tsù, a yí wa'á ti kuu ghu tswé.

² Ñlon mə ñtoo yí ñsiginə ya † le nzi a mbo bi'inè aa tsi'í ajàn mə † le ñkí nzi a mbo bo aà; là ñtoo yii mə bi le nyu'u aa, kaa † le wa'á waa kwetə, ñlon mə kaa bo le nyu'u aa kaa wa'á kwerə nî àbiintî. ³ Ñlon mə bi'inè bii bi'inè kwerə ntoo mə ya mbii aa, bi'inè kuu maa a mûm àmîntə, a ajàn yii mə à le nswonə nlon bo bya mə bi le ñwa'á bii aà,

"A ajàn yii mə mè le ñkàà a mûm àlwintɔɔ yə aa,

'kaa bo ka yí wa'á a mûm àmîntə ya ya kuù.'" ††

Àà ànnú yii à le nswonə ka mə à le mǎñsə afà'á yí a noò yii mə à le ññsə mbi yú aà.

⁴ Ñlon mə à laa ñghàà a adigə yí mɔ'ɔ nlon ñjwi ji sàmbaa lálà, "Nwì à le mfa'a afà'á yí mǎñsə, à tî mə tî bə a nî ñwi ji sàmbaa, a mîntə." ††† À laa ñkí mbu nswonə a adigə yí mɔ'ɔ nlon tsi'í ànnú ma yú mə, "Kaa bo ka yí wa'á a mûm àmîntə ya kuù." †

† 2.12: Ps. 22.22 †† 2.13: Yes. 8.17 ‡ 2.13: Yes. 8.18

†† 3.11: Ps. 95.7-11 ††† 3.15: Ps. 95.7,8 ††† 4.3: Ps. 95.11

††† 4.4: Gen. 2.2 § 4.5: Ps. 95.11

⁶ Mbə yii mə a tswə tsɛtɔŋ mə à ni tsi'i m̀b̀umtə bə b́i mɔ'ɔ mə baa ýi kuu maa a m̀úm àm̀ɛ̀ntə, t́a bə bya mə bi le mfòò ñkwəɾə ntoo ýi ñsigɛ̀nə ya kaa t́a b́i wa'̀a ghu b́aŋnə ñkuu nlonə at́i at́u ya aa, ⁷ Nwí a bú ñləə njwi ýi mɔ'ɔ nswonə mə, “Sii,” ñswonə ntsya aa a nj́m m̀fɔ David a noò ýi àgha'a nàŋsə mə ñsa'atə aa, a m̀úm nìghàà nuà mə b́i fòò mə ñswonə aà,

“Sii, mbə ni t́i yu'u nji Nwí, ǹi tsuù m̀ɛ̀ntɛ̀ muu ki kii.” †
⁸ Nlonə mə, Joshua à le mbaa bə fa am̀ɛ̀ntə ya a mbo bo bonə kaa Nwí à s̀i bú ñka nghanə nlonə njwi ýi dàŋə a nj́m. ⁹ Mbə yii mə a bə ma la aa, ñjwí m̀m̀ɛ̀ntə ɛ̀ tswə ghu a mbo bə b́i Nwí tsi'i tsɔ́ ya mə Nwí à le m̀m̀ɛ̀ntə ghu ǹi ñjwi j́i sàmbaa aà; ¹⁰ ñlonə mə ǹi ñtsɛ̀m ýi mə a kuu a m̀úm àm̀ɛ̀ntə Nwí aa, a m̀ɛ̀ntə a ni à ýi anùgɛ̀nə tsɔ́ mə Nwí à le m̀m̀ɛ̀ntə a ni à ýi aà.

¹¹ A ku'unə mə t́a bi'inə gaansə m̀t́t́i m̀i'inə a ñkuu a ma aa m̀úm à m̀ɛ̀ntə, ñtsyesə m̀b́i'ɛ̀ ǹi ýi m̀ɔ'ɔ a wò ñtsya a nj́m t́i bii bo b́i m̀buu at́i atu bambii ma ýa.

Nìghàà ni Nwí

¹² Nìghàà ni Nwí ni tswé ñt́t́i ñkii mfa'a, ñtsə'ə ntsya munwí m̀b̀a'a m̀b̀ɛ̀ tsɛ̀m, ýi mə a sò ñkuu nywe'e a ǹi àdìgə ýi mə ñt́i bo Àzwí boontə ghu aa, ñywe'e a adigə ýi mə m̀k̀i'ɛ̀nə m̀i nu bo ǹm̀fɔ boontə ghu aa, ñkí nzi im̀ɔ̀ntə bo b́i ñnnú jii mə m̀t́t́i m̀i bə yè'ətə aà. ¹³ Kaa àyoò tsu ýi mə Nwí à le nnaŋsə aa kaa mbə wa'̀a ghu nsi lə̀ntə. Ĺa m̀baŋnə nja'anə, nyentə a mi'i yu wa ýi bi'inə ka ýi fa akwi'i nìghàà ghu mbo aà.

Yesu ñgàŋmà'a Nwí ýi ñwè.

¹⁴ Mbə yii mə bi'inə tswə ni ñgàŋmà'a Nwí ýi ñwè ýi mə à k̀'ɔnə aa, ýi mə à leè ñtsya ñkuu nghanə a aburə, mbə Yesu Kristo, ýi mə à ni Mu Nwí aa, a ku'unə mə t́a bi'inə tswa annú ya ýi mə bi'inə bii tsi'i tsɔ́ bə b́i Kristo aa t́a à t́i. ¹⁵ Nlonə mə kaa bi'inə s̀i aa ǹi ñgàŋmà'a Nwí ýi ñwè ýi mə kaa mbə wa'̀a m̀l̀ɛ̀nə ýi'inə ko aa tswé, a m̀l̀ɛ̀nə ýi'inə, bi'inə bii mə bi'inə ni ibɔrəkə njoo aà. Bi'inə baŋnə ntswe aa ǹi ñgàŋmà'a Nwí ýi ñwè ýi mə ñgàŋm̀ɛ̀nə à le ñkwà'ànə ýi a ni b̀m̀ànji b̀tsɛ̀m a ajàŋ mə a kii ñkwa'anə ǹi ýi'inə aà, ĺa kaa a wa'a wò. ¹⁶ Ǹi swuŋtə ghuu nghanə t́a bi'inə koontə a nsi àbərə m̀bɔɔnə ni ñdorə ñtsuu ki bɔ'ɔ, t́a kwəɾə ñko m̀l̀ɛ̀nə bo b́i ñb̀nə ýi mə ɛ̀ ka ki kwetə ýi'inə a noò ñgɛ̀'ɛ̀ aà.

⁵ Bi tswə ǹi ñgàŋmà'a Nwí ýi ñwè ntsɛ̀mə aa a tít́i bə bi, mə t́a à ka ñkwəɾə ǹi ñnnú jyaa nghanə ni ju a mbo Nwí, ñkii mfa ǹi njoo bo b́i njoo m̀m̀a'a Nwí ñlonə ib́i waa. ² Mbə yii mə yumbɔŋ à ni abɔrəkə ayoo, ñkii m̀fənsə ǹi ñnnú a ni b̀m̀ànji b́i ghà'atə aa, a bɔnə a mbo bə bii mə kaa bi s̀i annú zi ñkii m̀fənsə ǹi ñnnú ni b̀m̀ànji b́i ghà'atə aà. ³ Mbə yii mə a bə ma m̀u ajàŋ aa, à tswə ǹi ñka mfa njoo m̀m̀a'anwí ñlonə ýi ibi mbɔŋ kii fa nlonə ibi abùgə bə.

† 4.7: Ps. 95.7,8

⁴ A mbú nghanə ghu, kaa ǹi à si ib̀inú ýi ǹɛ̀ntə ntsɔ'ɔ ni ñgàŋmà'a Nwí ýi ñwè. À ki mbə tsi'i Nwí ýi mə a tswə ǹi ǹi ñgàŋmà'a Nwí ýi ñwè, a ajàŋ ýi mə à le ntsɔ'ɔ Aaron aà.

⁵ Àa tsi'i ñgɛ̀'ɛ̀ nghanə a ajàŋ ýi mə kaa Kristo à le nja'a ib̀inú ýi ǹɛ̀ntə mə t́a b́i ghírə ýi ni ñgàŋmà'a Nwí ýi ñwè. Ĺa Nwí a b́aŋnə ñswonə ghu mbo mə, “Ò ni M̀u ghà;

sii, m̀e t́gə mə mbə Taà ghò.” ††

⁶ Nwí a ḱi m̀bu nswonə a adigə ýi mɔ'ɔ mə, “Ò ǹi ñgàŋmà'a Nwí i lwí'i ǹi ǹi ǹi, a ñkǎŋ ñgàŋmà'a Nwí Melkizedek.” †

⁷ A m̀úm ñtswéntɛ̀ yu f̀aa nsyə, Yesu à le si tsà'atə ǹi Nwí, m̀betə ǹi ñnnú ghu mbo tsi'i ǹi m̀t́t́i ñyə'ə m̀l̀aà sigə, a mbo yu wa ýi mə à le ntswe ni m̀dà'ə mə mbə a yweensə ýi a mbo ǹiwo aà. Nwí ǹi gɔŋ a yu'u ǹi yè'ə ni, nyonə aa a ajàŋ ýi mə à le si bɔ'ɔ ǹi aà. ⁸ Ka mə à le mbə Mu Nwí aa, a yəgə àyu'unə ñtsya aa a nj́m ñgɛ̀'ɛ̀ ýi à le nyə aà. ⁹ Nòò ýi mə bi le nghanə a b̀nə m̀aŋsə aa, a bəŋ ntigə ǹi ýi mə a fa ǹi ñl̀nə ýi mə i lwí'i ǹi ǹi ǹi aa, a mbo bə bii mə bi yu'unə ǹi aà. ¹⁰ Maa ajàŋ, Nwí a t́gə ñtsɔ'ɔ ýi ǹi ñgàŋmà'a Nwí ýi ñwè a ñkǎŋ ñgàŋmà'a Nwí Melkizedek.

Àwà'asə ñlonə m̀m̀a'atə àb̀iintɛ̀

¹¹ ñnnú j́i ghà'atə i tswə ghu a nswonə a mbo bú ñlonə ma ýi annú, la a tsyanə a mbo bi'i a ntsɔ'ɔtə a mbo bú ñlonə mə a tsyanə a mbo bú a wàŋsə nyəgə ànnú ñzi aà. ¹² Ka mə bonə ǹi t́gə aa b̀d̀i'ɛ̀ ñnnú tsɛ̀tɔŋ aa, ǹi burə ka ki l̀ò ǹi ǹi mə t́a à bu nd́i'ɛ̀ ghuu ǹi ñnnú ntsyambii a mum ǹi ghàà ni Nwí. Bonə ǹi laa ntigə ntsaa ni m̀ji m̀i tsàà, ĺa ǹi burə ka ki l̀ò aa tsi'i ǹi b̀i. ¹³ Ǹi ñtsɛ̀m ýi mə a nɔŋ ǹi b̀i aa, à b̀rə aa mu ýi m̀bɔrə, kaa mburə t́i annú ýi ǹi ghàà ni Nwí ni d́i'ɛ̀ ñlonə ñnnú j́i tsinə aa źi. ¹⁴ Ĺa a m̀ji m̀i tsàà laa a j́i bə bii b́i kwè mə ñtigə bilɛ̀, bii mə b́i yəgə mə, a ǹi ñtswéntɛ̀ yàà, ñzi kwensə a tít́i ànnú ýi sigɛ̀nə bo b́i ýi b́i aà.

⁶ Tsɔ́ mə a bə ma m̀u ajàŋ aa, bi'inə ma'atə ñnnú ntsyambii mbii jii mə bi'inə le nyəgə nlonə ntoò Kristo aa, nghanə ǹi m̀bii ñkwe ntigə bilɛ̀ a m̀úm Àzwí. Kaa wa'̀a bú ka nd́i'ɛ̀ ǹi ñnnú j́i ntsyambii tsɔ́ m̀m̀a'atə ñka nghanə ñnnú j́i b́i jii mə i źi ni ǹiwo aa bo b́i ànnú nniŋ m̀t́t́i m̀i'inə a nu Nwí, ² kə annú a ñka m̀murə bə a ñkí, bo b́i a ñka ǹǹsə m̀bo a atu bə, ànnú ñlonə annú nyweenə ǹi ǹiwo, kə annú nniŋ ɛ̀sa'a ýi mə i lwí'i ǹi ǹi ǹi aa a nu bə. ³ Ĺa bi'inə ka d́i'ɛ̀ ñnnú ma j́u mə mbə Nwí à bii!

⁴ Nlonə mə kaa mbə bi wa'̀a bú nghanə t́a bə bii mə bi leè m̀foo nyə ñkà'ə Nwí, ñywe'etə m̀təŋnə mii mə m̀i l̀o a aburə aa, ñkwəɾə Azwí Nwí, ⁵ ñywe'etə ajàŋ ýi mə ǹi ghàà ni Nwí ni bɔŋ mbə aa, nywe'etə m̀ida'a m̀i ng̀u'ù ýi m̀fii ýi mə i źi aa, kaa mbə bi wa'̀a bú nghanə

†† 5.5: Ps. 2.7† 5.6: Ps. 110.4

mə tã bo bæŋkə mîntiï myaa ma'atə ibî waa mbii fu a mbo Nwi. ⁶ Mbə bo bu ntuu Nwî, ñtigə mbu ŋka ŋkweentə aa Mu Nwi yaa ŋgaa, ndirisə nî àtù yi, bæə bon kaa mbə bi wa'à bù ŋghirə mə tã bo bæŋkə mîntiï mya m̄bii fu a mbo Nwi. ⁷ Nlon mə ñsyə yii mə mbəŋ i loo ntsutə ni a ŋgaa ŋgaa, ŋghirə ñjoo i kwî ghu, mə bə bii mə bi bə ñlon ŋgaà yàà ka nji aa, i kwērə mbɔɔnə a mbo Nwi. ⁸ Lâ mbə nsyē ya i tswe, a ka ŋkɔ'ɔ naa bɛ kərə kərə ghu bo bɛnəgə, bon kaa bi si annũ tsu kwetə, a tigə mbə aa mə Nwi à niŋ ndɔɔ ghu atu ŋki ntigə nli-wi'isə ntɔɔ.

⁹ Ka mə bi'i ghàà ma mùu ajàŋ aa, a ŋghɛɛ nî ŋgàà yùù, a njoo nibòŋ, bi'i nanşə nzi mə nɛ tswe nɛ ñnnù jii i bɔŋ ntsyàtə, mbə jii mə i ka ghîrə tã nɛ yweenə aà. ¹⁰ Kaa Nwi à sɛ ŋù yii mə a jîtə ŋkòbè bē, kaa mbə a wa'à afà'à yii mə ni fà'à a mbo bə bi Nwî aa li'inə, bo bi ajàŋ mə ni kii ŋkɔŋə nî waa, nzi nywe'e tsîtsɔŋ aà. ¹¹ Bi'i yè'ətə mə tã nɛ ghɛɛ nî mbii tsi'i maa ajàŋ ŋka mfa'a ñnnù tsîm ni mîntiï muu mîtsîm, tã a yi ti bə a njiŋ nɛ kwērə àyoo yii mə ni bɛ aà. ¹² Kaa bi'i si lɔɔ mə tã nɛ ka mbɔrəkə, nɛ ka ŋŋe'esə bē bii mə bi niŋ mîntiï myaa a nu Nwi ŋki ntswe nî àtəŋəntiï aa, tã yî kwērə ayoo ya yii mə Nwi à kà'à aà.

Ŋkà'a Nwi yii mə a lwensə aà

¹³ Nòò wa yii mə Nwi à le ŋka ŋghirə ŋkà'à yi bo Abraham aa, kaa à le ŋwa'à ni nù yi dāŋ yii mə à le ŋkɔ'ɔnə ntsya yi aa tswe mə mbə yu kaà ghu ñkumə, à le ntigə nlcgə aa àtu ibiñnù yi ŋkaa ghu ¹⁴ ñswon mə, "Tsi'i ànnù nîŋkonjə, mə ka yî niŋ mbɔɔnə a nu wò i ghîrə tã ŋgwè'è yò ì gha'a." ¹⁵ Tsò mə Abraham à le ntswa ntii yi ŋka nyu'utə aa, à le ŋkwērə ŋkà'a yā. ¹⁶ Nù yi ntswe nî ŋkàà ànnù aa, a kaà aa nɛ ñkùm ŋù yii mə à dɛrɛsə ntsyàtə yi, ma mùu ajàŋ àkàà ya a tswaà ànnù ya kaa bi wa'à bù ŋka nligitə. ¹⁷ Ma mùu ajàŋ, Nwi à le ŋka nlcɔ nanşə ndɛ'i tã à laa a mbo bə bii mə à le ŋkà'à a mbo bo aa, mə kaa ŋkà'à yi kaa ì si kwensə aa, à le ntigə nlcgə ñkùm yi ŋkaa ghu. ¹⁸ Ma la a bə mə ñnnù tswe ghu ji baa mə kaa mbə i wa'à kwensə, ndi'i ni mə kaa mbə Nwi a wa'à abanŋənnù swonjə. Nlon ma juà ñnnù ji baa, bi'inə bii mə bi'inə khè ñləntə ni a nu Nwi tã bi'inə tswe nî àtəŋəntiï ŋka mbɛ nî ànnù yii mə bi ka'a a mbo bi'inə aà. ¹⁹ ñnnù ma jù mə bi'inə bɛ aa i tigə mbə alanjə ŋgɔ'ɔ yii mə bi'inə təə ghu ntii aà. Ànnù ma yù mə bi'inə bɛ aa a ghîrə ni mə tã bi'inə tigə ŋkuu ŋghɛɛ wa adigə mmà'a Nwi yii mə a laa mənşə, tsi'i wa a njiŋ àtsə'ə ya mə a le si yatə ndàmà'a Nwi, ²⁰ tsi'i wa adigə yii mə Yesu à tsyà mē mbii yi'inə ŋghɛɛ ghu aà, ni tsùsə àtù yi'inə, ŋki mbə ŋgàŋmà'a Nwi yî ŋwè yii mə à lwi'i nîkonjə a ŋkǎŋ Melkizedek.

Ŋgàŋmà'a Nwi Melkizedek

⁷ Melkizedek ma ghù à le mbə mfɔ Salem ŋki mbə ŋgàŋmà'a Nwiŋgɔŋ Àkɔ'ɔntsirə. Nòò yii mə à le mbòò Abraham a kwèè ni ntsò yii mə à le ntsyà, ñzwitə bɛfɔ bya bi nikwà aa, à le nniŋ mbɔɔnə ghu nù; ² Abraham a yàtə ñjoo jyà tsîm ìdìgə ji niŋhum, ntigə mfa adigə yî fùùrə ghu mbô. Nji'i ñkùm Melkizedek yî ñtsyàmbii ì bə aa mə mfɔ ñnnù jii i tsinə aa, yii mə ì yòŋtə, tsi'i tsò mfɔ Salem aa, i bə mə, mfɔ mbɔɔnə. ³ Kaa à sɛ ni tà kə ñdè, kə nî ŋkǎŋ ŋgwè'è tswè. Kaa à sɛ nî ñlògɛnə kə ñlwi'i ñtswèntiï yi tswe, mfinə a Mu Nwi, mbə ŋgàŋmà'a Nwi yii mə à lwi'i nîŋkonjə aà. ⁴ Nanşə yə mbuù nù yî ŋwè yii mə Melkizedek à bə aà! Abraham, tãtsə yi'inə à le mfa abwenə njoo jya yi fùùrə atu niŋhum ghu mbô, njoo jya mə à le ŋkwērə a adigə ntsò aà. ⁵ Ŋgwè'è Levi yii mə à ni ŋgwè'è ŋgàŋmà'a Nwi aa, bo tswe nɛ ñdɛ'i a mum nòŋsə Nwi mə bo ka ŋkwērə nî àti ayoo yi fùùrə atu niŋhum a mbo bɔɔ bi maà byaa ka mə bo bitsîm lo aa a ŋgwè'è Abraham aà. ⁶ La nù ghuà mə à le ŋwa'a aa a ŋgwè'è bo lo aa, à le ŋkwērə atii ayoo yi fùùrə a atu niŋhum a mbo Abraham, ñtigə niŋ mbɔɔnə a nu yu wa yii mə à le ntswe nî ŋkà'a ya aa. ⁷ Kaa à si annù yii mə mbə bi kà ñligitə bē mə a mbɔɔnə a nu nù yî ŋkəgə aa a niŋə nî nù yî ŋwè. ⁸ Faà bi'inə yə mə a atii ayoo yi fùùrə a atu niŋhum aa a kwērə bē bii mə bi kwo aà, lâ a ŋghɛɛ ni Melkizedek, a le ŋkwērə nù yii mə àŋwà'ànə Nwî a swonjə mə à tswe nîkonjə. ⁹ Maa ajàŋ mbə bi tse swonjə mə, Levi yumbɔŋ yii mə à le si kwērə itii njoo mà jù aa, à le ŋki mfa, ntsya aa a njiŋ Abraham, ¹⁰ Nlon mə Levi à le mburə a ato'o Abraham wa noò wa mə Melkizedek à le mbòò yi aà. ¹¹ À le mbaa bə mə ìfà'a ŋgàŋmà'a Nwi jii mə i le nlò a ŋgwè'è Levi (ñlon mə bə le ŋkwērə nɔŋsə ñtsya aa a njiŋ bo) i le mbɔŋ manşə, bæə bonjə ŋgàŋmà'a Nwi à le mbù mfɛ'è bə a ŋgwè'è Melkizedek, kaa wa'à bə a ŋgwè'è Aaron fè'è aa ɛ? ¹² Nlon mə Nwi à bə kwensə mbuu ŋgàŋmà'a Nwi bæə bonjə nòŋsə à ka kii kwensə. ¹³ Nlon mə nù yii mə bi swonjə ñnnù ma jù ñlon ŋgaa yi aa, à fè'è aa a ŋgwè'è yii mə nù à le è ŋwa'à ghu fè'è ŋka mfa'a adigə nikentə ni mɔ'ɔ ni mà'a Nwi. ¹⁴ A laa mə Mmà'àmbi yi'inə à le mfè'è aa a ŋgwè'è Judas, la nlon ŋgwè'è Judas, kaa Moses à le ŋwa'à annũ tsu swonjə nlon annù ŋgàŋmà'a Nwi. ¹⁵ Ma yù a tigə ñnanşə mfe'è nlaa mə mbə ŋgàŋmà'a Nwi, a biñə mbə tsò Melkizedek, ¹⁶ yii mə à tigə mbə ŋgàŋmà'a Nwi, kaa wa'à yòŋə aa bə nòŋsə yii mə bi le si ləè ñyonjə naa ŋgwè'è yii mə nù à le mfè'è ghu aa, bi le ntigə nyonjə bē mîdà'à mii mə mi tswe nî ñtswèntiï yii mə ka mbə bi wa'à bwesə aà. ¹⁷ Nlon mə a tswe a mùm àŋwà'ànə Nwi ñlon yi mə,

† 6.14: Gen. 22.17

“Ò ni ñgànjmà'a Nwì ñlwi'i nñkonè,
 a ñkǎñ ñgànjmà'a Nwì Melkizedek” †
 18 Bi le ntigə mma'atə ndi'yi ñmbii ya ñlonj mə kaa ì le
 ñwa'a ñi àdà'à tswé, kaa wa'a ñi àfà'à kɪ mbu ntswe
 aà. 19 (Ñlonj mə kaa nòjsə kaa à le si wa'a għirè tâ àyoo
 tsu a bɔŋ mǎnsə); ma yú a zi ñi ànnù yii mə bi'inè be, a
 bɔŋ ntsyàtə yí nòjsə yí ñmbii wá, bi'inè tsyá ghu nyonjə
 ni a mbèe Nwì.

20 A ñghèe ghu, kaa Nwì à le ñwa'a yi ñi ñgànjmà'a
 Nwì ləə aa ti ghə mə à kàà. Bi le si ləə ñi ñgǎnjmà'a Nwì
 ji mbii aa tsi'i tì àkàà, 21 la bi le ñlèə ghulà aa ñi àkàà,
 “Mmà'àmbi à kàà mē

kaa à ka wa'ǎ nti'yi bû ñkwensə,
 ‘Ò ni ñgànjmà'a Nwì ñlwi'i nñkonè.’ ††”

22 Ma yú a għirè mə tâ Yesu tâ à bə ñú yii mə a għirè
 mə tâ àkàà Nwì yii mə a bɔŋtə ntsya aa, tâ à bə yí àn-
 nu nñkonj.

23 Ñgǎnjmà'a Nwì ji mbii jya i le ñgha'atə aa ñlonj mə
 ñiwo ni le ñghirè mə tâ bo tsee tswé lwi'i nñkonj tsö ñ-
 gǎnjmà'a Nwì; 24 La annù ajàn mə Kristo à ni ñgànjmà'a
 Nwì aa, a lwi'i nñkonj ñlonj mə yumbɔŋ à kɪ ñlwi'i
 nñkonj aà. 25 Maa ajàn à zí àjànj yii mə mbə yu ká ñy-
 weensə bē bii mə bi tsiyá ghu nu nyonjə ni a mbèe Nwì
 a ñgɔŋ bɛnòò bɛtsim, ñlonj mə ñgɔŋ bɛnòò bi tsim à
 tswé ntsà'atə ñi Nwì a atu bo aà.

26 A le ñkù'ùnə mə tâ bi'inè tswé ñi àjànjə ñgànjmà'a
 Nwì ma ghú, yii mə à làa mǎnsə, kaa wa'a ñi àl'ɔ'yi
 tsu tswé, kaa wa'a ñi ñbi yi tsu tswé, kaa wa'a bo bɛ
 ñgǎnjghirə ñnnù ji bi tswé, bi ñentə yi a ñdəŋ, aburə.

27 Kaa à sɛ bû ntswe ñi ñka mmà'a Nwì a ñwí tsimè, ñt-
 sya ñi mbii mma'a ñlonj yii ñbi, mbɔŋ tigə bŭ mǎ'à ñlonj
 yí bə, a ajàn yii mə ñgǎnjmà'a Nwì ji mbii i le si għirə
 aà; à le għirè ma yú ànnù aa ñgàà yí ñfùúrə a mbo bə
 bɛtsim, wa noò mə à le mfa ñbɛnnú yi tsi'i tsö àyoo
 mmà'anwi aà. 28 Tsi'í annù nñkonj nòjsə Moses a ləə
 bē bii mə bi bɔrə aa tso ñgǎnjmà'a Nwì jí wè, la ñghaà
 ñi àkàà nya, mə ni le ntigə nyonjə aa bə a ñjɛm nòjsə
 aa, ni tso'ɔ' Mu Nwì yii mə bi għirè mē a bɔŋ mǎnsə
 ñgaa yí mɔ'ɔ' aà.

Yesu Ñgànjmà'a Nwì yí'inè yí ñwè

8 Ànnù yii mə bi'i swonj aa, a bə aa mə, bi'inè tswé
 ñi ñgànjmà'a Nwì yí ñwè, yii mə à tswé a aburə, a
 abò mǎ'à, a mbèè àləŋə ñifɔ Nwì Àk'ɔ'ntsirə. 2 A fà'à
 tsö ñgànjmà'a Nwì wa ñi Adigə yí làa mǎnsə, tsi'i ñtàn
 annù nñkonj wa, wa yii mə à le ñghurə Mmà'àmbi, kaa
 wa'a bə ñumisɔŋ ghurə aà.

3 Bi tso'ɔ' ñgànjmà'a Nwì ntsim aa mə tâ à ka mfa ñjoo
 mmà'anwi ñkɛ ñtɔɔ ñi ñjoo a ñikentə ni mɔ'ɔ' ni mmà'a
 Nwì, maa ajàn a tigə ñku'unə mə tâ ñgànjmà'a Nwì
 ghulà tâ à kɪ ntswe ñi àyoo yii mə yu ka kɛ fa. 4 Yesu à
 le mbaa tswé aa fàa nsyè bɔŋ kaa mbə a wa'ǎ

† 7.17: Ps. 110.4 †† 7.21: Ps. 110.4

ñgànjmà'a Nwì bē, ñlonj mə ñgǎnjmà'a Nwì jya i le si fa
 ñjoo mmà'a Nwì jya ñyonjə aa Nòjsə. 5 Ñtàn wa mə bo
 le si fà'à ghu aa, i le mbə aa àfɛŋinè kə àlɛŋə ntàn
 mmà'a Nwì wa aburə, ñlonj mə nòò yii mə Moses à le
 ntswe ñi ñghurə ñtanj wa aa, Nwì à le ndi'itə yi nswonj
 mə, “Yə mə ò ñansə ñghurə ñyonj tsi'i fɛŋə wa mə mē le
 ndi'í a mbo wò wa atu nta'a aà.” †6 Lá tsɛtsɔŋ Yesu a
 fà'à aa àfà'a ñgànjmà'a Nwì yii mə i bɔŋ ntsyàtə yi mbii
 wa, ñlonj mə àkàà yii mə à zi ni yu ñlonj ma yú ànnù aa,
 a bɔŋ ntsyá yi mbii yá, tsö mə ñkà'a yii mə ì tswé ñi
 àkàà ma yu ì kɪ mbɔŋ ntsya yí mbii yá. 7 Àkàà yi mbii ya
 a le mbaa tuu ñi àl'ɔ' tswé bɔŋ kaa bi sɛ yii mə a ywe'e
 ji baa bû ñwarə. 8 Lá Nwì à le mbàŋnə ñmɛrə bē bi
 nswonj mə:

“Ñjwi ji mɔ'ɔ' i zí, a swonj Mmà'àmbí,
 mə mē ka wərə akàà yí fii bi'i bɛ ñji'i ñdâ Israel,
 ñi ñji'i ñdâ Yuda;

9 kaa a ka wa'a bə aa tsö àkàà ya mə mē le ñwərə bi'i
 bɛtaà bya aa,
 wa a ñjwi mə mē le ntswa waa ñi àbo,
 a ntsyasə waa tâ bo fe'ɛ a ala'a Egipto aà;
 ñlonj mə kaa bo le ñwa'a ñi mbii ghèe a ñlèə àkàà ya
 mə bi'i bo le ñwərə aà.

Mə tigə mme'e waa, a swonj Mmà'àmbí.
 10 Àà àkàà yii mə mē ka wərə bi'i ñji'i ñdâ Israel aa à
 yuà mə:

Mmà'àmbi a bû ñswonj mə:
 Ñjwi mǎ jya i bə zí,
 bɔŋ mə ka ñij bɛnòjsə ba a atu bo,
 i kɛ ñwà'anə a mum mɛntɛi bo
 mə ka tigə bə Nwìŋgɔŋ wàà, tâ bo bə bē bā.

11 Kaa ñú mɔ'ɔ' a wa'a bû ñka ndi'í ñi ñú ñi bò wàà yí
 mɔ'ɔ'
 kə ñú ñi bò a ka ndi'í ni mumaà yí yí mbàŋnə ñswonjə
 ni mə,
 ‘Yə mə ò zi a Nwí’
 ñlonj mə bo bɛtsim ka yí zi gha,
 i lɔŋinè ni bi kəŋə i kɔ'ɔ' ywe'e ni bii mə bi kɔ'ɔ' ntsirə
 aà.

12 Ñlonj mə mē ka tigə ko mɛlɛŋnə wàà ñi ñbɛ waa,
 kaa wa'ǎ ñi ñbɛ waa bû ñka ñwa'atə.” ††

13 Mbə a ka ñghaa annù ñlonj akàà yí fii, bəə bɔŋ a bə
 aa mə nòò àkàà yí lwèn ya à lèè ntsya, maa ajàn, àyoo
 yii mə nòò yí à lèè ntsya a kɛ ñlwen aa, a tigə ntswe aa
 ñi mbwé.

Ñghà'asə Nwì a nsyè bo aburə

9 Àkàà yi mbii ya a le ntswe ni bɛnòjsə ñlonj annù
 ñgha'asə Nwì ñkɛ ntswe ñi àdɛgə yii mə mbə bi ká
 ñgha'asə Nwì ghu fàa nsyè aà. 2 Bi le ñghurə ntàn ñk-
 wasə ñi àtsə'ə, bi le si twonjə ñi kwàsə yí àbèè aa ñi
 Àdɛgə yí laa. Ma mùu adigə, ñjoo juà i le ntswe ghu, ày-

‡ 8.5: Exod. 25.40 †† 8.12: Yer. 31.31-34

mmà'anwì ma ghù, bi bàḡnè ḡwa'atè aa ìnnù jì bi nê àlòò nê àlòò. ⁴ Ñlonḡ mē kaa mbê àlèè nu mbòḡ bo bē yì mbi a wa'á ibi bē si'itè ñlò'cəsə.

⁵ A bē ḡji'i ànnù yii mē, nòò yii mē Kristo, à le nzi fàa mbi aa à le nswonḡ mē,

“Ñjoo jii mē bi mà'à nòò ghu bo bē jii bi fa ni a mbo wò aa, kaa ò si lòò,

lâ, ò nàḡsə mbèinu mfa a mbo mē.

⁶ Kaa ò si doritè nlonḡ njoo jii mē bi tòò mma'a nê gho ghu bo bē jii mē bi tòò ñlonḡ ìnnù jì bi aà.

⁷ Mē tigè ḡswonḡ mē, “Wa mē zi mē a ḡḡḡè ànnù yii mē o lòò aa mbá Nwìḡḡḡḡ’.

À nê àḡḡḡ mē bi ḡwa'anè mbi'i ḡḡḡ yà a mum nēbù'ù ni àḡwà'anè nya aà.” †

⁸ À le mfòò ḡswonḡ mē, “Kaa ò si kòḡḡ kaa ḡki'ì kèè ñ-doritè ñlonḡ njoo jii mē bi mà'à nê gho ghu bo bē ḡjoo jii mē bi fa a mbo wò, bo bē ḡjoo jii bi tòò mma'a nòò ghu aa, ni jii bi tòò ñlonḡ ìnnù jì bē.” (Bi fa ma jù ḡyonḡ aa nòḡsə.) ⁹ À le ḡkù'ùsè mē, “Wa mē zi mē a ḡḡḡè ànnù yii mē o lòò aà.” À le mbwesə annù yì ntsyàmbiì aa mē yu lèè yii mē a yonḡ aà. ¹⁰ Ñlonḡ ḡkòḡḡ Nwì ma ya, bi si'ì mē yì'inè bi'inè laa, ntsya a ḡḡḡm àḡḡḡ yii mē bi le ñlòḡḡ ibèinu Yesu Kristo mfa mma'a Nwì ghu ḡḡḡ yì mfuùrè aà. ¹¹ ḡḡḡḡmà'a Nwì ntsim a tēè ḡḡḡ mētugə minjwi mētsim a adigə afà'a yu, ḡtəḡ nê ḡjoo mma'anwì jii mē kaa mbə ki'i ìnnù jì bi si'itè aa ḡkwatə nê ḡḡḡ.

¹² Lâ Kristo à le mmà'à Nwìḡḡḡḡ mbi'i ìnnù jì bi nê àyoo mmà'anwì yì fuùrè, ḡtswe a nsyə a mbèè nēkwes Nwì nì mà'à ¹³ ḡyu'utə ni mē tā bē ḡḡḡ ḡḡḡḡḡḡḡ jì tā ì tigə mbə atetè mīkorə yì. ¹⁴ Ñlonḡ mē à lòḡḡ mē ayoo mmà'anwì yì fuùrè ḡsi'i bē ghu mē bē laa mbəḡ mḡḡsə nēḡkonḡ. ¹⁵ Àzwì Nwì a kē mbə àyəfə a mbo bi'inè a nê ìnnù jii à le nswonḡ aà. À le mfòò ḡswonḡ mē,

¹⁶ “À nê àkàà yii mē ka wàè bi'ibo aa a yulà mē mbə ḡjwi mà jya i tsya, a swonḡ Mmà'àmbi:

Mè ka niḡ bēḡḡsə ba a ntèi bo,

i kē ḡwà'anè a atu bo.” ††

¹⁷ A bù ḡku'usə mē,

“Kaa mē ka wa'á ìnnù jì bē jya a bo bē ìnnù jii mē bo le mfānsə aa bù ḡwa'atə” ‡

¹⁸ Bi laa bē li'inè ma juù ìnnù bəə bonḡ kaa ḡji'i ànnù a ḡka ntəḡ njoo mmà'anwì mbi'i ìnnù jì bi kaa ì sē bù mbə. ¹⁹ Bēḡḡm bā tsó mē bi'inè nḡsə mbii mē, bi'inə ka yì kuu wa mūm Àdigə yì nḡsə laa ḡtsya aa a ḡḡḡm àlèè Yesu aa ²⁰ à le ḡḡḡ'a mḡḡjì yì mḡḡ yii mē à tswe ntèi aa ntsya a ḡḡḡm àtsə'ə nyàtə ya, la a bə mē, ḡtsya a ḡḡḡm ḡyḡḡnù yì. ²¹ Tsó mē bi'inè tswe ni ḡḡḡḡmà'a Nwì yì ḡkò'òḡḡ yii mē a lèntə ndā Nwì aa, ²² tā bi'inè yonḡḡ ḡkòòntə nē ḡtèi annù nēḡkonḡ, nluu nē àbiintèi, ni mēntèi mii mē bi leè ḡsi'i ìnnù jì bi ghu aa, bo bē mēbèi mi nu mii mē bi leè ḡsi'i nē ḡki yì làà. ²³ Tā bi'inè tē'ə akòrə yì'inè tā à tinsə a nē ànnù yii mē bi'inè bii mē bi'inè bē

aa, nlonḡ mē bi'inè zi mē Nwìḡḡḡḡ à ka lèè ḡkà'á yì. ²⁴ Tā bi'inè zi àḡḡ yii mē mbə bi'inè ka ndèntə yì'inè bi'inè ni bi'inè a ḡka ḡkòḡḡ bo bē a ḡka ḡḡḡè ìnnù jì sigèḡ.

²⁵ Tā bi'inè tsuu ki bərikə a ḡka ḡḡḡtə ntswe tsi'i tso mē bē bī mə'c ḡḡḡè aà. Tā bi'inè baḡḡḡ ḡka ḡku'usə ndèntə nē yì'inè bi'inè ni bi'inè tsìtsòḡ ḡhulà mē ḡjwì

Mmà'àmbi ya i kù'ù ḡzi aà. ²⁶ Ñlonḡ mē kaa àyoo ma'anwì yì dḡḡ kaa a sē bù mbə a nsi'itə ibi ghu mē mbə bi'inè zì ànnù yii mē a ku'unə a ḡḡḡè aa, mbù ḡka ḡḡḡ nē mbèi a ḡḡḡè ìnnù jì bē. ²⁷ Ma mùu àḡḡ a tigə mbaḡḡḡ mbə aa bə mē tā bi'inè ka mbə'c nē ànnù ntsə'ctə mēsa'a ya mē a ka yì zi aa bo bē mə'c yì swèè ḡswèrə wa yii mē i ka yì təḡ ḡḡḡḡḡḡ Mmà'à mbi aà.

²⁸ Njù yii mē à le ḡwò nòḡsə Moses aa, bēyəfə bi baa kə bi tarə bə fē'ə təə swonḡ àḡḡ mē bo yə aa bonḡ bi zwitə yì, kaa ḡki'ì mēḡḡḡ kò. ²⁹ Nē wa'atə mē a ka yì tigə bə aa mē akə a mbo ḡḡ yii mē à tsà'a a Mu Nwì aa ε? Mē à lòḡḡ aləè ya yii mē Nwì à le ḡwàèrə akàà ghu, ḡsi'i ibi yì ghu mē tā à laa nē àyoo àdḡḡḡ àdḡḡḡ aa ε? À bəḡḡtə aa Àzwì ibòḡ Nwì yā. Yii ḡḡḡ'ì ì ka yì swèè tsyàtə. ³⁰ Ñlonḡ mē bi'inè zi yu wa yii mē à swòḡ mē, “ḡkwì'inè ànnù à nē ànnù yā mē ka kwi'inə.” †† ḡki mbi nswonḡ mē, “Mmà'àmbi à ka yì tsə'ctə mēsa'a mi bē bi.” ††† À nē ànnù yì swèè ḡswèrə a wò a mūm mbo Nwì yii mē à tswe ntèi aà.

³² Wa'atə nē a noò wa yii mē à leè ḡtsya aà, nòò wa mē nē le ḡkwèrə ḡkà'á Kristo aa, ḡḡḡ'ì yì ḡtèi ì le ḡkuu a nu bù, lâ nē tswā ḡtèi ḡhuu ntsya ḡḡḡ'ì yā. ³³ Bē le si bəḡḡtə nē ḡhuu ḡkè ndi nē ḡḡḡ'ì a nu bù a idigə mēta, a ni bēnòò bī mə'c a bḡḡḡ ḡḡḡè bu ḡḡḡ mbi ḡḡḡ'ì bu bē bē bī mə'c bii mē bi le si yə mbuu ḡḡḡ'ì mà wa aà.

³⁴ Nē le mbii a nyə ḡḡḡ'ì bē bē ḡḡḡḡḡḡ; noò yii mē bi le ḡkwèrə ḡḡḡ njoo juu tsim aa nē le mbeentə ma ya nē nēdorə ñlonḡ mē nē le nzi mē ḡjoo jì wè jii mē i tsya ma jya, jii mē i lwi'i nēkonḡ aa i ka yì tswe a mbo bù.

³⁵ Tsó mē a bə laa, tā nē tsuu ataḡḡntèi yuu ló mà'atə bē, ñlonḡ mē a tswe nē mēḡḡḡ mī wè. ³⁶ Ñlonḡ mē nē ḡtswe nē tswe nē ḡtswāntèi ḡhuu tã ki ḡḡḡè annù yii mē Nwì a lòò aa tã kwèrə ayoo yii mē à kà'a a mbo bù aà.

³⁷ “Ñlonḡ mē a tigə tsi'i mū àtèi noò

tā yu wa yii mē à tswe nē ḡzi aa, tā à zi. Kaa à ka wa'á bù ḡtigèḡ.

³⁸ Lâ ḡḡ yii mē ànnù yì a tsinə aa, à ka tswe ntèi a ḡḡḡm àbiintèi,

lâ mbə a swonḡḡ akòrə yì mbi nē ḡḡḡm, bəə bonḡ kaa mē ka wa'á bi'iyu doritè.” †††

³⁹ Lâ kaa bi'inè sē bē bii mē bi'inè swonḡḡ akòrə yì'inè mēbwe aa bē. Bi'inè baḡḡḡ mbə aa bii mē bi'inè tswe nē àbiintèi a nyweenə.

† 10.7: Ps. 40.6-8 †† 10.16: Yer. 31.33 ‡ 10.17: Yer. 31.34

†† 10.30: Deut. 32.35 †† 10.30: Deut. 32.36 ††† 10.38: Hab. 2.3-4

Àbiintii

11 Àbiintii à ni ñànsə nzi annu tã à laa nlon njoo jii ma bi'inè be aà, a mbii njoo jii ma kaa bi'inè si ye aà. ² Nlon ma a le nghìrə abiintii ma tã Nwìngòŋ à beentə bitsyàbimbii bi ngu'u. ³ Bi'inè tsya aa a njimə àbiintii nzi ma Nwi à le nnaŋsə mbi yu aa ni ñighàà ni. Ma la a bə ma njoo jii ma bi'inè ye aa, bi le nnaŋsə aa nɛ njoo jii ma bi'inè si ye aà.

⁴ A le nghìrə abiintii ma tã Abel à ma'a Nwì nɛ àyoo ma'anwi yii ma a le mbòŋ ntsya yí Kain aà. Nwìngòŋ a tigè mbeentə yi ma à ni nù yii ma ànnu yi a tsinê. Nwìngòŋ à le mbə ayefə yi nlon ma à le nkwerə jii njoo ma'anwi jya aà, ka ma à le nkwo aa, à burə ka kɛ ghàà a njim àbiintii yi. ⁵ A le nghìrə abiintii ma bɛ lɔgə Enoch ñkɔ'ɔ nghɛɛ ni ghu ma tã tsuu niwo lɔ ye. Bi le nlòò yi kaa nkɛ'ɛ ye nlon ma Nwi à le nlògə yi aà. Mbɔŋ tã bɛ ka nlɔgə yi aa bi le mbeentə ma à ni nù yii ma à ghìrə Nwi a doritè. ⁶ Àbiintii a bə tuu bə boŋ kaa mbə nù tsu a wa'à ghìrə tã Nwi à doritə, ñlon ma nù ntsim yii ma a yòŋtə ñkoontə ni a mbɛɛ Nwi aa, à tswe nɛ mbii ma Nwìngòŋ à tswe ghu ntɛɛ nkɛ ntəŋə ni bə bii ma bɛ naŋsə nlɔɔ nii aà. ⁷ A le nghìrə abiintii ma tã Noah à bii ajàŋ yii ma bi le ñwà'asə yi ñlon innu jii ma à le mburə tɛ ye aa, ñlɔgə noò ñkɔɔ aban yii à le nkuu ghu bo bɛ ñkwè'è yi ñyweenə aà. Ma mùu ajàŋ à le nghìrə bi ñɛŋ ɛsa'a a nù mbi a tigè mbə ñjɛndà bə bii ma ànnu yaa a tsinə ntsyà a njim àbiintii aà. ⁸ A le nghìrə abiintii ma tã Abraham à yu'unə wa noò ma Nwi à le ntwoŋə yi ma tã à ghɛɛ nkwerə abwenənsye yii ma Nwi à le nkà'á ma ye ka fa ghu mbo aà; à le mfè'è ñka nghɛɛ ka ma kaa à le nkɛ'ɛ adigə yii ma ye ghèè ghu aa zɛ aà. ⁹ A le nghìrə abiintii ma tã à tigə ntswe wa nɛ àbwènə nsye ya ma Nwi à le nkà'á aa tsi'ì tsò ñgɛɛ, ñle ni a ni mɛntàŋ tsò Isaac ni Yakob, bii ma à le nkɛ mbə bə bii ma bi le nkɛ nkà'a abwenə nsye ma yu a mbo bo aà. ¹⁰ Nlon ma à le si lòò njò'ò àla'a ya yii ma ì tswe nɛ ìtsənda, nù yii ma a ghùrə aa, ni nù yii ma à nàŋsə aa, a bə Nwi yumbɔŋə. ¹¹ A le nghìrə àjàŋ yii ma Abraham à le ntswe nɛ àbiintii ma Sarah à le tswe ni mu ka ma à le mbə àfɛrə, le boŋ ìlòò ji i kɛ mə ntsya aà. À le mbii aa nlon ma à le nzi ma nù yii ma à le nkà'á aa, a lèè ñkà'á yi aà. ¹² A tigè mbə ajàŋ yii ma a ni nù yi ñfùùrə yii à tɛ bə aa a tigè aa a nkwo aa, bi le njwe ngwè'è ghu i gha'a mbə tsi'ì tsò mɛnjòŋ mii ma mi tswe a aburə kə tsi'ì tsò àwan yii ma a tswe a aghəŋə nkɛ miyaa a ajàŋ ma kaa mbə bi wa'à səŋə aà.

¹³ Bə ma bù bitsim bi le nkwokə a mùm àbiintii. Bo le nkwokə a mùm àbiintii tɛ kwerə àyoo yii ma bi le nkà'á a mbo bo aa, lâ mbaŋnə nyə njoo ma jya i tswè a sà'a agha'á, lâ mbii ma bo tɛ'ɛ mbə aa bɛgɛɛ, mbə batoo faa atu nsyè. ¹⁴ Nlon ma bə bii ma bɛ ghàà ma mùu ajàŋ aa, bo ghìrə a laa ma bo lɔɔ aa ala'a yii ma à nɛ àyaa

aà. ¹⁵ Bo le baa kɛ lèè atù yaa kɛ wa'atə aa àbwènə nsye ya ma bo le mmà'atə aa boŋ bo le nlɔɔ abwarə mbù mbi fu. ¹⁶ Lâ bo le mbàŋnə nte'ɛ atù yaa bə nɛ àla'a yii ma a bɔŋ ntsyatə ma yà, mbə ala'a yii a tswe a aburə aà. A bə ànnu yii ma kaa Nwìngòŋ à si atu dɛrə ma mbə bi twoŋə yi ma à ni Nwi wàà ñlon ma à nàŋsə njò'ò àla'a yi ñsigìnə ñləə a mbo bo.

¹⁷ A le nghìrə àbiintii ma tã Abraham à lɔgə mù yi Isaac ma ye tɔɔ mmà'á Nwì ghu, wá noò ma Nwi à le nkwa'ànə yi aà. Nwi à le nlèè nkà'á bo Abraham lâ a kɛ mbu mbii a ntɔɔ nlon mù yi yí mɔ'ɔtə a mmà'á Nwi ghu. ¹⁸ Nwi à le nswoŋ ghu mbo ma, "Mə ka tsyà aa a njim Isaac i fa ngwè'è yu ma mə kà'á aa a mbo wò." ¹⁹ Abraham à le mbii ma Nwìngòŋ mbə a yweensə bə ni ñwò ka ma bi kwò kwò aà. Lâ a ni mɛnɛ yí mɔ'ɔ mbə bi swoŋ ma à le nkɛ mbu nkwerə yi fu a ntsū ñwò.

²⁰ A le ghìrə abiintii ma tã Isaac à niŋ mbɔɔnə a nu Yakob bo Esau ñlon innu jii ma i le mburə tɛ zɛ aà. ²¹ A le ghìrə abiintii ma tã Yakob à niŋ mbɔɔnə a nu bɔɔ bi Joseph wa noò ma à le si kwo aa, ntigə ntunə ntswa atɛ yi mmii Nwì. ²² A le ghìrə àbiintii ma tã Joseph à ghaa annu ajàŋ ma baIsrael ka yí fè'ɛ a ala'a Egipto a noò yii ma à le si kwo aa, nkɛ mfa ndi'ɛ ajàŋ yii ma bi ka yí twiŋə yi aà.

²³ A le nghìrə abiintii ma tã ta bɛ Moses bo ñdè yi tã bɛ lɔ'ɔsə yi ni bɛsàŋ bi tarə a noò yii ma bi le njwe yi aà. Bo le nyə ma, a nkìrə, mu wa à le mbə mbòŋ mù, kaa nkɛ'ɛ nòŋsə ñfɔ wa bù mbɔ'ɔ. ²⁴ A le nghìrə àbiintii ma tã Moses à tuu yi ma tã bɛ tsuu yi ni mù Mfɔ Pharoah yí mɛŋgyè kɛ twoŋə a noò yii ma à le nkwe aà. ²⁵ À le mbàŋnə ntsɔ'ɔ ma ye ka kɛ bii ngi'ɛ yii ma bi le si dɛ a nu bə bi Nwì aà, ntsyatə a nyu'u ìbòŋ yii ma ibi zɛ ni ghu, i bə ìbòŋ yii i tsyà tsyà aà. ²⁶ À le mbeentə ma a bɔŋtə a nyə ngi'ɛ bo bɛ àdɛrə atu nlon Ayɔ'ò Nwi à nɛ àfù'ù yii a tsyatə njoo àtɛndu u a ala'a Egipto nlon ma à le nte'ɛ mi'ì mi a ni mɛtəŋnə mii ma mi ka yí zɛ aà.

²⁷ A le nghìrə àbiintii ma Moses à ma'atə ala'a Egipto kaa nkɛ'ɛ alwintɔŋə Mfɔ wa bɔ'ɔ; ñlon ma à le ntswe nɛ àtəŋəntii ñghɛɛ nɛ mbii tsi'ì tsò nù yii à le si ye nɛ Nwìngòŋ yii ma kaa bi si ye aà. ²⁸ A le nghìrə abiintii ma tã à lɔgìnə annu Passa, ñswoŋ ma tã bɛ tswèrɛsə aləə ya a ni mɛntsù mi nda ma tã Angel ñwo wa tã à tsuu bitsyà bi mbii bi bɔɔ bi baIsrael bi mbàŋnə lɔ zwitə.

²⁹ A le nghìrə abiintii ma tã baIsrael tã bɛ too Nkɛ miyaa yí bagitə wa tsi'ì tsò bi too aa nɛ nsye yi ñyoorə. Nòò yii ma baEgipto le nywiŋtə ma bi kɛ too aa, nkɛ wa i sigə nkɔŋsə waa.

³⁰ A le nghìrə àbiintii ma tã ìwùgə ala'a Jericho jya tã ì wokə a noò yii ma baIsrael le mben nkariə ala'a ya ñjwi ji sàmbaà.

³¹ A le nghìrè abiiintii mə tâ bî tsuu akwàrè Rahab bo bî bè bii mə bi le ntii atu a mbo Nwì aa zwiṭə, nloṅ mə à le ṅkwere bîṭswèrè bî baIsrael nî m̀bɔɔnə aà.

³² M̀a bu ṅghèè nî mbii ṅka nsəṅṭə aa ε? Kaa Nòò à sɪ tswè a mbo mə a ṅghàà ànnù nloṅ Gideon, Barak, Samson, Jephah, David, Samuel, bo bî ṅgǎṅṭoo Nwì.

³³ Nloṅə abiiintii bo le mmà'a ntsò bo bî itoo itoo ntsya waa. Bo le ṅghìrè annù yii mə a tsinə aa, ṅki ṅkwere annù yii mə Nwì à kà' à aà. Bo le ṅkutə m̄nt̀sù mi naṅṅwye, ³⁴ m̀bwetə m̄mɔ'ɔ m̄i t̄t̄t̄, ṅki ṅkhə kaa bi wa' à waa ni munwì ṅtsò zwiṭə. Bo le mbə ibɔrəkə njoò l̄a ṅtigə mbəṅ mbə bit̄t̄t̄ bi b̄ə ṅtigə mbə tsi' i ṅgǎṅm̄' à ṅtsò j̄i t̄t̄t̄, ṅgha' a ntsū ntsò itoò. ³⁵ Ntsya a ṅj̄imə abiiintii bi le nyweensə bilim bi b̄aṅgyè bii mə bi le ṅkwokə aa mfa a mbo bo. B̄i mɔ'ɔ bi le si yə ṅgi' i bi ghə bi m̄' àtə waa bo tuu t̄ a i kwo a m̄um ṅgi' i i ȳi tigə b̄u yweenə i tswè n̄i ṅtswènt̄t̄t̄ yii mə i b̄ɔṅ ntsyàtə aà. ³⁶ B̄i le si wye n̄i b̄i mɔ'ɔ, ṅghɔɔ ni b̄i mɔ'ɔ, ṅkoo bi mɔ'ɔ n̄i àtsaṅ, n̄lɔḡè ṅghɛε ni bu a nd̄atsaṅ. ³⁷ B̄i le ntumntə b̄i mɔ'ɔ n̄i ṅḡ' ɔ, ṅkwye b̄i mɔ'ɔ iṭt̄t̄ baa, ṅzwiṭə b̄i mɔ'ɔ n̄i munwì ṅtsò. B̄i mɔ'ɔ bi karə ṅwe' ε n̄i ṅḡu mbinj̄ərə bo b̄i j̄i mbindɔṅə. M̀bə ṅgàṅamfumə, bi tsw' ɔ n̄i àkòrə yaa, ṅd̄i n̄i ṅgi' i a nu bo. ³⁸ Kaa m̄bi yù i le ṅwa' à a mbo bo ku' unə. Bo tigə ṅghaa ntsiṅə ṅkarə ni a nta' a miwèè mi wèè tsi' i tsò bè bii bi ṅkhə ntsò. N̄le ni a itu m̄inta' a bo b̄i a m̄um iḅu' u ṅgoo bo b̄i m̄imborə a nsyè.

³⁹ Ma buu bə bi le mbeentə waa mə bi le nluu n̄i àbiiint̄t̄t̄, la kaa bo le ṅwa' à iḅnu jii mə Nwì à le ṅkà' à a mbo bo aa kwere ⁴⁰ nloṅ mə Nwì à le ntaṅṭə ataṅṭə yii mə a bu mbɔṅ ntsya ma ya aa a mbo bi' inə, mə bo ka ȳi k̄i kɔ' ɔ luu tsi' i bi' inə n̄i b̄o bitsimə.

Nwìṅḡḡṅ Taà yì' inə

12 Tsi' i tsò mə bi' inə tswè ni ṅn̄ɔɔ b̄iyəfə bi karisə yì' inə aa, à bi' inə ma' atə ṅḡḡṅ iḅnu tsim jii mə mbə i kinə m̄anji a mbo bi' inə aa, bo b̄i ṅḡḡṅ iḅnu j̄i bi iṭs̄im jii mə i iḡḡṅ n̄tiṅṅə ni a nu bi' inə aa, ṅgaansə m̄it̄t̄t̄ mi' inə, ṅtaṅ n̄t̄t̄t̄, ṅka ṅkhə n̄ikhə nii mə ni tswè a mbii bi' inə aà. ² T̄a bi' inə t̄ε' ε mi' i mi' inə a nu Yesu yii mə àbiiint̄t̄t̄ yì' inə a le n̄lɔḡḡṅ ghu nu ṅki n̄lwi' isə ghu nu aà. À le mbii ṅgi' i ṅkwo a ati b̄aṅṅə b̄aṅṅə kaa ṅki' i n̄i àd̄irə atu yii mə àti b̄aṅṅə b̄aṅṅə a le si z̄i ni yu aa bɔ' ɔ. Nloṅ mə à le nzi nidorə n̄i wè nii mə ni le si yu' utə nii aà. Ts̄iṭs̄ɔṅ à t̄igə ntswe a mbèè n̄ikwεε Nwì yii mə à ṅaṅṅə a aburə aa n̄i m̄' à.

³ Naṅsə ṅwa' atə n̄i mbuu ṅgi' i yii mə à le nyə aa, n̄i mbuu k̄ibàà yii mə ṅgǎṅḡḡḡ iḅnu j̄i bi i le si b̄àà nii ghu aa, maa ajàṅ, t̄a n̄i tsuu l̄o kaa, i sw̄uṅṭə akòrə yuu i b̄i n̄i ṅj̄im b̄ə. ⁴ A ajàṅ mə bu b̄i iḅnu j̄i bi i to aa, kaa n̄i burə t̄i to ṅghèè ṅwe' e a adigə yii mə mbə n̄i saansə àləə yuu ghu. ⁵ N̄i li' inə m̄ə a ad̄i' itə ya yii mə Nwìṅḡḡṅ a fa ni a mbo b̄u tsò b̄o bi nswonə ni mə,

“M̄u ghà tsuu ki tsa' a ajàṅ mə Mmà' àmbi a m̄ir̄isə n̄i gho aa b̄ə.

Tsuu l̄o ki sw̄uṅṭə akòrə yo i b̄i n̄i ṅj̄im mə m̄bə a ka ntsisə n̄i gh̄o.

⁶ Nloṅ mə Nwìṅḡḡṅ a tsisə aa bè bii mə à k̄ṅṅə aa, ṅk̄i n̄i ṅgi' i aa a nu bè bii mə à l̄ḡḡə mə à ni b̄o bi aà.” †

⁷ N̄i tswa n̄t̄t̄t̄ ghuu a n̄i àjàṅ yii mə Nwì a m̄ir̄isə ghuu aà, a lèntə n̄i ghuu aa tsi' i tsò b̄o bi. ṅgi' i yii mə ni yə aa i d̄i' i aa mə Nwìṅḡḡṅ a m̄ir̄isə ghuu aa tsi' i tsò b̄o bi. Kə mu ȳi tsù à tswè ghu yii mə taà ȳi à si m̄ir̄isə aa ε? ⁸ M̀bə bi tsuu ghuu ki m̄ir̄isə tsi' i tsò àjàṅ mə bi k̄i m̄ir̄isə b̄o b̄i mɔ'ɔ aa, bəə boṅ kaa n̄i s̄i b̄o bi naṅsə mbə; boṅ n̄i bə aa b̄o bi t̄i t̄a. ⁹ M̀bə bit̄a bii mə bi jwe yì' inə fàa mbi aa, mbə bi ka m̄ir̄isə yì' inə, bi' inə k̄i m̄bɔ' ɔtə n̄i waa, bəə boṅ kaa mbə bi' inə wa' à iḅni n̄u yì' inə siḡisə a mbo Taà yì' inə a m̄um Àzwi t̄ a tswè n̄t̄t̄t̄ aa ε? ¹⁰ Bit̄a b̄i fàa nsyε bi m̄ir̄isə yì' inə a ni m̄u àt̄i noò aa n̄i ṅk̄ṅṅə yàà, l̄a Nwìṅḡḡṅ a m̄ir̄isə n̄i yì' inə ṅghìrə aa iḅṅṅə a nu bi' inə, mə t̄a bi' inə ki n̄laa maṅsə tsi' i tsò yu. ¹¹ A n̄i ṅḡḡṅ iḅnu tsim jii mə Nwì a tsisə n̄i yì' inə aa, bi' inə l̄ḡḡə maa noò tsi' i tsò ànnù ȳi bi ṅka n̄j̄ṅṅə, kaa wa' à b̄aṅṅə ṅka ndoritə, l̄a a t̄i bə a ṅj̄im bə bii mə bi m̄ir̄isə waa aa, bi koonə m̄int̄a mii mə mi z̄i n̄i m̄bɔɔnə ṅghìrə bo ghìrə n̄i iḅnu jii i tsinə aà.

Ìd̄i' itə bo b̄i ṅwà' àsə

¹² Ka ṅentə n̄i m̄b̄o muu mii mə mi kàà m̄ə aa a ndəṅə, ṅki n̄t̄isə n̄i ni m̄ik̄u' utə muu mii mə mi ts̄iḡinə aà. ¹³ N̄i ghìrə t̄a m̄anji yii mə ni təə ghu aa t̄a à tsinə, t̄a iḡḡṅ jii mə i kwokə a m̄ika' a b̄u aa t̄a i tsuu l̄o fààkə, t̄a i b̄aṅṅə n̄t̄t̄t̄. ¹⁴ N̄i ywe' etə a ṅka ntswe n̄i m̄bɔɔnə bu b̄i bə bitsimə; ṅk̄i n̄tə n̄i àkòrə n̄izi yuu t̄a à laa maṅsə nloṅ mə ṅu yii mə àkòrə n̄izi ȳi a s̄i laa m̄aṅsə aa kaa à ka ȳi wa' à Mmà' àmbi yə. ¹⁵ N̄i ka ntsyəsə ghuu, nyə mə t̄a ṅu tsù à tsuu l̄o tswè t̄i kwere iḅṅṅə Nwì w̄a. T̄a ṅu ni b̄u à tsuu l̄o bə tsi' i tsò àti n̄lwi tsegə yii mə a fa ṅgi' i, ṅghìrə i bəṅ n̄tigə n̄lwi yii mə b̄i l̄i' b̄ə b̄i ghà' àtə aà. ¹⁶ T̄a ṅu n̄i b̄u ghù ȳi m̄' ɔ t̄a tsuu l̄o bə ṅu àtsuùrə kə tsò ṅu yii mə à si Nwì bɔ' ɔ aa tsi' i tsò Esau yii mə à le f̄e abwarə yi tsò ṅd̄i mu, ṅkwere m̄ij̄i mi ṅgaà mɔ' ɔ ghu aà. ¹⁷ N̄i zi mə à le mbə a ṅj̄im aa a b̄u ṅka n̄lɔɔ mə yu tswè n̄i m̄bɔɔnə taà ȳi, l̄a bi le mfurə yi nloṅ mə kaa m̄anji yii mə mbə a kwensə ànnù yii mə à le ṅghìrə aa kaa à le ṅki' i b̄ə ka mə à le si yè' è ni m̄l̄àà a mi' i yu aà.

¹⁸ Kaa n̄i s̄i z̄i aa tsi' i tsò baIsrael le nzi, a mbèè ṅta' a yii mə mbə bi wa' à m̄ɔɔntə, i kh̄i ni mɔ' ɔ; a m̄um m̄fii iḡḡṅ, bo b̄i iḡḡṅ buurə b̄uùrə, n̄i àfisə ȳi t̄t̄t̄, ¹⁹ bo b̄i ṅji ṅt̄aṅ, n̄i ṅji ṅu. Nòò yii mə bə bya le nyu' u ṅji ya aa, bo le m̄bɔ' ɔ n̄tigə mbu' u n̄i m̄bo nswonə ni mə kaa bo si

† 12.6: Prov. 3.11-12

bù ñkɔŋ a nyu'u tâ bë swonj ntoo yi mɔ'ɔ a mbo bo.
²⁰ Ñlonj mə ñdɪ'i jii mə bi le mfa a mbo bo i swonjə ni mə, "Mbə a tɛ'ɛ mbə tsi'i nàà mə ɛ mɔ̀ntə nta'a wa aa, bi tumntə ñzwitə!" † i le ntɛɛ si'i. ²¹ Ɔdɪgə i le nswèrè si'i si'i, Moses a tigə ñswonj mə, "Mə tsɪgɪnè ni nɛɔ'ɔ." ††

²² Lâ nɛ baŋnə nzi aa a Nta'a Sion, bo bë a nɔ'ɔ'ɔ àla'a Nwɪŋgɔŋ yii mə à tswe ntɛɛ aa, Yerusalem yii mə à tswe a aburə aa, ni bëangel a ɲkam nɛ ñkàmè bii bi ghotə ntswe nluu ni ñdorə aà. ²³ Nɛ zi aa a nɛ ñghòtə yii mə à ni yí bɔɔ bi Nwí bi ntsyambii bii mə bi ɲwa'anə mɪkúm myaa a aburə aà. Ni zi aa a mbo Nwɪŋgɔŋ yii mə a sa'a ɲù ñtsɪm aa, bo bë a mbô ɛzwi bə bii mə bi ghɪrə ñnnú jii i tsinə, m̀bə bə bii bi kwi ɲkɔ'ɔ nluu aà. ²⁴ Nɛ zi aa a mbo Yesu yii mə à zi nɛ àkàà yí fii ya aa, a nɛ àləə yii mə bi mitə a ghaà ñzi nɛ ɛbɔŋ yii i tsyatə yi aləə Abel aà.

²⁵ Tâ nɛ ka ntsyəsə ghuu ñtsuu lɔ tuu ɲji ɲù wa mə a ghàà aa bə. Bə bii mə bi le ntuu ɲji ɲù wa mə à le si ghàà ɲwa'asə nɛ waa fàa nsyɛ aa kaa bi le ɲkɪ'ɛ àjəŋ yii mə mbə bi khə zɪ. Mbə bi'inə yí ñtigə ɲkhə aa mə akə mə mbə bi'inə tuu ɲji ɲù wa yii mə a ghàà ñlo a aburə aa ɛ? ²⁶ Ɔji Nwí ya, ɛ le ntsɪgə nsyɛ ñtsɪm maa noò. La tsɪtsɔŋ à kà'á mē mə, "Mə ka kù'usə bú tsɪgə mbí, kaa wa'a tsi'i ñsyɛ yuyu tsɪgə, mə ka kɪ tsɪgə aburə ghu bɔ'ɔ." ††²⁷ Nɛghàà nya mə à swonj mə, "Mə ka kù'usə bú tsɪgə aa," ni nanjə ñdɪ'i ni mə ñjoo jii mə bi le nnanjə aa, bi ka tsɪgə lɔ'ɔsə tâ jii mə mbə bi wa'á bù ntsɪgə aa tâ ɛ tigə ntswe. ²⁸ Tâ bi'inə ka mfa mbɪ'ikə a mbo Nwí ñlonj mə ànnú nɪfɔ ya yii mə bi'inə kwɛrə aa, kaa mbə bi wa'á bù ñtsɪgətə. Tâ bi'inə ka mfa mbɪ'ikə ɲkɪ ɲgha'asə Nwí ni mánji yii mə à bɔŋ ghu mbo aa, ɲghu'usə nii ɲkɪ mbo'ɔ, ²⁹ ñlonj mə Nwɪŋgɔŋ yi'inə à laa mbə mɔ'ɔ yii mə i tɔɔ ɲjoo aà.

13 Nɛ ghɪrə tâ àkɔŋnə yuu tsɔ bɔɔ bi ma tâ à ka ɲghɛɛ nɛ mbii. ² Nɛ kɪ ɲka ɲwa'atə a ɲkwɛrə bɪgɛɛ a mɪla'a bù, ñlonj mə bə bɪ mɔ'ɔ bi le ɛ ɲkwɛrə baŋgəl a mɪla'a bo tɪ zɪ. ³ Nɛ ka ɲwa'atə bə bii mə bi tswe a atsaŋ aa, tsɔ a tswé bú bo ghu; ɲkɪ ɲwa'atə nɛ bə bii mə bi dɛ ɲgɪ'ɛ a nu bo aa ñlonj mə mbə a kɛ m̀bə bu.

⁴ Tâ bə bë tsɪm tswa annú ñyɔ'ɔ nɛ àghu'usə, ñtsuu nɛ ñsɪŋ a kuu ñyɔ'ɔ kɪ zi; ñlonj mə Nwí à ka yí nɪŋ isa'a a nu ñgàŋatsùrə bo bë ñgàŋajɪrə.

⁵ Nɛ tsuu annú ɲkabə i lɔgə tɛ'ɛ a mbii, nɛ ka mbii ni mə ɲjoo jii mə nɛ tswe ni ju aa i ku'unə a mbo bù; ñlonj mə Nwí à laa nswonj mə, "Kaa mbə mə wa'á ghuu mè'è kaa ɲwa'á ghuu kɛ ñləə tâ nɛ tswe tsi'i tɛ àyoo" ⁶ Mbə yii mə a bə maa ajəŋ aa, m̀bə bi'inə tigə nswonj nɛ àtəŋəntɛ mə,

"Mmà'àmbi à nɛ ñgàŋkwɛtə ghà,

kaa mə ka wa'á kà mbo'ɔ;

mbə ɲù misɔŋ a ghɪrə àkə a nu mə aa ɛ?" ††

⁷ Nɛ ka ɲwa'atə bɪtsyàsə buu, bya bii mə bi le nswonj nɪghàà ni Nwí a mbo bù a mbii mbii aà; nɛ wa'atə a

ajəŋ mə ntswéntɛ yàà ɛ le mbə aa, ɲka ɲɲɛ'əsə nɛ àbiintɛ yaa. ⁸ Kaa Yesu Kristo à si kwensə, àa tsi'i ñgɛŋ ɲgɪn a ajəŋ mə à kɛ bə a yɔɔ aa mə à bə sii, i lɔ kɛ bə a yɔɔ, i lwi'i nɛŋkonjə.

⁹ Nɛ tsee mà'atə tâ bə ka mbwe'esə ghu nɛ ñnnú mbuu mbuu jɪ fii jii mə i sɛ ku'unə aà. A baŋnə ɲku'unə aa mə tâ mɛntɛ muu ka ɲkwɛrə mɪtɛɛ a nɛ ɛbɔŋ Nwí kaa ɲkɪ'ɛ bə a ni mɛji bə. Ñlonj mə ajəŋə mə bə yòŋə bɛŋŋəsə nlonj mɛji aa kaa a burə tɛ waa nɛ ànnú tsu kwɛtə bə. ¹⁰ Bi'inə tswe nɛ mbuu nɪkɛntə ni mɔ'ɔ ni mà'a Nwí yí mɔ'ɔ; ɲgəŋmà'a Nwí jii mə i fà'á wa múm ñtəŋ yí lwèn wa yii ni tswe ghu aa kaa i sɛ nɛ àdà'á tswé a nɛ àyoo yii mə bi tɔɔ ghu aà. ¹¹ Ɔgàŋmà'a Nwí yí ɲwé wa a kuu aa tsi'i nɛ àləə naà ya mə bi wa mma'a nɛ Nwí ghu nlonj ibi bə aa wa adɪgə yí Nàŋsə Nlaa, m̀baŋnə mbè'è nɛ m̀bà ya m̀fɛ'è wa balɪgə ñtɔɔ ni a abɛɛ. ¹² À kɪ mbə ɲgɛŋ ɲgɪŋ a ajəŋ yii mə bi le nɔgə Yesu m̀fɛ'ɛ ni ghu a mum balɪgə a yə ɲgɪ'ɛ bi zwitə yi mə tâ à ghɪrə bə bi laa m̀ŋsə ntsya a nɛm àləə yi. ¹³ Maa ajəŋ a ku'unə mə tâ bi'inə fɛ'ɛ a múm balɪgə ɲghɛɛ ntsi'i yi tɛ kɪ kwɛrə mbəgɛtə ya yii mə bi le mbəgɛtə yi ghu aà. ¹⁴ Ñlonj mə kaa bi'inə sɛ nɛ ñjɔ'ɔ àla'a yii mə a lwi'i nɛŋkonj aa faà tswé, m̀baŋnə nɔɔ aa ya mə a ka yí zi aà.

¹⁵ A ku'unə mə tâ bi'inə tigə ntsya aa a nu Kristo, mfa nɛ àyoo mmà'a Nwí yii mə à ni agha'asə aa, a ɲgɔŋ bɛnòò bɪtsɪm, a mbo Nwí, m̀bə agha'asə yii mə a fɛ'ɛ a ghonj ntsú bə bii mə bi swonj nɛ annú ɪkúm yi aà. ¹⁶ Nɛ tsuu li'inə a ɲka ɲghɪrə ɛbɔŋ bo bë a ɲka nyàtə ñjoo jii mə nɛ tswe ni ju aa, ñlonj mə ñjoo mmà'anwí ma jú i bɔŋnə nɛ Nwí.

¹⁷ Nɛ ka nyu'unə bɪtsyàsə buu ɲkɪ ɲka nyonjə nɛ ñnnú jii mə bo swonj aà; ñlonj mə bi be ni ànnú ntɛɛ yuu, ɲkɪ ntswe nɛ àjəŋ yii mə bi ka yí fa akwi'i a nsi mi'i Nwí ñlonj ɲgaa yùu aà. A bə ɲji'ɛ ànnú yii mə a ku'unə mə bonj ni ghɪrə bo fa'á nɛ àfà'á yaa ni ñdorə, nlonj mə bo bə kɪ fà'á bə nɛ àjəŋnə bonj kaa a ka wa'á ghuu kwɛtə.

¹⁸ Nɛ ka ntsa'atə nɛ Nwí ɲwa'atə nɛ yi'i, ñlonj mə bi'ɪ zi mə ntɛɛ yi'ɛ i laa a nɛ ànnú yii mə bi'ɛ fà'á aà. Bi'ɛ lɔɔ mə bi'ɛ kɪ ghɪrə ñnnú tsɪm jii mə i tsinə bə bɔ'ɔtə aà. ¹⁹ Mə bu'u mbo a mbo bù tsi'i nɛtɛɛ mə nɛ bə kɪ nanjə tsà'atə Nwí bonj à ka ghɪrə mə wəŋsə mbù m̀bɪ fu a mbo bù.

²⁰ Tâ Nwɪŋgɔŋ m̀bɔɔnə yii mə à le ɲghɪrə Mmà'àmbɪ yi'inə Yeso a bú m̀bɪnə a nɪwo aa, yu wa mə à ni ɲgàŋmbɛmbi yi ɲwé aa, nɛ àləə yi yii mə bi le ɲwàrə àkàà yii mə a lwi'i nɛŋkonj ghu aa, ²¹ tâ à fa ɲjoo jɪ sigɪnə tsɪm jii mə ni lɔɔ aa, ta tâ nɛ ka ɲghɪrə ñnnú jii mə Nwí a lɔɔ aà. Tâ à ghɛɛ nɛ mbii ñtigə fà'á nɛ ñnnú jii mə a kòŋə aa a nu bù ñtsya aa a nɛm Yesu Kristo, yii mə nɛgha'a nɛtsɪm ka tigə zi ghu mbo i lwi'i nɛŋkonj aà. Amen.

²² Mə bu'u nɛ m̀bo a mbo bù mbà bilɪm bə, mə tâ nɛ kwɛrə nɪghàà ni adɪ'itə nù sigɪnə, ka mə mə ɲwà'anə ni ghu'utə aà. ²³ Mə lɔɔ mə tâ nɛ zi mə bi fi'isə mə mumaà

† 12.20: Exod. 19.12-13 †† 12.21: Deut. 9.19 † 12.26: Hag. 2.6 †† 13.6: Ps. 118.6

yi'inè Timoti a ndâtsaŋ. Mə yu'utə aà yi, à bə wàŋsə zì
boŋ bì'iyu ka tìgə zì bitsìm a mbèè bù. ²⁴ Nì tsa'atə bit-
syàsə buu bitsìm bo bì bə bì Nwî bitsìmè. Bìlìm bi'inè

bìi mə bì tswe a Itali aa bì toò àtsà'atə a mbo bù bit-
sìmè. ²⁵ Tà ìbòŋ Nwî tâ ì tswe a mbo bù bì tsìmè.
Amen.

Jems

ÑJI'INNŪ ANWÀ'ÀNƏ YŪ

A aḡwà'ànə yŭ aa a le ḡḡwà'ànə Jems muma bɛ Yesu a mbo bɛKrisèn bii mə bi le njà'à waa bi tswē a itoo itoo aà. Jems à le ḡkɪ mbə ntsyàsə a ḡḡhotə a Yerusalem.

Jems à ḡwà'ànə ndi'itə nɛ bə bi Nwí ni innù jɪ ḡhà'atə, lâ mâ ànnù yii mə à ḡhàa ḡhu aa à nɛ àbiintiɛ. Nswonə ni mə bi yə abiintiɛ ḡŭ aa a ni ɛfà'á yi bo bɛ mɛḡḡhɪrənə mi innù mi. Kaa àbiintiɛ yii mə ḡŭ a swonə tsi'ì nɛ ntsù aa kaa à si abiintiɛ yii mə a yweensə ḡŭ aa bə. Tà bə bii mə bi bii Nwí aa tã bɛ kɪ ḡḡhirə nɛ ànnu yii mə nɛḡhàà ni Nwí ni swonə aà, kaa wa'a kà ḡyu'u tsi'ì yù'ù, kaa wa'à ni nu ka mfa'a (1.22-25). Jems a bŭ ḡḡhaa ànnù ḡlon ḡmitsyè (1.5-8), ḡŭ yii mə a bon ḡmitsyè aa tã à betə a mbo Nwí nɛ abiintiɛ. Ndi'itə nɛ bə bi Nwí mə tã bo ka nzi ntswá àləə yaa (3.1-12), ḡtsuu mi'ə'ə mi bɛɛm byaa kɪ tɔ'ɔtə, (4.11-12) ḡtsuu kɪ kɪ kàà, tã ɛḡḡ ḡŭ tã à bə ɛḡḡ (5.12). Tã bə bii mə bi bii Nwí aa tã bo ka ntswa nɛ ḡtiɛ waa ḡkɪ ntsa'atə nɛ Nwí a noə ḡḡi'ɛ. Bɛ bo tɪ ḡḡɔ, bo kã mbii nɛ ɛfãnsən-nù jyaa bo ni bo, ḡka ntsa'atə nɛ Nwí (5.13-18) ḡlon mə Nwí a yu'u atsà'atə Nwí ḡŭ yii mə à tswə nɛ àbiintiɛ aà. Jems à naḡsə ḡḡwà'ànə aa innù jii mə mbə i kwetə bə bi Nwí a mŭm ḡtswəntɛ yàà, ḡkwetə nɛ waa mə bɛ ka ḡkhə Satan, bo bɛ ànnù ḡkɔḡ njoo mbi jù, mbaḡḡḡ ḡka nyonḡə a mbɛ Nwí tã bə bɛsubika'á bi tsɔ Abraham (4.1-8).

Bi yatə àḡwà'ànə yŭ aa laà:

1. Nji'innŭ aḡwà'ànə yuà 1.1
2. Àbiintiɛ ni mɛtsyè 1.2-8
3. Ànnù ḡḡḡḡfumə bo bɛ ḡḡḡḡkabə 1.9-11
4. Ànnù nywe'etə ḡŭ bo bɛ àkwà'ànə 1.12-18
5. Nka nyu'u nɛḡhàà ni Nwí ḡkɪ ḡḡhirə 1.19-27
6. Áwà'àsə ḡlon ànnù a ḡka nte'ɛ nàndənə a tɪtɛ bə 2.1-13
7. Àbiintiɛ bo àfà'à 2.14-26
8. Krisèn bo àləə yi 3.1-18
9. Krisèn bo bɛ ḡjoo mbí 4.1—5.6
10. ɛd'itə jɪ mɔ'ɔ 5.7-20

1 À ni mə Jems, ḡḡḡḡfà'a Nwí ni yì Mmà'àmbí Yesu Kristo, mə tsà'atə ḡḡwè'ɛ baIsrael nɛḡḡm ḡt-sòbaà yii mə ɛ ja'anə ntswetə a idigə tsim faa mbi aà.

Àbiintiɛ nɛ mɛtsyè

² Bɛɛm bā, nɛ ka naḡsə ndoritə a noə yii mə mbuu ik-wà'ànə tsim i tsi'ì ḡhuu aà; ³ ḡlon mə ni bə tswa ntiɛ ḡhu i tsyà àkwà'ànə yii mə a ywe'etə nɛ àbiintiɛ yuu aa, bon nɛ ka tigə tswə nɛ àtəḡntiɛ. ⁴ Nɛ yə mə àtəḡntiɛ yuu a ḡḡɛ nɛ mbii a mŭm ḡḡi'ɛ tã nɛ tsuu lə kaa, tã nɛ kwe ḡkɔ'ɔ təə ḡku'unə, kaa wa'à ni àl'ə'ə tswə. ⁵ Lā mbə ḡŭ nɛbù a tɪ bon ḡmitsyè, a ku'unə mə tã à tsa'atə Nwí ḡlon ḡhu mbô, bon à ka fa ḡhu mbô, ḡlon mə Nwí a fa njoo a mbo bə bɛtsim nɛ àbɔḡntiɛ, kaa wa'à liḡə bə. ⁶ Lā bɛ a tɪ tsà'atə Nwí a nɛḡ ḡtiɛ yì ḡhu nŭ, ḡtsee kɪ jɛḡkə bə. Nŭ ḡtsim yii mə a jɛḡkə aa, à bə aa tsɔ akəḡḡ ḡkɪ miyaa yii mə ɛfəḡə a tii ḡḡḡɛ mbù mbɛ ni yu aà. ⁷⁻⁸ Àjəḡḡ ḡŭ ma ya mə a lɔ ni mɛntɛ mi mbaa, ḡjɛḡkə nɛ

jɛḡkə nɛ ɛnnù jɪ tsim aa, tã à tsuu lə wa'atə mə mbə yu kwere àyoo tsu a mbo mmà'àmbí Nwí.

ḡḡḡḡfumə bo bɛ ḡḡḡḡkabə

⁹ Ndim yi'inə yii mə à ni ḡŭ tɛkum aa à tswə nɛ ḡka ndoritə a ajəḡ yii mə Nwí à ḡɛntə yi a ndəḡ aà; ¹⁰ tã ndim yi'inə yii mə à ni ḡḡḡḡkabə aa tã kɪ ḡka ndoritə a noə yii mə Nwí à sɛḡsə yi a nsyə aà, ḡlon mə ḡḡḡḡkabə i ka yì wənsə tsyà waa aa tsi'ì tsɔ ɛbwì'ì ḡḡèè aà. ¹¹ Nòò a kɪ nta ntiɛ aa, a tɔ ḡḡèè i yɔrə; ɛbwì'ì jɪ i wòkə a nsyə, nɛbɔḡ ni nɛ mɛ. À kɪ mbə ḡḡḡḡ ḡḡḡḡ ajəḡ yii mə ḡḡḡḡkabə à ka yì tsyà yi, a noə yii mə a karə mfa'a nɛ mɛfà'á mi aà.

Àkwà'ànə

¹² Nɛdorə ni tswə a mbo ḡŭ yii mə à lwì'ì nɛ àbiintiɛ a noə yii mə ɛkwà'ànə i zì ḡhu mbo aà ḡlon mə à bə tsyà mbuu ɛkwà'ànə ma jù bəə bon à ka kwere miyərɪnə mi

ngù'u mi, tâ à bə ntswentxi ya yii mə Nwi à kà'a a mbo bə bii mə bi kòŋə yi aà. ¹³ Mbə mbuu ikwà'ànè ma jù i yi ti zì a mbo nù a tsuu lõ swonj mə, "ikwà'ànè jù i lo aa a mbo Nwi." Nlonj mə kaa mbə bi wa'à Nwí nfi ìnnù jì bi kwa'ànè. Kaa yumbonj a wa'à nii nù kii nkwa'anə nfi ànnù yí bfi. ¹⁴ Lâ bi kwà'ànè nù aa wâ noð mə ìnnù jii mə a yè'ètə aa i swùŋtə mē yi nko yi tsõ mātāa. ¹⁵ Ìnnù jya mə a yè'ètə aa i tigè ghírə a tswé ni ju tsõ mu ntigè njwe ifānsənnù. Bəe mə ifānsənnù jya i yi nkw'c nluu, i jwe nìwò.

¹⁶ Tâ bfi tsuu ghuu lõ bwe'esə mbâ bɔɔ bi maà bā. ¹⁷ Mìtəŋnə mí siginè mitsim bo bfi njòð jii mə i bɔɔj mǎŋsə aa, tsi'i tsim i lõ aa aburə nsigə. I lõ aa a mbo Nwìŋgɔŋ yii mə à nǎŋsə mīŋkà'à mii mə mi tswe a aburə aa, mbə yu yii mə kaa à si kwensə, kə mbəŋkə tso alihəŋ aà. ¹⁸ A nfi nkw'ŋə yì, à lə nnaŋsə yì'inə, ntsya aa a njim nighàà nii à nfi ànnù nŋŋkəŋ aà, mə tâ bfi'inə bə bfi'syà bi mbii a titxi nŋgɔŋ njòð tsim jii mə à lə nnaŋsə aà.

Njka nyu'u nkii nghirə

¹⁹ Bɔɔ bi maà bā nfi ka nwa'atə annù yuà! A ku'unə mə tâ nù ntsim tâ à ka nwaŋsə nyu'u ànnù, ntsəe ki wǎŋsə ghàa, nki tsee ki wǎŋsə lwisə nfi nŋtəŋə. ²⁰ Nù yii mə a lwisə nɔɔŋ aa kaa a si annù yí tsinè yii mə Nwi a lõ aa ghírə. ²¹ Mamùu ajàŋ a ku'unə mə nfi me'e ngɔŋ ìnnù nsij tsim bo bfi àbfi'intxi tsimə. Mfa ibiinnù ghuu a mbo Nwi, mbii nighàà nii mə a bə a mùm nti bfi bfi aà, à ni nŋghàà ma nù nii mbə ni nyweensə ghuu aà.

²² Nfi tsuu atu ibxi nù ghuu ki bwe'esə a nka nyu'utə nighàà ni Nwí tsi'i yù'utə. A ku'unə mə tâ nfi ka mfa'a ni nu. ²³ Nù yii a yu'utə nighàà ni Nwí tsi'i yù'utə kaa nkii'ni ni nu fa'à aa, à bə aa tsi'i tsõ nù yii mə à lèntə nsí yi nfi nkè'è, nyə ibxi nù yi. ²⁴ A nnaŋsə nlii ibxi nù yi wa aa, a lõ nŋghe yi. Fibiŋtə ti tsyà a li'inə nkirə yi yâ. ²⁵ Lâ nù yii mə a nnaŋsə nlii bfi'nŋsə bya bii mə bi bɔɔj mǎŋsə, nkətə ni mīŋkírə mi atsaŋ a nu bə aa, à bə tɛ'e àtù yi ni bfi'nŋsə ma bù, kaa wa'à yu'utə tsi'i yu'utə mbu nli'inə, lâ mbəŋnə nłəə ni bfi'nŋsə bya, nŋghírə nfi ìnnù jii mə bfi swonj aa, bonj Nwi à ka niŋ mbɔɔnə nfi ìnnù tsim jii mə a ghírə aà.

²⁶ Mbə nù a tswə a titxi bù yii mə à wà'atə mə yu tinsə amùm ànnù Nwí lâ kaa wa'ǎ ajàŋ yii mə mbə yu tswá àlèə yi zi, bonj ànnù Nwí yi ya à ni tsi'i ànnù adàŋə dàŋə. A kii mbwe'esə aa ibiinnù yi. ²⁷ Ànnù yii mə Taa Nwìŋgɔŋ a lõgə tsi'i tsõ ànnù Nwí yii mə a nnaŋsə kù'ùnə, kaa wa'à nfi àl'ò tswé aa, a nfi nka nłəŋtə bɔɔ bitì ni bikwi'i bi bāŋgyè a mùm nŋg'i'bo. Nki mbə a nka mbé ibiinnù gho tâ mbi tsuu lõ sŋŋ, i ta nŋg'i' a nu wò.

Njwà'asə nlonjə annù nte'e bfi'nàndènə

2 Bifim bā tsi'i tsõ ngǎŋmbii Mmà'àmbi yì'inə Yesu Kristo, yii à ni Mfò nŋgha'a aa, a ku'unə mə tâ nfi

tsuu bə itu itu ki lèntə, nyɔŋə bə nkirə yàa. ² Kə bfi'inə lõgə mə ngàŋkabə yii mə à wè'e karə yii mə bi nnaŋsə nfi àtxi gold bo bfi it'sə'ə atindùu, à zì nkuu a mùm nŋghòtə bù, nŋgàŋafum a kfi nzi nkuu ghu ni bikùrə bi atsə'ə bi. ³ Mbə nfi gha'asə nù wa yii mə à wè'e itsə'ə jfi siginè aa, nswonj ghu mbo mə, "Tswə faa nfi àləŋ yí àkò'ònə falà." Mbəŋnə nswonj a mbo ngàŋafumə wa mə, "Gheə ntəə filli, kə jwè'ènə a nsyè a mbéè mikòrə mə," ⁴ bəə bonj ni tɛ'e bfi'nàndènə a titxi bù, nłentə nfi ànnù nyonj nfi ajàŋ mə ìnnù jì bi i tintə nfi ghuu aà.

⁵ Yu'utə nfi mbā bifim bā, wa Nwi à tsò'c ngàŋəfumə fāa mbi, nŋghírə mə tâ bo niŋ mfiŋtxi mya a nu Yesu Kristo, i bəŋnə mbə ngàŋafu'u ànnù nŋŋkəŋ, i yi nŋi annù nfi'f yii mə à kà'a a mbo bə bii mə bi kòŋə nii aà. ⁶ Lâ ni tsa'a nfi nŋgàŋəfumə aa, bə bii mə bi nŋŋə nfi ghu a nsyè, nkii nswuŋə nfi ghuu nŋgheə ni bù a nda misa'a aa à ni aa bfi'wò aa e? À sxi ngàŋkabə bə aa e? ⁷ À ni tsi'i bə mə bi ghàà nfi ìnnù jfi bi nlonj ikum yí siginè wa mə bi fa a mbo bù aà.

⁸ La mbə 0 ka nnaŋsə nłəə mfi'f nŋŋsə Nwi wa yii mə à tswé mùm àŋwà'ànə mə, "Ka nkòŋə ndim ghò tsi'i tsõ o kòŋə ibxi nù gho aa," bonj 0 ghírə siginè. ⁹ Lâ mbə 0 ka nłentə nfi bə nyonjə ni bə nkirə yàa bəə bonj 0 wò mə annù, nŋŋsə a kfi ntswa gho tsi'i tsõ nù yii mə kaa à si nŋŋsə ləə aà. ¹⁰ Mbə nù a ka nłəə bfi'nŋsə bfi'sim bəe mə a ghírə nŋghéè nŋwə yí mfi'f'urə a ni mfi'nŋjirə annù bonj à kfi mē nŋwə bfi'nŋsə bya tsi'i bfi'simə. ¹¹ Nlonj mə nù wa yii mə à lə nswonj mə, "Tsuu annù mǎghàbə ghírə aa," à lə nkii nswonj mə, "Tsuu zwitə." Ma mùu ajàŋ, 0 bə tsuu annù mǎghàbə ghírə, lâ i bəŋnə zwitə nù bonj 0 wo nŋŋsə. ¹² Tā nŋghàà nuu bo bfi mŋghírə nfi mfi'innù muu tâ mfi bə tsi'i tsõ mi bə bii mə bi ka yi sa'a waa ni nŋŋsə wa yii mə à kətə mŋŋkírə mi atsaŋ a nu bə aa. ¹³ Nlonj mə kaa Nwi à ka yí wa'à mfi'ŋŋnə nù yii mə kaa à si mfi'ŋŋnə ko aa ki nko a noð nsa'a mŋsa'a. Nko mfi'ŋŋnə i kayi tsyatə ntsɔ'ɔtə mŋsa'a.

Abiintxi bo bfi njka mfà'á

¹⁴ Bɔɔ bi maà, mbə nù a swonj mə yu tswə nfi àbfiintxi, kaa wa'à ni ìnnù jfi siginə bəŋnə ghírə, a kwetə yi aa nfi àkə aa e? Kaa ajàŋə abfiintxi ma yú kaa mbə a wa'à yi nyweensə. ¹⁵ Mbə mumaà yì'inə yí mbəŋnə kə yi mǎŋgyè a bonj it'sə'ə a nŋw'e'ə kaa wa'à nfi mŋjì mii mə ku'unə a nŋi a nŋwi nŋwi aa tswé, ¹⁶ bəe nù nfi'bò a swonj a mbo bo mə, "Tā Nwi à niŋ mbɔɔnə a nu bù! Nfi gheə tâ nù juu ka nłoontə nkii nŋi ywurə!" bonj a ka kwetə waa aa ni àkə mə mbə nfi tsuu njoo jya mə i kwetə waa tâ bo tswə ntxi aa, i fa aa e? ¹⁷ À ni ajàŋ yii mə a ki mbə aà, mə mbə 0 tswə nfi àbfiintxi yii mə a si ghírə 0 fa'a nfi ìnnù jfi siginè aà. Ajàŋə abfiintxi ma yú à nfi àkwo ayòð.

¹⁸ Lâ mbə nù yì m'c à tse swonj mə, "0 tswə nfi àbfiintxi, mə bəŋnə mfa'a nfi ìnnù jfi siginè." Mbə a swonj ma mùu ajàŋ bonj mə ka kwi'i ghu mbo mə, "Dxi' abfiintxi yo

ya a mbo mà, mà mbə ò tsuu innù jì sigìnè kɪ ghìrè, boŋ mà ka bàŋŋə ì dɛ'í abiiintɛ̃̀i ya a nɛ̃̀ ìnnù jì sigìnè jii mà mà ghìrə aà.”¹⁹ Ó bii mà Nwíŋgɔ̀ŋ à nì aa tsi'í yí mɔ̀'ɔ̀tə aa ɛ? A bɔŋə! Lâ, tsi'í ìzwi jì bɪ ì kɪ mbii maa ajàŋə, òkii ntsigìnə ghu nsí.²⁰ Ẹ̀tìrè bə, nì lɔ̀ɔ̀ nzi mà àbiiintɛ̃̀i yii mà a si innù jì sigìnə fa'a aa, à nì àkwo ayoo aa ɛ?

²¹ A ŋghèè nì ta bɛ̀ bɛ̀taà yì'inè, Abraham, tìgè Nwì à le nìlɔ̀gè yì tso ò yii mà mɛ̀nnù mi mi tsinə òyɔŋə aa nɛ̃̀ ànnù yí sigìnè yii mà à le ŋghìrè aà. À le nìlɔ̀gə mu yì, Isaac, òghɛə mà'à Nwì ghu a nìkentə nì mɔ̀'ɔ̀. ²² A laa mà Abraham à le mbìl Nwì aa òkii mfa'a, àbiiintɛ̃̀i yì bo àfà'á yì a ghèè nɛ̃̀ àbo mɔ̀'ɔ̀. Àfà'á yì a ghìrè mà tã àbiiintɛ̃̀i yì ya tã luu. ²³ Ma mùu ajàŋ ànnù yii mà àŋwà'ánə Nwì a le nswɔŋ aa a fɛ'è mboontə mà, “Abraham à le nniŋ ntɛ̃̀i yì a nu Nwì, ma ya a ghìrè mà tã Nwì à lɔ̀gə yì nì ò yii mà ìnnù jì ì tsinə aà.” Nwì a tìgè òlɔ̀gə Abraham nɛ̃̀ òsùkà'á yì. ²⁴ Yê nɛ̃̀, Nwì a lɔ̀gè ò tso ò yii mà mɛ̀nnù mi mɛ̀sinə, ntsya aa a òjɛ̃̀m ìnnù jì sigìnè jii mà a ghìrè aà, kaa wa'à yòŋə aa tsi'í a òjɛ̃̀m àbiiintɛ̃̀i yì yu yu.

²⁵ À le òkì mbə tsi'í ògɛ̃̀ŋ ògɛ̃̀ŋ nì Rahab, àkwàrè màŋgyè wá. Nwì à le nìlɔ̀gè yì tso ò yii mà ìnnù jì ì tsinə, òtɛ̃̀sya aa a òjɛ̃̀m innù jii mà à le òghìrè aà, à le òkwerə bɛ̀tswèrè bɪ baIsrael bya a nda yu, òkì mbu òghìrè bɪ tɛ̃̀yá nì mànjì yì dàŋ òkhe waa.

²⁶ Ma mùu ajàŋ tso mà mbə àzwi a tsuu a nu ò tɛ̃̀swe, a bə àkwo ò aa, àbiiintɛ̃̀i yii mà a si fà'á a kɪ mbə aa àkwo ayòò.

A ku'unə mà tã bə ka ntswa aləè yaa

3 Bɛ̀lɛ̃̀m bā, kaa sɛ̀ bɔŋ mà tã bù bɪ ghà'atə bə ògãŋdɛ̃̀'ìnnù, òlɔŋ mà ìsa'a yì'inè tso ògãŋdɛ̃̀'ìnnù ì ka yì tɛ̀nsə tɛ̀yàtə yì bə bɪ mɔ̀'ɔ̀.

² Bì'inè bitsɛ̃̀m, bì'inè gha'a fansə nɛ̃̀ ìnnù. Lâ mbə ò yii mà tɛ̃̀swe ghu yii mà à si nii ifansə ìnnù ghìrə a nɛ̃̀ ìnnù jii mà a swɔŋə aa, boŋ ìnnù jì ì bɔŋ màŋsə, a kɛ̃̀ òzi a ajàŋ yii mà mbə yu tswā ìbɛ̃̀nù yì tɛ̀mè.

³ Bì'inè òŋə nɛ̃̀ àtsaŋə a ntsū ləŋə òghìrə nì mà tã à ka nyu'unə nɛ̃̀ yì'inè. Maa ajàŋ bì'inə zì ajàŋ yii mà mbə bì'inə ghìrə a ghèè nɛ̃̀ mbèè yii mà bì'inə kɔŋ aa. ⁴ Kè tã bì'inə wa'atə annù òlɔŋ abanə òkì. Ka mà a faŋ faŋ a kɛ̃̀ òtɛ̃̀i tsi'í afisə yì tɛ̃̀i aa, bɪ tsisə aa tsi'í nɛ̃̀ m̀ntɛ̀sɪrə àt-sisə, òswòŋə àbanə a zì ajàŋ yii mà mbə yu tsisə a ghèè ajàŋ yii mà à kɔŋ aà. ⁵ A kɛ̃̀ mbə ògɛ̃̀ŋ ògɛ̃̀ŋ a nɛ̃̀ àləə yii mà a tɛ̃̀swe a ntsū mbì'inè aà. Ka mà a kə'ə òkə'ə aa, mbə tsi kɪ kwèè ntɛ̃̀i yì a nɛ̃̀ ìnnù jì wè jì wè jii mà mbə a ghìrè aà.

Wa'atə ajàŋ yii mà mbə tsi'í òsàà mɔ̀'ɔ̀ ì tɔ̀ɔ̀ mà mù'ù òta'a aà. ⁶ Aləə a bə aa tsi'í tso mɔ̀'ɔ̀. A burə mbə aa òmbì yii mà ì lùu nɛ̃̀ ìnnù jì bɛ̀, òtɛ̃̀swe nì àdà'á a mùm nu bì'inè, òsɛ̃̀nsə nɛ̃̀ ìnnù jì bɪ, ì ghèè nɛ̃̀ ìlā a mùm nù bì'inè tsi'í tɛ̀mè. Òtɔ̀ nɛ̃̀ òtɛ̃̀wèntɛ̃̀i yì'inè tsi'í tɛ̀m nɛ̃̀ ìnn-

sàà mɔ̀'ɔ̀ yii mà ì lə aa tsi'í a mɔ̀'ɔ̀ Satan òzi. ⁷ Ǹm̀sɔ̀ŋ à zì ajàŋ yii mà mbə yu m̀r̀sə ògɔ̀ŋ ònaa tɛ̀m jii mà tɛ̃̀wə a nta'a kə a mùm òkì aà, kə a bə bə nàà m̀tsə'ə, kə bə bɛ̀sɪŋ, kə ìbəŋ naà tso ò, kə nà òkì, bɪ lɛ̀ òkì ya'a m̀m̀r̀sə ⁸ lâ kaa ò m̀sɔ̀ŋ kaa a wa'à ajàŋ yii mà mbə yu m̀r̀sə aləə aa bàŋŋə òzi. Àləə a nɛ̃̀ àyòò yì bɛ̀ yii mà a lɔ̀gə tsi'í lɔ̀gə, òtɛ̀syanə a ntsisə, òluu nɛ̃̀ òlɛ'í yì òmbi yii mà mbə ì zwitə ò aa. ⁹ Bì'inə lɔ̀gə ògha'asə nɛ̃̀ ma'àmbì Taà yì'inè Nwíŋgɔ̀ŋ ghu. Òkii mbu nìlɔ̀gə òmbəgìtə nɛ̃̀ bɛ̀lɛ̃̀m bì'inè bii mà Nwì à le nnaŋsə waa bɪ finə yì aa ghu. ¹⁰ M̀ghàà m̀ ògha'asə Nwì bo bɛ̀ òmbəgìtə m̀ fɛ'è aa tsi'í a ntsū yì f̀ùr̀è! Bɛ̀lɛ̃̀m bā, kaa a sɛ̀ k̀'ùnə mà mùu ajàŋə. ¹¹ Kaa mbə ònəbìrə yii mà òkì yì lèè ì f̀'è'è ghu aa, kaa mbə a wa'à kɛ̃̀ mbu ka m̀f̀l̀isə òkì yì lwì. ¹² Bɛ̀lɛ̃̀m bā, kaa mbə àtì kòò a wa'a mbàŋ sa'a bə, kaa àtì lāmsì kaa mbə wa'à ìkòò koonə bə. Kaa nɛ̃̀ nii mà òkì yì lwì ì f̀'è'è ghu aa, kaa mbə nì wa'à òkì yì nò kɪ m̀f̀l̀isə.

M̀tsyè m̀i mà m̀i lə nɛ̃̀ bə aburə aà

¹³ Ǹù tso à tɛ̃̀swe a tɛ̀tɛ̃̀i bù yii mà à tɛ̀yèsə òkii nnaŋsə nyu'u nɛ̃̀ ìnnù ì laa ghu atu aa ɛ? Tã à ghìrə tã à fɛ'è bɛ̀ yə tã àlaa, òtɛ̀sya aa a òjɛ̃̀m àkòrə nizi yì yì sigìnə, a tì ghìrə nɛ̃̀ ìnnù jì sigìnə a ká s̀g̀isə nɛ̃̀ ìbɛ̃̀ nù yì a nsyè à nì a ndi'è m̀tsyè m̀i ghu. ¹⁴ Lâ mbə ò tɛ̃̀swe nɛ̃̀ àghè'è'nə a mùm òtɛ̃̀i wò, nɛ̃̀ àlwintɔ̀ŋ, òka nɔ̀ɔ̀ tsi'í àyòò ànnù, ò tsuu ntɛ̃̀i gho kɪ kwèè, ntuu nɛ̃̀ ànnù òŋkɔŋə. ¹⁵ M̀buu m̀tsyè mà wa kaa ì sɛ̀ aa aburə lə. À nì m̀tsyè m̀i fàa mbì, kaa Azwì Nwì kaa a wa'à ghu tɛ̃̀wə, m̀i bàŋŋə lə aa a mbò izwì jì bɛ̀. ¹⁶ Àdìgə yii mà àghè'è'nə tɛ̃̀swe ghu ò a lɔ̀ɔ̀ bə ànnù yii mà a ka kwetə yì aa, ìbuurə annù ì kə ntswe ghu, a kɛ̃̀ òluu nɛ̃̀ m̀buu ìnnù jì bɪ jì ghà'atə.

¹⁷ Lâ m̀tsyè m̀yā m̀i mà m̀i lo a aburə aa, m̀i tɛ̀yāmbìl m̀foo nlaa, òzi nɛ̃̀ m̀bɔ̀nə, m̀bɔ̀nə, nyu'utə nɛ̃̀ ànnu yii bə swɔŋ aa, òko nì m̀l̀ŋŋə, òkoonə nì m̀ntàà m̀i ìnnù jì sigìnə. Kaa ò yii mà à tɛ̃̀swe nì mà muu m̀tsyè aa kaa à si òŋkə, kaa kɛ̃̀ nɛ̃̀ bə kɛ̃̀ m̀bwe'esə bə. ¹⁸ Ìnnù jì tsìŋə ì laa mbə m̀jì m̀i mà bɪ f̀'ù'ù nɛ̃̀ òjoo ògwè'è jii mà bə bii mà bɪ zì nì m̀bɔ̀nə bɪ bə nɛ̃̀ m̀bɔ̀nə aà.

Òghìrə àkà'á bu bɛ̀ m̀bì

4 Ǹtsò bo bɛ̀ f̀k̀r̀è f̀i f̀i tɛ̃̀swe a tɛ̀tɛ̃̀i bù, lə aa fə ɛ? A si òjoo jì bɪ jii mà m̀ntɛ̃̀i muu m̀i yè'è'tə, kaa wa'a bii mà tã nɛ̃̀ ò'esə ntswe aa mà ghìrə mà nì ka nto aa ɛ? ² Nì lɔ̀ɔ̀ òjoo, bɛ̀ nɛ̃̀ yì ntsuu nì ju tɛ̃̀swe aa, nɛ̃̀ tìgè ò-taŋtə a nzwitə bə. Òtɛ̃̀i ghuu ì yè'è'tə òjoo, lâ tso mà kaa mbə nɛ̃̀ wa'à nì ju tɛ̃̀swe aa, nɛ̃̀ tìgè òyòŋə bù nì bù, òkii ntìgə ntonə bù nì bù. Kaa nɛ̃̀ si nì òjoo jya tɛ̃̀swe aa, òlɔŋ mà kaa nɛ̃̀ si Nwì betə nì mà tã à fa a mbo bù aà. ³ Lâ nɛ̃̀ yì nte'è mbetə betə aa, kaa nɛ̃̀ wa'à kwèrə aa òlɔŋ mà nì betə nì mànjì yii à sɛ̀ ku'unə aà. Nì betə òjoo aa mà nì lɔ̀gə kɪ fà'á nɛ̃̀ ìnnù jii mà ì ghìrə nù juu ì ka m̀bɔ̀ŋə aà.

⁴ Bũ bē bii mē nē bē tsō mǎngyě nēyɔ'ɔ yii mē a jī mǎghābē aa, nē sē zi mē nē bē kī kǎj mbi yū boŋ nī bāā aa Nwī a ε? Ma mùu ajaŋ a bē mē ŋù ntsǎm yii mē à nī nsŭkà'a mbi aa, à nī ŋgǎŋkībāa Nwī. ⁵ Nē tsuu lō lōgē mē àŋwà'ànē Nwī a tswee annù mē swoŋ mē, “Àzwī ya mē Nwī à lē nnīŋ a ntīi bi'inē aa a yè'ètē nē ŋjoo tsi'í mbē ànnù.” ⁶ Lā m̄bɔɔnē yii mē Nwī a fa nī a mbo bi'inē aa, i ghērē nī mē bi'inē baŋnē ntīnsē òtsyǎ àzwī àyè'ètē ma yū. Ajǎŋ mē àŋwà'ànē Nwī a swoŋ aa mē, “Nwīŋgɔŋ a tuu ŋgǎŋŋee nu, ònīŋ nē m̄bɔɔnē a nu bē bii mē bi bāŋnē òsīgīsē nē ìbīnū waa a nsyē aà.”

⁷ Lā, nē sigīsē mbē nū yūu m̄fa a mbo Nwī, ŋka ntuu nē ànnù Satan boŋ à ka kī ŋkhē nē ghūu. ⁸ Nī ka nyoŋtē nī a mbēe Nwī tā à kī kaa nyoŋtē nī a mbēe bù. Nē si'í mbō muu mbā, bu ŋgǎŋghērē ìnnū jī bē. Nē ghērē tā m̄ntīi muu mī laa mbā bu bii mē nē tswe nī m̄ntīi mī mbaā. ⁹ Nē ka nŋeŋnē, ntīgē mbo'o, ŋkī nyə'ə; tā nēwyē nuu baŋnē mbəŋ ntīgē nīyè'è, ŋghērē tā nēdorē nuu nē bəŋ ntīgē ajəŋnē. ¹⁰ Nē sigīsē mibēi mī nū muu a nsyē a nsi Mmà'àmbi, boŋ à ka ŋentē ghūu a ndəŋə.

Ŋwà'àsə nloŋ annù ŋka nsya muswēbo a nu ndim ghò muKristo

¹¹ Nē tsuu ghūu bù nī bù kī fīrē mbā bīlīm bā. Nū yii mē a fīrē mu Kristo, ŋkī nsa'a nī aa, a līgītē aa nōŋsē ŋkī nsa'a nē nōŋsē wā. Mbē ò ka nsa'a nē nōŋsē bē boŋ kaa ò sē ŋū yii mē a yu'unə nōŋsē aa bē, ò bāŋnē mbē aa ŋgǎŋsa'a m̄sa'a. ¹² Nwīŋgɔŋ à nī tsi'í yūyū yii mē a fa nē nōŋsē ŋkī nsa'a aà. À nī tsi'í yū mē mbē a yweensē ŋū ŋkī nzwitē yī. O lōgē ibī nū gho aa nē wō a ŋka ntsɔ'ɔtē ìsa'a ndīm ghò aa ε?

Ŋwà'àsə nloŋ annù ŋkwēe ntīi

¹³ Naŋsə nyu'utə nē m̄bā bu bii mē nī swoŋə nī mē, “À ka ghērē bē sii, kē à ka lō bē a yɔɔ tā bi'í gheε fii nŋ'ɔ àlà'à līi, ŋghēε ntswe ghu a atū àlòò, i tanə mītaə ghu, i naŋsə i iswe nē àbīi ghu aà.” ¹⁴ Kaa nē sē ajaŋ mē òtswētīi yūu i ka lō bē a yɔɔ aa zī. Nē bē aa tsi'í tsō m̄bā'à tītugə yii mē i yī mfē'è i bū ŋwi'ikə mbwekə yī aà. ¹⁵ Mbē nē bāŋnē òswōŋə aa bē mē, “Mbē Mmà'àmbi a beentə boŋ bi'í ka tswe bitīi, i ghērē lālā, kē i kī ghērē līlī.” ¹⁶ Lā tsītsōŋ nī ŋee nē nū juu, ŋkī ŋkwēε nē nēgō nuu, kaa a wa'à kù'ùnē.

¹⁷ A nlwì'sə, ŋū yii mē à sē annù yī sigīnē yii mē à zi mē a ku'unə a ŋghērē aa, ghērē aa, à ghērē bī.

Ŋwà'àsə ŋgǎŋkabè

5 Ŋgǎŋkabè, yu'utə nē annù yii mē mē swoŋə nī a mbo bù aà. Nē ka mbo'o, ŋkī nyə'ə nē tīi nloŋ ŋgi'í yii mē i zī a nu bù aà. ² Àfù'ù yuu a bwē mē, òsəkē i jī ìtsə'è juu. ³ Ntsəbè i kō mē gold ghùu a b'ɔ'ɔ nī silva ghùu. Ntsəbè ma yu i ka bē ayəfē nē ìnnū jii mē nī ghērē aa, i kī tīgē kurē nē ŋjǎnū yūu tsi'í tsō m̄ɔ'ɔ. Nē

ghòtə ŋjoo jì ghà'atə òləə nē ŋjwi julà mē nī ŋjwi nlwì'í ŋjīmē aà. ⁴ Kaa nē burə tē ŋkabè bē bii mē bi fa'a a m̄m̄m̄ m̄nsòò bù aa tū. Yu'u nē àjàŋ mē bo ghààntē aà. Nēyè'è nī bē bii bi fù'ù mījī muu a m̄m̄m̄ òsòò aa nē ghēē mē ŋku'u a tōŋnə Mmà'àmbi Mbu'utəmbi.

⁵ Ntswētīi yūu i luu nē ŋjoo jii mē i ghērē nū yūu i bɔŋə aà, wa nē naŋsə mē ŋjī mbī. Nē jī mē mfaŋkə mfe'ε ntīgē mbē tsō nàà jii i yu'utə nē ŋjwi yii mē bi ka wà waa ghu aà. ⁶ Nē sà'à mē m̄sa'a mī bē bii ìnnū jyaa i tsinə aa, ònīŋ ŋgi'í a nu bo, òzwitə nē bē tē ŋjī'í, kaa bo wa'à waa kwē'è.

Ntswā òtīi bo ŋka ntsà'atə Nwī

⁷ Nē ka ntswa m̄ntīi muu mbā bīlīm mbā, ŋywe'e a ŋjwi yii mē Mmà'àmbi à ka yī bũ zi aà. Nē yē àjàŋ yii mē ŋgǎŋlīgē m̄nsòò a tsua ntīi yī nyu'utə nī mē tā òsyē ghērē mījī k'ɔ'ɔ aà. Ntswa nē òtīi yī mbe nē noò òtsū m̄bəŋə bo bi noò òtsyábēē tǎ fù'ù mījī myā. ⁸ A ku'unə mē tā nē ka ŋkī ntswa m̄ntīi muu. Nē tsua abiintīi yu tā à tīnsə òlōŋ mē noò òzi Mmà'àmbi yī'ìnē à kòòntē mē aà.

⁹ Nē tsuu ghūu nī bù nī bù kī ghààntē m̄bā bīlīm bā, tǎ tā Nwīŋgɔŋ à tsuu isa'a a nu bù lō nīŋə. Wa ŋgǎŋ nsa'a m̄sa'a wa à kòòntē mē, wa à tēə a ntsūndā.

¹⁰ Bīlīm m̄bā, nē ka ŋwa'atə ŋgǎŋtoo Nwī jya jii mē i lē si ghàà nī ìkūm Mmà'àmbi aà. Nē lōgē waa tsi'í tsō àlènsə bē bii mē bi tsua ntīi waa a noò ŋgi'í aà.

¹¹ Bi'inē yə mē Nwī à lē nnīŋ m̄bɔɔnə a nu bo aa ajaŋ yii mē bi lē ntswe nī àtəŋəntīi aà. Nī yu'u nē ànnù òlōŋə àtəŋəntīi Hiob. Nē kī nzi ajaŋə àfù'ù yii mē à lē tī bē nī a ŋjīm Nwī à fa ghu mbo aà. Tsi'í annù nēŋkoŋə, Mmà'àmbi a yu'u nīyè'è nī bē, ŋko nī m̄līŋnē bē bi.

¹² A mbū ŋghēē ghu bīlīm bā, ma ànnù à nī mē, nē tsuu kī kàà. Nē tsuu aburə, kē nsyē, kē ayōò tsu kī lōgē kàà ghu. Nē ghērē tā ìŋŋə ghùu à bē ìŋŋə, tā ŋgaŋŋə ghùu à kī mbē ŋgaŋ tǎ tā Nwī à tsuu isa'a a nu bũ lō nnīŋə.

Ntsà'atə Nwī nī àbīintīi

¹³ Nū tsū a tītīi bù à tswe a m̄m̄m̄ ŋgi'í aa ε? A ku'unə mē tā à ka ntsa'atə Nwī. Nū tsū a tītīi bù a doritə aa ε? A ku'unə mē tā à ka nyəə ìkòò ŋgha'asə nē Nwī ghu.

¹⁴ Nū tsū à tswe a tītīi bù yii mē a ghòò aa ε? Tā à too ŋkī a mbo bīlīm bi ndānwī tā bī zi ntsà'atə Nwī ghu atu, ŋy'ɔ'ɔ yī nī mīghurə nī ìkūm Mma'ambī. ¹⁵ Àtsà'atə ma yū mē bi tsa'atə nē àbīintīi a ka ghūrə ŋū nēghòò wa. Tā Mma'ambī à bu mfa ntswētīi yī fu ghu mbō, bēε a bē yii mē à fānsə annù boŋ Nwī à ka lī'ìnə ibī yī. ¹⁶ Ma mùu ajaŋ nē ka mbīi ìfānsənnū juu bu nī bù, ŋka ntsa'atə nē Nwī a atu bù nī bù. Tǎ tā mīghòò muu mē ka mfwetə. Àtsà'atə Nwī ŋū yii mē ànnù yī a tsinə aa a tswe nē m̄dàdà'a mī wē.

¹⁷ Elijah à le mbaa ŋkɛ mbə ŋûmɛ̀sòŋ tsɔ̀ bɛ̀'ìnè. À le ntsà'atè Nwí tsi'ì nɛ̀ òtɛ̀ yi ntsɛ̀m mə tã òmbəŋ tsuu loo. Kaa òmbəŋ ɛ̀ wa'à kɛ̀ òloo a ala'a a atú ɛ̀lòò jì tarə nɛ̀ àtɛ̀.
¹⁸ ɛ̀lòò majya ɛ̀ jya mə a bú ntsà'atè Nwí fu, òmbəŋ ɛ̀ swi'ìnè a aburə ŋghɛ̀rə mɛ̀jì bú ŋkɔ̀'ɔ̀ fu a nsyɛ̀.

¹⁹ Bɛ̀lɛ̀m òmbá, òmbə ŋù yi mɔ̀'ɔ̀ a tɛ̀tɛ̀ bù a fà'à mánjì ànnù nɛ̀ŋkɔ̀ŋ bɛɛ̀ ŋù mɔ̀'ɔ̀ a bú òswuŋtə yi mbɛ̀ nɛ̀ ghu fu, ²⁰ tã nɛ̀ zi mə ŋù yii mə à ghɛ̀rə ŋgàŋghɛ̀rə ɛ̀nnù jì bɛ̀ a ma'atè ɛ̀nnù jì bɛ̀ jì jya aa, à yweensə òtɛ̀ yi a ntsú nɛ̀wò, ŋghɛ̀rə bɛ̀ lɛ̀'ìnè ɛ̀fãnsənnù jì ghà'atè.

1 Peta

ÑJI'INNŪ ANWÀ'ÀNƏ YŪ

A aḡwà'ànə yŭ aa a le ḡḡwà'ànə Peta ḡḡḡntoð Yesu Kristo. Peta à le mbə ñdɿɿ ñdānwì yìi mə à le mbə “ayəfə nɿ ḡḡi'ì ya mə Kristo à le nyə aà” (5.1). À le ḡḡwà'ànə aa a noð yìi mə à le ntswe a Roma bo Mark aà (5.13). À le Nḡḡwà'ànə aa a mbo bɔɔ bi Kristo bii mə bi le nḡà'à waa bi tswé mbù'u itoo jii mə baRoma le si bu'utə a Asia yì Nḡkə'ətə aà (1.1). Peta à le ḡḡwà'ànə aḡwà'ànə ma yŭ aa a nlə'ətə mɿntɿ mi bɿKrisèn bii mə bi le si yə ḡḡi'ì a itoo jii bə le nḡà'à waa bi tswé ghu aà. Bi le si tsw'ɔ nɿ àkorə yaa nloḡ aa àbiintɿ yaa; ma mùu ajàḡ Peta a tigə ñdɿntə nɿ waa mə tâ bo tsuu lõ kaa i wò. À le ḡḡi ḡḡwà'anə aa a ndi'itə bɿɿ bi ndānwì tsò yu, (5.1-4) ñdi'ì ni mə à le lòḡə ifà'à wa mə Mmə'àmbi à le mfa ghu mbo mə à ka nḡe'ɛ bɔɔ bi mbɿḡḡəḡ bi aa (Jɔn 21.15-18) nɿ ñtɿ yì tsɿmə. Ìnnù jii mə Peta à ḡwà'anə aa i dɿ'ì ni mə à le naḡsə ntswe bo Kristo, a kɿ ḡḡwà'anə aa ìnnù jii mə yumbɔḡ à le nywe'etə, ñloḡ mə à le ḡḡi naḡsə nyə ḡḡi'ì, ḡyì kɿ ḡḡkwo ghu mum a ḡḡha'asə Nwì ni ñwò ni tsi'ì wa ajàḡ mə Yesu à le ḡkə'ènə ghu mbo wa noð mə à le mfa ifà'a ghu mbo mə à ka nḡe'ɛ mbɿḡḡəḡ jii aà (Jɔn 21.19). Peta a swoḡə ni mə tâ bo tsuu kɿ jəḡḡə a nɿ ḡḡi'ì yìi bo yə aà. Tâ bo tsuu i kɿ wa'a ni mə aa annù akə le (4.12), ñloḡ mə mbuu ikwà'ànə jya jii i tsi'ì nɿ waa laa, i ywe'etə aà àbiintɿ yaa yìi mə à ni ayoo atɿndùù, i ḡḡḡə tâ à ku'usə ḡḡkwe, tâ bŭ ḡḡḡə baa ḡḡha'asə Nwì (1.6-7). Nswoḡə ni mə wa Kristo à le nyə ḡḡi'ì aa mə yu dɿ'ì alənsə a mbo bo mə tâ bo tigə nyoḡə nɿ ìbù'ù mɿkòrə jii (2.21) ḡka ndoritə mə bo tswé nɿ àbwarə a nyə ḡḡi'ì yìi mə Kristo à le yə aà (4.13). Tâ bo ka nḡḡ ìnnù tsɿm jii mə i yə nɿ waa aa, bo bɿ jii mə i tsyà waa aa, a mbo Nwì yìi mə a ləntə ni waa laa (4.19; 5.7). Nù a bə yə ḡḡi'ì boḡ à kəntə ḡḡḡḡ ìbɿ (4.1). Bo bə bɔɔ yətə ḡḡi'ì boḡ Nwì à ka ḡḡḡə ìbɔḡ a nu bo tâ bo bu ntɿ fu (5.10). Tsò mə bo yə ḡḡi'ì laa aa, bo ka yì kɿ kuu a mùm nḡḡha'a ni Kristo (4.13-14). Peta à le naḡsə dɿ'ì a mbo bɿKrisèn a bə bii mə bo ni bu aà: Bo ni aa bə bi Nwì, àtoo yìi mə a laa maḡsə aa, ḡḡi mbə ḡḡḡḡmə'a Nwì. Nḡkɿ nswoḡ ḡḡi'ì ànnù yìi mə bo tswe ghu fàa mbi aà: Nwì à tsw'ɔ waa nləə fàa mbi aa mə tâ bo ḡka ḡḡha'asə nii, ḡkə'ənə nɿ ìnnùtsyāmbɔ jii mə a ḡḡḡə aà (2.9), ḡkɿ ḡḡḡḡ nɿ ìbɔḡ (3.9,13), ñlwì'ì a mùm àkòḡḡə, ñloḡ mə àkòḡḡə a kusə ìnnù jii bi jii ḡḡà'àtə aà (4.8). Tâ bo tswe fàa mbi tsò bə bi Nwì, ḡyə ni mə bo laa maḡsə tsò Nwì yumbɔḡ (1.15,16) ḡzi ni mə bo bə aa bɿḡḡ, mbə batoo ghu (2.11), ñloḡ mə ala'à yaa a tswe aa a aburə aà.

Bi yatə àḡwà'ànə yŭ aa laa:

1. Nḡi'innù aḡwà'ànə yuà 1.1-2
2. Àwa'atə ñloḡ annù ajàḡ mə Nwì a yweensə bə aà 1.3-12
3. Àdɿ'itə ñloḡ annù ntswəntɿ yìi ì laa aà 1.13—2.10
4. Àjàḡ mə bɿKrisèn tswe nɿ ñtswe a noð yìi ḡḡi'ì ì yə waa aà 2.11—4.19
5. Àjàḡ mə bɿKrisèn bi sigisə mibɿmɿnù myaa a nsye mfà'à aà 5.1-11
6. Ìnnù jii mə Peta à le nswoḡə a ñlwì'isə aà 3.12-15

Àtsà'àtə Peta a mbò ḡḡhòtə

1 Àḡwà'ànə yŭ a lo aa a mbo Peta yìi mə à ni ḡḡḡntoð Yesu Kristo aa, ḡḡḡe a ni a mbo bɔɔ bi Kristo bii mə bi ja'a waa a itoo itoo bo tswé tsò batoo a ala'a Pontus, Galatia, Cappadocia, Asia, bo bɿ Bithynia aà. ²A bə bə bii mə Nwìḡḡḡ Tà à ts'ɔ waa, nyarə nləə nɿ bi a nzi yu, Àzwì Nwì a si'ì bi laa, mə tâ bo ka nyu'unə Kristo tâ bɿ kɿ nyantə aləə yì a nu bo. Tâ ìbòḡ Nwì nɿ mbɔɔnə Nwì ì tswe a nu bŭ ñluu.

Nḡkà'a yìi ì tswen ñtɿ, bo bə aà

³ Bì'inə ka ḡḡha'asə Nwìḡḡḡ, Ta bɿ Mmə'àmbi yì'inə Yesu Kristo. Ntsya a nḡḡ ḡḡko mɿḡḡḡ yì yì ḡwə bi bŭ mə ḡḡwe yì'inə bì'inə tigə mbe nɿ ñtswəntɿ yì mfii, a nḡḡ ajàḡ yìi mə Kristo à le nyweenə ni ñwò aà. Ma yŭ a tigə ḡḡḡḡ mə tâ bì'inə ka mbe nɿ ḡkà'à Nwì kaa wa'à kaà kə ḡḡḡḡ; ⁴ mbe nɿ a ḡḡwerə njoo jii mə kaa mbə kɿ'ì bɿ'ì, kaa bi kɿ'ì ḡḡi'ì ghu ta, kaa jii wa'à kɿ ḡḡwi'inə, jii bi ləə a aburə a mbo bŭ aà, ⁵ bŭ bii Nwì a bə ni mɿdà'à mi ntsya a nḡḡ àbiintɿ yuu mə ànnù ajàḡə à ka yweensə ghuu aa, tâ à yì mfè'è bɿ naḡsə nyə wa noð ñlwì'ì ḡḡḡ.

⁶ Nî ka ndoritə nloŋ ma yû ka mæ a ni mû àtîi noð nî ka yə ŋgî'i nloŋ mbuu ikwà'ànə jii i ka ki tsi'i ghuu, ⁷ a nywe'etə a nyə mæ àbiintîi yuu àa yí annnù nîŋkoŋ le. Tsi'i àtîi gold yii mæ mbə bi tâ ŋgî'i ghuu aa, bi yweètə a ni mɔ'c, baa kii ywe'etə abiintîi yuu yii a baŋnə ntînsə ñtsya gold aa ni mɔ'c, tà bæe mæ a tsya, bi fa àghu'usə ni nigha'a nî àghum a mbo Nwî, wa njwi yii mæ bi ka yí dî'i Yesu tâ à laa aà. ⁸ Ka mæ nî bùrə tî yi yə aa, nî kɔŋə yi, ka mæ nî si nii yə aa nî ñniŋ ntîi ghuu ghu nu ŋkii ndoritə nî mbuu nidorə yi wè yii mæ kaa mbə ntsù wa'à swonə. ⁹ Ni nanşə ndoritə aa nloŋ mæ nî kwèrə ðlòŋə ghuu nyoŋ aa njîm àbiintîi yuu.

¹⁰ Ŋgəŋntoo Nwî jii mæ i le ŋkè'ènə mæ ðbòŋ Nwî yii mæ à ni ghuu i zì aa, bo le si nanşə nloç mbetə nî ñnnù ñloŋ annù nyweenə ma yû; ¹¹ bo le si betə nî ŋù yii mæ, kə noð yii mæ Àzwi Kristo a le ndî'i a mîntîi bo mæ à ka yí yə ŋgî'i i yí ki tsewe ni nigha'a nii ni yoŋ ghu aà. ¹² Bi le ŋghîrə a laa a mbo bo mæ kaa bo le ŋkî'i aa a mbo atu mbîinù yaa fa'à, bo le si bàŋnə mfa'a aa a mbo bù. Bi le nzi nî ñtoo yi ñsigînə ya aa a mbbo bù ñtsya a njîm Àzwi Nwî yii mæ a lo a aburə nsigə aa, a bə ñnnù jii mæ baangel bi le si yè'ətə a nzi tâ à laa.

Bî'inə ka nzi akòrə nîzi tâ à ku'unə a mbo Nwiŋgòŋə

¹³ Tâ nî tanşə mîntîi muu, ntswe nî àlaa atu, nnanşə nte'è atú yuu tsim a nî ðbòŋ Nwî yii mæ nî bæ aa, mæ i ka yí zì wa noð yii mæ Yesu Kristo à ka yí bu fè'è zì aà.

¹⁴ Tsó bɔɔ bi ayu'unə, ni tsuu mà'atə ibîinù ghuu tâ ñnnù jii mæ ibîinù ghuu i yè'ətə aa tâ ð ka ntsyasə nî ghuu tsi'i tsó ajàn mæ nî le ntswe ni bîbù'u a mbii aà. ¹⁵ Lâ tâ nî kî nlaa a nî ŋgòŋ ñnnù tsim jii mæ ni ghîrə aà, tsi'i tsó mæ yu wa yii mæ à le ntwoŋə ghuu à làa aà. ¹⁶ A ajàn mæ àŋwà'ànə Nwî a swonə aà, mæ, "Nî laa tsi'i tsó ajàn mæ mè kî nlaa aà." ¹⁷ Tsó mæ ni twonə nî Nwî ni Taà ghùù a noð yii mæ ni tsà'atə Nwî aà, a bə yu wa yii mæ a lèntə ñnnù bə kaa ŋkî'i nî njîm ŋù bii, nyoŋ aa bə ni mîghîrînə mî ñnnù myaa aa, tâ nî ka nzi akòrə nîzi yuu ni nîbɔ'c, a ni noð ñtsim yii mæ nî tsewe a itoo dənə aà.

¹⁸ Nî zi mæ bi le ntsu'u atú yuu a ni ñnnù adəŋə dənə jii mæ nî le nloçə a nu bîtaə buu aa, kaa à le ŋkî'i aa nî ñjoo jii mæ jî bi'i tsi'i tsó àtîi silba kə gold aa bə. ¹⁹ Bi le mbàŋnə ñtsu'u atú yuu aa nî àləə tîndùù Kristo ya, tsi'i tsó yí mû mîbînjèrə tî àl'ò kə àbà. ²⁰ Nwiŋgòŋ à le ntsɔ'c yi nloə mbɔŋ tâ bî nanşə mbi yù. Lâ bi kî ñdî'i yi a nî njwi nwi'injîm jù mbi'i ŋgaə yù. ²¹ Ntsya ghu njîm, nî ləð ñtîi ghu a nu Nwî, yii mæ à le nyweensə yi ni nîwo, mfa nigha'a ghu mbo mæ tâ àbiintîi yuu, nî mbe yù, tâ ð tsewe a mum Nwî.

²² Tsi'i tsó ajàn mæ nî sî'i mæ mîntîi muu mî laa, nyonə a ajaŋə mæ ni yu'unə annù nîŋkoŋ aa, ŋkî ntswe nî àkòŋə annù nîŋkoŋ a nu bîîm buu aa, tâ nî nanşə ntswe nî àkòŋə a nu bù ni bù yii mæ a fè'è aa mûm ñtîi

bù. ²³ Bi bù mæ ñjwe ghuu nî tîgə bə bi fii, kaa ŋkî'i aa nî ayoo ŋgwè'è yii mæ mbə a bwé aa bə, mbaŋnə mbə aa a nî àyoo ŋgwè'è yii mæ kaa mbə a kî'î bwè aà, ñtsya aa a njîm nîghàà ni Nwî nii ni tsewe ntîi ŋkî nwi'i nîŋkoŋ aà. ²⁴ Nloŋ mæ,

"Njyānū ñtsim ð bə aa tsi'i tsó ŋgèè, nîgha'a ni ni tsim ni kî mba aa tsi'i tsó ðbwi'i ŋgèè. Ŋgèè ya i yi mbɔrə aa, ðbwi'i ŋgèè jya i wokə yi.

²⁵ Lâ nîghàà ni Mmà'àmbi ni lwi'i nîŋkoŋə." †† Nîghàà ma nya a bə ñtoo yi ñsigînə ya mæ bi le nswonə a mbo bù aà.

Ŋgò'ò ya yii ð tsewe ntîi aa bo bî àtoo yii a laa mənşə aà

² Tsó mæ a bə laa, tâ nî me'e ŋgòŋ ñnnù abi'i ntîi tsim bo bî ñnnù mbwe'esə tsim, nî àbagilə ni àghə'ənə bo bî ŋgòŋ ñnnù ntā ŋgî'i a nî ðkum bə tsim. ² Tâ nî bə tsi'i tsó bɔɔ bi bɔrə ŋka nyə'ətə nîbîi ni Azwi nii kaa bi si fərinə aa tâ nî kwetə ghuu nî ŋkwe ŋkɔ'c nyweenə, ³ ñloŋ mæ nî ywè'ètə mæ abðŋəntîi Mmà'àmbi aà. †

⁴ Nî zi ghu mbô, a mbo ŋgò'ò ya mæ ð tsewe ntîi, mæ bə le ntuu, lâ Nwiŋgòŋ a bàŋnə ñtsɔ'c ni yi àtîndùù a mbo yu aà. ⁵ Tâ nî kî mbə tsi'i tsó ŋgò'ò jii mæ i tsewe ntîi bi bɔɔ nî ghuu nî ñdā Àzwi mæ tâ nî tsewe a nî àtu ifà'a mmà'a Nwî yii a laa mənşə aa tã kî fa nî ñjoo mmà'an-wî azwi jii mæ Nwiŋgòŋ a beentə ntsya njim Yesu Kristo aà. ⁶ Nloŋ mæ a tsewe a mûm àŋwà'anə Nwî mæ,

"Mə tsɔ'c mæ ŋgò'ò àtîndùù yí àŋanə yii mæ mæ bɔɔ a ni ŋgò'ò nîbuu ni ndā Zion, tã tâ ŋù ñtsim yii à niŋ ntîi yi ghu nu aa tâ à tsuu nî àdîrətu tsewe." ††

⁷ A mbo bù bii mæ nî bii aa à ni ŋgò'ò àtîndùù, lâ à mbo bə bii mæ kaa bi sî bii aa,

"Ŋgò'ò ya mæ bî bɔɔ bi nda le ntuu aa, ð bù mæ ñtigə mbə ŋgò'ò nîbuu ni ndā" ††

⁸ ŋkî mbə,

"ŋgò'c mæ ð ka ghîrə tâ bə kwantə ghu, mba aləŋşə ŋgò'ò mæ ð ka ghîrə waa mæ bo wo." †††

Bo kwantə aa nloŋ mæ kaa bo si nîghàà ni Nwî yu'unə aà. A bə àjàn mæ Nwî à le nte'è ntsɔ'c nloə aà.

⁹ Lâ nî nî ŋgwè'è yii mæ Nwî à tsɔ'c, mbə ŋgəŋmà'a Nwî, Nwî yii à ni Mfî aa, mbə atoo yii mæ a laa mənşə, mbə bə bi Nwî yumbɔŋ, mæ tâ nî ka ŋkè'enə ñnnù at-syambo jii mæ a ghîrə. Mbə yu wa yii mæ à le ntwoŋə ghuu mfi'isə a mûm itugə, nzi ni bù a mûm ŋkà'ə yii mæ i tsya mbo aà. ¹⁰ À le mbə a noð yí mɔ'c aa kaa nî wa'ă bə bî tsu bə, lâ tsîtsɔŋ ni ni bə bi Nwî, maà noð, kaa nî wa'ă nî ŋko mîîŋnə Nwî tswè, la tsîtsɔŋ nî tsewe nî ŋko mîîŋnə yi.

† 1.16: Lev. 11.44-45; 20.7

†† 1.25: Yes. 40.6-8 † 2.3: Ps. 34.8 †† 2.6: Yes. 28.16 †† 2.7: Ps. 118.22 ††† 2.8: Yes. 8.14

İbù'ù Nwí,

¹¹ Bìlím bá bii mà kòṅə aa, tsi'ì tsò bìgìì fàa mbi, tsi'ì tsò bè bii mà bi tswə atoo dàṅṅə aa, tâ nê ka ṅkhə innù jya jii nɔyǎnu yè'ətə, jii mà i mà'a ntsò bo bì m̀ntiɪ muu aà, ¹² Tâ nê tswa akòrè nizi yuu yí sigìṅə a títì bì t̄ z̄i Nwí, tà bæ bo ti ghàa i swonə ni mà ni ghìrə innù j̄i bi, bonḡ bo ka yə innù j̄i sigìṅə jya mà ni ghìrə aa, i yí tigə ki gha'asə Nwí wa Njwí ñtsò'òtə m̄isa'à.

¹³ Ñlonḡ ṅkwí atu Mmà'àmbi, nê ka nyu'unə bə b̄its̄im bìi bi ləə mà bì ka nsa'a ghuu aà; kə a bə Kaisa yii à kò'ò ntsirə aa, ¹⁴ kə bìḡumnàà bìi mà à too mà tâ bo ka niḡ njo a abàa bè bìi bi fànsə innù aa, mbanḡnə mbeen-tə n̄i bè bìi mà bi ghìrə innù jii i ku'unə aà. ¹⁵ Ñlonḡ mà à n̄i ḡkòṅə Nwí mà tâ nê ka ṅghìrə innù jii i tsinə aa, t̄a kutə m̄ints̄ù mi ij̄iḡtə bə bìi mà à ni bíbu'u aà. ¹⁶ Tâ àkòrə nizi yuu à bə yí b̄ə bìi kaa bi s̄i waa ni m̄iḡk̄irə m̄i tsu kwèrə. L̄a n̄i tsuu ann̄u aj̄anḡ yii mà ni karə n̄i àt̄u yuu aa, i l̄ogə i l̄igə n̄i ìl̄arə i tsȳá ghu a ṅghìrə innù j̄i b̄i. Tâ àkòrə nizi yuu tâ bə yi ḡḡḡfà'á Nwí ¹⁷ Tâ nê ka ntwonḡ ikum a nu ṅù ñts̄im, ṅka ṅkòṅə ni b̄ilím buu bìi mà bu bo bii Nwí aa, ṅka mbò'ò ni Nwí, ḡka ntwonḡ ni ikum a nu Kaisa.

Àlènsə ḡḡi'í Kristo

¹⁸ Ñḡḡḡfà'á tâ nê nanḡsə ṅka nyu'unə bità bi afà'á buu bits̄im, ñtwonḡ n̄i ìkum a nu bo, tâ tsuu bə aa tsi'ì a mbo bya mà bi d̄i'í abòṅənt̄i ḡki mbòṅə ni a nu bù aà. Tâ nê k̄i nyu'unə n̄i bya bìi mà bi tsə'ə aà. ¹⁹ Nwìḡḡḡḡ à ka ki beentə aa ṅù yii mà mbə a yu'ù ñyànḡ nlonḡ ḡḡi'í yii ì kuu ghu nu t̄i gh̄ə à fànsə ànnù aa, ñlonḡ mà à z̄i ànnù yii mà Nwìḡḡḡḡ a l̄ò aa, a laà. ²⁰ Mbə a kwetə gho aa n̄i àkə mà mbə ò fansə annù baa ṅḡḡò ò ò kwèrə n̄i àt̄anḡnt̄i aa ɛ? L̄a m̄bə ò banḡnə ṅghìrə annù yii a ku'unə, bi niḡ ḡḡi'í a nu wò ñlonḡ annù ma ya, ò kwèrə n̄i àt̄anḡnt̄i bonḡ Nwìḡḡḡḡ à ka beentə ghò. ²¹ Ñlonḡ mà Nwìḡḡḡḡ à le ntwonḡ ghuu aa a n̄i àjàṅə ann̄u yuà, àjàṅ yii mà Kristo à le nyə ḡḡi'í a atu bù aa, à le nd̄i'í aa alènsə mà n̄i tigə nyonḡ n̄i ìbù'ù m̄ikòrə ji. ²² Kaa à le ḡk̄i'í annù tsu fànsə, kaa ànnù mbwe'esə yí tsu a wa'à ghu ntsù ki mf̄e'ɛ. ²³ Nòò yii mà bi le si bəḡḡtə yi aa, kaa à le ḡk̄i'í mbəḡḡtə yí tsu kwi'inə, nòò yii à le si yə ḡḡi'í aa, kaa ḡk̄i'í b̄ə ki ḡka'atə. À le mbànḡnə ñniḡ nt̄i yi bə a nu yu wa yii mà a lèntə innù b̄ə i tsinə aà. ²⁴ Kristo yu mbòṅ à le mbè'e innù j̄i b̄i j̄i'inə a ìb̄i nu yu a ati b̄anḡnə b̄anḡnə, mà bi'inə kwo a m̄ùm ñnnù j̄i bi, mbanḡnə ntswe nt̄i a ṅka ṅghìrə ñnnù j̄i tsinə. Àjàṅə mà bi le nniḡ ila'a ghu nu aa, bi le mbànḡnə ḡḡhurə aà ghuu. ²⁵ Ñlonḡ mà n̄i le mbə aa tsi'ì tsò mbin-j̄èrə jii i leè m̄bwe, ts̄i'ts̄onḡ n̄i bù m̄ə m̄bi fu a mbò Ñt-sèèmbi, bo bì a mbo yu wa yii mà a b̄e m̄int̄i muu aà.

A bonḡ mà b̄anḡyè ka nyu'unə bìlòò byaa, tâ mbànḡnə ka ḡkòṅ b̄anḡyè byaa

3 Tsi'ì maa aj̄anḡ a bonḡ mà bù b̄anḡyè ka nyu'unə bìlòò buu, tà bæ mà bí m̄'ò bi tuu ni n̄iḡhàà ni Nwí yu'unə n̄i kwèrə waa nzi ni bu a mbo Kristo, tsi'ì t̄i n̄iḡhàà ni ntsù, tâ à banḡnə bə aa bə a n̄j̄im àkòrə nizi b̄anḡyè byaa, ² a aj̄anḡ mà bi yə àjàṅ yii mà ni b̄'òtə n̄i waa, àkòrə nizi yuu a k̄i ñlaa aà. ³ N̄i tsuu ghìrə mà n̄i b̄òṅə nuu bə bə n̄i mà ni kù'ùsə bə n̄i ḡjoo jii i l̄ò a abeɛ, a aj̄anḡ mà n̄i ba'a n̄i ñḡḡ it̄u juu, ḡk̄i ḡwe'ɛ n̄i ḡjoo jii mà bi nanḡsə ni ñ̄i gold, kə ḡwe'ɛ nàa itsə'ə j̄i sigìṅə. ⁴ Tâ n̄i b̄òṅə nuu banḡnə bə bə nya n̄i mà ni ləon-tə a mum m̄int̄i bù, mbə ntsòndòrə ayoo wa yii mà kaa à si n̄i bwe, mà ni azwi yí b̄onə kaa ḡk̄i'í n̄i ghaà, yii mà a nsi mi'í Nwí, à n̄i àyoo àt̄ind̄u aà. ⁵ Àà àjàṅ yii mà b̄anḡyè bìi mà bi le nlaa nanḡsə, m̄b̄e n̄i ñnnù jii mà Nwìḡḡḡḡ à le ḡkà'á a mbo bo, bi le si d̄i'í n̄i b̄òṅə nyaa a n̄j̄im àjàṅə mà bo le si bonḡ nyu'unə ni bìlòò byaa aà. ⁶ Tsi'ì tsò aj̄anḡ mà Sarah à le si yu'unə ndoò yi Abraham, ñtwonḡ n̄i a ni taà aà. N̄i z̄i mà n̄i laa n̄iḡə mbə b̄ò bi tsits̄onḡ, mà mbə n̄i ka ṅghìrə annù yii mà a tsinə aa, ntsuu ki mà'atə mà tâ ànnù tsu ka mbosə ghuu.

⁷ Tsi'ì maa aj̄anḡ a bonḡ mà tâ bù bìlòò ka n̄lentə b̄anḡyè buu ni m̄anḡi yii à kù'ùnə aà, ḡk̄i m̄b̄'òtə n̄i waa nzi ni mà bo laa mbòrə ntsya ghuu, ḡki nzi ni mà Nwí à f̄a ìb̄òṅə yi wa mà à ni ntswènt̄i aa a mbo bú bo b̄i'ts̄imə. N̄i ka ṅghìrə ma mùu aj̄anḡ tâ ànnù tsu tsuu at-sà'atə Nwí yuu l̄ò k̄iḡə.

Ñyè ḡḡi'í nlonḡ m̄iḡhìrənə mi innù m̄i sigìṅə

⁸ A n̄lwi'isə, tâ bù bits̄im n̄i boonsə ghuu ntswe n̄i àzwi yí f̄ùrə, ḡka ḡko n̄i m̄iḡḡḡ ghùù bu ni bù, ñtswe n̄i àkòṅə bìlím, n̄i ñ̄i yí b̄onə, ñsigisə ni m̄iḡḡ mi nù muu a nsye a n̄i ñ̄m̄ònt̄ə juu. ⁹ N̄i tsuu annù yí bi a at̄u ànnù yí bi i kwi'inə, ñtsuu mbəḡḡtə a at̄u mbəḡḡtə kwi'inə. N̄i banḡnə ḡka ḡkwi'inə bə n̄i m̄b̄òṅə, nlonḡ mà Nwìḡḡḡḡ à le ntwonḡ ghuu aa mà n̄i ka nniḡ m̄b̄òṅə a ni b̄ə t̄a t̄a yù k̄i niḡ n̄i m̄b̄òṅə a nu bù. ¹⁰ Ñlonḡ mà, "Ñù yii mà a kòṅə ntswènt̄i aa, i k̄i yə m̄itugə mi njwi m̄i sigìṅə aa, tâ à ka ntswa aləè yi ñtsuu innù j̄i bi ki swonḡ, ntsuu innù k̄i ki tswɛɛ. ¹¹ Tâ à b̄anḡkə yi, mma'atə innù j̄i bi, ḡka ṅghìrə innù jii mà i tsinə aa; ḡka n̄lò m̄b̄òṅə n̄i ñ̄i yí ts̄im ñlwi'í ghu. ¹² Ñlonḡ mà Mmà'àmbi a ləṅtə b̄ə bìi mà annù yaa a tsinə aa, ḡyu'u ni ñyè'ə nyaa; m̄furə n̄i ḡs̄i yi a nu b̄ə bìi bi ghìrə innù j̄i bi aà." †

† 3.12: Ps. 34.12-16

¹³ Njù yii mə mbə a lænsə ghuu aa à nfi wò, mə mbə nfi ka narəsə ɲkɔŋə a ɲghirə innù jfi siginè aa ε? ¹⁴ Lā nfi laa te'ε bə ki yə ɲgi'fi nlon ɲkwitu annù yii mə a tsinə aa, bon ɲfi ka yfi kwere mbɔɔnə. Nfi tsuu a waa ki bɔ'ɔ, ntsuu kfi ki tsiginè. ¹⁵ Lā a mûm nti bû nfi ka bɔ'ɔ nfi Kristo tsi'i tsò Mmà'ambî, nfi ka ntaŋtə nû yùu a ɲgɔŋ bɛnòò bitsim a mfā àkwi'i a mbo ɲù ntsim yii mə a lɔò mə yu betə ghuu nfi ànnù nlon annù ya yii mə nfi bə a mum mɛnti bû aà. Nfi ti fa akwi'i ya, nfi kâ mbɔnə mbɔ'ɔtə nfi waa. ¹⁶ Nfi ghirə tâ nti ghuu laa tà bɛε bi ti bəgɛtə ghuu, bə bya bii bi swon innù jfi bi mbi'fi akòrə nizì yuu yfi siginè tsò ɲgǎŋyɔŋ Kristo aa, bo bāŋnə ntswe nfi àdɛrətù. ¹⁷ Nlon mə a bɔŋtə a nyə ɲgi'fi nlon annù yii a tsinə aa, mə mbə a bə ɲkɔŋə Nwi, ntsyatə ɲghirə ìbfi.

¹⁸ Nlon mə Kristo à le mbaa ɲki ɲkwo mbi'fi innù jfi bi ɲgàà yfi mfiùrə, yu wa yii mə innù jfi i tsinə aa, a kwo a atu bə bii kaa innù jya i sɛ tsinə aa, mə mbə yu zì nfi bi'inə a mbo Nwi. Bi zwi'tə yi a nfi ɲjyānu a bāŋnə ntswe nfi ntsɛnti a mûm àzwi. ¹⁹ A mûm àzwi à le ɲghɛɛ nswonə annù Nwi a mbo ɛzwi jii i le ntswe a atsarə aa, ²⁰ mbə ɛzwi jii mə kaa i le ki'xi nfi Nwi yu'unə, wa noò yii mə Nwi à le ntswa nti yi nyu'utə, wa ɲgù'u Noa, wa noò yii mə Noa à le si kɔɔ abarə ya, mə mbùmtə bə, mbə bə bi nifwaa, bi le nyweensə waa, ntsya a ɲjim ɲki aà. ²¹ Ànnù mmurə bə a ɲki, yii mə à nfi finə annù ma yù aa, a yweensə ghuu tsɛtsɔŋə, kaa ɲki'fi aa àyoo yii a fi'i nsirə a ìbɛnu bə, mbarŋnə mbə aa nɛyè'ə a mbo Nwi nlonə alāa nti, ntsya a ɲjim ànnù nyweenə nwo Kristo ²² yii mə à kò'ò mē ɲghɛε a aburə, ntigə ntswe a mbɛɛ nikwεε Nwi nfi mà'ə bo bfi baangel nfi ɲgǎŋsa'a aburə bo bfi ɛdà'a tsim jii i tswe a ɲji'i mikòrə ya aà.

Kwensə a mûm ntswɛnti bə bii bi bii Kristo aà

4 Tsò mə Kristo à le nyə ɲgi'fi a mûm ɲjyānu aa, tâ nfi kfi ɲwa'atə nfi ma yù ànnù tâ à ka mfa miti a mbo bû nlon mə ɲù yii mə à yə mə ɲgi'fi a mûn ɲjyānu aa, à mà'atə mə innù jfi bfi. ² Ma mùu ajarə kaa a wa'ə bû ɲka ntswe nfi àbùgə noò yii mə à tswe a mûm ɲjyanu aa nɛyè'ətə nfi bə ìnnù jii mə ɲumɛsɔŋ a lɔò aà, mbarŋnə ɲka nyə'ətə bə ìnnù jii mə Nwiŋgɔŋ a lɔò aà. ³ Nfi ma'atə innù jya mə nfi le si ghirə a mbii aa, a bə ìnnù jii mə bɛtzi Nwi le si ghirə aà, ntswe nfi ntswɛnti yàà a mûm ɛbuurə innù, bo bfi ìnnù jii mə ɲjyānu i yè'ətə aa, mbə innù nno mbaanə, mbə innù atsùrə, ànnù nti a ɲji, bo bfi ànnù mmii mikobə yii mə a fwe aà. Wa noò wa mə nfi le ntswe a mûm ìnnù ma jù aa à kù'ù mē! ⁴ A gha'a waa tsɛtsɔŋ a ajarə yii mə kaa nfi si bû mboonsə bu bo a ɲghirə innù naà jii mə bə txi ghu kaa wa'a nfi ɛbii nû waa tswā aa, nti gə mbəgɛtə nfi ghuu. ⁵ Lā tâ bo zi mə bo ka yfi fa akwi'i nighàà nlon ɲgàà yàà a nsi mi'i yu wa yii mə à taŋtə mə yu ka yfi sa'a bə bɛtzi bo bfi biku aà. ⁶ À nfi ɲji'fi ànnù yii mə bi le

ɲki nswon ntoo yfi nsi ginə ya, nswon ɲki nswon a mbo biku aà, nlon mə, ka mə bi le nsa'a waa a mûm ɲjyānu tsi'i tsò bə aa, tâ bo tigə ntswe a mûm àzwi tsi'i tsò Nwi.

Bi'inə aa mfa'a ni mɛtəŋnə mi Nwi siginè

⁷ Wa noò mme ɲjòò tsim à tɛgə a abò. A ku'unə mə tâ nfi tswe nfi àlāa atu, ntsuu ki tsa'a tã zi ajarə mə mbə nfi kâ ntsa'atə Nwi. ⁸ Ànnù yi wè yii mə a tswe ghuu aa a bə mə, tâ nfi tswe nfi àkɔŋnə ti mē a nu bû nfi bû, nlon mə àkɔŋnə a kusə innù jfi bi jfi ghà'atə. ⁹ Nfi ka ɲkwere bɛgɛ a mla'a bû, ti ka nnurikə ghuu bu nfi bû. ¹⁰ Nfi lɔgə mɛtəŋnə mya mii mə Nwi à fa a mbo bû a atu nfi atu aa, ɲka mfa'a ni mu a ɲkwetə bû nfi bû tsi'i tsò bə bii mə bi narəsə nlonə nfi ɲjoo jii mə Nwi à fa a mbo bo tsi'i mbuu mbuu nfi ɛbɔŋ yi aà. ¹¹ Njù yii mə a swon annù Nwi aa, tâ à ka nswon annù yii mə à kwèrə a mbo Nwi aà. Njù yii mə a fà'ə aa tâ à ka mfa'a ni mɛtəŋnə mii mə Nwiŋgɔŋ a fa aà. Tā a nfi ɲgɔŋ ìnnù tsim, tâ nigha'aa ghɛε a mbo Nwiŋgɔŋ ntsya a ɲjim Yesu Kristo yii mə nigha'a nfi tsim bo bfi mɛdà'ə mi tsim, à ni mi nwi'i nfiŋkɔŋ aà. Àmen.

Ànnù nyə ɲgi'fi tsò mu Kristo

¹² Bifi bə, tâ ànnù tsuu ghuu ki tsyā a ni mbuu ik-wà'ànə jfi txi jii i kuu a nu bû aa tsi'i tsò à nfi ànnù yfi fii mə a fè'è a nu bû. ¹³ Nfi barŋnə ɲka ndoritə doritə tsò ajarə mə nfi tswe ni àbwarə a mûm ɲgi'xi Kristo aa mə mbə nfi yfi ɲki ntswe ni nidorə ɲka ndoritə wa noò mə à ka yfi zi a mum nigha'a yu aà. ¹⁴ Mbə bi ka mbəgɛtə ghuu nlon ikum Kristo, bon mbɔɔnə i tswe a nu bû nlon mə àzwi nigha'a ya mə nfi Àzwi Nwiŋgɔŋ aa a tswe a nu bû. ¹⁵ Lā tâ ɲù nɛbù ghùu à tsuu ɲgi'fi lɔ ki yə nlon mə à ni ɲù nzwitə bə, kə nɛyèrə, kə ɲgàŋfànə, kə ɲù yii mə a nfi abò yi nfi innù badarə. ¹⁶ Mbə ɲù nɛbù a barŋnə ɲka nyə ɲgi'fi aa nlon mə à ni Krisən aa, a tsuù atu ki dɛrə. A bāŋnə ɲka ɲgha'asə Nwi nlon mə yu bii ikum Kristo aà. ¹⁷ Nlon mə noò à kù'ù mē mə ànnù ntsɔ'ɔtə mɛsa'a tâ à lɔginə, nlon ginə aa a ni ɲgǎŋgwè'ε Nwi. Mbə a barŋnə ɲka nlon ginə aa a nu bi'inə bon nwi'i bə bya mə bi te'ε wa'ə nfi waa ntoò Nwi yfi nsi ginə ya yu'unə aa i ka bə mə akə aa ε? ¹⁸ Tsò ajarə mə ɲwà'ànə Nwi a swon aa:

“Mbə a tsyanə a mbo bə bii mə ànnù ya a tsinə aa a nyweenə

bə bon bɛtzi bɔ'ò Nwi nfi ɲgǎŋghirə ìnnù jfi bi i ka tswe fə aa ε?” †

¹⁹ A ku'unə mə bə bii mə bi yə ɲgi'fi nfi ɲkɔŋə Nwi aa, tâ bfi ka ɲghirə annù yii mə a ku'unə aà, mbarŋnə mfā mɛnti myaa a mbo yu wa yii mə à le ɲka'a waa, nlon nfi ɲkà'ə yi aà.

† 4.18: Prov. 11.31

Mbinjèrè Nwí

5 Mə bu'u mbo a mbo bëññ bi ndânwì bii bi tswe a títì bù, tsǒ ñdññ ñdânwì yí mǎ'c atítì bù, yii mə à ññ àyǎfə ññ ñgí'í ya mə Kristo à lɛ nyə aa, i yí kii tswe ni ñgha'a ni wa noò mə à ka yí zì aà. ² Nñ ka mbe mbinjèrè Nwí jya mə à ləə a mbo bù mə ññ ka nlentə aa ññ àbòñəntí, ñtsuu ki lèntə aa tsǒ bi gaansə ghuu. Nñ ka mfa'a ifà'á ghuu ni ñdorə, ntsee ki fà'á ñlon aa bə ñk-abə yii bi tu ghuu ghu aà; ma la a bə ànnñ ndírətú! Tá à bañnə mbə aa ñlon mə ni nañsə ñkɔŋ a mfà'a a mbo Nwí aà. ³ Nñ tsee waa ki sa'a ni ñtsə'ə, ññ bañnə ntswe tsǒ fígə a mbo bo. ⁴ Tá Ntsèèmbi yí àk'c ñtsirə wa a yí nzi boŋ à ka yàrə ngù'ú yùù ññ àtsə'ətu ñfɔ yí ñweenə yii mə kaa a si kwí'ínə aà.

⁵ A ñgíŋ ñgíŋ, bù bə bí kəgə, ññ ka nyu'unə bilí; ñwɛ'ɛ annñ nsigísə nu a nsyɛ a nu bù ni bù tsǒ àtsə'ə tsi'í bù bñtsímə, ñlon mə, “Nwí a tuu ññ ànnñ bə bii bi ñee nù yàà aa ñmbañnə ñghírè ññ ñbòŋ a nu bə bii bi sigísə mibññ mi nù myaa a nsyɛ aà.” †

⁶ Nñ ka nsigísə mibññ mi nù muu lâ a nsi mi'í Nwí yii mə à tswe ññ àdà'á aa, tà nòò a yí ñkù'ú a ñentə ghuu a ndəŋ. ⁷ Nñ lɔgə innñ tsím jii mə i tsyà ññ ghuu aa mfa gho mbô ñlon mə àa yu yii mə a lèntə annñ yuu aà.

† 5.5: Prov. 3.34

⁸ Nñ tswe ññ àlāa atu, ñka ntswe ñkírə. ñgàŋkìbàà ghùù, Devil, a karə ñkəənsə ññ ghuu, mbo'okə tsǒ nààŋgwè, ñlɔɔ ññ ñú mə yu ko mmì. ⁹ Nñ təə ntñ a mûm àbiiintí yuu, ñka nto nii, nzi mə ñgí'í yii mə ni yə aa, bɔɔ bi maà buu a idígə tsím fàa mbi bi kii nyə. ¹⁰ Nòò yii mə ññ bòò mə ñyətə ñgí'í ma yú aa, boŋ Nwíŋgòŋ yii mə a ghírə ñbòŋ tsím à nu bə aa, yu yii mə à twòŋə ghuu mə ññ yí ñkuu a mum ñgha'a ni Kristo nya mə ññ si mə aa, à ka bú nañsə ghuu tsi'í yumbɔŋ, i ghírə tà ññ təə ntñ, i kii fa mítì a mbo bù tà ññ təə ntwiŋ mñŋgàŋə muu a nsyɛ. ¹¹ Tá mǎdà'á mi lwi'í ghu mbo ññkɔŋə. Amen.

Àtsà'atə yi ñlwi'í ñjñm

¹² A gha aa a kwetə Silas, yii mə mə zi mə à ni mu Kristo yii mə a fà'á a mbo Kristo ññ ñtí yí tsím aa, mə ta mə ñwa'anə mûntsirə àŋwà'anə yú a mbo bù. Mə bu'u mbo a mbo bù, ñke'enə ni mə, wa à ni ñbòŋ Nwí yí annñ ññkɔŋ wa i ghua; ññ tswa, ñtəə ntñ ghu.

¹³ ñghòtə yii ñ tswe a ala'a Babylon ††, yii mə Nwí à ki ntsɔ'c tsǒ à tsò'c ghuu aa, i tsà'atə ghuu. Mú ghà Mark a kii ntsa'atə ghuu. ¹⁴ Nñ ka ntsa'atə ghuu bu ni bù, ñncŋə ññ mǎghəgə muu a ñjñmə àkòŋnə. Tá ñmbɔɔnə i tswe a nu bù bi tsím bii mə ññ bii Kristo aà.

†† Bə mǎntə ññ mə Babylon à ññ ñkùm yii mə Peta à lɛ ntswè a nu Roma aà.

2 Pita

ÑJI'INNŪ AŊWÀ'ÀNƏ YŪ

A aŋwà'ànə yŪ aa a le ŋwà'ànə Peta, yii mə à swonj mə yumbonj, Simon Peta, à nŋ "ŋgàŋàfà' à bo bŋ ŋgàŋntoò Yesu Kristo" (1.1), m̀bə ŋŪ yii mə à le ntswe bo bŋ Yesu "wa atu nta'a yii mə i laa màŋsə" ñyə nŋgha' à ni a ajàŋə mə à le mbəŋkə ŋkŋrə yŋ aà (1.16-18). Kaa Peta à sŋ swonj a fε'ε i bə bŋi mə a ŋwà'ànə a mbo bo aà. Tsö mə à swonj mə àŋwà'ànə yulà a ni à yŋ ayòŋtə yii yu ŋwà'ànə aa (3.1), m̀bə a bə mə à yŋi mə à le mfòò ŋŋwa'anə aa, a ni "Àŋwà'ànə Peta yŋ ntsyàmbŋi," bəə bonj à ki ŋwà'ànə yulà àŋwà'ànə aa a mbo bŋKrisèn bŋi bŋ tswe a mbu'u Asia yŋ Ñkə'ətə aà.

Peta à swonj mə yu ŋwà'ànə aa a ŋwa'atə ìnnŪ jŋi Nwŋ ni Mmà'àmbi nŋ ŋgàŋntoò Nwŋ leé ñswonjə aà (3.1,2), a bə ìnnŪ jŋi mə bo tɛ'ɛ mē ñzi (1.12). A ku'ùnə mə yŋ tsigŋtə waa tã bo ghεε nŋ mbŋi ŋka ŋwa'atə, ñlonj mə Mmà'àmbŋ à dŋ'ŋ mə a mbo yu mə nòò ŋkwò yŋ à kù'ù mē aà (1.14). Ma mùu ajàŋ Peta a l̀b̀ ñyə mə tã bo lwi'i wa mùm àn-nŪ nŋŋkonj ya mə bo dŋ'ŋ a nŋ ñtoo yŋ ñsigŋnə ya aà. Àŋwà'ànə yulà a tigə ñnaŋsə wa'asə nŋ waa ñlonj bidŋ'ŋ bŋ ìnnŪ mbwe'esə bŋi mə bŋ ka zi ŋkuu a tŋtŋi bo aà (2.1).

Peta à ghàa nswonj ajàŋ yŋi mə ŋgàŋndŋ'innŪ mbwe'esə ma jŪ i bə aà. I ka ŋe'esə kuu a titŋi bo i ki ndŋ'ŋ nŋ ìbaŋŋənnŪ ñlonj Nwŋ, i ki tuu nŋ Mmà'àmbi yŋi mə à le nyuu waa aà (2.1). Bə ma bŪ à nŋ ŋgàŋmbŪ'u ìnnŪ jŋi bŋ ŋkŋi mbəŋitə nŋ bəburə bŋi bŋ ŋwèènə aa, ñtəŋə, ñluu nŋ ànnŪ ajŋrə, ŋghŋrə nŋ ìnnŪ atsuùrə, ñma'atə m̀ŋŋjŋ yŋi mə à tsinə aa nyoŋə nŋ m̀ŋŋjŋ Balam yŋi mə à le sŋ mfà' à ñlonj aa bə ŋkabə aà, (2.11-15), ñtswetə nŋ bə ñi ìnnŪ jya jŋi mə nŋyànŪ jyaa i yə'ətə aà (2.18). Bə ma bŪ bŋi m̀w'c bŋi ka yŋi ki wyé nŋ ànnŪ Nwŋ i betə ñi mə Yesu wa mə à le nswonj mə yu ka yŋi bŪ bŋi aa à fə le? (3.3,4).

Peta le ntigə ŋwa'asə nŋi bə bŋi Kristo nswonjə ñi mə tã bo ka ntsyəsə nŋi waa ñlonj mə bə bŋi ghà'atə ka yŋi fànsə ìnnŪ, i tigə ghŋrə nŋi ìnnŪ jŋi mə i ka ghŋrə tã m̀bi tigə mbəŋitə nŋ ñtoo yŋ ñsigŋnə Mmà'àmbi ya ghu (2.2).

Ma mùu ajàŋ, a tigə ñdŋ'itə nŋi bə bŋi Kristo mə tã bo tsuu annŪ ŋgàŋndŋ'innŪ mbwe'esə jya ki yu'utə, ñlonj mə Nwŋ à fà mə mŋtsyè a mbo bo ŋghŋrə bo zŋi yŋi, ŋkŋi mfa njoo tsŋm jŋi mə bo l̀b̀ a mùm ñtswèntŋi yàà a ŋka ŋghŋrə ìnnŪ jŋi mə Nwŋ a l̀b̀ aà. Tã bo yə mə bo gaansə mŋtŋi myaa a ŋghŋrə ìnnŪ jŋi mə i tsinə aa (1.3-11), ŋkwe ñi a mùm ìb̀ŋ Nwŋ, ŋku'usə nzi nŋ ànnŪ Mmà'àmbi (3.18) tã yŋi wa' à nŋ àl̀'c a nsi mi'i Nwŋ wa njwŋ ñlwi'ŋ m̀bi tswé (3.14). Nwŋ à ka yŋi naŋsə ta ŋŋi'ŋ a nŋ ŋgàŋghŋrə ìnnŪ jŋi bŋi bo bŋi ŋgàŋndŋ'innŪ mbwe'esə, ñi bə bŋi tsŋm bŋi mə bŋi sŋ Nwŋ b̀w'c kaa ŋgwa' à nŋ bəburə kə bə bŋi bŋi tswe nŋ àdà' à a atu bo kŋi m̀b̀w'c aà (2.2,3,9,10; 3.7). Nwŋ à ka yŋi ñŋ ŋŋi'ŋ a nu bo ma bŪ aa tsi'ŋ a ajàŋ yŋi mə à le ñŋ ŋŋi'ŋ a nu baŋŋel bya bo bə bŋi tsŋm bŋi mə bŋi le ntŋi atu ghu mbo, ŋghŋrə ñbi a mbŋi aà (2.4,5). Tã bə bya mə bŋi wyé nŋ ànnŪ Kristo, a ajàŋə mə à le ŋkà' à mə yu ka yŋi bŪ bŋi aa, tã bo zi mə Ñjwŋ Mmà'àmbi ya i ka yŋi zŋi (3.10). Tã bŋiKrisèn ka mbe, ŋghŋrə nŋi ìnnŪ jŋi mə Mmà'àmbi a l̀b̀ aa tã tã Ñjwŋ mà ya ñ waŋsə nzi (3.12).

Bi yatə àŋwà'ànə yŪ aa laà:

1. Ñji'innŪ aŋwà'ànə yuà 1.1-2
2. ÀnnŪ yŋi mə Nwŋ à twonj bŋiKrisèn mə baa ŋghŋrə aà 1.3-21
3. Ñgàŋndŋ'innŪ mbwe'esə 2.1-22
4. Àjàŋə mə Kristo à ka yŋi bŪ zŋi a noò ñlwi'ŋ m̀bi aà 3.1-18

1 Àŋwà'ànə yŪ a lo aa a mbo mə Simon Peta, ŋgàŋàfà' à bo bŋi ŋgàŋntoò Yesu Kristo, ŋghεε ñi a mbo bə bŋi mə Nwŋ à ki mfa abiintŋi yŋi atŋndŪu a mbo bo tsi'ŋ tsò à yŋi'ŋ a nŋŋm annŪ yŋi àtsŋnə Nwŋŋdŋŋ ñi Ñgàŋyweènsə yŋi'ñə Yesu Kristo aà: ² Tã ìb̀ŋ Nwŋ ñi m̀b̀w'c ñi ŋwè tã ñ tswe a mbo bŪ ŋgha'atə ŋghεε a ajàŋə mə ñi zi annŪ ñlonj ŋgaa Nwŋ ñi Yesu Mmà'àmbŋ yŋi'ñə.

Àjàŋə mə Nwŋŋdŋŋ a twonjə nŋi bə ñyarə nŋi waa aà

³ M̀dà' à mi Kristo mŋi Nwŋ à fa ghu mbo aa mi fà mē yŋi'ñə ñi ŋdŋŋ ñjoo tsŋm jŋi mə ñtswèntŋi yŋi'ñə i l̀b̀ aa, bo bŋi a ŋka m̀b̀w'c Nwŋŋdŋŋ, ñtsya a nŋŋm ajàŋə mə bŋi'ñə zi annŪ m̀bi'ŋ ŋgaa yŋi, yu wa yŋi mə à le ntwonjə yŋi'ñə a mum ñŋgha'a yu bo bŋi a mùm ìb̀ŋŋ yŋi aà. ⁴ Ma mùu m̀ŋŋjŋ, a fà ŋkà' à yŋi yŋi ŋwè bo yŋi àtŋndŪu ya, mə m̀b̀ bŋi'ñə tsyà ghu ŋkhə njoo mbi jŋi bə yə'ətə i tã ñi

ngi'i a nu bo aa, mbanɔnə ntigə ntswe nɛ àbwarə a mum màrè Nwì.

⁵ Nlonɔ ma yú ànnù, nɛ ka nɔgaansə mitɛɛ muu, a nɔkù'ùsə ànnù nɔghìrə ìnnù jì sigìnə a atú àbiintɛɛ, a atu nɔghìrə ìnnù jì sigìnə, tâ nɛ ku'usə ànnù nzi Nwì, ⁶ a atú ànnù nzi Nwì, nɛ ku'usə ànnù ntswà ìbɛnu, a atu ànnù ntswà ìbɛnu, nɛ ku'usə atàntɛɛ, a atu atàntɛɛ, nɛ ku'usə ànnù nɔka mbɔ'ɔ Nwì, ⁷ a atu ànnù a nɔka mbɔ'ɔ Nwì, nɛ ku'usə ànnù nɔka nɔkɔn bilɛm buu, a atu ànnù nɔka nɔkɔn bilɛm buu, nɛ ku'usə akɔnɔnə. ⁸ Nlonɔ mɛ mbə nɛ ka nɔghìrə ma jù ìnnù ma mùu ajàŋ nɔghɛɛ nɛ mbii bəə boŋ nɛ ka kɛ fà'a sigìnə i kii koonə nɛ mɛntà a mùm ànnù a ajàŋə mɛ nɛ zi Yesu Kristo Mmà'àmbi yì'inə aà. ⁹ Nlonɔ mɛ nɔyì mɛ ma jù ìnnù i boŋ ghu mbo aa, a nɛ mɛntà'nə, kaa a kɛ'ɛ nɛ mbii yê, boŋ à lɛɛ nɔki nli'inə mɛ bi lɛ mbaa nsi'ì yì a nɛ ìnnù jì bɛ jì jì lwènə.

¹⁰ Tsɔ mɛ a bə laa, bilɛm bā, tâ nɛ ka nɔgaansə mitɛɛ muu, a nɔnsə mbii ajàŋ mɛ Nwìngɔŋ à twòŋə ghuu nɔki ntsɔ'ɔ ghuu aa, nlonɔ mɛ nɛ bə kɛ ghìrə ma mùu ajàŋ boŋ kaa mbə nɛ wa'à wò. ¹¹ Ma mùu ajàŋ boŋ bi ka nɔnsə nɔa'a mánjì yìi à tɛyámbo aa a mbo bù a nɔkuu a mùm ànnù nifɔ tì mɛ Mmà'àmbi nɛ Nɔgàŋnyweensə yì'inə Yesu Kristo.

¹² Tsɔ mɛ a bə laa, mɛ ka ghèè nɛ mbii a nɔka nɔwa'atə bù nɛ ìnnù ma jù, ka mɛ nɛ tɛ'ɛ nzi, nɔki nɛtinsə a mùm ànnù nɛnɔkɔn yìi mɛ nɛ tɛwə nɛ yu aà. ¹³ Mɛ wà'atə mɛ a ku'unə mɛ, ajàŋ yìi mɛ mɛ bùrə ntswe fàa mum ghulà ìbɛnu aa, tâ mɛ ka ntsigìtə ghuu, nɔwa'atə nɛ ma jù ìnnù a mbo bù. ¹⁴ Tsɔ mɛ mɛ zi a laa mɛ nòò yìi mɛ ka mà'atə yulà nɔyǎnu aa à tɛgə a abo aa, a ajàŋə mɛ Mmà'àmbi yì'inə Yesu Kristo à dɛ'ɛ mɛ a mbo mɛ aà. ¹⁵ Mɛ kii nlonɔ a nyə mɛ, nòò yìi mɛ mɛ mà'atə mɛ ghuu aa, tâ nɛ zi ajàŋ mɛ mbə nɛ bù nɔka nɔwa'atə ma jù ìnnù a nɔgɔŋ bɛnòò bɛ tsimə.

Ajàŋ mɛ bi'ì lɛ mbə ayəfə nɛ nɔgha'a nɛ Kristo aà

¹⁶ Kaa bi'ì lɛ nɔki'ì lɔgə aa nɔyàl'à jii mɛ a wa'atə mɛt-syè mi bə aa a ntsɔ'ɔtə mɛdà'à mi Mmà'àmbi yì'inə Yesu Kristo bo bɛ ajàŋ mɛ à lɛ nzi aà. Bi'ì bumbɔŋ, bi'ì lɛ nyə nɔgha'á nɛ ni mɛdà'à mi. ¹⁷ Nlonɔ mɛ nòò wa yìi à lɛ nɔk-werə nɔgha'a bo bɛ àghu'usə a mbo Nwìngɔŋ Tà aa, nɔji ya i kɛ nzi ghu mbo, a nɛ nɔgha'a nɛ nifɔ nswonə nɛ mɛ, "Áa Mú ghà ghuà, yìi mɛ mɛ kòŋə yì, nɔki nɔnsə ndoritə nlonɔ nɔgà yì." ¹⁸ Bi'ì bimbɔŋ lɛ nyu'u nɔji ma yú a ajàŋ mɛ i lɛ nɔghàà a aburə aà. Nlonɔ mɛ bi'ibo lɛ ntswe wa atu nta'a mɛ i laa mɛnsə aà. ¹⁹ Ma mùu ajàŋ bi'ì nɔnsə mbù mbeentə ntoo ya yìi mɛ nɔgàŋntoo Nwì i lɛ nswonə aà. À ka bə ànnù yì sigìnə a mbo bù a ntsɛ'ɛ atú yuu a nɛ ma yú ànnù, tsi'ì tsɔ nɔkà'à yìi mɛ i ta a nɛ àdìgə yì fii aa, i ywe'e a nòò yìi mɛ abɛɛ a ka fu'u, ta tâ fɛnɔŋ fɛ atútugə tâ fɛ fɛ'ɛ a mum mɛntɛɛ bù. ²⁰ A nɛ ànnù ntsyà mbii, a ku'unə tâ nɛ zi tâ à laa mɛ, kaa ànnù yìi mɛ nɔgàŋntoo Nwì i swonə a mùm àŋwà'ànə Nwì aa, kaa

à sɛ aa ànnù amòòntə nɔyú bə. ²¹ Nlonɔ mɛ kaa ànnù tsu yìi mɛ nɔgàŋntoo Nwì i swonə aa, lɛɛ nɔki'ì aa a nɛ ìnnù jii mɛ bə mòòntə nswonə ló. I bəŋnə nlo aa a mbo bə bii mɛ Ázwi Nwì a tintə a waa, bo kwerə a mbo Nwì nswonə.

Bìdɛ'ɛ bi ànnù bi mbwe'esə

2 Tsɔ mɛ nɔgàŋntoo Nwì mbwe'esə i lɛ mfè'ɛ a titɛɛ bə bya aa, tsi'ì maa ajàŋ bìdɛ'ɛ bi ànnù mbwe'esə ka kii fè'ɛ a titɛɛ bù. Bo ka kii nɔnɔ'esə zi nɛ ìnnù jii i ka ta nɔgi'ì a nu bù, i kɛ dɛ'ɛ nɛ ibanɔnənnù nlonɔ Nwì i kii tuu a Ta wa yìi mɛ à lɛ nyuu waa. Ajàŋ yìi mɛ bo ghìrə maa ajàŋ aa, tâ à ghìrə mɛ tâ bi wansə nta nɔgi'ì a nu bo. ² Bə bi ghà'atə ka yì yòŋ bɛ mánjì bi ìbuurə ìnnù jyaa jì swèrə nswerə jya, tâ bɛ tɛgə mbəgìtə nɛ mánjì ànnù nɛnɔkɔn wā. ³ Ajàŋ mɛ bo kɔŋ nɔghotə nɔjoo aa, bìdɛ'ɛ bin-nù bi mbwe'esə ma bù ka yì fù'ù waa a nu bù, ajàŋ yìi mɛ bi ka yì kɛ swonə mighàà mi mbwe'esə a mbo bù. Lā bi tənɔtə mɛ a nɔyú nsa'a waa nlonɔnə a nɔyú'u, kaa nɔyú yìi mɛ à ka ta nɔgi'ì a nu bo aa, kaa a wa'à kɛ mbwii.

⁴ Kaa Nwì à lɛ nɔki'ì baangel bii bi lɛ mfànsənnù aa lɛnə mbanɔnə ntii waa mma'a a mùm àtsəmə mɔ'ɔ, nɔkoo waa a nɛ àtsəŋ a mùm mɛfii ìdìgə bo yu'utə nɛ nɔjwì ntsɔ'ɔtə mɛsa'a yā. ⁵ Kaa Nwì à lɛ nɔki'ì atu mbi yì mbii lɛnə, à lɛ mbəŋnə nɔghìrə nɔki mɛyaa i bwesə mbí bɛ tɛ bɔ'ɔ Nwì ya, a bəŋnə nɔyweensə aa tsi'ì a Noa yìi mɛ à lɛ si swonə ànnù yìi mɛ a tsinə, bo bɛ bə bɛ mɔ'ɔ bi sàmbaà. ⁶ Nwì à lɛ mbəŋ nɔy'ò ala'à Sodom bo Gomora a nɛ àbù ajàŋ yìi mɛ à lɛ nɛnɔ isa'a a nu bo mburə ntsigə waa mbwesə aa mɛ tâ bo bə alənsə a mbo bɛtɛ bɔ'ɔ Nwì. ⁷ Lā à lɛ yweensə a Lot yìi mɛ nɛtɛɛ yì i lɛ si bi'ì nlonɔ ìbuurənnù nɔgàŋabɛ'ì ntɛɛ, bə bɛ tɛ bɔ'ɔ nɔŋsə bya ⁸ (nlonɔ mɛ ìnnù jii mɛ nɔyú ma ghù mɛ ìnnù jì i lɛ ntsinə aa à lɛ si yu'u ajàŋ à lɛ ntswe a titɛɛ bo aa, i lɛ si ghìrə mɛ tâ nɛtɛɛ yì yìi i lɛ ntsinə aa ka ntsə'ə a atú nɔjwì a atú nɔjwì nlonɔ mighìrənə mi ìnnù myaa mi tɛbɔ'ɔ nɔŋsə.) ⁹ Ajàŋ muu a dɛ'ɛ nɛ mɛ Mmà'àmbi à zì ajàŋ yìi mɛ mbə yu yweensə bə bii mɛ bi bɔ'ɔ Nwì a nɛ ìkwà'ànə jii i tsi'ì waa laa, nɔki nzi ajàŋ mɛ mbə yu nɛnɔ nɔyú a nu bə bii mɛ ìnnù jyaa i sɛ tsinə aa, nɔləə waa ghu mum i yì nywe'e wa nɔjwì ntsɔ'ɔtə mɛsa'a; ¹⁰ nɔnɔnsə nɛnɔ aa a nu bə bya mɛ bi yòŋə ìnnù nɛnɔ jii mɛ nɔyǎnù yaa i yè'ətə aa, mbanɔnə ntsa'a nɛ bə bii tswé nɛ àdà'à a atu bo aà.

Bìdɛ'ɛbin-nù bi mbwe'esə ma bù bo nɔnsə nɔkwɛɛ nɛ mɛntɛɛ myaa kaa wa'à bɔ'ɔtə nɛ a nɔka mbəgìtə nɛ baburə bya mɛ nɔwèenə aà. ¹¹ Tsi'ì baangel bii mɛ bo tɛɛ, nɔki ntswe nɛ mɛdà'à ntsya nɔgàŋdɛ'ìnnù mbwe'esə ma jù aa kaa mbə bi kɛ'ì ìnnù jì bi a mbəgìtə bo ghu a nsi'ì Mmà'àmbi swonə. ¹² Lā bə ma bù mɛ bi bə tsi'ì tsɔ nàà mɛtsə'ə mɛ bi jwe mɛ mbə bi ghèèsə nɔko nzwitə aa, nɔghìrə nɛ ìnnù tì mɛtsyè aa, bo burə mma'a nɛ mighàà mi mbəgìtə a nɛ ìnnù jii mɛ kaa itú jyaa sɛ ghu laa. Baa ghèèsə tswa waa, i kii tsə nɔgi'ì a nu bo. ¹³ Bi ka yì tu waa

a nê ñgi'i tsi'i tsô àjàn mæ bo kii ñghiræ bê bî m'w' bi ya nê ñgi'i aà. Bo ji mbí yàà a si'inæ, ñghiræ bê innú jii mæ i so'otæ a atu bo. Bo zì mboonsæ bubo a noð yii mæ nî ji a mûm ñghotæ aa, mbæ il'w' jî bi, ñdirisæ nê àtù bê.

¹⁴ Bo kii ñk'w' aa tsi'i ànnú nte'è mi'i myaa a nu bàn-gyè bi ajirè, kaa mbæ bo ki'i innú jî bi yurè. Bo tswètè nî bê bii mæ bi buræ ti kwi aa, ñghiræ nî mæ tâ bo wo. Bo mirisè mîntiï myaa a ñka ñkotæ njoð. Ñdòò Nwî ì tswæ a atu bo. ¹⁵ Bo mà'atè mæ mânji yii mæ à tsinæ aa, ntigè mbwæ mânji wàà, bo yòñ mæ mânji yii mæ Balam mu Boer à le nyòñè, yu wa yii mæ à le ñk'w' mæ yu tswæ nê àbii a mûm ìnnú jî bi aà. ¹⁶ Bi le ñghàantè yi nlon ìbî yi. Jákási yi à le ñghàà nê ñji ñù, ñkiñ annú yii mæ ñgàñ-toò Nwî wa yii à le ñghèa yu buræ baanæ tsi'i bààñ ghèrè aà. ¹⁷ Bè ma bù bi bæ aa tsi'i tsô bînañbîrè bii mæ bi yòñkè mæ, ñki mbæ tsi'i tsô mbà'á yii mæ àfisè a tii ñghæ nî yu. Nwî à làè mæ adigè a mbo bo wa a mûm àtaà yi fii ya mæ a tso ntso aà. ¹⁸ Bo ghàà mighàà mi kî ñtèrè mi ajîñtè, ñlógè nê ìnnú atsuùrè jii mæ nyänú jyaa i yè'ètè aa, ntswetæ nê bê ghu ñko, bè bii mæ bi ghensè ñlógè ñkha mfé'è a titi bè bii mæ bi tswæ a mûm ìfansènnú aa. ¹⁹ Bo ka'á nî mæ bo ka kètè mîñkèrè a nu bo, là bo bîmbw' bi burè ka kwèræ waa nî mîñkèrè mi aghubæ; nlon mæ ànnú yii mæ kaa mbæ ñù a wa'a ibiñú yi ghu mbo kwèræ aa, a tigè ñghiræ yi aa a nê àbù'ù yi. ²⁰ Nlon mæ àjàn yii mæ bo le ñkhè annú nsiñ mbi jù, nyon a ñjîm ajàñ mæ bo le nzi Mmà'á mbí yi'inè mæ nî ñgànyweensè yi'inè Yesu Kristo aa, mbæ bo bù ñghæ nniñ ibiñú waa ghu ñkwèræ, i kii ñtigè nti ntsyà nê waa aa, ma la a bæ mæ àtiñ nliw'i ñjîm ma yú a bù mæ mbi'i ntsyà yi ntsyambii ya a mbo bo. ²¹ Nlon mæ a le mbaa mbòñtè a mbo bo mæ boñ kaa bo le ñki'í a mânji yi ñtsinè wa zî. Ntsyatè ajàñ mæ mbæ bo zi ñki mbu mbəñkə waa mma'atə ndi'í jì làà jya mæ bi le mfa a mbo bo aà. ²² A fe'è a nu bo làà aa nlon aa ajàñ mæ ñghàà nî nānaa ni annú ññkəñ nya nî swon mæ, “Mbu ya ì bù mæ ñghæ ñji afikè yi ya fu.” †

Ànnú ajàñ yii mæ Yesu à ka yí bũ bxi aà

3 Bîfîm bâ bii mæ mæ k'w' aa, àà àñwà'ànè yii i ywe'e ji baa a yuà mæ mæ ñwà'ànè a mbo bù. A mûm ñghwà'ànè ma jù mæ l'ò aa ñwà'atè a mbo bù, i kii tsig'itè mîntiï muu bo bî ñmòñtè juu mæ nê ka ñwa'atè nê ìnnú jii i ku'unê aà. ² Mè ñwà'ànè aa mæ tâ nê wa'atè mîghàà mya mæ ñgàñntoo Nwî jii i laa màñsè ji annú ññkəñ jî ñgu'u le nswonæ aa, bo bî ñdi'í Mmà'ambí ñgànywèensè yi'inè yii mæ ñgàñntoo ji bi le mfa a mbo bù aà.

³ Ànnú yi ntsyambii yii mæ mæ l'ò mæ nê zi aa a bæ mæ, àa yí bæ wa ngù'ù mbi yi ñliw'i ñjîmè aa tâ bè bî m'w' fe'è ñka ñwyè nê ànnú Nwî, ñghiræ bê ìnnú jii nyänú

yàà i yè'ètè aa ⁴ mbetæ nî mæ, “Yesu wa mæ à le ñkà'a mæ yu ka yí bũ bxi aa à fè le? Mæ ñlógè a nsi bîtaà bii bii bi leè ñkwokæ aa, ñlógè a noð yii bi le nnañsæ mbi yú aa, kaa ànnú tsu kaa a bürè tî kwensè aà!” ⁵ Bo tuù ñwà'atè mæ a ñgu'u, Nwî a le ñghàa aa ghàà àbürè a fe'è, ñki mbu ñghàà ñsyè i fè'è a mûm ñki, a l'ógè aa ñki nañsæ nsyè ghu; ⁶ àà ñki ma ghù mæ i le mbu ñk'w' ñl-wensæ nsyè yii ì le ntswe maa ñgù'ù aa mbwæsæ. ⁷ À kî bæ aa tsi'i ñghàà ni ma nû mæ nî læ aburæ bô ñsyè yii mæ tswæ tsits'òñè aa mæ tâ m'w' yi nt'ò, ñlæ nyu'utæ à ñjwí ñts'òtè mîsa'a, ñjwí ya mæ bi ka yí tsæ ñgi'í a nû ñgàñt'ò Nwî.

⁸ Là bîfîm bâ, nê tsee mæ ànnú ghuà l'ò l'ínè, mæ a mbo Nwî, ñjwí yi ñfùürè ì bæ aa tsi'i tsô ñlò ntsù'ù, ñlò ntsù'ù i kî mbæ aa tsi'i tso ñjwí yi ñfùürè ⁹ Kaa à sè bæ aa mæ Mmà'ambi a wè'èñè a n'è ñkà'á yi, tsi'i tsô bè bî m'w' bi m'òntè aa. A bəñnè ñtswa aa nti yi ñlon mæ kaa à si l'ò mæ ñù yi ñfùürè à yi mbwæ, a l'ò aa bæ mæ tâ bè bîtsim bəñkə mîntiï myaa, ma'atə ibi waa.

¹⁰ Là ñjwí m'òmbi ya ì ka yí zi aa tsô ñyèrè. À ka yí bæ maa ñjwí aa, tâ àbürè à ju'u nî ñji yí ñt'è ñghæ mbwæ, tâ ñjoo jii i tswæ a aburæ aa tsi'i tsô mîñk'w' nî sàñ nî ññòò, tâ ì kî ñkhi ntso, tâ ñsyè nê ñjoo tsim jii mæ i tswæ ghu aa tâ m'w' t'w' tâ ì khi tsimè.

¹¹ Tsô mæ njoo tsim i ka yí bwe ma mûu ajàñ aa, bî'inè tigè ntswe nê mbæ aa ajàñ mbuu bê ghuu aa è? A b'w' mæ tâ mîghèrè mî innú muu laa, tâ nê ka m'w' nê Nwî, ¹² tá tigè be i kii ghèrè nî mæ tâ ñjwí Nwî ya tâ ì wañsè nzi, là'a ñjwí ya mæ àbürè a ka yí khi i tso, tâ ñjoo tsim jii i tswæ a aburæ aa tâ m'w' ì t'w' tâ ì sañnè.

¹³ Là a ajàñ mæ Nwî à kà'a aa, bî'inè nyu'utæ nê àbürè yi fii bo bî ñsyè yi ñfii yii mæ ì ka yí luu nê ñnu jii i tsinè aà.

¹⁴ Maa ajàñ, a bîfîm ba bii mæ mæ k'w' aa, tsô mæ nî be innú ma jù aa, nê ka ñgaansæ mîntiï muu mæ tâ nê yi ntsee nê àbà kè àl'ò a nsi Nwî tswæ, m'bañnè yi ñtswe bæ nê m'w' bu bo. ¹⁵ Nê yè mæ ñji'í ànnú yii mæ Mmà'ambi à si wàñsè nzi aa, i bæ aa abwaræ mæ a fa a mbo bù mæ nê yí nyweenæ. Àà àjàn yii mæ mumaà yi'inè Paul, yii bî'inè k'w' aa, à le ñki ñwa'anæ, a mbo bù, a nyonæ a ñjîm mîtsyè mii mæ Nwî à le mfa ghu mbo aà. ¹⁶ A ñwà'ànè ñlon ma jù ìnnú, a nê ñghwà'ànè jii tsim. ìnnú jii m'w' i tswè ma mûu a mûm ñghwà'ànè, jii mæ i tsyanæ a nzi tâ ì laa, bè bî m'w' bii mæ kaa bi sè nî mîtsyè tswè kaa mburæ ti ñki ñkwe aa, bi l'ógè ñtwæ a nê wàa mânji, tsi'i ajàñ mæ bo kii ñtwæ nê ñd'igè ñghwà'ànè Nwî jii m'w' aà. ñghiræ ma mûu ajàñ, ñtsæ aa ñgi'í a nu bo bîmbw'.

¹⁷ Là a mbo bù b'w' bîmaà, nê f'ò mæ ñszi innú ma jù. Mæ tigè nswon a mbo bù aa mæ tâ nê tsyèsæ ghuu, tâ bè ma bù mæ bi t'xi atu a mbo Nwî aa, tâ bî tsee ghuu gaansæ tâ nê yon ñfansènnú bê bii mæ bi si n'w' læ aa, mbwæ mânji wa yii nê tæ ghu àk'òrè yuu a tinsè aà. ¹⁸ Nê bañnè ñka ñkwe a mûm ñb'w' Nwî bo bî ànnú ajàñ

† Prov. 26.11 “Kwiñyàm wa mæ bi si'í aa, à bù mæ ñghæ mbiñkə yi wa a mûm àtsitsa'a.”

mə ni kù'ùsè òzi ni Mmà'àmbi yìi mə à ni Ñgànywèèn-
sê yi'inè Yesu Kristo aà. Tâ nìgha'a tâ nì tswè ghu mbo,
òlògìnə tsìtsòŋ òghè nywe'e a nìwì'í m̀bì. Amen.

1 Jon

ÑJI'INNŪ ANWÀ'ÀNƏ YŪ

A aḡwà'ànə yŭ aa a le ḡwà'ànə Jon, ḡgàḡtoð Kristo yii mə à le ḡki ḡwà'anə Ntooo yì Ñsigìnə Jon aà. Ka mə kaa Jon à si bə bii mə yu ḡwà'a a mbo bo aa swonə aa, mbə bi tse swonə mə à ḡwà'ànə a mbo bɔɔ bi Kristo bii mə bi tse a idigə idigə aà. Nlɔɔ aa ḡswɔḡ ḡtooo ya yii bo le yu'u a nɔḡgìnə aà. Nwì à nɛ ḡkà'à, ma mùu ajàḡ tã bə bii mə à ni bɔɔ bi aa tã bɛ tse nɛ ànnù yì mɔ'ɔ bo bɛ Tã ḡka nzi nɛ àkòrə nɛzì yaa a mùm ḡkà'à (1.5-7).

Ma mùu noð ḡgàḡndɛ'innŭ mbwe'esə le ḡkuu a titɛ bɔɔ bi Kristo ndi'ɛ nɛ ibəḡnənnù ḡlon ḡlon Nwì. A bə innù jii mə Paul ni Peta le si ḡkii nto a nɛ ḡwà'ànə jii mə bo le ḡwà'ànə a mbo ḡḡhòtə aà. Jon à le ḡwà'ànə aa a ḡwà'àsə bɔɔ bi Kristo nlon ḡgàḡndɛ'innŭ mbwe'esə jii mə i le ntswe a mùm ḡḡhotə aà. À le ḡki nɔɔ a ḡḡrə tã bɔɔ bi Kristo zi mə bo tse nɛ ḡtswəntɛ a ajàḡ mə Kristo à yweensə a waa aà (5.11-13).

Ànnù yii mə ḡgàḡndɛ'innŭ mbwe'esə ma jŭ le si dɛ'ɛ aa, a bə à yii mə bi le si tigə ntwonə a noð ḡḡm nɛ ànnù biGnostics aà. Ànnù jii mə bə ma bù le si dɛ'ɛ aa kaa a le ḡwà'à bòðntə a nɛ ànnù yii mə ḡtooo yì Ñsigìnə i swonə nlon Kristo aà. ḡgàḡndɛ'innŭ mbwe'esə ma jŭ i le si dɛ'ɛ ni mə kwensə à tse a titɛ ḡjoo jii mə bi yə aa nɛ àzwì. Ñswonə ni mə ḡjyānu bo bɛ ḡjoo tsim jii mə i tse a mbi aa, i tse nɛ ibɛ, Àzwì a bɔḡ, ḡlaa, kaa wa'à nɛ ibi tswə. Ma la a bə mə Nwì nɛ Àzwì bo bɛ Kristo bi bɔḡ ḡki nlaa; ḡmɛsɔḡ mə à ni ḡjyānu aa, bo bɛ ḡjoo tsim faà mbi i bi'ɛ. Tsɔ mə ḡjyānu à nɛ àyoo yii mə a tse nɛ ibi aa, kə ḡu a kà ḡḡhɛrə innù jì sigìnə kə jì bi bɔḡ ma ya a si annù tsu kwensə, ḡlon mə bi ḡḡrə aa a ḡjyānu aà. Ma yŭ a le mfa abwarə a mbo bo mə bɛ tigə ntsuura nɛ mɛbɛminù myaa, ḡḡhɛrə nɛ innù jii mə ḡjyānù i yə'ətə aà.

Bɛdɛ'ɛ binnù ma bù le si dɛ'ɛ ni mə ḡu a yweenə aa a ajàḡ mə à fɛ'ɛ a mùm ḡjyānù ḡtsya aa a ḡḡm àjàḡ mitsyè yì mɔ'ɔ mə a ḡḡrə ḡu a naḡsə nzi nɛ innù aà. "Gnostics" à ni nɛḡhàà mə ni lo ni "gnosis" mə à ni nɛḡhàà ni baGrikia, ḡjì'ì yì i bə "ḡzì ànnù." A mbo bɛGnostics, kaa ḡu à si aa a ḡḡm àbiintɛ a nu Kristo yweenə. BɛGnostics le si swonə ni mə tsɔ mə ḡtsyānu i tse nɛ ibi aa, kaa Kristo à le ḡwà'à fàa atu nsyə aa tsɔ ḡmɛsɔḡ zì. Ma mùu ajàḡ bɛ mɔ'ɔ swonə ni mə Kristo kaa à le ḡwà'a aa nɛ ḡjyānù tswə, à le ntswe aa nɛ finə ḡjyānù, à le si kɛrə aa tsɔ à tse nɛ ḡjyānù. Bɛ mɔ'ɔ swonə ni mə Kristo yii mə à ni Nwì bə Àzwì aa, à le nsiḡ ḡkuu a nu Yesu yii mə à ni ḡu aa wa noð mə bi le mmurə yì ḡki aà, la nyì m̃bu m̃mà'atə yì mfe'ɛ mɔḡ tã bɛ zwiə yì.

Jon à le ntigə ḡwà'anə naḡsə ndi'itə nɛ bɛKrisən ḡswonə ni mə wa Kristo, Mu Nwì, à le nzi a mùm ḡjyānù. Bə bya bii mə bi tuu ni mə kaa à le ḡwà'ă mùm ḡjyānu zì aa à ni ḡgàḡnto Kristo jya mə i le ntswe nɛ m̃fɛ'ɛ aà (2.18-23; 4.1-4). Ñswonə ni mə Kristo à le mbə Nwì ḡki mbə ḡu. Nù yii mə a tuu Mu aa a kii ntuu aa Tã. (2.22; 4.2,15; 5.1,5). Paul a kii ḡswonə ni mə ḡu yii mə Nwì à ywèensə m̃y yì, a tigə m̃bə mu Nwì aa, à tse nɛ ḡlɔ a nyu'u nɛ Nwì, ḡləə nɛ nɔḡsə Nwì (2.3-6). Nù yii mə kaa à si nɔḡsə ləə aa a ḡḡrə aa ibɛ, kaa wa'ă mu Nwì bə, kaa ḡwà'ă yì kɛ nzi, ma ḡhuu ḡu à bəḡnə mbə aa mu devil (3.4-10).

Ñswonə ni mə ḡu à bə wɔ annù, i ḡḡrə ibi, i bŭ bii ifānsənnù jì bɔḡ Nwì à ka lì'inə, i s'itə ibi yì (1.9). Kristo a kii m̃bu'u nɛ m̃bo a mbo Nwì ḡlon ḡgàà yàà (2.1-2). Ñswonə ni mə tã bɔɔ Nwì tsu mbi yù kɛ kòḡə (2.15-17) m̃baḡnə ḡka ḡkɔḡə nɛ Nwì, ḡkii kɔḡə nɛ bilɛm byaa (3.11-18; 4.7-21).

Jon a swonə ni mə kaa bɔɔ bi Kristo si bù ḡlɔ ni bə bɛ dāḡ (tsɔ bɛGnostics) mə bi ka ndi'ɛ waa nɛ ànnù yii mə a ni annù nɛkɔḡ aà, ḡlon mə Àzwì yì Làà a dɛ'ɛ waa (2.20-27) bo zi innù nɛḡkɔḡə. A ku'unə mə tã bo zi mə ḡu yii mə tse ni Kristo aa à tse nɛ ḡtswəntɛ (5.11-13).

Bi yatə àḡwà'ànə yŭ aa laà:

1. Ñji'innŭ aḡwà'ànə yuà 1.1-4
2. ḡkà'à bə m̃fii idigə 1.5—2.29
3. Bɔɔ bi Nwì ni bɔɔ bi devil 3.1-24
4. Ànnù nɛḡkɔḡə bo àfānsənnù 4.1-6
5. Bɔɔ bi Kristo tse nɛ ḡkɔḡ Nwì ni bɛlɛm byaa 4.7-21
6. Àbiintɛ yii mə a ḡḡrə bɔɔ bi Nwì tsyà nɛ mbi aà 5.1-21

Nìghàà ni ntswéntxi

1 Bì'i ñwà'ànè a mbo bù ñlon aa Nìghàà ni ntswéntxi nya ma ni le ntswe nloginè a bè'èna aà. Bì'i le nyu'u annù ñlon Nìghàà ma nù. Bì'i kè mē ñyè ni mi'i mi'i, bì'i yè mē, m̀bò mi'i mi kè m̀m̀ẁẁntə. 2 Nòò yii mē Ǹtswéntxi ma yú ì le mfè'è bi yənè aa, bì'i le mbə b̄iyəfə, ma mùu ajàn, bì'i tigè ñghaa annù ñlon ñtswéntxi ma ya, ñk̄i ntigə nswonə n̄i ànnù ñlon ntswéntxi yii ì lwi'i n̄iñkonə, yii ì le ntswe bo Tà, a ghirè ñghirə bì'i zi aa, a mbo bì'i. 3 Ànnù yii mē bì'i yə ñk̄i nyu'u aa, bì'i k̄i nswonə aa yu a mbo bù, mē mbə n̄i k̄i ñtswé n̄i ànnù yí m̀ẁ'ẁ bì'inè, a bē ànnù n̄iñkonə mē ñtswe n̄i ànnù yí m̀ẁ'ẁ yii mē bì'inè tswé ni yu aa bì'inè tswé aa bì'inè b̄i Tà ni Mú yì Yesu Kristo. 4 Bì'i ñwà'ànè ma jù ñnnù a mbo bù aa, ta t̄a n̄idorè ni'inè k̀ẁ'ẁ nluu.

Nwìngɔŋ à n̄i ñkà'à

5 Àa ñtoo ya mē bì'i yu'u ghu mbo ñk̄i nswonə ni a mbo bù aa ì yulà mē, Nwìngɔŋ à n̄i ñkà'à, kaa m̄fi ìd̄igè ì wa'à ghu nu burə ntswe tswé. 6 Mbə bì'inè ka nswonə ni mē bì'inè tswé n̄i ànnù yí fùurə bì'inè n̄ibò m̄bu ñka ntəə ni a m̄m̄ m̄fi ìd̄igè boŋ bì'inè tswé aa innù, kaa ñk̄i n̄i ñtswéntxi yì'inè tswé ñyonə aa ànnù n̄iñkonə. 7 Bì'inè bə b̄aŋnə k̄i təə a m̄m̄ ñkà'à, tsi'i tsò àjàŋə mē yumbw̄ə à tswé a m̄m̄ ñkà'à aa, boŋ bì'inè aa tswé n̄i ànnù yí m̀ẁ'ẁ bì'inè n̄i bì'inè, t̄a àləə Mú yì Yesu t̄a à si'i ngɔŋ ìb̄i yì'inè ì t̄s̄imè.

8 Mbə bì'inè ka nswonə ni mē bì'inè s̄i n̄i ìbi tswé, boŋ bì'inè bwe'esə aa m̄b̄i m̄i nù mi'inè, kaa annù n̄iñkonə a wa'á a nu bì'inè tswé. 9 L̄a m̄bə bì'inè ka m̄bi ìf̄ansənnù jì'inè, boŋ ajànə a ləə ñkà'à yì, ñghirə annù yii a tsinə aa, à ka l̄i'inè ìf̄ansənnù jì'inè, ì si'i ngɔŋ innù jì'inè ì t̄s̄im̄ jii ì s̄i tsinə aà. 10 Mbə bì'inè swonə mē kaa bì'inè s̄i innù jì b̄i gh̄irə boŋ bì'inə twonə aà yì n̄i ñgàŋəb̄aŋnənnù, kaa n̄ighàà ni n̄i wa'á a nu bì'inè tswé.

Kristo à ni ñu ñkwèt̄ə yì'inè

2 Bw̄ ba bì kègè, mē ñwà'ànè julà ñnnù a mbo bù aa mē t̄a n̄i tsuu ìb̄i k̄i gh̄irə. L̄a m̄bə ñu n̄ibò a gh̄irə ìbi, boŋ bì'inè tswé n̄i ñu yii mē a bu'u mbo a nsi Tà ñlon at̄u yì'inè, m̄bə Yesu Kristo, yu wa yii mē annù yì a tsinə aà. 2 Bi tsyà aa ghu nu nsi'itè n̄i ñnnù jì b̄i jì'inè, kaa wa'á aa tsi'i jì'inè si'itè, ñk̄i si'itè ni jì b̄i b̄i-t̄s̄im̄ f̄aa mb̄i. 3 M̄anjì yii mē mbə bì'inè zi mē bì'inè zi yì aa, à ni mē bì'inè ka n̄ləə n̄d̄i'xi jì. 4 Nù yii mē a swonə ni mē “mè zi yì,” l̄a ñk̄aa k̄i'xi n̄i n̄d̄i'xi jì ləə aa, à n̄i ñgàŋəb̄aŋnənnù, kaa ànnù n̄iñkonə a wa'à ghu nu tswé. 5 Ñlon mē à ni tsi'i ànnù n̄iñkonə mē àk̄onə Nwì a ni lunə a tswé aa a mbo ñu yii mē a ləə n̄ighàà ni. Mbə bì'inè k̄i ñtsya aa tsi'i a n̄j̄m̄ àjàŋ yulà nzi mē bì'inè

tswé ghu m̄m̄ nù. 6 Nù yii à swonə mē yu lwi'i ghu nu laa boŋ a yòŋə ìb̄u'ù m̄ik̄or̄ə jì a ajàn mē à le si təə aà.

N̄d̄i'xi yì m̄fi yá

7 B̄i'f̄m̄ ba bii mē mē k̄ŋ aa, kaa mē si aa n̄d̄i'xi yì m̄fi yì tsu ñwa'anə, à b̄aŋnə mbə aa tsi'i n̄d̄i'xi yì ñlwen ya mē n̄i le ntswe ni yu a nloginè aà, n̄d̄i'xi yì ñlwen ma yú a bə n̄ighàà ni Nwì nya mē n̄i le nyu'u aà.

8 L̄a m̄bə mē tse k̄i swonə mē mē ñwà'ànè aa n̄d̄i'xi yì m̄fi yii mē bi yə n̄i ànnù n̄iñkonə yì a nu Kristo ñk̄i nyə ni a nu bù, ñlon mē ìtugə wa ì tsyà ñghéé nii, ñkà'a annù n̄iñkonə wa ì tigè ñta. 9 Nù yii mē à swonə mē yu tswé maa a m̄m̄ ñkà'à m̄burə k̄i b̄aa n̄d̄im̄ yì aa, à b̄urə ntswe aa tsi'i wa m̄m̄ ìtugə. 10 Nù yii mē a k̄onə n̄d̄im̄ yì aa à tswé aa a m̄m̄ ñkà'à, kaa n̄j̄i'ì ànnù yii mē mbə a kw̄antè ñwo aa kaa wa'à b̄ə. 11 L̄a ñu yii mē a b̄aa n̄d̄im̄ yì aa à tswé aa a m̄m̄ m̄fi ìd̄igè ñk̄i m̄burə k̄i zi aa tsi'i a m̄m̄ m̄fi ìd̄igè, kaa ñk̄i'xi adigə yii mē yu ghèè ghu aa z̄i ñlon mē ìtugə wa ì k̄iñ mi'i mi.

12 Mē ñwà'ànə a mbo bù bw̄ bì kègə aa nlon mē bi l̄i'inə ìf̄ansənnù ju aa nlon ñkwi at̄u yì. 13 Mē ñwà'ànə a mbo bù b̄it̄a aa nlon mē n̄i zi a yì, yu wa yii mē à le ntswe a nloginè aà. Mē ñwà'ànə a mbo bù bw̄j̄ŋ ñlon mē n̄i tsyà mē ngàŋmbu'u innù jì b̄i wa aa. Mē ñwà'ànə a m bo b̄i b̄onkhə aa nlon mē n̄i zi a Ta aà. 14 Mē ñwà'ànə a mbo bù b̄it̄a aa nlon mē n̄i zi a yu wa yii mē à le ntswe a nloginè aà. Mē ñwà'ànə a mbo bù bw̄j̄ŋ aa nlon mē n̄i tswé ni m̄t̄xi, n̄ighàà ni Nwì ni k̄i ñlwi'i a m̄m̄ nu bù, n̄i k̄i mē ñtsya ñgàŋmbu'u innù jì bi wa aa.

15 N̄i tsuu mbi yù k̄ə njoo mbi jù k̄i k̄onə. Nù à bə k̄ŋ mbi yù, boŋ kaa ànnù ñk̄ŋ Tà a s̄i ghu nu tswé. 16 Ñlon mē ñjoo t̄s̄im̄ jii ì tswé f̄aa mbi aa, tsò njoo jii mē n̄jȳ nu ì lwà'à ghu aa, n̄i jii mi'i lwà'à ghu aa, bo b̄i njoo mbi t̄s̄im̄ jii mē b̄i ñj̄ee nù yàà ghu aa, kaa à si aa a mbo Tà l̄o. Ì b̄aŋnə ñlo aa a mb̄o m̄b̄i. 17 Mbi yù tsyà nii aà tsyà. Ñjoo jya mē b̄i lwà'à ghu aa ì ghèé bo yu. L̄a ñu yii mē a gh̄irə innù jii mē Nwìngɔŋ a l̄ò aa, a tswé ñlwi'i n̄iñkonə.

Ñgàŋk̄ib̄aa Kristo

18 Bw̄ b̄a, wa nòò ñlwi'i mb̄i à kà mē aa ñku'u, n̄i le m̄baa nyu'u mē ñgàŋnto Kristo wa à kà mē aa nzi. Wa ñgàŋnto Kristo jì ghà'àtè ì zi mē, a b̄e àjàŋ mē bì'inè zi mē àa nòò ñlwi'i m̄bi aà. 19 Bo le mfè'è aà a t̄t̄xi bì'inè, l̄a kaa bo le ñwa'à bì'inè b̄i m̀ẁ'ẁ b̄ə. Ñlon mē bo le m̄baa tswé aa bì'inè n̄ibò boŋ bo le ñghèé n̄i m̄bi ntswe bì'inè n̄ibò. L̄a bo le mfè'è waa, t̄a gh̄irə t̄a à laa mē kaa bo bi t̄s̄im̄ s̄i aa bì'inè b̄i m̀ẁ'ẁ b̄ə.

20 L̄a yu wa yii mē à l̄aa m̄aŋsə aa à yò'ì mē ghuu. Bù bi t̄s̄im̄ n̄i k̄i ñzi annù n̄iñkonə. 21 Kaa mē si a mbo bù ñwa'anə aa nlon mē kaa n̄i s̄i annù n̄iñkonə z̄i, l̄a mē ñwà'ànè aa nlon mē n̄i zi, ñk̄i nzi mē kaa ab̄aŋnənnù

kaa a sǽ a nǽ ànnù nǽŋkoŋ ló. ²² Maa ŋghè ŋgàŋàbǽŋnənnù àa ñù wa mə a tuu ni mə kaa Yesu à sǽ Ayo'ò Nwì wa bē aa ε? Wa làa ŋgàŋnto Kristo wa à ghuà. Mbə yu wa yii mə a tuu nǽ Ta ni Mu aà. ²³ Wa ñù yii mə a tuu Mu aa, kaa à sǽ ni Tà bǽŋnè ñtswe. Ñù yii mə a bii annù Mu nǽ ñsi nǽ ñsi aa, à ki ntswe ni Tà.

²⁴ Tà nǽ yə mə annù ya mə nǽ le nyu'u a nlogɛnə aa tǽ à lwi'i bu bo. Mbə ànnù ya mə ni le nyu'u a nlogɛnə aa a lwi'i bu bo boŋ nǽ ka lwi'i bu bǽ Mu i ki lwi'i bu bǽ Tà. ²⁵ Yulà à nǽ àyoo ya mə à kà'a a mbo bi'inə aà, ñtswén-tǽ yii ì lwi'i nǽŋkoŋ aà.

²⁶ Mə ŋwà'ànə ìnnù julà a mbo bù nloŋ aa ŋgaa bè bii mə bi ka bwe'esə ghuu aà. ²⁷ Là àjàŋ ya yii mə à le nyɔ'ɔ ghuu aa, ñyɔ'ɔ ma ya ì lwi'i a nu bù. Kaa nǽ si bù ñlɔɔ ni mə tǽ ñù tsù à bu ŋka ndi'i ghuu, ñloŋ mə ñyɔ'ɔ ya mə à le nyɔ'ɔ ghuu ghu aa i dǽ'i ìnnù tsim a mbo bù. ñnnù jya i kǽ mbə annù nǽkoŋ, kaa ki'ɔ abəŋnənnù bə. Àjàŋ yii mə bi dǽ'i mē ghuu aa, tǽ nǽ lwi'i ghu nù.

²⁸ Tsǽtsɔŋ, bɔɔ bǽ, lwi'i nǽ ghu nu, tǽ nòò yii mə à ka yǽ zi aa, kaa bi'inə wa'à ni nǽbɔ'ɔ tswé, kaa ŋki'i bəŋnè ŋ-ka ŋkhə nii bə khè nǽ àdǽrətu a ajàŋ mə a zi aà. ²⁹ Bi'inə bə zi mə annù yi a tsinə boŋ bi'inə ki nzi mə ñù ñtsim yii a ghǽrə annù yii a tsinə aa, a jwǽ yu.

Bɔɔ bi Nwí

3 Nǽ yə mbuu akòŋnè yii mə Taà yi'inə à tswe ni yu a nu bi'inə, mə mbə a ka ntwoŋə nǽ yi'inə a ni bɔɔ bi. A bə ànnù nǽŋkoŋ mə bi'inə ni bɔɔ bi. Nǽji'ì ànnù yii mə kaa mbi yù ì sǽ yi'inə zi aa i bə aa mə kaa le ŋwa'à yi ki nzi. ² Bɔɔ bi maà bii mə kòŋə aa, tsǽtsɔŋ bi'inə bə aa bɔɔ bi Nwí; là kaa bi'inə sǽ ajàŋ yii mə bi'inə ka yǽ bə aa nǽŋsə nzi. Là bi'inə zi mə nòò wa mə à ka yǽ zi aa tǽ bi'inə tigə mbə aa tsǽ yu, ñloŋ mə bi'inə ka yǽ yə yi tsi'í ajàŋ mə à nǽŋsə mbə aà. ³ Ñù ñtsim yii mə a bε, ñnǽŋ ntǽi yi ghu nu aa, a lèè nǽ ìbǽnnù yi i laà tsǽ ajàŋ yii mə yumbɔŋ à ki nlaa aà.

⁴ Ñù yii mə a ghǽrə ìbi aa a wò aa nòŋsə Nwí; ìbi à bə aa ŋwò nòŋsə Nwí. ⁵ Nǽ zi mə Yesu à le nzi fàa mbi aa a nlogɛnə ìbi yi'inə i lò'òsə, ŋki nzi mə kaa à sǽ nǽ ìbi tswé.

⁶ Kaa Ñù nstǽm yii mə à lwi'i ghu nu aa kaa à si bi ghǽrè; kaa ñù yii mə a ghǽrə ìbi aa kaa à le è ŋwa'à yi yə, kaa wa'à yi ki nzi.

⁷ Bɔɔ bǽ, tǽ ñù tsù à tsuu ghuu ló bwe'esə. Ñù yii mə a ghǽrə ìnnù jii i tsinə aa à tsinə tsǽ ajàŋ mə Kristo à tsinə aà. ⁸ Ñù yii mə a ghǽrə ìbi aa, à ni mu Devil; ñloŋ mə Devil a ghǽrə ìbi nlogɛnə aa a nlogɛnə mbí. Nǽji'ì ànnù yii mə Mu Nwí à le nzi ghu aa, ì le mbə aa a ntǽ ŋgi'í nǽ ifà'a Devil.

⁹ Ñù yii a jwe Nwí ñjwe yi aa, kaa à si ìbi ghǽrè; ñloŋ mə mǽrə Nwí à lwi'i ghu nu, kaa a wa'ǽ ŋghǽrə ìbi bù ñzi, ñloŋ mə a yi aa a jwe Nwí aà. ¹⁰ Ànnù yii mə a ka dǽ'i a ñù yii mə à ni mu Nwí kə a ñù yii à ni mu Devil aa a yulà mə, ñù yii mə kaa à si annù yii mə a tsinə aa

ghǽrə aa, kaa à si mu Nwí bə, kə ñù yii mə kaa à si mu maà yi kòŋə aà.

Nǽ ka ŋkòŋə ghuu bu ni bù

¹¹ Àà ñtoo ya mə nǽ le nyu'u nlogɛnə a nlogɛnə aà, mə bi'inə aa ŋkòŋə bi'inə ni bi'inə, ¹² ntsee bə tsǽ Cain yii mə à le mbə mù ŋgàŋmbù'unnù, ñzwitə mu maà yi aà. Baa à le nzwitə mumaà yi aa a ya? À le nzwitə yi aa nloŋ mə mǽghǽrɛnə mǽ nù mi le mbi'í mǽ mumaà yi mǽ bǽŋnè ñtsinə aà.

¹³ Bɔɔ bi maà, nǽ tsee ki yεrə mə mbə bə bǽ fàa mbi kǽ mbəaa ghuu. ¹⁴ Bi'inə zi mə bi'inə fǽ'è mē a mum nǽwo ntigə ntswe aa a mùm ñtswéntǽ ñloŋ mə bi'inə kòŋnè bi'inə ni bi'inə aà. Ñù yii mə à si ndim yi kòŋə aa à lwi'ì aa a mùm nǽwò. ¹⁵ Ñù yii a baa mu maà yi aa, à bə aa ñù ñzwitə ñù. Nǽ zi mə kaa ñù yii a zwiətə ñù aa, kaa à sǽ nǽ ñtswéntǽ ya mə ì lwi'ì nǽŋkoŋə aa tswé.

¹⁶ Àà àjàŋ yii mə bi'inə zi ayoo yii mə àkòŋnə à ni yu aa, à yuà mə: Kristo à le mfa ntswéntǽ yi a atu bi'inə; ma mùu ajàŋ bi'inə ki ntswe nǽ ŋka mfa ntswéntǽ yi'inə a atu bɔɔ bi maà bi'inə! ¹⁷ Là mbə ñù a tswe nǽ ñjoo mbi jù, ñyə mu maà yi yii mə à fùmə aa, kaa wa'à mǽŋŋnə yi ko, bəə boŋ mbə a tigə ñdi'í mə àkòŋnə Nwí a tswe a mùm ñti'í yu aa mə akə aa ε? ¹⁸ Bɔɔ bǽ bi'inə tsee a akòŋnə aa bə nǽ ñtsù kə ni nǽghàà ki dǽ'í, là mbəŋnə ŋka di'í a akòŋnə ya yii mə a ni yǽ annù nǽŋkoŋ aa bə a ni mǽghǽrɛnə mǽ ìnnù mi'inə.

¹⁹ Ma mùu ajàŋ, bi'inə ka zi mə bi'inə tswe a mùm ànnù nǽŋkoŋə; tǽ mǽntǽ mi'inə tigə ntswe nǽ mbəwə a nsi mi'ì Nwí, ²⁰ kə a tε'ε mbə nòò yii mǽntǽ mi'inə sa'a nǽ yi'inə aà, ñloŋ mə bi'inə zi mə Nwí à tsyàtə ntǽi yi'inə ŋki nzi ìnnù tsimə aà. ²¹ Bɔɔ bǽ, mbə mǽntǽ mi'inə tsee yi'inə ki sa'a boŋ kaa bi'inə ka wa'à kə mbəwə a ntswe a nsi mi'ì Nwí; ²² bi'inə ki'í ŋkwεrə nǽ ñjoo tsim jii bi'inə betə ghu mbo aa, nloŋ mə bi'inə lèè ndi'í ji ŋki'í ŋghǽrə nǽ ìnnù jii mə i ghǽrə a doritə aà. ²³ A bə ñdǽ'í yi yà ì yuà, mə tǽ bi'inə niŋ mǽntǽ mi'inə a nǽ ìkùm Mú yi Yesu Kristo, ŋki'í ŋka ŋkòŋə bi'inə ni bi'inə a ajàŋ mə Kristo à le ndi'í aà. ²⁴ Bə bǽtsim bii bi lèè ndi'í Nwí aa, bi lwi'ì ghu nu tsǽ mə Nwí à ki nliw'ì a mum bo aà. Ànnù yi mə a ghǽrə mə bi'inə zi mə à lwi'ì a mùm ntǽ bi'inə aa, à nǽ Àzwí yi ya mə à fa a mbo bi'inə aà.

Àzwí annù nǽŋkoŋ bo bǽ àzwí mbwe'esə

4 Ìkà'á yǽ, nǽ tsuu ñzwí tsim i ki bii, mbəŋnə ŋka ny-we'etə nǽ ñzwí a nzi mə i lo aa a mbo Nwí aa ε; ñloŋ mə ŋgǽŋntoo Nwí mbwe'esə jǽ ghà'àtə i fǽ'è mə a mbí. ² Mbə nǽ zi Àzwí Nwí aa lalà, àzwí tsim yii mə a bii mə Yesu Kristo à le è mǽ'ε a mbi a mùm ñjyǽnu aa, a lo aa a mbo Nwí, ³ àzwí tsim yii mə kaa a sǽ bii nǽ nsi mə Yesu à le è mǽ'ε a mbi a mùm ñjyǽ nu aa, kaa a sǽ aa a mbo Nwí ló. Ma yù àzwí a bəŋnə mbə aa àzwí ŋgàŋto

Kristo, yii mə nɛ lɛ nyu'u mə à ka yí fɛ'ɛ, yii mə à tɛ'ɛ mə̂ ntswe a mbi tsɛtsɔŋ aà.

⁴ Бѡѡ bâ, nɛ lò aa a mbo Nwì, nɛ kɛ mə̂ ntsya waa; ñlon mə̂ yu wa yii mə̂ à tswɛ a mum bù aa, à tsyàtə yu wa yii mə̂ à tswɛ a múm m̄bi aà. ⁵ Bo lo aa fàa mbí, maa ajàŋ ìnnù jii mə̂ bo swon aa i bə̂ ìnnù mbí, m̄bi i kii nyu'utə. ⁶ Lâ bì'inə̀ lo aa a mbo Nwì. Nù ntsɛm yii mə̂ à zi Nwí aa, a yu'utə nɛ̂ ãnnù yii mə̂ bì'inə̀ swonə̀ aà, lâ yu wa yii mə̂ kaa à sɛ a mbo Nwì lò aa, kaa à sɛ̂ annù yii bì'inə̀ swon aa yu'utə. Àa m̄nji yii mə̂ bì'inə̀ tsyà ghu nzi nɛ̂ àzwí annù nɛ̂ŋkoŋ bo bɛ̂ àzwí mbwe'esə̀ aà.

Nwìngɔŋ à nɛ̂ àkɔŋnə̀

⁷ Ìkà'á jâ, bì'inə̀ aa ñkɔŋnə̀ yì'inə̀ bì'inə̀ ni bì'inə̀; ñlon mə̂ akɔŋnə̀ a lo aa mbo Nwì, nù ntsɛm yii mə̂ à kɔŋ bə̂ aa, a jwe Nwì, a kɛ̂ ñzi Nwí. ⁸ Nù yii mə̂ à sɛ̂ bə̂ kɔŋ aa, kaa à sɛ̂ Nwí zɛ̂; ñlon mə̂ Nwì à laa mbə̀ akɔŋnə̀. ⁹ Nwì à lɛ ntsyà aa lâlâ ñdɛ̂'í akɔŋnə̀ yì a mbô bì'inə̀, mə̂ Nwì à lɛ ntoo a njoŋ Mú yì a fɛ'ɛ fàa mbi, mə̂ mbə̀ bì'inə̀ tsyà ghu nu ntswe nɛ̂ ntswɛntɛ̂. ¹⁰ Àa àkɔŋnə̀ yuà, kaa a sɛ̂ bə̀ aa mə̂ bì'inə̀ lɛ ñkɔŋnə̀ Nwí, a baŋnə̀ mbə̀ aa mə̂, à lɛ ñkɔŋnə̀ yì'inə̀ ntoo a Mú yì mə̂ tâ à bə̀ m̄nji yii mə̂ bi ka tsyà ghu i sɛ̂'itə̀ ibɛ̂ yì'inə̀.

¹¹ Ìkà'á jâ, m̄bə̀ a bə̀ mə̂ Nwì à lɛ ñkɔŋnə̀ yì'inə̀ ma mùu ajàŋ, boŋ a ku'unə̀ mə̂ tâ bì'inə̀ aa ñkɔŋnə̀ yì'inə̀ bì'inə̀ ni bì'inə̀. ¹² Kaa nù tsù à sɛ̂ ghu tswé yii mə̂ à lɛ̂ ñyə̀ Nwí; bì'inə̀ bə̀ kɛ̂ kɔŋnə̀ yì'inə̀ bì'inə̀ ni bì'inə̀ boŋ Nwìngɔŋ à lwi'í a nu bì'inə̀, àkɔŋnə̀ yì a kɛ̂ ñluu a nu bì'inə̀.

¹³ Bì'inə̀ ka tsyà aa laà i zi mə̂ bì'inə̀ lwi'í a mum Nwì a kɛ̂ ñlwi'í a mum bì'inə̀, ñlon mə̂ à fà mə̂ Azwí yì a mbo bì'inə̀ aà. ¹⁴ Bì'inə̀ yə̀ mə̂, ñkɛ̂ mbə̀ biyɛfə̀, mə̂ Tà à tòò mə̂ a Mú yì, mə̂ tâ à bə̀ Ñgàŋywèensə̀ m̄bɛ̂. ¹⁵ Nù ntsɛm yii mə̂ à bìi nɛ̂ ñsi nɛ̂ ñsi mə̂ Yesu à ni Mu Nwì aa, Nwì à lwi'í ghu nù a kɛ̂ ñlwi'í a nu Nwì. ¹⁶ Ma mùu ajàŋ bì'inə̀ zi ñkɛ̂ m̄bii akɔŋnə̀ yì Nwì à tswɛ ni yu a nu bì'inə̀ aa. Nwìngɔŋ à nɛ̂ àkɔŋnə̀, ñyù yì mə̂ à lwi'í a mum àkɔŋnə̀ aa à kɛ̂ ñlwi'í aa a mum Nwì, Nwì a kɛ̂ ñlwi'í ghu nù. ¹⁷ Nwì à ghɛ̂rə̀ àkɔŋnə̀ yì a luu a nu bì'inə̀ aa mə̂ tâ bì'inə̀ yì wa'à ni nɛ̂wɔ'ɔ wa njwí ntsɔ'ɔtə̀ m̄isa'a tswé, ñlon mə̂ ajàŋ yì mə̂ à bə̀ aa, àa àjàŋ yì mə̂ bì'inə̀ kɛ̂ mbə̀ fàa a múm m̄bi aà. ¹⁸ Kaa nɛ̂wɔ'ɔ sɛ̂ a múm àkɔŋnə̀ tswé, ñlon mə̂ àkɔŋnə̀ yì mə̂ a luu aa, a fi'í nɛ̂wɔ'ɔ. Àyoo yì mə̂ a zi ni nɛ̂wɔ'ɔ aa à nɛ̂ ñjò, nù yì mə̂ à kɛ̂ ntswe ni nɛ̂wɔ'ɔ aa kaa à sɛ̂ nɛ̂ àkɔŋnə̀ yì mə̂ a luu aa tswé.

¹⁹ Bì'inə̀ kɔŋnə̀ aa ñlon mə̂ à lɛ̂ m̄foo ñkɔŋnə̀ yì'inə̀. ²⁰ Nù tsù à bə̀ swon mə̂, “Mə̀ kɔŋ Nwí” i bə̀ŋnə̀ kɛ̂ baa a ndɛ̂m yì boŋ à nɛ̂ ñgàŋə̀baŋnə̀nnù; ñlon mə̂ nù yì mə̂ à sɛ̂ a ndɛ̂m yì yì mə̂ a yə̀ kɔŋ aa, kaa mbə̀ a wa'á Nwí yì mə̂ kaa à lɛ̂ ñwa'à yə̀ aa kɔŋnə̀. ²¹ Àa ñdɛ̂'í yì mə̂ bì'inə̀ kwɛrə̀ a mbo Kristo aa ì yulà, mə̂ nù yì mə̂ a kɔŋnə̀ Nwí aa, tâ à kii ñka ñkɔŋnə̀ ndɛ̂m yì.

Àjàŋ yì mə̂ bì'inə̀ tsyà mə̂ mbi aà

⁵ Nù ntsɛm yì mə̂ à bìi mə̂ Yesu à ni Àyɔ'ɔ Nwì wa aa a jwí Nwì, nù ntsɛm yì mə̂ a kɔŋnə̀ ta aa, a kii ñkɔŋnə̀ ni mù yì. ² Bì'inə̀ tsyà aa lâlâ nzi ni mə̂ bì'inə̀ kɔŋnə̀ nɛ̂ bɔɔ bi Nwí, mə̂ bì'inə̀ kɔŋnə̀ Nwí ñkɛ̂ nyu'unə̀ nɛ̂ ñdɛ̂'í jì. ³ Ñlon mə̂ àa akɔŋnə̀ Nwí a yulà, mə̂ bì'inə̀ ka ñlə̀ə nɛ̂ ñdɛ̂'í jì. Kaa ndɛ̂'í jì a wa'á àbè'è mə̂ à bè'èsə̀ yì'inə̀ ghu bə̀. ⁴ Ñlon mə̂ nù ntsɛm yì mə̂ a jwí Nwì aa a tsyà m̄bɛ̂; àyoo yì mə̂ bì'inə̀ lɔgə̀ ntsyà nɛ̂ m̄bi ghu aa à yuà, àbiiintɛ̂ yì'inə̀. ⁵ Nù yì mə̂ mbə̀ a tsyà m̄bi aa à nɛ̂ wò aa ɛ? À sɛ̂ nù yì mə̂ à bìi mə̂ Yesu à ni Mu Nwì aa bə̀ aa ɛ?

Àyɛfə̀ ñlon Yesu Kristo

⁶ Àa yu wa yì mə̂ à lɛ nzi nɛ̂ ñkɛ̂ bo bɛ̂ àlə̀ə aa à ghulà, Yesu Kristo, kaa wa'a aa tsi'í nɛ̂ ñkɛ̂ yuyuzí, lâ ñzi nɛ̂ ñkɛ̂ bo bɛ̂ àlə̀ə. ⁷ Àzwí Nwí a kɛ̂ m̄bə̀ àyɛfə̀, ñlon mə̂ Àzwí Nwí àa ãnnù nɛ̂ŋkoŋnə̀. ⁸ Bìyɛfə̀ ni bi tarə̀, Àzwí, ñkɛ̂, bo bɛ̂ àlə̀ə; bìyɛfə̀ ma bù bi tarə̀ bi swonə̀ nɛ̂ ãnnù yì fùùrə̀. ⁹ M̄bə̀ bì'inə̀ ka m̄bii nɛ̂ ãnnù yì mə̂ bə̀ swon aa, boŋ ãnnù yì mə̂ Nwí swon aa a tsyàtə̀; ñlon mə̂ ãnnù yì mə̂ Nwì a swon aa a yulà, mə̂ yumbɔŋ à nɛ̂ àyɛfə̀ ñlonə̀ Mú yì. ¹⁰ Nù yì mə̂ à nɛ̂ŋ ntɛ̂ yì a nu Mu Nwì aa, à bìi ãnnù yì mə̂ Nwì a swonə̀ aà, nù yì mə̂ kaa sɛ̂ ãnnù yì mə̂ Nwì a swon bii aa, à lɔgə̀ Nwí aa a ni ñgàŋə̀baŋnə̀nnù, ñlon mə̂ kaa sɛ̂ ãnnù yì mə̂ Nwì à swon tsɔ̀ àyɛfə̀ ñlonə̀ Mú yì aa bii aà. ¹¹ ãnnù yì mə̂ Nwì à swɔŋ ñlon ɱgaa Mú yì aa a bə̀ mə̂, Nwì à fà ntswɛntɛ̂ yì mə̂ ì lwi'í nɛ̂ŋkoŋ aa a mbo bì'inə̀. Ntswɛntɛ̂ ma yú i tswɛ aa a nu Mú yì. ¹² Nù yì mə̂ à tswɛ ni Mu aa, à tswɛ nɛ̂ ntswɛntɛ̂; nù yì mə̂ kaa à sɛ̂ ni Mu Nwì tswé aa, kaa à sɛ̂ nɛ̂ ntswɛntɛ̂ tswé.

Ntswɛntɛ̂ yì mə̂ ì tswɛ nɛ̂ŋkoŋ aà

¹³ Mə̀ ñwà'ánə̀ juà ìnnù a mbo bù bìi mə̂ nɛ̂ nɛ̂ŋ m̄ntɛ̂ muu a ni ikúm Mu Nwì aa mə̂ tâ nɛ̂ zi mə̂ nɛ̂ tswɛ nɛ̂ ntswɛntɛ̂ yì mə̂ ì lwi'í nɛ̂ŋkoŋnə̀ aa. ¹⁴ Àyoo yì mə̂ a ghɛ̂rə̀ mə̂ tâ bì'inə̀ naŋsə̀ nɛ̂ŋ ntɛ̂ yì'inə̀ ghu nu aa à ni mə̂, bì'inə̀ bə̀ kɛ̂ betə̀ annù tsu ghu mbo yì mə̂ a yòŋə̀ a nɛ̂ ãnnù yì mə̂ a lòò aa boŋ a yu'u. ¹⁵ Bì'inə̀ bə̀ kii zi mə̂ a yu'u nɛ̂ ãnnù tsɛ̂m jii mə̂ bì'inə̀ betə̀ aa, boŋ bì'inə̀ zi mə̂ bì'inə̀ kwɛrə̀ mə̂ ìnnù jii mə̂ bì'inə̀ betə̀ yì ghu aà. ¹⁶ M̄bə̀ nù a yə̀ mumaà yì a ka ñghɛ̂rə̀ ibi yì mə̂ kaa mbə̀ i wa'à ni nɛ̂wɔ'ɔ zi aa, boŋ à ka betə̀, ta tâ Nwì à fa ntswɛntɛ̂ ghu mbô. A ghɛ̂rə̀ ma mùu ajàŋ aa tsi'í a mbo bə̀ bìi mə̂ bi ghɛ̂rə̀ ibi yì mə̂ kaa mbə̀ i wa'à ni nɛ̂wɔ'ɔ zi aà. Ìbi yì m̄wɔ'ɔ i tswɛ ghu yì mə̂ i zi ni nɛ̂wɔ'ɔ; kaa mə̂ sɛ̂ swon aa mə̂ tâ nù à tsa'atə̀ Nwí a nɛ̂ ajàŋə̀ ibi mə̂ yà. ¹⁷ ìnnù tsɛ̂m jii i sɛ̂ tsinə̀ aa à nɛ̂ ìbɛ̂, lâ ìbi yì m̄wɔ'ɔ à ni yì mə̂ kaa i sɛ̂ ni nɛ̂wɔ'ɔ zi.

¹⁸ Bì'inè zì mæ ɲù ñtsìm yìi mæ a jwě Nwì ñjwě yi aa kaa à sɪ ɪbɪ ghèrè. Ñlɔŋ mæ yu wa yìi mæ a ɛ ɲjwe Nwí aa, a be nii, kaa ɲgàɲmbù'ù ñnnù a wa'à nii mɔ̀ntè.

¹⁹ Bì'inè zì mæ a yì'inè aa a jwe Nwì, ɲgàɲmbù'ù ñnnù wa a bàɲnè ñtswe nɪ mɪdà'à a atû mbi yũ ntsìm.

²⁰ Bì'inè kɪ nzi mæ Mu Nwì à zì mē ɲghirè àtû yì'inè a laa, a nzi Nwìɲgòɲ ànnù nɲɲkɔŋ; bì'inè kɛ ñtswe a mum yu wa yìi mæ à nɪ annù nɲɲkɔŋ, tsi'ì a mum Mû yì Yesu Kristo. Àa yu mbæ Nwìɲgòɲ ànnù nɲɲkɔŋ ɲkɪ mbæ ntswêntɛɛ yìi mæ ɛ lwi'ì nɲɲkɔŋ aà. ²¹ Bɔ̀ bā, nɛ ka ntsu'utə ghuu nloŋə annũ mmii mɛkɔbè.

2 Jɔn

ÑJI'INNŪ ANWÀ'ÀNƏ YŪ

A aḡwà'ànə yŷ aa a le ŋwà'ànə Jɔn Ñgàḡntoò Kristo, mə twoḡə nii ni “Ñdɛ̃ ñdānwì” aa, ŋghɛɛ ni a mbo “ñdè yii mə Nwì à tsò'ò” bo bɛ̃ bɔɔ̀ bì.

À le ŋwà'ànə aa a nswonḡ mə àkòḡnə à nɛ̃ m̃à ànnù yii mə à tswe a titɛ̃̀ bə̀ a mŷm ŋghòtə̀ bɔɔ̀ bi Kristo aà. Bə̀ bìi mə bi tswe nɛ̃ àkòḡnə aa bi yu'unə ndi'ì Nwì ñkɛ̃ ñkòḡnə waa bo ni bo (5,6). Jɔn à le ŋkɛ̃ ŋwà'anə aa a ŋwà'àsə̀ bə̀ ñlonḡ ñgǎḡndɛ̃'innŷ mbwe'esə̀ jii mə i le si dɛ̃'ɛ̃ nɛ̃ ñbaḡḡnə̀ ñlonḡ Kristo aà. Ma buù bə̀ ŋkɛ̃ mbə̀ aa ŋgǎḡnto Kristo jya mə bi twoḡə̀ ni bɛ̃Gnostics aà. Bi swonḡə̀ ni mə kaa Kristo à le ŋwà' à aa a mŷm ñjyānù zì. (Yə̀ annù yii mə bi swonḡ nlonḡ bɛ̃Gnostics a ni Ñji'innŷ Mɛ̃ghàà, bo ni Ñji'innŷ 1 Jɔn aà.) Jɔn à le ntigə̀ nswonḡ mə t̃a ḡù tsù à tsuu ŋgǎḡndɛ̃'innŷ mbwe'esə̀ ma jŷ a nda yu lɔ̀ kwɛ̀rə̀, ñtsuu waa burə̀ tsà'atə̀ tsà'atə̀ t̃a wa'ǎ ñbɛ̃ waa lɔ̀ m̃be'e (9,10). Bi yatə̀ àḡwà'ànə̀ yŷ aa laa:

1. Ñji'innŷ aḡwà'ànə̀ yuà 1-3
2. Àkòḡnə̀ a ni m̃à ànnù a titɛ̃̀ bɛ̃Krisèn 4-6
3. Àwà'àsə̀ ñlonḡ ñgǎḡndɛ̃'innŷ mbwe'esə̀ 7-11
4. Ìnnù jii mə Jɔn à le nswonḡ a nlwì'isə̀ aà 12-13

Àtsà'atə̀

1 Àḡwà'ànə̀ yŷ a lo aa a mbo mə ñdɛ̃ ñdānwì, ŋghɛɛ ni a mbo wɔ̀ Ndè yii mə Nwì à tsò'ò aa bo bɛ̃ a mbo bɔɔ̀ bo bìi mə mə kɔ̀ḡ tsi'ì annù nɛ̃ḡkoḡ aa, kaa a ghuu aa a sɛ̃ tsi'ì mə k̃ḡ, a k̃ḡ bì'ì bɛ̃ bə̀ bɛ̃tsɛ̃m bìi bi zi annù nɛ̃ḡkoḡ aà, ² ñlonḡ mə annù nɛ̃ḡkoḡ ma ya a lwi'ì a mŷm ñtɛ̃̀ bì'ì i kɛ̃ tswe bì'ì bo nɛ̃ḡkoḡ aà.

³ T̃a ñbɔ̀ḡ, nɛ̃ ḡko m̃ɛ̃ḡḡnə̀, nɛ̃ m̃bɔɔ̀nə̀ yii mə i lɔ̀ a mbo Nwìḡḡḡ Tà, bo bɛ̃ a mbo Yesu Kristo Mŷ Tà aa, ð̃ ka tswe a mbo bì'inə̀ a mŷm annù nɛ̃ḡkoḡ nɛ̃ àkòḡnə̀.

Ànnù nɛ̃ḡkoḡ bo bɛ̃ àkòḡnə̀

⁴ Mə̀ le naḡsə̀ ndorìtə̀ a nyə̀ mə bɔɔ̀ bo bì m̃ɔ'ɔ̀ bi yòḡə̀ annù nɛ̃ḡkoḡ ya, tsi'ì wa àḡḡ mə Taà à le ndi'ì a mbo bì'inə̀ aà. ⁵ Ts̃ts̃s̃ḡḡ, mə bu'u nɛ̃ m̃bo a mbo wɔ̀ ndè, mə bì'inə̀ aa ḡkòḡnə̀ bì'inə̀ ni bì'inə̀; kaa mə si aa ndi'ì yì m̃fii ŋwà'ànə̀, mə kwatə̀ ya yii mə leɛ̀ m̃foo mfa a mbo bì'inə̀ a m̃bii aà. ⁶ Àkòḡnə̀ a bə̀ aa mə, bì'inə̀ ka nyu'u ndi'ì Nwì; àa ñdɛ̃'ì ya mə nɛ̃ le m̃fòò ñu'u a nlɔ̀ḡḡnə̀, i bə̀ aa mə nɛ̃ ka ntswe a mŷm àkòḡnə̀.

⁷ Wa ŋgǎḡmbwe'esə̀ j̃i ghà'atə̀ i fè'è̀ mə a mbi, mbə̀ bə̀ bìi mə kaa bi sɛ̃ bìi mə Yesu Krito à le mfè'è̀ a mbi aa nɛ̃ ñjyānu ḡù m̃s̃ḡḡḡ; wa àḡḡḡ ḡù ma yŷ à bə̀ aa ḡù m̃bwe'esə̀ ḡkɛ̃ mbə̀ ŋgǎḡnto Kristo w̃a. ⁸ Nɛ̃ ka ntsyɛ̀sə̀ gh̃u ta tsuu lɔ̀ bwe annù yii nɛ̃ fà' à m̃ə̀ ñtswe ni yu aà, t̃a yì b̃ḡḡnə̀ kwɛ̀rə̀ m̃ts̃ɔ'ɔ̀nə̀ m̃i afà' à a ni lunə̀. ⁹ Nɛ̃ zi mə ḡù yii mə à ghɛ̀ɛ nɛ̃ m̃bii kaa wa' à nɛ̃ ñnnù jya mə Kristo à le ndi'ì aa yòḡə̀ aa kaa à sɛ̃ ni Nwì tswè. Nŷ yii mə à lwi'ì a m̃um ñnnù jya jii mə Kristo à le ndi'ì aa, ma waà ḡù à tswe nɛ̃ Nwìḡḡḡ Tà bo Mŷ yì. ¹⁰ Maa àḡḡ mbə̀ ḡù tsù a zi a mbo bù ḡkaa wa'a aa ma yŷ ànnù ka ndi'ì nɛ̃ tsee lɔ̀ bii t̃a à kuu a nda bù, k̃ə̀ bii tsà'atə̀ yì; ¹¹ ñlonḡ mə ḡù yii mə à tsà'atə̀ yì aa a t̃igə̀ mboonsə̀ aa yì mə t̃a bo yu ka ŋghirə̀ innù j̃i bi jya mə a gh̃irə̀ aà.

Nɛ̃ghàà ni nlwì'ì ñj̃m

¹² Mə̀ tswe nɛ̃ ñnnù j̃i ghà'atə̀ a nswonḡ a mbo bù, la kaa mə aa wa' à ŋwà'ànə̀ a ni paper ni ink, mə wà'atə̀ mə boḡ mə yì mb̃ḡḡnə̀ ñzi nyə̀ gh̃uu bì'inə̀ ghaànə̀ nɛ̃ ñtsù. Ma mùu àḡḡ t̃a ñdorə̀ ni'inə̀ t̃a nɛ̃ luu.

¹³ Bɔɔ̀ bi mumaà ghùù yì m̃ḡḡḡyè wa yii mə Nwì à tsò'ò aa, bi too àtsà'atə̀ a mbo bù.

3 Jɔn

ÑJI'INNŪ ANWÀ'ÀNƏ YŪ

A aŋwà'ànə yŷ aa a le ŋwà'ànə Jɔn ñdɛɛ ñdânwì yii mə à le ŋkɪ ŋwa'anə 2 Jɔn aà. À le ŋwà'ànə aa a mbô ñsùkà'á yì Gaius. À le ŋwà'ànə a ntsisə innù jii mə i le mfè'è ñlon ŋgǎŋswon ntoo yì ñsigìnə jii i le si təə ŋkarə ndi'i nɛ ànnù Nwí a ŋghotə jii mə i le ntswe a idigə idigə aà. Bə tsi'i tsɔ ma bú, bɛKrisèn le ntswe nɛ ŋkwèrə waa a mɪla'a bo, i kɛ ki kwetə a waa (6-8). La Diotrefes, ñtsyàsə yii mə à le ntswe maa ŋghotə aa, à le ntuu ŋkwèrə waa, mfi'isə nɛ bɛKrisèn bii mə bi kwèrə nɛ waa laa a ŋghotə. Ma yŷ a ghìrə mə tâ Jɔn à ŋwa'anə a mbo ñsùkà'á yì Gaius mə tâ à ka ŋkwetə ŋgǎŋtoo Nwí ma jŷ jii mə i fà'à ñlon aa ŋkwítu Kristo aà (9-11). Jɔn a swon mə yum-bon yu ka zi lèntə annù Diotrefes yii mə a tuu ada'á yì, mfa nɛ ŋgí'í a múm ghòtə aà (10).

Àŋwà'ànə ma yŷ a dɛ'ɛ nɛ mə a bon ŋkɪ mbə annù yì tɛnsə a ŋkwetə bə bii mə bi ghèe ntoò Nwí aà. A ku'unə mə bǎŋghotə bɛtsim ka ŋkwetə a nsèensə ñtoo yì ñsigìnə. Nù yii mə a fa njoo ŋkwetə nɛ ŋgǎŋtoo ghu aa, bo kɛ mfa'a aa bo bɛ ŋgǎŋtoo mà jyà, mbə aa ŋgàŋkòrə jyaa (7-8).

Bi yatə àŋwà'ànə yŷ aa laà:

1. Ñji'innù aŋwà'ànə yuà 1-4
2. Jɔn a beentə Gaius 5-8
3. Jɔn à fà àfɪrə Diotrefes 9-10
4. Jɔn à beentə Demetrius 11-12
5. Ìnnù jii mə Jɔn à le nswon a nlwì'isə aà 13-15

Àtsà'atə

1 Àŋwà'ànə yŷ a lo aa a mbo mə ñdɛɛ ñdânwì, ŋghèe nɛ a mbo ñsùkà'á ghà, Gaius yii mə mə kòn tsi'í annù nɛŋkonə aà.

² Nsùkà'á ghà, mə tsà'atə Nwí mə tâ ìnnù tsim i ka ŋghèe i sigìnə a mbo wò tâ ò ki ŋka ntinsə; ñlon mə mə zi mə ñtɛ gho i tswé ñtɛ. ³ Mə kɛ nǎŋsə doritə a nyu'u a mbo bɛɪm bi'inə bɪ mɔ'ɔ bii mə bi kɛ zi nswon ajàn yii mə o nǎŋsə ntswe nɛ ñtswéntɛ yò i yonə nɛ mǎŋjì Nwí yì ànnù nɛŋkôn a ajàn yii mə o gaansə mitɛ mo nyonə nɛ ànnù nɛŋkonə aà. ⁴ Kaa annù tsu sɪ ghu tswé mə mbə a ghìrə mə tswé nɛ ñdorə ntsyàtə nii mə mə tswé nɛ nu a nyu'u mə bɔɔ ba yòŋə annù nɛŋkonə aà.

Jɔn à biintə Gaius

⁵ Nsùkà'á ghà, wa o nǎŋsə mfa'a nɛ ñtɛ ghò tsim a ajàn yii mə o fà'a a mbo bɛɪm bi'inə, ka mə bo bə aa bɛgɛ aà. ⁶ Aa bo bii mə bi kɛ'enə àkòŋnə yii mə ò dɛ'í a mbo bo aa a nsí ŋghòtə. A ku'unə mə tâ ò ghèe nɛ mbii ŋkwetə waa, mfa njoo jii mə bo lɔɔ a ŋghèe nɛ mbii nɛ àkòrə nitəə yaa a nɛ mǎŋjì yii mə à kù'unə a múm àfà'á Nwí aà. ⁷ Ñlon mə bi ghèe a nɪghaa mà nú aa a nlon ikum Kristo, kaa wa'à bii mə mbə bo kwèrə ayòò tsu a mbo bɛtsim Nwí. ⁸ Maa ajàn, a ku'unə mə tâ bi'inə ka

ŋkwetə ijàn bə ma bú tá kɛ bə bɛ bɪ mɔ'ɔ a titɛ bo ma mùu múm àfà'a annù nɛŋkonə aà.

Diotrefes bo Demetrius

⁹ Mə ŋwà'ànə mə annù yì mɔ'ɔ a mbô ŋghòtə; lá Diotrefes, yii mə a kòŋə aa tsi'í ŋka ntəə a mbii, ñlon naa mə bɛ ka ŋkwèrə aa tsi'í a mbo yu aa, a tsa'a annù yii mə mə ŋwà'ànə aà. ¹⁰ Ma mùu ajàn, nòò yii mə mə aa zi aa, mə aa fi'isə innù ma jŷ mə a ghìrə aà, ñtswe nɛ ñbǎŋŋənnù ŋkɛ ŋghaa nɛ ibi atu mə. Kaa ma juu innù mə à ghìrə aa kaa i wa'à ghu mbo kù'ù, a kɛ ntuu nɛ ŋkwèrə bɛɪm bi'inə a nda yu, ŋkɛ ŋkɪŋə nɛ bə bii mə bi lɔɔ ŋkwèrə nɛ waa a nda bo aa, mfi'isə nɛ waa a múm ŋghòtə.

¹¹ Ìkà'á já, nɛ tsuu innù jɪ bi kɪ ŋè'èsə, mbaŋnə ŋka ŋŋe'esə bə ìnnù jɪ sigìnə. Nù yii mə a ghìrə innù jɪ sigìnə aa, à lò aa a mbo Nwí; nù yii mə a ghìrə ibi aa, kaa à lèe ŋkɛ'í a Nwí yə. ¹² Lá ŋghèe nɛ ŋgaa Demetrius, bə bɛtsim bi beentə annù yì, annù nɛŋkonə yii mə a ghìrə aa a kɛ mfe'e nlaa; bi'í bɛmbon, bi'í kɛ mbeentə annù yì ñlon mə nɛ zi mə ànnù yii mə bi'í swon aa à nɛ ànnù nɛŋkonə.

Àtsà'atə nlwì'isə

¹³ Mə kɛ tswé nɛ ìnnù jɪ ghà'atə a ŋwà'ànə a mbo wò, la kaa wa'à kòn mə mə ŋwà'ànə nɛ ŋkòŋŋwà'ànə.

¹⁴ Mə yè'ətè a ɲwàɲsə nɪ yə ghô tǎ tâ sɪ ghaa innù jî ghà'atè nî nsi nì nsi.

¹⁵ Tâ Nwì à bɔrisə ghô. Ìkà'â jì'ò tsìm i tsà'atè noò. Kí ntsà'atə ìkà'â jì'ò tsìm fyaa yî mò'ɔ yî mò'ô.

3 Jón

ÑJI'INNŪ ANWÀ'ÀNƏ YŪ

A aḡwà'ànə yŭ aa a le ḡwà'ànə Jude mu mà bɛ Jems (1), ma la a bə mə à ni muma bɛ Mmà'ambî Yesu (Mk. 6.3, Mt. 13.55) a mbo bɛKrisèn a idigə idigə. Jude à le ḡhə mə yu ḡwà'ànə nloḡ aa annŭ ajàḡ mə Nwî à nyweensə waa bo aà, m̂baḡnə ntigə ḡḡwa'anə nloḡ innŭ ibāḡḡnənnŭ jii mə à le nyu'u mə ḡḡḡndi'innŭ mbwe'esə i le si dɛ'ɛ ni a mbo bɔɔ bi Kristo aà (3-4).

ḡḡḡndi'innŭ mbwe'esə jii mə i le si dɛ'ɛ nɛ ðnnŭ bɛGnostics aa, i le si bùùrə nɛ ðbɔḡ Nwî nɛ ðnnŭ atsùùrə, ñtuu nɛ ànnŭ Mmà'ambî Kristo (4), ñtuu nɛ bɛtsyàsə bii mə bi tswe nɛ àdà'a a atu bo aa, m̂bəḡitə nɛ idà'a jii i tswe a aburə aà (8). ḡḡḡmbwe'esə ma jŭ kaa i le ḡwa'à nɛ Àzwî Nwî tswé, ñzi nɛ àyàtə a ḡḡhotə (19). Bo le si swonə ni mə innŭ atsùùrə bo bɛ m̂buu innŭ jî swèrə jii mə bo le si ḡhɛrə a nɲyānu aa kaa mbə wa'ă ntswéntɛ bə bo bɛ Nwî yii mə a yweensə waa nɛ ðbɔḡ yî aa kwensə. Ma mùu ajàḡ bo tigə ndi'i nɛ ðnnŭ ajirə bo bɛ atsùùrə yaa ya a mbo bə.

Jude a tigə naḡsə wa'asə bɔɔ bi Kristo ñloḡ innŭ ma jŭ ñswonə ni mə Nwî à tɛ'è m̂ ñtsərə isa'a ḡḡḡmbù'u innŭ jɛ bi mà jŭ, i yî niḡ njo a nu bo tsɔ mə à le nsa'a baḡḡel bo Sodom ni Gomorrah, ñta ḡḡi' a nu bo aà (6-7). Jude a tigə ḡḡḡ nɛ m̂bii ñdɛ'itə bɔɔ bi Kristo mə tâ bo ka ḡkwe ni a mùm àbiintɛ yii mə a laa aa, ñtsa'atə nɛ Nwî a mùm Àzwî (20). A nɲm Kristo, m̂bə Nwî a tse be waa mə tâ bo tsuu lõ wò, i ləə waa ti àl'ò i ywe'e noò yii mə bo aa yî zɛ tə a nsi yu yumbɔḡ aà (24-25).

Bi yatə àḡwà'ànə yŭ aa laà:

1. Ñji'innŭ aḡwà'ànə yuà 1-2
2. M̂ḡḡḡnə mi innŭ mi ḡḡḡndi'innŭ mbwe'esə, ðnnŭ jii mə bi dɛ'ɛ aa, nɛ ḡḡi' yii ð ka yî kuu a nu bo aà 3-16
3. Àdɛ'itə mə tâ bɔɔ bi Kristo lwi'i a mùm àbiintɛ 17-23
4. Àḡha'asə a mbo Nwî 24-25

Àtsà'atə

1 Àḡwà'ànə yŭ a lo aa a mbo mə Jude, ḡḡḡfà'a Yesu Kristo, mu ma bi Jems, ḡḡḡ nɛ a mbo bə bii mə bi twɔḡə waa, bo tswé a mùm àkɔḡnə Nwîḡḡḡ Tà, Yesu Kristo a tigə ñlentə nɛ waa aà. ² Tâ ḡḡko m̂ḡḡḡnə nɛ m̂bɔɔnə, nɛ àkɔḡnə Nwî tâ tswe a mbo bù ḡḡḡatə ḡḡḡ nɛ m̂bii.

Bɛdɛ'ɛ binnŭ bi mbwe'esə

³ Bɛlɛm ba bii mə kɔḡə ḡhuu aa, àḡḡ yii mə mə ḡaan-sə m̂tɛ m̂ mə mə ḡwà'ànə aḡwà'ànə yî m̂'ɔ a mbo bù m̂bi' annŭ ajàḡ yii mə Nwî à ywèensə yî'inə bɛtsɛm aa, ñtɛ ḡḡa i tintə ḡḡa mə mə ḡwa'anə a yulà ànnŭ a mbo bù, ñdɛntə ḡhuu mə nɛ ka nto fikrə ñloḡ annŭ abiintɛ yii mə Nwîḡḡḡ à fà mə a mbo bə bi ḡḡaa yî m̂fùùrə maḡsə aà. ⁴ Ñloḡ mə bə bɛ m̂'ɔ bi ḡè'èsə m̂ ḡkuu a tɛtɛ bù m̂bə bə bii mə Nwîḡḡḡ à le ñtɛ' ntsərə isa'à waa nloḡnə a ḡḡu'u mə bo nɛ ḡḡḡḡjo, m̂bə bɛtɛ bɔ'ò Nwî, mə bi twensə ðbɔḡ Nwî ḡḡḡsə a ni it-sùurə innŭ, ñtuu Taà yî'inə Mmà'ambî Yesu Kristo mə à ni tsi'i yù m̂ m̂ aà.

⁵ Mə ləə mə mə wa'atə a mbo bù, ka mə nɛ zi innŭ ma jŭ tsɛm ñlwi'i ḡhuu m̂m aa, mə Mmà'ambî yii mə à le nyweensə bə a ala'a Egipto aa, à tɛ m̂ tɛ bə a nɲm aa, a kɛ m̂bu mbwesə bə a tɛtɛ bo bii mə kaa bi le ḡwa'a nɛtɛ waa ḡhuu nu niḡ. ⁶ Baḡḡel bya bii mə kaa bi le ḡḡi' ibwarə jyaa tswa, m̂baḡnə m̂mà'atə adigə yii mə a le ḡkù'ùnə a mbo bo a naḡsə ntswe ḡhuu aa, à kòo waa nɛ àtsaḡ tɛ m̂, a mùm àtaa yî fii ya, i yî ywe'e wa nɲwî ñtsò'òtə m̂sa'a yî ḡwè yâ. ⁷ Tsɔ àḡḡḡ mə Sodom bo Gomorrah nɛ ðtoo jii mə i le ntswe ḡkarisə waa, bo le nloḡḡnə ḡka ḡḡḡrə innŭ ajirə, ñniḡ nŭ yàà a nɛ ðnnŭ ñl-wà'a jii mə kaa mbə ḡù m̂sɔḡ a wa'à ḡḡrə aa, Nwî à le niḡ njo a nu bo a ajàḡ mə à le ntò waa ni m̂'ɔ tɛ m̂, a ḡwà'àsə bə ḡhuu.

⁸ À kɛ m̂bə ḡḡḡḡḡ mə bə ma bù yə innŭ jî m̂'ɔ a nɲə, jii mə i ḡḡrə mə tâ bo ka ḡwo nɛ ðnnŭ ni m̂bɛ m̂ nŭ myaa, ñtsa'a ni àdà'a Mmà'ambî, m̂bəḡitə nɛ bāburə bya bii mə bi tswe ni nɲḡḡa'a ni ḡḡwèenə aà ⁹ À le m̂fò tsi'i àtu baḡḡel Michael, noò yii à le si to bo Devil, ḡyɔḡə bo yu nloḡ aku Mose aa, kaa à le ḡwa'a ada'a nɛ àtŭ yî loḡə a nɲḡ ḡḡo ḡhuu nu a ni m̂ḡḡà m̂ m̂bəḡitə, à le m̂baḡnə ñswonə mə, "Tâ Mmà'ambî à wenə ḡhò." ¹⁰ Lâ bə ma bù bāḡḡnə m̂bəḡitə nɛ ðnnŭ tsɛm

jii mə kaa àtú yaa à sè ghu laa aà, ìnnù jii mə bo zi nê àtú yaa tsi'i tsó nàa ngèè jii i sè ni m̀tsyè tswè aa, ma jù a bē ìnnù jii i ta ngi'i a a nu bo aà. ¹¹ Ngì'i yì ìswèrè ì tswè a nu bo! Nìlɔŋ mə bo yòŋè aa a m̀nɔŋi Cain, m̀me'e ìb̀ìnnù waa nìlɔŋ annù njoo, ìghìrè afansənnù tsi'i tsó ajàŋə mə Balam à lè ng̀hìrè ìkwo a m̀úm àt̀t̀tu Korah aà. ¹² Bè ma bú à nê ìl'ò jì b̀i ǹta nê ìngi'i a nê m̀j̀j̀ m̀i akòŋnè muu a ajàŋ mə bo yì mboonsə nê ghuu a noò yìi nì jì a m̀úm ìghòtə aa, ìjì kaa wa'à nê àtu burə ndirə nê d̀rè. Bo ləŋtə aa tsi'i ànnù yaa, bo bə aa tsi'i tsó m̀bà'ə yìi mə àfisè a tii ng̀hɛɛ nì yu la kaa i wa'à nê m̀bèŋ zì. Bo bə aa tsi'i tsó ìtì jii mə kaa i sè m̀ntà koonə a noò ìkòdɔnə m̀ntà a noò ìtsyábèè, m̀bə tsi'i tsó ìtì jii mə b̀i dwu nì m̀ngàŋ i burə ìkwo m̀mɛ. ¹³ Bo bə aa tsi'i tsó ìkàŋnə ìkì m̀iyaa m̀tsə'ə jii mə àfisè a tii ng̀hɛɛ ntii m̀b̀i, ìnnù jyaa jya mə b̀i ghìrè tì ìd̀r̀tətu aa, i tìgè ìkwo'ə m̀fɛ'ɛ tsi'i tsó ìjwò'ò. Bo bə aa tsi'i tsó m̀ngjòŋ m̀i m̀i tsiŋə ìkarə, Nwí a ləè àd̀gè ya mə a fii ng̀hɛè ìl-wi'isè aa a mbo bo ǹŋkɔŋə.

¹⁴ Àa bə ma bú mə Enoch, yìi mə à lè yòŋə a ǹj̀m Adam m̀iwaa m̀i nto'o, à lè nswon m̀bɔŋ t̄ à fɛ'ɛ ǹlɔŋinə a ng̀u'u m̀b̀i'ì ng̀aà yàà mə, “Yê nê M̀mà'ambì, à ka yì zì nê ìnòò bē b̀i ntsù'u ntsù'ù b̀i mə b̀i laa aà.

¹⁵ A zì aa a nsa'a nù ìtsim, i ǹŋ njo a nu nù ìtsim yìi mə a ghìrè ìnnù tì b̀w'ò Nwí, bo b̀i nù ìtsim yìi mə a ghàà m̀ghàà m̀i swèrè ìswèrə m̀i mə ng̀g̀ng̀hìrè ìnnù jì b̀i, b̀i t̄ b̀w'ò Nwí b̀i ghàà ìlɔŋ ng̀aà yì aà.” ¹⁶ Bè ma bú à nì bə b̀i b̀i nwurikə aa tsi'i nwurikə a ng̀òŋ b̀ìnnòò b̀i-tsìmə. M̀firə nì bə b̀i m̀w'ə, ìyɔŋə nê ìnnù jii ìjyànù jyaa

yè'ətə aa, ìghaa nì m̀ghàà m̀i k̀nt̀rè s'i'ì s'i'ì, ìlə'ə nê bə mə b̀i tswè nê ìnnù jii mə bo l̀ò aà.

¹⁷ L̄a, bù, b̀l̀m ba b̀i mə mə k̀ŋə aa, t̄ nê wa'atə annù ya mə ng̀g̀ntoo M̀mà'ambì yì'ì Yesu Kristo lè nswon a m̀b̀i aà. ¹⁸ Bo lè nswon mə, “À ka yì bə wa njwí ìlwi'ìnj̀m t̄ bə yì ntigə ng̀wɛ bə, bə b̀i mə b̀i ka yì k̀i yòŋ ìnnù tì b̀w'ò Nwí jii mə ǹjyànù yàà ì yè'ətə aà.” ¹⁹ Àa bə bya mə b̀i zì nê ànnù ayàtə a t̄t̄t̄ bə aa, m̀bə bē b̀i m̀bì bù b̀i Àzwí Nwí a bɔŋə a mbo bo aà. ²⁰ L̄a, ìghɛɛ nì bù, b̀l̀m ba b̀i mə mə k̀ŋ aa, ta nê ka m̀bɔɔ nê ghuu, ìkwe ìkwo'ə a m̀úm àb̀iint̄t̄t̄ yìi mə a ǹŋsə nlaa m̀ŋsə aà. Ka ntsà'atə nê Nwí a m̀úm Àzwí Nwí.

²¹ Nê ləə ìb̀ìnnù ghuu a m̀úm akòŋnə Nwí, ìkà nyu'utə nê ìkò m̀l̀ŋnə M̀mà'ambì yì'ìnə Yesu Kristo, mə à ka yì fa ntswènt̄t̄t̄ yìi ì lwi'ì ǹkɔŋ aa a mbo b̀i'ìnə. ²² Nê ka ìkò m̀l̀ŋnə bə b̀i mə b̀i l̀g̀tə aà. ²³ Nê ka nyweensə b̀i m̀w'ə a ajàŋə nì swùŋə nê waa m̀f̀i'sə nì a m̀m m̀w'ə; ìd̀'ì nê ìkò m̀l̀ŋnə nì ǹb̀w'ò a mbo bə b̀i m̀w'ə, l̄a t̄ nê baa ìtsə'ə jyaa jya jii mə b̀i s̀ŋ nì ìnnù ǹjyànù jii b̀i yè'ətə aà.

Àtsà'atə Nwí a agha'asə

²⁴ Ts̄ts̄s̄ŋ a mbo yu wa yìi mə m̀bə a tswā ghuu mə nê wa'ə wò, mə yu zì nì bù t̄ ìl'ò, nì ǹdɔrə, a m̀m ǹgha'ə nì ǹi ǹi ng̀wèè nə aa, ²⁵ a mbo Nwìng̀òŋ ỳỳigè, ìg̀ng̀ỳwèènsə yì'ìnə, ìtsya a ǹj̀m Yesu Kristo M̀mà'ambì yì'ìnə, t̄ ǹgha'ə nì wè, nì ǹf̄ n̄ wè, nì m̀t̄t̄, nì m̀d̀à'a, t̄ m̀ tswè ghu mbo ìlɔŋinə a ng̀u'u, ìkì ntswe ghu mbo ts̄ts̄s̄ŋ, ìlwi'ì ǹŋkɔŋə. Amen.

Ìnnũ nlwì'ìnjìm

ÑJÌ'INNŨ ANWÀ'ÀNÈ YŪ

A anwà'ànè yū aa a le ηηwà'ànè Jɔn, ηgàηntoo Kristo, mu Zebedee. Jɔn à le ntswe aa a kîηkî Patmos tsõ ηgàηàt-saη nloη mæ à le si swonə nî ñtoo yì ñsigìñè ñloη Yesu Kristo aà (1.9). Àa noò yìi mæ à le nyu'u innũ jii mæ i tswe fàa múm àηwà'ànə ηηwa'anə aà. À le ηηwà'ànə aa a mbo ηghotə jii mæ i le ntswe a mbù'u Asia aà (1.4,11), ni a mbo bîKrisèn bitsim bìi mæ bi le si tso'ɔ nî àkòrə yaa a nî ìdìgè jii mæ baRoma le si bu'utə aà.

Kaisa à le nlògìñè ηka ntsɔ'ɔ nî àkòrə bîKrisèn bìi mæ bi le ntuu a mmii yì aà. À le si twoηə nii yumbɔη ni “Augustus”, “Ñgàηyweènsə bə,” ñtwoη ntwoηə nii ni “Nwì.” À le ηghìrə bi bɔɔ mîηkobə mi a nî m̀bù'u idìgə jii mæ à le si bu'utə aa tsi'ì tsìm, ñswonə ni mæ tâ bə bitsim ka ntsɔ nî ñjoo mmà'á nii ghu, a ndì'í mæ bo yu'unə nii. La bɔɔ bi Kristo le ntuu a mmii mîηkobə ma mú, ñloη mæ bo le mbii mæ bo tswe nî Nwì aa tsi'ì yì m̀ɔ'ɔtə, ηkî ntswe aa tsi'ì nî Mmà'ambi yì m̀ɔ'ɔtə. Ma múu ajàη bi le si tigə ntswatə nî waa niηə ni a atsaη, ηkwɛrə nî ñjoo jyaa, ñdi nî ηgì'í a nu bo tsi'í a mbuu mbuù. Jɔn a tigə ηηwa'anə anwà'ànə yū a nla'ətə m̀ntìtì myaa i kî d̀ìntə waa. Ñswonə ni a mbo bo mæ Kristo à ni Mmà'ambì, Nwì a bə 'Mbu'utə mbì yìi mæ à ka yì gha'a ibi bo bî ìdà'á, ni m̀dà'á m̀tsìm a nsye kə aburə, i ta ηgì'í a nu bo. Ñswonə ni mæ tâ bɔɔ bi Kristo bî taηntì, mbii ηgì'í ηghɛ nlwì'isə, ñloη mæ Mmà'ambì à ka waηsə zì i yàrə ηgu'u yàà.

Jɔn à swõη mæ àηwà'ànə yū à nî ìnnũ jii mæ Yesu Kristo à le mfi'isə ndì'í, a bə ìnnũ jii mæ Nwì à le mfa ghu mbo mæ tâ à d̀í'í a mbò ηgǎηfà'á ji, a bə ìnnũ jii mæ “i ka wàηsə fè'è.” (1.1). Nwì à le ntoo aa angel yì mæ tâ à d̀í'í innũ ma jù ghu mbò (1.1; 22.16). Ma múu ajàη àηwà'ànə ma yū à nî ñtoo Nwì (1.3; 22.7,10,18,19). A bə ànnũ yìi mæ Nwì a wa'asə ni bə bìi mæ bi fi'itə kə ηkî ηku'usə annũ ghu aà (22.18,19). Ka mæ Jɔn à swõη mæ àηwà'ànə yū a d̀ì'í innũ jii mæ i ka wàηsə fè'è aa, a ghàà ñswonə aa innũ jii i ka yì fè'è, ìnnũ jì ghà'ətə, a noò ñjìm, a noò yìi mbi yū i ka yì lwi'í tâ Mmà'ambi a tigə mbu'utə mbì ñtsìmə aà. A bə ñjì'í ànnũ yìi mæ ìkùmə anwà'ànə ma yū à nî “Ìnnũ Nlwì'ìnjìm” aà.

'Mbuu anwà'ànə ma yū, à ni anwà'ànə yìi mæ (a bə tsõ) bi fùrə innũ jii mæ bi le mbòntə, i tswé a al'ò'sə aa, ñdì'í a mbo bə. Ñkùm yì a ni ñghàà nî baEglisi, i bə aa “Revelation”, i yì ñghàà ni baGrikia i bə “apocalypse,” ñjì'í yì i bə “m̀fùrə”, kə “ñdì'í”. Ka mæ à nî ìnnũ jii mæ bi d̀ì'í mæ bî yə aa, ìnnũ jii mæ bi ηwà'ànə aa bo bî m̀àn'jì yìi mæ bi ηwa'anə ghu aa, a kî m̀burə aa kî tswe tsi'ì a atu yu. Bì lògə aa ìlènsə ñdì'í nî ìnnũ jì m̀ɔ'ɔ ghu, jì m̀ɔ'ɔ i tswe nî ìlìləηə, bi yə nî ìnnũ jii i swerə ntsyànə aà. Ma yū a burə ka kî lòɔ ni mæ bî tɔ'ɔtə innũ jì ghà'ətə ghu. Bə bə tɛ'ɛ kî tɔ'ɔtə bə mæ akə boη a ku'unə mæ tâ bî zi mæ, àηwà'ànə ma yū a le ηkwetə bîKrisèn bìi mæ bi le si yə ηgì'í aà. Bi le ηwà'ànə a mbii mbii aa a mbo bo, a ηghìrə mæ tâ bo ka mbe nî ànnũ yìi mæ Mmà'á à le ηkà'á a mbo bo aà (2.11,17,26,27; 3.5,11,12,21). Jɔn à le nswonə a laa mæ innũ jii mæ i tswe fàa nî àηwà'ànə aa i ka wàηsə fè'è, ηghìrə mæ bi ka nyu'utə nî 'Mmmà'á mbì. Ka mæ Kristo kaa à burə tì bîi aa, kaa a sè ghìrə mæ tâ bə bi bî li'inə mæ noò ñzì yì à tìgə a abò.

Kristo à ni yu yìi mæ àηwà'ànə ma yū a lɔgə nte'ɛ mbii, ñdì'í ηù yìi mæ à ni ghu aà. À ni Mú 'Mbìnjèrə wa, “fi tsi'ì tsõ bi leè ηwa” (5.6), lâ m̀bə Akam̀antsò yìi mæ à kɔ'ɔ ləηə ηghɛ ni mmà'a ntsyà i kî tigə bu'utə, ìkùm yì i bə “Ñìghàà ni Nwì” mbə “Mfì bífì,” ni “Mmà'ambì bìm̀m̀à'ambì” (19.11-16).

Bi yatə àηwà'ànə yū aa laà:

1. Ñjì'innũ anwà'ànə yuà 1.1-8
2. Ñjèè təə təə yì ñlògìñè, ni ηηwà'ànə ηghotə jya ji sàm̀baà 1.9—3.22
3. Nìbu'u ni anwà'ànə nya ni ìwenə ale jya ji sàm̀baà 4.1—8.1
4. Ntàn jya ji sàm̀baà 8.2—11.19
5. Ǹdèfì wa nî ñnàà m̀tsə'ə jya ji baà 12.1-13.18
6. Ñjèè təə təə jì m̀ɔ'ɔ 14.1—15.8
7. Ìkaη alwintɔηə Nwì jya ji sàm̀baà 16.1-21
8. Àjàη mæ Babylon à le ηwò aa, bo bî àjàη mæ bi le ηgha'a naà m̀tsə'ə ya, ni ηgàηntoo m̀bwe'esə wa, ni Devil aà 17.1—20.10
9. Ntsò'ɔtə m̀isa'á noò ñlwì'ìnjìm 20.11-15

10. Àbùrè yí fii, nḗ nsyè yì m̀fii, nḗ Yerusalem yí m̀fii wá 21.11—22.5

12. Ìnnù jii mæ Jɔn à le nswon a nlwì'isè aà 22.6-21

Mìghàà mi nìḡgìnô

1 Àṅwà'ànè yú a swon aà ìnnù jì lèàntè jii mæ Yesu Kristo à le mfi'isè ndi'i, a bē ìnnù jii mæ Nwì à le mfa ghu mbo mæ tâ à di'i a mbô ñgǎṅfà'á ji, a bē ìnnù jii mæ i tswe nḗ wàṅsə mfè'è aà. Kristo à le ntoo angel yi a yí ñdi'i ìnnù ma jù a mbo ñgàṅfà'á yi Jɔn. 2 Jɔn, tsô ayəfə, à le nswon ṅgòṅ ìnnù tsim jii à le nyə aà, ìnnù ma jù i swonə aa annù ñlon ṅìghàà ni Nwì bo bḗ ànnù nḗṅkoṅ ya yii Yesu Kristo à le si kè'èṅè aà. 3 M̀bɔɔnə a mbo ṅù yii mæ a twon ṅìghàà ni Nwì ma nú a mbo bē aà, m̀bɔɔnə i kḗ ñtswe a mbo bē bii bi yu'u ntoo ma yú ñghirə nḗ ànnù yii mæ ni swon aa nlon mæ nòò à tìgə a abô.

Jɔn a tsà'àtə ṅghotə jya ji sàmbaa a ala'a Asia

4 Àa mæ Jɔn mæ mæ too aṅwà'ànè yú a mbô ñghotə jya ji sàmbaa a ala'a Asia:

Ìbòṅ Nwì ì tswe a mbo bù nḗ m̀bɔɔnə ya mæ i lò a mbo yu wa yii mæ à tswe, yii à le ntswe, mæ à ka yí kḗ bú zì aa, nlo a mbo izwì jya ji sàmbaa jii i tswe a nsi àbərə Nwì aa, 5 ṅki nlo aa mbo Yesu Kristo yii à ni ayəfə yi annù nḗṅkoṅ, tsi'i yu wa yii à le ntsya mbii ñyweenə ni nḗwo, ñtìgə nsa'a ni bḗfḗ bi tsim fàa mbi aà.

Tsô mæ Yesu kòṅə yí'ìnə, à leè ṅki ṅketə mḗṅkḗrè mi ìnnù jì bḗ jii'ìnə a nu bi'ìnə nḗ àləə nú yi, 6 ṅghirə bi'ìnə tìgə bḗsa'a bi ala'a bi'ìnə nḗbò m̀bə ṅgǎṅmà'a Nwì jii mæ i fà'a a mbo Nwìṅgòṅ Taà yi aa, tâ ñìgha'a tswe ghu mbo bo àdà'a mbu'utə bē ñlwi'i nḗṅkoṅə. Amen.

7 Nḗ zì àkə, wá à ka yí zì aa a múm m̀bà'á, tâ mi'i mḗ tsim yə yi, tâ bē bḗ tsim bii bi le nsò yi aa bḗ yə yi; tâ ṅg-wè'è mu ṅú ntsim fàa nsyè ì tìgə nyə'ə ndərə nḗ àkḗ yaa nlon annù yii bi le ṅghirə ghu nu aà. A bə lā. Amen.

8 M̀mà'àmbì Nwìṅgòṅ à swòṅ mæ, “Mè ni Alpha ṅki m̀bə Omega,” mæ tswe, mæ le ntswe, i yí kḗ bú zì, m̀bə Mbu'utəmbì.

Àjàṅə Jɔn à le nyə Kristo a nḗ ṅjèè təə təə aà

9 Àa mæ, mumaà ghùù Jɔn, yii, a mum Yesu, mæ yə ṅgì'i tsô bù ṅki ntswe a múm ànnù nifḗ Nwì tsô bù aa, ṅkḗ mbii nḗ ṅgì'i nḗ àtəṅəntḗ aà. Bi le nìḡgə gha ṅghèè ñləə a kḗṅkḗ Patmos ñlon mæ mæ le si swonə ṅìghàà ni Nwì bo bḗ ànnù nḗṅkoṅ ya yii Yesu à le ṅkè'èṅè aà.

10 Mè le ntswe a múm Àzwì wa njwì M̀mà'àmbì, ṅyu'u ṅjì a njḗm mæ i ghaà nḗḗ ṅtɔṅnə tsi'i tsô ñtəṅə. 11 Ǹswon mæ, “Nwà'ànə annù yii mæ ò yə aa a múm àṅwà'ànə, ñtoo a mbô ñghotə jya ji sàmbaa, a mbo

Efeso, ni Smyrna, ni Pergamum ni Thyatira, ni Sardis ni Philadelphia, ni Laodicea.”

12 Mè le ṅkarikə a gha mæ mæ yə ṅú wa mæ à le si ghàà a mbo mæ aa, mæ kàrə mæ gha aa nyə itetə bḗlám jii bi le nnaṅsə ni gold aa ji sàmbaa, 13 ṅyə ṅú yí m̀w'w a təə wa a tḗḗ itetə bḗlám m̀bə tsô Mu Nù, ṅwə'e àdanə atə'ə, ṅki ṅwə'e ikò gold a ibḗ yu; 14 àtú yi bo bḗ ñṅṅtú jì fu'u buu tsô ṅkikurə māghum, Kə ìbàrəburə; mi'i mi kḗ tsi'i tsô ñlwà m̀w'w, 15 m̀kòrə mi bə tsô àbwəe yii bi nàṅsə mæ ñtɔɔ nsi'i a ni nḗkəntə ni alàà a bāṅ, ṅjì yì i jwu'ù tsô mḗṅkḗ mḗ ghà'atə; 16 mḗṅjòṅ mi sàmbaa le ntswe ghu múm àbo yi m̀à'á, munwì ñtsò yii a itə'ə mbèè tsimə aa a fè'è ghu ntsù; ṅsì yi i tâ tsô nòò ñtḗ àsi'ìnə.

17 Mè yè mḗ yi aa, ṅwo ghu m̀kòrə tsô akwo ṅú. A nḗṅsə àbò yi yí m̀à'á a nu mæ, ṅswon mæ, “Tsee kḗ b̀w'w, mæ ni ñtsyàmbii ṅki m̀bə ñlwi'ìnjḗm, 18 m̀bə mḗ yii mæ tswe nḗḗ aà; mæ le ṅkwò, lā yə, mæ tswe ñtḗ i yí lwi'ì nḗṅkoṅə, mæ kḗ ntswe ni bḗkey bi niwo bo bḗ bii mæ bi ṅa'a ntsùbù'u ala'a bḗku bi bē. 19 Tsḗtsòṅ, ṅwà'ànə ìnnù jii o yə aa, jii i tswe ghu aa, bo bḗ jii i ka bɔṅ zì aà. 20 A ṅghèe a nḗ ànnù yii mæ a tswe al'òsə ñlon mḗṅjòṅ mú mi sàmbaa mii ò yə a múm àbo mæ yí m̀à'á aa, ni itetə lām gold jya ji sàmbaa, mḗṅjòṅ mú mi sàmbaa bə aa baangel bi ṅghotə jya ji sàmbaa, itetə lām gold jya ji sàmbaa, i bāṅnə m̀bə aa ṅghotə jya ji sàmbaa.

Ñtoo yii ì le ṅghèe a mbô ñghotə a ala'a Ephesus aà

2 “Nwà'ànə a mbo angel ṅghotə bə Ephesus mæ: “Àa annù yii mæ yu wa yii mæ à tḗḗḗ mḗṅjòṅ mya mi sàmbaa a múm abo yo yí m̀à'á, ṅkarə ni a tḗḗḗ itetə bḗlám bi gold jya ji sàmbaa mæ a swonə aa a yuà mæ. 2 “Mè zì ìfà'á ghuu, àjàṅə mæ ni nwùgə nú yùù, ni àjàṅə ni bii ṅgì'i nḗ àtəṅəntḗ aa, bo bḗ àjàṅə kaa nḗ si kṅṅ nyə bē bii mæ bi ghḗrə ibi aa, lā nḗ bāṅnə mḗ ṅywe'etə ñjàṅ bḗ jya mæ i twon ibḗḗnù waa ni ṅgǎṅntoo Kristo, kaa ṅkḗ'ḗ bu bə aa, ṅyə mæ bo ni ṅgǎṅmbwe'esə. 3 Mè zì mæ nḗ bii ṅgì'i nḗ àtəṅəntḗ, ṅkḗ nḗ'è ṅkòṅə nḗ ṅyḗ waa aa nlon ṅkwitù ñkúm ghā; kaa nḗ burə tḗ kḗ ṅkaa. 4 Lā mæ fa ìfḗrə ghuu mæ nḗ mè'è mæ akòṅnə ya yii mæ nḗ le ntswe ni yu a mbii aà. 5 Tā nḗ tìgə ṅwà'atə lā àjàṅ yii mæ nḗ le m̀bə m̀bɔṅ wò aa, mbu m̀bəṅkə ghuu ṅka mfa'a nḗ ìfà'á yii nḗ le ṅka mfa'a a mbii aà. A tsuu la bə bɔṅ mæ aa zì a mbo bù, i lṅgə itetə bḗlám juu jya lṅ'òsə mæ m̀bə nḗ tsuu ghuu bəṅkə. 6 Lā mæ zì mæ ni ghḗrə yuà ànnù a ku'ùnə: Ni bāa mifà'á mi baNikolatan mii mæ kḗ mbàà aà. 7 Nù yii à tswe nḗ ñtòṅnə aa tâ à yu'u annù yii mæ Àzwì Nwì a swon a mbô ñghotə jya aà. A mbo ṅù yii mæ à m̀à'á ntsyà aa, mæ aa fa adà'a mæ tâ à jì mḗntà

mîi mi lò nê àtî ntswêntîî ya yîi mæ a tswe a mûm par-
adiso Nwî aà.

Ñtoo yîi ì le nghêe a mbo Smyrna aà

8 "A mbo angel ñghôtê Smyrna, ñwà'ànæ mæ,
"Àâ ànnù yîi mæ a lo a mbo yu wa yîi mæ à ni ntsyàmbiî
ñki mbæ nlwî'injîm aà, mbæ yu wa yîi mæ à le ñkwo ñki
mbu mbîî fu ntswe ntîî aa a yulà:

9 "Mè zî ñgî'i jîi mæ i kuu a nu bù aa, ñki nzi annü
afumê yuu (lâ nê nê ñgàñafù'ù). Mè ki nzi ajàñ yîi mæ bè
bya mæ bi swonjæ ni mæ bo ni bàYuda kaa wa'a bu bæ
aa bi ta ñgî'i a ikum bù aà, lâ bo bañjæ mbæ aa
ñgãñdânghôtê Satan. 10 Nê tsuu ki bɔ'ɔ ñgî'i yîi i zî a
ñkuu a nu bù aa bæ. Wa Devil à ka mà'à ghuu bî mɔ'ɔ a
ndâtsañjæ, mæ tâ bî ywe'etæ ghuu, ajàñ mæ nàa yæ ñgî'i
ghu a atû ñjwi ji nighum. Mbæ t'e'ε mbæ bæ mæ nàa yæ
ñgî'i i kwo, nê ghêe nê mbîî ñka mfa'a a mbo mæ nê ñtîî
ghuu tsîm boñ mæ aa fa atsè'etu nifɔ ntswêntîî a mbo
bù. 11 Nù yîi mæ à tswe nê ñtòñjæ aa tâ à yu'u annù yîi
mæ Àzwî Nwî a swonjæ a mbô ñghôtæ jya aà. Nù yîi mæ
à mà'a ntsyà aa kaa nêwo nîi mæ mi ywe'e mi mbaa kaa
mæ aa yî wa'a yi lænsè.

Ñtoo yîi mæ i ghêe a mbo Pergamum aà

12 "A mbo Angel ñghôtê Pergamum, ñwà'ànæ mæ,
"Àâ ànnù yîi mæ a lo a mbo ñù wa yîi mæ à tswe ni
munwî ñtsò mbèè ñtsîm wa yîi a tsə'ə aà: 13 Wa mæ zi
adigæ yîi mæ ni tswe ghu aà, wa adigæ mæ abèrè Satan
a tæ ghu aà, nê tswa ikûm gha ñkwo ghu, kaa nê le
ñkî'î kî ñtuu abiintîî yuu a nu mæ, ñkɔ'ɔ ñku'u wa ñjwi
Antipas, àyæfê ghà, mæ à le si fà'à a mbo mæ nê ñtîî yi
tsîm, mæ bi le nzwitæ a tîîî bù, wa adigæ mæ Satan a
tswe ghu aà.

14 "Lâ mæ fa ifîrê ghuu nlonj bɔɔ bi innù bî mɔ'ɔ. Nê tswe
nê bè bî mɔ'ɔ a tîîî bù mæ bi bii annù Balam, mæ à le
ndî'i a mbo Balak mæ tâ à ghêe ntaansæ ayoo a mânji,
ñkiñ baIsarael ghu aa, ñghîræ mæ tâ bo ji mijî mîi mæ bi
tɔɔ mà'à ni mîñkobæ ghu, ñkîî ñghîræ nê ànnù ajîrè aà.

15 Nê ki mbù ntswe ni bè bî mɔ'ɔ bii bi bii ànnù yîi mæ
baNicolatan bi dî'î aà. 16 Tâ nê bæñkæ ghuu. A tsuu la
bæ, boñ mæ aa ghêsæ zî a mbo bù, i to waa ni munwî
ñtsò yîi mæ a fè'ε a ntsü mæ aà.

17 "Nù yîi mæ à tswe nê ñtòñjæ aa tâ à yu'u annù yîi mæ
Àzwî Nwî a swonjæ a mbô ñghôtæ jya aà. A mbo ñù yîi
mæ à mà'a ntsyà aa, mæ aa fa a mana yî ñlò'òsè wa yi
mɔ'ɔ ghu mbo, i kî fa ñgɔ'ɔ yî ñfù'ù ghu mbo, yîi mæ
bi ñwa'anæ ikum yî fii ghu, yîi mæ kaa mbæ ñù dånj a
wa'a twonj, ntsyàtè ñù wa mæ à kwêrê aà.

Ñtoo yîi ì le nghêe a mbo baThyatira aà

18 "Ñwà'ànæ a mbo angel Thyatira mæ:
"Àâ ànnù yîi mæ a lo a mbo Mu Nwî, yu wa yîi mæ à
tswe ni mi'î mi mi khi tsò nlwà mɔ'ɔ aa, ni mîkòrê mi

mi khîtè tsò àbwêe. 19 Mè zî fà'à ghuu, ñzi akòñjæ yuu
nê àbiintîî yuu, ñki nzi ajàñjæ mæ ni fà'a a mbo mæ ñkî
mbii nê ñgî'i nê àtànñtîî aa, ñki nzi mæ fà'à ghuu yîi
mæ nê fà'a a ñjîm aa i tsya yî mbîi.

20 "Lâ mæ fîræ ghuu nlonjæ annù yûlâ, mæ nê mà'àtæ a
Jezebel, mâñgyè wa mæ a twonj ibîi nù yi mæ yu ni
ñgàñjtoò Nwî màñgyè aa, mæ à ka ndî'i nê ñnnù, ñkîî
mbwe'esè nê ñgãñfà'à ja mæ bæ ka ñjîræ, ñkîî ñji ni mîjî
mîi bi tɔɔ mmà'à ni mîñkobæ ghu. 21 Mè fà mæ noò ghu
mbo mæ tâ à bæñkæ yi ghu, la a tuù mbèñkæ mmà'àtæ
annù ajîrè yi yâ. 22 Yê nê, mæ aa mà'à yi a ikuu nighòò, i
mà'à bæ bya mæ bo bo jîræ aa, a mûm ñgî'i yî ñtîî. Mæ
mbæ bi tsuu waa bæñkæ mmà'àtæ ibi wa mæ bo ghîrè
aà. 23 Mæ aa ghòò bɔɔ bi zwitæ. Tâ ñghôtæ jya tsîm ì tigæ
nzi mæ mæ laa mbæ yu wa yîi mæ a lɔɔ imòòntè bæ bo bæ
mîntîî mi bæ aà. Mæ ka kî fa a mbo ñù nê bù ghùù a
ajàñjæ mæ ifà'à yi i dî'î aà. 24 A mbô àbùgê yuu yîi mæ nê
tswe a ala'a Thyatira aa, mæ kaa nê sî annù yîi mæ a dî'î
aa bii aa, mbæ bu bya bii mæ kaa nê buræ tî innù jya jîi
mæ bi twonjæ ni ñnnù jî tsòtè a mum Satan yægæ aa, mæ
aa swonj a mbo bù mæ, kaa mæ aa wa'a ghuu nê àbè'è
yi dånj bù mbe'esè. 25 Lâ tâ nê tswa tsi'î ànnù yîi mæ nê
tswe ni yu aa ñkwo ni yu nywe'e a noò yîi mæ aa yî zî
aà.

26 "A mbo ñù yîi mæ à mà'a ntsyà, ñki nlæ mifà'à ma
ñghêe ñywe'e a nlwî'isè aa, mæ aa fa mîda'a ghu mbo
mæ à aa mbu'utæ itoo itoò.

27 'Àa yî tigæ bu'utæ waa nê àtî atîi,
i kîi tigæ sentæ nê waa tsi'î tsò bantòò bi abɔɔ.'

Tsi'î tsò ajàñjæ mæ mæ le ñki ñkwèræ mîda'a a mbo Taà
ghà aà. 28 Mæ aa ki fa fñjòñ fi atîtugæ fya a mbo bo.

29 Nù yîi mæ à tswe nê ñtòñjæ aa, tâ à yu'u innù jya mæ
Àzwî Nwî a swonjæ a mbô ñghôtæ jya aà.

Àñwà'ànè yîi mæ a ghêe a mbô ñghôtæ a Sardis aà

3 "A mbo Angel ñghôtê Sardis ñwà'ànæ mæ:

"Àâ ànnù yîi mæ a lo a mbo yu wa yîi mæ à tswe ni
îzwî Nwî jya ji sàmbaa, ni mîñjòñ mya mi sàmbaa aà, à
swòñj mæ, Mè zî fà'à ghuu, nê bii ikum mæ nê tswe bîîîî,
lâ mbañjæ ñkwokæ. 2 Bîîîî nê, ñniñj mîîîî a nê àyoo ya
yîi a buræ a mbo bù, mæ a ki ntigæ tsi'î a ñkwo aa, ñlonj
mæ mæ yæ mæ kaa fà'à ghuu sî a nsi mi'î Nwîñgòñ ghà
Kaa i sî bòñ mañsæ. 3 A nê wa'atæ annù ya mæ nê le ñk-
wèræ ñki nyu'u aa, nañsæ nlæ ma ya mbæñkæ nê ghuu.
Ni bæ tsuu bîîîî boñ màa zî a mbo bù tsi'î tsò ñyèræ
kaa nê wa'ä abàñtè noò yîi mæ mæ aa zî ghu a mbo bù
aa zî. 4 Lâ nê bùræ ki tswe ni mîkùm mi mbùmtè bæ bî
mɔ'ɔ a ala'a Sardis; a bæ bæ bii mæ kaa bi buræ tî itsè'è
jyaa sîñj. Bo aa yî tigæ karæ bi'ibo nê itsè'è jî fù'ù ñlonj
mæ bo ku'unæ aà. 5 Nù yîi mæ à mà'a ntsyà aa, baa yî
tigæ we'ε itsè'è jî fù'ù ghu nu maa ajàñj, kaa tâ mæ wa'ä
ikùm yi a mûm àñwà'ànæ ntswêntîî ya tsigitè. Mæ aa yî
tigæ beentæ ikùm yi a nsi Taà bo bæ baangel bi. 6 Nù yîi

mə à tswe nī itōḡnə aa, tā à yu'u innū jii mə Āzwi ya a swonḡ a mbô ḡghòtə jyā aà.

Āḡwà'ànə yii a lē ḡghèe a mbô ḡghòtə a Philadelphia aà

⁷“A mbo Angel ḡghòtə Philadelphia, ḡwà'ànə mə, “Āā ànnū yii mə a lo a mbo yu wa yii mə à làa màḡsə ḡki mbə annū nīkonḡ aa, yu wa yii mə à tswe ni àk-wà'anda David, mə a yī ḡa'a kaa ḡù dāḡ a wa'à bù ḡt-setə, bæe a yī ntsetə kaa ḡù dāḡ a wa'à bù ḡa'a aa, à swōḡ mə, ⁸ Mə zī fā'à ḡhuu, yē nī, wa mə ḡà'à mə ntsūnda nte'ε a mbo bù, kaa ḡù dāḡ à sī ni mīdà'à mə mbə a tsetə ḡhu tswē. Mə zi mə kaa mīdà'à muu sī ḡha'atə. Lā nī bàḡnə mē ḡləə ḡḡhāā na kaa ḡkī'ī ikūm ḡha tuū. ⁹ Yē nī, màa ḡhīrə ḡḡāḡndāḡḡhòtə Satan jya, mə bo swonḡ ni mə bo ni baYuda, kaa ḡkī'ī bu bæ aa, m̄baḡnə mbə bē ḡḡāḡabaḡnənnū aa, yē, mə aa ḡhīrə tā bo zi nswētə mīku'utə myaa a mīkōrə bù, ḡyḡḡə mə mə kōḡḡ ḡhuu. ¹⁰ Tsō mə nī ləə ḡḡhāā na, a aḡḡ mə mə lē nswonḡ a mbo bù mə nī bii ḡḡī'ī nī àtāḡḡntī aa, mə be ḡhuu a nī ḡḡī'ī ya yii mə i zī fāa mbi a ḡkwà'ànə bē bītsīm bii bi tswe fāa atu nsye aà. ¹¹ Wa mə aa ḡhēsə zī, nī tswa annū yii nī tswē mē ni yu aa ḡkwō ni yu ta tā ḡù tsū à tsuu atsə'ətu nifw̄ yuu lō twēe kwērə. ¹² Nū yii mə à mà'a ntsyā aa, mə aa ḡhīrə yī a nī ḡtə'ə ḡda a mūm ḡdāmà'a Nwī Nwīḡḡḡ ḡhà tā à tīḡḡ ntswe ḡhu kaa i yī wa'à ḡhu bù m̄fē'ε. Mə aa ḡwà'ànə ikum Nwīḡḡḡ ḡhà bo bī ikūm ḡḡ'ḡ àlā'a Nwīḡḡḡ ḡhà ḡhu nū. A bē Yerusalem yī fii, yii mə a lō a aburə a mbo Nwīḡḡḡ ḡhà ḡsīḡə aà; i kī ḡwà'ànə ikūm ḡha yī fii ḡhu nū. ¹³ Nū yii mə à tswe nī itōḡnə aa tā à yu'u annū yii mə Āzwi swonḡ a mbô ḡghòtə jya aà.

Ītoō yii i lē ḡghèe a mbô ḡghòtə a ala'a Laodicea aà

¹⁴“A mbo Angel ḡghòtə Laodicea ḡwà'ànə mə, “Āā ànnū yii mə a lo a mbo yu wa yii mə à ni Amen, mbə yu yii mə a fā'à nī ḡtī yī tsīm, ḡki mbə ayəfə annū nīḡkonḡ, mbə yu yii mə nḡōō tsīm jii mə Nwīḡḡḡ à lē nnaḡsə ntsyā aa ḡhu nu aa, swonḡ ni mə, ¹⁵ Mə zī fā'à ḡhuu, kaa nī sī fwe kaa ḡkī'ī kī ḡlōo, a ḡhīrə mbaa mbōḡtə mə boḡ ni fwe kə ḡkī nloo. ¹⁶ Tsō mə ni jwām̄tə jwām̄tə, kaa ḡkī'ī lōō, kaa ḡkī'ī kī m̄fwe aa, mə aa twū ḡhuu a ntsū mə i mē'è. ¹⁷ Nlōḡ mə ni swonḡ ni mə Mē nī ḡḡāḡfū'ū, mə kwè mē ḡḡhēe nī mbīl, kaa mə sī ayōō tsu bōḡḡ, lā kaa wa'à bàḡnə ḡzi mə ò laa mbə, ḡù tī àyoo, mə bi ko nī mīlīḡḡḡ ḡhō, m̄fum, m̄fə'ə, ḡtswe nswērə ḡswērə. ¹⁸ Mə tīḡḡ ḡḡdī'itə nōō mə toō yuu a atī gold yii mə bi tōō nī mō'c, nsi'i a laa a mbo mə, tā bæ ḡḡāḡkabə, ḡki nyuu itsə'ə jī fū'ū a mbo mə, m̄bōōntə nswērə ḡswērə yō ya ḡhu, tā àtū yo wa'à kà ḡdīrə; ḡki yuu afū mi'i nyc'ōtə mi'i mo ḡhu mə mbə ò yē idīḡḡ lē. ¹⁹ Bē bii mə mə kōḡḡ aa, mə ḡhāāntə nī waa ḡkī ntsīsə nī waa. Tsō mə a bæ laa, gaansə mītī

mo, mbəḡkə ḡhō. ²⁰ Yē, wa mə tēə a ntsūnda ḡkwētə. M̄bē ḡù tsū à yu'u nḡi yā ḡḡa'a ntsūnda, boḡ mə aa ku zī tsi'i yī, i jī bi'iyu, tā à kī nḡi bi'iyu. ²¹ Nū yii mə à mà'a ntsyā aa, mə aa fa ada'a ḡhu mbo mə tā à tswe bi'iyu a abērə nifw̄ mə, tsi'i tsō aḡḡḡ mə mə lē mà'à ntsyā, ḡtīḡḡ ntswe bi'i Taā ḡhà a nī àbērə nifw̄ yu aà. ²² Nū yii mə à tswe nī itōḡnə aa, tā à yu'u annū yii mə Āzwi a swonḡ a mbô ḡghòtə aà.”

Āḡḡḡ mə bi ḡha'asə Nwī a aburə aà

4 Ma ya a ḡhə mə kī tsyā, mə yə ntsū aburə i ḡa'anə ḡtəə, mə yu'ū ḡjī ya mə i lē nte'ε mfoo ḡḡhāā a mbo mə a mbīl aa, i ḡhāā a mbo mə ḡkoo tsi'i tsō ḡtāḡ, ḡswonḡ mə, “Kō'c nzi faā aa, tā mə dī'ī innū jii i ka fē'è a noō yii yūlā a tsyā mē aa a mbo wō.” ² Āzwi Nwī a burə ḡkuu a nu mə, mə yē àbērə a aburə, ḡù yī mō'c a ḡḡḡḡ ḡhu! ³ Nsi yī i tsēḡḡkə tsi'i tsō ḡḡ'ḡ atīndūū jii bi twonḡ ni jasper bo carnelian aà, kūrīsə yii mə à lē si kīrə tsi'i tsō emerald aa a karīsə abērə yā. ⁴ Ībērə jī mō'c mīḡḡum mi mbaa ḡtsō jī nīkwā i lē ntəə ḡkarīsə abērə ya, bīlī bī wē mīḡḡum mi mbaa ḡtsō nīkwā kī ḡstwetə ḡhu, ḡḡwē'ε itsə'ə jī fū'ū, ḡso itsə'ətu nifw̄ itīi gold a atu bo. ⁵ M̄bəḡ ḡwà'àkə, ḡkumə bo bī ḡjī i ḡhāā m̄fē'ekə wa nī àbērə ya, mīḡkà'à mi sām̄baa mī khī wa nsi àbērə. Ma mū bæ aa īzwi Nwī jya jī sām̄baa. ⁶ Wa nsi àbērə ya, àyoo yī mō'c a tswē tsō ḡkī mīyaa yii i kīrə tso ḡkè'è, ḡjēḡkə tsi'i tsō ḡḡ'ḡ crystal.

A ḡkarīsə abērə ya m̄bēe tsīm, ḡjoo jī mō'c jii i tswe ntīī aa jī nīkwā i təə ḡhu, mi'i luu a nu bo, ḡtswe a nḡm ḡkī ntswe a nsi. ⁷ Àyoo ya yī ntsyāmbīl a kīrə tsō nāāḡḡwyē, yī ayōḡntə a kīrə tsi'i tsō mbōḡ, jii i ywe'e jī tarə aa, ḡsī yī i finə yī ḡù m̄sōḡḡ, jii i ywe'e jī nīkwā, i bæ tsō maghoo yii a dārə. ⁸ Njoo jī swērə ma jya jī nīkwā i tswe nī m̄bā mi nto'o mi nto'o. Mi'i mi luu ḡhu ḡkarīsə a mum bo bī a abēe. Bo yəə nī ikōō ḡkaa ḡkī'ī kentə nī àsī'nə nī itugə, ḡswonḡ ni mə,

“Nlāa màḡsə, ḡlāa màḡsə! M̄mā'àmbī Nwīḡḡḡ M̄bu'utəmbī, yu wa yii à lē ntswe, ḡtswe tsītsōḡ, i yī kī bī tswe a noō yii a zī aà.”

⁹ Njoo jī swērə jya jii mə i tswe ntīī aa i yəə nī m̄kōō ḡḡha'asə ḡkī ḡḡhu'usə, ḡkī mfa nī m̄bī'ikə a mbo yu wa yii mə à ḡḡḡḡ wa abērə mə à tswe nlwī'ī nīḡkonḡ aà. Bo yī tī yəə laa, ¹⁰ bīlī bya mīḡḡum mi mbaa ḡtsō jī nīkwā bo wō a nsye mmīi yī yu wa yii mə à ḡḡḡḡ wa abērə aa, mə à tswe nlwī'ī nīḡkonḡ aà. Bo ma'à ītsə'ə-tu nifw̄ jyaa jya wa a nsi abērə ḡswonḡ ni mə,

¹¹ “M̄mā'àmbī Nwīḡḡḡ yī'ī wa ò kù'ùnə mə mbə ò kwērə nīḡha'a bo bī àḡhu'usə, ni mīdà'à, ḡlōḡ mə ò lē nnaḡsə nḡōō tsīm, ḡkī ḡḡhīrə mə tā i tswe ntīī aa nī ḡkōḡḡ yō.”

Nıbbu'ü ni aŋwà'ànè nya bo Mu mbı hıjèrè wá

İwen ale jyá

5 Mè yè nıbbu'ü ni aŋwà'ànè nı m'w' a mûm àbo yu wa yii mæ à le ŋaŋŋə wa abèrè aa yı mà'à. Bi ŋwà'ànè a mum ŋkı ŋwa'anə a abeε. Bi kwerə nı İwenə ale ji sàmbaa. ² Mè yè nıttı angel a tɔŋnè nı nı yı nıttı m-betə ni mæ, "Nü yii mæ à kù'ünə mæ mbə a ke'etə İwen ale jü ji sàmbaa i ŋa'a nıbu'u ni aŋwà'ànè nü à ni wò aa ε?" ³ Kaa ŋü tsü à le ŋkı'ı ghu tswê, a aburə kə a atu nsyε, kə a mûm nsyε mæ mbə a ŋa'a nıbbu'ü ni aŋwà'ànə nya nıentə mumə. ⁴ Mè nŋsə İyə'ə nıloŋ mæ kaa bi le ŋkı'ı ŋü yii mæ mbə a ŋa'a nıbbu'ü ni aŋwà'ànə nya nıentə mum aa yê. ⁵ Nđı wa yı m'w' a swoŋ a mbo mæ maà noð mæ, "Tsee kı yè'à, yê, wa yu wa yii mæ à ni Naàŋgwyè àtsə baYuda, m̄bə ntıgə ŋgıgè David aa, à mà'à m̄hə İtsya mæ mbə a ŋa'a nıbbu'ü ni aŋwà'ànə nya bo bı İwen ale jya ji sambaa."

⁶ Mè yè Mû Mbınjèrè a tæə a tıttı àbèrè ya bo bı ŋjoo jı wè jı swèrè jya ji nıkwà, bo bı a tıttı bıllı bya, a fi tsi'ı tsö bi leè ŋwa, İtswe ni m̄ndɔŋ mi sàmbaa, bo bı mi'ı mi sàmbaa, mi dı'ı nı İzwı Nwı jya ji sàmbaa mæ à tòo a mbö İsyè İtsımə aà. ⁷ A lō ŋgheε ŋkwerə nıbu'u ni aŋwà'ànə nya a abö mà'a yu wa yii mæ à le ŋaŋŋə wa abèrə aà. ⁸ À kwèrè m̄hə nıbu'u ni aŋwà'ànə nya, ŋjoo jı wè jı swèrè jya ji nıkwà, bo bıllı bya mıghum mi mbaa İtsö nıkwà, bi wò a nsi Mû Mbınjèrè wa, ŋü a tugıtè nıloŋ, ŋü à tugıtè nıloŋ nı àŋaàntə, ŋkı İtswe nı İkhı gold i luu nı ŋjoo jı tɔɔ jı lümtə, i dı'ı aa àtsà'atə Nwı b̄hə bi Nwı bı tsımə. ⁹ Bo tıgè İyəə nı İkòò yı fii nswoŋə ni mæ,

"Wa ö kù'ünə mæ mbə ö kwerə nıbbu'ü nı aŋwà'ànə nya ŋŋa'a İwenə alé jı jyá. Nıloŋ mæ bi leè ŋwa gho, ö tsu'ü àtu b̄hə bitsım nı àlèə yo, bıi mæ bi lo nı İtsö tsım, ŋghaa ni mıghàà mi tsım, bo bı bè bı tsım a itoo itoo, nıəə a mbo Nwı;

¹⁰ ö ghırè m̄hə bo tıgè bısa'a bi ala'a bubo, m̄bə ŋgãŋmà'a Nwı jii mæ i fà'a a mbo Nwıŋgɔŋ Taə yı'inə aa, tâ bò yı ntıgə nsa'a atu nsyê."

¹¹ Mè ghèə kı yə nyu'u nı baangel bı ghà'à ŋgha'a, mæ bi səŋ bi ku'ı ŋkam nı ŋkam, bo bı İtsü'ü nı İtsü'ü bı karısə àbèrè ya, nı ŋjoo jı swèrè jya ni bıllı bya.

¹² Nıtɔŋŋə nswoŋə ni mæ, "Wa Mu Mbınjèrè wa yii bı le ŋwà yı aa, à kù'ünə a ŋkwerə mıdà'à bo bı àfù'ü, ni mıtsyè, bo bı mıttı, nı àghu'usə ni nıgha'a bo bı m̄bɔɔnə." ¹³ Mè yu'u ŋjoo tsım jii mæ i le İtswe a aburə bo bı a atu nsyε, ni a mûm nsyε, ni a ŋkı mıyaa, ni bè bı tsım bıi bi le İtswe ghu aa, bi swoŋə ni mæ, "A mbo yu wa yii à ŋaŋŋə wa abèrə aa, bo bı a mbo Mû Mbınjèrè wa, tâ m̄bɔɔnə, nı àghu'usə, ni nıgha'a ni mıttı tâ mı tswe a mbo bo İlwı'ı nıŋkoŋə." ¹⁴ Njoo jı wè jı swèrè jya ji nıkwà i swoŋ mæ "Amen!" Bıllı bya bi wò a nsyε mmii Nwı.

6 Mè yè Mû Mbınjèrè wa a ke'è àwenə ale ya yı İtsyambıi a tıttı jya ji sàmbaa, mæ yu'u àyoo ya yii mæ a tswe nıttı aa yı m'w' a tıttı jya ji nıkwà, a tɔŋnè nıttı, ŋju'u tsö mbəŋ, İswoŋ mæ, "Zı!" ² Mè lentə İyə a ləŋə yı fù'ü, ŋü a k'w' ghu atu, İtswe nı ŋkerə a abo yu, bı fà àtsə'ətu nıfı ghu mbo, a fe'è tsö yu wa yii mæ a mà'à İtsya aà, ŋgheε a mmà'a İtsö i tsyá.

³ Mû Mbınjèrè wa a bû ŋke'ε İwenə ale jya yii a ywe'e jı baa, mæ yu'u àyoo İtswəntıttı ya yii a ywe'e jı baa, a swoŋ mæ, "Zı!" ⁴ Mè yə ləŋə yı m'w' yii a ghè'ə mæ bòò, a fe'è, bı fà àdà'à a mbo ŋü yii mæ à k'w' ghu atu bı fa a ndoð munwı İtsö ghu mbo, m̄fa ada'a ghu mbo mæ tâ à kwerə m̄bɔɔnə fàa atu nsyε, tâ bè tıgə İtsɔbınə waa bo ni bo.

⁵ À kè'è mæ awenə ale ya yii a ywe'e jı tarə aa, mæ yu'u ayoo ya yii a tsweıtıttı yii a ywe'e jı tarə aa, a swoŋ mæ, "Zı!" Mè lèntə İyə ləŋə yı m̄fıi tsıŋ, ŋü yii mæ à k'w' ghu atu aa a tswe'ı nı fıgè a abo yu, ⁶ Mè yu'u àyoo yı m'w' a ghaà tsö ŋji a tıttı ŋjoo jya mæ i tswe nıttı aa, nswoŋə ni mæ, "Nkə'ə àbaa ansaŋ yı m̄fùürə a atü İfà'a nıjwi yı m̄fùürə, ŋkə'ə abaa mısanaŋ jı tarə a atü İfà'a nıjwi yı m̄fùürə. Lâ, nı tsuu ŋgı'ı nı àti mılü'ü kè nı àti mıghurə lö ta."

⁷ À kè'è mæ awenə ale ya yii a ywe'e jı nıkwà aa, mæ yu'u nı ŋjoo jya jii i tswe nıttı jii i ywe'e jı nıkwà aa, i swoŋ mæ, "Zı!" ⁸ Mè lentə İyə ləŋə ŋkırə yı i bə tsö àk-wı'inə fıŋə, ŋü yii à k'w' ghu atu, İküm yı i bə Nıwò, Àla'a bıku bı b̄hə a yonə ghu nıŋm. Bı yâttə m̄bı İttı jı nıkwà, m̄fa ada'a a mbo bo mæ tâ bo zwıtə atı yı fùürə ni munwı İtsö, bo bı ŋji yı İttı, ni nıghòò ni ŋkwòŋ bə, bo bı nàà mı tsə'ə fàa atu nsyê.

⁹ À kè'è mæ awenə ale ya yii a ywe'e jı nıtaə aa, mæ yə bıku bı b̄hə bıi mæ bi le nzwıtə waa nıloŋ nıghàà ni Nwı bo bı ànnü yii mæ bi le sı swoŋə nıloŋ nıghàà ni Nwı aa, ¹⁰ bo tɔŋnè İyə'ə nswoŋə ni mæ, "Mmà'ambı Mbı'utəmbı, yii à laa mm̄ŋsə m̄bə annü nıŋkoŋə, öo yu'utə i ywe'e aa a noð àkə, i bɔŋ sa'a batu nsyε, i nıŋ ŋgı'ı a nu bo, nıloŋ mæ bi le nzwıtə a yı'ı aa ε?" ¹¹ Bı le ntıgə m̄fa atsə'ə yı fù'ü a mbo bo ni atu ni atu, İswoŋ mæ tâ bo bɔɔ mmııntə a ni mû àttı noð tâ ndüu ŋgàŋakorə jyaa a mûm àfà'à, ni bıllı byaa bıi bı tswe nı İzwıtə tsö bo aa, tâ İ ku'u.

¹² À kè'è mæ awenə ale ya yii a ywe'e jı nto'o aa, mæ lèntə İyə nsyε i tsıgınə ni mıttı, noð bəŋkə m̄fıi tsö mıkwı'ı, sàŋ yii à luu aa a tıgè m̄bəŋ mbə tsi'ı tsö àlèə. ¹³ Mıŋjɔŋ mii mı tswe a aburə aa mı wòkə a nsyε tsi'ı tsö aŋəŋə mæ mıntə mı İkòò mı wòkə a nsyε tı bəŋ a noð yii mæ àfısə yı ttı a tsıgə atı ya aà. ¹⁴ Àbürə a bwəkə yı tsi'ı tsö nıbbu'ü ni aŋwà'ànə nıi bı kərə nı'òsə. Mınta'a mı tsım bo bı bıkkıŋkı bı tsım bı l'ò'sə a adıgə yii mı bı le İtswe ghu aà. ¹⁵ Bıfı bı fàa nsyε nı bə bı wè, ni

bìtā bi ntso, ni ḡǎṅkabə, ni ḡǎṅmitṣṣi, bo bi bə bi tsim, ibù'ù bo bə bii bi sɛ ibù'ù bə, bi tigə ñləəntə a mum ibù'ù ḡgoo, bo bi a nji'i ḡḡ'ò mɛnta'a mya, ¹⁶ ñt-wonə ñi ḡḡ'ò jya bo bi mɛnta'a mya nswonə ni mə, "Wò a nu bi'i, ḡkiṅtə a yi'i fàa nsi ḡḡ'ù mə à ḡḡṅə fàa ñi àbərə àà, bo bi a ñi àlwi ntonə Mú Mbínjərə, ¹⁷ ñlonə mə ḡjwí àlwintḡḡ yí ḡwè yàà ya ì zì mē. Nù yii mə mbə a təə a nsi bo aa, à ñi wò aa ε?"

BaIsrael bya 144,000 mə bi le ntswe ñi àwenə Nwí aà

7 Ma ya a ghəə ki tsyǎ mə yə baangel bi níkwà, bi təə ni mibuu mi atu nsye mù mi níkwà, ḡkiṅə ñi fɛfərə yii mə à tswe ñi mbɛɛ mbi ji níkwà aa, mə tã à tsuu fàa atu nsye tsyà, ñtsuu atu ḡki miyaa tsyà, kə bə a ñi ìti jì tsu fàa mbi tsyà. ² Mə bú ñyə angel yí mò'c a lô a mbi nsà'a nòò ñtswe ñi àwenə Nwíḡḡḡ yii mə à tswe ntṣṣi aa, ñtḡḡḡ ntwonə baangel bya bi níkwà mə bi fà mē midà'a mə bi ta ḡḡ'i a ñi àtu nsye bo bi a ḡki miyaa aa, ³ ñswonə ni a mbo bo mə, "Ñi tsuu ḡḡ'i a ñi àtu nsye, ñi ḡki miyaa, bo bi a ñi ìti ta, nywe'e noò yii mə, bi ñiḡ mē awenə a nijənə ni nsi ḡǎṅfà'á Nwí yi'inə." ⁴ Bi swonə a mbo mə bə bii mə bi tswe ñi ñniḡə àwenə Nwí a nsi bo aa bi bə aa ntsù'ù ḡḡḡ yí fù'ùrə ni mighum mi níkwà ñtsò ji níkwà. Bi le nniḡ awenə a nu bə a ḡḡwé'ε Israel ntsimə. ⁵ A atsə Yuda tã bi ñi awenə Nwí ya a nu bə ntsù'ù ñiḡḡm ñtsò baà, a atsə Reuben ñtsù'ù ñiḡḡm ñtsò baà, a atsə Gad, ñtsù'ù ñiḡḡm ñtsò baà, ⁶ a atsə Asher, ñtsù'ù ñiḡḡm ñtsò baà, a atsə Naphtali, ñtsù'ù ñiḡḡm ñtsò baà, a atsə Manassey, ñtsù'ù ñiḡḡm ñtsò baà, ⁷ a atsə Simeon, ñtsù'ù ñiḡḡm ñtsò baà, a atsə Levi, ñtsù'ù ñiḡḡm ñtsò baà, a atsə Issachar, ñtsù'ù ñiḡḡm ñtsò baà, ⁸ a atsə Zebulum, ñtsù'ù ñiḡḡm ñtsò baà, a atsə Joseph, ñtsù'ù ñiḡḡm ñtsò baà, ñtigə ḡki nniḡ a atsə Benjamin, ñtsù'ù ñiḡḡm ñtsò baà.

⁹ Ma yú a ghəə mə ki tsyǎ, mə lii ḡyə mǎ mbəm ñnòò yii mə kaa mbə bi wa'à səḡ, i lô a ñi itoo ì tsim, bo bi a ñi itsə ìtsim, ñi ḡḡwé'ε bə ìtsim, bo bi a ni mighàà mi ìla'a mitsim, i təə a nsí àbərə ya, bo bi a nsi Mú Mbín-jərə wá, ḡwe'ε itsə'è jì fù'ù, ñtugitə ijanə mighə a mbo bo, ¹⁰ ñtḡḡḡ tsi'ì ñiṣṣi ñswonə ni mə, "Ànnù nyweensə bə a tswe aa a mbo Nwíḡḡḡ yi'inə mə à ḡḡṅə fàa abərə aa, bo bi a mbo Mú Mbínjərə wá." ¹¹ Baangel bya tsi'ì bɛtsim le ḡki ntəə ḡkarisə abərə ya bo bi bɛli bya, ni ḡjoo jya mə i tswe ntṣṣi aa ji níkwà, bo bi tsim le ḡwò a nsye àkùu kuu, wa ansi abərə ya mmii Nwí, ¹² ñswonə ni mə,

"Amen!
Mbcwə, ni ñiḡha'a,
ni mitsyè, ñi ñfà mbi'ikə,
ñi àghu'usə,
ni mɛdà'à, ni mɛtṣṣi,
tã mɛ tswe a mbo Nwíḡḡḡ yi'inə,

ñlwi'i ñiḡkoḡə. Amen."
¹³ Ñdṣi wa yi mò'c a tigə ḡghaa a mbo mə, mɛbetə gha mə, "Bə bú mə bi we'ε itsə'è jì fù'ù aa à ni bəwò aa ε? Bo lo aa fə aa ε?"

¹⁴ Mə kwi'i ghu mbo mə, "Taà, ò zí."
A swonə a mbo mə mə, "Àa bə bya mə bi fè'ε mē a mùm ḡḡ'i yi ñtṣṣi ya aa. Bo si'ì mə itsə'è jya, ḡḡiḡə i tigə ñmfu'u ñi àləə Mú Mbínjərə wá.

¹⁵ Àa ḡji'ì ànnù yii mə bo təə a nsi abərə Nwí ñfà'a ghu mbo ñi àsi'inə ñi itugə, a mùm ñdámà'a Nwí aà.

Yu wa yii mə à ḡḡṅə wa abərə aa à ka tsirə waa ñi ñ-tǎḡ yí wá.

¹⁶ Kaa ḡji ì ka yí wa'à waa bú ḡka nyaḡə, kaa ḡji ḡki wa'a waa kii nyaḡə.

Kaa tã ñnòò bo bi ñlòò ìdḡḡə wa'à waa kii ntɔɔ.

¹⁷ Ñlonə mə Mú Mbínjərə wá mə à tswe a titṣṣi àbərə ya aa, àa bə ntsèèmbi wàà

i ki tsyàsə ñi waa a idḡḡə bɛ nyaḡəbirə ḡkí ntswəntṣṣi, † tã Nwí à ye'ε milàà mitsim a mi'ì bo." ††

Ìwen jii i ywe'e ji sàmbaa aà

8 Nòò yii mə Mú Mbínjərə wá à le ḡkè'ε awen ya mə a le nywe'e ji sàmbaa aa, ìdḡḡə le nsi'ì a aburə mə swee, a ñi àtiḡ noò, kaa ayoo tsu a wa'à ghàà. ² Mə tigə ḡyə baangel bya bi sàmbaa mə bi təə a nsi mi'ì Nwí aa, bi fà ñtḡḡ ji sàmbaa a mbo bo.

³ Angel yí mò'c à le mbù ñzi ntəə a mbɛɛ ñikəntə ni mò'c ni mà'anwí, ñtugitə akaḡə ntòò ḡjoo mmà'a Nwí yí gold; bi fà ḡjoo mmà'anwí jì lùmtə jì ghà'atə mə tã à fa a bò'c ìtsà'atənwí jii bə bi Nwí bɛtsim le si tsà'atə aa, wa atu ñikəntə ni mò'c ni mmà'anwí ñi gold nya mə ni le ntswe wa nsi abərə aà. ⁴ Fɛli fɛ njoo jì lùmtə jya bo bi ìtsà'atənwí jya le si tigə nlo wa mbo angel wa ḡkò'c ni a nsi mi'ì Nwí. ⁵ Angel wa à le ntḡḡə nlcḡə akaḡə ntòò ḡjoo mmà'anwí ya, ñlwensə ni mò'c yii i le nlò wa ñikəntə ni mò'c, mma'a a nsyè. À mà'à mə aa, m̀bəḡ ká ḡkumə, ḡji i ghàà, m̀bəḡ wa'ákə, ñsyə i tsḡḡḡ.

Àjàḡ yii mə bi le ntonə ntḡḡ ji mbii ji níkwà aà

⁶ Baangel bya bi sàmbaa mə bi le ntugitə ntḡḡ jya ji sàmbaa, bi le ntaḡntə nù yàà a ntonə.

⁷ Angel yí ñtsyàmbii à le ntonə yii ntḡḡ, bi ma'à miwèè ni mò'c yii bi le mfcərə a bò'c àləə aa, a atu nsye i sigə ntɔɔ àtiḡ nsye yii a ywe'e ji tarə aa bo bi àtiḡ itì yii a ywe'e ji tarə, ḡki ntɔɔ ḡḡè yí ñfwé ñtsimə.

⁸ Angel yii à ywè'è bi baa aa a tigə ñtonə yii ntḡḡ, bi ma'à àyoo yí mò'c yii mə a le mbə tsò nta'a yi wè yii i khí aa, a mùm ḡkí miyaa; ⁹ àtiḡ ḡkí yii a ywe'e ji tarə aa, a bəḡkə ñtigə tsò aləə, àtiḡ njoo ñtsim jii mə le ntswe ntṣṣi maa ḡkí miyaa nywe'e ji tarə aa i kwokə; bi tã ḡḡ'i

† 7.17: Yes. 49.10†† 7.17: Yes. 25.8

nĕ àtĭi ĭbānĭ jĭi a ywe'e jĭ tarə aa tsi'ì tsiēm jĭi ĩ le ntswe ghu aà.

¹⁰ Angel yĭi à le nywe'e bi tarə aa à le ņki ntōŋ yĭi ntāŋ. Fĭnjōŋ fĭ wè fĭi fĭ le sĭ khĭ mbanə tsō ņkà'à aa, fĭ le nlō a aburə ņwo nĕ àtĭi mĭŋki yĭi mə a ywe'e mi ntarə aa, bo bĭ bĭnanəbirə. ¹¹ Īkūm fĭnjōŋ fya à nĭ Mĭlwi'itsegə. Àtĭi mĭŋkĭ mya yĭi a ywe'e jĭ tarə aa, le mbəŋ ntĭgə nlwĭ tsegə, bə bĭ ghà'atə bĭi bĭ le nno aa bĭ le ņkwokə nlonĭ ajāŋə mə ņki wa ĩ le sĭ lwĭ aà.

¹² Angel yĭi à ywe'e bi nĭkwà aa a tōŋ yĭi ntāŋ, bi tĭgə ntsə ņgĭ'ĭ a nĕ àtĭi noò yĭi a ywe'e jĭ tarə aa, nĕ àtĭi saŋ yĭi a ywe'e jĭ tarə aa, nĕ àtĭi mĭjōŋ yĭi a le nywe'e jĭ tarə aà. Ma mĭa ajāŋ àtĭi ņkà'à yaa yĭi a le nywe'e jĭ tarə aa a le mbəŋ ntĭgə mfĭi; àtĭi ņjwi yĭi a le nywe'e jĭ tarə aa kaa wa'à bù mĭfu'u; kàa àtĭi itugə yĭi mə a le nywe'e jĭ tarə aa kaa a wa'à nĕ ņkà'à kĭ ntswe.

¹³ Mə bù ņghəə ki yə, nu'u àbu'ùmbərə yĭ mò'c yĭi à le sĭ dārə nĭ a ndəŋ tsi'ì yūyu aa, a yə'ə nĕ ņjĭ yĭ nĕtĭi, nswonə nĭ mə, "Womeé! Womeé! Womeé a nĕ ņgĭ'ĭ yĭ ntĭi yĭi ĩ ka bŭ kuu a nu bə bĭi bĭ tswə fāa atu nsyē aa, a noò yĭi mə abūgə baangel bù bi tarə ka tōŋ ĩ jyaa ntāŋ aà!"

Ntāŋ yĭi ĩ ywe'e jĭ ntaà aà

9 Angel yĭi à le nywe'e bi ntaà aa a tōŋ yĭi ntāŋ, mə yə fĭnjōŋ fĭi fĭ le nlō a aburə ņwo a nsyē aa, bi fā key yĭi mə à le sĭ ņa'a ntsū ataa yĭ tsò ntso ya aa ghu mbō. ² À le ņa'a ntsū ataa yĭ tsò ntso ya, fĭlĭ fĭ fē'ē wa ntsū ataa, mbə tsi'ì tsō fĭi mə fĭ fē'ē a nĕ nta'a yĭi bi tōc a ntĭi àlòò aa, ņghĭrə nĕnòò bo bĭ ĭdĭgə tsiēm fĭi. ³ ņg-wèenə le ntĭgə mfe'ē wa nĭ fĭlĭ, nsĭgə nluu a nsyē, bi fā àdà'à yĭi mə a le mbə tsi'ì tsō à yĭ bāŋgaa bĭ bi bĭi bi tswə a atu nsyē aa a mbo bo; ⁴ nswonə a mbo bo mə, tā bo tsuu ņgĭ'ĭ a nĕ ņgĕè kə àyoo ayəŋ, kə nĕ àtĭi yĭ tsu lō tsə. Lā māŋŋə nāŋsə ntsə ņgĭ'ĭ aa tsi'ì a nu bə bĭi mə kaa àwenə Nwĭ ya sĭ a nĭtsenə nsi bo tswē aà. ⁵ Bi le mmà'àtə mə tā ņgwèenə jya nne nĭ bo a atu bĭsāŋ bi ntaà, lā ntsē waa lō bāŋŋə zwitə, ņgĭ'ĭ yĭi mə bi le sĭ dĭ nĭ bo aa, ĩ le mfĭnə yĭ ņū yĭi mə àŋgaa yĭ bi a loo yĭ aà.

⁶ Àa yĭ bə maa noò aa, tā bə ka nlcw nĭ nĭwo kaa wa'à yə; bo ka yĭ ki yə'ətə nĭ a ņkwə, tā nĭwo banŋə ņka ņkhə nĕ waa.

⁷ ņgwèenə jya le mbə aa tsi'ì tsō bĭləŋə bĭi mə bi tanŋə a ņghēe nĕ bù a ntsò aà. Bi le ņwē'ē ņjoo jĭ mō'c jĭi ĩ le mbə tsi'ì tsō itsə'ətu nĭfō gold aa atu bo; mĭnsĭ myaa bāŋŋə m̄bə tsō mĭ bē, ⁸ ĭnōŋ jyaa ĩ bə tsō ĭnōŋ bāŋgyē, mĭsōŋ myaa bə tsō mĭ takurə; ⁹ àyoo yĭi a le mbə tsō ņgūù ntsò yĭi mə bi ghĭrə nĕ àtĭi aa a tswə a nĭgō bo, mĭbā myaa mĭ ju'u tsi'ì tsō bĭkalĭgə bĭ ghà'atə bĭi bĭləŋə swūŋə ņghēe nĭ bu a adĭgə ntsò aà.

¹⁰ Mĭŋkūù myaa mĭ le mbə tsi'ì tsō mĭŋkūù mĭ bāŋgaa bĭ bĭ ņkĭ ntswe nĕ mĭfēē nta nĕ bə ghu tsō bāŋgaa bĭ bĭ. Àdà'à yaa a nĭlənə bə ghu nĭ bĭsāŋ bi ntaà a ntswe aa

wa mĭŋkūù bo. ¹¹ Mfō yĭi à le ntswe atu bo aa, à le mbə angel yĭi mə à le mfē'ē aa wa nĕ àtaa yĭ tsò ntso ya aà; ĭkūm yĭ nĭ nĭghàà nĭ baHeber ĩ bə Abadon, baGrikia twonə nĭi nĭ Apollyon. †

¹² ņgĭ'ĭ yĭ nĕtĭi yĭ nĕtĭi yĭ ntsyāmbĭi ĩ tsyā mē; lā, yə nĕ, wa jĭ jĭ baa ĩ burə ki yōŋə.

Ntāŋ yĭi ĩ ywe'e jĭ nto'o aa bō ņgĭ'ĭ yĭ nĕtĭi yĭi ĩ ywe'e jĭ baa aà

¹³ Angel yĭi à ywe'e bi nto'o aa a tōŋ yĭi ntāŋ, mə yu'u ņjĭ ĩ lō nĭ mĕndōŋ mya mĭ nĭkwà mĭi mĭ le ntswe wa mĭbuu mĭ nĭkentə nĭ mō'c nĭ mmà'anwĭ nĭ gold, mə nĭ ntswe a nsi mĭ'ĭ Nwĭ aa, ¹⁴ nswonə nĭ a mbo angel wa yĭi mə à le nywe'e bi nto'o, ntugĭtə ntāŋ ya aa mə, "Fēē baangel bya bi nĭkwà mə bi kwērə wa mbēē ņki mĭyaa Euphrates yĭ wè wa aà." ¹⁵ Maa ajāŋ bi le mfēē baangel bya bi nĭkwà, bĭi mə bi le ņkwērə nyu'utə nĕ noò ma wa, nĕ ņjwi mə ya, nĭ sāŋ ma wa, nĕ àlòò ma ya, a nzwitə m̄bēē bə yĭi ĩ le nywe'e jĭ tarə aà. ¹⁶ Mə le nyu'u ndūù bĭsogye bya mə bi le ņkō'c bĭləŋə bĭ ntsò bya aà, ĩ le mbə ntsū'ù jĭ nĭghum ņgaa ntsū'ù jĭ nĭghum ņgàà jĭ baà. ¹⁷ Àa àjāŋ yĭi mə mə le nyə bĭləŋə bya wa nĭ ņjəə təə təə aa a yuà: Bə bĭi bi le ņkō'c bĭləŋə bya aa le ņwē'ē ņgūu ntsò a nĭgō bo ĩ banŋə tso mō'c, mĭfĭi tsō sapphire, m̄banə tsō sulphur. Ītu bĭləŋə jya ĩ le mbə tso jĭ bĭtakurə, mō'c bo bĭ fĭlĭ, nĭ sulphur fē'ē nĭ a ntsū bo. ¹⁸ ņgĭ'ĭ juà jĭ tarə, mō'c, fĭlĭ nĭ sulphur wa mə à le sĭ fē'ē wa ntsū bĭləŋə bya aa le nzwitə m̄bēē bə yĭi ĩ le nywe'e jĭ tarə aà. ¹⁹ Àdà'à bĭləŋə bya a le ntswe aa a ntsū bo, nĭ a mĭŋkūù bo; mĭŋkūù myaa le mbə aa tsō no jĭi ĩ tswə nĕ ĩtu aà, bo tĭgə nlcgə nĭlənə nĕ bə ghu.

²⁰ Àbūgə bē bya bĭi mə ņgĭ'ĭ mə jū le ņwa'à zwitə aa kaa le ņwa'à mĭntĭi myaa bəŋkə ņkĕntə ņghĭrə ĭnnū jĭ bi jĭi bo le sĭ ghĭrə aà, kə ņkĕntə mmĭi bĭdemon bo bĭ mĭŋkobə mĭi bi le nnanŋə nĭ gold, nĭ silva, nĭ abwēe nĭ ņgō'c, kə nĕ àtĭi, mĭi kaa mĭ sĭ idĭgə yə, kaa wa'à nĕ ĭnnū yu'ù, kaa wa'à təə aà; ²¹ kaa bo le ņwa'à kə ņkĕntə a ņka nzwitə bə, kə annū bĭsōrə, kə annū ajĭrə kə ĭyərə waa.

Àŋgəl yĭ mō'c bo mūntsiŕə nĭbū'ù nĕ àŋwà'ànə

10 Mə le mbū ņyə angel yĭ ņwē yĭ mō'c a lō a aburə nsĭgə nĭ a nsyē, ņwē'ē mbà'à a nu yu, kūrĭsə a karisə atū yĭ; nĭsĭ yĭ ĩ tā tsō nĕnòò, mĭkà'à mĭ bə tsō nĕtə'ə, ņkĭi tsō mō'c. ² À le ntugĭtə a mūntsiŕə nĭbū'ù nĕ àŋwà'ànə nĭi bə ņa'a aa a abo yu. Nte'ē akōrə yĭ yĭ mà'à a atu ņkĭ mĭyaa, nte'ē a yĭ ņkwàbə a atu nsyē, ³ n̄tōŋŋə nĕ ņjĭ yĭi ĩ le mbə tsō takurə a nwurə aà. À tōŋŋə mē ņghaa aa, m̄bəŋ ĩ kūm ņgaa jĭ sām̄baa ņk-wĭ'i. ⁴ M̄bəŋ yā ĩ kūm mē ņgaa jĭ sām̄baa aa, mə ghēē mə mə ņwà'ànə annū ya a nsyē, ņyu'u ņjĭ ĩ lō a aburə

† ņjĭ'ĭ yĭ ĩ bə aa mə, yu wa yĭi mə ta ņgĭ'ĭ aà

nswonj mə, "Lò'òsə annū ya mə mbənj ya ĩ kŭm ŋgaa ji sàmbaa nswonjə aà, ñtsee a nsye lõ ŋwà'ànə!"

⁵ Angel wa mə mə le nyə a təə a atu ŋki miyaa bo a atu nsye aa, a ŋentə àbò yi yí mà'à a aburə, ⁶ ŋkaa nŋ ĩkŭm yu wa yii mə à lwī'i nŋŋkonj, yii mə à le nnaŋsə aburə bo bĭ ñjoò tsim jii ĩ tswe ghu, ñnaŋsə nsye bo bĭ ñjoò tsim jii ĩ tswe ghu, ŋki naŋsə ŋki miyaa bo bĭ ñjoò tsim jii ĩ tswe ghu aa, nswonj mə, "Wa bi ka wa'à noò bú ñghensə! ⁷ Nòò yii mə angel wa mə à ywè'e bi sambaa à ka tɔŋ yii ntàŋ ya aa, tâ Nwī à maŋsə ŋghĭrə annū yii mə à le ŋkà'à, ñləə a alb'òsə, tsi'í a ajàŋ yii à le nswonj a mbo ŋgàŋfà'á ji, ñgǎŋntoò ji aà."

⁸ Nji yà mə mə le nyu'u ĩ ghaà ñlo a aburə aa, ĩ bú ñghaa a mbo mə ñswonj mə, "Ghĕe ŋkwērə ñbu'u nŋ àŋwà'ànə nya mə bi ŋa'a ni tswé a abo angel wa mə à təə a atu ŋki miyaa, bo bĭ a atu nsye aà."

⁹ Mə tigə ñghĕe ŋswonj a mbo angel wa mə tâ à fa múntsirə ñbù'ù nŋ àŋwà'ànə nya a mbo mə; a swonj a mbo mə mə, "Kò ŋkurə! A ka ki lwī a to'o wò, lâ ĩ ki lii a ntsū wò tsò Nwū." ¹⁰ Mə ghĕe ŋkwērə múntsirə ñbù'ù ni àŋwà'ànə nya ŋkurə; a lii a ntsū mə tsò nwu, lâ mə kùrə mē ñmi aa, a ka ñlwī a ato'o mə. ¹¹ Bi tigə ñswonjə a mbo mə mə, "Ò ka bú ki kè'èné annū yii mə Nwī à kà'a nlonj ŋgwè'è bə, nŋ ĩtoo itoo, mĭghàà mi itoo itoo, ni bĭfĭ bi tsim aà."

Ānnū bĭyǎfə bya bi baà

11 Bĭ fā figə a mbo mə a bə tsi'í tsò àti yí tswī'í, ñswonj a mbo mə mə, "Bĭñə mŋŋgə ndāmà'anwī ya, bo bĭ ñkəntə ni mɔ'ɔ ni mmà'anwī nya, ñsəŋ bē bii mə bi gha'asə Nwī ghu aà. ² Lā tsùù ghò ñsàŋ ndāmà'anwī ya abeε fĭgə. Mà'atə ma ya a abeε, ñlonj mə bi fà mē a mbò ĩtoo itoo bo ka yí tigə ki nŋŋtə nĵ'ò àla'a ya mə ĩ làa màŋsə aa a nŋŋm bĭsàŋ mĭghum mi ñkwà ñtsò baà. ³ Mə aa fa mĭda'a a mbo bĭyǎfə ba bya bi baa, tâ bo tigə nyu'u ntoo ŋkè'èné nŋ ānnū yii a ka ki fĕ'è aa a nŋŋm njwi ntsū'ù yí fùùrə nŋ ŋkhĭ ji baa nŋ mĭghum mi nto'o, ŋwē'e mĭkwī'i."

⁴ Bĭyǎfə bú bi baa àa ĩtĭ olive jya ji baa bo bĭ ĩtetə lâm jya ji baa, mə ĩ təə a nsi Mmà'àmbĭ àtu nsye yù aà. ⁵ Njù tsù à bə lõ nləənsə waa bonj mɔ'ɔ ka swī'inə a ntsū bo ĩ tòò yí. Njù yii mə a lõ nləənsə waa aa tâ à zi mə bi ka zwitə yi ma mùu ajàŋə. ⁶ Bo tswe nŋ mĭdà'à a ntswā àbùrə mə tâ mbənj tsuu loo a ni mĭtugə mi njwi mii bo kè'èné ntoo yàà ya aà. Bo ki ntswe ni mĭdà'à a ŋghĭrə mə tâ ŋki ĩ bəŋkə ntigə aləə, bo bĭ a mmà'a mbuu mĭghòò mi ŋkwonj bə mĭ ghà'àtə a atu nsye a nŋ ñdùu ŋgaa yii bo kɔŋə aà.

⁷ Bo bə ki màŋsə a nswonjə annū Nwī ya nŋ ñsi nŋ nsi bonj nàà mĭtsə'ə ya mə ĩ lò wa mfəŋ àtaa yí tsò ñtso ya ŋkɔ'ɔ aa, ĩ ka mà'à waa nŋ ñtsò, ĩ zwitə waa, ⁸ tâ ĩkŭ jyaa tigə nnoŋtə a mfāŋŋə ñj'ò àla'a yi ñwè ya, wa adigə mə bi le ŋkwèentə mà'àmbĭ wàà ghu mə bi nna

ikŭm yi ni Sodom kə Egypt aà. ⁹ A nŋŋm njwi ji tarə nŋ àtĭ, tâ ŋgwè'è bə, ni bə bii mə bi lo a ĩtsə ĩtsə bo bĭ bii mə bi ghàà mĭghàà mi itu itu bo bĭ bə bii mə bi lokə a itoo itoo, tâ bĭ tē'e mi'í myaa a nŋ ĩkŭ jyaa, ŋki ntuu mə kaa mbə bi wa'à waa a nisyə twinjə. ¹⁰ Bə bii bi tswe a atu nsye aa, baa yí tigə doritə nlonj ŋgaa yàà, ĩ kĭ ki ji dorə, ĩ kwenə nŋ ñjoo, ñlonj mə ŋgǎŋntoo ma jù bi baa, bi le si naŋsə mbə ŋgĭ'í a mbo bə bii mə bi tswe a atu nsye aà.

¹¹ Lā ñjwi bú ñghəə ki tsyà ji tarə nŋ àtĭ, àzwī ntswēntĭ à ló a mbo Nwī ŋkuu a nu bo, bo bĭñə ñtəə ni mĭkòrə myaa, nĭbɔ'ɔ ni wè tswa bə bii mə bi le si lii waa aà. ¹² Bo tigə ñyu'u nji ĩ lò a aburə ntonjə nswonj a mbo bo mə, "Kɔ'ɔ nŋ nŋ faà!" Mmà'à lɔgə waa tsi'í a nŋŋ ñgàŋkĭbàà jyaa bo kɔ'ɔ ŋghĕe a aburə, bo təə nlii.

¹³ Tsi'í maà noò, ñsye ĩ tsigĭnə tsi'í nŋ mĭtĭ, àtĭ yii a ywe'e ji nĭghum a nŋ ñj'ò àla'a ya a wò. Bi zwitə bə ntsū'ù ji sàmbaa wā noò mə ñsyé ĩ le si tsigĭnə aà. Nĭbɔ'ɔ ni wè tswā àbùgə bə bo gha'asə Nwī abùrə.

¹⁴ Ŋgĭ'í ji ĩ ywe'e ji baa, ĩ tsyà mē, yə nŋ, jii ĩ ywe'e ji tarə ĩ tigə tsi'í a abò.

Ñtəŋ yii ĩ ywè'e ji sàmbaa aà

¹⁵ Angel wa yii à ywe'e bi sàmbaa, a tɔŋ ñtəŋ, ñjĭ nnoò ĩ fē'e a aburə ñtonjə nswonjə ni mə, "Ānnū nĭfĭ nsye yù a bəŋkə mē ñtigə annū nĭfĭ Mmà'àmbĭ yi'inə, bo bĭ à yĭ Kristo yi, yii à ka yí tigə mbu'utə ĩ lwī'i nŋŋkonjə." ¹⁶ Bĭñĭ bya mĭghum mi mbaa ñtsò ñkwà, bya bii bi le ntswe a itu ĩbərə bo a nsi Nwī aa, bo wò a nsye àkùu kuu, ñmii Nwī, ¹⁷ ñswonjə ni mə,

"Mmà'ikə a mbo wò, Mmà'àmbĭ Nwĭŋgɔŋ Mbu'utəmbĭ, yii mə ò tswe tsĭtsɔŋ, mĭbə yii ò le ntswe a mbii, ñlonj mə ò kwèrə mē mĭda'á mo mi wè mya nĭbĭŋə ñka mbu'utə mbĭ aà.

¹⁸ ĩtoo ĩ le ntigə nluu nŋ àlwintɔŋ, nòò àlwintɔŋ ghò wa à kù'ù mē,

bo bĭ nòò yii mə bi tswe nŋ ñsa'a bĭku bi bē ghu aà, ŋki mbə noò yii mə bi tswe nŋ ñtsɔ'ɔ ifà'a ŋgǎŋfà'á jo, nŋ ñgǎŋntoò jo, ni bə bo bĭ tsim,

ni bə bii bi bɔ'ɔ ikŭm ghò aà, bə bi kəgə kə bə bi wè. Nòò à kù'ù mē mə baa ta ŋgĭ'í a nu bə bii mə bi le si ta ŋgĭ'í a nŋ àtu nsye yù aà."

¹⁹ Ndāmà'anwī a aburə ĩ le ŋa'anə ntəə, bi yə nŋ ñkò m àkàà ya ĩ təə wa mŭm ñdāmà'a yu, mbənj ĩ ŋwa'ákə, ñji ĩ ghaà, mbənj ĩ kumə, ñsye ĩ tsigĭnə, mĭwèe mi mbənj mĭ wè mi wò.

Màŋgyè wa bò ñdāfĭ wā

12 Mə yə àlènsə yi wè a fē'è a mbà'à àbùrə, màŋgyè a fē'è ghu, ŋwē'e nŋñòò tsi'í tsò ĩtsə'ə ji, sàŋ a tswé ghu nji'í mĭkòrə, a wē'è àtsə'ətu nĭfĭ ni mĭŋjɔŋ ghu nĭghŭm ñtsò baà. ² À le ntsigə mu, àjəŋ yii mə mu wa à le si yaŋə bo bĭ ŋgĭ'í yii mə à le si yə wa a njwe mu

wa aa i ghirè a yè'è. ³ Àlènsè yí mɔ'ɔ a bú ñku'usa mfe'ε a aburè, mè ghèè kɪ yè mamù'ù ñdêfɪ yii a ghè'è boò ñtswe ni ìtu ji sàmbaa nɛ mɛndɔŋ mi nighum, ñki ntswe ni itsè'atu nifɪ jɪ kègè ji sàmbaa wa nɛ ìtù ji jyà. ⁴ Ñkùù yí i swuŋ mɛnjɔŋ mii mi tswe a aburè aa atii yí fùùrè a tɪtɪ ji tarè, mma'a a atu nsyè. Ñdêfɪ wa a tɔè a nsi màŋgyè wa mɔ à tsigè mu wa aa, m̄betè ni mɔ yu m̄i mù yí wa a noò yii à jwe.

⁵ A jwe mùmbàŋnè yii à lè ntswe nɛ m̄bù'ùtè ìtoo itoo nɛ ñgwànè àtɪ. Là bi ghènsè ñlɔgè mù yí wa ñkɔ'ɔ ñghεε ni ghu a mbo Nwì, wa abèrè yu. ⁶ Màŋgyè wa a khè ñghεε a nta'a miwèè mi wèè, a adigè yii Nwì à lè ntaŋtè adigè ghu mbo, mɔ tã bɛ tìgè ñkò'o yí ghu, a ñjɛm m̄itugè m̄i njwi ñtsù'ù yí fùùrè nɛ ñkhɛ ji baa nɛ m̄ighum mi nto'o.

⁷ Ñtsò i fe'è a aburè, Michael bo bɛ baangel bi bɛ ma'è ni a ndêfɪ wa nɛ ñtsò. Ñdêfɪ wa bo bii baangel bi kɛ m̄ma'a nɛ Michael nɛ ñtsò. ⁸ Là bi lè ñgha'a a ndêfɪ wa, kaa abwarè yí tsù a wa'a a mbo bo a aburè bú ñtswe. ⁹ Bi lè ntigè mfɪ'isè mamù'ù ñdêfɪ wa mmà'a a nsyè, ñdêfɪ ma ghù a bə aa àlwènə no ya, mɔ bi tɔwɔŋ ni Devil ñkɛ ntwɔŋ ni Satan aà, mɔ à ni ñgàŋmbwè'èsè m̄bɪ ñtsɪm aà, bi fi'isè yí mma'a a atu nsyè bo bɛ baangel bi. ¹⁰ Mè yu'u ñji i tɔŋnè a aburè nswɔŋ ni mɔ, "Ànnũ nyweensè bè ni m̄dà'á mi Nwì, nɛ ànnũ nifɪ Nwì yí'ìnè bo bɛ àdà'a Mù yí Kristo à yí m̄ tsɛtsɔŋ. Ñlɔŋ mɔ ñù wa mɔ à kɪ sɪ tɔè ni a nsi mi'i Nwì ñniŋè nɛ ñnnũ a nu bɛ ñm̄ bɪ'ìnè a asi'ìnè bo bɛ ñtugè aa, bi fi'isè m̄è yí a aburè mma'a a nsyè. ¹¹ Bi lè ñgha'a yí aa nɛ àlè Mù M̄bɪnjèrè wa, bo bɛ ni ñghàà ni ntoo ya yii mɔ bo lè sɪ swɔŋ aa, bo bɛ àjàn mɔ kaa bo lè ñwa'á ìb̄in̄u waa liŋè là m̄banɛ ndoritè mɔ mbə bi fã ñtwèntɛ yàà ñkwo aà. ¹² Tìgè ndoritè mbə aburè ni bú bii nɛ tswe ghu aà! Là ñgɪ'í a nu wò, m̄bã ñsyè, nɛ ñki miyaa. Ñlɔŋ mɔ Devil à sɪgè m̄è ñzi a mbo wò nɛ àlwintɔŋ yí wè. Ñlɔŋ mɔ à zi mɔ, noò yí à ghù'ùtè aà."

¹³ Ñdêfɪ wa à yè m̄è a ajàŋ mɔ bi fi'isè m̄è yí mma'a a nsyè aa, m̄fem ntsù yí, m̄furè nɛ màŋgyè wa mɔ à lè ñjwe mùmbàŋnè wa aà. ¹⁴ Là bi fa m̄bà mi maghoo yí ñwè mi mbaa, màŋgyè wa a darè ni mu, ñkhə no ya, ñghεε a nta'a miwèè miwèè, a adigè yii mɔ bi lè ntswe nɛ ñka ñkò'o yí ghu, a ñjɛm ìlòò ji tarè nɛ àtɪ. ¹⁵ No ya i tìgè ñswi'í ñki a ntsù yu tsi'í tsò ñki miyaa, i jwu'ù ñyɔŋ ni a ñkɔŋsə màŋgyè wá. ¹⁶ Là ñsyè ì lè nzi a ñkwetè màŋgyè wa, ñja'a ntsù yí, m̄mi ñki miyaa wa mɔ ñdêfɪ wa à lè sɪ swi'í a ntsù yu aà. ¹⁷ Ñdêfɪ wa à lè ntigè nlwisè ntɔŋ a nu màŋgyè wa, ñlɔ ñghèè yí, ñtìgè mma'a nɛ ñtsò a nɛ àbùgè ñgwè'è màŋgyè wá, a nu bo bii mɔ bi lè ñdɛ Nwì ñkɛ nswɔŋ nɛ ànnũ a ñgaa Yesu. [¹⁸ À lè ntigè ñghεε ntəə yí a nɛ àwàn a mbèè ñki miyaa.]

Ñnàà m̄tsə'ə jya ji baà

13 Mè yè nàà m̄tsə'ə i fe'ε ni a m̄m̄ ñkì miyaa, ñtswe nɛ m̄ndɔŋ mi nighum nɛ ìtu ji sàmbaa, ìtsè'atu nifɪ jɪ kègè ji nighum i tswè a atu m̄ndɔŋ mi mya, ñkùm mbègɪtè i tswè wa nɛ ìtù ji jyà. ² Nàà m̄tsɛ'ε ya mɔ mè lè nyè aa ì lè mbə tsi'í tsò takurè, m̄kòrè mi bə tsò mi bu'umbèè, ñtsù yí bə tsi'í tsò yí naàŋgyè. Ñdêfɪ wa a fa m̄dà'á mi bo bɛ àbèrè yí bo bɛ àdà'á yí yí wè a mbo nàà yá. ³ Àtù yí yí mɔ'ɔ a tswè nɛ àlè'á yii a finè tsò a zwitè naà yá, a tɪ bə aa boŋ àlè'á ya mɔ a lè mbə zwitè yí aa a yòò m̄è. Ànnũ a gha'a bə b̄tsɪm a atu nsyè, bi tìgè ñyɔŋ naà yá. ⁴ Bè lè mmii ndêfɪ wa ñlɔŋ mɔ à lè mfa ada'á yí ya a mbo nàà ya aà. Bo lè ñki ntigè mmii nɛ nàà m̄tsə'ə ya nswɔŋ ni mɔ, "Ñù yii mɔ à bə tsi'í tsò nàà m̄tsə'ə yù aa à nɛ wò aa ε? Kè m̄bə b̄ wò kɛ ñto aa ε?"

⁵ Bi lè mfa ntsù a mbo nàà ya mɔ à ka mfɪ'isè m̄ghàà mi k̄ntèrè bo m̄ghàà mi mbègɪtè. Bi fã àdà'á ghu mbo mɔ tã à ghirè annù yii à kɔŋ aa a ñjɛm b̄sàn ñighum mi ñkwà ñtsò baà. ⁶ Ì lè ñja'a ntsù yí mbègɪtè Nwì ghu, m̄bègɪtè nɛ ñkùm yí, nɛ àdìgè yii mɔ à tswe ghu aa, mɔ a la bə mɔ, bo bɛ bə b̄tsɪm bii mɔ bi tswe a aburè aà. ⁷ Bi lè ñki mfa ada'a ghu mbo mɔ tã à ma'a b̄è bi Nwì nɛ ñtsò ñgha'a waa. Bi lè mfa ada'á ma yù ghu mbo a atù ñtsè tsɪm, bo bɛ a atu ñgwè'è bə b̄tsɪm, ni m̄ghàà mi tsɪm nɛ ñtoò tsɪm. ⁸ Bè b̄tsɪm bii bi tswe fàa atu nsyè aa ka tìgè mmii nii, là'á b̄è bya mɔ, ñlɔŋnə a ñlɔŋnə m̄bi ka bi lè ñkɪ'í m̄kùm myaa wa m̄m̄ àŋwà'ànə ntswèntɛ Mù M̄bɪnjèrè wa mɔ bi lè ñwà aa ñwà'ànə aà.

⁹ Ñù yii à tswe nɛ àtɔŋnè aa tã à yu'u:

¹⁰ Ñù yii mɔ bi tswe nɛ ñtswá yí nɛ àbù'u ntsò aa, baa tswa yí nɛ àbù'u ntsò i ghèè ni ghu; ñù ñtsɪm yii bə tswe nɛ ñzwitè yí ni munwí ñtsò aa, baa yí kɛ zwitè yí ni munwí ñtsò. ¹¹

Ma yù a lɔò nɛ ànnũ mbii ñgɪ'í bo bɛ àbiintɛ a mbo bə bi Nwì

¹¹ Mè bú ñyè naà m̄tsə'ə yí m̄'ɔ i fe'è a nsyè, ñtswe ni m̄ndɔŋ mi mbaa tsi'í tsò mù m̄b̄jèrè, ñghaa tsi'í tsò ñdêfɪ. ¹² Ì lè ntigè ñlɔgè ada'a naà m̄tsə'ə yí m̄bii ya tsɪm mbu'utə nɛ m̄bi ghu ghu nsí. Ñghirè ni mɔ tã ñsyè bo bɛ bə bii bi tswe ghu aa tã baa mmii naà yí m̄bii ya mɔ àlè'á ya yii mɔ a lè mbə zwitè yí aa, à yòò m̄è aà. ¹³ Ì ghirè nɛ ìlènsə ñnnũ jɪ wè, ñghirè mɔ'ɔ i ló ni aburè nsigè ni a nsi bə. ¹⁴ Ñyɔŋ a ñjɛm ìlènsə ñnnũ jya mɔ bi lè mmà'atè mɔ à ka mfa'a a nsi nàà m̄tsə'ə ya aa, i tìgè m̄bwe'esə nɛ bə bii bi lè ntswe fàa nsyè aa, ñswɔŋ a mbo bo mɔ tã bo nanɔsə f̄ŋkɔbə fi naà m̄tsə'ə ya mɔ bi lè ñlèansə ni munwí ñtsò i kɛ m̄burè kɪ tswe ntɛ aà. ¹⁵ Bi lè ñki ma'atə mɔ tã à zwi mfə'ə a nu f̄ŋkɔbə fi naà m̄tsə'ə yí m̄bii ya a ñghirè mɔ fi ka ñghaa tã kɪ ghirè

† 13.5: Dan. 7.8,11 †† 13.10: Yer. 15.2

tā bī zwitə bə bya bii mə bi tuu mmii fīŋkobə fi naə mītsə'ə fya aə. ¹⁶ Fi le ntigə ŋki ŋghirə bē bītsīm, bī kəgə bo bī bi wə, bii ni ŋgāŋkabə bo bī ŋgāŋəfum, bii mə à ni bē atu bo bo bī ìbù'ù, mə tā bī wenə waa a abô mà'à kə a nijenə ni nsí, ¹⁷ tā ghírə mə kaa mbə ŋù à wa'ă ayoo yuu, kə ŋki mfee ayoo ti ghā à tswe nē à wen mà ya, mə à ni ikum naə mītsə'ə wa kə numba ìkūm yī aə. ¹⁸ Ma yū a lɔ̀ò nē mītsyē. A bɔŋ mə tā ŋù yīi a yu'u nī ànnū àtū yi a laə ghu aa, tā à lɔ̀o numba naə mītsə'ə mà ghū. Wa à ni numbà ŋùmīsɔ̀ŋə. Numbà yi à ni ŋkhī ji nto'o ni mīghum mi nto'o ñtsò ñto'o.

Mū Mbīnjərə̀ə wa bo bə bi

14 Mə bū ŋghəə ki yə, ñyə a Mū Mbīnjərə̀ə wa a təə a atu nta'a Zion, bə ntsū'u ŋkhī yī fū̀urə̀ ni mīghum mi nīkwà ñtsò ji nīkwà tswē bo bo, bii mə bi le ŋŋwà'ànə ikum Mū Mbī njərə̀ə wa nī yī Taà yi a nijenə nsi bo aə. ² Mə yu'ù ñji ŋù i lo a aburə ŋghaa ŋjwù'ù tsɔ̀ mīŋki mī ghà'atə̀, kə mbəŋ yī i kùmə̀ nī tī̀tī̀ aə. Ñji ya mə mə le nyu'u aa, ì le mbə aa tsɔ̀ bə bu'u mīlɔŋ mī àŋààntə̀ mī ghà'atə̀, ³ bo yə̀è nī ìkòò yī fii fya nsí àbərə̀, ni a nsi njoo jya mə i tswə ntī̀ ji nīkwà aa ni a nsi bīlī byā. A le ŋki nzi tsi'ì bə ma bya ntsū'u ŋkhī yī fū̀urə̀ ni mīghum mi nīkwà ñtsò ji nīkwà mə Nwī à le ntsu'u atū yaa fàa mbi aa, ñzi a nyəgə̀ ìkòò wā. ⁴ Bə ma bya àa mbāŋŋə̀ jii mə i le nlə̀ə mībī̀ mī nū myaa mī laa kaa ŋwa'à sŋ nī ànnū ajirə̀ bo bī bāŋgyē aə. Kaa bo leə̀ ŋwa'à māŋgyē zī. Àa bo ma bū mə bo yòŋə̀ Mū Mbīnjərə̀ə wa idigə̀ tsīm jii a ghè̀ə ghu aə. Bə ma bū àa bii mə Nwī à tsū'u atū yaa a tītī̀ bə faa mbi ñlɔgə̀ waa tsɔ̀ mīji mī mbīi mīi bi fu'u mfa a mbo yu bo Mū Mbīnjərə̀ə wa aə. ⁵ Kaa àbāŋŋə̀nnū a leə̀ ŋwa'ă a ntsū bo fe'è, kaa bo wa'à nī àl'ò'ò tswē.

Baangel bya bi tarə̀

⁶ Mə bū ñyə angel yī mò'ɔ̀ a darə̀ ni a ndəŋ a nji'ì nēkəŋ ŋke'enə̀ nī ñkī̀ yī sigī̀nə̀ yīi i lwi'ì nīŋkoŋ aa a mbo bə bītsīm bii mə bi le ntswe a atu nsye aa, a mbo ìtoò tsīm, nī ìtsə̀, ni mīghàà mī tsīm, ni ŋgwē'è bə bīt-sīm; ⁷ ñswonə̀ nī ñji yī ñtī̀ mə, "Nī ka mbɔ'ɔ̀ Nwī ñkī̀ mfa ni nīgha'a ghu mbo, ñlɔŋ mə nòò ñtsò'òtə̀ mīsa'a yī à zì mē; nī ka mmii yu wa mə à le nnaŋsə̀ aburə̀ bô ñsyə, nī ŋki mīyaa, ni bī naŋə̀birə̀ aə."

⁸ Angel yī mò'ɔ̀, yīi à ywe'e bi baa, a yòŋ, ñswonə̀ ni mə, "À wò mē, Babylon ñj'ò'ò àla'a yī ñwè ya a wò mē. À le ŋghirə̀ ŋgwē'è mu ŋù ñtsīm i baanə̀ mīl'ù'ù mī tī̀ mī annū atsùurə̀ yī yā."

⁹ Angel yī mò'ɔ̀, yīi mə à ywe'e bi tarə̀ aa, a yonə̀ waa, ñswonə̀ nī ñji yī ñtī̀ mə, "Nū tsū yīi mə à mīi naə mītsə'ə ya, kə fīŋkobə̀ fi fya aa, kə mə à bīi ŋkwərə̀ awenə̀ yī ya a nijenə̀ ni nsi yu kə a abo yu aa, ¹⁰ yumbɔŋ, àa kī̀ no mīl'ù'ù mī alwintɔŋ Nwī mya, mə Nwī à nīŋ mē tsi'ì tē fɔrə̀ wa mūm ñdōŋ àlwintɔŋ yu aa, tā bī tīgə̀ ndi ŋgi'ì

ghu nu ni mɔ'ɔ̀, bo sulphur a nsi baangel bi Nwī bii mə bi laa aa bo bī a nsi Mū Mbīnjərə̀ə wā. ¹¹ Fīlī fī mɔ'ɔ̀ fī kɔ'ɔ̀ wa adigə̀ mə bi dī'ì waa ghu aa ŋgɔŋ bīnòò bi tsīm. Bo ma bū mə bo le mmii naə mītsə'ə ya bo fīŋkobə̀ fi fya aa, bo bī ŋù ñtsīm yīi à kwərə̀ awenə̀ ikumə̀ yī ya aa, kaa bo si nī àfwetə̀ tswē, a asi'inə̀ kə nī-tugə̀."

¹² Ma yū a lɔ̀ò nī ànnū mbii ŋgi'ì a mbo bə bi Nwī, là'à bə bya bii mə bi làə ndi'ì Nwī, ŋki nniŋ mīntī̀ myaa a nu Yesu aə.

¹³ Mə bū ñyu'u ñji yī mò'ɔ̀ i ló a aburə̀ nswonə̀ ni mə, "Nwà'ànə̀ yuà ànnū, m̀bɔɔnə̀ a mbo bə bii mə bi kwo a mūm m̀bo Mmà'ambi, nìlɔgī̀nə̀ tsī̀tsɔŋ aə." Àzwī a kwi'ì mə, "M̀bɔɔnə̀ tsi'ì annū nīŋkoŋə̀, tā tā bo tīgə̀ ŋka mīŋntə̀ a nī ànwùgī̀nə̀ yaa, ñlɔŋ mə mīghī̀rī̀nə̀ mī ñnnū myaa yòŋə̀ waa aà!"

Nòò ñtsò'òtə̀ mīsa'a a nji'ì ñlwi'ì ñjēm

¹⁴ Mə ghəə bū ki yə, nyə mbà'à yī m̀f'ù'ù, ŋù yī mò'ɔ̀ a tswē ghu tsi'ì tsɔ̀ Mu ŋù, àtsə̀'ətu nīf'ò gold a tswē ghu atu, munwī ñsyə mīsaŋ yī ñtsə̀'ə a kē ñtswe ghu abô.

¹⁵ Angel yī mò'ɔ̀ a fe'è a mūm ñdāmà'anwī, ñswonə̀ ni a mbo ŋù wa mə à le ntswe wa mūm mbà'à aa nī ñji yī ñtī̀ mə, "Lògə̀ a munwī ñsyə mīsaŋ ghò wa ŋka nsyə ghu, ñlɔŋ mə nòò ñsyə mīsaŋ à kù'ù mē, ñlɔŋ mə mīji mīi bi tswə nī m̀f'ù'ù fàa atu nsye aa, mī nāŋsə̀ mē ñtī̀."

¹⁶ Yu wa yīi mə à le ntswe wa mūm mbà'à aa a tīgə̀ ŋghusə̀ munwī yī wa a atu nsye, mfu'u mīji myā.

¹⁷ Angel yī mò'ɔ̀ a bū m̀fe'è wa mūm ñdāmà'anwī ya a aburə̀, ŋki ntugītə̀ munwī ñsyə mīsaŋ yī ñtsə̀'ə. ¹⁸ Angel yī mò'ɔ̀ a fe'è wa adigə̀ nīkentə̀ ni mɔ'ɔ̀ ni mmà'anwī, ñtswe nī àdà'ə a nìlɔtə̀ mɔ'ɔ̀ nīkentə̀ ni mɔ'ɔ̀ ni m̀anwī aa, ñswonə̀ nī ñji yī ñtī̀ a mbo angel wa mə à le ntugītə̀ munwī ñsyə mīsaŋ wa mə à le ntsə'ə aa mə, "Lògə̀ a munwī ñsyə mīsaŋ ghò yī ñtsə̀'ə wa ñsyə ajuŋə̀ mīntə̀ mī ati mīl'ù'ù mīi mī tswə a atu nsye aa ghu, ñlɔŋ mə mīntə̀ myā bāŋ mē." ¹⁹ Angel wa a tīgə̀ ŋghusə̀ munwī yī wa a atu nsye, ŋghotə̀ mīntə̀ mī ati mīl'ù'ù mya ghu ntigə̀ ŋkwetə̀ fyā nīgho nī wè ni nniŋ mīl'ù'ù mī alwintɔŋ Nwī; ²⁰ bi tīgə̀ ñniŋ ni mīl'ù'ù mya, a abeə a nīŋ ŋkyā nj'ò'ò àla'a yā. Àləə a tīgə̀ ŋkoŋə̀ mfe'è wā nīgho, ñŋenə̀ ŋkɔ'ɔ̀ nywe'e tsɔ̀ àtsaŋə̀ nɔŋ ləŋə̀, nsa'a mbə tso bīkilo metre ŋkhī ji baa nī mīghum mi b̀u'ù ntsò ji nto'o.

Baangel bya mə bi le ntugītə̀ mīghòò mī ŋkwōŋ bə mī lwi'ìsə̀ mya

15 Mə tīgə̀ ñyə alənsə̀ annū yī wè a aburə̀, baangel bi sāmbaa bi tugītə̀ mīghòò mī ŋkwōŋ bə mī sāmbaa, ma mū a bə mī ñlwi'ì ñjēm ñlɔŋ mə ma mū le ŋghirə̀ mə tā àlwintɔŋ Nwī tā à kentə̀.

² Mə tīgə̀ nyə ŋkī̀ mīyaa ŋkè'è, mɔ'ɔ̀ i fɔrənə̀ ghu, mə yə bə bya mə bi le m̀a'ə ñtsya naə mītsə'ə ya, ni

Ŋtīī àkwàrè yā

17 Angel wa yī mò'c a titīī baangel bya bi sàmbaa mē bi le ntugitē ikaŋ jya ji sàmbaa aa, a zī a mbēē mē ḡswonj mē, “Zī! Mē aa dī'ī njo yīi mē ī ka kuu a nū ḡtīī àkwàrè ya mē à tswe a atu mīŋki mī ghà'atē aà, ² là'a akwàrè ya mē bīfī bi mbi bù ji akwàrè bo bo aà. Bē bi mbi bù bi bàànē mē ni mīlù'ù mī akwàrè ma yā.” ³ A tigē ḡlōgē a gha a mūm Àzwī, bi'ī yu ghēē a nta'a mīwēē mīwēē, mē yē māŋgyē a k'c a atu nàà mītsə'ə i ghə'ə boò, ḡluu ni mīkūm mī mbəgītē Nwī a nu yu. Ŋtswe ni itu ji sàmbaa nī mīndōŋ mi nīghumē. ⁴ Māŋgyē wa à le ḡwē'e itsə'ə jī bāgītē jī atīndūù bo jī ghə'ə boò, ḡwē'e nū yī nī ḡjoo jīi bi naŋsə nī àtīī gold, nī ḡgò'c atīndūù, nī ḡjoo atīndūù. À le ntugitē ndōŋ gold a abo yu, i luu nī ĩnnū jī swērē bo bī īfīfwē ĩnnū jīi i lo wa nī ànnū nīī àkwàrē yu. ⁵ Bi ḡwà'anē īkūm yīi i le ntswe nī ḡjī'ī ànnū al'ò'sə aa ghu nījenē ni nsi mē, “Babylon yī ḡwē, ḡdē bī īkwàrē bo bī yī ĩnnū jī swērē fāa nsyē.” ⁶ Mē yē māŋgyē wa a baanē nī àlāē bē bi Nwī, bo bī nī àlāē bē bīi mē bi le nzwitē nloŋ mē bi le sī swonj annū Yesu aà. Nòò yīi mē mē le nyē māŋgyē waa, ànnū naŋsə ḡtsya ghā. ⁷ Lā angel wa a betē gha mē, “Ànnū a tsya a gho aa a ya aa ē? Wa mē ka swonj annū al'ò'sə yīi mē a tswe nloŋ māŋgyē ghū, mē nàà mītsə'ə yū mē ī tswe nī itu ji sàmbaa ni mīndōŋ mi nīghum ī bē'ē aà. ⁸ Wa nàà mītsə'ə yū mē ò yē aa, ī le ntswe ntīī a noò m'c. La kaa ī sī ntīī bū ḡtswe. ī ka fē'e wa mūm àtaa yī tsò ḡtso ya, i ghēē tā bī ta ḡgī'ī ghu nu. Bē bīi bi tswe fāa a atu nsyē, bīi mē kaa bi le ḡkī'ī mīkūm myaa wa mūm àŋwà'anē ntswēntīī ḡwa'anē, a noò mē Nwī à le nnaŋsə mbi aa, ànnū aa yī tsyā waa a nyē nàà mītsə'ə yū, mē ī le ntswe ntīī, kaa ḡkī'ī ntīī bū ḡtswe, mē ī ka yī bàŋŋə bū zī aà.

⁹ “Ma yū a l'ò nī àm'òntē yīi mē a tswe nī mītsyē. ĩtu jya ji sàmbaa à laa mbē mīnta'a mīi mē māŋgyē ghū à tswe ghu, ¹⁰ ḡkī mbē bīfī bi sàmbaa bīi mē bi bi ntaà wò mē. Yī m'fū'ūrē à tswe mē ghu, yī m'fū'ūrē aa bōŋ kī zī. À bē zī boŋ à ka tswe aa tsi'ī a ni mū àtīi noò. ¹¹ A ḡghēē a ni nàà mītsə'ə ya, mē ī le ntswe ntīī a noò m'c, lā kaa ḡwa'a ntīī bū ḡtswe aa, à bē aa m'fī yīi à ywē'e bi nīfwaa aà, à bē aa yī m'c a titīī bya bi sàmbaa, a ghēē nii aa mē bī ta ḡgī'ī ghu nū.

¹² “Mīndōŋ mya mi nīghum mē ò ghīrē nyē aa, àa bīfī bi nīghum, bīi kaa bi burē tī mīda'a mī nīfī kwērē. Bo ka yī kwērē mīda'a mī nīfī a ḡgaa yī m'fū'ūrē bo bī nàà mītsə'ə yā a ni nòò yī m'fū'ūrē. ¹³ Ma bū bi tswe nī àm'òntē yī fū'ūrē, i kī fa mīda'ā myaa bo bī adà'ā yaa a mbo nàà mītsə'ə yā. ¹⁴ Bo bo ka yī m'c a Mū M'binjērē wa nī ḡtsò tā Mū m'binjērē wa bo bī bē bīi mē bi tswe bo bo aa, bi twonj waa, nts'c waa, bi yonj nīi nī ḡtī waa tsīmē aa, tā à bo bē bi ma bū gha'a waa, ḡlōŋ mē à laa mbē Mmà'àmbī bī mmà'àmbi, mbē Mfī bīfī.”

¹⁵ Angel wa a swonj a mbo mē mē, “Mīŋkī mya mē ò ghīrē nyē àkwàrē ya a tswe ghu aa, àa bē, ḡmbē n'òò bē, ḡmbē itoo itoo, ḡkī mbē mīghāà mī ila'ā. ¹⁶ Mīndōŋ mya mi nīghum mē ò ghīrē nyē aa, bo bī nàà mītsə'ə ya ka yī bāa akwàrē ya, i kwērē njoò tsīm jīi mē à tswe ni ju aa, i tigē m'c'atē yī nswērē ḡswērē, i kurē nīyānū yī, i t'ò yī ni m'c'c bwēsə. ¹⁷ Ŋlōŋ mē Nwīŋōŋ à nīŋ mē a mūm ḡtīi bo mē tā bo ghīrē annū yīi mē à t'āŋtē aa, a ajāŋə mē bo ka tswe nī àm'òntē yī m'c'c, i fa mīda'a mī nīfī nyaa a mbo nàà mītsə'ə ya, i ywē'e a noò yīi bi ka yī lwēsə nīghāà ni Nwī aà. ¹⁸ Māŋgyē wa mē ò ghīrē nyē aa, àa ḡj'ò'c àla'a yī ḡwē ya, mē ī tswe ni mīdà'ā a atu bīfī bī fāa atu nsyē aà.”

Àjāŋə mē Babylon à wō aà

18 Ma yū a ghē mē kī tsyā, mē yē angel yī m'c'c a l'ò a aburē nsīgē, ḡtswe nī adà'ā yī wē, ḡwēēnē yī i kē'ē ḡsyē ḡtsīm. ² A tōŋnē ḡghaa nī ḡjī yī ḡtīī ḡswonj mē,

“À wò Mē! Babylon, ḡj'ò'c àla'a yī ḡwē ya à wò mē!
À tīgē mē ḡmbē aa ndūgē bīdēmons,
ādīgē al'èntē izwī jī bī ītsīm
ḡmbē idīgē al'èntē bīsiŋ bītsīm bīi bē baa aà.

³ Ŋlōŋ mē itoò tsīm nò mē mīlù'ù mī tīī mī ḡghīrē ĩnnū at'sū'ūrē mī mya mbaanē.

Bīfī bi tsīm fāa nsyē bi kī ḡghīrē ĩnnū māghabē bo bo.

ḡgāŋntaŋ mītàà fāa atu nsyē i kī mē m'fū'ū ḡkabē yī ḡwē nī àfū'ū annū nīī àkwàrē yī yā.”

⁴ Mē bū ḡyū'ū nīi yī m'c'c i ghaà a aburē nswonj nī mē,

“Fē'ē nī ghūu bē bā, nī ma'atē yī m'fē'e ghūu;
tā wa'ā l'ò ḡghīrē ībī yī wa yī tsu,
tā Nwī à wa'ā l'ò ḡkī nīŋ ḡj'ò yī ya a nu bù;

⁵ Ŋlōŋ mē bi t'āŋtē mē ībī waa i sa'ā ḡk'c'c nywē'e a aburē,

Nwī a kī ḡwa'atē ībī yī tsīm.
⁶ Nī kwī'īnē annū yīi à le sī ghīrē,
ḡtē'e ḡkwī'īnē ībī yī ḡgaa jī baà.

Nīŋ mīlù'ù ghu ndōŋ, mīi mī tīi ntsyātē mīi mē à le sī fa aa, ḡgāà jī baà.

⁷ Tsō mē à le sī ḡēē nī nū ḡkīi nīi nī m'bi ntērē aa,
kī naŋsə m'fā ḡgī'ī bō àjōŋnē ghu mbo tsi'ī maa ajāŋə.

Ŋlōŋ mē à le sī swonj a mūm ḡtīi yu mē, ‘Mē bē aa m'fī māŋgyē, ḡŋaŋŋə a abērē mē!

Kaa mē sī ḡkwī'ī bē, kaa mē aa yī wa'ā kī ḡkīi ḡŋaŋŋə,’

⁸ maa ajāŋ, ḡgī'ī ī ka yī kuu ghu nu a atū ḡjwī yī m'fū'ūrē,

mbē ḡgh'òò nī nzwitē bē, nī àjōŋnē, nī ḡjī yī ḡtīī,
tā bī kī nts'c'c yī a m'c'c;

ḡlōŋ mē Mmà'àmbī Nwīŋōŋ yīi à tsērē mē isa'ā yī aa à tswe ni mīdà'ā.”

⁹ Bifō bi nsye bŭ bya bii mē bi le si ghērē annŭ māghābē bo bo ĩkī nji nī mbi bo bo aa, ka yī ki yē'ā lārē nī ākī yaa, a noō yii baa yī yā tā bī tōc yī tā fīlī tige ĩkō'c aā; ¹⁰ baa yī tige tē a asa'a agha'a i bō'c nī ĩgī'ī yī ya, i swonjē ni mē,

“Wemēē! Wemēē! Wō ĩjō'ō āla'a yī ĩwē, wō ĩjō'ō āla'a Babylon yī ĩwē! Tsi'ī a ni mŭ ātī noō, bi ghēnsē mē ĩnīnjē njo a nu wō!”

¹¹ ĩgānjmītaā jī fāa nsye yē'ā nī Babylon ĩnjēnjē, ĩlonj mē kaa mbē ĩjō ā wa'a ayoo mītaā ghu bŭ ĩghēe nyuu; ¹² kaa mbē ĩjō waa bŭ ĩnyuu, gold, kē silva, ĩgō'c atīndūū, kē njoo atīndūū, ĩtsē'ā atīndūū jī fŭ'ŭ jī sigīnē jii bi nanjē nī linen, ĩtsē'ā atīndūū jī bagītē, ĩtsē'ā silk nī ĩtsē'ā jii i ghē'ā boō aā, ĩmbuu itī tsīm jii mē i tswe nī āyā'ā yī sigīnē aa, ĩjōō tsīm jii mē bi nanjē ni mīsōnj mī nsē aa, ĩjōō tsīm jii bi nanjē nī ĩtī itīndūū aa, njoo jii mē bi nanjē nī ātī bronze, iron, ni marble, ¹³ ĩjoo jii i lŭmē ĩso'otē tso, cinnamon, ĩjoo aghō'ō, ĩjoo jī lŭmtē, mē, frankinsense, mīlŭ'ŭ, mīghurē, abaa yii bi nanjē ĩghō'ō, mīsānj, bīnjō'ō ĩjēm, nī ĩbinjērē, bīljē bo bīkaligē, nī ĩbŭ'ŭ, bē bii bi tswe ntī aā. ¹⁴ ĩgānjmītaā jya i swonj mē,

“ĩjoo jya tsīm jii mē ĩtī ghu i le si yē'ātē aa i khē mē gho ĩghēē yī,

āfŭ'ŭ yo tsīm bo bī ĩjoo jī sigīnē tsīm jii mē o tswōnjē noo ghu mum aa i ghēē mē ĩtso, kaa ō ka yī wa'a bŭ ĩyē!”

¹⁵ Bē bii mē bi le si tanjē mītaā nī ĩjoo mā jŭ aa, ĩtswē nī ābii yī ghā'ātē ghu aa, ka tige tē a asā'a agha'a, i bō'c nī ĩgī'ī ya mē i kuu ghu nu aa, i tige yē'ā nī tī ĩnjēnjē i swonjē ni mē,

¹⁶ “Wemēē! Wemēē! ĩjō'ō āla'a yī ĩwē ya mē bi le ĩwē'ē nī ĩtsē'ā atīndūū jī fŭ'ŭ jī sigīnē jii bi nanjē ni linen, bo bī jī bagītē nī jii ghē'ā boō bi tsi'ī ni gold, nī ĩgō'ō atīndūū nī ĩmbŭm njoo atīndūū aā!

¹⁷ Tsi'ī a ni mŭ ātī noō bi ghēnsē mē ĩmbwesē afŭ'ŭ mā yŭ tsīmē.”

Ītu ĩgānjtīi ĩbanj, bē bī tsīm bii bi kuu abanjē ĩkī aa, ĩgānjtīi ĩbanj, bo bī bē bī tsīm bii bi fā'ā a mŭm ĩkī aa, bi le ntigē ntē a asā'a agha'a, ¹⁸ ĩyē'ā nī ājānj yii mē bo le nyē fīlī fya fī kō'ō a nī ĩjō'ō āla'a ya mē a le si khī aa, mē,

“Ā ni yuu njō'ō āla'a yii mē i leē mbē tsi'ī tsō ĩjō'ō āla'a yī ĩwē yulā aa ē!”

¹⁹ Bo le ntigē ĩkumē nī ātŭ yaa nī ābīrē, a ajānj yii mē bo le si yē'ā ĩnjēnjē, ĩnanjē nyē'ā nswonjē ni mē,

“Wēē ĩgī'ī, Wēē ĩgī'ī ĩjō'ō āla'a yī ĩwē yŭ Bē bii bi le ntswe nī ĩbanj a mŭm ĩkī ghu aa, le ntigē ĩgānjkabē jī wē ĩlonjē afŭ'ŭ yī yā!

Tsi'ī a atu mŭ ātī noō, a bwē mē!

²⁰ Ka ndoritē nī ĩlonj mē a wō mē aa mbā aburē, bē bī Nwī ni ĩgānjtōo Kristo, nī ĩgānjtōo Nwī,

ĩlonj mē Nwī ā nīnjē mē njo a nu Babylon ĩlonj ĩnnŭ jii mē ā le ĩghērē a nu bŭ aā!”

²¹ Angel yī mō'c yii ā le ntswe ni mīdā'ā aa a bwēē ĩgō'ō yii i le mbē tsō ĩgō'ō ābaa yī ĩwē aa, ĩmā'a a mŭm ĩkī mīyaa yī wē aa, ĩswonj mē,

“Ā ājānj yii mē bi ka kī mā'a njō'ō āla'ā Babylon tsi'ī nī mīsē'ā, kaa tā ĩjō tsŭ ā yī ĩwa'ā yī bŭ ĩyē.

²² Kaa bi ka yī wa'a bŭ ĩnyu'u nji mīlōnj, kē nī ĩgānjnyēē ĩkōō, kē nī mībānj mī tōnj, kē ĩjī ĩtānj,

kaa bi ka yī wa'a a mum wō bŭ ĩnyu'u; kaa bī ka yī wa'a ĩjō ābofā'ā

a mum wō bŭ ĩyē, kaa wa'ā nī ĩgō'ō ābaa

a mum wō bŭ ĩnyu'u;

²³ kaa tā ĩkā'ā lām

i wa'ā a mum wō bŭ ĩtā;

kaa wa'ā nī ĩdoo nīyō'c kē yī mŭnjēn

a mum wō bŭ ĩnyu'u;

ĩlonj mē ĩgānjmītaā jō jī wē jya le mbē aa bē bī wē bii mē bi le ntswe a atu nsye aā,

ō le bwe'esē ĩtōō tsīm nī ĩnnŭ bīsōrē jō jya aā.

²⁴ Ālāē nu ĩgānjtōo Nwī, bo bī ālāē nu bē bī Nwī, bo bī ā yī bē bī tsīm bii bi leē ĩzwtē fāa nsye aa, bi le nyē a njō'ō āla'ā Babylon.”

Baburē doritē ajānjē mē āla'a Babylon a wo aā

19 Ma yŭ a ghē mē ki tsyā, mē yu'u ayoo yī mō'c a ghaā nī tī tsi'ī tso ĩjī māmbēm ĩnōō a aburē, a tōnjē ĩswonjē ni mē,

“Alleluia, ānnŭ nywēnsē bē, ni nīgha'a, ni mītī mī tswe aa a mbo Nwīngōnj yī'īnē,

² ĩlonj mē ĩjō jī i ku'unē a annŭ nīnjēnjē.

Ā nīnjē mē njo a nŭ ĩtī ākwārē ya mē kī bŭūrē a atu nsye yŭ ni nōnjēdānj yī waa

Ā kwī'īnē mē ājānjē mē ā le nsaansē alāē ĩgānjfā'ā jī aa ghu nŭ.”

³ Bo ku'ūsē ĩmbu nōnjē nswonjē ni mē,

“Alleluia! Fīlī fīlī fī fē'ē ghu aa, fī kō'c nī ĩdōnj, ĩlwi'ī nīnjēnjē.”

⁴ Bīlī bya mīghum mī mbaa ĩtsō jī nīkwā bo bī ĩjoo jya mē i tswe ntī aa jī nīkwā, i wō a nsye, mmī Nwī mē ā ĩnjēnjē wa abērē aa, ĩswonjē ni mē, “Amen. Alleluia!”

Nīyō'c ni Mŭ Mībīnjērē nyā

⁵ ĩjī i lō wa abērē, ĩzi nswonjē ni mē,

“Ka ĩgha'asē nī Nwīngōnj yī'īnē ĩmbā bu ĩgānjfā'ā jī tsīm,

bŭ bii nī bō'c nii, bē bī kēgē bo bī bī wē.”

⁶ Mē bŭ ĩnyu'u ayoo yii mē a bē tsi'ī tsō ĩjī māmbēm ĩnōō, i koō tsi'ī tsō mījwŭ'ŭnē mī ĩkī, ĩkī ĩkoo tsi'ī tsō ĩmbēnj yī ĩwē i kŭmē, ĩswonjē ni mē,

“Alleluia! ĩlonj mē Mmā'āmbī Nwīngōnj yī'īnē, ĩmbu'utēmbi a sa'a mbi aā.

⁷ Â bî'inè ka ndoritè nğentè nii mfa ni nìgha'a ghu mbô,

ñlonj mæ nıyc'w ni Mû Mbînjerè wa nê zì mæ.

Bi kî mæ ñtaŋtæ a mûngèn yî.

⁸ Bi fà mæ itsè'è jî fù'ù jî sigìnè jii i laa njèèŋkè aa mæ tâ à wε'ε'

(itsè'è jî fù'ù jî sigìnè ma jû, àâ itsinè innü jii bê bi Nwî ghîrè aà).

⁹ Angel wa a swonj a mbo mæ mæ, "Ñjwà'ànè annü yulà: Mbɔɔnə a mbo bè bii mæ bi twonjə waa mæ tâ bo yî nji niyc'w ni Mû Mbînjerè wa aà." A bú ñku'usə nswonj a mbo mæ mæ, "Wa aa tsi'à annü nŋikonj yii mæ a swōŋ Nwî aà." ¹⁰ Mæ wô a nsye ghu mikòrè mæ mæ mii yî, lâ a swonj a mbo mæ mæ, "Tsuu annü ma yû lö ghîrè! Wa mæ bè aa ñù àkòrè ghò a mûm àfà'à, bo bî ñù àkòrè bîlîm bo bîtsîm bii mæ bi tswa annü nŋikonj ya yii mæ Yesu à le nğhîrè a laa aà. Mii bæ Nwî." Nlonj mæ annü nŋikonj ya yii mæ Yesu à le nswonj a laa, àâ àzwî ntoonwi.

Yu wa yii à k'w ləŋə yî m̄fù'ù wa aà

¹¹ Mæ yə àbùrè ŋa'anè. Mæ lii ñyè a ləŋə yî m̄fù'ù, ñù yii mæ à k'w ghu atu aa, bi twōŋ nii ni Yu yii mæ fà'à nî ñtî yî tsîm a mbo Nwî. A lèntè innü ñkî mma'a ni m̄ntsò ni m̄anji yii à tsinè aà. ¹² Mi'i mi mi khî tsi'i tsò ñlwà m'w, itsè'ətu nifî jî kègə jî ghà'àtè i tswè ghu atu, bî ŋwa'ànè ñkùm ghu, yii mæ kaa ñù dàn à sè zì ntsyàtè yî. ¹³ A wε'ε itsè'è jii mæ bi murə a nî àləə, ñkùm yii bi twonjə nii ghu i bæ Nìghàà ni Nwî. ¹⁴ Ntsüntsö aburə i wε'ekè itsè'è jî fù'ù jî sigìnè, jii mæ i fu'u tsi'i fù'ù njeŋkə aa, ñk'w bîləŋə bî fù'ù ñyonjə nii. ¹⁵ Munwi ñtsò yî ñtsè'è a fε'ε ghu ntsù, mbə yii mæ a wă itoo gho aà, yumbɔŋ, à ka yî kî sa'a waa nî ñgwànè àtî. Àa yî tīgə nŋi mil'ù mi alwintɔŋ ni mî àfii mi'î mi Nwîŋgɔŋ Mbū'utəmbî myá. ¹⁶ Bi ŋwa'ànè ñkùm yî m'w a nî àt-sə'ə yu bo bî a nitù'u yu, mæ, M̄fî bîfî, nî M̄mà'àmbî bî m̄mà'àmbî.

¹⁷ Mæ yə angel a tæə a ntsù noð, ñtɔŋnə ntwonjə ni bîsîŋ bi tsîm bii bi le si dàrə ndəŋ a nji'i nîkàn aa, ñswonj a mbo bo mæ, "Zi nğhotə nî, ŋka mbe ni ikòð yî wè wa mæ M̄mà'àmbî à kà'a aà. ¹⁸ A ŋkurə nɔŋnū bîfî, ni nɔŋnū bîtà bi ntsò, ñjyānu bè bî wè, ñjyānu bîləŋə bo bî yî bîk'w bi ləŋə, nî ñjyānu bè bîtsîm, yî ñbù'ù ni yî bè bii bi si ñbù'ù bæ, yî bè bî wè bo bî yî bè bî kègə." ¹⁹ Mæ yə nàà m̄tsə'ə ya nî bîfî bî fàa nsye, ni m̄ntsü mi ntsò myaa, bi ghotè mæ bi m̄'a a yu wa yii à k'w ləŋə wa aa, bo bî yii ntsüntsö nî ñtsò. ²⁰ Bi le ntswa naà m̄tsə'ə ya nî àbù'u ntsò bo bî ñgəŋntoð m̄bwe'esè wa mæ à le nğhîrè innü jî yéyerə ghu nsi, m̄bwe'esè bê bii mæ bi le ntswe nî àwenə naà m̄tsə'ə ya, ñkî nğha'asə fîŋkobè fi fya aà. Bi le m̄mà'à waa bi baa a atú ñtî wa a mûm àt-sümə m'w ya mæ a khi ni sulphur aà. ²¹ Bi le ntīgə ŋwa abugè bê ni munwî ñtsò yu wa yii à le ñk'w ləŋə yî

m̄fù'ù wa aà. A bæ munwî ñtsò wa mæ à le si fε'ε ghu ntsù aà. Bîsîŋ bi tsîm le ŋkurə nɔŋnū jyaa jya mbè'e ito'o.

İlòð jya ntsù'ù yî fùrè

20 Mæ yə angel a lô a aburə nsigə, ñtugitə bîkey bi ataa yî tsò ñtso ya, bo bî mamù'ù atsaŋə ñkòð bə. ² A baŋnə a ndêfî wa, yu wa yii mæ à ni alwen no ya aa, mbə Devil bo Satan aa, ñkwərə yî a nî ñlòð ntsù'ù yî fùrè, ³ m̄ma'a yî fya a mûm àtaa, ntsetə ntsù yî, ñsîŋ atú yî nî àwenə a le mæ tâ à tsuu itoo itoo bú kî bwe'esə, nywe'e a noð yii mæ ñlòð jya, ñtsù'ù yî fùrè i ka yî tsyà aà. Bεε mæ i tsya bæə boŋ baa m̄'àtə yî a ni mû àtî noð.

⁴ Mæ yə ibərə, bè bii mæ bi fa ada'a a mbo bo mæ bî ka nsa'a bê aa, bi tswetə ghu. Mæ kî m̄bu nyə bê bii mæ bi le ñkwye'ekə itú jyaa, ñlonj aŋəŋ mæ bi le si swonj annü ñlonj Yeso ñkî nlonj nìghàà ni Nwî aa, bo bî bè bii bi le ntuu mmii nàà m̄tsə'ə ya ni fîŋkobè fi fya aa, kaa ñk'î nî àwenə yî ya a nîjenə ni nsi bo kè a mbo bo tswè aà. Bo le nyweenə ni n̄wo, ñtīgə mbu'utə mbi bo bî Kristo a nî ñlòð ntsù'ù yî fùrè. ⁵ Kaa abugè bîku bi bê a le ŋwa'à ni n̄wo yweenə, ñywe'e a noð yii mæ ñlòð jya ñtsù'ù yî fùrè i le ntsyà aà. Àa n̄wàà ni nyweenə n̄wo nî ntsyà m̄bii. ⁶ Mbɔɔnə yî ñwè a mbo ñù yii mæ à ywèenə ni n̄wo a tîŋ n̄wàà ni bê ni ntsyàm̄bii aà. Àa kî laa m̄əŋsə. Kaa n̄wo nii mæ mi ywe'e mi mbaa aa kaa mi sè nî àdà'à a nu ma buù bè tswè. Ma buù bè ka yî bæ ñgəŋm̄'anwi a mbo Nwî bo bî a mbo Kristo, i tīgə bu'utə mbi bo bo, a n̄jîm ñlòð ntsù'ù yî fùrè.

⁷ Nòð yii mæ ñlòð jya ñtsù'ù yî fùrè ka yî tsyà aa, tâ bî fi'isə Satan wa atsaŋ yu, ⁸ tâ à fε'ε m̄bwe'esə itoo jya mæ i tswe a ni m̄bbuu mi atu nsye mù mi nîkwà aa, là'a Gog ni Magog, † i ghotə waa, ñdùú waa i gha'a ntsyā awəŋə ñkî miyaa yî wè, tâ bo bo taŋtə ntsò. ⁹ Bo tīgə m̄benə a sogyè, ntsya idīgə jî ghà'àtə fàa a atu nsye, ñgheε ŋkarisə a balīgə wa yii mæ bè bi Nwî bya bi tswe ghu aa bo bî ñj'ò' àla'a ya mæ Nwî à k'ŋə aà. Lâ, m'w i lô a aburə nsigə ntwə waa, ¹⁰ bi tswā Devil wa mæ à bwè'esə waa laa, m̄ma'a wa a mûm àtsümə m'w sulphur, wa adīgə yii mæ nàà m̄tsə'ə ya bo bî ñgəŋntoð m̄bwe'esè wa tswe ghu aà. Tâ bo tīgə nyə ñgî'î ghu nî àsi'ınè bo bî ñtugə nłwı'ı nŋikonjə.

¹¹ Mæ bú ñyè mamù'ù àbərə yî fù'ù, ñù a ŋaŋnè ghu, ñsye bô m̄bà'à àbùrè khê ñlo ghu nsi nğhèé waa. Kaa àdīgə ntswè àyaa a wa'à bê. ¹² Mæ yə bîku bya, bi wè bo bî bî kègə, bi tæəntə wa nsi àbərə, bi ŋa'akè ñjwà'ànè. Mæ bú ñyè bi ŋa'à àŋwà'ànè yî m'w, ma ya a bê àŋwà'ànə ntswèntî. Bi tīgə ñsa'a ni m̄isa'a mi bîku bi bê, ñyonjə nî ñnnü jii mæ bi le nğhîrè bi ŋwa'ànè wa a mûm ñjwà'ànè jya aà. ¹³ N̄kî miyaa yî wè i fi'isə bè bii mæ bi le ñkwokə ghu mum aa, n̄wo bo bî àla'a bîku bi

† 20.8: Ezek. 38.2

bê kî ñfi'isê bê bii mē bi lē ŋkwo ntswe a mum bo aa, bi sa'a waa a nī ĩnnū jii bi lē ŋghērē aà. ¹⁴ Bi sà'à mē, ñtigē mma'a Nīwo bo bē Àla'a biku bi bê wa a mum àt-sùmē mō'w. Ma yū a bē ñwo nii mē ni ywe'e mi mbaa aà, là'a ataa mō'w yā; ¹⁵ ŋū yii mē kaa bi lē ŋwa'ā ikūm yi wa mūm àŋwà'ānē ntswēntī yē aa, bi ma'a wa mūm àtsùmē mō'w.

Àbūrē yī fii bō ñsyē yī ñfii

21 Mē tigē ñyē a aburē yī fii bo bē ñsyē yī ñfii; ñloŋ mē à lē tī bē aa boŋ àbūrē yī mbīl bo ñsyē yī ñbīl ya ì tsyā mē, kaa ŋkī miyaa yī wē kaa i wa'à kē ñmbu mbē. ² Mē tigē ñyē ñj'ò'ò àla'a yī ñlàà ya mē à ni a Yerusalem yī ñfii aa, a lô a aburē a mbo Nwī ñsigē, ñbē tsi'ì tsō mūŋgēn yii mē bi ñàŋsē mē ñwē'e ñtsē'è ñiyō'w ji a tigē ñghēē nī a ntsi'ì ñdōò yī aà. ³ Mē yu'ù ñji ŋū i ghaà nī tī, ñlo aa wa abērē, ñswonē ni mē, “Yē nē, wā ñtō'ò Nwī ì zì mē ñtigē ntswe a tī tī bē. Nwī à ka tigē kī tswē bo bo, tā bo tigē mbē bê bi, tā Nwī yumbōŋ tā à tswē bo bo; ⁴ Nwī à ka yē'ē mīlāà mi tsīm a mi'ì bo, kaa tā ñwo wa'à bù ñmbē, kaa tā àjēŋnē, kē ñyē'è, kē ñyū'ù ñyāŋē, kaa tā ì wa'à bù ñmbē, ñloŋ mē ĩnnū jya mē i lē ntswe a nī ñmbi yī ñbīl ya aa i tsyā mē aà.”

⁵ Yu wa mē à lē ŋaŋŋē wa abērē aa a swonē mē, “Yē nē, mē ghīrē ŋjōò tsīm tsītsōŋ i tigē jī fii.” À lē ŋkī mbu nswonē a mbo mē mē, “Ñwà'ānē yulā ànnū ñloŋ àa tsi'ì ànnū ñŋkoŋ, yii mē mbē bē yu'u mbīl aà.” ⁶ A bù ñswonē a mbo mē mē, “Wa mē ghīrē mē ñnnū tsīm! Mē ni Alpha ŋkī mbē Omega, ñmbē ñlōgīnē ñkī mbē nlwī'isē. A mbo ŋū yii mē ñji ñkī yaŋē nii aa, mē ka fa ŋkī wa mē i lô ni ñaŋēbirē wa mē ŋkī ntswēntī fē'ē ghu aa, tā à no tsi'ì tē tū. ⁷ Nū yii mē à mē'a ntsyā aa, a ka tswē nī ŋjoo mē jū mē mē kà'a aa, tā mē bē Nwī yī, tā à bē mū ghā. ⁸ Là a ŋghēē ni bē bii bi bō'w aa, bē bii bi sē Nwī bii aa, kē ñgàŋatsūūrē, nī ñgāŋzwitē bē, nī ñgāŋajirē, ni bīsōrē, ñgāŋmīi mīŋkobē bo bē ñgāŋabaŋŋōnnū bit-sīm, bo aa yī tswē aa wa mūm àtsùm mē a kī ni mō'w bo sulphur, ñmbē ñwo nii ni ywe'e mi mbaa.”

Yerusalem yī ñfii wā

⁹ Angel wa yī mō'w a tītī baangel bya bi sāmbaa mē bi lē ntugītē ikaŋ jya ji sāmbaa mē i lē nluu nī ñjō jī nlwī'ì ñjēm jya ji sāmbaa aa, a ghaà a mbo mē ñswonē mē, “Zī tā mē dī'ì mūŋgen, ñgwē Mū Mbinjērē wa a mbo wō.” ¹⁰ A tigē ñlōgē gha a mūm Àzwī, ñghēē ni mē a atu nta'a yī wē, ñdī'ì Yerusalem, ñj'ò'ò àla'a yī ñlàà ya a mbo mē, a fē'ē a aburē a mbēē Nwī, ñsigē nzi ni a nsyē, ¹¹ ñŋweenē ni ñgha'a ni Nwī, ñŋwēēnē yī i bē tsō ŋgō'w àtīndūū yii ì tsyānē a nyē aa, tsō jasper, ñjēŋkē tsō crystal. ¹² Nkya yii i lē ntī ñkī nsa'a aa, i lē ŋkarisē Yerusalem wā, ŋkya wa i tswē nē mīntsū mi ñbū'ù ñghūm ñtsō baa, baangel ñghūm ñtsō baa tswē wa mīntsū mi ñbū'ù. Bi lē ŋwà'ānē mīkum mi ŋgwē'ēnda

bō bi Israel bya ñghūm ñtsō jī baa, wa ni mīntsū mi ñbū'ù. ¹³ Mīntsū mi ñbū'ù lē ntswe a mbi nsà'a nōò mi ntarē, ñtswe a mbi àtu mi ntarē, ñtswe a mbi ñtii mi ntarē, ñkī ntswe a mbi ñtso nōò mi ntarē. ¹⁴ Nkya ñj'ò'ò àla'a wa i lē ntswe nī ñgō'ò àtsēnda ñghīm ñtsō baà, bi ŋwà'ānē mīkūm mi ŋgāŋntoo Mū Mbinjērē jya ñghūm ñtsō baa ghu.

¹⁵ Angel wa mē à lē ŋghāà a mbo mē aa, à lē tugītē figē yii bi lē ñaŋsē ni gold aa, a mfigē ñj'ò'ò àla'a ya, bo bē mīntsū mi ñbū'ù mya, nī ŋkya wa ghu. ¹⁶ Mbēē ñj'ò'ò àla'a jya jī ñkwā i lē ŋkū'ùnē, ñsà'atē yī bō ñmbwā yī ku'ùnē, a figē ñj'ò'ò àla'a ya, nī àtī yī yā, i bē bīkilo metē 2,400, ñsà'atē yī, ñmbwā yī, nī ñŋēnē yī lē mbē tsi'ì ñgīŋ ŋgīŋē. ¹⁷ Angel wa à lē ŋkī mfigē ŋkya ñj'ò'ò ala'a wā, i bē bē metres 66, ñyōŋē aa ni figē yii bē bit-sīm figē nī ŋjoo ghu aà.

¹⁸ Bi lē ŋghūrē ŋkya wa aa ni jasper, àla'a ya a bāŋnē ñnaŋsē mbē tsi'ì gold, ñta tsō ŋkē'è yii ì laa aà. ¹⁹ Bi lē ntsē'e ŋgō'w atsēŋkya jya nī ñgō'w atīndūū, ñgō'w yī ñbīl ì lē mbē jasper, yī ñyōŋtē bē sapphire, yii ì ywē'e jī tarē aa bē agate, yii mē ì ywe'e jī ñkwā aa bē emerald, ²⁰ yii ì ywē'e jī ntaà aa bē onyx, yii ì ywē'e jī nto'o aa bē carnelian, yii ì ywē'e jī sāmbaa aa i bē chrysolite, yii ì ywē'e jī ñfwāa aa bē beryl, yii ì ywē'e jī bù'ù aa bē topaz, yii ì ywē'e jī ñghum aa bē chrysoprase, yii ì ywē'e ñghūm ñtsō mō'w aa i bē jacinth, yii ì ywē'e ñghūm ñtsō baa aa i bē amethyst. ²¹ Mīntsū mi ñbū'ù mya ñghūm ñtsō baa lē ŋkī mbē ŋjoo itīndūū ntsō baà; bi ghīrē ñtsūbū'ù wa yī mō'w yī mō'w aa nī ñbūm ñjōò atīndūū yī fūūrē. Mfāŋŋē ñj'ò'ò àla'a ya i ñaŋsē mbē gold, ntaŋē tsō ŋkē'è.

²² Kaa mē lē ŋwa'a ndāmā'anwī wa ñj'ò'ò àla'a yā, ñloŋ mē ñdāmā'anwī yī ì lē mbē Mmā'āmbī Nwīŋgōŋ Mbu'utēmbi bo Mū Mbinjērē wā. ²³ Kaa ñj'ò'ò àla'a ya wa'ā nī ñŋnōò, kē saŋ mē tā à ka nta ghu lō, ñloŋ mē ñgha'a ni Nwī ni ta ghu tsō ŋkà'ā. Mū Mbinjērē wa a bē lâm ñj'ò'ò àla'a yā. ²⁴ Itōo fāa mbi ka yī tigē karē aa wa mūm ñkà'a yu. Tā bīfō bi tsīm fāa nsyē tā bi zī ni ñgha'a nyaa ghu. ²⁵ Kaa baa yī wa'ā mīntsū mi ñbū'ù mya a si'inē ka ntsetē; kaa itugē ka yī wa'ā ghu ka mfii. ²⁶ Bi ka yī lōgē ñgha'a ni itoo jī fāa mbi bo bē àfū'ù yaa i zī ni yu wa a mūm ñj'ò'ò àla'a. ²⁷ Kaa ayoo nsīŋ yī tsū kaa a ka yī wa'ā ghu kuū, kē bē ŋū yii mē a ghīrē ñnnū jī swērē, kē ŋū yii mē a tswēē ñbāŋŋōnnū aa. A ka yī kuu tsi'ì bē bii mē bi ŋwa'anē mīkūm myaa wa mūm àŋwà'ānē ntswēntī Mū Mbinjērē yā aà.

22 Angel wa a ghēē nī ñbīl ndī'ì ŋkī miyaa ŋkī ntswēntī wa a mbo mē, i jēŋkē tsi'ì tsō crystal, ñlo wa abērē Nwī bo bē yī Mū Mbinjērē wa ² ŋkoŋē nsigē wa a tītī ñfāŋŋē ñj'ò'ò àla'a, wa aghōŋē ŋkī miyaa a mbēē tsīm, àtī ntswēntī a tēē ghu, ñtswe nī mbuu mīntā mi ñghūm ñtsō baà. Nkoonē ni mīntā mi mya a atu sàŋē a atu sàŋē. İyōŋ ati ma ya i lē nstwe aa a ŋghūrē itoo itoo ghu.

³ Kaa mbə bi wa'ă ayoð tsu yii mə ndòò Nwi ɛ tswe ghu maa mûm nǝ'ò àla'a yə. Lâ tâ àbərə Nwí bo yí Mû Mbinjərə wa, tâ à banənə ntəə ghu. Tâ ɛgǝfâ'â ji ka mmii nii. ⁴ Bo ka yí ki yə nsí yi tâ bɛ ki ɛwa'anə ikûm yi a nijənə ni nsi bo. ⁵ Kaa ɛtugə i ka yí wa'ă bù mbə, kaa tâ bo wa'ă nɛ waa ɛkà'ă lâm kə ɛkà'ă nɛnòò bù ɛka nɔɔ, ɛlɔɛ mə Mmà'ambí Nwɛgɔɔ ăa yí bə ɛkà'ă waa. Tâ bo tigə mbu'utə mbi bo bo ɛlwi'i nɛɛkoɔ.

Àjəŋə mə Yesu à ka yí zi aà

⁶ Angel wa a swon a mbo mə mə, “Wa annu yula mə mə swonə aa à nɛ ànnu nɛɛkoɛ ɛkù'ùnə a mbii aà.” Wa Mmà'ambi Nwɛgɔɔ mə a fa Azwí yi a mbô ɛgǝntoo ji jya aa, à tòò mə angel mə tâ à zi ndɛ'i annu yii a tswe nɛ ɛghɛnsə mfɛ'ɛ aa a mbô ɛgǝfâ'â yi. ⁷ Yesu a swon mə, “Yə nɛ, wa mə zì tsi'i tsɛtsɔɔ!” Mbɔɔnə a mbo nù yii mə a ləə innu jii mə àŋwà'anə yûlâ a swonə mə i ka yí fɛ'ɛ aà.

⁸ ăa mə Jɔn yii mə mə yù'u ɛki nyə innu ma jû aà. Nòò wa mə mə yu'u ɛki nyə innu ma jû aa, mə le ɛwò a mikòrə angel wa mə à le ndɛ'i innu ma jû a mbo mə aa mə mə mii yi, ⁹ lâ a swon a mbo mə mə, “Tsuu ajəŋə annu ma yû lə ghɛrə! Wa mə bə aa nù àkòrə ghò a mûm àfâ'ă bo bɛ nù àkòrə bɛlɛm bo, ɛgǝntoo Nwí, bo bɛ bə bii mə bi ləə innu jii mə àŋwà'anə yulâ a swon aà. Mii bə Nwí.”

¹⁰ A bù ɛswon a mbo mə mə, “Tsùu ntoo yii mə àŋwà'anə ma yû a swonə nɔɛ innu jii mə ka yí fɛ'ɛ aa a al'òsə lə ləə ɛlɔɛ mə wa nòò à tɛgə a abô. ¹¹ Tâ nù ɛghɛrə ɛnnu jì bi tâ à ghɛɛ nɛ mbii a ɛka ɛghɛrə ɛnnu jì bi, tâ nù yii mə a ghɛrə innu nsɛŋə aa tâ à ghɛɛ nɛ mbii ɛka ɛghɛrə innu nsɛŋə. Tâ nù yii mə a ghɛrə innu jii i tsinə aa, tâ à ghɛɛ nɛ mbii ɛka ɛghɛrə innu jii i tsinə aà. Tâ nù yii mə à làa aa, tâ à kɛ ntswe nlaa.”

¹² Yesu a swon mə, “Wa mə zì tsi'i tsɛtsɔɔ! Ntugitə mitsɔ'ònə mi afâ'ă, i zì i tsɔ'ɔ afâ'ă nù ɛtsɛm i yòŋə a nɛ ànnu yii à le mfâ'ă aà. ¹³ Wa mə ni Alpha ɛki mbə Omega, mbə ntsyà mbii ɛki mbə njirə njim, mbə nɔɛgɛnə ɛki mbə nɔɛlwi'isə.

¹⁴ “Mbɔɔnə a mbo bə bii bi si'i mə itsə'ə jya i laa, ɛlɔɛ mə mə bo jì fɛntà fi ati fi ntswɛntɛ fya, ɛki ntsya ni mɛntsú mi ibu'u mya, ɛkuu wa nǝ'ò àla'ă. ¹⁵ Bulà bə ka yi təə a abɛɛ kaa wa'ă ghu kuù, mbu jya, nɛ bɛsɔrə, ni ɛgǝajirə jya, ni ɛgǝnzwitə bə, ni ɛgǝmmii bɛnwi bi adəŋə adəŋə, ni nù ɛtsɛm yii mə à kɔɛ ɛghɛrə innu mbwe'esə aà.

¹⁶ “Wa mə Yesu, mə tòò angel ghà a mbo bù, ni ɛntoo yulâ a mbo ɛghotə jyâ. Wa mə laa mbə ntigə ɛgǝgə bo bɛ naŋəbirə David wâ, mbə fɛnjɔɔ fi tɛtugə fii fi ta aà.”

¹⁷ ăzwí ya nɛ Mûŋgən wa swon mə, “Zí.” Tâ nù yii mə à yu'u aa, tâ à swon mə, “Zí.” Tâ nù yii mə nɛ ɛki i yanə nii aa tâ à zi, tâ nù yii mə a yə'ətə aa, tâ à kwɛrə ɛki ntswɛntɛ tɛ tû.

¹⁸ Mə wà'əsə a nù ɛtsɛm yii mə a yu'u ntoo yii mə i fɛ'ɛ fàa a mûm àŋwà'anə yulâ yii mə a swonə nɛ innu jii mə i ka yí fɛ'ɛ aà. Mbə nù tsù à ku'usə annu ghu bon Nwɛgɔɔ à ka yí kɛ kù'usə nii nɛghòò ni ɛkwɔɔ bə nya mə bi ɛwa'anə fàa mûm àŋwà'anə aà. ¹⁹ Mbə nù tsù a fi'itə nɛghàà nɛ tsu fàa mûm àŋwà'anə ntoo yù yii mə a swonə nɛ innu jii mə i ka yí fɛ'ɛ aa, bon Nwɛgɔɔ à ka yí kɛ kwɛrə a yii atii fɛntà fi ati fi ntswɛntɛ fya mə a tswe wa mûm nǝ'ò àla'a yi ɛlâà manɛə ya aa, mə bi ɛwa'anə fàa mûm àŋwà'anə aà.

²⁰ Yu wa yii mə à swon innu ma jû aa, à swon mə, “A laa mə mə zì tsi'i tsɛtsɔɔ.” Amen. Zì a Mmà'ambí Yesu.

²¹ Tâ ɛbɔɔ Mmà'ambí Yesu tâ ɛ tswe a mbo bə bi Nwí bi tsɛm. Amen.